فرهنگ نفیسی

تألیف

مرحوم دکتر علی اکبر نفیسی (ناظم الاطباء)

مجلد پنجم

م - ی

کتابفروشی خیام

۲۵۳۵

مأزورات (ma'zurât) ع . که در حدیث آمده : **ارجعن مأجورات غیر مأزورات** ج . موزورة است بمناسبت مأجورات مأزورات گفته‌اند واگر تنها استعمال شود باید موزورات گفت . ر. موزورة.

مازون (mâzun) ا . پ . ماز و هرداروی قابضی . وغسول قابضی که زنان جهت تنگی استعمال میکنند .

مازه (mâze) ا . پ . صلب ومازن واستخوان میان‌کمر وناو میان پشت و عضله . و**پشت‌مازه** : عضلهٔ پشت .

مازه‌در (mâze-dar) و**مازه‌درد** (mâze-dard) ا.پ . کمر درد که بتازی وجع الورك گویند .

مازی (mâzi) ص . ع . متکبر . ج ا: مزاة .

مازی (mâzi) ا . ع . مخالف و دور. یق **قعدعنی مازیا** ای مخالفاً بعیداً .

مازیاره (mâziâre) و**مازیاری** (mâziâri) **مازیانه** (mâziâne) ا.پ. طعام شیرین ومربا .

مازینه (mâzine) ا . پ . نام زنی که باتفاق مازنین قلعهٔ سنگویهٔ هندوستان رابنا کرد .

ماژ (mâǰ) ا. پ . عیش و عشرت وفراغت. و **ماژوموژ** : فریادی که موش در هنگام دیدن گربه ویا مارمی‌کند.

ماژپرست (mâǰ-parast) ا.پ. عیاش وعیش پرست .

ماژدر (mâǰdar) ا . پ . مار بزرگ که بتازی ثعبان گویند .

ماژدیستان (mâǰdistân) ا. پ . به لغت زند وپازند دوری ازبدیها و پاکیزگی ازگناهان.

ماس (mâs) پ. ح.م . ماسیدن. ا . آماس وورم . والماس .

ماس (mâs) ص . ع . **رجل ماس**: مردی که عتاب وسرزنش دروی نگیرد. ومرد سبك. وسبك سر .

ماس (mâs) ا . ع . الماس .

مأس (ma's) م.ع. **مأس بین القوم مأساً** ازباب فتح بدی وتباهی افگند میان آنقوم وفتنه انگیخت . و **مأس الجرح**: فراخ شد آن زخم و **مأس علی فلان**: خشم گرفت برفلان . و**ماس الجلد**: مالید پوست را. و **ماست الناقة**: نیك گرد آمد شیردر پستان آن ماده شتر .

مأس (ma'as) م . ع . **مئس الجرح مأساً** ازباب سمع فراخ شد آن زخم.

ماسای (mâsây) پ . کلمهٔ فعل یعنی میاسای وآسوده مباش .

ماسبق (mâ-sabaq) پ. کلمهٔ فعل مأخوذ از تازی - هر آنچه گذشته باشد وپیشی گرفته باشد وگفته شده وکرده شده .

ماسة (mâssat) ص . ع . **حاجة ماسة**: حاجت‌سخت ومهم . و **بینهما رحم ماسة**: مابین آن دونفر خویش نزدیکی است .

ماست (mâst) ا . پ . چغرات و شیری که بواسطهٔ ماستینه بسته شده باشد . و مصطکی .

ماستابه (mâstâbe) و**ماستاوه** (mâstâve) و**ماستبا** (mâst-bâ) ا.پ . دوغ صاف شدهٔ ستبرکردهٔ خشك کرده . و آش ماست .

ماست بند (mâst-band) ا. پ . کسیکه ماست می سازد وشیررا ماست میکند .

ماست‌دان (mâst-dân) ا. پ . آوند ماست وخیك ماست. وصندوق مشبکی که درآن خیك ماست گذارند .

ماست مایه (mâst-mâye) ا.پ . مایه‌ای که بدان شیرراستبر نموده و چغرات سازند .

ماستو (mâstu) و **ماستوا** (mâstvâ) و **ماستونه** (mâstune) و **ماستینه** (mâstine) ا . پ . دوغ صاف کردهٔ ستبر کردهٔ خشك کرده . وآش ماست .

ماسح (mâseh) ا . فا . ع . مسح کنندهٔ سروپای در وضو. وشانه کننده . و بسیارگاینده وکثیر الجماع . وبسیاردروغ گوی . وشتری که پنجم سپل آن بر آرنج وی برخورده و خون آلود نکرده باشد. و**تل ماسح**: نام موضعی.

ماسحة (mâsehat) ا . ع . شانه کننده وزن مشاطه .

ماسخ (mâsex) ص. پ. مأخوذ ازتازی- بیمزه وتفه .

ماسخة (mâsexat) ا . ع . نام کمان سازی معروف ازطایفهٔ ازد.

ماسخی (mâsexiyy) ا . ع . کمان ساز .

ماسخیات (mâsexiyyât) ا .ع. کمانهای منسوب به ماسخة .

مأسدة (ma'sadat) ص. ع. **ارض مأسدة** : زمین شیرناك .

مأسدة (ma'sadat) ا. ع. ج. اسد .

ماسط (mâset') ا . ع . هر چیز شورکه شکم راند . وآب شوروگیاه شور که شکم راند . وگیاهی تابستانی که شکم شتراند. ونام آبکی شور .

ماسك (mâsek) ا . فا ع . چنگ زنندهٔ بچیزی وگیرنده .

ماسكة (mâsekat) ا. ع. پوست پاره ای که برروی کودك واسب کره باشد . و قوتی است که غذا راگیرد مدت طبخ هاضمه .

وبيننا ماسكة رحم : درميان ما خويشى بهم‌درپيوسته ايست .

ماسكه (mâseke) ا . پ . - ماخوذ ازتازى ـ نگاهدارى و خودداري . و **ماسكه نداشتن**: حالت خودداري‌نداشتن، ودركسى‌گويندكه ضبط خود نتواند . و **قوة ماسكه** : قوه اى كه درمدت هضم هاضمه غذارا درمعده نگاهدارد .

ماسلف (mâ-salaf) پ . كلمة فعل مأخوذ ازتازى- هرآنچه‌در پيش ذكر شده باشد و يادكرده شده باشد . وهرچيزگذشته .

مأسو (ma'sovv)ص.ع.**الجرح مأسو** : آن زخم دوا كرده شده است .

ماسوا (mâ-savâ) م ف . پ . ـ مأخوذ ازتازى ـ بيرون از و خارج از و بغيروجزآن وعلاوه برآن وباضافه .

ماسوچه (mâsuçe) ا . پ . نام پرنده اى مانند فاخته وقمرى و بيشتر در كنارطاقچه ها وميان‌كاسه وطبق تخم نهد وچه آورد .

مأسور (ma'sur) ص . ع . گرفتار واسيرومحبوس ومبتلا بحبس بول.

ماسور (mâsur) ا . پ . هرچيز درهم آميخته .

ماسوره (mâsure) ا . پ . ماشوره .

مأسوف (ma'suf) ص. ع.اندوهگين وخشمگين .

مأسوكة (ma'sukat) ا . ع. زنى كه درختنة وى خطا كرده وغيرموضع ختنه را بريده باشند .

ماسى (mâsi)ص . ع .**رجل ماس**:مردى‌كه به‌پندواندرزكسى التفات نكند و نشنودآنرا . و نيز **ماسى** آنكه‌دست در فرج ماديان ويا ماده شتركند و بيرون آورد نطفه را و پاك كند زهدان را .

ماسى (mâsi) ص.پ. ـ مأخوذ ازتازى ـ بى‌باك و بى پروا و بى ترس .

ماسىء (mâsi') ص. ع. بى باك.

ماسيدن (mâsidan) ف. ل. م. پ . شيررا ماست‌كردن وستبرشدن . ومنجمد گشتن چيزى . وليسيدن .

مآسيق (ma'âsiq) ع . ج . ميساق .

ماش (mâc) ا. پ . غلهٔ‌سبزرنگ ومدور طولانى ركوچك . و **ماش‌عطار**: غلهٔ سياه رنگ و كوچكتر ازماش . و **ماش هندى**: غلهٔ‌عودى رنگ باندام‌گندم كوچكى كه بتازى حب‌القلت نامند .

ماش (mâc) ا.ع. يك نوع غله كه بفارسى نيز ماش گويند . و رخت‌خانه. و متاع‌سقط وهيچكاره. المثل: **الماش‌خيرمن لاش** يعنى در خانه اگر رخت ومتاع سقط وهيچكاره باشد بهتر از آنست كه هيچ نباشد.

مأش (ma'c) م. ع . **مأشه‌عنه بكذامأشاً** ازباب‌فتح: دوركرداورا ازآن . و **ماش‌المطر الارض**:رنديدباران‌زمين‌را.

ماشاءالله (mâ-câ'allâh) پ. كلمة فعل‌ماخوذ ازتازى ـ يعنى هرچه خدابخواهد و بمعنى خدا عفوكند . وخدا شمارا ازچشم بد نگاهدارد . و بارك الله و مرحبا و آفرين . و خوب شد . و خوش و با جرئت باش نيز استعمال ميگردد .

ماشاد (mâcâd) ا . پ . جامهٔ پشمينه .

ماش‌دارو (mâc-dâru) ا . پ . گياهى دوائى كه صنوبرالارض‌گويند .

ماشرا (mâcarâ) ا . پ . ـ مأخوذ از سريانى ـ ورم و آماس دموى .

ماشرة(mâcerat) ص.ع. **ارض ماشرة** : زمينى كه گياه آن پس‌از بارندگى جنبان‌گردد .

ماشرز (mâcarz)ا . پ . انبر و كلبتان .

ماشط (mâcet) ا . فا ع . شانه كننده .

ماشطة (mâcetat) ا . ع . زن شانه كننده و آرايش كنندهٔ عروس . و زن نيك كار-از . ج : مواشط .

ماشل (mâcel)ص. ع . **رجل ماشل**:مرد لاغر كم گوشت.

ماشلة (mâcelat)ص.ع . **فخذ ماشلة** : ران كم گوشت لاغر.

ماشو (mâcu) ا. پ. غربال . وترش پالا . وكفگير . ونوعى ازجامهٔ پشمين كه درويشان پوشند . وگليم و پلاس .

ماشوب (mâcub) ا . پ . غربال وآرد بيزو پرويزن و ترش پالا و ماشو و ماشوه وماشوبه .

ماشوب (mâcub)پ . كلمهٔفعل‌يعنى مياشوب و شور و غوغا مكن . و آزرده مشو .

ماشور (mâcur) ا. پ . چيزهاى درهم آميخته .

مأشورة (ma'curat) ص . ع . **خشبةمأشورة** : چوب شكافته شده .

ماشوره (mâcure) واومجهول ا . پ . لوله و ليسپنه . و نى كه يكسر آنرا دردهن گذاشته وسر ديگررا در آب وبمكند . ونى كوچكى‌كه جولاهگان براى بافتن ريسمان برآن پيچند . و ريسمان خامى‌كه بردوك‌پيچيده شود . و نوعى ازبازى . وهرچيزدرهم آميخته شده . و**ماشورهٔعاج**: گردن معشوق .

ماشوه (mâcuh) هاى ملفوظ . ا . پ . غربال و پرويزن و ترش پالا و ماشو

و ماشوب و ماشیوه .

ماشه (mâce) ا . پ . انبروكلبتان. و آهنی كه فتیلهٔ تفنگ را بدان محكم كنند و آتش برتفنگ زنند . ولیف جولاهگان . و بیل . و وزنهٔ خرد و كوچك . و یك حصه از دوازده حصهٔ تولچه در صورتیكه هر تولچه دومثقال و نیم باشد یعنی پنج نخود و آنرا ماهچه و ماهه نیز گویند .

ماشی (mâci) ص . پ . منسوب به ماش . و هرچیز برنگ‌ماش. و هر غذای ساخته شدهٔ از ماش .

ماشی (mâci) ص . ع . بسرعت راه رونده . وسعایت كننده . و سخن چین . ج : مشاة .

ماشیا (mâciâ) ا . پ . گیاهی كه مردم شیراز مامیثای سرخ گویند.

ماشیة (mâciat) ا . ص . ع . ستور . وستور بسیار نره و شتر و گوسپند و بعضی‌گاو را هم ماشیة گفته‌اند . ج : مواشی . و **امراة ماشیة** : زن بسیار فرزند .

مآشیر (ma'âcir) ع . ج.مئشار.

ماشیوه (mâcivah) یای مجهول و های ملفوظ . ا . پ . غربال و پرویزن و ترش پالا .

ماص (mâs) ا . پ . ـ ماخوذ ازسنسكریت ـ ماه وقمر .

مأص (ma'as) ا . ع . شتران سپید نیكو .

ماص (mâss) ا . فا . ع . مكنده . و آنكه میمكد .

ماصان (mâssân) و **ماصانة** (mâssânat) ا . ع . درشتم مرد گویند : و **یلی علی ماصان بن ماصان** .ودرشتم زن : و **یلی ماصانة بن ماصانة** یعنی بلا و عذاب من بروی باد.

ماصة (mâssat) ا . ع . بیماری كه دركودكان عارض شود .

ماصدق (mâ-sadaq)پ. كلمهٔ‌فعل ماخوذ از تازی ـ هر چیزی كه بیان شود و ثابت و محقق گردد . و درمحاورات بیشتر بمعنی مضمون و معنی استعمال میشود .

مآصر (ma'âser) ع .ج . مأصر (ma'sar) و مأصر (ma'ser) .

مأصر (ma'sar) و (ma'ser) ا . ع . زندان .ج : مآصر .

ماصر (mâser)ص . ع . **ناقة و شاة ماصر** : شترو گوسپندی كه شیر از پستان آن كم‌كم و بدرنگ بر آید . و **نعجة ماصر**:میش كم شیر.

ماصر (mâser) ا.ع. پرده وحاجز ماین دوچیز .

ماصع(mâse') ا . ع . آب‌شور.

ماصع (mâse') ص . ع.**شیء ماصع**: چیزروشن‌ودرخشنده . وچیز كم و اندك . و چیز كدر و تیره . و چیز متغیر و سپری شونده .

ماصعة (mâse'at) ص . ع . **ناقةماصعةالدر**: ماده شترشیر برگشته‌از پستان .

ماصل (mâsel) ا . ع . اندك از عطاو دهش . و اندك از شیر .

ماضح (mâzeh) ا . فا . ع . زشت كنندهٔ ناموس كسی .

ماضر (mâ zer) ا . ع . شیرترش زبان‌گز . و شیر نیك سپید .

ماضغان (mâzeqâne) ا . ع . به صیغهٔ تثنیه نام دو رگ در دو زنخ و بن هردو زنخ متصل به بن اضراس .

ماضغة (mâzeqat) ا.ع. احمق و گول .

ماضوی (mâzaviyy) ص . ع. منسوب‌به ماضی .

ماضی (mâzi) ص . ع. گذشته و گذرنده . و برنده و قاطع خواه شمشیر باشد و یا خز آن . و مرد رسای درامور .

ماضی (mâzi)ا.ع. شیربیشه.و شمشیر .

ماضی (mâzi) ا ـ ص . پ ـ ماخوذ از تازی ـ گذشته و زمان گذشته .

ماضی (mâziyy)ص . ع.منسوب به ماضی .

ماضیه (mâzie) ص. پ. ـماخوذ ازتازی ـ گذشته . و **أمم‌ماضیه** : طوایف ازمردمان پیشین‌كه سابق براین زمان بوده اند.

ماطخ (mâtex) ا . ع . اسب نرم تك‌سست دو .

ماطر (mâter) ص . ع . **یوم ماطر** : روزباباران .ج : مواطر .

ماطع (mâte') ص . ع . بهپیش دهان و بدندان پیش خورنده. **وهوماطع ناطع** ای خالص .

ماطل (mâtel) ا . ع . نام اشتی ازشتران .

ماطلیة (mâteliyyat) ص. ع. **ابل ماطلیة** : شتران ازنسل ماطل .

مأطور (ma'tur) ا . ع . چاهی كه درپهلوی آن چاه دیگرباشد . وآبی كه درزمین نرم بود و گرداگرد آنرا از چوب و درخت محكم‌كنند تا خراب نشود .

مأطورة (ma'turat) ا.ع. شیر دوشهٔ چرمین كه بر دورهٔ سر آن چوب گرد گذاشته كاره آنرا بدان چوب بدوزند .

مأطوم (ma'tum) ص . ع . **بعیر مأطوم** : شتر مبتلا به بستگی بول و شكم ازبیماری . **ورجل مأطوم** كذلك .

ماطونیون (mâtuniun) ا. پ. درختی که صمغ بارزد از آن عمل می‌آید.

ماعج (mâ'ej) ص. ع. **حمار ماعج**: خرشتاب رو.

ماعدا (mâ'adâ) ع. کلمهٔ استثنا. بمعنی مگر و جزو سوا. ر. عدا. وقولهم: **ماعدا فلان ان صنع کـذا** ای ماجاوزه.

ماعز (mâ'ez) ا. ع. واحد معز: یعنی یك بزمذکرومونث در وی یکسان است. ج: مواعز. ومرد درشت پی استوارخلقت، ومرد تیز خاطر چالاك مانع ماورای خود. و پوست بز. ونام دهی و پدربطنی. و نام چند نفر.

ماعزة (mâezat) ا. ع. مونث ماعز. ج: مواعز.

ماعض (mâ'ez) ص. ع. خشمگین. وکسیکه کاربروی دشوارگردد.

ماعون (mâ'un) ا. ع. اسم جامعی است مر اثاث البیت را مانند دیگ وکاسه و تبر و تیشه و دول و جز آن. ج: مواعین. و نیکوئی و احسان و باران وآب. وهرچه بدان سودی ونفعی باشد. و هرچیزکه بدآن یکدیگررا رعایت کنند. و طاعت وبندگی وانقیاد. وفرمان برداری و زکوة و آنچه باز دارند از طالب. وآنچه باز ندارند از وی و بدهند آنرا. و قماش خانه. و قوله تعالی: و یمنعون الماعون. قیل الماعون فی‌الجاهلیة کل‌منفعة وعطیة فی‌الاسلام الطاعة والزکوة. و قولهم: **ضرب الدابةحتی اعطت ما عونها**: یعنی‌زدستوررا تا تغیردادسیرخودرا.

ماعی (mâ'i) ا. ع. طعام نرم.

ماعیة (mâ'iat) ا. ع. زن زود خشم.

ماغ (mâq) ا. پ. میغ وژم. وزباب وبخاری‌بسیار تیره‌ملاصق‌زمین. ونوعی ازمرغابی‌که خالهای سیاه در سردارد. ونوعی ازکبوترکه بال وگردن وسینهٔآن سرخ ویا سبز است و سرخ‌را**سرخ‌ماغ**وسبزرا**سبزماغ** می‌گویند.

ماغچی (mâqçi) ا. ع. ماخجی.

ماغون (mâqun) ا. ع. ماعون.

ماغیة (mâqeyat) ا. ع. زن‌خوشگوی.

مافات (mâ-fât) . پ. ـ کلمهٔ فعل ماخوذ ازتازی ـ آنچه گذشته است.

مافوق (mâ-favq) م. ف. پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ بیشتر وزیادتر و بالاتر. و بالا. وبیرون. و **مافوق‌الحد**: زیاده از حد.

مأفوك (ma'fuk) ا. ص. ع. عاجز ضعیف رأی کم حیله و کم حزم. وفریب‌خوردهٔ ازرأی‌خود. و**مکان‌مأفوك**: مکان بی باران وبی‌گیاه. و**رجل‌مأفوك**: مرد ضعیف رأی.

مأفوكة (ma'fukat) ص. ع. **ارض مأفوكة**: زمین بی‌باران وبی‌گیاه.

مأفول (ma'ful) ص. ع. ضعیف رأی وعقل.

مأفون (ma'fun) ص. ع. ضعیف رأی وعقل. وطعامی‌که خوش نماید و خیری درآن نباشد.

مأفون (ma'fun) ا. ع. گردوی روی و فاسد. و کسیکه تکلف کند در مدح خود بچیزی که نداشته باشد.

مافه (mâfe) ا. پ. چوبی که درپس درخانه نهند تا درگشوده نشود.

مافی‌البال (mâ-fel-bâl) **مافی الضمیر** (mâ-fez-zamir) **مافی‌الفؤاد** (mâ-fel-foâd) ا. پ. . مأخوذازتازی ـ هرآنچه‌دردل‌کسی‌باشد. وقصد ونیت واراده. وتصور. وگمان. واندیشه. و فکر.

مافی‌نفس‌الامر (mâ-fi-nafs-el'amr) پ. . ـ کلمهٔماخوذ ازتازی یعنی هرآنچه‌درخود چیزی باشد. وحقیقت امر واصل و ذات امر.

مأق (ma'q) و**ماق** (mâq) ا. ع. کنج‌چشم‌متصل به بینی.

ماق (mâq) ا. پ. ـ ماخوذ از تازی ـ کنج چشم. و **ماق اصغر**: کنج چشم درکنارخارجی صورت. و**ماق اکبر**: کنج چشم متصل به بینی.

مأق (ma'aq) م. ع. **مئق‌الصبی مأقاومأقة** (ازباب‌سمع): هکه زده شدآن کودك هنگام گریستن.

ماقبل (mâ-qabl) م. ف. پ. ـ ماخوذ از تازی ـ گذشته و از پیش گذشته ومقدم.

ماقة (mâqat) ا. ع. کنج درونی چشم.

مأقة (ma'aqat) ا. ع. خشم و هکه‌ایکه هنگام‌گریستن‌درانسان‌عارض می‌شود.

مأقة (ma'aqat) م. ع. **مئق مأقاومأقة**. ر. مأق.

ماقت (mâqet) ا. فا. ع. دشمن گیرنده.

مأقط (ma'qet) ا. ع. رزمگاه. وجای تنگ. ومضیق رزمگاه.

ماقط (mâqet) ا. ع. فال سنگك زننده. و آنکه ازروی خطوط وخالهای‌اعضا و چهره فال میزند. و شترنزارو برجای ماندهٔاز ماندگی ولاغری. وتنگترین جای ازرزمگاه. ورسن دول و رسن لگام اسب. ج: مقط (moqot) و نیزآزادکردهٔ آزاد کرده. یق: یقول: **فلان ساقط بن ماقط بن لاقط** چه ساقط عبد ماقط است وماقط عبدلاقط او

عبد معتق است .

ماقوت (mâqut) و **ماقوتی** (mâquti) ا. پ. نوعی از حلوا .

مأقوط (ma'qut) ا. ع . ثقیل گرانبار .

مأقوط (ma'qut) ص.ع. **طعام مأقوط** : طعام کشك دار .

مآقی (ma'âqi) ع . ج . ماقی .

مأقی (ma'qâ) ا. ع. کنج درونی چشم متصل به بینی .

ماقی (mâqi) ا. ع. کنج درونی چشم متصل به بینی. ج : مواقی ومآقی .

ماك (mâk) ا . پ. بلغت مردم طهران فله وشیرحیوان تازه زائیده و آغوز و هرس و هرش .

ماکان (mâkân) ا. پ. نام یکی‌از حکام‌که پدرش کاکی نام داشت. ونام‌ولایتی که سلاح مردم آنجا زوبین است .

ماکانی (mâkâni) ص . پ . منسوب بولایت ماکان .

ماکانی (mâkâni) ا. پ. نیزۀ کوچك وزوبین .

ماکث (mâkes) ص . ع . مکث نماینده و درنگ کننده و انتظار کشنده . ج : ماکثون .

ماکثات (mâkesât) ع . ج . ماکثة .

ماکثة(mâkesat) ص. ع. مؤنث ماکث .

ماکثون (mâkesuna) ع . ج . ماکث.

ماکد (mâked) ص . ع . آنکه پیوسته بریك قرارماند . یق : **ماء ماکد**: آبیکه پیوسته بریك قرار ماند . **ودر ماکد**: شیری‌که پیوسته بریك قرارباشد .

ماکدة (mâkedat) ص . ع . مؤنث ماکد . یق : **رکیة ماکدة**: چاهی که پیوسته آبش بریك قرار باشد و کم نشود .

ماکدة (mâkadat) ا . ع . شتر بسیارشیر .

ماکدون (mâkadun) ا . ع . مقدونیا .

ماکر (mâker) م . ف . پ . پس فردا وروزپس‌ازفردا . و روز پس ازروز آینده .

ماکر (mâker) ص . ع . فریبنده و مکر کننده و بدسگال و خدعه کننده . ج : ماکرون .

ماکر (mâker) ا . ع . ستور مویز بار کرده وکاروان شترکه غله‌کشانند .

ماکرون(mâkeruna)ص. ع . ج . ماکر.

ماکس (mâkes) ا . ع. ده یك گیرنده .

ماکسین (mâkesin) ا . پ. نام شهری درخابور .

مآکل (ma'âkel) ع.ج. مأکل.

مآکل(ma'âkel) ا. پ ـ ماخوذ ازتازی.چیزهای‌خوردنی‌وخوردنیها. **ومآکل و مشارب** : خوردنیها و نوشیدنیها . و **ملابس و مآکل** : پوشاکها و خوردنیها.

مأکل (ma'kal)ا.ع. کسب . و طعام وخوردنی . ج : مآکل .

مأکل(ma'kal) م . ع . ا **اکله اکلاًومأکلاً**(ازباب‌نصر) : خورد آنراو معدوم ساخت. ر . اکل.

مأکلة(ma'kalat)و(ma'kolat) ا . ص . ع . خواربار و خوردنی. و **شاة مأکلة** : گوسپندخوردنی .

مأکم (ma'âkem) ع. ج: مأکم (ma'kam)ومأکم (ma'kem)ومأکمة (ma'kamat) و مأکمة (ma'kemat) .

مأکم (ma'kam) و (ma'kem) و **مأکمة** (ma'kamat) و (ma'kemat) ا ع . گوشت پارۀسرین وگوشت پاره‌ای که میان سرین و پهلوی پشت است . ج : مآکم .

مأکمان(ma'kamâne)**ومأکمتان** (ma'kamatâne) ع . تثنیۀمأکم ومأکمة.

ماکو (mâku) و **ماکوك** (mâkuk)ا. پ. دست افزاری‌مرجو لاهگان راکه بدان جامه بافند ومکو.

ماکول (mâkul) ا . پ . هرچیز که برگلوبندند مانند ریسمان وطناب و جزآن . وشکمخواره وپرخور.وغلامی‌که بمرتبۀ بزرگی رسیده باشد .

مأکول (ma'kul) ص . ع.خورده شده .

مأکول (ma'kul) ا. ع. رعیت .

مأکول (ma'kul) ا. پ ـ ماخوذ ازتازی ـ هرچیزخوردنی و قابل خوردن . و شکار. وهرچیزخورده‌شده. وطعام وخوراك.

مأکولات (ma'kulât) ا . پ. ـ مأخوذ ازتازی ـ خوردنیها و چیزهای قابل خوردن .

مأکوم (ma'kum) ا . ع . مغموم واندوهگین .

ماکیان (mâkiyân) ا.پ. مادینۀ خروس‌که مرغ خانگی نیزگویند . **وماکیان بیابانی** : تذرو و قرقاول و مرغ زنگی . **وماکیان‌زاغ رنگ**:شب. و **ماکیان بردرکردن** : غایت بخل و نهایت خست داشتن .

مآل (ma'âl) م ۰ ع ۰ **آل الیه اولا و مآلا** (ازباب نصر) : بازگشت بسوی آن . ر . اول . و **آل الشیء مآلا** : کم شد آنچیز . یق : **طبخت الشراب فـآل الی قدر کذا و کذا** .

مآل (ma'âl) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جای رجوع وجای بازگشت ومقصد ومرکز و مآب . واساس واصل وبنیاد ونتیجه وانجام وعاقبت وسرانجام وسرگذشت و **مآل مقال** : نتیجهٔ کلام . و **احوال خیر مآل** : چگونگی ووقایعی که عاقبت و سرانجام آنها بخوبی و خوشی باشد وکیفیات خوشبختانه . و **افعال شقا مآل** : کارهائی که نکبت وخواری آورند . و **یاران حقیقت مآل** : دوستان باصداقت واخلاص . و **بی مآل** : بی نتیجه و بیهوده . و **نقش بی مـآل** : نوشتجات بیفایده و بیهوده .

مال (mâl) ا . پ . آرامی واستراحت وشبه و مانند و مشابه . وقرعه .

مال (mâl) ص . پ . مشتق از مالیدن : بمعنی مالنده ولمس کننده و ساینده . وهمیشه بطور ترکیب استعمال میشود مانند : **پایمال** : یعنی سحق کننده وساینده با پای . و **دستمال** و **رومال** : جامه ای که بر دست وروی می مالند و دست وروی را بدان پاك میکنند .

مال (mâl) ا . پ . ـ مأخوذ از تازی ـ خواسته و ثروت و دولت و توانگری . و زر وملك . و هرآنچه درتصرف و دریدکسی باشد . و سرمایه . وحصه‌ای ازسرمایه . و متاع و اسباب . وگله و رمه وستور . وهرچیزی که متعلق به کسی ویا چیزی و یا جائی باشد . و به اصطلاح جبر و مقابله مجذور عدد یعنی حاصلضرب عدد درنفس خود . و **مال اخروی** : کارخیری که درقیامت پاداش آن داده میشود . و **مال دنیوی** : دولت وثروت وتجملات ظاهری . و **مال تحصیل کردن** : دولت وثروت تحصیل کردن وجمع نمودن . و **مال تلف کردن** : بربادادن دولت وثروت . و **مال زنده** : گله ورمه وستور . و **مال صامت** : طلا و نقره . و **مال ناطق** : رمه وگله وستور . وزروسیم مسکوك . و **مال ناطق و مال صامت** : ثروت متحرك وغیر متحرك . وجانداروغیر جاندار مانند غلام و کنیزورمه وگله و پول ووجه نقد وملك وخانه . و **مال وجهات** : اجارهٔ اراضی . و **مال و متاع** : پول و اسباب . و **بیت المال** : خزانه وخالصه . و **مال الاجاره** : آنچه بصاحب ومالك ملك ازنقد وجنس داده میشود . و **مال مردم خور** : آنکه مال دیگران را تلف میکند و آنکه مال دیگران را بوام میگیرد و هرگز ادانمی کند .

مال (mâl) ا . ع . خواسته وآنچه درملك کسی باشد . ومرغزار بادرخت . مذکرو مونث هردو آید . ج : اموال .

مال (mâl) ص . ع . **رجل مال** : مرد بسیارمال . ج : مالة ومالون .

مال (mâl) م . ع . **مال الرجل مالا** (ازباب نصر) : بسیارمال شدآن مرد .

مأل (ma'al) ص . ع . **رجل مأل** : مرد فربه .

مأل (ma'al) م . ع . **مأل مألة و مألا** . ر . مألة .

مال (mâll) ص . ع . **رجل مال** : مردبستوه آمده .

مالات (mâlât) ع . ج . مالة .

مالاغان (mâlâqân) ا . پ . نام گروهی بیدین ولامذهب درروسیه .

مالاکا (mâlâkâ) ا . پ . ـ مأخوذ ازفرانسه ـ شبه جزیرهٔ ملاخ . ر . ملاخ .

مالاکلام (mâ-lâ-kalâm) م . ف . پ . ـ مأخوذ ازتازی ـ ناگفتنی و غیرقابل تقریروبی گفتگو . وبی چند و چون وبی‌چانه .

مالامال (mâla-mâl) ص . م . ف . پ پروانباشته . وانباشته تا لب ولبالب .

مآل اندیش (ma'âl-andic) ص . پ . عاقبت اندیش وبا بصیرت .

مآل اندیشی (ma'âl-andici) ا . پ . عاقبت اندیشی وبصیرت وآگاهی .

مالانك (mâlânak)[1] ا . پ . شفتالوی سرخ که شفترنگ نیزگویند .

مالانهایه (mâ-lâ-nehâye) ص . م ف . پ . ـ مأخوذ ازتازی ـ بی حد و بینهایت وبی پایان . و **امکنهٔ مالانهایه** : مکانهای بی حد وبیشمار .

مال آور (mâl-âvar) ا . پ . تازیانی که در دریا دزدی میکنند . و دزد دریائی .

مالای (mâlây) پ . کلمهٔ فعل یعنی میالای وآلوده مکن .

مالایطاق (mâ-lâ-yatâq) ص . م ف . پ . ـ مأخوذ از تازی ـ فوق طاقت و غیرقابل تحمل .

مالا یعنی (mâ-la-ya'ni) ص . م ف . پ . ـ مأخوذ از تازی ـ بی معنی و بی اراده وبی نتیجه ودیوانه .

مالاینحل (mâ-lâ-yanhal) ص . پ ـ مأخوذ از تازی ـ غیرقابل شرح وبیان وغامض .

مالبخش (mâl-baxc) ا . پ . روز هشتم ازمالهای ملکی .

مالبخش (mâl-baxc) ص . پ . سخی وجوانمرد وبا سخاوت .

مالپرست (mâl-parast) ص . پ . پرستنده وخواهان مال وثروت . ومالدوست

وبخیل .

مآلة (ma'âlat) م . ع . **مأل الرجل مآلة ومؤلة** (ازباب فتح وسمع) فربه وستبر گردید آنمرد .

مألة (ma'lat) ا . ع . مرغزار وآسیا . ج : مئال .

مألة (ma'alat) م . ع . **جاء امر ماءأل له مألا و مألة** : (ازباب نصروفتح وسمع) برغفلت و بی‌خبری در رسید کاری که جهة آن آماده نبود ونمیدانست آنرا .

مالة (mâlat) ص . ع . **امراة مالة** : زن مالدار . ج . مالة و مالات .

مالة (mâlat) ع . ج . مال ومائل و میل .

مالته (mâlte) ا . پ . نام جزیره‌ای در بحرالروم واقع میان سیسیل و افریقا و متعلق بدولت انگلیس و دارای ۲۵۰،۰۰۰ نفر جمعیت .

مالج (mâlaj) ا . ع . - مأخوذ ازفارسی - مالهٔ گل کاری .

مالح (mâleh) ا . ص . ع . آب شورانهٔ ردیهٔ . **ونبت مالح**: شورگیاه . و **الماء صارملحاً و کان عذباً فهو مالح** .

مالخ (mâlex) ا . ع . گریزنده و فراری .

مالخانه (mâl-xâne) ا . پ . بیت‌المال وخزانه وانبار .

مالخداوند (mâl-xodâvand) ا . پ . ازاعلام است .

مالخولیا (mâlexuliâ) ا . پ - مأخوذ ازیونانی - مالیخولیا .

مالداده (mâl-dâde) ص . پ . چیزی که بقیمت خریده باشند

مالداده (mâl-dâde) ا . پ . غلام وبنده .

مالدار (mâl-dâr) ا . پ . غنی وپولدارومتمول ومالك وصاحب مال .

مالداری (mâl-dârı) ا . پ . دولت وثروت وغنا .

مالدوست (mâl-dust) ص . پ . دوست دارندهٔ مال وثروت . وبخیل .

مالدوستی (mâl-dusti) ص . پ . بخل وامساك .

مال زاده (mâl-zâde) ا . پ . زادهٔ زنا و حرامزاده . وقرمساق .

مالزم (mâ-lazem) م . ف . پ . - ماخوذ ازتازی - مایلزم و هرآنچه لازم وواجب باشد .

مال‌زمین (mâl-zamin) ا . پ . ضمانت ملکی جهة بدهی .

مالس (mâles) ص . پ . - ماخوذ ازیونانی - سیاه واسود .

مال‌سنج (mâl-sanj) ص . پ . آنکه تفتیش ازگنج میکند .

مالش (mâlec) پ . م . ح . مالیدن . ا . لمس و لمس با دست . و مس ودلك . وزدودگی . و صیقل . وجلا . و حك . و فرسودگی . ومشتمال . ومصقل وافزاری که بدان جلا میدهند .

مالشگر (mâlec-gar) ا . پ . دلاك ومشتمالچی . و کیسه‌کش وآنکه درحمام بدن را کیسه میکشد وپاك میکند .

مالشگری (mâlec-gari) ا . پ . ملاعبه با زنان .

مال‌ضامن (mâl-zâmen) ا . پ . کسیکه ضمانت میکند ادای مال الاجاره و یا بدهی دیگری را .

مال ضامنی (mâl-zâmeni) ا . پ . ضمانت مال الاجاره و یا بدهی کسیرا .

مالطة (mâletat) ا . ع . جزیرهٔ مالته . ر . مالته .

مالغ (mâleq) ص . ع . **رجل مالغ** : مرد تباه فاسد کار فاسد . ج : ملاغ .

مال‌غیبی (mâl-qaybi) ا . پ . چیزهای پنهان شده وگم شده . ودفینهٔ کهچون پدید گردد پادشاه ضبط‌کند . وهردفینهٔ .

مألف (ma'laf) ا . ع . جای ئلفت وجائیکه انسان بدان خوگرفته . ودرخت بسیار برگ که شکاربدان‌خوگرفته .

مالق (mâlaq) ا . ع . - ماخوذ از فارسی - ماله‌ای، که بدان‌زمین‌کشت را هموار وبرابرکنند . ومالهٔ گل‌کاری .

مالق (mâleq) ص . ع . متملق و چاپلوس .

مالقة (mâlaqat) ا . ع . نام ایالتی از اندلس در کنار دریای بحرالروم که پایهٔ تخت‌آنرا نیزمالقة می‌نامند و این ایالت دارای ۵۱۲،۰۰۰ نفر جمعیت است و شراب آن معروف و شهر مالقه دارای ۲۳۸،۰۰۰ نفر جمعیت است .

مألك (ma'lok) ا . ع . پیغام .

مالك (mâlek) ا . ص . ع . کسی که دارای چیزی باشد و بتواند درآن تصرف کند . ج : ملاك وملك . **ومالك‌الحزین**: نام یك نوع‌مرغ‌آبی . **وابومالك**: گرسنگی . ودندان . وپیری . **ونیزمالك** : نام امام‌مدینه مالك بن انس بن مالك بن عامربن عمرو بن الحارث . یکی ازائمهٔ اربعهٔ اهل سنت‌وجماعت تولد وی درسال ۹۴ هجری ووفاتش درمدینهٔ طیبه درسال ۱۷۹ هجری و مدفنش در بقیع . ونیزمالك نام چند نفرصحابی .

مالك (mâlek) ا . پ . - ماخوذ

ازتازی ـ خداوند وصاحب و متصرف . و دارنده . وحاکم وپادشاه . ونام فرشتهٔ موکل بردوزخ ونام دربان دوزخ . **ومالك دینار :** لقب یکی ازاولیاء الله . و **مالك زمین :** خداوند زمین و صاحب زمین . و **مالك شدن :** دارا شدن وبتصرف آوردن و ضبط کردن . **ومالك الملك بی همتا:** خداوند عالمیان . **ومالك یوم الدین :** پادشاه روز جزا . و **شجرهٔ ابی مالك :** نام گیاهی . **وامام مالك :** یکی ازائمهٔ اربعهٔ اهل سنت وجماعت . و **بی مالك:** بی صاحب وبی خداوند وبی آغا .

مالکان (mâlekân) ا . پ . ج . مالك .

مالکانه (mâlkâne) ا . پ . نام حلوائی مرگیلانیان را که ازبرنج سازند . و نیزحلوائی که از هفت مغز یعنی مغز بادام و مغزگردو ومغز زردآلو و مغز شفتالو و مغزپسته و مغز فندق و مغز چلغوزه سازند . و نام قسمی از خرما که خرمای قصب نیز گویند .

مالکانه (mâlekâne) ص . م . ف . پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ مالك مانند و بطریقهٔ تملك . و مالکیت . و **تصرف مالکانه :** تصرفی که صاحب ملك در ملك خود میکند . و تصرف کامل وبا استقلال .

مالکة (mâlekat) ا . ع . مونث مالك یعنی پادشاهی که زن باشد .

مالکة (mâlokat) و (mâlakat) ا . ع . پیغام .

مالکی (mâleki) ص . پ . منسوب به مالك وارباب .

مالکی (mâlekiyy) ص . ع . منسوب به مالك وپادشاهی وسلطنتی .

مالکیت (mâlekiyyat) ا . پ . ـ ماخوذ از تازی ـ دارا شدن و تصرف و خداوندی .

مالگانه (mâlgâne) ا . پ . آلت تناسل ونره .

مالگذار (mâl-gozâr) ا . پ . ملاك و آنکه ملك خود را در تحت حکومت نگاهدارد . ومستأجرورعیت .

مالگذاری (mâl-gozâri) ا . پ . خراج مالیات وملك . واراضی مالیات بده .

مالم (mâ-lam) ع . کلمه‌ای مرکب ازما وازلم یعنی مادامیکه نه .

مال‌مست (mâl-mast) ص . پ مغروربدولت ومکنت خود .

مال‌مستی (mâl-masti) ا . پ . غروروبخوت بواسطهٔ دولت وثروت .

مالمك (mâlamk) ا . پ . آب دندان و آب نبات . ونوعی ازحلوا که ازجو وگندم نیده سازند .

مالمکا (mâlamkâ) ا . پ . مالکانه وحلوائی که ازبرنج سازند .

مالمیز (mâlmiz) ا . پ . زلو ومالیز .

مالنخ (mâlanx) و **مالنخولیا** (malanxuliyâ) ا . پ . مالیخولیا .

مالندگی (mâlandagi) ا . پ . مالش ومالیدگی .

مألوء (ma'lu') و **مألو** (ma'lovv) ص . ع . **سقاء مألوء :** مشکی که بدرخت الاء دباغت کرده باشند . و **سقاء مألو** کذلك .

مال واجب (mâl-vâjeb) ا . پ . باج وخراج ومال الاجاره .

مالوالی (mâlvâli) ا . پ . نوعی ازچلپاسه که بتازی سام ابرص گویند .

مالور (mâl-var) ص . پ . مالدار وتوانگروغنی .

مالوس (mâlus) ا . پ . چلپاسهٔ سبزرنگ . ونوعی ازحلوا .

مألوس (ma'lus) ص . ع . رجل **مألوس :** مردديوانه .

مألوس (ma'lus) ا . ع . شیریکه مسکهٔ آنرا برنیاورده ومزهٔ آن تلخ شده باشد .

مألوع (ma'lu') ا . ع . مجنون و دیوانه .

مألوف (ma'luf) ص . پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ آشنا . وآموخته . وانس گرفته و مأنوس و خوکرده شده . ودوستی کرده شده . و عادت کرده شده و معتاد . و **مسکن مألوف :** جائیکه بدان خوکرده وعادت کرده باشند .

مألوق (ma'luq) ا . ع . رسول وایلچی . ونام اسبی .

مألوق (ma'luq) و **ماولق** (mo'avlaq) ص . ع . دیوانه ومجنون .

مألوك (ma'luk) ا . ع . رسول و ایلچی . ودیوانه .

مالول (mâlul) ا . پ گلوبنده . وغلامیکه بمرتبهٔ بزرگی رسیده باشد . وپرخور وشکم پرست .

مألولة (ma'lulat) ص . ع . مانده وفگار .

مألوم (ma'lum) ص . ع . غمگین وملول ومغموم .

مالون (mâluna) ص . ع . ج . مال .

مألوه (ma'luh) ص . ع . معبود و پرستیده شده ومسجود .

مالوه (mâlveh) ا . پ . ایالت مرکزی هندوستان .

ماله (mâleh) ا . پ . افزاری مرکل

کاران را که بدان کاهگل وگچ و آهك بردیوار و جزآن مالند . و تختهای مربرزیگران را که بدان زمین شیارکرده را نرم وهموار کنند . و لیف و جاروب جولاهگان که بدان تانه را آهاردهند . ومالش ومالندگی. وحاك کس .

ماله (mâle) ص . پ . مالامال و لبالب

مآلی (ma'âli) ع. ج مثلاة .

مآلی (ma'âli) ص.پ. منسوب به مآل .

مالی (mâli) ص. پ. بسیار و فراوان .

مالی (mâli) ص. ع. ـ مأخوذ ازتازی ـ منسوب به مال ودولت و ثروت .

ومالی و ملکی : چیزی که منسوب به مال و ملك باشد یعنی پولی وملکی .

مألی (ma'liyy) ص .ع. سقاء

مألی: مشکی که بدرخت الا. دباغت یافته باشد .

مالی (mâliyy) ص. ع . منسوب به مال .

مالیء (mâli') ا فا . ع . پرکننده .

مالیا (mâliyâ) ا.پ. درختی باریك ودرازکه ازچوب آن نیزه وتیرسازند .

مالیات (mâliât) ا . پ ـ ماخوذ ازتازی . ارتفاع وحاصل ومحصول . وباج وخراج .

مآلیة (ma'âliyyat) ا.پ.ـ ماخوذ ازتازی ـ دارای مآل بودن .

مالیخ (mâlix) و **مالیخولیا** (mâlixuliyâ) ا.پ . ـ ماخوذ ازیونانی ـ خلل دماغی و سوداوخیال خام.

مالیدن (mâlidan) ف. م.پ. لمس کردن و مس نمودن و دست یا افزار برچیزی کشیدن . ودلك کردن . و زدودن . و جلا دادن . وصیقل کردن . ومشتمال کردن . وخمیرکردن . وحك کردن . وسائیدن وپاك کردن. وگوشمال دادن. وتنبیه کردن.وآلودن. واندودن . و طلا کردن . و مشتن و حرکت دادن کارد را به پیش و پس چنانکه در هنگام ذبح کردن چنین میکنند . وبرابر کردن زمین . وقلبه راندن وبزبراوگندن کسنرا .

مالیده (mâlide) ص. پ . سائیده وجلا داده . وصیقل زده . ولمس کرده . و دلك کرده . و ریزریز شده . ونطول شده . و اندود شده . وزمین همواروبرابرشده .

مالیده (mâlide) ا. پ. قسمی از کلیچه ای که ازآرد وشیرومسکه وشکرسازند .

مالیز (mâliz)و**مالین** (mâlin) ا . پ . زلوعلق .

مآلیه (ma'âlyye) ص . پ . ـ ماخوذازتازی ـ منسوب به مآل. **وامور مآلیه :** چیزهای متعلق بهآیندهٔ ازمعاش .

مالیه (mâliyye) ا. ص . پ . ـ ماخوذاز تازی ـ منسوب به مال و پول و وجه نقد و محصول و ارتفاع ملك وماليات. وخالصه . ودولت وثروت .

مام (mâm) ا . پ . مادر و ام و والده .

ماما (mâmâ) ا. پ. مادر.وقابله وباراج وژم وماماچه.

مأمأة (ma'ma'at) م.ع. **مامات الشاة مأمأة :** آواز می. می.کردگوسپند . وکذا : **مأمأت الظبية .**

ماماچه (mâmâce) ا . پ . قابله .

مامائی (mâmâ'i) ا.پ. قابلگی ودایگی. **ومامائی کردن :** زایانیدن زن باردار و خلاص کردن آن وگرفتن کودك را . ودایگی کردن .

مآمر (ma'âmer) ع. ج. مؤتمر.

مامضی (mâ-mazâ) .پ . کلمهٔ فعل ماخوذ ازتازی گذشته وزمان گذشته . و **مضی مامضی :** یعنی گذشته ها گذشته است و ازگذشته نبایدگفت .

مامك (mâmak) ا.پ.مصغرمام و مادر ومادرك .

مأمل (ma'mal) ا. ع. محل امید و امیدگاه .

ماملك (mâ-malak) پ .کلمه فعل ماخوذ ازتازی ـ دارائی وهرآنچه دارا و مالك باشند .

مأمن (ma'man) ا.ع. جای امن. ونام شهری درعراق .

مأمن (ma'man) ا. پ. ـ مأخوذ از تازی ـ جای امن و پناهگاه . و جای سلامت .

مام ناف (mâm-nâf) ا. پ. ماما وقابله وباراج وژم وماماچه .

مام نافی (mâm-nâfi) ا .پ. مامائی وقابلگی .

مأموت (ma'mut) ص . ع .

اجل مأموت : مدت معین وموقوف .

مأمود (ma'mud) ص . ع .

لهذا الامر امدمأمود : این کاردارای انتهائی است که بدان منتهی میشود .

مأمور (ma'mur) ا. م. ع. امر کرده شده وحکم کرده شده. **ویوم المأمور:** روزی است مربنی حارث را .

مأمور (ma'mur) ا. ص. پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ مقرر شده و نصب شده ومعین شده . وقرارداده شده . و حکم کرده شده و امر کرده شده و فرموده شده و محکوم ومنصوب ومباشروگماشته و هرکسی که

بوی اختیار درحکم داده شده باشد . و فرستاده شده برای کاری ورسول . وآنکه دارای قوت کامل بود . واستعمال وعادت مقرر. **وحسب المامور**: برطبق فرمان وموافق حکم .

مأمورة (ma'murat) ص . ع . **خیرالمال مهرة مأمورة اوسکة مأبورة** : بهترین مال کرهٔ ماده است که برکت یافته باشد در نسل و اولاد و یاراستهٔ خرمابنان‌گشن داده شده .

مأموريت (ma'muriyyat) ا . پ . ـ ماخوذ ازتازی . حکم وفرمان وامر . و رسالت و اطاعت حکم .

مأمورين (ma'murin) ا . پ . ماخوذ ازتازی ـ گماشتگان و کارگزاران و کارپردازان .

ماموس (mâmus) **و ماموسة** (mâmusat) ا . ع . آتش وآتشدان .

ماموسة (mâmusat) ا . ع . زن گول بدزبان .

مأمول (ma'mul) ا . م . ع . امید داشته شده .

مأمول (ma'mul) ا . پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ متوقع و امیدوار و آرزومند . و منتظر . وامید وانتظار .

مأموم (ma'mum) ا . م . ع . قصد کرده شده . و اقتدار کرده شده . ج : مأمومون . و زده شده برام الراس . وآنکه دماغ وی را ضربی رسیده باشد .

مأموم (ma'mum) ا . ع . شتری که ازضرب ویا از ریش و صدمهٔ پالان موی پشت‌آن ریخته باشد . ونام مردی .

مأموم (ma'mum) ا . پ . ـ ماخوذ از تازی ـ اقتدا کرده شده . و آنکه درنماز به امامی اقتدامی کند .

مأمومة (ma'mumat) ص . ع . **شجة مأمومة** : شکستگی سرکه بام الرأس رسیده باشد .

مأمومون (ma'mumuna) ع . ج . ماموم .

مامون (mâmuna) ا . پ . نوعی ازپودنهٔ کوهی که بتازی صعترالحمام گویند .

مأمون (ma'mun) ا . ع . امانت دار . و معتمدعلیه . وزنهار داده . و **مامون به** : یعنی ثقه وامین .

مأمون (ma'mun) ا . ص . پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ امن کرده شده ومحفوظ . وبی هراس وبی ترس . و مأمون عباس لقب عبدالله بن هارون الرشید هفتم خلیفه ازخلفای بنی عباس که پس از قتل برادرش امین در سال ۱۹۸ هجری خلافت نمود و در سال ۲۱۸ وفات نمود .

مأمونية (ma'muniyyat) ا . ع . نام شهری درعراق .

مأمونيه (ma'muniyye) ا . پ . نوعی از نان شکری . و نوعی از پوشاك و لفافه .

مأموه (ma'muh) ص . ع . بی عقل وبی خرد .

مأموهة (ma'muhat) ص . ع . گوسپند مبتلا به آبله وجدری .

ماهستان (mâmahestân) ا . پ . ساذج هندی .

مامی (mâmi) ا . پ . مادر و زن کدبانو .

ماميثا (mâmisâ) ا . پ . نام رستنی‌که درآب بهم رسد واز داروهای قابض است وعصارهٔ آنرا شیاف ماميثا نامند .

مآمير (ma'âmir) ع . ج . مؤتمر .

ماميران (mâmirân) ا . پ . نوعی اززردچوبه .

مان (mân) ا . پ . خداوند و آغا . واهل وعیال وخاندان . واسباب خانه و اثاث‌البیت و مال‌موروثی ومیراث . و خانه . و اندوه وغم وملال وبیماری . و باقی وابد , جاوید . ومثل وشبه و مانند . و مطبوع و پسندیده ومقبول .

مان (mân) پ . دویم شخص‌ضمیر متکلم اسمی‌که بتازی متکلم مع‌الغیرگویند .

مان (mân) ا . ع . دروغ . و آهن آماج وکلند که بدان زمین شیار کنند .

مأن (ma'n) ا . ع . چوبی که برسر آن‌آهنی باشد وبدان زمین شیار کنند . وتهیگاه . ج : موؤن .

مأن (ma'n) م . ع . **مأنه مأناً** : (ازباب فتح) : برتهیگاه ویا برنافوی زد . و رسید آنرا و پرهیز کرداز وی و ترسید . و **مأن القوم** : برداشت بار وگرانی آن قوم را و خورش داد . وقدلا یهوزفیقال مانهم ای احتمل مؤتنهم . و **مامأنت مانه** : پروای آن نکردم و خبر نداشتم ازوی . و آماده نشدم برای آن . و نگرفتم ساز و برگ آنرا . وطلب نکردم آن را . وطول‌ندادم رنج و تعب رادرجستجوی‌آن . و **فلان‌یمانه** : فلان میداند آنرا . و **اهأن مأنك و اشأن شأنك** : بکن کاری راکه نیکومیتوانی کرد .

مانا (mânâ) ا . پ . به لغت زند و پازند : نام خدای عزوجل .

مانا (mânâ) م . ف پ . شبه و نظیرومانند . وهمانا والبته . وفوراً . وفی‌الحال . وبه شتاب و زودی . و حالا . وگویا و پنداری .

ماناً (mânan) ا . ع . براستی و درستی .

مأنات (ma'nât) ع . ج . مأنة .

ماناف (mânâf) ا. پ. ماماچه و قابله . وناف وسره .

مانافی (mânâfi) ا. پ. قابلگی ومامائی.

مأنة (ma'nat) ا. ع. ناف وگرداگرد آن . وتهیگاه . وپیه چسبیدهٔ باطن صفاق . ج : مأنات وموؤن .

مأنة (ma'annat) ا. ع. یق :

انه لمأنة ان یکون کذا : یعنی سزاوار است بهاینکه گفته شود درآن انه کذا .

مانح (mâneh) افا ـ ع . دهنده و بخشنده ومرد سخی. وازاعلام است .

مانحن فیه (mâ-nahno-fih) پ. کلمهٔ مأخوذ از تازی ـ آنچه ما درآن هستیم ومطلب حالیه.

ماندریل (mândril) ا. پ. نام قسمی ازبوزینه .

ماندگی (mândagi) ا. پ. تعب وناتوانی وخستگی.

ماندن (mândan) فل. م. پ. اقامت کردن وزیست کردن . وتوقف کردن . و افزون آمدن وزیاد آمدن . وتعبناك شدن و خسته شدن . وگذاشته شدن . وعقب افتادن وپس افتادن . ومرخص کردن. وناتوان شدن. وغفلت کردن . وگماشته شدن ونهاده شدن . و مانستن وشبیه بودن . ونسبت دادن . وشایسته کردن . و**بازماندن :** پس افتادن و عقب افتادن . و**پای ماندن :** برقرار شدن . و **درماندن :** بیچاره شدن .

مانده (mânde) ص. پ . زیاد آمده . وافکار وملول وتعبناك وخسته وآزرده وفرسوده. ومرخص شده. و**مانده شدن :** متوقف شدن وازکارافتادن ازتعب وخستگی . و**عمل مانده :** کار بی‌ترتیب شدهٔ بواسطهٔ تعب وخستگی .

مانستار (mânestâr) ا.پ. روح کلی . ونفس کل که پس ازعقل کل باشد و مانیستار .

مانستگی (mânestagi) ا . پ . شباهت ومشابهت .

مانستن (mânestan) فم . پ. مشابهت داشتن ونظیر ومانند شدن .

مانع (mâne') افا . ع . بازدارنده ج: منعة ومانعون . ونیز **مانع :** عشیره و حامیان شخص . ج : منعة .

مانع (mâne') ا. پ ـ ماخوذ از تازی ـ منع کننده و بازدارنده . وردکننده و خشکب. وبخیل وبخل کننده . وپناهگاه محکم واستوار ازقلعه وحصار. واشکال درراه ومعبر وسد. ومزاحمت وتعرض .

مانعات (mâneât) ع.ج . مانعة .

مانعة (mâneat) ص . ع . مؤنث مانع . ج : مانعات وموانع .

مانعون (mâneuna) ع . ج . مانع .

مانك (mânk) و**مانگ** (mâng) ا. پ . ماه وخورشید .

مانمن (mânmen) ا . پ . بلغت زند و پازند پیالهٔ شراب خوری وآبخوری.

مانند (mânand) ا. ص . پ . مثل ونظیر وشبیه و مشابهت و شبه و چون و همچون . وهمچنین . و**دریامانند :** یعنی همچون دریا وشبیه بدریا .

مانداب (mânandâb) ا . پ . آژفنداك و قوس قزح .

مانندآباد (mânand-âbâd) ا . پ. عالم مثال وبرزخ .

مانده (mânande) ا. پ. شبیه ومشابه .

مانو (mânu) ا. پ. صدا وآواز بازگشت ورد آواز . و صوت و آواز . و روح وجان . وآوازه وشهرت . ونام نخستین ماه ازسال جلالی .

مأنوت (ma'nut) ا.م.ع. محسود وحسد برده شده .

مانورك (mânurak) ا. پ . چکاوك ومانوکوا والملیح . ونام پرندهٔ آبی که سرخاب نیزگویند. ونام داروئی

مأنوس (ma'nus) ا . م. ع. انس گرفته . وازاعلام است.

مأنوس (ma'nus) ا. ص . پ . ـ مأخوذ ازتازی ـ انس گرفته و آشنا و همدم ومصاحب ویار ورفیق وهمراه ودوست. ورام و خانگی. و**مأنوس الاستعمال :** هرچیزی که بیشتر اوقات استعمال شود وهرچیز قدیم و عمومی. و**مأنوس شدن :** انس گرفتن و رام شدن وخانگی واهلی شدن .

مانوسار (mânusâr) ا. پ. نام یکی ازکشندگان دارا .

مأنوسة (ma'nusat) ا . ع . آتش .

مانوش (mânuc) و **مانوشان** (mânucân) ا . پ . نام کوهی .

مأنوف (ma'nuf) ص . ع . در مسند بینی .

مانوك (mânuk) ا. پ. چکاوك و مانوك وابوالملیح و مرغی آبی که سرخاب نیزگویند .

مانوی (mânevi) ص. پ. منسوب به مانی وکسی که پیرومانی نقاش باشد .

مانویه (mâneviyye) ا. پ . پیروان مانی نقاش .

مانه (mâne) ا. پ. اساس البیت ولوازم وضروریات خانه . ومنزل وخانه .

مانی (mâni) ا. پ. نادروی همتا

ویمتل .

مانی (mâni) ا. پ . نام نقاشی مشهورکه دعوی پیغمبری کرد وپیروان وی‌را مانویه گویند .

مانی (mâni) ص . ع . آزماینده واختیارکننده . ج : مناة .

مانیا (mâniyâ) ا. پ. - مأخوذ از یونانی - قسمی ازجنون ودیوانگی .

مانید (mânid) پ.ح.م. مانیدن ا . گناه وجرم وتقصیروخطا وقصور ودرماندگی و سهووغفلت .

مانیدن (mânidan) ف ل . م. ب. گذاشتن وترك‌کردن ورها کردن. وشبیه و مانند شدن وبه صفت‌چیزی متصف‌شدن. و گمراه شدن . وفراموش‌کردن .

مانیده (mânide) ص . پ . کار گذاشته وترك‌کرده وناتمام‌کنارگذاشته .

مانیستار (mânistâr) ا.پ. روح کل ونفس کل که پس‌ازعقل‌کل باشد ومانستار.

مأو (ma'v) ا . ع . سختی و شدت

مأو (ma'v) ع . ج . مأوة .

مأو (ma'v) م.ع. **ماوت‌الجلد مأواً** (ازباب فتح) : کشیدم آن پوست را تا فراخ وگشادگردد .

مأوا (ma'vâ) ا . پ . ـ مأخوذ ازتازی - مسکن ومنزل وخانه ولانه و جایگاه ومقام وجای اقامت‌ومکان وجای سکونت. و **مأوا کردن** و یا **مأوا گرفتن** : اقامت‌کردن‌ومنزل‌کردن وجای‌گرفتن وسکونت کردن.

مأواة (ma'vât) ا. ع . جایگاه و پناجاه وجائی‌که شب وروزدرآن باشند .

مأواة (ma'vât) م.ع. **اوی اویة وایة ومأویة ومأواة** ر . اویة .

مآوب (ma'âveb) ع.ج. مآب.

مأوب (mo'avvab) ا.ع .مدور. و مجتمع. ومقدر.

مأوبة (mo'avvebat)ص . ع . **ریح مأوبة** : بادی‌که همه روزه وزد .

مأوة (ma'vat) ا . ع . زمین پست .ج : مأو.

مآود (ma'âved) ا. ع. بلاها و بدبختیها .

ماور (mâvar) پ . کلمهٔ فعل یعنی‌میاور .

ماورا (mâ-varâ) و **ماوراء** (mâ-varâ') م.ف.پ. مأخوذ ازتازی -در پس و در عقب وازپی ودرپی. وآن‌روی وآن طرف . و**ماوراءالنهر**ویا**وراءالنهر**: یعنی آنطرف رود مراد ملك توران است که در آنطرف رود جیحون‌واقع شده .

مأوزة(ma'vazat)ص.ع.**ارض مأوزة** : زمین پرازمرغابی .

مأوق (mo'avveq)ا. ع. کسی‌که درطعام خود تأخیرنماید .

ماوقع (mâ-vaqa')م . ف . پ. - مأخوذ ازتازی - اتفاق وحادثه وسانحه .

مأولع (mo'avla') ا.ع . دیوانه ومجنون .

مأولق (mo'avlaq) ا. ع . نادان ودیوانه .

مأوم(mo'avvam) ا. ع. بزرگ‌سر وبزرگ اندام وزشت خلقت .

مأوی(ma'vâ) و**مأوی**(ma'vi) ا. ع. پناه‌جای‌وجائیکه شب وروزدرآن‌زیست کنند.ومحل‌زیست‌هرحیوانی. و**مأوی‌الغنم**: جائیکه گوسپندان‌شب‌درآن‌خوابند. و **مأوی الابل** :جای باش شتران درشب.

مأوی (ma'viyy) ع . ج . مأویة .

مأوی(ma'viyy) ص.ع. منسوب به ما. یعنی مائی وآبکی .

مأویة (ma'viat) م.ع . **اوی اویة وایة ومأویة** ر . اویة .

مأویة (ma'viyvat) ا.ع. آئینه. ج: مأوی. ونام زنی .

ماه (mâh) ا. پ. یك قسمت از دوازده قسمت سال‌که شهرنیزگویند و ازدیدن هلالی تا دیدن هلال دیگر وفاصلهٔ از زمان که واقع باشد درمابین تاریخی از شهر تا همان تاریخ ازشهرآینده. ونیز**ماه** : سیاره‌ای مطیع زمین‌که بردورآن میچرخد ودرمدت شب آنرا روشن میکند وبتازی قمرو نیراصغرو بفارسی زبرقان و ماج وماص و مج و مهیر نیزگویند . وبودن‌آفتاب درهریك‌ازبروج دوازده‌گانه. و نام روز دوازدهم از هر ماه شمسی. و نام فرشته ای موکل برقمروفرشته ای‌که تدبیرامور روزماه‌بدوتعلق دارد. ومعشوق و معشوقه. و به لغت پهلوی شهرومدینه. و **ماه‌آب** : ماه اول خزان که آبان ماه‌نیزگویند. و **ماه بر کوهان** : لحن بیست‌ویکم‌از‌سی‌لحن باربد. و **ماه چارده شبه** : بدر . و **ماه چوشاخ گوزن** : ماه شب اول ودویم و سیوم و**ماه‌چهارهفته** : نابود ومعدوم و ناچیز. و**ماه خرگهی** : ماه هاله دار. و شاهد مهوش. و**ماه‌سی‌روزه**: ماه بسیار باریك وهلال یکشبه. ومعشوق بیماروضعیف. و **ماه سیام** ویا **ماه‌کاشغر** ویا**ماه‌کش** ویا **ماه مزور**ویا **ماه مقنع** و یا **ماه نخشب** : ماهی که مقنع تا مدت چهار ماه هرشب‌ازچاهی‌که پائین‌کوه سیام بود برمی‌آورد وچهارفرسخ در چهارفرسخ روشنائی میداد. و **ماه سی شبه** : ناچیزو محوگشته وبرطرف شده. و**ماه شمسی** : یك‌قسمت از دوازده

قسمت سال که هر قسمتی مطابق باشد با بودن آفتاب در برجی از بروج دوازده گانه. و **ماه قصب پوش** و یا **ماه قصب دوخته**: شاهد و معشوق کتان پوشیده. و **ماه قمری**: از دیدن هلال تا دیدن هلال دیگر. و **ماه کاشغر**: شاهد مهوش ترک. و **ماه کنعانی**: حضرت یوسف پسر حضرت یعقوب. و **ماه منجوق**: چترقبهٔ زرینه که برسر چتر نصب کنند و **ماه نو**: برن و هلال. و نام ماه اول ازسال ملکی. و **ماه یمانی**: رخسارمنور سرورکاینات صلی الله علیه وآله.

ماه (mâh) ا.ع. آب. ومأخوذ از فارسی شهر و مدینه. و **ماه البصرة**: شهر نهاوند. و **ماه الفؤاد**: بددل وجبان وترسو. وکند خاطر. و **ماه القلب**: کول واحمق و نادان. و **ماه الکوفة**: شهردینور.

ماها (mâ-hâ) پ. ج: ما.

ماهار (mâhâr) ا.پ. مهار شتر.

ماه آفرید (mâh-âfarid) ا.پ. نام کنیزك ایرج که ازآن دختری آورد تور نام که مادرفریدون باشد.

ماهاما (mâhâmâ) ا. ب. نام ماد بودا پیغمبرهنود.

ماهان (mâhân) پ. ج. ماه.

ماهان (mâhân) ا. پ. نام قصبه ای در کرمان در جنوب شهر کواشیر که مزارشاه نعمت الله ولی درآنجاست.

ماهان (mâhâne) ا.ع. بصیغهٔ تثنیه بشهرنهاوند وشهردینور که عبارت از ماه البصرة وماه الکوفة باشد.

ماهانه (mâhâine) ص. پ. منسوب بماه.

ماهانه (mâhâne) ا.پ. شهریه ومشاهره ووظیفه که ماه بماه بکسی دهند.

ماهانی (mâhâni) ص. پ. منسوب به قصبهٔ ماهان.

ماهانی (mâhani) ا.پ. نام سنگی زرد و سپید. و دوائی که در خراسان یافت میشود.

ماه بماه (mâh-be-mâh) م. ف. پ. ازاین ماه بآن ماه. وماه بسیار. و مدت مدید.

ماه پار (mâh-pâr) و **ماه پاره** (mâh-pâre) ص. پ. خوش صورت ودارای حسن.

ماه پروار (mâh-parvâr) و **ماه پروین** (mâh-parvin) ا. پ. زرنباد و جدوار.

ماه پیکر (mâh-paykar) ص.پ. هرچیزکه پیکر و روی آن مانند ماه باشد. و **ماه پیکر درفش** کنایه ازشب است.

ماهة (mâhat) ا. ص. ع. آبله و چیچك. و **رکیة ماهة**: چاه بسیار آب.

ماهة (mâhat) م.ع. **ماه موهاً** و **میهاً** و **ماهة** ر. موه.

ماهتاب (mâh-tâb) ا. پ. پرتو ماه. وقمروماه. وروی معشوق. ونوعی ازآتش بازی. و دمزدگی حیوان زنده چنانکه گویند ماهتاب افگند یعنی دم زد ونفس کشید.

ماهتابی (mâh-tâbi) ا. پ. جای هموار وبرابر و محصوردرپشت بام که شبهای تابستان درآن نشینند. وایوان جلو بالاخانه. ونوعی ازآتشبازی. ورنگ کبود روشن.

ماهج (mâhej) ص. ع. **شحم و لبن ماهج**: پیه وشیرتنك ورقیق.

ماه جبین (mâh-jabin) ص. پ. کسی که پیشانی وی مانند ماه درخشان وتابان باشد.

ماهچه (mâh-çe) ا. پ. مصغر ماه یعنی ماه کوچك وخرد. وسرعلم که ازطلا و نقره وجزآن بشکل ماه گرد مدور وصیقل زده سازند. وسنجاق یعنی سوزنی که برسرآن گلوله باشدازطلا ونقره وبرنج وجزآن وزنان برسرو گریبان فروبرند. وتریزوبغلك. و یك حصه ازدوازده حصهٔ تولچه یعنی وزنه ای که مساوی پنج نخود باشد.

ماه چهر (mâh-çehr) ص. پ. آنکه چهرهٔ آن مانندماه تابان باشد.

ماهد (mâhed) افا.ع. گسترانده. وازاسمهای باریتعالی میباشد.

ماهر (mâher) م. ف. پ. بلغت زند وپازند فردا.

ماهر (mâher) ا. ص. م.پ. مأخوذ ازتازی - اوستاد و زیرك ودانا و هوشیار و کارآزموده وبافراست.

ماهر (mâher) ص. ع. **رجل ماهر**: مرد حاذق و دانای در کار. ج: مهرة. ونیزماهرنیك شناور.

ماه رخ (mâh-rox) و **ماه رخسار** (mâh-roxsâr) ص. پ. کسیکه رخساروی مانند ماه تابان ورخشان باشد.

ماه رمه (mâh-rame) ا.پ. مثقب وبرماه ومته.

ماه رو (mâh-ru) ص. پ. آنکه روی وی مانند ماه باشد.

ماهروزه (mâh-ruze) ا. پ. سالمه وتاریخ. ونگاهداری حساب سال وماه وروزوتقویم.

ماه سیما (mâh-simâ) و **ماه طلعت** (mâh-tal'at) ص. پ. آنکه سیمای وی مانند ماه باشد.

ماه فرفین (mâhfarfin) ا.پ. زرنباد وجدوار.

ماهگانه (mâhgâne) و **ماهگانی** (mâhgâni) ا. پ. ماهیانه و شهریه و

مشاهره و ماهیانه‌ـ پاه .

ماه‌گرفت (mâh-gereft) ا. پ. خسوف. و خالی که در صورت‌خوبان پدید آید.

ماهل (mâhel) ا. ع. سلف متقدم مرد. ج: مهل. وتیزرو پیشی گیرنده.

ماه لقا (mâh-leqâ) ص. پ. آنکه روی وی مانند ماه درخشان و تابان باشد.

ماهلو (mâhlu) ا. پ. داروئی که بتازی حمامه‌گویند.

ماهلوج (mâhluj) ا. پ. هیل‌وقاقله.

ماه‌ماه (mâh-mâh) ف. پ. ماه بماه وهرماه وماهیانه.

ماهن (mâhen) ا. ع. عبد و بنده.

ماهن (mâhen) ص. ع. خادم و خدمتگار. ج: مهان.

ماهناک (mâh-nâk) ا ص. پ. جای روشن شده‌بواسطه مهتاب. و نیز روشنی ماه ومهتاب.

ماهنة (mâhenat) ص.ع. مونث ماهن: خادمة وزن خدمتگار.

ماهو (mâhu) ا.پ. زیب وزینت و آرایش. وچوبدست شتربانان که بدان شتر رانند. ونام حاکم سیستان از جانب یزدگرد که ماهویه نیزگویند.

ماهو (mâ-hova) ع. کلمهٔ‌مرکب ازماوازهویعنی چه چیزاست‌آن.

ماهوار (mâh-vâr) و**ماهواره** (mâh-vâre) ا. پ. ماهیانه‌وشهریه. وعلوفه که ماه بماه بنوکر دهند وجیره.

ماهواری (mâh-vâri) ا. پ. دخل دریک ماه. وماهیانه و شهریه.

ماهوبدانه (mâhub-dâne) ا. پ. ماهودانه.

ماهوبه (mâhube) ا. پ. لقب حاکم سیستان.

ماهوت (mâhut) ا. پ. یکنوع پارچهٔ پشمینهٔ کلفت پرزدار نفیس.

ماهودانه (mâhu-dâne) ا. پ. کنب‌وشاهدانه. ودانه‌ای‌که بتازی حب‌الملوک گویند.

ماهور (mâhur) ا. پ. تپه های مسلسلی که‌دردامنهٔ کوه پدید باشد. ونام شعبه‌ای ازموسیقی.

ماه‌ورق (mâh-varaq) ا. پ. ناف سپر.

ماه‌وش (mâh-vac) ص. پ. ماه مانند ورعنا وزیبا ومعشوقه.

ماهول (mâhul) ا. پ. دامی که بدان طیوررا صیدمی‌کنند.

مأهول (ma'hul) ص.ع. **مکان مأهول**: مکانی‌که اهل‌آن درآن باشند.

ماهویه (mahuye) ا.پ. نام حاکم سیستان وسپهسالار خراسان از جانب یزدجرد.

ماهه (mâhe) ا. پ. پرتو ماه و مهتاب. وشب روشن‌بواسطهٔ ماه وباستاره‌ها. ومشاهره وماهیانه. وبرماه و مثقب و مته. ویک حصه‌از دوازده حصهٔ‌تولچه که‌معادل پنج نخود باشد.

ماهه (mâhe) ص. پ. منسوب به ماه مانند یکماهه و چند ماهه یعنی دارای یک ماه. وچند ماه.

ماهی (mâhi) ا. پ. حیوانی که درآب زیست دارد ودارای ستون فقری‌میباشد وبتازی حوت نامند. ونام برج دوازدهم از بروج فلکی که آیام ماهی دان و یا آبام ماهی سپهرنیزگویند. و **ماهی گرفتن**: صید ماهی‌کردن. و **ماهی وچشمهٔ خضر**: زبان ودهان معشوق.

ماهی (mâhi) ص. ع. منسوب به ماه یعنی قمری وشهری. و نیز سودائی ودیوانه.

ماهی (mâhi) ا.پ. ماه نامعین وقمرنامعین.

ماهی (mâhi) ص. ع. ریزندهٔ آب.

ماهی (mâ-hiya) ع. کلمهٔ‌مرکب‌از ما وهی یعنی چه چیزاست آن.

ماهی (mahiyy) ص. ع. آبی.و **رجل ماهی‌الفؤاد**: مرد بد دل وترسو وکند خاطر.

ماهیابه (mâhi-âbe) ا.پ. خوردنی که درلاروشیرازازماهی اشنه سازند.

ماهیار (mâhiyâr) ا. پ. نام کشندهٔ دارا.

ماهی اشنه (mâhi-acne) ا. پ. یعنی ماهی نارس قسمی ازماهی بسیار کوچک.

ماهیان (mâhiyân) پ.ج. ماهی و ج. ماه. و**ماهیان‌وسالیان**‌یعنی ماهها و سالها.

ماهیانه (mâhiyâne) ا. پ. مشاهره وشهریه. و آنچه ماه بماه از مقرری ومواجب بکسی دهند. وخوردنی که ماهیابه‌نیز گویند.

ماهیاوه (mâhi-âve) ا.پ. ماهیابه ونان خورشتی‌که از ماهی اشنه سازند.

ماهی بلورین (mâhi-belurin) ا.پ. انگشت معشوق.

ماهی‌پشت (mâhi-poct) ص. پ. خربشته و هر چیزکه میان وی بلند واطرافش پست باشد.

ماهیت (mâhiyyat) ا. پ. ـ مأخوذ از تازی ـ حقیقت وطبیعت و نهاد و ذات . وجوهر . و قیمت وارزش . وفضیلت. ومعنویت . و چگونگی وکیفیت .

ماهی تاوه (mâhi-tâve) و **ماهی توه**(mâhi-tave)ا.پ. تاوهٔ پهنی که درآن ماهی برشته میکنند.

ماهیچه (mahi-çe) ا . پ . پارچهٔ گوشت گرد ودرازی مانا بماهی . وعضله و ماهچه . وخمیری که بباریکی ریسمان مالند و ازآن آشی پزند کهآ ش ماهیچهمی گویند .

ماهیچین (mâhi-çin) ا . پ . ا کول وحریص درخوردن . وجنگ وکارزار.

ماهی‌خوار (mâhi-xâr) ا.پ. نام مرغی که ماهی صید میکند و بوتیمار و کلنگ نیزگویند .

ماهی‌خورد (mâhi-xord) ا.پ. قسمی ازماهی.

ماهی‌دان (mâhi-dân)ا. پ. حوض و آبگیر . وبرج حوت .

ماهی‌دانه (mahi-dâne) ا. پ. ماهودانه وحب الملوك .

ماهی دندان(mâhi-dandân) ا. پ. دندان قسمی ازماهی که ازآن قبضهٔ کارد وشمشیرسازند.

ماهی‌ربیان (mâhi-rabyân) ا. پ.ملخ دریائی که بتازی جرادالبحرگویند .

ماهی‌ریز(mâhi-riz)وماهی **ریزه**(mâhi-rize) ا. پ. نوعی از ماهی خرد که آنرا از دریای آتلانتیك و یا ازدریای مدیترانه میگیرند ودر روغن زیتون حفظ‌کرده میخورند .

ماهیز (mâhiz) ا . پ . یك قسم گیاهی که درجاده ها و در اراضی غیر مزروع میروید .

ماهیزاد (mâhi-zâd) ا . پ . تخم ماهی .

ماهی زرین(mâhi-zarin) ا. پ. سقنقوروحیوانی شبیه به سقنقورکه در ریگ زیست میکند و در نواحی بغداد و سند یافت می‌گردد.

ماهی زهره (mâhi-zahre) ا.پ. بارگیاهی سمی‌که درمست کردن ماهیهای رودخانه بکار میبرند و در طب نیز استعمال میگردد .

ماهی سپهر (mâhi-sepehr) ا. پ. برج حوت .

ماهی سیم (mâhi-sim) و **ماهی‌شیم**(mâhi-cim) ا. پ . قسمی از ا ره ماهی‌خردو کوچك .

ماهی فروش (mâhi-faruc) ا.پ. آنکه شغل وی فروختن ماهی میباشد .

ماهی‌گرد (mâhi-gerd) ا. پ . ماهی سیم .

ماهی‌گول (mâhi-gul) ا. پ. ماهی خانگی‌که در حوضهای خانه زندگی میکند.

ماهی‌گیر (mâhi-gir) ا . پ . صیاد ماهی. وسگ آبی .

ماهی‌مار (mâhi-mâr) ا . پ. قسمی ازماهی بشکل مار .

ماهی مراتب (mâhi-marâteb) ا . پ . یك قسم درجه و رتبهٔ افتخاری که بشاهزادگان ونجبای هند داده میشود و عبارت ازنشانی است بشکل ماهی .

ماهینه (mâhine) ا . پ . ماهیانه .

مای(mây) ا.پ. هرجانورخزنده‌ای مانند ماروزلووانواع کرمها. ونام یکی از رایان هند . و نام شهری بوده در هندوستان محل ساحران و جادوان . و نیز مادر و والده را گویند .

مای (mây) پ. کلمهٔ فعل یعنی میا که نهی ازآمدن باشد .

مأی(ma'y) م. ع. **مای فیه مأیاً**: ازباب فتح مبالغه‌کرد در آن و افزونی نمود و تعمق‌کرد در آن و بغور نگریست . و **مای الشجر** : شکوفه بر آورد آن درخت . و یا برگ برآورد . و **مای بینهم** : افساد کرد میان آنها وتباهی انداخت. و **مای القوم** : داخل شد درآن‌گروه تاعدد آنها درست یکصد گردد. و**مای الجلد والسقاء**. کشیدپوست وخیك را تا فراخ‌گردد .

مای(meâ) ع. ج. مائة .

مایان (mâyân) پ. ج. ما . یعنی ماها .

مائة(me'at) ا. ع. یکصد.ج:مئات. و مئون . و مئون . و مائین و مای . و گاهی بطورصفت استعمال میشود. مانند : **مررت برجل مأته ابله** : یعنی گذشتم بر مردی که شتران وی صدنفر بودند . و **ابن المائة**: مرد صد ساله .

مائت (mâ'et) ص . ع . میرنده و میت. ج: اموات و موتی. و در مبالغه گویند: موت مائت : مرگ سخت .

مائتان (me'atâne) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه : دوصد ودویست .

مایتحلل (mâ-yatahallal) پ . کلمهٔ فعل ـ ماخوذازتازی ـ هرچیزکه‌گداخته‌میشود وتحلیل میرود . وهضم میشود . وهرچیز قابل هضم وتحلیل وگداختگی .

مائج (mâ'ej) ص. ع. هرچیزی‌که موج ازدریا بیرون اندازد . وطوفانی .

مائح (mâ'eh) ص. ع. آنکه در تك چاهٔ شود تا دول را آب کند . ج : ماحة .

مایحتاج (mâ-yahtâj) م. ف. پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ دربا و هرچیز لازم و ناگزیر. و **بقدر مایحتاج**: بقدر لازم.

مایخوش (mây-xoc) ص. پ. می‌خوش وکم‌ترشی.

مآید (ma'âyéd) ع. ج. مؤید.

مائدة (mâ'edat) ا.ع. خوردنی وخوانی‌که بروی طعام باشد. ج: موائد. و زمین دایرضد زمین بایر.

مائده (mâ'ede) ا. پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ نعیم ونعمت. وخوان پر از طعام. وطعامی که از آسمان نازل شود. ونام سورهٔ پنجم از سوره های قرآن مجید. و **مائدهٔ خرگهی**: نعیم بهشت ونعیم آسمانی.

مائده سالار (mâ'ede-sâlâr) و**مائده‌نه** (mâ'ede-neh) ا.پ. سفره‌چی وچاشنی‌گیر.

مائر (mâ'er) ص.ع. خوار بارآور. ج: میار و میارة. و**سهم مائر**: تیر سبک درگذرنده ودرآینده دراجسام.

مائرات (mâ'erât) ع. ج. مائرة.

مائرة (mâ'erat) ا. ع. خون ریخته شده. ج: مائرات.

مائس (mâ'es) ص. ع. خرامنده. ج: مائسون در ذوی العقول و موائس درغیر ذوی‌العقول. و نیز **مائس**: مفتری ونمام و سخن چین.

مائسات (mâ'esât) ع. ج. مائسة.

مائسة (mâ'esât) ص. ع. زن خرامنده ج: مائسات وموائس.

مائسون (mâ'esuna) ع. ج. مائس.

مایع (mâye') ص. پ. ـ ماخوذ از تازی ـ هر چیز روان مثل آب و سرکه وشراب‌که برروی زمین جاری شود. وهرچیز گداخته وذوب شده.

مایعات (maye'ât) ا. پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ چیزهای روان و سیال و گداخته.

مائعة (mâ'eât) ا. ع. پیشانی اسب هرگاه درازومنتشر باشد. ومادهٔ معطرخوشبوی. و صمغی که از بعضی اشجار تراوش میکند و مصفای آنرا میعهٔ سائله وخشکش‌را میعهٔ یابسه مینامند.

مایعرف (mâ-yo'raf) م.ف.پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ همهٔ دارائی.

مائق (mâ'eq) ص. ع. احمق

مائق: نادان‌گول. ج: موقی.

مایقرا (mâ-yoqra') ص. پ. ـ ماخوذ از تازی ـ خوانا و خوانده شدنی. ضد لایقرا.

مایگی (mâiyagi) ا. پ. مادگی وحالت ماده بودن.

مائل (mâ'el) ص. ع. برگردندهٔ از راه. و جور کننده. ج: مائلون. و نیز **مائل**: برگردنده وخمنده. وعدول‌کننده. ج: مالة ومیل و خرامنده وتبختر کننده. ج: مائلون ومیل. وخمنده براست‌وچپ. ج: موائل. و**مائل الخد**: کجرخسار.

مایل (mâyel) ا. ص. پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ راغب ومیل‌کننده‌وشایق وآرزومند. وکج و خمیده. و نام جزء اعظم فلک قمر که درآن حامل مرکوز است و در حامل تدویر و درتدویرقمر. و**مایل شدن**: کپانیدن.

مائلات (mâ'elât) ا. ع. زنانی که خمان وچمان روند ازنازوگردن‌کشی. وزنانی که عدول‌کرده اند ازطاعت خدای. وازآنچه ایشان‌را درحفظ فرج لازم بود. وزنانی‌که شانه میلاء میکنند. وزنانی‌که راغب اند بسوی بدی وفساد.

مائلات (mâ'elât) ص. ع. ج. مائلة.

مائلة (mâ'elat) ص. ع. مؤنث مایل زن با تبختروزن خرامنده. ج: مائلات و موائل.

مایلتر (mâyel-tar) ص. پ. کجتر وشایق‌تروراغب تر.

مایلزم (mâ-yalzam) پ. کلمهٔ فعل ـ ماخوذ از تازی ـ هر آنچه لازم باشد. و چیزهای لازم وواجب.

مأیمة (ma'yamat) ا. ع. سبب بیوگی. یق: **الحرب مایمة للنساء**: کارزارسبب بیوگی زنان میگردد.

مائن (mâ'en) ص. ع. دروغگوی.

مایندر (mâyandar) ا. پ. مادراندر.

مأیوس (ma'yus) ص. ع. نامید.

مأیوس (ma'yus) ص. پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ ناامیدوبی‌امید. و**مأیوس‌شدن**: ناامید شدن. و**مأیوس کردن**: بی امید کردن.

مأیوسی (ma'yusi) ا. پ. ناامیدی وعدم امیدواری.

مایون (mâyun) ا. پ. ماده‌گاوی که فریدون را شیر میداد و برمایون نیز گویند.

مایه (mâye) ا. پ. مخمر وهرچیزی که سبب تخمیروانقلاب گردد. واصل وریشه وبنیاد ومصدرواساس وجوهر. ومال وثروت ودولت وپول وزرونقد ودرم. و رأس المال

تجارت وجزآن . ومنی وتخم تذکیر . ومقدار واندازه وپیمانه ومبلغ وزن و مادهٔ هر حیوانی وماده شتر . و گاوماده‌ای‌که فریدون را شیر میداد . ودکمهٔ قبا . ونام نوائی ازموسیقی . ونیز مایه بمعنی ماده و جهة وسبب و ذخیره استعمال می‌گردد. و**مایهٔ شب**: تاریکی‌شب . و**مایهٔ صدق** : ابوبکرصدیق رضی‌الله عنه . و **مایه و سود** : رأس المال و سود و نفع .

مایه‌خوش (mâye-koc) ص.پ. شیرین وخوشمزه .

مایه‌دار (mâye-dâr) ا.ص.پ. گنده وضخیم‌وستبر. وغنی ومالدار ودولتمند . ونان برآمده‌که فطیر نباشد . و بلغت مردم‌گیلان چنداول وآنانکه درعقب لشکرمیایستند .

مایه ستانی (mâye-satâni) ا. پ. محاصره .

مایه شیر (mâye-cir) ا . پ . انفحه .

مایه‌گاو (mâye-gâv) ا . پ. ماده‌گاو .

مایه ور (mâye-var) ا . پ . مالدار و دولتمند و مایه دار. و خوبروی و زیبا .

مائی (mâ'i) ص . پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ آبی ومنسوب به‌آب .

مائی (mâ'i) ا. پ. خودپرستی.و

مائی ومنی : خود پرستی وتکبر .

مائی (mâ'iyy) ص.ع. منسوب به ما. یعنی آبی وآبکی وآبدار ونیزمنسوب به ما یعنی کدامین .

مائة(mâ'eat)و**مائیة**(mâ'iyyat) و**مائیة** (mâ'iyat) ا. ع. گربه.

مائیت (mâ'iyyat) ا.پ.ـ ماخوذ ازتازی ـ ماهیت . مر : ماهیت .

مائیم(mâ'im) و**مایيم**(mâyim) پ. کلمهٔ فعل یعنی ما هستیم .

مائین (mâ'in) ع. ج. مائة .

مبا (mobâ) ا. ع . یکنوع طعامی که از رودهٔ گوسپند پرکرده از مصالح سازند و مبار نیز گویند .

مباءة (mabâ'at) ا . ع . خانهٔ زنبور عسل در کوه . وجای بچه در رحم . وجای باش گاو . وخوابگاه شتران . وجای آمد و شد گاوان وحشی .

مباءة (mabâ'at)و(mobâ'at) ا. ع.خانه و منزل و جای باش .

مباعشة (mobâ'acat)م.ع. **باعشه مباعشة** : برزمین زد اورا ومتعرض نشد .

مباجة (mobâjjat) م. ع .**باجه مباجة فیجه**: کارزارکرد بااو پس‌غالب و چیره شد اورا .

مباح (mobâh) م. ع. حلال کرده شده . ونیزروا وجایز خلاف محظور .

مباح(mobâh) ا.ص.پ.ـ ماخوذ ازتازی ـ حلال و جایز . و روا . ومجاز و شایان وشغاومشروع. وهرچیزی‌که همهٔ مردم درآن ذیحق‌باشند . وهرکاری‌که فعل‌وترک آن مساوی و بی تفاوت باشد .

مباحات (mobâhât) ا . پ . ـ ماخوذاز تازی ـ کار های مباح و مشروع و روا .

مباحتة (mobâhatat)م.ع. **باحت الماء مباحتة** : خوردآبرا بی‌آمیغ چیزی . و**باحته الود** دوستی ساده وبی‌آمیغ کرد با وی . و **باحت فلاناً** : دشمنی پیدا کرد با فلان . و **باحت دابته بالضریع ونحوه** : خورانید ستور خود را ضریع و مانند آن .

مباحث (mabâhes) ا.ع . ج . مبحث . و**مباحث البقر** : زمین بی آب و گیاه وجای‌غیرمعلوم یق : **ترکته‌مباحث‌البقر** : یعنی‌گذاشتم اورا درجائی‌که نمیداند کجاست .

مباحث (mobâhes) ا.پ.ـماخوذ ازتازی ـ بحث‌کننده .

مباحثة (mobâhasat) م . ع . **باحثه فی الشیء مباحثة** : بحث کرد آنرا درآن چیز ومکالمه‌کرد آنرا .

مباحثه (mobâhese) ا. پ . ـ ماخوذ از تازی ـ بحث و نو سیره. ونزاع و جدال و مجادله. ومنازعه . و تفحص . و تلاش .

مباحیت (mobâhiyyat) ا. پ. ـماخوز ازتازی ـ حلالیت و روائی و حلال بودن .

مباخر (mabâxer) ع . ج . مبخرة .

مباد(mabâd) و**مبادا** (mabâdâ) ف . کلمهٔ دعا یعنی نیست باد و نباد . وخدا نکناد .

مباداة(mobâdât) م.ع. **بادی بالعداوة مباداة** : آشکارا کرد دشمنی را . الحدیث: **انه‌امران یبادی‌الناس بامره** ای‌یظهره‌لهم .

مبادة (mobâddat) م. ع. **بادة مبادة وبداداً** : فروخت آنرا بمعاوضه .

مبادة (mobâddat) ا. ع. برآوردن هرکسی چیزی را وجمع‌کردن آن چیز هارا و سپس تقسیم‌کردن میان یکدیگر. بداد(badâd) وبداد (bedâd) مثله .

مبادر (mobâder) ا. ص . ع . آنکه تعجیل‌کند . وغلام بسن بلوغ رسیده .

مبادرة (mobâdarat) م ع . **بادره و الیه مبادرةو بداراً** : پیشی

گرفت آنرا وشتافت بسوی آن .

مبادرت (mobâdarat) ا . پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ پیشی وسبقت وتقدم وتعجیل وشتابی وچالاکی .

مبادلة (mobâdalat) م. ع. **بادله مبادلة وبدالا** : داد آنرا مثل آنچه ازوی گرفته بود. و**بادلته مبادلة** : گرفتم آنرا بجای وی .

مبادله (mobâdele) ا.پ. ـماخوذ ازتازی ـ معاوضه . و**مبادله کردن**: چیزی یکی دادن و بجای آن چیز دیگرگرفتن و معاوضه‌کردن .

مبادهة (mobâdahat) م. ع . **بادهه به مبادهة و بداهاً** : ناگاه گرفت اورا بآن .

مبادی (mabâdi) ا.پ.ـ ماخوذ ازتازی ـ آغازها ومبدءها واصل وبنیاد .

مبادی آداب (mabâdi-âdâb) ص. پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ آنکه مبدء واصل ورسوم و آداب اونیك باشد.

مباذأة (mobâza'at) م . ع . با یکدیگرفحش‌گفتن . بذاء مثله .

مباذة (mobâzzat) م. ع. **باذه مباذة**: پیشی‌گرفت آنرا .

مباذرة (mobâzarat) م. ع . **باذرمباذرة** : اسراف‌کرد .

مباذل (mabâzel) ع . ج . مبذلة .

مباذنة (mobâzanat) م.ع. **باذن باذنةومباذنة**: فروتنی‌نمود. و**باذن به** : اقرارکرد وشناخت‌ودانست آنرا .

مبار (mabâr) و(mobâr) ا. پ . یك نوع طعامی که ازرودهٔ گوسپند پرکرده‌ازگوشت وبرنج ومصالح سازند.

مباراة (mobârât) م.ع. **باراه مباراة** : برابری نمود و نبرد کرد با وی در کاری . و**باری امرأته** : صلح کرد با زن خود برجدائی وتفریق.

مبارأة (mobâra'at) م.ع. **باراه مبارأة** : مفارقت کرد آنرا و از وی جدا گردید . و**بارا فلاناً** : معارضه‌کرد فلانرا. و پیشی گرفت فلان را . و **باراالمرأة** : مصالحه‌کرد آن زن را برجدائی .

مبارة (mobârrat) م. ع. باهم نیکوئی و مهربانی کردن و فرمانبرداری کردن .

مبارز (mabârez) ع. ج. مبرز.

مبارز (mazbâre) ا.پ. ـماخوذ ازتازی ـ هردو نبردلاور که از دوصف لشکر مقابل وروبروی هم بیرون آیند و بایکدیگر نبردکنند . وهر دلاوری که آمادهٔ جنگ شود وازصف سپاهیان بیرون شده وازسپاه مقابل دیگری را برای کارزارطلب کند . و پهلوان وبهادروغازی ودلیرودلاوروشجاع .

مبارزة (mobârazat) م . ع . **بارزمبارزة و برازاً** : از میان صف بیرون آمد برای جنگ ونبرد .

مبارزت (mobraâzat) ا . پ . ـ ماخوذ از تازی ـ رزم و جنگ و نبرد . و **مبارزت کردن** : رزم‌کردن .

مبارك (mabârek) ع . ج . مبرك .

مبارك (mobârak) ا . ص. ع. برکت داده شده . و قوله تعالی : **وجعلنی مباركاً اینما کنت** ای نفاعاً . و نیز **مبارك** : نام نهری در بصره . و نهری در واسط . و نام ترکی که مولای بنی عباس بوده .

مبارك (mobârak) ا. ص. پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ خجسته ومیمون وکامران وبا سعادت وبختیار ونیك بخت و با طالع و با برکت و پاك وپاکیزه و مقدس و پارسا و خوش‌وخیر . واز اعلام است و بیشتربندگان را مینامند . و **مبارك‌الله** : اسم شخصی. و **مبارك الدوله** : از القاب است . و **مبارك‌فال** : خجسته فال .

مباركات (mobârakât) ع. ج. مباركة .

مبارکباد (mobârak-bâd) ف . کلمهٔ دعا یعنی خدابرکت‌دهاد وافزونی دهاد .

مبارکباد (mobârak-bâd) ا.پ. تهنیت ودعای خیر. و**مبارکباد گفتن** : تهنیت‌گفتن ونیایش‌گفتن .

مبارکبادی (mobârak-bâdi) ا. پ. تهنیت ودعای خیرومبارکی.

مبارکة (mobârakat) ا. ص. مونث مبارك . ج : مباركات . و گندم درازخوشه. ونام دهی. و**بقلة المباركة** : کاسنی ویا خرفه . و **الليلة المباركة** : شب نیمهٔ شعبان.

مباركة (mobârakat) م. ع. **بارك‌الله لك و فيك وعليك و باركك مباركة و براكاً**: برکت دهدترا خدای. و **بارك عليه**: مداومت کرد بر آن . و **بارك على محمد وعلى آل محمد صلى الله عليهم** یعنی همیشه دار برای محمد وآل اوآنچه داده‌ای ازبزرگی وکرامت .

مبارك فال (mobârak-fâl) ا . پ. فال خجسته ومیمون .

مبارك‌نهاد (mobârak-nehâd) ص. پ. مسعود وپاکیزه سرشت .

مبارکی (mobâraki) ا. پ. برکت وتهنیت ومیمنت وسعادت وخوشبختی و پاکی وطهارت وتقدس .

مباركية (mobârakiyyat) ا .

ع . نام قلعهٔ بنا کردهٔ مبارك تـرك مولای نی عباس .

مبارم (mabârem) ع . ج . مبرم .

مباریق (mabâriq) ع . ج . مبرق .

مبازجة (mobâzajat) م . ع .

بازج الرجل مبازجة : مفارخت نمود آنمرد .

مبازمة (mobâzamat) ا . ع . عزیمت . یق : **هوذومبازمةفی الامر** : یعنی اوصاحب عزیمت است درآن کار .

مبازنة (mobâzanat) م . ع .

بازن بالحق مبازنة : آورد حق را .

مباسرة (mobâserat) ص. ع.

ناقة مباسرة : ماده شتری که طالب نـر گردد پیش ازایام خواهش .

مباسطت (mobâsatat) ا. پ. - ماخوذ ازتازی - عشرت ومسرت وتفریح و گستاخی و بی ادبی و بی شرمی وجسارت و آزادی وآسایش بدون رمیدگی .

مباسق (mabâseq) ع . ج . مبسق .

مباسلة (mobâsalat) م . ع . حمله کردن درجنگ .

مباسم (mabâsem) ع . ج . مبسم .

مباش (ma-bâc) پ. کلمهٔنهی از بودن .

مباش (ma-bâc) م. ف .پ. نشاید. که بشود وبکند .

مباشر (mobâcer) ا . ع . مادیان گشن خواه .

مباشر (mobâcer) ص. ع. کسی که بخودی خود قیام درکاری کند .

مباشر (mobâcer) ا.پ.- ماخوذ ازتازی - عامل و فاعل و کارگر و کارگزار و پیشکار وسرکار وناظر و کارفرما ونگهبان و گماشته ووکیل ووکیل مطلق .

مباشرة (mobâcarat) م . ع .

باشرالامر مباشرة : بخودی خود کرد آن کاررا وبدست خود اجرای آن کارنمود . و **باشرالمراة** : جماع کرد آن زن را . وبا آن زن دریك جامه شد . وسود بدن خود را به بدن آن زن . و **باشره به مباشرة** : قرارداد اورا مباشروی . ومنه الدعاء: **اللهم انی اسألك ایماناً تباشر به قلبی** ای تجعله مباشرة قلبی .

مباشرت (mobâcarat) ا. پ. - ماخوذ از تازی - مجامعت و خود بکاری درشدن . وعمل و فعل و ارتکاب و نظارت وسرکاری و ولایت ووکیلی . و **مباشرت کردن**: شروع کردن ومرتکب شدن هرکاری. وبا دست کاررا کردن و خودبکاری درشدن وجماع کردن .

مباشرین (mobâcarin) ا. پ . - ماخوذ ازتازی - مردمان مباشرکار .

مباصرة (mobâsarat) م . ع .

باصرته مباصرة: برافراشته شدم ونگریستم آنرا از دوز و **باصرا** : نبرد کردند آن دو نفر در دیدن چیزی .

مباضعة (mobaza'at) م . ع . جماع نمودن . بضاع مثله .

مباطش (mobâtec) ا . ع . از اعلام است .

مباطشة (mobatacat) م . ع . با یکدیگر حمله آوردن وگرفتن .

مباطنة (mobâtanat) م.ع. **باطنه مباطنة** :کنکاش با وی نمود.

مباع (mobâ') ا. پ. - ماخوذ از تازی - عرضه شدهٔ برای فروش .

مباعدة (mobâ'adat) م . ع .

باعده مباعدةو بعاداً: دور کرداورا و دورشد او . لازم و متعدی .

مباعدت (mobâ'adat) ا . پ . - ماخوذ ازتازی - مفارقت و جدائی ودوری و رحلت و مهاجرت و مهجوری از خدمت .

مباعرة (mobâ'arat) م . ع . پشکل افگندن. بعارمثله .

مباعلة (mobâ'alat) م. ع. **باعل الرجل امراته مباعلة و بعالا** : ملاعبه کرد آن مرد با زن خود و جماع کرد با زن خود . و **باعلت المراة** : شوهر کرد آن زن . و **باعلت المراة بعلها** : ملاعبه کرد آن زن با شوهر خود . و **باعل القوم قوماً** : مصاهرت کردند آن گروه مرگروه دیگر را . و **باعل فلان فلاناً** : مجالست کرد فلان مرفلان را .

مباغاة (mobâqât) م . ع .

باغت الامة مباغاة و بغاء: زنا کرد آن کنیزك. قوله تعالی: **لاتکرهوافتیاتکم علی البغاء** .

مباغتة (mobâqatat) م . ع .

باغته مباغتة : ناگاه گرفت آنرا .

مباغضة (mobâqazat) م . ع . دشمنی کردن با همدیگر .

مباغمة (mobâqamat) م . ع .

باغمه مباغمة : سخنی گفت با وی به - آواز نرم .

مباف (mobâf) ا. پ . موی باف.

مباکاة (mobâkât) م.ع. **باکی القوم مباکاة**: با هم گریستند آن گروه .

مباکرة (mobâkarat) م . ع.

باکره مباکراً و بکاراً : بامداد آمد اورا .

مبال (mabâl) ا . پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ جای کمیز انداختن و بول کردن و محل قضای حاجت وکنار آب وجای‌لازم . و نرهٔ مرد. و فرج زن .

مبالاة(mobâlât) م.ع. **لاابالیه ولاابالی به بالاو بالةومبالاةو بلاء:** التفات نمیکنم و باك ندارم و پرواندارم . و کذلك **لم ابال ولم ابل .**

مبالات (mobâlât) ا.پ.ـ ماخوذ از تازی ـ تدبیر و اندیشه و تفکر در کار و قیدو توجه‌وبصیرت وآگاهی. و **بی مبالات:** بی تدبیر وبی قید و بی فکر واندیشه وبی‌پروا و بی اعتنا. و **قلت مبالات** : بی توجهی و غفلت .

مبالدة (mobâladat) م . ع . به شمشر و چوب دستی زدن یکدیگر را . بلاد مثله .

مبالزة (mobâlazat) م . ع. باهم چیزی اخذ کردن .

مبالصة (mobâlasat) م . ع . **بالصه مبالصة** : برجست بااوبرای‌جنگ کردن .

مبالطة (mobâlatat) م . ع . **بالطنی مبالطة** : عیب کـرد مرا . و **بالط السابح** : کوشش کردآن شناور در شناوری . و **بالطالقوم** : به شمشیرزدند آن گروهمریکدیگررا. و **بالطوا بنی فلان** : فرود آمدند مربنی فلان‌رادر جنگ .

مبالغ (mabâleq) ا.پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ مبلغ ها و زرهای بسیار .

مبالغ (mobâlaq) ص. ع. مبالغه شده و افراط شده .

مبالغ (mobâleaq) ص . ع . ساعی و جاهد و رنجبر . وهر آنکه درکاری افراط کند و مبالغه نماید.

مبالغة (mobâlaqat) م . ع . **بالغ فلان فی امره مبالغةو بلاغاً** : کوتاهی نکرد ملان در کار خود و کوشش کرد و جهد و سعی نمود .

مبالغه (mobâleqe) ا.پ. ـماخوذ از تازی ـ کوشش و سعی و جهد و سعی بلیغ و افراط وافزونی و بسیاری و زیادتی . و بیان صفات و کردار پسندیده و ناپسندیدهٔ کسی بطریقی که مستبعد نماید ویا محال باشد و اگر بعقل و عادت ممکن باشد مبالغهٔ تبلیغ گویند و اگر بعقل ممکن و بعبادت نا ممکن بود مبالغهٔ اغراق خوانند واگربهردومحال باشد مبالغهٔ غلو . و **مبالغه کردن:** افراط کردن و افزونی نمودن و غلو کردن .

مبانة (mobânat) ص. ع. زنی که شوهرش وی را طلاق داده باشد .

مبانی (mabâni) ا . پ . ـ مأخوذ از تازی ـ عمارت‌هاوبناها و بنیانها وبنیادهاو اساسها. و **مبانی خیرات** : بناهای‌خیرمانند کاروانسرا و بیمارستان و آب انبار وجزآن .

مباوأة (mobâva'at) م. ع. **باوا القاتل بالقتیل مباواة** : کشت قاتل را بجای قتیل پس برابر ساخت .

مباوك (mobâvek) ا . ع. خلیط در همسایگی و در صحبت .

مباهاة(mobâhât) م.ع. **باهیته مباهاة** : نبرد کردم اورا درحسن وخوبی.

مباهات (mobâhât) ا . پ . ـ ماخوذ از تازی ـ تفاخر و ناز و مدح و ستایش بی جا و خود بینی و غرور و نخوت و خودستائی ومدح‌وستایش وبزرگی‌وجلال .

مباهت (mobâhet) ص. ع . دروغ بافنده و دروغ سازنده .

مباهتة(mobâhatat)م. ع. **باهت مباهتة** : دروغ بافت و دروغ بست و بهتان گفت .

مباهجة (mobâhajat) م. ع. **باهجه مباهجة** : نبرد کرد اورا درخوبی و نیکوئی و مفاخرت نمود .

مباهرة (mobâharat) م . ع . **باهرمباهرة** : مفاخرت‌کرد.

مباهل (mabâhel) ع . ج . مبهلة .

مباهل (mobâhel) ص . ع . **ناقة مباهل** : ماده شتری که وی را بی - پستان بند گذاشته باشند .

مباهلة (mobâhalat) م.ع. **باهل بعضهم بعضاً مباهلة** : بریکدیگرلعنت کردند .

مباهی (mobâhi) ص . پ . ـ ماخوذازتازی ـ مباهات کننده وفخرکننده. و نازکننده. و سرافراز کرده شده. و مغرور و خودستاینده .

مبایضة (mobâyazat) م . ع . **بایضه مبایضة** : درسپیدی نبرد کردآنرا.

مبایعة (mobâya'at) م.ع. بایکدیگر خرید و فروخت‌کردن و بیعت نمودن. قوله تعالی : **اذیبایعونك تحت الشجرة .**

مبایعه(mobâye'e) ا.پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ خرید و فروخت و بیع وشرا .

مباینة (mobâyanat) م.ع. **باینه مباینة** : جدا شد ازوی .

مباینت (mobâyanat) ا . پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ جدائی و دوری وتفاوت وبینونت .

مبت (mobett) ص . ع . آنکه طلاق باین دهد زن خودرا .

مبتاع (mobtâ') ا. ع. خریدار.

مبتج (mobtâjj) و **مبتجة** (mobtajjat) ص . ع . ستور فربه گشتهٔ

فراخ تهیگاه شدهٔ از خوردن گیاه . یـق : **ماشیة مبتجة** .

مبتدا (mobtadâ) ا.پ.ـ ماخوذ ازتازی ـ هرچیزی که بدان ابتدا کنند وهرچیز آغازشده .

مبتداء (mobtadâ') ا . ع . آغاز هرچیزی و باصطلاح نحو : اسمی کهمخبرعنه واقع شود و از عوامل لفظی خالی باشد مانند زیدقائم که زید را مبتدا، وقائم را خبرگویند.

مبتدر (mobtader) افا . ع . پیشی گیرنده و شتابندهٔ بسوی سلاح تا برگیرد آنرا وغلبه کننده .

مبتدع (mobtada') ا . ع . تازه پیدا شده و بتازگی اختراع شده . واختراع نو و تازه .

مبتدع (mobtade')ص.ع.استخراج کننده و احداث کننده و بدعت گذارنده .

مبتدع (mobtade') و **مبتدعه** (mobtade'e) ص . پ . ـ ماخوذازتازیـ مخترع و ملحد . وکسی که عقیدهٔ تازه دردین آورد وبدعت گذارد . و **طایفهٔ مبتدعه:** گروه ملحد و اهل بدعت .

مبتدی (mobtadi) ا.پ. ـ ماخوذ ازتازی ـ شروع کننده و آغازکننده و نوآموز وبی وقوف . و شاگردی که تازه شروع در تحصیل کرده باشد .

مبتدیاً (mobtadian) م ف.پ. ـ ماخوذ از تازی ـ ابتدا، و در ابتدا و در آغاز .

مبتذل(mobtazal) م.ع هرروز ستعمال شده و مستعمل . وفرومایه وخوار. و **سیف صدق المبتذل** : شمشیر بران و قاطع .

مبتذل (mobtazel) ص.ع. بذله پوش . و کسی که عمل بنفس خود کند و باد

روزه دارد خود را .

مبتر (mobatarr) ص.ع. دم بریده و مقطوع و ناقص . و بی فرزند . وخراب . و دشمن .

مبترد (mobtared) افا . ع. آنکه با آب غسل میکند . و آنکه آب سرد میخورد.

مبترك (mobtarek) افا . ع. شتر فروخوابنده . و آنکه بگیرد کسی را در زیر سینهٔ خود وآنکه بشتابد. و**رجل مبترك** : مرد الحاح کنندهٔ معتمد برچیزی .

مبتری(mobtarâ) ا.م.ع.تراشیده شده .

مبتری(mobtari)افا.ع. تراشنده و قطع کننده و تراش کننده .

مبتز (mobtazz) ا . ع. ستاره‌ای که بدان براحوال مولود استدلال کنند .

مبتزل (mobtazal) ا م . ع . شکافته شده . و شکفته شده مانند شکوفهٔ خرمابن .

مبتسر (mobtaser) افا . ع . آنکه کاری را درغیر وقت کند . و آنکه شایق باشد باینکه کاری را در غیرموقع اجرا نماید و آغاز کننده . وآنکه بگیرد چیزی را مادام که تازه است .

مبتسل (mobtasel) افا . ع . افسونگر مار که برای افسون خود مزدگیرد .

مبتسم (mobtasem) افا . ع . تبسم کننده و زیر لب خنده کننده .

مبتشر (mobtacer) افا . ع . حاصل کنندهٔ خبرهای خوش .

مبتضض (mobtazez) افا . ع . کسی که بتدریج انجام دهد آنچه را که باید بنماید .

مبتغا و **مبتغی** (mobtaqâ) ا ـ ص . ع. درخواست کرده شده. ودرخواست

و استدعا . و وام و دین و قرض . وحق. و کار .

مبتغی (mobtaqi) ا . ع . شیریشه .

مبتغیات (mobtaqiyât) ا . ع. درخواستها و استدعاها .

مبتقل (mobtaqel) ص . ع . **حمار مبتقل** : خرچرندهٔ سبزه .

مبتکر (mobtaker) افا . ع . برخیزندهٔ بامداد . و آنکه پگاه میآید . و خورندهٔ نوبر میوه ها . و در رسندهٔ آغاز خطبه را . و رباینندهٔ بکارت دختر .

مبتکرة (mobtakerat) ص . ع. زنی که در نخستین بار پسر زاید .

مبتل (mobtel) ا . ع . خرمابنی که در کنار آن جنگ بر آمده باشد و بحد بلوغ رسیده و مستغنی از آن خرمابن شده باشد و واحد و جمع در آن مساوی میباشد .

مبتل (mobattal) ص . ع. **جمل مبتل** : شتر نیکوی متناسب الخلقه .

مبتل(mobtall) ص.ع. ترگردیده شده . و بهشدهٔ از بیماری . و ناقه . ونیکو حال شدهٔ پس از لاغری و سختی .

مبتلا (mobtalâ) ص . پ . ـ ماخوذ از تازی ـ گرفتار . و رنجور و گرفتار دردو رنج .

مبتلة (mobtelat) ا. ع. خرمابنی که در کنار وی جنگ برآمده باشد و مستغنی از آن گشته باشد .

مبتلة (mobattalat) ص . ع . **امراة مبتلة** : زن جمیل خوش اندام که گویا جامه نیکوئی بر بدنش بریده اند . وزن تمام خلقت میانه جسامت . وزنی که اندام وی دارای نرمی و فروهشتگی باشد .

مبتلع (mobtala') ا م . ع .

فروبرده شدهٔ در حلق و بلع کرده شده .

مبتلع (mobtale') ا فا.ع. فروبرندهٔدر حلق وبلع کننده .

مبتلی (mobtalâ) ا م . ع . مهموم وبدبخت . و بی‌نصیب وگرفتارمصیبت و تنگدستی .

مبتلی (mobtali) افا . ع . آنکه تحقیق میکند و خبرمی پرسد . و آنکه سوگند میخورد .

مبتنی (mobtani) افا . ع . بنا و بنا کننده . و آنکه سبب بنا کردن میگردد . و آنک فربه میکند . و نیز بنا کرده شده وبرپا شده و افراشته شده .

مبتوت (mabtut) ص . ع . مقطوع .

مبتوتة (mabtutat) ص . ع . زن طلاق باین یافته .

مبتورة (mabturat) ص . ع . دم بریده .

مبتهج (mobtahej) افا . ع . شاد کننده . و نیز شاد و خرم و مسرور .

مبتهر (mobtahar) ص. ع مشهور بعشق فلان زن .

مبتهر (mobtaher) افا. ع . آنکه افترای بدروغ میکند برکسی و یا نسبت خیر میدهد بکسی که لایق و سزاوار آن نیست . و آنکه هرساعت دعا کند و ساکت و خاموش نمیشود .

مبتهل (mobtahal) ص . ع . ملعون .

مبتهل (mobtahel) افا . ع . تضرع کننده و زاری کننده و التماس کنندهٔ در دعاو مباهله کننده و نفرین کننده .

مبتئس (mobta'es) ص . ع . کراهت دارنده . و اندوهگین .

مبثوث (mabsus) ص . ع . پراکنده و گسترده شده و منتشر شده و فاش شده .

مبثوثات (mabsusât) ع . ج . مبثوثة .

مبثوثة (mabsusat) ا. ع. چیزفاش شده . ج : مبثوثات .

مبثور (mabsur) ا. ع. محسود و غنی و بسیار مالدار .

مبجل (mobajjal) ص. ع . مرد تعظیم کرده شده .

مبجل (mobajjel) افا. ع. گرامی دارنده و تعظیم کننده .

مبحث (mabhas) ا. ع. بحث وکاوش و تفتیش . و جای بحث و محل بحث . ج : مباحث .

مبحث (mabhas) ا . پ . ماخوذ ازتازی - جای بحث وتفتیش . وجای تحصیل . و فصل و فرشیم . و رساله . وکتاب . و مباحثه و مناظره و بحث . و قضیه .

مبحثر (mobahser) ص. ع . شیر بریده شده .

مبحر (mobhar) ص. ع. نمکین مانند دریا .

مبخرج (mobaxraj) ا . ع . آب جوشیده و در نهایت گرمی .

مبخبخة (mobaxbaxat) ص.ع. **ابل مبخبخة** : شتران بزرگ شکم .

مبخر (mobaxxar) ص . ع خوشبو و بخاردار .

مبخر (mobaxxer) ص. ع. بخار کننده و آنکه نفس وی بدبو وگندیده است .

مبخر (mobaxxer) ص . پ . - ماخوذ ازتازی - بخار کننده . وهرمایعی‌که در مجاورت هوا جوش کند .

مبخر (mobxer) و **مبخرة** (mobxerat) ص . ع . هرچیز که سبب گنده دهنی گردد .

مبخرة (mabxarat) ا . ع . بخوردان‌که درآن کندرو مانند آن میسوزانند . ج : مباخر .

مبخرة (mabxarat) ص . ع . هرچیز که سبب گند دهنی گردد .

مبخزج (mobxazaj) ص . ع . جوشانیده شده بتندی و سختی .

مبخضة (mebxazat) ا . ع شیر زنه .

مبخل (mobaxxal) ص . ع . **رجل مبخل** : مرد بسیار زفت و بسیار بخیل .

مبخلة (mabxalat) ص. ع. آنکه سبب بخل و زفتی گردد و شخص را بزفتی بخواند و منه : **الولد محبة مبخلة** .

مبخوت (mabxut) ا. ع. بختیار و با سعادت .

مبخور (mabxur) ا . ع . مخمور .

مبخوس (mabxus) ص . ع. کور و برکنده چشم . و بدبخت .

مبخوص (mabxus) ص . ع. **رجل مبخوص القدمین** : مردکم‌گوشت در پا . فی صفته صلی الله علیه و آله : **انه کان مبخوص العقبین** ای قلیل لحمها .

مبخوصة (mabxusat) ص . ع . **ناقة مبخوصة** : ماده شتری که بواسطهٔ آزار در سپل لنگ شده باشد .

مبخوق (mabxuq) ص . ع . **رجل مبخوق العین** : مرد یك چشم .

مبدا (mabdâ) ا . ع . صحرا و بیابان و ویرانه .

مبدء (mabda') ا . پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ آغاز و اصل و اساس و سرچشمه و مصدر .

مبدء (mabda') و **مبدءة** (mabda'at) ا . ع . آغاز .

مبدأ (mabda')و(mobda')و**مبدأة** (mabda'at) ا ۰ ع . اول و نخستین هرچیز ۰ بق : **کان ذلك فی مبدئنا و مبدئنا و مبدأتنا** : یعنی اول ما .

مبدان(mebdân) ا . ع. ستوری که باندك علف فربه شود .

مبدد (mobaddad) ص ۰ ع ۰ **شمل مبدد** : گروه متفرق و پراکنده وپریشان .

مبدر (mobder) ص ۰ ع . آنکه در شب بدر راه رود .

مبدع (mabda') ا . ع . ایجاد و اختراع و کشف . و اولین ظهور و نخستین پیدائی . وجائی که دروی هرچیزتازه اختراع شود . و افسانه .

مبدع (mobda') ص ۰ ع . ستور مانده کرده شده و تهی و خالی کرده شده و باطل کرده شده .

مبدع (mobde') ص . ع ۰ از نو بیرون آورنده و اختراع کننده و آفریننده و بوجود آورنده . و بدعت گذارنده . و ملحد و پیشوای اهل بدعت . و ستوری که ازماندگی لنك شده باشد . و طرز نونهندهٔ در شعر .

مبدعات (mabda'ât) ا . ع . هرچیز تازهٔ که در آن بدعت باشد .

مبدل (mobdal) ص ۰ ع ۰ بدل شده و تبدیل شده .

مبدل (mobaddal) ص . ع . دیگرگون کرده وتغییر داده شده و بدل آورده شده .

مبدل (mobaddal) ص ۰ پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ تغییر داده شده . **ولباس مبدل** : لباس تبدیل شده . و **مبدل کردن** : جزیدن .

مبدن (mobaddan) ص . ع . مرد تناور .

مبدو (mabdavv) ا . ع . جای ویران .

مبدوء (mabdu') ص ۰ ع . گرفتار بیماری چیچك و یا سرخچه .

مبدوح (mabduh) ا . ع ۰ فضای فراخ و وسیع .

مبدوع (mabdu') ا ۰ ع ۰ نام اسبی .

مبده (mebdah) ص . ع . بسیار بدیهه گوی .

مبده (mobdah) ص ۰ ع ۰ ناگهان آینده و بی ترتیب .

مبدیء (mobde') ا.ص ۰ ع . کار نو و کار بدیع آورنده. ویکی از اسمهای باریتعالی .

مبذر (mobazzer) افا. ع۰ پریشان کنندهٔ مال باسراف و مسرف .

مبذرق (mobazreq) افا . ع . بدرقه و نگاهبان . و پناه یافته . وامان داده.

مبذری (mobazzeri) ا . پ . ـ ماخوذ ازتازی ـ اسراف و خرج بیجا .

مبذقة (mobazzaqat) ا ۰ ع . آنکه گفتارش از کردارش نکوتر باشد .

مبذل (mebzal) ا .ع . جامهٔ کهنه . و جامهٔ بادروزه .

مبذلة (mebzalat) ا ۰ ع ۰ جامهٔ کهنه . وجامهٔبادروزه .ج : مباذل .بق: **جاءنا فی مباذله** ای فی ثیاب بذلته .

مبذلخ (mobazlex) ص ۰ ع. کسی که بگوید و نکند .

مبذم (mebzam) ص ۰ ع ۰ **ناقة مبذم** : ماده شتر قوی و توانا .

مبذوع ('mabzu) ا م ۰ ع ۰ ترسان و ترسانیده شده .

مبذول(mabzul) ا ۰ ع ۰ نام شاعری .

مبذول (mabzul) ص.ع.ـ ماخوذ از تازی ـ خرج شده و مصرف شده . و بخشیده شده . وپسندیده. **ومال مبذول** : مال بخشیده شده .

مبر (moberr) ص .ع ۰ قوی و توانا ۰ ودوراندیش وخردمند. وغالب برقوم و ضابط .

مبرا (mabrâ) ا ۰ ع ۰ محل قط قلم .

مبرا (mebrâ) ا .ع ۰ چاقو و قلمتراش. واستره و تیغ دلا کی . و تبر. و هر ابزار برنده و تیز .

مبرا (mobarrâ)ص۰پ. ـ ماخوذ از تازی . بی زار شده و دور شده و پاك کرده شده . و معاف وآزاد .

مبراة (mebrât) ا . ع . قلمتراش و چاقو . و کاردکمانتراش. ورندهٔ نجاری. و سوهان .

مبراة (mobrât) ص ۰ ع ۰ **ناقة مبراة** : ماده شتر حلقه در بینی کرده .

مبرات (mabarrât) ع . ج . مبرة .

مبرات (mabarrât) ا.پ.ـماخوذ ازتازی ـ خیرات و اعمال خیر و دهشته .

مبربر (mobarber) ا . ع شیربیشه

مبرة (mabarrat)ا.ع.فرمانبرداری پدر و مادر . و اعمال نیك . و نام پشته نزدیك مدینه .

مبرة (mabarrat) م . ع. **بر برآ و برآو مبرة** (از باب سمع وضرب): فرمان برد وفرمان پدر و مادر برد . و اعمال نيك نمود.

مبرة (mobarrat) ا . ع . شكر طبرزد و نبات .

مبرت (mebrat) و (mobarrat) ا. ع. شكر طبرزد و نبات .

مبرج (mobarraj) ا. ع. نوعى از حله كه بروى صورت برج باشد .

مبرج (mobarrej) افا. ع. لاف زنندهٔ از فضل و لياقت خود .

مبرح (mobarreh) ص. ع. سخت و شديد . و جانگداز. يق : **ضربه ضرباً مبرحاً** : زد اورا زدنى سخت .

مبرد (mabrad) ص . ع . هرچيز كه سبب خنكى بدن و جز آن گردد .

مبرد (mebrad) ا. ع. سوهان .

مبرد (mobred) ص. ع. چيزسرد آورلده و چيزيرا سرد كننده . و آشامندهٔ مايع سرد. و هرچيز خنك شده . و بريد فرستنده . **وجئتك مبرداً** : آمدم ترا در وقتيكه فرونشسته بود گرما .

مبرد (mobarrad) ص. ع . سرد و خنك شده .

مبرد (mobarrad) ا . ع . لقب شخصى از علماى نحو .

مبرد (mobarrad) و (mobrad) ص. ع. بريد فرستنده.

مبرد (mobarred) افا . ع . سرد كننده و خنك كننده .

مبرد (mobarred) ص.پ.ـ ماخوذ ازتازى ـ هرچيز كه سرد كند و خنك كند . و تبريد نمايد و حرارت بدنرا فرو نشاند .

مبردات (mobarredât) ا . پ . ماخوذ ازتازى ـ چيزهاى سرد كه بدن را خنك كند و حرارت را فرو نشاند .

مبردانة (mebredânat) ص.ع. **ثريدة هبردانة مبردانة** : اشكنهٔ فراهم آمدهٔ سرد هموار كرده .

مبردة (mabradat) ص.ع. هرچيز كه بدنرا خنك كند. قيل لاعرابى ما يحملكم على نومة الضحى قال **انها مبردة فى الصيف ومسخنة فى الشتاء . وارض مبردة**: زمين تگرگ رسيده .

مبرذن (mobarzen) ا.ع. صاحب برذون و يابو .

مبرر (mobarrar) ص. ع. حق داده شده .

مبرر (mobarrer) ا . ع . حق دهنده . و ميش مادة كه در پستانش خالها باشد و آثار آبستنى آشكار گردد .

مبرز (mabraz) ا . ع . ميدان جنگ و رزمگاه . و تماشاگاه . و حركت بطرف رزمگاه . و متوضا و جاى لازم . ج : مبارز .

مبرز (mabraz) ا. پ . ـ ماخوذ ازتازى . فرناك وجاى لازم . و پاى خانه و آشتنگاه و آشيگاه و بادگاه .

مبرز (mobraz) ص . ع . فاش كرده شده. و **كتاب مبرز**: نامهٔ بازگشاده .

مبرز (mobrez) افا . ع . فاش كننده وآشكاركننده .

مبرسم (mobarsam) ص . ع . مبتلا به بيمارى برسام .

مبرض (mobarrez) ص . ع . آنكه همهٔ مال خودرا خورد وتباه كند .

مبرطس (mobartes) ا . ع . آنكه شتران وخران براى مردمان بكرايه گيرد وبرآن مزد ستاند ودلال وميانجى ميان بايع و مشترى و **كان عمر رضى الله عنه فى الجاهلية مبرطساً** .

مبرطش (mobartec) ا . ع . دلال وميانجى ميان فروشنده وخرنده .

مبرطل(mobartel) ص.ع. **رجل مبرطل** : مرد درازسر .

مبرطم (mobartem) ص . ع . متكبر غضبناك و بادكردهٔ ازخشم .

مبرق (mabraq) ا . ع . هنگام درخشيدن صبح . يق : **جاء عند مبرق الصبح** .

مبرق (mobreq) ص. ع. **ناقة مبرق** : ماده شترى كه دمب خودرا بلند نمايد وچنان وانمود كند كه آبستن است درصورتى كه آبستن نباشد . ج : مباريق .

مبرقش (mobarqac) ص . ع . داغدارو لكه دارو رنگارنگ .

مبرقط (mobarqat) ا. ع . طعامى كه درآن روغن زيتون بسيارريخته باشند.

مبرقع (mobarqa') ص . ع . نقابدار .

مبرقع (mobarqe') ا . پ . نام نوائى ازموسيقى .

مبرقعة (mobarqa'at) ا . ع . گوسپند سپيد سر .

مبرقعة (mobarqe'at) ص . ع . **غرة مبرقعة** : سپيدى پيشانى كه همهٔ روى را درگرفته باشدودرسياهى نمايان بود .

مبرك (mabrak) ا.ع. جاى خواب شتران . وآن جاى ازمدينهٔ منوره كه شتر آن حضرت صلى‌الله عليه وآله در هجرت درآنجاى فروخفت .

مبركة (mabrekat) ا . ع. آتش و نار .

مبرم (mabram) ا. ع. دوك كه برآن ريسمان تابند . ج : مبارم .

مبرم (mobram) ا.ع. جامه ای کەدوتاه بافته‌باشند. ونوعی از جامه وریسمان دوتاه بهم بربافته.

مبرم (mobrem) ا- ص . ع . چینندهٔ باردرخت پیلو. وسازندهٔ دیگ سنگین. وآنکه سنگ دیگ را ازکوه می‌کند ومی‌آورد. ومرد سنگین که از همنشینان خود چیزی اخذ میکند. ومرد لئیم وحریص وبی‌مزه‌گوی.

مبرم (mobrem) ص.پ.- ماخوذ ازتازی- استوارومحکم. والحاح کننده‌وتقاضا کننده. وسخت. وسختی‌کننده ورنج. وترش‌روی وتغییرناپذیر. **وقضای مبرم** : سرنوشت تغییر ناپذیر. و **مرض مبرم** : بیماری سخت.

مبرنتیء (mobranti') ص . ع . آماده‌گردیده. ومردکوتاه بالای حیله ساز. و مرد خشمناك‌که ازخشم بکسی نگاه نکند.

مبرندة (mobarnadat) ص. ع. زن بسیارگوشت.

مبرندع (mobrande') ص . ع. **رجل مبرندع عن الشیء** : مرد روی ترش‌کرده.

مبرنشق (mobranceq) ص. ع. شادمان.

مبروة (mabrovvat) ص . ع. ماده شترحلقه دربینی‌کرده شده.

مبرود (mabrud) ص. ع. **ماء مبرود** : آت خنك و سرد شده. و **خبز مبرود** : نانی که برآن آب ریخته باشند.

مبرور (mabrur) ص . ع . **حج مبرور**: حج‌مقبول. **وبیع مبرور**: بیعی‌که درآن شبهه و خیانت ودروغ نباشد. و نیز مبرور : گفتار راست.

مبرور (mabrur) ص. پ. -مأخوذ از تازی - نیکوئی کرده شده. وپسندیده. و مقبول درنزد خدا. ومرحوم.

مبرورة (mabrurat) ص . ع . سوگند راست.

مبروز (mabruz) ص . ع . **کتاب مبروز**: نامهٔ بازگشاده.

مبروص (mabrus) ا. پ. -مأخوذ تازی- مبتلابه‌برص وپیسی اندام.

مبروض (mabruz) ص. ع. **رجل مبروض** : مرد محتاج گشتهٔ از بسیاری دهش.

مبرهن (mobarhan) ص . پ. - مأخوذ ازتازی - برهان آورده شده ودلیل و حجت آورده شده و مدلل. و برهانی و ثابت و راست وآشکارا وبین وواضح و هویدا.

مبری (mabrâ) ا . ع. موضع تراش تیر و چوب.

مبری (mobrâ) ص . ع . **جمل مبری** : شترحلقه دربینی کرده شده.

مبری (mobarrâ) ص. ع. معاف و آزاد.

مبری (mabrriyy) ص.ع. چوب و تیر تراشیده شده وقلم تراشیده شده.

مبرئل (mobar'el) ص . ع . آمادهٔ بدی . یق : **هو مبرئل للشر** : او آمادهٔ بدی است.

مبزج (mobazzaj) ا. م. ع. آراسته شده و زینت داده شده.

مبزج (mobâzzej) افا . ع. آرایند و زینت دهنده.

مبزر (mebzar) ا. ع. جامه‌کوب گازران.

مبزغ (mebzaq) ا. ع. نیشتر. ونام اسبی. و نام پسر خالد.

مبزل (mebza) و**مبزلة** (mebzalat) ا . ع . پالونه‌ونایژهٔ گرمابه و خم و جزآن.

مبزم (mebzam) ا . ع. دندان.

مبزور (mabzur) ص. ع. مرد بسیار فرزند.

مبزول (mabzul) ص . ع. شکافته شده ودریده شده.

مبزی (mobzi) ص . ع. قوی و توانا. و قابل مغلوب کردن. و **هو مبز بهذاالامر** ای قوی‌علیه‌ضابط له.

مبسار (mebsâr) ص . ع . **نخلة مبسار** : خرما بنی که بسرآن‌رسیده نگردد.

مبساق (mebsâq) ا. ع. گوسپند دراز پستان.

مبسام (mebsâm) ص . ع . مرد بسیار تبسم.

مبسر (mobser) ص . ع . خرما بنی‌که دارای بسر باشد.

مبسرات (mobasserât) ع ج. مبسرة.

مبسرة (mobasserat) ا . ع . بادی‌که وزیدن آن را دلیل باران دانند.

مبسط (mabsat) ا . ع . جای فراخ.

مبسط (mebsat) ا. ع. هر جائی که در آن بساط وفرش گسترده باشند.

مبسط (mobassat) ا. م. ع. گسترده شده.

مبسط (mobasset) افا . ع . گسترنده.

مبسق (mobseq) ص. ع. **ناقة مبسق** : ماده شتری که پیش از زادن شیر در پستان وی فراهم آید. ج :مباسق و مباسیق.

مبسل (mobsal) ا.م . ع . بهلاکت

سپرده شده .

مبسل (mobsel) افا . ع . بهلاکت سپرنده کسی را .

مبسل (mobassal) ص . ع .

حنظل مبسل : حنظلی که بی آمیزش چیزی خورند و مزهٔ آنرا ناخوش دارند .

مبسم (mabsem) ا . ع . تبسم .

مبسم (mabsem) ا . ع . دندان پیشین .

مبسور (mabsur) ص . ع . گرفتار بواسیر .

مبسوس (mabsus) ص . ع . کوه ریزریز گشته وخاک کرده شده . ومردی که پاره‌ای ازمال وی تلف شده باشد .

مبسوط (mabsut) ص . پ . مأخوذ ازتازی - گسترده شده و پهن شده . و تفصیل داده وطولانی ومشروح .

مبسوط (mabsut) ا . ع . نوعی از پالان شتر ضد مفروق .

مبسوط (mabsut) و **مبسوطة** (mabsutat) ص. ع. گسترده شده‌ودرازکرده شده. وخرج شده. وکشیده شده . و**عمارة مبسوطة السماط**: هر سرائی‌مانندخانقاه وبیمارستان‌که در آنجاازمسافرین‌فقیروغریب پذیرائی‌نموده و آنهاراتیمار می کنند .

مبشر (mobcar) ص . ع . شاد کرده‌شدهٔ به‌خبرهای‌خوش . و **وجل مؤدم مبشر** : مرد دانا و تجربه کاروحاذق.

مبشر (mobaccer) افا . ع. بشیرو بشارت دهنده ومژده دهنده .

مبشر (mobaccer)ا.پ.- مأخوذ از تازی - مژده دهنده و بشارت دهنده . و

مبشربنام: حضرت عیسی چه‌مردمان‌را ازآمدن آنحضرت‌صلی‌الله‌علیه‌وآله خبرداد .

مبشرات (mobaccerât) ا . ع . بادهائی که از باران مژده میدهند و پس از آن باران میآید .

مبشرة (mobcarat) ص . ع .

امراة مؤدمة مبشرة : زن داناوحاذق و تجربه‌کار .

مبشل (mabcal) پ . کلمهٔ فعل یعنی میاویز ودر میاویز ومپیچ . ومخواب .

مبشور (mabcur) ا . ع . جامهٔ اعلای خوش شکل و خوش رنگ .

مبشورة (mabcurat) ا.ع. زن خوش اندام خوش رنگ .

مبشوش (mabcuc) ص . ع . با بشاشت و شادمانی وتازه روئی .

مبشوغة (mabcuqat) ص . ع . زمین باران نرم رسیده .

مبشول (mabcul) پ . کلمهٔ فعل یعنی بر هم زده مشو . وکسی را بر هم زده و پریشان مکن . و مپین‌ومدان . وکارگزاری مکن .

مبصر (mabsar) ا . ع . حجت و حجت واضح و آشکارا .

مبصر (mobsar) ا . م . ع . دیده شده. و تابان ودرخشان وروشن . ج : مبصرات .

مبصر (mobser) افا . ع . بیننده. وحجت . و متوسط از جامه وازگویائی واز رفتار . و آویزندهٔ پرده و سایبان بردروازه. وشیری که شکار را از دور دریافته قصد آن کند . و قوله تعالی : **والنهار مبصراً**: یعنی دیده میشود در روز هرچیزی .

مبصر (mobser)ص . پ .مأخوذ از تازی - بیننده و با بصیرت و هوشیار .

مبصر (mobassar) ص . ع . روشن وهویدا وآشکار و ظاهر ساخته شده.

مبصر (mobasser) افا . ع . آنکه ظاهر ونمایان‌میکند. ونیزنظر کننده‌وشناساننده.

مبصرات (mobsarât) ا ع ج. مبصر .

مبصرة (mabsarat) ا.ع. حجت و حجت واضح وکار بی شبهه .

مبصرة (mobserat) ا-ص . ع.حجت. وروشن وپیدا وهویدا . قوله‌تعالی: **وجعلنا آیة‌النهارمبصرة** . وقوله : **وآتیناثمود الناقة مبصرة** ای آیة واضحة بینة . و نیز بینا کننده . قوله تعالی : **فلما جاءتهم آیاتنا مبصرة** ای تجعلهم بصراء .

مبصری (mobseri) ا . پ . - مأخوذ از تازی - هوشیاری وزیرکی وبصیرت و عاقبت اندیشی .

مبضع (mebza') ا . ع . نشتر و چاقو و قلمتراش . و کاردی که سراج بدان چرم آرایش میکند .

مبضع (mobze') ص.ع. آنکه‌مال و اسباب را جهت فروش حمل میکند .

مبطاة (mabta'at) ا.ع.ممانعت. و سبب درنگی وتأخیر.

مبطان (mebtân) ا . ع . آنکه از پر خوری شکم وی همیشه کلان میباشد . و شکم پرست .

مبطبطة (mobatbetat) ص .ع.

ارض مبطبطة : زمین دور .

مبطبطة (mobatbatat) ا . ع . کبک ماده .

مبطة (mebattat) ا . ع . نشتر و هر چه که بدان شکافند .

مبطخة (mabtaxat) و (mabtoxat) ا . ع . بطیخ زار وفالیز خربزه و خیار وکدو و جزآن.

مبطل (mobtal) و(mobattal) ص . ع . باطل شده و ترک شده . ومعدوم

و نا پدید .

مبطّل (mobtel)و(mobattel) افا . ع . باطل کننده و نسخ کننده و محروم کننده و بی بهره سازنده . و محو کننده و خراب کننده .

مبطن (mobattan) ا . ع . جامهٔ ظریف آستر . و مرد باریك شکم از گرسنگی . واسبی که پشت و شکم وی سپید باشد .

مبطنات (mobattanât)ع . ج . مبطنة .

مبطنة (mobattanat)ا . ع . زن باریك میان . ج : مبطنات .

مبطوش (mobtuc) ص . ع . بقوت و سختی گرفته شده .

مبطول (mabtul) ص . ع . فالج شده‌وگرفتار فالج .

مبطون (mabtun) ص . ع . دردمند شکم و گرفتار درد شکم . و بیماری شکم .

مبطیء (mobti')ص . ع . دیر . و سست.و کاهل و تنبل .

مبطئه (mobte'e) ص . پ . - مأخوذ از تازی - دیر . و **میوهٔ مبطئه** : میوهٔ دیر رس .

مبظرة (mobazzarat) ا ۰ ع . زن ختنه کننده .

مبعار (meb'âr) ا . ع. گوسپندی که بر دوشنده پشکل افکند .

مبعث (mab'as) ا . ع .مکان بعثت. و زمان بعثت.و**یوم المبعث** : روز بیست و هفتم رجب که در آن روز آنحضرت صلی الله علیه وآله مبعوث بنبوت گردید .

مبعد(meb'ad)ص ع . **رجل مبعد:** مرد بسیار دورسفر.

مبعد (mob'ad)ص.ع . دورشده.

مبعر (mab'ar) ا . ع.جای پشکل و بعر . وچرب روده.

مبعر (mab'ar) و (meb'ar) ا . ع . اصطبل وستور دان .

مبعرة (mab'arat)ا ع ۰ کون ستور .

مبعوث(mab'us) ص.ع. فرستاده شده و بر انگیخته‌شده .

مبعوث (mab'us) ام ۰ ع.فرستاده شد و بر انگیخته شده . و بیدار مانده .

مبعوث (mab'us) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ فرستاده شده واز جانب‌کسی روانه شده . و **مبعوث شدن** : روانه کرده شدن و فرستاده شدن . و **مبعوث کردن** : روانه کردن و فرستادن

مبعوثان (mab'usân)و**مبعوثین** (mab'usin) ا . پ ـ مأخوذ از تازی . فرستادگان .

مبعوج (mab'uj) ا . م ۰ ع . شکم کفانیده .

مبعوض (mab'uz) و**مبعوضة** (mab'uzat) ص .ع . پشه‌دارو پشه‌ناك . و**لیلة مبعوضة** : شب پشه ناك .

مبغاة (mabqât) ا ۰ ع . طریقهٔ جستن . وجانب‌جستنی. یق . **بغیت المال من مبغاته** .

مبقبغ (mobaqbaq) ص . ع . آمیخته و شوریده .

مبقبغ (mobaqbeq) ص . ع . خر خره‌کنندهٔ درخواب . و با سپرکننده . و وطی‌کننده.وشتابنده دررفتار،وآ میزندهٔدرسخن و جزآن .

مبقبغ (mobaqbeq)و(mobaqbaq) ص . ع ۰ **قرب مبقبغ** :قرب نزدیك و کذلك **قرب مبقبع** .

مبغض (mobqaz) ا م ۰ ع . نا پسندیده و مکروه . و دشمن‌گردانیده شده.

مبغض (mobqez) ا.پ. ـمأخوذ از تازی ـکینه‌ور ودشمن .

مبغض (mobaqqaz)ا.م .ع. دشمن گردانیده شده .

مبغوشة (mabqucat) ص . ع . **ارض مبغوشة** : زمین باران نرم‌رسیده.

مبغوض (mabquz) ام . ع. دشمن داشته شده . لغة ردیئة.

مبغوض (mabquz) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ دشمن‌داشته‌شده. ومکروه و نا پسند و مطرود .

مبغولاء (mabqulâ') ع . ج . بغل .

مبغی (mabqiyy) و **مبغیة** (mabqiyyat)ام.ع.مطلوب‌وخواسته‌وجسته.

مبق (mebaq) ا . ع . مرد پر گوی .

مبقرة (mabqarat) ا ۰ ع . راه‌و طریق.

مبقلة (mabqalat) ا ۰ ع . سبزه زار و موضع سبزه .

مبقلة(mabqalat)و(mabqolat) ص.ع . **ارض مبقلة** :زمین‌سبزه زار. و کذلك **ارض مبقلة** .

مبقلة (mobqelat) ص. ع . زمین رویانندهٔ سبزه .

مبقم (mobaqqam) ص . ع . رنك کرده شدهٔ بابقم .

مبقوث (mabqus) ص . ع . نا پسند ومکروه . و درهم و مختلط .

مبقور (mabqur) ص . ع ۰ شکافته شده و شکم چاك شده‌وشکافته.

مبقوع (mabqu') ص . ع . تهمت زده شده و فحش داده شده .

مبقی (mobqi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ باقی‌دارنده. وبرپا دارندهٔ چیزی .

مبقی (mobaqqâ) ص . ع . نگاهداشته شده وباز مانده.

مبقیات (mobqiyât) ا . ع . **مبقیات الخیل** : اسبانی که رفتار آنها پس از انقطاع رفتاراسبان‌دیگر باقی ماند .

مبکار (mebkâr) اـ ص . ع. خرمابن زود رس . و **ارض مبکار**: زمین زود رویانندهٔ گیاه .

مبکت (mobakket) ا . ع. زنی که پس از هردختر پسر زاید .

مبکر (mobker) افا . ع. آنکه هر چیز را در بامداد میکند .

مبکر (mobker) ا .ع. نخستین باران بهار .

مبکر (mobakker)افا.ع .کنندهٔ هر چیزی را درپگاه . وسفر کننده خصوصاً در شب و نزدیک‌صبح . وپگاه بر خیزاننده. وکارگری که مداومت بر کارکند. وزیرک‌درکار .

مبکع (mobakke') اف . ع . قطعه قطعه‌کننده .

مبکل (mobakkel) افا . ع . آمیزنده .

مبکم (mobakkem) ص . ع. خاموش وساکت و بی زبان وگنگ . و ساکت کننده .

مبکونة (mabkunat) ا. ع.زن خوار و ذلیل .

مبکی (mobki) افا . ع. گریاننده.

مبکی (mobakkâ) ص . ع. نالان .

مبکی (mabkiyy)ص.ع .گریسته شده . و**مبکی علیه** :گریسته‌شدهٔ‌براووزاری کرده شده وماتم داشته شده .

مبل (meball) ص . ع . **خصم مبل** : دشمن‌سخت ثابت‌درخصومت .

مبل (mobell) ص . ع . یاری دهندهٔ در هرکار که خواهند . وترکننده . و اشکبار .

مبلاس (meblâs) و **مبلام** (meblâm) ا. ع . ماده شتر استوارگشن خواه که‌بانگ نکند از بسیاری آرزوی‌گشن .

مبلت (moballat) ا ع .سخن نیکوی درست وپاکیزه‌و آراسته. وبلغت‌حمیر: کابین ضمانت‌کرده شده .

مبلج (moblej) ص . ع . صبح روشن و تابان. وروشن‌کننده.

مبلح (mobleh)ص . ع. خرمابن بلح برآورده .

مبلد (mobled)ا .ع.حوض کهنه.

مبلس (mobles)ص .ع.متحیر وحیران. واندوهگین وشکسته خاطر.وساکت ازغم واندوه .

مبلط (moblet)ص.ع. سنگفرش کننده . ودست تنگ ازفقر وپریشانی . ومبرم و آزرده شده‌وگدا .

مبلط (moblet) و(moblat)ص.ع.زمین گیر.وگدا ورفته مال .

مبلط (moballat) ا . ع . خانهٔ سنگفرش گسترده‌شده .

مبلط (moballet)افا.ع.سنگفرش گستراننده .

مبلع (mabla') ا . ع. محل بلع. وگلو و حلق . وسوراخ مبال وآبریز. وسوراخ کاریز .

مبلع (mebla') ا . ع . مرد پر خور وبسیارخوار .

مبلعة (mabla'at) ا. ع .چاهی که از تک‌تالب با نورد باشد .

مبلغ (mablaq)ا . ع . کمال رسیدن و حد رسیدن و جای ومحل رسیدن.

مبلغ (mablaq) م . ع. **بلغ مبلغاً** (از باب نصر) : بحدکمال و خوبی رسید .

مبلغ (mablaq) ا- ص .پ. ـ مأخوذ ازتازی ـمقدار و بلنج‌وشماره‌وجمع و جمله . ونقد وزر وپول حاضر وقیمت وبها . ومحصول . و بسیار و فراوان و چندان . و به اصلاح حساب حاصل جمع . و نوعاً در حساب این کلمه‌رابر زرنقدمقدم‌ذکرمیکنند چنانکه می‌گویند‌مبلغ‌ده اشرفی . و**مبلغ مرقوم** : یعنی نقدی‌که درپیش نوشته شده .ر. موازی.

مبلغ(moballeq)ا.پ ـ مأخوذاز تازی ـ رساننده وکسیکه حکم وامررا بدیگران میرساند و ابلاغ میکند .

مبلغی(mablaqi) ا.پ. ـ مأخوذ از تازی ـ زر نقد فراوان ومعتبر .

مبلق (moballaq) و **مبلقة** (moballaqat) ص . ع . اصلاح شده . و **رکیة مبلقة** : چاه درزمین نرم‌که‌بواسطة تخته های ساج اصلاح شده باشد .

مبلل (moballel) ا . ع . شتر همیشه آواز . وطاوس بسیارآواز .

مبلم (moblem) ا . ع . مـاده شتری‌که از بسیاری آرزوی‌گشن بانگ نکند . و ماده شتری که هنوز نربروی نجسته وبچه نزاده باشد .

مبلم(moblem)و**مبلمة**(moblemat) ص .ع. ماده شتر آماسیده‌فرج‌ازشدت آرزوی نر . و لبهای فرج آماسیده ازبسیاری‌گشن.

مبلندی (moblandi) ا.ع. شتر استوار اندام پرگوشت .

مبلود (mablud) ا . ع . دلشدۀ نادان وسبك خرد .

مبلوع (mablu') ا . م . ع . فروبرده شده و بلع شده .

مبلوغ (mabluq) ص . ع . گرفتار اشكالات ومشقتها .

مبلول (mablul)ص ع . نمدار ونمناك .

مبلی (mobli) ص . ع . كهنه‌كننده و پاره‌كننده . واتلاف كننده . وآزماينده . و آنكه‌سعادتمند می گرداند . و پاك كننده . و آنكه كفايت ميكندوراضی وخشنود ميسازد . و صاف كننده‌و جلادهنده .

مبلی (moballi) ا . ع . آنكه لباس ميپوشاند . وكهنه‌كننده . و پاره‌كننده . و اتلاف‌كننده . و آنكه شتر بلية را بر سر قبر صاحبش می بندد . ر . بلية .

مبليات (moballiyât) ا . ع . زنانی كه بردور شتر بلية گرد می آيند ونوحه ميكنند .

مبلية (mabliyyat) ص . ع . ماده شتر بسته شده برسرگورصاحبش .

مبن (mobenn) ص . ع . مقيم و اقامت‌كننده . **وكناس مبن** : جای‌باش آهوان‌كه دارای بوی پشكل بود .

مبنا (mabnâ) ا . پ ـ مأخوذ از تازی ـ بنا وعمارت وبنيان و اساس . و محل بنا .

مبناة(mabnât)و(mebnât) ا . ع . نطع وپرده . وجامه‌دان .

مبنت (mobannet) ا فا . ع . پرسنده وسؤال‌كنندۀ و سائل .

مبنت (mobannet) ا . ع . شخصی‌كه هرچه دردل دارد وميداند ميگويد .

مبنج (mobannaj) ص . ع . بنك خورانيده‌شده .

مبنج (mobannej) ص . ع . كبك آوازكننده . وآنكه بكسی درطعام بنگ خوراند .

مبندق (mobandeq) ا . ع . تفنگچی .

مبنس (mobnes)ص . ع . گريزنده از شر وبدی .

مبنس (mobannes) ص . ع . آنكه پس ميرود وعقب ميماند .

مبنش (mobannec) ص . ع . سست دركار وكاهل وتنبل .

مبنق (mobanneq) افا . ع . اقامت كنندۀ در جای . و مختصر كننده . وآرايندۀ سخن و بربافندۀ دروغ وآرايش‌كنندۀ آن . ومجروح كنندۀ پشت‌كسی را بتازيانه . و آنكه چيزی را بگردن‌كسی اندازد و برعهده‌وی كند . وآنكه‌برای‌پيراهن‌خشتك‌سازد . و آنكه تركش را فراخ‌دهن وتنك‌دنباله سازد .

مبنك (mobannek) افا . ع . خبردهندۀ از راز وسر نهانی قبيله وطايفه .

مبنن (mobannen) افا . ع . آنكه‌گوسپند را جهة فربه‌كردن می‌بندد .

مبنور (mabnur) ا . ع . مرد آزموده‌كار .

مبنی (mabnâ) و (mabni)ا . ع . محل بنا .

مبنی (mobni) افا . ع . آنكه حكم بربناميكند ويا سبب‌بناكردن می‌گردد . و فربه‌كننده .

مبنی (mobni) ا . پ ـ مأخوذ از تازی‌ـ بناگذارنده . **ومبنی‌فساد** : ياغی وطاغی ومفسد و اهل فتنه وفساد .

مبنی (mobanni) افا . ع . آنكه بچالاكی و خوبی‌خانه‌بناميكند وبرميآورد . و بناكننده و بنا .

مبنی (mabniyy) ص . ع . بناشده . وباصطلاح‌نحوكلمه‌ای‌كه اعراب نداردواعراب در آن داخل نشود .

مبنية (mabniyyat) ص . ع . مؤنث مبنی .

مبوأ (mobavva') ا . ع . مقام و مسكن ومحل اقامت‌كردن .

مبوب (mobavvab) و **مبوبة** (mobavvabat)ص . ع . باب باب‌كرده شده . يق : **ابواب مبوبة** .

مبور (mebvar) ص . ع . فحل

مبور : فحل نيك‌شناسندۀماده‌شتر راكه باردار است و يا نيست .

مبوش (mobavvec) ص . ع . درهم‌آميخته شده ومخلوط شده .

مبوق (mobavvaq) ا . ع . كلام باطل و بيهوده .

مبول (mebval) ا . ع . ظرفيكه درآن بول ميگيرند . وگلدان .

مبول (mobvel) ص . ع . مدر و بول‌آورنده .

مبول (mobavvel) ص . ع . هرچيزكه تحريك بول‌كند ومدر .

مبولة (mabvalat) ص . ع . هرچيز كه سبب كميز و بول گردد . يق : **الشراب مبولة** .

مبولة (mebvalat) ا . ع . كميزدان و بول‌دان و گلدان ومبول .

مبهاج (mebhâj) ص . ع . مرد و يازن نيكوخوب . و **سنام مبهاج** : كوهان فربه .

مبهت (mobahhet) افا . ع . حيران‌كننده وآشفته كننده ومشوش‌كننده .

مبهج (mobhej) افا . ع . شادو مسروركننده.وزمينيكه‌گياههای زيبا آورد .

مبهج (mobahhej) افا . ع .
نیکوئی آورنده . و پیراینده و زیبا سازنده .
وشادمانی‌آورنده.وکسیکه خود را زیبا وخوش
صورت جلوه دهد .

مبهر (mobher) افا . ع . شگفت
آورنده . وتوانگرشوندهٔ پس ازفقروپریشانی.
وسوخته شدهٔ از آفتاب نیمروز . و بنیمروز
رسنده . ونکاح‌کنندهٔ بازن بهیرة. و متلون در
نرمی خو ودرشتی آن .

مبهرج (mobahraj) ا . ع .
آب‌مهل که‌کسی را ازوی منعی نباشد. و خون
هدر و باطل .

مبهرج (mobahraj) ص . ع .
درهم مبهرج : درم ناسره .

مبهرم (mobabram) ص . ع .
رنك‌کرده با گل کاجیره . **وثوب مبهرم** :
جامهٔ رنك‌کرده با گل کاجیره .

مبهز (mebhaz) ص . ع . **رجل**
مبهز : مرد سخت راننده و دورکننده .

مبهش (mobahhac) ص . ع .
سیر مبهش : رفتارسریع وتند .

مبهص (mobhes) افا . ع .
منع‌کننده .

مبهض (mobhez) ص . ع .
رنجور وغمناك ودل آزار .

مبهل (mebhal) ص . ع .
سبك وچالاك .

مبهل (mobhel) افا . ع . آنکه
می نوازد . وآنکه آزاد میکند و اذن میدهد
دیگری راکه هرچه خواهد بکند .

مبهلة (mobhalat) ص . ع .
ناقة مبهلة : ماده شتربی مهارو بی‌نشان که
هرجا خواهد بچرد . ج : مباهل .

مبهم (mobham) ص . ع .
دربسته وگنگ . و کار فروبسته ومشتبه . و
تحریم نکاح زن مبهمة . **وکلام مبهم** :
سخنیکه هیچگونه فهم ودریافت نشود .

مبهم (mobham) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ نامعلوم ومجهول و مشکل
و مشکوك و چم بریشی . و غیر محقق و
نامعروف . و غیرمحدود . **و سخن مبهم**:
سخنیکه معنی آن فهمیده نشود وسخن مغلق .

مبهم (mobhem) افا . ع . بند
کنندهٔ در. وپوشیده دارنده . ومجهول ومطلق
گذارندهٔ چیزی .

مبهم (mobahhem) افا . ع .
اقامت‌کنندهٔ در جائی . **و مبهم البهم** :
جدا کنندهٔ ستور ریزگان را از مادر آنها در
چرا .

مبهمة (mobhamat) ص . ع .
مؤنث مبهم . **و هذه الایة مبهمة** :
یعنی این آیه عام و مطلق است . **و قلوب**
المؤمنین مبهمة علی الایمان ای مصمة :
یعنی دلهای مؤمنین بسته است بر ایمان . و
هذه المراة مبهمة علیه: یعنی نکاح این
زن برای آن مرد حلال نیست مانند نکاح مادر
وخواهر وجزآن . **والاسماء المبهمة** :
اسمهای اشاره‌مانندهذا وذالک‌وهؤلاء واولئك .

مبهن (mabhan) ا . پ . محل
رستگاری وسلامت‌ووطن‌وخهرومسکن‌کسی . و
مضیف و آنجای از خانه‌که در آن از مهمانان
پذیرائی میکنند. وکارهای خانگی . و منزل
جادوگران و افسونگران. وقبیله و طایفه و
خاندان . وجد . وخویشاوند .

مبهوت (mabhut) ص . ع .
عاجز و متحیرو پریشان . وافترا زده شده و
دروغ بربسته شده .

مبهوت (mabhut) ص . پ .
ـ مأخوذازتازی ـ سرگشته وحیران‌وسرگردان
وپریشان وآشفته ومتعجب. وگنك وبی‌زبان و
ساکت وخاموش از آشفتگی .

مبهور (mabhur) ص . ع .
گرفتار تاسه ودمه .

مبهوظ (mabhuz) ص . ع .
درماندهٔ از باروگرانبار .

مبهوق (mabhuq) ص . ع .
گرفتار بهق .

مبهی (mobhi) افا . ع . خالی
کننده وویران‌گذارندهٔ خانه . وتهی‌کنندهٔ آوند.
و پاره‌کنندهٔ جامه وخیمه . ومعطل‌کنندهٔ اسبان
و آسوده‌کنندهٔ آنها را از جنك .

مبهی (mobahhi) افا . ع .
فراخ‌کنندهٔ خیمه وخانه .

مبهی (mobahhi) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ هر داروئیکه برقوت باه
بیفزاید .

مبهیات (mobahhiyât) ا . پ .
ـ مأخوذازتازی ـ داروهای مقوی باه‌که برقوت
جماع افزایند .

مبیت (mabit) ا . ع . اطاق‌خواب
وجای خوابیدن وخلوت خانه .

مبیت (mabit) م . ع . **بات یفعل**
کذا بیتاً و بیاتاً و مبیتاً : (از باب ضرب
وسمع) : به شب کرد چنین .

مبیت (mobaiyyet) افا . ع .
شبیخون آورندهٔ بردشمن . و آنکه‌در شب بی
کاری رود. وتکلم‌کننده واندیشه‌کننده و تدبیر
کنندهٔ درشب . وترتیب دهنده و آماده‌کننده .
و پیراینده . وخشاره‌کنندهٔ خرمابن .

مبیتة (mobayyetat) ص . ع .
امراة مبیتة : زن با خانه وشوهر .

مبیث (mobis) افا . ع . آزماینده
وکاونده .

مبیح (mobih) افا . ع . فاش
کنندهٔ راز . وحلال‌کنندهٔ چیزی . **والمبیح**:

شیر بیشه .

مبیح (mobayyeh) افا . ع . به پنهانی آگاهنده . و برنده گوشت و قسمت کننده آن .

مبیخ (mobix) افا . ع . خاموش کننده و فرونشانندهٔ آتش .

مبید (mobid) افا . ع . خراب کننده ومخرب وتباه کننده . وهلاك کننده

مبید (mobid) ا . ع . خداوند تبارك و تعالی .

مبیر (mobir) ص . ع . هلاك کننده وخراب کننده ومهلك ومنهدم .

مبیژه (mabije) ا . پ . نام دختر افراسیاب که منیژه نیز گویند .

مبیض (mabiz) ا . ع . جائیکه درآن مرغ تخم میگذارد .

مبیض (mobyez) و (mobiz) ص . ع . مردیکه دارای بچگان سپید باشد.

مبیض (mobiz) ا . ع . گازر و جامه شوی وسپیدکنندهٔ جامه

مبیض (mobayyez) ص . ع . سپیدکرده شده وشسته شده تا آنکه سپیدگردد .

مبیض (mobayyez) ا - ص.ع. سپیدکننده وگازر وجلادهنده وزداننده و زینت دهنده و آراینده . ولباس سپید پوشیده . و پرکننده . وخالی کننده وتهی نماینده .

مبیض (mobyazz) ص . ع . سپید .

مبیضة (mobyezat) و (mobizat) ص . ع . زنیکه بچگان سپیدزاید .

مبیضة (mobayyezat) ا . ع . گروهی از ثنویه از اصحاب مقنع بدان جهت که جامه‌های سپید پوشیدندی ضد عباسیان که مسودة باشند .

مبیضه (mabize) ا . پ . مأخوذ از تازی - آلتی درزنان که تخمدان نیزگویند .

مبیطر (mobayter) ا . ع . بیطار .

مبیع (mabi') م . ع . **باع بیعاً و بیعةومبیعاً** (از باب ضرب) :خرید و فروخت از اضداد است .

مبیع (mabi')ص . ع . فروخته . وخریده .

مبیع (mobi') ا . پ - مأخوذ از تازی - فروشنده .

مبیعی (mobi'i) ا . پ . -مأخوذ از تازی - خرید وفروش .

مبین (mobin) ص . ع . ظاهر وآشکار و آشکارکننده . وآشکارکرده شده .

مبین (mobin)ص . پ . - مأخوذ از تازی - واضح وروشن وآشکار وهویدا . **وامرمبین** :کار واضح و آشکار . و **دین مبین** : دین حق وراست ودرست .

مبین(mobin)و (mobyen) ص. ع . جدا کنندهٔ سرازبدن.

مبین (mobayyan) ام . ع . بیان کرده شده. و پیدا وآشکارکرده شده.

مبین (mobayyen) افا . ع . بیان کننده. و پیدا و آشکار کننده.

مبیناد (mabinâd) پ . کلمهٔ دعا یعنی خدا روانداراد .

مبیوع (mabyu') ص . ع . خریده وفروخته .

مبییء(mobi')و **مبیئة** (mobi'at) ص . ع . سخت وشدید . ومشکل و دشوار .

مپریش (mapric) پ . کلمهٔ فعل یعنی پریشان مکن ومیفشان .

مت (mat) ا . پ . دوشاب وشیرهٔ انگور و یا خرما.

مت (matt) ا . ع . ازاعلام است .

مت (matt) م . ع . **مته متاً** : (ازباب نصر) :درازکشید آنرا . **ومت الدلو** : بی چرخ کشید دول آب را از چاه . **فلان یمت الیك بقرابة** : فلان پیوند خویشی میجوید بتو . و منه الدعاء . **امت الیك بلااله‌الاانت** ای اتوسل الیك بالتوحید .

مته (matt) م . ع . **متاه بالعصامتاً** (ازباب فتح) : به چوب دستی زد آنرا . **ومتاالحبل** :کشید آن ریسمان را و دراز نمود .

متأم (mota'am) ص.ع . **ثوب متأم** :جامهٔ دوگانه‌تاروپودبافته.

متأمة (mota'amat) م . ع . **تأم اخاه متأمة**: توأم زائیده‌شدبا برادر خود . و **تأم الثوب** : بافت جامه را دوگانه تاروپود .

متاب (matâb) م . ع. **تاب توباً و توبة وتابةوتتوبةومتاباً** . ر. توب.

متأبب (mota'abbeb) ص . ع . متعجب و دارای آواز خشن .

متابة (matâbat) ا . ع . اقرار و اعتراف به پشیمانی .

متأبت (mota'abbet) ص . ع . برافروزندهٔ اخگر .

متأبد (mota'abbed) ص . ع . وحشی و هولناك وهراسان وگریزان و آنکه از مؤانست احتراز میکند و از مردم گریزان است . ومنزلیکه خالی ازمردم شده ووحوش بدان الفت گرفته باشند . و دان دان شدهٔ از تابش آفتاب .

متأبض (mota'abbez) ص . ع. آنکه می بندد با ریسمان بند دست شتر را با بازوی آن . و بسته شدهٔ به ریسمان اباض .

متأبط (mota'abbet) ص . ع. آنکه چیزیرا درکنار میگیرد . وآنکه درمیاورد چادر و عبا . یا جامهٔ دیگر را از زیر دست

راست ومی‌اندازد آنرا بردوش چپ .

متابع ('motâba) ص.ع. محکم واستوار .

متابع ('motâbe) ص . ع . پیروی‌کننده. وپیاپی‌کننده. ودر پی کسی‌روندهٔ درعمل . و پیوسته . وپیرو ومطیع .

متابعة (motâba'at) م. ع . **تابع بین امرین متابعة و تباعاً** : پیاپی کردآن دوکار را . و **تابع فلاناً علی کذا** : پیروی کرد فلان را براین‌کار . و **تابع الرجل عمله** : محکم واستوارکرد آن مرد کار خود را . و **تابع الباری القوس** : راست ودرست تراشیدکمان ساز آن‌کمان را . و **تابع المرعی الابل** : بسیارفربه‌گردانید چراگاه شتران‌را .

متابعت (motâba'at) ا . پ . ـ مأخوذازتازی‌ـپیروی‌واطاعت‌وفرمانبرداری.

متأبق (mota'abbeq) ص . ع . پوشیده و نهفته‌وپنهان . ومنکر. وکناره‌گیرنده و پرهیزگار . ومحبوس .

متأبل (mota'abbel) ص . ع. ماتم زده و زاری‌کننده مانند آدم در مرگ هابیل . و پارسا . و آنکه اجتناب ازمجامعت میکند بواسطهٔ عزاداری و ماتمزدگی . و آنکه بحالت تجرد زندگانی میکند . و خرنده و مشتری شتران . وشتران چرندهٔگیاه ترونازه .

متابلة (motâbalat) م . ع . **تابل القدر متابلة** : دیگ ابزارریخت دردیگ .

متابه (mota'abbeh) ص. ع . متکبر وسرکش ونافرمان .

متابی (mota'abbi) ص . ع . سرکش وگردنکش و یاغی‌ونافرمان.

متات (matât) ا . ع . آنچه بدان آب‌کشند . وآنکه بدان پیوند خویشی

صورت بندد .

متأتب (mota'atteb) ص . ع. زنی‌که اتب پوشیده باشد . وآنکه زره پوشیده باشد . وکسیکه کمان را برپشت خود نهد . وسلاح پوشیدهٔ برای جنگ . وسخت وبیرحم. ومصلوب و بدارکشیده .

متأتی (mota'atti) ص . ع . آنکه و یاآنچه میرسد وناگاه برخورد میکند و بغتة میآید وصادرمیگردد وواقع میشود . و ملایم‌درکرداروومهربان وحلیم . وآنکه‌موافقت میکند در مؤانست ومرافقت. وآماده و آراسته ومستعد.وسهل و آسان. وکارشتاب .

متأثث (mota'asses) ص . ع . مالدار وتوانگر ودولتمند .

متأثر (mota'asser) ص . ع . پذیرفته شدهٔ از اثر چیزی . واثرکرده شده. و برگزیده .

متأثر (mota'asser) ص . پ. ـ مأخوذ از تازی ـ اثرکرده شده . و متألم وغمگین و مهموم‌ومغموم.ومضطرب و پریشان. و متفکر .

متأثل (mota'assel) ص . ع . پسندکننده‌وگیرندهٔ بهترین‌چیزی‌را .وگردآورندهٔ مال ودولت . وآنکه خود را بزرگ و اصیل پندارد . وجاه‌کن .

متأثم (mota'assem) ص . ع . نادم و پشیمان و توبه‌کنندهٔ ازگناه.

متأجج (mota'ajjej)ص. ع . سوزنده. وغضبناك وخشمناك .

متاجر (matâjer)ا . ع . امتعه و اموال واجناس ومال‌التجاره .

متاجرة (motâjarat) م . ع . باهم بازرگانی‌کردن .

متأجل (mota'ajjal) ص . ع . جمع شدهٔ در یکجا .

متأجل (mota'ajjel) ص . ع . مهلت خواهنده . وگروه فراهم آمده . و آب گردآمدهٔ درقرارگاه خود. وگله ورمهٔ‌پس‌مانده و درنگ‌کرده .

متأجم (mota'ajjem) ص . ع . سخت‌گرم شده وسوخته وغضبناك وخشمگین.

متاح (motâh) ا . ص . ع . امر مقدر . و **یوم متاح** : روزمرگ .

متاح (mattâh) ص . ع. **لیل متاح** : شب‌دراز . و **فرس‌متاح** : اسبی که‌گامها را فراخ‌گذارد .

متأحد (mota'ahhed) ص . ع. متحد و یکی شده . و یکی کرده شده .

متأخر (mota'axxer) ص . ع . سپس مانده ودرنگ‌کرده .

متأخر (mota'axxer) ص . پ. ـ مأخوذ از تازی ـ عقب مانده . و سپس مانده . و آنکه سپس همه دست ازکارمیکشد و از همه عقب می‌افتد . و آخر و پسین .

متأخرین (mota'axxerin) ا پ . ـ مأخوذ از تازی ـ مردمان واپسین ضد متقدمین‌که مردمان پیشین باشد . و **لسان متأخرین** : زبان مردمان واپسین .

متاخم (motâxem) ص . ع . کشورهای هم حد .

متاخمة (motâxamat) م . ع . **ارضناتتاخم ارضکم متاخمة** : حد زمین ما متصل است بزمین شما .

متآخی (mota'âxi) ص . ع . متحد شدهٔ بواسطهٔ اخوت و برادری‌کردن.

متأخی (mota'axxi) ص . ع. آنکه برادر شود . وآنکه‌برادرگیرد و برادر خواند کسی را . و آنکه بطور آگاهی قصد چیزی‌کند وصواب جوید آنرا .

متأدب (mota'addab)و (mota'addeb)

ص.ع. خوش خوی و نیک خصلت و دانا و عالم .

متأدب (mota'addeb) ص . پ.
ـ مأخوذ از تازی ـ ادب آموخته .

متأدد (mota'added) ص . ع .
بلای نازل شدهٔ برکسی. وسخت و تند و درشت. وسختی کنندهٔ برکسی .

متآدی (mota'âdi) ص.ع. یاری داده شدهٔ ازطرفین. ومهیا وآماده شده .

متأدی (mota'addi) ص . ع .
مهیا شده وحاضرشده وآماده ومرتب وآراسته. و ادا شده و پرداخته .

متأذن (mota'azzen) ص . ع.
آگاهانیده و اعلام کرده وآشکارکرده. و منادی کرده .

متأذی (mota'azzi) ص . ع.
رنج کشیده و آزرده کرده .

متأذی (mota'azzi) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ اذیت کشیده و رنج کشیده و جفادیده وآزرده شده . و آزرده کرده . و رنجیده .

متاربة (motârabat) ا . ع .
مصاحبت اتراب .

متاربة (motârabat) م . ع .
تاربتها متاربة : همزاد وهمسن شد آن زن را .

متارس (matâres) ع . ج .
مترس .

متأرض (mota'arrez) ص .ع.
هرآنچه واقع شود . ودوچارگردد وروبروشود ومقابله کند. وصادرشود واتفاق افتد وعارض شود .ولازم گیرنده . و درنگی کنندهٔ برزمین. وگیاه بریده شد ودروشده . وتوقف شده . و درنگی کرده . وحادثه وعارضه .

متارکة (motârakat) م . ع .
دست از یکدیگر برداشتن . و جفای یکدیگر بگذاشتن . **ولا بارك الله فيه ولا تارك ولادارك** از اتباع است .

متارکه (motâreke) ا . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ ترک گفتگو ومناقشه ومنازعه ومجادله بطورموقت .

متاره (matâre) ا . پ . مطهره .
و آفتابه . وآوندی چرمین که درآن آب ریزند ومسافرین با خود بردارند .

متاریح (matârih) ع . ج .
متراح .

متآزخ (mota'âzex) ص .ع.
سست وآهسته . وآنکه بازمیدارد و سدمیکند راه را . وآنکه واپس میکشد .

متأزخ (mota'azzex) ص . ع.
آنکه درنگی میکندو واپس میکشد وعقب میماند.

متأزر (mota'azzar) ص ع.
شلوار پوشیده ومیان بسته .

متأزز (mota'azzez) ص . ع.
دیگ سخت جوش آمده .

متآزف (mota'âzef) ا . ع . کوتاه قامت که دست و پایش کوچك و باهم نزدیك باشد . وخانه‌های پیوسته بهم . و چادرهای نزدیك بهم .

متأزف (mota'azzef) ا . ع .
آنکه میگیرد بسته واسیر را و کوتاه‌قدم را. وجای تنگ . و رفیق درشت و بدخوی . و آنکه قدمهای کوتاه برمیدارد .

متآزق (mota'âzeq) **ومتأزق** (mota'azzeq) ص . ع. به تنگ آمدهٔ از دشواریها. وسخت آزرده‌شدهٔ درجنك .

متأزل (mota'azzel) ص . ع
ستم دیدهٔ اندوهناك .

متأزم (mota'azzem) ص .ع.
آنکه وی را سختی سال رسیده باشد .

متآزی (mota'âzi) ص.ع. نشانیده شده نزدیك دیگری .

متأزی (mota'azzi) ص . ع .
کسیکه باز می‌ایستد و منصرف میشود وامتناع میکند . و بازدارنده . و بازداشته شده . و تیری که بخوبی به نشانه میخورد .

متاساة (motâsât) م . ع .
تاساه متاساة : رنجانید او را واستخفاف وی کرد .

متأسد (mota'assed) ص . ع .
خشمناك مانند شیربیشه .

متأسر (mota'asser) ص . ع .
کسیکه بهانه میجوید دردرنك کردن .

متأسف (mota'assef) ص . ع.
کسیکه تأسف دارد .

متأسف (mota'assef) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ مهموم ومحزون وکسیکه دریغ میخورد واندوهگین است .

متأسفانه (mota'assefâne) ص- م . ف . پ . ـ مأخوذ از تازی ـ پر از اندوه ورنج . و بطور اندوه ورنج وبطورناله وزاری و بطوردریغ .

متأسل (mota'assel) ص . ع.
کسیکه شباهت دارد به پدرخود .

متأسن (mota'assen) ص . ع
آب متغیر وگندیده . و مرد بیهوش گردیدهٔ از بخار چاه. وکسیکه خوی پدرخود دارد. ودرنك کننده . و آنکه عذر می آورد و بهانه میجوید .

متآسی (mota'âsi) ص . ع .
اعانت کنندهٔ مر یکدیگر را . و تسلی دهندهٔ یکدیگر .

متأسی (mota'assi) ص . ع .
بردبار وصابر وشکیبا. و دریافت کنندهٔ تسلی . ومقلد و پس روو مریدو تابع . و مهموم ومغموم . وپریشان ومضطرب .

متأشب (mota'acceb) ص. ع. مخلوط و آمیخته . وانبوه و فراهم آوردهٔ از هرجانب. و درختان بهم پیچیده ودرهم آمیخته .

متآصر (mota'âser) ص. ع. مجاور وپیوسته . ج : متآصرون .

متآصرون (mota'âseruna) ع. ج. متآصر. وحی **متآصرون** ای متجاورون.

متأطر (mota'atter) ص . ع . کج وخمیده .

متأطم (mota'attem) ص . ع. برافروخته شدهٔ از خشم . و خشمگین . و دریای مضطرب و متلاطم . و شب سخت تاریك . وگربهٔ خرخرکننده . وکسیکه خودرا از رفتار وکردار نگاه میدارد .

متاع (matâ') ا . ع . اخریان وکالاوسود و منفعت . وسامان . و هرآنچه حوایج را سودمند باشد . ج : امتعة. وقوله تعالی: **تبغاء حلية اومتاع** المراد بالحلية الذهب والفضة وبالمتاع الحديدوالصفر والنحاس والرصاص .و نیز متاع برخورداری اسم است تمتع را. و اخریان فانی. قوله تعالی : **و ماالحيوةالدنيا الامتاع الغرور**. **ومتاع البيت** : اسباب خانه .

متاع (matâ') ا. پ. ـ مأخوذ ازتازی ـ مال التجاره ومال واسباب وکالاوسامان ورخت . واخریان . و اسباب خانه وجامه و پارچه وقماش. وظروف. وحاصل ومحصول. و هرچه از وی نفع گیرند .

متاع (motâ') ص . ع . قی شده واستفراغ شده .

متاعب (matâ'eb) ع. ج .متعب .

متاعة (matâ'at) م . ع . **متع الرجل متاعة** (ازباب کرم) : زیرك و نیکوگردید آنمرد .

متاعيس (matâ'is) ع . ج . متعوس .

متأفن (mota'affen) ص . ع . جفاکننده وکم کننده . وزیان رساننده .

متأق (met'aq) ا . ع. شتابندهٔ بیدی . وجوان پرنشاط .

متاقنة (motâqanat) ا . ع . نشستن باهم .

متأكد (mota'akkad) ص. ع. مضبوط . ومستحکم . وبرقرار . ومکرر .

متأكد (mota'akked) ص . ع. مضبوط کننده. ومحکم کننده . ومکرر .

متأكر (mota'akker) افا . ع . گودکنندهٔ جهت غرس درخت .

متأكل (mota'akkel) ص .ع. خورده وخورده شده. وتلف شده . وخورنده. وشمشیردرخشان وتابان .

متالاة (motâlât) ا . ع . پس روان پی در پی .

متألب (mota'alleb) ص . ع . فراهم شده وگردآمده .

متالة (motâllat) م . ع . زرخواستن برای اسب ماده . یق : **ذهب يتال** .

متالع (motâla') ا . ع . نام کوهیکه درروی آن چشمهٔ آبی است. یق : **عين متالع** .

متألف (mota'allef) ص . ع . کسیکه موافقت میکند و مدارامی نمایدبادیگری جهت حصول نیك بختی. وکوشش کننده .ومعلم. وسازوار وهمدم ومرافق و رفیق ومصاحب. وهمساز . وهم آواز.

متألق (mota'alleq) ص .ع . برق تابان ودرخشان . وکسیکه سر خود را بلند میکند و سرافرازی می نماید خصوصاً برای خصومت و ستیزگی و خیالات بد . و کسیکه خودرا زینت میکند .

متألقة (mota'alleqat) ص .ع. مؤنث متألق .

متألم (mota'allem) ص . ع . دردیافته

متألم (mota'allem) ص . پ . ـ مأخوذ از تازی ـ غمناك و دردمند و آزرده ورنج کشیده ومتأذی و اندوهگین و رنجیده وناخشنود .

متالي (matâli) ص. ع. شترانیکه نتاج نیاورند تا آنکه بتابستان رسند . یق : **ابلهم متال** ای لم تنتج حتی صافت.

متالي (matâli) ع . ج . متلی و ج . متلية.

متالي (motâli) ا . ع. متوالی. ومرافق . وآنکه موافقت کند مغنی وسرودـ گوی را باآوازبلند .

متاليات (motâliyât) ا . ع . چیزهای متوالی و پی درپی .

متآم (met'âm) ص . ع . **امراة متآم** : زنیکه عادت وی دوگانه زائیدناست. **وثوب متآم** : جامهٔ تاروپود دوگانه بافته . ج : متائیم .

متاءمة (motâ'amat) م . ع . **تاام اخاه متاءمة**:زائیده شد بابرادرخود. **و تا ام الثوب** : با تاروپود دوگانه‌بافت جامه را . **و تاام الفرس** : دوباره‌دوید آن اسب پس از دویدگی اول .

متام (matâma) ع . یعنی تا کی و تا چند .

متأم (met'am) ص . ع. زنی که دوگانه زاید .

متأمر (mota'ammer) ص . ع . سرافراز شدهٔ از حکومت و فرمانروائی . و کسیکه با کمال قوت وقدرت حکمرانی میکند .

متامع (mota'amme') ص .ع . سست وضعیف و نااستوار .

متأمل (mota'ammel) ص .ع . درنك كنندة دركار تا عاقبت آنرا بیندیشد .

متأمل (mota'ammel) ص پ. ـ مأخوذ از تازی ـ متفکر و اندیشه ناك . و صاحب تدبیر و آزمایندة عاقبت اندیش .

متأمم (mota'ammem) ص .ع. آزماینده . وکسیکه ارادة ساختن چیزی میکند . و آنکه مادر میگیردکسی را و یا بجای مادر میخواند . و آنکه بخاك تیمم میکند .

متامة (motâmamat) م .ع . منازعه‌کردن باهم تا تمام شدن و تمام کردن هرچیزی .

متأمن (mota'ammen) ص .ع. کسیکه بروی اعتماد میکنند و وی راامین میگیرند.

متأمی (mota'ammi) ا . ع . خریدارکنیز .

متان (metân) ع . ج . متن و ج . متنة .

متان (mattân) ص . ع . سخت درشت . وسخت استوار .

متانة (matânat) م . ع . **متن الرجل متانة** : (از باب کرم) :درشت اندام وسخت‌گردیدآنمرد . و **متن الشیء**: سخت وصلب شد آن چیز . و نیز **متانة** : درشت و بلند شدن زمین و استوار و محکم شدن .

متانة (matânat) ا . ع . جائیکه در آن انجیر میروید .

متانت (matânat) ا.پ .ـ مأخوذ از تازی ـ پایداری و برقراری و استواری وثبات قدم واستحکام . وتمرد وسرکشی .

متانة (motânnat) م .ع . **تان بینهما متانة** : قیاس واندازه‌کردمیان‌آن‌دو.

متأنث (mota'annas) و (mota'annes) ص . ع . هرچیز که از جنس مؤنث باشد . و تسلی دهنده ونوازنده .

متانخة (motânaxat) م.ع. **تانخه فی الحرب متانخة** : برپای داشت اورا درجنك .

متأنس (mota'annes) ا ـ ص.ع. رام شده ودست آموز و انس و الفت‌گرفته و انسی واهلی . وشیربیشه . وشیری‌که ازدور شکار را احساس‌کند .

متأنف (mota'annef) ص. ع . کسیکه آرزومیکند و رغبت منمایدبه چیزی. و آنکه هردم چیزی میخواهد و آرزو میکند چیزیرا پس از چیز دیگر مانند زن باردار .

وکلاء متأنف: مرغزار ـ تورنارسیده.

متانق (mota'anneq) ص ع . نازك و باریك ولطیف . ونازك طبع .

متأنن (mota'annen)ص.ع.خوش آیند وپسندیده‌ومطبوع . وکسیکه کوشش میکند وآرزومی‌نمایدکه‌هرچیزی‌خوش آیندوی باشد. و آنکه هرکسی را راضی میسازد .

متأنی (mota'anni) ص ع . کسیکه از روی آگاهی و دانائی در هرکاری عمل میکند . و بردبار و با فکردرکردن‌کارها. وکسیکه درنك میکند وسستی می‌نماید .

متاوب (mota'avvab) ا ع . موضع آمدن به شب .

متأوب (mota'avvab) م ع . **تأوبه متاوبا** : به شب آمد اورا.

متاوب (mota'avveb) ص ع . برشب آینده. و آیندة برای‌جستجوی آب.

متاوبة (motâvabat) م ع . ایستادن درجای‌کسی دیگر ودرعوض‌کسی‌دیگر ایستادن .

متاوج (motâvaj) ا .ع . آن جزء از سرکه برآن تاج قرارمیگیرد .

متاوج (motâvej) ص . ع . تاجدار وبا افسر .

متاود (mota'avved)ص . ع . کج وخمیده . وکارگران ورنج‌آور .

متأوق (mota'avveq) ص.ع . بیزار ومتنفر .

متأول (mota'avvel) ص ع. تأویل‌کننده و مفسر . ونخستین.

متأوه (mota'avveh) ص . ع . کسیکه آه میکشد .

متأوی (mota'avvi) ص . ع . فراهم آورده . وکسیکه درخانه میماند .

متأویات(mota'avviyât) ص.ع. **طیرمتأویات** : پرندگان فراهم آمدة از هرجا .

متأهب (mota'ahheb) ص.ع. آماده ومهیا وساختة برای‌کار .

متأهل (mota'ahhel) ص. ع. کسیکه زن میخواهد . و سزاوار و لایق وشایسته .

متأهل (mota'ahhel) ص .پ . ـ مأخوذ از تازی ـ صاحب اهل وعیال . و خداوند خانه و زن وفرزند .

متاهمة (motâhamat) م ع . **تاهم متاهمة** : به تهامه‌درآمد و فروکش شد درآن . و **تاهم البلد** : ناگوارد شمرد آن شهر را .

متأهه (mota'ahheh) ص . ع. ناله‌کننده و آه‌کشنده . واندوهگین.

متایب (mota'ayyeb) م ع . **تایب متایبا** : به شب آمد .

متأیب (mota'ayveb) ص ع. به شب آینده .

متاید (mota'ayyed) ص ع.

قوی و توانا .

متایزة (motâyazat) م . ع . باهم غلبه نمودن .

متأیس (mota'ayyes) ص . ع . نرم وملایم .

متایسة (motâyasat) م . ع . **تایسه متایسة و تیاساً** : ممارست کرد آنرا . و مزاولت نمود . و باهم چیرگی کردند در زیرکی . ومدافعه نمودند . وردکردند .

متایعة (motâya'at) م . ع . برروی درافتادن در بدی .

متائم (mota'em) ص . ع . **فرس متائم** : اسبیکه پس از دویدگی اول دوباره دود .

متأیم (mota'ayyem) ص . ع . مرد ناکدخدا مانده .

متأیمة (mota'ayyemat) ص . ع . زن بیوه و زن بی شوهر و شوهرنا کرده .

متأیی (mota'ayyi) ص . ع . کسیکه درنگ کند و توقف نماید . وآنکه قصد کند شخصی کسی را .

متائیم (matâ'im) ع . ج . متآم .

متب (motebb) ص . ع . هرآنچه ضعیف وناتوان وزبون باشد .

متباد (motabâdd) ص . ع . کسیکه در جنگ حریف و همتای خود را بگیرد . وآنکه بگیرد مثل هرچیزیرا .

متبادر (motabâder) ص . ع . پیش گیرنده و شتابنده .

متبادر (motabâder) ا . پ . ـ مأخوذ از تازی ـ هرچیزیکه سبقت گیرد و بشتابد و زودتر بنظر آید و پیشتر ظاهر شود . و **متبادر بذهن** : هرآنچه اول بیاد آید .

متبادل (matabâdel) ص . ع . معاوضه کرده شده .

متبادی (motabâdi) ص . ع . روستائی ودهاتی و بیابانی .

متبار (motabârr) ص . ع . باهم نیکوئی واحسان کننده .

متبارز (motabârez) ص . ع . دوحریف بیرون آیندهٔ از جماعتهای خود برای جنگیدن باهم .

متبارک (motabârek) ص . ع . منزه . واین صفت خاص بخداست . ومقدس و پارساو محترم . ومشهور ونامدار وخجسته و سعادتمند .

متباری (motabâri) ص . ع . باهم خصومت کننده . و باهم مقابلی کننده . و حریف جاه ومنصب .

متباریء (motabâre') ص . ع . مشغول بخلاصی دیگری وتفریق کنندهٔ شراکت .

متباریان (motabâriyâne) ا . ع . به صیغهٔ تثنیه روزوشب .

متبازج (motabâzej) ص . ع . باهم فخرکننده ولاف زننده .

متبازی (motabâzi) ص . ع . کام فراخ نهنده . وکسیکه سرین خود را در راه رفتن می جنباند . وآنکه فخریه میکند بچیزیکه دارا نیست .

متباشر (motabâcer) ص . ع . مژده دهندهٔ مریکدیگررا .

متباطیء (motabâte') ص . ع . درنگی کنندهٔ دررفتار . وکسیکه بر پهلو استراحت میکند . وضعیف العقل . و بی خبر . و بی پروا .

متباعد (motabâ'ed) ص . ع . غایب وغیرحاضر . ودوروبعید .

متباغض (motabâqez) ص . ع . دشمنی کنندهٔ با یکدیگر .

متباغی (motabâqi) ص . ع . گستاخ وبی ادب . وباغی وگردنکش وفتنه جوی برضد دیگری و یا بسوی کسی .

متباقی (motabâqi) ا . ع . باقیمانده و باقی وتتمه .

متباک (motabâkk) ص . ع . مجتمع وانبوه . وفراهم آورنده .

متباکی (motabâki) ص . ع . کسیکه خود را وامیدارد و یا واداشته میشود بریختن اشك . وآنکه بحیله ومکر گریه میکند .

متبالط (motabâlet) ص . ع . جنگجوی برای حمایت وحفاظت .

متباله (motabâleh) ص . ع . کسیکه خودرا ابله می نمایاند .

متبالی (motabâli) ص . ع . آزماینده وامتحان کننده .

متباهج (motabâhej) ص . ع . مرغزار بسیار با شکوفه و باشکوه .

متباهل (motabâhel) ص . ع . یکدیگررا نفرین کننده .

متباهی (motabâhi) ص . ع . فخریه کنندهٔ مردیگری را .

متباءی (motabâ'i) ص . ع . باهم برابر .

متبایش (motabâyec) ص . ع . فراگیرنده با دیگری .

متبایع (motabâye') ص . ع . متحد شوندهٔ باهم بواسطهٔ بیعت کردن . وشریك شوندهٔ باهم در تجارت و معامله وخریدوفروخت ودادوستد .

متبائن (motabâ'en) ص . ع . جداشدهٔ از یکدیگر . وهجرت کرده شده .

متباین (motabâyen) ص . پ . ـ مأخوذ از تازی ـ متمایز وعلیحده وجدای از دیگری ودور ازهم . و باصطلاح حساب هر دوعددی راکه باهم نه متماثل باشند و نه متداخل ونه متوافق مانند عدد ٤ و ٥ . ـ

متبب (motabbeb) ص . ع .
مفسد. ومهلک .

متبتل (motabattel) ص . ع .
کسیکه بگرود بخدا و از ماسوای آن ببرد. و آنکه از زنان ببرد و بی‌مهری کند با آنان . وگوشه نشین .

متبحح (motabahheh) ص. ع.
جای‌گیرندهٔ درمیان خانه .

متبحر (motabahher) ص. ع.
بسیارمال. و بسیارعلم .

متبحر (motabahher) ص .پ.
ـ مأخوذ از تازی ـ مرد بسیار با علم‌که در بحرعلوم غورکرده وشناوری‌کرده باشد .

متبختر (motabaxter) ص. ع .
خرامندهٔ بناز .

متبختر (motabaxter) ص .پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ دارای تبختر و دارای کر وفروشوکت وحشمت . وکسیکه از روی نازو تکبر وتفرعن میخرامد .

متبخر (motabaxxer) ص . ع .
بخورکننده .

متبدد (motabadded) ص .ع.
پریشان و پراکنده . ومتلف واسراف‌کننده .

متبددة (motabaddedat)ص.ع.
امرأة متبددة : زن لاغر .

متبدع (motabadde') ص . ع.
مخترع . ومصنف مخترع . وبدعت‌گذارنده و افسانه‌گو .

متبدل (motabaddel) ص . ع .
دیگرگون شده . وکسیکه میگیرد چیزیرا عوض چیزی . و آنکه واژگون میکند .

متبدی (motabaddi) ص . ع .
آغازکننده و شروع‌کننده . ومقیم‌شوندهٔ در بادیه . و آنکه درنظرمی‌آید .

متبذل (motabazzel) ص .ع .
بذله پوش. وکسیکه عمل نفس خود کند و بادروزه‌داردخودرا .

متبر (motabbar) ص . ع .
ویران کرده و خراب‌کرده . و شکسته . قوله تعالی: **هؤلاء متبر ما هم فیه** ای مکسر مهلک مدمر.

متبر (motabber) ص.ع . خراب کننده و ویران‌کننده . و پاره‌کننده .

متبرج (motabarrej) ص .ع.
نازنین و لطیف و ظریف . وزینت‌کردهٔ در لباس .

متبرد (motabarrad) و (motabarred) .ص.ع . غسل‌کردهٔ با آب سرد .

متبرد (motabarred) ص . ع .
آب فراهم آورده شده وجمع شده .

متبرر (motabarrar) ص . ع .
بخشیده شده. وعدالت‌کرده شده .

متبرر (motabarrer) ص . ع .
اهل تقوی ودیندارو پارساوخداپرست. ومطیع وفرمان بردار . وراست و صادق. وعادل .

متبرز (motabarrez) ص . ع.
کسیکه بسوی صحرابرای قضای حاجت‌میرود.

متبرص (motabarras) ص .ع.
دشت پاك چرانیده شده .

متبرض (motabarrez) ص .ع.
گیرندهٔ چیزی را اندك اندك و بطوراقساط . و کسیکه چیز اندکی میابد و بآن روزگار میگذراند .

متبرع (motabarre') ا . ع .
دهشی‌که برشخص واجب‌نباشد . یق : **فعله متبرعاً** :کردآن کار را برای ثواب .

متبرعاً (motabarre'an) م‌ف.پ.
ـ مأخوذازتازی ـ کاری‌که شخص ازروی‌اراده ومیل خود از برای‌خدا وازجهة‌تحصیل ثواب واجراخروی میکند .

متبرك (motabarrak) ص . ع .
میمنت‌گرفته وخجسته ومبارك. ومقدس وپاك.

متبرك (motabarrak) ص .پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ با برکت و با میمنت و خجسته و با سعادت ومبارك .

متبرك (motabarrek) ص . ع.
رجل متبرك : مرداعتمادکرده برچیزی. و الحاح‌کننده .

متبركه (motabarreke) ص .پ.
ـ مأخوذ از تازی ـ مقدس . **و اماکن متبركه** : جاهای مقدس مانند خانهٔ خدا و مقابر انبیا واولیا .

متبرم (motabarrem) ص .ع .
آزرده و بستوه‌آینده وملول .

متبری (motabarrâ) ص . ع.
آزاده شده وخلاص شده و معفوگشته .

متبری (motabarri) ص . ع .
آزاد و بیگناه . وواسطه و میانجی . ومتعرض شونده .

متبزل (motabazzel) ص . ع .
شکاف وچاك . و منشق و شکافته . وکسیکه سوراخ میکند .

متبس (mottabes) ص.ع.خشك شده . وخشك .

متبسر (motabasser) ص . ع .
روزخنك . و پای افسرده و خوابیده . و گاویکه ریشه‌های خشك‌گیاه را میچرد .

متبسط (motabasset) ص . ع.
گسترده و پهناور . و آنکه می‌آراید وبسط می دهد .

متبسل (motabassel) ا . ع .
شیر بیشه

متبسل (motabassel) ص . ع .
درشت وتند . وترش‌روی .

متبسم (motabassem) ص. ع.
دندان سپید کننده . وخنده‌کننده . وآنکه خنده میکند. وبرق درخشنده .

متبسم (motabassem) ص.پ.
- مأخوذ ازتازی - کسیکه خنده میکند وخنده کننده. **ومتبسم شدن** : خندیدن. **ومتبسم کردن** : خندانیدن.

متبشبش (motabacbec)ص.ع.
شاد وشادمان . وخرم .

متبصبص (motabasbes)ص ع.
سگ دم‌جنباننده .

متبصر (motabasser) ص . ع.
کسیکه ازروی اگاهی وبصیرت اندیشه‌میکند. وهوشمند و باتدبیر . و با بصیرت . و زیرك و با فراست . وآنکه طلب ماه نو میکند تا بیند آنرا .

متبصل (motabassel) ص . ع .
قشرمتبصل : پوست توبرتو .

متبضض(motabazzez) ص.ع.
آنکه حق خودرا ازکسی اندك اندك میگیرد.

متبضع (motabazze') ص . ع .
خوی روان شده و جاری گشته . و جلد شکافته شده.

متبطح (motabatteh) ص.ع .
میدان وسیع وگشاد . وآب پراکنده و پهن شدهٔ دردشت .

متبطل (motabattel) ص . ع.
شجاع ودلیر .

متبطن (motabatten) ص . ع .
درون واندرون ودرونی . وآنکه‌کسی را.در زیرخودمیگیرد. وآنکه رخنه‌میکنددرمیانهٔ هر چیزی.وآنکه‌دریافت‌میکندحقیقت‌هرکاری‌را.و آنکه سیر میکند در اطراف باغ . و ستور چرا کننده .

متبع (motbe') ص . ع . پیرو وتابع . و آنکه سبب پیروی دیگری میگردد . وآنکه متصل میکند یك چیزی را بچیزدیگر.و **شاة متبع** :گوسپند با بچه . و کذلك: **بقرة متبع و جارية متبع** .

متبع (motabbe') ص . ع پیرو و تابع . وساعی درتجس . وساعی وجهدو کوشش‌کننده. و نعاقب‌کنندهٔ درجنك. وچیره شونده. وآنکه وکیل میگماردودر زیر حمایت وحفاظت دیگری میباشد .

متبعث (motaba'es) ص . ع .
کسیکه بآسانی شعرمی سراید .

متبعص(motaba'es)ص.ع. مضطرب و بخود درپیچیدهٔ مانند مارزخم خورده .

متبعض (motaba'ez) ص.ع.
بهره بهره‌گردیده .

متبعل (motaba'el) ص .ع . زن فرمان بردارشوهرخودرا.وزنی‌که‌بیارایدخودرا برای شوهرخود .

متبغثر (motabaqser) ص. ع .
شوریده دل . یق : **اصبح فلاناً متبغثراً**.

متبغض (motabaqqez) ص.ع.
دشمن و بدخواه ومخالف .

متبغم (motabaqqem) ص.ع .
آهو وشتر و گاودشتی وگوزن و بزکوهی بانگ‌کننده .

متبغی (motabaqqi) ص ع.
جویندهٔ هرچیزگم کرده .

متبقر (motabaqqer) ص . ع.
متبحر درعلم . ودانای متبحر . وفراخ‌وگشاد. وکسیکه اهل خود را دربادیه‌گذاشته و درشهر و یا قریه مسکن میکند

متبقل (motabaqqel) ص. ع .
خریکه میچردسبزه را . وکسیکه‌بیرون‌میرود برای فراهم‌کردن سبزه . و آنکه ستوران وی میچراند سبزه را .

متبکر (motabakker) ص. ع .
کسیکه پیش میرود .

متبکل (motabakkel) ص.ع .
کسیکه بطور آشفته و درهم سخن میگوید . وکسیکه غلبه میکند بواسطهٔ زدن و یا دشنام دادن. وغارتگر. ومخالف ومتعرض و مانع . وآنکه متکبرانه میرود و بناز خرامنده .

متبکم (motabakkem) ص. ع.
درماندهٔ درسخن .

متبل (motbal) ص.ع. لذیذ شدهٔ بواسطهٔ توابل ودیگ افزار .

متبل (motbel) ص . ع .کسی‌و یا چیزیکه تباه میکند دوستی را . و هرآنچه ضعیف میکند وبیمار می‌نماید و آزرده‌میکند. وکسیکه توابل ودیگ افزاردردیگ میریزد.

متبلتع (motabalte') ص.ع .
آنکه بتکلف ظرافت و زیرکی می‌نماید بدون آنکه چیزی ازوی در آن باشد .

متبلج (motaballej) ص . ع .
خنده‌کننده . وصبح روشن .

متبلح (motaballeh) ص.ع.
مانده وافگار وعاجز وخسته .

متبلخ (motaballex) ص . ع .
متکبر و بزرك منش .

متبلد (motaballed) ص . ع .
گول ونادان و ابله‌وکودن. ودست‌برهم زننده. وآشفته وحیران و سرگردان و مضطرب و آزرده شده . وافتاده‌شده‌برزمین . ورسنده بزمینی‌که در آن کسی نباشد . و مسلط شدهٔ برملك وولایت دیگری .

متبلص (motaballes) ص.ع .
ستوری که بچرد همهٔ زراعت را . وکسی‌که بچراندهمهٔ زراعت‌را . و آنکه پرسش‌میکند هر چیزی را به پنهانی . و حریص و آرزومند ومشتاق .

متبلغ (motaballeq) ص . ع . کسیکه راضی باشد به هرچه دارد . و کسیکه به‌تکلف بمنزل میرسد . و هر بیماری‌که هذیان آورد .

متبلل (motaballel) ا . ع . شیر بیشه .

متبلل (motaballel) ص . ع . ترشده وتر ونمدار .

متبله (motaballeh) ص. ع. نادان وگول واحمق . وکسیکه ابله نباشد و خود را گول و ابله بنمایاند . و آنکه از بیراهه رود بدون آنکه راهنما داشته باشد و یا از کسی استفسار کند .

متبن (matban) ا . ع . کاهدان و انبارکاه .

متبن (mottaben) ص . ع . کسیکه تبان میپوشد یعنی شلوارکوتاهی‌که عورت را می پوشاند .

متبن (motabban) ص . ع . رنک کرده‌شده برنک کاه .

متبن (motabben) ص.ع . زیرک وهوشمند وعاقل . وآنکه ریزه‌کاری میکند .

متبنة (matbanat) ا . ع . کاهدان و انبارکاه .

متبنج (motabannej) ص. ع . آنکه می‌نازد به نجابت واصالت خود .

متبنك (motabannek) ص.ع . ثابت و برقرار واستوار .

متبنی (motabanuâ) ص . ع . پسرخوانده و بجای پسرگرفته .

متبنی (motabanni) ص . ع . آنکه کسی را بجای پسر میگیرد و پدر پسر خوانده .

متبوأ (motabavva') ا . ع . آنجای از زهدان‌که در آن جنین است . و جائیکه در آن‌گاو را نگاه میدارند . و جای باش ستور .

متبوب (motabavveb) ص . ع . دربان دار ودارای دربان .

متبوب (motabavveb) ص . ع . آنکه دربانی میکند .

متبور (matbur) ص . ع . هلاك شده .

متبوش (matabavvec) ص . ع . گروه درهم آمیخته .

متبوع (matbu') ا - ص . پ . - مأخوذ از تازی - پیروی کرده شده ومطیع وتابع . و پیشوا ورئیس وسرور . و **متبوع امت** : پیشوای امت .

متبوع (motabavve') ص . ع . کسیکه با قولاج چیزی را اندازه‌کند . وفراخ گام . ودراز رسن .

متبوق (motabavveq) ص . ع . مرگامرگی منتشرشدهٔ درمواشی .

متبول (matbul) ص . ع . **قلب متبول** : دل بیمارشدهٔ ازدوستی .

متبول (motabavvel) ص . ع . کسیکه‌کمیز میاندازد . وکسیکه بواسطهٔ کتك و دشنام غالب میآید .

متبهج (motabahhej) ص . ع . شاد وخرم و خرسند .

متبهر (motabahher) ص . ع . دم فروبستهٔ از تعب وماندگی . وابرروشن . ونیزمتبهر : پروآکنده .

متبهش (motabahhec) ص . ع . گروه فراهم آمده .

متبهم (motabahhem) ص . ع . مبهم ونامعلوم و نامحقق ونهفته و پوشیده و مخفی وغیرقابل فهم . وغیرمعروف .

متبهنس (motabahnes) ص . ع . خرامندهٔ مانند شیر . وروندهٔ بطورعظمت و بزرگواری .

متبهنس (motabahnes) ا . ع . شیر بیشه .

متبیتة (motabayyetat) ص . ع . **امرأة متبیتة** : زن باخانه وشوهر .

متبین (motabayyen) ص . ع . هرآنچه روشن و واضح‌کند وآشکارسازد . و شرح داده شده و بیان‌کرده‌شده ومشروح . و هویدا وظاهر .

متتابع (motatâbe') ص ع . پی‌درپی و متوالی . و آنکه پس ازدیگری برود . و آنکه‌کاری را پس‌ازکار دیگرکند . و آنکه‌افتان و خیزان حرکت‌کند مانند میخوارهٔ مست . و شتری‌که درهنگام رفتن‌کتفهای خودرا بجنباند . و **رجل متتابع العلم** : مردی که علوم وی با یکدیگرمشابه‌باشد . **وغصن متتابع** : شاخهٔ بی‌گره . **وفرس متتابع الخلق** : اسب متناسب الاعضا .

متتابع (motatâbe') ص . پ . - مأخوذ از تازی - پی در پی و یکی پس از دیگری ومتعاقب ومتوالی و مسلسل . و **چند روز متتابع** : چند روزمتوالی وپی‌درپی . و **قوافل متتابع النزول** : کاروانهائیکه یکی پس از دیگری فرود آید .

متتارك (motatârek) ص . ع . یکدیگررا ترك‌کننده وازیکدیگردست‌بردارنده .

متتالع (motatâle') ص . ع . کسیکه دررفتارگردن راستیخ و سررا بلند نگاه میدارد از تکبر وتبختر .

متتالی (motatâli) ص . ع . پیروی‌کنندهٔ مردیگری را بطور نظم و ترتیب ومنتج .

متتامم (motatâmem) ص ع . باهم جمع شده . و باهم آینده . وکامل‌شدهٔ

درعدد . ودرست .

متتایع (motatâye') ص . ع .
کسیکه درپیچد به بدی و خودرأئی درآن کند. و آنکه بستیهد وعجله کند درهرکاری . وبادی که پراکنده کندگرد وخاک‌راوبیردگیاه‌خشک‌را. و آمادهٔ فتنه وستیزه جو وخودرأی . وآنکه خویشتن را بیندازد مانند مستان . و بشتریکه در رفتن کتفهای خود را بجنباند . و شتاب پی در پی. وکارهای مضطرب‌وآشفته . وکسیکه برخلاف مردمان‌کارکند .

متتبع (motatabbe') ص . ع .
مشغول . وملازم در تجسس و تجسس‌کننده.

متتبع (motatabb'e) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ تتبع کننده وتجسس‌کننده . و تقلیدکننده . وتقلیدی ضد مخترع .

متتحتح (motatahteh)ص . ع .
جنبیده وازجای حرکت داده .

متترب (motatarreb) ص . ع .
خاک پاشیده شده وآلوده شدهٔ بخاک .

متترتر (motatarter) ص . ع .
جنبیده ومتحرک . وچرخیده وچرخ داده‌شده .

متترح (motatarreh)ص . ع .
اندوهگین ومغموم .

متترس (motatarres) ص . ع.
سپردارد و آنکه سپردارد .

متترع (motatarre') ص . ع .
شتابندهٔ به بدی وشر .

متترف (motatarref) ص . ع.
بختیار و بناز ونعمت زیست‌کننده .

متتلع (motatalle') ص . ع .
منتظروچشم دوختهٔ برکار . و سرستیخ کننده تا برخیزد . ودر پیش رونده .

متتلی (motatalli) ص . ع .
کسیکه‌پیروی‌میکند و تعاقب‌می‌نماید حق‌خودرا. و پی در پی ومتوالی .

متتمم (motatammem)ا . ع .
کسیکه مشابه طایفهٔ تمیم باشد دررأی و عقیده وهواومحله. وکسیکه‌بواسطهٔ شکستگی استخوان بزحمت و اذیت راه میرود. وشکافتگی آشکار در استخوان بدون آنکه ازهم جدا شده‌باشد.

متتنخ (motatannex)ص . ع .
اقامت‌کننده ومنزل‌گیرنده .

متتوج (motatavvej) ص . ع.
تاج پوشنده وتاجدار .

متتهته (motatahteh)ص . ع .
لکنت دارندهٔ درزبان وزبان‌گرفته .

متتهم (motatahhem) ص . ع.
درآینده به تهامه .

متتی (mattâ) ع . ر . متی .

متتیع (motatayye') ص . ع .
کسیکه برروی افتد وسرنگون شود در شر و بدی . وستیهنده وخودرأی .

متثابر (motasâber) ص . ع .
برجهندهٔ بریکدیگر .

متثاقل (motasâqel) ص. ع .
سنگین و گران و ثقیل . وسست و کاهل . و جذب شوندهٔ بجانب زمین . وکسیکه رشک میبرد برساختن چیزی . ووامیماند از آن . و بددل وترسوی‌درجنک .

متثاون (motasâven) ص.ع.
دردام آورندهٔ شکار وحیوان وحشی‌را. وآیندهٔ شکار را گاه از چپ و گاه از راست . و حیله باز .

متثائب (motsâ'eb) ص . ع .
سست وکاهل وغافل .

متثبب (motasabbeb) ص . ع .
ثابت و برقرار و مقرر وقائم و متوقف . و راست‌کنندهٔ کار‌وتمام کننده .

متثبن (motasabben) ص . ع .
کسیکه چیزی را دردامن و یا درفوته‌کرده وبا هردودست‌گرفته ببرد .

متثتم (motasattem) ص . ع .
سخن زشت‌گوینده. وجامهٔ پاره پاره . وگوشت مهرا گردیده. ومنهدم شدهٔ از چاه خردنزدیک به آب .

متثعم (motasa'em) ص . ع.
پسندیده ومطبوع و خوش آیند .

متثفی (motasaffi) ص . ع .
بدنژادی‌که‌کوتاهی‌کند از مکارم .

متثقب (motasaqqeb)ص . ع .
سوراخ‌کرده . و پوست‌کرم خورده. وکسی‌که با برماه‌سوراخ می‌کند . و آتش افروزنده.

متثلل (motasallel) ص . ع .
ویران‌وخراب. وسرنگون .

متثلم (motasallem) ص . ع .
لب شکسته ودندانه‌دار . و رندیده شده مانند شمشیر وآوندهای‌سفالین. ودرمیان‌سوراخدار مانند دیوار و آوند . ورخنه دار وترک‌دار.

متثلم (motasallem) ا . ع .
نام زمینی .

متثمل (motasammel) ص. ع.
آنکه رعایت کند و غمخواری‌کند دیگری را خصوصاً درطعام وشراب . و آنکه تدبیر کند درکارهای بنده و زیردست خود . وخورند و آشامنده . و کسیکه و یا چیزی که جذب می‌کند وصرف خودمی نماید .

متثنی(motasanni) ص . ع . دو تا شده و دولا شده . و مضاعف وپیچیده. و کسی را که راه می‌رود بابدن خمیده . و دراز بی پهنا . وزن خرامنده وراه روندهٔ با ناز و تکبر .

متثوب (motasavveb)ص.ع.
کسیکه نافله میخواند پس از فریضه و کسب ثواب میکند .

متثور (motasavver) ص . ع .

برانگیخته و بهیجان آمده .

متثول (motasavvel) ص . ع .
آنکه اندوخته میکند بهترین چیزهارا . ورسوا و بدنام وگستاخ وبی‌ادب . وآنکه مجروح می‌کند کسی‌رابواسطهٔزدن . وزنبوران‌عسل‌گرد آمده .

متثئب (motasa'eb) ص . ع .
کاهل‌وسست . و خمیازه‌کشنده . وتجسس‌کنندهٔ خبرخوش سودمند .

متجاثی (motajâsi) ص . ع .
زانو بزانو نشسته . و زانوزده و بروی زانو نشسته .

متجاحف (motajâhef) ص . ع .
فراگرفته بعضی مر بعضی را بشمشیر وعصا . و رباینده‌گوپرا بچوگان .

متجادع (motajâde') ص . ع .
مریکدیگر را دشنام دهنده و خصومت کننده .

متجادل (motajâdel) ص . ع .
با یکدیگرخصومت ائنده .

متجاذب (motajâzeb)ص . ع .
مریکدیگر راکشنده . و به جبروعنف کشنده .

متجاذع (motajâze') ص . ع .
حروف متجاذع : بره و یا اسب کره سست وضعیف .

متجاری (motajâri) ص . ع .
کسیکه با دیگری همراه رود . و جنگجو و ستیزه جو .

متجازی (motajâzi) ص . ع .
مبرم ومتقاضی و تقاضا کننده . ووام خواه .

متجاسر (motajâser) ص . ع .
کسیکه می‌جنباند و حرکت میدهد با چوب دستی دیگری را . ودلیر و شجاع و بهادر . و بی باك . و تند درخصومت ومنازعت .

متجاسر (motajâser) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ جسور و بی‌باك .وگستاخ درهرکاری .

متجاسرة (motajâserat)ص . ع .
ناقةمتجاسرة ماده شتر دلاور درگذرنده و پیشی‌گیرنده .

متجاعل (motajâ'el) ص . ع .
کسیکه مقررمیکند قیمت و ارزش و مواجب و وظیفه را . وگروهی که چیزی را در میان خود میگیرند .

متجافی (motajâfi) ص . ع .
غافل و بی پروا . و بی ثبات و ناپایدار . و جدا و متفرق . ودور . ومنتقل از جای خود . و برداشته شدهٔ از جای خود . ومایل از پهلوی‌کسی .

متجالة (motajâllat) ص . ع .
امراة متجالة : زن پیر وسالدار .

متجالد (motajâled) ص . ع .
مشغول بجنك و جدال . و مر یکدیگر را شمشیرزننده .

متجالس (motajâles) ص . ع .
باهم نشسته .

متجالل (motajâlel) ص . ع .
مغرور و متکبر . وگستاخ . و کسیکه میگیرد خوبتر و بهتر چیزی را .

متجالی (motajâli) ص . ع .
مر یکدیگر را ازحال هم آشکارکننده .

متجانب (motajâneb) ص . ع .
کسیکه پرهیزمیکند واجتناب می‌نماید .

متجانس (motajânes)ص . ع .
همجنس .

متجانس (motajânes)ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ از یك جنس وهم جنس ومشابه و ماناىهم .

متجانف (motajanef) ص . ع .
مایل . قوله تعالی: **غیر متجانف لاثم** ای غیر متمایل معتمد .

متجانن (motajânen)ص . ع .
ظاهراً دیوانه .

متجاوب (motajâveb)ص . ع .
پاسخ دهنده مریکدیگر را .

متجاور (motajâver) ص . ع .
هم جوار ونزدیك . ونزدیك شونده .

متجاوز (motajâvez)ص . ع .
از حد درگذرنده و بیرون روندهٔ از حد . و درگذرندهٔ از گناه و آمرزندهٔ گناه . و آنکه چشم می‌پوشد واغماض میکند .

متجاوز(motajâvez) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ متعدی و آنکه از حدود خود درمیگذرد وتجاوزمیکند وگستاخ. و آنکه اسراف میکند .

متجاوز (motajâvez) م‌ف . پ
ـ مأخوذ از تازی ـ علاوه و زیاده وبیشتر و بیرون ازحد .

متجاوزانه (motajâvezâne)م‌ف پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ متعدیانه . و بیرون ازحد و بطورتجاوز و تعدی .

متجاول (motajâvel) ص ع .
بردور یکدیگرگردندهٔ در جنگ و جدال و کشتی و مصارعت .

متجاهد (motajâhed) ص . ع .
سعی‌کننده وزحمت‌کشنده وجهدکننده .

متجاهر (motajâher) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ کسیکه آشکار او بی پرده وحجاب‌کارمیکند . و**متجاهر بفسق**: آنکه علانیه و آشکارا فسق میکند .

متجاهل (motajâhel) ص . ع .
کسیکه خویشتن‌راجاهل ونادان‌وانمود می‌نماید و بمکر وحیله نادانی میکند .

متجبر (motajabber) ا . ع .
شیر بیشه .

متجبر (motajabber) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ متکبر ودارای جبروت ـ

و آنکه ستم میکند وجبری‌نماید .

متجبس (motajabbes) ص.ع.
خرامنده و بطورتکبر راه رونده .

متجبن (motajabben) ص.ع .
شیر خفته وستبر شده و پنیر شده .

متجحدر (motajahder) ص.ع.
مرغ آمادهٔ پریدن .

متجحرة (motajahherat) ص.ع.
عین متجحرة : چشم‌درچشم خانه‌فرورفته.

متجدب (motajaddeb) ص.ع.
کسیکه چیزی را ناگوارد بشمرد و پندارد. وسال خشك و قحط .

متجدد (motajadded) ص.ع .
نو وتجدید شده و تازه . و پستان خشك و بی شیر .

متجر (matjar) ١ ع. سوداگری وتجارت ودادوستد .

متجر (motjer) ص.ع. تجارت‌کننده.

متجر (mottajar) ١ ع . جای معامله وداد وستد .

متجر (mottajer) ص . ع .
تجارت‌کننده.وگیرندهٔ دوا .

متجرة (matjarat) ص . ع .
ارض متجرة ، جائیکه در آن سوداگری میکنند و از آن مال‌التجاره بیرون می‌برند .

متجرد (motajarrad) م . ع .
برهنه شدن .

متجرد (motajarrad) ١ . ع .
برهنگی وعریانی . **وامراة بضة المتجرد**: زن تنك پوست آکنده گوشت وقت برهنگی . و **فلان حسن المتجرد** : برهنگی فلان نیکو وخوش آیند است .

متجرد (motajarred) ص.ع .
برهنه وعریان.

متجردة (motajarredat) ص.ع.
ارض متجردة : زمین هموار .

متجردة (motajarradat) ١ ع.
نام زن نعمان بن منذر پادشاه حیره .

متجرس (motajarres) ص.ع.
سخن‌گوینده .

متجرف (motajarref) ص.ع.
کبش متجرف : قچقار لاغر که چربی نداشته‌باشد. **وجاءمتجرفاً** : آمد در حالتیکه لاغر ومضطرب وجنبان بود .

متجرم (motajarram) ص.ع .
متهم وتهمت داده شده .

متجرم (motajarrem) ص.ع .
سال تمام وشب درگذشته . وروزدرگذشته. واسنادگناه دهنده وتهمت زننده . وفاسق . و گناهکار .

متجزی (motajazzi) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ جزء جزء شده .

متجزیء (motajazze') ص.ع.
پاره پاره شده . وجزء جزء شده . وپسنده . وراضی و خشنود .

متجسد (motajassed) ص. ع.
جسیم وتناور . واستوار . **وغیر متجسد**: بی جسم ومجرد .

متجسس (motajasses) ص.ع.
جویندهٔ خبر . وجاسوس .

متجسس (motajasses) ص.پ.
ـ مأخوذ از تازی ـ جستجوکننده . و تلاش کننده . وتفحص‌کننده . وخبرگیرنده .

متجسم (motajassem) ص . ع .
کلان و تندار وجسیم و بزرك و تناور و برگزیدهٔ از میان قوم. وکسیکه کاربهین را از پیش میبرد و بی کار بزرك میرود . و آنکه بربلندی ریگ و یا کوه برمی‌آید . و آنکه متوجه جائی می‌شود واراده آن میکند .

متجشع (motajacce') ص.ع .
سخت وحریص و آزمند .

متجشم (motajaccem) ص.ع.
رنج‌کشنده و به تکلف کاری‌کننده .

متجشیء (motajacce') ص.ع.
آروغ زننده .

متجضم (motajazzem) ص.ع.
بدهان‌گیرندهٔ چیزی را .

متجعب (motaja'eb) ص . ع .
بروی دراوفاده . ومرده .

متجعجع (motaja'je') ص.ع.
آنکه خود را بزمین زند از درد و المی‌که بوی رسیده است .

متجعد (motaja'ed) ص . ع .
ورکشیده شده وترنجیده وموی درپیچان .

متجعر (motaja'er) ص . ع .
آبکشی‌که وقت فروشدن درچاه یکسرطناب را بمیان خود می‌بندد وسردیگررا بمیخ .

متجعم (motaja'em) ص . ع.
آرزومند طعام و حریص . و چنگ وعود آوازکننده .

متجفجف (motajafjef) ص.ع.
جامهٔ نیم خشك شده .

متجفر (motajaffer) ص . ع .
بزغالهٔ چهارماهه شده .

متجلب (motajalleb) ص.ع .
غوغائی وهنگامه ساز .

متجلجل (motajaljel) ص . ع .
فرورونده بزمین . واساس متزلزل ومتحرك .

متجلد (motajalled) ص.ع.
خودسر وبی‌باك و دلیر .

متجلس (motajalles) ص . ع .
نشستهٔ مانند قاضی .

متجلف (motajallef) ص ع .
لاغر ونحیف .

متجلق (motajalleq) ص . ع .

خنده کننده که در وقت خنده دهان را بگشاید .

متجلل (motajallal) ص . ع . پوشیده وملبس . وتعظیم کرده شده .

متجلل (motajallel) ص . ع . غالب شده و بلندتر برآیندهٔ درجاه ومنزلت . و براسب نشانده شده . و آنکه بگیرد بهترین و بزرگترین جاه وجلال را .

متجلی (motajalli) ص . ع . تابدار وروشن و باشکوه و درخشان وآشکارا و هویدا . وتغییر صورت داده .

متجمد (motajammed) ص.ع. افسرده ومنجمد و بسته شده .

متجمر (motajammer) ص.ع. فراهم آمده و مجتمع شده . و باهم دوچار شده. وخیمه زده وچادرزده. ومقیم گردیدهٔ در دارالحرب .

متجمع (motajamme') ص.ع. جمع کرده شده وفراهم آورده شده .

متجمل (motajammel) ص.ع. خوشحال و آسوده حال . و آنکه میآراید شخص خودرا . و آنکه پیه گداخته میخورد .

متجمی (motajammi) ص . ع . آنکه می‌برد خود را بـا دیگری در زیر یك بالاپوش . وفراهم آورده شده وجمع شده . وگیرنده . و پوشنده .

متجنب (motajanneb) ص.ع. کسیکه برمیگردد و دست میکشد ازکسی و یا چیزی . و آنکه پرهیزمیکند وحذر می‌نماید . و جنب شده .

متجنث (motajannes) ص . ع . کسیکه نسبت خود را بغیراصل خود میدهد . ودوست ومهربان . و پرندهٔ که دروا میکند بال خود را ومی‌نشیند .

متجنح (motajanneh) ص.ع. کسیکه بردوکف دست درسجده اعتماد میکند و دوبازورا گشاده می‌دارد .

متجنن (motajannen) ص .ع . دیوانهٔ خشمناك. وظاهرآ دیوانه .

متجننة (motajannenat) ص.ع. **ارض متجننة** : زمین بسیار گیاهناك .

متجنی (motajanni) ص . ع . تهمت زنندهٔ گناه بکسی . و میوه چیننده .

متجور (motajavver) ص.ع . بروی افتاده وبه پهلو خفته . وشکسته ومنهدم.

متجوز (motajavvez) ص.ع . کسیکه کاری را بسهل‌انگاری میکند. و آنکه در نمازگزاردن تغافل و تکاهل میکند . و آنکه سخن بمجاز میگوید . واغماض کننده .

متجوش (motajavvec) ص.ع. اندك لاغر .

متجوع (motajavve') ص . ع . کسیکه خودرا عمداً گرسنه میدارد .

متجوف (motajavvef) ص.ع. میان کاواك . و آنکه باندرون میآید .

متجوق (motajavveq)ص.ع. گرد آمده وفراهم آمده .

متجه (mottajeh) ص.ع. وهم و خیالی که درخاطرخطورکند .

متجهز (mtoajahhez) ص.ع. آماده شده و آراسته شده .

متجهم (motajahhem) ص.ع. درشت وسخت وروترش رو .

متجی (mottaji) ص.ع. خرماهای بهم بسته .

متجیش (motajayyec) ص.ع. گرد آورندهٔ سپاه . وشوریده دل . وپریشان خاطر ومضطرب .

متح (math) م . ع . **متح الماء متحاً** (از باب نصروفتح) : آب کشید از چاه وجزآن . **ومتح النهار**: بلند شد روز لغة فی متع . و **متح بسلخه** : پلیدی انداخت . و **متح بالاست** : تیزداد . و **متح الشیء** : برزمین زد آن چیز را و برید آنرا و زد آنرا و برکند آنرا. و **متح الجراد** : دم برزمین سپوخت آن ملخ تا تخم نهد .

متحاب (motahâbb) ص . ع . دوست گرفته مریکدیگر را .

متحات (motahâtt) ص . ع . برگ فروریخته . وپوست بازکنده وخراشیده.

متحاتن (motahâten) ص.ع. برابرومتساوی ومشابه . ومتفق .

متحاث (motahâss) ص . ع . برانگیزانندهٔ بعضی را بربعضی . ویکدیگررابمیل حیوة بخشنده وزندگانی دهنده .

متحاج(motahâjj)ص.ع. بایکدیگر خصومت کننده .

متحاجز (motahâjez) ص.ع. آرزومند بمخالفت. و آنکه متعرض‌میشود و یا مانعی می‌اندازد در راه دیگری . ودوگروه ازهم بازشدهٔ درجنك .

متحاجی (motahâji) ص. ع. مریکدیگر را چیستان ومعما گوینده .

متحاد (motahâdd) ص . ع . مریکدیگر را بازدارنده ومخالفت کننده .

متحادث(motahâdes)ص .ع. با یکدیگرسخن گوینده .

متحارب(motahâreb) ص.ع. بایکدیگر جنك کننده .

متحاسب (motahâseb) ص.ع. مشغول بحساب .

متحاسد (motahâsed) ص .ع. مریکدیگررا حسدکننده ورشك برنده .

متحاسی (motahâsi) ص . ع . آشامندهٔ شوربا . و باهم دیگرآشامنده .

متحاشی (motahâci) ص . ع .
جدا و علیحده وجداگانه ایستادهٔ ازهمدیگر

متحاشی (motahâci) ص . پ .
- مأخوذ از تازی - حاشا کننده .

متحاص (motahâss) ص . ع .
بهره بهره‌کنندهٔ در میان خود .

متحاض (motahâzz) ص . ع .
برانگیزانندهٔ مریکدیگر را .

متحاق (motahâqq) ص . ع .
باهم خصومت‌کننده .

متحاقر (motahâqer) ص.ع.
خوار وذلیل در پیش نفس خود .

متحاکم (motahâkem) ص.ع.
کسیکه با خصم نزدیك حاکم شود .

متحالف (motahâlef) ص . ع .
هم عهد وپیمان وهم سوگند وهم قسم .

متحالم (motahâlem) ص.ع .
کسیکه خود را حلیم پندارد وحلیم نباشد .

متحالیة (motahâleyat)ص . ع .
امراة متحالیة : زنی‌که شگفتی و زیبائی نماید .

متحامق (motahâmeq) ص.ع.
کسیکه بخود بندد‌گولی وحماقت را .

متحامل (motahâmal) م .ع .
تحامل فی الامرو بالامر متحاملا و تحاملا : بخود گرفت‌کار را بمشقت . **وتحامل علیه :** کار فرمود اورا فوق‌طاقت وی وستم‌کرد .

متحامل (motahâmal) ا.ع .
ما فی فلان متحامل ای تحامل : نیست درفلان قوهٔ تحمل و شکیبائی . **وهذا متحاملنا :** این جا موضع شکیبائی است‌که میخواستیم .

متحامل (motahâmel) ص.ع.
کسی‌که رنج میدهد ومی‌آزارد . وصابروشکیبا.

متحامی (motahâmi) ص . ع .
هشیار و آگاه. وملتفت ومتنبه . ودوراندیش.

متحاور (motahâver)ص.ع.
باهم سخن‌گوینده .

متحاوز (motahâvez)ص.ع.
از یکدیگر پشت دهنده وفرارکننده .

متحاوص(motahâves)ص.ع.
خود را احوص وانمودکننده .

متحایص(motahâyes) ص.ع.
آمیزنده وسرشته‌کننده .

متحبب (motahabbeb)ص. ع .
شایق و عاشق. و با محبت ومهربان .و حب شده ودانه دانه‌شده .

متحبجر (motahabjer)ص. ع.
گرفتار به پیچیدگی رودها .

متحبس (motahabbes)ص.ع.
خودرا بازداشته .

متحبش (motahabbec)ص.ع.
جمع شده وگرد آمده .

متحترش (motahatrec)ص.ع.
فراهم آمده و جمع شده .

متحتك (motahattek) ص.ع.
قصیر وکوتاه . وگام بشتاب نهنده .

متحتم (motahattam) ا . ع .
واجب و لازم .

متحتم (motahattem) ص.ع.
کسی‌که‌درخواست میکند نیکوئی وسعادتمندی‌را برای دیگری وفال نیك میزند برای‌دیگری . و شادمان و سبك حال . و خورندهٔ باقیماندهٔ طعام درخوان . و آنکه خوان راپاك میکند .

متحتم (motahattem) ص.پ .
- مأخوذ از تازی - واجب ولازم و ناگزیر وحتمی .

متحثر (motahasser) ص .پ.
- مأخوذ ازتازی - هرچیز بسته شده ودان‌دان شره واسپرد .

متحجر (motahajjer) ص.ع.
سنك ناك. وجراحت‌ریمناك .

متحجر (motahajjer) ص.پ.
- مأخوذ از تازی - سنك‌شده. وصلب‌وسخت گشته مانند سنك .

متحجرة (motahajjerat)ص.ع.
ارض متحجرة : زمین بسیار سنگ .

متحجی (motahajji) ص . ع .
مقیم وساکن درجائی . وحریص و آزمند .

متحد (mottahed) ص . پ .
- مأخوذ ازتازی - پیوسته‌ومتفق و موافقت کرده وفروهخته.ومتصل‌ویکی‌شده .ویکی‌کرده. و **متحد شدن** : پیوسته شدن و متفق شدن و یکی‌گشتن . و **متحد کردن** : پیوسته و متصل‌کردن ومتفق نمودن و یکی‌کردن .

متحدب (motahaddeb)ص.ع .
نیك خواه ومهربان .

متحدبة(motahaddebat)ص.ع.
امراة متحدبة : زن بیوهٔ شوهرنا کرده که مهربانی‌کند مرفرزند خود را .

متحدث (motahaddas)ص.ع.
موضع اجتماع مردمان برای گفتگو و سؤال و جواب .

متحدث (motahaddes)ص.ع.
بیان‌کننده. و مورخ‌وراوی اخبار . وهرچیزی که از نو پدید آید .

متحدر (motahadder) ص.ع.
فرود شونده مانند آب ازابر واشك ازچشم.

متحدس (motahaddes)ص.ع.
پرسنده وتفحص‌کننده وجستجونماینده .

متحدی (motahaddi) ص.ع.
پارسا و پرهیزگار .

متحدیت (mottahaediyyat)
ا . پ . - مأخوذ از تازی - یگانگی و اتحاد

و اتفاق .

متحذق (motahazzeq) ا-ص.ع. دانا و زیرك و عاقل.ومرد زیرك .

متحذلق (motahazleq) ص.ع. زیرك و دانا و كار آزموده . و لاف زن در حذاقت .

متحرب (motaharreb) ص.ع. شیر بیشه .

متحرج (motaharrej) ص.ع. نادم و پشیمان . وكسیكه پرهیزمیكند ازكاربد وگناه. ورهائی یافته ازسختی .

متحرد (motaharred) ص.ع . جدا ومنفرد وتنها ودور ازدوستان .

متحرس (motaharres) ص.ع. آگاه و هوشیار و خبردار و عاقبت‌اندیش و دورانديش . و پرهیزگار .

متحرف (motaharref)ص.ع . متغیر وواژگون .

متحرفه (motaharrefe) ا.پ. - مأخوذ از تازی - خراج كسانیكه دارای كسب مخصوصی‌میباشند وخراجی‌كه ازكسب‌میگیرند .

متحرق (motaharreq) ص.ع. سوخته وافروخته .

متحرك (motaharrek) ص.ع. جنبیده وحركت‌كرده وجنبان و حركت‌كنان .

متحرك (motaharrek) ص.پ. - مأخوذ از تازی -كسی و یا چیزی كه بجنبد ودرحالت‌حركت باشد و جنبان وحركت‌كنان. و جنبیده و حركت كرده . و باصطلاح صرف و نحو : هرحرفی‌كه دارای حركت‌باشد ضد ساكن . و **متحرك بودن :** جنبیدن وحركت‌كردن . و**متحرك‌شدن**: جنبیدن. و **متحرك‌كردن**: جنبانیدن‌وحركت‌دادن. و**غیرمتحرك :** ساكن و بی‌حركت .

متحركه (motaharreke)ص.پ. - مأخوذ از تازی - جنباننده وحركت دهنده . و **قوای متحركه** : قوه هائی‌كه حركت میدهند وحركت وارد میكنند ومی‌جنبانند .

متحرم (motaharrem) ص.ع. بازداشته‌شده‌ومنع‌كرده شده. وغیرجایزوخلاف شرع و حرام . و محترم وحرمت داشته شده . و پناه‌گیرنده . و دزد . و خارجی و بیدین .

متحری (motaharri) ص . ع. قصدكننده و اراده كننده .

متحزر (motahazzer)ص.ع . بریده شده وقطع شده .

متحزق (motahazzeq)ص.ع. سخت بخیل و آزمند .

متحزم (motahazzem)ص.ع. كمربسته و تنگ بربسته .

متحزن (motahazzen)ص.ع . دلتنك‌وغمگین واندوهگین .

متحسب (motahasseb) ص . ع. تفحص‌كننده وجوینده خبر .

متحسر (motahasser) ص .ع. دریغ خورنده .

متحسر (motahasser) ص . پ. - مأخوذ از تازی - دلگیر وحزین ومحزون. و دارای افسوس وحسرت. ودریغ‌خورنده .

متحسس (motahasses) ص.ع. تفتیش‌كننده و تفحص‌كننده .

متحسف (motahassef) ا .ع . آنكه نگذارد چیزی را مگر آنكه خورده باشد آنرا .

متحشد (motahacced)ص.ع . گروه مجتمع وگرد آمده .

متحشف (motahaccef) ص.ع. مرد جامهٔ‌كهنه پوشیده .

متحشم (motahaccem) ص.ع .

تنك داشته شده .

متحصرم (motahasrem)ص.ع . بخیل و آزمند .

متحصل (motahassel) ص.ع . یابنده وجمع‌كننده .

متحصلات (motahasselât)ا.پ. - مأخوذ از تازی - محصولات وحاصلها .

متحصن (motahassen) ص .ع . كسی‌كه درقلعه وجای استوار رود ودرآنجاپناه گیردوپناه‌گیرنده . واسبی‌كه از تخمهٔ‌حصان‌بود.

متحصن (motahassen) ص.پ. - مأخوذ از تازی - پناه‌گرفته در قلعه و جای سخت و یا در جای مقدس . و بست نشین وقلعه‌نشین . و **متحصن شدن** : در قلعه شدن و بست‌نشستن . و**متحصن كردن :** در قلعه‌كردن .

متحصنة (motahassenat)ص.ع. **امراة متحصنة** : زن پاكدامن و پارسا.

متحصنین (motahassenin)ا.پ. - مأخوذ از تازی - مردمان متحصن .

متحصی (motahassi) ص . ع . آگاه وهوشیار ودوراندیش .

متحطم (motahattem) ص.ع. شكسته.وگرم شدهٔ از خشم .

متحظی (motahazzi) ص . ع . بختیار ونیك بخت.ودولتی . ومحظوظ .

متحف (mothaf) ص . ع . عطا كرده شده وبخشیده شده و نیازشده .

متحف (mothef) ص .ع. بخشنده وانعام دهنده وتحفه دهنده .

متحفظ (motahaffez) ص . ع. آگاه وهوشیار و خبردار . وكسی‌كه خود را متنبه می‌كند و آگاه‌میسازد.وكسی‌كه‌خاطرنشان میكند ویادخود می‌سپارد ویك‌یك‌رایادمیگیرد .

متحفل (motahaffel) ص . ع .

با یکدیگرگرد آینده وفراهم آمده .

متحفی (motahaffi) ص.ع. مسرور ودارای شعف وشادی بسیار . ونرم دل و با ملاطفت ومروت . ونیك‌خواه. ومحنت‌کش و ساعی در کسب .

متحقق (motahaqqaq) ص.ع. درست وراست.وصحیح و یقین و بی شك.

متحقق (motahaqqeq) ص.ع. راست و صحیح و یقین و بی شك . وتحقیق کننده .

متحقق (motahaqqeq) ص.پ. ـ مأخوذ از تازی- تحقیق شده وثابت‌شده و یقین وراست ودرست و بی‌شبهه .

متحکر (motahakker) ص ع. کسیکه غله راگرد آورده نگاهدارد تا بگرانی فروشد .

متحکك (motahakkek) ص.ع. بدی قصد شده .

متحکم (motahakkem) ا.ع. پادشاه وحکم‌کننده .

متحل (mottahel) ص.ع. کسیکه استثنامیکند . و آنکه‌کفاره میدهد یمین را .

متحلب (motahalleb) ص.ع. دوشیده . وعرق جاری و خوی روان .

متحلحل (motahalhel) ص.ع. منتقل شدهٔ از جائی بجائی .وجنبیده. وپراکنده و پاشیده. و پنبهٔ زده‌وحلاجی شده .

متحلق (motahalleq) ص.ع. گروه حلقه حلقه نشسته . وماه هاله‌دار شده .

متحلل (motahallel) ص.ع. گداخته شده‌وحل‌شده وآب شده . وبیمارشدهٔ پس از مراجعت از سفر . و استثنا کردهٔ در سوگند . ورها شدهٔ ازسوگند بکفاره .

متحلم (motahallem) ص.ع. خواب بیننده . وکسی‌که ادعای دیدن خوابی کندکه ندیده باشد . وکسیکه به تکلف بردباری و شکیبائی‌کند. و شتر . وکودك . وملخ . و سوسمار فربه و پیه ناك .

متحلی (motahallâ) ص.ع. با زیورخصوصاً دست بنده و دیگر زیورهای زنانه .

متحلی (motahalli) ص.ع. کسی‌که زینت میکند وخودرا میآراید. و آنکه چیزی را لذیذ وشیرین مییابد .

متحم (mottaham) ص.ع.

فرس متحم‌اللون : اسبی‌که رنگش‌مایل بسرخی سپیدی باشد .

متحمة (mothamat) و (mottahamat) ا.ع .نوعی‌ازچادرهای یمنی .

متحمحم (motahamhem) ص.ع. اسب بانگ‌کننده .

متحمد (motahammed) ص.ع. ستایش‌کرده شده ومدح‌کرده شده و ممدوح و آنکه منت برکسی می‌نهد .

متحمر (motahammer) ص.ع. کسیکه میطلبد و میخواند خررا . و خر طلبیده شده .وکسی‌که بزبان حمیرسخن میگوید .

متحمس (motahammes) ص.ع. پایدار و برقرار وبا مقاومت. و بی باك و بی پروای درجنك . وسخت ودرشت دردین .

متحمض (motahammez) ص.ع. شتری‌که بچردگیاه حمض را .

متحمل (motahammel) ص.ع. باربردارنده وباربردار.وکسی‌که رحلت میکندو حرکت می‌نماید از لشکرگاه .

متحمل (motahammel) ص.پ. ـ مأخوذ از تازی ـ کسی‌که برداشت میکند بردباری را ورنج میکشد درشکیبائی . و آنکه سزاوار و لایق بردباری است . ومتواضع و باخشوع‌وخضوع . وبا تدبیروهوشیار. وعاقل. وبردبار. و با صبر وشکیبائی .

متحنث (motahannes) ص.ع. کسی‌که پرهیزمیکند ازگناه‌ودفع‌مینمایدگناه را. وکسیکه ترك میکند بت پرستی راوگوشه‌میگیرد از آن .

متحنط (motahannet) ص.ع. دفن شدهٔ با حنوط وگیاههای خوشبو .

متحنف (motahannef) ص.ع. پیر وطریقهٔ ابوحَنیفه .وراست . واختیارکنندهٔ دین حنیف. وخودرا ختنه‌کننده . وکناره‌گیرندهٔ از پرستش بت . ومیل کنندهٔ بسوی کسی و یا چیزی .

متحنك (motahannek) ص.ع. کسی‌که تحت‌الحنك می بندد .

متحنن (motahannen) ص.ع. مهربان و با رحم وشفقت بسیار .

متحنی (motahanni) ص.ع. خمیده وکج .

متحوب (motahavveb) ص.ع. کسی‌که ازگناه توبه میکند . ومالداری‌که فقیر شود وفقیری‌که مالدارگردد .

متحور (motahavver) ص.ع. شتاب وزودوجلد . وخشمناك .

متحوز (motahavvez) ص.ع. برخود پیچیده و مجتمع شده . و یك سورفته وگوشه نشین .

متحوزة (motahavvezat) ص.م . مارحلقه زده و برخود پیچیده .

متحوس (motahavves) ص.ع. بی باك وبی‌پروا.وحزین واندوهگین‌ونالنده .

متحوش (motahavvec) ص.ع. کسیکه‌گوشه‌گیرد ودورشود . وغایب و مهجور و جدا .وخجل وشرمسار.

متحوف (motahavvef) ص.ع.

کسی که کم میکند از کناره ورنده میکندومیتراشد کنارهٔ چیزی را .

متحوی (motahavvi) ص.ع.
جمع کرده و فراهم آورده . و شامل شده و مشمول . وحلقه شده ومدور

متحیر (motahayyer) ص . ع .
سرگشته و آشفته وحیران و آواره‌وواماندهٔ از جای. و آب جاری‌شده . و آب برگشتهٔ از گرداب . وجای پرشدهٔ از آب . و تاریك چشم .

متحیر (motahayyer) ص . پ .
ـ مأخوذازتازی ـ آشفته وسرگردان وسرگشته و پرواش و حیران ومتعجب و سراسیمه . و **کوکب متحیر** :کوکب سیار . و**متحیر شدن** : آشفته وسرگردان شدن وسراسیمه گشتن .

متحیز (motahayyez) ص.ع.
جمع شده ومجتمع گشته. وفرارکردهٔ ازدشمن.

متحیزة (motahayyezat)ص.ع.
مار حلقه زده و برخود پیچیده .

متحیش (motahayyec)ص.ع.
ترسیده وترسیده شده‌وترسانیده‌شده ورمیده . و شتاب دونده. و افزون شده. وسرشار .

متحیض (motahayyez) ص .ع.
زن بازماندهٔ از نماز درایام حیض .

متحیف (motahayyef)ص.ع.
کسیکه میتراشد وکم میکند چیزی را از کرانهٔ وی .

متحین (motahayyen) ص.ع .
وقت رفته وزمان‌گذشته . وهلاك شده وفوت شده . و آنکه منتظروقت طعام‌خود باشد .

متخ (matx) م . ع . **متخ فی‌الشیء متخاً**(ازباب‌فتح‌ونصر):استوار شد درآن چیزو پائید آن چیزرا . و**متخت الجرادة فی‌الارض** : دنب فروبرد آن ملخ در زمین جهت خایه نهادن . و **متخ بسلحه** : ریخ زد . و نیز **متخ** : از جای برکندن. وگائیدن . وزدن. و دوساختن. و بلند برآمدن .

متخ (motexx) ص . ع . آنکه خمیر ترش درخمیر می‌نهد ونیکوخمیرکننده .

متخاتل (motaxâtel) ص . ع .
یکدیگر را فریبنده .

متخادع (motaxâde')ص.ع .
آنکه خود را فریب خورده نماید وناباشد .. یکدیگر را فریب دهنده .

متخاذل (motaxâzel) ص.ع .
متنفر وکسی‌که از اعانت دیگری‌کراهت داشته باشد . وسست پای .

متخارج (motaxârej) ص. ع.
کسیکه مخارج‌گروه هم سفر را میگیرد وجمع میکند تا در زمان مسافرت آنها خرج‌کند . و دونفر شریکی که یکی خانهٔ بناشده ودیگری‌زمین را بگیرد .

متخازر (motaxâzer) ص. ع.
کسیکه یك چشم را تنك‌کند تانگاهش تیزشود.

متخاسی (motaxâsi) ص . ع.
با یکدیگر سنك اندازی‌کننده .

متخاشی (motaxâci) ص . ع.
ترسان وترسو وجبان وترسناك .

متخاصر (motaxâser) ص . ع .
دست یکدیگر راگیرندهٔ دررفتن .

متخاصل (motaxâsel) ص.ع.
با یکدیگرگروبستهٔ در تیراندازی .

متخاصم (motaxâsem) ص.ع.
خصومت‌کننده و باهمدیگر جنك‌کننده .

متخاصم (motaxâsem) ا . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ خصم و دشمن و حریف در ادعا .

متخاصمین (motaxâsemayn) ا . پ . ـ مأخوذازتازی ـ مدعی ومدعی‌علیه.

متخاطر (motaxâter) ص.ع .
با یکدیگرگرو بسته .

متخاطیء (motaxâte') ص.ع.
قابل وسزاوارخطا و تقصیر .

متخاف (motaxâff) ص . ع
چست وچالاك وسبك. ومتخافف .

متخافت (motaxâfet) ص.ع.
خوانندهٔ به آواز پست .

متخافف (motaxâfef)ص.ع.
سبك و چالاك وشتاب و متخاف .

متخال (motaxâll) ص . ع .
با یکدیگر دوستی‌کننده

متخالج (motaxâlej) ص . ع .
خلندهٔ دردل واثرکنندهٔ دردل .

متخالس (motaxâles) ص.ع.
ربایندهٔ از یکدیگر.

متخالع (motaxâle') ص . ع.
زن وشوی ازهم جدائی‌کننده وسوکند شکنندهٔ میان همدیگر .

متخالف (motaxâlef) ص . ع .
مقابل و روبرو و مغـایر و ناموافق . و **متخالف الابعاد** : روبروومقابل یکدیگر.

متخالل (motaxâlel) ص . ع .
مهربان و بسیاردوست.

متخامص (motâxames)ص.ع.
متفرق و یکسو . وگوشه نشین . و برداشته شده. وادا کنندهٔ وام . و شبی‌که تاریکی آن درنزدیك سحرتنك شده باشد .

متخاوش (motaxâvec)ص.ع.
لاغر .

متخاوص (motaxâves)ص.ع.
کسیکه چشم را فرو خوابانیده تیزنگرد بسوی چیزی .

متخاوض(motaxâvez)ص.ع.

دور و بعید .

متخایل (motaxâyel) و**متخایلة** (motaxâyelat) ص. ع . گسترده شدة ازسبزی وگیاه فراوان .

متخبر (motaxabber) ص. ع. با خبر و آگاه ازاخبار .

متخبس (motaxabbes) ص.ع. گیرندهٔ غنیمت و یغما .

متخبط (motaxabbet) ص. ع . مخرب وخراب‌کننده ومفسد ودیوانه واحمق . وجن‌گرفته وجن‌داروسرگشته .

متخبق (motaxabbeq) ص.ع. بلند ورفیع .

متخبی (motaxabbi) ص . ع . برپاکنندهٔ خرگاه وچادر .

متختر (motaxatter) ص . ع . مست و بیهوش و مسترخی .

متختم (motaxattem) ص. ع . انگشتری بردست‌کننده . و عمامه بسرنهنده . وپنهان ونهفته و خاموش .

متخدب (motaxaddeb) ص. ع. دراز و باریك . و احمق . وجلد و شتاب . وراه روندهٔ نه‌بشتاب و تعجیل ونه بدرنگی .

متخدد (motaxadded) ص.ع. پوشیده و پنهان ومسدود . ولاغر .

متخذ (mottaxaz) ص . ع . گرفته شده .

متخذ (mottaxez) ص . ع . گیرنده واخذ کننده وگزیننده و پسنده . و اختیارکننده . وهمراهی‌کننده . و آماده‌کننده . وطبخ‌کنندهٔ طعام . و آغازکننده .

متخرج (motaxarrej) ص.ع. بهره‌مند . وفرا گرفتهٔ علم و ادب و برساخته شدهٔ درآن .

متخرد (motaxarred) ص . ع . شرمگین و با حیا وشرمسار وخاموش .

متخرص (motaxarres) ص.ع. افترا گوینده .

متخرق (motaxarreq) ص.ع. دریده و پاره پاره شده و شکافته شده . و دروغگو . وفراخ دست درسخاوت وجوانمرد . و **رجل متخرق السربال** : مردی‌که از درازی سفرجامهٔ وی پاره پاره شده باشد .

متخرقة (motaxarreqat) ا. ع. زه‌دانی‌که بواسطهٔ دریدن بچه نازاینده باشد .

متخرم (motaxarrem) ص. ع. از بیخ برکننده و برنده . و بی باك بدعمل . ودرزشکافته وبخیهٔ شکافته‌ودریده وچاك‌شده. ومرد معتقدبدین‌خرمی.

متخزب (motaxazzeb) ص.ع. آماسیده ومتورم وفربه .

متخزع ('motaxazze) ص.ع. تخلف‌کرده . و مهجورماندهٔ از دوستان . و گیرندهٔ بهرهٔ خود .

متخزل (motaxazzel) ص.ع. منع‌کننده و بازدارنده . وترك‌کنندهٔ‌کار . وابر متراکم شده بعض از آن بروی بعضی . و روندهٔ بگرانباری وسستی .

متخشب (motaxacceb) ص.ع. شترخورندهٔ چوب و یاگیاه خشك .

متخشخش (motaxacxec) ص.ع. سلاح آوازکننده . وکاغذ خشخش‌کننده . و پنهان شوندهٔ درمیان درخت .

متخشع ('motaxacce) ص.ع. فروتن ومتواضع . ومغلوب‌وزیردست .

متخشل (motaxaccel) ص. ع. برباد داده شده و برانداخته شده . و پست و خوار .

متخشم (motaxaccem) ص.ع. **لحم متخشم** :گوشت ماندهٔ بوی‌گرفته . و **رجل متخشم** : مرد مست .

متخشن (motaxaccen) ص .ع. درشت‌شده‌و نا هموار . و لباس‌درشت نااملس پوشیده . وگستاخ ودرشت درتکلم . و بی ادب .

متخشی (motaxacci) ص . ع . هراسیده وترسیده .

متخصر (motaxasser) ا-ص.ع. دست برتهیگاه نهنده . ومخصرة بدست‌گیرنده . وکسی‌که بشب نماز میخواند وچون مانده‌شود دست را برتهیگاه می‌نهد . ج : متخصرون .

متخصرون (motaxasserun) ا . ع.ج.متخصر .الحدیث: **المتخصرون یوم القیمة علی وجوهم النور** ای المصلون باللیل .

متخصص (motaxasses) ص.ع. تخصیص شده و برای خود قبول‌کرده شده . ومخصوص‌گشته . وعلامت مخصوص نهاده‌شده.

متخضخض (motaxazxez) ص . ع . جنبیده وجنبش داده و برانگیخته .

متخضد (motaxazzed) ص.ع. خمیده ودوتا شده .

متخضرع ('motaxazre) ا.ع. بخیلی‌که بتکلف سخاوت کند .

متخضرم (motaxazrem) ص.ع. **زبد متخضرم**: مسکهٔ پراکنده‌که ازسرما مجتمع نشود .

متخضع ('motaxazze) ص.ع. فروتنی‌کرده . ومغلوب وزیردست شده .

متخطر (motaxatter) ص.ع . تیرگذرنده و عبورکننده و یا از نشانه تجاوز کننده .

متخطرف (motaxatref) ص.ع. آنکه‌گام فراخ مینهد دررفتار .

متخطرف (motaxatref) ا.ع. مرد خوشخوی وسخی وجوانمرد

متخطف (motaxattef)ص.ع. ربابنده . و بیغما وتاراج برنده .

متخطی (motaxatti) ص.ع. تخطی نماینده وتجاوزکننده و ازحددرگذرنده. وگام نهنده و یاگام فراخ نهنده .

متخفر (motaxaffer)ص . ع . خجل وشرمسار و شرمنده وبی‌نهایت شرمنده. و پناه‌گیرنده. و آنکه نگهبان میجوید و ازآن پرسش میکند .ونگهبان و حامی .

متخفس (motaxaffes) ص.ع . رزمین افتاده و بربهلوخفته .

متخفف motxaffef ص . ع . موزه پوشیده .

متخلخل (motaxalxel)ص.ع.
عسکر متخلخل : لشکر پریشان .

متخلخل (motaxalxel) ص.پ. ـ مأخوذ ازتازی ـ دارای خلل و دارای فرجه ضد متکاثف .

متخلخلة (motaxalxelat)ص.ع.
امراة متخلخلة : زن خلخال درپا کرده

متخلس (motaxalles) ص.ع. ربابنده و بزورگیرنده .

متخلص (molaxalles) ص.ع. نجات یافته ورهائی یافته و آزادکرده .

متخلص (motaxalles) ص.پ. ـ مأخوذ از تازی ـ تخلص دارنده

متخلع (motaxalle') ص.ع. جداومتفرق وپراکنده‌وپاشیده . وباده‌پرست. و مشغول به باده نوشی . و پاها را از هم جدانهنده دررفتار .

متخلف (motaxallef) ص.ع. پس مانده و عقب مانده . و عهد شکننده . و مقابل و مخالف .

متخلق (motaxalleq) ص.ع . آموزندهٔ خوشخوی . وکسیکه خودرا بخلوق خوشبو کند . و آنکه دروغ بربافد . و آنکه خوی وعادت دیگری را گیرد .

متخلق (motaxalleq) ص.ع . ـ مأخوذ از تازی ـ خوی و عادت دیگری را گرفته .

متخلل (motaxallel) ص.ع . کسیکه پس ازخوردن خلال دردندان‌کند .

متخلی (motaxalli) ص . ع . رستگار و آزاد و رها شده .

متخم (motxem) ص . ع . طعام ناگوارد وسنگین وتخمه آورنده .

متخم (mottaxem) ص.ع.مزاحم شدهٔ بمعده وناگواردرهضم .

متخمة (matxamat) ص . ع .
طعام متخمة : طعامی‌که تخمه آرد .

متخمر (motaxammer) ص.ع . زن معجر پوشیده .

متخمط (motaxammet) ص.ع. مغرورومتکبر. و با خشم و قهار . و توانای زبردست. و غالب . ودریای‌باموج . و فحل بانگ‌کننده .

متخنث (motaxannes)ص.ع. نرم وملایم . و آنکه مانند زن نرم و ملایم سخن‌گوید .

متخنس (motaxannes)ص.ع. غماز و پنهان و پوشیده وغایب . وپس مانده و در عقب‌مانده

متخنثات (motaxannacât) و (motaxannecât) ع . ج . متخنثة (motaxannacat) و متخنثـة (mataxannecat)

متخنثة (motaxannacat) و (motaxannecat) ص . ع . امراة
متخنثة : زنی‌که درآن بقیه‌ای‌ازجوانی‌باشد ج: متخنثات . و کذلك : امراةمتخنثة . ج: متخنثات.

متخنطی (motaxanti) ص.ع. بی ادب وگستاخ و ناشایسته .

متخوت (motaxavvet)ص . ع . کاسته وکم شده . و کسیکه وقت و بی وقت بعزم زیارت وملاقات می آید .

متخوس (motaxavves)ص.ع. آنکه‌گوشت و پیه آن از فربهی پیدا باشد .

متخوص (motaxavves)ص.ع. گیرندهٔ عطیهٔ یکی پس از دیگری .

متخوض (motaxavvez)ص.ع. آنکه بتکلف خوض میکند .

متخوع (motaxavve') ص.ع. کم‌کننده وکاهنده . و آنکه آب بینی‌میاندازد و یا قی میکند .

متخوف (motaxavvef) ص.ع. ترسیده و متأثر شدهٔ از ترس . وکم‌کننده و کاهنده .

متخوق (motaxavveq) ص.ع. فراخ شده و پهن شده . وجداشده ودورشدهٔ از دیگری .

متخول (motaxavvel) ص.ع. دریابندهٔ نشانها

متخون (motaxavven) ص.ع. آنکه توجه میکند و مراقبت مینماید . وکم کننده .

متخیل (motaxayyal) ا . ع. زمین پوشیده شدهٔ ازگیاه و سبزهٔ بسیار .

متخیل (motaxayyel) ص.ع . کسیکه تصور می‌کند و توهم می‌نماید خوبی‌و بدیرا . وآسمان ابردار . وابر آمادهٔباریدن. وکسیکه بگمان و پندار و دروغ تصور بلندی ورفعت را در بارهٔ خود نماید . و خیالی و توهمی ووهمی .

متخیله (motaxayyele) ا . پ.

ـ مأخوذ از تازی ـ قوه‌ای که ترکیب میکند بعضی صور را به بعض دیگر و چیزهای دیده و نادیده و راست و دروغ را در دماغ نقش میکند و بندور نیز گویند .

متخیم (motaxayyem) ص . ع .
کسیکه خیمه میزند و چادر برمی‌افراشد .

متداءم (motadâ'em) ص . ع
متهم و بدنام ورسوا .

متداءم (motadâ'em) ص . ع .
فراهم آورده وانبوهی کرده‌شده .

متدابر (motadâber) ص . ع .
از یکدیگر گذشته و مریکدیگر را ترک کرده و پشت داده و ازهم اعراض کرده .

متداثر (motadâser) ص . ع .
رسم ونقش پای کهنه .

متداخل (motadâxel) ص . ع .
درج کرده و درمیان نشانده و درمیان دیگری درآورده و یا در آمده .

متداخل (motadâxel) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ داخل شدهٔ درهم و درج شده . و باصطلاح حساب : هرعددی که عاد کند عدد دیگر را مانند عدد۲ و ٤ وعدد ۳ و ٦ و جز آن .

متدارس (motadâres) ص . ع .
هم درس وهم سبق .

متدارك (motadârek) ص . ع .
مقرون و پیوسته وملازم وغیرمنقطع .

متدارك (motadârak) و (matadârek) ا . ع باصطلاح عروض قافیهٔ ازشعرکه درآن دوحرف متحرك میان دو حرف ساکن واسطه باشدمانندمتفاعلن وفعولن فعل وفعول فل .

متدارك (motadârek) ص . ع .
درك کننده و دریابنده . و بدست آورده و متصرف و دریافت شده .

متداعك (motadâ'ek) ص . ع .
بهم آمیختهٔ در جنك .

متداعی (motadâ'i) ص . ع .
مشغول بمنازعه‌وخصومت . وازطرفین تحریك و تحریض شده . و چیستان‌گوینده . و آنکه پیش می آید و تهدید میکند دشمن را . و دیواری‌که ترس از ویرانی آن باشد . وآنکه شرط قبول میکند ومی پذیرد .

متداف (motadâff) ص . ع .
بروی یکدیگر نشیننده . و بروی دیگری بالارونده .

متدافع (motadâfe') ص . ع .
مشغول بدفع و راندگی . و هجوم آورندهٔ بردیگری . و رانندهٔ کسی را درجنك .

متدافن (motadâfen) ص . ع .
مشغول بدفن دیگری . وراضی به‌پنهان کردن در میان خودشان .

متدافی (motadâfi) ص . ع .
عاقل و زیرك . و بنوبت‌گیرنده . وستوری‌که از سنگینی بارمتزلزل باشد .

متداق (motadâqq) ص . ع .
دقیق وهوشیاردرشماره .

متداکس (motadâkes) ص . ع .
بسیار وفراوان . ودشوارخوی‌از مردم .

متداکی (motadâki) ص . ع .
گرد آینده . وزحمت دهنده . ورانده .

متدالح (motadâleh) ص . ع .
دو نفر و یا زیادتر که باری را بروی چوب انداخته و باهم حمل‌کنند .

متدامج (motadâmej) ص . ع .
یکدیگر را یاری کننده .

متدامل (motadâmel) ص . ع .
با یکدیگر آشتی‌کننده .

متدانی (motadâni) ص . ع .
نزدیك و پهلوی یکدیگر .

متداول (motadâval) ص . ع .
و اگر دیده از حالی بحالی . و برخورد شدهٔ باینطرف و آنطرف و خمیده شدهٔ براست و چپ .

متداول (motadâveᶇ) ص . ع .
گروهی‌که چیزی را دست بدست میگردانند و نوبت بنوبت فرا میگیرند .

متداول (motadâvel) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ رایج وروان و معمول ومعلوم . **ومتداول شدن** : رایج شدن ومعمول شدن. **ومتداول کردن** : معمول ورایج‌کردن .

متداولة (motadavelatan) ف . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ با نوبت وبطورتناوب .

متداوله (motadâvele) ص . پ .
ـ مأخوذ از تازی ـ رایج وروان ومعمول ومعلوم ورسمی ومعهود .

متداوم (motadâvem) ص . ع .
کسیکه لازم‌گیرد و پایدار ماند . وکسی یا چیزی‌که بگردد .

متداومة (motadâvamat) ا . ع .
دایره ودور .

متداوی (motadâvi) ص . ع .
آنکه خویشتن را داروکند .

متداین (motadâyen) ص . ع .
بهمدیگر وام دهنده .

متدبر (motadabber) ص . ع .
کسیکه ازروی آگاهی اندیشه میکند . وآنکه درست دریافت میکند . وآنکه بخوبی‌میآراید و ترتیب میدهد .

متدبق (motadabbeq) ص . ع .
شکارشدهٔ با دبق .

متدثر (motadasser) ص . ع .
آنکه بالاپوش برخودمی پیچد . وآنکه دثار میپوشد . وبرجهنده برپشت اسب برای‌نشستن .

وگشن برآمدهٔ برماده . ورسوا و بی آبرو .

متدجج (motadajjej) ص . ع .
درپوشندهٔ همهٔ سلاح .

متدحدر (motadahder) و
متدحرج (motadahrej) ص . ع .
غلطیده وگرد شده .

متدحی (motadahhi) ص . ع .
هروله کننده . واسب بتاخت رونده . وگسترده وگشاده .

متدخدخ (motadaxdex) ص.ع.
درهم کشیده ومنقبض .

متدخل (motadaxxel) ص.ع.
اجازه خواهندهٔ درآمدن . و درآمده . و کسی یاچیزی که اندك اندك درآید. **وهومتدخل فی الامور** : او به تکلف دخالت درکارها می کند .

متدخن (motadaxxen) ص.ع.
دودکرده . و رنگ تباه شدهٔ از دود. و بوی دودگرفته .

متدرج (motadarrej) ص.ع.
آهسته آهسته وکم کم پیش رفته .

متدرجاً (motadarrejan)
م ف. پ . ـ مأخوذ از تازی ـ بطورآهستگی و تدریج وکم کم .

متدرع (motadarre') ص. ع .
زره پوشیده . وکرته پوشیده .

متدرعة (motadarre'at) ص.ع.
زن پیراهن پوشیده و زره پوشیده .

متدریء (motadarre') ص.ع.
گستاخ و بی ادب. و جابرو ستمگر . وکسیکه خود را پنهان میکند برای فریب دادن .

متدع (mottade') ص . ع .
آرام و برقرار وملایم . **ورجل متدع** : مردتن آسای فراخ زندگانی . و آنکه عضوی ازاعضایش دردگین وسایر اندامش صحیح باشد .

متدعر (motada''er) ص . ع .
زشت گون و پیسه روی .

متدعکس (motada'kes) ا.ع.
پیشوای رقص دست بندکه بتازی دعکسة گویند.

متدعی (motada''i) ص . ع .
کسیکه دعوی می نماید و ادعا میکند .

متدفق (motadaffeq) ص ع.
آب پاشیده شده و افشانده .

متدفن (motadaffen) ص.ع.
دفن شده و پوشیده و پنهان .

متدکل (motadakkel) ص.ع.
متکبر وخودبین. وگستاخ.ومغرورو نازکننده .

متدلث (motadalles) ص . ع .
برتازنده و حمله برنده . و افتادهٔ برروی . و کسیکه بشتاب درآید .

متدلس (motadalles) ص.ع.
پوشیده و پنهان . واندك خورنده . وستوری که درچراگاه چیزی را بلیسد . وگروه فرودآیندهٔ درتاریکی شب .

متدلف (motadallef) ا . ع .
شیربیشهٔ آهسته رو نرم رفتار .

متدلف (motadallef) ص.ع.
آنکه نزدیك میشود .

متدلق (motadalleq) ص.ع.
توجبهٔ بیك باررسنده .

متدلك (motadallek) ص . ع .
لایق وسزاوار و شایسته . وکسیکه بربدن خود خوشبوها بمالد . و آنکه بدن خویشتن رادر وقت شستن بمالد .

متدلل (motadallel) ص. ع .
لطیف وخوشنما ورفیق خوش طبع ولطیفه گو.

متدلمص (motadalmes) ص.ع.
کسیکه پیش سروی بیمو باشد و مویش ریخته باشد .

متدله (motadalleh) ص . ع .
بیخود و دل ربوده و عقل رفته ونادان .

متدلی (motadalli) ص . ع .
خوش طبع و لطیفه گو . ومسرور وخرم . و فرودآینده . و نزدیك و نزدیك شونده . و آویزان و آویختهٔ از درخت .

متدمر (motadammer) ص.ع.
هلاك شولده . وغضبناك وخشمناك .

متدمع (motadamme') ص.ع.
آماده ومستعد ریختن اشك .

متدمل (motadammel) ص.ع.
زمین کودداده شده .

متدمن (motadammen) ص.ع.
مکان متدمن : جای سرگین ناك. **وماء متدمن** : آب پشکل ناك .

متدنس (motadannes) ص.ع.
چرکین و پلید و ریمناك و آلوده و ملوث و ناپاك . و بدخلق وکج خلق . و رسوا و معیوب و زشت نام .

متدنی (motadanni) ص . ع .
کسیکه اندك اندك نزدیك شود .

متدنیء (motadanne') ص.ع.
آنکه برانگیزاند ومجبورکندکسی رابرفرومایگی و دونی .

متدوم (motadavvem) ص.ع.
کسیکه انتظارمیکشد ودرنك میکند .

متدون (motadavven) ص.ع.
فرومایه وکمینه وسفله .

متدوه (motadavveh) ص.ع.
فرسوده و پوسیده . وتغییر یافته ومبدل شده.

متدون (motadavven) ص.ع.
فرومایه وکمینه وسفله .

متدوه (motadavveh) ص . ع .
فرسوده و پوسیده . وتغییریافته ومبدل شده . وستبرشده . وتوشه وخوراك نادر وکمیاب

متدهدم (motadahdam) ص.ع.

افتاده وساقط شده .

متدهده (motadahdeh) و .

متدهدی (motadahdi) ص . ع .
سنك غلطیده وساقط شده .

متدهقن (motadahqen) ص.ع.
نامزد شده بریاست دهکده . وکشاورز.

متدهکر (motadahker) ص ع.
غلطیده، وساقط شده. وحمله برنده. ولرزیده وجنبیده .

متدهکم (motadahkem) ص.ع.
بناخواست درآینده درچیزی . ودرکارسخت در آینده . ومتکبر وگستاخ وبی‌ادب و ستمگر وجابر .

متدهم (motadahhem) ص. ع.
پوشیده وفرا گرفته شده .

متدهن (motadahhen) ص. ع .
کسی که طلایه کند خود را بروغن . و چرب وچربی دار .

متدی (mottadi) ص . ع . دیه گیرنده وخون بها دریافت کننده .

متدیث (motadayyes) ص.ع.
زن جلب وقرمساق .

متدین (motadayyen) ص . ع .
راستکارودین داروفربود . ووام دار ومدیون ومقروض .

متدین (motadayyen) ص . پ .
ـ مأخوذ ازتازی ـ دیندار وفربود . وراست ودرست‌وشاهیده ودرستکاروراستکار. وپایدار دردین خود وشاهنده . وصالح . وصادق.

متذاءب (motazâ'eb) ص . ع .
هرچیزی که متشکل بشکل گرگ شده باشد و بخصوصاً آنرا بماده شتر مینمایانند تا بربچه غیرمهربان‌گردد . و باد نرم که مختلف وزد .

متذابح (motazâbeh) ص .ع
همدیگر را ذبح نماینده .

متذاکر (motazâker) ص . ع .
آگاه‌کنندهٔ دیگری. وبیاد همدیگرآمده .

متذامر (motazâmer) ص.ع.
سخت برانگیزانندهٔ دیگری‌را برجنك‌وبرانگیخته شده .

متذامم (motazâmem) ص.ع .
یکدیگررا نکوهش‌کننده .

متذاوق (motazâveq) ص.ع.
گیرندهٔ طعام و شراب . وهمدیگررا به نیزه‌ها فراگیرنده .

متذائل (motazâ'el) ص.ع. خوار وذلیل و حقیر .

متذایل (motazâyel) ص . ع .
فروتر وپست ترحال .

متذبذب (motazabzab) ص.ع.
نهاده بحرکت .

متذبلة (motazabbalat) ص . ع.
زنی‌که برفتارمردان رود .

متذرع (motazarre') ص.ع.
برگو و پرحرف .

متذری (motazarri) ص . ع .
غلهٔ برباد داده شده . و زن گرفتهٔ از برترین قبیله . و برآیندهٔ بربالا وبرکنگره .

متذعب (motaza''eb) ص.ع.
ترسیده شدهٔ از جن و پری .

متذعذع (motaza'ze') ص.ع.
مال پراکنده وجداگردیده .

متذعر (motaza''er) ص . ع .
رجل‌متذعر: مردترسناك وترسانیده‌شده.

متذعلب (motaza'leb) ص.ع.
مردسبك جامه. وپنهان رونده. وبرپهلوخفته.

متذقح (motazaqqeh) ص.ع.
هومتذقح‌للشر: او بتکلف خود راشریر مینماید .

متذقط (motazaqqet) ص.ع.

اندك اندك گیرنده .

متذکر (motazakker) ص.ع.
یادکننده ودرخاطرآورنده . وپندگیرنده .

متذکر (motazakker) م‌ف.پ.
ـ مأخوذ از تازی ـ یاد آمدن چیزازیادرفته. و**متذکرشدن:** یادآمدن‌چیزفراموش‌شده وازیادرفته . و**متذکرکردن:** یاد آوردن چیزی از یادرفته .

متذکرة (motazakkerat) ص.ع.
امراةمتذکرة : زنی‌که بمردان ماند .

متذلغ (motazalleq) ص. ع.
امرمتذلغ : کار یفاینده و بیسود .

متذلل (motazallel) ص . ع .
فروتن وکمینه . وملایم ونرم دل.ودادخواه.

متذمر (motazamer) ص. ع.
نکوهش‌کنندهٔ خویشتن و دیگرگون شده و متغیر. وغضبناك. وترسانیده .

متذمم (motazammem) ص.ع.
شرمنده وخجل وشرمسار .

متذنب (motazanneb) ص.ع .
دنباله‌گذارندهٔ برعمامه . وگیرندهٔ راه .

متذوق (motazavveq) ص.ع.
کسی‌که کم‌کم میچشد چیزی را .

متذیء (mottaze') ص . ع .
عیب کرده شده . و ملامت شده و سرزنش پذیرفته .

متذیل (motazayyel) ص.ع .
متکبر و با جلال وعظمت . وآنکه ذیل وی میروبد زمینرا . وبذله پوش . وآنکه بهوای نفس خود عمل میکند .

متذیلة (motazayyelat) ص.ع.
ارض‌متذیلة : زمین اندك باران رسید.

متذیع (motazayye') ص.ع.
گوشت نیك پخته شده‌که بخوبی از استخوان جداگردد . وگوشت فاسد وتباه شده که از

استخوان جدا گردد. و روی آ ماسیده .

متر (matr) م . ع. **مترالحبل ولحوه‌متراً** (از باب نصر): کشید ن ریسمان و مانند آنرا . و **مترامراته** : جماع کرد با زن خود . و **مترالشیء**: برید آن چیزرا. و **متر بسلحه** : سرگین انداخت و ریخ زد.

متر (metr) ا. پ . مأخوذ از فرانسه ـ نوعی ازاندازهٔ طول که عبارت‌است از یك چهل میلیون جزء از دایرهٔ نصف‌النهار و مساوی است به پانزده گره و سه ربع گره یعنی یك ربع گره از گز شاه که اندازهٔ معمولی این‌زمان است کوتاه تر میباشد .

متر (moterr) ص.ع. قطع‌کننده . و نفی بلد شده و از شهر خویش دور افتاده . و کسی‌که برمی‌اندازد .

مترا (matrâ) ا . پ . بلغت زند و پازند: باران ومطر.

مترابط (motarâbet) ص . ع پاینده و دائم . و **ماه مترابط** : آب که سپری نشود .

مترابل (motarâbel) ص . ع . شیری ومانند شیر وشبیه به اسد .

متراجع (motarâje') ص . ع. بازگشته وبرگردیده .

متراجم (motarâjem) ص.ع. مشغول بسنك اندازی بریکدیگر .

متراح (metrâh) ا . ع . ماده شتری‌که زود شیرکم کند .ج : متاریح .

متراخی (motarâxi) ص . ع سست و با درنك ودیر.

متراد (motarâdd) ص . ع . با یکدیگر نزاع کننده . و یکدیگررا دفع وطرد کننده. ودورکننده . وراضی بحل شرط .

مترادف (motarâdef) ص . ع . متوالی‌وپی‌درپی. وقطع نشدهٔ ازعقب دیگری. و پیوسته شدهٔ بمزاوجت . وهم معنی .وباین معنای‌اخیرازلغات مولده است. وشریك‌چیزی درا‌سم. وقافیهٔ‌که درآن دوسا کن جمع گردند.

مترادف (motarâdef) ص . پ . ـ مأخوذ از تازی ـ همردیف . وکسی‌که در پس دیگری سوار شود . و پی در پی . و شریك درمعنی .

متراس (motarâss) ص . ع . هم راز وبایکدیگر رازدرمیان نهاده.

مترا‌سل (motarâsel) ص . ع . مریکدیگررا اخبار فرستنده و مکتوب‌فرستنده.

متراص (motarâss) ص . ع . یکدیگرچسپیده درصف آرائی ومتلاصق .

متراصع (motarâse') ص . ع . گنجشگان برویهم برجهنده .

متراصف (motarâsef) ص . ع. چسپیدهٔ با یکدیگردرصف .

متراضخ (motarâzex)ص.ع. مشغول بسنك‌اندازی یکدیگر.

متراضی (motarâzi) ص .ع . خشنود وراضی ازهم .

متراطن (motarâten) ص . ع . مشغول به گفتگوی با همدیگر بزبانی غیر از زبان تازی .

متراغی (motarâqi) ص . ع . شتران بانك‌کننده گروهی از یکطرف وگروهی از طرف دیگر.

متراف (motara''ef) ص . ع . مهربان. وبسیاربا رحم. وحلیم. و مشفق. وبا مروت .

مترافد (motarâfed) ص . ع . یکدیگررا یاری دهنده .

مترافع (motarâfe') ص . ع . هریك ازطرفین‌که راضی به حکومت حکم ویا قاضی شده‌باشند.

مترافق (motarâfeq) ص . ع . رفیق وهمراه سفر.

مترافیء(motarâfe') ص . ع . همدل وهمتفق و یك جهة. و از همه جهت راضی. و یاری‌کنندهٔ مریکدیگر ویار ومعاون.

متراك (matrâk) ا .ع. نام منزلی ازمنازل ماه‌که بتازی عواگویند .

متراکب (motarâkeb) ص . ع . توده شده وانباشته شدهٔ برروی هم دیگر. واستواروومحکم وقوی .

متراکض (motarâkez)ص.ع. اسبهای هم‌سازدر دوانیدن بسوی‌کسی .

متراکل (motarâkel) ص . ع . بریکدیگر اگدزنندهٔ درجنك .

متراکم (motarâkem)ص.ع . گردآمده وبرروی هم نشسته .

متراکم (motarâkem) ص.پ. مأخوذ از تازی- برویهم نشسته و بروی هم گرد آمده. وهجوم‌کننده. وانبوهی نماینده.و **متراکم‌شدن** :گردآمده‌شدن‌برویهم‌ویك جا جمع شدن وبروی هم افتادن .

مترأم (motara''em) ص . ع . مهربان‌وبسیار بارحم‌ومروت وشفیق. وحلیم.

مترامی (motarâmi)ص.ع.مشغول به تیراندازی همدیگر . مر. ترامی .

متراوح (motarâveh) ص.ع. نیکوکار. ومنعمی‌که‌گاه ازاین دست بهبخشد و گاه ازآن دست .

متراوغ (motarâveq) ص . ع . مشغول به‌کشتی‌گرفتن وبدست آوردن‌دیگری.

متراهص (motarâhes) ص .ع. سنگهای برهم نشسته‌ومحکم واستوارشده .

متراهن (motarâhen) ص.ع. باهم‌گروکننده.

مترائی (motarâ'i) ص ۰ ع ۰ آنکه اندیشه می کند دیگری را ۰ وآنکه درجلو آئینه می‌ایستد تاخودرا به‌بیند. وغوزه‌خرمای سرخ وزرد شده.

مترائی (motarâ'i) ا ـ ص ۰ ع ۰ علم ابصار. ومتعلق به بصر.

مترب (matrab) م.ع. **ترب ترباً ومتربا** (ازباب سمع): بسیارشدخاك آن. وترب **فلان**: دردست فلان خاك آمد. وخاك آلوده گردید. ودوسیدبخاك. وزیان‌کارشد. ومحتاج گردید .

مترب (motreb) ص.ع. بسیار مال و یا کم مال .

مترب (mottarrab) ص.ع . آلوده شدهٔ بخاك وگرد .

مترب (motarreb) ص.ع. بسیار مال وکم مال.

متربب (motarabbeb) ص . ع. گرد آمده. وکسی که ادعای ملکیت‌چیزی‌میکند. وتربیت‌کننده‌وپرورنده ومربی.

متربة (matrabat) ا.ع . درویشی و تنگدستی و بینوائی.

متربث (motarabbes) ص. ع . کاهل‌ودرنك‌کننده.

متربجة (motarabbejat) ص.ع . نادان واحمق. وزنی‌که بربچهٔ‌خود مهربان واز حال آن آگاه باشد .

متربح (motarabbeh) ص. ع . سرگشته وسرگردان وحیران.

متربخ (motarabbex) ص . ع . فروهشته و مسترخی .

متربد (motarabbed) ص . ع . آسمان ابرناك. وزشت رو وترش‌رو.

متربد (motarabbed) ا ۰ ع ۰ شیر بیشه.

متربص (motarabbes) ص ع. چشم‌دارنده وانتظاردارنده و منتظر. وبندکنندهٔ غله بانتظا رگرانی.

متربض (motarabbez) ص.ع. برزمین افتاده. وکشته شده. وکسی‌که نان‌را خردخرد می کند ودراشکنه میریزد .

متربع ('motarabba) ا . ع . فرود آمد نگاه دربهاران. وجائی‌که ستور در بهارچرا می کنند.

متربع ('motarabbe) ص .ع . فربه شدهٔ ازعلف بهاری. وکسی‌که چهار زانو می نشیند .

متربق (motarabbeq) ص.ع . کسی‌که چیزی به‌گردن خود آویزان میکند.

متربل (motarabbel) ص . ع . درخت برك دار وسبز.

متربلة (motarabbalat) ص.ع . زن پرگوشت پستان بزرك .

متربی (motarabbi) ص.ع .کسیکه غذا می‌دهدومی‌پروراند. وآنکه می‌پروراند و تربیت می‌کند.وپرورده شده و آموخته شده و تعلیم داده شده‌وتربیت‌شده.ومرباسازندهٔ‌میوه‌ها وریشه‌ها.ومربا شده .

مترتب (motaratteb) ص .ع . استوار وثابت و برجای و ترتیب داده شده و برجای‌ایستاده.ورنجوروآزاررسیده.

مترتب (motaratteb) ص .پ . مأخوذ ازتازی-ترتیب داده شده ومقررشده.و صادرشده.وپدید آمده.

مترتل (motarattel) ص.ع .کسیکه می‌سراید و آواز می‌خواند با صدای‌خوش. و آنکه آهسته می‌خواند وآهسته حرف میزند .

مترتم (motarattem) ص .ع . کسی‌که برانگشت خود جهت یادداشت‌رشته‌ای بسته باشد.

مترثن (motarassen) ص .ع . طلاکرده شدهٔ به غمرة و سفیداب و سرخاب وماننداآن.

مترج (motarraj) ص.ع. سرخ‌و نارنجی رنك .

مترجح (motarajjeh)ص.ع . راجح ومایل وچربیده وفزون آمده. وجنبیده وازاین طرف بآنطرف‌درهوا حرکت‌داده‌شده.

مترجرج (motarajrej) ص.ع. لرزید وجنبیده‌ومتزلزل.وباین طرف‌و آنطرف حرکت داده شده .

مترجز (motarajjez) ص.ع . تندر آوازکننده. و ابر جنبندهٔ به آهستگی از بسیاری آب. ورجزخواننده.

مترجف (motarajjef) ص . ع . مترك‌ولرزان‌وباجنبش.

مترجل (motarajjel) ص . ع . کسی‌که پیاده‌می‌رود.وکسی‌که‌درچاه فرودمی‌آید. و پیاده ضدسواره .

مترجم (motarjam) ص.پ.مأخوذ از تازی-ترجمه شده ومعنی‌کرده شده .

مترجم(motarjem) ص . ع.**لسان مترجم** :زبان‌فصیح وگویا.

مترجم (motarjem) ا . پ.مأخوذ از تازی-ترجمان و ترجمه‌کننده و معنی‌کننده‌و تاجران.

مترجمی (motarjemi) ا . پ . مأخوذ ازتازی-شغل کسی‌که‌زبانی را بزبان‌دیگر می‌آوردو ترجمه‌میکند .

مترجمیت(motarjemiyyat)ا.پ. مأخوذازتازی- ترجمه.

مترجی (motarajji) ص . ع . امید دارنده وچشم دارنده و متوقع .

مترح (motreh) ص . ع . آنکه پیوسته چیزهای‌نامرغوب بیند وشنود.

مترح (motarrah) ا.ع. جامهٔ سبز رنك وزندگانی تنك. وسیل اندك كه زود منقطع گردد.

مترح (motarrah) ص.ع. اندوهگین وغمگین.

مترح (motarreh) ص.ع. كسیكه اندوهگین میكند.

مترحرح (motarahreh) ص.ع. اسب فراخ گذارندهٔ پاها جهة كمیز انداختن.

مترحل (motarahhel) ص.ع. كوچ كننده وسفر كننده. وكسی كه بنا پسند پیش آید.

مترحم (motarahhem) ص.ع. مهربان وشفیق وبارحم ونرم دل و دلسوز. و رحمت فرستنده.

مترحی (motarahhi) ا.ع. مار گردشده.

مترخص (motaraxxes) ص.ع. كسی كه اجازت و رخصت حاصل می كند. وكسیكه آسان می گیرد.

متردد (motaradded) ص.ع. دفع كرده ورد كرده ودور كرده و قبول نا كرده. و آنكه مقاومت می كند و ممانعت مینماید و مخالف ونا موافق. و آینده وروننده وآمد وشد كننده وگردش كننده وسیر كننده. ودودله ومشكوك. وسرگشته. وكوتاه وقصیر. وفی صفته صلی الله علیه وآله: **لیس بالطویل البائن ولا القصیر المتردد** ای المتناهی فی القصر.

متردد (motaradded) ص.پ. مأخوذ ازتازی. دودله ومشكوك وبی ثبات ونا پایدار. وسرگشته وحیران. وپریشان وآشفته.

متردس (motaraddes) ص.ع. فروافتادهٔ درچاه.

متردم (motaraddam) ا.ع. جای درپی كردن جامه.

متردم (motaraddem) ص.ع. جامهٔ كهنه وجامهٔ درپی كرده. ودرپی كننده.

متردی (motaraddi) ص.ع. فروافتادهٔ درچاه ویا ازكوه.

مترد یة (motaraddeyat) ا.ع. گوسپند فروافتادهٔ ازبلندی خواه كشته شده باشد و یانشده باشد. قوله تعالی: **و المتردیة والنطیحة.**

متردیة (motaraddeyat) ص.ع. دختری كه درزیر چادرخود را بیاراید.

مترز (matrez) ا.پ. سپر.

مترز (motrez) ا.ع. هرچیز كه صلب وسخت كند مانند دوندگی كه گوشت اسب راسخت می كند. وزنی كه خمیر سفت وسخت میسازد.

مترزن (motarazzen) ص.ع. محترم و باعظمت و احترام و باوقار وباثبات وپایدار.

مترس (matars) ا.پ. چوب گندهٔ كه در پس دراندازند تا درگشوده نگردد. ونیز كنگره‌های چوبین ویا گلین دیوارقلعه كه درهنگام لزوم برسردشمن اندازند. وشكلی كه دركشتزار سازند ازبرای دفع جانوران زیانگار.

مترس (matars) پ. كلمهٔ فعل یعنی ترس مكن.

مترس (metras) ا.ع. مأخوذ از مترس فارسی چوب گنده‌ای كه درپس دراندازند تا درگشوده نگردد. ج: متارس.

مترس (motarres) ص.ع. كسیكه برخود سپرمیپوشد ویادیگری را سپرمیپوشاند.

مترسب (motarasseb) ص.ع. هرآنچه رسوب میكند.

مترسة (metrassat) ا.ع. هرچیزكه مانند سپرآن را پیش آرند و خود را بدان حفظ كنند.

مترسل (motarassel) ص.ع. هرآنكه چیزی رابفراغت میكند. ونامه‌نویسنده.

مترسل (motarassel) ا.پ. مأخوذ ازتازی. نامه نویسنده ونامه فرستنده.

مترسلانه (motarasselâne) م.ف.پ. مأخوذ ازتازی. منشیانه. و**مترسلانه نوشتن:** نامهٔ بلیغ وفصیح وبطورانشاء وفصیحانه نوشتن.

مترسم (motarassem) ص.ع. كسی كه نشان سرای و خانه میجوید. وكسیكه درس میدهد. و آنكه بیادمی آورد.

مترشف (motaraccef) ص.ع. مكنده وجرعه جرعه نوشنده.

مترشی (motaracci) ص.ع. نرم وملایم وحلیم ومهربان ونیك خواه.

مترص (motras) ص.ع. میزان

مترص: ترازوی راست وعدل ومحكم.

مترص (motres) و (motarres) ص.ع. كسی كه محكم میكند واستوارمی نماید و پایدار می كند. وكسی كه راست می كند و برابر می كند.

مترصد (motarassed) ص.ع. كسی كه اندیشه می كند ومی نگرد و پاس دارنده. وانتظاركشنده. وتفتیش كننده.

مترصد (motarassed) ا.پ. مأخوذ ازتازی. منتظر و نگران و امیدوار و چشم براه وبیدار.

مترضب (motarazzeb) ص.ع. عاشقی كه می بوسد.

مترضح (motarazzeh) ص.ع. كوفته وسحق شده وریزریز شده.

مترضض (motarazzez) ص.ع. شكسته شدهٔ بشكل پارچه های گنده.

مترضی (motarazzi) ص.ع. آنكه خوشدل وخرسند میشود. وخوشدلی میدهد. و پریشان ودلتنگی كه بهرچیزی خودرا خوش آیند می كند.

مترطم (motarattem) ص.ع.

کسی که خودداری میکند دردفع پلیدی وغایط خود.ومنقبض ودارای یبوست طبع .

مترع(motra')ص.ع.پروسرشار .

مترع (motre')ص.ع.کسیکه پرمیکند وانباشته میکند .

مترع(motarre') ص . ع. آنکه می‌بنددردرا.

مترعة(matra'at)ا.ع.رجل‌ذو **مترعة**:مردی‌که نه شتابی نمایدو نه خشم. وباوقاروآرام.

مترعة(motra'at)ص.ع.مونث‌مترع: پروسرشار.

مترعة (motre'at)ص . ع.مونث مترع : زنی که پرمیکند و انباشته می‌نماید.

مترعث(motara''es)ص.ع.آرایش شده‌باگوشواره.

مترعرع (motara're')ص . ع. شادمان وچالاک .

مترعظ(motara''ez) ص.ع.کسیکه آزمایش می‌کند بارشتررا وآنرا برابرمیکند.

مترعی (motara''i) ص . ع. چرندهٔ‌گیاه .

مترغب (motaraqqeb) ص .ع. امیدوارو منتظر.

مترغم (motaraqqem) ص. ع. خشمگین ودرحالت خشم‌وغضب.

مترف(motraf) ص.ع. بناز ونعمت پرورده.وواگذاشته به میل و خواهش خودکه هرچه خواهد کند.و مغرور و خودبین و از خودراضی.

مترف(motref)ص.ع.کسی‌که‌ازروی خودسری اصرار به نافرمانی میکند .

مترف (motref) و (motarref) ص.ع. مردی‌که وی‌راتوانگری‌و نعمت بی‌راه می‌گرداند و برباد‌ می‌دهد. و بخشاینده‌ای که‌در زندگانی خویش آسوده‌باشد. وبخشندهٔ لوازم زندگانی.

مترفض (motaraffez)ص.ع.پریشان و متفرق وپراکنده وپاشیده.وشکسته وشکافته شده .

مترفع (motaraffe')ص.ع.برافراخته شده وبلندکرده‌شده.ومتکبر.

مترفغ (motaraffeq) ص . ع.آنکه درعیشُ وفراخی زندگانی میکند .

مترفق(motaraffeq)ص.ع.خیرخواه ونیك اندیش‌ومهربان.

مترفه (motaraffeh) ص .ع. برآسوده‌وتن آسای .

مترقب (motaraqqeb) ص.ع. کسی‌که اندیشه می‌کند ومی‌نگرد.وکسیکه‌انتظار می‌کشد وامید دارد .

مترقب (motaraqqeb)ا. پ - ماخوذ از تازی ـ منتظر ونگران وامیدوار با حرص‌وآز. ومحافظ‌ونگهبان .

مترقرق (motaraqreq) ص . ع. رخشان و تابان.و **مال مترقرق:** شتران مایل‌ومستعدلاغری وفربهی .

مترقش (motarraqqec) ص .ع. زینت داده شده‌وآراسته شده.

مترقص (motaraqqes) ص.ع. به‌بالا و پائین متحرك شده .

مترقع (motaraqqe') ا.ع.چیزی که بدان نکوهند ودشنام‌دهند .وموضع شتم و دشنام .یق **اری‌فیه مترقعاً** ای موضعاًللشتم والهجاء.

مترقع (motaraqqe') ص.ع. فراهم آورنده. وآنکه می‌ورزد وکوشش در بدست آوردن سود می‌کند .

مترقق (motaraqqeq) ص .ع. مهربان ومشفق . ونرم دل ورحیم .

مترقن (motaraqqen)ا.ع.خضاب کرد به‌حنا و یا زعفران.

مترقی(motaraqqi)ص.ع.بالارفته و پیش رفتهٔ درعلم وترقی نموده .

مترکب (motarakkab)ص . ع. نشانیده.ودرج کرده ودرمیان‌نهاده. وبالارفته و سوارشده‌ونهاده.

مترکب(motarakkeb) ص .ع. یکی بردیگری بالارفته وسوارشده .

مترکح (motarakkeh) ص .ع. کاهل و سست و تنبل .و درنك‌کننده‌و راحت نشسته.وفراخ وگشادووسیع.وچست‌وچالاك. ودست آموزومتصرف‌درکار.

مترکل (motarakkel) ص.ع. کسی‌که پای خود را برچیزی‌می‌نهدمانند آنکه پای‌بروی بیل می‌گذارد تا آنرا بزمین فروکند.

مترکن (motarakken)ص.ع. ثابت‌واستواروومحکم‌وبرقرار.وباوقاروساکن.

مترمرم(motaramrem) ص.ع. خاموش و ساکت.وکسی‌که می‌جنباند لبها را بی آنکه سخن‌گوید .

مترمز (motarammez) ص.ع. کسی‌که حرف میزند با رمزوعلامت. و هنگامه جو.وآشفته‌وسرگشته ومضطرب.

مترمع(motaramme') ص .ع. مضطرب شدهٔ از خشم .وآ لودهٔ در پیخال خویش .

مترمق(motarammeq) ص.ع. آن که جرعه جرعه وبنوبت می‌نوشد .

مترمل(motarammel) ص .ع. بی زن.و آلودهٔ به خون .و فرومایه ودون و حقیر .

مترمم(motarammem) ص .ع. متفرق‌وپراکنده .

مترمی (motarammi) ص .ع.

به نشانه اندازندهٔ تیر.

مترنح (motaranneh) ص. ع. افتان وخیزان حرکت کنندهٔ ازمستی.وکسی‌که اندك شراب می‌آشامد.

مترنخ (motarannex) ص. ع. آنکه چنك درمی زند ومی آویزد.و خوار و فرومایه‌وذلیل.

مترنق (motaranneq) ص. ع. آب کدر وتیره.

مترنم (motarannem) ص. ع. سراینده ومغنی و سرودگوینده .وکبوتربانك کننده.

مترنم (motarannem) ا. پ- مأخوذ ازتازی-سراینده و سرود گوینده و آواز خواننده.

مترنن (motarannen) ص. ع. صدا دار و بانك دار و آوازکننده.

مترنی (motaranni) ص. ع. عاشقی که پیوسته بمعشوق خودمی‌نگرد.

متروح (motaravveh) ص. ع. گیاهی‌که می بالاید وبلند میشود .ودرختی که دوباره برك می آورد.وکسی که با بادزن باد می‌زند.و آبی که ازجهةنزدیکی بچیزی بوی آن‌را گیرد.وکسی که درشبانگاه می‌رود.

متروع (motaravve') ص. ع. ترسیده‌وترسانیده شده.

متروغ (motaravveq) ص. ع. ستوری‌که درخاك می غلطد.

متروك (matruk) ص. ع. واگذاشته. و ساقط‌شده.

متروك (matruk) ص. پ- مأخوذ از تازی- واگذاشته شده .وردشده و قبول ناشده .وساقط شده‌وباطل‌شده. ومنسوخ‌ونسخ شده. و**متروك الاستعمال**: نامستعمل و منسوخ وباطل .و **مال متروك**: مالی‌که‌از شخص مرده باقی‌ماند.

متروکات (matrukât) ا. پ- مأخوذ ازتازی- اثاث‌البیت و هرچیز که پس از کسی باقی‌ماندخواه آنکس زنده‌باشدویامرده. ورخت و اسباب غیر لازم.

متروکه (matruke) ص. پ. مأخوذ از تازی - هرچیز وا گذاشته شده وترك‌شده‌وساقط گشته .و**اموال‌متروکه**: چیزهائی که ازشخص مرده باقی مانده‌باشد.

مترهب (motarahheb) ص. ع. کسی‌که پرستش مینمایدوتقدیس میکند خدای تعالی‌را. وکسی‌که رهبانیة می کند. وترساننده و وعدهٔ بدکننده.

مترهل (motarahhel) ص. ع. سست ونرم.

متری (motri) ص. ع. کسی که کارهارا پی در پی می کند و میان آن ها مهلتی میدهد.

مترئد (motara''ed) ص. ع. گیاه باصفا. وکسی‌که دروقت برخاستن لرزه گیرد وی را ازسنگینی خود.

متریع (motarayye') ص. ع. سرابیکه بدرخشد ونمایان شود وناپدیدگردد. وروغنی‌که‌بجنبد و بدرخشددروی طعام.وآن‌که دیری کند ویا توقف نماید. وسرگشته و حیران. وگروه فراهم‌آمده‌ومجتمع. وکسی‌که از بسیاری روغن‌مالی بربدن دست دربدن‌وی بلغزد.

متریف (motarayyef) ص. ع. رسیده شدهٔ بزمین علفناك.

متریق (motarayyeq) ص. ع. سراب درخشنده ونمایان شده.

متز (matz) ا. ع. **متز بسلحه**

متزآ (ازباب‌نصر): پلیدی‌انداخت‌وریخ‌زد.

متزاحف (motazâhef) ص. ع. حریفهائی‌که درجنك نزدیك بهم‌گردند.

متزاحم (motazâhem) ص. ع. انبوه شده‌وفشارداده شده بر یکدیگر. وگروه گرد آمده وجمع شده.

متزأر (motaza''er) ص. ع. شیر بانك‌کننده وغرنده.

متزاور (motazâver) ص. ع. هم دیگر را زیارت کننده. وبرگشته ازچیزی و مایل شده.

متزاول (motazâvel) ص. ع. هم کار وهم‌کسب‌وهم زحمت.

متزاید (motazâyed) ص. ع. افزون شده. و پر گوئی که بتکلف در سخن می فزاید.

متزاید (motazâyed) ص. پ. ماخوذ ازتازی- افزون شده و اضافه شده و زیادگشته وزیادتر وافزون تر وبیشتروفراوان تر. وبسیار دراز.

متزایغ (motazâyeq) ص. ع. مایل شدهٔ بسوی یکدیگر.

متزایل (motazâyel) ص. ع. دور ومتفرق. وفانی وناپایدار. وجداوعلیحده. وزیان‌کرده. وتجزیه‌شده‌وپرا کنده. وشرم‌داشته شدهٔ ازکسی.

متزبد (motazabbed) ص. ع. کف‌دار ودارای‌کفك. وسوگندخورندهٔ بشتاب. وکسی‌که مسکه ازشیرمی‌گیرد.

متزبع (motazabbe') ص. ع. بدخواه ونابکار. ومعربدوخشمناك.

متزبی (motazabbi) ص. ع. کسی‌که زبیة میسازد برای شکار شیروطعمه‌در آن می‌نهد.

متزتت (motazattet) ا. ع. عروس آراسته شده.

متزجی (motazajji) ص. ع. راضی

بچیز اندك .

متزحزح (motazahzeh) ص.ع.
دور ومهجور وغايب.

متزحف (motazahhef) ص.ع.
کسی که پیش می رود .

متزحل (motazahhel) ص.ع.
کسی که دور می رود وعزلت می گیرد.

متزحلف (motazahlef) ص.ع.
غلطیده ودور شده وگوشه نشین .

متزحن (motazahhen) ص.ع.
دیر ودرنك.وبی رغبت وبی میل وناراضی.وکسی که بر خلاف میل واراده اش مجبورشده باشد.

متزخر (motazaxxer) ص.ع.
دریای پرازآب .

متزر (motazzer) ص.ع.مجرم وگناه کار .

متزرر (motazarrer) ع.ص .
جامه ایکه دارای دکمه ها باشدو با آن دکمه ها آن جامه رامحکم بندند.

متزری (motazarri) ص.ع.زبان درازکننده بابرادرخود. وکسی که ملامت میکند وسرزنش می نماید.

متزع (mottaze') ا.ع.شدیدالنفس وسخت دل .

متزعزع (motaza'ze') ص . ع .
جنبانیده . وجنبیده.

متزعم (motaza''em) ص . ع .
آنکه دروغ بر می بندد و دروغ میگوید و دروغگو .

متزغم (motazaqqem) ص . ع.
آنکه درحالت خشم سخن می گوید .

متزفی (motazaffâ) ص.ع.ترسانیده شده .

متزقم (motazaqqem) ص . ع .
آنکه کم کم وآهسته می بلعد. وپرخوروبسیار اکول. وآنکه لقمه میسازد. وکسی که افراط در نوشیدن شیرمی کند .

متزکر (motazakker) ص . ع .
کودك نیکوحال وکسی که ترقی میکندوبختیاری شود.وپرشده. وشکم کودك پرشده.

متزکی (motazakki) ص.ع .
گوالیده وافزون گردیده.وصدقه وزکوة دهنده.

متزلج (motazallej) ص . ع.
لغزیده. ومصربرشرب شراب.

متزلح (motazalleh) ص.ع.
چشنده وچشیده.

متزلخ (motazallex) ص.ع .
بزیرافگنده. وفرو لغزیده بواسطۀ سرازیری و یا لغزانی جای .

متزلزل (motazalzal) ص . ع.
سخت جنبیدۀ اززلزله.

متزلزل (motzalzel) ص.ع. جنبیده ومتحرك ومرتعش .

متزلزل (motazalzel) ص .پ.
مأخوذ از تازی-لرزیده.ومضطرب.ولرزنده و مرتعش وپریشان.

متزلع (motzalle') ص.ع.دست وپای ترکیده وکفته .

متزلف (motazallef) ص . ع .
کسی که پیش می آیدوسبقت می گیردوجلومیرود. ومتفرق وپراکنده .

متزلق (motazelleq) ص . ع .
لغزیده وبزیرافتاده ولغزان.وسرخ وسپیددرخشان. وخوش پسندوخوشنما. وآراسته وزینت گرفته.

متزمر (motazammer) ص.ع.
شترمرغ مادۀ صداکننده.

متزمل (motazammel) ص.ع.
کسی که جامه را بخوددرپیچیده باشد .

متزن (mottazen) ص.ع.گیرندۀ پول سنجیده ووزن شده ویاشمرده شده. وشعر موزون وراست ودرست .

متزنتر (motazanter) ص.ع.
خرامنده ومتبختر .

متزنح (motazanneh) ص.ع.
کسی که خودرا بالا ترازمرتبۀودرجه ای که دارد وامی دارد.وکسی که به بی پروائی وبطورآشکار واز روی غرورسخن میراند.وآنکه دفعه بدفعه آب می خورد.

متزنخ (motazannex) ص.ع.
مغرور وخودبین ومتکبر.

متزند (motazanned) ص.ع.
مغلوب شدۀ ازبرهان وبی جواب و عاجز و ناتوان ازجواب. وخشمگین .

متزندق (motazandeq) ص.ع.
زندیق شده وبی دین وملحد.

متزنر (motazanner) ص . ع .
زناربسته.وباریك ونازك.وزبرکوفته.

متزوج (motazavvej) ص.ع.
زن گرفته.وشوی گرفته .

متزود (motazavved) ص.ع .
کسی که زادوتوشه می گیرد.

متزور (motazavver) ص . ع .
شیر غرنده.

متزهد (motazahhed) ص.ع.
دیندار وپارسا وزاهد .

متزهلق (motazahleq) ص.ع.
سپید وصاف وروشن.وفربه.

متزید (motazayyed) ص.ع .
نرخ گران شده وبالارفته. وکسی که میافزاید بر تأویل کلام وضمیمه ای بدان متصل میکند.

متزیق (motazayyeq) ص . ع.
زنی که می آراید وزینت می کند خودرا وسرمه درچشم خودمی کشد .

متزیل (motazayyel) ص.ع.
پراکنده ومتفرق.

متزین (motazayyen) ص.ع. آراسته شده وزینت داده شده .

متزیی (motazayyi) ص . ع . لباس پوشیده وجامه پوشیده .

متس (mats) م . ع . **متس بسرجینه متسا** (از باب نصر) : سرگین انداخت. **ومتس النبت وغیره** (از باب ضرب): جست گیاه وجز آن را جهت برکندن .

متساءل (motassâ'el) ص . ع . مر یکدیگر را پرسنده وخواهنده .

متسابق (motasâbeq) ص.ع. مشغول به منازعهٔ درگرو و بریکدیگر پیشی گیرنده .

متساتل (motasâtel) ص.ع. یکی بدیگری ملحق شده ومتصل گشته. واز پی هم رفته وبهم رسیده .

متساجل (motasâjel) ص . ع. بریکدیگر فخر کننده .

متسار (motasârr) ص . ع. باهم دیگر رازگوینده .

متسارع (motasâre') ص . ع. هم شتاب و با هم شتاب کننده. وکسی که شتاب می کند .

متسافح (motasâfeh) ص . ع. زناکار وزنا کننده.

متسافد (motasâfed) ص . ع . سباع برجهنده .

متسافط (motasâfet) ص.ع. خرمای سبز ونارسیده .

متساقب (motasâqeb) ص.ع. نزدیك بهم و پیوسته .

متساقط (motasâqet) ص . ع . افتاده. و پی درپی افتاده. وخود را بر چیزی افگنده .

متساقی (motasâqi) ص . ع . هم دیگر را آب خوراننده .

متساکر (motasâker) ص .ع. کسی که مستی کند ورسوائی نماید بی آنکه مست باشد .

متسالف (motasâlef) ص.ع. پیوسته بواسطهٔ مصاهرت ومرتبط شده بواسطهٔ ازدواج مانند شوی دوخواهر .

متسالم (motasâlem) ص . ع. باهم دیگر صلح کننده .

متسامح (motasâmeh) ص .ع. مهربان وشفیق بایکدیگر .

متسامع (motasâme') ص .ع . کسی که ادعای شنیدن کند. وفاش شده و آشکار شده. وازهم دیگر شنونده .

متسامی (motasâmi) ص. ع. باهم نبرد کنندهٔ دربرتری وفضیلت .

متساند (motasâned) ص.ع. مجتمع شدهٔ درزیر علم های جداگانه. ج: متساندون. یق **خرج القوم متساندین علی رایات شتی**. وکسی که بر خود پشت می دهد و تکیه می کند. وبکدیگر را یاری کننده و دستگیری نماینده .

متساندون (motasâneduna) ع.ج. متساند.

متساور (motasâver) ص.ع. آنکه برمی جهد بروی دیگری ویا می پیوندد بدیگری. و ظاهر و هویدا شده. و کسی که می نمایاند خودرا .

متساوق (motasâveq) ص.ع. شتران بیکدیگر رام گردیده و رام و مجتمع گشته. ودسته دسته شده .

متساوك (motasâvek) ص . ع . ستور بهم چسبیدهٔ جنبان.

متساوی (motasâvi) ص.ع. برابر هم وماننده هم .

متساوی (motasâvi) ص . پ . مأخوذ ازتازی - برابر ویکسان ومتوازی وراست ودرست. و **متساوی الاضلاع**: هم پهلو و متوازی هم .

متساهل (motasâhel) ص.ع. خوش خوی وآسان بسوی یکدیگر.

متساهم (motasâhem) ص .ع. مشغول به انداختن قرعه.

متسایر (motasâyer) ص.ع. همراه و رفیق درسفر.

متسایف (motasâyef) ص.ع. مشغول به حفظ وحمایت.

متسایل (motasâyel) ص.ع. گروهان ولشکریان مجتمع .

متسبخ (motasabbex) ص . ع . گرمای آرمیده وفرونشسته .

متسبسب (motasabseb) ص .ع. آب جاری شده وروان گشته.

متستر (motasatter) ص .ع. پوشیده ونهفته. وحجاب ساخته. وآگاه وخبردار. وکسی که چیزی را دورنگاه میدارد .

متسجم (motasajjem) ص. ع. آسمان بارنده .

متسحب (motasahheb) ص.ع. کرشمه کننده ونازکننده.

متسحج (motasahhej) ص.ع. سخت خراشیده وپوست کنده شده .

متسحر (motasahher) ص.ع. کسی که طعام سحری می خورد.

متسحن (motasahhen) ص.ع. کسی که هیئت چیزی را نیك می بیند ونیکومی یابد آن را .

متسخر (motasaxxer) ص . ع . حقیرو خوارشمرنده. واستهزاء کننده ومضحکه کننده. وکسی که ملجا می کند دیگری را باطاعت وفرمانبرداری. ومجبور به کار بی مزد .

متسخط (motasaxxet) ص.ع. ناخشنود ورنجیده وآزرده. وکم شمرده. وکسی که بی جا وبی‌موقع میدهد. وناپسند دارنده و مکروه دارنده. ونگاه‌تند وتیز.

متسخی (motasaxxi) ص ع.کسی که بکراهت و تکلف بخشش و جوانمردی کند.

متسدی (motasaddi) ص.ع. برآینده وبر زبرچیزی‌نشانیده. وپیروی‌کننده. و بافندهٔ جامه.

متسرب (motasarreb) ص. ع. خزندهٔ درسوراخ.

متسربل (motasarbel) ص.ع. پیراهن پوشیده ویا چیزی که پوشاندبدن‌را.

متسرر (motasarrer) ص ع. سریهٔ گیرنده. وداه فراش نگاه‌دارنده.

متسرع (motasarre') ص.ع. چست وچالاك وجلدوزود.

متسرم (motasarrem) ص ع. جدا ومنقسم وپاره وپاره‌وتکه‌تکه.

متسرمة (motasarrermat) ص.ع. مؤنث متسرم. یق **جاء ت الابل متسرمة** ای‌منقطعة.

متسرمط (motasarmet) ص.ع. موی تنک‌واندك اندك.

متسرول (motasarvel) ص.ع. سروال پوشنده. وسروال پوشیده.

متسری (motasarri) ص ع. کسی‌که نهفته ومخفیانه داه نگاه‌می دارد. وکسی که‌خود را بجوانمردی و سخاوت می آراید و پریشان‌حالی که‌خودرا باسخاوت و جوانمردی می‌نمایاند.

متسطر (motasatter) ص ع. بیهوده لاف زننده. وبی مأخذگوینده.

متسع (motse') ص.ع. آنچه بازد عدد نه را، وکسی که‌خداوندشترانی باشد که نه روز یك نوبت آب‌خورند.

متسع (mottasa') ص. ع. جای فراخ وگشاد. وجز. فراختر وگشادتر.

متسع (mottase') ص ع. فراخ وپهن وعریض وگشاد. وپهن شده. ومظروف از هرچیزی.

متسع (mottase') ص. پ. مأخوذ ازتازی-پهن‌وفراخ ووسیع‌وگشاد وگشاد شده. ومنتشروپراکندهٔ‌ازآب ومانند آن.

متسعب (motasa''eb) ص.ع. لزج وچسبان. ودرازوکشیده‌شده مانندانگبین‌وشربت وجزآن. وهنگفت وغلیظ مانندبلغم وآب‌دهان.

متسعر (motasa''er) ا. ع. آتش مشتعل‌وبرافروخته.

متسعسع (motasa'se') ص ع. پیر خرف وفرتوت‌شده. وزندگانی سپری شده وبه آخر رسیده.

متسفر (motasaffer) ص ع. کسی که در جناح حرکت‌ومسافرت است.

متسفط (motasaffet) ص ع. تر شدهٔ با آب وجز آن. وبخودکشندهٔ آب و مانند آن.

متسفل (motasaffel) ص ع. پست شده وبه نشیب آمده‌و پست و دون و کمینه‌و فرومایه.

متسقط (motasaqqet) ص.ع. کسی‌که چیزی‌راازبون‌ترین قسمش‌می‌جوید. وآنکه برخطا می‌انگیزاند. و آنکه‌اخباررااندك اندك می‌گیرد.

متسقف (motasaqqef) ص ع. سقف دار. و پیشوای بزرك ترسایان‌شده.

متسقی (motasaqqi) ص ع. آغشته وتر شده وبخود کشنده وجذب کنندهٔ آب ومانند آن.

متسلع (motasalle') ص. ع. سر گشته وآواره. وگردنده.

متسکن (motasakken) ص ع. درویش وتنگدست ومسکین.

متسلب (motasalleb) ص ع. زن بی شوهر شدهٔ عزادار ماتم‌کنان.

متسلج (motasallej) ص.ع. بسیار شراب خور.

متسلح (motasalleh) ص.ع. سلاح پوشیده.

متسلسل (motasalsel) ص.ع. پیوسته وبهم متصل شده مانند زنجیر. وآب‌درهم‌پیوسته وروان شده. وجامهٔ تنك شده و فرسوده‌گشته از استعمال.

متسلط (motasallat) ص. پ. مأخوذ از تازی-کسی که بروی دست یافته باشند.

متسلط (motasallet) ص ع. برگماشته.

متسلط (motasallet) ص.پ. مأخوذ از تازی- مستقل ومختاروخودسر. ودست‌یابنده وغلبه‌کننده. ودارای‌قدرت‌وتوانایی خودسرانه ومتصرف وباقدرت پادشاهی.

متسلع (motasalle') ص.ع. شکافته شده وچاك شده وترکیده.

متسلف (motasallef) ص ع. وام دار. واستعارت‌کننده. و بهاپیش‌گیرنده.

متسلق (motasalleq) ص ع. بالا برندهٔ دیوار. و بی آرام از دردویااندوه.

متسلل (motasallel) ص.ع. بازگشته و واماندهٔ ازعقب. وکسی‌ویاچیزی که‌پنهان ونا دیده بیرون می‌آید

متسلم (motasallam) ص ع. تسلیم شده وپذیرفته شده وتفویض‌شده.

متسلم (motasallem) ص ع. کسی که می‌گیرد هرچیز بخشیده شده راوآن را

در ملکیت خود نگاه میدارد. و کسی که اسلام آورده باشد. و آنکه راه می پیماید بدون خطا کردن.

متسلم (motasallem) ا . ع . نایب الحکومه .

متسلی (motasalli) ص . ع . دل نواخته شده و تسلی داده شده .

متسم (mottasem) ص . ع . آنکه نشان می گذارد برخودش تا شناخته شود. و داغدار و نشان کرده و مهر کرده .

متسمت (motasammat) ا . ع .

متسمت النعل جزء زیرین از وسط کفش که باریك تر است .

متسمج (motasammej) ص. ع . آنکه از روی کراهت می بخشد و عطا می کند.

متسمط (motasammet) ص . ع. آویخته چیزی و معلق .

متسمع (matasamme') ص. ع. گوش دهنده و شنونده.

متسمك (motasammek) ص . ع. افراشته شده. و باشرف و فضل.

متسمل (motasammel) ص . ع. کسی که می آشامد باقیماندهٔ آب ظرف را .

متسمن (motasammen) ص. ع . فربه و چربی دار.

متسمی (moatsammi) ص. ع . خود نامیده شده. و طلب شده و خوانده شده و نام برده شده و نشان شده. و منسوب. و بلند .

متسنم (motasannem) ص . ع. نشانیده شده. و برآمده. و نهاده شده بر چیزی. و کسی که ناگاه و بطور غفلت چنك می زند و فرا می گیرد .

متسنه (motasanneh) ص . ع . پیر بسیار سال و پیر و متغیر و فرسوده و پوسیده. و **خبز متسنه**: نان کره بسته .

متسنی (motasanni) ص . ع . پیر و فرسوده. و متغیر و برگردیده و فاسد شده. و کسی که چندین سال می ماند. و کسی که نرمی و آسانی در کار می کند .

متسوخ (motasavvex) ص. ع. افتادهٔ در گل و لای.

متسود (motasavved) ص. ع . مردی که عروسی میکند و زن میگیرد.

متسور (motasavver) ص . ع . پوشندهٔ دست برنجن .

متسوق (motasavveq) ص. ع. خرنده و فروشنده و سوداگر و بازرگان و آمد و شد کنندهٔ در بازار و مرد بازاری .

متسوك (motasavvek) ص. ع. مسواك کننده .

متسوم (motasavvem) ص. ع. نشان جنك برخود بسته .

متسوی (motasavvi) ص. ع. راست و مستقیم و هموار و برابر.

متسهل (motasahhel) ص . ع. آسان و صاف و نرم.

متش (matc) ا . ع . نقطهٔ سفید که بر ناخن بهم رسد. و کندی بینائی. و علتی در چشم .

متش (matc) م . ع . **متشه متشا** (از باب ضرب): به انگشت جدا کردن آن را. و **متش اخلاف الناقة**: نرم نـرم دوشید ماده شتر را .

متشاءم (motacâe'm) ص . ع. کسی که اندیشهٔ بدمی کند و بر بدی تفأل می زند و فالگوی به بدی. و کسی که از جانب چپ کسی و یا چیزی می رود و درمی آید.

متشابر (motacâber) ص. ع. جدا شدهٔ از همدیگر باندازهٔ شبری.

متشابك (motacâbek) ص. ع. کار درهم و شوریده و مختلط.

متشابه (motacâbeh) ص . ع . شبیه و مانند. و کار مشکل و شوریده و درهم. و و آیهٔ از قرآن مجید که معنی و حقیقت آن معلوم نشود خلاف محکم .

متشابه (motacâbeh) ا. ص . پ مأخوذ از تازی- مثل و مانند و شبیه و برابر و یکسان. و **کارهای متشابه**: کارهای درهم و پیچیده .

متشابهات (motacâbehât) ع. ج . متشابهة .

متشابهات (motacâbehât) ا. پ. مأخوذ از تازی - چیزهای مانند هم و شبیه یکدیگر و مشکوك و دارای دو معنی و کلام مجاز و بطور کنایه و استعاره. و **آیات متشابهات**: آیه هائی از قرآن مجید که دارای معانی باشند که حقیقت آن معلوم نباشد ضد آیات محکمات.

متشابهة (motacâbehat) ص. ع. مؤنث متشابه. ج: متشابهات .

متشابهه (motacâbehe) ص. پ. مأخوذ از تازی- مانند و شبیه و مشابه .

متشاتم (motacâtem) ص. ع. یکدیگر را دشنام دهنده .

متشاجر (motacâjer) ص . ع. با همدیگر مخالفت و منازعت کرده.

متشاح (motacâhh) ص . ع. بر یکدیگر سخت گیری کنندهٔ در کاری تا فوت نشود.

متشاخس (motacâxes) ص. ع. مردمان ناموافق و ناسازگار و مخالف. و سازهائی که هم آهنك نباشند .

متشاخص (motacâxes) ص. ع. مختلف و متفاوت و جدا و ممتاز.

متشادفة (motacâdefat) ص. ع. **قوس متشادفة**: کمان کج.

متشارجات (motacârejât) ص. ع. **فتیات متشارجات**: دختران هم عمر و هم سن.

متشارس (motacâres) ص ۰ ع .
با همدیگر دشمنی وخصومت نماینده.

متشارك (motacârek)ص . ع
درشراکت و انبازی همراه‌شده .

متشازب(motacàzeb)ص.ع.کسی
که‌انتظارمی کشد ویامی گیرد برای خودهرآنچه
بتواند اندوخته کند.ج: متشازبون یق . **هم
متشازبون** ای‌اکل واحد حظ بنتظره.

متشازبون(motacàzebuna)ع .
متشازب .

متشازر(motacàzer)ص.ع.بر
یکدیگر نگاه کنندهٔ بدنبال چشم.

متشاظی (motacàzi)ص .ع.مر
یکدیگررا دشنام دهنده وسرزنش‌کننده .

متشاع ('motacà)ص.ع .شریك
وبهره دار.یق:**هما متشاعان فی دار.**

متشاعر(motacà'er)ص .ع.کسی‌که
خودرا شاعر پندارد و شعر فروشنده و خود
را شاعرنماینده .

متشاغل (motacâqel) ص . ع .
گروهی‌که خودرا مشغول نگاه می‌دارند .

متشاف (motacâff) ص . ع .
کسی‌که می آشامد آنچه را که در پیاله‌باشد. و
گیرندهٔ همگی چیزی را .

متشاق (motacâq) ص .ع. رنج
ده و آزار رسان‌ودلازارندهٔمریکدیگررا.

متشاکس (motacàkes)ص.ع.
دشوارخوی ومخالفت کننده.ج : متشاکسون.

متشاکسون(motacàkesun) ع .
ج .متشاکس .

متشاکل (motacàkel) ص . ع .
مناسب وموافق و پسندشدهٔ یکی مردیگری را.

متشام (motacàmm) ص . ع .
هم بوونزدیك شده .

متشان(motacânn)ص.ع.درآمیخته.
ومشك درهم کشیده‌شده و کهنه گردیده.وپوست
خشك شده .

متشاور (motacâver)ص .ع.
مشغول بکنکاش ومشاورت .

متشاوس (motacâves) ص. ع.
کسی‌که از روی تکبر ویاخشم برگوشهٔ چشم
می‌نگرد ورخساره‌راکج میکند.

متشاوظ (motacâvez) ص .
ع . مر یکدیگررا لعنت کننده ودشنام دهنده.

متشاوف (motacâvef) ص.ع.
اهانت کننده . وبیمناك‌و ترسناك .

متشاول (motacàvel)ص . ع.
مریکدیگررانیزه‌زننده.

متشایع ('motacàye) ص . ع.
رفیق و همدم مر یك دیگر وپیروی کنندهٔ
یکی‌مردیگری را وشریك یق **هما متشایعان
فی دار** .

متشبث (mottacabbes) ص ۰ ع .
کسی که چیزی را باقوت بدست می گیرد. و
آنکه فرو می کند ناخن های خود ویاچنگال
خود را .

متشبث (motacabbes) ص .پ.
مأخوز از تازی- آویخته و چنك در زده .

متشبع ('motacabbe) ص . ع.
کسی که خود را بتکلف سیر می نماید. وآنکه
خویشتن را بزیادت از وضع خود می آراید
و بدان‌می نازد . وآنکه بسیار وباربار می -
خورد. وبسیار انباشته وتفتیش کنندهٔ باکوشش
و جد وجهد. وصیاد کار آزموده .

متشبك (motacabbek)ص .
ع . درهم و مختلط شده و بهم پیچیده و
آمیختهٔ بیکدیگر .

متشبه (motacabbeh) ص .ع .
مانند وهم سان و مشابه .

متشتی (motacatti) ص . ع .
کسی که در زمستان بجائی اقامت می کند .

متشجع ('motacajje) ص .ع .
مغرور به جرئت خود .

متشح (motceh) ص ۰ ع .
کشندهٔ با نیزه .

متشحط (motacahhet) ص .
ع . کشته ای که در خون خود می طپد و
می غلطد .

متشخص (motacaxxes) ص .
ع . جدا و ممتاز .

متشخص (motacaxxes) ا .
ص. پ. مأخوذ ازتازی- مرد معتبر و دارای
آبرو وصاحب شأن و خدم وحشم .

متشخصین (motcaxxesin) ا.
پ .مأخوذ از تازی- مردمان متشخص .

متشدخ (motacaddex) ا.ع .
بسر و یا غورهٔ خرمای شکسته شده .

متشدد (motacadded) ص . ع
زفت و بخیل .

متشدد (motacadded) ص.پ.
مأخوذ از تازی - سخت و تند و ستمگار و
درشت و ظالم و دشوار .

متشدق(motacaddeq) ص.ع.
کسی‌که بتکلف‌فصاحت مینماید. وآنکه در تکلم
بانك فراوان می‌زند .

متشذر (motacazzer) ا ۰ ع.
شیر بیشه .

متشذر (motacazzer) ص. ع.
کسی‌که آمادهٔ جنك میشود و دامن را برچیده
بمیان پای میگیرد .

متشر (mottacer) ص ۰ ع . زنی
که درخواست مینماید اینکه دندانهای وی را
روشن و تیز نماید .

متشرب (motacarreb)ص ۰ ع.
بنود بازکشنده و جذب‌کننده و جاذب .وآن

که می‌آشامد. ومنبسط شونده. و سرایت‌کننده وەسری.و درگذرندهٔ ازچیزی بچیزی .

متشرد (motacarred)ص . ع.
پراکنده و منتشر وگریزانیده .

متشرط (motacarret) ص. ع.
متوجه و آگاه و خبردار .

متشرع (motacarre') ا . پ.
مأخوذ ازتازی- واقف بامور شریعت‌ومتدین و دیندار .

متشرعین(motacarre'in) ا. پ.
مأخوذ از تازی-مردمان متشرع و واقف‌بامور شریعت .

متشرف (motacarref) ص ع.
تعظیم شده وتوقیرشده. و متکبر و مغرور . و گشاده دست خوبروی .

متشرق (motacarreq)ص . ع.
درآفتابگاه نشیننده. و نهاده شدهٔ در آفتاب. و گرم شده‌در آفتاب .

متشرك(motacarrek) ص . ع.
شریك و انباز و بهره دار .

متشرم(motacarrem) ص. ع.
دریده و چاك شده .

متشری(motacarri) ص . ع.
خارج از مذهب و اهل‌بدعت .

متشزر (motacazzer) ص. ع.
غضبناك وخشمگین.

متشزن (motacazzen) ص. ع.
حریف در منازعت.و مهیا و آماده. وهنگفت ودرشت .

متشظی(motacazzi) ص. ع.
تراشه‌شده و قطعه‌قطعه وریزریز شده .

متشعب (motaca''eb) ص. ع.
متفرق و منقسم و شاخه‌شاخه شده .

متشعث(motaca''es) ص .ع.
آلوده شدهٔ بگرد و خاك.و پراکنده‌و پریشان.
و اندك‌خورنده.و موی بر هم نشسته .

متشعر (motaca''er) ص. ع.
بچهٔ شکمی مویدار.

متشفع (motacaffe') ص . ع.
میانجی و شفیع و وکیل .

متشفی (motacaffi) ص ع .فرو نشانیده‌و تسکین شده وتسلی داده شده.

متشق (mottaceq)ص . ع. کسی که گوشت را نیم پز میکند و بدرازا بریده جهت‌توشه خشك میکند .

متشقق (motacaqqaq) و (motacaqqeq) ص .ع. شکافته شدهٔ به چندین جزء .وبرق روشن و تابان.

متشکر (motacakker) ص . ع.
سپاس دار .

متشکر (motacakker) ص. پ.
مأخوذاز تازی- سپاس دار وشکرگزار و شاکر و ممنون و خوشحال .

متشکك (motacakkek)ص.ع.
شك دارنده .

متشکك (motacakkek)ص.پ.
مأخوذ از تازی-مشکوك و شك دارو شبهه‌دار و در اندیشه .

متشکل (motacakkal) ص. ع.
صورت گرفته .وساخته‌شده.وانگور نیم‌رسیده.

متشکل (motacakkal) ص.پ.
مأخوذاز تازی- ساخته شده وصورت‌گرفته و حاصل شده و پیدا گشته .وتغییر صورت‌داده و خوشگل شده .

متشکل (motacakkel)ص . پ.
مأخوذاز تازی- شبیه و مانند و هم شکل و هم صورت .

متشکی (motacakki) ص .ع.
گله و شکایت‌کننده.

متشکی (motacakki) ص .پ.
مأخوذ ازتازی- شکایت کننده و ناله کننده و زاری‌کننده ومتظلم ودادخواه ومظلوم‌وآزرده . و علیل وبیمار.

متشلشل:(motacalcel) ص.ع.
رجل متشلشل:مردم‌کم گوشت‌لاغروسبك چالاك.و **ماء متشلشل** :آب پی هم‌چکان. و**دم متشلشل** کذلك. و **بول متشلشل**: کمیز که‌قطره‌قطره می‌چکد. و **طفل‌متشلشل**: کودکی‌که قطره‌قطره کمیز می‌اندازد.

متشمت (motacammet)ص.ع .
محروم از غنیمت .

متشمخر (motacamxer)ص.ع.
متکبر و بزرك منش .

متشمر (motacammer) ص. ع.
آماده و مهیا و آماده شدهٔ برای‌کار.

مشمرة(motacammerat)ص.ع.
لثة متشمرة:گوشت بن دندان که بدندان چسبیده باشد .

متشمز (motacammez)ص. ع.
کمان در هم کشیده و ترنجیده.و روی گونه برگردیده.

متشمس(motacammes)ص.ع.
درآفتاب مانده. وسخت توانا‌و قادر. و نیك بخیل .

متشمص (motacammes) ص.ع.
ترنجیده‌و درگرفته شده. واسب ناگواردشده.

متشمل (motacammel) ص.ع.
پوشیده و پنهان. وکسی‌که چادر روی لباس و بخصوص روی قبا پوشیده باشد .

متشمم (motacammem)ص.ع.
کسی‌که به ملایمت وآرامی‌می بوید .

متشنج (motacannej) ص. ع.
پوست درکشیده وترنجیده .

متشنج (motacannej) ص. پ.
مأخوذ از تازی -عضودر کشیده ومتقاص‌شده.

متشنع (motacanne') ص .ع.
سوار شدهٔ بر اسب و سلاح پوشیده و آمادهٔ جنك.

متشنف (motacannef) ص . ع.
آراسته شدهٔ باگوشواره .

متشنن (motacannen) ص ع .
کهنه‌وفرسوده . و درهم کشیده و ترنجیده و خشك‌شده و چین دارشده،وکوتاه شده.

متشوذ (motacavvez) ص .ع.
عمامه پوشیده .

متشور (motacavver) ص .ع.
شرمنده و خجل .

متشوش (motacavvec) ص.ع.
آشفته و مضطرب و پریشان .

متشوط (motacavvet)ص ع.
کسی‌که مانده می کند اسب خود را .

متشوف (motacavvef)ص .ع.
شانه‌کرده وزینت‌کرده .

متشوق(mottacavveq) ص . ع.
آرزومند و مشتاق .

متشوك(motacavvek) ص .ع.
محصور شده بواسطهٔ‌شوك و خار .

متشوه (motacavveh) ص .ع.
متغیر و ناشناس .

متشهد (motacahhed) ص .ع.
کسی که تشهد بیان میکند .

متشهل(motacahhel) ص . ع.
پژمرده سیما .

متشهی (motacahhâ) ص.ع.
خواسته و آرزو داشته شده .

متشهی(motacahhi)ص .ع.
آرزومند و مشتاق وکسی‌که‌خواهان چیزی‌باشد پس از خواهانی و دارای شهوتی باشد پس از شهوت.

متشی (mottaci) ص . ع. بیمار شفایافته.واستخوان‌شکستهٔ به‌شده .

متشیخ (motacayyex) ص .ع.
شیخ شده وخواجه وپیرگشته .

متشیط (motacayyet) ص . ع.
سوخته‌و نیم سوخته. و لاغر شده از بسیاری جماع .

متشیطن (motacayten) ص.ع.
سرکش و نافرمان . و مانند دیو شده .

متشیع (motacayye') ص .ع .
دعوای شیعی‌کرده وشیعی شده .

متشیم (motacayyem) ص. ع .
در آمدهٔ در چیزی . و مانند پدرشده. وسپید موی .

متصاب (motasâbb)ص . ع
کسی‌که‌می‌خورد آب باقیماندهٔ درآوند را .

متصابی (motâsabi) ص . ع.
مایل به عشق بازی .

متصات (motasâtt) ص ع .
جنك کنندهٔ با یکدیگر .

متصادف(motasâdef)م.ف. پ.
مأخوذ از تازی_دوچار وروبرو.و**متصادف شدن**: باهم دوچارشدن و روبروشدن .

متصادق (motasâdeq) ص.ع.
دوست با یکدیگر و راست دردوستی .

متصادم(motasâdem) ص.ع .
بر هم زده شده و با هم کوفته . و انبوهی کرده .

متصادم (motasâdem)ص.پ.
مأخوذ از تازی_دو چیز بر هم خورده .

متصارم (motasârem) ص.ع.
بریده شده وقطع شده .

متصاعب (motasâ'eb) ص ع .
مشکل و دشوار . و گردنکش و سرکش و دلازار .

متصاعد (motasâ'ed) ص .ع.
دشوار و با مشقت .

متصاعد (motasâ'ed) ص .پ.
مأخوذ از تازی _بلندو بالا و بالا بر آمده .
و **متصاعدشدن**: وبلندشدن و برآمدن.

متصاغر (motasâqer) ص .ع.
خوار و حقیر و بی عزت .

متصافح (motasâfeh) ص.ع .
دست همدیگر راگیرنده .

متصافق (motasâfeq) ص.ع .
بردست همدیگرزنندهٔدربیع‌و شری‌ودر بیعت .

متصافن (motasâfen) ص .ع .
گروهی از مسافرین‌که در بیابان آب را در میان خودشان تقسیم میکنند .

متصافی (motasâfi) ص .ع
دوستی و راستی از طرفین .

متصالح (motasâleh) ص .ع.
صلح‌کننده و آشتی‌کنندهٔ با یکدیگر .

متصالخ (motasâtex) ص .ع.
کسی که بهانه می کند کری و ناشنوائی‌را.

متصام (motasâmm) ص.ع .
متصالخ وکسی‌که کری و ناشنوائی را بهانه‌می کند.

متصاول (motasâvel) ص .ع.
برجهنده و حمله کنندهٔ بر یکدیگر و هجوم برنده.

متصایح (motasâyeh) ص.ع .
مرهمدیگر رابانك‌زننده .ونیام‌شمشیر کفته و ترکیده .

متصبب(motasabbeb) ص .ع .
ریخته شده و افتاده و ساقط شونده.

متصبح(motasabbeh) ص. ع .
پگاه آینده و آنکه بامداد میرسد.و کسی که پگاه می خوابد و بخود مشغول میگردد. و خورندهٔ در بامداد .

متصبر (mtoasabber) ص . ع .

کسی که شکیبائی می کند وصبر می نماید. و آنکه بستم خودرا باز می دارد و منع می کند.

متصبصب (motasabseb)ص.ع. شبی که بیشتر آن رفته باشد. و تلف شده و نیست شده. و پریشان و پراکنده.

متصبی (motasabbi) ص . ع. به خوشی فریبنده.

متصتع (motasatte') ص . ع . کسی که می آید و میرود . و تنها آیندهٔ بدون چیزی. و متردد و دو دله .

متصتم (motasattem) ص . ع . برجهنده وسخت‌دونده .

متصحف (motasahhef) ص.ع. به خطا خواننده نبشته را .

متصدد (motasadded) ص.ع. مقابل و رو برو .

متصدر (motasadder) ص .ع. در صدر مجلس نشسته .

متصدع (motasadde') ص. ع. مبرم وتقاضا کننده. ودلازار. و شکافته و دریده و جدا شده. ومتفرق و پریشان .

متصدف (motasaddef) ص. ع. روی برگردانیده .

متصدق (motasaddeq) ص.ع. صدقه کننده و صدقه دهنده .

متصدی (motasaddi) ص . ع. کسی که بر میگرداند روی را و مخالفت میکند و اعتراض مینماید و تعرض نماینده . و پیش آینده .

متصدی (motasaddi) ا _ ص. پ . مأخوذ ازتازی- کسی که کوشش مینماید وهمت میکند. و آنکه اشتغال بکار دارد و بر گماشتهٔ بکار. وگماشته وپیشکار. و نویسنده و محرر. ومحاسب. **ومتصدی بودن**: در کار بودن. **ومتصدی شدن**: مشغول گشتن بکار.

متصرخ (motasarrex) ص. ع. کسی که می غرد و فریادکننده .

متصرف (motasarraf) ص. ع. هر آنچه در اختیار و تملک کسی باشد. و **متصرف فیه**: مالك شده و دارا .و **غیر متصرف**: بیرون ازاختیار وتملک کسی مانند مرغ در هوا و ماهی در آب .

متصرف (motasarref) ص .ع. دارنده و مالك .

متصرف (motasarref) ص. پ. مأخوذ از تازی- دارنده و مالك ودر ملکیت و قابض و دارا وصاحب وخداوند. ومختار و آنکه عمل میکند به اختیار خود. ودستکار قابل و ماهر. و تمتع برنده. و آنکه بکار برد فرمان خودرا. ومتهم بدزدی. وولگرد. وول خرج. و متمایل .

متصرفات (motasarrefât) ا . پ . مأخوذ ازتازی- تملکات و هر چیز که درتصرف کسی باشد .

متصرفه (motasarrefe) ص . پ. مأخوذ ازتازی- مالك‌شده ودرتصرف‌ودر ملکیت‌ودارا. و **قوهٔ متصرفه**: قوهٔ متفکره.

متصرم (motasarrem) ص . ع . بریده شده. و دستکار قابل و ماهر و کار آزموده .

متصعد (motasa''ed) ص. ع . بلند و دشوار. وشاق .

متصعر (motasa''er) ص . ع . گرد شده. وگره مانند. و کج روی.

متصعصع (motasa'se') ص. ع . متفرق شده و جدا شده و پراکنده شده. و صف شکسته و زایل شده. وخوار وذلیل و فروتن. وترسان وهراسان وسست‌دل. ودلتنگ. وکسی که بر طرف میکند دوستی را . و بدبخت. وکسی که زمانه وی را پراکنده کرده است .

متصعلك (motasa'lek) ص . ع. درویش و محتاج و تنگدست. و پشم ریخته .

متصف (mottasef) ص . ع . ستوده ووصف شده. وسزاوار و لایق. ورسم شدهٔ با صفت و موصوف. و بیان کننده و توصیف نماینده. وهمدیگررا ستایش‌کننده .

متصف (mottasef) ص . پ . مأخوذ از تازی - وصف شده وبیان شده .

متصفح (motasaffeh) ص . ع. کسی که می نگرد ظاهر چیزی را و جستجو کننده. و آزماینده. و ملاحظه‌کننده .

متصفق (motaseffeq) ص . ع. شتری که از این پهلو بآن پهلو برگردد. ومتردد و دودله. وکسی که دوچار میشود و رو برو می گردد و مقابل میشود و متعرض میگردد .

متصل (mottasel) ص . ع . پیوسته و پیوسته شده وپیوند شدهٔ بی‌جدائی. وکسی که شخص را بطور لطف و شیرین زبانی درود فرستد .

متصل (mottasel) ص . پ . مأخوذ از تازی- پیوسته . ودائم وهمیشه وبر قرار و پایدار. و چسبیده وملصق. ونزدیك و نزدیك بهم. ومتحد ولاینقطع وبدون‌جدائی .

متصلا (mottaselan) م . ف . پ . مأخوذ از تازی- همیشه‌وهمواره ودائماً ولاینقطع .

متصلصل (motasalsel) ص . ع . بانك کرده. و تندر غرنده وبانك‌کننده. و برگردانندهٔ آواز در حلق. و زیور صدا کننده .

متصلع (motasalle') ص . ع. آفتاب بیرون آمدهٔ از زیر ابر و در وسط آسمان رسیده.

متصلق (motasalleq) ص . ع.

زن بانك كنندهٔ از درد زه. و آمد وشدكنندهٔ در آب و غلطندهٔ درخاك از مشقت وزحمت.

متصله (mottasele) ص . پ . مأخوذ از تازی متصل . ر . متصل .

متصلی (motasallâ) ص . ع . عصای راست کوده شدهٔ بر آتش .

متصلی (motasalli) ص . ع . سوخته شده و گرم شدهٔ با آتش .

متصمر (motasammer) ص .ع. کسی که خودرا در آفتاب دارد. و سخت توانا و نیك بخیل. و بندی و محبوس و نگاهداشته شدهٔ درزندان .

متصمع (motasamme') ص .ع. **سهم‌متصمع:** تیری‌کاز خسته خون‌آلود و برچسفیده پربیرون آید .

متصنع (motasanne') ص .ع. آراسته وزینت کرده‌شده. وکسی کمی‌نمایاند هنروصنعت خویش را . وپریشان خاطری‌که می گذرد ازخوشی . و کسی که بتکلف نیکو سیرتی می‌کند. وآنکه حرف می‌زند وکار می کند نه ازروی میل و رضا .

متصنف (motasannef) ص.ع. لب‌خراشیده شده. وپوست کنده شده. وگیاه آمادهٔ برای برك بر آوردن .

متصوب (motasavveb) ص . ع . باران گران ساقط شده. و زمین بلند نشیب دار .

متصوح (motasavveh) ص . ع . موی پراکنده و کفیده .

متصور (motasavvar) ص . ع . تصور شده و گمان شده .

متصور (motasavver) ص . ع . کسی که تصورمی کندو دریافت مینماید. و صاحب تدبیر و فکر و اندیشه .وکسی‌که از اثر طعنه و ضرب مایل بافتادن باشد .

متصور (motasavver) م . ف . پ. مأخوذ ازتازی. تصورشده وگمان شده. و قابل‌توهم وتصور. وقابل دریافت وادراك و ممکن‌ومحتمل‌الوقوع .

متصوع (motasavve') ص.ع. گروه از هم دیگر دورو متفرق شده.و موی پراکنده و پریشان .

متصوف (motasavvef) ا.ص. ع . کلام مشکل‌و رمزی. و مردم صوفی .

متصوفه (motasavvefe) ا.پ. مأخوذ از تازی. گروه صوفی.

متصوق (motasavveq)ر **متصوك** (motasavvek) ص . ع . آلوده شده به پلیدی و سرگین .

متصون (motasavven) ص.ع. نگاهدارندهٔ نفس خود. و آگاه ازخود .

متصوی (motasavvi)ص . ع . سرازیر ونشیب دار .

متصید (motasayyed) ص . ع . مایل به صید و شکار .

متصیر (motasayyer) ص . ع . کسی که مانابه پدر باشد .

متصیف (motasayyef) ص.ع. در تابستان بجائی اقامت کننده .

متضاجم (motazâjem) ا . ع . کژدهان. و مخالف ومتعرض .

متضاحك (motazâhek) ص . ع . با هم خنده کنان .

متضاد (motazâdd) ص . ع . مخالف یکدیگر . بق : **هما مضادان :** آن دو مخالف یکدیگرند .

متضاد (motazâd) ص . پ . مأخوذ از تازی. با هم مخالف وضد و ضد یکدیگر.

متضار (motazârr) ص . ع . طالب زن شده. وشایسته شده. و برهمدیگر زیان آورنده .

متضارب (motazâreb) ص.ع. با همدیگر خصومت کننده وجنك نماینده. و زنندهٔ یکی مر دیگری را .

متضارس (motazâres) ص.ع. بنای نا هموارشده .

متضاعف (motazâ'ef) ص. ع. دوچندان شده‌ودوچندان‌کرده .

متضاغط (motazâqet) ص.ع. انبوهی کرده‌وفشاردادهٔ برهمدیگر .

متضاغن (motazâqen) ص.ع. با همدیگر کینه ورزیده و دشمنی کرده .

متضاف (motazâff) ص . ع . گله‌شتران گرداب که‌برهمدیگرفشار داده انبوهی کنند .

متضافر (motazâfer) ص. ع . رفیق ومعاون وهم عهد .

متضافط (motazâfet) ص. ع. گوشت محکم واستوار .

متضافن (motazâfen) ص.ع. مرهمدیگر را یاری‌کننده .

متضام (motazâmm)ص . ع. متصل وپیوسته. وفراهم آورده. وبرقرار. و کشیدهٔ شدهٔ بسوی‌چیزی ویاکسی. وگرد آمده.

متضایف (motazâyef) ص. ع. نزدیك به‌کنار. ورود بارتنك .

متضایق (motazâyeq) ص.ع. تنك در خلق و در جای .

متضائل (motazâ'el) ص.ع. باریك و خرد وحقیر .

متضبب (motazabbeb) ص.ع. کودك نیك فربه و کوتاه‌گردن .

متضبط (motazabbet) ص.ع. کسی که به قوت و سختی میگیرد .

متضجر (motazajjer) ص . ع. مظلوم وستم دیده وزیان دیده و جفاکشیده. و غمناك و بی آرام ونالان .

متضجع (motazajje') ص.ع. سست و کاهل. و ساکن‌ونشسته.

متضح (mottazeh) ص . ع . هویدا و آشکار وظاهر وواضح وروشن .

متضحك (motazahhek) ص. ع . خندان وطعنه زنان و استهزا کننده .

متضحی (motazahhi)ص . ع. در وقت چاشت در آینده. و به‌وقت چاشت خورنده .

متضرب (motazarreb)ص.ع. زده شده. وجنبیده. ومضطرب وپریشان. و بی آرام و متحرك .

متضرج (motazarrej) ص ع. آغشتهٔ بخون‌وگلگون رخساروسرخ. ودرخش بهن گسترده شده .

متضرر (motazarrer) ص . ع. پاشیده وپریشان شده.وگزند یافته .

متضرر (motazarrer) م .ف. پ . مأخوذازتازی- زیان‌یافته. وگزندرسیده. وضررکشیده و ستم دیده .

متضرع (motazarre') ص ع. خواری وفروتنی کرده .

متضرع (motazarre') ا ع . دادخواه.

متضرم (motazarrem) ص. ع. خشم ویا آتش افروخته شده .

متضع (mottaze') ص . ع . فروتنی‌وخواری کرده وحقیروفروتن وفروتنی کننده . ورسوا‌و بی آبرو وفرومایه وخوار .

متضعضع (motaza'ze') ص .ع. مطیع و رام وفرمان بردار.وکسی که خویشتن را تحقیر می‌کند.وجنبیده و سرنگون شده .

متضعضع (motaza'ze')ا.ع. دادخواه .

متضعف (motaza''af) ص .ع. کسی که‌مردم وی‌را حقیر و ضعیف وخوار می پندارند .

متضعف (motaza''ef) ص . ع . حقیر وبی نام ونشان وذلیل و بی‌قدر .

متضلع (motazalle') ص . ع . پرشده و آکنده. وسیروسیرشده.

متضمخ (motazzammex)ص . ع. بدن آلوده شدهٔ ببوی خوش .

متضمد (motazammed) ص . ع . جراحت رفاده شده .

متضمر (motazammer) ص.ع. روی لاغر شده وضعیف‌شده وترنجیده‌پوست ازلاغری.ومیان باریك .

متضمن (motazammen) ص.ع. آنچه شامل باشد وفراهم‌گیرد وبفهماند .

متضمن (motazammen) ا.ع. ضامن وکفیل و پذرفتار .

متضمن (motazammen) م.ف.پ. مأخوذازتازی- دربردارنده و شامل وهر آنچه چیزی را شامل شود .

متضوج (motazavvej) ص . ع . رود پیچ و خم‌دار .

متضور (motazavver) ص.ع. کسی‌که خود را دررزمگاه ازاین پهلوبآن پهلو می اندازد. و آنکه ازاندوه ورنج بر خود می پیچد .

متضوع (motazavve') ص.ع. مشکی که چون آن را بجنبانند بوی خوش وی متصاعد گردد .

متضوك (motazavvek) ص . ع . آلوده شدهٔ در پلیدی خود .

متضوئ (motazavve')ص.ع. کسی‌که درتاریکی می ایستد تا روشنائی آتش قوم را به بیند .

متضیح (motazayyeh) ص . ع . کسی که آنگاه و ارد حوض میشود که بیشتر آب آن‌را خورده وکمی آب غیرخالص مانده باشد. و آنکه می نوشد شیر مخلوط با آب را وشیرتنك آمیخته وممزوج .

متضیع (motazayye') ص.ع. مشك بودار که چون نافه را بجنبانند بوی آن متصاعدگردد .

متضیف (motazayyef) ص .ع. نزدیك بغروب آفتاب.وخمیده و میل کرده. و مهمان شده .

متضیق (motazayyeq) ص.ع. تنگ‌گرفته شده.

متطابق (motatâbeq) ص. ع. موافق ومطابق .

متطارش (motatârec) ص.ع. کسی که بتکلف خود راکر نماید .

متطارق (motatâreq) ص . ع. شترانی که درپی یکدیگر می روندوگام‌می‌نهند درجای پای دیگری .

متطأطیء (motata'te')ص .ع. کسی که پست می‌کند و فرو می‌افگند سرخود را.وزمین پست پایمال شده .

متطاعم (motatâ'em) ص.ع. کبوتری که منقار خود را درمنقارکبوتردیگری داخل‌کند .

متطاعن (motatâ'en) ص . ع. یکدیگررا نیزه زننده .

متطال (motatâll) ص . ع . کسی که گردن‌رادراز می‌کند برای دیدن چیزی.

متطامن (motatâmen) ص . ع. .طمئن وآسوده .

متطاوح (motatâveh) ص .ع.

مشغول به انداختن هسته‌های خرما را بیکدیگر.

متطاوع (motatâve') ص. ع. با جد وجهد و زحمت کش ورنج بر. و فروتن ومطیع و فرمان بردار. وداد خواه.

متطاول (motatâvel) ص. ع. کسی که گردن را برای نگریستن چیزی دراز کند. ومغرور ازتکبر. وفیروز ومظفر. ودراز و طویل.

متطاهر (motatâher) ص. ع. پاک وپاکیزه شده وطاهر شده.

متطایر (motatâyer) ص. ع. پراکنده‌شده. وپروان کنندهٔ ازاین‌جاو آن جا. وابر پوشانندهٔ آسمان را.

متطب (motatebb) ا. ع. طبیب کار آزموده.

متطبب (motatabbeb) ص. ع. علم طب خوانده. و بکار برندهٔ علم طب.

متطبب (motatabbeb) ا. ص. پ. مأخوذ ازتازی- کسی که تحصیل علم طب نکرده طبابت می کند.

متطببین (motatabbebin) ا. پ. مأخوذ ازتازی- مردمان متطبب.

متطبع (motatabbe') ص. ع. طبیعی. ومتأثر شدهٔ ازطبیعت. وکسی که برخلاف طبیعت و به‌تکلف کاری میکند. و آوند پر. و رودخانهٔ پر.

متطبق (motatabbeq) ص. ع. مطابق وبرابر وموافق. وتو برتو.

متطخطخ (motataxtex) ص. ع. سیاه. و ابرسیاه و ابر انبوه شدهٔ بر روی هم. وسست بینائی.

متطرب (motatarreb) ص. ع. کسی که از روی شعف ویا رنج والم بجا لاکی می جنبد. و سرود گوی. وکسی که شادمانی می کند.

متطرح (motatarreh) ا. ع.

مشی متطرحاً: برفتار ماندگان رفت.

متطرز (motatarrez) ص. ع. حاشیهٔ زردوزی ونگارین.

متطرس (motatarres) ص. ع. مردریزه کار و پسندیده کار و مختار.

متطرش (motatarrec) ص. ع. دارای نقاهت و کسی که تازه از بیماری بر خاسته باشد.

متطرف (motatarref) ص. ع. شتری که در اطراف چراگاه بچرد و بادیگر شتران نیامیزد.

متطرق (motatarreq) ص. ع. آنکه مقابلی می‌کند و دوچار میشود و روبرو میگردد و تعرض مینماید.

متطرق (motatarreq) ا. ع. پیشوا و پیشرو و رهنما.

متطرم (motatarrem) ص. ع. لکنت دارندهٔ در زبان. و آنکه به آواز پست ویا آهسته سخن می راند.

متطعم (motata''em) ص. ع. چشنده ونوشنده.

متطغم (motataqqem) ص. ع. کسی که خویشتن را نادان و یا دیوانه می نمایاند.

متطفل (motataffel) ص. ع. مهمان نا خوانده. وپیلک.

متطلب (motatalleb) ص. ع. متجسس و آنکه تجسس و تفحص می‌کند.

متطلس (motatalles) ص. ع. تراشیده وحک شده ومحو شده.

متطلع (motatalle') ص. ع. کسی که می نگرد. وانتظارمی کشد. و آگاه شده وواقف گشته.

متطلق (motatalleq) ص. ع. گزیده وپسندیده.

متطلی (motatalli) ص. ع. طلا شده. واندوده شده وآلوده گشته.

متطمس (motatammes) ص. ع. محوشده وناپدید شده وحک گشته.

متطن (mottaten) ص. ع. آموخته شده. و آمد شد کننده.

متطوح (motatavveh) ص. ع. سیار وسرگشته و آواره.

متطوع (motatavve') ص. ع. مطیع و فرمان بردار. و فدائی و آنکه در جنگ خود را فدامی کند. وکار کننده. و نماز نافله گزارنده.

متطوف (motatavvef) ص. ع. طواف کننده وگرد چیزی گردنده.

متطوق (motatavveq) ص. ع. زینت کرده شدهٔ باطوق وگردن بند.

متطول (motatavvel) ص. ع. مهربانی کننده ومنعم ونیکوکار.

متطوی (motatavvi) ص. ع. حلقه زده وپیچیده مانند مار.

متطهر (motatahher) ص. ع. پاک شده و پاک کرده و غسل کرده. وپرهیز کردهٔ ازگناه و ازهرزشتی.

متطهل (motatahhel) ص. ع. گوشت کهنه وگندیده وبد بو. وآب برگردیده رنگ ومزه.

متطهم (motatahhem) ص. ع. کسی که نفرت دارد ازطعام و سیر. ومانده و آزرده ومتنفر وبیزار.

متطیب (motatayyeb) ص. ع. بوی خوش آلوده وبوی خوش مالیده.

متطیخ (motatayyex) ص. ع. آلوده. وملوث وناپاک و چرکین.

متطیر (motatayyer) ص. ع.

آنکه بفال بد می نگرد .

متطین (motatayyen) ص . ع . آلوده شدهٔ بگل .

متظالم (motazâlem) ص . ع . ظلم وستم کنندهٔ یکی مردیگری را .و اظهارظلم کنندهٔ از یکدیگر .

متظاهر (motazâher)ص . ع . پشت به پشت بیوسته و یکدیگررا معاونت و یاری کرده. و کسی‌که دیگری را بر پشت می‌اندازد .

متظبظب (motazabzeb) ص . ع . اندك متأثر شده .

متظرف (motazarref) ص.ع . به تکلف زیرکی‌کننده .

متظرمطة(motazarmetat)ص. ع . **ارض متظرمطة**:زمین سخت‌گلناك .

متظفر (motazaffer) ص . ع . فیروزوظفر یاب ومظفر ومنصور .

متظلل (motazallel) ص . ع. سایه دار وسایه گسترده .

متظلم (motazallem) ص. ع. تاریك شده‌وتاریك. و مظلوم و ستم دیده و آزرده‌شده. و ظلم کننده. وشکایت کنندهٔ از ظلم .

متظلم (motazallem) ا . ص. پ . مأخوذ از تازی ـ و داد خواهو شکایت کننده ازظلم وستم .ودرخواست نماینده رفع ظلم‌وستم‌را .و **متظلم بودن**:دادخواهی‌کردن. و**متظلم‌شدن**:درخواست رفع ظلم و ستم نمودن .

متظلمین(motazallemin) امپ. مأخوذاز تازی ـ مردمان دادخواه .

متظنن (motazannen) و **متظنی** (motazanni) ص . ع . کسی که می پندارد و گمان می کند و شك

می‌کند وتوهم‌می‌نماید .

متظهر (motazahher) ص . ع. کسی که بزن خود گوید: **انت‌علی کظهر امی**. وحمایت کرده وپشتی‌داده‌وپشت‌**داده** و کسی که درنیم روز بجائی رود .

متع (mat') م.ع.**متع بالشیء متعاو متعة**(ازباب‌فتح):رب‌ودآن چیزرا وبرد آن را. و**متع به‌متعاً** : منفعت گرفت از آن.ونیزمتع: برآمدن روز ودرازشدن آن پیش اززوال. وبپایان‌رسیدن چاشت‌و برآمدن وبلند شدن روزو بنهایت رسیدن بلندی آن، متوع مثله. وچریدن ترازوبوزن .

متع (mat')و(mot')ص.ع.**متع بفلان‌متعاً و متعاً** (ازباب‌فتح) : دروغ گفت فلان‌را.و یـا نزدیك شـد بـه‌او.و **متع السراب** : بلند شد سراب.و **متع الحبل**: درشت ومحکم گردید آن ریسمان. و **متع-النبیذ**:نیك‌سرخ‌گشت‌آن‌نبیذ.و**متع الرجل** نیکو وزیرك شدآن مرد .

متع (meta')و(mota') ع . ج. متعة (met'at) متعة (mot'at) .

متع (matta')ع.کلمهٔ فعل‌یعنی باقی دارد وبه انتها وکمال رساند .

متعاتب (mota'âteb) ص . ع . همدیگر را ملامت کننده وخشم نماینده .

متعاد (mota'âdd) ا . ع . عدد زیاده ازده هزار.

متعادل (mota'âdel) ص . ع . برابر یکدیگر .

متعادی (mota'âdi) ص . ع . مخالف‌یکدیگر.و**مکان‌متعاد** : جای‌متفاوت ونا هموار .

متعادیة (mota'âdeyat) ص ع. **ارض متعادیة**:زمین مختلف سنگناك‌دارای

دره وزمین باسنگ‌و کلوخ .

متعار (mota'ârr) ص . ع . کسی که دربستر بیدار میماند و پهلوپهلو میگردد و بانك و آواز می کند .

متعارض (mota'ârez) ص . ع. برخلاف یکدیگر. وتقلید کننده وچیزی را شبیه ومانندچیزدیگر‌کننده. وبرعکس‌ومخالف‌ومتضاد.

متعارف (mota'âref) ص . ع . نیك معروف یکدیگر .

متعارف (mota'âref) ص. پ. مأخوذازتازی- معمول ورایج وکثیرالاستعمال ومستعمل .ومردم‌باخضوع و خشوع و مبادی آداب وخوش آمدگوی .

متعارفی (mota'ârefi) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ معمولی ومستعمل‌و شایع و کثیرالاستعمال .

متعارفیت (mota'ârefiyyat) ا. پ . مأخوذازتازی ـ شهرت .

متعازل (mota'âzel) ا . ع . دوروروحلت کرده. وبیك سوشده وعزلت‌گزیده وگوشه گرفته. وبرگشتهٔیکی از دیگری .

متعازی (mota'âzi) ص . ع . یکدیگر را تسلی دهنده‌و امربه صبر و شکیبائی نماینده .

متعاسر (mota'âser) ص . ع . دشوارومشکل.وسخت‌واستوار.وباهم‌دشواری وسختی‌کرده .

متعاشر(mota'âcer) ص. ع.همدم ومصاحب.وآمیخته بهمدیگر.

متعاشی (mota'âci) ص . ع . کسی که خود را کوروناو بیناونادان می‌نمایاند. وآنکه برخود شبکوری‌میبندد .

متعاطف (mota'âtef) ص . ع. برهمدیگر مهربانی کرده .

متعاطی (mota'âti) ص . ع . کسی که میگیرد چیزی را برای خوردن ویا آشامیدن. وبرای یکدیگر هدیه فرستنده.

متعاظل (mota'âzel) ص . ع . سگان‌در پی ماده بر زبر یکدیگر روندهٔ از گشنی.

متعاظلة (mota'âzelat) ص.ع. ملخ های بر هم نشستهٔ لازم گرفته یکدیگررا.

متعاظم (mota'âzem) ص . ع . متکبر ومغروروخودبین. و با حشمت‌وشوکت. وبرابر دربزرگواری .

متعاظی (mota'âzi) ص . ع . یکدیگر را آزرده وستم نموده .

متعاقب (mota'âqeb)ص. ع . پ. درپی ومتوالی .

متعاقب (mota'âqeb) م . ف . پ . مأخوذاز تازی- از پس واز عقب‌هم واز دنبال یکدیگر وپی‌درپی و از پس و از دنبال. وازهمه‌عقب تر وآخرتر. **ومتعاقب‌هم**: از. پس هم .

متعاقد (mota'âqed)ص . ع . معاهد وهم عهد وهم پیمان وهم شرط .

متعاقر (mota'âqer) ص . ع . با هم پی‌زنندهٔ ستور جهت آزمایش پی‌زنی. و یکدیگر را مبارات‌کننده در کشتن شتر .

متعاقم (mota'âqem) ص . ع . پیرو و بطور نوبت .

متعاکر (mota'âker) ص . ع . آمیخته ومختلط یکدیگر .

متعاکس (mota'âkes) ص. ع. سرنگون وبر گردانیده .

متعاکظ (mota'âkez) ص . ع. ستیزه کنندهٔ باهم درمفاخرت. وباهم‌خصومت کننده و نازنده .

متعال (mota'âl) ص . ع . بلند ورفیع و بالا .

متعال (mota'âl) ص.پ . مأخوذ ازتازی- بلندوبلندتر. و**خدای‌متعال**: خداوند عالم جل شانه که بلند تراز همه است .

متعال (mota'âll) ا . ع . شتر به سختی و شدت دونده .

متعالم (mota'âlem) ص . ع . مرهم دیگررادانا کرده .و دانای همه چیز .

متعالی (mota'âli) ص . ع . بلندو رفیع .و افراشته و مرفوع. و کسی که نزدیك می‌کشد .

متعامس (mota'âmes) ص .ع. به تکلف خود را غافل نموده و نادان کرده .

متعامش (mota'âmec) ص .ع. تغافل ورزنده‌وبی‌خبر .

متعامل (mota'âmel) ص .ع. متحد ومتفق بواسطهٔ تجارت وسوداگری .

متعامی (mota'âmi) ص .ع. کسی که خود را کورمینمایاند .

متعانق (mota'âneq) ص . ع. یکدیگر را در آغوش گیرنده .

متعاود (mota'âved) ص . ع . گروهان بر یکدیگر برگردندهٔ درجنك و جز آن.و میل کننده .

متعاور (mota'âver) ص . ع . عاریه گرفته ووام گرفته.

متعاور (mota'âver) ص . ع . دست بدست‌گردانندهٔ چیزی. وبنوبت‌گیرنده .

متعاوض (mota'âvez) ا . ع . پذیرندهٔ عوض و بدل .

متعاوك (mota'âvek) ص.ع. مشغول به جنك ونبرد .

متعاون (mota'âven) ص . ع . هم عهد درمعاونت ویاری یکدیگر .

متعاونة (mota'âvenat) ا . ع. زن میانه سال تنومند قوی هیکل .

متعاهد (mota'âhed) ص . ع. هم عهد وهم وثاق و متحد .

متعاهدین (mota'âhedin) ا . پ . مأخوذ از تازی-مردمان هم عهد و هم وثاق .

متعایب (mota'âyeb) و **متعایر** (mota'âyer) ص . ع . مشغول به طعنه و ملامت وسرزنش یکدیگر .

متعب (mot'ab) ص . ع . مانده و عاجز وخسته .

متعب (mot'eb)ص . ع . کسی که مانده وخسته می‌گرداند. و زحمت‌کش ومحنت طلب. وآکنده. و پرکنندهٔ‌آوند. و استخوان پیوند گرفتهٔ بازشکسته. وخداوند ستور مانده .

متعبب (mota'abbeb) ص . ع . ستیهندهٔ در خوردن نبیذ. و باده پرست .

متعبة (mat'abat) ا . ع . محل ماندگی وخستگی .

متعبد (mota'abbad) ا . ع . محل ومکان پرستش .

متعبد (mota'abbed) ص . ع. پارسا و بسیار متدین‌ودیندار. وشترسرکش. وکسی که خسته می کندستور را از دواندن. وآنکه بندهٔ خود میسازد کسی را .

متعبدات (mota'abbedât)ا.ع. اعمال و قربانی هائی که در ایام حج در مکهٔ معظمه بجای آورند .

متعبس (mota'abbes) ص . ع . ترش روی .

متعبهل (mota'abhel) ص . ع. بازایستادهٔ ازچیزی. وآنکه از چیزی که‌خواهد واراده‌کند باز نایستد .

متعة (met'at) و (mot'at) ا . ع . برخورداری(اسم است تمتع را).و قوت

روزگزار.و شکار و طعام که بدان بر خور - داری یابند.و نیز توشهٔ اندك وتوشهٔ بسنده. ج : متع (meta') ومتع (mota').

متعة (mot'at) ا . ع . دول و مشك.و رسن دول و **متعة الحج**: باحج عمره آوردن.و **متعة الطلاق**: آنچه پس از طلاق زن را دهندازجامه و کسوه و نفقه.و **متعة النكاح**: بنکاح آوردن زن را چند روزی جهت تمتع و برخورداری .

متعة (mot'at) م.ع . **متع متعاً** و**متعة**.ر.متع(mat').

متعتب (mota'atteb) ص . ع . خشمگین وسرزنش کننده .

متعتت (mota'âttet) ص . ع. نا استوار و نا پایدار.و بی قرار بر سخن‌خود .

متعتد (mota'atted) ص . ع . زیرك و ریزه کار در صنعت .

متعتق (mota'atteq) ص . ع . زود و شتاب و بدون درنك .

متعته (mota'atteh) ص . ع . کسی که خویشتن را نادان ویادیوانه نمایاند. وپریشانو شوریده و محروم از عقل .

متعتی (mota'atti) ص . ع . متکبر.و در گذرندهٔ ازحد .

متعثر (mota'asser) ص . ع . زبان گرفته و با لکنت زبان .

متعثق (motta'asseq) ص .ع . **سحاب متعثق** : ابر فراهم آمدهٔ بهم آمیخته . **متعثکل** (mota'askal) و (mota'askel)و **متعثکلة**(mota'askalat) و (mota'askelat)ص .ع. بسیار خوشه . بق:**عذق متعثکل ونخلة متعثکلة**و کذلك **عذق متعثکل ونخلة متعثکلة**.

متعثلب (mota'asleb) ص . ع . لاغر و نزار.

متعجب (mota'ajjeb)ص . ع . شگفت دارنده و شگفت آمده .

متعجب (mot'ajjeb) ص . م‌ف . پ . مأخوذ از تازی-آشفته و حیران و سر گشته.و دارای شگفت او شگفت دارنده و عجیب و نادر .

متعجبانه(mota'ajjebâne)م.ف. پ . مأخوذ ازتازی ـ بطورشگفت و ازروی تعجب و حیرت .

متعجج (mota'ajjej) ص . ع . خانهٔ پر از دود .

متعجر (mota'ajjer) ص . ع . کسی که از فربهی شکم وی نوردگرفته وچین دار شده باشد .

متعجرد(mota'ajred) ص. ع. برهنه و عریان .

متعجس (mota'ajjes) ص.ع. متکبر و خود بین .

متعجل (mota'ajjel) ص . ع . زود شتاب.وکسی که زودی میکندو شتاب‌می نماید و کسی که شیرا عجالة میآورد .ر. اعجالة .

متعجن (mota'ajjen) ا . ع . شتر فربه پر گوشت .

متعجنه (mota'ajjenat)ا.ع . ماده شتر نیك فربه. وگروه و جماعت.

متعجه (mota'ajjeh) ص . ع . کسی که خود را نادان مینمایاند .

متعدد (mota'added) ص .ع. بسیار . و زیاده برده‌هزار . و آماده و حاضر ومستعد . و زود و شتاب .

متعدد(motaa'dded)ص . پ . مأخوذ از تازی-فراوان و بسیار. و مختلف و گوناگون.

متعدی (mota'addi)ص . ع . کسی و یا چیزی که بگذرد و تجاوز کند از دیگری.و بیماری که سرایت کنداز یکی بدیگری. و ستمگر و ظالم.

متعدی (mota'addi) ص.پ . مأخوذازتازی- ستمگروظالم‌وزبردست‌وکسی‌که ازحد خودتجاوزکرده ودست اندازی بحقوق دیگران‌نماید. و باصطلاح صرف‌و نحوهرفعلی که معنی آن بفاعل آن تمام نشود و محتاج به متممی باشدکه آنرا مفعول میگویند .

متعذب (mota'azzeb) ص.پ . مأخوذ از تازی ـ خوشگوار .

متعذر (mota'azzer) ص. . آلوده. و نشان و نقش پای محو شده و عذر خواه و عذر آورنده .وکار دشوار .

متعذر(mota'azzer) م.ف.پ. مأخوذ از تازی-دشوار و مشکل و محال.وآنکه عذر می آورد و معذرت میخواهدوطلب عفو میکند.

متعذل (mota'azzel) ص .ع. شکیبای بر ملامت و سرزنش .

متعرب (mota'arreb) ص.ع . در تازیان در آینده و مانا بایشان شونده و تازی غیر خالص و بیابانی شونده .

متعرج (mota'arrej) ص . ع . بنای ناراست وپله دار .

متعرر (mota'arrer) ص . ع . شتر گر وخارش دار.

متعرز (mota'arrez) ص . ع . آزرده .و مشوش‌و حیران .

متعرس (mota'arres) ص.ع. مایل و شایق بزن‌خود وفریفتهٔ بآن .

متعرش (mota'arrec) ص.ع. پایدار و ساکن و مقیم .

متعرص (mota'arres)ص.ع. متمکن و ساکن و مقیم.

متعرض (mota'arrez) ص.ع. پیش آینده و در پی‌شونده ومخالف .

متعرض (mota'arrez) م.ف. پ . مأخوذ از تازی.مخالف ومزاحم‌و مانع وآنکه سبب میشود زحمت و اذیت را ومانع از پیشرفت کار می‌گردد .

متعرف (mota'arref) ص.ع. آنکه میخواهد ومی‌جویدچیزهای پنهانی راوآنکه تجسس ازمعرفت می‌کند. و کسی که اعتراف می کند .

متعرق(mota'arreq) **ومتعرم** (mota'arrem) ص . ع. کسی که‌گوشت را از استخوان پاك می‌گیرد.

متعزب (mota'azzeb) ص . ع . ناکد خدا و ترك کنندهٔ نکاح .

متعزز (mota'azzez) ص . ع . نادر وکمیاب و پربها وگران و عزیز .

متعزق (mota'azzeq) ص . ع . نامهربان وبی محبت و درشت .

متعزل (mota'azzel) ص .ع . معزول شده و از شغل وکار خارج شده و بر داشته شده، و گوشه نشین .

متعزی (mota'azzi) ص .ع. منسوب و متعلق‌ونسبت داده شده، و کسی که دعوی نسبت می‌کند خواه راست باشد و یا دروغ.

متعس (mot'es) ص . ع . هلاك‌سازندهٔ‌کسی،از صفات خداوند تعالی می باشد .

متعسر (mota'asser) ص .ع . دشوار. وسخت‌وپیچدار ودرهم. و بیان مشتبه و ملتبس .

متعسر (mota'asser) ص . پ . مأخوذ از تازی.سخت و دشوار و مشکل و محال. ودرماندگی سخت و شدید .**ومتعسر الحصول**: کاری که‌حصول آن سخت‌ودشوار باشد. **ومتعسر المرور**: جائی که عبور از آن سخت و مشکل باشد .

مَتعسرة(mota'asserat) ص.ع. مؤنث متعسر . **بن‌حاجة متعسرة**: حاجت دشوار .

متعسس (mota'as'es)ص.ع. آنکه در شب‌شکار میکند .وگرك شکارکننده.

متعسف (mtoa'assef) ص .ع. کسی که در تاریکی و بیراهه ودر راه‌غیرمعلوم می رود، وآزارنده وستمکننده و ظالم و زبر دست، وملول وغمگمین بر اتلاف وزیان .

متعسق (mota'asseq) ص .ع. بی‌نهایت‌شایق و آرزومند.وجهد کنندهٔدرتجسس.

متعسقر (mota'asqer) ص . ع. **رجل‌متعسقر** :مردشتاب کار شکیبا .

متعسن (mota'assen) ص.ع. مانا به‌پدرخود .

متعشب (mota'acceb)ص . ع. گیاه تر چرنده وفربه شونده .

متعشق (mota'acceq) [1] . ع . عاشق . ومعشوقه.

متعشم (mota'accem) ص.ع . خشك شده و پژمرده شده .

متعشی (mota'acci) ص . ع . شبانگاه خورنده و شام خورنده . وشبکور.

متعصب (mota'asseb) ص.ع . کسی که عصابه بر سرمی‌بندد .وآنکه عصبة می کند و دعوای عصبة مینماید . وآنکه قناعت بچیزی می‌کند .

متعصب (mota'asseb) ص . پ . مأخوذ ازتازی- کسی که‌دارای عصبیت باشد، ر . عصبیت .

متعصر (mota'asser) ص . ع . فشرده شده . و پناه گرفتهٔ به کسی .

متعصم (mota'assem) ص .ع. پناه داده شده و نگهدار امین .

متعصی (mota'assi) ص .ع . آنکه با چوب‌دستی‌می‌زند.و گردنکش ویاغی . وکار مشکل‌و دشوار و در پیچان .

متعطر (mota'atter) **و متعطرة** (mota'atterat) ص . ع خوشبوی‌مالیدەو آنکه‌بوی خوش‌ازوی بر آید .

متعطش(mota'attec) ص.ع. کسی که تشنگی را بهانه می کند .و آرزومندو مشتاق و طالب و راغب .

متعطف (mota'attef) ص.ع . مشفق و مهربان‌و مایل. و کسی که بالاپوش بروی خود می اندازد .

متعطل (mota'attel) ص .ع . مرد بی کار و بی شغل.

متعطلة (mota'attelat) ص.ع . زن بی پیرایه و بی زینت .

متعطی(mota'atti) ص.ع.کسی‌که انعام و بخشش درخواست‌کند.

متعظ (motta'ez) ص . ع . پند گرفته و کسی که‌پند و نصیحت قبول می کد به سخنان دلپذیر .

متعظ (mottε'ez)ص .پ.مأخوذ از تازی.پندونصیحت‌پذیرفته.و **واعظ غیر متعظ**: پند دهندهٔ که خود پند پذیرفته‌باشد.

متعظم(mota'azzem) ص .ع . متکبر و خودبین و بزرگوار .

متعفج (mota'affej) ص . ع.شتر کج رونده .

متعفر (mota'affer) ص . ع . در خاك آلوده‌و در خاك غلطیده‌وگرد آلوده .

متعفف (mota'affef) ص .ع. پاوسا و پاکدامن و پرهیزکار‌و کسی که سعی میکند خود را پاکدامن بنمایاند .

متعفن (mota'affen) ص. ع. سخت پوسیده. و ریسمان تباه گردیده .

متعفن (mota'affen) ص . پ . مأخوذ از تازی-گندیده و بد بو و پوسیده و میگنده .

متعفی (mota'affi) ص . ع . سراسر ناپدید شده و نیست گردیده .

متعقب (mota'aqqeb) ص . ع . سیاست شده و عقوبت کرده شدهٔ بواسطهٔ گناه .

متعقد (mota'aqqed) ص . ع . منجمد گشته و باهم بسته شده و فسرده شده .

متعقف (mota'aqqef) ص . ع . کج شده و کج و خمیده .

متعقل (mota'aqqel) ص . ع . عاقل و هوشمند و خردمند و دانا .

متعقل (mota'aqqel) ص . پ . مأخوذ از تازی-قابل تعقل و شایستهٔ دریافت .

متعقم (mota'aqqem) ص . ع . آمدو شدکننده .

متعلب (mota'alleb) ص . ع . ناراحت و اندوهناک .

متعکز (mota'akkez) ص . ع . کسی‌که بر عکازه تکیه کند . ر . عکازة .

متعکس (mota'akkes) ص.ع. خزندهٔ مانند مار .

متعکش (mota'akkec) ص.ع. موی تافته .

متعکظ (mota'akkez) ص . ع . پیچیده و دشوار و مشوش و کارهای درهم .

متعکف (mota'akkef) ص . ع . موی تافته و تابداده . و بندهٔ فدوی شده . و کسی که خودرا باز می دارد .

متعکن (mota'akken) ص . ع . شکم چین دار از فربهی .

متعلق (mota'allaq) ا . ع . جائی‌که در آن چیزی آویزان شده . و علاقه و دلبستگی .

متعلق (mota'alleq) ص. ع . علاقه‌دارنده و منسوب و آویزان . **ولیس المتعلق کالمتألق** : نیست قانع و شکیبای بچیز اندک مانند آنکه بخورد هرچه خواهد .

متعلق (mota'alleq) ا-ص پ. مأخوذ از تازی-منسوب و متصل و پیوسته و چسبیده و بند شده . و آویخته و ملحق شده و پیوند شده . و علاقه‌دارنده و اتصال‌یافته و قوم و خویش . و **متعلق باو** : مال او وملک او .

متعلقات (mota'alleqât) ا. پ . مأخوذاز تازی- علاقه‌ها و توابع و لواحق و لوازم و ملزومات و متملکات و چیزهائی که درملک کسی باشد . وسرگذشت ها . و فرزند و عیال و اهل خانه و آنچه منسوب بخانه باشد .

متعلقان (mota'alleqân) ا.پ.ج. متعلق.

متعلقه (mota'alleqe) ا . پ . مأخوذ ازتازی- زن شخص .

متعلقین (mota'alleqin) ا.پ . مأخوذاز تازی - کسان واقوام و خویشان و عیال وخدمتگاران و منسوبان .

متعلل (mota'allel) ص .ع . نوازنده و نوازش‌گر . وکسی‌که خودرابکارمشغول می دارد ویابسنده میکندکار را.

متعلم (mota'allem) ص . ع . آموخته شده وپند داده شده وآموزنده و طالب علم .

متعلم (mota'allem) ا . پ . مأخوذ از تازی - آموزنده و شاگرد و کسی که طلب علم میکند .

متعلمین (mota'allemin) ا.پ . مأخوذ ازتازی- شاگردان و آموزندگان .

متعلی (mota'alli) ص . ع . بلند و رفیع و آنکه درجه بدرجه بالامیرود .

متعمج (mota'ammej) ص.ع . پیچ پیچان رونده .

متعمد (mota'ammed) ص.ع . مشغول ودارای آهنگ .

متعمد (mota'ammed)ص.پ. مأخوذ از تازی - کسیکه باتحمل و وقارکارمی کند وباقصد وآهنگ مشغول میگرددویا جد و جهد می‌کند وبطور عمد و دانسته‌کاری‌می‌کند.

متعمداً (mota'ammedan) م.ف.پ. مأخوذ ازتازی- باقصد و آهنگ و دانسته و بطور عمد وبا جدو جهد .

متعمرط (mota'amret) ص.ع. **لص متعمرط** : دزدی‌که هرچه یابد بدزدد .

متعمس (mota'ammes) ص.ع . مشوش و نامعلوم .

متعمق (mota'ammeq) ص . ع . دور اندیش در سخن و به مغ سخن رسیده .

متعمل (mota'ammel) ص .ع . ساعی درکار و زحمت‌کش .

متعمم (mota'ammem) ص .ع . عمامه برسر بسته .

متعمن (mota'ammen) ا . ع . ساکن و مقیم .

متعنت (mata'annat) ص .ع . کسی‌که در خواری و ذلت در آمده باشد .

متعنت (mota'annet) ا.ع. آنکه‌خواهان خواری‌وذلت‌کسی‌باشد. **یقجاء متعنتاً**: ای طالباذلته .

متعند (mota'anned) ا-ص.پ. مأخوذ از تازی- دشمن وبدخواه وعنادکننده.

متعندان (mota'annedân) ا.پ.ج.

متعند .

متعنك (mota'annek) ص.ع . ریگی که عبور ازآن دشوار بود .

متعنی (mota'anni) ص.ع. مانده و خسته ورنج کشیده.

متعوب (mat'ub) ص .پ . مأخوذ از تازی-مانده و ستم دیده وآزرده.

متعوث (mota'avves) ص.ع . سرگشته و حیران و آشفته.

متعوج (mota'avvej) ص.ع . کج شده و خمیده .

متعود (mota'avved) ص .ع . عادت شده و معتادگشته وخوگر شده .

متعوذ (mota'avvez) ص . ع . کسی که پناه میگیرد و پناهنده.

متعور (mota'avver) ص .ع . از همدیگر وام گیرنده .

متعوس (mat'us) ص .ع . فانی و زایل و ساقط.ج: متاعیس.

متعوق (mota'avveq) ص . ع. برگردانیده و معزول شده . و باز داشته شده و منع کرده شده .

متعه (mot'e) ا. پ . مأخوذ از تازی -صیغه و نکاح موقتی ضد عقدی ویژه.

متعهت(mota'ahhet) ص . ع . **رجل متعهت**: مرد دل شده و بی عقل .

متعهد (mota'ahhed). ص . ع . تیمار دارنده . و پیوسته مشغول یك کار و مواظب درکار .

متعهد(mota'ahhed)ا.م ف.پ. مأخوذ از تازی - هم عهد . وعهده گیرنده و ضامن .

متعهدین (mota'ahhedin) ا. پ . مأخوذ از تازی- مردان متعهد و عهده گیرنده .

متعیب (mota'ayyeb)ص . ع . ملامت کننده .ومتهم سازنده .

متعید (mota'ayyed) ص . ع . بی رحم و بی داد و ظالم و ستمگر . وخشمگین . و غضبناك . و بناحق تهمت زننده. وتهدید کننده و ترساننده .

متعیش (mota'ayyec) ص . ع. آنکه وی را کفاف اندك بود. وآنکه بتکلف اسباب معیشت فراهم کند و آنکه طلب معیشت کند .

متعیط (mota'ayyet) ص . ع . شتری که سالها بار دار نگردد بی آنکه نازا باشد .

متعیل (mota'ayyel) ص . ع. خرامنده و خمنده و نازندهٔ در رفتار .

متعین (mota'ayyen) ص . ع . ظاهر و هویدا و آشکار . و محقق ومنصوب . ومقرر. وآنکه باچشم ازدنبال کسی می نگرد .و سوراخ دار. وچشم خورده و متأثرشدهٔ از اثر چشم زخم.وهر چیزی که پیوسته آویزان و یا ملصق باشد.و آنکه می گیرد و می پذیرد چیزی را پس ازمهلت دادن .**وسقاء متعین** : مشکی که دارای سوراخهای کوچك بود و از آن آب چکد و مشك نو .

متعینه (mota'ayyene) ص.پ . مأخوذ ازتازی - مقرر ومعلوم .

متغابن (motaqâben)ص. ع. در زیان اندازندهٔ همدیگررا .

متغابی (motaqâbi) ص . ع. غافل و بی خبر .

متغاذ (motaqâzz) ص . ع . غازی و جنگجو و مبارز و خصومت کننده.

متغازل (motaqâzel)ص. ع. یکدیگر را مشغول به عشقبازی وناز و کرشمه کننده .

متغاضی (motaqâzi) ص . ع . غافل و بی خبر .

متغاط (motaqâtt) ص . ع . مشغول به غوطه وری بیکدیگر .

متغاطس (motaqâtes) ص .ع . غافل و بی فکر و بی خیال . و مشغول به غوطه وری همدیگر .

متغاطش (motaqâtec)ص.ع . خویشتن راکور نمایاننده و به کوری نسبت دهنده .

متغافل (motaqâfel) ص. ع. کسی که خودرا غافل می نمایاند .

متغالب (motaqâleb) ص . ع . مظفر و فیروز در تعاقب .

متغالی (motaqâli) ص . ع . گوشت لاغرونزارشده.وگیاه بلند و گوالیده و درهم و انبوه شده.ونرخ گران شده .و حریف در تیراندازی .

متغامر(motaqâmer) ص . ع. یکدیگر را بچشم اشاره کننده .

متغانی (motaqâni) ص . ع . بی نیاز ازهمدیگر.

متغاور (motaqâver) ص.ع. مشغول به هجوم بر یکدیگر وغارت همدیگر.

متغاوط (motaqâvet)ص.ع . همدیگر را در آب غوطه دهنده .

متغاوی (motaqâvi) ص . ع . گرد آمدهٔ از محلهای مختلف جهت ارتکاب فتنه و فساد .

متغایب (motaqâyeb) ص. ع. غایب و غیر حاضر.

متغاید (motaqâyed) ص.ع. کج و دوتا و خمیده .

متغایر (motaqâyer) ص. ع . متفرق وگوناگون ومختلف .

متغایظ (motaqâyez) ص.ع .

خشم آلوداز دیگری .

متغب (motqeb) ص . ع . خون ریز.و پایمال‌کننده ومنهدم کننده .

متغبر (motaqabber) ص .ع. فرزند حاصل‌کننده .

متغبق (motaqabbeq) ص .ع . در شبانگاه دوشندهٔ شیر .

متغتغ (motaqatteq)ص. ع. کسی که سخن وی بزحمت شنیده شود .

متغدن (motaqadden) ص.ع. جنبان ومتزلزل .

متغدی (motaqaddi) ص. ع . کسی که ناشتائی میخورد وآنکه شام میخورد.

متغذم (motaqazzem) ص . ع. بسیار خورنده‌که هرچه یابد خورد. وبرنده و قطع‌کننده .

متغذی (motaqazzi)ص. ع. غذا خورنده و پرورش‌کننده .

متغرب (motaqarreb) ص .ع . دور رفته و به سفر غربت رفته .و از سوی مغرب آمده .

متغرد (motaqarred) ص .ع . سراینده و آواز خوان .

متغرر (motaqarrer) ص. ع . آب جوشان .

متغرغر (motaqarqer) ص.ع. غرغره نماینده. و آب درگلو گرداننده .

متغزل (motaqazzel) ص .ع. شعر غزل سراینده .

متغس (motqes) ص.ع. کسی. یا چیزی که غمگین و دلتنگ می‌کند.و کسی یا چیزی‌که بزیرمی افکند و پایمال میکند .

متغسل (motaqassel) ص.ع . بدقت‌شویندهٔ خود.

متغشرم (motaqacrem) ص.ع. درشت و سخت وظالم .

متغشمر (motaqacmer) ا.ص.ع. خشمناک .بق:**رایته متغشمراً** ای‌غضبان .

ورجل متغشمر : مرد خشمناک .

متغشی (motaqacci) ص .ع . آن که خود را بپوشاند .

متغصب (motaqasseb) ص.ع . چیره‌کرده شده ومجبور .

متغضب (motaqazzeb) ص.ع. خشمناک و غضبناک .

متغضر (motaqazzer) ص.ع . مایل و برگشته .

متغضض (motaqazzez) و

متغضغض(motaqazqez) ص . ع . کم شده و نقصان یافته .

متغضف (motaqazzef) ص.ع. خمیده شده‌و دوتا شده .

متغضن (motaqazzen) ص.ع . ترنجیده و چین دار .

متغطرس(motaqatres) ص .ع . خشمناک‌ومتکبر . وبزرک منش.وآزمند و طمع کار وخرامندهٔ در رفتار .

متغطرف(motaqatref) ص . ع . بزرک منش.وخرامنده‌وبناز رونده.

متغطش (motaqattec) ص.ع. تاریک شب.و تاریک چشم .

متغطغط (motaqatqet) ص.ع. خشمناک. و دریای‌طوفانی‌شده .

متغطی (motaqatti)ص.ع.پوشیده و پنهان .

متغفق (motaqaffeq) ص .ع . همهٔ روزراشراب خورنده .

متغفل (motaqaffel) ص .ع . غافل و بی‌خبر.وکسی‌که بقصد و عمد غفلت می ورزد .

متغلب (motaqalleb) ص .ع . مستولی وزبردست وقادر .

متغلت (motaqallet) ص . ع . کسی‌که چیزی را بر غفلت می‌گیرد .

متغلج (motaqallej) ص .ع . بی داد وستمگر وظالم .

متغلد (motaqalled) ص .ع. **سم متغلد**: زهر کشندهٔ درحال .

متغلف (motaqallef) ص . ع . خوشبوی مالیده. وغالیه مالیده .

متغلل (motaqallel) ص .ع . غالیه مالیده.

متغم (motqem) ص . ع . تخمه شده وکسی که طعام وی را ناگوارد آورده باشد .

متغمة(motqamat) ص.ع .**طعام متغمة**:طعام ناگوارد وتخمه آورنده.

متغمد (motaqammed) ص .ع . کسی‌که خداوند عالم وی رااز رحمت خود پوشانیده باشد و رحمت خدای او را فرا گرفته‌باشد. و آب‌پر ومملو .

متغمر (motaqammer) ص .ع . رنک‌شدهٔ با زعفران .

متغمس (motaqammes) ص.ع. درآب فرو رفته‌وغوطه ور شده وغرق‌شده .و رنک‌کرده .و**متغمس فی السواد**:خودرا آراستهٔ با لباس‌سیاه .

متغمغم (motaqamqem) ص.ع . گاو بیم کرده‌وترسیده .وسخن‌ناپیدا وغیرمفهوم. و بانک‌وآواز دلاوران درکار زار.

متغنج (motaqannej) ص .ع . زبان با ناز و کرشمه .

متغنم (motaqannem) ص.ع . کسی‌که در اندیشهٔ غنیمت وتاراج بود.

متغنی (motaqanni) ص.ع.سرود

گوینده‌وسراینده.و عاشق‌وعشقباز. وبی نیاز. وستاینده.ونکوهنده و سرزنش‌کننده .

متغور (motaqavver)ص. ع . گوشه نشین در غار. و فرو روندهٔ در غور زمین .

متغوط (motaqavvet) ص.ع. کاملا فرو برندهٔ لقمه رادرگلو. و کسی که در مغاکی می‌رود برای قضای‌حاجت .

متغول (motaqavvel) ص.ع . گوناگون ورنگارنك. و پایمال ومنهدم.

متغیب (motaqayyeb) ص.ع . غایب و ناپدید .

متغیر (motaqayyer) ص . ع . برگردیدهٔ از حالی‌بحالی ودیگرگون شده . و اصلاح‌شده .

متغیر (motaqayyer) ص. پ . مأخوذاز تازی - مضطرب و آشفته وسرگردان و سرگشته و پریشان و حیران. و خشمناك وآنکه بسرعت خشمناك‌گردد. و بی قرار و ناپایدار.ومخالف و نامناسب. و دگر گون شده و از حال خود برگردیده و جاور گرد.

متغیرانه (motaqayyerâne) ف. م . پ .مأخوذازتازی ـ ازروی‌تغیروخشم‌و قهر و بطورخشم وغضب .

متغیظ (motaqayyez) ص .ع . خشمناك.و نیم روز سخت‌گرم شده .

متغیف(motaqayyef) ص . ع . شاخهٔ درخت بچپ و راست ناونده .

متغیف (motaqayyef) ا . ع . نام اسبی.

متغیق (motaqayyeq) ص .ع . چشم تاریك وكم نور .

متغیل (motaqayyel)ص . ع. درخت‌ستبر ودر هم و پیچیده.وکسی که پیوسته در بیشه و جنگل زیست می‌کند.و دارای‌جنگل. وساکن در جنگل .

متفاءل (motafâ'el) ص . ع . کسی که‌بنام او فال می‌گیرند وتفال میزنند .

متفاتح (motafâteh) ص . ع . در پنهانی گفتگو کننده .

متفاتی (motafâti) ص.ع .کسی که برای فتوا نزد مفتی میرود .

متفاج (motafâjj) ص . ع . کسی که در رفتن میان پاهارا گشاده می‌دارد .

متفاجی (motafâji) ا . ع . بعد و دوری زمان و یافاصله .

متفاحش (motafâhec) ص . ع. فحش دهنده‌و سخن زشت‌گوینده .

متفاخر (motafâxer) ص . ع . بر هم دیگر نازنده وفخر کننده .

متفادی (motafâdi) ص . ع . یکدیگر را سر بها دهنده و واخرنده .

متفار (motafârr) ص . ع . فراری وگریزندهٔ از یکدیگر .

متفارص (motafâres) ص . ع . نوبت داشته شده .

متفاسح (motafâseh) ص . ع . کسی که‌در مجلس بدیگری جا میدهد. و بطور راحت و آسودگی نشسته .

متفاسد (motafâsed) ص.ع . از یکدیگر تنفرکننده و قطع رحم نماینده .

متفاسی (motafâsi) ص . ع. آماده و حاضر برای خروج باد و گندکردن .

متفاشغ (motafâceq) ص . ع . واضح و هویدا و آشکار .

متفاصح (motafâseh) ص . ع . فصیح با حشمت .

متفاضل (motafâzel) ص . ع . مشغول بمباحثهٔدر بزرگواری و فضیلت. و بر یکدیگر فزونی و برتری جوینده .

متفاقح (motafâqeh) ص.ع. پشت به پشت پیوسته .

متفاقد (motafâqed) ص . ع . یك دیگر را جوینده وتفحص‌کننده .

متفاقس (motafâqes) ص . ع . موی یکدیگر را گرفته بزیر کشیدن .

متفاقم (motafâqem) ص. ع . کار بزرك وگران .

متفال (metfâl) ص . ع. زن‌بسیار گنده نفس .

متفالی (motafâli) ص . ع . شپش جویندهٔ از همدیگر.

متفانی(motafâni) ص . ع .یك دیگر را نیست‌و سپری کنندهٔ در جنك. و هم دیگر را مستأصل کننده .

متفاوت (motafâvet) ص . ع . متمایز ومتفرق و جدا .

متفاوت(motafâvet) ص.پ . مأخوذ ازتازی ـ از هم متمایز و مختلف و از هم‌جدا و جداگانه .

متفاوتانه (motafâvetâne) م.ف. پ . مأخوذ از تازی-جداگانه و علیحده .

متفاوض (motafâvez) ص . ع . باهم انباز و شریك .

متفاید (motafâyed) ص . ع . همدیگر را فایده دهنده وسودبخشنده .

متفائل(motafâ'el) ص .ع . فال گوینده وغیب گوینده .

متفتت (motafattet)ص ع .شکسته و ریز ریزشده .

متفتح (motafatteh)ص. ع.گشاد وگشادکرده.

متفتش (motafattec) ص . ع. تفحص‌کننده و آزماینده .

متفتغ (motafatteq) ص.ع.شکسته وکوفته شده .

متفتف (motafattef) ا . ع .کسی که بیان می‌کند احادیث و افسانه های زنان را .

متفتق (motafatteq) ص.ع.شکافته وچاك شده.وشکاف‌وچاك. و نادوخته .

متفتل (motafattel) ص.ع.ریسمان تابیده .

متفتی (motafatti) ص . ع . کودك از کودکی باز ایستاده .

متفجر (motafajjer) ص . ع .آب روان وجاری .و صبح روشن.و جوان‌مردوبا سخاوت .

متفجس (motafajjes) ص . ع . مغرور و متکبر وخود بین .

متفجع (motafajje') ص . ع . دردمند از سختی وبلا واندوه .

متفحة (matfahat) ا . ع.سیب زار و باغ سیب .

متفحج (motafahhej) ص.ع . نشسته‌ای‌که ساقها را از هم‌گشاده دارد.

متفحس (motafahhes) ص.ع. خرامندهٔ در رفتار .

متفحش (motafahhec) ص.ع، بیهوده.و زشت گوینده .

متفحص (motafahhas) ص.ع. پرسیده شده و استفسارشده. وآزموده.

متفحص (motafahhes) ص.ع. آزماینده و پرسنده و تفحص‌کننده .

متفحل (motafahhel) ص.ع . بطور ادب و شایسته لباس پوشیده. و نیك خورنده.و درختی که بار نیاورد .

متفخت (motafaxxet) ص. ع . آشفته .و در شگفت آمده. و برفتار فاخته رونده .

متفخذ (motafaxxez) ص .ع . کاهل و درنك کننده وسپس مانده .

متفخر (motafaxxer) ص . ع . متکبر و بزرگی نماینده .

متفدح (motafazzeh) ص.ع . چارپای آماده شدهٔ برای‌کمیز انداختن .

متفر (motfar) ص . ع . کشت زاری که گیاه‌آن نابالیده چریده شود .

متفر (motfer) ص . ع . کسی که موی بینی‌وی دراز شده باشد .

متفر (motaffer) ص.ع . بسیار و فراوان و افزون شده .

متفرة (motfarat) ص.ع .مؤنث متفر.یق **ارض متفرة**: زمینی که گیاه آن نا بالیده چریده شود .

متفرث (motafarres) ص. ع گروه پراکنده و متفرق .

متفرثة (motafarresat) ص. ع. زن بار دارشوریده دل .

متفرج (motafarrej) ص . ع . کسی‌که می نگرد ومی آزماید و سیر و گردش می‌کند و شادمانی مینماید.و بیننده و ناظر. و آنکه از همراهی با دوستان‌کاهلی میکند .

متفرد (motafarred) ص . ع . تنها و یگانه.واز خود شخص و بخودی خود .

متفرس (motafarres) ص. ع. حکم‌کننده.و تحصیل دانش نماینده بواسطهٔ نشان و علامت.و قیافه دان. و کسی که در سواری خود را ماهر مینمایاند . و ادعای فارسی میکند .

متفرش (motafarrec)ص. ع . مرغی‌که بال باز می‌کند و می گستراند آن را برای فرود آمدن و نشستن برچیزی .

متفرط (motafarret) ص . ع. کسی‌که در پیش می شودو پیشی‌میگیرد.

متفرع (motafarre') ص . ع . بر آورده و صادر شده.و مشتق‌گشته.و منتشر شده.و شاخه بر آورده .و درخت‌بسیار شاخ. و خواستگاری کنندهٔ زنی را که بزرك قوم باشد .

متفرع (motafarre') ص . پ . مأخوذ از تازی- حاصل شده و پدید آمده و صادر شده و موجودشده .ومشتق شده‌ومنشعب شده و شاخه شاخه شده .ومنسوب‌و متعلق .

متفرعات (motafarre'ât) ا.پ . مأخوذ از تازی- توابع و لواحق ومتعلقات و مشتقات ومناسبات .

متفرعن (motafar'en) ص . پ . مأخوذ از تازی-متکبر و مغرور و خودبین و خود پسند و ازخود راضی .

متفرغ (motafarreq) ص . ع. فارغ از شغل. وخالی وتهی .

متفرق (motafarraq) م . ع . پراکنده شدن .

متفرق (motafarraq) ا . ع . جای پراکندگی .

متفرق (motafarreq) ص.ع . پراکنده شده و جدا شده و پریشان شده .

متفرق (motafarreq)اص.م.ف . پ . مأخوذ از تازی- جداو علیحده‌ومنفصل ومختلف‌و ناموافق و پراکنده‌و ازهم پاشیده. و بر باد داده و پاشیده .

متفرقات (motafarreqât) ا.پ . مأخوذ از تازی-چیزهای پراکنده .

متفرقة (motafarreqat) ا.ع.اسب یدك.و نیزه دار وکمان دار که در سفرملازم پادشاه می‌باشند .

متفرقع (motafarqe') ص . ع . کسی‌که از انگشتان وی در خمانیدن بانك بر

می‌آید .

متفرقه (motafarreqe) ص.پ. مأخوذ ازتازی- پراکنده و از هم‌پاشیده وجدا وگوناگون و مختلف .

متفرقیت(motafarreqiyyat)ا.پ. مأخوذ از تازی-پراکندگی .

متفرك (motafarrek)ص .ع . زبان‌گرفته وبا لکنت زبان .

متفری (motafarri) ص . ع . شکافته و بریده وکفانیده و جدا .

متفری (motafarri) ا . ع . چشمهٔ روان‌گردیده .

متفسح (motafasseh) ص .ع . وسیع و فراخ و گشاد.و کسی‌که جا می دهد. و آنکه بخوشی‌و وسعت نشانیده‌می‌شود.

متفسخ (motafassex) ص. ع . گوشت مردهٔ ریز ریز شده .

متفشج (motafaccej) ص. ع. کسی‌که در نشستن پایهارا ازهم‌دور می‌نهد .

متفشغ (motafacceq) ص. ع . خوش لباس .

متفشل (motafaccel) ص . ع . آب روان شده .

متفشی (motafacci) ص . ع . ریش وقرحهٔ‌فراخ شده. و بیماری مستولی و فراگرفته .

متفصح (motafasseh) ص. ع. فصیح و زبان آور و سخن آرا. و کسی که بزحمت وتکلف فصاحت مینماید .

متفصد (motafassed) ص.ع . روان و جاری .

متفصم (motafassem) ص.ع . شکسته شده بی آنکه جداشود .

متفصی (motafassi) ص . ع . رها شدهٔ از تنگی و سختی .

متفضج (motafazzej) ص.ع . پوشیده شدهٔاز پیه و چربی .

متفضض (motafazzez) ص .ع. پراکنده و منتشر شده. و مهر شکسته .

متفضل (motafazzel) ص.ع . فاضل و بزرگوار.و نیکوئی کننده.و افزونی جوینده بر اقران خود . و جامهٔ باد روزه پوشیدهٔبرای‌کار. وآنکه یك جامه پوشد .

متفطر (motafatter) ص . ع . شکافته و چاك شده و جدا شده .

متفطن (motafatten) ص . ع . زیرك و با تدبیر و با اندیشه و فکر .

متفظع ('motafazze)ص . ع . کار زشت و شرم آور .

متفغم (motafaqqem)ص . ع . گل شکفته.

متفق (mottafeq) ص . ع . باهم یکی شده‌و باهم ساز واری نموده و با هم نزدیك گردیده .

متفق (mottafeq) ا . ع . نام دایرهٔ پنجم از پنج دایرهٔ عروض .

متفق (mottafeq) ص.پ. مأخوذ از تازی-یکدل و یکجهت و یکسان و متحد وساز وار و سازواری کننده. وقبول شده و مقبول . ومطابق و موافق وهم وثاق و هم عهد . وهم نسبت و رفیق و شریك و باهم صادر شده وباهم ظاهر و هویداگشته.و **متفق علیه** یعنی مقبول همگی .

متفقح (motafaqqeh) ص. ع . گشادگردیده.وگل شکفته. و آمادهٔ بدی.

متفقد (motafaqqed) ص . ع . محروم و بی نصیب.وگم‌کنندهٔ چیزی.وجویندهٔ گم شده .

متفقد (motafaqqed) ص . پ . مأخوذ از تازی- دلجوئی کننده و غم خوار ومهربان .

متفقر (motafaqqer) ص . ع . کسی‌که برای خرمابن گود میکند. وملکی که دارای مناك وگودال و خندق ورخنه‌باشد.

متفقرة (motafaqqerat) ص . ع . **ارض‌متفقرة**؛زمینی که دارای چاه وگودال بسیار باشد .

متفقس (motafaqqes) ص.ع . بزیر افگنده و ساقط شده .

متفقع ('motafaqqe) ص . ع . **نبات‌متفقع** :گیاهی‌که چون‌خشك‌شودسخت گردد .

متفقه (motafaqqeh) ص . ع . عالم بعلم فقه .

متفقه (motafaqqeh) ص . پ . مأخوذ از تازی-فقیه و دانای‌شرع الهی.

متفقیء ('motafaqqie) ص .ع. ابر خالی از باران.

متفکر (motafakker) ص . ع . اندیشه‌کننده .

متفکر (motafakker) ص. پ . مأخوذ از تازی-اندیشه کننده وفکر کننده وتأمل کننده.و با تدبیر واندیشناك‌و دراندیشه‌و آن‌که تدبیر میکند.ومردم موقر و با ثبات وسنگین. و مردم سراسیمه و حیران‌و آشفته .

متفکره (motafakkere)ص.پ. مأخوذ ازتازی‌بمعنی‌متفکر.و**قوهٔ‌متفکره**:قوة راگویندکه شخص در ذهن خود بدان قوه ترتیب اموری دهد جهت رسیدن بمقصود و ستباد نیزگویند .

متفکك (motafakkek)ص.ع . کم زور شدهٔ بواسطهٔ حمق ودیوانگی .

متفککة (motafakkekat) ص.ع . مادیان آرزومندنر .

متفکن (motafakken) ص . ع .

نادم و متأسف و پشیمان. و مهموم و مغموم .

متفكه (motafakkeh) ص . ع. متعجب و آشفته و حیران و نادم و پشیمان .

متفل (motfel) ص .ع . آنچه سبب شود مر بوی بد وناپسند را .

متفلت (motafallet) ص. ع .رهائی یافته وآزادکرده و آزادورستگار .

متفلج (motafallej) ص .ع .کفته‌و ترکیده پای .

متفلع (motafalle') و **متفلق** (motafalleq) ص . ع .شکافته شده.

متفلق (motafalleq) ص . ع . **بیض متفلق**: تخم‌مرغ‌باره باره شده .

متفلق (motafalleq) ا . ع . شیر ترش و قطعه قطعه شده .

متفلك (motafallek) ص. ع . گرد و دایرة .

متفلل (motafallel) ص. ع. کارد و شمشیر شکسته و دندانه دندانه شده. و لشکر شکست خورده .

متفنق (motafanneq) ص . ع . با ناز و نعمت پرورده شده .

متفنكة (motafannekat) ا . ع . زن گول و احمق .

متفنن (motafannen) ص . ع . **رجل متفنن**: مرد ذو فنون که دارای علوم وفنون‌و صنایع گوناگون باشد .

متفنن (motafannen) ص. پ. مأخوذ از تازی. کسی که بوالهوسی میکند و هرکار و دانشی را تمام‌ناکرده و بانجام نارسانیده به‌کار ودانش‌دیگر می پردازد.

متفنی (motafanni) ص .ع .شریر و بد ذات .

متفوت (motafavvet) ص . ع . رهائی یافته و آزاد شده و معاف شده. و در گذشته.

متفوق (motafavveq) ص .ع. بچه‌ای‌که در یکدفعه بمقدار اندك شیر نوشد و یا بمکد. وکسی‌که بمقدار اندك شیررا در هر دفعه می‌دوشد. و آسوده حال باخوشی‌وخرمی. و بر تر .

متفول (motafavvel) ص .ع . کسی‌که فالگوئی میکند .

متفوه (motafavveh) ص .ع . کسی که دهان را میگشاید در سخن‌گفتن‌وسخن گوینده .

متفه (motfah) و **متفهة** (motfahat) ص . ع . رام و مطیع و فرمان‌بردار . یق **بعیر متفه** و **ناقة متفهة**.

متفهر (motafahher) ص .ع . مالدار و دولتمند و توانگر .

متفهق (motafahheq) ض .ع . برق منتشر و پهن گسترده. و خون روان و جاری شده .

متفهم (motafahhem) ص . ع . کسی که اندك اندك دریافت می کند ومیفهمد. و دانا و عاقل .

متفیحق (motafayheq) ص. ع. افشانندة کلام و دعا .

متفئد (motafa''ed) ص . ع.مشتعل و ملتهب و افروخته .

متفیظ (motafayyez) ص . ع . کسی‌که نثار میکند جان خود را .

متفیل (motafayyel) ص . ع . فربه. و پرسهو در رأی خود .

متفیهر (motafayher) ص. ع. مردم و یا اسب تا سه‌گرفته. و مردم فراخ حال .

متفیهق (motafayheq) ص. ع . افشانندة کلام .

متقابل (motaqâbel) ص .ع . مقابل و روباروی .

متقاتل (motaqâtel) ص .ع . همدیگر راکشنده وکار زارکننده .

متقادع (motaqâde') ص . ع . مشغول به‌نیزه‌زدن مریکدیگررا.

متقادم (motaqâdam) ا .ع . آنفاصلة از زمان‌که برای ممانعت از عقوبت کفایت کند ومقاومت نماید در مقابل اجرای حد .

متقادم (motaqâdem)ص .ع. دیرینه و قدیم و پیشین و کهنه .

متقاذف (motaqâzef) ص . ع . مشغول به‌صدمه رسانیدن همدیگر را. و مردم بدزبان. و**فرس متقاذف**:اسب تیزشتابنده.

متقار (motaqârr) ص . ع . با همدیگر قرارگیرنده وساکن‌شونده .

متقارب (motaqâreb) ص . ع . نزدیك و نزدیك بیکدیگر .

متقارب (motaqâerb) ا . ع .نام بحری از عروض‌که در آن بیت‌بهشت فعولن تمام میشود و یا دوبار فعولن فعولن فعل .

متقاربیت(motaqârebbiyyat) ا.پ. مأخوذ از تازی- نزدیکی .

متقارش (motaqârec) ص . ع . در آمیختهٔ در جنك .

متقارض (motaqârez) ص. ع . مریکدیگر را نیکی و یابدی‌پیش فرستنده .

متقارظ (motaqârez) ص . ع . همدیگر را ستاینده و مدح کننده .

متقارع (motaqâre') ص . ع . مشغول به قرعه انداختن .

متقارن (motaqâren) ص . ع . پیوسته شده و متحدگشتهٔ بیکدیگر .

متقاسم (motaqâsem) ص .ع .

همو ثاق وهم عهد و هم‌سوگند. و مشغول به بخش کردن مال درمیان همکدیگر .

متقاص (motaqâss) ص . ع . قصاص و پاداش از همدیگر گیرنده .

متقاصر (motaqâser) ص.ع. آنکه باز می ایستد از کردار چیزی و آنکه اظهار کوتاهی میکند .

متقاصف (motaqâsef) ص ع . مجتمع شده و فراهم آمده‌شده .

متقاصف (motaqâsef) ا . ع . قطعات کشتی بهم زده شده .

متقاضی (motaqâzi) ص . ع . آنکه وام باز می خواهد. و آنکه وام باز می گیرد .و مبرم.

متقاضی (motaqâzi)ا .ع .وام خواه .

متقاطر (motaqâter) ص . ع . هر آنچه می‌چکدوقطره قطره می‌ریزد. و گروه گروه پس‌از یکدیگر آینده .

متقاطع ('motaqâte) ص . ع. جدا شوندهٔ یکی از دیگری .

متقاطع ('moatqâte) ص .پ . مأخوذ از تازی ـهردوچیزی‌که‌بهم برسند وسپس‌از هم‌جدا گشته یکدیگر را قطع کنند وخاجی‌شکل و صلیبی شکل .

متقاعد (motaqâ'ed) ص. ع . ساکن و بی‌حرکت‌وبرقرار. وهرآنکه‌بازایستد و دست‌بردارد‌و توقف‌کند و واماند. و سپاهی معاف‌شدهٔ از پیوستن‌به سپاه .

متقاعد(motaqâ'ed) ص.پ مأخوذ از تازی-باز داشته‌شده و بازایستاده شده .

متقاعس (motaqâ'es) ص . ع . برگشته وپشت داده .

متقاعس (motaqâ'es) ا .ع. مرد درآمده پشت‌و برآمده سینه .

متقافس (motaqâfes) ص . ع . مشغول به‌برجستن وکشیدن موی‌یکدیگررا .

متقافط (motaqâfet) ص.ع. نرو مادهٔ که همدیگررا معاونت نمایند برای‌جماع.

متقال (met'qâl) ا .پ . مأخوذ از تازی- پارچهٔ پنبئین سفید نا کرده که مثقالی نیزگویند .

متقال (motaqâll) ص . ع. آنکه کم و اندك می‌پندارد.و آفتاب‌بلند .

متقامر (motaqâmer)ص.ع. باهم دیگر قمار کننده و با یکدیگر نبرد کنندهٔ در گروبندی .

متقاود (motaqâved) ص.ع. بلند ورفیع‌و بالابر آمده .

متقاول (motaqâvel) ص . ع . مشغول بگفتگو .

متقاوم (motaqâvem) ص. ع. ایستاده شدهٔ برای جنك یکدیگر .

متقاوی (motaqâvi) ص . ع . کسی‌که خرید می‌کندبر ضد دیگری. و کسی که شب را بگرسنگی میگذراند .

متقایل (motaqâyel) ص . ع . بر اندازندهٔ شرط و پیمان را از قرار داد یکدیگر .

متقبب (motaqabbeb) ص .ع . کسی‌که بر قبه وگنبد در می‌آید .

متقبص (motaqabbes) ص . ع. **حبل‌متقبص**:ریسمان کوتاه‌که کش نداشته باشد .

متقبض (motaqabbez) ص .ع. کسی‌که خود‌را‌ضبط میکند وباز می‌دارد .

متقبض (motaqabbez) ا . ع . شیر بیشهٔ آمادهٔ برجستن .

متقبی (motaqabbi) ص . ع . قبا پوشیده .

متقتر (motaqatter) ص . ع . سلاح پوشیدهٔ آمادهٔ کار زار و خشمناك و غضبناك .

متقتق (motaqatteq) ص . ع . باسرعت وشتاب.یق:**قرب‌متقتق** .

متقتل(motaqattel) ص.ع.شرمگین وباحیا وملایم. وآمدهٔ‌برای‌حاجت .

متقحز (motaqahhez) ص.ع . سخن رانندهٔ درشت و سخت وزشت .

متقحزن(motaqahzen) ص.ع. به پشت افتاده و ساقط شده .

متقحل (motaqahhel)ص. ع. پژمرده و خشك پوست شده .

متقحل (motaqahhel) ا .ع. پیر مرد خشك اندام بدحال .

متقحم (motaqahhem) ص. ع . تند وتیز وشتاب .

متقدد (motaqadded) ص.ع . متفرق‌وپراکنده.وشکافته‌و بریده. و خشك‌شده. و پاره‌پاره شده. و لاغر.

متقدر (motaqadder) ص. ع . اندازه‌کرده و تقدیر شده .و آماده وحاضر .

متقدس (motaqaddes) ص. ع. پاك شده و پاك‌کرده .

متقدم (motaqaddem) ص. ع . کسی‌که از پیش میرود ومینمایاند راه را .و کسی‌که نزدیك می رود و بامی ایستد درجا و شخصی . و بلندوبرین و رفیع ازهرچیزی .و فاضل‌دردلیری‌وشجاعت. و پیشین‌وپیشی‌گیرنده و مقدم و پیشوا .

متقدم (motaqaddem) ا.ص.پ. مأخوذ از تازی - پیش رو و پیش شونده و پیشین و سابق و قدیم وکهنه وگذشته و مقدم وپیشتروپیشوا ورئیس‌وحاکم.وتقدیم‌وهدیه و پیشکش .

متقدماً (motaqaddeman) م.ف - پ . مأخوذ ازتازی ـ هنگام پیشین و زمان سابق واز پیش .

متقدمین (motaqaddemin) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ پیشینیان و گذشتگان . و مردمان قدیم . واولین اجداد .

متقدی (motaqaddi) ا. ع . شیر بیشه. وخرامندهٔ بناز و متبختر.

متقذر (motaqazzer) ص.ع . کراهت دارنده و پرهز کنندهٔ از کسی‌که وی را پلید میشمارند و کسی که نفرت میکند از چرکینی وناپاکی وپلیدی. **ورجل متقذر:** مرد پلید ودارای لباس‌چرکین .

متقذع (motaqazze') ص.ع. کسی‌که آمادهٔ زبان و گزند است .

متقرب (motaqarreb)ص.ع. کسی‌که بخدا تقرب‌می جوید و یا از خدا می ترسد .وکسی‌که آزاد است دردرآمدن خدمت پادشاه ومصاحب پادشاه . و پیوسته و نزدیك ومرتبط .

متقرح (motaqarreh) ص. ع. آ ماده و مستعد . و ریش‌دار و ریش خورده شده .

متقرح (motaqarreh) ص.پ مأخوذ از تازی ـ قرحه دار و دارای‌ریش.

متقرد (motaqarred) ا ع . ابر پارهٔ خرد و ریزه که از زیر ابر جدا باشد .

متقرر (motaqarrer) ص. ع . بر قرارو قرارگرفته و ثابت شده.

متقرش (motaqarrec)ص. ع. باهم فراهم آمده و مجتمع شده . و پاك شدهٔ از هر چیز نا بایستی .

متقرط (motaqarret) ص . ع . زینت شدهٔ باگوشواره .

متقرع (motaqarre')ص . ع . کسی‌که از این پهلو به‌آن پهلو می گردد در وقتی‌که درازکشیده باشد .

متقرف (motaqarref) ص . ع . درخت و یا ریش پوست برداشته‌شده.

متقرفصة (motaqarfesat) ص . ع . عجوز بجامه در پیچیده شده .

متقره (motaqarreh) ص . ع. رفیق زرد و چرکین اندام .

متقریء (motaqarre') ا.ع. مرد عابد و پارسا .

متقزح (motaqazzeh) ص.ع . گیاه پراکنده افتاده و بسیار شاخه گردیده .

متقزز (motaqazzez)ص.ع . نیك پاك از آلایش و ناپاکی و از چرك وریم .

متقزع (motaqazze') ص . ع . اسب آمادهٔ دویدن .

متقسط (motaqasset) ص . ع . مشغول به برابر قسمت کردن .

متقسقس (motaqasqes) ص . ع . شنونده و مستمع .

متقسم (motaqassem) ص.ع . پراکنده کننده . وپراکنده شده .

متقشر (motaqaccer) ص.ع . درخت پوست باز شده و پوست کنده شده .

متقشط (motaqaccet) ص.ع . آسمان صاف و بی‌ابر .

متقشع (motaqacce') ص.ع . دورکرده ودفع کرده . وپراکنده‌شده‌و ژولیده. وابر واشده و پراکنده‌گردیده . و دل گشاده شدهٔ ازغم .

متقشف (motaqaccef) ا ع . مرد شکیبای به قوت روزگرار وبجامهٔ دریدهٔ دربی نهاده ومرد تنك زیست .و آنکه‌ازآلایش پلیدی و جز آن باك نداشته باشد .

متقصد (motaqassed)ص . ع. مرده.و نیزهٔ شکسته شده .

متقصص (motaqasses) ص . ع . به‌سراغ‌گام و اثر پارونده . و کسی که یاد میگیرد سخن وقصه‌و افسانه را .

متقصع (motaqasse')ص.ع. دنبل پر شدهٔ از ریم .

متقصف (motaqassef)ص. ع. درهم شکنندهٔ کشتی .

متقصل (motaqassel) ص.ع . بریده شده وخردشده

متقصم (motaqassem) ص.ع. شکسته شده .

متقصی (motaqassi) ص . ع . کوشش کنندهٔ در تفحص وتفتیش. وکسی‌که‌می رسد بنهایت چیزی .

متقضب(motaqazzeb)ص.ع. بریده وقطع شده . وشعاع‌آفتاب درازکشیده.

متقضض(motaqazzez)ص.ع. باز در چنگال‌گرفته و چنك زننده .

متقضع (motaqazze') ص.ع . بریده شدهٔ و پاره پاره‌گشته .

متقضی (motaqazzi)ص.ع. تمام‌کرده . و پرداخته . ومعدوم ونا پدید .و باز چنك در زده .

متقطب (motaqatteb) ص.ع . زشت روی . وترش روی .

متقطر (motaqatter) ص.ع. آمادهٔکار زار .وخوشبوی‌مالیده . و خوشبو شده .

متقطع (motaqatte') ص.ع . شراب آمیختهٔ با آب . و پاره پاره و بخش بخش‌گردیده .

متقطی (motaqatti) ا .ع. دول پر آبی که آهسته واندك اندك ازچاه برآید .

متقعد (motaqa''ed) ص . ع . عاجز و ناتوان ازکردن کاری .

متقعر (motaqa''er) ص . ع . از اقصای دهن سخن گوینده .

متقعر (motaqa''er) ا .ع . چاه عمیق .

متقعط (motaqa''et) ص . ع . **متقعط الرأس** : مرد سخت در پیچان . ومرغول موی . وسختی‌کنندهٔ در امور .

متقعف (motaqa''ef) ص . ع . جنبیده وحرکت‌کردهٔ از جای خود . و دیوار از بن افتاده . وکوه لغزیده و روی‌ریخته .

متقعفز (motaqa'fez) و **متقعفزة** (motaqa'fezat) ص . ع . برروی در افتاده . یق **شجر متقعفز** و **شجرة متقعفزة** .

متقعقع (motaqa'qe')ص. ع . کوچ کردهٔ با شور و غوغا وسفر دور ودراز. وبه زور خراج گیرندهٔ ازمسافر . و **طریق متقعقع** : راه دور ودراز که رونده اش را کوشش تمام لازم آید .

متقفر (motaqaffer) ص .ع . پی‌رو وپی روی‌کننده .

متقفز (motaqaffez) ص .ع . رنگین شدهٔ باحنا . وقفاز پوشیده .

متقفس (motaqaffes) ص . ع . برجهنده . و رقص‌کننده .

متقفط (motaqaffet) ص . ع . مستعد ونیك آمادهٔ برای کار .

متقفع (motaqaffe') ص . ع . ور ترنجیده .

متقفقف (motaqafqef) ص .ع . کسی‌که دندانهای وی‌از سرما بر هم میخورد.

و گیاه خشك شده .

متقفل (motaqaffel) ص .ع . **رجل متقفل الیدین** : مرد زفت ناکس .

متقفی (motaqaffi)ص . ع . پیروی نماینده . ودر پی کسی رونده .

متقلب (motaqalleb) ص . ع . برگردانیده شکم . و بازگشته . و سرنگون شده .

متقلب (motaqalleb) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ چست وچالاك .ووازگون کنندهٔ هرچیزی . ومردم نادرست .

متقلبین (motaqallebin) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مردمان‌متقلب‌و نادرست.

متقلد (motaqalled) ص .ع . زینت داده شده باگردن‌بند . و شمشیر بخود بسته . وکسی‌که نیزه برمیدارد .

متقلس (motaqalles) ص . ع . کلاه پوشیده وقلنسوه پوشیده .

متقلص (motaqalles) ص.ع . درهم‌کشیده .

متقلص (motaqalles)ص . پ. مأخوذ از تازی ـ درهم کشیده وترنجیده.و کوتاه شده .

متقلع (motaqalle') ص . ع . از بن برکنده شده . ومعزول کرده شده .

متقلعف (motaqal'ef) ا . ع . سوار شوندهٔ بر ماده شتری که در سواری نیامده باشد .

متقمر (motaqammer)ا.ع .غالب شوندهٔ در قمار . و سیر کننده و تفرج کنندهٔ در ماهتاب .

متقمص (motaqammes)ص. ع . پیراهن پوشیده .

متقمع (motaqamma') ا .ع . **متقمع الدابة**:سرستور وتیفوز آن .

متقمع (motaqamme') ص . ع . جنبانندهٔ سرخر و رانندهٔ آن .

متقمم (motaqammem) ص.ع . نریان سخت‌گیرندهٔ بر مادیان تا برجهد بر آن .

متقمن (motaqammen) ص. ع . مهربان و خلیق وملایم .

متقن (motqen) ص . ع . کسی که به‌لیاقت و شایستگی مباشرت مینماید کاری را . وآنکه بدرستی و استواری چیزی را می سازد .

متقن (mottaqen) ص . ع . بی شبهه و بی‌گمان . و یقین و دانسته .

متقن (motaqqen) ص . ع . کسی که آبیاری میکند زمین را با آب دفزك تیرهٔ گل آلود .

متقنب (motaqanneb) ص.ع . آفتاب فرو شونده.

متقنز (motaqannez) ا . ع . صیاد .

متقنص (motaqannes)ص .ع. شکار جوینده . و شکار کننده .

متقنع (motaqanne') ص . ع . کلاه پوشیده و قناع پوشیده .

متقوب (motaqavveb)ص .ع. کسی که چند جای از پوست سروی بر کنده شده باشد .

متقوب (motaqavveb) ا ع . ماراز‌پوست بیرون آمده . وپوست برکنده . و پوست برکندهٔ از خارش و گری . و موی سترده .

متقوت (motaqavvet) ص. ع . پروش شده و پرورده شده .

متقوح (motaqavveh)ص ع. ریش وزخم ریمناك گردیده .

متقور (motaqavver) ص.ع .

مار پیچیده و حلقه شده . و نوینده . و
گذشته شدهٔ بیشتر ازشب .

متقوس (motaqavves)ص .ع.
کج و خمیده .

متقوس (motaqavves) ا .ع.
کمان دار . وابروی شبیه بکمان .

متقوض(motaqavvez)ص .ع.
سپاه شکست خورده و هزیمت یافته . و بنای
ویران شده .

متقوع (motaqavve')ص .ع .
خمیده رونده مانند آنکه در خارستان می‌رود.

متقوعس (motaqav'es)ص .
ع . پیرمرد شکستهٔ ضعیف . و خانهٔ ویران .

متقوف (motaqavvef) ص .ع.
کسی‌که سخن گفتن می آموزاند کسی را و به
وی میگوید چنین وچنان بگو .

متقول (motaqavvel) ص .ع .
نسبت بدیگری دروغ گوینده .

متقوم (motaqavvem) ص .ع.
قیمت‌شده . و استوار شده . و راست کرده. و
اصلاح کرده شده .

متقوی (motaqavvi) ص . ع .
توانا و قادر . ودلیر ودلاور .

متقهقر (motaqahqer) ص.ع.
سپسایکی رونده . و پشت کرده.

متقهل (motaqahhel) ص. ع .
فقیر وتهی‌دست . و خوار و ذلیل. و **رجل**
متقهل: مردگوشت بر استخوان خشک‌شده.

متقی(mottaqi)ص.ع.پرهیزگار .
و **المتقی‌لله** لقب ابراهیم بن‌المقتدر
بیست ویکمین خلیفهٔ عباسی و در سال ۳۳۳
هجری پس‌از سه سال وچندماه خلافت چشم
های وی را میل کشیده از خلافت خلع
کردند .

متقی (mottaqi) ص. پ. مأخوذ
از تازی - زاهد و پارسا وشاهنده وشاهیده‌و
پرهیزگار.وهوشیاروآگاه .ونیکوکار.ودیندار.

متقیح (motaqayyeh)ص. ع .
زخم ریمناک .

متقید (motaqayyed) ص. ع .
با سعی و کوشش و زحمتکش . و کسی که
خودرا ضبط می‌کند و بازمی دارد .

متقیض (motaqayyez) ص .ع.
دیوار افتادهٔ ویران شده .

متقیظ (motaqayyez) ص .ع.
آنکه میگذراند تابستان را .

متقیل (motaqayyel) ص .ع .
مشابه و مانند . و آنکه درنیم روز می خوابد
یا شراب می‌خورد . و آب‌فراهم آمده

متقین (motaqayyen) ص .ع.
آراسته وزینت داده شده .

متقیی ء (motaqayye')ص.ع.
کسی‌که قی میکند .

متک (matk) ا . پ . یك قسم
میوه‌که ترنج نیزگویند.

متک (matk) ا . ع . یك نوع
گیاهی که‌شیره‌اش منجمدگردد.وقطع‌وبرش وقطعه.

متک (matk) م . ع . بریدن(و
الفعل من‌نصر) .

متک (matk) و (motk)
و (motok) ا . ع . بینی مگس‌ویارزهٔ آن.
و سرنرهٔ هر حیوانی . و رگ‌پائین حشفه . و
پوست‌پارهٔ گرداگرد حشفه بجانب باطن وو تر
نره . وتلاق‌زن‌ورگ‌آن که پس از ختنه باقی
می ماند . وزماورد و سوسن .

متک (matk) و (metk)ا.ع.
ترنج . قوله تعالی: **واعتدت لهن متکآ**
اومتکآ .

متک (matk) و (motk)
و (motok) و (motokk) ا.ع .
رك باطن ذکردرپائین‌حشفه‌که پس ازعمل‌ختنه
دیرتر از همه بامیگردد.

متکأ (mottakâ') ا . ع .
تکیه‌جای وتکیه‌گاه.

متکا (mottakâ)و(motakkâ)
ا . پ . مأخوذ از تازی ـبالش مستطیل
مدور و آکنده از پر مرغ و جز آن که در
هنگام خواب زیرسر گذارند و بر آن نیز
تکیه‌کنند وگردبالش و یاگرد بالین نیزگویند.

متکاء (matkâ') ا. ع . تلاق زن
و بظر .وزن‌ختنه‌ناکرده .و زنی که هردو راهش
یکی شده باشد . وزنی که ضبط بول‌نتواند .

متکاءد (motakâ'ed) ص . ع .
مشکل و دشوار .

متکابر (motakâber) ص . ع .
متکبر ومغرور . وگردنکش .

متکاتب (motakâteb) ص. ع .
بهم دیگرنامه نویسنده .

متکاتع (motakâte') ص . ع .
پی در پی ومتوالی .

متکاتم (motakâtem)ص .ع.
پنهان‌کنندهٔ راز ازهم دیگر.

متکاثر (motakâser) ص . ع.
با همدیگر نبردکنندهٔ در بسیاری مال .

متکاثر (motakâser) م.ف.پ.
مأخوذ ازتازی ـ افزون وافزوده ومتزاید .

متکاثف (motakâsef) ص . ع .
ستبر شده و برهم نشسته .

متکاثف (motakâsef) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ ستبر و کثیف و منجمد .

متکادر (motakâder) ص . ع.
نگاه‌کنندهٔ بادقت و با درنگی .

متکاذب (motakâzeb)ص. ع.
با همدیگر کذب کنندهٔ بدوستی‌و سخن دروغ
گوینده .

متكارم (motakârem) ص . ع .
دارای عزت وبا احترام . و پاکدامن .

متكاره (motakâreh) ا . ع.
بطورکراهت وناراضی . وبدون‌اختیار. یق : **فعله‌متكارهاً** .

متكاری (motakâri) ص . ع .
کسی که بکرایه می‌گیرد .

متكاسل (motakâsel) ص . ع .
سست وکاهل و تنبل .

متكاشف (motakâcef) ص . ع .
عیب‌هم را بر یکدیگر کشف‌کننده .

متكاص (motakâss) ص . ع .
با هم انبوهی‌کننده .

متكاظ (motakâzz) ص . ع .
ازحد گذرانندهٔ دشمنی را بایکدیگر .

متكافی (motakâfi) ص . ع .
برابر وموافق .وهم‌کفو .

متكأكیء (motaka'ke') ا.ع.
کوتاه و قصیر .

متكالب (motakâleb) ص . ع .
خشمناک و غضبناک بر یکدیگر .

متكالم (motakâlem) ص . ع .
باهم سخن‌گویندهٔ پس از مهاجرت .

متكامل (motakâmel) ص .ع.
کامل و درست و تمام .

متكاوح (motakâveh) ص.ع.
نامهربان‌وبرهمدیگر ستم‌کننده .

متكاوس (motakâves) ا . ع .
گیاه بسیار برهم‌نشسته.و باصطلاح عروض در پی‌هم آمدن‌چهارحرکت باجتماع‌دو سبب مانند ضربنی .

متكاول (motakâvel) ص . ع .
کسی‌که خودرا کوتاه می‌نمایاند . وکسی‌که باز می‌ایستد ازکاری .

متكاهل (motakâhel)ص . ع .
کاهل وسست‌و غافل .وکسی‌که خود را به قبیلهٔ کهلان منسوب میکند .

متكاید (motakäyed) ص . ع .
باهمدیگر غدرکننده و مکر نماینده .

متكایس (motakâyes) ص. ع.
زیرک‌و تیزهوش .وجلدوشتاب . و کسی‌که لاف‌می‌زند اززیرکی خود .

متكایل (motakâyel) ص . ع .
کسی‌که معارضه می‌کند در دشنام و ملامت مر دیگری‌را.و کیل‌پیمایندهٔ مر همدیگر را .

متكبب (motakabbeb) ص .ع.
ساقط‌شده . و بروی افتاده .ومایل .

متكبد (motakabbed) ا . ع .
ظهرو وقتی که آفتاب میان آسمان باشد .

متكبد (motakabbed) ص . ع .
آماده‌ومستعد . و شیر دفزك شده .

متكبر (motakabber) ص.ع .
کسی که بزرك منشی میکند و گردنکشی می نماید .

متكبر (motakabber) ا .ع
یکی ازنامهای خدایتعالی وتبارك .

متكبر (motakabber) ص.پ .
مأخوذ ازتازی. بزرك‌منش و خود بین و برتن وفرود . وخود پسندومغرور .وآنکه بزرگی را بخود می‌بندد وگردنکش وسرکش . وخویشتن را ستاینده .

متكبرانه (motakabberâne) م . ف . پ . مأخوذ از تازی - بطور تکبر و خودستائی و بطور غرور .

متكبرین (motakabberin) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ مردمان متکبر .

متكبكب (motakabkeb) ا.ع .
کسی که‌خود را بجامه در پیچیده باشد . یق : **جاء فلان متكبكباً فی ثیابه** ای متزملا .

متكبی (motakabbâ) ص . ع .
کسی‌که جامهٔ خود را بربوی سوز وا می دارد وبخور می‌دهد آنرا .

متكتب(motakatteb) ص. ع .
صف‌کشیدهٔ بطور حلقه.

متكتف (motakättef)ص . ع .
آنکه در راه رفتن شانه هارا بلندی‌داردوکسی که می‌جنباند شانه هارا در رفتن .

متكتل (motakattel) ص . ع .
کوتاه قدم .

متكثر (motakasser) ص.ع .
افزوده ومتزاید . وتوانگر و دولتمند . وکسی که وانمودکند چیزی راکه دارا نیست .

متكثم (motakassem) ص.ع.
ساکت و خاموش با سرگردانی . وخمیده و دوتاشده. و پوشیده و پنهان . و متوقف و درنك‌کرده .

متكحل (motakahhel)ص. ع.
سرمه‌کشیده .

متكدح (motakaddeh)ص.ع .
پوست خراشیده شده .

متكدر (motakadder)ص. ع.
کدر و تیره وآلوده و آشفته وپریشان ومغموم وملول .

متكدس (motakaddes)ص.ع.
اسبی‌که چنان‌میرودکه گوئی گرانباراست.

متكذب(motakazzeb)ص.ع.
مخترع دروغ و به تکلف دروغ گوینده .و دروغگو پندارندهٔ کسی‌را .

متكرب (motakarreb)ص.ع.
چینندهٔ خرمای کرابه .

متكرج (motakarrej) ص.ع. نان سبز شدهٔ کره بر آورده .

متكردس(motakardes)ص ع.
ورترنجیده . و اندام فراهم آمده. ومانا به

دم پرستوك .

متکردم (motakardem)ص . ع . ترسیده وهراسیده. ودونده‌ازترس.

متکرر (motakarrer) ص . ع . برگردانیده ودوباره‌گفته . ودودله ومتردد وبی ثبات .

متکرر (motakarrer) ا . ع . نام‌حرف را .

متکرسف(motakarsef)ص.ع. مندرج . ومتداخل .

متکرع (motakarre') ص .ع. دست‌نماز گیرنده و وضوگیرنده .

متکرفس (motakarfes)ص. ع . بهم‌کشیده .

متکرم (motakarrem) ص. ع. کسی‌که به تکلف‌سخاوت و جوانمردی میکند. وسزاوار ستایش ومکرم .

متکره (motakarreh) ص. ع. ناپسند وناخوش دارنده ومتنفروباکراهت . و ترش روی وزشت روی واندوهگین .

متکری (motakarri) ص . ع . خفته و بخواب‌شده .

متکسب (motakasseb)ص. ع. ورزنده ومشغول بکسب .

متکسر (motakasser) ص . ع. شکسته شده .

متکسی (motakassi) ص . ع . کساء پوشیده .

متکشح (motakacceh)ص. ع. کسی‌که با زنی نکاح میکند .

متکشف (motakaccef) ص.ع . اظهارکرده شده .

متکشیء (motakace') ص . ع . کسی‌که گوشت خشك میخورد .

متکعب (motaka''eb) ص .ع . ثدی‌متکعب: پستان نوبر آمده .

متکعکع (motaka'ka') ص . ع . ترسو و جبان و بد دل .

متکعنش (motaka'nec)ص.ع. کسی که فرو میرود درچیزی .

متکفر (motakaffer) ا . ع . مرد سلاح پوشیده .

متکفف (motakaffef) ص. ع . کسی‌که برای خواهش دست پیش‌کسی میدارد.

متکفل (motakaffel) ص . ع . آن که پذیرفتاری ازکسی میکند .

متکفل (motakaffel) ا . پ . مأخوذ ازتازی -ضامن‌ومتعهد وکفیل. وپرستار و پذیرفتار وعهده دار .

متکفیء (motakaffe') ص.ع . با شوکت و حشمت . و کسی که با عظمت و بزرگواری راه میرود .

متکفی (motakaffi)ص. ع.درخت بلند . وگیاه دراز .

متکل (mottakel) ص .ع . آنکه کاری را بکسی واگذار میکند و اعتماد برآن می‌نماید .

متکلح (motakalleh) ص . ع . آسمان پیاپی درخشنده ازبرق . وترش‌روی‌و کسی‌که درترشروئی دندانهارا بهم می‌نمایاند.

متکلد (motakalled) ص . ع . درشت وستبر .

متکلس (motakalles) ص.ع. سخت دونده .

متکلع (motakalle') ص . ع . فراهم آمده . وباهم سوگند خورده .

متکلف (motakallef) ص . ع . کسی‌که کاری را بخود گیرد بی فرمودن کسی. وآنکه رنج برخود نهد ومحنت‌کش .

متکلف (motakallef) ا . ع . پیش آینده بکاری‌که افزون از حاجت‌باشد .و زحمت کشنده .

متکلل (motakallel) ص .ع . تاجدار . وهرآنچه فراگیرد واحاطه نماید .و ابری‌که نرم درخشد وبرق‌زند .

متکلم (motakallam) ا . ع . جای تکلم . یق : **ما اجد متکلماً** ای موضع کلام .

متکلم (motakallem) ص . ع. سخن‌گوینده وتکلم کننده .

متکلم (motakallem)ا- ص .پ. مأخوذ ازتازی - گوینده و سخن‌گووسخن‌دان وسخن پرداز . و وکیل دعوا . و مترجم . و باصطلاح صرف‌ونحو **متکلم‌وحده:** اول شخص مفرد . و**متکلم‌مع‌الغیر** اول شخص جمع .

متکلمین (motakallemin) ا.پ. مأخوذ از تازی - مردمان سخن پرداز وسخن دان .

متکلیء (motakalle') ص . ع . آنکه‌درنگی میکند و مهلت میخواهد .وآنکه‌وام می‌خواهد .

متکلی (motakalli) ص . ع . متوقف در پس‌لشکر .

متکمش (motakammec)ص.ع. شتاب‌وجلد . و پوست ورترنجیده و فراهم شده .

متکمکم(motakamkem)ص.ع. کلاه گرد پوشیده .

متکمل (motakammell) ص. ع. کامل و تمام وتمام‌شده .

متکمم (motakammem)ص.ع. فروگرفته . ومدهوش ورفته عقل .

متکمن (motakammen) ص.ع.
درکمین نشسته .

متکمه (motakammeh) ا.ع.
سرگشته و آواره‌ای که نمیداند کجا می‌رود .

متکمی (motakammi) ا.ع.
مرد سلاح پوشیده ودلیر .

متکمیء (motakamme') ص.ع.
آنچه زمین را بپوشاند ودیده نشود . وکسی که ناپسند وناخوش داردچیزی را .

متکنس (motakannes) ص.ع.
پنهان شده درمغاره . ودرخیمه در آمده ودر هودج در آمده .

متکنع (motakanne') ا.ع.
محبوس بزنجیر بسته شده .

متکنف (motakannef) ص.ع.
احاطه‌کرده .

متکنه (motakanneh) ص.ع.
رسیدهٔ به‌کنه و پایان چیزی .

متکنی (motakanni) ص.ع.
بیان شدهٔ بطورکنایه .

متکور (motakavver) ص.ع.
بهم‌کشیده شده . وآماده‌شده و فراهم‌آورده.و برزمین افتاده شده . وچکیده شده .

متکوز (motakavvez) ص.ع.
گرد آمده وجمع شده.

متکوس (motakavves) ص.ع.
نگونسارگردیده و سرنگون شده .

متکوع (motakavve') ص.ع.
آنکه ساق دست‌وی پیچیده ودردگین گشته و یا در رفته باشد .

متکوف (motakavvef) ص.ع.
منسوب بکوفه .

متکول (motakavvel) ص.ع.
بر مخالفت‌کسی فراهم آمده .

متکون (motakavven) ص.ع.
گردیده وگشته وشده و بوجود آورده و تولید شده . و جنبانیده شده .

متکون (motakavven) م.ف. پ . مأخوذ ازتازی ـ موجود شده وبوجود آمده.و **متکون‌شدن** :بوجود شدن وتولید شدن وپدید آمدن .

متکوه (motakavveh) ص.ع.
پراکنده وپریشان وبی ترتیب .

متکوی (motakavvi) ص.ع.
در تنگ جای در آمده .

متکهف (motakahhef) ص.ع.
کوه کهفناك گردیده .

متکهن (motakahhen) ص.ع.
فالگوئی کننده .

متکی (motki) ا.پ. بلغت مردم کرمان‌گیاهی که ریشهٔ آنرا شیرین بیان و ملهتی وبتازی اصل السوس گویند .

متکی (mottaki) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ تکیه کننده و پشت بر چیزی داده ومحل تکیه وپشتیبان .

متکیء (mottake') ص.ع.
تکیه داده و پشت بر چیزی داده و تکیه گاه ساخته .

متکیء (mottake') ا.ع. کسی که تکیه میکند و پشت می دهد و می نشیند و مخصوصاً بروی پاشنهٔ پاها. و آنکه لم میدهد و بیك طرف می‌افتد .

متکیدن (motkidan) فم.پ.
شکایت کردن و لندلند کردن .

متکیس (motakayyes) ص.ع.
بتکلف زیرکی نماینده . و ظرافت کننده .

متکیف (motakayyef) ص.ع.
بیان شده وموصوف شده در هیئت‌وکیفیت. و کسی‌که عیب میکند و سرزنش‌می‌زند .

متکیف (motakayyef) ص.پ.
مأخوذ ازتازی ـ دارای‌کیفیت وچگونگی . و دارای کیف ومستی ونشئه .

متکیل (motakayyel) ص.ع.
درصف پسین لشکر ایستاده .

متل (matl) م.ع. **متله متلا**(از باب‌نصر):جنبانیدآن را وحرکت داد آنرا .

متل (metall) ا.ع. هرچیزی که بدان‌کسی برزمین‌افتد. ومردقوی. وشترقوی .و مرد استادهٔ درنماز .

متل (metall) ص.ع. **رمح متل** :نیزهٔ راست واستوار.

متل (motell) ص.ع. کسی که می بندد و یامیکشد از دست . وآنکه سبب‌میشود چکیدن را ومی‌چکاند .

متلاءم (motalâ'em) ص.ع.
واپس دادهٔ مهربانی . وبه شده‌و شفایافته .

متلاح (motalâhh) ص.ع.
رشکین وحسدبرندهٔ بدیگری

متلاحز (motalâhez) ص.ع.
گروه برهم شوریدهٔ که سرنگون کنند همدیگر را.و **شجرمتلاحز** : درختان ستبر وهگفت وبهم پیوسته .

متلاحظ (motalâhez) ص.ع.
بازنگرندهٔ همدیگر را.

متلاحق (motalâheq) ص.ع.
متوالی وپیدرپی ومسلسل و صفهای متصل بی هم.ودست‌بهم‌رسانیده وزیادشده.وافزون گشته یکی پس‌از دیگری .

متلاحك (motalâbek) ص.ع.
شیء متلاحك:چیزدرهم ومتداخل .

متلاحکة (motalâhekat) ا.ع.
ماده شتر استوار اندام .

متلاحمة (motalâhemat) ص.ع.
شجة متلاحمة:جراحت وارد آمدهٔ بر سر

که بسحاق نرسیده باشد. و**امرأة متلاحمة:** زنی که از بسیاری گوشت کرانهٔ فرج وی تنگ باشد. وزنی که کس با وی جماع نتواند .

متلاحی (motalâhi) ص . ع
مخاصم ومعارض با یکدیگر . و دشنام دهندهٔ یکدیگر .

متلازق (motalâzeq) ص . ع .
پیوسته ومتصل .

متلاشی (motalâci) ص . ع .
مردهٔ که جثهٔ وی ازهم پراکنده ومتفرق و ریزه ریزه شود .

متلاشی (motalâci) ص . پ .
مأخوذ ازتازی . معدوم ونابود وفانی وازهم پاشیده . وتلاش کننده. وتجسس نماینده.

متلاطس (motalâtes) ص.ع.
موج متلاطس : موجهائی که به همدیگر طپانچه زنند .

متلاطف (motalâtef) ص.ع.
باهم نرمی کننده.

متلاطم (motalâtem)ص.ع.
با هم طپانچه زننده .

متلاطم (motalâtem) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ مضطرب ولطمه و صدمهٔ بر همدیگر زننده . و دریای بسیار موج .

متلاعن (motalâ'en) ص.ع. هم دیگر رادشنام دهنده وباهم بی باکی کننده و بر یکدیگر لعنت خوانندهٔ شوی وزن .

متلاف (metlâf) ص. ع . بسیار تلف کننده .یق :**رجل مخلاف متلاف** .

متلافق (motalâfeq) ص . ع .
گروهی که امور آنها درست و آراسته شده باشد .

متلافی (motalâfi) ص. ع . آن که دریافت میکند ومی یابد چیزی را .

متلاقی (motalâqi)ص.ع. یکدیگر راملاقات کرده و رو باروی شده .

متلالا (motala'la') ص . پ. مأخوذ ازتازی ـ تابان و درخشان .

متلالیء (motala'le') ص . ع .
درخشان وتابان و تابدار .

متلاوم (motalâvem) ص.ع .
همدیگر رانکوهنده وملامت کننده .

متلاوی (motalâvi) ص . ع .
جمع شده و فراهم آورده . ومتحدو متفق وهم عقیده .

متلاهی (motalâhi) ص . ع .
مشغول ببازی ومشغول کردهٔ مر دیگری را . و تسلی دهندهٔ دراندوه وغصه .

متلایس (motalâyes) ص . ع .
خوش خوی . و اغماض کننده و اغماض کرده .

متلبب (motalabbeb) ص . ع .
بسته شدهٔ گردا گرد کمر . وکسی که دامن بر می چیند وآماده ومهیا .

متلبث (motalabbes) ص . ع .
سست وکاهل و بادرنگ .

متلبد (motalabbed) ص . ع .
ثابت و برقرار. و شکافته شدهٔ از زمین. وچسبیده وملتصق بهمدیگر . وپشم ویاموی مالیده شده و درهم در آمده و بر هم چسبیده .یق: **شعر متلبد** . وسرگین سخت شده .

متلبس (motalabbes) ص .ع .
طعام چسبندهٔ بدست . ولباس پوشیده .

متلبس (motalabbes) ص.پ.
مأخوذ ازتازی ـ لباس پوشیده . و بلباس کسی در آمده .

متلبط (motalabbet) ص . ع .
خفته . و برخاک غلطیده . وبر پهلو خفته و سر گشته .

متلبك (motalabbek) ص.ع . آمیخته ودرهم شده .

متلبن (motalabben) ص . ع .
سست وبادرنگ و درنگ کننده .

متلتخ (motalattex) ص . ع .
آلوده وناپاك .

متلثلث (motalasles) ص . ع .
متردد و دو دله ومشکوك . وبرپهلو خفته . وبر خاك غلطیده .

متلثم (motalassem) ص . ع .
آنکه بردهان وی دهان بند باشد .

متلج (motlej) ص .ع . کسی که می گشاید ویا گشاده میدارد . وکسی و یاچیزی که تسلی خاطر میدهد . و آنکه مشغول تفرج میشود .

متلج (motallej) ص .ع. کسی که در می آید ویا اجازهٔ دخول میدهد . و اجازهٔ دخول داده شده .

متلجج (motalajjej) ص .ع. ادعا کننده وکسی که ادعای تملك چیزی رامیکند .

متلجف (motalajjef) ص . ع .
کسی که میکند گردا گرد چاه آب را .

متلجفة (motalajjefat) ص.ع .
بئر متلجفة: چاه کهنه که اطراف آن ریخته و ناصاف شده باشد و دولی را که در آن فرو می برند جهت آب کشیدن پاره می کند .

متلجلج (motalajlej) ص . ع .
زبان گرفته. ودودله ومتردد وبی ثبات .وجنبنده وگیرندهٔ چیزی .

متلجم (motalajjem) ص . ع.
اسب لگام بسته .

متلجن (motalajjen) ص. ع.
ناتمام شویندهٔ سر .

متلحز (motalahhez) ص. ع.
بخیل و دشوار خوی . و جامه بر چیننده جهة سفر و یاجنك .

متلحف (motalahhef) ص ع. لحاف سازنده .

متلحق (motalahheq) ص. ع. پی‌در پی و دریك ردیف ودریك خط .

متلحی (motalahhi) ص . ع . کسی که‌عمامه‌رابزیر حنك‌می‌بندد .

متلخص(motalaxxes)ص ع. بیان شده . و پیدا وٌ روشن‌شده .

متلد (motlad) ا . ع. مال‌ودولت و مال موروثی . وغلام ویا ستوری که نزد صاحبش زاده‌ویا نتاج‌داده باشد . وغلامی‌که‌از بچگی آورده وآنراتربیت کرده باشند .

متلد (motled)ص . ع. خداوند مال‌موروثی . وخداوندغلام ویاستوری‌که در خانهٔ خودشخص زاده شده باشند .

متلد (motalled) ص . ع. قدیم‌و کهنه. یق : **خلق متلد** .

متلد (motalled)ص. ع .کسی که جمع می‌کند وگرد می‌آورد وفراهم‌میکند. وآنکه دفع‌میکند وباز می‌دارد و منع‌میکند .

متلدد (motaladdad) ا . ع . گردن وعنق .

متلدد (motaladded) ص.ع . کسی‌که چپاراست بر گشته مینگرد .

متلدم (motaladdem) ص.ع . جامهٔ پاره‌ودریده . وکفشی‌که محتاج به درپی و وصله شده باشد .

متلدن (motaladden) ص.ع . آهسته و دیرو بادرنك.

متلذذ (motalazzez) ص . ع. خوش‌مزه .

متلذذ (motalazzez) ص .پ. مأخوذ از تازی ـ خوشمزه و لذیذو خوش گوارو بالذت. و**متلذذشدن**:لذت یافتن و خوشی بردن.

متلذع (motalazze') ص .ع. خوش . و روندهٔ بشتاب . و چپ و راست نگرنده .

متلزج (motalazzej) ص. ع . نرم وملایم . ولزج و چسبنده . ونا تمام و ناپاك سرشته .

متلزح (motalazzeh) ص.ع . دهان آب افتادهٔ از خوردن‌انار وسیب.

متلسن (motalassen) ص . ع . کره شتر عاریت داده شده جهة دوشیدن ماده شتر دیگری . وشعله دار .

متلسنة (motalassenat) ص.ع. ماده شتری که کرهٔ دیگری را بجای کرهٔ خود می‌گیرد .

متلسنة (motalassenat) ا . ع . شتران رها شده .

متلص (motalles) ص . ع . کسی‌که نرم میکند وملایم‌میسازد .

متلصص (motalasses) ا . ع. دزد و راهزن .

متلطخ (motalattex) ص. ع. ناپاك و آلوده وچرکین .

متلطط (motalattet) ص . ع . منکردین حق . و وام صحیح وراست.

متلطع (motalatte') ص . ع . دندان ریخته. و بی دندان ازپیری .

متلطف (motalattef) ص . ع. مهربان .

متلطم (motalattem) ا . ع . ملحدو بی‌دین .

متلطم (motalattem) ص . ع . روی تیره و خاکسترگون .

متلطی (motalatti) ص . ع . پاسبانی‌کنندهٔ از دشمن .

متلظظ (motalazlez)ص. ع . مار پیچیده و حلقه‌زده.

متلع (motle') ص . ع . روز بلند برآمده .وکسی‌که برمی‌آوردسررا وستیخ‌می نماید گردن را برای شنیدن ویا دیدن‌چیزی .

متلع (motle') ا . ع .زن خوب روی بسیار نگرندهٔ چپ وراست .

متلع (motalle') ص . ع . بی اطلاع ازحالات شخص خصوصاً از حیات‌و ممات وی .

متلعب (motala"eb) ص . ع . بسیار و بیرون ازحد بازی‌کننده .

متلعثم (motala'sem)ص. ع . کسی‌که درنگی میکند وتوقف مینماید . وکسی که‌نیك می‌نگرد وتأمل مینماید .

متلعجة (motala"ejat) ا . ع . زن‌پرشهوت گرم فرج.

متلعذم (motala'zem)ص. ع . خورنده وچاشنی کننده .

متلعس (motala"es) ا . ع . مرد بسیارخورنده و پرخوار .

متلعع (motala"e') ص .ع. از بیخ کنندهٔ شکوفه وغنچهٔ گیاه .

متلعف (motala"ef) ص.ع . آماده ومهیای برجستن وگرفتن .

متلعلع (motala'le') ص . ع . کسی‌که می‌جنبد ودرمی‌غلطد. و**عسل متلعلع**: انگبینی که درازشودوقت برداشتن .

متلعلم (motala'lem) ص.ع . آهسته و درنك‌کنندهٔ درکار .

متلعی (motala"i) ص . ع . **عسل متلعی**:انگبین بسته و منجمد و انگبینی که در برداشتن درازگردد .

متلغب (motalaqqeb)ص. ع . روانه‌کننده و دور برنده . و کسی که وامانده وخسته میکند .

متلغد (motalaqqed) ا . ع . سخت خشمناک . یق: **جاء فلان متلغداً.**

متلغذم (motalaqzem) ا . ع . سخت خورنده و پرخوار و اکول.

متلغف (motalaqqef) ص . ع . آماده و مهیای بر جستن وگرفتن کسی .

متلغم (motalaqqem) ص . ع . کسی‌که گردا گرد درون دهان را وقت سخن گفتن می جنباند .

متلف (matlaf) ا . ع .جای هلاک ومحل خوفناک . وبیابان .

متلف (metlaf) ص . ع . بسیار تلف کننده . یق : **رجل مخلف متلف .**

متلف (motlef) ص . ع . خراب کننده . و هلاک کننده .

متلف(motlef) ص . پ .مأخوذ از تازی ـ تلف کننده و برباددهنده .وهلاک‌کننده واصراف‌کننده ومصرف و بی‌جاخرج‌نماینده‌و ضایع‌کننده و مبذر .

متلفت (motalaffet) ص .ع .کسی که سر را بر می گرداند جهت نگریستن چیزی .

متلفظ (motalaffez) ص . ع . تکلم کننده وسخن گوینده.

متلفع (motalaffe')ص . ع .پوشیده وجامه درخود پیچیده . وآنکه پیری وی‌را در گرفته باشد .

متلفف (motalaffef) ص .ع .جامه برخود پیچیده .

متلفق (motalaffeq) ص. ع . در پیوسته و متحد شده .

متلفم (motalaffem) ص . ع . کسی‌که دهان و بینی را بالفام بپوشاند .

متلقب (motalaqqeb) ص . ع . بالقب وملقب ولقب دار .

متلقط (motalaqqet) ص . ع . چیننده و گرد آورنده .

متلقع (motalaqqe') ص. ع . یاوه گو وهرزه‌گو .

متلقف (motalaqqef) و **متلقم** (motalaqqem) ص . ع .**بعیر متلقف**: شتری‌که دوسبل دست را در رفتار بجانب چپ مایل دارد و کذا **بعیر متلقم .**

متلقن (motalaqqen) ص . ع . آموخته و دریافت کننده .وگرد آورنده .

متلقی (motalaqqi) ص . ع . کسی کهمیر ـدو پیش‌می‌آیدودیدارمیکند و روبرو می گردد . وزن‌باردار و آبستن .

متلکد(motalakked) ص . ع . متصل و پیوسته . و استوار و بر قرار . و چسبان .

متلکی (motalakki) ص . ع . کسی‌که می‌ایستد وتوقف میکند .

متلمج (motalammej) ص . ع . چشنده وکسی‌که ناشتا شکن‌میخورد .وکسی‌که لب خود را می‌لیسد .

متلمس (motalammes) ا .ع . لقب شاعری .

متلمس (motalammes)ص.ع . آنکه باربار وازپی هم می جوید چیزی‌را .

متلمسة (motalammasat) و **متلمسة** (motalammesat) ا . ع . جای درد یق؛ **کواه المتلمسة** یعنی داغ کرد جای درد او را و کذلك **کواه المتلمسة.**

متلمظ (motalammaz) ا . ع . محل تبسم‌وخنده. یق :**انه لحسن المتلمظ.**

متلمظ (motalammez) ص . ع. کسی‌که پس ازغذا خوردن زبان‌را گردا گرد دهان میگرداند تا باقی ماندهٔ غذا را برداشته دهان را پاک کند .

متلمظة (motalammezat) ا. ع . **قید بعیره المتلمظة** : هردودست شتر را فراهم آورده بهم بست آنهارا بطوری که این دست بآن دست سائیده شد .

متلمع (motalamme') ص. ع . رباینده و بزورگیرنده

متلمق (motalammeq) ص .ع . چشنده وخورنده .

متلمی (motalammi) ص . ع. پژمرده رنك ویا گندم گون .

متلمیء (motalamme) ص .ع. پوشندهٔ زمین و برگزینندهٔ برای خود .

متلوث (motalavves)ص . ع. آلوده و چرکین وناپاك .

متلوص (motalavves) ص . ع . پیچیده و برگردیده .

متلوط (motalavvet) ص . ع . لواط کننده و مشغول بهلواط .

متلول (matlul) ص . ع . بروی افکنده .و **ثور متلول** : گاو فربه استوار خلقت .

متلوم (motalavvem) ص.ع . آهسته و بادرنك وشکیبا و صابر .

متلون (motalavven) ص. ع. گوناگون . وآنکه بریك روش ویك‌خوی‌نپاید وقرار نگیرد .

متلون (motalavven) ص.پ . مأخوذ از تازی ـ رنگارنك وگوناگون وتغییر پذیر ونا‌پایدارو‌بی‌قرار و بی‌ثبات .و**متلون شدن**: مبدل‌شدن وتغییررنك دادن .

متلون المزاج(motalavven-ol-mezâj) و**متلون مزاج**(motalavven-mezâj) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ بی قرارو‌بی‌ثبات ونا پایدار .

متلوه (matluh) ص . ع . بی‌خود وسرگشته. و**متلوه‌العقل** : دیوانه‌وبی‌عقل .

متلوه (motalavveh)ص . ع . مضطرب . وجنبان .

متلوی (motalavvi) ص.ع . کج‌و خمیده‌وپیچیده ووری گردانیده . ودرخشیده.

متلهب (motalahheb) ص.ع. افروخته وشعله زننده .

متلهث (motalahhes) ص . ع . سگی‌که از تشنگی زبان بیرون اندازد .ومردی که شتابان باشد وسخت دم‌زند .

متلهثاً (motalahhesan) ا.ع . با گرمی وحدت وشدت و با رغبت ومیل وآرزو مندی.

متلهف (motalahhef)ص . ع . متحرك . ومضطرب و غم خورده و دریغ و افسوس خورده وملول .

متلهق (motalahheq) ص . ع. سخت سپید .

متلهم (motalahhem) ص. ع. آنکه میخورد و می‌بلعد وفرومی‌برد .

متلهن (motalahhen) ص.ع. کسی‌که ناشتا شکن می‌خورد .

متلهی (motalahhi) ص.ع . بازی‌کننده و خود را مشغول کنندهٔ بچیزی و بازی دوست . وفراموشکار و غافل .

متلی (motli) و **متلیة** (motleyat) ص . ع . ماده‌شتر با بچه که پس‌از وی‌رود، ج : **متالی** یق : **ناقة‌متل** و **ناقة متلیة**.

متلیات (motallayât)ا.ع . شتران با بچه .

متلیث (motalayyes) ص . ع . بی باك و دلیر . وموذی .ومانابه شیربیشه .

متلین (motalayyen) ص . ع . نرم وملایم . وبارحم .وشیرین .وچاپلوس .

متم (motamm) ا . ع . جای انقطاع رگ ناف . و آنچه افزون از پیمانه باشد . وبرکت .

متم (motemm) ص . ع . تمام کنند وکامل کننده . و **امراة‌متم** : زنی که ایام زادن وی‌نزدیك باشد .

متم (motemm.)ا . ع . بدروماه تمام.

متماءر(motamâ'er) ص.ع.یك دیگر نازندهٔ و فخر کننده .

متماتر (motamâter) ص . ع . آتش‌زنه ویا اخگری که آتش آن‌اینجا و آ ن جا پرد . و مشغول بکشیدن اینطرف و آن طرف .

متماثل (motamâsel) ص . ع . بیمار بهشده وناقه.وهمسر.ومانند وهم مثل.

متماجد (motamâjed) ص . ع. رقیب درمجد وبزرگی .

متماجع (motamâje') و

متماجن (motamâjen) ص . ع . گستاخ و بی ادب و بی شرم و فحاش بهمکدیگر.

متماحك(motamâhek)ص.ع. با یکدیگر خصومت نماینده ونزاع‌کننده .

متماحل (motamâhel) ا.ص.ع. درازمضطرب خلقت ازشترواز‌مردم.ومردمتغیر اندام . یق : **رأیته متما حلا** ای متغیر البدن و **سبسب‌متماحل** : بیابان دراز وبی‌پایان .

متماحلة (motamâhelat)ص.ع. خانهٔ دورازخانه‌ها. یق : **دار‌متماحلة** ای متباعده . و قول امیرالمؤمنین علی‌علیه‌السلام: **ان من ورائکم اموراً متماحلة** ای فتناً یطول شرحها و امرها.

متمادح (motamâdeh) ص.ع. همدیگر را ستایش‌کننده .

متمادخ (motamâdex) ا . ع. عزیزوگرامی و ارجمند .

متمادخ (motamâdex)ص.ع. **رجل متمادخ** : مردشتابکار .ونیزمتمادخ سست‌وکاهل وسپس ماندهٔ از کارو سرکش و نا فرمان .

متمادی (motamâdi) ص . ع . کسی که الحاح و اصرار در کاری میکند و مداومت بر آن مینماید . و هر چیز دراز و طولانی . و نیز متمادی ستیزنده و خصومت کننده.

متمادی (motamâdi) ص.پ . مأخوذ ازتازی - دراز و طولانی.و **مدت متمادی**:مدت درازوزمان بسیار .

متمار (motamârr) ص . ع. کشتی گرفته.

متمارس (motamâres)ص.ع. آشفته ومضطرب وپریشان . وجنگجو و باهم پیکارکننده وجنك نماینده.

متمارض(motamârez)ص.ع. کسی‌که خودرا بی آنکه بیمار باشد بیمار می نمایاند .

متماری (motamâri) ص . ع . مشکوك و درگمان وشك . وجنکجووستیزه‌جو ومنازعه و مخاصمه‌کننده .

متماز (motamâzz) ص . ع . جداگانه و دور و جدا وعلیحده .

متمازح (motamâzeh)ص.ع . مشغول به‌لاغ‌و مزاح‌باهمکدیگر .

متمازی (motamâzi) ا . ع . **تعدعنی متمازیا** : از من روی‌گرداند و دور نشست .

متماس(motamâss)ص.ع. پیوسته ومتصل .

متماسح (motamâseh)ص.ع . صاف و راست با همدیگر . و با هم دست دهندهٔ در خرید و فروخت و عهد و پیمان .

متماسك (motamâsek)ص .ع. قادر و توانا . وسخت‌گیرنده .

متماشق (motamâceq) ص .ع. کشندهٔ باینطرف و آنطرف .

متماشی (motamâci) ص . ع. با همدیگر رونده .

متماصع (motamâse') ص. ع . مشغول بجنك ونبرد .

متماطر (motamâter) و

متماظ (motamâzz)ا .ع . ابری که ساعتی بارد وساعتی بازایستد . وباران‌باریده شدهٔ در محلی بدون محل دیگر .

متماكس(motamâkes)ص.ع. باهم آزمندی کنندهٔ در خریداری .

متمالك (motamâlek) ص . ع . قابل وسزاوار . و درتصرف دارنده .

متمالیء (motamâle') ص . ع همدل و یك جهة . و گرد آمده و فراهم آمده .

متماوت(motamâvet) ص.ع . کسی که حیله میکند مرده شدن را .

متماوت (motamâvet) ا ع . پرستندهٔ خدای بطور ریا .

متماهك (motamâhek)ص.ع. با هم ستیزه‌کننده .

متمایح (motamâyeh)ص. ع. می خوارهٔ افتان و خیزان رونده .

متمایر (motamâyer) ص .ع . دوستی شکسته شده و پاره شده .

متمایط (motamâyet) ص . ع . دور و غایب . و گوشه نشین . وبا یکدیگر بدشده و ازهم نفرت‌کرده .

متمایل (motamâyel) ص . ع. باینطرف و آنطرف جنبنده .

متمایل (motamâyel) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ کج شده و خمیده شده .و میل‌کرده و راغب شده و مایل‌گشته .

متمائن (motamâ'en) ص . ع. **رجل متمائن الود** : مرد ریاکار در دوستی .

متمتة (matmatat) ا . ع.خواهان پیوند خویشی .

متمتة (matmatat) م ع .**متمتة متمتة**:پیوند خویشی‌جست ازاو .

متمتع (motamatte) ص . ع . کسی که برخورداری می‌یابد . و آنکه عمره با حج بجا می آورد .

متمتع (motamatte') ص .م ف . پ .مأخوذ از تازی ـ برخوردار از چیزی وکامران و مسرور .

متمثل (motamassel) ص .ع . اقامهٔ مثل‌کننده ومثل‌آورنده.وکسی‌که‌درخواست میکند کنایه ویا استعاره و یا مثل را.ومقلد. و آنکه قصاص می‌گیرد وپاداش می‌خواهدازکسی. وشبیه وماننده .

متمثل (motamassel) م.ف.پ . مأخوذ از تازی ـ مثل آورنده .

متمجد (motamajjed)ص.ع . ستوده .

متمجس (motamajjes)ص.ع. مجوسی و آتش پرست شده .

متمحق (motamahheq) ص . ع. محوشده وباطل شده .وکم‌گشته‌وکاسته‌شده . وسوخته شده .

متمحك (motamahhek) ص.ع. **رجل متمحك** : مرد لجوج و ستیهنده و ستیزه جو .

متمحل (motamahhel) ص. ع. مکار وحیله باز و فریبنده .

متمخخ (motamaxxex) ص.ع . آنکه مغز استخوان بیرون می‌آورد .

متمخر (motamaxxer) ص . ع . کسی‌که برابر باد می‌ایستد و آن که پشت به باد می کند .

متمخش (motamaxxec)ص.ع. بسیار جنبیده .

متمخض (motamaxxez) ص.ع شیر جنبیدهٔ در ممخضة .

متمخط (motamaxxet) ص ع کسی‌که بینی می‌افشاند . و آنکه افتان‌وخیزان ومضطربانه می‌رود.

متمخی (motamaxxi) ص . ع. پرهیزگار و پرهیز کننده و اجتناب کننده و کناره‌گیرنده. و کسی‌که شکایت می‌کند. وآنکه معذرت میخواهد

متمدج (motamaddej) ص.ع. کشیده و وسیع شده وگشادگشته .

متمدح (motamaddeh) ص. ع. لاف‌زننده و نازنده و فخرکنندهٔ بخود.وآن‌که دوست دارد ستایش خود را و می‌گوید در ستایش خود چیزی راکه ندارد .

متمدد (motamadded) ص . ع. کشیده شده .

متمدد (motamadded) ص .پ. مأخوذ از تازی ـ کشیده شده ودراز شده .

متمدل (motamaddel) ص .ع. دستار برسر پیچیده .

متمدن (motamadden)ص ع. توانگر ومالدار ،وخوشحال ،وآسوده .

متمدن (motamadden) س .پ. مأخوذ ازتازی ـ تربیت شده . وشهری و در شهر و مدینه تربیت شده .

متمده (motamaddeh) ص . ع . لاف زننده و تکلف کنندهٔ در ستایش خویش.

متمدهن (motamadhen) ص. ع. کسی که مدهن میسازد .

متمر (motmer) ص. ع. خداوند خرمای بسیار .

متمر (motammer) ص . ع . پرورش یافتهٔ باخرما. ورطب خرماشده . وخرما بن که دارای خرما باشد .

متمرد (motamarred) ص. ع . سرکش. و پیشی گیرنده . و بی ریش.

متمرد (motamarred) ص . پ . مأخوذ از تازی - سرکش و یاغی و نافرمان.

متمردین (motamarredin) ا . پ . مأخوذ ازتازی - مردمان سرکش و یاغی .

متمرس[1] (motamarres) ص. ع. سوده شده . وفتنه انگیز .

متمرس (motamarres) ا. نام شاعری .

متمرص (motamarres) ص. ع. گریخته. وگم شده . ورفته . وبرکنده شده .

متمرض (motamarrez) ص. ع. سست و ناتوان وکودن وبیدل .

متمرط (motamarret) ص. ع. افتاده موی .

متمرع (motamarre') ص . ع . جلد وشتاب . وجویندهٔ چراگاه . و کسی که بینی وی درخشم می جنبد .

متمرغ (motamarraq) ا . ع. جائی که اسب در آن غلط میزند و می غلطد.

متمرغ (motamarreq) ص. ع. اسب در خاك غلطنده . وجای لغزان .

متمرق (motamarraq) ا . ع . رنك کردهٔ بزعفران و گل کافشه .

متمرق (motamarreq) ا . ع . اسب فربه شدن گرفته .

متمرمر (motamarmer) ص. ع. لرزان و جنبان ومتزلزل . وریك مرتعش .

متمرن (motamarren) ص . ع. مستعمل و معمول . و برکار . و افزون و زیاده و فراوان .

متمری (motamarri) ص . ع . آراسته شده وزینت گرفته .

متمریء (motamarre') ص . ع . ادعای مردمی و ملاطفت کننده.

متمزر (motamazzar) ص. ع . کسی که بیکبار شیررا می دوشد .

متمزر (motamazzer) و**متمزز** (motamazzez) ص . ع . کسی که می نوشد ویا می مکد اندك اندك .

متمزع (motmamazze') ص. ع . شکافنده و درندهٔ از خشم .

متمزق (motamazzeq) ص. ع . جامهٔ پاره پاره گردیده و چاك شده .

متمزمز (motamazmez) ص. ع. رانده شدهٔ باینجا وآنجا . وپراکنده شده . و ترسانیده شده . و جنبندهٔ آماده شدهٔ برای بر خاستن .

متمزن (motamazzen) ص . ع . بخوبی لیاقت دارنده . و عادت شده وخوی گرفته .

متمسح (motamasseh) ص. ع. آنکه می مالد چیزی را بروی چیزی .

متمسخ (motamassex) ص. ع . مسخ شده وتبدیل شکل و صورت کرده .

متمسك (motamassek) ص. ع. چنك در زننده . و بازایستندهٔ از چیزی . و ضبط کننده و بازدارنده .

متمسك (motamassek) ا ف- پ . مأخوذ از تازی - چنك در زننده . و سخت گیرنده . ونگاهدارنده .

متمسکین (motamassekin) ا. پ. مأخوذ از تازی - مردمان متمسك و چنك در زننده.

متمسیء (motamasse') ص. ع. جامهٔ کهنه ودریده .

متمشر (motamaccer) ص . ع . بظاهر مالدار وتوانگر . وبرك تازه وسبز.

متمشش (motamaccec) ص. ع. کسی که میخاید کار استخوان را ومی مکد مغز آنرا .

متمشع (motamacce') ص . ع. پاك کنندهٔ خود را ازنجاست وپلیدی. وکسی که میخورد هرآنچه در کاسه بود .

متمشق (motamacceq) ص. ع. جامهٔ پاره و دریده . وشب بآخر رسیده . و پوست برکنده و برهنه .

متمشی (motamacci) ص. ع . دونده . ورانده .

متمصر (motamasser) ص . ع . کسی که میدوشد باقی شیر را . و کسی که بسر انگشتان و یا بسبابه و ابهام میدوشد .وگم شده . وپی روی نماینده . و پراکنده شده .

متمصرة (motamasserat) ص. ع. **غرة متمصرة**: سپیدی پیشانی اسب که در جائی باریك و درجائی گنده باشد . و **ابل متمصرة** :شتران پراکنده .

متمصص (motamasses) ص. ع. کسی که می مکد و یاجرعه جرعه می نوشد .

متمضر (motamazzer) ص. ع. کسی که خود را بمردمان مضر شبیه میکند و به آنها نسبت میدهد . وآنکه برگروه مضر خشم می کند .

متمضمض (motamazmez) ص . ع . کسی که آب ومانند آن دردهان میجنباند.

متمضی (motamazzi) ص. ع. فرستنده و روانه کننده . ودرگذرنده .

متمطر (motamatter) ا. ع. نام‌مردی . ونام اسبی.

متمطرة (motamatterat) ا ع . **جاءت الخیل متمطرة** :آمدندسواران وپیشی میگرفتند برهمدیگر .

متمطط (motamattet) ص. ع. خمیازه کشنده .

متمطق (motamatteq) ص. ع. چشنده ولیسنده .وکسی‌که زبان را مقابل کام برده آواز بر می‌آورد .

متمطمط (motamatmet) ص.ع. کشیده و دراز کرده . و هنگفت . و دفزك و غلیظ و کدر و تیره .

متمطی (motamatti) ص . ع . خرامنده . وروز دراز .

متمطع (motamazze') ص.ع. حرکت کنندهٔ درسایه .ولیسنده .وکسی که‌درنگی می‌کند و بتأخیر می اندازد .

متمعد (motama''ed) و**متمعدة** (motama''edat) ص . ع . ترو تازه . یق : **تمر متمعد** و**رطبة متمعدة** .

متمعدد (motama'ded) ص.ع. خوراك و پوشاك‌درشت.و**دار متمعدد** : خانهٔ دور .

متمعر (motama''er) ص .ع . روی ازخشم بر گردیده‌رنك .و موی افتاده.

متمعز (motama''ez) ص .ع . ورترنجیده ابرو .

متمعص (motama''es) ص.ع. درد آگین روده .

متمعط (motama''et) ص. ع. کچل‌شدهٔ از بیماری .

متمعق (motama''eq) ص . ع . دور تك و عمیق . وبدخوی وکج خلق . و گویندهٔ سخن بدون تعمق .

متمعك (motama''ek) ص.ع. اسب در خاك غلطنده .

متمعی (motama''i) ص . ع . دراز شده وکشیده شده . و راز فاش شده . وخرامنده ونازنده .

متمغص (motamaqqes) ص.ع. درد آگین‌شکم .

متمغط (motamaqqet) ص.ع. اسب و یاشتری که در رفتن‌دست‌راسخت می کشد .

متمغی (motamaqqi) ص . ع . انبان نرم و فروهشته شده .

متمقت (motamaqqet) ص.ع همدیگر را دشمن‌گیرنده .

متمقحس (motamaqhes) ص.ع. شوریده دل‌ودلتنك . ومدهوش .

متمقس (motamaqqes) ص.ع. دلتنك وشوریده دل . ومدهوش .

متمقق (motamaqqeq) ص. ع. اندك اندك وجرعه جرعه نوشنده .

متمك (motmek) ص . ع . چراگاهی‌که فربه‌کند .

متمکث (motamakkes) ص.ع. درنك‌کننده . وچشم دارندهٔ در کاری.

متمکر (motamakker) ص ع . رنك‌کردهٔ باگل‌سرخ وگیاه‌مکرة.

متمکك (motamakkek) ص.ع. آنکه می‌مکد . و آنکه سخت می‌گیرد برغریم.

متمکمکة (motmakmekat) ص.ع. **امراة متمکمکة**:زن‌کوتاه گرد اندام .

متمکن (motamakken) ا -ص.ع. قادر بر چیزی.و دارای منزلت.و برپای‌وجای گیر. وباصطلاح نحو**اسم متمکن** اسم‌معرب‌را راگویندکه آخر وی‌اعراب‌پذیرد.مانند ابراهیم واگرمنصرف باشدآن را **المتمکن الامکن** گویندمانندزید وعمرو و**غیرالمتمکن** اسم مبنی را نامند مانند کیف و این و **ظرف متمکن** ظرفی‌راگویند که‌گاه ظرف وگاه اسم باشد وهم منصوب گردوهم‌مرفوع‌مانند جلست خلفك‌و مجلسی خلفك و**ظرف‌غیرمتمکن** کلمه‌ای‌راگویندکه‌استعمال نشودمگربطورظرف‌و همیشه منصوب باشد مانند لقیته صباحاً و موعدك صباحاً که در هر دو منصوب است و رفع آن جایز نیست مگر در صورتی که معرفه باشد ومقصود صباح‌روز معینی بود مانندصباح و ذوصباح‌واز همین قبیل‌است‌مساء وذومساء وعشیةوعشاء وضحی‌وسحروبکرویوم و لیل و نهار . ولی هرگاه نکره باشدو با الف‌و لام بروی داخل‌گردد مرفوع‌و مجرور ومنصوب هرسه استعمال میگردد .

متمکن (motamakken) ا -ص.پ. مأخوذ از تازی- ثابت وبرقرار وجای‌گیر و محکم.وباقدرت وتوانا وبا مکنت وثروت.و ساکن ومقیم . ومتوطن وباشنده .

متمکنان (motamakkenân) و **متمکنین** (motamakkenin) ا. پ . مأخوذ ازتازی - باشندگان‌وساکنین ومتوطنین واهالی ومردمان .مقیم.

متمکی (matamakki) ص.ع . ترشده ازخوی وعرق . واسبی‌که چشم خود را بزانو بخاراند .

متملح (motamalleh) ا. ع . خداوند نمك .وفروشندهٔ نمك .وکسی‌که‌فریاد میکند که فلان چیز نیك کرده شد .

متملخ (motamallex) ص.ع . آنکه برمی‌کند چشم را . و**رجل متملخ الصلب** : مردسست پشت .

متملز (motamallez) ص . ع .

رسته ورهائی یافته .

متملس (motamalles) ص. ع.
تابان ودرخشان وصیقلی .ونرم گردیده.ورسته و رهائی یافته . و درگذشته و بازگشتهٔ از کاری .

متملص (motamalles) ص . ع .
رسته و رهائی یافته و آزادشده .

متملط (motamallet) ص . ع.
تیر بی‌پر و تابان گشته .

متملغ (motamalleq) ص . ع.
کسی‌که خود را گول واحمق بنمایاند .

متملق (motamalleq) ص. ع.
چاپلوسی‌کننده . وملاطفت و مهربانی‌کننده .

متملق (motamalleq) ص .پ .
مأخوذ ازتازی- چاپلوس و خوش آمدگوی.و مهربان . و خاطرنواز و ملایم و شیرین . وریشخند کننده .

متملقانه (motamalleqâne) م .
ف .پ. مأخوذ ازتازی -بطور تملق‌وچاپلوسی و بطور خاطر نوازی.

متملقین (motamalleqin) ا . پ.
مأخوذ از تازی - مردمان متملق وچاپلوس .

متملك (motamallek) ص. ع.
خداوند ومالك چیزی بقهر .

متملل (motamallel) ص . ع .
جلد و تند و شتابان در رفتار . و بی آرام‌از اندوه و بیماری .

متململ(motamalmel) ص . ع.
مضطرب و بی‌آرام دربستر .

متملی (motamalli) ص . ع.
سست و کاهل و آهسته . و بر خور دار از زندگانی

متملیء (’motamalle)ص . ع .
انباشته وپرشده .

متمم (motmam) ص . ع.
تمام‌وکامل . ودرست .

متمم (motammam) ا . ع .
نام شاعری .

متمم(motammâm) ص . ع .
تمام در تمام .

متمم (motammem) ص . ع .
تمام‌کننده وبانجام رساننده . و آنکه حصهٔ تیر قمار رابمردم میدهد . وهلاك‌کننده . واتلاف کننده.وکسی‌که شتاب می‌کند در کشتن شخص مجروح .وکسی‌که آویزان می‌کندتعویذرابگردن کودك جهت محافظت ازسحر وجادو.وشکافته وچاك شده .

متمم (motammem) ا . ع .
کسی‌که تیر قماروی مکرر داو آورده و به‌برد و گوشت حصهٔ خودرا بمردمان درویش دهدویا آنکه با آن‌حصه کامل‌کند حصه‌های گوشت جزور راکه ناقص بود .

متمم (motammem) ا .ص.پ.
مأخوذ ازتازی- کامل‌کننده وتمام کننده . و ضمیمه . وبانجام‌رساننده وبه‌اصطلاح هندسه: تمام کنندهٔ دایره .

متمنع (’motamanne) ص .ع .
ثابت واستوار .وغالب ومظفر وفیروز.ودلیر وکسی‌که باز می دارد و منع میکند .

متمنعان (motamanne’âne) ا .
ع . به صیغهٔ تثنیه : ماده شترجوان . وگوسپند جوان .

متمنن (motamannen) ص.ع .
ناتوان‌وسست . وسست کننده و دارای ضعف و مانده و خسته .

متمنی (motamanni)ص . ع .
کسی‌که آرزومی برد ومی‌خواهد . و خوانندهٔ نبشته و دستخط . ودروغگو . و مخترع . وآنکه حدیثی را ازنو پیدا می‌کند و افسانهٔ را بر می بافد .

متمنی (motamanni) م.ف.پ .
مأخوذازتازی - خواهش‌کننده .وآرزودارنده. و پرسنده و درخواست کننده و مستدعی و استدعاکننده .

متمنیات (motamanniyât) ا .
پ . مأخوذ از تازی - مستدعیات و مقاصد درخواست شده .

متموج (motamavvej) ص.ع.
بشدت موج زننده .

متموج (motamavvej) ص.پ.
مأخوذ از تازی - بسیارموج دار . وموج‌زننده و دریای مضطرب و متلاطم و دیوانه وخشمناك ودارای طوفان .

متمور (matmur) ا . ع .
کسی که ویرا خرما توشه داده باشند .

متمول (motamavvel)ص.ع.
بسیار مال.

متمول (motamavvel) ص.پ .
مأخوذ ازتازی - مالدار وبسیار مال‌و توانگر ودولتمند .

متمولین (motamavvelin) ا .
پ . مأخوذ ازتازی- مردمان دولتمند و مال دار .

متمون (motamavven) ص . ع.
کسی که به عیال خود نفقهٔ بسیار می دهد و فراوان خرج می کند .

متمهد (motamahhed) ص .ع .
قادر و وانا .وگستراننده .

متمهر (motamahher)ص .ع.
زیرك وماهر ورسا .

متمهر (motamahher) ا .ع .
شیر زیرك در شکارافگنی .

متمهص (motamahhes) ص.ع.
فرورفته در آب .

متمهق (motamahheq) ص. ع.

کسی که شراب بسیار خورد وهرساعت شراب نوشد.

متمهك (motamahhek) ص. ع. کسی که آراسته می کند کار را وزینت می دهد. وچیزی را نیکو وزیبامیسازد.

متمهل (motamahhel)ص.ع. ملایم وکامل و آهسته.

متمهل (motmahell) ص. ع. درازو راست وخوش اندازه.

متمهمه (motamahmeh) ص.ع. برگردیده و باز ایستاده.

متمیر (matmir) ا. ع. نرهٔ سخت ودرشت.

متمئر (motma'err) ص. ع. نرهٔ سخت. ونرهٔسخت نعوظ.

متمئر (motma'err) ا. ع. نرهٔ سخت.

متمیز (motamayyez) ص . ع. جدا وعلیحده و ازهم جدا ومتفاوت. وپاره پارهٔ ازخشم و غیظ.

متمیس (motamayyes)ص. ع. خرامندهٔ در رفتار.

متمیع (motamayye') ص . ع. روان ومایع وگداخته.

متمئل (motama''el) ص . ع. بلند وافراشته وخوش ساخت.

متن (matn) ا. ع. زمین درشت وبلند. ج:متان.ومرددرشت اندام وسخت. و آن جزاز تیر که مابین پرتا وسط آن واقع شده. وتندی رگ پشت از هرطرف. ومیان راه.

متن (matn) م. ع. **متن المراة متناً** (از باب نصر) : گائید آن زن را. و **متن الرجل** : سوگند یاد کرد آن مرد. و **متن فلاناً** :زد فلان را. ویا سخت زد فلان را. و **متن زید**: رفت زیددر زمین. و **متن الشیء** : درازکشید آنچیز را. و **متن الکبش**:کفانید خایهٔ آن قچقار را ودر آورد تخم وهمهٔ رگهای آنرا. و **متن بفلان**: همهٔ روز بزد فلان را. و **متن فلاناً** (از باب ضرب ونصر) : زد برپشت فلان. و **متن بالمکان متوناً**(از باب نصر):جای گرفت واقامت کرد.

متن (matn) ا. پ. مأخوذ از تازی - عبارت کتاب که شرح و ترجمهٔ آن توان کرد. و وسط ومیانهٔ هر چیزی. وآنچه در صفحهٔاز کتاب ویا مکتوب دیگر نوشته‌شده بدون زواید و حواشی .وجای بلند و استوار وقلعه وحصار.

متن (motenn) ص. ع. دور و بعید و با فاصله.

متناءش (motanâ'ec) ص . ع . از عقب مانده و واپس مانده.

متنائف (motanâtef) ص. ع . موی برکنده و ریخته شده.

متناتل (motanâtel) ص.ع .علف دراز شده و انبوه گشته.

متناثر (motanâser)ص.ع.پراکنده واینجاوآنجا افتاده . و بیمار و هلاك شده.

متناثل (motanâsel) ص . ع . بیرون ریخته شده.

متناجث (motanâjes) ص . ع . کسی که پراکنده می کند.

متناجح (motanâjeh) ص . ع . کسی که راست باشد خواب او.

متناجخ (motanâjex) ص . ع . متلاطم و مترشح و ترشح کننده.

متناجز (motanâjez) ص . ع . باهمدیگرپیکار کننده.

متناجش (motanâjec) ص. ع . افزون کنندهٔ در بیع و جزآن. و آنکه بالای دست کسی برآمده و قیمت چیزی رازیاد کند بدون آنکه ارادهٔ خریدن داشته باشد. و شیرین کننده.

متناجل (motanâjel) ص . ع . با یکدیگر پیکارکننده و نزاع کننده.

متناجی (motanâji) ص . ع . باهمدیگر رازگوینده و نجواکننده.

متناحب (motanâheb) ص . ع . با همدیگر وعده نهندهٔ وقتی برای قتال و جز آن.

متناحر (motanâher)ص. ع. بایکدیگر حمله کننده و دست و یقه‌شونده. وخانه های مقابل و روبرو. وگمراه و عدول کنندهٔ ازراه.

متناد (motanâdd) ص . ع . پراکنده. و فرارکرده و گریختهٔبطور پریشان وبی ترتیب.

متنادس (motanâdes) ص . ع. بهم دیگر بد گوینده و دشنام دهنده.

متنادم (motanâdem) ص. ع . مشغول بهم صحبتی و همدمی در گفتگو و هم نشینی درمجلس شراب.

متنادی (motanâdi) ص . ع. همدیگر را ندا خواننده و طلبنده . و فراهم آمده و باهم در انجمن نشسته.

متناذر (motanâzar) ا . ع . شیر بیشه.

متناذر (motanâzer) ص. ع . یکدیگر را پند دهنده و یا ترساننده.

متنازع (motanâza') ص . ع . نزاع کرده‌شده .و **متنازع فیه** : چیزی که درآن نزاع‌شده‌باشدو چیزیکه محل نزاع وگفتگو بود.

متنازع (motanâze') ص . ع .

مشغول به‌نزاع و خصومت درمیان‌خود. واز همدیگر گیرندهٔ چیزی.

متنازق (motanâzeq) ص . ع .
یکدیگر را دشنام دهنده.

متنازك (motanâzek) ص. ع.
یکدیگر را نیزه زننده.

متنازل (motanâzel) ص . ع .
نزول کنندهٔ با همدیگر درمیان‌میدان و پیکار کنندهٔ با همدیگر.

متناسب (motanâseb) ص.پ.
مأخوذ ازتازی - مشابه‌و مانندوبرابر.وموافق وهم سر. ودارای نسبت.

متناسف (motanâsef) ص . ع .
رازگوینده. وپنهان‌گویندهٔ سخن.

متناسق (motanâseq) ص . ع .
آراسته .وترتیب داده شده. ونزدیک به‌پیوسته ومتصل.

متناسل (motanâsel) ص . ع .
زائیده شدهٔ پی‌در پی وعلی‌التوالی.

متناسی (motanâsi) ص . ع .
کسی‌که ادعای فراموشی میکند و فراموشی را بهانه مینماید.

متناشب (motanâceb) ص. ع.
پیوسته ومتصل. ودر هم آویخته و در هم در آمده.

متناشد (motanâcad) ص. ع.
الشعرالمتناشد: شعری که‌درمیان مردم به آواز بلند خوانده شود.

متناشد (motanâced) ص. ع.
با همدیگر شعر خوانده.

متناشی (motanâci) ص . ع .
مست شدهٔ از شراب.

متناصح (motanâseh) ص . ع.
یکدیگر را پنددهنده‌ونصیحت کننده.

متناصف (motanâsef) ص . ع .
عادل ودادگر .ویکدیگر عدالت‌کننده‌وانصاف دهنده.

متناضل (motanâzel) ص. ع.
رشك برندهٔ بر همدیگر در تیر اندازی.

متناطح (motanâteh) ص . ع .
بریکدیگر سرون زننده.

متناطی (motanâti) ص . ع .
دلتنك ازغلبهٔ حریف.ومشغول به‌تعاطی‌ورد و بدل کلام.

متناظر (motanâzer) ص . ع.
مقابل و روبرو. ونگرندهٔ یکی مر دیگری‌را.

متناعم (motanâ'em) ص. ع.
منعم ونیکوکار .وخیرخواه .ونبت **متناعم:** گیاه نرم ونازك.

متناعی (motanâ'i) ص . ع .
کسی‌که خبر میدهد از کشته شدن یار خود تا مردم را برانگیزاند برجنك و خصومت باهم.

متناغر (motanâqer) ص . ع.
کسی‌که آشکار میکند نفرت وکراهت‌را .وآنکه ظاهر می سازد و می آورد چیزی ناشناخته و یا منظور ناشده‌را.

متنافذ (motanâfez) ص . ع.
مشغول به‌ادعای برهم وبرندهٔ همدیگر را نزد قاضی.

متنافر (motanâfer) ص . ع .
هراسان و گریزان از ترس و بیم. و برندهٔ هم دیگر را نزد حاکم.

متنافز (motanâfez) ص . ع .
با هم بر جهنده.

متنافس (motanâfes) ص . ع .
آرزومند و راغب و مشتاق بخصوص هنگام رقابت و هم چشمی.

متنافط (motanâfet) ص . ع .
دیك جوشان کف‌کرده .وآنکه‌وی سوخته را درهنگام قحطی وسختی می‌خورد.

متنافی (motanâfi) ص . ع .
با هم دیگر منافی گردیده . و یکدیگر را نفی کرده.

متناقص (motanâqes) ص.ع.
ناتمام و ناقص.

متناقض (motanâqez) ص . ع .
عهد و پیمان شکننده. وکسی که خراب می کند بنارا. وآنکه وازمی‌کند تاب ریسمان‌را.

متناقض (motanâqez) ص.م.
ف .پ .مأخوذ ازتازی - مخالف‌و برعکس‌و ناموافق.

متناکث (motanâkes) ص.ع.
مخالف و ناموافق و بر عکس. و عهد و پیمان‌شکنندهٔ مریکدیگر را.

متناکح (motanâkeh) ص. ع.
مرتبط شدهٔ بواسطهٔ مزاوجت و زناشوئی.

متناکد (motanâked) ص.ع.
با همدیگر سختی و دشواری‌کننده.

متناکر (motanâker) ص . ع .
کسی‌که خویشتن را نادان مینمایاند. و با هم دیگر دشمنی ورزنده.

متناکف (motanâkef) ص . ع.
بنوبت سخن‌گوینده.

متنان (matnâne) ا . ع . به صیغهٔ تثینه دوتندی رك پشت ازدوجانب .یق: **متنا الظهر.** مذکرو مؤنث‌هر درمی‌آید.

متناوب (motanâveb) ص . ع.
بنوبت‌گیرندهٔ آب و جز آن.

متناوح (motanâveh) ص. ع.
بادهای مخالف و مقابل هم. و دو کوه رو باروی.

متناوش (motanâvec) ص.ع .
کسی‌که دست خود را دراز می‌کند برای‌گرفتن چیزی.

متناول (motanâval) ص . ع .

گرفته شده . وخورده شده .

متناول (motanâvel) ص . ع .
کسی که میگیرد . وآنکه می‌خورد.

متناولات (motanâvelât) ا.پ.
مأخوذ از تازی ـ خوراکها و مأکولات و طعامها .

متناوم (motanâvem) ص.ع.
کسی که‌خویشتن‌را خوابیده می‌نمایاند .

متناهب (motanâheb) ص. ع.
شتر گرد و خاك انگیزاننده .

متناهد (motanâhed) ص.ع.
هریك از مسافرین‌که چیزی‌از انبان خودبیرون آورند .

متناهز (motanâhez) ص.ع .
دونفر همکاری‌که شتابی میکنند در پیش گرفتن بر یکدیگر .

متناهض (motanâhez) ص .
ع . بهمدیگر حمله کننده . و آماده و مهیای جنك .

متناهی (motanâhi) ص . ع .
به پایان رسیده و تمام کرده . وپرداخته شده و خبر رسیده .وظاهر گشته . و آب‌ایستاده وآرمیده . وباز داشته شدهٔ ازمنکر .ویکدیگر را باز دارنده ومنع‌کننده . و دوراندیش. و زیرك . و هوشیارو با فراست .

متنایك (motanâyek) ص.ع .
پلك فروهشتهٔ ازخواب . ومردم سخت‌خفته .

متنائی (motanâ'i) ص . ع .
برگشته شدهٔ به‌کناری دور و بسیار دور عقب کشیده .

متنبب (motanabbeb) ص. ع .
آب روان شده .

متنبج (motanabbej) ص . ع .
استخوان آماسیده و بلند شده .

متنبز (motanabbez) ص.ع .
دشنام دهنده و بد زبان .

متنبط (motanabbet) ص . ع .
کسی که بر می آورد و بیرون می آورد . ومانا به نبطی .

متنبع (moanabbe') ص . ع .
آب اندك اندك روان شده .

متنبل (motanabbel) ص . ع .
گیرنده .

متنبل (motanabbel) ا . ع .
تیر دار .

متنبه (motanabbeh) ص . ع .
بیدار شدهٔ از خواب . وهوشیار شده .

متنبه (motanabbeh) ص . پ .
مأخوذاز تازی-بیدار وهوشیارو آگاه‌وخبردار وتأدیب کننده و تنبیه‌کننده . ویادآوری‌کننده .و در خاطر آورنده . و کسی که پند میگیرد و نصیحت می‌پذیرد .

متنبیء (motanabbe') ا.ص.ع.
ادعای پیغمبری و نبوت کننده . و احمدبن الحسین المتنبیء یکی از شعرای عرب که در ابتدا ادعای‌نبوت‌کردوبعدتوبه نمود .

متنبی (motanabbi) ص . پ.
مأخوذ از تازی- آنکه ادعای‌نبوت و پیغمبری می‌کند .

متنة (motnat) ا . ع . زمین‌درشت وبلند.ج.متان .

متنتخ (motanattex) ا . ع.بدشت در آینده .وآنکه از سروی شپش جویند .

متنتن (motanten) ص .ع.
کسی که دوستان را بگذارد و با اغیار به پیوندد .

متنثر (motanasser) ص . ع .
پراکنده .

متنجث (motanajjes) ص.ع .
بازکاونده وتفحص کننده .

متنجح (motanajjeh) ص. ع.
کسی که روائی وآسانی می خواهد . وکامیاب وبهره مند .

متنجد (motanajjed) ص . ع .
بقوت بدست آورنده . و گرفته شده .وبلند .

متنجز (moatanjjez) ص . ع .
کسی که تعجیل میکند در هر چیزی بطور لیاقت‌وروائی .

متنجس (motanajjes) ص .
ع. آلوده و ناپاك .

متنجع (motanajje') ص . ع.
جویندهٔ آب وعلف .

متنجم (motanajjem) ا . ع.
ستاره شناس و وقت شناس و منجم .

متنجم (motanajjem) ص . ع.
کسی که از بی‌خوابی و یا از عشق ستاره می شمارد .

متنجن (motanjan) ا . پ .
قسمی از خورش که از گوشت و روغن و آلو و قیصی وگردو وخلال بادام وپسته و خلال نارنج می سازند .

متنجن‌پلاو (motanjan-pelâv)
ا . پ . قسمی از پلاو .

متنجوشه (motanjuce) ا.پ.
نعناع و قسمی از نعناع .

متنجی (motanajji) ص . ع
کسی‌که زمین بلند را می‌جوید .

متنحس (motanahhes) ص.ع.
کسی‌که در میان اخبار تفحص و تجسس می کند .

متنحل (motanahhel) ص.ع.
بدروغ ادعاکننده .

متنحنح (motanahneh) ص.ع.
کسی که آواز اه اه را مکرر میکند و گلو را صاف وروشن‌می‌نماید .

متنحی (motanahhâ) ا . ع . محل برگشت . وجای سود ومنفعت .

متنحی (motanahhi) ص . ع . هرچیز زایل شده و دورشده .

متنخ (motnex) ص . ع . چربی که ناگوارکند معده را .

متنخع (motanaxxe') ص.ع . کسی که آب بینی می اندازد و تف می کند .

متنخل (motanaxxel)ص.ع . بیزنده و غربال کننده. و آنکه بر می گزیند بهترین چیزی را .

متنخم (motanaxxem) ص.ع . کسی که تف می کند و خلط سینه می اندازد وبینی میگیرد .

متنخنخ (motanaxnex)ص.ع. فرو خواباننده شتر .

متنخی (motanaxxi) ص . ع . نازنده و لاف زننده ویهوده فخر کننده .

متندح (motanaddeh) ص .ع. آواره شدهٔ ازجای باش .

متندخ (motanaddex) ص .ع . مغرور و خودبین . و کسی که بتکلف ودروغ خودرا سیرمیکند .

متندس (motanaddes) ص.ع. تفحص کنندهٔ در اخبار . وبر زمین افتاده . و دست بر دهان نهنده .

متندل (motanaddel) ص.ع . کسی که بکار میبرد رومال ویادستمال را.

متندم (motanaddem) ص . ع . پشیمان ونادم و متأسف .

متندی (motanaddi) ص . ع . باسخاوت تر و جوانمردتر ازدیگران .ودرخت تابان از شبنم .

متنذر (motanazzer) ص .ع. ترسو و هراسان . وآگاه و باخبر .

متنزر (motanazzer) ص . ع . کسی که ادعا میکند انتساب به طایفهٔ نزار راو خود را در آنها داخل میکند .

متنزع (motanazze') ا . ع . شتابان . یق : **رایته متنزعاً الی کذا** ای متسرعاً .

متنزل (motanazzel) ص .ع . آهسته و بد رنگ فرود آینده .

متنزه (motanazzeh) ا .ع. جای خوشنما وخوش آیند و دلپسند و تفرجگاه .

متنزه (motanazzeh)ص . ع . پاك و پاکیزه . و عاری از بدی و آلایش .

متنزی (motanazzi) ص . ع . شر انگیز . یق : **انه لمتنز الی الشر** : او شر انگیز و عربده گراست .

متنسب (motanasseb) ص .ع . ادعاکنندهٔ خویشی ونزدیکی .

متنسر (motanasser) ص . ع . رسن گسسته شده . و جامهٔ پاره پارهٔ فرو ریخته .

متنسس (motanasses)ص.ع. دریافت کنندهٔ نیکوئی و احسان .

متنسع (motanasse') ص . ع . دندان سست .

متنسف (motanassef) ص . ع . کسی که بروی درمی افگند حریف خود را در کشتی .

متنسق (motanasseq) ص . ع . آراسته و ترتیب داده . و انتظام داده .

متنسك (motanassek) ص.ع. دیندار و پارسا و خدا پرست .

متنسم (motanassem) ص .ع . آنکه دریافت میکند بوی برخاسته شدهٔ از خوشبوی . و بوی خوش وملایم .

متنشب (motanacceb) ص.ع . نشانده شدهٔ در دل و درخاطر .

متنشر (motanaccer) ص. ع . گسترده شدهٔ در اطراف .

متنشز (motanaccez) ص .ع . سخت . وآماده ومهیا .

متنشط(motanaccet) ص . ع . شاد و شادمان و خرم . و چست وچالاك . و **رجل متنشط** : مرد سوار بر اسب که چون از سواری ملول شود فرود آید .

متنشغ (motanacceq) ص.ع . زاری وناله کنندهٔ از درون دل .

متنشف (motanaccef)ص.ع . بخودکشنده و جذب کننده مانند حوض آب را و کاغذ سیاهی را و جامه خوی را.

متنشم (motanaccem) ص.ع . آغازکننده . ونرم وملایم در پرسش علم.

متنشی (motanacci) ص .ع .کسی که دریافت میکند بوی را . وکسی که مست می گردد .

متنشیء (motanacce')ص.ع . کسی که ابتدا بر میخیزد و میرود ازپی حاجت خود .

متنصب (motanasseb) ص.ع . افراشته و بر پای خاسته . و غبار بلند بر آمده .

متنصح (motanassah) ص.ع . **ثوب متنصح** : جامهٔ نیك دوخته . و **بعیر متنصح** : شتر سیر آب شده .

متنصح (motanasseh) ص.ع . کسی که پند و نصیحت میشنود . و دوزنده و درپی کننده .

متنصح (motanasseh) ا . ع . جامهٔ درپی کرده .

متنصر (motanasser) ص . ع .

کسی که کوشش میکند دریاری‌کردن دیگری . و ترسا شده و به‌کیش ترسایان در آمده .

متنصف (motanassef) ا . ع . نوکر و خدمتگار .

متنصل (motanassel) ص. ع . معاف شده و بخشیده شده و عفو شده وبی گناه وبی‌جرم

متنصی (motanassi) ص . ع . زن‌گرفتهٔ از برگزیدهٔ قوم .

متنضح (motanazzeh) ص. ع . کسی که خود را بی‌گناه نگاه دارد و آنکه خودرا ازگناه پاک کند .

متنضح (motanazzeh) ا . ع . چشمهٔ‌جوشان .

متنضض (motanazzez) ص. ع . ستایش‌کننده‌و تحسین‌کننده . وکسی‌که بازمی‌یابدوام ودین را .

متنضی (motanazzi) ص. ع . هر آنچه لاغر باشد .

متنطس (motanattes) ص. ع . رازجوینده . و تجسس کنندهٔ در خبر . وراست ودرست و باریک بین .ولطیف و پاکیزه . و خوش و نفیس .

متنطع (motanatte') ص . ع . آگاه ودوراندیش‌وساعی‌وجاهد .وزحمتکش .و مباشر و کارگزار هوشیار .

متنطف (motanattef) ص. ع . زینت داده شدهٔ باگوشواره . و آلوده شدهٔ به عیب و عیب دارو معیوب .

متنطق (motanatteq) ص. ع گفتگو کننده و نطق کننده . و کمر برمیان بسته .

متنطنط (motanatnet) ص. ع . دوو و بعید و دورشده .

متنظر (motanazzer) ص. ع . درنگ‌کننده . ونگرندهٔ درچیزی .وچشم‌دارندهٔ بچیزی .

متنظف (motanazzef) ص. ع . پاک‌وپاکیزه ونظیف. وبتکلف پاکی‌جوینده .

متنظم (motanazzem) ص . ع . نیک برشته‌کشیده . وآراسته ومرتب .

متنعل (motäna''el) ص. ع. کفش ونعل‌پوشیده .

متنعم (motana''em) ص . ع . نرم . ونازک . و فراخ .وآسان‌زندگانی‌کننده . وکشور معتدل . وسازوار وموافق. و پرسنده وپرسش کنندهٔ ازهرکسی. و برهنه پای‌رونده . وآنکه‌حتی‌المقدور سعی‌وکوشش میکندوبکارمی بردقوت وقدرت خودرا . و به‌تندی و تیزی رانندهٔ ستور .

متنعم (motana''em) ص . پ . مأخوذ ازتازی - توانگر و دولتمند . و نیک بخت . وبنازونعمت‌گذران کننده .وبرخوردار از لذت و آسایش زندگانی .

متنعنع (motana'ne') ص. ع . دور و دور گردیده . و مضطرب و پریشان وپراکنده . وپیچ پیچان رونده .

متنغر (motanaqqer) ص . ع . خشمناک وپراز خشم وغضب .

متنغش (motanaqqec) ص . ع. متزلزل وجنبان .

متنغص (motanaqqes) ص.ع . بی‌آسایش در زندگانی. وتیره روزگار .

متنغض (motanaqqez) ص. ع . متحرک و جنبان سر .

متنغم (motanaqqem) ص . ع . آهسته خواننده و سراینده .

متنفج (motanaffej) ص . ع . کسی‌که زیاده بر آنچه دارد می نازد و لاف می زند .

متنفح (motanaffeh) ص . ع . درمیان و مابین درآینده و واسطه‌شونده .

متنفخ (motanaffex) ص . ع . کسی که بادهن میدمد . وآنکه اخ اخ میکند .

متنفذ (motanaffez) ص . ع . گذشته . و نفوذکرده .

متنفر (motanaffer) ص . ع . مأخوذ از تازی - نفرت دارنده و کراهت دارنده .وگریزان وبیزار .

متنفس (motanaffes) ص . ع . دم بر زننده .

متنفس (motanaffes) ا . پ . مأخوذ از تازی - نفس کشنده . و نفس‌دار و جاندار و حیوان . وکس .

متنفسه (motanaffese) ص . پ . مأخوذ از تازی - آلات و ادوات دم بر زننده .

متنفسی (motanaffesi) ا . پ . مأخوذ ازتازی-کسی‌وجانداری .

متنفش (motanaffec) ص . ع . پر افراشته . وموی واتیغ‌شده . و نیزمتنفش نرم درون .

متنفض (motanaffez) ص. ع . کسی که میگرد جائی را تا بشناسد هرچه در وی باشد .

متنفط (motanaffet) ص . ع . خشمگین و غضب آلود . وآبله‌کرده .

متنفغ (motanaffeq) ص . ع . آبله‌کردهٔ ازکار ومحنت .

متنفق (motanaffeq) ص ع . کسی‌که‌از نافقاء بیرون آورد کلاکموش‌را .

متنفل (motanaffel) ص. ع. کسی که نافله بجای می‌آورد یعنی عبادتی‌که واجب نبود . وکسی‌که افزونتر ازیاران برای‌اصحاب خود غنیمت میگیرد .

متنقب (motanaqqeb) ص . ع.
نقاب بسته و روی بند زده .

متنقث (motanaqqes) ص . ع .
کسی که دلداری میدهد و مهربانی میکند . و کسی که شتابی مینماید.

متنقح (motanaqqeh)ص . ع .
لاغر شده .

متنقد (motanaqqed) ص . ع.
اداکنندهٔ وجه نقد و زر حاضر .

متنقذ (motanaqqez) ص. ع .
آزادکننده‌و رهاننده .

متنقر (motanaqqer) ص . ع .
بازکاونده و تجسس کننده .

متنقص (motanaqqes) ص . ع.
بی حرمتی کننده و بی آبرو کننده و عیب کننده .

متنقض (motanaqqez)ص . ع.
ترکیده و کفیده . و چاك شده و شکافته وخون قطره‌قطره چکیده .

متنقل (motanaqqel) ص . ع .
ترجمه شده‌واز زبانی بزبانی دیگر نقل شده . ونقل‌کرده‌شده .وقابل حمل‌ونقل. وکسی‌که تنقل می‌کند وپس ازجام‌شراب جهت‌مزه چیزی می خورد .

متنقی (motanaqqi) ص . ع .
برگزیده و اختیار و انتخاب کننده .

متنکب (motanakkeb)ص . ع.
کسی‌که پرهیز میکند وحذر می‌نماید . و بر - خاسته . وافتاده . و مایل شده . و کسی که تیردان‌ویاکمان بردوش میافگند .

متنکب (motanakkeb) ا. ع .
نام دونفر شاعر .

متنکد (motanakked) ص . ع.
رنجور و غمناك .

متنکر (motanakker) ص.ع.
دگرگون شده . و بدحال گشتهٔ از حال نیکو .

متنکر (motanakker) ص.پ .
مأخوذاز تازی - نکره و ناشناس . و کسی‌که وضع وصورت خودرا تغییر داده باشد تاآن که شناخته نشود .

متنکراً (motanakkeraⁿ) م.ف .
پ . مأخوذ از تازی ـ بطور ناشناس وبطور نکره .

متنکظ (motanakkez) ص.ع .
پیچیده شده . وزفت و بخیل . وبد حال. و پریشان شدهٔ درسفر .

متنمر (motanammer) ص . ع .
متغیر . و زشت خوی و ترش‌روی . وغرش کنان وغرنده .

متنمص (motanammes) و
متنمصة (motanammesat) ا . ع . آن که زلف میگذارد وموی‌آرامی‌چیند وصورت را بدان آرایش میکند.الحدیث : **لعنت ـ النامصة والمتنمصة** ای،زینة‌النساء بالنمص و المزینة به . ونیز آنکه رخسار وی‌صیقلی و صاف باشد .

متنمل (motanammel) ا . ع.
جنبندهٔ مانند مورچه .

متنمی (motanammi) ص . ع.
بازی‌که بلند پروازکند .

متنوح (motanavveh)ص.ع .
جنبان و لرزان . و آویزان .

متنود (motanavved) ص. ع.
شاخ جنبان ولرزان .

متنور (motanavver) ص . ع.
روشن شده . و کسی که آتش را از دور بیند.ونوره مالیده . وشکست خورده‌و هزیمت یافته .

متنوع (motaname') ص . ع .
گوناگون‌شده . و شاخهٔ درخت جنبیده. وکسی که جلو می افتد و در سفر پیش میرود . و **مکان‌متنوع** : مکان دور .

متنوع (motaname') ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ گوناگون و دارای انواع و اقسام واشکال مختلف . و هرچیزی‌که‌باجزاء مختلف و وضعهای گوناگون تقسیم شده‌باشد.

متنوق (motanameq) ص.ع.
پاك‌وپاکیزه وخوش وضع در لباس .

متنوم (motanamem)ص ع .
خواب‌آلود و خوابیده . و خواب دیده .

متنهنه (motanahneh) ص ع .
باز ایستاده . وخود را باز داشته از کار .

متنیب (motanayyeb) ا . ع .
ماده‌شترکلان‌سال .

متنیب (motanayyeb) ص. ع .
کسی‌که گیاه را ازبیخ برمیکند.

متو (matv) م . ع . **متافی - الارض متواً** (ازباب‌نصر): دور و دراز سیرکرد و دور رفت . و **متوت الحبل** : درازکشیدم ریسمان را .

متواعص (motavâe's) ص.ع .
فراهم آینده . و انبوهی‌کننده .

متواتر (motavâter) ص. ع .
پیاپی آینده و از پس یکدیگر آیندهٔ به مهلت.

متواتر (motavâter) ا . ع .
باصطلاح عروض قافیهٔ که میان‌دوساکن‌آن یك متحرك باشد چون‌مفاعیلن.

متواتر (motavâter) و
متواتره (motavâtere) ص . پ .
مأخوذاز تازی - پی‌در پی و از پی هم .

متواتراً (motavâteran) م.ف.
پ . مأخوذ از تازی ـ بطور تواتر و پی در پی .

متواثب (motavâseb)ص. ع.
بریکدیگر تازنده وحمله برنده .

متوأد (motava"ed) ص . ع .
درجه بدرجه پیش رونده .

متواد (motavâdd) ص. ع .مایل و شایق ودوست دارنده یکدیگررا .

متوادع (motavâde') ص.ع.
با هم آشتی کننده .

متوارث (motavâres) ص . ع .
دارای وراثت وصاحب ارث

متوارد (motavâred) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ متوالی و پیوسته وپی درپی ومتعاقب .

متواردآ (motvâredan)م.ف.
پ . مأخوذ از تازی ـ از پی هم و از پس یکدیگر .

متوارك (motavârek) ص . ع .
برسرین تکیه‌کننده .

متواری (motavâri) ص . ع.
پوشیده شده .

متواری (motavâri) ص. پ .
مأخوذ ازتازی ـ نهفته شده و پنهان گشته و مخفی‌شده . و روپنهان‌کرده و رو پوشانده . و عزلت گرفته .

متوازف (motavâzef) ص. ع .
نفقه‌رابرابر یکدیگر نهنده . و برابر یکدیگر خراج دهنده .

متوازن (motavâzen) ص. ع .
هم وزن و هم سنگ .

متواصف (motavâsef) ص. ع .
باهم‌وصف‌کنندهٔ چیزی .

متواصل (motavâsel) ص. ع .
پیوسته و بیکدیگربندکرده شده ومتصل‌وپیوسته با دیگری . ورسیده . وبیرون آمده .

متواصی (motavâsi) ص. ع .
اندرزکننده و وصیت نمایندهٔ بیکدیگر .ودرهم پیوسته . وگیاه روئیدهٔ بهم دیگر .

متواضخ (motavâzex) ص . ع.
نبردکنندهٔ درآب دادن و در رفتن .

متواضع (motavâze') ص . ع .
فروتنی کننده ونرمی کننده وخواری نماینده . و دور .

متواضع (motavâze') ص.پ .
مأخوذ از تازی ـ فرمان بردار و فروتن و فروتنی کننده وباخضوع و احترام‌کننده و با ادب وملایم . ونوازنده ومهربانی کننده . و خلیق و خوش خلق .

متواضعانه (motavâze'âne) م.
ف . پ . مأخوذ از تازی ـ بطور مهربانی‌و خوش خلقی و نوازندگی .

متواطح (motavâteh) ص .ع .
مشغول بستیزه وجدال سخت .

متواطخ (motavâtex) ص .
ع . گروهی که چیزی را در میان خود فرا گیرند .

متواطد (motavâted) ا . ع .
پا برجای و ثابت که یکی در پی‌دیگری‌باشد. و استوار و سخت .

متواطس (motavâtes) ص .ع.
.وافق . ومتلاطم .

متواطیء (motavâte') ص .
ع . موافق وسازوار با همدیگر .

متواعد (motavâ'ed) ص . ع .
همدیگر را نوید دهندهٔدر خیرونیکوئی .

متوافر (motavâfer) ص . ع .
بسیار و فراوان و وافر . ج : متوافرون .
یق : هم متوافرون : ایشان‌بسیار اند .

متوافرون (mtoavâferuna) ع ج.
متوافر .

متوافق (motavâfeq) ص .ع.
با هم یکی شونده وهم پشتی کننده .

متوافق (motavâfeq) ص . پ .
مأخوذ ازتازی ـ موافق ومتحد . وباصطلاح حساب دوعدد متوافق هر دوعددی که دارای یك وفق باشند یعنی عددی که هر دو را عاد کند مانند عدد ۶ و ۸ که عدد ۲ هردو را عاد میکند .

متوافی (motavâfi) ص .ع .
رسیدهٔ بعدهٔ بسیار .

متواقح (motavâqeh) ص.ع.
مغرور و گستاخ بدیگری .

متواقص (motavâqes) ص .
ع . کسی که خود را بکوتاه‌کردن مانند کند.

متواقع (motavâqe') ص . ع .
افتادهٔ بزیرکسی . وبروی یکدیگر افتاده .

متواقف (motavâqef) ا.ع .
دشمن و حریف روباروی .

متواکظ (motavâkez)ص.ع.
کار درهم و شوریده .

متواکف (motavâkef) ص .
ع . روی گردانیده وکناره گزیده .

متواکل (motavâkel) ص .
ع . باور کننده و اعتمادکنندهٔ بریکدیگر.

متوالد (motavâled) ص. ع.
تخم بسیار افزون شده .

متوالی (motavâli) ص . ع .
پیاپی و پی‌درپی .

متوالی (matavâli) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ پیوسته و متصل و متعاقب و پودرپی و مسلسل .

متوالیاً (motavâlian)م. ف.پ.
مأخوذ ازتازی ـ از پی‌هم و پی‌در پی‌وبدون انقطاع .

متوالیات (motavâliyât) ا .
پ . مأخوذ از تازی ـ نتایج وماحصل .

متوالیة (motavâliatan) م. ف. پ. مأخوذ ازتازی - بدون انقطاع و ازپی هم.

متوالیه (mtoavâliè) ص. پ. مأخوذ از تازی - پیوسته ومتصل وپی‌درپی.

متوانی (motavâni) ص. ع. آهسته وسست وکاهل و ضعیف و مانده. و کوتاهی کننده.

متواهب (motavâheb) ص. ع. بهم‌دیگر بخشنده و عطاکننده وجوانمردی نماینده.

متواهس (motavâhes) ص. ع. شتابندهٔ در رفتار.

متواهق (motavâheq) ص. ع. همراه در سفر. و همپایه و برابر. و همقدم.

متوایل (motavâyel) ص. ع. برهمدیگر ویل گوینده.

متوائم (motavâ'em) ص. ع. ساز و آواز هم آهنك.

متوبد (motavabbed) ا. ع. سخت چشم‌زخم‌رساننده. وبی‌آسایش وبدبخت در زندگانی.

متوبل (motavbal) ص. ع. ادویه دار ولذیذ شدهٔ بواسطه دیك افزار.

متوتح (motavatteh) ص. ع. شراب اندك نوشنده.

متوتر (motavatter) ص. ع. گردن سخت گردیده. و پی‌سخت‌گردیده.

متوثب (motavasseb) ص. ع. برجهنده. و بستم مستولی شونده.

متوثق (motavasseq) ص. ع. استوار و پایدار وثابت درکار.

متوج (matuj) ص. ع. دور. یق: **سرنا عقبة متوجاً** ای بعیدة.

و چاه دورتکی که باعانت چرخ آب از آن‌می کشند.

متوج (motavvaj) ص. ع. افسر پوشیده و تاجدار وبا افسر.

متوج (motavvej) ص. ع. کسی که تاج می نهد.

متوجد (motavajjed) ص. ع. ناخوش و بیمار. وملول ومحزون. وشکایت کنندهٔ از بی خوابی.

متوجر (motavajjer) ص. ع. فرو برنده و بلعندهٔ دارو. وبناپسندی‌وکراهت نوشندهٔ آب.

متوجز (motavajjez) ص. ع. کسی که روائی حاجت می خواهد و می یابد آن را.

متوجز (motavajjez) ا. ع. مشتری وخریدار.

متوجس (motavajjes) ص.ع کسی که گوش می‌دهد ومی‌شنود آواز نرم را.

متوجع (motavajje') ص. ع. دردمند و رنجور. وکسی که مرثیه می سراید برای مرده.

متوجن (motavajjen) ص ع. خوار و فروتن.

متوجه (motavajjeh) ص. ع. روی آورده. وشکست خورده وروی‌گردانیده وپیر شده.

متوجه (motavajjeh) م.ف.پ. مأخوذ ازتازی - برگردیده وبازگشته. وروندهٔ بسمتی. وروی آورده. ومسافر. ومشغول. وپرستار ومددکار وتوجه‌کننده و مواظب.

متوح (matuh) ص. ع. آب کشندهٔ از چاه و جز آن و**بئر متوح**: چاهی‌که‌آب از آن با چرخ میکشند. و**عقبة متوح**: پشتهٔ دور و دراز. یق. **سرنا عقبة متوحاً**.

متوحد (motavahhed) ص.ع. **رجل متوحد**: مرد یگانه. ونیز ازصفات باریتعالی جل شانه می باشد. یق **الله المتوحد**: خدای صاحب یگانگی.

متوحد (motavahhed) ص.پ. مأخوذ ازتازی - فرد یگانه وبی‌مثل وبی مانند وتنها. ومجرد وخلوت نشین.

متوحش (motavahhec) ص.ع. گرسنه‌و تهی‌شکم. وویران وخراب. و متروك وبی اهل.

متوحش (motavahhec) ص.پ. مأخوذ ازتازی - ترسیده و وحشتناك. وآمادهٔ کوچ ورحلت از ترس و وحشت.

متوحل (motavahhel) ص.ع. گلناك و آلودهٔ بگل.

متوحم (motavahhem) ص. ع. ستور گرم شده.

متوحن (motavahhen) ص.ع. خوار و ذلیل. وهلاك‌شده. وشکم کلان‌شده.

متوحی (motavahhi) ص.ع. چابك وشتابان.

متوخم (motavaxxem) ص.ع. ناگوارد شده و تخمه شده وناتندرست.

متوخی (motavaxxi) ص.ع. کسی که صواب‌می‌جوید وخشنودی می‌خواهد.

متود (motud) م.ع. **متد بالمکان** **متوداً** (ازباب نصر) مقیم گردیددرآن‌جای.

متودد (motavadded) ص.ع. مهربان وبا محبت.

متودر (motavadder) ص.ع. مبذر ومسرف مال. وبکاردشوار درافتاده.

متودس (motavaddes) ص.ع. پوشیدهٔ ازسبزه. وکسی که ستوررا در گیاه وداس بچراند.

متودع (motavadde') ص. ع.
ملایم وسلیم ونرم دل وآرام . ودردگین یکی از اعضاء .

متودف (motavaddef) اع . بز درسر کوه برآمده. وکاوش کنندهٔ ازخبر .

متودن (motavadden) ص.ع .
پوست نرم شده وصاف وصیقلی.

متودیء (motavadde') ص .ع.
خبر پوشیده وپنهان وضبط کرده شده .

متوذف (motavazzee') ص.ع.
گام نزدیك نهنده .

متوذل (motavazzel) ص.ع .
کسی که گوشت رامی برد بدون تقسیم.

متوذن (motavazzen) ص.ع.
مکار وحیله باز .

متورخ (motavarrex) ص.ع .
تر شده ونرم شده .

متورد (motavarred) ا ع .
سوار رسیده شدهٔ بسپاه . وآینده بآب . و شیر بیشه .

متورس (motavarres) ص.ع.
کسی که بربدن خود گیاه ورس (vars)مالیده باشد.

متورط (motavarret) ص.ع.
باشکال افتاده و درهلاکت افتاده .

متورع (motavarre') ص.ع .
پرهیزگار وپارسا . و ردکرده و دفع کرده.

متورق (motavarreq) ص.ع.
شتر برك خورنده .

متورك (motavarrek) ص.ع.
برسرین نشسته و برسرین تکیه کرده . و آنکه تکیه میدهد سرین را بروی پاها درنماز .

متورم (motavarrem) ص.ع.
آماسیده .

متورم (motavarrem) ص.پ.
مأخوذ ازتازی ـ آماسیده و ورم کرده و برآمده و بادکرده .

متورن (motavarren) ص.ع.
کسی که روغن بسیار می مالد . وکسی که بناز پرورده شده .

متوره (motavarreh) ص.ع .
گول و احمق ونادان .

متوری (motavarri) ص . ع .
پنهان ونهفته ودرکمین . وفراری وگریزنده .

متوزر (motavazzer) ص.ع .
وزیر شده و وزیری نموده .

متوزع (motavazze') ص.ع.
تقسیم کننده ومقسم . وتقسیم شده ومقسوم.

متوزم (motavazzem) ا ع .
نیك بپای سپرنده .

متوزیء (motavazze') ص.ع
مشك پر شده .

متوسخ (motavassex) ص.ع.
چرك شده .

متوسد (motavassed) ص. ع.
کسی که قرار میدهد چیزی را درزیر سر خود مانند بالش .

متوسط (mtoavasset) ص.ع .
میانجی کننده . ومیانه گیرندهٔ از چیزی که نه جید باشد ونه ردی . ودرمیان قوم نشسته .

متوسط (motavasset) ص.پ.
مأخوذ ازتازی . درمیان واقع شده . ومیانه و میانجی . ومیاندار . ونه بلند ونه کوتاه . و نه خوب و نه بد . و **متوسط الحال** : نه خوب ونه بد. و**متواسط القامه** : نه بلندو نه کوتاه .

متوسطة (motavassetat) ا ع .
نام گروهی .

متوسطه (motavassete) ص.پ.
مأخوذ از تازی ـ متوسط و واقع در میان .

متوسع (motavasse') ص .ع.
فراخ نشسته .

متوسف (motavassef) ص.ع.
پوست کنده و پوست بر آورده و مقشر و کریز کرده و پشم ریخته .

متوسل (motavassel) ص.ع.
نزدیکی یابندهٔ بچیزی. وکنندهٔ کاری که بدان نزدیکی وتقرب ومنزلت یابد . وشتر دزد .

متوسل (motavassel)م.ف.پ.
مأخوذ از تازی ـ دست بدامان کسی زننده و وکسی را شفیع کننده وکسی را واسطه ومیانجی قرار دهنده. وکسی که برآن اعتماد میکنند وبروی تکیه می نمایند .ومتصل کننده و وصل نماینده .و متصل شده .

متوسم (motavassem) ا ع .
داغ دار . ونشان دار . وقیافه دان .

متوشح (motavacceh) ص.ع.
حمایل در افگنده . وحمایل وار درافگنده .

متوشز (motavaccez) ص.ع.
آماده ومهیای بدی.

متوشع (motavacce') ص.ع .
بسیار وفراوان و فراگیرندهٔ چپ وراست کوه را . وگلهٔ بر آمدهٔ برکوه برای چرا .

متوشغ (motavacceq) ا ع.
بدکننده .

متوشوش (motavacvec) ص. ع .جنبیده و حرکت کرده .

متوشن (motavaccen) ص.ع.
آب کم شده ونقصان یافته .

متوشی (motavacci) ص . ع .
نمایان شدهٔ درشخص موی دورنك از پیری .

متوصب (motavasseb) ص.ع.
بیمار وناخوش .

متوصف (motavassef) ص.ع .
موصوف ومشهورونامدار .

متوصل (motavassel) ص.ع. شایق بمتحد گردیدن و پیوسته شدن و متصل ومتحد وپیوسته . و دارای علاقه و رسیده و متعلق .

متوصم (motavassem) ص. ع . رنجور و افتادهٔ ازتب .

متوضا (motavazzâ) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ جای لازم و کنار آب و فرناك وپای خانه .

متوضأ(motavazza') ا.ع.محلی که در آن قبل از نماز شستشو میکنند ودست نماز می‌گیرند و جای لازم وکنارآب‌وفرناك.

متوضح (motavazzeh) ا.ع. تهی‌گاه . وکسی‌که در راه ظاهر وآشکارگردد. و در راه روشن ومیانه رود .وآنکه درجماعت وانبوه مردمان درنیاید . وشتر اندك‌سپید .

متوضح (motavazzeh) ص.ع. واضح وپیدا ونمایان وآشکار .

متوضر (motavazzer) ص.ع. **اناء متوضر** : خنور چرکین .

متوضم (motavazzem) ص.ع. کسی‌که مجامعت می‌کند .

متوضن (motavazzen)ص.ع. خوار و دون وحقیر وفرومایه .

متوضیء(motavazze') ص.ع. کسی‌که قبل ازنماز شست‌وشو می‌کند و وضو می‌گیرد . و غلام و یا دختر رسیده و بالغ شده .

متوطد (motavatted) ص.ع . استوارو پا برجای . و گران سنك .

متوطن(motavatten)ص . ع . جای‌گیرنده‌ومقیم شونده .وکسی‌که‌دل برچیزی می نهد .

متوطن (motavatten) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ ساکن ومقیم و باشندهٔ در جائی . و اهل‌جائی . ومتمکن درجائی .

متوطنین (motavattenin) ا.پ . مأخوذ از تازی ـ باشندگان و مردمان مقیم و متمکن درجائی .

متوطیء (motavatte')ص.ع. در زیر پای سپرده شده وپایمال شده .

متوع (motu') م.ع. **متع‌متعاً ومتوعاً**.ر.متع را .

متوعد (motava''ad) ص.ع . ترسانیده شده و هراسیده .

متوعد (motava''ed) ص.ع . ترسانندهٔ تهدید کننده .

متوعر (motava''er) ص . ع . سرگردان وپریشان وحیران .وراه سخت و ناهموار .

متوعل (motava''el)ص . ع . بر آمدهٔ برکوه .

متوعن (motava''en) ص .ع.شتر وگوسپند بسیار فربه . وکسی‌که میگیرد همگی چیزی‌را .

متوغر (motavaqqer) ص.ع . خشمناك وسخت بر افروخته شدهٔ ازخشم.

متوغل (motavaqqel)ص.ع . کسی‌که سفر دور و دراز میکند.

متوغم (motavaqqem) ص.ع. خشمگین وخشمناك .

متوغن (motavaqqen) ص ع . پیش در آیندهٔ در جنك .

متوفد (motavaffed) ص.ع . بلند و برآمده . و افزونی یابنده .

متوفر (motavaffer) ص.ع . بسیار وفراوان و متعدد و افزون.

متوفز (motavaffez) ا . ع . غلطان بربسترکه خوابش نبرد .

متوفق (motavaffeq) ا.ع . کسی‌که کلام را جمع نموده و آماده و مهیا سازد.

متوفی (motavaffâ) ص.ع . فوت شده و میرانیده شده .

متوفی (motavaffâ) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مرحوم ومغفور و مرده و فوت شده .

متوفی (motavaffi) ص . ع . کسی‌که تمام حق خودرا میگیرد . وفوت شده وآنکه خداوند عالمیان روح وی را قبض‌کرده باشد .

متوفی (motavaffi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مرده شده وفوت‌کرده .

متوفیات (motavaffiyât) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ کسانی‌که فوت شده‌ومرده‌اند.

متوق (motavvaq) ا.ع.آرزومند.

متوقح (motavaqqeh) ص.ع. زبر دستی‌کننده . وگستاخ .

متوقد (motavaqqed) ص.ع . آنکه آتش می‌افروزد . و افروخته شده .

متوقد (motavaqqed) ا . ع . زیرك درگذرندهٔ در امور و روشن خاطر .

متوقر (motavaqqer) ص.ع . صابر و بردبار . وآهستگی‌نماینده .

متوقز (motavaqqez) ا . ع . بیقرار وغلطان در بسترکه خواب نرود .

متوقش (motavaqqec)ص.ع. جنبنده .

متوقص (motavaqqes)ص.ع. اسب سخت‌گام .

متوقع(motavaqqe') ص . ع . چشم دارندهٔ بوقوع چیزی .

متوقع (motavaqqe') ص.پ. مأخوذ از تازی ـ منتظر ونگران . و امیدوار و چشم دارنده .

متوقف (motavaqqef) ص.ع. ثابت ماندهٔ برچیزی. ودرنگ کننده. و چشم دارنده.

متوقف (motavaqqef) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ ساکن و بی حرکت وفتوده ومانده و ایستاده. ومتردد و دودل. ومنتظر ونگران. وثابت و استوار.

متوقل (motavaqqel) ص.ع. برآمدهٔ برکوه و قرار داده شدهٔ برکوه.

متوقم (motavaqqem) ص.ع. کشندهٔ شکار. وترساننده .ویادکننده.

متوقن (motavaqqen) ص.ع. برکوه‌بر آمده. وقرار گرفتهٔ برکوه. و شکار کنندهٔ کبوتر در آشیانه.

متوقی (motavaqqi) ص.ع. ترسان. و آگاه وهوشیار.

متوکد (motavakked) ا.ع. ایستاده و آمادهٔ برکاری.

متوکر (motavakker) ص.ع. مشك پرشده .وشکم کودك پرشده. وسنگدان مرغ پرشده.

متوکز (motavakkez) ص.ع. پرشده. وآمادهٔ بدی‌گشته. وتکیه‌زده .وحاضر خدمت و مواظب خدمت. وآنکه چشم داشت چیزی دارد.

متوکف (motavakkef) ص.ع. کسی‌که تعهدکاری‌می‌کندومی‌نگردآنرا.وکسی که برخیر و نیکوئی ویا برخبری چشم دارد و نگران آن است. وکسی‌که‌پیش‌می‌آید ومتعرض میشود تا هنگام ملاقات.

متوکل (motavakkel) ص.ع. تکیه‌کننده واعتماد نمایندهٔ برکسی. واعتراف کنندهٔ بعجز خود.

متوکل (motavakkel) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ امیدوار بخداوند عالم جل شأنه در انجام‌کاری. و معترف بعجز و قصور رأی خود در آن‌کار. و نیز متوکل جعفربن محمد معتصم بن‌هرون‌الرشید دهمین خلیفه از خلفای عباسی که از سال ۲۳۲ هجری تا سال ۲۴۷ خلافت‌کرد و در این سال‌کشته شد.

متوکلا (motavakkelan) و **متوکلا علی‌الله** (motavakkelan- alallàh) م.ف.پ. ماخوذاز تازی ـ بامیدخدا. و امیدوار بخدا.

متوکن (motavakken) ص.ع. متمکن وجای‌گیرنده.

متوکیء (motavakke') ص.ع. تکیه‌کنندهٔ برعصا.

متولد (motavalled) ص.ع. چیزی‌که از چیزی پیداشود.

متولد (motavalled) م.ف.پ. مأخوذ ازتازی ـ پیدا شده وزائیده شده و موجود گشته.

متولن (motavallen) ص.ع. کسی‌که فریاد میکند برای یاری واعانت.

متوله (motavalleh) ص.ع. اندوهگین وملول‌وسرگشته‌وحیران‌وبیخودشده.

متولی (motavalli) ص.ع. کسی که‌کاری‌بخودگیرد وبکار کسی‌اقدام‌نمایدوامری رابگردن‌گیرد.ودوست‌ودوستی دارندهٔ باکسی. و دارای ولایت و ولایت داده شده و حاکم و والی. و برگشته و رو بروی گردانیده. و فراری.

متولی (motavalli) ا.پ.مأخوذ از تازی ـ سرکارومباشر و برسرکار. و وصی وناظر درخیرات وموقوفات و بناهای خیر. و

متولی‌چیره‌زبان: ستارهٔ عطارد.

متوم (motavvam) ا.ع. زینت کرده شدهٔ باحمیل وگلوبند.

متومز (motavammez) ص.ع. چست وچالاك وبر جهندهٔ در رفتار.

متومق (motavammeq) ص.ع. بدوستی پذیرفته شده.

متون (motun) ا.ع.ج. متن.

متون (motun) م.ع. **متن بالمکان متوناً** (از باب نصر): جای گرفت در آنمکان و اقامت‌کرد.

متون (motun) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ عبارتها. و **متون تواریخ**: عین عبارتهای تواریخ.

متوه (motavveh) ص.ع .هلاك گردانیده. و سرگرداننده و برهم زننده.

متوهث (motavahhes) ص.ع. بغور نگرندهٔ درکاری.

متوهج (motavahhej) ص.ع. آتش افروخته شده. وگوهر درخشنده. و بوی‌خوش پراکنده و منتشر.

متوهد (motavahhed) ص.ع. کسی‌که مجامعت میکند بازن.

متوهر (motovahher) ص.ع. قطع‌کنندهٔ سخن‌کسی. وبیشتر ازشب و یا از زمستان‌گذشته. وریگ فرو دریده.

متوهز (motavahhez) ا.ع. سخت سپرندهٔ زیر پای وپایمال‌کننده.

متوهس (motavahhes) ص.ع. آهسته وگران رونده.

متوهط (motavahhet) ص.ع. فروشدهٔ درگل.

متوهق (motavahheq) ص.ع. سنگریزهٔ سخت‌گرم شده .وکسی‌که قطع کند سخن‌کسی را.

متوهل (motavahhel) ص.ع. آنکه غلط جوئی ازکسی میکند.

متوهم (motavahhem) ص.ع. اندیشنده‌وگمان برنده وخیال کننده.

متوهم (motavahhem) ص.پ. مأخوذ از تازی - ترسیده و ترسناك .

متوهن (motavahhen) ص . ع . سست و كاهل وتنبل‌كار.

متوی (motvi) ص . ع پراكنده كننده و برباد دهنده و تلف‌كنندهٔ زر.

متویل (motavayyel) ص.ع. حقیر كننده و خوار كننده. ونفرین‌نماینده .

متهٔ (math) ا . ع . اغوا .

متهٔ (math)م.ع. **متهٔ الدلو متها** (از باب‌فتح): با دلو آب كشیده ازچاه .

متهٔ (matah) ا . ع . راز نهانی و اغوا .

متهٔ(matah) م.ع. **متهٔ الرجل متها** (از باب سمع) : گمراه شد آنمرد .

مته (mate) و (matte) ا . پ . برماه و ابزاری‌كه درودگران‌بدان چوب و تخته سوراخ كنند. وكرمی‌كه در پارچه های پشمینه افتد . وكرمی‌كه‌گندم را ضایع كند .

متهاتر (motahâter) ص . ع . بر یكدیگر دعوی باطل‌كننده‌ویكدیگر راتكذیب كننده .

متهاتم (motahâtem) ص . ع . منازع وستیزه جو وجنگجو .

متهاتن (motahâten) ا . ع . باران متصل و پیاپی وپیوستهٔ بهم .

متهاجر (motahâjer) ص . ع.ازیكدیگرجدا شده‌وتفریق‌كرده و ازهم دیگر دوری‌كرده .

متهاجم (motahâjem) ا . ع. هجوم‌كننده و حمله نماینده .

متهاجن (motahâjen) و **متهاجی** (motahâji) ص . ع . یك دیگر را هجوكننده .

متهاد(motahâdd) ص . ع . از پی یكدیگر رونده .

متهادر (motahâder) و **متهادم** (motahâdem) ص . ع . رایگان نماینده و مباح كنندهٔ خون همدیگر را .

متهادن (motahâden) ص.ع. راست ونیك ترتیب داده‌شده .

متهادی (motahâdi) ص . ع . بیكدیگر هدیه و تعارف دهنده .

متهارش (motahârec) ص.ع. سك بر آغالانیده‌شده.

متهارط (motahâret) ص . ع . یكدیگر دشنام دهنده .

متهارم (motahârem) ص.ع. كسی‌كه خود را پیر خرف می نمایاند و اظهار خرافت و پیری میكند .

متهافت (motahâfet) ص . ع. گروه بسرعت و پیاپی ازدحام‌كننده . وكهنه و فرسوده‌گردیده . وپاره پاره افتاده .

متهافت (motahâfet) ا . پ . مأخوذ ازتازی - گیاه بیاره و باصطلاح گیاه شناسی هر گیاهی كه باجسام مجاور خود را متصل‌كرده و بلند میگردد مانند لبلاب .

متهاكل (motahâkel) ص.ع. ستیزه جو وجنگجو

متهالك (motahâlek) ص.ع. افتاده . وكسی‌كه‌ناگهان می‌تازد برای ویرانی. وآنكه هلاك می‌كند مردیگری را . وبی‌آرام‌در بستر افتاده . وكسی‌كه بطورگستاخی وشوخی و خمان خمان میرود . و توانا و قوی و استوار .

متهام(methâm) ا . ع . بسیار آمدوشدكنندهٔ درتهامه .

متهامس (motahâmes) ص.ع. بایكدیگر رازگوینده

متهامش (motahâmec) ص . ع . آمیخته و درهم .

متهانف (motahânef) ا. ع . خنده‌كنندهٔ بفسوس .

متهاوش(motahâvec) ص.ع. آمیخته . وانبوهی‌كننده .

متهاون (motahâven) ص.ع. كسی كه‌حقیر میشمارد و غفلت میكند و سبك میگیرد .وغافل و بیخبر .

متهاوی (motahâvi)ص.ع . در پی یكدیگر فرود آمده .

متهایج (motahâyej) ص . ع . درهم افتاده و دست بدست دادهٔ در جنك .

متهایط (motahâyet) ص.ع . گرد آمده و فراهم شده .

متهائی(motahâ'i) ص . ع . با باهم‌-از وار وموافق .

متهبب (motahabbeb) ص.ع. جامهٔ كهنه و دریده شده .

متهبج (motahabbej) ص.ع . آماسیده وآزردهٔ از آماس‌وتهبج .

متهبد (motahabbed) ص . ع . كسی‌كه حنظل می‌چیند و می شكند آنرا و می جوشاند تخم وی را .

متهبش (motahabbec) ص.ع. گردآمده و فراهم گشته . وكسی‌كه ورزمیكندو كسب می‌نماید جهت عیال‌خود .

متهبل (motahabbel) ص . ع . تداركننده برای اهل وعیال .

متهبهب (motahabheb) ص . ع . جنبیدهٔ‌از اینطرف بآنطرف ولرزان .

متهبی (motahabbi)ص . ع . كسی كه دست می‌افشاند .وتهی‌وخالی .

متهبی (motahabbi) ا . ع . ضعیف‌البصر وسست بینائی .

متهتر (motahatter) ص . ع . نادان .

متهتك(motahattek) ص . ع . دریده وشکافته . ورجل متهتك : مرد بی پروا که از رسوائی باك ندارد .

متهتم (motahattem) ص . ع . شکسته دندان .

متهته(motahatteh) ص ع . دو دله که سعی وکوشش خودرا بیهوده میداند . و زبانگرفته ودرمانده زبان .

متهتیء('motahatte)ص . ع . جامهٔ پاره پاره و دریده و کهنه وفرسوده .

متهجد (motahajjed) ص . ع . بیدار و بی‌خواب . وبیداردرشب . وازخواب برخیزندهٔ درشب . وخفتهٔ در شب .

متهجد (motahajjed) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ کسی‌که در شب جهت عبادت پروردگاراز خواب برخیزد .

متهجر (motahajjer) ص . ع . مانا به مهاجران یعنی آنان که از وطن خود هجرت‌کرده اند . وکسی‌که در گرمای نیمروز سفرمی‌کند و بجائی میرود .

متهجر (motahajjer) ا . ع . نام اسبی .

متهجس (motahajjes) ص . ع . **خبزمتهجس** : نان فطیر که خمیر آن برنیامده باشد .

متهجنة (motahajjenat) ا . ع . خرمابنی‌که نخست بارآورد ونوباوه نماید .

متهجی (motahajji) ا . ع . آموزانندهٔ الفباء .

متهدج (motahaddej) ص . ع . شتر مهربان بچه . وعاجز وناتوان درسخن . وصدای بریدهٔ لرزان .

متهدد (motahadded) ص . ع . ترسیده . وترساننده .

متهدك (motahaddek) ص . ع . بدگوینده . وسختی‌کنندهٔ در سخن . و ترساننده .

متهدکر (motahadker) ص . ع . کسی‌که سیر نوشد ازشیر چندانکه بخواب شود . وبرجهنده و شتابان‌رونده .

متهدکر (motahadker) ا . ع . چند قسم شیر در هم آمیخته .

متهدکرة (motahadkerat) ا . ع . ـ سکهٔ تنك که در تابستان برآید .

متهدل (motahaddel) ص . ع . فروهشته وآویخته و آویزان .

متهدم (motahaddem) ص . ع . خراب‌شده و ویران شده ومنهدم‌گشته‌وپایمال شدهٔ در ویرانی . وخشمناك ترساننده .

متهدمة (motahaddemat) ص . ع . **ناقةمتهدمة** : ماده شتر پیرفانی . و **عجوزة متهدمة** کذلك .

متهدی (motahaddi) ص . ع . رهنمائی شدهٔ بواسطهٔ خدا . و راست‌و درست . وکسی‌که راه می‌یابد .

متهدی (motahaddi) ا . ع . راهنما و هادی راست و صحیح .

متهذخرة (motahazxerat) ا . ع . زن‌خرامنده .

متهذکر (motahazker) ص . ع . سیرشدهٔ‌از شیر . وشادوخرم‌وشادمان . و کسی‌که در رفتن گوشت و استخوانهای وی میلرزد .

متهذی (motahazzi) ص . ع . زخم شکافته شده .

متهرر (motaharrer) ص . ع . سگ زوزه‌کشنده وناله‌کننده .

متهرش(motaharrec) ص . ع . ابر واگردیده .

متهرع ('motaharre) ص . ع . نیزهٔ راست شدهٔ بسوی دشمن .

متهری (motaharri) ص . ع . چوب زننده و بچوب دستی زننده .

متهریء('motaharre) ص . ع . گوشت نیك پخته شده .

متهزج (motahazzej) ص . ع . بصدا آورندهٔ زه‌کمان .

متهزز (motahazzez) ص . ع . درخت جنبیده شدهٔ از باد .

متهزع ('motahazze) ص . ع . زود و جلدو شتابان . و زشت و ترشروی .

متهزم (motahazzem) ص . ع . چوبدستی‌شکسته شده .

متهزم (motahazzem) ا . ع . تندر . و ابر باتندر .

متهزهز (motahazhez) ص . ع . دل‌مسرور شده و شادگشته .

متهزیء('motahazze) ص . ع . فسوس‌کننده و استهزاکننده و طعنه زننده .

متهسم (motahassem) ص . ع . شکسته و شکافته .

متهسهس(motahashes) ص . ع . زره وپیرایهٔ آواز دهنده وبرهم خورنده .

متهشم (motahaccem) ص . ع . با میل ورغبت‌بطوردوستی‌ومهربانی . وشکسته . و سست وکاهل‌وناتوان .

متهشهش (motahachec) ص . ع . شاد ومسرور و شادمان وخرم .

متهشهشة (motahachecat) ا . ع . زن شوی دوست‌شادمان بشوی .

متهضم (motahazzem) ص . ع . ظالم وستمگر وزیانکار ناحق .

متهطر (motahatter) ص . ع .

چاه خراب و ویران شده .

متهطرس (motahatres) ص. ع . خرامنده.

متهطل (motahattel) و **متهطلس** (motahatles) ص . ع . ناقه و به شدهٔ از بیماری . ودزدی که‌مکرمیکند در دزدی .

متهطلی (motahatli) ص . ع . ناقه و به شدهٔ از بیماری .

متهقع (motahaqqe') ص.ع . سبك وسفیه وگول واحمق .

متهقل (motahaqqel) ص.ع . آنکه مانندگرانبار و باگرانی قدم می‌نهد .

متهقم (motahaqqem) ص.ع . آنکه لقمهٔ کلان فرو می‌برد . وچیره شونده و مظفر وفیروز.

متهکر (motahakker) ص.ع . متعجب وشگفت نماینده . وسرگشته وحیران.

متهککة (motahkekat) ص . ع . زن‌بار داری‌که درنزدیك زادن پستان وی کلان‌شده وبند های‌کمر آن فروهشته و سست گشته باشد .

متهکم (motahakkem) ا . ع . مرد بزرك منش متکبر .

متهکن (motahakken) ص.ع . پشیمان وداگیرو ملول .

متهلب (motahalleb) ص ع . برکنده موی .

متهلز (motahallez) ص.ع . آماده ومهیا . و کسی‌که دامن بر می چیند و خرامنده .

متهلس (motahalles) ص.ع . لاغر ونزار .

متهلل (motahallel) ص . ع. شادمان روی وبشاش . وابر درخشنده .

متهم (mothem) ص .ع . کسی‌که می‌رود درولایت گرمسیر. و کسی‌که هوارا ناسالم می یابد. وپندارنده‌وگمان کننده‌و تخمین کننده .و شك‌وشبهه دارنده .وآنکه دروغ می‌پندارد .

متهم (mottahem) ص.ع . تهمت نهاده‌و تهمت پذیرفته وبدنام شده . وشك‌دارنده و مشکوك .

متهم (mottahem) ص.پ. مأخوذ از تازی- بدنام وتهمت زده‌شده .

متهم (motahhem) ص.ع. گرمای شدید. و شتری‌که امتناع می کند از خوردن علفهای ناپسند وناگوارد .

متهمرش (motahamrec) ص. ع . جنبنده وجنبان .

متهمش (motahammec) ص.ع. چشمهٔ روان‌شده .

متهمط (motahammet) ص.ع . کسی‌که بطور ستم‌میگیرد .

متهمع (motahamme') ص.ع . کسی‌که از روی‌حیله گریه میکند .

متهمك (motahammek) ص.ع. زحمت‌کش وساعی .

متهمم (motahammem) ص . ع .تجسس‌کننده وتلاش‌کننده.وشپش‌جوینده .

متهمیء (motahamme')ص.ع . جامهٔ کهنه وفرسوده ودریده .

متهمین (mottahemin) ا . پ . مأخوذاز تازی -مردمان بدنام‌وتهمت‌زده شده.

متهنج (motahannej) ص ع . جنین‌جنبش نماینده .

متهندم (motahandem) ص.ع . نسبت داده شدهٔ از روی‌لیاقت.

متهنیء (motahanne') ص.ع . خوراك‌گوارنده .

متهود(motahavved) ص ع . توبه‌کرده .و برگشتهٔ الی‌الحق .ویهودی شده . و آهستهٔ در رفتار .

متهور (motahavver) ص.ع . بنای‌فرو دریده و خراب و ویران‌گشته. و در افتادهٔ‌درچیزی به‌بی‌باکی. وگذشتهٔ‌بیشتراز‌شب و یازمستان .

متهور (motahavver) ص.پ. مأخوذ از تازی- تندوتیزوشدید وغضبناك و خشمگین .وگستاخ و بی‌باك و بی پروا. وبی اندیشه وبی‌فکر . وآنکه حمله می‌برد و می‌تازد وبناگهان قصد چیزی می‌کند وبر آن حمله می نماید . وآنکه می‌لغزد وسهو وخطا میکند .

متهورانه(motahavverâne)م‌.ف . پ..مأخوذ ازتازی -گستاخانه و بی باکانه و دلاورانه .

متهورین(motahavverin)ا.پ. مأخوذ از تازی -مردمان متهور وبی باك و گستاخ وبی‌پروا .

متهوش (motahavvec) ص.ع. درهم آمیخته و انبوهی‌کرده .

متهوع (motahavve')ص.ع. کسی‌که بمکر وحیله قی می کند و بستم قی کننده .

متهوك (motahavvek)ص.ع . آشفته و حیران وسرگردان .وافتادهٔ درهلاکت وتباهی . وافتادهٔ در اشکالات ازبی‌مبالاتی و غفلت.

متهول (motahavvel)ص.ع . ترسانیده شدهٔ ازشکل‌گرك . و کسی‌که بچشم زخم میرساند .

متهوم (motahavvem) ص.ع . مرد خواب آلودهٔ سر فرود افگندهٔ جنبان .

متهیب (motahayyeb) ا ع . بد دل ترسنده . و شیربیشه .

متهیث (motahayyes) ص ع

دهنده و بخشنده .

متهیج (motahayyej) ص.ع. گرد خاك بر انگیخته شده .

متهیر (motahayyer) ص. ع . متهور . ر . متهور را .

متهیض (motahayyez) ص.ع. استخوان شکستهٔ دوباره شده .

متهیع ('motahayye) ص . ع . گسترده ومنبسط شده .

متهیع ('motahayye) ا . ع . ستمگار . و بشتاب روندهٔ بسوی بدی .

متهیعر (motahay'er) ص. ع . بی آرام .

متهیف (motahayyef) ص . ع . گستردهٔ در باد هوف (havf) .

متهیل (motahayyel) ص. ع . ریخته شده .

متهیم (motahayyem) ص. ع . آشفته وحیران

متهیء ('motahayye) ص.ع . آماده و مهیا .

متهیئة (motahayye'at) ص.ع. شتر مادهای‌که کمتر تخلف از آبستنی‌میکند پس ازجفت شدن باز .

متی (maty) م.ع. **متی الحبل وغیره‌متیاً** (از باب نصر): دراز کشید ریسمان وجزآن را . ونیزمتی بدور ودرازسیر کردن .

متی (matâ) ا.ع . وسط ودرمیان درلغت هذیل . یق : **وضعته متی کمی** ای وسط کمی .

متی (matâ) ع . یکی از حروف است بمعنی من (men) رازمانند **اخیل برقاً متی حاب له زجل** ای من سحاب حاب ای ثقیل المشی له تصویت والزجل صوت السحاب .

و بعضی **متی** را دروضعه متی کمی نیز حرف دانسته‌اند بمعنی ای فی کمی .

متی (matâ) و (motâ) ا.ع . ظرف غیر متمکنی است بمعنی کی‌وچه‌هنگام و چه‌وقت و هرزمان و آنرا مانند اسم استفهام استعمال می‌کنند وبدان سؤال از زمان مـی نمایند مانند **متی نصر الله**: یعنی‌کی و چه هنگام است‌یاری خدا . ومانند اسم شرط که دوفعل را جزم‌کندمانند **متی اضع العمامة تعرفونی** : یعنی هرزمان عمامه بگذارم مرا می‌شناسید. و **متی‌ما** : یعنی‌هرگاه وهرکجاکه باشم . و **حتی متی** و یا **الی متی** : یعنی تاکی وتاچه چند .

متی (mattâ) ا.ع .کی. لغة فی متی . و نام پدر یونس پیغمبر .

متیاح (metyâh) ا . ع. کارتقدیر شده و اندازه‌کرده شده وامرمقدر . و مرد بسیار حرکت کننده . و پیش آینده مردم را ببدی .

متیاسر (motayâser) ص . ع . آنکه‌گوشت جزور را بهره می‌کند و تقسیم می کند . وآنکه بچپ می‌گیرد .

متئام (met'âm) ا .ع . زنی‌که پیوسته دوگانه میزاید .

متیامن (motayâmen) ص. ع. کسی‌که بطرف دست راست می رود. و آنکه بیمن می‌آید .

متیت (matit) ا . پ . شانهٔ جولاهگان .

متیجة (metijat) ا . ع . نام شهری در افریقا .

متیح (metyah) ا.ع . کسی که پیش آید وی‌راکاری‌که نباید و قصد آن نکرده باشد . وکسی‌که خود رادر بلاافگند .واسبی که از نشاط خمان و چمان رود .

متیح (metayh) ص.ع . قلب

متیح : دل مایل بهرچیز .

متیح (motayh) ص . ع. تقدیر شده وتعیین شده . واندازه‌شده .

متیخ (mettix) ص . ع . عود

متیخ : چوب درازنرم .

متیخة (matayxat) و (metayxat) ا . ع . شاخهٔ خرمابن . وساقهٔ‌خوشهٔ خرما .

متیخة (mettixat) ا . ع . شاخهٔ خرمابن . وساقهٔ‌خوشهٔ خرما . و چوبدستی. وچوب باریك‌که بدان پشم زنند .

متئد (motta'ed) ص . ع . کسی که بآهستگی کار میکند.

متئر (mot'er) ص . ع . تیز نگرنده . وزنندهٔ بچوبدستی وعصا .

متیر (motir) ص . ع . کسی که بسیارمکرو می گوید .

متئس (motta'es) ص . ع . نا امید و مأیوس.

متیس (motayyes) ص . ع . رام و منقاد‌کنندهٔ اسب .

متیسر (motayasser) ص . ع. آسان وسهل وآماده ومهیا . وروزسرد .

متیسر (motayasser) ص پ . مأخوذ ازتازی . سهل وآسان و نا دشوار و ممکن.

متیع ('moti) ص . ع . کسی که مکرر قی میکند .

متیفع ('motayaffe) ص . ع . بر داشته و افراخته . وبرکوه و پشته برآمده .

متیقظ (motayaqqez) ص . ع. بیدارو هوشیار .

متیقظ (motayaqqez) ص . پ مأخوذ ازتازی . بیدار وآگاه و خبردار. و هوشیار وزیرك و خردمند . وچالاك .

متیقن (motayaqqen) ص . ع . بی‌گمان دانسته شده .

متیقن (motayaqqen) ص . پ . مأخوذ از تازی - یقین وبی شبهه وبی‌گمان و محقق . و واضح وثابت . وتفتیش کننده وتفحص کننده .

متیل (matil) ا . پ . آستر بالش و دشك یعنی پارچهٔ زیرینی که در میان آن پرو پنبه وجزآن نهندو برروی آن پارچهٔ ظریفی کشند که روه نامند .

متیل (metil) ا . پ . قسمی از چراغدان پایه‌دارکه پیه سوزنیزگویند .

متئم (mot'em) ص . ع . زنیکه پیوسته دوگان میزاید .

متیم (motayyam) ص . ع . رام ومنقاد و مغلوب ازعشق .

متیم (motayyam) ا . ع . ازاعلام است .

متیم (motayyem) ص . ع . بندهٔ خود کننده بواسطهٔ عشق ومحبت ورام ومنقاد کننده .

متیما (matâmâ) ا . ع . هرگاه وهر کجاکه باشد .

متیمم (motayammem) ص . ع . تیمم کننده . وآهنك کننده .

متیمن (motayammen) ص . ع . متبرك وبابرکت .

متین (matin) ص . ع . درشت و استوار .

متین (matin) ا . ع . از نامهای خداوند تبارك وتعالی .

متین (matin) ص . پ . مأخوذ از تازی - محکم واستوار وسخت . وخودسر . ونکته سنج . ومتن کتاب . و **قلعهٔ متین** : قلعهٔ سخت ومحکم .

متین (metin) ا . پ . بیل .

متیوساء (mtyusâ') ع . ج . تیس .

متیه (matyah) ص . ع . **ارض متیه** : زمینی که مردم در آن گم شوند .

متیهة (matihat) و (motihat) و (matayhat) ص . ع . **ارض متیهة** : زمینی که مردم در آن گم شوند . وکذلك ارض متیهة اومتیهة .

متئی (motta'i) ص . ع . آرام و ساکن و ملایم وسلیم ونرم .

مث (mas) ا . پ . شیرهٔ انگور و دوشاب وشیرهٔ خرما .

مث (mass) م . ع . **مث سقاء السمن مثاً** (از باب نصر) : تراویدروغن از خیگ . و **مث الید** : مالید دست رابمندیل ویا گیاه . و **مث الشارب** : روغن مالید برسبلت . ویا چربی مالید برسبلت . و **مث الجرح** : پاك کرداز زخم چرك وریم را .

مثاب (masâb) ا . ع . جای بازگشت مردمان پس از آنکه از جای رفته باشند . و **مثاب البئر** : جای آب گرفتن از چاه و ایستادنگاه ساقی و جای گرد آمدن آب ازچاه ومیانهٔ آن که آب نخست در وی گرد آید .

مثاب (mosâb) ص . ع . پاداش داده شده .

مثاب (mosâb) م . ف . پ . مأخوذ از تازی - مأجور و پاداش داده شده . و جزای نیك داده شده . و **مثاب بودن** : بثواب و پاداش نیك رسیدن . و **عندالله مثاب شدن** : جزای نیك از خداوندعالم جل شأنه دریافت کردن .

مثابة (masâbat) ا . ع . میان چاه که آب در آن گرد آید . وسنگهای گرداگرد چاه و نوردچاه . و منزل و جائی که مردم پس از رفتن بدان بازگردند . قوله تعالی : **واذجعلنا البیت مثابة للناس وامنا** . و نیز مثابة : پای دام صیاد . و جای گرفتن آب ازچاه . و جائی که مردم در آنجا گرد آمده جمع میشوند . وکاروانسرا . ومهمانخانه و جزآن . و درجه ورتبه . وطریقه و رسم . ومشابهت . وعدد بسیار . یق : **عندفلان مثابة من الناس** .

مثابتة (mosâbatat) م . ع . **ثابته مثابتة** : نیك شناخت آنرا . وبرجای داشت آنرا . ومحکم و مضبوط کرد آنرا .

مثابرة (mosâbarat) م . ع . **ثابرعلی الامر مثابرة** : پیوسته بودبر آن کار . ولازم گرفت آنرا ومواظبت کرد .

مثار (mosâr) ص . ع . شیار کرده شده . وکاشته شده .

مثاعب (masâ'eb) ع . ج . مثعب .

مثاغمة (mosâqamat) م . ع . **ثاغم المراة مثاغمة** : بوسید آن زن را وماچ کرد .

مثافل (mosâfel) ص . ع . کسی که شیر ندارد جهت خوردن و خوراك وی همیشه حبوب است . ج : مثافلون .

مثافلة (mosâfalat) م . ع . **ثافله مثافلة وثفالا** : هم نشین و ملازم وی گردید .

مثافلون (mosâfeluna) ع . ج . مثافل .

مثافن (mosâfen) ص . ع . همدم و دوست مصاحب و هم‌نشین ویار و یاور .

مثافنة (mosâfanat) م . ع . **ثافنته مثافنة** : همزانو نشستم اورا ومجالست کردم وی را . و **ثافنت الرجل علی الشیء** : یاری کردم آنمرد را برآن چیز .

مثافید (masâfid) ا . ع . آستر

لبا-ها.

مثاقب (masâqeb) ع . ج . مثقب (mesqab).

مثاقف (mosâqef) ص . ع . زیرك و هوشمند و دست آموز در کار . و دانشمند .

مثاقفة (mosâqafat) م . ع . **ثاقفه مثاقفة و ثقافاً** (seqâfan) : نبردکرد اورا در دانائی واستادی .

مثاقیل (masâqil) ع . ج . مثقال (mesqâl) . و قولهم : **والقی علیه مثاقیله** .ر. مثقال را .

مثاکل (masâkel) و **مثاکیل** (masâkil)ع ج. مثکل (moskel) .

مثال (mesâl) ا . ص . پ . مأخوذاز تازی - مثل و مانند وشبیه و نظیر. و آنچه راکه بطور مثل بیان‌کنند و تمثیل . و تصویر وتمثال . و فرمان پادشاهی .وحکم . **و عالم مثال** : عالمی راگویند فروتر از عالم ارواح وآنچه در این عالم ظاهری است مانند آن در عالم مثال‌است . **وصور عالم مثال:** چیزهائی راگویندکه شخص در خواب می‌بیند . **ومثال بدر** : مانندماه تمام. **و بی مثال ویاعدیم المثال:** بی مانند وبی‌نظیر. **و دریامثال:** شبیه‌بدریا .

.مثال (mesâl) ا . ع . مانندوشبیه ونظیر ومشابهة و کالبد . و اندازه و مقدار . وقصاص و مکافات . و فرمان وحکم. وصفت چیزی . وبسترو جائی‌که در آن‌تکیه وآسایش می‌کنند ومی‌خوابند. ج : امثلة (amselat) و مثل (mosl) و (mosol).

مثالب (masâleb) ع . ج . مثلبة (maslabat) و (maslobat)

مثالب (mosâleb) ص . ع . **بردون مثالب** : یابوی ثلیب خوار. ر. ثلیب را .

مثالة (masâlat) م . ع .مثل **مثالة** (ازباب کرم). افضل‌وافزون گردید و گرامی‌شد .

مثالث (masâles) ع . ج . مثلثة (maslesat).

مثالج (masâlej) ع . ج . مثلجة (maslajat) .

مثالی (mesâli) ص. پ . مأخوذ ازتازی - منسوب بعالم مثال.

مثالی (mesâli) ا. پ .یای‌مجهول مأخوذ ازتازی ـ یك تمثیل .

مثامنة (masâmenat) ا . ع . نام هشت نفر از پادشاهان حمیر.

مثامنة (mosâmanat) م . ع .بهاء کردن و قیمت‌کردن .

مثانة (masânat) ا . ع . آبدان وجای بول . وجای‌بچه‌درشکم.

مثانه(mesâne) ا . پ .مأخوذ از تازی ـ آبدان وآ ن جزء ازبدن‌حیوانی‌که دروی‌کمیز جمع میگردد .

مثانی(masâni)ع.ج.مثنی(masnâ) و مثناة (masnât) و (mesnât).

مثانی (masâni) ا . ع . آنچه از قرآن مجید مکرر است ویاسورة‌فاتحه و یا سورة بقره و یا سورة براءة و یاسوره ای که‌کمتر از سوره‌های طوال و مئین و زیاده از سوره‌های مفصل باشد و یا سورة حج و سورة قصص و سورة نمل و سورة عنکبوت و سورة نور و سورة انفال و سورة مریم و سورة روم و سورة یس و سورة فرقان و سورةحجر و سورة رعد و سورة سبا و سورة ملائکه و سورة ابراهیم و سورة ص وسورة محمدصلی‌الله علیه وآ له وسورةلقمان وسورة غرف و سورة زخرف و سورة ق و سورةمؤمن وسورة سجده و سورة احقاف و سورة جاثیه وسورةدخان و سورة احزاب . **و المثانی** : همةقرآن. قوله‌تعالی. **ولقد آتیناك سبعاً من المثانی** : یعنی سورة الحمد. و فی حدیث اهل البیت‌علیهم السلام: **نحن المثانی التی اعطاه‌الله نبینا صلی‌الله‌علیه‌وآله** ۰ و نیز مثانی‌زانو و آرنج ستور .

مثاورة (mosâvarat) م . ع . **ثاوره مثاورةوثواراً** برجهید با او.

مثاوی (masâvi) ع . ج . مثوی (masvâ) .

مثاهاة(mosâhât)م.ع. **ثاهاه مثاهاة:** قبول‌کردوگفت و شنودنمود بااو.

مثبت (mosbat) ص . ع . پالان بسته شده باثبات یعنی دوالی‌که بدان پالان‌را می‌بندند . وبیماری‌که حرکت‌کردن نتواند و ملازم بستر باشد. و باصطلاح نحو **فعل مثبت** ضد فعل منفی .

مثبت (mosbet) ص . ع . کسی که مقرر می‌کند و برپا میدارد وثابت میکند. وکسی‌که از سنگینی بر خاستن‌نتواند وپیوسته ملازم‌فراش باشد . وکسی‌که همیشه از بیماری اذیت‌دارد. وکسی که‌بطوریقین میداند .

مثبت (mosbet) ص . پ . مأخوذ از تازی.کسی‌که .مقرر می‌کند وثابت می کند وثابت کننده .

مثبت (mosabbat)ص. ع. برجای داشته وثابت‌گردانیده. و ثبت شده و نوشته شده .

مثبت (mosabbet) ص . ع . آن که از روی مکتوب می نویسد و آنرا نقل می کند . و ثابت‌کننده و مقررکننده .

مثبج (masabbej)ص . ع .سخن ویامکتوب درهم پیچیده ومشوش . وتعمیه‌شده

ویان ناکرده .

مثبج (mosabbej) ص . ع . کسی که درسخن ویا مکتوب تعمیه میکند و آنرا در هم ومشوش میگذارد .

مثبجة (mosabbajat) ا . ع . بوم وعقاب .

مثبر (masber) ا . ع . مجلس ویا محبس . وجائی که مردمان جمع شده ومی نشینند و محل قطع وفصل . وجائی که زن ویا حیوانی میزاید . وکشتنگاه شترقمار . وقولهم: **هذا مثبره** ای مسقط رأسه .

مثبر (mosabber) ص . ع. کسی که باز میدارد .

مثبط (mosbet) ص . ع. بیماری که اندك وامی گذارد ومفارقت نمی کند ازشخص .

مثبط (mosabbet) ص . ع . کسی که واقف برکاری میشود ویا بازمی ایستد از کار .

مثبنة (masbenat) ا . ع. کیسه ای که زنان در وی آئینه و دیگر ادوات آرایش گذارند .

مثبور (masbur) ص . ع. هلاك شده وحبس شده . ونادان واحمق.

مثبی (mosabbi) ص . ع . گرد آورنده و ملازم کاری. ر . تثبیة را .

مثج (masj) م . ع . **مثج مثجا** (از باب نصر): آمیخت وخورانید . و **مثج البئر** : بیرون کشید آب گل ولای آن چاه را. و **مثج بالعطیة** : جوانمردی نمود در دهش .

مثج (mesaj) ا . ع . خطیب زبان آور .

مثجج (mosajjaj) ص . ع .
وطب مثجج: خیك شیری که مسکهٔ آن جمع نشده باشد.

مثجر (mosajjar) ص . ع .
خیزران مثجر : نی گره داربند دار.

مثجر (mosajjer) ص . ع. فراخ شده وپهن وگسترده شده و فروهشته . و کسی که آبرا روان و جاری میکند .

مثجل (mosajjal) ص . ع . شکم کلان و شکم فراخ . وبر آمده تهیگاه . وجوال فراخ و وسیع .

مثجم (mosjem) ص . ع . پایدار و دائم وهمیشه. وباران بسیار ودائم.

مثخبخ (mosaxbax) ا . ع. مرد لرزان گوشت.

مثخن (mosxen) ص. ع. ضعیف شدهٔ ازجراحت. وکسی که بسیار از دشمنان را میکشد . وکسی که کوشش میکند و در چیزی مبالغه مینماید.

مثخنة (mosxanat) ا . ع . زن ستبر وفربه .

مثد (masd) م . ع . **مثد بین الحجارة مثداً** (ازباب نصر) : پنهان شد درمیان سنگها و نگریست دشمن را و دید بانی نمود برای قوم. **ومثدته انا**: طلایه ودیدبان گردانیدم آنرا .لازم ومتعدی .

مثدم (mosaddam) ص . ع .
ابریق مثدم :ابریق سرپوشیدهٔ بپالونه وترش پالاو یا ابریقی که دهانهٔ آنرا ازپارچه پوشانند جهت صاف کردن چیزی که درآن می ریزند.

مثدن (mosdan) ص . ع . ناقص خلقت. و **انه مثدن الید** ای مخدجها .

مثدن(mosaddan) ص.ع. مرد بسیار گوشت گران .وآنکه دستش کوتاه وگرد و ناقص باشد .وکسی که در سینه وی گوشت زیادی باشد مانندپستان زن . **ومثدن الید** ای ناقصها .

مثدنة (mosdanat) ص.ع. **امراة مثدنة** : زن ناقص خلقت .

مثدنة (mosaddanat) ص . ع .
امراة مثدنة: زن فربه با سماجت وزشی.

مثراة (masrât) ا . ع . آنچه سبب شودافزایش وازدیاد مال وثروت را.

مثراد (mesrâd) ا . ع . سنك و یا استخوان ویاآهن کند که بدان ذبیحه راذبح کنند. ونان ریزریزکردهٔ دراشکنه .

مثرب (mosrab) ص. ع . سرزنش کننده ونکوهنده وملامت کننده. و قوچ اختهٔ بسیارفربه .

مثرب (mosrab) ا. ع . مردکم عطا ولئیم.

مثرب (mosarrab) ص .ع. درهم آمیخته وشوریده .ونکوهیده .و ویران شده .

مثرب (mosarreb)ص. ع. کسی که می پیچد و درمی نوردد. و سرزنش کننده ونکوهنده. ومفسد درحیص وبیص اندازنده .

مثرثر (mosarser) ص.ع. پرگوی وهرزه گوی . وپرخوار.

مثرد (mesrad) ا.ع . آوندی که در آن ترید سازند .

مثرد (mosarred) ص.ع. کسی که حیوانی را بسنك و یااستخوان ویاآهن کند ذبح کند .

مثردة (mosarradat) ص . ع .
ارض مثردة : زمین اندك باران رسیده .

مثرر (mosarrer)ص.ع. آب پاشنده ونمناك کننده .

مثرطلا (mosartelan)ا.ع. **مر مثرطلا** : جامه کشان گذشت .

مثرطم (mosartem) ا.ع. بسیار فربه وستور بسیارفربه .

مثرم (mosrem) ص . ع . آنکه دندانهای وی از بن برافتاده باشد .

مثرنی (mosranti) ص.ع. بسیار

و فراوان. و **بدن مثرنت** : بدن تازهٔ پر گوشت.

مثرنطی (mosranti) ص.ع. **رجل مثرنط** : مردثقیل وگران.

مثرود (masrud)ص . ع . مرد مجروح ازمعرکه برداشته شده. و **ثوب مثرود**: جامهٔ غوطه ور در رنك.

مثرود (masrud) ا.ع. ترید.

مثرودة (masrudat) ص . ع . **ارض مثرودة**: زمین اندك باران رسیده .

مثری (mosri) ا - ص . ع . بسیارمال وبا ثروت . وزهدان باردار. وابری که ترکند ونرم نمایدزمین را . وباران رسیدهٔ بثری. وترونمناك. وقولهم: **ما بینی و بینك مثرای لم ینقطع**: یعنی خشك نشودتری ونمی مابین من وتو .

مثری (mosarri) ص.ع. ترکنندهٔ دانه ونان خشك وآب پاشندهٔ بروی زمین . و جامهٔ پوستین پوش . وکسی که دست می زند بر زمین .

مثط (mast) م.ع. **مثط مثطاً** (ازباب نصر): بدست سپوخت چیزی رابرزمین.

مثطع ('mosatte) ص.ع. کسی که می شکند .

مثطوع ('mastu) ص . ع . زکام زده وگرفتار زکام .

مثع ('mas) و ('masa)م.ع. **مثعت المراة مثعاً و مثعاً** (ازباب نصروفتح وسمع): برفتار زشت رفت آن زن .

مثع ('masa) ا.ع. رفتاری زشت مرزنان را مانند رفتارکفتار.

مثعاء ('mas'â) ا.ع. کفتارگنده بوی. ورفتار زشت مرزنان راماننده رفتارکفتار.

مثعب (mas'ab) ا.ع . ناودان . و آبراهه . ج : مثاعب .

مثعب (mos'eb) ص. ع. آب روان شدهٔ از آب راهه وجز آن .

مثعر (mos'er) ص.ع. آنکه تجسس اخبار میکند .

مثعل (mas'al) ص.ع. پر از روباه و روباه ناك .

مثعل (mos'el)ص.ع. مهمان بسیار. وکارمهم ودرهم. وقوم مخالف. و **ورد مثعل**: ورد انبوه ناك .

مثعلب (mosa'leb) و **مثعلبة** (mosa'lebat) ص . ع . روباه ناك و پر از روباه.

مثعلة (mas'alat) ص . ع . پر از روباه وروباه ناك .

مثعنجر (mos'anjar) ا.ع. میانهٔ دریا وجای ژرف از آن .

مثعنجر (mos'anjer) ا . ع. روان وجاری از آب و از اشك .

مثعنجرة (mos'anjerat) ع .ا. طبقی که روغن از آن بچکد .

مثعئد (mos'a'edd) ا . ع . کودك خط دمیدهٔ نازك بدن .

مثغثغ (mosaqseq) ص . ع . کسی که از میان دندانها سخن گوید وتخلیط کند .

مثغر (mosqar) ص . ع . کودك دندانهای شیر افتاده .

مثغر (mosqer) ص . ع . کودکی که دندان در می آورد و یا دندان شیر می افگند .

مثغم (mosqem) ص . ع . انباشته کننده و پرکنندهٔ آوند . و سرسپید شدهٔ مانند گیاه درمنه . و پرازخشم و یا پر از شادی و سرور . ووادی درمنه ناك.

مثغور (masqur) ص . ع . کودك دندان افتاده . و دهان صدمه خورده وکوفته شده .

مثغی (mosqi) ص . ع . کسی که بیانگ می آورد گوسپند را . و عطا کنندهٔ چیزی .

مثفاة (mesfât) ا . ع. داغی مرستور را که به سه پایه ماند . وزنی که سه شوهروی و یا زیاد ترمرده باشد .

مثفاة (mosaffât) ا . ع . زنی که شوهر وی دوزن دیگر داشته باشد . وزنی که سه شوهر از وی یا زیادتر مرده باشد .

مثفار (mesfâr) ا . ع. اسبی که زین راسپس اندازد. ومرد مأبون .

مثفان (mesfân) ص . ع . **جمل مثفان** : شتری که ثفنهٔ وی بپهلو و شکمش برخورد . ر. ثفنه را.

مثفد (mosaffed)ص . ع . کسی که آستر میکند زره را .

مثفر (mesfar) ا . ع . مرد مأبون.

مثفر (mosfer) ص . ع . کسی که پاردم میسازد و یا پاردم می نهد ستوررا . و بزبچه دار شده . و آنکه خرید و فروخت بد کسی را بدنبال وی می بندد یعنی بدیهای وی را ازپسش می فرستد .

مثفر (mosaffer) ص . ع . ازپس راننده .

مثفرق (mosafreq) ص.ع . **لبن مثفرق** : شیری که هنوز خفته نشده و بسته نشده باشد .

مثفل (mosfel) ص . ع . شراب دردگین شده .

مثفل (mosaffel) ص . ع . کسی که شیر با طعام میخورد .

مثفن (mosfen) ص . ع . کسی که بر دست وی از کار پینه افتاده باشد . و یار ومصاحب وهمدم

مثفی (mosaffâ) و (mesfâ) ا . ع . مردی که سه زن و یا بیشتر از وی مرده باشد .

مثفی (mosaffi) و (mosfi) ص . ع . کسی که بر سه پایه میگذارد دیگرا .

مثفیة (mosaffeyat) ا . ع . زن سه شوهر کرده .

مثقال (mesqâl) ا . ع . همسنگ چیزی . و سنگ زر که عبارتست از یکدرم و سه سبع درم . و قسمی از نی . ج : مثاقیل . و قولهم **القی علیه مثاقیله** : یعنی مؤنت خواست از وی .

مثقال (mesqâl) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ وزنهٔ مساوی ۲۴ نخود درصورتیکه هرنخود چهارگندم باشد . و **مثقال ذرة** : چیزی بسیار اندك .

مثقالی (mesqâli) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پارچه ای از پنبه که مثقال نیز گویند .

مثقالی (mesqâli) ا . پ . یای مجهول . ذره وچیز بسیار اندکی .

مثقب (masqab) و (mesqab) ا . ع . راه بزرگ .

مثقب (mesqab) ا . ع . برماه ومته وهرچیز که سوراخ کند . ج : مثاقب .

مثقب (mesqab) ص . ع . مرد رسا ونافذ رأی .

مثقب (mosqeb) ص . ع آنچه روشن کند و افروزنده .

مثقب (mosaqqab) ص . ع . سوراخ دار . و **درمثقب** : مروارید سفته .

مثقب (mosaqqeb) ص . ع . کسی که بسیار سوراخ می کند . و آنکه آتش بر می افروزد . و آنکه دروی آثار پیری ظاهر میشود .

مثقب (mosaqqeb) ا . ع . از اعلام است .

مثقبة (mosaqqabat) ا . ع . یك دانه مروارید سفته .

مثقف (mosaqqef) ص . ع . کسی که نیزه را به ثقاف (seqâf) راست میکند .

مثقل (mosqal) ص . ع . گرانبار شدهٔ از وام و قرض . وستور گرانبار .

مثقل (mosqel) ص . ع . در زحمت و آزار از بیماری و ازخواب وازبخل ولوم . و **امرأة مثقل**: زن باردار وآبستن. ونیزمثقل : ستور آهسته رو .

مثقل (mosaqqal) ص . ع . مظلوم وستمدیده. وسنگین باروگران سنگ گردانیده . و مشدد یعنی حرفی که دارای علامت تشدید باشد .

مثقل (mosaqqel) ص . ع . آنکه باررا سنگین میکند وگران سنگ میگرداند .

مثقلة (mosaqqalat) ص . ع . زن آبستن سنگین .

مثقله (mosaqqalat) ا . ع . سنگ فرش .

مثقوب (masqub) ص . ع . سوراخ شده .

مثقوب (masqub) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ سوراخ شده و سفته شده و سوراخ دار ورخنه دار .

مثك (mask) ا . پ . مأخوذ از سریانی متکی و مهك که بتازی سوس و ریشهٔ آنرا اصل السوس نامند .

مثکال (meskâl) ص . ع . مادر گم کرده فرزند .

مثکل (moskel) ص . ع . مادر گم کرده فرزند . ج: مثاکل (masâkel) و مثاکیل (masâkil) .

مثکلة (maskalat) ص . ع . آنچه سبب شود گم کردگی فرزند را . یق **رمح فلان للوالدات مثکلة** .

مثکلة (moskelat) ص . ع . **قصیدة مثکلة** : قصیده ای که دروی ذکر ثکل بود و مرثیه باشد .

مثل (masl) م . ع . **مثل فلان مثلا ومثولا** (از باب نصر) :زایل شدفلان از موضع خود. و**مثل بین یدیه** : ایستاد و بخدمت ایستاد . و **مثل الرجل** : چسبید آنمرد بزمین . و **مثل فلاناً بفلان** : مانند کرد وتشبیه نمود فلانرا بفلان. و **مثل فلان فلاناً**: مانند فلان گردید فلان . و **مثل بالقتیل مثلا** (ازباب نصر و ضرب): برید گوش وبینی کشته را وعبرت دیگران گرداند . و **مثل بفلان مثلا ومثلة**(ازباب نصر): عقوبت کرد فلان را ببریدن بینی و یا گوش و یا دیگری از اعضای او. و **مثل مثولا** (از باب کرم) : بخدمت ایستاد .

مثل (mesl) ا . ع . شبه و نظیر و مانند.ج:امثال.قوله تعالی:**لیس کمثله شیء**: ای لیس کصفة تعریفه شی. وگفته اند مثل بر سه وجه استعمال میشود : بمعنی تشبیه و بمعنی نفس شیء و ذات آن و بمعنی زائده و مذکر ومؤنث و تثنیه وجمع دروی مساوی میباشد. یق هووهی وهما وهم وهن مثله. قول تعالی: **أنؤمن لبشرین مثلنا**.ودر مبالغه گویند : **مثل ماثل** . و قولهم: **مستراد لمثله** : یعنی مانند آن خواسته میشود و بخل کرده میشود . ونیز مثل نام پادشاهی از یمن . و **بنو المثل** :گروهی از تازیان .

مثل (mesl) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مانند.و**مثل این**: مانند این . و**مثل عطار بودن** : منشی ودبیر بودن .

مثل (mes') و(masal) ا . ع .

مانند. ج: امثال. یق هذا مثله ومثله.

مثل (masal) ا. ع. صفت. ج: امثال. قوله تعالی: **مثل الجنة التی وعد المتقون**. وهمتا. وداستان وحجت و دلیل. وحدیث وقصه.

مثل (masal) ا. پ. مأخوذ از تازی - تمثیل ومانند ومثال. ووصف حال. وصفت و حکایت و افسانه و داستان و قصهٔ مشهورشده. وحکایتی که برای ایضاح مطلب آورند. ودلیل. ومقوله. ونمونه. و کنایه و استعاره. و**مثل سائر** ویا **ضرب المثل**: مثالی که رایج وجاری باشد وهمه کس گویند. و **مثل گفتن**: بیان کردن حکایات خوش آیند و قصه خواندن و چیزی را بطور تمثیل بیان کردن.

مثل (mosl) و (mosol) ع. ج. مثال.

مثل (mosell) ص. ع. کسی که رخنه بر می آورد و اصلاح آن می کند و مرمت مینماید. وکسی که دارای رمهٔ بزرك ازگوسپند وبز ومیش باشد.

مثلا (masalan) مف. پ. مأخوذ از تازی- بطورمثال وتمثیل. و**مثلاکه** یعنی مثل اینکه.

مثلات (masalât) ا. پ. مأخوذ ازتازی - مثلها وضرب المثلها.

مثلات (masolât) ا.ع.ج. مثلة (maslat) و (masolat) و ج. مثلة (moslat) و (masolat).

مثلبة (maslabat) و (maslobat) ا. ع. زیان و نقصان. وملامت و عیب. ج: مثالب.

مثلة (maslat) و (masolat) ا. ع. قطع گوش وبینی و دیگری از اعضا. ج. مثولات (masulât) ومثلات (masolât).

مثلة (moslat) م. ع. **مثل مثلا ومثلة**. ر. مثل را.

مثلة (moslat) و (masolat) ا. ع. عقوبت وکاری که بدان عبرت گیرند. ج: مثلات.

مثلة (masallat) ا. ع. سایه و سایبان خصوصاً در بیابان وجائی که در آن آب میدهند شتران را پس از دو روز بی آبی.

مثلث (maslas) ا. ع. ثلاث وسه سه. وسیوم تاراز بربط.

مثلث (moslas) ص. ع. سه کننده.

مثلث (mosles) ص ع سه شونده.

مثلث (mosles) ا.ع. سخن چین وسعایت کنندهٔ ازبرادر خود نزد سلطان لانه یهلك ثلثة: نفسه واخاه والسلطان.

مثلث (mosallas) ص. ع. شیء **مثلث**: چیز دارای سه رکن و سه وجه وسه شعبه. و**شراب مثلث**: شرابی که طبخ داده باشند تایك ثلث آن باقی مانده ودوثلث رفته باشد. و **مثلث النعمة**: ادریس پیغمبر، زیرا که خداوند سه نعمت بروی مرحمت کرده بود پادشاهی وحکمت وپیغمبری ورسالت. و نیز. مثلث سه گوشه.

مثلث (mosallas) ا. پ. مأخوذ ازتازی- سه گوشه. ویك قسم شراب معطری که با پاره ای گیاههای خوشبو جوشیده باشد تا سه یك آن باقی مانده باشد. و هرچیز سه تا وسه لا. و نام خوشبوئی که قرصهای آنرا سه گوشه میسازند. وهرکلمهٔ سه حرفی مانند ماه ومهر. وهرکلمه ای که حرف اول آنرا بهرسه حرکت یعنی فتحه وضمه وکسره خواندن صحیح باشد. و نام شکلی از اشکال علم تعوید که سه درسه باشد. وآن گروه از ترسایان که بسه خدا قائلند. و باصطلاح هندسه هر شکل سه گوشه را گویند. و**تای مثلث** تای سه نقطه را گویند.

مثلث (mosalles) ا. ع. خرمای بارسیوم رسیده. وکسی که سخن چینی میکند و سعایت مینماید برای برادر خود در نزد سلطان. ر. مثلث (mosles) را. واسبی که بعدازمصلی آیدیعنی اسب سیوم.

مثلثة (maslesat) ا. ع. سیوم تاراز بربط.

مثلثة (mosallasat) ص. ع. مؤنث مثلث.

مثلثه (mosallese) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ سه تائی وسه گوشه. و**مثلثهٔ آبی** یا **مثلثهٔ مائی**: برج سرطان و عقرب و حوت. و**مثلثهٔ آتشی** یا**مثلثهٔ ناری**: برج حمل واسد وقوس. و **مثلثة بادی** یا **مثلثه هوائی**: برج جوزا و میزان و دلو. و **مثلثهٔ خاکی**: برج ثور و سنبله و جدی.

مثلج (moslej) ص ع. برف زده. وروز برف دار. وکسی که در هوای برف کاری میکند. وکسی ویا چیزی که شادمان و مسرور میکند.

مثلجة (msalajat) ا. ع. جای برف. و یخچال.

مثلط (maslat) ا. ع. محل خروج ریخ پیل.

مثلع (mosalla') و **مثلغ** (mosallaq) ا. ع. خوشهٔ خرمای کفیدهٔ از درخت افتاده.

مثلل (mosallel) ا. ع. گرد آورندهٔ مال.

مثلوث (maslus) ا. ع. هر چیز که سه یك آن گرفته شده باشد. وریسمان سه تا وسه لا.

مثلوث (maslus) و **مثلوثة** (maslusat) ص. ع. زمینی که سه بار شیار شده باشد.

مثلوثة (maslusat) ا. ع. توشه دانی که از سه پوست ساخته باشند.

مثلوج (maslūj) ص. ع. برف دار. **وماء مثلوج**: آب سرد. **ورجل مثلوج الفؤاد**: مردکند ذهن.

مثلوجة (maslujat) ص. ع. **ارض مثلوجة**: زمین برف زده.

مثله (moslé) ص. پ. مأخوذ از تازی - گوش و بینی بریده شده. و عقوبت کرده شده. ونیز یکی ازاعضاء بریده شده. و دم بریده شده. وپوست برکنده. وموی تن برکنده.

مثلی (moslâ) ص. ع. مؤنث أمثل: زن بهتر و سزاوار تر بموافقت. ر. امثل را. **و الطریقة المثلی**: راه اشبه بحق.

مثلیة (masliyyat) ا. ع. مشابهت و برابری.

مثم (masamm) ا. ع. جای بریدگی ناف اسب.

مثم (mesamm) ص. ع. آنکه میروبد وجمع میکند از خوب وبد همه را. و **رجل مثم مقم**: مردی که میخورد همه چیز را.

مثم (mesamm) ا. ع. نیك محض. وکسی که پاسبانی میکند و نگهبانی مینماید آنرا که محافظ ندارد. و کسی که توانائی میدهد بمنافع مردمان ضعیف و ناتوان. و آنکه میدهد شتر خود را بکسی که ستوری بـرای سواری وحمل بارخود ندارد.

مثم (mosemm) ص. ع. مردی که پیری دروی ظاهر شده باشد.

مثمات (masmâs) ا - ص. ع. کار درهم شوریده. وجنبش و اضطراب.

مثمات (mesmâs) م. ع. **مثمث مثمثة ومثماثاً**. ر. مثمثه را.

مثمة (masammat) ا. ع. جای بریدگی ناف اسب.

مثمة (mesammat) ص. ع. آنکه میروبد و جمع میکند از خوب و بد همه را. و آنکه میخورد همه چیز را. یق **رجل مثمة مقمة**.

مثمثة (masmasat) م. ع. **مثمث الفتیلة مثمثة و مثماثاً**: ترکردانید پلیته را بروغن. **ومثمث امر القوم**: شورانید و درآمیخت کار قوم را. **ومثمث فلاناً**: جنبانید وحرکت داد فلان را. و روی آورد بآن. و پشت کرد. و **مثمث فلاناً**: درمانده کرد فلانرا در سخن. **ومثمث فی الکلام**: درماند در سخن. و **مثمث الشیءفی الماء**: غوطه داد آن چیز را در آب. **ومثمثوا بنا** بصیغهٔ امر: یعنی قدری راحت کنید ما را. و **مثمث السقاء**: تراوید آب از خیك.

مثمج (mosmej) ا. ع. آنکه رنگارنگ نگار میکند برجامه ها.

مثمجة (mosmajat) ا. ع. زن زر دوز وچکن دوز.

مثمر (mosmer) ا - ص. ع. درخت میوه رسیده و درخت میـوه آورده. **و العقل المثمر**: عقل مؤمن. و **المال المثمر**: مال بسیار.

مثمر (mosmer) ص. پ. مأخوذ از تازی - میوه دارو باردار و میوه دهنده و میوه آورنده و برومند. و با سود و فایده وسود آورنده. و **مثمر ثمر**: با فایده. و **غیر مثمر**: بی بار وبی فایده وبی‌ثمر. و **مثمر ثمر بودن**: فایده داشتن.

مثمر (mosammer) ص. ع. کسی که برگ و بار درخت را جهت ستور می‌چیند و فراهم میکند. و گیاهی که گل و شکوفهٔ آن ساقط شده و دانه بسته باشد. و **المال المثمر**: مال بسیار.

مثمعد (mosam'edd) ا. ع. روی روشن خوش هیئت.

مثمغد (mosmaqedd) ا. ع. بزغالهٔ فربه پیه ناك.

مثمل (masmel) و (mesmal) ا. ع. جای پناه وملجأ و پناهگاه.

مثمل (mosmel) ص. ع. **بلد مثمل**: شهر خوش آیند خوشنما. و **لبن مثمل**: شیر سر شیر بسته و کف کرده.

مثمل (mosammal) ا. ع. زهر کشنده.

مثمل (mosammel) ص. ع. **لبن مثمل**: شیری که سرشیر بسیار بندد.

مثمل (mosammel) ا. ع. نام یکی از آوازهای خر.

مثملة (masmalat) ا. ع. ایستادنگاه آب وچاه بزرگ. و یا تالاب عمومی که از آن آب میکشند.

مثملة (mesmalat) ا. ع. گل ته چاه. و پشم پاره ای که بدان روغن برمشك و برشتر می‌مالند. وسبدی از برگ خرما که در آن کشك و ترف می‌نهند. وخریطهٔ شبان که بردوش دارد.

مثمن (mosman) ص. ع. گرانمایه وقیمتی.

مثمن (mosmen) ص. ع. مشتمل برهشت. و شامل برهشت. و فروخته شده و مبیع. و کسی که دارای شتران ثمن باشد یعنی هشت روز یك نوبت آب خورنده. و

آنکه بهای بسیار بهرچیز میدهد .

مثمن (mosamman) ص . ع . هشت سو . و هشت لا . و هشت گوشه . و مسموم . و تب کرده .

مثمن (mosammen) ص . ع . کسی که چیز های هشت سو و هشت گوشه میسازد .

مثمنة (mesmanat) ا . ع . توبره .

مثمود (masmud) ص . ع . **ماء مثمود** : آبی که از کثرت ورود مردمان کم مانده باشد . و **رجل مثمود** : مردی که از بسیاری سائلان تهی دست گردیده . و نیز مردی که زنان همهٔ آب وی را برکشیده باشند .

مثمور (masmur) ص . ع . بسیار و فراوان . یق **مال مثمور** . ج : مثمورون .

مثمورون (masmuruna) ع . ج . مثمور . یق **قوم مثمورون** : گروه فراوان .

مثموغ (masmuq) ا . ع . فرو هشته ، بست . یق **ترکه مثموغاً** .

مثموم (masmum) ص . ع . **بیت مثموم** : خانهٔ پوشیده شده از گیاه یزکه بتازی ثمام (somâm) گویند .

مثن (masn) م . ع . **مثنه مثناً** (ازباب نصروضرب) : زد برمثانهٔ او . و**مثنه بالامر** : آشکارکرد خلاف آنکاررا .

مثن (masan) ا . ع . تلاق زنان.

مثن (masan) م . ع . **مثن مثناً** (ازباب سمع) : نگاهداری نکرد کمیز خود را در مثانه .

مثن (masen) ص.ع . **رجل مثن**: مرد دردگین مثانه .

مثن (mosenn) ص . ع . مرد فرسودهٔ سالدار .

مثناء (masnâ') ص . ع . مؤنث امثن (amsan): زنی که کمیزوی قطره قطره چکد وچکمیزك زده بود.

مثناة (masnât) ا . ع خم کننده . ودو بیتی . وتوانائی وزوروقوت . وباصطلاح حساب تفریق .

مثناة(masnât) و (mesnât) ا.ع . تا و لاوچین . و دوبیتی و رباعی و ترانه . ونوای موزیك . وریسمان بافته شدهٔ از پشم وازموی و یاجزآن . ج: مثانی. وآنچه نوشته شود از غیرکتاب الله ویا کتاب اخبار بنی اسرائیل که پس ازموسی درآن تحریف کردند درحلال وحرام .

مثناة (mosannât) ص .ع .مؤنث مثنی یعنی دارای دونقطه .

مثنان (masnân) ا . پ . مأخوذ ازسریانی ـ قسمی ازمازریون .

مثنوی (masnavi) ا. پ .مأخوذ ازتازی ـ قسمی از شعرکه در هر بیت آن دو قافیهٔ علیحده باشد .

مثنویة (masnaviyyat) ا . ع . ضعف وناتوانی ورجوع .

مثنی (masnâ) ا . ع . دودو. یق **جاؤوامثنی** ای اثنین اثنین وثنتین ثنتین . ج:مثانی . وخم رود . وجای‌گشت وادی . و تاردویم عود وبربط . ودوبیتی . و دو زانوی ستور. ودوآرنج آن . ونام مردی . و **مثنی الایادی** : اعادهٔ احسان بار دویم و یا زیاده ازآن . وبخشش زیاده آمده های از جزور قمار .

مثنی (mosannâ) ص.ع. مضاعف و دوتاه ودولا . واسم تثنیه شده . وحرفی که دارای دو نقطه باشد مانندت . و چون پدر و پسر هردو دارای یك نام باشند پسررا مثنی گویند مانند **الحسن المثنی** .

مثنی (mosannâ) ا. پ . مأخوذ ازتازی- نسخهٔ دویم ازهرمکتوبی . وسواد و مسودهٔ آن و **المثنی** نیزگویند .

مثنی (mosanni)ص.ع .کسی که دوتا میکند ومضاعف مینماید .

مثنی(masniyy)ص.ع. جامهٔ دو تاه . وشترعقال بسته .

مثنیة (masniyyat) ص.ع . **ناقة مثنیة** ماده شترعقال بسته . و**ارض مثنیة**: زمین دو بار شیارکرده .

مثوا (masvâ) ا. ع . مثوی . ر. مثوی را .

مثؤب (mas'ub) ص . ع . سست وکاهل .

مثوب (mosveb) ص.ع . جزا دهنده و مکافات دهنده وعوض دهنده .

مثوب (mosavveb) ص.ع. باز گردیده . وبدل کرده . و باز دهنده . و ادا کننده و واپس دهندهٔ وام .

مثوبة(masvabat)،و(masubat) ا.ع . پاداش وجزاء .

مثور (mosavver)ص.ع.کسی که بلند میکند گرد خاك را. و بر می انگیزاند هنگامه وغوغا را. وجنگ میکند. و آنکه بر میخیزاند شتران را. وآنکه بحث میکند ازعلم قرآن مجید . وفتنه انگیز وجنگجو .

مثورة (masvarat) ص . ع . **ارض مثورة** : زمین‌گاوناك .

مثول (mosul) م ع . **مثل مثلا و مثولا**، **مثل مثولا** . ر. مثل را.

مثولات (masulât) ع.ج. مثلة (maslat) و (masolat) .

مثؤوط(mas'ut) ص.ع . گرفتار زکام .

مثوی (masvâ) ا.ع . منزل و سرای وجای باش.ج.مثاوی. **و ابو المثوی**: میزبان ومهمان. **و ام المثوی** : زن میزبان. **و اکرم مثواه** : پذیرفت میزبانی آنرا .

مثوی (mosvi) ا. ع . نام نیزهٔ آنحضرت صلی الله علیه وآله .

مثوی (masviyy) ص.ع .مدفون ودفن شده .

مثیب (mos yyab) ص . ع . **امرأة مثیب** : زن مرددیده .

مثیر (mosir) ص .ع . کسی که بر می انگیزاند و برمی آغالاند . وکسی که شیار میکند زمین را . وبادی که دفع میکند ابررا و بلند میکندگرد خاك را .

مثیرة (mosirat) ا.ع .گاوشدیار وگاو کارکن .

مثیل(masyal)و**مثیلة**(masyalat) ص. ع . پر ازثیل که بیدگیاه باشد.

مثیل (masil) ا.ع .مانند. وافزون وبزرگ وفاضل ونیکو و برگزیده .

مثیل (mosayl) ا.ع .مصغر مثل یق **هذامثیل هذا** درصورتی گویندکه مشبه به حقیرباشد .

مثؤب (mas'ub) ص .ع .کسی که خمیازه میکشد .

مج (maj) ا. پ . ماج و راوی وروایت کننده. وماه وقمر. ونام شاعری .

مج (maj) ص . پ . ازاتباع کج و بمعنی آن .

مج(majj) ا . ع . مأخوذ ازماش فارسی و بمعنی آن .

مج (majj) م .ع . **مج الشراب من فیه مجا** (ازباب نصر): ازدهن انداخت شراب را . **و مج الریق** : تف کرد و آب دهن انداخت .

مج (mojj) ا.ع . خجکهای انگبین بروی سنگ .

مجاعة (moja'at) م . ع . نبرد کردن در بسیاری آمدن .

مجاب (mojâb) ا. ع . از اعلام است .

مجاب (mojâb) ص . ع . جواب داده و پاسخ داده . و پذیرفته و قبول کرده شده . **و مجاب الدعوة**: کسی که دعای وی پذیرفته وقبول کرده .

مجاب (mojâb) ص . پ . مأخوذ ازتازی - جواب داده شده . وساکت شده در مباحثه ومناقشه وگفتگو .

مجابة (mojâbbat) ا . ع . نبرد کردن درحسن ونیکوئی وطعام و جزآن .

مجاثاة (mojâsât) م .ع . زانو بزانونشستن مرکسی را .

مجاثم (majâsem) ع.ج. مجثم (majsam) و (majsem) .

مجاثی (mojâsi) ص . ع . زانو بزانو نشسته .

مجاج (mjâj) ا . ع . درخت کج شده . وشاخه های بریدهٔ ازدرخت . وخوشهٔ خرمای خشك شده وکج گردیده .

مجاج (mojâj) ا . ع . خدوی انداخته‌شده . وعسل و انگبین . وارزن . و **مجاج العنب**: شراب . **و مجاج المزن**: باران . **و مجاج النحل** : انگبین . و **خبز مجاجا** : نان از ارزن پخت .

مجاجنك(majâjang) و **مجاچنك** (majâçng) ا. پ . چرمینه وکیرکاشی .

مجاح (majjâh) ص . ع . متکبر و مغرور .

مجاحر (majâher) ع . ج . محجر .

مجاحسة (mojâhasat) م .ع . **جاحس الخصم مجاحسة و جحاسا**: زحمت داد دشمن را در جنگ و تعرض کرد وممانعت نمود .

مجاحشة (mojâhacat) م.ع . **جاحشه مجاحشة وجحاشا**: ستیزه کرد با او ورزم نمود و دفع کرد . راند او را از نزد خود .

مجاحفة (mojâhafat) م.ع . فشار دادن گروهان بهم وانبوهی کردن درکار زار ونزدیك شدن . یق **جاحفه مجاحفة وجحافا**. ونیز**جحاف** برخوردن دول بسر چاه وریختن آن وگاه پاره شدن .

مجاد (mejâd) م . ع . **ماجده مجادا**: نبردکرد باوی دربزرگی وبزرگواری وفخریه نمود .

مجاد (mojâd) ص . ع . نیکو کار شده .

مجاد (mojâdd) ص . ع .کسی که اتفاق کند با دیگری. وکسی که درست تحقیق کند .

مجاداة (mojâdât) م . ع . درخواست بخشش نمودن .

مجادبة (mojâdabat) م.ع . بخشک سال رسیدن . یق **جادبت الابل العام** .

مجادة (majâdat) م.ع. **مجد مجادة ومجداً** ر. مجد را.

مجادة (mojâddat)م.ع. **جاده مجادة** : درست تحقیق کرد آنرا . ومخالفت کرد آن را ومخالف آن گردید .

مجادعة (mojâda'at) م.ع **جادعا مجادعة وجداعاً** : با هم نزاع کردند و خصومت نمودند ودشنام دادند.

مجادف (majâdef) ع . ج .

مجدف .

مجادل (majâdel) ا . ع . نام شهری .

مجادل (majâdel) ع . ج . مجدل .

مجادل (mojâdel) ص . ع . خصومت کننده وجنگجو وستیزه جو .

مجادلة (mojâdalat) م.ع . **جادله مجادلة وجدالا** : خصومت کرد با او.

مجادله (mojâdele) ا.پ .مأخوذ ازتازی ـ خصومت وستیزگی.ومباحثه ومنازعه ومناقشه. ونبردوپیکار.

مجادیب (majâdib) ع . ج . مجداب (mejdâb)ومجدبة(mojdebat).

مجادیح (majâdih) ا . ع . **مجادیح السماء** : نوءهای آسمان یعنی غروب کردن منزلی ازمنازل ماه وطلوع نمودن منزل مقابل آن .

مجادیف (majâdif) ع.ج.مجداف (mejdâf).

مجاذبة (mojâzabat) م.ع . **جاذبامجاذبةوجذابا**: باهم نزاع کردند. و **جاذبه**: برگرفتیدو یرا ازجای .

مجاذبه (mojâzebe)ا.پ .مأخوذ از تازی ـ همدیگر را بسوی خود کشیدن و بردن .

مجار (mejâr) ا . پ . مردم مجارستان .

مجار (mejâr) ا.ع . عقال ورسن پای بند شتر .

مجار (mejâr) م .ع .ماجره **مماجرةومجارا** : افزون گرفت آنرادر خرید و فروخت .

مجار (mojâr) ص.ع . پناه داده وحمایت کرده شده .

مجار (mojâr) ا.ع . ملجأ وپناه .

مجار(mojârr) ص .ع . آزاررسان وجفا کار.

مجاراة(mojârât)**جاراه مجاراة وجراء** : با هم رفتند . و **جاراه فی الحدیث** : مناظره کرد او را درسخن .

مجارة (mojârrat) م.ع .**جاره مجارة**: برابری کرداوراودیرداشت حق او را وگناه جست بروی .

مجارحة (mojârahat) م . ع . همدیگررا زخم زدن .

مجارزة (mojârazat) م .ع . با همدیگر مزاح کردن بنحوی که بدشنام ماند .

مجارستان (mejârestân) ا . پ . یکی ازممالك مرکزی فرنگستان واقع در مابین رود دانوب وسلسلهٔ کوههای کارپات و دارای ده میلیون نفر جمعیت و پایتخت آن شهر بوداپست و این مملکت مدتی درتحت سلطنت امپراطور اطریش بود .

مجارع (majâre') ع . ج . مجرع (mojre').

مجارف(mojâraf) و(mojâref) ص .ع . **رجل مجارف** مردی که خیر نیندوزد ومالش نیفزاید .وکذلك رجل مجارف.

مجارم (majârem) ا.ع.معاملات وداد وستد های تجارتی .

مجاری (majâri) ع . ج . مجری (majrâ) .

مجاری (majâri) ا.پ . مأخوذ ازتازی ـ محل جریان آبها ومجراها . ونهروقنات وآب راهه و آبگذر . وناودان . وآبریز . وراه وروان شدن هرچیزی. و**مجاری آب**:نهر وقنات وکاریز وناودان وجزآن.

مجاریع (majari') ع.ج. مجرع (mojre') .

مجاز (majâz) ا.ع . راهگذر وراه وطریق وکنایه واستعاره . و ضد حقیقت. وراهی که ازآن ازطرفی بطرف دیگر عبورمیکنند. وجائی که درآن درخت گردکان نشانده باشند. و **مجاز الزقاق** : راه تنگ و سختی در جبل الطارق که آنرا باب الزقاق نیز گویند . و **المجاز قنطرة الحقیقه** : یعنی کنایه پلی است که از روی آن عبور کرده بحقیقت میرسند . و**ذوالمجاز**: نام بازاری بودمر تازیان جاهلیت را دریك فرسخی عرفه.

مجاز(majâz)م.ع.**جازجوزا وجوزا وجوازاومجازا**.جواز را.

مجاز(majâz)ا . پ . مأخوذ از تازی ـ راه وراهگذر و جای گذشتن. و ضد حقیقت وروازاری .و کنایه و استعاره . و کلمه ای که درغیر معنی خود استعمال گردد و معنی حقیقی آن متروك نشده باشد بلکه درهر دو استعمال شود مثل آنکه خررا بواسطهٔ حماقت برمرد احمق استعمال کنند وخوان را برطعام اطلاق کنند و آفتاب را بر خورشید اطلاق نمایند وتمام سورهٔ فاتحه را الحمد خوانند وحروف وخط را قلم گویند وکلا مرازبان نامند و تیغ را آهن گویند و مانند آنها .

مجاز (mojâz)ص.ع .اجازه داده شده و اذن داده شده و جایز و مرخص وروا .

مجازاً(majâzan)م ف پ .مأخوذ از تازی ـ بطورمجاز و بطور کنایه واستعاره .

مجازاة(mojâzât)م.ع.**جازاه به مجازاة وجزاء** : پاداش داد او را بآن . و **جازیته فجزیته** : غالب آمدم اورا در جزا دادن پس جزا دادم اورا.

مجازات(mojâzât)ا.پ.مأخوذ از تازی ـ جزا و پاداش نیکی و یابدی و مکافات .

مجازة (majâzat) ا . ع . مجاز و کنایه و استعاره . وجای پراز درخت گردکان . ورواه درشوره زار .

مجازر (majâzer) ع . ج . مجزر (majzer) ومجزرة (majzerat) .

مجازفة (mojâzafat) م . ع .
جازف مجازفة و جزافاً : بگزاف فرا گرفت .

مجازی (majâzi) ع . ج . مجزی .

مجازی (majâzi) ص . پ . مأخوذ از تازی - منسوب بمجاز ضد حقیقی .

مجازی (mojâzi) ص . ع . پاداش دهنده .

مجاس (majâss) ع . ج . مجسة .

مجاساة (majâsât) م . ع .
جاساه مجاساة : دشمنی کرد با او .

مجاسد (majâsed) ع . ج . مجسد (mojsad) . وذو المجاسد : نام شخصی کنخست کسی بود که جامه‌های خود را بزعفران رنگ کرد .

مجاع (majâ') ا . ع . گرسنگی .
یق هو منی علی قدر مجاع الشبعان : او از من است بقدر گرسنگی سیر .

مجاع (majjâ') ا . ع . کسی که بیشتر خرمای خشک با شیر خورد . وآنکه شیر بر بالای خرما خورد .

مجاع (mojjâ') ا . ع . آش ارماج . و آشی که از آب و آرد ترتیب دهند .

مجاعة (majâ'at) ا . ع . عام **مجاعة** : سال قحط وسختی . ج : مجارع ومجاویع ویا مجائع .

مجاعة (majâ'at) م . ع .
جاع جوعاً ومجاعة ر . جوع را .

مجاعة (majâ'at) م . ع .
مجع الرجل مجاعة ومجعا (از باب سمع وکرم وفتح) : بی باکی کرد آنمرد . ر . مجع را .

مجاعة (majjâ'at) و (mojjâ'at) ا . ع . آنکه دوست دارد بی باکی را . ومردی که بسیار خرمای خشک با شیر خورد ویا برسر خرما شیر نوشد .

مجاعلة (mojâ'alat) م . ع .
جاعله مجاعلة : رشوه وپاره داد آنرا .

مجاعه (majâ'e) ص . پ . مأخوذ از تازی - سال سخت وقحط که مردمان و حیوانات از گرسنگی تلف شوند .

مجافاة (mojâfât) م . ع . چیزی ازجای برداشتن ودور داشتن . الحدیث : **انه یجافی عضدیه عن جنبیه للسجود** ای یباعدهما .

مجافخة (mojâfaxat) م . ع .
جافخه مجافخة : نبرد کرد با او در فخریه .

مجال (majâl) ا . ع . جولانگاه و محل جولان . و میدان وعرصه . و میدان جنگ . و جائی که در آن مار حلقه زده و آرام میگیرد .

مجال (majâl) ا . پ . مأخوذ از تازی - زور وقوت وقدرت وتوانائی . وطاقت وهنر وقابلیت . ومحل . ووقت وفرصت . ویارا . وعرصه ومیدان و جولانگاه . و**بی مجال** : زبون وضعیف . و**مجال داشتن** : فرصت داشتن ووقت داشتن .

مجال (mejâl) ع . ج . مجلة (majlat) .

مجال (majâll) ع . ج . مجلة (majallat) .

مجالاة (mojâlât) م . ع .
جالیته بالامر مجالاة : آشکار کردم آنکار را بروی .

مجالب (majâleb) ع . ج . مجلبة (majlabat)

مجالح (mojâleh) ا . ع . ماده شتری که در زمستان شیر دهد . ج : مجالیح . و خصم و دشمن روباروی . وشیر بیشه .

مجالحة (mojâlahat) م . ع . با هم ترشروئی کردن . و درشتی نمودن . و دشمنی آشکار کردن . و آشکار نمودن کار را برکسی . و با کسی نبرد کردن در بزرگی . و جنگ رو باروی کردن . جلاح (jelâh) مثله .

مجالد (mojâled) ا . ع . ازاعلام است .

مجالدة (mojâladat) م . ع .
جالدوا بالسیوف مجالدة و جلادا : بشمشیر زدند یکدیگر را .

مجالس (majâles) ع . ج . مجلس و مجلسة .

مجالس (majâles) ا . پ . مأخوذ از تازی - انجمنها و مجلسها .

مجالس (mojâles) ص . ع . همنشین .

مجالس (mojâles) ا . ع . نام اسبی .

مجالسة (mojâlasat) م . ع . همنشینی کردن . جلاس (Jelâs) مثله .

مجالست (mojâlasat) ا . پ . مأخوذ از تازی - همنشینی و معاشرت و اجلاس .

مجالطة (mojâlatat) م . ع .
جالطه مجالطة : کید ومکر کرد با آن . ونیز مجالطة ، سختی کشیدن .

مجالعة (mojâla'at) م . ع . منازعه کردن مردم بفحش ودشنام در قمار ویا شراب ویا قسمت .

مجالقة (mojâlaqat) م . ع .
خندیدن که دندانها نمایان گردد . وروبا روی شمشیر زدن .

مجالی (majâli) ع . ج .
مجلی .

مجالی (majâli) ا . پ . بایای مجهول . مأخوذ از تازی ـ وقتی وفرصتی و زمانی .

مجالیح (majâlih) ع . ج . مجالح (mojâleh) و مجلاح (mejlâh) .

مجالید (majâlid) ع.ج. مجلد (mejlad) .

مجامخة (mojâmaxat) م . ع.
جامخه مجامخة : نبرد کرد او را در فخریه .

مجامد (mojâmed) ا ع.همسایة دیوار بدیوار.

مجامر (majâmer)ع .ج. مجمر ومجمرة .

مجامع (majâme')ع .ج.مجمع (majma') و (majme') . و قولهم **حمدت بمجامع الحمد** ای بکلمات جمعت انواع الحمد و الثناء علی الله عزوجل.

مجامعات (mojama'ât) ا .پ .
مأخوذ از تازی ـ جماعها ومقاربتها .

مجامعة (mojâme'at) م . ع .
جامع امراته مجامعة و جماعا : وطی کرد بازن خود . **وجامعه علی امر کذا:** گرد آمد بااودر آن کار .

مجامعت (mojâma'at) ا . پ .
مأخوذ از تازی ـ بغل خوابی بازن که چالش و نیوتش و گان و گایان و گایه و سکند نیز گویند .

مجاملة (mojâmalat) م.ع. بجمیل معامله کردن بدون مواخات خالص و یا حسن معاشرت نمودن .

مجان (majjân) ا . ص . ع .
رایگان و بدون عوض . یق **فعلته مجانا** ای بغیر عوض ولابدل . و دادن چیزی مفت وبدون بها وقیمت وبسیار وبسنده ازهرچیزی. و آب بسیار وفراخ . یق **ماء مجان** .

مجان (mojjân) ع.ج. ماجن.

مجان (majjân) ع . ج .مجن (mejann) .

مجاناً (majjânan) م . ف .پ.
مأخوذ از تازی- بطور مفت ورایگان وبی بها وقیمت وبی عوض .

مجاناة (mojâna'at) م . ع .
جانأه مجاناة : کوز پشت گردید . و **جانأ علیه:** برروی افتاد .

مجانبة (mojânabat) م . ع .
جانبه مجانبة وجنابا : هم پهلوی وی گشت ودورشد از وی .

مجانة (majânat) م . ع .مجن
مجانة ومجنا ومجونا (ازباب نصر): سخت ودرشت گردید . ونیز بی باک گردید و شوخ چشم شد .

مجانة (mojânat) ا . ع.نام شهری در افریقا .

مجانة (mojânnat) ا . ع. سیاهی روی .

مجانس (mojânes) ص.ع. مانا بچیزی .

مجانسة (mojânasat) م . ع .
جانسه مجانسة و جناسا : مانند آن شد و همشکل وهمجنس وی گردید .

مجانست (mojânasat) ا . پ .
مأخوذ ازتازی — همجنسی ومشابهت وهمشکلی. و باصطلاح عروض شعری که دارای صنعت تجنیس باشد .

مجانق (majâneq) ع . ج .
منجنیق .

مجانی (majâni) ا.ع .سودها ومنفعتها و حاصلها .

مجانی (majjâni) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ بلاعوض ومفت ورایگان و بی مزدواجرت.

مجانیق (majâniq) ع . ج .
منجنیق .

مجانین (majânin)ع.ج مجنون. و ج.منجون . و ج. منجنین .

مجانین (majânin) ا . پ .
مأخوذ از تازی-دیوانگان ومردمان دیوانه .

مجاواة (mojâvât) م . ع .
جاوی الابل مجاواة : خواند شتران را بسوی آب .

مجاوب (mojâveb) ص . ع .
جواب دهنده وجواب ده . و سخن گوینده. وسائل . وعارض .

مجاوبة (mojâvabat)م.ع.جواب گفتن یکی مردیگری را . وباهم سخن گفتن .

مجاوتة (mojâvatat) م . ع .
جاوت الابل مجاوتة وجواتا : بکلمهٔ جوت جوت(Javt) خواندشتران را بسوی آب .

مجاودة (mojâvadat) م . ع
باکسی نبرد کردن بر جوانمردی وسخاوت.

مجاور (mojâver)اص.ع.همسایه و همسایگی کننده. ومقیم درمعبدومشغول باعتکاف وجاروب کش مزگت .

مجاور (mojâver) ا .ص .پ.
مأخوذ از تازی- همجوار وهمسایه .ودر پهلو ودرکنار وهم پهلو . ومقیم وساکن در جائی. ج:مجاوران.

مجاوران (mojâverân) پ. ج .

مجاور. و **مجاوران فلك**: زحل ومشتری و مریخ وآفتاب وزهره و عطارد وماه. و نیز ستاره‌های ثابت.

مجاورة (mojâvarat) م. ع. **جاوره مجاورة وجوارا و جوارا**: همسایگی کرد بااو و در زنهار وی شد. و **جاور المسجد مجاورة**: باعتکاف نشست در مزگت.

مجاورت (mojâvarat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ همسایگی ودر نزدیکی. و مصاحبت وهمدمی.

مجاوری (mojaveri) ا. پ. مأخوذ ازتازی ــ مجاورت و همسایگی.

مجاوز (mojâvez) ص. ع. تجاوزکننده ودرگذرنده از حد. و عفوکنندهٔ گناه. و **مجاوز الحد**: بی اعتدال و از حد بیرون.

مجاوزة (mojâvazat) م. ع. **جاوز الموضع الی غیره مجاوزة وجوازا**: بامپر کرد آن جای را وسیر کرد وگذشت از آن. و **جاوز الله عنه**: عفو کرد او را خدای و مؤاخذه نکرد از او. و **جاوز الموضع** بجواز گذشت از آنجای ورفت از آن. و **جاوزه**: گذرانید اورا از جای.

مجاوع (majâve') ع. ج. مجاعة.

مجاوعة (mojâva'at) م. ع. گرسنه شدن.

مجاولات (mojâvalât) ا. ع. گردش، درجنك ودرکشتی. یق **کانت بینهم مجاولات**.

مجاولة (mojâvalat) م. ع. با همدیگر گشتن در جنك و در کشتی برای ظفر یافتن برهم. جوال (Jevâl) مثله.

مجاوی (mojâvi) ص. ع. خوانندهٔ شتران بسوی آب.

مجاویع (majâvi') ع. ج. مجاعة.

مجاهاة (mojâhât) م. ع. **جاهاه مجاهاة**: مفاخرت کرد او را و نبردکرد باوی در فخریه.

مجاهد (mojâhed) ص. ع. کار زارکنندهٔ بادشمنان در راه خدا.

مجاهد (mojâhed) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ کوشش کننده وجد و جهد کننده. ومحنت کشنده. و کارگر. وکارزار کننده. وجهادکننده در راه خدا.

مجاهدات (mojâhedât) ا. پ. مأخوذ از تازی ــ جهادها وکار زار در راه خدا. وجنگ کردن باجد و جهد. ورنجها و مشقتها ومحنتها.

مجاهدة (mojâhadat) م. ع. **جاهد مجاهدة وجهادا**: کارزارکرد بادشمنان دین در راه خدا.

مجاهده (mojâhede) ا. پ. مأخوذ از تازی ــ رنج ومشقت وکوشش وسعی بسیار وجد وجهد وفرت. وکار زار در راه خدا وجهاد.

مجاهدین (mojâhedin) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ جهاد کنندگان در راه خدا.

مجاهرة (mojâharat) م. ع. **جاهره بالعداوة مجاهرة و جهارا**: آشکارا کرد دشمنی را با او. و **جاهر القوم بالامر**: چیره شد بر آن گروه در آن کار. ونیز **مجاهرة**: با کسی رو باروی جنگ کردن وبآواز بلند خواندن ودشنام دادن.

مجاهز (mojâhez) ا. ع. تاجر مالدار وغنی.

مجاهز (mojâhez) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ جهاز آورنده. و **مجاهز ارواح**: خداوند تبارك وتعالی و آنحضرت صلی الله علیه وآله. و **مجاهز کان**: آفتاب.

مجاهض (majâhez) ع. ج: مجهض (mojhez).

مجاهضة (mojâhazat) م. ع. **جاهضه مجاهضة و جهاضا**: بازداشت اورا. وشتابانید اورا.

مجاهل (majâhel) ع. ج. مجهل (majhal).

مجاهلة (mojâhalat) م. ع. **جاهله مجاهلة**: نبرد کرد با او در نادانی.

مجاهیض (majâhiz) ع. ج. مجهض (mojhez) و ج. مجهاض (mejhâz).

مجاهیل (majâhil) ع. ج. مجهول.

مجایأة (mojâya'at) م. ع. **جایانی مجایأة**: نبردکرد مرا در آمدن. و کذا **جاآنی**. و نیز **مجایاة وجیاء**: مقابل گشتن وموافق شدن.

مجایات (mojâyât) ا. ع. روباروی ومواجهه ومقابل.

مجایتة (mojâyatat) م. ع. **جایت الابل مجایتة** بکلمهٔ جوت جوت خواند شتران رابسوی آب.

مجایضة (mojâyazat) م. ع. **جایضه مجایضة**: مفاخرت کرداورا.

مجائع (majâ'e') ع. ج. مجاعة. و ج. مجوعة.

مجائل (majâ'el) ا. ع. مجلسها ومحفلها.

مجبأة (majba'at) ص.ع. **ارض مجبأة**: زمین سماروغ ناك .

مجبال (mejbâl) ص.ع . **امرأة مجبال** : زن بزرك خلقت .

مجبب (mojabbab) ص.ع. **فرس مجبب** : اسبی که سپیدی دست وپای آن از زانو درگذشته باشد .

مجبب (mojabbeb) ص.ع. گریختهٔ ازجنگ .

مجبة (majabbat) ا.ع. جاده و راه روشن وصاف .

مجبر (mojbar) ص . ع . مجبور و جبر کرده شده .

مجبر (mojber) ص . ع . اجبار کننده وظلم کننده. و آنکه کاری را از روی اجبار میکند .

مجبر (mojber) و (mojabber) ا.ع . شکسته بند .

مجبل (mojbel) ص.ع . اسبی که پای خود زمین را می کند . وکسی که بر کوه بالا میرود .

مجبن (mojben) ص.ع. آنکه کسی را بددل وترسو می یابد ویا میشمارد .و شیر بسته شده و ستبر گشته .

مجبن (mojabben) ص.ع . کسی که متهم شده باشد بترس و بددلی . و آنکه بددلی میکند و یا مشهور بترس و بددلی شده باشد . و آنکه اندیشهٔ بددلی می کند.

مجبنة (majbanat) ا.ع . زمین سخت ودرشت وناهموار . وهرشکل وکالبدی که سبب ترس و بددلی می گردد .

مجبوب (majbub) ص.ع . در چاه افتاده.واخته وخایه کشیده . **وخصی مجبوب**: خواجهٔ خایه کشیده .

مجبوبة (majbubat) ا.ع . توشه دانی که بعض آنرا با بعضی دوخته باشند .

مجبور (majbur) ص.ع . آنکه بستم وقهروی را بر کاری دارند. و آنکه به کراهت کاری کند . واستخوان شکستهٔ بسته شده ونیکو حال گشته.

مجبور (majbur) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ بزور بر کاری داشته شده.

مجبوراً (majburan) م ف.پ . مأخوذ ازتازی. بطوراجبار ولزوم وضرورت. واز روی بیچارگی.

مجبورة (majburat) ا. ع. نام مدینهٔ طیبه .

مجبوری (majburi) ا. پ . مأخوذازتازی ـناچاری ولابدی . ودرماندگی. وتعدی . وزبر دستی .

مجبوس (majbus) ا. ع . مأبون . و آنکه مطاع. و مختار وقت خود باشد .

مجبول (majbul) ص . ع . ساخته شدهٔ در طبیعت وطبیعی. **ورجل مجبول**: مرد بزرك خلقت .

مجبه (mojabbeh) ص.ع . کسی که میگیرد هر چیزی را .وفاسق. وکسی که وی را تحقیر می کند .

مجبی (mojbi) ا. ع . فروشندهٔ غله که هنوز نارس است .

مجبی (mojabbi) ص.ع . کسی که دولامی شود و بدن خود را خم مینماید . وآنکه دستهای خود را بروی زانو می نهد . ورروی برخاك افتاده .

مجتاب (mojtâb) ص . ع . گذرندهٔ از چیزی .وپیراهن پوشیده.

مجتاح (mojtâh) ص . ع . خراب کننده ومهلك ومفسد.

مجتاز (mojtâz) ص.ع. کسی که بگذرد از جائی وقطع مسافت کند.

مجتاز (mojtâz) ا.ع. مسافر. و آنکه دوست دارد خلاص ونجات را .

مجتاف (mojtâf) ص.ع. بوی بدگرفته وگندیده مانند لاشهٔ مردار .

مجتب (mojtabb) ا.ع . جبه پوشیده. ومسافر وسیاح .

مجتبر (mojtaber) ا . ع . شکسته بند .

مجتبه (mojtabeh) ا.ع . منکر وانکار کننده .

مجتبی (mojtabâ) ص . ع . برگزیده وپسندیده . واز القاب حضرت امام حسن علیه السلام .

مجتبی (mojtabi) ص.ع. پسند کننده . وجمع کننده وفراهم آورنده .

مجتث (mojtass) اص.ع. ازبیخ برکنده شد. وباصطلاح عروض نام بحری که وزن آن مستفعلن فاعلا تن فاعلاتن میباشد.

مجتحف (mojtahef) ص . ع . گیرنده وبزور گیرنده. وربا ینده. وکسی که با سه انگشت اشکمه را برگیرد . و آنکه خالی کند چاه را وهمهٔ آب آنرا برکشد .

مجتدی (mojtadi) ا . ع . خواهندهٔ عطا .

مجتر (mojtarr) ص.ع . کشنده . وکشیده . ونشخوار کننده .

مجترح (mojtareh) ص.ع. کسی که کسب میکند ومی ورزد برای نفع وسود.

مجترر (mojtarer) ص.ع . کسی که می کشد . ونشخوار کننده .

مجترس (mojtares) ص . ع . کسی که می یابد وکوشش میکند برای یافتن .

مجترم (mojtarem) ص . ع .

گناهکار وبزهکار و مجرم . و کسی که اندازه میکند بارخرمابن را بردرخت . و آنکه میبرد بار خرمابن را . و آنکه برای اهل وعیال خود کسب میکند .

مجتریء (mojtare')ص.ع .دلیر وبا جرأت .

مجتریء (mojtare') ا.ع .شیر بیشه .

مجتز (mojtazz) ص.ع . بریده شده وبریز کرده شده .

مجتز (mojtezz) ص .ع. برنده وفریزکننده .

مجتزر (mojtazer) ص ع .کسی کسی که می‌کشد وپوست می کند شتررا .

مجتزز (mojtazez) ص . ع . برندهٔ غله ویا خرماو فریزکنندهٔ گوسپند .

مجتزع (mojtaze') ص.ع .کسی که شاخهٔ درخت را قطع می‌کند ویامی‌شکند .

مجتزم (mojtazem) ص.ع .کسی که بار خرما بن را بردرخت اندازه کند . و گیرنده . و دریافت کننده . و خرندهٔ بهترین قسم از چیزی را .

مجتزیء (mojtaze')ص.ع.راضی و خشنودوخرسند .

مجتزی (mojtazi) ص.ع .کسی که پاداش وجزای کار خود را می‌خواهد .

مجتس (mojtes) و **مجتسس** (mojtases) ص . ع . لمس کننده وبدست ساینده . و حس کننده . و پرسندهٔ پس از اطلاع .

مجتشیء (mojtace') ص . ع . موافقت ناکننده مانند بلد وشهر .

مجتعل (mojta'al) ص ع . پرداخته شده وکرده شده وانجام داده‌شده .

مجتعل (mojta'el) ا. ص .ع.

گیرنده . و قرار دهنده . و نهندهٔ چیزی را بروی چیز دیگر . وسازنده . و پردازنده . وکننده . و نصب کننده . ومقررکننده .ومالك ومتصرف . وابتداکننده و شروع‌کننده .

مجتفی (mojtafi) ص . ع. از بیخ برکننده وبراندازنده وبر باد دهنده .

مجتلب (mojtaleb) ا . ع . کسی که می‌کشد چیزی را از جائی بجائی خصوصاً بنده وستور را برای فروختن . وسود اگر. وگله‌بان وچوپان .

مجتلب (mojtaleb) و **مجتلبة** (mojtalebat) ا.ص.ع. **الدائرة المجتلب** بالاضافة و **الدائرة المجتلبة** بالتوصیف: از دائره‌های عروض است .

مجتلط (mojtalet) ص . ع . رباینده .

مجتلف (mojtalaf) ص . ع . معدوم شده ونابود گشتهٔ از بینوائی در سال آفت زده .

مجتلف (mojtalef) ا . ع . از بیخ برکننده .

مجتلل (mojtalel) ص . ع . برچینندهٔ پشکل شتر برای آتش افروختن. و برگیرندهٔ بهترین چیزی .

مجتمر (mojtamer) ص . ع . سوزندهٔ عود .

مجتمع (mojtama') ا . ع.جائی که در آن چیزی بروی هم توده شده و جمع گردد . وانجمن ومحل ملاقات .

مجتمع (mojtame') ص . ع . گرد آمده وفراهم آمده. **ورجل مجتمع**: مرد بیلوغ رسیده‌وریش درآورده .

مجتمع (mojtame') ا . ع .مشی **مجتمعاً** یعنی تیز رفت .

مجتمع (mojtame') ص . پ .

مأخوذ از تازی ـ گرد آمده و فراهم آمده و توده شده وبرروی هم جمع شده .

مجتمعاً (mojtame'an) م‌ف.پ. مأخوذ از تازی ـ با هم وفراهم .

مجتن (mojtann) ص . ع . پوشیده شده .

مجتنب (mojtanab) ص.ع.احتراز شده وپرهیز شده ونکوهیده .

مجتنب (mojtaneb) ص .ع.دور ودورشده و آنکه پرهیز می کند از چیزی . و گوشه گیر وگریزان. وجنب شده .

مجتنح (mojtaneh) ص . ع . میل کرده شده .

مجتنن (mojtanen) ص . ع . پوشیده شده .

مجتنی (mojtanâ) ص . ع . چیده شده .

مجتنی (mojtani) ص .ع.کسی که می چیند .

مجتور (mojtaver) ص . ع . همسایه ومتصل وپیوسته .

مجتوی (mojtavi) ص . ع . نفرت دارنده و کراهت دارنده وناپسنددارندهٔ جائی را اگر چه بروی خوش گذرد .

مجتهد (mojtahed) ص . ع. کوشش نماینده. و سخت کوشش کننده . و رأی صواب جوینده .

مجتهد (mojtahed) ا .پ .مأخوذ از تازی ـ کسی که درهنروصنعت وعلم‌خصوصاً علم فقه بدرجهٔ اجتهاد رسیده باشد و دارای تصرف در آن علم وصنعت بود .

مجتهدانه (mojtahedâne)م‌ف. پ.ماخوذازتازی‌ـبطوراجتهادوازروی اجتهاد.

مجتهدین (mojtahedin) ا.پ. مأخوذ از تازی مردمان‌دارای اجتهاد.

مجتهر (mojtaher) ص . ع . پاک کنندهٔ چاه و کسی که چیزی را بزرگ و محترم شمرد . و کسی که ببیند زنی را بی پرده و حجاب .

مجثاث (mejsâs) و **مجثة** (mejassat) ا . ع . تیشهٔ درختکاو . و ابزاری آهنین که بدان شاخهٔ خرمابن را میبرند . و برماه و مثقب .

مجثم (majsam) و (matsem) ا . ع . جای نشستن . وجای سینه گستردن مرغ . ج : مجاثم .

مجثمه (mojassamat) ا . ع . مرغ ویاخرگوش و مانند آنرا بسته و بتیر زنند تاکشته شده وهلاک گردد .

مجثی (mojsi) ص . ع . کسی و یا چیزی که سبب می‌گردد بزانو نشستن را .

مجثئل (mojsa'ell) ا . ع . عریض وپهناور . وراست ایستاده وافراشته .

مجج (majaj) ا . ع . فروهشتگی کنج دهان . ورسیدگی انگور وپختگی آن .

مجج (mojoj) ا . ع . کبت انگبین . و مردمان مست .

مجح (majh) م . ع . **مجح مجحاً** (از باب فتح) : بزرگ منشی کرد .

مجح (majah) م . ع . **مجحت بذکره مجحا** (از باب سمع) : خرسند وشادمان شدم بذکراو .

مجح (mojehh) ص . ع . باردار وآبستن ویا نزدیک بزائیدن .

مجحد (mojhed) ص . ع . کم خیر . وگیاه نابالیده .

مجحر (majhar) ا . ع . پناه ونهان جای . ج : مجاحر .

مجحر (mojher) ص . ع . کسی ویا چیزی که مجبور بپناه گرفتن می‌کند .

مجحظ (mojahhez) ص . ع . کسی که تیز نظر می‌کند .

مجحف (mojhef) ص . ع . کسی و یاچیزی که میبرد ویامیرساند . ونزدیک شونده . ومضرت رساننده .

مجحفة (mojhefat) ا ص . ع . بلا وسختی . **وسنة مجحفة** : سال قحط .

مجحل (mojahhal) ص . ع . بر زمین افگنده شده .

مجحل (mojahhel) ص . ع . آنکه برزمین می‌افگند دیگری را .

مجحم (mojahhem) ص . ع . تیز نگرنده وآنکه تیز می‌نگرد وچشم وانمی‌گیرد .

مجحن (mojhan) ا . ع . گیاه ضعیف کوتاه نابالیدهٔ از کم آبی .

مجحن (mojhen) و (mojahhen) ص . ع . سخت گیرندهٔ براهل وعیال از فقر و یا بخل . وکسی که خوراکهای ناگوار دمی‌خورد .

مجحود (majhud) ص . ع . انکار کرده شده وقبول ناشده ونامسلم .

مجحوش (majhuc) ا . ع . کسی که بنیمهٔ بدن وی آفت رسیده باشد .

مجحوف (majhuf) ص . ع . مردی که از تخمه شکم روش گرفته باشد وگرفتار هیضه .

مجخر (mojaxxer) ص . ع . کسی که پهن وگشاد میکند سرچاه را .

مجخی (mojaxxi) ا . ص . ع . پیر دولا شده و پشت خمیده . وشب دور ودراز . وبیرون از استقامت واعتدال . الحدیث : **کالکوز مجخیاً** .

مجد (majd) ا . ع . بزرگی و وبزرگواری . وعزت . وجوانمردی . و ابن السکیت گوید : شرف ومجد در پدران میباشد وحسب وکرم درمرد اگر چه پدران وی دارای مجد و شرف نباشند . و نیز مجد نام دختر تمیم بن غالب وقد تصرف و **بنو مجد** اولاد وی را گویند .

مجد (majd) م . ع . **مجده مجداً** (از باب نصر) : چیره شد بروی وغالب گردید در بزرگواری . یق **ماجده مجاداً فمجده** . و **مجدت الابل مجداً ومجوداً** : در چراگاه بسیار افتادند شتران و بسیری و فراخی رسیدند . و **مجدت الدابة** : سیر خورانیدم ستور را از علف . و **مجد مجداً ومجادة** (از باب کرم و نصر) : بزرگوا وگرامی گردید .

مجد (majd) ا . پ . مأخوذ از تازی - بزرگی و بزرگواری وجلال وسرافرازی وعزت وشکوه وعظمت . و **صاحب مجد** : باشکوه وبزرگوار و با جلال . و **زید مجده** : افزون باد بزرگواری وجلال او .

مجد (mojadd) ص . ع . نو وتازه .

مجد (mojedd) ص . ع . کوشش کنندهٔ درکار .

مجد (mojedd) ص . پ . مأخوذ از تازی - کوشش کننده و زحمت کشنده . و بدرستی کاری راکننده .

مجداب (mejdâb) ا . ع . زمینی که هیچ نرویاند . ج : مجاویب .

مجداح (mejdâh) ا . ع . کنارهٔ دریا .

مجدار (mejdâr) ا . ع . مترس وچیزی که در زراعت نصب کنند تا درندگان نیایند .

مجداف (mejdâf) ا . ع . بیل کشتی . و بال مرغ . ج : مجادیف .

مجدال (mejdâl) ا . ع . مرد سخت خصومت .

مجدب (mojdeb) ص . ع . تنگدست از قلت و کمیابی آذوقه .

مجدبة (mojdebat) ص . ع . **ارض مجدبة:** زمین خشک بی‌گیاه. و**سنة مجدبة:** سال قحط بی‌باران .ج: مجادیب.

مجدح (mejdah) ا . ع . چمچه ای که بدان پست شورانند. وداغی که بران شتر گذارند .

مجدح (mejdah) و (mojdah) ا . ع . منزلی از منازل ماه که دبران نیز گویند . و یا ستارهٔ خرد ما بین دبران وثریا.

مجدح (mojdeh) ص . ع . شوراننده پست .

مجدح (mojaddah) ص . ع . **شراب مجدح:** شراب آمیخته و جنبانیده شدهٔ باچوب .

مجدد (mojaddad) ص . ع . **کساء مجدد:** گلیمی که خطوط مختلفه دارد. و **ناقة مجدد الاخلاف** : ماده شتری که پستان وی ازپستان بند ریش گردیده باشد . ونیز مجدد ازسرنوپیداشده .

مجدد (mojaddad)ص.پ.ماخوذ ازتازی - تجدید شده وازسرنوپیداشده.

مجدد (mojadded) ص. ع.ازسر نوپیدا کننده . وبافندهٔ گلیم الوان و خط دار ورنگارنگ .

مجدد (mojadded) ا.پ. مأخوذ ازتازی _تجدیدکننده وازسرنوپیداکننده .

مجددا (mojaddadan) م .ف. پ. مأخوذ ازتازی - دوباره وباردیگر و ازنو وازسرنووباز.

مجدر (mojdar) ص.ع. جائی که درآن مردمان راچیچك فراگیرد.

مجدر (mojdar) و (mojder) ص ع. جائی که درآن گیاه جدر فراوان باشد.

مجدر (mojaddar) ص .ع. چیچك برآورده .

مجدر (mojaddar) ص.پ.مأخوذ از تازی - آبله رو .

مجدرة (majdarat) ا.ع .لایق وسزاوار. یق **انه لمجدرة ان یفعل کذا:** او سزاوار است که چنین کند .

مجدرة (majdarat) ص .ع . **ارض مجدرة** : زمینی که درآن مردم را چیچك بسیار فرا گیرد .

مجدع ('mojde) ص. ع. کسی که بکودك خوراك نا گوارا دهد.

مجدع ('mojadda) ا. ع. علفی که ستور سرآنرا خورده باشد.

مجدع ('mojadda)ص.ع. **حمار مجدع** : خرهردوگوش بریده .

مجدع ('mojadde)ص.ع.گویندهٔ بکسی جدعاًله یعنی بریده باد بینی وگوش او.

مجدف (mejdaf) ا.ع. بیل کشتی. وبال مرغ ومجداف .

مجدف (mojaddef) ص .ع . ناسپاس نعمت خدا و کم شمرندهٔ آن و کافر نعمت . و**رجل مجدف علیه العیش** : مرد تنگ عیش .

مجدل (majdal) ا. ع . گروه مردمان .

مجدل (mejdal) ا. ع . کوشك. ومرد سخت خصومت .ج: مجادل .

مجدوب (majdub) ص. ع. جای خشك بی‌گیاه .

مجدوح (majduh) ص . ع . پست شوریده شده .

مجدوح (majduh) ا . ع . خونی که تازیان درایام جاهلیت بواسطهٔ فصد ازستورخارج کرده وآن را بریان نموده درقحط سال میخوردندی .

مجدود (majdud)ص. ع. برندهٔ جامه . وکسی که دارای جد مشهورنامدار باشد.

مجدود (majdud) ا. ع. بختمند وآنکه صاحب حظ عظیمی باشد.

مجدور (majdur) ص. ع. چیچك برآورده . ولاغروکم گوشت .

مجدور (majdur) ا.ع. سزاوار و لایق . یق **انه لمجدور ان یفعل کذا** : یعنی او سزاوار است که چنین کند .

مجدوف (majduf) ص. ع. بریده شده وقطع شده . **ورق مجدوف**: خیك دریده دست وپا. و**رجل مجدوف الکمین:** مردکوتاه آستین .

مجدول (majdul) ص. ع. ریسمان محکم تافته . و**رجل مجدول** : مردی که استخوانهای دست وپای وی باریك باشد .

مجدولة (majdulat) ص. ع . زنی که استخوانهای دست و پای وی باریک باشد . و **ساق مجدولة** : ساق پائی که استخوان وی باریك بود و**جارية مجدولة الخلق** : دخترکی که استخوانهای دست وپای وی باریك بود .

مجدولة (majdulat) ا. ع. زره محکم تافته .

مجدوه (majduh) ا.ع. مدهوش.

مجدی (majdi) ا . پ . قسمی از خربزه .

مجدی (mojdi) ص.ع . دهنده وبخشنده وعطاکننده. وزخم روان و جاری.

مجذاء (mejzâ') ا. ع . منقار. و چوبی‌گرد که تازیان بدان بازی‌کنندودرهنگام حاجت مانند سلاح باشد مرآنانرا .

مجذاف (mejzâf) ا.ع. بیل کشتی.

مجذافة (mejzâfat) ا . ع . واحد مجذاف یعنی یك بیل کشتی .

مجذام (mejzâm) ص. ع. **رجل مجذام** : مردنیك یك ـو کنندهٔ کار .

مجذام (mejzâm) ا . ع . نام اسبی .

مجذامة (mejzâmat) ص . ع . **رجل مجذامة** : مرد نیك یك ـو کنندهٔ کار وفیصل دهندهٔ امور . ونیز مرد زوددوستی برنده .

مجذر (mojzer) ص . ع . **بقرة مجذر** : ماده گاو خداوند بچه .

مجذر (mojazzar) ا . ع . مرد کوتاه درشت ستبر اطراف . و شتری که در اطراف استخوان مفاصل وی گوشت بسیار باشد. وازاعلام است .

مجذع (mojza')و (mojazza') ا . ع . بی اصل وبی ثبات ازهرچیزی .

مجذف (mojzef) ص . ع . مرغ تیز پر .

مجذفة (mojzefat) ا . ع . زن گام کوتاه وتیزرو .

مجذم (mejzam) ا. ع. گرفتار بیماری جذام .

مجذم (mojazzam) ص .ع. بریده دست وپای .وگرفتار بیماری جذام .

مجذمین (mojazzamina)ا.ع . **شعب المجذمین** درمکه است .

مجذوب (majzub)ص . ع. کشیده شده .

مجذوب (majzub) ا. ص. پ . مأخوذ ازتازی ـ کشیده شده وجذب شده .وبر کشیده وپیش کشیده و بخرد کشیده . وکاسته شده وکم شده . و بیخودگشته .

مجذوذ (majzuz) ص. ع . بریده شده وقطع شده . و شتاب شده . و شکسته . وازبیخ برکنده . وپاره کرده . و **عطاء غیر مجذوذ** : عطیهٔ دائمی غیر مقطوع . قوله تعالی: **عطاء غیرمجذوذ** .

مجذوذی (majzuziyy) ص.ع. کسی که با دیگری زندگانی میکند و همهٔ امور زندگانی او بوی تعلق دارد . و مسافری که اسبابهای سفر خود را هرگز از خود دور نمی کند .

مجذور (majzur)ص. ع. حاصل ضرب جذر .

مجذوف (majzuf) ا. ع . بریده پا .

مجذوم (majzum) ص . ع . گرفتار خوره ومبتلا بجذام .

مجذی (mojzi)ص.ع. **فصیل مجذ** : شتر بچه ای که کوهان وی پیه ناك باشد. و**مجذ الحجر** : بلندکنندهٔ سنك.

مجذی (mojzi) و **مجذیة** (mojzeyat) ص . ع. ثابت وبرجای ایستاده.

مجر (majr) ا . ع . بچهٔ شکمی شتر وگوسپند وجزآن . وبسیار از هر چیزی . و سود وربا . ولشکرگران . وقمار. وخردوعقل. یق **مابه مجر** ای عقل .

مجر (majr) م . ع. خریدن بچهٔ درشکم شتر وگوسپند وفروختن آن.وفروختن شتر بابچهٔ شکمی ماده شتر. وچیزی باختن .و قمارکردن و فروختن کشت سبز دانه نابسته و کشت باخوشهٔ نادروده وخرمای تر بردرخت بتخمین بخرمای خشك پیموده فروختن . و تشنه شدن (والفعل من نصر) .

مجر (majar)ا.ع. تشنگی وگرانباری گوسپند ازبچهٔ درشکم .

مجر (majar) م . ع . **مجرت الشاة مجرا** (ازباب سمع)، گلانشد بچه در شکم آن گوسپند . ونیزمجر : تشنه شدن .وپر شدن شکم ازآب وسیرناشدن .

مجر (majarr) ا. ع. شاه تیر خانه.

مجر (mejarr) ا . ع . ابزاری که بدان زمین را صاف و هموار می کنند و خاك کش .

مجر (mojerr)ص. ع. آنکه می کفاند زبان شتربچه را تاشیر نخورد. وکسی که نیزه بربدنی فروبرده ونیزه را درآن گذاشته و می کشد آن بدن را .وآنکه پیروی میکند کسی را در سرود او. وآنکه مهلت می دهد در ادای وام . وشتری که نشخوار میکند . و کسی که تقلیدمی کند مربیشینیان را .

مجرا (majrâ)ا.پ مأخوذازتازی ـ محل جریان ومحل روان شدن . وناوونا ودان ونهر وآبگذر. وقنات و کاریز. ومعبروراه . ومعبر کشتی. وهدف ونشانه . و یك منزل و یك مرحله ازسفر . ومسافتی که کشتی درمدت بیست وچهارساعت میپیماید . و**مجرای آب**: جائی که آب از آن عبور می کند و یا **مجرای بول**: راهی که کمیزازآن ازآبدان بیرون می آید . **مجرای ماء**: محل گذرآب. و **مجرای نهر**: بستررودخانه. و**مجرا بستن**: نشانه گذاشتن برای توپ وجزآن . و **مجرا کردن**: بیان کردن .

مجرا (mojrâ) م. ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ اجرا شده و روان شده . و پاداش داده شده . و برآورده شده . وتسلیم شده .

مجراز (mejrâz) ص.ع . **مفازة مجراز** : بیابان خشك بی گیاه .

مجرأشة (mojra'acat)ص. ع **ابل مجرأشة** : شتران سیروفربه .

مجرائی (mejrâ'i) ا. پ .مأخوذ ازتازی ـ کسی که بوظیفه و تکلیف خود عمل میکند مانند نوکر ووزیر وجزآن .

مجرب (mojarrab) ا. ع. شیر بیشه.

مجرب (mojarrab) ص. ع. آزموده وتجربه شده. و **رجل مجرب**: مردی که کار وی را آزموده و استوار کرده باشد.

مجرب (mojarrab) ص. پ. مأخوذ از تازی - هرچیز آزموده شده وتجربه شده ومردکارآزموده. وزیرك وقابل.

مجرب (mojarreb) ص. ع. مرد آزمایندهٔ امورودانای آنها.

مجرب (mojarreb) ص. پ. مأخوذ ازتازی - آزماینده وتجربه کننده.

مجربات (mojarrabât) ا. پ. مأخوذ از تازی - چیزهای آزموده و تجربه شده.

مجربة (mojarrabat) ص. ع. **دراهم مجربة**: درمهای موزون.

مجربذ (mojarbez) ص. ع. **فرس مجربذ**: اسب گران دو. و اسبی که دررفتارسرفروافگنده هردوپا را در موضع هردودست گذارد وکذا **فرس مجربذ القوائم**.

مجرة (majrat) ص. ع. **شاة مجرة**: گوسپند لاغر. ونیز گوسپندی که بواسطهٔ بارداری شکم وی کلان گشته و لاغر گردد ونتواند برخیزد.

مجرة (majarrat) ا. ع. کهکشان وآسمان دره.

مجرتان (majratâne) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه: دو سانحه مر گوسپندان را یکی سرمای شب ودیگری گم شدن درشب.

مجرح (mojarreh) ص. ع. کسی که بشدت وسختی مجروح میکند.

مجرد (mojarrad) ص. ع. برهنه وعریان وموی برکنده. و **رجل مجرد**: مرد تجربه کار. و **سیف مجرد**: شمشیر کشیده.

مجرد (mojarrad) ا. ع. نرهٔ ستور سم ناشکافته. و **فلان حسن المجرد**: فلان در برهنگی خوش آیند وآکنده گوشت است.

مجرد (mojarrad) ا. ص. پ. ماخوذ ازتازی - برهنه وعریان و بی لباس وبی زن وناکدخدا. ومنفرد و یگانه و تنها. و تارك دنیا. و باصطلاح حکما هر چیزی از ممکنات که منزه از ماده بود مانند عقل ونفس. و **بمجرد نظر**: بمحض نگاه. و **بمجرد گمان**: بمحض گمان.

مجرد (mojarred) ص. ع. آنکه برهنه می کند و پوست برمی کند.

مجرداً (mojarradan) م ف. پ. مأخوذ از تازی - محضاً وفقط وفرداً ومنفرداً وتنها. وبطور برهنه وعریان.

مجردات (mojarradât) ا. پ. مأخوذ ازتازی - چیزهای بی ماده مانند ملائکه وعقول وجزآن.

مجردان (majradâne) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه - یق: **مارأیته مذمجردان**: ندیدم آنرا مدت دو روز ویا دوماه.

مجردب (mojardeb) ص. ع. آنکه دست برطعام خوان نهد تادیگری نخورد. وآنکه بدست راست طعام خورد وبدست چپ دیگری را باز دارد.

مجردح (mojardah) ص. ع. **غلام مجردح الرأس**: کودك کلان سر.

مجردل (mojardel) ا. ع. مشرف برسقوط.

مجردی (mojarradi) ا. پ. مأخوذ از تازی - تنهائی ویگانگی.

مجردیت (mojarradiyyat) ا. پ. مأخوذ از تازی - تنهائی و عریانی وبرهنگی.

مجرذ (mojarraz) ا. ع. مرد آزمودهٔ استوار رأی.

مجرر (mojarrer) ص. ع. کسی که بسیار سخت می کشد.

مجرز (mojrez) ص. ع. **ناقة مجرز**: ماده شتر لاغر.

مجرس (mojarras) ا. ع. کسی که کارآزموده باشد.

مجرس (mojarres) ص. ع. آزماینده وامتحان کننده. وگوینده ومتکلم.

مجرسة (mojarrasat) ص. ع. **ناقة مجرسة**: ماده شتر آزمودهٔ در سیر و سواری.

مجرع (mojre') ص. ع. آشامنده وفروخورندهٔ آب. و **ناقة مجرع**: ماده شتر اندك شیر. ج: مجارع ومجاریع.

مجرع (mojarra') ا. ع. ریسمانی که یك تاه آن تافته تر باشد.

مجرع (mojarre') ص. ع. آنکه سبب میشود آشامیدن آب و فرو خوردن خشم را.

مجرف (mojarraf) ص. ع. همگی برده شده. و **رجل مجرف**: مردی که همهٔ مال وی را حوادث روزگار برده و هلاك کرده باشد.

مجرف (mojarref) ص. ع. هر چیزی که ازبن برکند مانند سیلی که برکند بندرا. وکسی که چاه بی کند.

مجرفة (mejrafat) ا. ع. بیل چوبین وپاروب.

مجرگ (majarg) ا. پ. بارگیر و بارکش. وجهازو کشتی ومانندآن. وبیگار وانکه

بزور وستم وبـی مزدکار میکند.

مجرم (mojrem)ا.ع. گناهکار. وکافر. ونام‌مردی.

مجرم (mojrem)ص.پ. ماخوذ ازتازی. گناهکار. وعاصی‌ونافرمان. ج:مجرمان.

مجرم (mojarram) ص . ع . **حول مجرم**: سال تمام وکامل.

مجرم (mojarrem) ص. ع . آنکه تمام می‌کند سال را. وبیرون‌آیندهٔ ازچیزی.

مجرمان (mojremân) پ . ج . مجرم.

مجرمانه(mojremâne)م.ف.پ. گناهکارانه.

مجرمة (mojarramat) ص. ع. مؤنث مجرم.

مجرمز(mojarmezz)ص.ع.فراهم شونده . و **عام مجرمز**: سالی‌که در اول آن باران نبارد ودر وسط‌آن باران باریده آب جمع شود.

مجرمین(mojremin) ا.پ.مأخوذ از تازی ـ مردمان مجرم وگناهکاران.

مجرن (mejran) ا . ع . خرمن گاه. وجای خرما خشك‌کردن. ونیك پرخور.

مجرن (mojarran) ص . ع . **سوط مجرن**: تازیانهٔ سوده ونرم‌شده.

مجرنثم (mojransem) ص. ع. فراهم گشته و مجتمع شونده . و **رکب مجرنثم**: پشت زهار و یا فرج بلند و برآمده.

مجروح (majruh) ص . ع . خسته وزخم دارو زخم‌کرده شده. وسرزنش کرده شده. وافکار شده . وردکرده شده . و ملزم شده. وشاهد وگواه‌دروغ.

مجروح(majruh)ص.پ.مأخوذ ازتازی ـ خسته وزخم‌دار ورخته.

مجروحة (majruhat) ص. ع. مؤنث مجروح.

مجروحین (majruhin) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ مردمان مجروح وزخمدار.

مجرود(majrud) ا.ص.ع. آنکه پوست از وی دور کرده باشند. و کسی‌که از خوردن ملخ‌شکم وی دردگین باشد. و **زرع مجرود**: کشت ملخ زده .

مجرودة (majrudat) ص. ع . **ارض مجرودة** : زمین ملخناك و ملخ رسیده .

مجرور(majrur) ص . ع. کشیده شده وجر داده شده ودارای جر.

مجروزة (majruzat) ص. ع . **ارض مجروزة** : زمین بی گیاه که هیچ نرویاند. وزمین باران‌نرسیده. وزمینی که علف وی را خورانیده باشند.

مجروسة (majrusat) ص . ع. **حروف مجروسة** : همهٔ حروف هجا سوای حروف‌لین.

مجروش(mojravvac) ا.ع. میانهٔ پهلو.

مجروف (majruf) ص.ع. **بعیر مجروف**: شتری‌که‌بران ویازمهٔ زیرگوش آن داغ باشد.

مجروم(majrum) ا.ع. بزرگ تن.

مجره(majarre) ا. پ . مأخوذ ازتازی ـ کهکشان وآسمان دره.

مجره (mojarreh) ص . ع . آشکارکننده وظاهرکننده.

مجرهد (mojrahedd) ص.ع. شتاب رفتار. و **لیل مجرهد**: شب دراز.

مجرهم (mojarhem) ص . ع. **رجل مجرهم**: مرد دلیر وبا کوشش در جنك وجزآن .

مجری (majrâ) ا.ع. رهگذر. و حرف آخر کلمه. ج: مجاری. ودرشعرحرکت حرف روی را گویند.

مجری(majrâ) م . ع . **جرت السفینة مجری**(ازباب‌ضرب) :روان شد کشتی. قوله تعالی: **بسم الله‌مجریها و مرسیها** .

مجری (mojrâ) ص. ع . روان کرده شده وپیوسته شده.

مجری (mojrâ)م.ع. **اجراه اجراء ومجری** : راند آ نرا. و روان کردآ نرا. قوله تعالی: **بسم‌الله‌مجریها ومرسیها** هما مصدران من اجریت‌السفینة وارسیتها و قرء مجریها و مرسیها (mojrihâ va morsihâ) نعتاً‌لله‌تعالی.

مجری (mojrâ) و **مجری** (majrâ) ا . ع . محل روان شدن و جریان یافتن هر چیز.

مجری (mojri) ا . ع . از صفات خداوند تبارك وتعالی. واجرا کننده. وکسی‌که سبب میشود مرجریان و روانی را. و آنکه سبب اجرای حکم می‌گردد.

مجری (mojri) ص . ع . هر حیوان وحشی که در پس وی بچهٔ وی روان باشد. و **کلبة‌مجر** : سگ با بچه .

مجری(mojri) ا پ. ـ ماخوذاز تازی ـ اجراکننده . وکارکن. وکار فرما.

مجری (mejri) ا . پ . ظرفی که در آن دارو و دیگر چیز ها گذارند و حفظ کنند.

مجری (majriyy) ص. ع . اسم منصرف.

مجریه (mojreyat) ص . ع . **کلبة مجریة** : ماده سگ با بچه .

مجرئش (mojar'ec) ا . ع . ستبر پهلو .

مجز (mejazz) ا . ع . داس و مقراض جهت فریز .

مجز (mojezz) ص . ع . گله آماده و حاضر شده برای فریز کردن . و غله وخرمابن آماده شده برای درودن .

مجزء (majza') و (mojza') و**مجزأة** (majza'at) (mojza'at) ا . ع . یق: **اجزأت عنك مجزء فلان**: یعنی نایب کافی تو شدم و بی نیاز کردم ترا از فلان . وکذا **أجزأت عنك مجزأة فلان** وکذلك **مجزء فلان** و **مجزأة فلان** .

مجزأ (mojazza') ص . ع . جزء جزء شده .

مجزا (mojazzâ) م ف . پ . مأخوذ از تازی ـ جزء جزء شده وجداشده. و**مجزاشدن**: جداشدن. و**مجزاکردن**: جدا کردن .

مجزاع (mejzâ') ا . ع . بسیار ناشکیبا .

مجزب (mejzab) ا . ع . نیکو روش پاك سیرت .

مجزبز (mojazbaz) و (mojazbez) ص . ع . اسب سخت دونده .

مجزر (majzar) و (majzer) ا . ع . جای شتر کشتن . ج: مجازر .

مجزر (mojzer) ص . ع . کشندهٔ شتر. و آنکه گوسپندمیدهد جهت ذبح کردن.

مجزر (mojzer) ا . ع . خرمابنی که خرمای وی برای چیدن رسیده باشد . و پیر مردی که وقت مردن وی رسیده باشد.

مجزرة (majzerat) ا . ع . جای شترکشتن . ج : مجازر .

مجزع (mojze') ص . ع . کسی و یلچیزی که نا شکیبا میکند وزاری می‌آورد. و آنکه هراس می آورد .

مجزع (mojazze') ص . ع . کسی که گوشت‌راپاره پاره می کند. و**حوض مجزع**: حوض کم آب .

مجزع (mojazze') و (mojazza') ص . ع . هر چیزپسه . و **نوی مجزع**: دانهٔ خرمای برای سودن که بعض جای آن پسه شده باشد . و **بسر مجزع** : غورهٔ خرما که نصف آن رسیده باشد . وکذلك **نوی مجزع** و **بسر مجزع** .

مجزعة (mojazze'at) و (mojazza'at) ص . ع . **رطبة مجزعة**: رطبی که نصف آن رسیده باشد . و کذلك **رطبة مجزعة** .

مجزفة (mejzafat) ا . ع . دام ماهی.

مجزل (mojzel) ص . ع . سخی و جوانمرد و بسیار دهنده .

مجزم (mejzam) ص . ع . **سقاء مجزم** : مشك پر .

مجزم (mejzam) ا . ع . از اعلام است .

مجزم(mojazzem) ص . ع . پر کنندهٔ مشك . و بددل و عاجز و ضعیف .و کسی که سکوت میورزد. و شکافنده .

مجزوء (majzu') ص . ع . آنکه از وی یك جزء ساقط کرده باشند .

مجزور (majzur) و**مجزورة** (majzurat) ص . ع . شتر ویا گوسپند کشته شده .

مجزوز (majzuz) ص . ع . بریده و فریز کرده شده .

مجزول (majzul) ص . ع . کوهان ریش شده .

مجزول (majzul) ا . ع . باصطلاح عروض افگندن حرف چهارم از متفاعلن در بحر کامل و ساکن گردانیدن‌حرف دویم و متفعلن (motfa'elon) گفتن .

مجزوم (majzum) ص . ع . بریده شده و قطع‌شده . و حرف ساکن که دارای جزم باشد .

مجزوم (majzum) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ جزم شده . و یقین کرده شده .

مجزیء (mojze') ص . ع . مردی که کافی باشد در هرچه‌بروی حکم کنند . و نیز طعام کافی و بسنده .

مجس (majas) ا . پ . جائی که در آن دارو می سایند .

مجس (majass) ا . ع . جای انگشت نهادن طبیب از دست بیمار و نبض .

مجسة (majassat) ا . ع . جای انگشت نهادن طبیب از دست بیمار و نبض . ج : مجاس . و **فلان ضیق المجسة** : یعنی فلان تنگدل است . المثل: **افواهها مجاسها** و یا **احناكها مجاسها** : یعنی‌دهنهای شتران ویاحنکهای آنها جای‌لمس کردن آنهاست زیرا که شتر هرگاه علف بسیار خورد بیننده بمجرد دیدن فربهی آن دریابد و احتیاج بسودن دست ندارد و این مثل را در چیزهای ظاهری گویند که از امور باطنی خبر می دهند .

مجسة (mejassat) ا . ع . چیزی که بدان دست میسایند .

مجسد (mejsad) ا . ع . جامه‌ای که چسبیدهٔ بتن باشد .

مجسد (mojsad) ص . ع . سرخ. ج : مجاسد . و **ثوب مجسد**: جامهٔ چسبیدهٔ بتن . وجامهٔ رنگ شدهٔ بزعفران .

مجسد (mojassad) ص . ع . **ثوب مجسد** : جامهٔ رنگ شدهٔ بزعفران. **و صوت مجسد** : آواز نیکو ومناسب در لحن وسرود .

مجسدة (mojassadat)ص. ع. مؤنث مجسد . **و بروج مجسدة** : برجهای ذات الاجساد که جوزا و سنبله و وقوس وحوت باشد .

مجسط (mejast) ا. پ . نام مؤبدی فارسی نژاد که کتاب مجسطی مغانی منسوب بدوست .

مجسطی (mejasti)و(majesti) ا . ع . المجسطی نام کتاب مجسطی .

مجسطی (mejasti) ا . پ . مأخوذ از یونانی -لقب بطلیموس منجم معروف. وکتابی راگویند که این حکیم در علم ریاضی نوشته مشتمل بر دلایل و اصول و اشکال علم هندسه وکتاب مجسطی که اکنون متداول می باشد ترجمهٔ خواجه نصیر الدین طوسی است بزبان عربی و نیز کتاب مجسط مؤبد فارسی را در احکام آتش پرستی مجسطی گویند .

مجسطی گشای (mejasti-gocây) ص . پ . کسی که حل مسائل می کند کتاب مجسطی را در علم ریاضی .

مجسم (mojassam) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ جسمیت حاصل نموده و جسم شده وتجسم حاصل کرده و متشکل شده و دارای جسد و پیکر شده . و تناور وجسیم وکلان، وجامد و منجمد .

مجسم (mojassem) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ کسی که جسمیت میدهد و آنکه کلان و جسیم میکند . و آنکه منجمد مینماید .

مجسمات (mojassamât) ا.پ. مأخوذ ازتازی. پیکرهای جامدوصلب ومجسمه.

مجسمه (mojassame) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ پیکر و پیکر بیروح . و پیکری که از فلز وسنك وگچ و جز آن بشکل انسان و یا حیوان سازند .

مجسوءة (majsu'at) ص. ع . **ارض مجسوءة** : زمین سخت .

مجش (mejacc) ا. ع .دستاس.

مجش (mojecc) ص . ع . آنکه نیم کوب می کند .

مجشاب (mejcâb) ص . ع . **طعام مجشاب** : طعام درشت و خشن و بی نان خورش .

مجشب (mejcab) ط . ع . قطعهٔ چوبی که بر آن پارچه ها را حمل میکنند. و مرد دلیر ستبر .

مجشب (mojaccab) ص . ع. **رجل مجشب** : مرد بد زندگانی .

مجشة (mejaccat) ا . ع . دستاس .

مجشر (mejcar) ا . ع . حوضی که از آن آب بر گرفته نشود .

مجشر (mojaccar) ص . ع . دور داشته شدهٔ از خانه .

مجشرة (mojaccarat) ص. ع . **خیل مجشرة** : گروه اسبان گذاشته شدهٔ درچراگاه .

مجشم (majcam) ا . ع . نشیمن باز .

مجشم (mojcem) ا . ع . شیر بیشه .

مجشم (mojcem) ص . ع . کسی که سبب میشود رنج و محنت را .

مجشم (mojaccem) ص . ع . کسی که توجه می کند در هر چیزی. و محنت کش .

مجشوب (majcub) ص . ع . نیم کوب شده . و **طعام مجشوب** : طعام درشت وخشن .

مجشور (majcur) ص . ع . **بعیر مجشور** : شتر سرفندهٔ بسرفهٔ خشك.

مجشوش (majcuc) ص . ع شکسته و نیمکوب شده .

مجشونة (majcunat) ا . ع . زن بسیار کارشادمان .

مجصص (mojassas) ص . ع. سپید شدهٔ باگچ .

مجصص (mojasses) ص . ع. گچ کار . و توله سگ چشم باز کرده .

مجضض (mojazzez) ص . ع . کسی که سخت میدود . و آمادهٔ برای جنك.

مجظئر (mojza'err) ا . ع . آمادهٔ شروبدی. وکسی که ایستاده است برای فتنه و فساد یق : **مالك مجظئرا** : چرا ایستاده ای برای فتنه وفساد . و نیز بلند و طویل. و قوی وزور آور .

مجع (maj') م . ع . **مجع مجعاو مجعة**(از باب فتح) : خرمای خشك را با شیر خورد . و یا خرما را خورد و بر آن شیرنوشید. **ومجع مجعا**(ازباب کرم): نادان گردید . و **مجع مجعاً و مجاعة**(از باب فتح) : بی باکی کرد.

مجع (mej') ا . ع . گـول و احمقی که هرگاه در جائی نشیند بر خاستن نخواهد . وجاهل و نادان .

مجعار (mej'âr)ص. ع . **رجل مجعار** : مرد بسیار خشك طبیعت .

مجعب (mej'ab) ا. ع . کشتی گیری که همهٔ اقران خود را برزمین اندازدو کسی بروی غالب وچیره نشود .

مجعة (mej'at) م . ع . مجع

مجعا و مجعة. ر. مجع .

مجعة (maj'at) و (moj'at) و (moja'at) ا. ع. گول و نادان .

مجعة (mej'at) و (moja'at) و (meja'at) ا. ع. زن نادان .

مجعة (moj'at) و (maj'at) ا. ع. گول و احمقی که چون در جائی نشیند بر خاستن نخواهد .

مجعة (moj'at) و (moja'at) و (maje'at) و (meja'at) ا. ع. زن بی شرم برهنه فرج و کم شرم .

مجعش (moja'san) ص. ع.

مجعش الخلق : گرد اندام.

مجعد (moja''ad) ص. ع.

حیس مجعد : طعام حیس ستبر بسته .

مجعد (moja''ad) ص. پ. مأخوذ از تازی - موی مرغول وچگله .

مجعد (moja''ed) ص. ع. آنکه مرغول می کند موی را .

مجعر (maj'ar) ا. ع. کون مرغ.

مجعرة (maj'arat) ا. ع. هر آنچه سبب شود خشکی طبیعت را . الحدیث: **ایاکم و نومة الغداة فانها مجعرة** .

مجعل (maj'al) م. ع. **جعل جعلا و جعلا و جعالة و جعالة و مجعلا**. ر. جعل .

مجعل (moj'el) ص. ع. ادا کنندهٔ مزد . و کسی که دیگ بروی آتش را با دستمال می گیرد . و **ماء مجعل** : آب کوکال ناك . **وكلبة مجعل** : ماده سگ گشن خواه .

مجعلة (moj'elat) ص. ع.

ارض مجعلة : زمین کوکال ناك .

مجعم (maj'am) ا. ع. ملجأ و پناه جای

مجعم (moj'em) ص. ع. از بیخ بر کنده .

مجعول (maj'ul) ص. ع. کرده شده و نهاده شده .

مجعول (maj'ul) ص. پ. مأخوذ از تازی - ساخته شده و جعل شده . وحیله کرده شده وبناراستی ودرستی ساخته شده.

مجعوم (maj'um) ص. ع. بی اشتها و بی رغبت بطعام .

مجفاة (mojfât) ص. ع. ستور رانده شده از چراگاه تا نچرد علف را .

مجفر (majfar) ص. ع. **طعام**

مجفر : طعامی که قطع از جماع می کند . ر. مجفرة .

مجفر (mojfar) ص. ع. **فرس**

مجفر : اسب میان فراخ .

مجفر (mojfer) ص. ع. کسی که ترك میکند ووا گذار مینماید کار و عمل را . و ترك کنندهٔ دوستی و ملاقات .

مجفر (mojaffar) ص. ع. **رجل**

مجفر : مردگنده بدن .

مجفرة (majfarat) ص. ع.

طعام مجفرة : طعامی که قطع از جماع می کند . و منه قولهم: **الصوم مجفرة للنكاح** .

مجفرة (mojfarat) ص. ع.

ناقة مجفرة : ماده شتر میان فراخ .

مجفف (mojaffaf) ص. ع. خشك کرده شده وقدید .

مجفف (mojaffef) ص. ع. خشك کننده .

مجفف (mojaffef) ص. پ. مأخوذ از تازی - خشکاننده و هر چیز که بخشکاند .

مجففات (mojaffefât) ا. پ. مأخوذ از تازی - چیزهائی که می خشکانند .

مجففه (mojaffefe) ص. پ. مأخوذ از تازی - خشکاننده و هر چیز که بخشکاند .

مجفل (mojfel) ص. ع. **ریح**

مجفل : بادی که سخت وزد .

مجفن (mojaffen) ص. ع. بسیار جماع کننده .

مجفو (majfovv) و **مجفی** (majfiyy) ص. ع. ستم رسیده .

مجفئظ (mojfa'ez) ص. ع. مشرف برمرگ .

مجکر (mojker) ص ع. ستیزه کننده و الحاح نمایندهٔ دربیع .

مجل (majl) ا. ع. آبله وطاولی که پر از آب باشد . و کنایه از سیرابی . یق: **جائت الابل کانها المجل** : یعنی آمدند شتران و شکم آنها پر از آب بود مانند طاولی که پر از آب باشد .

مجل (majl) ع. ج. مجلة .

مجل (majl) و (majal) م. ع.

مجلت یده مجلا ومجولا (ازباب نصر) **و مجلت مجلا** (ازباب سمع) : آبله کرد و شوخ بست دست او از کار. **ومجل الحافر**: به شد سم در خستهٔ بسنگ و شوخ بست و سخت گردید . و نیز مجل جمع شدن آب ما بین پوست و گوشت .

مجل (mejl) ا. ع. ستور آماسیدهٔ از پری و سیری .

مجل (mojell) ص. ع. کسی که بزرك قدر می کند و آنکه توانا و قوی میگرداند .

مجلا (mojallâ) ص. ع. صیقل شده و زدوده شده . و پاك کرده شده . و ظاهر و هویدا شده .

مجلاح (mejlâh) ص. ع. **ناقة مجلاح** : ماده شتری که در سال سخت پر شیر باشد . ج: مجالیح .

مجلب (mojleb) ص. ع . غوغائی وهنگامه ساز . وکسی که میکشاند و میبرد از جائی بجائی . و رانندهٔ اسب . و بانگ زنندهٔ بر آن در وقت دویدن تا درگذرد. وجراحت پوست فراهم آورده و به شده . و آنکه می پوشاند بالان را از چرم خام تا خشک گردد. و یاری دهنده . و آنکه حیله می کند برای اهل و عیال وکسب می کند .

مجلب (mojalleb) ص. ع. **رعد مجلب** : تندر بسیار صدا .

مجلبة (majlabat) ا. ع . هر آنچه می کشد و سبب کشیدن می گردد وچیزی را می آورد . یق : **حسن الخلق مجلبة للمودة** : یعنی نیکوئی خوی دوستی را می کشد و می آورد .

مجلبة (mojallebat) ص . ع . **امرأة مجلبة** : زن بسیار فریاد بیهوده گوی بد خوی .

مجلة (majlat) ا. ع. پوستک آبله ای که در آن از اثر کار آب گرد آمده باشد. ج : مجال و مجل .

مجلة (majallat) ا . ع . کتاب حکمت وادب و هر چه باشد ازکتاب بزرگ. ج : مجال .

مجلجبة (mojlejabbat) ص.ع. **أبل مجلجبة** : شتران گرد اندام .

مجلجل (mojaljal) ص . ع . مرد بسیار ظریف بی عیب . و شتر بسیار توانا .

مجلجل (mojaljel) ا - ص.ع. مهتر، و قوی . و آنکه آوازش دور رود. و بسیارگوی دلاور . و دفع کننده . و عدد بسیار از دشمن . و **سحاب مجلجل** : ابر با تندر.

مجلجلة (mojaljalat) ص . ع. **ابل مجلجلة** : شترانی که بر گردن آنها زنگ آویخته باشند.

مجلح (mojallah) ص . ع . مأکول و خورده شده .

مجلح (mojalleh) ص . ع . پر خور واکول .

مجلحبة(mojalhebbat)ص . ع. **ابل مجلحبة** : شتران گرداندام و صاحب معیار اللغه این لغت را بجای مهلمه ضبط کرده.

مجلخد (mojlaxedd) ص.ع. مردی که بروی زمین دراز کشیده و خفته باشد.

مجلد (mejlad) ا . ع . پوست پاره که زن نوحه کننده بر روی خود زند . ج : مجالید .

مجلد (mojallad) ا . ع . کتاب جلد کرده شده. و مقدار از بارکه کیل و وزن آن معلوم باشد . و**عظم مجلد** : استخوانی که جز پوست چیز دیگر بروی نمانده باشد . و **فرس مجلد** : اسب سخت در تازیانه خوردن.

مجلد(mojallad) ا . پ . مأخوذ ازتازی - کتاب جلد کرده شده وهرچند جزو ازکتاب که لایق جلد کردن جداگانه باشد .

مجلد(mojalled) ا . ع . صحاف و آنکه پوست می کند شتررا .

مجلدات(mojalladât) ا . پ . مأخوذ ازتازی - کتابهای جلد شده و چندین جلد ازیك کتاب .

مجلز (mojallez) ص . ع . کسی که پی می پیچد بردستهٔ کارد و شمشیر و جز آن . و آنکه می نوردد و می پیچد چیزی را. و آنکه می کشد و بر می کند .

مجلس (majlas) م . ع. **جلس جلوسا و مجلسا** ر . جلوس .

مجلس (majles) ا . ع . محل نشستن . و مردمانی که در آن محل نشسته اند . ج : مجالس.

مجلس (majles) ا. پ . مأخوذ از تازی - محل نشستن مردمان . و محل اجتماع وانجمن و محفل و مجمع . ومحل شور و مذاکره و ارسن . و محل ضیافت و بزمگاه و ملاقات و دیدار و مکالمه و گفتگو و مشاوره و مذاکره . و زمان اجتماع . و محل اجتماع . و دیوان عدالت و محکمهٔ قضاوت . و **مجلس حکومت** : دیوان حکومت . و **مجلس رقص** : جا ومقام رقصیدن . و **مجلس شراب** : میزد و میگزد . و **مجلس عزا** : ماتم خانه . و **مجلس کردن**: انجمن کردن و گفتگو نمودن ومشاوره ومذاکره کردن.

مجلس (mojles) ص . ع . کسی که سبب می گردد نشستن را .

مجلس آرای (majles-ârây) و **مجلس افروز** (majles-afruz) ا. پ . شراب و شمع افروخته . و نام نغمه‌ای از موسیقی.

مجلسة (majlesat) ا . ع. محل نشستن . ج : مجالس .

مجلس خانه (majles-xâne) ا . پ . اطاق انجمن و محکمه .

مجلس گاه (majles-gâh)ا. پ. محل انجمن ومحفل ومجمع.

مجلس نشین (majles -necin) ا . پ . کسی که در انجمن می نشیند و اهل انجمن .

مجلس نویس (majles- nevis)

ا . پ . کاتب و محرر انجمن .

مجلسی (majlesi) ا . پ . اهل مجلس و نشستهٔ در مجلس . ج : مجلسیان . و لقب آخوند ملا محمد باقر از علمای معاصر شاه سلطان حسین صفوی . و نیز لقب پدر وی آخوند ملا محمد تقی .

مجلسیان (majlesiân) پ . ج . مجلسی .

مجلعب (mojla'ebb) ص . ع . دراز خفته . و تیز رفته . و منبسط و بسیار و پراکنده .

مجلعب (mojla'ebb) ا . ع . مرد چالاک شریر . و توجبه‌ای که چیزهای بسیار آورد .

مجلف (mojallaf) ص . ع . هلاک شده و تلف شده .

مجلف (mojallaf) ا . ع . کسی که تنگسالی مالهای وی را تلف کرده باشد . و هر چیزی که از طرف چیز دیگری گرفته شده باشد . و آنکه چیزی از وی مانده باشد .

مجلف (mojallef) ص . ع . سال سختی که تلف کند ستور را .

مجلل (mojallal) ص . ع . هر چیز کاملا فرا گرفته و پوشیده شده . و ابر فرا گرفتهٔ همهٔ زمین را باران .

مجلل (mojallal) ص . پ . مأخوذ از تازی . دارای بزرگواری و عظمت و قدرت و شوکت و جلال .

مجلل (mojallel) ص . ع . ابر فرا گیرندهٔ همهٔ زمین را باران . و هر چیزی که کاملا بپوشاند و فرا گیرد .

مجلندی (mojlandâ) ص . ع . غالب و فاتح . و فوقانی . و سخت .

مجلنظی (mojlanzâ) ص . ع . ستان خفته و پا ها را بلند داشته . و بر پهلو خفته و پاها را دراز کرده .

مجلو (majlavv) ص . ع . جلا داده شده و زدوده و صیقل کرده شده . و روشن و درخشان و تابدار .

مجلوب (majlub) ص . ع . **عبد مجلوب** : غلامی که بشهر بگردانند برای فروختن .

مجلوة (majlovvat) ا . ع . عروس بی حجاب .

مجلوة (majlovvat) ص . ع . مؤنث مجلو .

مجلوت (majlut) ص . ع . **رجل مجلوت الیة**: مرد سبک سرین و لاغر سرین .

مجلود (majlud) م . ع . **جلد جلادة و جلد** او **جلدة و جلودة و مجلود**آر . جلادة .

مجلود (majlud) و **مجلودة** (majludat) ص . ع . پشک‌زده . و تگرگ زده . یق : **بقل مجلود و ارض مجلودة** .

مجلوز (majluz) ص . ع . **رجل مجلوز الرأی** : مرد استوار رأی . و **رجل مجلوز اللحم** : مرد سخت گوشت .

مجلوف (majluf) ص . ع . رندیدهٔ پوست باز کرده . و**خبز مجلوف**: نان سوخته .

مجلوم (majlum) ص . ع . بریده شده و سترده شده . و **هن مجلوم**: کس موی سترده شده .

مجلوه (majluh) ا . ع . خانهٔ بی در . و خیمهٔ بی پرده .

مجلوه (majlovve) ص . پ . مأخوذ از تازی . **مرآت مجلوه** : آیینهٔ صاف و روشن .

مجلی (majlâ) ا . ع . پیش سر موی ریخته . ج: مجالی (majâli) .

مجلی (mejlâ) ا . ع . بی موئی پیش سر تا فرق سر .

مجلی (mojli) ص . ع . آواره و در بدر و از خانمان بدر شده . و آزاد شدهٔ از غم . و رها شده و نجات یافته .

مجلی (mojallâ) ص . ع . واضح شده و هویدا گشته . و جلا داده شده . و زدوده و صیقل شده . و صاف و روشن کرده شده .

مجلی (mojalli) ص . ع . زداینده و جلا دهنده . و تیز نگرنده مانند عقابی که می نگرد شکار خود را . و کسی و یا چیزی که روشن و هویدا میکند و آشکار می‌نماید . و خبر دهندهٔ از خیال و آنچه در دل دارد .

مجلی (mojalli) ا . ع . نخستین اسب از اسبهای رهان که پیش می آید .

مجلیات (mojalliât) ا . پ . مأخوذ از تازی . باصطلاح طب داروهای منقح و پاک کننده .

مجلیق (mejliq) ص . ع . **رجل مجلیق** : مردی که دندانهای وی هنگام خنده نمایان باشد .

مجم (majamm) ا . ع . سینه . یق : **هو واسع المجم** : او گشاده سینه است .

مجم (majamm) و (majemm) ا . ع . آن طرفی از چاه که در وی آب گرد آمده .

مجم (mojamm) ص . ع . اسب آسوده ای که سواری کرده نشود .

مجم (mojemm) ص . ع . آنکه می پیماید پیمانه را و پر میکند آنرا . و آسایش دهنده . و آسوده کننده . و کار

نزدیك شده و حاضر گشته .

مجمأ (mojma') ، (majamma')

ص . ع . **فرس مجمأ او مجمأ** :

اسبی که سپیدی پیشانی وی کشیده باشد .

مجماج (majmâj) ا . ع . مسترخی و فرو هشته .

مجمة (majammat) ا . ع . سبب آسایش .

مجمجة (majmajat) م . ع .

مجمج فی خبره مجمجة: بیان نکرد خبر را و نا پیدا گفت . و **مجمج الکتاب** : بی نقطه و بی اعراب نوشت کتابرا و تعمیه نمود در آن . و **مجمج بفلان** : کج کلامی کرد با فلان . و بر گردانید فلان را از حالی بحالی .

مجمد (mojmed) ا . ع . بسیار بخیل . و امین در قمار . و امین میان قوم . و مردکم خیر . و در ماه جمادی در آمده .

مجمد (mojammad) ص . ع . سرده و بسته شده ومنجمد .

مجمر (mejmar) ا . ع . بوی سوز . مؤنث و مذکر هر دو آید . و عود . ج : مجامر

مجمر (majmar) ا . پ . مأخوذ از تازی . آتشدان و تفکده و منقل و ظرفی که در آن زغال افروخته گذارند . و برکین و بوی سوز . و **مجمر آتش**: خورشید و آتشدان . و **مجمر نقره پوش**: دنیاو عالم .

مجمر (mojmar) م . ع . **اجمر النار مجمراً**: آماده کرد آتش را .

مجمر (mojmar) ا . ع . عود سوز . و عود .

مجمر (mojmar) و (mojmer)

ص . ع . **حافر مجمر**: سم سخت . و کذلك **حافر مجمر** .

مجمر (mojmer) ص . ع .

کسی که می اندازد بوی خوش را در آتش . و کسی که بخور میدهد لباس را . و اسب بر جهندهٔ با قید .

مجمر (mojammer) ص . ع .

کسی که می برد پیه خرمابن را . و کسی که سنگ ریزه می اندازد .

مجمرة (majmarat) ا . ع .

کورهٔ آهنگری که از گل ساخته شده باشد .

مجمرة (mejmarat) ا . ع .

بوی سوز . ج : مجامر .

مجمز (mojammez) ص . ع .

جمازه سوار .

مجمع (majma') و (majme')

ا . ع . جای گرد آمدن . ج : مجامع . و **مجمع النهرین** : جائی کهدو رود در هم داخل میشوند .

مجمع (majma') ا . پ . مأخوذ از تازی ـ محل اجتماع و محل گرد آمدن . و محل فراهم آمدن مردمان . ومجلس ومحفل و انجمن . و گروه و جمعیت . و محل جمعیت . و محل برخورد و ملاقات . و توده . وانبار . ومخزن . ومغازه . و کتاب مجموعه .

مجمع (mojma') ص . ع . فراهم آورده وجمع کرده شده وبا هم رانده شده . و آماده شدهٔ از مال و نگاه داشته شدهٔ با هم . و عزم کرده شدهٔ بر کاری . و آماده کرده شده .

مجمع (mojme') ص . ع . گرد آورنده . و شامل کننده . و آنکه درپنهانی حفظ می کند ونگاه می دارد . وعزم کننده . و کسی که می بندد پستان ماده شتر را باپارچه . وسال قحطناك .

مجمع (mojamma') ص . ع .

گرد آورده . وعزم کرده شده. وحکم کرده شده.

مجمع (mojamme') ص . ع . کسی که جمع می کند و گرد می آورد با کوشش و جد وجهد . و حاضرشدهٔ در روز جمعه جهت بجا آوردن نماز .

مجمعة (majma'at) ا . ع . محل ملاقات . و بیابان بی آب و گیاه وریگ توده .

و **یوم المجمعة** : روزی است مر هذیل را .

مجمعة (mojma'at) ا . ع . قطعه‌ای که دروی خلل نباشد .

مجمعة (mojme'at) ص . ع .

فلاة مجمعة : بیابانی که مردم دروی گرد هم آیند و از ترس گم شدن از هم پراکنده نشوند .

مجمعلة (mojam'alat) ص . ع .

امرأة مجمعلة اللحم : زن پیچیده گوشت .

مجمعه (majme'e) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ طبق پهن و گرد مسین که در آن ظروف غذا خوری گذارند .

مجمل (mojmal) ص . ع .

فراهم آورده . و درهم کرده . و آیه ای که معنی آن محتاج بتفصیل باشد .

مجمل (mojmal) ا ـ ص . پ .

مأخوذ از تازی ـ مختصر ومبهم . وهرکلامی که محتاج بشرح و بیان باشد . و فهرست و سر دفتر . و خلاصهٔ کلام . وخلاصهٔ حساب و جملگی آن .

مجمل (mojmel) ص . ع . کسی که جمع می کند و گردمی آورد چیزی راپس از پراکندگی . و آنکه جمع می کند حسابی‌را . و آنکه مهر خوب بسیار میکند . و گدازندهٔ پیه . و آنکه با هستگی تجسس می کند و طلب مینماید . وخداوند شتران بسیار .

مجمل (mojammel) ص . ع .

آراسته کننده و زینت‌دهنده. و آنکه لشکر را تا دیر زمانی مقام می دهد .

مجملا (mojmalan) م . ف . پ . مأخوذ ازتازی- نتیجهٔ کلام. ومختصراً. و ما حصل کلام.

مجمم (mojammam) ص .ع. آنکه موی سرش انبوه باشد .

مجممة (mojammemat) ا .ع . زنی که موهای سر خود را ارسال نکند و نگذارد بلند شود و آنها را مانند مردان از بیخ بسترد .

مجموع (majmu') ا . ع .گرد آوردهٔ از هر جای .

مجموع (majmu') ا . پ . مأخوذ از تازی- جمع شده و گردآمده و گرد آورده وفراهم آورده وفراهم آمده. و مشت بسته شده . و همه و همگی و تمام . و حاصل جمع هرحسابی . و همهٔ حساب . و **مجموع بنی آدم** : همهٔ اولاد آدم و همهٔ مردمان و تمام مردم .

مجموعاً (majmu'an) م‌ف.پ. مأخوذ از تازی - جملگی و همگی و تمامی.

مجموع‌دار (majmu'-dâr) ا.پ. باصطلاح مردم هند حافظ دفتر و آنکه ضبط می کند اسناد مالیات یك ولایتی را .

مجموعه (majmu'e) ا . پ. مأخوذ از تازی- جمع شده و گرد آمده و گرد آورده و فراهم آمده . و تمام وهمه و همگی . و محل اجتماع . و مخزن و انبار. و توده و جماعت . و مجلس و انجمن . و مجمعه و طبق . و یك قسم خوشبوی مرکبی. و **مجموعهٔ کلام** : حاصل کلام و مختصر کلام .

مجمول (majmul) ا . ع . آنچه پیش از حرف جر واقع شود .

مجموم (majmum) ص . ع . آرام شده و آسوده گشته . و پرشده .

مجمهرة (mojamharat) ص.ع. **ناقة مجمهرة** : ماده شتر استوار خلقت.

مجن (mojn) م .ع . **مجن مجنا ومجانة** ر. مجانه .

مجن (mejann) ا .ع . سپر. و حمیل زنان . وکمر بند چرمین . ج. مجان . و **قلب مجنه** : بی حیا و خود رأی گردید و کرد آنچه خواست . المثل: **قلب له ظهر المجن** : یعنی گذاشت دوستی و رعایت را و این مثل را در بارهٔ آن گویند که با کسی دوستی و رعایت داشته و سپس تغییر حالت داده و بر گشته باشد .

مجن (mojann) ص . ع . مجنون. و دیوانه .

مجنأ (mojna') ا . ع . سپری که در وی هیچ آهن نباشد .

مجنأة (mojna'at) ا.ع. گودال گور .

مجنب (majnab) م . ع . **جنب الفرس جنباو مجنباً** : ر. جنب (janab).

مجنب (majnab) (mejnab) ا . ع . بسیار و فراوان .

مجنب (mejnab) ا . ع . پرده و دروازه مانندی که بربالای آن برآمده عسل از زنبور خانه چینند . و آخرین جزئی که محدود می کند عربستان را . و نیز سرحد عربستان با ممالك دیگر . وپارو وبیل چوبین.

مجنب (mejnab) و (mojnab) ا.ع. سپر .

مجنب (mojneb) ص . ع . بیگانه و اجنبی. و عرضه شدهٔ دربادجنوب .

مجنب (mojannab) ا.ع. اسب کتل.

مجنب (mojanneb) ص . ع . کسی که اسب کتل و یا اسیر می برد. و کسی یا چیزی که دور می شود و یا دور می‌گرداند. و اسبی که ساقهای وی کوژ باشد .

مجنبة (mojannabat) ا . ع . پیشرو لشکر .

مجنبتان (mojannabatâne) ا.ع بصیغهٔ تثنیه : میمنه و میسرهٔ لشکر .

مجنة (majannat) ا . ع. دیوانگی. وجای نهان شدن .

مجنة (majannat) ص . ع . **ارض مجنة** : زمین دارای جن .

مجنة (majannat) م. ع. **جن جنا و جنونا و جنة و مجنة** ر. جن (jann).

مجنة (majannat) و (mejannat) ا . ع . موضعی در چند میلی مکهٔ معظمه . ونام بازاری در زمان جاهلیت .

مجنة (mejannat) ا . ع . سپر. و **قلب مجنته** : بیحیا و خودرأی گردید و کرد آنچه خواست .

مجنح (mojneh) ص . ع . میل کننده. وکسی که بمیل و رغبت میدهد .

مجنح (mojnah) ا. ع. صاحب دو بال و باصطلاح عروض هر بیت و یا هر مصراعی از بیت که کلمهٔ اول و آخرآن مقلوب از یکدیگر باشد .

مجند (mojannad) ص . ع . سپاه گرد کرده و عرضه داده .

مجند (mojanned) ص . ع . کسی که لشکر جمع کرده گرد می آورد .

مجندة (mojannadat) ص. ع. مؤنث مجند . الحدیث: **الارواح جنود مجندة** .

مجندل (mojandal) ص . ع . پایمال کرده .

مجندل (mojandel) ص . ع . کسی که برروی میافکنند .

مجنز (mojannez) ا . ع . کسی که می نهد جنازه را در تابوت .

مجنس (mojannas) ص . ع . مرکب از اجناس مختلف .

مجنس (mojannes) ص . ع . کسی که مرتب می کند . و کسی که همجنس و مشابه هم میکند .

مجنف (mejnaf) ص . ع . خصم **مجنف** : حریف مایل از حق .

مجنف (mojnef) ص . ع . رو گردان از راه راست وگمراه . و کسی که در وصیت از حق و عدالت میل می کند . وآنکه آشکار می کند بیراهی وگمراهی را .

مجنق (mojanneq) ص . ع . کسی که سنگ از منجنیق می اندازد .

مجنقة (majnaqat) م . ع . **مجنق مجنقة** : سنگ انداخت ازمنجنیق .

مجنن (mojannen) ص . ع . دیوانه کننده .

مجنوب (majnub) ص . ع . اسب کتل . و گرفتار ذات الجنب و بیماری پهلو . و کسی که در باد جنوب در آمده باشد .

مجنوبة (majnubat) ص . ع . **سحابة مجنوبة** : ابری که باد جنوب در وی وزد و آنرا پراکنده کند .

مجنوح (majnuh) ص . ع . شتری که جوانح وی از گرانی بار شکسته باشد .

مجنوز (majnuz) ص . ع . پوشیده شده و گرد آورده .

مجنوز (majnuz) ا . ع . جنازهٔ مرده .

مجنون (majnun) ص . ع . دیوانه شده . ودیوانه کرده شده . ج : مجانین .

مجنون (majnun) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ دیوانه و شوریده و بی عقل و نادان . وخشمگین . و ظالم وستمگر . و دارای وسواس . و دارای مانیا . و جن زده . وگرفتار عشق . و نام عاشق لیلی .

مجنونة (majnuniyyat) ص . ع . **نخلة مجنونة** : خرمابن دراز .

مجنونیت (majnuniyyat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ دیوانگی وجن زدگی .

مجنه (mojannah) ص . ع . **طبق مجنه** : طبق ساخته شده از ترکهٔ بید ونی وجز آن .

مجنی (mojni) ص . ع . چینندهٔ میوه . و درختی که میوهٔ آن رسیده و برای چیدن آماده شده باشد . و میوهٔ رسیده . و زمینی که در آن میوه وغله و علف وسماروغ فراوان باشد . وعَلَف بسیار .

مجنی (majniyy) ص . ع . میوهٔ چیده شده .

مجو (majv) ا . پ . عدس .

مجواب (mejvâb) ا . ع . آلت برنده و کارد .

مجواد (mejvâd) ص . ع . **رجل مجواد** : مردی که گفتار ویا کردار نیکو داشته باشد . **وشاعر مجواد** : شاعری که شعر نیکو گوید .

مجوب (mejvab) ا . ع . ابزار آهنین که بدان چیزی می شکافند و دو نیم میکنند . و مقراض . وسپر . وشاماکچهٔ زنان . و آتشدان .

مجوب (mojavvab) ص . ع . جائی که جا بجا بر آن باران باریده باشد .

مجوب (mojavveb) ص . ع . آورنده . و برنده . و کسی که گریبان میسازد برای پیراهن .

مجوبة (majubat) ا . ع . پاسخ .

مجوبة (mojavvabat) ص . ع . مؤنث مجوب . یق : **ارض مجوبة** : زمین جابجا باران رسیده .

مجوجن (mojavjan) ص . ع . **ماء مجوجن** : آب بد بو .

مجوح (majuh) ص . ع . مال **مجوح** : مال هلاک شده وهلاک کرده شده .

مجوح (mejvah) ا . ع . آنکه هلاک کند هر چیزی را .

مجود (majud) ص . ع . خوشیدهٔ از تشنگی . و جائی که جا بجا باران بآن رسیده باشد .

مجود (mojud) م . ع . مجد **مجداومجوداً** ر . مجد .

مجود (mojavvad) ص . ع . هلاک شدهٔ از محبت و عشق . وپراز آرزو . ونیک ساخته شده . و نیک کرده شده .

مجود (mojavved) ا ـ ص . ع . دانا . ونیک . وخوش نویس . ودوستدار علم وادب و بلاغت و فصاحت . و فصیح وبلیغ و زبان دان . و سازنده و صانع . وسراینده . و کسی که نیک قرآن مجید را بخواند . واداکنندهٔ وجه نقد . و اسب تیزرو .

مجودة (majudat) ص . ع . مؤنث مجود . یق : **ارض مجودة** : زمین جا بجا باران رسیده .

مجور (mojavvar) ص . ع . بنای سرنگون ومنهدم شده وبازمین برابرشده . المثل : **یوم بیوم الحفض المجور** : این مثل را در شماتت بکسی گویند که نکبتی بوی رسیده باشد و در اصل مثل گویند : کان لرجل عم قد کبر و کان ابن اخیه لا یزال یدخل بیته و یطرح متاعه بعضه علی بعض فلما

کبرادرك له بنواخ فکانوا یفعلون به مثل ما فعل بعمه فقال ذلك ای هذا ما فعلت‌انابعمی.

مجور (mojavver) ص . ع . کسی که جور میکند ومیزند . وکسی که بنائی را با زمین برابر میکند . وکسی که منهدم‌میکند و بر می اندازد .

مجوز (mojavvaz) ص.ع .روا و جایز . و حلال و روا شده .

مجوز (mojavvez) ص . ع . کسی که تجویز میکند روائی و ناروائی چیزی را و رخصت میدهد کردن و یا نکردن کاری را .

مجوس (majus) ا . پ . معرب موی گوش و یا سیخگوش که نام کسی بوده که در آئین زردشت بدعتها گذاشته و اکنون پیروان زردشت را گویند ر. زردشت .

مجوس (majus) ع . ج . مجوسی .

مجوسی (majusi) ا.پ . بایای مجهول آتش پرست .

مجوسی (majusi)ر(majusiyy) ا . ع. آتش پرست و پیرو زردشت . ج : مجوس .

مجوسیة (majusiyyat) ا . ع . مغی و مذهب و آئین مجوس.

مجوع (mojavve') ص . ع . گرسنه دارنده و گرسنه کننده .

مجوعة(majva'at)ص.ع.عام **مجوعة** : سال قحط و سال سخت . ج : مجائع .

مجؤف(maj'uf) ص. ع . گرسنه. و ترسیده .

مجوف (majuf) ا . ع . کلان شکم .

مجوف (mojavvaf) ص. ع . کاواك و میان تهی . و ستوری که پیسگی تا شکم وی رسیده باشد . و **رجل مجوف**: مرد بی عقل .

مجوف(mojavvef) ص . ع . کسی که میان تهی و کاواك می‌کند .

مجوق (mojavvaq)ا ع .کسی که هردوزنخ وی کج باشد .

مجوق (mojavveq) ص . ع . کسی که گرد میکند و جمع مینماید . و کسی که بانگ بر میزند .

مجول (mejval) ا . ع . شاماکچه و شاماکچهٔ زنان و شاماکچهٔ دختران خرد . و سپر . و پای برنجن . و درم صحیح . و تعویذ . و گورخر . وسیم . و هلال مانندی از سیم که در وسط قلاده تعبیه کنند . وخرقهٔ سپید که در دست کسی باشد که تیرهای قمار را بدست وی اندازند .

مجول (mojul) م.ع . **مجل مجلاومجولا** ر. مجل .

مجول(mojavvel) ا. ع .گردش کنندهٔ در بلاد . و آواره و بی خانمان .

مجون (mojun) م . ع . **مجن. مجانةومجناومجونا** ر. مجانة .

مجؤوث (maj'us) ص . ع . ترسیده .

مجؤوف (maj'uf)ص.ع. ترسیده. و گرسنه .

مجوهر (majavhar) ص. ع. زینت شدهٔ با جواهر . و جواهرنشان .

مجوی (mojvi) ص . ع . کسی که آویزان میکند دیگ را .

مجه (mojje) ا . پ . گیاهی‌خود رو و مأکول و دارای طعمی تیز و تند مانند طعم تره تیزك و یکی از اجزای سبزی صحرائی و از آن بورانی نیز سازند و مجه و برغست‌نیزگویند .

مجهار(mejhâr)ص . ع . رجل **مجهار** : مردی که عادت وی سخن‌آشکارا گفتن باشد .

مجهاض (mejhâz) ص . ع . **ناقة مجهاض** : ماده شتری که عادت وی بچه افگندن بود . ج : مجاهیض .

مجهب (mejhab) ا . ع . مرد کم حیا و بیشرم .

مجهجه (mojahjah) ا . ع.شیر بیشه .

مجهد(mojhad)ص . ع .مشتاق و خواهان . و آرزو داشته شده .

مجهد (mojhed) ص . ع .کسی که ستور را بیشتر از طاقت آن بار میکند . و آزرده کننده و رنج رساننده . و آغشته کننده . و گدازنده . و مشتاق و آرزومند طعام . و کسی که طعام را بسیار و مکرر می خورد . وکسی که بسختی و شدت کاری را میکند . و سپید مو . و شتاب رونده . و **رجل مجهد** : مرد صاحب ستور ناتوان از ماندگی .

مجهدة(majhadat) ا.ع. فصل با مشقت وسختی .

مجهر(mejhar) ص . ع .رجل **مجهر** : مردی که عادت وی سخن آشکار گفتن باشد .

مجهر (mojhar)ص.ع . کلام **مجهر**: سخن بلند و آشکار .

مجهر (mojher) ص . ع .کسی که کلام را آشکارا میگوید .

مجهز (mojhez)ص . ع.موت **مجهز** : مرگ شتاب .

مجهز (mojahhaz) ص . ع . تجهیز شده و فرستاده شده .

مجهز (mojahhez) ص . ع . کسی که تجهیز میکند عروس و مسافر ومرده را .

مجهش (mojhec) ص . ع . برجهنده و بر خیزنده . و متزلزل . وترسنده و هراسنده . و کسی که می شتاباند . وآمادهٔ گریستن .

مجهض (mojhaz) ص . ع . بچهٔ سقط شده و از شکم افتاده .

مجهض(mojhez) ص . ع .چیره شوندهٔ برکسی برای خلاصی دیگری . وشتاباننده.

مجهض(mojhez) و **مجهضة** (mojhezat) ص . ع . **ناقة مجهض**: ماده شتری که بچه تمام خلقت افگند .ج : مجاهض و مجاهیض. وکذا: **ناقة مجهضة** .

مجهل (majhal) ا - ص . ع . بیابان بی کوه و بی نشان .و **ارض مجهل**: زمینی که در آن کسی راه نیابد . لایثنی ولا یجمع .

مجهل (mejhal) و **مجهلة** (mejhalat) ا . ع . چوبی که بدان می را می جنبانند . وشیر بیشه .

مجهل (mejhal) و **مجهلة** (mejhalat) ص . ع . نادان .

مجهلة (majhalat) ا.ع. هرچیزی که علامت نادانی باشد و سبب نادانی .

مجهم (mojhem) ص.ع .کسی که در وسط شب و یا آخرین هنگام از شب در آید . و ابر بی باران .

مجه وا (mojje-vâ) ا. پ. آشی که باگیاه مجه سازند .

مجهود (majhud) ا - ص .ع. کار و محنت و زحمت و مشقت . و سعی و کوشش و جهد . و شیری که مسکهٔ آنرا بر آورده باشند . و آرزومند طعام . ورجل

مجهود : مرد در زحمت و مشقت .

مجهور (majhur) ص . ع . پاك شده و صاف شده .

مجهورة (majhurat) ا . ع . چاه معمور و پاك کرده شده . و**حروف مجهورة** نوزده حرف است مجموع دراین قول:ظل قوربض اذغزا جند مطیع .

مجهول (majhul) ص . ع . نا معلوم .و دانسته نا شده . ج : مجاهیل .

مجهول (majhul) ص . پ . مأخوذ از تازی - نا معلوم و ناشناس و نا شناخته . و نکره و غیر معروف . و **فعل مجهول** : فعلی که فاعل آن معلوم نباشد. و **واو مجهول** : واوی که صدای آن مانند ضمه باشد . و **یای مجهول** : آنکه صدای کسره کند . و**مجهول مطلق**: هر چیز بسیار باطل و بیفایده و بیهوده . و **مجهول النسب**: کسی که نژادوی نا معلوم باشد و آدم نکره و غیر معروف .

مجهولة (majhulat) ص .ع. **ناقة مجهولة** : ماده شتری که گاهی آنرا ندوشیده باشند . و ماده شتر بی داغ و نشان.

مجهولی (majhuli) ا . پ . ماخوذ از تازی - نادانی و جهالت .

مجهولیة (majhuliyyat) ا.ع. نام طایفه ای .

مجهولیت (majhuliyyat) ا . پ . مأخوذ ازتازی - ناشناسی .

مجهی (mojhi) ص . ع . راه هویداوروشن. وآسمان گشاده وبی ابروصاف. وکسی ویاچیزی که ظاهر ونمایان شود . وبخیل وآنکه چیزی بکسی ندهد . و **خباء مجه** : خیمهٔ بی پرده .

مجهی (mojahhi) ص . ع . فراخ کننده ودراز کننده .

مجهیة (mojhiyat) ص . ع . **امراة مجهیة**: زنی که از شوهرخود باردار نشود.

مجی (majy) و (majiyy) و **مجیء** (maji') م . ع . **جاء جیئا** و **مجیا ومجیا ومجیئا** . ر . جی ء.

مجیأ (mojayya') ا . ع .مردی که هنگام جماع حدث کند . وآنکه پیش از ادخال انزال کند .

مجیأة (mojayya'at) ا. ع. زنی که پیش و پس ازبسیاری مجامعت یکی شده باشد وآنکه درهنگام جماع حدث کند .

مجیب (mojib) ص . ع . پاسخ دهنده . وقبول کنندهٔ دعا .

مجیب (mojib)ص.پ. مأخوذ از تازی - جواب دهنده و پاسخ دهنده . و مطیع و رام . و شنونده . و پستان بآسانی شیردهنده. وشکمی که بآسانی ونرمی عمل کند .

مجیب(mojayyeb) ص.ع .کسی که گریبان میکندوجیب (jayb) میسازدپیرهن را .

مجیح (mojih) ص.ع. خراب کننده . وهلاك کننده ومهلك .

مجید (majid) ص . ع . تیزگام وشتاب رونده .

مجید (majid) ا - ص . ع . شریف وبزرگوار وگرامی قدر وعالی مرتبت بلند پایه . و منه قوله تعالی: **ذوالعرش المجید** . وجوانمرد شریف نیك کردار .

مجید (mojid) ص.ع . خداوند اسب نیکورو.وکسی که چیزنیکو وجید می آورد. و **شاعر مجید** : شاعری که اشعار نیکو میگوید. و **حتف مجید** . مرگ حاضر و نزدیك .

مجیدن (majidan). فد - لد-

م . پ . شستن و پاك و پاكيزه كردن . و بريان نمودن و برشته كردن . و گرفتن . و بزور گرفتن . و ربودن . و كندن . و ازبيخ بركندن و تشكنج گرفتن . و تيز وشتاب رفتن .

مجير (mojir) ص . ع . زنهار دهنده و پناه دهنده . و پناه دهندهٔ از جور و زبردستی .

مجيّر (mojayyar) ص.ع.حوض

مجيّر : حوض كوچك . و حوض دورتنك . و حوض آهك كاری شده .

مجيز (mojiz)ص . ع . رخصت دهنده و پروانه دهنده . وتحسين كننده . ورهائی بخشنده . و امان دهنده و پناه دهنده . وكسی كه رخصت عبورميدهد و ميگذراندكسی را از جائی . وكسيكه قطع مسافت ميكند وپس‌میآگند جائی را برفتن ازآن . وآنكه ميفرستد وروانه ميكند و راه ميدهد و سبب عبور ميشود . و آنكه كمك وامداد ميكند و آب ميدهدكشت و ستور را .

مجيز (mojiz) ا . ع ولی ووصی ومصلح امريتيم . وبندهٔ ماذون درتجارت .

مجيّش (mojayyeç) ص. ع. كسی كه گرد مياورد لشكررا .

مجيّض (mojayyez) ص . ع . آنكه ميل ميكند وبرميگردد .

مجيع (maji') ا . ع . طبق شير وخرما .

مجيع (moji') ص . ع . گرسنه شده . وگرسنه دارنده .

مجيف (mojif) ص . ع . كاواك و ميان تهی . و طعنه‌ای كه‌درگذرد بداخل . و كسی كه در را می‌بندد .

مجيل (mojil) ص . ع . كسی كه برميگرداند وسبب ميشود برگشتن را . وآنكه گرد ميسازد وگرد ميكند .

مجيّم (mojayyem) ا . ع . نويسندهٔ حرف جيم .

مجينق (mojayneq) ا . ع. منجنيق خرد .

مجئّی (maj'iyy) ا.ع.خيك دوبار دوخته شده .

مچ (moç) ا . پ . **مچ دست** : پيوندگاه ساعدبا مشط . و **مچ پا** : پيوندگاه ساق با قدم .

مچاچنگ (maçâçang) ا . پ . چرمينه وكيركاشی .

مچرگ (maçarg) ا . پ . بيگار وكارفرمائی بزور وبی مزد واجرت .

مچفس (maçafs) پ . كلمهٔ نهی از چفسيدن يعنی مچسب .

مچك (maçak) ا . پ . عدس . و بادام كوهی .

مچگان (moçagân) پ.ج. مچه moçe .

مچلكا (moçalkâ) و **مچلكاه** (moçalkâh) و **مچلكه**(moçalke) ا. پ. مأخوذ ازتركی. تمسك ودستاويزوسند و شرط وعهد واقرار .

مچه (moçe) ا . پ . پلك چشم . ج : مچگان .

مچه (moççe) ا . پ . مجه و برغست .

مچه‌وا (moççe-vâ)ا.پ.آش مجه.

مچيدن (maçidan) و(meçidan) ف . ل – م . پ . رفتن باتبختروكروفر و حشمت وخراميدن . وديدن وتگريستن .

مح (mahh) ا . ع . جامهٔ كهنه .

مح (mahh) م . ع . **مح الثوب محا ومحجا ومحوحاً** (ازباب ضرب ونصر): كهنه گرديد آن جامه .

مح (mohh) ا. ع. زردهٔ تخم مرغ . وبی آميغ وخالص ازهرچيزی .

محابا (mohâbâ) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ خبرداری وهوشياری . و سلوك با مهربانی . وكمی در قيمت و ارزش . و ربا و رياكاری . و بازار متاعهای خرد و اندك . و **بی‌محابا** : بی‌خبر . و بدون تعظيم شخص و يا موقع .

محاباء (mohâbâ') و **محاباة** (mohâbât) م . ع . **حاباه محاباء ومحاباة وحباء** : ياری داد او را . و عطا كرد بی‌پاداش ومنت . وميل كرد بان . **وحاباه فی البيع** : سخت گيری كرد بآن در معامله . ونيز **محاباة** : فروگذاشت كردن ونيز دنمودن باكسی درعطا دادن .

محاباة (mohâbât)ا.ع.**محاباة الحتی** : پوست وتفالهٔ تمرهندی .

محابّة (mohâbbat) و **محاببة** (mohâbebat) م . ع . **حابه محابّة ومحاببة وحباباً** : با او دوستی گرفت .

محابر (mahâber) ع . ج . محبر و محبرة (mahbarat) و (mehbarat) و (mohbarat) .

محابس (mahâbes) ع . ج . محبس (mehbas) .

محابسة (mohâbasat) م . ع . **حابس صاحبه محابسة** : بندكرد يار خود را .

محابض (mahâbez) . ع ج . محبض (mehbaz) .

محابيب (mahâbib) ع.ج.محبوب ومحبوبة .

محابيس (mahâbis) ع . ج . محبوس .

محاتة (mahâtat) م . ع .

محت محاتة(ازباب کرم) : سخت گردیدو خردمندو تیزخاطرشد. وخالص وبی آمیغ گشت.

ومحت یومنا : سخت گرم شد امروز.

محاتنة (mohâtanat) م . ع . باهم مساوی وبرابرشدن.

محاج (mehâj) ا . ع . مماطله و درنگی درادای دین.

محاج (mehâj) م . ع . **ماحجه مماحجة ومحاجاً** : درنگی نمود درادای آن وتأخیرکرد.

محاج (mahâjj) ع . ج . محجة (mahajjat) .

محاجاة (mohâjât) م . ع . **حاجاه محاجاة و حجاء** ر حجا.

محاجة (mohâjjat) م.ع.**حاج محاجة وحجاجاً**: حجت آورددرخصومت کرد.

محاجر (mahâjer) ع . ج. محجر(mahjar)و(mahjer) و(mehjar).

محاجر (mahâjer) ا . ع. جایهای مخفی.

محاجزة (mohâjazat) م . ع . یکدیگررا ازجنك بازداشتن.

محاجف (mohâjef) ا . ع. مبارزصاحب سپر ومعارضه کننده.

محاجفة (mohâjafat) م . ع . **حاجفه محاجفة**:معارضه کردبااووبمدافعه نمود ومقاتله کرد.

محاجم (mahâjem) ا . پ . گیاهی که مخلصه نیزگویند.

محاجم (mahajem) ع . ج . محجم(mehjam) ومحجمة(mahjamat).

محاجن(mahâjen)ع. ج. محجن (mehjan) .

محاجه (mohâjje) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ اقامة حجت . ومعارضة با حجت.

محاجی (mohâji) ا . ع. سؤال کنندهٔ ازچیستان.

محاح (mahâh) ا . ع . زمینی که گیاه شور درآن کم باشد.

محاح (mohâh) ا . ع .گرسنگی.

محاح (mahhâh) ا . ع .بسیار دروغگوی و کذاب . وآنکه کاری ازوی ساخته نشود وبقول و سخن کسی را خشنودکند.

محاد (mohâdd) ص. ع. مزاحم ومانع ومخالف . وپیوسته و متصل و پهلوی هم وهم حد .

محادة (mohâddat) ا.ع. **داری محادة داره**: خانهٔ من پهلوی خانهٔ وی و هم حد است با آن.

محادة(mohâddat) م.ع.**حادته محادة** : جنك کردم با او و خلاف کردم و خشم گرفتم اورا و دشمنی کردم. قوله تعالی: **ان الذین یحادون الله و رسوله .** ونیز**محادة**: هم حدشدن وپیوستن ومتصل شدن . وشمردن.

محادثة (mohâdasat) ا . ع . حکایت وقصه ونقل وداستان. وگفتگوومکالمه.

محادثة (mohâdasat) م . ع . باهم سخن گفتن . و صیقل کردن و جلادادن.

محادلة (mohâdalat) م . ع . با یکدیگردستان آوردن وکشتی گرفتن.

محادیك (mohâdika) ع . کلمه ایست که دراقبال وبختیاری کسی گویند.

محاذا (mohâzâ) ا . ع .مقابل وروباروی . یق : **محاذاك** یعنی رو یا روی تو .

محاذاة (mohâzât) م . ع . **حاذاه محاذاة و حذاء** : مقابل شد اورا ودربرابروی افتاد.

محاذات (mohâzât) ا.پ.مأخوذ ازتازی ـ مقابل وروباروی.

محاذرة (mohâzarat) م . ع . **حاذره محاذرة و حذاراً** : ترسید ازاو ودوراندیشی نمود.

محاذی (mohâzi) ا.پ.مأخوذ ازتازی ـ مقابل وروباروی.

محاذیر (mahâzir) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ چیزهائی که از آنها حذر میکنند و میترسند و پرهیز میکنند.

محار (mahâr) م . ع . **حار حوراً وحووراً و محاراً ومحارة** ر. حور.

محارات (mahârât) ع . ج. محارة.

محارب (mohâreb) ا . ع . جنگجو و بهادر . و غازی . ونام قبیله ای از تازیان.

محارب (mohâreb) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ مردم جنگجو ونبردکننده.

محاربة (mohârabat) م . ع . **حاربه محاربة و حراباً** : جنك کرد با او .

محاربت (mohârabat) و **محاربه** (mohârebe) ا.پ . ماخوذ ازتازی ـ جنك و پیکار ونبرد وکارزار.

محاربین (mohârebin) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ محاربه کنندگان وجنگجویان.

محارة (mahârat) ا . ع. جای بازگشت . وصدف وهراستخوان مانا بصدف. وپیوندکتف وکام وحنك . واندرون گوش . و آنجزئی که واقعشده است مابین نسریعنی برآمدگی سم وپیش سم . و قسمی از هودج . وخط و رسم وکرانه و ناحیه.ج :محارات . ونقصان. یق: **حورفی محارة**: یعنی نقصان درنقصان.

محارة (mahârat) م.ع. حار حوراً وحووراً و محاراً و محارة ر. حور.

محارث (mahâres) ع.ج. محرث (mahras).

محارد (mahâred) ا.ع. لبهای مردم وشتر واسب.

محارد (mohâred) ومحاردة (mohâredat) ص.ع. **ناقة محارد**: ماده شترکم شیر وکذا **ناقة محاردة.**

محاردة (mohâradat) م.ع. **حاردت الابل محاردة وحراداً**: کم شیر شدند شتران. و**حاردت السنة**: کم آب شد سال.

محارز (mohârez) ص.ع. نگهبان وحافظ وحاکم.

محارز(mohârez) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ حافظ ونگهبان. و**محارز حصن**: حاکم قلعه.

محارزة (mohârazat) م.ع. باهم مزاح کردن که بدشنام ماند حراز مثله.

محارست (mohârasat) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ محافظت ونگهبانی وحراست.

محارشة (mohârecat) م.ع. آزردن وخراشیدن. ودرگوش نهادن.

محارضة (mohârazat) م.ع. پیوسته درکاری بودن. و تیرناتراشیدهٔ پیکان نانهاده برهمدیگرزدن.

محارف (mohâraf) ا.ع. بدبخت وبی روزی خلاف مبارك.

محارفة(mohârafat) م.ع. **حارفه محارفة**: پاداش داداورا. الحدیث: **موت المؤمن عرق الجبين تبقى عليه البقية من الذنوب فيحارف بها عند الموت** ای یشدد علیه لیمحص عنه ذنوبه. و **حارف الجرح**: میل فروبرد درجراحت تا غور آنرا معلوم کند. ونیز **محارفة**: کسی را بی روزی کردن. یق: **حورف کسب فلان مجهولا**: سخت گرفته شد برفلان در معاش وی.

محارقة (mohâraqat) م.ع. **حارق المراة محارقة و حراقاً**: گائید زن بربهلوخوابانیده را.

محارم (mahârem) ا.ع. حرام کردههای خدا. و **محارم الليل**: مخاوف شب که بددلان ومردمان ترسو را ازوفتن باز دارد.

محارم(mahârem) ع.ج. محرم ومحرمة(mahramat)و (mohromat).

محارم (mahârem) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ کسانیکه نکاح آنها حرام باشد مانند مادر وخواهروخاله وعمه ودختروجزآن.

محارن(mahâren) ع.ج. محرن.

محاريب (mahârib) ا.ع.ج. محراب.

محاريب (mahârib) ا.ع. مسجدهائی که بنی اسرائیل درآن می نشستند.

محاريم (mahârim) ع.ج. محرم.

محارين (mahârin) ع.ج. محران.

محاز (mahâz) م.ع. **محز محزاً ومحازاً** ر. محز.

محازبة (mohâzabat) م.ع. **حازبوا محازبة وحزاباً**: گروه گروه شدند. و **حازبته**: ازگروه اوشدم.

محازة (mohâzzat) م.ع. **حاز محازة و حزازاً**: جهد تمام کرد وکوشش بسیار نمود.

محازم (mahâzem) ع.ج. محزم.

محاسب (mohâseb) ص.ع. حساب کننده.

محاسب(mohâseb) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ حساب کننده ومرتب کنندهٔ حساب و مستوفی. و امین حساب. ومفتش حساب و شمارگیر.

محاسبات (mohâsabât)ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ حسابها.

محاسبة (mohâsabat)ا.ع. مراقبت در اینکه حفظ کند شخص ظاهروباطن خود را تا آنکه چیزی که حسنات وی راباطل می کند از آن صادر نشود.

محاسبة (mohâsabat) م.ع. **حاسبه محاسبة و حساباً**: حساب کرد با او و طلب نمود از وی حساب را. و قوله تعالی: **يحاسبكم به الله** ای یجازیکم علیه.

محاسبه (mohâsebe) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ حساب وشماره و عمل حساب و دعوت بحساب. و دقت درحساب. ورسیدگی بحساب. وغور وتعمق درحساب. وترتیب و انتظام درحساب. وعلم حساب. و **محاسبه کردن**: شمردن و حساب کردن و مرتب کردن حساب.

محاسبه دار (mohâsebe-dâr) ا.پ. کسی که تفتیش درحساب میکند.

محاسبه طلب(mohâsebe-talab) ا.پ. کسیکه تفریغ حساب را ازوی میخواهند.

محاسن (mahâsen) ع.ج. حسن و قیل المحاسن المواضع الحسنة من البدن الواحد محسن کمقعد اولا واحدلها ومن المراة ایضاً المواضع الحسنة من بدنها التی امرالله بسترها و من الاعمال ضدمساویها.

محاسن (mahâsen) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ نیکوئیها و خوبیها. و کردارهای نیکوواحسانها. وخیرات. وزیبائیها. و ریش

وسبيل وشارب .

محاسن (mohâsen) ا . ع . از اعلام است .

محاسنة (mohâsanat) م . ع . فخرکردن با کسی درنیکوئی وزیبائی .

محاسن‌شماری (mohâsen-comâri) ا . پ . فاتحه خوانی .

محاش (mahâc) ا . ع . آخریان . وکالا ورخت خانه .

محاش (mahâc) و (mehâc) ا . ع . گروه ازچندین قبیله که گردهم فراهم آیند و نزدیك آتش باهم سوگند خورند و پیمان نمایند .

محاش (mohâc) ص . ع . سوخته وبریان . یق: **خبز محاش وشواء محاش.**

محاش (mahâcc) ع . ج . محشة (mahaccat) .

محاشاة (mohâcât) م . ع . **حاشی منهم فلاناً محاشاة** : استثناکرد فلان را ازایشان .

محاشة (mohâcat) م . ع . باهم دشنام دادن .

محاشیء (mahâci') ع . ج . محشا و محشاء .

محاشی (mahâci) ع . ج . محشی .

محاص (mahâs) م . ع . **حاص حیصاً و محاصاً و محیصاً** ر . حیص .

محاص (mahhâs) ص . ع . درخشان ا زبرق . و سراب . و **الدوية المحاص**: دشتی که‌درآن بکوشش تمام راه‌روند .

محاص (mohâss) ص . ع . کسیکه بهره میکند چیزی رابا دیگری . و آنکه میگیرد حصه وبهرهٔ خود را .

محاصة (mohâssat) م . ع . **حاصوا الغرماء محاصة وحصاصاً**: قسمت‌کردند غرما مال را درمیان خودشان و هریك بهرهٔ خود را بردند .

محاصر (mahâser) ا . ع . نزدیکترین راه .

محاصر (mohâser) ص . ع . حصارکننده .

محاصرة (mohâsarat) م . ع . **حاصره العدو محاصرة وحصاراً**: محصورکرد اورا دشمن .

محاصره (mohâsere) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ گرداگردکسی را گرفتن وراه وی را بندکردن واحاطه و بندان . واشتمال . و بندشدگی راه . و در میان‌گرفتگی . و محل محصور .

محاصرین (mohâserin) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ محصورکنندگان .

محاصل (mahâsel) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ محصول وحاصل . و باج و خراج وسود .

محاصلات (mahâselât) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ محصولات .

محاض (mahâz) م.ع . **حاض حیضاً و محیضاً و محاضاً** . ر . حیض .

محاض (mehâz) ع . ج . محض .

محاضة (mohâzzat) م . ع . یکدیگررا برانگیختن برچیزی .

محاضر (mahâzer) ا . ع . رسیدگان بسوی آب . ج : محضر .

محاضر (mohâzer) ا . ع . از اعلام است .

محاضر (mohâzer) ص . ع . آماده و حاضر . و آنکه در حضور شخص ایستاده است .

محاضرة (mohâzarat) م . ع . **حاضره محاضرة وحضاراً** : مجادله کرد با او و جواب و سؤالکرد . و **حاضر فلاناً عندالسلطان** : زانو بزانوی فلان نشست درنزد پادشاه . و **حاضر زیداً** : برابری‌کرد زید را در دویدن . و **حاضر عمرواً** : درنزد حاکم شدبا عمرو وچیرگی کرد اورا درحق خود وچیره شد بروی و برد حق خود را . ونیز **محاضرة** : فروختن‌میوه پیش از رسیدن .

محاضن (mahâzen) ع.ج. محضن (mahzan) و (mahzen) .

محاضیر (mahâzir) ص .ع.ج. محضار . و ج . محضیر .

محاضیر (mahâzir) ا . ع . شتابندگان . و ج . محضار .

محاط (mahât) ا . ع . جای گرداگرد برآوردهٔ برای‌گوسپندان وشتران و برای مردمان .

محاط (mohât) ص . ع . احاطه شده. ودریافت‌شده ودانسته شده .

محاط (mohât) ص . پ. مأخوذ ازتازی ـ احاطه شده .

محاطب (mohâteb) و**محاطبة** (mohâtebat) ص . ع . شتری که خار خشك خورد . یق . **بعیر محاطب و ناقة محاطبة** .

محاظی (mahâziyy) ع . ج . محظیة .

محافاة (mohâfât) ا.ع. مناقشه ومنازعه .

محافد (mahâfed) ع.ج.محفد.

محافر (mahâfer) ع .ج. محفر ومحفرة .

محافظ (mohâfez) ص . ع . نگهبان .

محافظ (mohâfez) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ نگهبان وحافظ ودستگیر و حامی و پاسبان وحارس.وفرمان‌گزاروحاکم و ناظر.

محافظة (mohâfazat) م . ع . **حافظه محافظة و حفاظاً** : پیوسته‌بود برآن ومواظبت ومراقبت نمود ازآن ونگهبانی کردآنرا.**وحافظه عن المحارم**: بازداشت آنرا ازچیزهای حرام‌کرده شده .

محافظت (mohâfazat) ا . پ . مأخوذازتازی- نگهبانی ونگاهداری وحراست. وحفاظت وحمایت ودستگیری وپناه ونظارت وملاحظه ومشاهده .

محافظین (mohâfazin) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ مردمان نگهبان .

محافل (mahâfel) ع.ج. محفل (mahfal) و(mahfel).

محافل (mahâfel) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ مجلسها وانجمنها .

محافل (mohâfel) ص . ع . آگاه وخبردارازنسب کسی .

محافه (mohâfe) ا.پ. مأخوذ از **محفة** تازی وبمعنی آن .

محاق (mahâq) و (mehâq) و (mohâq) ا .ع. آخرماه. وسه شب‌آخر از هرماه. وآخرماه‌که قمردرآن‌پنهان باشد ونه دربامداد بنظرآید ونه درشبانگاه .

محاق (mohâqq) ا . ع . شترانی که درسال‌گذشته نزاده ونه شیرداده‌اند .

محاقة (mohâqqat) م.ع. **حاقه محاقة و حقاقاً** : خصومت‌کرد با او و ادعای حق خود نمود .

محاقل (mahâqel) ع . ج . محقلة .

محاقل (mohâqel) ا . ع . کشاورز .

محاقلة (mohâqalat) م . ع . فروختن‌کشت سبزدانه نبسته‌را.وفروختن‌کشت را با خوشهٔ نادروده بگندم . و زراعت‌کردن برنصیب ثلث ویا ربع و یاکمتر و یا بیشتر. و گندم درعوض کرایهٔ زمین‌گرفتن .

محاکا (mohâkâ) ا .پ. مأخوذ از تازی‌ـ باهم سخن‌گفتن.

محاکاة (mohâkât) م . ع . **حاکیته محاکاة و حکاء** :کردم مانند کرداراووگفتم مانندگفتاراوبی‌کم وبیش. ونیز **محاکاة** : مشابه بودن‌ومانند شدن. وحکایت کردن وسخن‌گفتن. ومحکم بستن‌گره را.

محاکة (mahâkat) ا.ع. دوکان بافنده وجای بافتن جامه .

محاکة (mohâkkat) م . ع . برابری‌کردن. وباهم‌پهلوبودن. **حکاك مثله**.

محاکدة (mohâkadat) م.ع . **حاکدالیه محاکدة** : بازپس شدبسوی اوواعتمادکرد.

محاکرة (mohâkarat) م.ع. بدرازی‌کشیدن خصومت .

محاکمات (mohâkamât)ا.پ. مأخوذازتازی ـ دیوان عدالت .

محاکمة (mohâkamat) م.ع. **حاکمه الی الحاکم محاکمة و حکاما**: برد اوراپیش‌حاکم برای‌خصومت.

محاکمه (mohâkeme) ا .پ. مأخوذ از تازی - رفتن نزد حاکم برای دفع خصومت. ودفع خصومت نمودن حاکم .

محاکی (mohâki) ا. ع . مقلد ومسخره وبذله‌گو. ومرغی که‌سخن‌می‌گوید مانند طوطی .

محال (mahâl) ا . ع . چرخ بزرگ آبکشی. ونوعی اززیورزنان. وحذاقت وقوت وجودت نظروقدرت تصرف‌درکارها. ومکر و حیله. واستخوان پشت مازه.

محال (mahâl) ا .ع . ج . محالة.

محال (mahâl) م. ع . **محل به محلاومحالا** (از باب نصر و سمع و کرم) : سعایت کرد از او در نزدسلطان‌ورنج داد اورا بسعایت .

محال (mehâl) ا.ع . مکروفریب. وقدرت وتوانائی وقوت . ورنج وعذاب. و دشمنی. وانتقام. وهلاکت. قوله تعالی **وهو شدید المحال** ای شدیدالعذاب والعقاب. وقولهم : **وقع فلان فی المحال** یعنی فلان درسختی وهلاکت افتاد.

محال (mehâl) م . ع . **ماحله مماحلة ومحالا** : زورآزمود اوراتاظاهر شودکدام یك زورآورتراند. **وماحل فلاناً**: دشمنی‌کرد فلان راومجادله‌کرد با فلان و مکر نمود با فلان وکیدنمود . **وماحل زیداً**: هلاك‌کرد زید را. ونیز**محال ومماحلة** : فریفتن وبدسگالیدن وبفریب خواستن وجستن کاری‌را. وپایان‌کاری را نگریستن. وخصومت کردن ودشمنی نمودن. وهلاك‌کردن.

محال (mohâl) ا ـص . ع. حیله کرده شده. وهرچیزروی‌گردانیده شده. وسخن بی سروبن ونامکن.

محال (mohâl) ص . پ . ماخوذ ازتازی ـ ناممکن و امکان ناپذیر و ناباى و سیرنك‌وناشوو ناشواوترفند.و**محال مطلق**: چیزی که حکماً محال‌ونامکن‌باشد .

محال (mahâll) ع.ج. محل. وج. محلة .

محال (mahâll) و (mahâl) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ محله ومیدان وجای وسرای وخانه وحصارومنزل وناحیه.

محال (mohâll) ص . ع . کسی که فرود میآید با دیگری در جائی وآنکه با کسی هم منزل میگردد .

محالاة (mohâlât) م . ع . **حالیته محالاة** : خوش طبعی کردم با او وبطورمهربانی رفتارکردم .

محالات (mohâlât) ا . پ . مأخوذازتازی ـ چیزهای محال وامکان ناپذیر .

محال اندیش (mahâl - andic) یای مجهول . ص . پ . وهمی وخیالی .

محالبة (mohâlabat) م . ع . **حالبه محالبة** : یاری داد اورا وکمك کرد دردوشیدن شیر .

محالة (mahâlat) ا . ع . حذاقت وقوت وتوانائی وجودت نظر وقدرت تصرف درکارها . و چرخ بزرك آبکشی . و مهرهٔ پشت شتر . وچوبی که بنادر وقت کاربروی آن قرار بگیرد . ومکروحیله ج : محال ومحاول ومحل . و **لامحالة** یعنی لابد وناچار .

محالة (mohâllat) م . ع . **حاله محالة** : فرودآمد با وی و هم منزل شد او را .

محالدار (mahâl-dâr) ا . پ . باصطلاح مردم هند صاحب منصبی که در تحت حکم کوتوال باشد و حافظ امنیت شهر و مانع ازتعدیات مردم . وسرهنك پلیس .

محالف (mohâlef) ص . ع . هم عهد وهم پیمان وهم سوگند .

محالفة (mohâlafat) م . ع . **حالفه محالفة و حلافا** : معاهده کرد با وی . **وحالف فلان فلانا** : لازم گرفت فلان فلان را .

محالق (mahâleq) ع . ج . محلق .

محال گوئی (mohâl-gui) ا . پ . بیهوده گوئی ویاوه گوئی .

محالید (mahâlid) ص . ع . **ابل محالید** : شترانی که شیر آنها روبکمی گذاشته باشد .

محالیس (mahâlis) ع . ج . محلس .

محام (mohâmm) ص . ع . پایدار وثابت . یق : **انا محام علی هذا** .

محاماة (mohâmât) م . ع . **حامیت عنه محاماة وحماء** : دفع کردم از او . و نگاهداشتم اورا . **وحامیت علی ضیفی** : نیك قیام کردم در مهمانداری مهمان خود .

محامة (mohâmmat) م . ع . **حاممته محامة** : مطالبه کردم آنرا . **وحامه** : نزدیك اوشد و با او بود .

محامد (mahâmed) ع . ج . محمدة .

محامد (mahâmed) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ کردارهای نیك وستایشها .

محامر (mahâmer) ع . ج . محمر .

محامقة (mohâmaqat) م . ع . **حامقه محامقة وحماقا** : مساعدت کرد وی را درحمق وگولی او .

محامل (mahâmel) ا . ع . ج . محمل (mahmel) و (mehmal) .

محامل (mahâmel) ا . ع . **محامل الذکر** : رگهای بن ذکر وپوست آن .

محاملة (mohâmalat) م . ع . باهم برداشتن .

محاملی (mahâmeliyy) ا . ع . منسوب به محامل یعنی سازندهٔ محملها .

محانة (mahânat) ا . ع . خم رودخانه .

محانث (mahânes) ا . ع . مواقع گناه .

محانق (mahâneq) ص . ع . ج . محنق . و **ابل محانق** : شتران لاغر .

محانی (mahâni) ع . ج . محنیة .

محانیق (mahâniq) ص . ع . **ابل محانیق** : شتران لاغروشتران فربه .

محاوتة (mohâvatat) م . ع . **حاوته محاوتة** : کشتی گرفت با او . و **حاوت فلانا** : مدافعه کرداز فلان . **وحاوت زیدا** : کنکاش نمود ومشورت کرد با زید . و **حاوت فلانا** : گفتگو کرد با فلان درمشورت یا وعدهٔ درخرید وفروش .

محاودة (mohâvadat) م . ع . **تحاوده الحمی محاودة** : بسیارمیگیرد اورا تب .

محاور (mahâver) ا . ع . قلقت **محاوره** : مختل شدکارهای او .

محاورات (mohâvarât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مکالمه وگفتگو وگفت وشنود .

محاورة (mohâvarat) م . ع . **حاورته محاورة وحوارا وحوارا** : پاسخ دادم اورا وسخن گفتم با او وگفتگو کردم با او . **وتحاوروا** : با یکدیگر گفتگو کردند ومجادله نمودند .

محاورة (mohâvarat) ا . ع . پاسخ وگفتگو و جواب وسؤال .

محاوره (mohâvere) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ مجادله و گفتگو وجواب وسؤال و **محاورهٔ بحث وجدل** : مباحثه ومجادله .

محاوزة (mohâvazat) م . ع . مخالطت ومصاحبت کردن با همدیگر . و پاسپر کردن وپایمال نمودن . و داد وستد نمودن و معامله کردن بایکدیگر .

محاوشة (mohâvacat) م . ع . **حاوشه علیه محاوشة** : برآغالانید او را بروی . **وحاوشت البرق** : کناره گرفتم از باران برق هرجا که درخشید .

محاوصة (mohâvasat) م . ع .

پنهانی وبدنبالهٔ چشم نگریستن .

محاوطة (mohâvatat) م . ع . باهم فرا گرفتن . **وحاوط فلاناً** : درآویخت فلان را برای مطلبی واو در انکارمبالغه کرد گویا هردوفراگرفتند یکدیگررا .

محاول (mahâvel) ع . ج . محالة .

محاولة (mahâvalat) م . ع . **حاوله محاولة وحوالا** : قصدکرد او را . **وحاولتله بصری** : چشم انداختم بسوی آن وتیزنگریستم .

محاوی (mahâvi) ا.ع.مجمعها .

محاویج (mahâvij) ص . ع . **قوم محاویج** : مردمان محتاج .

محایا (mahâyâ) ع . ج . محیا .

محایاة (mohâyât) م . ع . **حایيت النار بالشحم** : افروختم آتش را بدمیدن .

محایاة (mohâyât) ا . ع . غذای که بدان زندگانی میکند .

محایدة (mohâyadat) م . ع . **حایده محایدة و حیاداً** : یکسو شد از آن .

محایص (mohâyes) ص . ع . دردام اندازنده ، وحیله باز ومکار وغدار وچیره وغالب .

محایصة (mohâyasat) م . ع . **حایصه محایصة و حیاصا** : چپ داد اورا درکشتی وچیره شد بروی .

محائض (mahâez) ع . ج . محیضة .

محایقة (mohâyaqat) م . ع . **حایقه محایقة** : حسدکرد اورا ودشمن داشت .

محاینة (mohâyanat) ا . ع . **عامله محاینة** : معامله کرد اورا بهنگامها .

محب (mohabb) ص . ع . دوست داشته ومحبوب .

محب (mohebb) ص . ع . کسی که دوست می‌دارد و برمیگزیندومی‌پسندد . وکشت دانه بسته شده . و شتر زانوزده و فروخته و واماندهٔ از رفتار و مانده گردیدهٔ از رنج و خستگی . و راندگی که بیماری و یا شکستگی در آن پدید آمده باشد و به نشود تاآنکه بمیرد و یا شفا یابد . و **امرأة محب لزوجها** : زن دوست‌دار شوهر .

محب . (mohebb) ا . پ . مأخوذ ازتازی - دوست ودوست‌دارنده .

محبار (mehbâr) ص.ع . **ارض محبار** : زمین زود رویانندهٔ گیاه .

محبانه (mohebbâne) ص - م . ف . پ . دوست‌مانند وبطور دوستی .

محبب (mohabbeb) ص.ع . کسی که دوست میگرداند .

محببة (mahbabat) ا . ع . محبة و دوست داشته‌شده .

محببة (mohabbabat) ا.ع . یکی ازنامهای مدینهٔ منوره .

محبة (mahabbat) ا.ع . دوستی .

محبة (mohabbat) ا . ع . یکی از نامهای مدینهٔ مکرمه .

محبة (mohebbat) ص . ع . مؤنث محب یق **امراة محبةلزوجها** : زن دوستدار شوهر .

محبت (mahabbat) ا . پ . مأخوذ از تازی - دوستی و مهربانی ومودت وعشق . ونیکخواهی و خیر اندیشی . و **با محبت** : مهربان وخیرخواه .

محبت‌آمیز (mohabbat-âmiz) یای‌مجهول . ص . پ . دوستانه .

محبت‌پیشه (mohabbat-pice) یای مجهول . ص . پ . آنکه هرچه بیند دوست دارد و آنکه میل بدوستی داشته باشدودوست و عاشق شده .

محبت نامه (mohabbat-nâme) ا . پ . نامهٔ دوستانه .

محبجر (mohbajerr) ص.ع . ستبر

محبحب (mohabheb) ص . ع . بدغذا .

محبر (mehbar) ا . ع . دوات و مرکب‌دان ج : محابر .

محبر (mohber) ص . ع . نشان کننده وعلامت‌گذارنده . وکسی که شادی‌کند .

و **ارض محبر** : زمین نیکو رویانندهٔ گیاه .

محبر (mohabbar) ص . ع . کسی که بربدن وی نشانهای‌گزیدگی کیک باشد . و تیر نیکوتراشیده . و **برد محبر** : چادرمنقش .

محبر (mohabbar) ا . ع . نام اسبی .

محبر (mohabber) ص . ع . کسی که نیکو و آراسته میکند چیزی را .

محبر (mohabber) ا.ع . از اعلام است ونام چندنفر شاعر .

محبرة (mahbarat) ص . ع . سبب شادی وفراخی‌عیش . یق : **النساء محبرة** .

محبرة (mahbarat) و (mehbarat) و (mohbarat) ا . ع . دوات و مرکب‌دان . ج : محابر .

محبرة (mohabbarat) ص . ع . **شاة محبرة** : گوسپندی که در چشمش نقطه های سیاه و سپید باشد .

محبرة (mahborrat) ا . ع . دوات و مرکب دان .

محبرم (mohabram) ا . ع . شیرهٔ دانه‌های انار .

محبره (mahbare) ا.پ . مأخوذ

ازتازی - جعبهٔ که در آن اسباب تحریر و قلم و دوات و کاغذ وجز آن گذارند .

محبس (mahbas) م . ع . **حبس حبساً و محبساً** . ر . حبس .

محبس (mahbas) ا . پ . مأخوذ ازتازی . زندان و جای قید و بند و دزدام .

محبس (mahbas) و (mahbes) ا.ع. زندان وقیدوبند .

محبس (mehbas) ا.ع. پارچهٔ یا نقش که برروی چیزها کشند. وجامهٔ که برروی فرش انداخته ودرروی آن بخواب روند. وجامهٔ گردپوش . ج : محابس .

محبس (mohbas) ص . ع . در زندان کرده شده. واسب در راه خدا وقف کرده شده .

محبس (mohbes) ص.ع. کسی که در زندان میاندازد. وکسی که درراه خداوقف میکند .

محبس (mohabbes) ص . ع . کسی که محبس را بروی فراش میگستراند. و وقف کننده وحبس کننده .

محبش (mohabbec) ص. ع. گرد کننده وفراهم آورنده .

محبشة (mohbecat) ا. ع. زنی که مانند حبشی بچهٔ سیاه زاید .

محبض (mehbaz) ا.ع. چوبی که بدان عسل بیرون آورند وزنبوران را بدان رانند. وکمان ندافی . ج : محابض .

محبك (mohabbak) ص . ع . **کساء محبك** : گلیم مخطط . الحدیث فی صفة الدجال : **محبك الشعر** : یعنی مرغوله موی . و فی روایة : شعر حبك ، بمعناه .

محبل (mahbal) ا.ع. زمان حمل و هنگام باردارشدن. یق: **کان ذلك فی محبل فلان** ای وقت حبل امه به . و کتاب نخستین .

محبل (mahbal) و (mahbel) ا . ع . زهدان ودهن زهدان وجائی که زه در آن قرارمیگیرد .

محبل (mohbel) ص.ع. کسی که بار دار میکند وآبستن میسازد .

محبل (mohabbal) ا. ع . ریسمان و موی ژولیده .

محبل (mohabbel) ص.ع. حاصل شدهٔ ازباراداری و آبستنی .

محبنطیء (mohbante') ص.ع. **رجل محبنطیء** : مرد کوتاه وفربه کلان شکم .

محبنظی (mohbanzâ) ص.ع. **رجل محبنظی** : مرد خشمناك .

محبوب (mahbub) ص . ع . دوست داشته و دوست داشته شده. و درمشقت انداخته شده . **وام محبوب** :مار

محبوب (mahbub) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ دوست و تازودوست داشته شده و پسندکرده شده و پسندیده ومعشوق . و **محبوب القلوب** : رباینده دلها. و **زرمحبوب** : زر خالص .

محبوبانه (mahbubâne) ا . ص . م ف . پ . معشوقه ومعشوق وشاهد. ومانند دوستی و بطور دوستی .

محبوبة (mahbubat) ا . ع . یکی از نامهای مدینهٔ منوره.

محبوبة (mahbubat) ص . ع . مؤنث محبوب .

محبوبط (mohbavbet) ص.ع. نادان زود خشم .

محبوبه (mahbube) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ دوست داشته شده ومعشوقه .

محبوبی (mahbubi) و **محبوبیت** (mahbubiyyat) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ معشوقیت و مهربانی و دوستی .

محبور (mahbur) ص . ع . شاد و شادمان وخرم و مسرور وکامران . و جلدی که درآن نشان گزیدگی کیك وجز آن باقی باشد .

محبوس (mahbus) ص. ع . حبس کرده شده وگرفتاروبندی ودرحبس کرده شده . واسب وقف کرده شدهٔ درراه خدا .

محبوس (mahbus) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ زندانی وگرفتارزندان و اهل زندان وبندی وبندکرده شده .

محبوسخانه (mahbus–xâne) ا . پ . زندان .

محبوسین (mohbusin) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ زندانیان واهل زندان .

محبوك (mahbuk) ا.ص. ع . استوارا ندام ازاسب وشتروجز آن. و **ثوب محبوك** : جامهٔ نیکو بافته .

محبوكة (mahbukat) ص . ع . مؤنث محبوك.

محبوكه (mahbukat) ا. ع . زن استوار .

محبول (mahbul) ا . ع . صیدی که دام برای وی گسترده باشند اگرچه هنوز بدام نیفتاده باشد .

محبون (mahbun) ص . ع . مرد استسقا گرفته وشکم کلان گشته .

محبین (mohebbin) ا . پ. مأخوذ ازتازی ـ دوستان .

محبئن (mohba'enn) ص . ع . خشمناك .

محة (mohhat) ا . ع . یکدانه زردهٔ تخم مرغ .

محت (maht) ا . ع . صلب و

سخت ازهرچیزی. وروزگرم. ومردخردمندو مردتیز خاطر. ج :محوت ومحتاء. و خالص وبی آمیغ.

محت (maht) م. ع. خشمناك کردن والفعل من فتح یق **لا محتنك** ای لاملانك غضبا.

محتاء (mohatâ') ع. ج. محت.

محتات (mehtât) ا. ع. خرمابنی که غورهٔ آن بریزد.

محتات (mohtât) ص. ع. اسب محکم واستوارگرداندام.

محتاج (mohtâj) ص.ع. حاجتمند ونیازمند.

محتاج (mohtâj) ص. پ. مأخوذ ازتازی- نیازمند و حاجتمندوتنگدست ومفلس وبینوا وگدا. و**محتاج الیه** : کسی‌ویاچیزی که لازم وضروریاشد ووجود آن درکارلازم بود.

محتاج خانه (mohtâj-xâne) ا. پ. دارالمساکین.

محتاجی (mohtâji) ا. پ. مأخوذ از تازی- احتیاج وفقر و فاقه و تنگدستی و مسکنت.

محتاجین (mohtâjin) ا. پ. ماخوذ ازتازی- بینوایان ونیازمندان ومردمان تنگدست وگدا.

محتاصة (mohtâsat) ص. ع. **ناقة محتاصة** : ماده شتری که زهدان وی بند باشد وفحل بر آن قادرنگردد.

محتاط (mohtât) ص. ع. محصور وحصارکرده شده‌واحاطه شده.

محتاط (mohtât) ص. پ. مأخوذ از تازی- با حزم و هوشیار در کار و با احتیاط

محتال (mohtâl) ص. ع. حیله‌گرو فریبنده و مکار.

محتالة (mohtâlat) ا. ع. قرمساق ودلال وجاکش.

محتبس (mohtabas) ص. ع. بند شده‌وحبس شده ومحبوس.

محتبس (mohtabes) ص. ع. بازدارنده وضبط کننده‌وحبس‌کننده. وخود را بازدارنده و منع کننده.

محتبك (mohtabak) ص. ع. نیك بافته شده.

محتبك (mohtabek) ص. ع. استوارکننده‌ومظبوط نماینده. وکسی که‌بادستاری پشت وساقهای خود را باهم می بندد.

محتبل (mohtabal) ا. ع. صید دردام‌افتاده. و**محتبل الفرس** : پیوند سم اسب.

محتبل (mohtabel) ص. ع. کسی‌که صید را بدام میگیرد وآنکه دام برای صید میگستراند.

محتبی (mohtabi) ص. ع. کسی که فوطه می بندد برپشت وساقهای خود.

محتتش (mohtatec) ص. ع. تند وتیزوآمادهٔ جنك.

محتتن (mohtaten) ا. ع. نیك مستوی وهموار.

محتث (mohtass) و **محتثث** (mohtasas) ص. ع. برآغالیده وبرانگیخته.

محتثث (mohtases) ص. ع. برآغالنده وبرانگیزاننده.

محتج (mohtajj) ص. ع. حجت آورنده ودلیل آورنده وخصومت کننده.

محتجب (mohtajeb) ص.ع. نقاب داروحجابدار.وگوشه نشین.

محتجج (mohtajej) ص. ع. ادعا کنندهٔ بادلیل وبرهان و حجت آورنده.

محتجر (mohtajer) ص. ع. کسی که نشان وعلامت میگذارد درجائی وآنرا برای خود برمیگزیند.

محتجرة (mohtajerat) ص. ع. **ارض محتجرة** : زمین بسیارسنك.

محتجز (mohtajaz) ا. ع. نیفه‌گاه ومحل بستن نیفه.

محتجز (mohtajez) ص. ع. فراهم شده ومجتمع گشته. وکسی که درنیفهٔ شلوار چیزی میگیرد. و آنکه بحجازمیرود.

محتجزة (mohtajezat) ا. ع. خرمابنی که خوشه های آن در تنهٔ وی باشد.

محتجم (mohtajam) ص. ع. آماسیدهٔ ازخون.

محتجم (mohtajem) ص. ع. کسی که شاخ حجامت را منطبق میکند وبادکش می‌نماید. وآنکه حجامت میکند. وآنکه حجامت چی را طلب مینماید.

محتجن (mohtajen) ص. ع. کسی که‌بسوی خویشتن چیزی را با چوگان‌و مانند آن میکشد. وآنکه فراهم‌میآورد مال‌را وجمع میکند آنرا.

محتد (mahted) ا. ع. اصل و نژاد و طبع. یق. **فلان من متحد صدق**.

محتد (mohtadd) ص. ع. تندخو ودرشت وسخت درخشم و درجنك ومتهور و خشمناك.

محتد (mohtadd) ا. ع. گریز وچاره. یق: **مالی عنه محتد**: نیست مرا از آن گریزی.

محتدم (mohtadem) ص. ع. آتش افروخته.وگرمای‌سخت. و پراز خشم. و **دم محتدم** : خون بسیارسرخ‌مایل بسیاهی.

ویوم محتدم: روزبسیارگرم.

محتذر (mohtazar) ص . ع .
هوشیار و آگاه و خبر دار .

محتذی (mohtazi) ص . ع .
تقلیدکننده واقتداکننده وکسی که برنهاد دیگری کارکند. وکفش پوشیده. وبکسی پی برده .

محتر (mohter) ا ع. کسی که تنک میگیرد نفقه را برعیال خود .

محتر (mohatter) ص . ع .
کسی که ولیمهٔ خانهٔ نومیدهد وازبرای آن مهمانی میکند. وآنکه برای خیمه حترمیسازد .

محترب (mohtareb) ص . ع .
مشغول بکارزار همدیگر .

محترث (mohtares) ا. ص ع.
کشتکار وکشاورز وزارع وقلبه‌ران. وکاسب و کسب کننده وورزنده .

محترز (mohtarez) ص . ع .
آگاه وخبردار وهوشیارودورانديش .

محترس (mohtaras) ص . ع .
نگاهداشته شده ومحفوظ .

محترس (mohtares) ص . ع .
کسی که پاس میدارد ازمخالفت وحراست میکند. وآنکه شبانه دزدی مینماید. المثل: **محترس من مثله وهو حارس:** در بارهٔ کسی گویندکه عیبجوئی کند ازخبیثی درصورتیکه خودش خبیث ترازوی باشد .

محترص (mohtares) ص . ع .
آزمند وحریص. وکوشش کننده .

محترف (mohtaraf) ا. ع. جای کسب کردن وورزیدن .

محترف (mohtaref) ا . ع .
پیشه وروصنعتگر .

محترفه (mohtarefe) ا . پ .
مأخوذ ازتازی ـ پیشه وران و صنعتگران .

محترق (mohtareq) ص . ع.
سوخته شده .

محترق (mohtareq) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ سوخته و سوزان و آتش افروخته. و**محترق کردن:** سوزانیدن وبرافروختن آتش وسوزان کردن. و **محترق شدن:** سوختن وافروخته شدن .

محترق‌ساز (mohtareq-sâz) ص. پ . افروزندهٔ آتش .

محترك (mohtarek) ا ع . کسی که لازم میگیرد حارک شترخود را درسواری.

محترم (mohtaram) ص . ع .
حرمت داشته شده .

محترم (mohtaram) ص . پ .
مأخوذ ازتازی ـ باآبرو وبااحترام وبزرگوار وبااعتبار وباعزت. وپاک ومقدس وعزیز.

محترم (mohtarem) ص . ع .
حرمت دارنده وکسی که احترام میکند .

محترمات (mohtaramât) ا.پ.
مأخوذ ازتازی ـ زنان بااحترام .

محتزز (mohtazez) ص . ع .
کسی که می برد .

محتزم (mohtazem) ص . ع .
مردمیان بسته ولباس پوشیده وسلاح پوشیده. واسب تنک بسته شده .

محتزن (mohtazen) ص . ع .
اندوهگین وملول وباحزن واندوه .

محتسب (mohtaseb) ص . ع .
شمارنده و آزماینده و حساب کننده . و **محتسب البلد:** کسی که نهی از منکرمیکند.

محتسب (mohtaseb) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ مأمورحکومتی شهرکه میآزمایدسنگها واوزان واندازه هاوزرعها ومأکولات شهری را و نهی میکند قمار و شراب و دیگر اعمال نامشروع را .

محتسبی (mohtasebi) ا . پ .
مأخوذ از تازی ـ ادارهٔ احتساب و شغل محتسب .

محتش (mohattac) ص . ع .
برانگیخته شدهٔ بر مخالفت .

محتشد (mohtaced) ص . ع
رجل محتشد: مردی که دربذل کوشش ویاری ومال دریغ ندارد. ونیز **محتشد:** آماده وباهم مجتمع وحاضر .

محتشم (mohtacam) ص . ع .
زبردست وتوانا و بزرک و دارای خدم وحشم بسیار .

محتشم (mohtacem) ص . ع .
شرمندهٔ از احترام .

محتشی (mohtaci) ص . ع .
پرومملو وانباشته وآگنده .

محتشية (mohtaciyat) ص . ع .
امراءة محتشية: زنی که برپستان و یا سرین خود بالشچه بندد تاکلان نماید .

محتصد (mohtased) ص . ع. کسی که میدرود غله را ودروکننده .

محتصر (mohtaser) ا . ع. شیر بیشه .

محتضر (mohtazar) ص . ع .
مرد نزدیک بمرگ. و قولهم: **اللبن محتضر فغطاناءك:** یعنی شیرحاضراست پرنما ظرف خودرا از آن زیراکه کثیرالافة است وجن بر آن حاضرمی‌شود. و**کل شرب محتضر** ای یحضرون حظوظهم من الماء .

محتضر (mohtazar) ص . پ .
مأخوذ ازتازی ـ مشرف بمرگ وکسی که در حال احتضارباشد .

محتضر (mohtazer) ا . ع .
بشهر آینده خلاف بادی .

محتضر (mohtazer) ص. ع. جفاکار و آزارکننده. وحاضرشوند. واسب دونده .

محتضن (mohtazan) ا . ع . عاج. وکنار وآغوش .

محتضن (mohtazan) ص . ع . درآغوش گرفته شده ودرکنارگرفته‌شده. وازکار باز داشته شده .

محتضن (mohtazen) ص . ع . کسی که در آغوش می‌گیرد ودر بغل میگیرد. و آنکه ازکار باز میدارد .

محتضیء (mohtaze') ص. ع . افروزندهٔ آتش .

محتطب (mohtatab) ا ع. انبار هیزم وجائی‌که در آن هیزم جمع میکنند .

محتطب (mohtateb) ص . ع . گرد آورندهٔ هیزم. وشتری که‌خار خشك وشاخ درخت‌خورد .

محتظر (mohtazar) ص . ع . شاخه‌های حظیرهٔ ساخته شده .

محتظر (mohtazer) ص . ع . حظیرهٔ سازنده .

محتظی (mohtazi) ص . ع . بهره مند ونیکبخت ودولتمند .

محتفد (mohtafed) ص . ع . بشتاب رونده وشتابندهٔ در اطاعت و خدمت . و **سیف محتفد** : شمشیر تیز زود برنده .

محتفر (mohtafar) ص . ع . کنده شده و کاویده شده .

محتفر (mohtafar) ا . ع. پستان.

محتفر (mohtafer) و **محتفرة** (mohtaferat) ص ع . کننده و کاونده و حفرکننده .

محتفرة (mohtafarat) ص.ع. مؤنث محتفر .

محتفز (mohtafez) ص . ع . کسی‌که دامن بر می چیند وآمادهٔ کارمیشود .

محتفظ (mohtafez) ص. ع. محافظ ونگهبان. وخشم‌انگیز. وهشیارو آگاه و بیدار .

محتفف (mohtafef) ص . ع . کسی که میپوشاند خود را بجامه وجامه‌برخود می پیچد. وکسی‌که میخوردهر آنچه در دیك و یادر میزباشد از طعام .

محتففة (mohtafefat) ص . ع . زنی که برای زینت روی خود را بند انداخته وموبهای‌آنراکنده وگیسوها راپس سربهم بسته باشد .

محتفل (mohtafal) ا . ع . انجمن مردم وگرد آمدنگاه مردم وهنگام گرد آمدن و انجمن کردن .

محتفل (mohtafel) ص . ع واضح وآشکار. وگردآمده وفراهم‌شده. وکسی‌که درکارها نیك قیام میکند . ورود پر از آب .

محتفن (mohtafen) ص . ع . گیرنده و اخذ کننده. وازبیخ برکننده .

محتفی (mohtafi) ص . ع . برهنه پای وازبیخ برکننده. ونوازنده ونوازش کننده .

محتفیء (mohtafe') ص . ع . از بن برکننده وبرکنندهٔ گیاه بردی ازبیخ .

محتق (mohtaqq) و **محتقة** (mohtaqqat) ص . ع . زخم نافذ و راست . یق : **طعنة محتقة** .

محتقب (mohtaqeb) ص . ع . کسی‌که برمیدارد و حمل میکند. وآنکه ذخیره میکند .

محتقد (mohtaqed) ص . ع . باران ایستاده .

محتقر (mohtaqar) ص . ع . پست وفرومایه‌وکمینه .

محتقر (mohtaqer) ص . ع . کسی که بنظر خواری و فرو مایگی مینگرد .

محتقق (mohtaqeq) ص .ع . خصومت کننده ومشغول بنزاع وخصومت. واسب‌باریك میان .

محتقن (mohtaqen) ص . ع . کسی‌که گرفتار حبس البول شده باشد .

محتکر (mohtaker) ص . ع . آنکه غله را گرد آورده نگاه دارد تا بگرانی فروشد .

محتکم (mohtakem) ص . ع . حاکم وحکم کننده .

محتکی (mohtaki) ع . ص . استوار وپایدار وبرقرار .

محتکیء (mohtake') ع . ص.ع. کسی‌که گره می بندد .

محتلب (mohtaleb) ص . ع . شیر دوشنده .

محتلج (mohtalej) و **محتلز** (mohtalez) ص . ع .گیرندهٔ حق کسی .

محتلط (mohtalet) ص . ع . سوگندیادکننده. وستیهنده‌وخشم کننده. وشتاب کننده. و بی‌آرام. وسختی کننده .وشوریده‌سخن وپریشان خاطر .

محتلق (mohtaleq) ص . ع . سترندهٔ موی سروسر تراش.

محتلل (mohtalel) ص . ع . کسی‌که فرود میآید در جائی واز سفرمیآبدو اقامت میگزیند .

محتلم (mohtalem) ص . ع . کسی که خواب می بیند. وکسی که درخواب جماع میکند .

محتلم (mohtalem) م . ف . پ . مأخوذاز تازی. انزال منی در خواب‌از اثرجماع‌کردن درخواب. ونیزرسیدن بسن بلوغ. و **محتلم شدن** : جماع‌کردن در خواب و انزال منی شدن. ونیز بسن بلوغ‌رسیدن کودك.

محتم (mohtamm) ص. ع. متفکر و مضطرب و اندوهگین و ناتوان از بیخوابی.

محتمة (mohtammat) ص. ع. چشم بیخواب.

محتمد (mohtamed) ص. ع. آنکه منت مینهد بر کسی. و **یوم محتمد**: روز سخت گرم.

محتمس (mohtames) ص. ع. دو خروس باهم جنگ کننده.

محتمش (mohtamec) ص. ع. افروخته شدهٔ از خشم. و دو خروس با هم جنگ کننده.

محتمل (mohtamal) ص. ع. مشکوک و شبهه ناك و مظنون. و احتمال داشته شده. و مبهم و ممکن. و تحمل کرده شده. و خشمناك و افروخته.

محتمل (mohtamel) ص. ع. بردارندهٔ بار. و کسی که برگردن خود میگیرد کاری را. و کسی که از خانه بیرون میرود. و خریدار اسیر و برده.

محتمل (mohtamel) ص. پ. مأخوذ از تازی- صابر وشکیبا. ومشکوک و شبهه ناك ومظنون. و ممکن و دارای احتمال. ومعقول. ومنتظر. و**محتمل الضدین**: چیزی که دارای دو معنی ضد هم باشد. و**محتمل الوقوع**: چیزی که وقوع آن را نگرانند.

محتملات (mohtamelât) ا. پ. مأخوذ از تازی- چیزهای مظنون وچیزهای ممکن.

محتمی (mohtami) ص. ع. کسی که احتراز میکند و پرهیز مینماید و خود را باز میدارد و پرهیز کننده. و عاقبت اندیش.

محتنج (mohtanej) ص. ع. مایل وکج.

محتنك (mohtanek) ص. ع. مرد استوار خرد در تجربه. وفاتح وغالب. و ملخ خورندهٔ گیاه.

محتور (mahtur) ا. ع. کسی که در قحطی و سختی مقدار کمی شیر می یابد.

محتوش (mahtuc) ص. ع. برانگیخته شدهٔ بنشاط و سرور.

محتوش (mohtavec) ص. ع. کسی که میراند شکار را بطرف دیگری. و در میان گیرنده و احاطه کننده.

محتوم (mahtum) ص. ع. ثابت و استوار. وفرموده شده.

محتوم (mahtum) ص. پ. مأخوذ از تازی- واجب و ناگزیر.

محتوی (mohtavi) ص. ع. فراگیرنده وکسی و یا چیزی که فرا میگیرد. وگرد آورنده وجمع کننده. وشامل شونده. وفراز آیندهٔ بر چیزی.

محتوی (mohtavi) ص. پ. مأخوذ از تازی- فراگیرنده.

محتی (mohtâ) ص. ع. اسب استوار ونیك خلقت.

محث (mohess) ص. ع. برانگیزاننده وبر آغالاننده. وکسی که آزمند میسازد و تحریص میکند.

محثة (mohassat) ا. ع. برانگیختگی و بر افزولیدگی. ومهمیز زدگی. و**فرس جواد المحثة**: اسبی که پس از دویدن چون وی را برافزولند باز بدود.

محثث (mohasses) ص. ع. برانگیزاننده و تحریص کننده.

محثحث (mohashes) ص. ع. برانگیزاننده و جنباننده. و برق درخشنده و بسرعت حرکت کننده.

محثل (mohsal) ص. ع. صبی **محثل**: کودك بد پرورش یافته. وغذای بد داده شده.

محثل (mohsel) ص. ع. کسی که روزگار باوی موافقت نکند.

محثلة (mohselat) ص. ع. مادری که بد پروراند کودك را وغذای ناگوارد دهد آنرا.

محثو (mahsovv) ص. ع. خاك پاشیده شده.

محج (mahj) م. ع. **محج الشیء عن الشیء محجا**: (از باب فتح): بسود آنچیز را با آنچیز. و**محجت الریح الارض**: برکنده برد باد خاك را از زمین. و**محج اللحم**: بازکرد گوشت را. و **محج الحبل**: مالید ریسمان را تا نرم گردد. و **محج اللبن**: شیر خالص خورانید. و**محج**: دروغ گفتن. وگائیدن.

محج (mohejj) ص. ع. کسی که فرستاده میشود بمکهٔ معظمه برای حج کردن.

محجأ (mahja') ا. ع. پناهجای و پناهگاه.

محجاة (mahjât) ا. ع. سزاوار- مذکور ومونث وواحد وجمع در وی یکسان است یق **انه لمحجاة** و **انها لمحجاة** و **انهم لمحجاة**.

محجاج (mehjâj) ا. ع. میلی که جهة امتحان در جراحت فروبرند.

محجاج (mehjâj) ص. ع. رجل **محجاج**: مرد بسیار حجت گوی و غالب شوندهٔ بر کسی بحجت، وستیزه جو.

محجام (mehjâm) ا. ع. کسی که باز میایستد وبسیار سپاسیکی میرود. ومرد بسیار بد دل.

محجب (mohajjab) ص. ع. بازداشته شده ودر پرده ودرحجاب. و**ملك محجب**: شاهی که مردمان را از دیدا روی منع کنند.

محجب (mohajjeb) ص . ع . در پرده کننده و بازدارنده .

محجة (mahajjat) ا . ع . میانهٔ راه ووسط راه. ج :محاج. وهرچیزاقامه‌شد بادلیل .

محجحج (mohajhej) ص . ع . منصرف شونده وبازگردنده.وکسی‌که‌بازمیایستد ازسخن .

محجر (mahjar) ا . ع . هر چیز حرام وممنوع .

محجر (mahjar) م . ع . **حجر حجراً وحجراً وحجرا وحجراناً وحجراناً ومحجرا** .ر. حجر.

محجر (mahjar) ا . ع . علفزاری که حکام برای چار پایان خود از غیر منع کنند. ج : محاجر . ومنه **محاجر ملوك اليمن** .

محجر (mahjer) و (mehjar) ا.ع. بوستان و باغ‌که دارای اشجارباشد. وچشم خانه. وچشم‌نمایان ازبرقع.وگوشهٔ چشم‌که از نقاب زنان‌وپیچهای عمامهٔ مردان نمایان‌باشد. وگرداگرد ده . ج : محاجر.

محجر (mahajjar) ص . ع . ماه هاله دار و خرمن کرده. و شتری‌که گرداگرد چشم وی را با آ هن مدور داغ کرده باشند.

محجر (mohajjar) و (mohajjer) ا . ع . نام آبی .

محجر (mohajjar) ا . پ. مأخوذ از تازی— نرده‌ای‌که درپیش دراطاق و یادر جلو صفه و ایوان سازند و داربدین نیز گویند .

محجل (mohjel) ص . ع . کسی که بند بردست راست شتر می‌نهد .

محجل (mohajjal) ص . ع . **ضرع محجل**: ماده‌شتری‌که‌داغ‌پستان‌بندوی سپید باشد .و**فرس محجل**: اسبی‌که‌دست و پای‌وی سپیدباشدواگرهرچهاردست وپای‌وی سپید باشدآنرا **محجل اربع** گویند واگر سپیدی دردوپای وی‌بود **محجل الرجلين** و هر گاه در پای راست آن باشد **محجل الرجل اليمنى** و چون درپای چپ بود **محجل الرجل اليسرى** و اگر در دودست ویك پای‌باشد **محجل ثلث** نامند.

محجلين (mohajjalina) ع. ج. محجل.ودرصفت امیرالمؤمنین علی‌بن ابیطالب علیه‌السلام گویند **قائد الغر المحجلين** قال فی‌المعیار ای من آثار الوضوء وهو جمع محجل من‌الحجل اوالتحجیل وهوبیاض الیدین الی المرفقتین وبیاض الرجلین فی‌موضع المسح.

محجم (mehjam) ا . ع . شیشهٔ حجامت وشاخ حجامت و نیشترحجامت. ج : محاجم .

محجم (mehjam) ص . ع . رقیق وتنك .

محجم (mohjem) ص. ع. جبان وضعیف القلب. وکسی‌که پسپا میشود و بازمی- ایستد ازکسی .

محجمة (mahjamat) ا . ع .محل حجامت وموضعی که در آ ن حجامت کنند .ج : محاجم .

محجمة (mehjamat) ا. ع . شیشهٔ حجامت وشاخ حجامت .

محجن (mehjan) ا .ع . عصای‌کج و هر چوب که سر آ ن خمیده و کج باشد مانند چوگان. ج : محاجن. ونیزمحجن‌ازاعلام است .

محجن (mohjan) ص . ع . گیاه خردوضعیف.

محجن (mohjen) ص . ع.گیاه تمام برك بر آ ورده .

محجنة (mehjanat) ا .ع.هرچوبی که سر آ نرا خمانیده وکج کرده باشند .

محجوب (mahjub) ص . ع . باز داشته ودرپرده ودرحجاب وباز داشته شده از بیرون آمدن .

محجوب (mahjub) ا . ع . نابینا .

محجوب (mahjub) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ باحجاب وباحیا وشرمگین .

محجوبه (mahjube)ا . پ . چوبی که در پس دراندازند تادرگشوده نشود. وبینی درودماغهٔ در.

محجوبه (mahjube) ا . پ . مأخوذازتازی-زن باحجاب‌وباحیاوشرمگین. و **محجوبهٔ احمد** : حرف اول کلمهٔ‌احمد که الف باشد .

محجوبی (mahjubi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ حیا و خجالت وشرمساری‌و شرمگینی .

محجوج (mahjuj) ص . ع .آمد ورفت کرده شده. و**رجل محجوج** : مرد مقصود وقصد کرده شده واراده کرده شده .

محجوج (mahjuj) ا . ع . خانهٔ کعبه زادها الله شرفاً.

محجور (mahjur) ص . ع . باز داشته شده ومنع کرده شده. و بندهٔ باز داشته شده .

محجوز (mahjuz) ص . ع پای بسته. وضربت رسیدهٔ‌برکمر. وکمر بستهٔ‌با کمربند.

محجوف (mahjuf) ص . ع . گرفتار دردبن فلك اسفل .

محجول (mahjul) ص . ع .حایل شده. و **فرس محجول**: اسبی‌که دردست و پای وی سپیدی باشد .

محجوم (mahjum) ص.ع. **رجل محجوم**: مرد حجامت گرفته. و نیز مرد تناور وجسیم. و **بعیر محجوم**: شتر پوزه بسته.

محجی (mobji) ص.ع. بخیل. و یق **انه لمحج**.

محجیة (mahjiyyat) ص.ع. **کلمة محجیة**: کلمه‌ای که معنی آن مخالف بالفظ وی باشد.

محح (mahah) م.ع. **مح محاً و محاحاً و محوحاً**. ر. مح.

محد (mahadd) ا.ع. چاره وگریز ورهائی. **ولا محد**: نیست چاره‌ای. **ومالی عنه محد**: نیست مرا از آن گریز ورهائی.

محد (mohedd) ص.ع. تیز کننده. وکسی که تیز نگرد. **وامراة محد**: زن شوهرمرده ای که درمدت عده جامهٔ سوك پوشد وزینت نکند خود را.

محدب (mohdeb) ص.ع. کسی که شایق وراغب می کند. و آنکه کوز پشت می‌گرداند.

محدب (mohaddab) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ حدبه دار و کوز پشت و بر آمده. و **سطح محدب**: سطح خربشته‌دار.

محدب (mohaddeb) ص.پ. مأخوذ ازتازی ـ آنکه پشت بلندمی‌سازدو کوز پشت میکند.

محدث (mohdas) ص.ع. چیز منکر ومبتدع.

محدث (mohdas) ا.ع. نام دو آب. ونام دو قریه.

محدث (mohdes) ص.ع. بدکار وزنا کار، وحدث کننده وشکنندهٔ وضو. واحداث کنندهٔ عیب وچیزمنکر ومبتدع. و هر چیز تازه واقعشده، و کسی که پناه میدهد گناهکار را. وصیقل کننده وجلا دهنده.

محدث (mohaddas) ا.ع. مرد راست گمان، و صاحب فراست وبصیرت در نقل حدیث. ج. محدثون. وسخن گوی راست ودیندار.

محدث (mohaddes) ص.ع. کسیکه پیدامیکند چیز تازه‌را ومبدع ومخترع. وراوی و ناقل ومورخ. وبیان‌کننده وجمع کنندهٔ احادیث نبوی و تألیف کنندهٔ آن احادیث، ومعتمد در نقل حدیث.

محدثات (mohdasât) ا.ع. چیزهائی که‌ازروی هوا و هوس ایجادواختراع شده اند. و منه قولهم: **شر الامور محدثاتها**.

محدثات (mohaddasât) ا.ع. تواریخ وحوادث.

محدثة (mohdasat) ا.ع. چیز منکر ومبتدع. ونام موضعی.

محدثون (mohaddasuna) ع.ج. محدث.

محدثین (mohaddesin) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ کسانی‌که احادیث راجمع و تألیف کرده ومعتمد اند درنقل حدیث.

محدج (mohdej) ص.ع. کسی که حدج می بندد.

محدج (mohaddej) ص.ع. انکه تیز مینگرد.

محدد (mohaddad) ص.ع. تحدیدکرده ومحدود شده. و تیزکرده شده‌وتیز نوك دار.

محدد (mohadded) ص.ع. کسی که تحدید میکند و حد چیزی را معین می نماید.

محددالجهات (mohaddad-ol-jahât) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ فلك نهم.

محدر (mohder) ص.ع. کسی که ریشهٔ جامه را برمی تابد، وآنکه ریشهٔ جامه را دراندرون کرده میدوزد آنرا.

محدر (mohadder) ص.ع. کسی‌و یا چیزی‌که فرودمیآورد، وآنکه فرودمیآید، و شتاب کننده.

محدرج (mohdaraj) ص.ع. املس ومهره‌کرده.

محدرج (mohdaraj) ا.ع. تازیانه.

محدس (mahdes) ا.ع. مطالب ومقصد، وسؤال وپرسش ودرخواست.

محدق (mohdeq) ص.ع. کسی و یا چیزی که احاطه میکند و محاصره می نماید.

محدق (mohaddeq) ص.ع. تیز نگرنده. و کسی یاچیزی که احاطه میکند چیزی را.

محدلة (mohdalat) ص.ع. **قوس محدلة**: کمانی که یکی از سرهای برگشتهٔ آن راست شده باشد.

محدلق (mohdaleq) ص.ع. کسی که میچرخاند تخم چشم‌رادر نگریستن.

محدود (mahdud) ا.ع. حد پیدا کرده، و محروم‌ازبخت و نیکی. ومحکوم ازشر وبدی.

محدود (mahdud) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ دارای حد ودارای کرانه و دارای نهایت وپایان. و جدا کرده شده و حد پیدا کرده، وبانجام رسیده. ومفروض. ومنقطع. ومقرر و معین و موقت. و منع کرده شده و محروم ومردود. وسیاست‌شده وحدزده شدهٔ موافق شرع.

محدودات (mahdudât) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ چیزهای محدود وسیاسات و

عقوبات .

محدی (mohdi) ص. ع. محنت کش وزحمت کش .

محذاء (mehzâ') ص . ع. غیبت کننده .

محذر (mahzar) ا. ع. محل ترس و آگاهی ازجنك وازبلا و آفت .

محذر (mohazzer) ص . ع . ترساننده وتحذیرکننده. و پند دهنده ومتنبه کننده و آگاه کننده. ونهی کننده .

محذرف (mohazraf) ص . ع . صاف و یکسان و برابر مانند سم اسب وخرو گاو وگوسپند و آهوو جز آن . و آوندپر و مملو .

محذل (mohzel) ص . ع . کسی ویا چیزی که ساقط کند مژگانهارا و اطراف پلکها راسرخ نماید .

محذلق (mohzaleq) ص . ع . کسی که حذاقت نداردولاف درحذاقت میزند. وگیرنده چیزی.

محذلم (mohazlem) ص . ع . جلد و شتابان و تندگام. وکسی که پر میکند مشك را .

محذم (mehzam) ص. ع. شمشیر بران .

محذو (mahzovv) ص . ع . مقدروتقدیرشده .

محذور (mahzur) ا . ص . ع . مخوف وآنچه از آن ترسیده شود. وهر امر مخوف .

محذور (mahzur) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مخوف و هوناك و مهیب و آنچه ازوی بترسند و در حذرباشندوآنچه از وی پرهیز کنندوهر چیزممنوع. و**محذور بودن** : ممنوع بودن .

محذورات (mahzurât) ع.ج. محذورة .

محذورة (mahzurat) ا . ع . ترس و بلا که ازآن پرهیزکنند. و جنك. و **ابومحذورة**: کنیة موذن آنحضرت صلی الله علیه و آله که مسمره بن معیر باشد .

محذورة (mahzurat) م . ع . **حذر حذراً و حذراً ومحذورة** ر . حذر (hazar) و حذر (hezr) .

محذوری (mahzuri) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ آگاهی و خبرداری و اطلاع .

محذوف (mahzuf) ص. ع . انداخته شده. وفرس**محذوف الذنب**: اسب دم بریده .

محذوف (mahzuf) ا. ع. خیك. و باصطلاح عروض رکنی که از آخر آن سبب خفیف افگنده باشد مانند **فعو** در **فعولن** و **فاعلا** در**فاعلاتن** .

محذوف (mâhzuf) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ حذف شده و انداخته شده .

محذوق (mahzuq) ص . ع. بریده شده. و کشیده شدهٔ برای بریدن.

محذی (mohzi) ص .ع. کفش دهنده. و کسی که میدهد قدری از غنیمت را.

محر (moherr) ص . ع . روز گرم. و خداوند شتران تشنه .

محراب (mehrâb) ا . ع . برواره و غرفه و پیشگاه مجلس. و شریف ترین جای نشیمن. واستادنگاه امام درمسجد. وجای نشستن پادشاه و بزرگان که از مردمان دور و ممتاز باشد قوله تعالی : **فخرج الی قومه من المحراب**. و**محراب الاسد** : بیشه. ونیز **محراب** گردن ستور . ج : محاریب.

محراب (mehrâb) ص. ع. **رجل محراب** : مرد بسیار جنك آور و دلیر و خشمگین .

محراب (mehrâb) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ خانه و صدر مجلس وطاق درون مسجد که دو وقت نماز امام درآن می ایستد. و **محراب جمشید**: آفتاب. و آتش. وجام جهان نما. و**محراب شکربوره**: سنبوسهٔ قندی .

محرابی (mehrâbi) ا. ص. پ. مأخوذ از تازی ـ هرچیز که بشکل محراب باشد و قسمی از شمشیر. ومسجد .

محراة (mahrât) ا. ع. سزاوار ولایق . یق **انه لمحراة ان یفعل** : او سزاوار است که بکند .

محراث (mehrâs) ا . ع . آتش گاو و قلبه و فدان. و **محراث الحرب** : آنچه جنك برانگیزاند .

محراج (mehrâj) ص . ع . **لیلة محراج**: شب بسیار سرد .

محراف (mehrâf) ا . ع . میلی که در جراحت فرو برند تا غور آن معلوم گردد .

محراق (mehrâq) ا . ع . هر چیز که سبب شور سوزانیدن و افروختن آتش را مانندبرق وصاعقه .

محراك (mehrâk) ا . ع . آنچه بدآن آتش رابهم میزنند و آتشکاو .

محران (mehrân) ا .ع. انگبین. و شان انگبین. وزنبوری که برانگبین چسفیده باشد. وپنبه دانه .ج: محارین.

محرب (mehrab) ص . ع . **رجل محرب**: مرد بسیار جنك آوروودلیر. و **امراة محرب** کذلك .

محرب (mohreb) ص . ع. انکه

دلالت میکند کسی را بر تاراج مال دشمن. و آنکه بر میانگیزاند جنگ را. و خرمابن شکوفه آورده.

محرب (moharrab) ا. ع. شیر بیشه.

محرب (moharreb) ص. ع. بخشم آورنده و اغوا کننده و محرك. و تیز کنندهٔ سنان.

محربة (mehrabat) ص. ع. **قوم محربة**: گروه بسیار جنگ آور و دلیر.

محربثة (moharbe'at) ص. ع. **ارض محربثة**: زمین حربانا‌ک. و نیز زمین ناهموار و درشت.

محرث (mahras) ا. ع. محل زراعت ج: محارث.

محرث (mehras) ا. ع. آتشکاو و قلبه وفدان.

محرث (mohras) ص. ع. ستور لاغرشدهٔ از بسیاری کار. و کسیکه ستور را درسواری بسیار میراند.

محرث (moharras) ا. ع. از اعلام است.

محرج (mohrej) ص. ع. آنکه در گناه ویا خواری اندازد کسی را. و آنکه مضطر گرداند کسی را. و آنکه حرام گرداند وناروا کند چیزی را.

محرج (moharraj) ص. ع. **کلب محرج**: سگی که درگردن وی قلاده‌ای ازگوش ماهی کرده باشند.

محرج (moharrej) ص. ع. آنکه تنگ میگیرد بر کسی. وآنکه تنگ میکند. وآنکه حرام و ناروا میکند چیزی را. و آنکه سوگند یاد میکند. وآنکه زینت میکند با قلاده و گردن بند گوش ماهی.

محرد (mahred) ا. ع. مفصل گردن. و جای نهادن پالان ازپشت. و جای بریدن.

محرد (mohred) ص. ع. زودو جلد و شتاب. و کسی که تنها و منفرد شده باشد.

محرد (moharrad) ا. ع. وردوك خمانیدهٔ مانند طاق و خانه وکازه‌ای که درآن حرادی نی باشد.

محرد (moharrad) ص. ع. کج و خمانیده شده از هر چیزی. بق: **بیت محرد**.

محرد (moharred) ص. ع. بازدارنده. وخشم گیرنده. وکج کننده و دوتا نماینده.

محردة (moharradat) ص. ع. **غرفة محردة**: غرفه‌ای که دستهٔ نی بردیوار آن جهت زینت بسته باشند.

محرر (moharrar) ص. ع. نوشته شده و مکتوب ومرقوم و نگاشته شده. ومقدس وتقدیس شدهٔ از جانب خدایتعالی.

محرر (moharrar) ا. ع. **محرر دارم**: قسمی ازمار.

محرر (moharrer) ص. ع. نویسنده ونگارنده. و آزاد کنندهٔ بنده و دهندهٔ آزادی. وآنکه پاك میکند کلام را از حشو و زوائد. و کسی که نامزد میگردد برای خدمت مسجد وعبادت خدایتعالی.

محرر (moharrer) ا. پ. مأخوذ از تازی - نویسنده ومنشی و محاسب. ج: محرران.

محرران (moharrerân) پ. ج. محرر. و**محرران فلك**: ماه و عطارد وزهره وشمس ومریخ ومشتری وزحل.

محرری (moharreri) ا. پ. ماخوذ از تازی - نویسندگی ومنشی گری.

محررین (moharrerin) ا. پ. مأخوذ از تازی - نویسندگان و منشیان و محاسبان.

محرز (mohrez) ص. ع. کسی که گرد می آورد مزدراوسود می‌بردوبرخورداری می‌کند از آن. واستوار کننده. و آگاه و هوشیار. وپرهیزگار. و **مکان محرز**: جای امن و امان.

محرز (mohrez) ا. ع. ازاعلام است. و **ابومحرز**: گنجشك.

محرز (moharrez) ص. ع. نگهبان هوشیار وعاقبت اندیش.

محرزة (mohrezat) ا. ع. زن پاکدامن و پارسا.

محرزق (moharzaq) ا. ع. درتنگی و در بند مانده.

محرزی (mohrazi) ا. ع. نام دهی دربصره.

محرس (mohres) ص. ع. کسی که در جائی روزگاری مقیم ماند.

محرش (moharrec) ص. ع. برانگیزاننده وخشمناك کننده وآنکه برمیانگیزاند سگها ویا مردمان را بریکدیگر.

محرص (moharres) ص. ع. کسی که تحریص میکند و تحریك می نماید آزو و حرص را.

محرض (mehraz) ا. ع. اشنان دان و ظرفیکه درآن اشنان می‌ریزند.

محرض (mohraz) ص. ع. سرگشته و آشفتهٔ از عشق.

محرض (mohrez) ص. ع. عشق و اندوهی که بگدازد کسی را و نزدیك بمرك رساند.

محرض (mohrez) ا. ع. کسی که پدرفرزند ناخلف گردد.

محرض (moharraz) ا. ع.

آنکه از عشق و اندوه گداخته باشد. و مرد برجای مانده که برخاستن نتواند.

محرض (moharrez) ص . ع . بر آغالاننده و تحریك کننده و بهیجان آورنده. و آنکه رنك میکند جامه را بازعفران. و خریدار اشنان با همهٔ بضاعت خود. و جامه که کرانه و وطرهٔ آن کهنه و پوسیده شده باشد.

محرضة (mehrazat) ا . ع . اشنان دان و ظرفی که در آن اشنان نگاه میدارند.

محرف (mahref) ا . ع . رهائی و نجات از بلا و بدبختی. وجای کسب کردن و جای بازگشتن. یق: **مالی عنه محرف** ای مصرف.

محرف (mohref) ص . ع. خداوند مال. و باصلاح آمده. و کسی که شتر را لاغر میکند. و کسی که ورزه میکند و کسب مینماید برای عیال خود. و آنکه پاداش نیکی و بدی میدهد.

محرف (moharraf) ص . ع . سرنگون و از جای برگردانیده و تحریف شده و مقلوب و کج و معوج و ناراست.

محرف (moharref) ص . ع . برگرداننده از راستی و کج کننده و تحریف کننده. و قطکج زننده برقلم . و کسی که موافق میکند دین و آئین را با هوی و هوس و اغراض دنیوی خود. و آنکه برکنار میگرداند.

محرق (mehraq) ا . ع . سوهان.

محرق (mohraq) ص . ع . مشتعل و افروخته و سوخته شده.

محرق (mohreq) ص . ع. سازندهٔ حروقه. واذیت رساننده. وسوزاننده.

محرق (moharraq) ص.ع. سوخته شده. و **ماء محرق**: آب جوش داده بآتش.

محرق (moharreq) ا . ع . نام بتی. واز اعلام است.

محرق (moharreq) ص . ع. نیك سوزانندهٔ بآتش. وهرچه سبب شودتشنگی را.

محرق (moharreq) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ سوزاننده وسوزش آورنده.

محرقات (moharreqât) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ چیزهای سوزاننده.

محرقة (mohraqat) ا .ع. قربانی سوخته. وگیرائی آتش.

محرقص (moharqas) ص . ع . **نسج محرقص**: بافت پرونزدیك.

محرقه (mohreqe) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ قسمی از تب دائم ومتصل.

محرك (mahrak) ا . ع . بن گردن.

محرك (mohrek) ص . ع . حرکت دهنده و برانگیزاننده.

محرك (moharrak) ص . ع . هر کلمه که دارای دوفتحه و یا زیادتر باشد.

محرك (moharrek) ص . ع . جنباننده و حرکت دهنده.

محرك (moharrek) ا .ص . پ. مأخوذ از تازی ـ جنباننده و حرکت دهنده و برانگیزاننده و ترغیب کننده و بهیجان آورنده. و **محرك فتنه و فساد**: برآغالانندهٔ فتنه و فساد و فتنه انگیز.

محرکات (moharrekât) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ هر آنچه میجنباند و حرکت میدهد و برمیانگیزاند.

محرکه (moharreke) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ حرکت دهنده وجنباننده و محرك . و **قوهٔ محرکه**: قوه‌ای که حرکت حیوانی از وی میباشد.

محرم (mahram) ا. ص . ع . ناشایست و حرام و حرمت و حرام کردهٔ خدا و آنکه نکاح باوی روا نباشد . ج : محارم . و **رحم محرم**: رحمی که نکاح باوی روا نباشد . و **امرأة ذات رحم محرم**: زنی که نکاح باوی روانباشد . و **ذومحرم**: کسی که نکاح باوی روانبود.

محرم (mahram) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ کسی که اذن دخول درحرم وخانهٔ شخص را دارد. وآنکه نکاح باوی حرام باشد. و زینه‌ای که دارای آلات نکاح و ازدواج نباشد مانند خواجه و یا نکاح را نداند مانند کودك و غیر بالغ و یا بداند و نتواند مانند پیرمرد از کارافتاده. ونیز **محرم**: زن وشوهر و همدم و هم وثاق و معتمد و دوست مصاحب و اهل ستر و آنکه در نزد وی بتوان راز را بودیعه گذاشت. و **نامحرم**: بیگانه و اجنبی و آنکه مأذون در دخول بحرم و خانهٔ شخص نباشد و ناموافق و نامعتمد.

محرم (mohrem) ا. ص . ع . بازدارنده. ونامشروع. وآشتی کننده. وآنکه در حریم خانه باشد و درحرم درآمده. ودر ماههای حرام داخل شده. وداخل شدهٔ درحرمتی که هتك آن روا نباشد. و **امراة محرم**: زن حایض. و **انه لمحرم عنك**: رنج او برتوحرام است. و نیز **محرم**: از اعلام است.

محرم (mohrem) ص.پ. مأخوذ ازتازی ـ کسیکه احرام حج بسته باشد.

محرم (moharram) ا .ص.ع. آنچه ازجانب خدایتعالی حرام شده باشد.ج: محرمات. وشترام که هنوز ریاضت وی تمام نشده و بسواری در نیامده باشد. وکسی که کاری را به خوبی و نیکوئی نکند. و نرمهٔ بینی . وتازیانهٔ نو . وپوست دباغت نایافته.

و **جلد محرم**: پوستی که هنوز دباغت وی تمام نشده باشد. و **سوط محرم**: تازیانه‌ای که هنوز نرم نشده باشد. و نیز **محرم**: گردا گرد کعبه و مکه. و از اعلام است. و نیز نام ماه اول از سال تازیان. ج: محرمات و محارم و محاریم.

محرم (moharram) ا. پ. مأخوذ از تازی. نام ماه اول از دوازده ماه تازیان.

محرم (moharrem) ص. ع. حرام کننده. و کسی که محکم می‌بندد تازیانه را. و کسی که پوست را ناتمام دباغت میکند.

محرمات (mahromât) ع. ج. محرمة (mahramat) و (mahromat).

محرمات (moharramât) ع. ج. محرم.

محرمات (moharramât) ا. پ. مأخوذ از تازی. چیزهای حرام شده. و پارچه خط دار الوان.

محرمانه (mahramâne) م. ف. پ. مأخوذ از تازی. مخفیانه و بطور پنهانی و مانند سرو راز.

محرمة (mahramat) و (mahromat) ا. ع. حرمت. و هر چیزی که شکستن آن روا نباشد. ج: محرمات و محارم. و حرمان و مأیوسی. و زن و زوجه.

محرمة (moharramat) ا. ع. ماده شتری که ریاضت وی تمام نشده و بسواری درنیامده باشد.

محرمد (moharmed) و **محرمدة** (moharmedat) ص. ع. بسیار لای. یق: **عین محرمدة**: چشمهٔ بسیار لای.

محرمی (mahrami) و **محرمیت** (mahramiyyat) ا. پ. مأخوذ از تازی. صداقت و راستی و مصاحبت و همدمی و اعتماد و اعتماد برای نهفتن راز.

محرن (mehran) ا. ع. کمان نداف و کمان حلاجی. ج: محارن.

محرنجم (mohranjam) ا. ع. عدد بسیار.

محرنفزات (mohranfezât) ص. ع. **ابیات محرنفزات**: شعرهای نیکو.

محرنفش (mohranfec) ص. ع. بر آماسیده از خشم. و آماده برای شرو بدی.

محروب (mahrub) ص. ع. دزدیده شده و غارت شده.

محروت (mahrut) و **محروث** (mahrus) ا. پ. بیخ گیاه انجدان.

محروث (mahrus) ص. ع. شیار شده و کاشته شده.

محروحة (mahruhat) ص. ع. **امرأة محروحة**: زنی که بفرج وی زده شده باشد.

محرور (mahrur) ا. ع. مرد گرم شدهٔ از خشم و جز آن.

محرور (mahrur) ص. ع. آزاد شدهٔ از بردگی و غلامی.

محرور (mahrur) ص. پ. مأخوذ از تازی. گرم و تبدار و تندخوی و خشمناک و تحریر شده. و **محرور المزاج**: گرم مزاج.

محروری (mahruri) ا. پ. مأخوذ از تازی. گرمی.

محروری (mahruriyy) ا. ع. مرد گرم شدهٔ از خشم و جز آن.

محروس (mahrus) ص. ع. حراست شده و نگهبانی و پاسبانی شده و محفوظ.

محروسة (mahrusat) ا. ع. شهر استوار شده و پابخت و مقر سلطنت.

محروسه (mahruse) ص. پ. مأخوذ از تازی. **ممالک محروسه**: ممالکی که در تصرف پادشاه مخصوص باشند.

محروص (mahrus) ص. ع. با حرص و با طمع و آزمند. و چراگاهی که از وی چیزی نگذاشته باشند.

محروض (mahruz) ا. ع. بلابه و نابکار.

محروف (mahruf) ص. ع. سرنگون و مبدل شده. و محروم و بی نصیب از چیزی از مال خود.

محروق (mahruq) ص. ع. سوخته شده و افروخته شده.

محروق (mahruq) ا. ع. آنکه سرین وی از جا رفته و یا پی سرین او گسسته باشد. و سیخ کباب و باب زن.

محروق (mahruq) ا. ص. پ. مأخوذ از تازی. سوخته و سوخته شده.

محروقة (mahruqat) ا. ع. گیرائی آتش و فروزینهٔ آتش و وقود. و شمشیر بران.

محروم (marhum) ص. ع. باز داشته شده و منع کرده شده و بی بهره گردانیده شده.

محروم (mahrum) ا. ع. بازداشته شدهٔ از خیر. و کسیکه مال وی افزوده نشود. و بدبختی که کسب کردن نتواند. و نام شهری. و از اعلام است.

محروم (mahrum) ص. پ. مأخوذ از تازی. بی نصیب و بی بهره و ناامید و مأیوس و نامراد و بیکام و ناکام و ممنوع و کم روزی و بدبخت. و غارت شده. و حرمت کرده شده و محترم.

محرومی (mahrumi) ا. پ. مأخوذ از تازی. حرمان و مأیوسی و نامرادی و ناامیدی.

محرومیت (mahrumiyyat) ا. پ. مأخوذ از تازی. امتناع و ممانعت و حرمان و

ناامیدی و نامرادی و احتیاج. وزیان ونقصان.

محری (mabrâ) ا . ع. سزاوار. یق : **انه لمحری ان یفعل** : اوسزاوار است که بکند.

محری (mehrâ) ا . ع . فرج و کس .

محری (mahari) ا . پ . مأخوذ ازتازی_ قسمی از شتر تیز دوو بختی.

محز (mahz)م. ع. **محز فلاناً محزاً ومحازاً** (ازباب فتح): مشت زدبر سینهٔ فلان. و **محز الجارية** : گائید آن دخترك را.

محز (mahazz) ا . ع . وقت و هنگام. و ناوشکاف وبریدگی.

محز (mehazz) ا. ع . مرد درشت کلام.

محزان (mehzân) ص . ع . اندوهناك.

محزب (mohazzeb) ص . ع . کسی که گرده گرده میکند. وآنکه قرآن مجیدرا به شصت حزب تقسیم مینماید. و گرد آورندهٔ گروهان وطوائف .

محزرة (mahzarat) م . ع . **حزر حزرا ومحزرة** . ر. حزر .

محزرق (mohazraq)ا. ع . محرزق و در تنگی و بند مانده .

محزز (mohazzaz) ص . ع . دندان تیزکرده ودندانه دار .

محزز (mohazzez) ا . ع . دندانه‌ساز. وحکاك وکنده‌گر. وآنکه نقب‌میکند و سوراخ میکند .

محزم (mahzem) ا . ع. جای تنك بستن از ستور . ج :محازم .

محزم (mohzem) ص . ع . کسی که تنك اسب می‌بندد .

محزم (mehzam) و **محزمة** (mehzamat)ا.ع . تنك وآنچه‌بوی بندند .

محزن(mohzan)ص.ع.اندوهگین و اندوهگین شده و دلتنك.

محزن(mohzen)و (mohazzen) ص.ع. هرآنچه سبب اندوهو آزردگی‌میگردد .

محزن (mohazzan) ص . ع . اندوهگین شده و دلتنك گشته .

محزور (mohazver) ص . ع . برانگیخته شده ازخشم وخشمناك .

محزوزی (mahzuziyy) ص .ع. افراخته. و بی آرام. وشکسته.

محزوق (mahzuq) ص . ع . **ابریق محزوق العنق** : ابریق تنك گردن .

محزوم (mahzum) ص . ع . بسته شده. واسب تنك بسته شده .

محزون (mahzun) ص . پ . مأخوذازتازی_ اندوهگین .

محزونی (mahzuni) ا.پ.مأخوذ ازتازی_ غم وانده . و اندوهگینی وملالت .

محزئل (mohza'el)ص.ع .مجتمع وگردآمده و باهم فراهم شده .

محس(mahs)م.ع.**محس الجلد محساً** (ازباب فتح) : بدست مالید پوست را وپیراست .

محس (mehass) ا . ع . قشو و شانهٔ ستور خاروکیچه و اخکلنده ومحسة .

محس (mohess) ص . ع . در یابنده و حس‌کننده. ونگرنده و بیننده. وامس کننده. وشانه کننده.

محسا (mahsâ) ا . ع . دهان . المثل : **ما اقرب محساه من مفساه** ای فمه من استه .

محساب (mehsâb) ا . ع . پیش تختهٔ صراف .

محساة (mehsât) ا . ع . گاو آب کشی .

محسان (mehsân) ص . ع . آلت نیکوکاری. ونیکوکننده ونیکوکار.

محسب (mohseb) ص . ع . کفایت کننده و کافی. و خشنود کننده. و بسیار عطا کننده.

محسب (mohassab) ص . ع . تکیه داده به وساده و پشتی . وتعظیم وتکریم شده . و کافی شده. و عطا کرده شدهٔ بقدر کفایت .

محسب (mohasseb) ص . ع . کسی که عطا میکند بقدر کفایت یعنی چندان میدهدکه گیرنده میگوید **حسبی** ، یعنی بس است مرا .

محسبة(mahsabat)و(mahsebat) م . ع . **حسبه محسبة و محسبة و حسبانا** (ازباب سمع) : پنداشت آنرا و **حسب یحسب** بکسرسین در هر دو نیز جایز است .

محسبة (mehsabat) ا . ع. بالش خردوکوچك.

محسة (mahassat) ا . ع. کون و دبر. و سبب سوختن .

محسة (mehassat) ا . ع . قشو و شانهٔ ستور خارو محس و کیچه و اخکلنده .

محسد (mohassad) ص . ع. کسی که ویرا بسیار حسدکنند .

محسد (mohassed) ص . ع. حسد برنده .

محسر (mahsar)و (mahser) ا . ع . روی و طبیعت و باطن ودرون مرد ضد منظر . یق: **فلان کریم المحسر** ای

ای کریم المخبر وکذا **کریم المحسر** .

محسر (mohser) ص ۰ ع ۰
کسی که مانده و خسته میکند و خیره مینماید چشم خود را از دیدن دور . و آنکه مانده می کند شتر را از راندن .

محسر (mohassar) ص ۰ ع ۰
آزرده و حقیر و ذلیل .

محسرة (mehsarat) ا ۰ ع ۰
جاروب .

محسك (mohassak) ا ۰ ع ۰ مرد بسیار بخیل .

محسل (mohassel) ص ۰ ع ۰
کسی که بقدری که باید خود را خوار و زبون میکند . و آنکه خودرا بر می‌اندازد .

محسمة (mahsamat) ا ۰ ع ۰ چیزی که سبب میشود قطع چیزی را . یق : **هذا محسمة للداء** : یعنی این سبب قطع درد میگردد . ونیز آنچیزی که داغ میکند .

محسن (mohsen) ص ۰ ع . نیکی کننده و آنکه نیکی و احسان میکند . و آنکه بخوبی میداند . وآنکه بر پشتهٔ بلند می‌نشیند . و مردی که فرزندهای حسان میآورد .

محسن (mohsen) و (mohassan)
ا ۰ ع ۰ از اعلام است .

محسن (mohassan) ص ۰ ع ۰
وجه محسن : روی خوب و نیکو .

محسن (mohassen) ص ۰ ع .
کسی که بطور لیاقت کاری میکند . و تحسین کننده .

محسنات (mohsenât) و (mohsanât)
ا ۰ ع ۰ زنهای صاحب حسن و جمیل و زیبا و خوش صورت و پارسا و پاکدامن .

محسنات (mohassanât) ا ۰ پ ۰
مأخوذ از تازی - نیکوئیها و خوبیها و خصلتهای نیک .

محسنة (mahsanat) ص ۰ ع ۰
هرچیزی که سبب شود سلامتی و خوش صورتی را . یق: **هذا طعام محسنة للجسم** .

محسنة (mahsenat) ص ۰ ع ۰
هرچیز نیک و زیبا وجمیل .

محسنی (Mohseni) ص ۰ پ ۰
منسوب به محسن . و **اخلاق محسنی** : کتابی در اخلاق از تصنیفات ملاحسین کاشفی معاصر پاشاه سلطان حسین بایقرای گورکانی که برای ابوالمحسن میرزای پسروی تألیف کرده .

محسنین (mohsenin) ا ۰ پ ۰ مأخوذ از تازی - نیکوکاران و احسان کنندگان .

محسوب (mahsub) ص ۰ ع ۰
شمرده شده .

محسوب (mahsub) ص ۰ پ ۰
مأخوذ از تازی - حساب کرده شده و شمرده شده . و بحساب آمده و بخرج آمده .

محسود (mahsud) ص . ع . رشك برده شده .

محسور (mahsur) ص ۰ ع ۰
خیره چشم . ومانده . ودریغ خورنده .

محسوس (mahsus) ص ۰ ع .
دریافت شده و لمس شده . و دانسته شده .
وجراد محسوس : ملخ مرده و سوختهٔ از سرما .

محسوس (mahsus) ص . پ
مأخوذ از تازی - حس کرده شده و دریافت شده و معلوم ومعین وآشکارا و دشسته و سترسائی.

محسوسات (mahsusât) ا ۰ پ .
مأخوذ از تازی - دشسته‌ها و چیزهای حس کرده شده .

محسوف (mahsuf) ص ۰ ع ۰
توانگر کرده . وافزون نموده . وخرمای بدراز خرمای خوب دور کرده . وردکرده وساقط نموده .
و فرومایه وبلا به .

محسول (mahsul) ص ۰ ع ۰
هرچیز بکار نامدنی .

محسوم (mahsum) ا ۰ ع ۰
کودك بدغذا . و کودك بازداشته شدهٔ از شیر .

محش (mahc) ا ۰ ع ۰ سوزش .

محش (mahc) م ۰ ع ۰ **محش المرأة محشاً** : (از باب فتح) : سخت گائید آن زن را . و**محش الطعام**: نیك خورد طعام را . و **محش الجلد** : پوست برکند از گوشت : و **محش السیل** : کند توجه زمین و جز آنرا . و **محشت النار الجلد** : سوزانید آتش پوست را . و**محشه الشیء**: مجروح کرد اورا آنچیز . و**مرت بی غرارة فمحشتنی** ای سحجتنی.

محش (mahacc) ا ۰ ع . جای بسیار حشیش . و جای بسیار خیر .

محش (mahacc) و (mehacc)
ا . ع . کاهدان . وجوال و یا چیز دیگری که در وی حشیش و کاه نهند . و فراهم آمد نگاه پلیدی مردم وستور و جز آن . وداس .

محش (mehacc) ا . ص . ع .
دلاورو بهادرو دلیر و بیباك . وسیخ آتشکار . وداسی که بدان علف درومیکنند . و چابك در نبرد . **وهو محش حرب**: اوبرانگیزاننده و افروزندهٔ جنك است .

محش (mohecc) ص ۰ ع . دست خشك شده وشل شده . و کسیکه میرود برای فراهم آوردن حشیش و کاه . و**امرأة محش**: زنی که بچه در شکم وی خشك شده باشد .

محشأ (mehca') و **محشاء** (mehcâ')
ا.ع. گلیم درشت . و گلیم سپید خرد که بدان لنك بندند . وچادری که خودرا بدان در پیچند . و فوطهٔ سپید . ح : محاشیء .

محشاة (mahcât) ا.ع. پست ترجائی

از شکم که در آن غذای هضم شده آمادهٔ خارج شدن میگردد . و چرب رودهٔ چارپایان .

محشة (mahaccat) ا. ع. دبر و کون. ج: محاش . و زمین بسیار حشیش .

محشة (mehaccat) ا. ع. آتشکاو آهنین . وآنچه در آن کاه نهند .

محشر (mahcar) و (mahcer) ا. ع . گرد آمدن جای در روز قیامت . و اتلاف ستور از سختی فصل .

محشر (mahcar) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ گرد آمدنگاه مردم و جای اجتماع و ازدحام مردم و جمعیت بسیار از مردم و شوروغوغای مردمان. و **روز محشر** : روز قیامت و روز رستخیز.

محشر آرای (mahcar-ârây) ص . پ . زینت دهنده و آرایش کنندهٔ محفلها و مجمعها .

محشر پناه (mahcar-panâh) ص. پ. ملجاء و پناه روز رستخیز.

محشر خرام (mahcar-xerâm) ص. پ. زنیکه رفتار و سلوك وی موجب هیجان و برانگیختگی مردمان میگردد مانند روز رستخیز.

محشرستان (mahcarestân) ا. پ. روز قیامت و روز رستخیز .

محشر قد (mahcar-qad) ص. پ. محشر خرام .

محشف (mohcef) ص. ع. خرمابنی که خرمای پست بار آورد .

محشف (mohaccef) ص . ع . کسی که پلکهای چشم را بهم گذاشته از رخنه‌های مژدان بدقت مینگرد .

محشم (mahcam) ا ع . جائی که در آن خدم و حشم مردمان بزرك گرد میآیند .

محشم (mohcem) ص. ع. دارای حشمت و احترام و بزرگی .

محشم (mohaccem) ص . ع . بخشم آورنده. وآنکه میکندکاری ویاچیزی میگوید که دیگری را بزحمت وملالت میاندازد. و آنچه سبب میشود شرمگینی وخجلت را .

محشن (mohcen) ص . ع . کسی که بدبو میکند خیك را باینکه شیر را مدتی در وی میگذارد .

محشو (mahcov) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ انباشته وآگنده وپرکرده .

محشو (mahcovv) ص . ع . پرکرده و انباشته و آگنده .

محشود (mahcud) ص . ع . **رجل محشود** : مرد مطاع که مردمان بخدمت وی شتابند .

محشور (mahcur) ص . ع . گرد کرده و فراهم آورده. وکلان وبزرك واستوار. و تیر بهم پیوسته پر .

محشور (mahcur) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ حشر کرده شده .وبرانگیخته شده . وباهم گردآمده . و**محشور بودن:** با هم بودن و مصاحبت کردن ومعاشرت نمودن.

محشوش (mahcuc) ص. ع. شتر آماسیده پهلو .

محشی (mahcâ) ا. ع. جای طعام در شکم .

محشی (mehcâ) ا. ع. بالشچه‌ای که زنان بر پستان و یا سرین بندند تا کلان نماید. ج : محاشی .

محشی (mohaccâ) ص. ع . بیان شده و شرح کرده شدهٔ بواسطه حاشیه .

محشی (mohaccâ) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ دارای حاشیه .

محشی (mohacci) ص . ع . کسی که میآراید کنار جامه را باریشه و یاحاشیه و یا براق و طراز گلابتون .

محشی (mahciyy) ص. ع. انباشته و آگنده. و خره‌ای پرگوشت.

محشیة (mohacceiyat) ص. ع . **ارنب محشیة الکلاب:** خرگوشی که سگان را در دویدن به تاسه افگنید .

محشئن (mohca'enn) ص . ع . خشمناك .

محص (mahs) ص . ع. **فرس محص** : اسب توانا و استواراندام.

محص (mahs) م ع . **محص الذهب بالنار محصاً** : (از باب فتح) : خالص کرد زر را بگداز . و**محص منی** : گریخت ازمن. و**محص الظبی**: دوید آهو. و **محص المذبوح برجله** : پا برزد آن مذبوح. و**محص فلان برجله الارض:** برزمین زد فلان پای خود را. و **محص الصبی وغیره بغائطه** : رید کودك وجز آن . و **محص السراب و البرق** : درخشید سراب و برق . و**محص السنان:** جلا داد نیزه را . و نیز **محص** : کوشیدن در رفتن .

محص (mahes) ص . ع . **حبل محص:** ریسمان مستعمل نرم وسست شده.

محص (mohess) ص. ع. کسی که بهره و حصهٔ دیگری میدهد. و آنکه کسی را از کار معزول میکند .

محصاة (mahsât) ص . ع . **ارض محصاة** : زمین سنگریزه ناك .

محصاف (mehsâf) ص. ع. **فرس محصاف**: اسب بشتاب گذرنده. واسبی که سنگریزه‌ها را به سم خود پرتاب کند. واسبی که گامهای خرد نهاده بشتاب رود .

محصال (mehsâl) ا . ع . آهنی که بدان تیر تراشند .

محصب (mohassab) ا. ع. جای سنگریزه انداختن درمنی. وگرفتار بیماری سرخجه.

محصب (mohasseb) ص. ع. کسی که سنگریزه پراکنده میکند. وآنکه ریگ میاندازد درجائی و یا در چیزی.

محصبة (mahsabat) ص. ع. **ارض محصبة**: زمین سنگریزه ناك.

محصد (mehsad) ا. ع. داس و ابزار دروگری.

محصد (mohsad) ا. ص. ع. زراعت نادرودهٔ خشك شده. **وحبل محصد**: ریسمان محکم تافته شده. **ورجل محصد الرای**: مرد استوار رأی.

محصد (mohsed) ص. ع. کشت آمادهٔ درو و بهنگام درو رسیده. واستوار کننده. وآنکه سخت می تابد ریسمان را.

محصد (mahassad) ص. ع. محکم و برقرار. واستوار رأی.

محصر (mohsar) ص. ع. باز داشته شده ومتعرض شده و ممنوع و مزاحم شده. ومحاصره شده واحاطه شده. وقبض شده و منقبض.

محصر (mohser) ص. ع. ماده شتری که سوراخ پستان وی تنك شده باشد. و محاصره کننده. و بازدارنده ومتعرض شونده و مزاحمت کننده.

محصر (mohassar) ا. ع. چکمه بند و جای بندبستن از کفش.

محصرة (mahsarat) ا. ع. هرچیزی که کشك و پینو رادرروی آن گذاشته درآفتاب خشك کنند.

محصرة (mehsarat) ا. ع. پالان خرد. و نوعی از پالان شتر.

محصرم (mohasram) ص. ع. **شاعر محصرم**: شاعری که زمان جاهلیت و اسلام هردو رادریافته باشد. **وزبد محصرم**: مسکه‌ای که ازسختی سرما فراهم نیاید ومجتمع نگردد.

محصرم (mohasrem) ا. ع. مرد سخت بخیل وکم خیر.

محصف (mehsaf) و (mohsef) ص. ع. **فرس محصف**: اسب بشتاب گذرنده. واسبی که باسم خود سنگریزه پرتاب میکند. و اسبی که در تندرفتن گامهای خرد مینهد. و کذلك **فرس محصف**.

محصف (mohsef) ص. ع. کسی که ریسمان را محکم می تابد. وآنکه نیکو می بافد. وآنکه کاری را از روی عقل وفراست استوار میکند.

محصل (mohsel) و (mohassel) ص. ع. خرمابن غوره کننده.

محصل (mohassal) ص. ع. گرد کرده شده و حاصل شده و یافته شده و فراهم کرده شده. **و محصل الکلام**: نتیجهٔ کلام وماحصل کلام.

محصل (mohassal) و **محصلا** (mohassalan) پ. کلمهٔ مأخوذ ازتازی که در اختصار کلام استعمال میکنند مانند فی الجمله والقصه والغرض و حاصل کلام.

محصل (mohassel) ص. ع. گردآورنده وحاصل کننده وجمع کننده. **ورجل محصل**: مردی که خاك معدن راتمیز میکند در طلب زر.

محصل (mohassel) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ تحصیل کننده و گردآورنده وجمع کننده وبسیار تحصیل کننده. وجمع کنندهٔ مالیات و باج و خراج ومـتأجر باجگزاری. ومأموری که مجبور میکند کسی را براجرای کاری. وآنکه مشغول تحصیل علم و جزآن است. وآنکه بسختی طلب وام میکند.

محصلانه (mohasselâne) م. ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ بطورمحصلی واجبار وبطور مأموریت.

محصلانه (mohasselâne) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ قلق وخدمتانه.

محصلة (mohasselat) ص. ع. **امرأة محصلة**: زنی که خاك معدن راتمیز میکند در طلب زر.

محصل کلام (mohassele-kalâm) پ. کلمهٔ مأخوذ ازتازی که در اختصار کلام استعمال می کنند یعنی نتیجهٔ گفتگو و غرض از گفتگو و ماحصل کلام.

محصلی (mohasseli) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مأموریت در اجرای کار.

محصلین (mohasselin) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مردمان محصل.

محصمة (mehsamat) ا. ع. چکش آهنگری.

محصن (mehsan) ا. ع. قفل. و زنبیل. و از اعلام است.

محصن (mohsan) ص. ع. محفوظ ونگاهداشته شده. **ورجل محصن**: مرد پارسا. و نیز مرد زن گرفته و نکاح کرده.

محصن (mohsen) ص. ع. نگهبان و محافظ. و پارسا وپاکدامن. و زن گرفته. ومادیان حصان زائیده.

محصن (mohassan) ص. ع. محاط شدهٔ از دیوار ومحصور واستوار.

محصن (mohassen) ص. ع. کسی که استوارمیکندونگهبانی می کندوگرداگرد چیزی دیوارمیکشد وحافظونگهبان و پارسا. وآنکه زن میگیرد وخود را پارسانگاه میدارد.

محصنات (mohsanât) ع. ج. محصنة.

محصنة (mohsanat) ص ع . **امرأة محصنة** : زن شوهر کرده ویا باردار شده . ج: محصنات . قوله تعالی: **والمحصنات من النساء** ای ویحرم علیکم المتزوجات .

محصنة (mohsanat) و (mohsenat) ص . ع . زن پارسا وعفیفه وباحیا . ج . محصنات . قوله تعالی : **فمن لم یستطع منکم طولا ان ینکح المحصنات المؤمنات.** و قوله : **والمحصنات من المؤمنات.** وقوله: **والمحصنات من الذین اوتوا الکتاب من قبلکم** . و **محصنة الفرج** : زن پارسا وپاکدامن که حفظ میکند شرف وعفت خود را .

محصنه (mohsene) ا.پ. مأخوذ از تازی - زن شوهردار که تابیغ نیز گویند. و **زنای محصنه** : زنائی که بازن شوهردار کنند . و نیز **محصنه** : شوهر کرده ضد باکره .

محصوب (mahsub) ص . ع . گرفتار بیماری سرخجه شده .

محصود (mahsud) ص . ع . **زرع محصود** : کشت درو شده .

محصور (mahsur) ا . ع . مرض و بیماری .

محصور (mahsur) ص . ع . مرد شکم گرفته که غائط در شکم وی حبس شده باشد. و **بعیر محصور** : شتری که بر پشت وی حصار بسته باشند .

محصور (mahsur) ص . پ . مأخوذ از تازی - محاصره کرده شده و در بندان شده و احاطه شده ومحاط شده ازدیوار و حصار. ومسدود شده ومحدود شده .

محصوری (mahsuri) ا . پ . مأخوذ از تازی- اسیری ومحبوسی وگرفتاری وحبس و زندان .

محصورین (mahsurin) ا. پ. مأخوذ از تازی - مردمان محصور شده و محاصره شده .

محصوص (mahsus) ص.ع. برهنه. و موی سترده شده .

محصوصل (mohsavsel) ا.ع. کسی که بن شکم وی مانند زن باردار کلان باشد .

محصول (mahsul) ا . ع .حاصل وآنچه از چیزی ثابت و باقی ماند پس از رفتن ماسوای آن .

محصول (mahsul) م. ع. **حصل حصولا ومحصولا**. ر. حصول .

محصول (mahsul) ا .ص. پ . مأخوذ از تازی - حاصل شده وگرد آمده و پیداوار. و درود و حاصل وخرمن و توده و غله و مجموع وآنچه از چیزی حاصل شده و بدست آید. ونفع و سود. وباج و خراج و منافع هرچیزی .

محصولات (mahsulât) ا. پ. مأخوذ از تازی - غله وبار و حاصل کشتزارها و میوجات .

محصولدار (mahsul-dâr) ا.ص. پ . باردار و میوه‌دار. و مالدار و توانگر و مثمر. وآنکه مأمور میشود برای گرفتن خراج های غیر مستقله .

محصوله (mahsule) ص . پ . مأخوذ از تازی - محصول وحاصل شده.

محصولی (mahsuli) ا.ص.پ. منسوب بمحصول و خراج و هرچیز که خراج میدهد و هرزمینی که خراج میدهد .

محصون (mahsun) ص . ع . محفوظ و استوار .

محصی (mohsi) ص . ع . محاسب وشمارنده. ودریابنده ودانده. وتوانا و قوی .

محصی (mahsiyy) ص . گرفتار سنگ مثانه.

محصیء (mohse') ص. ع . هرچیزکه سبب تیزدادن میگردد .

محض (mahz) ا - ص . ع . هر چیز خالصی که چیز دیگر در آن آمیخته نباشد. و شیر خالص بی‌آمیغ . ج: محاض. و **فلان محض** : فلان دارای نسب خالص است . واحد و تثنیه و جمع و مذکر ومؤنث دروی یکسان است . یق . **هو محض و هی محض و هم محض** اگر چه مطابقه هم جایز است و در اینصورت در مؤنث **محضة** ودر جمع **محاض** گویند. و **فضة محض**: سیم بی آمیغ.

محض (mahz) م . ع . **محضه محضاً** (ازباب فتح): شیر خالص خورانید اورا. و **محض الشیء**: خالص کردآن چیز را. و **محضه الود** : خالص کرداز برای وی دوستی وخیرخواهی وصداقت را.

محض (mahz) ص - م. ف.پ . مأخوذ از تازی -- بی آمیغ و خالص وبیغش و صاف و پاك . وصرف و مجرد و فقط و نویم وفقط برای. و**محض خاطر شما** : نویم خاطر شما وفقط برای خاطر شما. و **بمحض دیدن**: بنویم دیدن وبمجرد دیدن. و **خیر محض** : خیر بیغش و بی آلایش.

محض (mahaz) م . ع . **محض محضاً**(ازباب سمع): شیربی‌آمیغ آشامید.

محضٌ (mahez) ص . ع . شیر خالص: وآزمندوحریص شیرخالص.وخداوند شیر خالص.

محضأ (mehza') و **محضاء** (mehzâ') ا . ع . چوب آتش کاو .

محضاج (mehzâj) ا.ع. آتشکاو.

و مایل از راه. و چوبی که گازر برجامه زند
هنگام شستن .

محضار (mehzâr) ص . ع .
فرس محضار : اسب پردو.ج: محاضیر.

محضاًلله (mahzan-lellâh) م -
ف . پ. مأخوذ ازتازی _ فقط ازبرای خدا.

محضب (mehzab) ا . ع .
چوب آتشکاو. و برانگیزانندهٔ جنك و فتنه و
آشوب. وتابه‌ای که در آن گوشت بریان کنند .

محضة (mahzat) ص . ع .
مؤنث محض: زن خالص نسب. و **فضة محضة**:
سیم بی آمیغ .

محضج (mehzaj) ا . ع. آتشکاو. و
مایل از راه .

محضر (mahzar) ا . ع .
نزدیکی و حضور ودرگاه وجای حاضرآمدن.
وجای بازگشتن بآب. ومردمان حاضر. وچك
که برای اثبات دعوا بمهر و گواهی اهالی و
موالی رسانند و سجل. ونام دهی. و **حسن
المحضر** : کسی که غایبان را به نیکی یاد
کند. و**کریم المحضر** : کسی که خوی
خوش و مشرب کریم داشته باشد .

محضر (mahzar) ا. پ.مأخوذ
از تازی _ حضور و جای حاضرشدن وهنگام
حاضرشدن. و سجل‌قاضی. و **نیکمحضر**:
کسی‌که غایبان رابنیکی یادکند وخوش‌مشرب.
و **درمحضر**: در حضور و درخدمت .

محضر (mohzer) ا . ع .
گرز بردار و عصابردار وسرهنك و آردل. و
احضارکننده وآنکه بنزد قاضی کس‌را میطلبد.

محضرب (mohazrab) ص . ع.
برکرده شده .

محضرب (mohazreb) ص . ع.
کسیکه ریسمان می‌بندد. وآنکه سخت ریسمان
می تابد. وآنکه زه برکمان می پیچد .

محضرخانه (mahzar-xâne) ا.
پ . محل‌اجتماع وجمعیت. وبارگاه ودربار.
و ادارهٔ پلیس.

محضرم (mohazram) ص . ع .
شاعر محضرم : شاعری که جاهلیت و
اسلام هردورا دریافته باشد .

محضرم (mohazrem) ص . ع.
کسی که در کلام لحن کند .

محضرنامه (mahzar-nâme) ا.
پ . دعوت نامهٔ احضار. ودفترلشکر و دفتر
حاضر وغایب. وشهادت نامه .

محضض (mohazzaz) ص . ع.
طلاکرده شده به حضض .

محضض (mohazzez) ص . ع.
برانگیزاننده.

محض غلط (mahze-qalat) م.
ف . پ . مأخوذ از تازی _ کاملا غلط .

محض غیرممکن (mahze-qayre-momken) م. ف.پ. مأخوذ ازتازی_ کاملا
محال وغیر ممکن و محال مطلق .

محض‌قید (mahze-qayd) ا.پ.
حبس ساده .

محضن (mahzan)و(mahzen)
ا. ع. جای‌بچه برآوردن مرغان.ج : محاضن.

محضن (mohzen) ص . ع .
ذلیل‌کننده و خوارکننده و نکوهنده.وآنکه‌حق
کسی را ببرد .

محض ناچیز (mahze-nâçiz) م.
ف . پ . فقط‌ناچیز .

محضنة (mehzanat) ا . ع .
کاسهٔ گلی که نزدیك کابك کبوتران گذارندودر
آن آب ریزند تاکبوتران آب خورند.

محضور (mahzur) و**محضورة**
(mahzurat)ص.ع. چیزدارای‌آفت بسیارکه
پریان برآن‌حاضرشوند.یق: **اللبن‌محضور
فغطاناءك**. یعنی‌شیرداری‌آفت‌بسیاراست
که پریان برآن‌حاضر میشوند پس‌برکن‌ظرف
خودرا ازآن. وکذلك **الکنف محضورة**.

محضی (mehzâ) ا.ع. کورهٔ
ساخته شدهٔ ازگل .

محضیر (mehzir) ص . ع .
فرس محضیر: اسب‌پردو.ج: محاضیر. ولا
یقال محضار او المحضار لغیة .

محط (mahit) ا . ع . آب بینی.

محط (mahatt) ا . ع . موضع
و منزل .

محط (mehatt) ا . ع . ابزاری
چوبین و یا آهنین که‌چرم دوزان بدان‌خط
کشند و نقش‌کنند و بفارسی پکمال نامند.

محط (mehatt) ص . ع . **وجه
محط** : روی آبله ناك .

محطب (mehtab) ا . ع . ابزاری
که بدان هیزم قطع میکنند و نوعی از داس.

محطب (mohteb) ص . ع. درخت
رزی که آماده باشد بریدن هیزم را ازوی. و
جای هیزم ناك .

محطة (mehattat) ا. ع. ابزاری
چوبین و یا آهنین‌که چرم دوزان بدان خط
کشند و نقش کنند و محط و بفارسی پکمال
نامند .

محطرب (mohatrab) ا . ع .
مرد استوار خلقت قوی بنیه .

محطم (mehtam) ا . ع . شیر
بیشه .

محطم (mohattem) ا . ع . در
هم‌شکنندهٔ توانا .

محطمر (mohatmer) ا . ع . مرد
خشمناك .

محطور (mahtur) ص . ع
بروی افتاده و برزمین افتاده .

محطوط (mahtut)و **محطوطة**
(mahtutat)ص.ع. بستر. وگم کرده شده.و
رجل محطوط‌القدر: مردپست‌قدرو‌فرومایه
و دربستر‌تن‌وبه‌واقشده.و **الیة‌محطوط**:

سرین پست. وجاریة محطوط المتنین. دختر پست شکم که پشت وی دراز و هموار باشد.

محظار (mehzâr) ا. ع. مگس سبز.

محظرب (mohazrab) ا. ص. ع. مرد استوار خلقت و تنگ حوصله. وحبل **محظرب**: ریسمان سخت تافته.

محضنبیء (mohzanbi) ا. ع. مرد زودخشم.

محظور (mahzur) ا. ع. حرام. و قوله تعالی: **ما کان عطاء ربك محظورا** ای مقصورا علی طائفة دون اخری.

محظورات (mahzurât) ع. ج. محظور: چیزهای حرام و ناروا و غیرمشروع. یق: **الضرورات تبیح المحظورات**.

محظوظ (mahzuz) ص. ع. **رجل محظوظ**: مرد بخت مند و دارای بهره از روزی و رزق.

محظوظ (mahzuz) ص - م. ف. پ. مأخوذ از تازی - بهره مند و بخت مند و خجسته. و شادمان و خرم و مسرور و خوشحال و خشنود و راضی و خرسند. و **محظوظ شدن**: خشنود و خرسند شدن و راضی گشتن. و **غیر محظوظ**: ناراضی و ناخرسند و ناخشنود.

محظی (mohzâ) ص. ع. تفصیل داده شده. و برگزیده شده.

محظی (mohzi) ص. ع. برگزیننده و ترجیح دهندهٔ چیزی بردیگری.

محظئب (mohaz'eb) ا. ع. مرد فربه و زودخشم. و مرد پرشکم.

محظیة (mahziyyat) ا. ع. کنیز مدخوله‌ای که ازون پنهان دارند. ج: محاظی.

محف (moheff) ص. ع. کسیکه غفلت میکند از مویهای سرخود و مدتی آنها را روغن نمالیده ژولیده میگذارد. و آنکه بسیار بار میکند اسب را.

محفار (mehfâr) ا. ع. بیل و هر آنچه بدان جائی را بکنند.

محفة (mehaffat) ا. ع. محافه و مرکبی مرزنان را مانند هودج ولی بی قبه.

محفد (mahfad) ا. ع. نام دهی.

محفد (mahfed) ا. ع. اصل و نژاد و خاندان و قصر سلطان. و نقش و نگار جامه. و چیزی که ستور را در آن علف میدهند. و نام دهی. ج: محافد.

محفد (mehfad) ا. ع. ظرفی که بدان غله را پیمانه کنند. و چیزی که در آن ستور را علف دهند. و کنار جامه. و زنبیل.

محفد (mohfed) ص. ع. شتر و یا شترمرغ شتاب رونده. و خدمتگاری که برای کردن کاری شتابان میرود. و کسی که می شتاباند.

محفر (mehfar) و **محفرة** (mehfarat) ا. ع. هر آنچه بدان جائی کنند و بیل. ج: محافر.

محفس (mohaffes) ص. ع. بیقرار و بی آرام در بستر. و علیحده و جداشده. و زنی که آرایش می کند ساقهای خود را با خلخال.

محفض (mohaffaz) ا. ع. زمین بسیار خشك.

محفض (mohaffez) ص. ع. کسیکه از دست چیزی را میاندازد.

محفظ (mohfaz) ص. برانگیخته شدهٔ از خشم.

محفظ (mohfez) ص. ع. کسی که بخشم میآورد.

محفظ (mohaffez) ص. ع. کسی و یا چیزی که سبب میشود سپردن به ذهن و یاد آوردن را.

محفظه (mahfaze) ا. پ. مأخوذ از تازی - جای حفظ کردن و نگاهداشتن. و مخزن و انبار و گنجینه. و **محفظهٔ ادراك**: جائی که در آن چیزی دریافت میگردد و در خاطر میماند.

محفف (mohaffef) ص. ع. بینوا و مفلس و تنگدست. و بافندهٔ جامه. و کسیکه میپوشاند و می پیچد چیزی را بجامه.

محفل (mahfal) و (mahfel) ا. ع. انجمن و گرد آمد نگاه مردمان. ج: محافل.

محفل (mahfel) ا. پ. مأخوذ از تازی - جای فراهم آمدن مردمان و یا هنگام آن و محل اجتماع و ازدحام و انجمن و مجلس و مجمع. و محل اتفاق و عهد و پیمان و محل مؤانست و موافقت. و محل اجتماع اهل طرب و اهل منبر. و محل قضا و محکمه و دیوان عدالت.

محفل (mohaffal) ص. ع. آراسته شده.

محفل (mohaffel) ص. ع. زینت دهنده و آرایش کننده. و جمع کننده.

محفلة (mohaffalat) ص. ع. **شاة محفلة**: گوسپندی که چند گاه وی را ندوشند تا جهة فروختن بزرك پستان و پرشیر نماید.

محفن (mehfan) ا. ع. کسیکه در مشت خود بسیار میگنجاند.

محفود (mahfud) ص. ع. **رجل محفود**: مرد مخدوم.

محفور (mahfur) ص. ع. کنده شده و کاویده شده و خالی شده. وکسی که دندانهای وی خالی شده و یا فرسوده شده باشد. و

عیب دار ونشاندار.

محفور (mahfur) ا. ع. نام شهری درکنار بحر الروم که در آنجا بساط های نیکو بافند.

محفوری (mahfuriyy) ا. ع. بساطهائی که درشهر محفور میبافند.

محفوظ (mahfuz) ص. ع. نگاه داشته شده و حفظ شده. و بخاطر سپرده شده.

محفوظ (mahfuz) ص. م. ف. پ. مأخوذ از تازی ـ نگاهداشته و حراست شده وحفظ شده ومحروس ومصون. و **محفوظ بودن**: مصون بودن و نگاه داشته بودن. و **محفوظ شدن**: نگاهداشته شدن.

محفوف (mahfuf) ص. ع. محاط شده واحاطه کرده شده. ومفلس و حاجت مند. ج: محفوفون.

محفوفون (mahfufuna) ع. ج. محفوف. یق: **هم قوم محفوفون** ای محاویج.

محفه (mahaffe) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ نوعی ازهوده وکجاوه.

محفی (mohfi) ص. ع. کسی که پای را برهنه میکند. وخداوند ستور سوده پای. و آنکه نیک میزد و میتراشد بروت را. وآنکه در سؤال و پرسش سخت و درشت باشد و مبرم در سؤال. و خیر خواه و نیک اندیش و مهربان.

محق (mahq) م. ع. **محقه محقاً**: (از باب فتح) : باطل و ناچیز کرد آنرا. ومحو وپاک کرد آنرا. و**محق الله الشیء**: برد خدا برکت آنچیز را و کاهانید آنرا. قوله تعالی: **یمحق الله الربوا و یربی لصدقات**. و **محق الحرالشیء**: سوزانید گرما آنچیزرا.

محق (moheqq) ص. ع. ثابت کننده ضدمبطل.

محق (moheqq) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ دارای حق وحق دارنده و ـ ق وراست گوینده.

محقان (mehqân) ا. ع. کسیکه کمیز رانگاه میدارد وسپس کمیز بسیار می اندازد.

محقانه (moheqqâne) ص. م. ف. پ. مأخوذ از تازی ـ بطورحق وازروی حق و منسوب بحق.

محقب (mohqab) ا. ع. روباه.

محقب (mohqab) ص. ع. آنکه در سواری ردیف کسی باشد.

محقب (mohqeb) ص. ع. فصل خشک وبی باران. وآنکه درکان چیزی نیابد. و سواری که در ترک خود چیزی بندد ویاآنکه کسی را در ردیف خود کند درسواری.

محقد (mahqed) ا. ع. محتد و طبع و اصل ونژاد.

محقد (mohqed) ص. ع. کسی که کینه میآورد وسبب میشودکینه‌را. وآنکه درکان تفحص نکرده چیزی نیابد.

محقر (mohaqer) ص. ع. ذلیل وخوارکننده.

محقر (mohaqqar) ص. ع. ذلیل و خوار و حقیر و فرومایه وناچیز.

محقر (mohaqqar) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ حقیر و فرومایه وناچیز.

محقر (mohaqqer) ص. ع. ذلیل و خوارکننده.

محقرات (mohaqqarât) ا. ع. ناچیزها و چیزهای خرد وریزه.

محقرة (mahqarat) م. ع. **حقرحقرا و محقرة**. ر. حقر.

محقرة (mahqarat) ا. ع. سواری. و پستی و خواری وذلت ودونی.

محقرة (mohaqqarat) ص. ع. مؤنث محقر: ذلیل وخوار وحقیر وفرومایه و ناچیز.

محقف (mehqaf) ا. ع. کسی که نخورد و ننوشد.

محقق (mohaqqaq) ص. ع. تحقیق شده ومعین شده. وثابت شده. ودرست وراست کرده و بدرستی دانسته شده.

محقق (mohaqqaq) ا. ع. سخن استوار. وجامهٔ محکم بافت. ونام خطی ازشش خط که ابن مقله وضع کرده بود.

محقق (mohaqqaq) ص ـ م. ف. پ. مأخوذ از تازی تحقیق شده وآشکارگشته و ثابت شده.

محقق (mohaqqeq) ص. ع. تحقیق کننده وثابت کننده. وکسیکه بدرستی می‌داندوکسی که بدرستی وخوبی میداند وتدریس میکند و میآموزاند. و کسیکه قرآن مجید را با تفسیر آن بخوبی فراگرفته باشد. وواجب کنندهٔ چیزی.

محقق (mohaqqeq) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ تحقیق کننده وکسی که مطلب را بدلیل ثابت و مبرهن میکند. ومعلم ومدرس و حکیم و فیلسوف. و باصطلاح صوفیه کسی که حقیقت اشیا کماینبغی بروی مکشوف شده باشد.

محققانه (mohaqqeqâne) م. ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ بدرستی و راستی و بطور تحقیق.

محققین (mohaqqeqin) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مردمان تحقیق کننده که بدلیل و برهان چیزی را ثابت میکنند.

محقلة (mahqalat) ا. ع. کشتزار وزمین قابل کشتکاری. ج: محاقل.

محقن (mehqan) ا. ع. مشك که در آن شیر دوشیده برشیرخفته ریزند. و لوله‌ای که برسرخریطهٔ چرم بسته بدان حقنه کنند.

محقن (mohqen) ص.ع. کسیکه نگاهداری میکند ازکمیز. وآنکه جمع میکند اقسام مختلف شیرها را و آنها را بهم میآمیزد.

محقنه (mahqane) ا. پ. مأخوذ از تازی. ابزاری که بدان حقنه میکنند.

محقو (mahqovv) ص. ع. گرفتار درد تهیگاه. و گرفتار درد شکم از خوردن گوشت.

محقور (mahqur) ا. ع. نام پنج حرف از حروف الفبا مجموع دراین کلام جد قطب.

محقوق (mahquq) ص. ع. لایق وسزاوار. یق: **هو محقوق به.**

محقون (mahqun) ص. ع. بازداشته شده ونگاهداشته شده.

محقی (mohqiyy) ص. ع. گرفتار درد تهیگاه و گرفتاردرد شکم از خوردن گوشت.

محك (mahk) م. ع. **محك. محکا** (ازباب فتح): ستیهید.

محك (mahek) ص. ع. ستیهنده.

محك (mehakk) ا. ع. آلت سودن. وسنگی که بران زرو سیم عیار کنند.

محك (mehak) و (mehakk) ا. پ. مأخوذ ازتازی. سنگی که بدان زروسیم عیار کنند. و آزمایش و امتحان. و **محك زرایمان**: حجر الاسود. و**محك زرین**: سنگی که بدان زروسیم عیار کنند. وحجرالاسود. و **محك صبر**: هرچه بدان شکیبائی را آزمایش کنند.

محکان (mahkân) ص. ع. ستیهنده ولجوج. و**رجل محکان**: مرددشوارخوی و بدخلق.

محکان (mohkân) ا. ع. از اعلام است.

محکد (mahked) ا. ع. اصل ونژاد. و پناهجای.

محکد (mohked) ص. ع. کسی که بدواعتماد میکنند. و کسی که بازپس میشود.

محکك (mohakkak) ص. ع. **الجذل المحکك**: چوبی که در عطن نهاده تاشتران گرگین خود را بدان درمالند. و قولهم: **اناجذیلها المحکك وعذیقها المرجب** اراد انه یشتفی برأیه وتدبیره: یعنی سودمندمیگردد برأی وتدبیر او.

محکك (mohakkek) ص. ع. کسیکه بسیارسخت میخارد.

محکل (mohkel) ص. ع. کار دشوار وپوشیده. وبرانگیزانندهٔ بدی و دشواری.

محکم (mohkam) ص. ع. استوار. استوارشده، وبازداشته شدهٔ ازفساد. و منع کرده شده.

محکم (mohkam) ص. م - ف. پ. مأخوذ ازتازی. استوار وخبوره وخبره و خبوك. ومقرو وبرقرار وقایم. وتوانا وقوی و مضبوط. وچسبیده و سخت و سفت و پیچ شده. و**محکم بودن**: استوار بودن وسخت و توانا بودن ومضبوط بودن. و**محکم شدن**: سخت شدن ومضبوط گشتن واستوارشدن. و **محکم کردن**: استوارکردن ومضبوط کردن و سخت پیچانیدن پیچ وسفت کردن.

محکم (mohkem) ا. ع. استوار کننده.

محکم (mohakkem) و (mohakkam) ا. ع. عاقل وباتدبیر. وخود انصاف دهنده. و بی جنبش در هنگام شهادت. ج: محکمون و محکمون. الحدیث **ان الجنة للمحکمین** و هم قوم من اصحاب الاحدور الذین خیروا بین القتل والکفر فاختاروا الثبات علی الاسلام مع القتل.

محکم (mohakkem) ا. ع. پیر کار آزمودهٔ باحکمت.

محکم (mohakkem) ص. ع. بازدارنده ومنع کننده. و کسیکه باقدرت وتوانائی تقلید میکند.

محکمات (mohkamât) ع. ج. محکمة.

محکمة (mahkamat) ا. ع. محل قضاوت وسرای قاضی و عدالت خانه وداوری خانه.

محکمة (mohkamat) ص. ع. مؤنث محکم. ج: محکمات. و **السورة المحکمة**: سوره‌ای ازقرآن مجید که عمل بآن واجب باشد وسورهٔ غیرمنسوخه وسوره‌ای که محتاج تأویل نباشد مانندقصص انبیاء. و **آیات محکمات**: آیات واضح که سامع را محتاج بتاویل نیفند و یا از قل تعالوا اتل ماحرم ربکم علیکم تا آخرسوره.

محکمة (mohakkemat) ا. ع. گروهی از خوارج.

محکمون (mohakkamuna) و (mohakkemuna) ع. ج محکم (mohakkem) و (mohakkam).

محکمه (mahkame) ا. پ. مأخوذ ازتازی - جای حکم کردن و قضاوت نمودن. و**محکمهٔ شرع**: جای حکم کردن قاضی و حاکم شرع. و**محکمهٔ طبیب**: جای حکم کردن طبیب. و**محکمهٔ عرف**: عدالت خانه

ودیوان عدالت .

محکمی (mohkami) ا . پ - مأخوذ ازتازی - استواری وسختی و سفتی و و بستگی .

محکوك (mahkuk) ص . ع . سوده شده وخراشیده شده .

محکوك (mahkuk) ص . پ. مأخوذ ازتازی- حك شده ومحوشده وتراشیده شده .

محکوم (mahkum) ص . ع . حکم کرده شده وفرموده شده .

محکوم (mahkum) ا - ص . پ . مأخوذ از تازی - فرموده شده و امر کرده شده. وفرموده. ومأمور ومجبور وفرمان داده شده. و تعیین شدهٔ باکمال قدرت. ومطیع و فرمانبردار و در زیر فرمان و درتحت حکم و خدمتگار .

محکومة (mahkumat) ص. ع. **فرس محکومة** : اسب لگام کرده شده و دهنه زده شده

محکی (mohkiyy) ص . ع . بیان شده وگفته شده و بازگفته شده و نقل شده. و نوشته شده. و**محکی عنه** : نقل شدهٔ از او .

محل (mahl) ا . ع . مکروبدی و فریب. وگرد وغبار. وخشکسال. و ایستادگی باران وسختی وتنگی. ج : محول .

محل (mahl) ص . ع . **رجل محل**: مرد بی‌خیروبیفایده. و**ارض محل**: زمین قحط رسیده .

محل (mahl) م . ع . **محلت الارض محلا** (از باب کرم) : خشکسالی رسید آن زمین را و قحط زده شد و گرفتار قحطی گردید. و**محل به محلا ومحالة** (از باب نصروسمع وکرم) : سعایت ازوی کرد نزد سلطان و رنج داد اورا بسعایت.

محل (mahel) ا . ع . آنکه رانده شود وطرد کرده شود چندان که مانده گردد .

محل (mohol) ع . ج. محال. و ج.ج. محالة .

محل (mahall) ا . ع . جای فرود آمدن .

محل (mahall) م . ع . **حل حلا وحلولا وحللا ومحلا** .ر. حل .

محل(mahal) و (mahall) ا. پ. مأخوذ از تازی - جائی که در آن توقف می کنند و سکنا مینمایند. وبنا و عمارت وکوشك و خانه و حولی. ومسکن و منزل و جای و مقام و جایگاه و موضع وموقف. و توقیر و احترام. ومحال ومحله. وجانب وتوقف ووقت و هنگام و فصل وموقع. و فرصت. وسزاوار و لایق ومستحق. و **غیرمحل** : غیرسزاوار وغیر مستحق. و **محل نگذاشتن** : بیاعتنائی کردن و توقیر واحترام نکردن.

محل (mahell) ا. ع. جای کشتن قربانی. وهدی وزمان آن. و**محل الدین**: مهلت وام ودین.

محل(mahell) م . ع . **حل حقی علیه محلا** (ازباب ضرب): واجب شدحق من بروی.

محل (mohell) ص . ع . از حرم بیرون آمده. و**شاة محل**: گوسپندی که‌چون گیاه بهار خورد شیر فرو آورد. و**رجل محل** : مرد شکنندهٔ حرمت‌حرام. ومردی که هیچ عهد برخوندندارد. ومردی که ماه‌حرام و یاحرم را حرمت ننهد. و نیز **محل**: حلال کننده .

محلا (mohallâ) ا . پ . قطعهٔ کوچکی ازگوشت کباب شده‌که برآن آب‌لیمو افشانده باشند. و بادنجان بریان کرده . مخلا .

محلاء (mehlâ') ا . ع . ابزاری آهنین که بدان موی تراشند ویا پوست بر کنند .

محلاب (mehlâb) ا . ع . شیر دوشه .

محلأة (mehla'at) ا. ع. ابزاری که بدان سرمه در چشم می کشند. و ابزاری آهنین که بدان موی و چرك ازروی ادیم‌دور کنند .

محلات (mahallât) ا . پ . نام ولایت کوچکی از توابع اصفهان که دارای چشمهٔ آب گرم گوگردی میباشد و هوی آنجا بخوبی ممتازاست.

محلات (mahallât) ا. پ . مأخوذ ازتازی- محله‌های شهر وجزآن.

محلات (mahallât) ع . ج . محلة .

محلات (mohellât) ا . ع . دیك ودستاس. ودول ومشك . و کاسه. وکارد وتبر . وآتش زنه.

محلاج (mehlâj) ا . ع . ابزاری آهنین که بدان پنبه را ازپنبه‌دانه جدا کنند. و وردنه و چوبی که بدان نان رابهن‌گردکنند .و خرسبك شتاب رو. ونام اسبی.

محلال (mehlâl)ص.ع. **روضة محلال** : مرغزاری که دروی بسیار فرود آیند. و کذلك: **محل محلال**.

محلب (mahlab) ا . ع . عسل وانگبین. ویکنوع دانه ای شبیه بشاهدانه که‌در آذربایجان می روید . و **حب المحلب** : یکقسم داروئی معطر .

محلب (mehlab) ا . ع . شیر دوشه .

محلب (mehlab) ا . پ . نام درختی خوشبوی مانند صندل شبیه بدرخت بید ودارای گلی سپید و مردم نهاوند از چوب آن دستهٔ تازیانه سازند و تخم آنرا تازیان **حب المحلب** خوانند .

محلب (mohleb) ص . ع . کسی که اعانت میکند دیگری‌را در شیردوشیدن. و یاری دهنده .

محلبة (mahlabat) ا . ع . جائی که در آن حب‌المحلب میروید.

محلة(mahlat) ص .ع. **ارض محلة** : زمین قحط رسیده .

محلة (mahallat) ا . ع . جای فرود آمدن. و زمان فرود آمدن. وجای باش و برزن وکوی ومحلهٔ شهر و منزلگاه .

محلة(mohellat) ص . ع . **تلعة محلة**: پشته‌ای که گنجایش یلم ویادودرخانه داشته باشد .

محلتانْ (mohellatâne) ا . ع . بصیغهٔ تثنیه: دیك ودستاس.

محلج (mehlaj) ا . ع . محور و آهن و یا چوبی‌که بر آن چرخ آب میگردد. و خرسبك شتاب رو .

محلج (mohlej) ص . ع . **نقد محلج** : زر حاضر ودرخشان .

محلج (mehlaj) و **محلجة** (mehlajat) ا. ع . تخته‌ای که بروی آن پنبه دانه را از پنبه سوا میکنند .

محلحل (mohalhal) ا .ع. مهتر دلاور و بزرك و فربه بسیار مروت ویا ستبر سخت .

محل‌دار (mahal-dâr) ا . پ . نگهبان وحارس محلهٔ شهر .

محل‌دیو (mahal-div) و**محل دیوه**(mahal-dive)ا.پ.نام چند جزیره.

محلس(mohlas) ص . ع .سیر **محلس** : سیر بی فتور وخلل. و **ماهو الامحلس علی‌الدبر** یعنی لازم گرفته است آن کار را مانند قرحه‌ای که برپشت‌شتر است .

محلس (mohles) ص . ع . کسی که با گلیم میپوشاندپشت شتررا. وبارانی‌که با قطره‌های کوچك مدام و پیوسته ببارد . و نیز **محلس**: مفلس وکسی‌که دارای افلاس‌باشد ج : محالس.

محلسة (mohlesat) ص . ع . **ارض محلسة** : زمینی‌که گیاه برروی وی از بسیاری مانند گلیم باشد .

محل سرای(mahal-sarây)ا.پ. عمارت متعلق‌بزنان. وعمارت پادشاهی.

محلط (mohlet) ص . ع. تندوتیز در سوگند یاد کردن.

محلف (mohlef) ص . ع.سوگند دهنده. و هرآنچه کسی دروی شك‌کرده‌سوگند خوردکه چنین است و یا چنین نیست. و منه **کمیت محلف** یعنی مشتبه االلون که بعضی آنرا کمیت گویند و بعضی سرخ. **وغلام محلف**: کودکی که دربلوغ وی شك‌کنند .

محلف(mohallef) ص . ع.سوگند دهنده.

محلفان (mohlefâne) ا . ع . بصیغهٔ تثنیه: نام‌دوستاره‌ای که قبل‌از سهیل‌طلوع میکنند و چون آنها را بنگرند یکی‌سوگند یاد میکند که سهیل همین است و دیگری سوگند میخورد که سهیل نیست و آن دوستاره یکی‌را حضار ودیگری‌را الوزن نامند، بق: **حضار والوزن محلفان.**

محلفة (mohlefat) ص.ع. **ناقة محلفة** : ماده شتری که در فربهی وی شك کنند .

محلق (mehlaq) ا . ع . استره. و گلیم درشت. ج : محالق .

محلق (mohallaq) ص . ع . تراشیده شده و سترده شده ومقراض‌شده .

محلق (mohallaq) ا . ع.خرمائی که دوثلث آن پخته شده باشد . وجائی از منی که در آنجا سر تراشند وجای‌سر تراشیدن. و لقب شخصی .

محلق (mohalleq) ص . ع. کسی که میتراشد موی سرخودرا .

محلق (mohalleq) ا . ع . خنور اندك‌خالی. ورطب اندك رسیده. و گوسپند لاغر .

محلقة (mehlaqat) ا . ع . استره .

محلقة(mohalleqat) ا . ع . واحد محلق یعنی یکدانه خرمائی که دو ثلث وی رسیده باشد. ونیزشترانی‌که‌بشکل‌حلقه‌برآنهاداغ کرده باشند . ونام اسبی .

محلقم (mohalqem) ص . ع . **رطب محلقم** : رطبی‌که از بن وی پختگی شروع شده باشد .

محلقن (mohalqen) ص . ع . خرمائی که دوثلث وی پخته شده باشد.

محل گوی (mahal-guy)ص.پ. گویندهٔ لایق وشایسته .

محلل(mohallal) ا.ع. چیزکم. و آبی‌که از آمد شد شتران در وی تیره و کدر شده باشد.

محلل (mohallal) ص . ع . **مکان محلل** : جائی‌که در آن بسیار آمد شدکنند. ونیز **محلل** مباح ومشروع .

محلل (mohallel) ص . ع . حلال کننده و مباح کننده .

محلل (mohallel) ا . ع . اسب

سیوم رهان که اگر سبق یابد بگیرند و اگر مسبوق شود چیزی ندهند. و حلال کنندهٔ سه طلاقه را باینکه باوی نکاح کنند تا برشوهر اول مباح گردد .

محلل (mohallel) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ حل‌کننده و گدازنده و تحلیل برنده. و **محلل زن سه طلاقه** : آنکه موقتاً نکاح کند وی را تا بر شوهر اول مباح و حلال گردد .

محللات (mohallelât) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ داروهای تحلیل برنده که آماس و ورمهارا گداخته و برطرف سازند.

محلم (mohlem) ص . ع. خواب بیننده .

محلم (mohallem) ص . ع. کسی که بردبار میگرداند و امر به برد باری می ـ کند .

محلنکك (mohlankek) ص.ع. سخت سیاه .

محلوب (mahlub) ص . ع . دوشیده‌شده. و**سقاء محلوب**: مشك‌دباغت شدهٔ باگیاه حلب.

محلوت (mahlut) ص . ع. تراشیده شده وسترده شده.

محلوج (mahluj) ص . ع . **قطن محلوج**: پنبه‌ای که پنبه دانه‌را ازوی‌بیرون کرده باشند .

محلوج (mahluj) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ پنبهٔ زده شده وبخیده‌و حلاجی‌کرده شده‌آمادهٔ برای رشتن که بنجك وبندك وبندش نیزگویند .

محلوس (mahlus) ا. ع. کس‌لاغر کم گوشت.

محلوف (mahluf) ا . ص . ع . سوگندیاد کرده. و **لا محلوفاً بالله** یعنی سوگند می خورم .

محلوف (mahluf) ا . ع . سوگند .

محلوف (mahluf) م . ع . **حلف حلفا و حلفاً وحلفاً و محلوفاً و محلوفة** (از باب ضرب) : سوگندخوردن. ر. حلف (haf) و (helf) و (halef).

محلوفاء ('mahlufâ) ا . ع. یق **لا ومحلوفائه** یعنی سوگندمی خورم.

محلوفة (mahlufat) ا. ع. سوگند. و یق : **اقسم و محلوفة بالله** یعنی سوگند می‌خودم .

محلوفة (mahlufat) م.ع. **حلف محلوفاً ومحلوفة**. ر. حلف (half) و (helf) و (halef).

محلوق (mahluq) ص.ع. تراشیده شده .

محلول (mahlul) ص . ع. گداخته شده وحل شده .

محلول (mahlul) ا . ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ گداخته‌شده وحل‌شده وذوب شده و آب شده. و انحلال. وقابل انحلال .

محلولك (mahlavlek) ص . ع. سخت سیاه.

محله (mahalle) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ کوی وبرزن ویك قسمت از چندین قسمت شهر ویاقریه ویاقصبه. و منزل وجای فرود آمدن و مقام مردمان .

محله‌دار (mahalle-dâr) ا . پ . کدخدای‌محله و رئیس محله که درتحت‌فرمان کوتوال میباشد .

محلی (mohli) ص . ع . آرایش کنندهٔ چشمها. وکسی‌که چیزی‌راشیرین‌می‌کند و یا شیرین می‌یابد .

محلی (mahalli) ا . ع . خواجه سرا. و منسوب‌بحرم سرا.

محلی (mahallı) ا. پ منسوب بمحل .

محلی (mahali) ا . پ . بایای مجهول مأخوذ از تازی ـ اعتنا و توقیر و احترام .

محلی (mohallâ) ص . ع . شیرین‌کرده شده. وجلا داده شده. وآراسته شده وزینت داده‌شدهٔ با زیور. ووصف کرده شده. و فرمان داده شده. وخوش‌نما وظریف نوشته شده .

محلی (mohalli) ص . ع . کسی که زینت می‌کند قبضه و غلاف شمشیر را. و شیرین کننده. و آنکه بیان‌می‌کندووصف‌می‌نماید برای کسی حلیه وآرایش ظاهری وی را.

محم (mehamm) ا . ع . ظرفی آهنین ویا برنجین سرتنك که دروی آب گرم کنند .

محم (mohemm) ا . ص . ع . گرم کنندهٔ آب. و پیماینده و تحدید کننده. و نزدیك‌وحاضر ودست‌رس. وکسی‌که‌گرفتارتب شده. وآنکه در اندوه و رنج افتاده باشد. و کسی‌که سیاه می‌کند. و آنکه خود را باآب گرم ویا آب‌سردمی‌شوید. وگرم. ومبتلای‌تب. وآنکه‌در زمین تبناك‌واقع گردد. وخویشاوند.

محماح (mahmâh) ا . ع . مرد چست سبك روح . ومرد زفت دشوار خوی .

محماح (mahmâhe) ا. ع. کلمه ایست که دلالت بر فنای چیزی و انقطاع آن می‌کندودراشعار برفنامی‌گویند: **محماح بحباح**.

محماصة (mehmâsat) ا . ع . زن دزدکار آزموده .

محماق (mehmâq) ص .ع. زنی

که عادت وی زادن بچه‌های احمق باشد.

محمة (mahammat) ا. ع. هرآنچه برآن قصد کنند. وسبب تب. ونام دهی درصعید مصرودر اسکندریه.

محمة (mahommat) و (mohemmat) ص. ع. **ارض محمة**: زمین بسیارتب. وزمینی که تب آورد. وکذلك **ارض محمة**.

محمة (mohemmat) ا. ع. حاجت سخت ودرهم. وغم اندازنده. وحاجت حاضر و موجود.

محمج (mohammej) ص. ع. آنکه تیزمی‌نگرد و درچیزی خرد می‌نگرد. و آنکه چشم وی بمغاك فروشده باشد. وآنکه چهرهٔ وی ازخشم تغییر کرده باشد. وآنکه چشم راگشاده پیوسته بنگرد. و آنکه حدقهٔ چشم‌را ازبیم ووعید و یا لاغری پیوسته بگرداند.

محمح (mahmah) ا. ع. مردچست سبك روح. ومرد زفت دشوارخوی.

محمحة (mahmahat) م. ع.

محمح فلانا محمحة: خالص کرد دوستی را بافلان.

محمحم (mohamhem) ص. ع. اسب شخولنده.

محمد (mahmad) و (mahmed) م. ع. **حمد حمدا و محمدا و محمدا** ر. حمد.

محمد (mohmed) ص. ع. کسی که کارهای وی سزاوارستایش است.

محمد (mohammad) ا. ع. ستوده وکسی که دارای خصلتهای نیکو بود وخصلتهای نیك وی بسیار باشد. وآنکه بسیارحمد گوید. وازاعلام است.

محمد (mohammad) ا. ع. صلی الله علیه وآله وسلم بن عبدالله بن عبدالمطلب ابن هاشم بن عبدمناف بن قصی بن کلاب بن مرة بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر بن مالك بن نضر بن کنانة بن خزیمة بن مدرکة بن الیاس بن مضر بن نزار بن معدبن عدنان که واپسین وخاتم پیغمبران است وبقول جمهور نضر ابوالقریش میباشد و مادر آن بزرگوار آمنة بنت وهب بن عبد مناف و تولد همایونش درماه ربیع‌الاول سال عام‌الفیل که سال چهل وهشتم سلطنت انوشیروان باشد مطابق با سال ۵۸۳ از تولد حضرت مسیح و چون عمر مبارك آن حضرت به چهل رسید خداوند تبارك وتعالی وی را برهمهٔ مردم کرهٔ ارض از سپید وسرخ وسیاه مبعوث کرد وشریعت وی را ناسخ تمام شرایع گذشته قرار داد وسیزده سال و دوماه وچند روز پس ازبعثت از مکهٔ معظمه بمدینهٔ مکرمه هجرت فرمود یعنی در سال ۶۲۲ از تولد حضرت مسیح ونه سال ویازده ماه و ۲۲ روز پس از هجرت در مدینهٔ منوره وفات فرمود. الامام الهمام **محمد بن علی بن الحسین الباقر**: امام پنجم از ائمهٔ اثنی عشر تولد همایونش در مدینهٔ طیبه در سال ۵۷ هجری ووفاتش درشهرمدینه درسال ۱۱۴ هجری. الامام الهمام **محمد بن علی بن موسی التقی** امام نهم از ائمهٔ اثنی عشر تولد همایونش در سال ۱۹۵ هجری ووفاتش دربغداد درسال ۲۲۰ ومرقدشریفش مزار عامه. الامام **محمد ابن ادریس بن العباس**: معروف بشافعی. ر. شافعی.

محمد (mohammad) ا. پ. مأخوذ ازتازی. ازاعلام است ونام چندنفراز پادشاهان اسلام: **محمد بن ملکشاه**: پنجم پادشاه سلجوقی در ۴۹۸ هجری جلوس کرده ودر ۵۱۱ وفات نمود. **محمد دویم**: یازدهم پادشاه سلجوقی جلوسش در ۵۲۸ هجری ووفاتش در ۵۵۴. **سلطان محمد** ششمین پادشاه ازخوارزمیان در ۵۹۶ جلوس کرد و در ۶۱۷ وفات نمود. **محمد بن بزرك امید**: دویمین پادشاه از سلسلهٔ اسماعیلیه در ۵۵۷ جلوس کرد و در ۵۶۱ وفات نمود. **محمد بن حسن**: پنجمین پادشاه ازسلسلهٔ اسماعیلیه در ۵۶۱ جلوس کرد ودر ۶۰۷ وفات نمود. **سلطان محمد خدا بنده الجایتو**: نهمین پادشاه مغول در ۷۰۳ جلوس کرد در ۷۱۶ وفات نمود. **شاه سلطان محمد**: چهارمین پادشاه صفوی در ۹۸۵ جلوس نمود ودر ۱۰۰۳ وفات کرد. **آقا محمد خان**: اولین پادشاه قاجار در ۱۲۰۰ جلوس نمود و در ۱۲۱۱ وفات کرد. **محمد شاه دویم**: سیومین پادشاه قاجار در ۱۲۵۰ جلوس کرد ودر ۱۲۶۴ وفات نمود. **محمد خان اول**: سلطان پنجم از آل عثمان در ۸۱۶ جلوس نمود ودر ۸۲۴ وفات کرد. **محمد خان ثانی**: فاتح قسطنطنیه سلطان هفتم از آل عثمان در ۸۵۵ جلوس کرد ودر ۸۸۶ وفات کرد. **محمد خان ثالث**: سلطان سیزدهم از آل عثمان در ۱۰۰۴ جلوس کرد ودر ۱۰۱۳ وفات نمود. **محمد خان رابع**: سلطان نوزدهم از آل عثمان در ۱۰۵۸ جلوس کرد و در ۱۰۹۹ از سلطنت خلع گردید. **محمد شاه هندی**: صاحب زیج د. ۱۱۶۳ هجری وفات نمود.

محمدة (mahmadat) و (mahmedat) م. ع. **حمد حمدا و محمدة و محمدة** ر. حمد.

محمدة (mahmedat) ا. ع. ستایش. ج: محامد.

محمدت (mahmedat) ا. پ. مأخوذ ازتازی. ستایش ومدح وثناو ذکرخیر ونیك نامی.

محمده ساز (mahmede-sâz) ص. پ. آنکه عوض میدهد شکر و سپاس خداوندی را.

محمدی (mohammadi) ص. پ.

مأخوذ ازتازی ـ منسوب به محمدودین حنیف اسلام. وگل محمدی: گلسرخ.

محمر (mehmar) ا. ع. اسب پالانی. ج: محامر. وآهن وجز آن که بدان پوست بازکنند وسلخ نمایند وموتراشند. وکسی که مفت عطا میکند. ولئیم وناکس.

محمر (mohmer) ا. ع. ماده شتری که بچه از شکمش بیرون نیاید تا آنکه بمیرد. وشتاب رونده.

محمر (mohammar) ص. ع. کسی که بوی باحمار گفته شده باشد.

محمر (mohammer) ص. ع. آنکه بکسی گوید یاحمار. وآنکه بزبان حمیر سخن گوید. وکسی که از گروه محمره باشد. وکسی که با سرخی مینویسد.

محمر (mohammar) ص. ع. سرخ.

محمرة (mohamerat) ا. ع. گروهی از خرمیة مخالف با مبیضة.

محمره (mohammare) ا. پ. نام بندری ازملک خوزستان درملتقای شط العرب وورود کارون ودارای ۱۰۰۰۰ نفر جمعیت.

محمش (mohmec) و (mohammec) ص. ع. کسی که بخشم میآورد. وکسی که هیزم درآتش میاندازد.

محمص (mohammas) ص. ع. برشته شده وبریان گشته. یق: **حب محمص**.

محمص (mohammes) ص. ع. بریان کننده وبرشته کننده.

محمض (mahmaz) و (mohmaz) ا. ع. موضعی که درآن ستور گیاه شور خورد.

محمض (mohmez) ص. ع. جائی که گیاه شور وتلخ رویاند.

محمطرة (mohamtarat) ص. ع. **ابل محمطرة**: شتران گران بار ایستاده.

محمق (mohmeq) ا. ع. اسب لاغر وسبک. ومادیانی که دیگری برزادن وی سبقت یابد.

محمق (mohmeq) ص. ع. **امراة محمق**: زنی که بچگان احمق زاید.

محمقات (mohmeqât) ص. ع. ج. محمقة.

محمقات (mohmeqât) ا. ع. هر شبی که در تمام آن ماه باشد وگاه بود که ابر را ماه فرا گیرد و چنان گمان برند که صبح شده.

محمقة (mohmeqat) ص. ع. **امراة محمقة**: زنی که بچه های احمق زاید. ج. محمقات.

محمل (mahmel) ا. ع. کجاوه. ج: محامل. و زنبیلی که بدان بوی خرمن انگور کشند. وهرچیزی که بدان چیزی راحمل کنند. ومحل اعتماد. یق: **ماعلی فلان محمل** ای معتمد: نیست محل اعتمادی برفلان.

محمل (mahmel) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ هودج وکجاوه که برشتر بندند وهر آنچه بدان چیزی حمل کنند. ومخمل واطلس ویا پوشاک دیگوی که هرساله برای خانهٔ کعبه می فرستند. وهر آنچه می تواند محل اعتماد واقع گردد.

محمل (mehmal) ا. ع. دوال شمشیر. وریشهٔ درخت. ج: محامل.

محمل (mohmel) ا. ع. آنکه بارمی برد. وآنکه یاری میدهد بربردن بار. وزنی که شیروی بدون حمل فرودمی آید.

محمل (mohammal) ص. ع. برده شده وحمل شده.

محمل (mohammel) ص. ع. برنده وحمل کنندهٔ نامه وجز آن.

محملق (mohamleq) ص. ع. گشاده چشم. ونگرنده.

محمل کش (mahmel-kac) ا. پ. کجاوه کش وآنکه جلو شتر کجاوه را میکشد.

محمم (mohammem) ص. ع. ادا کنندهٔ کابین زن پس ازطلاق وی. وکسی که روی با انگشت و زغال سیاه میکند. وسر موی برآمدهٔ پس از تراشیدن. وکودک برآمده ریش. وجوزهٔ پربرآورده.

محمنة (mahmanat) و (mohmenat) ص. ع. **ارض محمنة**: زمین بسیارکنه. و کذلک **ارض محمنة**.

محمود (mahmud) ص. ع. ستایش کرده شده.

محمود (mahmud) ا. ع. نام فیل ابرهه رئیس اصحاب فیل. واز اعلام است.

محمود (mahmud) ا. ص. پ. مأخوذ از تازی ـ ستوده وستایش کرده شده. و از اعلام است. **سلطان محمود**: ملقب به یمین الدوله و امین المله سیومین پادشاه ازغزنویان که در ۳۸۷ هجری برتخت سلطنت ایران جلوس کرد و در ۴۲۱ وفات نمود. **محمود بن محمد**: هفتمین پادشاه سلجوقی در ۵۱۱ هجری جلوس نمود و در ۵۲۵ وفات کرد. **محمود اول**: سلطان ۲۴ از آل عثمان در ۱۱۳۳ هجری جلوس نمود ودر ۱۱۶۷ وفات نمود. **محمود دویم**: سلطان سیم از آل عثمان در ۱۲۲۳ هجری جلوس کرد و در ۱۲۵۵ وفات کرد. **محمود افغان**: در سال ۱۱۲۵ هجری در اصفهان برتخت پادشاهی ایران جلوس کرد و در ۱۱۲۷ کشته شد.

محموده (mahmude) ا. پ. داروئی مسهل که سقمونیا نیزگویند.

محمودی (mahmudi) ا. پ. قسمی از سیم مسکوک. و نام گروهی از

افغانان .

محموراء (mahmurâ') ع . ج. حمار.

محموز (mahmuz) ع . ص . تیزوتند. وشراب تیزوترش. و رجل **محموز البنان** : مرد سخت پنجه وتوانا .

محموصة (mahmusat) ا . ع . گوسپند دزدیده .

محموق (mahmuq) ا.ع. گرفتار بیماری حماق وچیچك.

محمول (mahmul) ص.ع. بارحمل شده وبارشده وبرداشته شده. وبه سر وبه پشت ستور بارکرده شده . ورجل **محمول**: مردبهره مند شده از سواری مرکب خوشرفتار .

محمول (mahmul) ا . ع. جنین وبچهٔ درشکم .

محمول (mahmul) ا.پ. مأخوذ ازتازی. هرچیز برداشته شده . و به اصطلاح منطق خبردر مقابل مبتدارا گویند. ر. موضوع.

محمولة (mahmulat) ا . ع. نوعی ازگندم تیره‌رنك بسیاردانه. وباروبار کشتی و جهاز .

محموم (mahmum) ص .ع. تب کرده وگرفتار تب . وتقدیرشده .

محمی (mahmi) ا . ع . شیر بیشه .

محمی (mohmâ) ص . ع . **حدید محمی** : آهن تافته شدهٔ درآتش .

محمی (mohmi) ص . ع . حمایت‌کننده . ونگهبان ومحافظ. وگرم کنندهٔ آهن .

محمی (mahmiyy) ص . ع . حمایت‌کرده شده . ونگاهداشته شده. وآهن گرم شده . وگرفتار تب .

محمی (mahmiyy) ا . ع. شیربیشه.

محمیة (mahmeyat) م.ع. حمی **حمیة ومحمیة** . ر. حمیة. وحمی **حمیاً وحمایة ومحمیة** .ر. حمایة .

محمیة (mahmeyyat) ص . ع . شهرحراست شده . وشهرپایتخت و جزآن .

محن (mahn) ا . ع. **محنه محنا** (ازباب فتح) : آزمود آنرا. و**محن فلاناً عشرین سوطاً** : زدفلان را بیست تازیانه. و**محن الثوب** : پوشید آن جامه راتاکهنه شد. و**محن زیداً الشیء**: بخشید آنچیزرا بزید. و **محن امرأته** : گائید زن خودرا. و **محن البئر** : برآورد گل وخاك آن چاه را وپاك کردآنرا. و **محن الادیم**: نرم گردانید آن چرم را و برکند پوست آنرا.

محن (mahan) ا.ع . نرم از هر چیزی . و رنج دیدگی . و درماندگی از همهٔ روز رفتن وازجز آن .

محن (mehan) ع.ج .محنة .

محن (mehan) ا . پ . مأخوذ از تازی . رنجها و محنتها . وآزارها . و **عالم پرمحن**: عالمی که همهٔ آن رنج وآزار است یعنی‌این عالم.

محنا (mohnnâ) ص . ع . کج . وخمیده وپیچیده .

محناة (mahnât)**محناة الوادی:** خم وادی .

محنب (mohannab) ا.ع. پیرکوز پشت .

محنب (mohannab)ص.ع.**فرس محنب:** اسب که پشت وی کوز و دست های وی منحنی باشد.

محنة (mehnat) ا . ع . آزمایش و بلا ج: محن .

محنت (mehnat) ا . پ . مأخوذ ازتازی ــ رنج وکوشش. وجهد و مزدوری و بدبختی .وآفت و سختی . وبلا ودرماندگی و نکبت و خواری . و زحمت . و اندوه و دلگیری. ودشواری. و ورزه وکسب وکار. و **محنت کشیدن**: رنج بردن . و زحمت کشیدن. وکوشش کردن . وورزیدن . وکسب کردن. وکار کردن. وتحمل سختی و بدبختی وچیزهای ناملایم کردن. **محنت دنیا**: شغل و کارهای دنیا .

محنت‌بر (mehnat-bar) ا . پ . رنج بر. و زحمت‌کش .

محنت پرست(mehnat-parast) ص. پ. ستم‌کش . مظلوم .

محنت زده (mehnat-zade) ص.پ. آزرده وغمگین. ودل تنك. وگرفتار رنج .

محنت‌کش (mehnat-kac)ص. پ. ستم‌کش. وزحمت‌کش. وکارکن.

محنت کشی (mehnat-kaci) ا. پ. نکبت. وخواری وتحمل.

محنت کشیده(mehnat-kacide) ص. پ. ستم دیده. ومظلوم .

محنتی(mehnati) ص.پ. مأخوذ از تازی ــ کوشش کننده . و دشواروسخت. و بدبخت وبی طالع. وآزموده شدهٔ دررنج زحمت وکوشش.

محنث (mohnes) ص . ع. کسی که بزه‌مندمی کند. وخلاف سوگند میگرداند . وکسی‌که مایل میگرداند از باطل بسوی حق. و رسوای بدبخت.

محنج (mohnej) ص. ع . آنکه می‌پیچاند و خم میکند و تاب میدهد. وحیله باز. و آنکه سوگند دروغ می خورد.

محنجة (mehnajat) ا . ع. اسباب وابزار وآلت.

محنذ (mohnez) ص. ع. کسی

که بسیار آب درشراب می‌آمیزد. وآنکه اندك می آمیزد.

محنذی (mohanzi) ا.ع. بسیار دشنام دهنده.

محنش (mehnac) ص.ع. **رجل محنش**: مرد پیشه ور کار کن.

محنش (mohnec) ص.ع. شتابانده. و آنکه باز می‌گرداند.

محنط (mohnat) ا.ع. میت و مرده.

محنط (mohnet) ص.ع. گیاه رمث سپیدگشته و پخته شده. وحنوط مالندهٔ برمرده.

محنط (mohannet) ا.ع. کسی که حنوط می‌مالد برمرده. ورسیدهٔ از گیاه رمث.

محنظی (mohanzi) ص.ع. بدزبان وفحاش.

محنق (mohnaq) ص.ع. پر از خشم وکینه.

محنق (mohneq) ص.ع. بخشم آورنده. ج: محانق. **وحمار محنق**: خرلاغر شدهٔ از بسیاری گشنی. **وبعیر محنق**: شتر لاغرویافربه. ج:محانیق. یق: **ابل محانیق**.

محنك (mehnak) ا.ع. رشتهٔ حنك بند. ولواشه.

محنك (mohnak) ص.ع. مردی که آزمایش وتجربهٔ درکارها ویرا استوار کرده باشد.

محنك (mohnek) ص.ع. کسی ویا چیزی که کار آزموده میکند.

محنك (mohannak) ص.ع. مردی که آزمایش درکارها ویرا استوار کرده باشد. **وصبی محنك**: کودکی که خرمای خائیده برکامش مالیده باشند.

محنك (mohannek) ص.ع. آزمایش کننده.

محنو (mahnovv) ص.ع. **رجل محنو**: مرد پشت درتا شدهٔ ازکلانسالی.

محنوة (mahnovat) ا.ع. **محنوةالوادی**: خم وادی. ج: محانی.

محنوج (mahnuj) ص.ع. **حبل محنوج**: ریسمان سخت تافته.

محنوذ (mahnuz) ص.ع. **فرس محنوذ**: اسب دوانیده و سپس جل کردهٔ در آفتاب بسته تاعرق کند.

محنوش (mahnuc) ص.ع. **رجل محنوش**: مرد گزیده مار ویا دیگر ازهوام وحشرات. ومرد گرفتار بدی. و مرد رانده شدهٔ بااکراه وجبر. ومرد پوشیده حسب. ومرد ورغلانیده شده.

محنوك (mahnuk) ص.ع. **صبی محنوك**: کودکی که خرمای خائیده برکامش مالیده باشند.

محنون (mahnun) ص.ع. دیوانه وگرفتار صرع.

محنی (mohni) ص.ع. زن مهربان برکودك که پس از مردن شوی جهت مهربانی فرزند خود شوهر نکند.

محنی (mohannâ) ص.ع. کج وخمیده وپیچیده.

محنی (mohanni) ص.ع. کج کننده وخمنده.

محنیء (mohanne') ص.ع. کسی که بحنا رنك میکند.

محنیة (mahniyat) ا.ع. خم وادی. ج: محانی. وزمین کج. وشیر دوشهٔ از چرم شتر که ریك درآن کرده بیاویزند تاخشك شود و مانند کاسه یا کفهٔ ترازو گردد.

محو (mahv) ا.ع. سیاهی که درماه دیده میشود. ونام موضعی.

محو (mahv) م.ع. **محاه محوا** (ازباب نصروسمع): زایل کرد آنراو برد اثر وی‌را **فمحاهو**: سپس زایل شدآن (لازم و متعدی). ونیز **محو**: پاك کردن نبشته ونقش و جز آن.

محو (mahv) ا.م. ف. پ. مأخوذ از تازی — ستردگی و زایل کردگی. و پاك کردگی و حك کردگی و نابود کردگی. و نیست شدگی. وابطال. و معدوم وناپدید. و حك. و فراموش شده. وشیفته و آشفتهٔ از ترس ویا ازانده و عاشق ودیوانه. **ومحو بودن**: آشفته و شیفته شدن. وعاشق گشتن و دیوانه شدن. **ومحو شدن ویا محو گشتن**: زایل شدن. وسترده گشتن. و نابود شدن. و وفراموش شدن. **ومحو کردن**: ستردن وزایل کردن. و پاك کردن. ومعدوم کردن وناپدید کردن.

محواة (mahvât) ص.ع. **ارض محواة**: زمین پر از مار.

محوال (mehvâl) ا.ع. مردبسیار محال گوی.

محوب (mohavveb) ا.ع. کسی که مال وی برود وباز آنرا بیابد.

محوة (mahvat) ا.ع. بارانی که دورکند وناپدید سازد خشك‌سالی را. وننك و عار. وساعت. واسب. وبدون الف ولام: باد شمال ویا باد دبور بدان جهت که ابر راببرد و ناپدید کند و باین معنی اخیر معرفه و غیر منصرف است. وقولهم: **ترکت الارض محوة واحدة**: یعنی همهٔ زمین را باران گرفت.

محوت (mohut) ع. ج. محت.

محوج (mahuj) ص.ع. **عقبة محوج**: پشتهٔ دور.

محوج (mohvej) ص.ع. حاجتمند ومحتاج. وتهی‌دست ومفلس. وکسی ویاچیزی

که محتاج وبینوا میکند .

محوح (mohuh) م . ع . مح محا ومحوحاً . ر . مح .

محور (mehvar) ا . ع . تیر چرخ دول وتیرهر چرخ که چرخ بدان گردد خواه از چوب باشد ویا از آهن . و حلقه ای که زبانهٔ کمربند بدان بند می‌گردد . و آهنی که بدان داغ میکنند . و دسورده و چوبی که نانوا خمیر رابدان پهن میکند .

محور (mehvar) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ ستونه یعنی تیری که چرخ دولاب بدور آن میگردد . وباصطلاح ریاضی : خطی موهومی که از یکی‌ازدوقطب کره ممتدشده واز مرکز آن گذشته بقطب دیگر میرسد .

محور (mohavvar) ص . ع . نان گرد کرده شده . و جامهٔ سپید کرده شده . و **خف محور:** موزه‌ای که آستروی از چرم سرخ باشد .

محور (mohavver) ص . ع . کسی که سپیدو براق میکند . و **محور الثیاب**: آنکه جامه راسپید می‌کند .

محورة (mahvarat) و (mahvorat) ا . ع . پاسخ . یق : **کلمته فمارجع الی محورة** ای جوابا . وکذلك **محورة** .

محورة (mehvarat) ا . ع . دسورده وچوبی که نانوا خمیررابدان پهن میکند .

محورة (mohavvarat) ص . ع . مؤنث محور . و **جفنة محورة** : کاسهٔ سپید کرده شدهٔ بکوهان وپیه .

محوره (mahvare) ا . پ . مأخوذازتازی ـ محبره وجعبه‌ای که درآن اسباب تحریر مانند قلم و دوات وکاغذ وجز آن گذارند .

محوشده (mahv-code) ا . پ . باطل شده وحك شده و پاك کرده شده . و فراموش شده .

محوصل (mohavsel) ا . ع . کسی که بن شکم وی کلان باشد مانند شکم زن باردار .

محوض (mohavvaz) ا . ع . گودی که گرداگرد درخت کنند تا ازآن آب خورد .

محوض (mohavvez) ص . ع . حوض سازنده .

محوضة (mohuzat) م . ع . **محض محوضة** (از باب کرم) : خالص نسب گردید .

محوط (mohavvat) ص . ع . محصورشده واحاطه شدهٔ از دیوار . و **کرم محوط** : درخت رزی که گرداگرد آن دیوار باشد .

محوط (mohavvet) ص . ع . کسی که دیوارمی سازد . وآنکه دیوار بست میکند وآنکه احاطه می‌نماید . ومحافظ و نگهبان و پاسبان .

محوطه (mohavvate) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ هرجای محصور ومحدود و هرجائی که از دیوار وجزآن احاطه شده باشد . وهرکشت زار محدودی .

محوق (mahuq) ص . ع . روفته شده . ومالیده شده . ونرم و هموار واملس ساخته شده .

محوق (mohavvaq) ص . ع . گرد کرده شده . ونرم وهموار شده .

محوق (mohavvaq) ا . ع . کسی که مهرهٔ نرهٔ وی کلان باشد .

محوق (mohavveq) ص . ع . گرد کننده . ونرم وهموار واملس کننده . و کسی که سخن را کج میکند .

محوقة (mahuqat) ص . ع . **ارض محوقة**: زمین کم گیاه ازکمی باران .

محوقة (mehvaqat) ا . ع . جاروب .

محوكة (mahvakat) ا . ع . قتال وکشش . یق : **ترکتهم فی محوكة** ای فی قتال .

محول (mahul) ص . ع . ساعی و نمام . و **ارض محول** : زمین قحط رسیده .

محول (mohul) ا . ع . ج . محل .

محول (mohvel) ص . ع . **ناقة محول:** ماده شتری که پس از کرهٔ ماده نر زاید ویابعکس . و **نخلة محول**: خرمابنی که پس از گشن دادن بار دار نشود . و کذلك **ناقة محول** . و **صبی محول** : کودك یکساله .

محول (mohavval) ص . ع . مبدل شده و برگردانیده شده .

محول (mohavval) ا . ع . نام موضعی درطرف غربی بغداد .

محول (mohavvel) ص . ع . **ناقة محول:** ماده شتری که پس ازگشن یافتن باردار نشود . وکذلك **نخلة محول** . و نیز ماده شتری که پس ماده نر زاید و یا بعکس . و کذلك **امراة محول** . ونیز محول برگرداننده ومبدل کننده وتغییر دهنده .

محول (mohavvel) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ برگرداننده وتغییر دهنده ودیگرگون کننده .

محونة (mohunat) ا . ع . کاهش و نقصان (والفعل من نصر) . ونیز نسج و محو وابطال وکاری که برکت ازچیزی برباید .

محوی (mahvi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ جمع شده و فراهم شده . و دریافت شده .

محوی (mohavvâ) ا. ع. چادر های پیوسته ومتصل بهم.

محوی (mohavvi) ص. ع. فرا گیرنده ودریافت کننده.

محوی (mahviyy) ص. ع. فراهم شده و دریافت شده.

محویت (mahviyyat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ حالت محو شدن وابطال. و محو وحك ونسخ.

محی (mahy) م. ع. محاه محیاً (از باب ضرب وسمع): پاك کرد نبشته ونقش و جز آنرا ومحو نمود.

محیا (mahyâ) ا. ع. زندگی ووقت وياجائی که زندگی میکنند. ج: محایا. و**محیای ومماتی** یعنی زندگانی من ومرگ من.

محیا (mohayyâ) ا. ص. ع. روی و رخساره. وسلام و تحیه فرستاده شده.

محیاة (mahyât) ص. ع. **ارض محیاة**: زمین دارای مار.

محیاة (mahyât) ا. ع. نام موضعی.

محیاص (mehyâs) ا. ع. تنك کس.

محیان (mehyân) ا. ع. **محیان الشیء**: وقت وهنگام آن چیز.

محیث (mohis) ص. ع. کسی که زیر و بالا میکند زمین را و چیزی در آن می جوید.

محید (mahid) م. ع. **حادعنه حیداً و محیداً**. ر. حید.

محید (mahid) ا. ع. ملجأ و پناهگاه وجای گریز وجای برگردیدن.

محیر (mohayyer) ص. ع. کسی که سرگشته وحیران میکند.

محیص (mahis) ا. ع. جای گریز وجای برگردیدن.

محیص (mahis) م. ع. **حاص حیصاً و محیصاً**. ر. حیص.

محیض (mahiz) ا. ع. بی‌نمازی زن. وفرج زن.

محیض (mahiz) م. ع. **حاض حیضاً و محیضاً**. ر. حیض.

محیضة (mahizat) ا. ع. لتهٔ حیض. ج: محائض.

محیط (mohit) ص. ع. کسی و یا چیزی که احاطه میکند و شامل میشود و در بر میگیرد. وکسی که دریافت میکند و فرا میگیرد. وآنکه بخوبی آگاهی حاصل میکند. و **محیط علما**: آنکه بخوبی میداند ومی‌شناسد.

محیط (mohit) ا. ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ فرا گیرنده. واحاطه کننده. و هر آنچه درگرداگرد چیزی باشد. و **محیط دایره**: گرداگرد دایره و بغماز و هرآنچه دایره را احاطه کند. و **بحر محیط** ویا **دریای محیط**: اقیانوس.

محیعل (mohay'el) ص. ع. کسی که فریاد میکند: حی علی الصلواة.

محیف (mohayyef) ص. ع. کسی که می‌گیرد چیزی‌را از کنار وی. و آنکه کم میکند ازکرانهٔ چیزی.

محیق (mahiq) ص. ع. روفته شده. ونرم وهموار. ونیزهٔ باریك برندهٔ تیز و تند.

محیك (mohik) ص. ع. کسی ویا چیزی که اثر میکند ویا اثری پدید می آورد. وشمشیر ویا کلام نافذ ومؤثر.

محیل (mohil) ص. ع. **امراة محیل**: زنی که پس دختر پسر زاید ویا برعکس. و کذا **ناقة محیل**. ونیز **محیل**: طعام و جز آن که بروی یك سال یا سالها گذشته باشد. وکسی که راست میکند نیزه را و روی می‌آورد باآن. وهرچه بروی یکسال گذشته باشد. وآنکه بغریم بعوض وام برات دهد.

محیل (mohil) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ حیله گر ومکار.

محیلة (mohilat) ص. ع. **دار محیلة**: سرائی که بروی سالها یا یك سال گذشته باشد.

محیلی (mohili) ا. پ. حیله‌بازی و حیله‌گری ومکاری.

محیم (mehyam) ا. ع. کودك دانای تیز فهم.

محین (mohin) ص. ع. مقیم درجائی.

محین (mohin) ص. ع. مخرب و خراب کننده. وهلاك کننده.

محین (mohayyen) ص. ع. کسی که وقتی را برای دوشیدن معین میکند. و هلاك کننده.

محیوس (mahyus) ص. ع. **رجل محیوس**: مردی که پدر و مادروی پرستار باشند.

محیی (mohyi) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ زنده کننده و زندگانی بخشنده.

محیی (mohayyi) ص. ع. زنده کننده وتحیت گوینده وگویندهٔ بکسی: حیاك الله.

محیی (mohyi) و**محییة** (mohyiyat) ص. ع. زنده کننده وحیوة بخشنده.

مخ (max) ا. پ. آتش ونار وچسبنده وخزنده. وگم شده ونابود گشته و ناپدید و برطرف گردیده.

مخ (max) پ. کلمهٔ امر یعنی مچسب.

مخ (max) و (mox) ا. پ. زنبور. ولجام سنگینی که بر سر اسب واستر سرکش زنند.

مخ (mox) ا. پ. خرمابن ودرخت

خرما. وسوس وجانوری که غله‌را ضایع کند.

مخ (mox) ا. پ. مأخوذ ازتازی. مغز استخوان. و دماغ و مغز کله. و خالص وبرگزیدهٔ ازهر چیزی.

مخ (maxx) ا. ع. نرمی و فرو هشتگی.

مخ (moxx) ا. ع. مغز استخوان و مغز سرو دماغ. وپیه چشم. وخالص و میانهٔ ازهر چیزی. ج: مخاخ ومخخة. ونام اسبی.

مخا (moxâ) ا. ع. نام بندری از عربستان درکنار دریای احمر و دارای ۶۰۰۰ نفر جمعیت.

مخابأة (moxâba'at) م. ع. **خاباته‌هکذا مخابأة‌وخباء:** چیستان گفتم اورا تادرغلط افگنم.

مخابرات (moxâbarât) ا. پ. مأخوذ از تازی - خبرهائی که مابین دونفر رد وبدل میگردد.

مخابرة (moxâbarat) م. ع. مزارعة وکشاورزی کردن برنصف خراج وجزآن.

مخابره (moxâbare) ا. پ. مأخوذ ازتازی _ اخبار واطلاع بهم دیگر. و **مخابره کردن**: بهم دیگر خبر دادن.

مخابز (maxâbez) ع. ج. مخبزة.

مخابط (maxâbet) ع. ج. مخبط.

مخابی (maxâbi) ع. ج. مخبیة.

مخات (moxât) ا. پ. گیاهی‌که آنرا مشك ترکمانی نیزگویند.

مخاتل (moxâtel) ص. ع. فریب دهنده وخدعه کننده.

مخاتلة (moxâtalat) م. ع. **خاتله‌مخاتلة**: فریفت اورا و خدعه کرد باوی.

مخاتمة (moxâtamat) م. ع. تمام کردن وانجام دادن وبانجام رسانیدن.

مخاتنة (moxâtanat) م. ع. **خاتنه مخاتنة:** دامادی‌کرد باوی.

مخاتیم (maxâtim) ا. ع. پیمانه های صاع مهرکرده شدهٔ بمهر دوستی.

مخاخ (mexâx) ع. ج. مخ.

مخاخة (maxâxat) ا. ع. مغز استخوان که بمکیدن برآید.

مخاد (maxâdd) ع. ج. مخدة.

مخادة (moxâddat) م. ع. **خاده مخادة:** خشم وکینه گرفت براو واومعارض گشت وی‌را درعمل.

مخادش (moxâdec) ا. ع. گربه.

مخادش (moxâdec) ص. ع. خراشنده.

مخادشة (moxâdacat) م. ع. همدیگر را خراشیدن.

مخادع (moxâda') ص. ع. فریب داده شده.

مخادع (moxâde') ص. ع. فریب دهنده.

مخادعات (moxâda'ât) ا. پ. مأخوذ از تازی _ مکرها وفریبها.

مخادعة (moxâda'at) م. ع. **خادعه‌مخادعة‌وخداعاً:** گذاشت‌وترك کرد اورا. ونیز فریب‌داداورا. وقوله تعالی: **یخادعون الله والذین آمنوا** یعنی پنهان میکنند کفررا و ظاهر میکنند ایمان‌را و آشکار میکنند چیزی را که در دلشان نیست. ر. خداع. و**مخادعة الله** ان یعمل الرجل بما امرهالله به ثم یرید غیره.

مخادم (maxâdem) ا. ع. وزرا ونوکرها و اهل وعیال و غلامها و برده ها و خواجه ها وسایر اهل البیت.

مخادنة (moxâdanat) م. ع. **خادنت الرجل مخادنة وخداناً:** دوستی صادقانه کردم با آنمرد ومصاحبت وی نمودم.

مخادیم (maxâdim) ا. پ. مأخوذازتازی _ آقایان‌وصاحبان وخداوندان و نوکران وخدمتگاران. و آنان که خدمت میکنند.

مخاذیل (maxâzil) ا. پ. مأخوذ ازتازی _ مردمان‌مخذول وفرومایه.

مخارج (maxârej) ع. ج. مخرج.

مخارج (maxârej) ا. پ. مأخوذ ازتازی_ آنچه‌را که‌شخص‌ازمال‌خودخرج میکند وبمصرف‌معیشت‌وزندگانی‌میرساند. و**مخارج حروف**: آن جزئی ازدهن و یاحلق‌که از آن جا حروف خارج شده وادا می‌شوند.

مخارجة (moxârajat) م. ع. آهنك کردن دوگروه‌بسوی یکدیگر درجنك. و برآوردن شخص ازانگشتان خود آنچه خواهدو شخص دیگری مثل آن. ومعاهده کردن باغلام خود که در آخر هر ماهی مواجب وی را برساند.

مخارز (maxârez) ا. ع. درزها.

مخارش (moxârec) ا. ع. از اعلام است.

مخارشة (moxâracat) م. ع. یکدیگر را خراشیدن. وگرفتن چیزی ازکسی به کراهت وناخوشی.

مخارص (maxâres) ا. ع. نوك سنانها.

مخارصة (moxârasat) م. ع. **خارصه مخارصة:** معارضه ومبادله کرد با او.

مخارط (maxâret) ع. ج. مخرط.

مخارف (moxâraf) ص . ع .
رجل مخارف: مردبدبخت و بی‌روزی.

مخارفة (moxârafat) م . ع .
خارفه مخارفة: معاملهٔ حریف کرد باوی.

مخارق (maxâreq) ا . ع . نام مردی مغنی .

مخارم (maxârem) ع.ج. مخرم.

مخارم (maxârem) ا . ع . راههای در زمین درشت واوایل شب. وعین **ذات مخارم**: چشمه‌ای که دارای مخارج باشد .

مخاریط (maxârit) ع.ج. مخراط. وج. مخرط.

مخاریق (maxâriq) ع.ج. مخراق.

مخازاة (moxâzât) م . ع . با کسی نبردکردن به خواری و رسوائی . یق : **خازانی فخزیته** .

مخازق (maxâzeq) ع.ج. مخزق.

مخازمة (moxâzamat) م . ع. رفتن دوکس از دو راه مخالف تا یك جاپیش هم آیند . یق: **خازمه الطریق** .

مخازن (maxâzen) ا . ع . ج. مخزن . و**مخازن الطریق** : نزدیك‌ترین راه .

مخازن (maxâzen) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ جایهای نهان . و خزانه ها و گنجینه ها.

مخازی (maxâzi) ا . ع . رسوائیها و بی‌آبروئیها وخواری‌ها .

مخاساة (moxâsât) م . ع .
خاساه مخاساةوخساء : طاق وجفت بازید باوی به گروگان .

مخاسأة (moxâsa'at) م . ع . با هم سنگ اندازی کردن .

مخاشاة (moxâcât) م . ع . نبرد کردن با کسی بترسیدن. یق: **خاشانی فخشیته** . و**خاشیت فلاناً** : متارکه کردم فلان را . **خشاء مثله** .

مخاشفة (moxâcafat) م . ع .
خاشف فی ذمته مخاشفة وخشافاً: سرعت کرددرشکستن عهد وامان. و **خاشف الابل لیلته** : راند شتران را درهمهٔ شب. و **خاشف السهم**: آواز دادآن تیر هنگام رسیدن به نشانه .

مخاشن (moxâcen) ا. ع. ازاعلام است .

مخاشنة (moxâcanat) م . ع . درشتی کردن باکسی درسخن ویا در کار . ر. خشان .

مخاصر (maxâser) ا . ع .
مخاصر الطریق : نزدیك ترین‌راه.

مخاصر (maxâser) ع.ج.مخصرة.

مخاصرة (moxâsarat) م . ع .
خاصره مخاصرة:گرفت دست‌اورا درراه رفتن.ونیز**مخاصرة** : رفتن دوکس ازدوراه تایك جای بازپیش‌هم آیند . و رفتن دوکس به پهلوی همدیگر .

مخاصم (moxâsem) ص . ع . خصومت کننده .

مخاصم (moxâsem) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ خصومت و دشمنی کنندهٔ با هم ومخالف وناموافق وجنگجو ونبرد کنندهٔ با هم .وحریف ومعارض .

مخاصمة (moxâsamat) م .ع.
خاصم مخاصمة و خصاماً و خصومة : ر.خصام.

مخاصمت (moxâsamat) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ خصومت وپیکار و دشمنی و عداوت .

مخاض (maxâz) ا.ع.خران‌آبستن. وشتران آبستن ده ماهه . و شتر مادگان گشن گذاشته شدهٔ درآنهاچندانکه‌ازضراب بازمانند.و **ابن مخاض**: شتربچه‌ای که مادرش گشنی یافته باشد.و **بنت مخاض وابنة مخاض**:مؤنث. ونیز شتربچهٔ به سال دویم درآمده بدان جهت که مادرش‌لاحق به‌مخاض‌است اگر چه آبستن نشده باشد. ج:بنات‌مخاض. وابن‌مخاض‌چون نکره است درتعریف الف و لام بروی داخل میگردد .

مخاض (mexâz) و (maxâz) م. ع . **مخضت المراة و کل حامل مخاضاً و مخاضا** (ازباب فتح وسمع): درد زه گرفت آن زن وهرآبستنی و یا نزدیك بزادن رسید . و **مخضت** مجهولا کذلك . و **مخضت الشاة** : بار دارشد آن‌گوسپند.

مخاض (maxâz) ع.ج . مخاضة .

مخاضة (maxâzat) ا . ع . آبی که از وی پیاده و سواره تواند گذشت . ج : مخاض ومخاوض .

مخاضة (moxâzzat) م . ع .
خاضضه مخاضة : مبایعه کردم با او بمعاوضه .

مخاضرة (moxâzarat) م.ع. فروختن بردرخت میوه های سبز نارسیده را.

مخاضعة (moxâza'at) م . ع .
خاضع المراةمخاضعة : نرمی‌کرد در سخن برای آن زن.

مخاضنة (moxâzanat) م . ع. عشق بازی کردن. وباهم‌دشنام دادن به فحش.

مخاط (moxât) ا. ع. آب بینی.و **مخاط الشیطان** :آنچه درنیمروز درچشمهٔ آفتاب بنظر بیننده میآید .

مخاط (moxât) ا. پ . مأخوذاز تازی آب بینی که خلب و خلم (xelm)و (xolm) وخبل نیز گویند. وهر مایع لزجی

مانندآن.

مخاطب (moxâtab)ص . ع . خطاب کرده شده. وآنکه درروی به وی‌سخن میگویند . وآنکه بوی سخن گفته شده.

مخاطب (moxâtab) ا. ص. پ. مأخوذ ازتازی - کسیکه با اوسخن‌می‌گویند . ونام برده شده . ولقب گذاشته شده . وخشم و عتاب کرده شده .

مخاطب (moxâteb). ص . ع . خطاب کننده و روبرو سخن گوینده .

مخاطب (moxâteb) ا. ص. پ. مأخوذ ازتازی - روبرو سخن گوینده. وخشم وعتاب کننده. وآنکه نام می‌برد ولقب می‌نهد دیگری را .

مخاطبات (moxâtabât) ا. پ. مأخوذ از تازی - خطابه ها. و مراسلات و مکاتبات .

مخاطبة (moxâtabat) م . ع . **خاطبه مخاطبة وخطاباً**: روباروی و در روی سخن گفت با او .

مخاطبه (moxâtabe) ا.پ. مأخوذ ازتازی - گفتگو وخطابه . وکلام ماپین متکلم و سامع .

مخاطبیت (moxâtabiyyat) ا. پ. مأخوذ ازتازی - گفتگوی روباروی .

مخاطبین (moxâtabin) ا . پ . مأخوذ از تازی - خطاب کرده شدگان.

مخاطة (moxâtat)ا.ع. سپستان.

مخاطرة (moxâtarat) م . ع . **خاطر بنفسه مخاطرة وخطاراً** : خودرا در خطر افگند و یا خود را نزدیك یافتن پادشاهی گردانید . و **خاطره علی مال**: گروبست او برمال .

مخاطره (moxâtare) ا . پ . مأخوذ از تازی . دربلا ودر خطرافکندگی و مهلکه ومعرض هلاك وخطر. وبیم وهول‌و ترس ازجان ومال .

مخاطم (maxâtem) ع . ج . مخطم (maxtem) و (mextam) .

مخاطمة (moxâtamat) م .ع. **خاطم البعیر مخاطمة و خطاماً** : مهارکرد دربینی آن شتر .

مخاطه (moxâte) ا. پ. سپستان.

مخاطی (moxâti) ص.پ . مأخوذ ازتازی - هرچیزی که شبیه به آب بینی‌باشد. و قسمی از بلغم. و **مخاطی‌شکل** : مانند آب بینی .

مخافات(maxâfât) ا.پ. مأخوذ از تازی - ترسها و خوفها و بیمها و هولها وخطرها .

مخافة (maxâfat) م . ع . **خاف خوفاًوخیفاً ومخافة وخیفة**. ر.خوف .

مخافتة (moxâfatat) م . ع . **خافت بقراءته مخافتة** : آهسته خواند و بلند نکرد آواز خود را. و لذا **خافت بکلامه ومنطقه وصوته** .

مخافضة (moxâfazat) ا . ع . عمل فروتنی .

مخال (moxâl) ص . ع . **رجل معم مخال** : مردیکه عموها و دائی های وی کریم باشند .

مخالاة (moxâlât) م . ع . **خالاه مخالاة**: ترك کرد و گذاشت‌آنرا. و نیز **خالاه** : بر زمین انداخت آنرا و فریب کردباوی .

مخالات(moxâllât)ع.ج. مخالة.

مخالب (maxâleb) ع.ج.مخلب.

مخالبة(moxâlabat) م.ع. **خالبه مخالبة وخلاباً** :فریفت اورا.

مخالة (maxâlat)م . ع . **خال خیلا وخیلا ومخالة** .ر. خیل(xayl) و (xeyl) .

مخالة (moxâl!at) ا. ع . اظهار دوستی . ج : مخالات .

مخالة (moxâllat) م. ع.**خاله مخالة و خلالا** : دوستی کرد با او .

مخالجة (moxâlajat) م . ع . **خالج قلبی امر مخالجة وخلاجاً**: دردل من تشویش واضطرابی ازآن کار پدید آمد .

مخالصة (moxâlasat) م . ع . **خالصه مخالصة و خلاصاً** : دوستی خالص کرد با او

مخالصت (moxâlasat) ا. پ . مأخوذ ازتازی - دوستی خالص وبی‌ریا . و راستی وصداقت . واخلاص .

مخالط (moxâlet)ص.ع. مشارك وشریك وآمیزنده.

مخالطة (moxâlatat) م . ع . **خالط مخالطة وخلاطاً** .ر. خلاط .

مخالطت(moxâlatat)و**مخالطه** (moxâlate) ا . پ . مأخوذ از تازی - آمیزش بطورانس ودر آمیختگی باکسی .

مخالعة (moxâla'at) م . ع . **خالعت هی زوجها مخالعة** : خواست آن زن طلاق خود را ازشوهر به دادن مالی.

مخالف (moxâlef) ص . ع . آنکه بربای چپ زور دهد در رفتن گویا بر یك پهلومیرود . وخلاف کننده .

مخالف (moxâlef) ص. م. ف. پ . مأخوذ از تازی - واژگونه و خلاف و ناموافق وضد . وبرعکس ومغایر ونقیض . و مناقض‌ودشمن‌وخصم. و**مخالف‌مال**: سخی وجوانمرد وگشاده دست . و **مخالف امر**

الهی: اعتراض کنندهٔ برحکم خدا .

مخالفة (moxâlafat) م.ع. **خالف مخالفة و خلافاً** . ر. خلاف .

مخالفت (moxâlafat) ا . پ . مأخوذ از تازی - اختلاف وعدم موافقت . ومنازعت . وتناقض ونسیان وضدیت وعصیان وطغیان ویاغی‌گری و سرکشی و نافرمانی . و عداوت ودشمنی ونفاق . و**مخالفت کردن**: موافقت نکردن . و مقابلی کردن . و اعتراض کردن . و برخلاف گفتن و رد کلام کردن و رای خلاف دادن ورد کردن . ویاغی شدن و سرکشی کردن ونافرمانی نمودن .

مخالف‌مال (moxâlef–mâl)ص. پ . کسی که پست میکند و پایمال مینماید حریفان خود را وقهر کنندهٔ براعدا و دشمن شکن .

مخالقة (moxâlaqat) م . ع . **خالقهم مخالقة و خلاقاً** : معاشرت کرد با آنها بخوش خوئی .

مخالمة (moxâlamat) م . ع . **خالمه مخالمة** : دوستی کرد با او .

مخالی (maxâli) ع.ج. مخلاة .

مخالیف (maxâlif)ع.ج. مخلاف.

مخالیق (maxâliq) ع.ج. مخلوقة.

مخامر (moxâmer) ص.ع. پنهان ونهفته ومخفی .

مخامرة (moxâmarat) م . ع . **خامر الرجل المکان مخامرة و خماراً**: مقیم گردید آنمرددرآنجای وپیوسته ماند درآن. و**خامر فلان** : خریدفلان آزاد رابانیکه بنده‌است . و **خامر فلاناً** : نزدیک شد با فلان . و**خامر زیداً** : در آمیخت بازید. و**خامر به** : پنهان کرد آن را . و **خامر العقل** : پوشانیدعقل را . المثل : **خامری‌ام عامر** به صیغهٔ امر یعنی‌پنهان شو وام عامر کنیهٔ کفتار است . وکذلك : **خامری حضاجر اتاك ما تحاذر**. وائمهٔ لغت مینویسند : هکذا وجدناه والوجه خامر بحذف الیاء اوتحاذرین باثباتها والنون وهر دو مثل را در بارهٔ کسی میگویند که از ترس بلرزد.

مخانة (maxânat) م.ع. **خان خوناً و مخانة** .ر.خون.

مخانق (maxâneq) ع. ج. مخنق و مخنقة.

مخاوتة (moxâvatat) م . ع . **خاوت طرفه دونی مخاوتة** : دزدیدنگاه خود را نزدمن .

مخاوذ (moxâvez)ص.ع. **امر مخاوذ وملاوذ**: کار سخت‌ودشوار.

مخاوذة (moxâvazat) م.ع. **خاوذه مخاوذة وخواذاً**: موافقت کرد اورا ومخالفت کرد اورا .

مخاوشة (moxâvacat) م . ع. **خاوش جنبه‌عن‌الفراش مخاوشة**: بلندکرد و دور داشت پهلوی خودرا ازفراش.

مخاوصة (moxâvasat) م . ع. **خاوصه‌البیع‌مخاوصة**: معاوضه کردآن رادربیع. ونیز**مخاوصة**:چشم‌فروخوابانیده تیز نگریستن‌بسوی‌چیزی چنانکه درراست‌کردن تیر و دیدن درجرم آفتاب چنین کنند .

مخاوض (maxâvez)ع.ج.مخاضة.

مخاوضة (moxâvazat) م . ع. **خاوض الفرس‌مخاوضة**: درآوردآن اسب را به آب .

مخاوف (maxâvef)ا. پ. مأخوذ ازتازی- جایهای‌ترسناك وهولناك ومترسهائی که درسرگذشت زار بربا میکنند .

مخاوفة (moxâvafat) م . ع . **خاوفه مخاوفة**:غالب شد او رادرترس یعنی بیشتراز وی ترسید .

مخائخ (maxâ'ex)ص. ع. **ابل مخائخ** : شتران برگزیده .

مخایرة (moxâyarat) م . ع . **خایره مخایرة**: نبرد کرد اورا درخیر و نیکوئی . ونیز **مخایرة** : گزین‌کردن .

مخائل (maxâ'el)ا . ع . نشانها وعلامتها .

مخایلة (moxâyalat) م . ع . **خایلت السماء مخایلة** : آمادهٔ باریدن شد آسمان. و**خایله**: برابری نمود او را و نبردکرد با او درکاری .

مخب (moxebb) ص ع . کسی که می‌پرواند اسب خود را . ج: مخبون. یق: **جاؤامخبین**.

مخبأ (maxba') و(moxabba') . ا.ع . جائی‌که چیزی را پنهان‌میکنند .

مخبأة (moxba'at) و(moxabba'at) ا. ع. دختر مخدره‌ای که هنوز شوهرکرده باشد .

مخبب (moxabbeb) ص . ع . فریبنده وگمراه کننده .

مخبة (maxabbat) ا.ع . شکم وادی .

مخبت (moxbet)ص .ع .فروتنی کننده .

مخبث (moxbes) ص . ع .کسی که یاران خبیث داشته‌باشد .

مخبثان (maxabasâno) ا . ع . مردی که یاران خبیث داشته باشد ومخصوص است به ندا که : **یا مخبثان** گویند و **المخبثان** نیز گویند .

مخبثانة (maxbasânat) ا . ع . زنی که یاران خبیث داشته باشد .

مخبثة (maxbasat) ا . ع . سبب

كفر و فساد. قيل: **الكفر مخبثة لنفس المنعم** اى مفسدة.

مخبخب (moxabxab) و**مخبخبة** (moxabxabat) ص. ع. شتران بسيار وشتران فربه و نيكو كه هر كس آنها را ببيند تحسين ميكند. يق: **ابل مخبخبة**.

مخبر (maxbar) ا.ع. علم بظاهر چيزى. وآگاهى ازچيزى. ودرون مرد خلاف منظر. وجاى آزمايش.

مخبر (moxber) ص. ع. خبر دهنده.

مخبر (moxber) ا. ص. پ. مأخوذ ازتازى ــ خبر دهنده وآگاه سازنده وتحقيق كننده وگويندهٔ اخبار. وچهرهٔ انسانى. و **مخبر صادق**: آورندهٔ خبرهاى راست وصحيح وكنايه از آنحضرت صلى الله عليه وآله.

مخبر (moxabber) ص.ع. اطلاع دهنده وخبردهنده.

مخبرانى (maxbarâniyy) ا.ع. كسى كه بخوبى خبر هر چيزى را ميداند.

مخبرة (maxbarat) ا.ع. آبخانه وحوضخانه. وجاى لازم.

مخبرة (maxbarat) و (maxborat) ا. ع. جاى آزمايش. و علم به چيزى. و درون هر چيزى.

مخبرة (maxbarat) و (maxborat) م.ع. **خبر خبرة وخبرة ومخبرة و مخبرة**. ر. خبرة (xebrat) و (xobrat).

مخبز (maxbaz) و **مخبزة** (maxbazat) ا. ع. نان پز خانه. ج: مخابز.

مخبصة (mexbasat) ا. ع. نوعى ازكفچه.

مخبط (mexbat) ا.ع. عصائى كه بدان برك درخت ريزند. ج: مخابط.

مخبط (moxbat) ص.ع. بيمار و دردمندوآزرده.

مخبط (moxbet) ص.ع. سرفرود آورنده.

مخبط (moxabbat) ص. پ. مأخوذ از تازى ــ آشفته و پريشان عقل و فاسد.

مخبل (moxbel) ص. ع. كسى كه اسب عاريت ميدهد تا برآن سوار شده جهاد كند. وآنكه عاريت ميدهد شترماده ويامبش راتا شيرآنرا بخورند وازپشم وى منتفع شوند.

مخبل (moxabbal) ا. ص. مصروع وتباه خرد. وفرومايه. وناقص اعضاء. و نام چند نفر شاعر.

مخبل (moxabbal) ا. ص. ع. تباه كننده وفاسد كنده. وقطع كنندهٔ يكى از اعضا. وفاسد كنندهٔ خرد و عقل. وروزگار. و طالع وبخت.

مخبور (maxbur) ا.ع. طعامى كه نان خورش آن نيكو بود.

مخبوز (maxbuz) ص.ع. خبز. **مخبوز**: نان پخته شده.

مخبوط (maxbut) ص.ع. برك ريخته شدهٔ ازدرخت. ومرد مبتلا بزكام.

مخبول (maxbul) ص.ع. مصروع وپريشان عقل.

مخبون (maxbun) ص.ع. جامهٔ درلا شدهٔ دوخته شده. ودست پنهان كردهٔ درزير بغل ويا درزيرجامه. وطعام نهادهٔ براى روز سختى. و باصطلاح عروض: حرف ساكن ساقط شدهٔ ازسبب خفى چنانكه از فاعلن فعلن بكسرعين.

مخبون (moxebbuna) ع.ج. مخب.

مخبى (moxbi) و (moxabbi) ص. ع. كسى كه پنهان مى‌شود در خيمه.

مخبية (maxbiyat) ا.ع. جائى كه چيزى را درآن نهاده وپنهان مى‌كنند. ج: مخابى.

مخبئن (moxba'enn) ص. ع. مردى كه اعضاى وى درهم كشيده ودريكديگر متداخل باشند.

مخة (moxxat) ا. ع. مغز استخوان. **وهواخص من المخ**.

مخت (moxt) ا. پ. رجا واميد واميد وارى.

مخت (moxett) ص. ع. كسى كه كم ميكند وزيان ميرساند. و شرمگين.

مختار (moxtâr) ا.ص.ع. صاحب اختيار واختيار دارنده. وگزينده. وگزيده. و **انت بالمختار** يعنى اختيار كن چيزى را كه خواهى.

مختار (moxtâr) ا. پ. مأخوذ از تازى ـ اختيار دار و صاحب اختيار. و پسنديده و پسندشده و پسندكننده. وبرگزيده وبهتر واعلاتر. وخودسر وآزاد درهر كار ضد مجبور. ودارای قدرت و توانائى وحكومت ورياست وصاحب ومالك وخداوند. و**مختار حق**، يا **مختار كل** كنايه ازآنحضرت صلى الله عليه وآله.

مختار كار (moxtâr-kâr) ا. پ. اختيار دارندهٔ دركارها. وپيشكار و كار گزار. وعامل وامين. و وكيل.

مختار كارى (moxtâr-kâri) ا. پ. مباشرى و وكالت و نيابت.

مختارنامه (moxtâr-nâme) ا. پ. توانائى وقدرت. ومكتوب توانائى.

مختارى (moxtâri) ا. پ. مأخوذ از تازى ــ خود سرى. و آزاوى و قدرت.

مختاريت (moxtâriyyat) ا. پ.

مأخوذ ازتازی ـ خودسری‌واختیارتام‌وتسلط.

مختال (moxtâl) ص. ع. مردمتکبر وخود پسند.

مختال (moxtâl) و **مختالة** (moxtâlat) ص . ع . ابری که وی را بارنده پندارند .

مختاله (moxtâle) ص . پ. مأخوذ ازتازی ـ حیله باز ومکار وفریبنده .

مختان (moxtân) ص . ع. دغلی وناراستی کرده شده .

مختبأ ('moxtaba) ا . ع . جای پنهانی ونهفتگی .

مختبر (moxtabar)ص.ع. آزموده شده .

مختبر (moxtaber) ص.ع . کار آزموده .

مختبز (moxtabaz) ا . ع . نان پزخانه .

مختبز (moxtabez) ا . ص.ع. کسی که نان می پزد ونانوا .

مختبس (moxtabes) ا ع . شیربیشه .

مختبس (moxtabes)ص.ع . کسی که دارای غلبه وفیروزی‌باشد. وتاراج‌کننده.

مختبط (moxtabet) ص.ع . انکه ازکسی احسان و نیکوئی خواهد بدون سابقه وقرابت . وآنکه برك از درخت می‌ریزد .

مختبل. (moxtabel) ص . ع. کسی وزیا چیزی که بکاهد ویا تباه کند خرد و عقل را . ومضطرب وبی آرام .

مختبیء ('moxtabe) ص . ع . پنهان ومخفی‌وپوشیده. وپنهان‌کننده وپوشنده.

مختتم (moxtatem) ص . ع . به پایان برنده وبه انجام رساننده .

مختتن (moxtaten) ص . ع . بخودی خود ختنه شده .

مختتی (moxtati) ص . ع . شکسته شدهٔ از اندوه وبیم ومرض. وناقص و ناتمام. وکسی‌که میفروشد متاع وکالارا یگان یگان وبه تفاریق .

مختتیء ('moxtate) ص . ع . پنهان شوندهٔ ازترس ویا ازشرم . و ترسو و جبان . وفریبنده . وربابنده واخذ کننده .

مختتئة (moxtate'at) ص . ع . **مفازة مختتئة** : بیابانی که درآن نه آواز کسی شنیده میشود ونه راه یافت میگردد .

مختدر (moxtader) ص . ع . پنهان وتنها.

مختدع ('moxtada) ص . ع . فریفته شده .

مختدع ('moxtade) ص . ع . فریبنده. و بدخواه.

مختدف (moxtadef) ص.ع. کسی که به جلدی وچالاکی می‌رباید . وآنکه جامه را می برد .

مختدم (moxtadem) ص . ع . کسی که خدمت خود می‌کند . و آنکه خادم می‌خواهد و از کسی خدمت می‌خواهد .

مختر (moxatter) ص . ع. شراب مست کننده وتباه کنندهٔ خرد .

مخترج (moxtarej)ص.ع. بیرون آورنده . وبه سختی کشنده .

مخترجة (moxtarajat) ص.ع. **ناقة مخترجة** : ماده شتری که خلقهٔ مانابه شتربختی نرباشد .

مخترش (moxtareš) ص . ع . خراشنده. وکسی که کسب میکند وبرای اهل و عیال خود طلب روزی میکند .

مخترش (moxtareš) ا . ع . از اعلام است .

مخترص (moxtares) ص . ع . دروغ بربافنده. وآنکه هرچه خواهد در انبان خود گذارد .

مخترط (moxtaret) . ص.ع . کسی‌که شمشیر ازنیام برمی‌کشد. وآنکه بدست کشیدن می‌گیرد برگها را از شاخه ودانه‌ها را از خوشه .

مخترع ('moxtara) ص.ع . از نوبیرون‌آورده شده وایجاد شده . وکلمهٔ‌انشا کرده شده.

مخترع ('moxtare) ص . ع . آفریننده واز نوبیرون آورنده و انشاکننده و موجد ومبدع . وخیانت کننده ومکرکننده . و فریبنده . وشکافنده. وکسی‌که مال سواری‌موقتاً وام میدهد .

مخترع ('moxtare) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ اختراع‌کننده وایجاد کننده . وپدید آورنده . واز نوبیرون آورنده . وآغاز‌کننده . و پیدا کنندهٔ صنعت و علم. و رهیاب وانشا کننده .

مخترعات (moxtara'ât) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ احداثات واختراعات .

مخترف (moxtaraf) ص.ع. میوهٔ چیده شد.

مخترف (moxtaref) ص . ع . میوه چیننده .

مخترق(moxtaraq) ا.ع . هنگام وزمان حرکت وسیر . وجای حرکت وسیر. ومحل عبورکشتی .وجای وزیدن بادوبادگذر. ودشت وبیابان .

مخترق (moxtareq) ص . ع . کسی که میگذرد ومی‌رود. وباد سخت وزنده . ودروغ بربافنده وایجاد کنندهٔ دروغ .

مخترم (moxtaram) ص.ع. مرده وفوت شده .

مخترم (moxtarem) ص . ع . بر باد دهنده . وتلف‌کننده . وازبیخ برکننده . و رباینده . وبرنده و شکافنده .

مخترع ('moxtaze) ص.ع. کسی که ازقوم خود می‌برد .

مخترق (moxtazeq)ص.ع.شمشیر برهنه شده.

مخترل (moxtazel) ص.ع. تنها وجدا ومنفرد . وآنکه می بردو قطع میکند و جدا می‌کند وبرمیاندازد .

مخترن (moxtazan)ص.ع. ذخیره شده واندوخته‌شده و نگاهداشته شده .

مخترن (moxtazen) ص.ع. کسی که نگاه میدارد سررا وپنهان میکند آنرا . و آنکه اندوخته میکند مال را . وآنکه می‌گیرد نزدیکترین راه‌را .

مخترب (moxtaceb)ص. ع . کسی که ناهموارمیتراشد کمان وتیررا . وآنکه شعر میگوید چنانکه دریادوی میآید بدون فکر و تصنع .

مخترع ('moxtace) ص .ع . فروتن ومتواضع و فروتنی کرده.

مختص (moxtass) ص . ع . مخصوص شده و خاص شده .

مختص (moxtass) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ خاص ومخصوص . وغیر عمومی . وپسند شده . وانتخاب شده . ونیز **مختص**: مصاحب وهمدم و مونس ودوست برگزیده . ج: مختصان .

مختصان (moxtassân) پ. ج. مختص.

مختصر (moxtasar) ص . ع . سخن کوتاه ومجمل و بطور اجمال . و لقب چند کتاب .

مختصر (moxtasar) ا . ص . پ . مأخوذ از تازی ـ کوتاه . و لم . و بر گزیده . وپسندیده. و منتخب . و کوتاه شده و فرومایه و حقیر و ناچیز و اندك وقلیل. و **مختصر کردن** :کوتاه کردن . وکم کردن .

مختصر (moxtasar) پ . کلمهٔ مأخوذ از تازی که در اختصار وکوتاهی کلام استعمال می‌کنند .

مختصر (moxtaser) ص.ع . کسی که نزدیکترین راه را در رفتن‌می‌گیرد وکوتاه کنندهٔ سخن . وگیرندهٔ بدست .

مختصراً (moxtasaran)م . ف. پ . مأخوذ از تازی ـ بطور کوتاهی کلام و اختصار .

مختصران(moxtasarân) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ مردمان‌کم همت وفرومایه.

مختصف (moxtasef)ص . ع . کسی که دولا می‌کند ومی دوزد کفش را . و آنکه برگها را بروی هم چسبانیده‌وجهت ستر عورت بربدن می‌گذارد .

مختصم (moxtasem) ص . ع . مشغول به مخاصمه و مناقشه و نزاع کننده و مناقشه کننده .

مختصی (moxtasi) ص . ع . اخته کننده وکسی که خود را خصی میکند .

مختصی (moxtassi) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ مخصوص واختصاص‌داده‌شده بدون مشارکت غیری .

مختضب (moxtazeb) .ص .ع . رنك کرده وکسی‌که خود را رنك میکند.

مختضر (moxtazar) ص.ع .گل پژمردهٔ از اول نموش.

مختضر (moxtazer) ص.ع. درو کنندهٔ غلهٔ سبز .

مختضع ('moxtaze) ص . ع . فروتن وخوار ومتواضع . وکسی که به شتاب می‌گذرد .

مختضم (moxtazem) ص . ع . برنده و قطع کنده . وعطا کنده و بخشنده . وکسی‌که تیزمیدهد . وشمشیری‌که میبردغلاف خود را .

مختط (moxtatt) ص.ع . کسی که خط می‌کشد ونشان‌میکند. وروی خط دار گشته وزغب برآورده .

مختطب(moxtateb) ص .ع.کسی که خواستگاری میکند زن را . وآنکه میخواند کسی را درعروسی زنان قبیلهٔ خود .

مختطط(moxtatet) ص .ع . کسی‌که خط می‌کشد ونشان میکند. و رویِ‌خط دارگشته و زغب برآورده .

مختطف(moxtatef) ص . ع . رباینده وگیرنده. وترك کنندهٔ تب .

مختطی (moxtati) ص . ع .گام زننده. و درگذرنده.

مختفض (moxtafez) ص.ع.کسی که فرود میآید .

مختفضة (moxtafezat)ص .ع . دختری که خویشتن‌را خته میکند.

مختفق (moxtafeq) ص . ع . گوراب جننده وطپنده.

مختفی (moxtafi) ص . ع . نهان وپوشیده وپنهان شده . وبیرون آورنده. وآشکار کننده.

مختفی (moxtafi).ا.ع . نباش و کفن آهنج . وپنهان کشنده .

مختفی (moxtafi) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ پنهان وپوشیده ونهفته.

مختل (moxtall) ص.ع . سخت تشنه.ورجل **مختل**: مرد درویش ومحتاج. وامر **مختل**: کارسست وتباه. ونیز **مختل**:

با یکدیگر درزنده. وحاجت مند. ولاغر وکم گوشت. وترش وحامض.

مختل (moxtal) و (moxtall) ص. پ. مأخوذاز تازی - خلل یافته ودرهم و شوریده و پریشان . و تباه شده و خلل پذیر .

مختلب (moxtaleb) ص. ع. فریبنده .

مختلة (moxtallat)ص. ع . ابل **مختلة**: شتران چرندهٔ علف شیرین .

مختلج (moxtalaj) ص.ع. کشیده‌شده. **ورجل مختلج**: مردی‌که درنسب وی نزاع کنند . **و وجه مختلج**: روی کم‌گوشت.

مختلج (moxtalej) ص . ع . در کشنده وبیرون آورنده. وبرکشنده ومتزلزل.

مختلج(moxtalej)ص.پ. مأخوذ ازتازی - جهنده .

مختلس (moxtalas)ص.ع. ربوده شده. وبه زور ربوده شده .

مختلس (moxtales) ص . ع . ربایند . وخودکشنده . ودزدی کننده .

مختلط (moxtalet) ص . ع . آمیخته وکار درهم. **وجمل مختلط**: شتری که از فربهی گوشت وپیه آن آمیخته باشد.

مختلط(moxtalet)ص.پ. مأخوذ ازتازی- درهم وآمیخته وپریشان. ومضطرب ودشوار ومشکل. ومبهم ونامعلوم .

مختلطة (moxtaletat) ص . ع . **ناقة مختلطة**: ماده شتری‌که ازفربهی پیه و گوشت آن آمیخته باشد .

مختلع (moxtale') ص.ع. تاراج کنند و دزدوراه زن .

مختلعة (moxtale'at) ص. ع . **امراة مختلعة**: زن آرزومند جماع. ونیز **مختلعة**: زنی‌که ازشوهر خودطلاق‌می‌خواهد با کابین .

مختلف (moxtalaf) ص . ع . اختلاف کرده شده وناموافق .

مختلف (moxtalaf) ص . پ . مأخوذ ازتازی- اختلاف کرده‌شده‌وناموافق. و برخلاف اندیشه ورای . ولغتی‌که در فارسی و عربی‌بودن‌آن‌اختلاف باشد. **وتربیع مختلف**: شکل مربع بی قاعده .

مختلف (moxtalef) ص . ع . اختلاف کننده وناموافق ومخالف . و گرفتار شکم روش . وآنکه خلیفه مگردد کسی را . و آنکه درکمین است که درغیبت کسی پیش‌زنش رود .

مختلف (moxtalef) ص . پ . مأخوذ از تازی . ناموافق ومتفاوت و مخالف وناهموار. ودرهم برهم . ومشوش. وپیچدار. وگوناگون . ورنگارنك . و متفرق و اختلاف کننده ومخالف با هم . وباصطلاح مردم هند هندوها را مختلف گویند چنانکه مسلمانها را متفق .

مختلفة (moxtalefat) ص . ع . مؤنث مختلف یعنی ناموافق ومخالف .

مختلفه (moxtalefe) ص . پ . مأخوذازتازی- چیزهای رنگارنك وگوناگون وناموافق ومخالف ومتفاوت .

مختلق (moxtalaq) ا . ع . نیك ساخته شده وتمام خلقت. و دروغ وناراستی.

مختلق (moxtaleq) ص . ع . دروغ بربافنده. ومناسب وموافق ساخته‌شده و شایسته وسزاوار .

مختلق (moxtaleq) ا . ع. تمام خلقت ونیك ساخته شده .

مختلم (moxtalem) ص . ع . برگزیننده وانتخاب کننده .

مختلی (moxtali) ص . ع . درو کننده وبرکنندهٔ گیاه. ج : مختلون. وشمشیر برنده .

مختلی (moxtali) ا . ع . شیر بیشه .

مختم (mextam) ا . ع . گردوی مالیدهٔ املس‌ساخته که دربازی آنرا می‌اندازند وبفارسی تیر گویند .

مختم (moxattam) ص .ع. از روی‌بصیرت‌مهر کرده‌شده. **وفرس مختم**: اسبی‌که در دست وپای‌آن اندکی سپیدی‌باشد.

مختم (moxtamm) ص . ع . روبندهٔ خانه . وپاك کنندهٔ چاه. وبرنده وقطع کننده .

مختمر (moxtamer) ص . ع . تخمیر شده . و شراب وسیدهٔ جوش زده . و خمیربرآمده . وگوسپند ویا اسب سرسپید.

مختنث (moxtanes)ص.ع. کسی‌که سرمشك‌را بیرون نورد کرده آب‌خورد ازآن.

مختنق (moxtanaq) ا . ع . جای تنك .

مختنق (moxtaneq) ص.ع. خفه شده وگلوفشرده شدهٔ برای مردن .

مختنق (moxtaneq) ا . ع . اسبی‌که سپیدی پیشانی وی تا برخسارش‌رسیده باشد .

مختنقة (moxtaneqat) ص.ع . مؤنث مختنق .

مختو (maxtovv) ص.ع. **ثوب مختو** : جامهٔ ریشه بافته شده .

مختوم (maxtum) ا . پ . بلغت مردم ماوراءالنهر : خرس .

مختوم (maxtum) ص . پ . مأخوذ ازتازی . مهرکرده شده

صاع .

مختوم (maxtum) ص.ع . مهر کرده شده. و به‌آخر رسانیده وتمام کرده .

مختون(maxtun) ص.ع. **غلام مختون** : کودك ختنه‌کرده شده .

مختون(maxtun)ص.ع.مأخوذ ازتازی - ختنه کرده شده .

مختونة (maxtunat) ص . ع . **جارية مختونة** : دختر ختنه‌کرده شده .

مختوی (moxtavi) ص . ع . عقل و خرد رفته. وسیاحت کنندهٔ بعض از ولایات را. ونیزه زننده درمیان دست وپاهای اسب. و گیرنده وربایننده . وحیوان درنده‌ای که بدزددبچهٔ گاورا وبخورد آنرا .

مخثاء(mexsâ') ا . ع . خریطهٔ انگبین چیننده.

مخثر (moxser) ص.ع . کسی‌که ناگداخته می‌گذارد مسکه را .

مخثعم (moxas'am) ا . ع . شیر بیشه .

مخثعم (moxas'am) ص.ع . **رجل مخثعم الوجه** : مردی که رویش گوشت آلود باشد .

مخثم (moxssam)ص . ع. **نعل مخثم** : کفش پهناور نوك دار .

مخثم (moxssem)ص . ع. کسی که عریض وپهناور میکند .

مخثمة (moxassamat) ص .ع. **نعل‌مخثمة** : کفش پهناور نوك دار .

مخج (maxj) م . ع . **مخج الدلو مخجاً** (ازباب فتح): جنبانید دول رادرچاه‌که پرگردد. و **مخج المراة** : گائید آن‌زن را .

مخجخج (moxajxej) ص.ع. کسی که ازترس وبیم سرگشته حال میشود. و آنکه سردرکش وپنهان می‌گردد. وبادسخت . وآنکه اندیشهٔ خود را نهان میدارد . وآنکه بشتاب حرکت می‌دهد ودرکنارمی نشاند . و آنکه میگاید .

مخجل (moxjel) ص . ع. پریشان کننده. وآشفته وحیران کننده. ودراز و بهم پیچیده گردیده. **وادمخجل**: وادی بسیار گیاه وپیچیده گیاه .

مخجل (moxjel) و (moxajjel) ص.ع . کسی‌که خجل وشرمسار می‌کند .

مخخة (mexaxat) ع . ج . مخ.

مخد (moxedd) ا . ع . شیار کننده وبیل دار وکاونده .

مخدة (maxaddat) ا. ع . یاری و معونت ومددگاری ودستگیری .

مخدة (mexaddat) ا. ع . بالش ونازبالش. و آهنی که زمین‌را بدان شکافند . ج : مخاد .

مخدج (moxdaj) ص . ع . بچهٔ ناقص خلقت ماده شتر اگر چه پس از تمامی ایام‌زاده‌شده باشد. و **رجل مخدج الید**: مرد ناقص دست و بخیل و طمعکار .

مخدج (moxdej) ص . ع . **ناقة مخدج** : ماده شتری که بچهٔ ناقص الخلقه زاید اگرچه ایام وی تمام باشد . و **صیف مخدج**: زمستان کم باران .

مخدد (moxadded) ص.ع. گوشت ویا پوست درهم کشیده وچین دار ولاغروکم گوشت. وکسی‌ویاچیزی که‌لاغرمیکند. وشکافنده.

مخدر (moxdar) ص. ع. پنهان درپس پرده .

مخدر(moxdar)و(moxder) ص.ع . **اسد مخدر** : شیری که بیشه و جنگل آنرا پنهان کرده‌باشد وکذلك **اسدمخدر**.

مخدر (moxder) ص . ع . درآمدهٔ در روز باران . و مقیم و آرام در خانه و یا درلانه. وکسی ویاچیزی که سست وبی حرکت میکند وموجب خواب رفتگی اعضاء میگردد.

مخدر (moxaddar) ص . ع . حجاب دار وپنهان وپوشیده .

مخدر (moxadder) ص . ع . بی‌حس‌کننده و سست نمایندهٔ اعضاء و آنکه می‌پوشاند .

مخدر (moxadder) ا. پ. مأخوذ ازتازی - هرچیزکه اعضای آدمی را سست و بی‌حس وحرکت‌کند .

مخدرات (moxaddarât) ا.پ. مأخوذازتازی. خانمهای‌باحجاب وپرده نشین وپاکدامن وباشرم وحیا .

مخدرات (moxadderât) ا.پ. مأخوذ ازتازی - چیزهائی که اعضای آدمی را بی‌حرکت وسست میکند .

مخدرة(moxdarat)و(moxad-darat) ص . ع . **جارية مخدرة** : دخترك پرده نشین وباز داشتهٔ از خدمت وکار. وکذلك **جارية مخدرة** .

مخدره (moxaddare) ص.پ. مأخوذازتازی - زن با حجاب وپرده نشین و پاکدامن وباشرم وحیا .

مخدش(mexdac) و (moxad-dec) ا . ع . میان دوکتف شتر .

مخدش (moxaddec) ص . ع . آنکه با ناخن بسیارمی خراشد.

مخدش (moxaddec) ا . ع . گربه .

مخدع (mexda') و (moxda') ا. ع. گنجینه. وخانهٔ خرد درخانهٔ کلان . و جای نهان کردن .

مخدع (moxde') ص . ع . نهنده ونگاهدارنده.

مخدع (moxadda') ا. ع. آنکه بار ها در جنك فریب خورده و آزموده شده باشد.

مخدع (moxadde') ص. ع. فریبندهٔ مشهور ونامدار.

مخذم (mexdam) ا. ع. شمشیر تیز.

مخدم (moxdem) ص. ع. کسی که حکم به خدمت کردن میدهد. و آنکه خادم میدهد کسی را. وآنکه از کسی خادم و نوکر میخواهد. وآنکه نوکروخدمتگار کرایه میدهد.

مخدم (moxaddam) ص. ع. بسیار خدم وبسیارحشم. ج: مخدمون.

مخدم (moxaddam) ا. ع. شلواربندنزدیك اسفل پای زن. وخروگاو وشتر وهر اسب که سفیدی ساقش کوتاه گشته گردا گرد خردگاه وی باشد و یا سپیدی از رسغ وی گذشته باشد.

مخدم (moxaddam) **ومخدمة** (moxaddamat) ا. ع. جای خلخال از ساق. وخردگاه شتر.

مخدمون (moxaddamuna) ع. ج. مخدم.

مخدود (maxdud) ص. ع. **بعیر مخدود:** شتری که در رخسار وی داغ باشد.

مخدور (maxdur) ص. ع. شیرپنهان شدهٔ دربیشه.

مخدورة (maxdurat) ص. ع. زن پرده نشین.

مخدوع (maxdu') ا. ع. کسی که رگ اخدع وی بریده باشد.

مخدوم (maxdum) ص. ع. خدمتکرده شده. ج: مخدومون. و **رجل مخدوم:** مردی که وی را از جن و پری تابین باشد.

مخدوم (maxdum) ا. پ. مأخوذ ازتازی- خدمت کرده شده و آغا. و صاحب وخداوند. طفل وکودك خرد وخواجه سرا.

مخدوم زاده (maxdum-zâde) ا. پ. پورمخدوم وآغا وخداوند. وآغازاده. وصاحب زاده وکودك محترم.

مخدوم کره (maxdum-korre) ا. پ. کودك نادان و احمق واین کلمه را بیشتر در تحقیرگویند.

مخدومون (maxdumuna) ع. ج. مخدوم.

مخدومی (maxdumi) پ. کلمهٔ مأخوذ از تازی یعنی مخدوم و آغا و صاحب من.

مخدومیت (maxdumiyyat) ا. پ. مأخوذ ازتازی- حالت خدمت کردگی وملازمت و آغائی.

مخده (maxadde) ا. پ. مأخوذ ازتازی - پشتیگاه آکندهٔ از پنبه و جزآن که بروی دشك نهاده بروی تکیه کنند.

مخدی (moxdi) ص. ع. آنکه آهسته آهسته بروی زمین میرود.

مخذرق (moxazerq) ص. ع. **رجل مخذرق:** مرد بسیار ریخ زننده.

مخذع (moxazza') ص. ع. پاره پارهشده وقیمه شده وخرد شده بدون آنکه ازهم جدا گردد. وگیاهی که بالای وی خورده و بریده شده باشد.

مخذع (moxazza') ا. ع. کباب.

مخذع (moxazze') ص. ع. ختنه کننده.

مخذعة (mexza'at) ا. ع. کارد.

مخذف (mexzaf) ا. ع. گوشهٔ مقرن که بدان تیردان را با ترکش استوار گردانند.

مخذفة (mexzafat) ا. ع. چوبی که با دست گرفته و بدان سنگریزه اندازند و فلاخن. وکون ودبر.

مخذقة (maxzaqat) ا. ع. کون و دبر.

مخذل (moxzel) ص. ع. **ظبیة مخذل:** ماده آهوی مقیم برای تفقد و نگاهداری بچهٔ خود.

مخذل (moxazzel) ص. ع. کسی که سبب میشود خذلان‌وساز واری‌میان‌دوستان وکسان خودرا. وحقیر وذلیل کننده. و ترك کننده.

مخذم (mexzam) ا. ع. شمشیر برنده.

مخذم (moxazzam) ص. ع. **سیف مخذم:** شمشیر تیز وبرنده.

مخذم (moxazzem) ص. ع. کسی که می‌برد وپاره می کند.

مخذول (maxzul) ا. ع. مأخوذ از تازی- خوارشده وذلیل ومنکوب. و فرومایه وترك شده. وروگردان کرده شده ونا امید ونامراد ومحروم و بی‌بهره.

مخذیء (moxze') ص. ع. حقیر کننده و فروتن کننده. ودست آموز کننده. و آنکه رام و خوار می گرداند.

مخر (maxr) ا. ع. **بنات مخر:** ابرهای بهاری سپید.

مخر (maxr) م. ع. **مخرت السفینة مخراً و مخوراً** (از باب فتح ونصر): روان شد کشتی وشکافت آبرا وبانك کرد. و **مخر السائح:** بادو دست شکافت آن شناورآب‌را. و **مخر المحور القب:** سائید تیرچرخ سوراخ بکره را وفراخ کرد آنرا. و

مخرالارض (ازباب فتح) : رها کرد آب رابروی زمین تا نیکو گردد. **فمخرت هی:** پس نیکو شد آن زمین (لازم ومتعدی) . و **مخرالغزرالناقة** : رنجانید بسیاری شیر ماده شتر را یعنی چونکه بسیار شیر بود نیك دوشیده شد تادررنج وتعب درآمد. ونیز**مخر:** بهترین رخت خانه گرفتن .

مخر (moxerr) ص. ع. آنکه سبب میشود افتادگی وسقوط را . وآنکه میبرد دست کسی را با شمشیرومی اندازد آنرا .

مخرأة (maxra'at) و **مخراة** (maxrât) ا.ع. جای لازم و آبخانه وکنار آب و فرناك .

مخراش (mexrâc) ا.ع. چوب سرکج . و چوب خط کش چرم دوزان .

مخراط (mexrât) ا.ع. شتر و یاگوسپندی که بیرون آمدن شیرمنجمد ویازرد آب ازپستان وی عادت آن باشد. ومار پوست افگنده و ماری که پوست افگندن در هرسال عادت وی بود. ج: مخاریط .

مخراق (mexrâq) ا.ع. مرد نیکوتن تناور خواه درازباشد ویا کوتاه . ومرد متصرف درامور که در هرکاری چون در آید بخوبی سرانجام دهد . و مهتر و جوانمرد و سخی. ونرگاو دشتی. ودره وتازیانه . وفوطهٔ بهم پیچیدهٔ تافته که بدان کسی را کتك زنند. ج: مخاریق . یق: **البرق مخاریق الملائکة** . ونیز**مخراق** ازاعلام است .

مخراق (mexrâq) ص.ع. **هو مخراق حرب:** او صاحب جنگهامیباشد و درجنك چالاك است .

مخران (maxrân) ا. پ. نام کشیشی ازترسایان که دیری بنا کرده بنام وی اشتهار یافته .

مخرب (moxreb) ص. ع. آنکه ویران می کندونا آبادان مینماید.

مخرب (moxarrab) ص.ع. شکافته گوش وسوراخ کرده گوش .

مخرب (moxarreb) ص. ع. نا آبادان کننده و ویران کنندهٔ خانه .

مخرب (moxarreb) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ خراب کننده و ویران نماینده . و برباد دهنده . و پایمال کننده.

مخربة (moxrebat) ا.ع. کندوی عسل تهی و خالی.

مخربة (moxrebat) ص. ع. **خلیة مخربة :** ماده شتر بی قید برای دوشیدن .

مخربص (moxarbes) ا.ع. مرد بسیار حساب دان ومتتبع در دقایق چیزها .

مخربق (moxarbeq) ص. ع. شکافندهٔ جامه . وکسی که می برد وقطع میکند. وتباه کننده وفاسد کننده.

مخربقة (moxarbeqat) ص. ع. زنی که ازجماع بیهوش می گردد .

مخرة (maxrat) ا.ع. هر بوی گندی که ازشکم کسی برآید .

مخرة (maxrat) و (mexrat) و (moxarrat) ا. ع . هر چیز برگزیده و پسندیده .

مخرت (maxrat) ا. ع . راه راست

مخرج (maxraj) ا. ع . جای بیرون آمدن. وهنگام بیرون آمدن. ومحل تلفظ حروف و آنجائی که در تلفظ حرف از آنجا بیرون می آید. ج : مخارج. **وهذامخرجه:** این جای بیرون آمدن آن است. ونیز **مخرج:** محل خلاص ورهائی . یق : **وجدت للامر مخرجاً** ای مخلصاً .

مخرج (maxraj) م.ع. **خرج خروجاً ومخرجاً** .ر. خروج .

مخرج (maxraj) ا.پ. مأخوذ از تازی- محل بیرون شدن . وهنگام بیرون شدن. وآلت خروج وجای لازم وفرناك. **ومخرج پس:** مقعده و کون . و **مخرج حرف :** محلی که در تلفظ حرف ازآنجا خارج می گردد .

مخرج (moxraj) م.ع. **اخرجه مخرجاً :** بیرون کرد آنرا .

مخرج (moxraj) ا.ع. جای بیرون کردن و زمان بیرون کردن. یق: **اخرجنی مخرج صدق. و هذا مخرجه .**

مخرج (moxraj) ص.ع. بیرون کرده شده .

مخرج (moxrej) ص .ع . بیرون کننده . واداکنندهٔ باج . و آنکه شکارمی کند شترمرغ ابلق را .

مخرج (moxarraj) ص .ع . علم وادب آموخته شده . **وعام مخرج :** سالی که در وی فراخی وتنگی باشد .

مخرج (moxarrej) ص.ع. علم و ادب آموزنده وتربیت کنندهٔ نوجوانان . وآنکه می نویسد بعض لوح را وبعض آنرا ترك می کند.

مخرجة (moxarrajat) ص.ع. **ارض مخرجة :** زمینی که جائی ازآن با گیاه وجائی بی گیاه باشد .

مخرد (moxred) ص.ع. شرمسار وساکت وبی صدا وآنکه از شرم وحیا آهسته حرف میزند . ومایل به لهوولعب.

مخردل (moxardal) ص . ع . افتاده برزمین. ومصروع. **ولحم مخردل:** گوشت بریدهٔ پاره پاره .

مخردل (moxardel) ص .ع. کسی که گوشت را می برد وپاره پاره میکند . و **نخلة مخردل :** خرمابنی که بیشتر بار آن پخته شده ومابقی غوره‌های آن کلان گشته باشد.

مخرز (mexraz) ا. ع. درفش کفش دوزان.

مخرز (moxarraz) ا. ع. گوهر. وهر حیوان پرندهٔ کوچکی که بربالهای وی نقش ونگاری باشد مانند خرزة.

مخرس (moxarres) ص.ع. کسی که طعام مهمانی ولادت ترتیب می دهد. المثل: **تخرسی یا نفس لا مخرس لك** یعنی طعام ولادت برای خود ترتیب بده ای نفس نیست کسیکه برای تو آنرا ترتیب دهد و این مثل را دراعتنای مرد بنفس خودگویند.

مخرش (mexrac) ا. ع. چوب خط کش چرم دوزان. وچوب سرکج.

مخرش (moxarrec) ص.ع. کشتی که سرخوشهٔ وی برآمده باشد.

مخرشة (mexracat) ا. ع. چوب خط کش چرم دوزان.

مخرص (mexras) ا. ع. نیزه خصوصاً سرآن.

مخرط (mexrat) ا. ع. سازندهٔ برج ومخروط.

مخرط (moxret) ص. ع. کسی که خریطه‌را بدوال می‌بندد. **وناقة مخرط:** ماده شتری که شیرمنجمد ویا زردآب از پستان وی برآید وکذا **شاة مخرط**. ج: مخارط و مخاریط.

مخرط (moxarret) ص. ع. دوائی که شکم را می‌راند.

مخرطم (moxartam) ص. ع. موزهٔ نوك دار.

مخرطم (moxartem) ص. ع. کسی که می‌زند بر خرطوم.

مخرع (moxarra') ا. ع. مرد ناپایدار وبی‌قرار وبی‌ثبات.

مخرف (maxraf) ا. ع. خرمای چیدهٔ تر وتازه. و بستان. و رستهٔ میان دو قطار خرما بن که خرما چین از هر یك آنها که چیدن خواهد تواند. وموضع چیدن‌خرما. وراه راست.

مخرف (maxraf) م. ع. **خرف خرفاً وخرافاً وخرافاً ومخرفاً.** ر. خرف.

مخرف (mexraf) ص. ع. زنبیل خرد که خرمای تر و نفیس تازه چیده در آن گذارند.

مخرف (moxref) ص. ع. **شاة مخرف**: گوسپندی که درخریف می‌زاید. و **ناقة مخرف**: ماده شتری که بچه می‌زاید درمثل همان وقتی‌که آبستن شده بود.

مخرفة (maxrafat) ا. ع. بستان. و رستهٔ میان دو قطار خرما بن که خرما چین از هر یك از آنها که خواهد تواند چیدن. و راه راست وفراخ.

مخرفج (moxarfej) ا- ص.ع. فراخ وگشاده و واسع. **وعیش مخرفج**: عیش فراخ.

مخرفجة (moxarfejat) ص. ع. **السراویل المخرفجة**: ازار بلند و گشادی که بروی پاها افتد.

مخرفش (moxarfec) ا. ع. نیکو آمیخته شده.

مخرق (maxraq) ا. ع. دشت وبیابان بی‌آب. و سنگی که در دنبالهٔ حوض گذارند وچون خواهند آب حوض روان گردد آنرا بردارند.

مخرق (moxreq) ص. ع. سرگردان کننده ومتحیر نماینده.

مخرق (moxarraq) ص. ع. شکافته و دریده.

مخرق (moxarreq) ص. ع. شکافنده و پاره کننده. وبسیار دروغگو.

مخرقة (maxraqat) ا.ع. دروغگوئی. وفوطهٔ‌بهم‌پیچیدهٔ تافته‌ای که بازیگران او را هنگام رقصیدن بیکدیگر زنند.

مخرم (maxrem) ا. ع. **مخرم الاکمة**: پشته و کوه منفرد. و **مخرم الجبل**: بینی ودماغهٔ کوه. و**مخرم السیل**: جزء پیشین ازتوجبه. ج: مخارم.

مخرم (moxrem) ص. ع. مرك ازبیخ برکنندهٔ مردم.

مخرمة (moxramat) ا. ع. نام مردی.

مخرمة (moxarramat) ا. ع گوسپند بریده گوش.

مخرمد (moxarmed) ا. ع. مقیم وسرفروافگندهٔ خاموش.

مخرمیة (maxremiyyat) ا. ع. نام گروهی ازاهل تناسخ.

مخرنبق (moxranbeq) ا. ع. سر فرو افگندهٔ خاموش و ساکت. المثل: **مخرنبق لینباع** دربارهٔ کسی گویندکه‌چون بلا و داهیه‌ای به وی رسد خاموش و ساکت باشد.

مخرنثم (moxrancem) ا. ع. بزرك منش ومتکبر. وگونهٔ‌برگشته ولاغر. و ترنجیده اندام.

مخرنطم (moxrantem) ص. ع. متکبری که بینی خودرا بلند کند و خشم گیرد.

مخرنقة (moxraneqat) ص. ع. **ارض مخرنقة**: زمینی که دارای بچهٔ خرگوش باشد.

مخروب (maxrub) **ومخروبه** (maxrube) ص. پ. مأخوذ از تازی. ویران وناآبادان. وتاراج شده.

مخروبه (maxrube) ا.ع. مأخوذ ازتازی ـ هر جای خراب شده وویران شده وخرابه .

مخروءة (maxro'at) و (moxro'at) ا.ع . آبخانه وجای لازم وکنار آب وفرناك .

مخروت (maxrut) ا . ع . کفته بینی . وکفته لب .

مخرورق (moxrureq) ا . ع . کسی که بردور شتران می‌گردد. وسبك وچالاك. وکاردان وباوقوف .

مخروز (maxruz) ص. ع. دوخته شده وبخیه شده .

مخروش (maxruc) ص . ع . **بعیرمخروش** : شتری که برویداغ خراش نهاده باشند .

مخروط (maxrut) ص . ع . پوست کنده شده . ورندیده شده . وشتر ریخ زدهٔ از خوردن گیاه تر .

مخروط (maxrut) ا.ع. هرجسمی که بشکل قند و یا بارصنوبر باشد . و مردکم ریش . و روی کشیدهٔ دراز .

مخروط (maxrut) ا . پ. مأخوذ ازتازی ـ هرجسمی که بشکل قند ویامیوهٔ صنوبر بود .

مخروط (moxravvet) ص.ع. شتر تیزرو .

مخروطة (maxrutat) ا.ع. ریشی که در رخسار کم موی بود و در ذقن انبوه و دراز . ونیز واحد مخروط یعنی یك جسم مخروطی شکل.

مخروطة (moxravvetat) ص.ع. **ناقة مخروطة** : ماده شتر تیزرو .

مخروطی (maxruti) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ هرجسمی که بشکل مخروط بود .

مخروطی (maxrutiyy) ص. ع. منسوب بمخروط .

مخروطی شکل (maxruti-cakl) ص. پ . هرجسمی که بشکل مخروط باشد.

مخروعة (maxru'at) ص . ع . **شاة مخروعة** : گوسپندی که برگوش وی داغ خرع نهاده باشند . ر . خرع . و **ناقة مخروعة** : ماده شتر دیوانه .

مخروف (maxruf) ص . ع . میوهٔ چیده شده و آب داده شدهٔ از باران خریفی و نخست باران اول زمستان .

مخروفة (maxrufat) ص . ع . **ارض مخروفة** : زمین آبداده شدهٔ از باران خریفی ونخستین باران اول زمستان .

مخروق (maxruq) ا . ع . مرد بدبخت که مال بدستش نیاید .

مخروم (maxrum) ص. ع. شعری که در وی تصرف خرم کرده باشند یعنی در فعولن عولن و در مفاعلتن فاعلتن گویند .

مخری (maxrâ) ا.ع. نام رودباری درحجاز که دارای دهات و قلعه های بسیار است .

مخزاب (mexzâb) ا.ع . شتر آماسیدهٔ از فربهی.

مخزاج (mexzâj) ا . ع ماده شتری که از فربهی چنان نماید که آماسیده شده .

مخزة (maxazzat) ا . ع . جائی که دارای خرگوش نر باشد .

مخزر (moxazzer) ص. ع . کسی که تنك میکند .

مخزرق (moxazreq) ا.ع. ستور تیزرو وفراخ گام .

مخزع (moxazze') ص . ع . کسی ویا چیزی که می‌برد وقطع می کند .

مخزق (mexzaq) ا . ع . چوب خردی که درسر آن میخ آهنی تیزی باشد و در نزدکسانی است که غورهٔ خرما را به خستهٔ آن می‌فروشند. ج: مخازق.

مخزقه (mexzaqe) ا.پ . مأخوذ ازتازی ـ نام یك قسم آلت نافذی .

مخزم (moxzzam) ا. ع. ازاعلام است .

مخزم (moxazzam) ص . ع . آنکه دیوار بینی‌وی سوراخ باشد .

مخزم (moxazzem) ص ع . آنکه در بینی شتر خزامة یعنی حلقهٔ موئین می‌نهد .

مخزمة (moxazzamt) ص . ع . مونث مخزم . والطیر کلها مخزمة لان وترات انوفها مثقوبة وکذا النعام.

مخزن (maxzan) ا.ع . جای‌جمع کردن مال و گنجینه . ج : مخازن .

مخزن (maxzan) ا. پ . مأخوذاز تازی ـ گنجینه وجای نهان‌کردن مال . وجای جمع کردن مال . و انبار خانه . و خزانه و پوته . وجای ذخیره . و**مخزن‌الاسرار**: جای نهادن رازها .

مخزول (maxzul) ص.ع. شکسته پشت .

مخزوم (maxzum) ص.ع. سوراخ کرده بینی .

مخزوم (maxzum) ا.ع. نام پدر گروهی از قریش .

مخزومة (maxzumat) ص . ع. مؤنث مخزوم والطیرکلها مخزومةوکذا النعامة لان وترات انوفها مثقوبة .

مخزون (maxzun) ص. ع. مال جمع کرده شده .

مخزی (moxzi) ص.ع . کسی ویا

چیزی که شرم ویا رسوائی می‌آورد . و ذلیل و خوار کننده . و اندوه آورنده . و هلاک کننده .

مخزیات (moxziyât) ع. ج . مخزیة .

مخزیة (moxziyat) ا . ع . آنکه دارای خصلت قبیح وعمل زشت باشد . ج : مخزیات .

مخستان (moxestân) ا . پ . نخلستان وجای انبوه ازخرمابن.

مخسر (moxser)ص.ع . کم کننده وزیان کار وزیان آور .

مخسر (moxasser)ص. ع . آنکه سبب میشود زیان ونقصان را وزیان‌می‌آورد . و ظالم و ستمگر . وگمراه کننده . و اغوا کننده.

مخسف (moxsef) ص.ع . کسی که درسنگ چاه میکند وبه‌آبی میرسد که‌لاینقطع جریان دارد . ونیز **مخسف**: چشم کور .

مخسف(moxassaf) ا . ع . شیر بیشه .

مخسل(moxassal) ص.ع.**رجل مخسل**: مردفرومایه ورذل. ونیز**مخسل**: بکارنا آینده.

مخسن (moxsen) ص.ع . کسی که خوارگردد پس‌از ارجمندی .

مخسنوس (moxsenus) ا . پ . نام یکی‌از دانشمندان یونان .

مخسور (maxsur) ص.ع . زیان کرده شده .

مخسوع (maxsu') ص.ع . دور کرده شده.

مخسوفة (maxsufat) ص . ع . **بئرمخسوفة**: چاه بسیارآب درزمین‌سنگناک که آب آن منقطع نشود .

مخسول (maxsul) و **مخسولة** (maxsulat) ص . ع . نابکار آینده . و رذل و مرذول و فرومایه .

مخسی (moxsi) و (moxassi) ص.ع . کسی که باگردکان طاق یاجفت بازی میکند .

مخش (mexacc) ا . ع . ذکر و نره . ومرد دلیر درکارشب . واسب دلیر .

مخشاة (maxcât) م . ع. **خشی خشیاً و خشاة و مخشاة** ر . خشاة .

مخشخش (moxacxec) ص .ع. بانگ‌وآواز برآورندهٔ از‌تصادم برچیزهای‌صلب وخشک مانند کاغذ وجامهٔ نو وسلاح .

مخشع (moxce') ص . ع. فروتنی کننده ومتواضع .

مخشف (maxcaf)ا.ع. مکان‌منجمد شدن آب و جای یخ بستن .

مخشف (mexcaf) ص.ع. درآیندهٔ درچیزی . و خرامندهٔ به شب . ودلیر به شب روی .

مخشف (mexcaf) ا.ع. شیربیشه. ورهبردانا .

مخشف (moxcef) ص.ع . **ظبیة مخشف** : ماده آهوی بچه دار .

مخشف (moxaccef) ا . ص .ع . آنکه‌بزورمی‌شکند.ورهبر‌دانا. وگرفتاربه‌خارش که مانند پیران برزمین رود .

مخشل (moxaccal) ص.ع . رذل و فرومایهٔ دون . و **رجل مخشل** : مرد آراسته به زیور .

مخشم (moxaccam) ص . ع . **رجل مخشم**: مردمست بی‌خبر.

مخشم (moxaccem) ص . ع . بوی تند وتیز و مست‌کننده و بر آغالاننده .

مخشن (moxaccen) ص.ع . بخشم آورنده و کینه ورگرداننده .

مخشنة(maxcanat) م ع . **خشن خشانة و مخشنة**. ر . خشانة.

مخشنة (moxaccanat) ا.ع. ماده شترنکوهیدهٔ گشنی.

مخشوب (maxcub) ص . ع . **سیف‌مخشوب**: شمشیربه‌ساخت نخستین صیقل ناکرده وزنگ نازدوده. **وطعام‌مخشوب**: طعام باگوشت‌نیم پخت . وطعام بی‌گوشت .و طعام خشک بی‌نانخورش .

مخشوش (maxcuc) ص . ع . **بعیرمخشوش**: شتری که دربینی وی‌چوب کرده باشند تامهار برآن‌کشند .

مخشول (maxcul) ص.ع. رذل. وفرومایهٔ‌دون.

مخشوم (maxcum) ص . ع . **رجل مخشوم** : مرد مست .

مخشیة (maxciyat) م.ع. **خشی خشاة ومخشیة**. ر.خشاة.

مخصاب (mexsâb) ص.ع. **بلد مخصاب** : شهرفراخ سال .

مخصال (mexsâl) ا.ع. داس .

مخصب (moxseb) ص . ع . **بلد مخصب** : شهر فراخ سال وبسیارغله.

مخصر (moxassar) ص . ع . **کشح مخصر**: میان باریک . و کذلک : **خصر مخصر. ورجل مخصر**: مرد باریک لاغر . و **رجل مخصر البطن** : مردباریک شکم.و**رجل‌مخصر القدمین**: مردی‌که اخمص وی ازباریکی بزمین نرسد .

مخصرة (mexsarat) ا . ع . آنچه در دست‌گرفته بدان تکیه کنند مانند عصا و جزآن. وآنچه پادشاه دردست‌گرفته بدان‌اشاره کند . وآنچه خطیب دروقت خواندن‌خطبه در دست‌گیرد. ج .مخاصر. و **ذوالمخصرة**:

لقب عبدالله بن انیس لان النبی صلی‌الله علیه و آله اعطاه مخصرة وقال تلقانی بها فی الجنة.

مخصرة (moxassarat) ص . ع . مؤنث مخصر. و **نعل مخصرة** : کفش میان باریك. و **يد مخصرة**: دستی که بند آن باریك باشد که گویا بسته شده است. و دستی که در آن بریدگی مستدیر باشد.

مخصص (moxasses) ص . ع . آنکه خاص می‌گرداند. و آنکه خودش میکند.

مخصف (mexsaf) ا. ع. درفش کفش دوزی.

مخصف (moxsef) ص. ع. رونده به شتاب.

مخصف (moxassef) ص . ع . خوب و مضبوط دوزنده. و بد جوی. و کسی که می‌کوشد در تکلف به چیزی که ندارد.

مخصل (mexsal) ا . ع . شمشیر بران.

مخصور (maxsur) ص . ع . زبان رسیده و ستمدیده.

مخصوص (maxsus) ص . ع . خاص کرده شده.

مخصوص (maxsus) ص . پ . ماخوذ از تازی ـ خاص وغیر عمومی وبدون شرکت و بشیك. و بطور خاص. و منسوب و متعلق. و نفیس. و خالص. و بطور خصوص نسبت داده شده. و **آدم مخصوص** : نوکر و گماشته. و **جای مخصوص** : کنارآب و فرناك و بیت الخلا. و **دوست مخصوص**: مصاحب و همدم. و **مخصوص بودن** : اختصاص داشتن و نسبت داشتن.

مخصوصاً (maxsusan) م ـ ف. پ. مأخوذ از تازی ـ خصوصاً و علی الخصوص و بطور خاص.

مخصوصیت (maxsusiyyat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ خصوصیت و ملکیت. و دوستی و مودت.

مخصوفة (maxsufat) ص . ع . **نعل مخصوفة** : کفشی که از چندین قطعه چرم دوخته شده باشد. و **سماء مخصوفة**: آسمان املس ویا آسمان دورنگ که در آن سپیدی وسیاهی بود.

مخصی (maxsa) ا . ع . محل بریدن خایه.

مخصی (maxsiyy) ص . ع. خایه کشیده راخته.

مخض (maxz) م . ع . **مخض اللبن مخضاً** (از باب نصر وضرب و فتح) : مسکه برآورد از شیر و دوغ زد. و **مخض فلان رايه** : برگردانید فلان رای خود را و تدبر کرد در عواقب کار تا آنکه بخوبی بروی ظاهر شد. و **مخض فی الشیء**: به سختی جنبانید آن چیز را. و **مخض بالدلو**: جنبانید دول را در [illegible]. و **مخض البعیر**: بانك کرد شتر به شقشقهٔ خود.

مخض (moxxaz) ع. ج. ماخض.

مخضب (mexzab) ا . ع . تغار و لگن.

مخضب (moxezzab) ص . ع . **بنان مخضب** : سرانگشتان رنگ کرده.

مخضب (moxazzeb) ص . ع . کسی که رنگ می‌کند.

مخضبة (mexzabat) ا . ع. تغار و لگن.

مخضد (mexzad) ا . ع. سخت خورنده به شتاب.

مخضر (moxazzar) ص ع . سبز و سبز کرده شده. و برکت داده شده.

مخضر (moxazzer) ص. ع. آنکه سبز میکند.

مخضر (moxazzar) ص . ع . سبز.

مخضرب (moxazrab) ا . ع . مرد فصیح و بلیغ.

مخضرة (maxzarat) ا . ع . جای سبزناك.

مخضرم (moxazram) ا. ع . مرد ختنه ناکرده. و کسی که نصف عمرش درجاهلیت و نصف در اسلام گذشته باشد. و شاعری که جاهلیت و اسلام هر دو را دریافته باشد مانند لبید. ج : مخضرمون. و سیاهی که پدرش سفید بود. و مردم کم حسب. و آنکه دعوی نسبی کند و نباشد از آن. و آنکه پدرش را کسی نشناسد. و کنیززاده. و گوشتی که شناخته نشود که از نراست ویا از ماده. وطعام تفه وبی‌مزه. و آبی که نه سنگین باشد و نه سبك.

مخضرمة (moxazramat) ص . ع. **ناقة مخضرمة**: ماده شتری که گوشه‌ای از گوش وی بریده باشد. **وامراة مخضرمة**: زن ختنه کرده.

مخضرمون (moxazramuna) ع. ج. مخضرم.

مخضرمی (moxazramiyy) ص. ع. منسوب به مخضرم.

مخضع (moxze') ص. ع. کسی که فروتنی میکند. و آنکه فرمان برداری می‌کند. و کسی که کلانی سال وی را پست و سرافکنده می‌کند. و کسی که برای زن سخن نرم میراند.

مخضعة (maxza'at) ا. ع. از اعلام است.

مخضفة (moxzafat) ا. ع . می و شراب زیرا که خورندهٔ وی عقلش زایل شده و ضرطه میدهد.

مخضل (mexzal) ص. ع. **سیف مخضل** : شمشیر بران.

مخضل (moxzal) و (moxzel) و (moxazzel) ص.ع. **عيش مخضل**: زندگانی خوش و خرم. و كذلك: **عيش مخضل و مخضل**.

مخضل (moxzall) ص.ع. پشته و نه‌تر و مرطوب از شبنم. **وعيش مخضل**: زندگانی خوش و خرم.

مخضم (maxzam) ا.ع. هر چیزکه خورده شود بادندان پیشین.

مخضم (moxzam) ا.ع. مرد فراخ روزی و فراخ حال در دنیا.

مخضم (moxzem) ا.ع. آبی که درشوری بحد تلخی نرسیده باشد و ستور آنرا خوردنه مردم.

مخضم (moxazzam) ا.ع. مرد فراخ حال وفراخ روزی.

مخضن (mexzan) ا.ع. آنکه لاغر ورام گرداند ستور را.

مخضوب (maxzub) ص.ع. رنك کرده شده و خضاب کرده شده. یق: **بنان مخضوب**.

مخضود (maxzud) ص.ع. **شجر مخضود**: درخت خار خشوده و بریده.

مخضود (maxzud) ا.ع. ماندهٔ ازاستادن.

مخضوع (maxzu') ا.ع. رعیت وتابع.

مخضوع (moxzu') ص.ع. فروتنی کرده شده ومتواضع.

مخضون (maxzun) ص.ع. رخصت داده شده درمردمی ودلاوری.

مخضونة (maxzunat) ص.ع. زن باردار.

مخط (maxt) ا.ع. جامهٔ کوتاه و خاکستر. و سیرشتاب. و مشابهت فرزند به پدر.

مخط (maxt) م.ع. **مخط مخطاً** (ازباب نصر وفتح): به شتاب سیر کرد. **ومخط الولدا باه**: ماناشد پسر مرپدر خودرا. **ومخط الجمل بفلان مخطاً ومخوطاً**: بشتاب بردآن شترفلان را. و **مخط الشیء**: کشید ودرازکردآن چیز را. ونیز **مخط ومخوط**: بیرون گذشتن تیر ازنشانه. وکشیدن کمان وشمشیر و جزآن. و انداختن آب بینی. وستیهیدن گشن برماده شتردر ضراب. وپاك کردن ناتج آنچه بربینی بچهٔ نوزاده باشد از مشیمه و آب و جزآن. ومنه قولهم: **هذه الناقة مخطها بنو فلان** ای نتجت عندهم زیرا چون بچه شتر نوزاده از مادر خود جدا شود مسح الناتج غرسه وما علی انفه من السابیاء. ویق: **نحن مخطناغرسك** یعنی ماپاك کردیم آب بینی تورا وقیام در تربیت تو کردیم. و **انا مخطت غرسه** ای قمت به.

مخط (maxet) ا.ع. مهتر جوانمرد وکریم. ج: امخاط.

مخط (mexatt) ا.ع. ابزاری از آهن و یاچوب که بدان خط کشند ومسطر.

مخطاط (mextât) ا.ع. تخته‌ای که برروی وی خط کشند چیزی را.

مخطب (moxteb) ص.ع. حنظلی که درآن خطوط سبز بهم رسیده باشد. وصیدی که نزدیك به صیاد رسد ودرپهلوی وی واقع گردد. وآنکه طلب میکنداز کسی امضای زناشوئی را.

مخطر (moxter) ص.ع. آنکه اخطار میکند وچیزی را بیاد می‌آورد. وکسی که خود رادرمقابل حریف آورد ومبارزت کند باوی. و کسی که مال خودرا به گرو درمیان نهد. وهم قدر وهم منزلت.

مخطر (moxter) ا.ع. عهد. یق: **آخر مخطر** یعنی آخرعهد.

مخطرب (moxtareb) ص.ع. مفتری ودروغ گوی. وآنکه کمان را بی‌نهایت می‌خماند. وآنکه ریسمان را بسختی میتابد. و آنکه به تنگی وسختی زیست می‌کند.

مخطرة (moxterat) ص.ع. **بادیة مخطرة**: بیابانی که مسافر درآن هم امید سلامتی داشته باشد وهم بیم هلاکت.

مخطرف (moxtaref) ص.ع. به شتاب رونده. و گیرندهٔ گام بلند. ورانندهٔ بشمشیر.

مخطرفة (moxtarefat) ص.ع. زن فروهشته پوست.

مخطط (moxattat) ص.ع. **كساء مخطط**: گلیم خط دار. و **فلان مخطط**: فلان صاحب جمال.

مخطط (moxattat) ص.پ. مأخوذ ازتازی - هر چیزخط دار. وکودکی که در رخسار وی ریش پدیدارگشته باشد.

مخطط (moxattet) ص.ع. کسی که خط راست می‌کشد. وکسی که جامهٔ خط دار می‌بافد. وآنکه خطونبشتهٔ خوش می‌نویسد. واندك خورنده.

مخطط (moxattet) ا.ع. نام موضعی.

مخطف (moxtaf) ص.ع. **فرس مخطف البطن**: اسب چسپیده شکم.

مخطف (moxtef) ص.ع. تیری که خطامیکند وبرنشانه نمی‌خورد. و چسپیده بهم.

مخطل (moxtel) ص.ع. بی‌ادب درتکلم.

مخطم (maxtam) ا.ع. زن و

زوجه .

مخطم (maxtem) و (mextam) ا.ع. منقار مرغ . و پیش بینی ودهن ستور . وبینی مردم . ج: مخاطم .

مخطم (moxattam) ص.ع. **بعیر مخطم** : شترمهار دربینی‌کرده شده. وشتری که بینی‌وی‌را می‌کنند تامهار دروی‌گذارند . و **فرس مخطم** : اسبی‌که ازپتفوز تا حنك پائین وی را سپیدی‌گرفته باشد .

مخطم (moxattam) و (moxattem) ا . ع . غورهٔ خرما که بروی خطهای سپید پدیدآمده باشد .

مخطم (moxattem) ص.ع. آنکه مهار دربینی‌شتر ویااسب می‌نهد. وآنکه‌بتوسط سخن غابه می‌کند .

مخطم (moxattem) ا . ع . نام شاعری .

مخطمة (maxattamaton) ص.ع. مؤنث مخطم . یق: **ناقة مخطمة** : ماده شتر مهار دربینی‌کرده شده .

مخطوب (maxtub) ص.ع. خطبه کرده شده و خواستگاری‌کرده شده. و در زناشوئی تازیان‌یکی‌می‌گوید: **الخاطب‌خطب** ودیگری میگوید: **المخطوب نکح**.

مخطوبه (maxtube) ا . پ . مأخوذ از تازی ــ زن خواستگاری شده .

مخطور (maxtur) ص.ع. تصور شده و دریافت شده .

مخطوط (maxtut) ص . ع . خط کرده شده وشیارشده .

مخطوف (maxtuf) ص‌ع. **رجل مخطوف‌الحشا**: مردباریك‌شکم. و**جمل مخطوف**: شتری‌که بروی‌داغ به‌شکل‌خطاف نهاده باشند . ر. خطاف .

مخطوم (maxtum) ص . ع . **بعیر مخطوم**: شترمهارکرده شده. ونیزشتر داغ کرده‌شده دربینی ویا در روی. و **جمل مخطوم خطام اوخطامین**: شتری‌که دارای یك داغ ویا دوداغ‌خطام باشد .

مخطی (moxti) ص.ع . کسی‌که سبب‌گام برداشتن ویارفتن می‌گردد.

مخطی (moxti) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ بقصدگناه کننده وخطا کننده .

مخطیء (moxte') ص . ع. کسی‌که بقصدگناه میکند. وآنکه دردین خود براه خطا می‌رود خواه بقصد ویابدون‌قصد .

مخف (moxeff) ص . ع . سبك و خفیف ونا گران .وسهل وآسان . وچست و چالاك .وآنکه سبك میکند می کند ویابرمیدارد باردیگری را. وخداوند ستور سبك وتیزرو.

مخفار (mexfâr) ص. ع. **رجل مخفار**: مردبسیارشرمگین. وکذلك‌**امراة مخفار** .

مخفر (moxfer) ص.ع. کسی‌که بدرقه می‌فرستد ویانگهبان می‌فرستد. و شکنندهٔ عهد وپیمان .

مخفر (moxaffer) ص.ع. دستگیرو حارس ونگهبان . ودلیل وهادی وآنکه خجل‌و شرمسار میکند.

مخفس(moxfes) ص.ع.بی‌اندازه زشت‌گوینده. و**شراب مخفس** : می زود مست کننده .

مخفس(moxaffes) ص.ع. کسی که آب باشراب می‌آمیزد .

مخفش (moxaffec) ص.ع. آنکه برزمین می‌افگند و پاسپر می‌کند .وآنکه زمین رامی شکافد. و ویران کننده وضعیف البدن.

مخفض (maxfaz) ا . ع . محل ختنه‌در زن.

مخفض (moxaffez) ص.ع. آنکه هرچیزی‌راسبك وآسان می‌کند.

مخفف (moxaffaf) ص. ع. سبك قرارداده شده وسبك شده .

مخفف (moxaffaf) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ سبك‌وسبك‌شده. وبی‌پیرایه. ودون وفرومایه . و**حرف مخفف**: حرفی که‌سبك تلفظ‌شود ضدمشدد. و**های‌مخفف**: های غیرملفوظ که در آخر کلمه واقع میشود مانند های‌خانه‌ومایه‌وجزآن. و **بطورمخفف**: بطورسبکی وبی‌پیرایگی .

مخفف (moxaffef) ص . ع. آنکه سبك می‌کند وخفیف میگرداند.

مخفق (mexfaq) ا . ع. شمشیر پهن .

مخفق (moxfeq) ص.ع. آنکه‌سرمی جنباند .

مخفق (moxaffeq) ا . ع . نام موضعی .

مخفقة (mexfaqat) ا.ع. تازیانه ودره‌وتازیانهٔ چوبین.

مخفوض (maxfuz) ص . ع . فروتن و متواضع . وباصطلاح صرف و نحو حرفی‌که دارای خفض باشد .

مخفوضة (maxfuzat) ص.ع.دختر ختنه کرده شده .

مخفوع (maxfu') ا . ع . دیوانه‌و مجنون .

مخفوع (maxfu') ص. ع. آنکه جگروی ازگرسنگی بسوزد .

مخفوف (maxfuf) ص. ع. سبك شده .

مخفوق (maxfuq) ا.ع. گرفتار خفقان. ودیوانه .

مخفی (maxfi) ص. م. ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ پنهان و پوشیده وپنام و

نهفته‌ونهان‌وپوشیده‌شده. ونیز **مخفی**: بطور پنهانی . و **مخفی کردن**: نهفته و پنهان کردن . و **مخفی آمدن** : بطور پنهانی آمدن .

مخفیاً (maxfiyyan) و **مخفیانه** (maxfiyâne) م ف . پ . مأخوذ ازتازی ـ بطور پنهانی.

مخل (moxall) و (moxell) ص. ع . **رجل مخل** : مرد فقیر و محتاج. و کذلك: **رجل مخل** .

مخل (moxell) ص .ع. اضطراب کننده . وآشوب کننده . واعتراض‌کننده . و فاسد کننده و ویران‌کننده . و آنکه حاجتمند می‌کند ومحتاج می‌نماید. و والی‌که غفلت‌میکند درحفظ‌حدودواندك‌میگرداند لشکرآنرا. وکسی که می‌بردچیزیرا ومی‌رباید. وآنکه غایب‌میشود ازجائی ومی‌گذرد ازآن . وخرمابنی‌که خرمای تباه ونارسیده بارمی‌آورد.

مخل (moxell) ص. پ . مأخوذاز تازی ـ اضطراب‌کنده‌وآشوب‌کننده.واعتراض کننده . وفاسدکننده . وفتنه انگیزاننده .

مخلا (moxallâ) ا . پ . یك نوع طعامی که ازبادنجان پخته وگوشت فربه بریان نمودهٔ قیمه‌کرده وآب لیموسازند وآن‌را با نان یوخه خورند .

مخلا (moxallâ) ص. پ . مأخوذ ازتازی ـ تهی وخالی. ورها یافته وآزادشده. و**مخلابطبع**: بدون تکلف وآسوده وآزاد.

مخلاة (mexlât) ا.ع. توبره وتره دان وعلف دان . ج : مخالی .

مخلاط (mexlât) ص.ع . **رجل مخلاط** : مردبهرکار درآمیزنده و فساد کنندهٔ درآن .

مخلاف (mexlâf) ا.ع . روستا . و مرد بسیار خلاف کنندهٔ وعده. و ناحیه . بق: **فی کل بلد مخلاف** ای ناحیة . ج : مخالیف .

مخلب (mexlab) ا.ع. داس بی دندانه . و چنگال جوارح خواه دد باشد و یا مرغ . ج : مخالب .

مخلب (moxleb) ص.ع . تاك بـرك بر آورده. و**ماء مخلب** : آب لای تاك .

مخلب (moxallab) ص.ع. فریفته شده. وآنکه بسیارنقش ونگار داشته‌باشد.

مخلب (moxalleb) ص . ع . فریبنده .

مخلبس (moxalbes) ص.ع.آنکه دل می‌برد ومفتون می‌کند .

مخلة(moxellat)ص.ع.**ابل مخلة**: شتران چرندهٔ علف شیرین. و**ارض مخلة**: زمین‌دارای‌خلة‌که‌درآن گیاه‌تلخ‌شورمزه نباشد .

مخلج (maxlaj) ا. پ . یك نوع گیاهی که چون چارپایان خورندمست شوند.

مخلخل (moxalxal) ا.ع . جای خلخال ازساق واشتالنك .

مخلخل (moxalxel) ص.ع. آنکه گوشت از استخوان بر میگیرد و برهنه میکند آنرا .

مخلد (maxlad) ا. ع . از اعلام است .

مخلد (mexlad) ص . ع . **رجل مخلد** : مردسالدیده‌ای که‌پیری‌در وی‌پدیدار نشده باشد .

مخلد (moxled) ص.ع . ثابت و ساکن و برقرار . وبشدت چسپیده وپیوسته. و مایل. ولازم گیرنده.

مخلد (moxallad) ص.ع. مردی که پیرنمی شود هرگز وهمیشه درخدمت حاضر میباشد وازحد خدمت تجاوز نمی‌کند. وآراسته به‌گوشواره هاودست برنجنها.ج : مخلدون . قوله تعالی : **ولدان مخلدون** . و نیز **مخلد**: جاویدوهمیشه ودائم.

مخلد (moxallad)ص. پ. مأخوذ از تازی ـ جاوید و جاویدان و دائم و همیشه .

مخلد (moxalled)ص . ع . ثابت وبرقرار وکسی‌که همیشگی میدهد .

مخلدون(moxalladuna)ع.ج . مخلد .

مخلس (moxles) ص . ع . گیاه خشك وتربهم آمیخته. و موی سیاهو سپید بهم آمیخته .

مخلص (maxlas) م.ع. **خلص خلوصاً ومخلصاًوخلاصاً**.ر. خلاص.

مخلص (maxlas) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ ملجأ و پناهگاه وجای رهائی. وجای فرار وگریز. و باصطلاح شعرا **تخلص** یعنی لقبی‌که‌شاعربرای‌خوداختیارمیکندوآنرادرآخرین بیت ازغزل خود ذکر میکند وآن بیت را شاه بیت‌می‌نامند. ونیز کلمه‌ایست که در کوتاهی‌سخن استعمال میکنند .

مخلص (moxlas) ص .ع. خالص کرده شده ونا آلوده وناملوث .

مخلص (moxles) ص .ع . بی‌ریا. وسمعة درعمل. وبنده‌ای که در دین‌خود خالص بود وخدا وی‌را برگزیده‌باشد . ج : مخلصون.

مخلص (moxles) ا.ع. از اسمهای خداوند عالم جل شانه میباشد زیرا که اختیار می‌کند وبرمی‌گزیند بنده را برای‌رسالت.

مخلص (moxles) اـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ خـالص و صاف و پاك و بی‌غش. وصادق و دوست‌حقیقی وفرمان‌بردار ومطیع‌وبی‌نفاق. و**دوست‌مخلص**ویا**محب مخلص** : دوست خالص وبی‌ریا وبی‌نفاق و

حقیقی .

مخلص (moxalles)ص.ع. نجات دهنده ورهاکننده وخلاص نماینده . وکسی که ظاهر می‌سازد دوستی حقیقی را .

مخلصان(moxlesân)پ.ج:مخلص.

مخلصانه (moxlesâne) ص- م - ف.پ. مأخوذ ازتازی - حقیقی وبطور راستی و دوستانه وباصداقت . ومانند دوست حقیقی .

مخلصون (moxlesuna)ع. ج . مخلص.

مخلصه (moxallese) ا.پ. مأخوذ ازتازی - یك نوع گیاهی خوشبو و از جنس بابونه .

مخلصین(moxlesin)ا.پ. مأخوذ از تازی - دوستان حقیقی و با صداقت و بی‌نفاق .

مخلصی(moxlesi) ا.پ. مأخوذ ازتازی- سلامت وخلاص و رهائی وآزادی ونجات.

مخلط (mexlat) ص. ع. رجل **مخلط** : مردبهرکاری درآمیزنده وفسادکنندهٔ درآن . یق: **هومخلطمزیل.**

مخلط (moxallat) ص. ع. نیك درآمیخته‌شده .

مخلط (moxallet) ص.ع.آمیزنده ودرهم‌کننده وفساد افگننده. وبرهم زننده .

مخلع ('moxalla) ص.ع رجل **مخلع الالیتین**: مردی که هردوسرینش‌از هم جدا باشند ونیز**مخلع** : گرفتار فالج.

مخلع('moxalla) ا.ع. مرد ضعیف وسست . ومردمبهوت. ومرد جن‌زده ومجنون. وبیتی‌که درآن تصرف تخلیع کرده باشند یعنی مستفعلن‌رادرعروض بسیط مبدل بمفعولن کرده باشند .

مخلع ('moxalla) م - ف - پ. مأخوذ ازتازی - خلعت داده شده .

مخلع ('moxalle)ص.ع. بردارنده وبدرکشنده . وآنکه در راه رفتن رانها را از هم دورنگاه میدارد .

مخلف (maxlaf) ا.ع. راههای عبور مردم در منی .

مخلف (moxlaf) ص .ع . تباه و خراب و فرسوده وپوسیده .

مخلف (moxlaf) ا. پ. کبوتربچه. وکودك خوش صورت .

مخلف (moxlef)ص.ع.آنکه جانشین می‌کند و خلیفه می گرداند . و آنکه بجانب خلف برمی‌گرداند وبازمیگرداندوبراجعت میدهد. وآنکه بدل میکندوعوض‌می‌نماید . وآنکه رفو می‌کندومرمت‌می‌نمایدجامه را.وآنکه‌فاسدمیکند وتباه می‌گرداند. وناپسند . وبوی بدگیرنده . وسخن ناراست وناحق گوینده . وآنکه میگوید ونمی‌کند. وآنکه وعدهٔ خلاف میدهد. وآنکه دست بشمشیرمی برد تابرکشد آنرا. وآنکه آب می‌کشد برای اهل و عیال خود. و گیاهی که برك برآورده باشد پس‌ازبرك اولین خود . و آنکه تنك را نزدیك خصیهٔ شتر برمیگرداند . وستارهای تاریك‌شدهٔ از ابری‌که باران‌نیاورد. وآنکه چون چیزی از وی رود چیزدیگربجای آن آورد . ودهان بوی‌گرفتهٔ ازروزه .

مخلف (moxlef) ا.ع. شتر و ماده شتری که ازنه سال درگذشته ودرسال دهم‌داخل شده باشد . و **مخلف عام**: آنکه یك‌سال کوچکتر از ده باشد . و **مخلف عامین** : آنکه دوسال کوچکتر بود. و **مخلف ثلاثة اعوام** : آنکه سه سال کوچکتر از ده سال باشد .

مخلف (moxallaf) ص. ع . غدر کرده شده . وخلاف کرده شده

مخلف (moxallaf)ا.پ . مأخوذ از تازی - هرچیزی که از مرده واپس مانده باشد .

مخلف (moxallaf) ص.ع . آنکه سپس می‌گذارد. وآنکه بجای خودکسی‌راخلیفه میکند . وآنکه اثقال خودرا پس‌پشت‌میگذارد. وآنکه می‌بندد پستان ماده شتررا تا شیرروان نگردد .

مخلفات(moxallafât)ا.پ. مأخوذ ازتازی - میراث وچیزهائی‌که به ارث‌گذاشته میشود و متروکات و اموالی که از کسی باقی می‌ماند .

مخلفة (maxlafat) ا.ع . زمینی‌که درآن درخت خلاف که نوعی ازبیداست باشد. وراه . ومنزل.و **مخلفة‌منی**: فرود آمدنگاه مردم در منی .

مخلفة (maxlafat)و(moxlafat) ص. ع. **نومة الضحی مخلفة للفم** خواب نیم روز سبب بوی گرفتن دهان‌است. وکذلك: **مخلفة**.

مخلفة (moxlefat) ا. ع . ماده شتری‌که از نه سالگی‌درگذشته‌باشد. و مخلف. ونیزماده شتری که آبستن نماید ونباشد .

مخلق (moxlaq)و (moxleq) ص.ع. جامهٔ کهنه شده و کهنه‌کرده .

مخلق (moxleq) ص.ع.آنکه‌کهنه میکند جامه‌را . و آنکه می‌پوشاند جامهٔ کهنه‌را بدیگری .

مخلق (moxallaq) ص . ع. نیك تشکیل‌شده‌وبطور کمال‌صورت‌بسته شده . وتیر هموار کرده .

مخلق (moxalleq) ص. ع. آنکه خوش می‌سازد. وآنکه تمام خلقت میگرداند . وآنکه تیرویاچوب راهموار وبرابر میکند. و آنکه خلوق که نوعی از خوشبو است طلا می کند .

مخلقة (maxlaqat) ا. ع. لایق و سزاوار. و هرچیز نیك لایق و سزاوار گشته. یق: **هذا مخلقة لذلك**.

مخلقة (moxallaqat) ص. ع. مؤنث مخلق. یق: **مضغة مخلقة**: مضغهٔ تمام خلقت.

مخلوجة (maxlujat) ا. ع. رای صائب، ونیزه زنی چپ و راست.

مخلوط (maxlut) ص. پ. مأخوذ ازتازی _ آمیخته و درهم و شوریده و سرشته. و**مخلوط شدن**: آمیخته شدن. و**مخلوط کردن**: آمیختن و سرشتن وشوریدن.

مخلوع (maxlu') ص. ع. فرزند عاق شده. و والی ازعمل بازشده.

مخلوع (maxlu') ص. پ. مأخوذ ازتازی _ بیرون آورده شده وخلع شده. وبر آورده شده. ومفصل در رفته.

مخلوف (maxluf) ص. ع. گرفتار بیماری پیحش وذوسنطاریا.

مخلوق (maxluq) ص. ع. آفریده شده وساخته شده. ونرم واملس کرده شده. و کهنه شده. و نسبت داده شدهٔ شعر کسی بدیگری.

مخلوق (maxluq) ا. پ. مأخوذ ازتازی _ هرچیز آفریده شده. و آفرینش و خلق. وهرچیز پیدا شده وتولید شده وآتین.

مخلوقات (maxluqât) ا. پ. مأخوذ ازتازی _ آفریدگان و آتینان. وخلایق وجانوران وموجودات.

مخلوقة (maxluqat) ص. ع. مؤنث مخلوق. ج: مخالیق. و **قصیدة مخلوقة**: قصیده‌ای که نسبت دهند آنرا به کسی که نگفته باشد.

مخلوقیت (maxluqiyyat) ا. پ. مأخوذ ازتازی _ آفریده شدگی ضد خالقیت.

مخلول (maxlul) ص. ع. سوراخ نافذ کرده شده. و**فصیل مخلول**: کره شتری که زبان وی راشکافته باشند وچوبی درآن گذارند تاشیر نمکد.

مخلول (maxlul) ا. ع. کره شتر لاغر وکم گوشت.

مخلولق (maxluleq) ص. ع. برابر وهموار. واملس. ونشان و علامت و رسم محوشده.

مخلی (mexlâ) ا. ع. قلاب دروگری وداسی که بدان علف درومیکنند.

مخلی (moxli) ص. ع. کسی که ویران می‌کند و خراب می نماید. وکسی که تهی و خالی میکند. و آنکه تهی میباید. و آنکه خلوت میکند باکسی. وآنکه عزلت میگزیند. ومخصوص وغیرعمومی. و واقع شدهٔ بطور خصوص. وزمین علفناك. وپرورندهٔ ستور در آن زمین.

مخلی (moxallâ) ص. ع. اجازه داده شده. وآزادشده ورهاشده.

مخلی (moxalli) ص. ع. کسی که آزاد میکند ورها میکند.

مخم (moxemm) ص. ع. **لحم مخم**: گوشت گنده شده.

مخمة (mexammat) ا. ع. جاروب.

مخمج (moxammaj) ص. ع. **رجل مخمج الاخلاق**: مرد تباه خوی.

مخمخة (maxmaxat) م. ع. **مخمخه مخمخة**: بیرون آورد مغز آنرا.

مخمد (moxmed) ص. ع. آرمیده وخاموش. وکسی که فرومی نشاند زبانهٔ آتش را. و آرام می کند شورش تب را.

مخمر (mexmar) ا. ع. از اعلام است. و**ذومخمر**: لقب شخصی.

مخمر (moxmer) ص. ع. پوشاننده وپنهان کنندهٔ شهادت. وکسی که میرساند خمیر را. و کسی که دریافت می‌کند و چیزی بیاد می‌گذارد. وآنکه عطا میکند. وآنکه داخل میشود. وآنکه کینه می ورزد و کینه ور. و زمین بسیارخمرکه درآن می‌فراوان بود.

مخمر (moxammar) ص. ع. تخمیرشده وسرشته شده. وخمار دار. و نیم مست ازشراب.

مخمر (moxammar) ص. پ. مأخوذ ازتازی. سرشته وتخمیرشده. وتیار و مهیا وآماده. و **مخمر شدن**: تیارشدن و آماده ومهیا گشتن.

مخمر (moxammer) ص.ع. کسی که خمیرمیکند. وخباز ونانوا. وپوشاننده.

مخمر (moxammer) ا.ع. می گر وکسی که شراب می‌سازد.

مخمرة (moxammarat) ص. ع. زن متکبری که خوشبوی میبوید.

مخمرة (moxammarat) ا.ع. سپید سرازگوسپند واسب.

مخمس (maxmas) ا.ع. **جاءوا مخمس**: آمدند پنج پنج.

مخمس (moxmes) ص.ع. خداوند شتران خمس.

مخمس (moxammas) ا. ع. پنج گوشه.

مخمس (moxammas) ا. ص. پ. مأخوذازتازی - پنج گوشه. وپنج گوشه دار. وقسمی ازاصول موسیقی. و قسمی از شعرکه دارای پنج مصرع است.

مخمس (moxammes) ص.ع. دارندهٔ پنج گوشه وپنج رکن. وآنکه پنج گوشه

می‌گرداند .

مخمسات (moxammasât) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ شعرهائی که دارای پنج مصرع باشند .

مخمسة (moxammasat) ا . ع . مسئله‌ای ازمسائل فرایض که درآن پنج نفراز اصحاب اختلاف کرده یعنی حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام وعثمان وابن مسعود وزید وابن عباس رضی‌الله عنهم .

مخمص (maxmes) ا . ع . نام راهی .

مخمصة (maxmasat) ا . ع . گرسنگی .

مخمصة (maxmasat) م . ع . **خمص خمصاً و مخمصة** ر . خمص .

مخمصه (maxmase) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ گرسنگی سخت . وآن حالتی که از نخوردن عارض شود مانند حالتی که ازپرخوردن روی‌میدهد. وبدبختی وغم عظیم اضطراب انگیز.

مخمل (maxmal) و (mexmal) ا. پ. مأخوذازتازی- نوعی ازجامهٔ پرزدار. **ومخمل گرگ ویا مخمل گورگ:** نوعی‌ازمخمل. **ومخمل دوخوابه**: آن قسم مخملی که هر دوطرف آن پرزدار باشد .

مخمل (moxmal) ا.ع. جامهٔ پرزدار خواب ناك ومخمل .

مخمل باف (maxmal-bâf) ا . پ . کسی که مخمل می‌سازد .

مخملی (maxmali) ص . پ . منسوب بمخمل. ومانند مخمل.

مخمن (moxamman) ص. ع . گویندهٔ بگمان وقیاس وتخمین.

مخمور (maxmur) ا.ع. کسی که وی‌را خمار باشد .

مخمور (maxmur) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مست ومدهوش ومی‌زده .

مخموری (maxmuri) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ می‌زدگی .

مخموس (maxmus) ص . ع . **حبل مخموس**: ریسمان پنج تاه. **وثوب مخموس**: جامهٔ پنج‌گزی. وکذلك: **رمح مخموس** .

مخمول (maxmul) ص . ع . لنك وگرفتار بیماری خمال .

مخموم (maxmum) ص . ع . روفته شده. وحبس شدهٔ در قفص ماکیان . و **المخموم القلب** : پاك دل‌ازکینه وحسد.

مخمیدن (maxmidan) مص. پ. پنبه پاك‌کردن .

مخن (maxn) ا.ع. مرد درازبالا . ومرد مایل به کوتاهی که در وی خفت و سبکی باشد .

مخن (maxn) م . ع . **مخن المراة مخناً** (ازباب ضرب) : گائید آن زن را. **ومخن البئر**: کشیدآب آن چاه‌را. **ومخن فلان**: گریست فلان. **ومخن العود وغیره**: پوست برکند ازآن چوب وجزآن.

مخن (mexann) ا . ع . مرد دراز بالا .

مخن (mexann) ص . ع . سال بار دار .

مخناث (mexnâs) ص.ع. **امراة مخناث** : زن شکسته و دوتاه .

مخناف (mexnâf) ص . ع . **جمل مخناف** : شتر نرعقیم . و **رجل مخناف** مردی‌که دست پروردهٔ وی از قبیل گشن دادن خرمابن وکشتن کشت وزراعت‌بار وحاصل خوب نیاورد .

مخنب (moxneb) ص . ع. لنك. وهلاك شده . وسست گرداننده. وهلاك‌کننده. وقطع کننده .

مخنبة (maxnabat) ا.ع. دوری و هجران. وقطع خویشاوندی .

مخنة (maxnat) ا.ع. زن مایل به کوتاهی که دروی خفت وسبکی باشد .

مخنة (maxannat) ا.ع. بینی ونوك بینی .وغنه و آوازی که ازبینی برآید . وجای تنك از رودبار . وصحن‌خانه . و دهانهٔ راه. وریختنگاه‌آب اززمین‌بلند. وآزادی‌وبرات‌معافی. ومیانهٔ روشن راه . و برهان ودلیل واضح و روشن . وخوراك وقوت . وبهترین چراگاه. **ومخنة القوم** : حریم آن‌گروه.

مخنة (mexannat) ص.ع. **سنة مخنة** : سال فراخ .

مخنتب (moxantab) ص.ع. کوتاه بالا. وخرد وکوچك.

مخنث (moxannas) ص.ع. خمیده ودوتاه .

مخنث (moxannas) ا.ع. کسی‌که در دبر وی وطی کرده میشود.

مخنث (moxannas) ا.پ. مأخوذ ازتازی- سست وناتوان . وآنکه مردی‌نداشته باشد و نتواند جماع کند . و مأبون و پشت پای. وابله‌ونادان. وغدار ومکار. وآنکه نیك رفاقت وآشنائی نداند . ونامرد و بی‌همت و ناکس وبدنام ورسوا . ومعیوب . و پیرمرد ملوط وپسخوان وپشت‌انداز .

مخنث (moxannes) ص.ع. کسی که خم میکند و دوتاه می‌نماید.

مخنثی (moxannasi) ا . پ . مأخوذ ازتازی- مابونی ونامردی .

مخنجل (moxanjel) ص.ع. کسی که زناشوئی‌کند بازن دفزك بی‌شرم وبد زبان وگول .

مخندق (moxandeq) ص.ع. کسی

که خندق میکند .

مخنده (moxande) ا.پ. جانوران جنبنده وخزنده مانند مار و دیگر حشرات الارض. وهرچیز خزنده. وجانوران کوچك.

مخنده (moxende) ا.پ . غیر مطیع و نافرمان بردار . وفرزند عاق شدهٔ پدر ومادر . و چسبنده خواه جاندار باشد و یا نباشد.

مخنس (moxnes) ص.ع. سپس کرده وعقب‌دانده.

مخنثات (moxannacât) ع. ج. مخنثة.

مخنثة (moxannacat) ص. ع.

امراة مخنثة: زنی که دروی بقیه‌ای ازجوانی باشد . ج : مخنثات .

مخنشل (moxancel) ص.ع. لرزندهٔ ازکلانی سال وپیری .

مخنع (moxne') ص. ع . فروتنی کننده و متواضع .

مخنع (moxanna') ص.ع. رام‌شده وآرام.

مخنع (moxanna') ا.ع. شتر رام ریاضت یافته.

مخنع (moxanne') ص.ع. کسی که باتبر قطع می کند .

مخنق (maxnaq) ا.ع . آنجائی از گردن که محل خفه کردن است .

مخنق (mexnaq) ا.ع. گردن بند وحمیل . ج : مخانق .

مخنق (moxannaq) ا - ص . ع . خفه کرده . وبر خفه مرده . وجای طناب در گلوی خفه کرده. **واخذه بمخنقه :** گرفت آن را بحلق وی . **وغلام مخنق الخصر:** کودك باریك میان.

مخنق (moxanneq) ا . ع . جلاد وآنکه خفه میکند .

مخنق (moxanneq) ص.ع . خفه کننده .

مخنقة (mexnaqat) ا . ع . قلاده وگردن‌بند. ج : مخانق .

مخنن (moxannen) و **مخننة** (moxannenat) ص.ع. سال فراخ .

مخنوق (maxnuq) ص.ع . خفه شده.

المثل: **افتدمخنوق** به صیغهٔ امراز افتداء و حذف حرف ندا و این مثل را در رهائی یافتن ازسختی گویند .

مخنون (maxnun) ص.ع مجنون ودیوانه .

مخنی (moxni) ص . ع . بدزبان وفحاش . وغیرحاضر درسخن . وهلاك‌کننده. وچراگاه بسیارگیاه . وملخ بسیارتخم گذارنده. وزمانهٔ دراز وطولانی .

مخوخ (moxvex) ص.ع . آب پوشیده واندك .

مخود (moxavved) ص.ع. بشتاب رونده . ویابندهٔ اندکی ازطعام .

مخور (moxur) م . ع . **مخر مخراً ومخوراً**. ر. مخر.

مخوش (moxavvec) ص.ع. کسی که کم واندك میکند .

مخوص (moxavves) ص . ع . گیرندهٔ عطیه اگرچه اندك باشد . وپیری ظاهر شونده . ر. تخویص .

مخوصة (moxavvasat) ص. ع .

ارض مخوصة : زمینی که درآن گیاههای خار دار باریك باشد .

مخوض (maxuz) ص . ع . گوسپند باردار . و شیرمسکه بر آورده . ونیز: **مخوض :** فرورفته و خوض کردهٔ درآب .

مخوض (mexvaz) ا.ع. کبچه ویا چیز دیگر که بدان شراب را شوراند .

مخوض (moxavvez) ص.ع. آنکه می‌گذرد ازگذرگاه و پایاب رودخانه. وآنکه می‌شوراند ومیآمزد وبر می‌انگیزد.

مخوط (moxut) م. ع **مخط مخطاً ومخوطاً**. ر. مخط .

مخوع (moxavve') ص . ع آنکه کم و اندك می‌گرداند. ووادی که سیل پهلوهای آنرا شکسته باشد . و اداکنندهٔ وام ودین .

مخوف (maxuf) ص.ع . **طریق مخوف** : راه بیمناك . و لایقال **طریق مخیف**.

مخوف (maxuf) ص.پ. مأخوذ ازتازی- ترسیده وخوفناك وبیمناك وخطرناك وهولناك . ومهیب وسهمگین وپربیم ووحشتناك وترسناك .

مخوف (moxavvaf) ص.ع. ترسیده شده وهراسیده شده .

مخوف (moxavvef) ص.ع کسی که می‌ترساند. وترساننده شده .

مخوفات (maxufât) ا.پ . مأخوذ ازتازی- بیمها وخطرها .

مخوفه (maxufe) ص. پ . مأخوذ ازتازی ـ مخوف . ر . مخوف .

مخوق (moxavveq) ص.ع فراخ کننده ومتسع کننده.

مخول (maxul) ا. ع . بدنی که که دارای خالهای بسیارباشد .

مخول (moxvel) و (moxval) ص.ع . **رجل مخول** : مردی که دارای خالوهای بسیارباشد . و **رجل معم مخول**: مردی که دارای عموها وخالوهای کریم باشد. وکذلك: **مخول**.

مخول (moxavval) ا.ع. ازاعلام است.

مخون (moxavven) ص.ع. متهم کنندهٔ کسی را به خیانت . وکسی وباچیزی که کم و اندك می کند . و کسی که تیمارمی کند و توجه می نماید .

مخوی (moxavvi) ص.ع. ستور بی نهایت فربه . وشتری که چون خسبد شکم وی از زمین درماند. وآ نکه برای زن زائو طعام زچه ترتیب میکند .

مخیالة (mexyâlat) ا.ع. ابری که آنرا بارنده پندارند .

مخیب (moxayyeb) ص. ع. کسی که نا امید می‌گردد از دیگری و محروم.

مخیخ (maxix) ص . ع . **عظام**
مخیخ : استخوان بامغز .

مخیخة (mâxixat) ص.ع. **شاة**
مخیخة : گوسپندی فربه که استخوانها وی پرمغزباشد .

مخید (maxid) پ.ح م. مخیدن ا. پ . هر آنچه می‌جنبد . وبروی شکم حرکت کرده ومی‌خزد. وکیك وساس . و فرزند عاق شده .

مخیدن (maxidan) ف - ل . پ . لرزیدن و جنبیدن و متحرك شدن وجنبانیده شدن . ولغزیدن. وخزیدن وبروی شکم رفتن . و چسبیدن . وجستن و جهیدن . وکشیدن. ودرازکردن . ولمس‌کردن. وربودن وبزورگرفتن . واستیخ شدن مانند مو وپر در حالت خشم . وعاصی شدن . وعاق شدن .

مخیده (maxide) ا. پ. هرجانور خزنده مانند مار و دیگر حشرات . وطفل عاق ونافرمان پدر ومادر وخویشان .

مخیر (maxir) ا. ع . شیر آب آمیخته .

مخیر (moxayyar) ص.ع. اختیار داده شده . وتفضیل داده شد .

مخیر (moxayyar) ص. پ. مأخوذ ازتازی - برگزیده واختیارداده شده . وبدون اهمیت .

مخیر (moxayyer) ص.ع . کسی که اختیارمی‌دهد وآ نکه برمیگزیند . ونیز **مخیر** : مصغر مختار . ر. مختار .

مخیر (moxayyer) ص.پ. مأخوذ ازتازی - کسی که اختیارمیدهد . و سخی وآ نکه خیرات بسیار میکند و نیکوکار . ومردنیکوتر.

مخیز (maxiz) ا . پ . با یای مجهول : مهمیز .

مخیس (moxayyas) ا .ع . نام زندانی درعراق بنا کردهٔ حضرت علی‌بن‌ابیطالب علیه السلام ودرابتدا آنحضرت زندانی بناکرد ازنی وآنرا نافع نام‌گذاشت وچون دزدان آنرا سوراخ کرده فرار کردند امر بساختن بنای محکمی فرمودو آنرا مخیس نام نهاد . و نیز **مخیس** : جای تذلیل وآرامی .

مخیس (moxayyas) ص ع . رام گشته. وغالب شده . ومغلوب. وفروتن .

مخیس (moxayyas) و (moxayyes) ا.ع. زندان .

مخیس (moxayyes) ا.ع. ازاعلام است .

مخیس (moxayyes) ص.ع. غالب وظفروفیروز.

مخیسة (moxayyasat) ص.ع. **ابل**
مخیسة: شتران محبوس برای قربانی‌کردن و قسمت کردن .

مخیض (maxiz) ا.ع. دوغ وشیر مسکه برگرفته . ونام موضعی .

مخیض (moxiz) ص. ع .کسی که اسب رادرآب می راند ودرآب می‌آورد .

مخیط (maxit) ا.ع. جای غیژیدن مار .

مخیط (maxit) ص. ع . **ثوب**
مخیط : جامهٔ دوخته .

مخیط (mexyat) ا . ع . سوزن و هر آنچه بدان جامه دوزند . و گذرگاه و مسلك .

مخیط (moxayyat) ا.ع. سپستان.

مخیطا (maxitâ) ا.پ. سپستان.

مخیف (maxif) ص . ع. **حائط**
مخیف : دیواری که از افتادن وی باید ترسید .

مخیف (moxif) ص . ع. هولناك و ترسناك. ر. **وجع مخیف**: دردترساننده.

مخیف (moxif) ا . ع . شیر بیشه .

مخیف (moxayyef) ص.ع. هولناك وترسناك . وکسی که ترسناك می‌گرداند.

مخیل (maxil) ص. ع. **رجل**
مخیل : مرد خالناك که دربدن وی خال بسیار باشد. ونیز **مخیل** : سزاوارو شایسته. یق: **فلان مخیل الخیر** : فلان سزاوار خیرونیکوئی است .

مخیل (moxil) ص.ع . متکبر و خودبین. وقابل ولایق و مناسب . ونیك ساخته شده وآراسته‌شدهٔ بطورلیاقت . وابری که آنرا بارنده پندارند . واسب آموخته شده .

مخیل (moxayyal) ص.ع. پنداشته شده وخیال‌کرده شده . و **بنومخیل** : نام گروهی ازتازیان .

مخیل (moxayyel) ص.ع. آ نکه می‌پندارد وخیال میکند وشك می‌برد. واندیشه میکند. وآ نکه تفرس می‌نماید. وآ نکه میگذارد خیال‌را درنزدیکی بچه شتر تا گرگ ازآن بترسد. وآ نکه بددل می‌شود وبازمی‌ایستد ازکسی. و**السحابة المخیل** : ابری که آنرا بارنده پندارند .

مخیل (moxayyel) ا. ع. **فلان یمضی علی المخیل** ای علی غرر من غیر یقین.

مخیلة (maxilat) ا. ع. کبر و بزرگ منشی. و تفرس و ترسم. و **الرجل الحسن المخیلة**: مرد نیکو تفرس. و قولهم: **ما احسن مخیلتها** یعنی چه نیکو است سزاواری آن.

مخیلة (maxilat) ص. ع. **سحابة مخیلة**: ابری که بارنده پندارند آنرا. و نیز **مخیلة**: سزاوار و لایق و شایسته. یق: **السحابة رایناها مخیلة للمطر**: آن ابررا لایق و شایستهٔ باریدن می بینیم.

مخیلة (maxilat) م. ع. **خال خیلا و خیلا و مخیلة** ر. خیل (xayl) و (xil).

مخیلة (moxilat) ا. ع. لیاقت و شایستگی طبیعی.

مخیلة (moxilat) ص. ع. **سحابة مخیلة**: ابری که آنرا بارنده پندارند. و **سماء مخیلة**: آسمان آمادهٔ باریدن.

مخیلة (moxayyalat) ا. ع. خیال و توهم.

مخیله (moxayyele) ا. پ. مأخوذ از تازی ــ خیال و توهم و پندار. و **قوهٔ مخیله**: قوهٔ خیال.

مخیم (mexyam) ا. ع. آنچه از کشتهای دروده جمع آوری کنند. و نام وادی. و نام کوهی.

مخیم (moxyam) ا. ع. جائی که در آن اقامت کنند.

مخیم (moxim) ص. ع. کسی که چادر میزند و خیمه برپا میکند.

مخیم (moxayyam) ص. ع. خیمه زده شده.

مخیم (moxayyam) ا. ع. اردو و خیمه‌گاه و لشکرگاه. و نام نخلستانی.

مخیم (moxayyem) ص. ع. آنکه چادر می‌زند و خیمه برپا می‌کند. و آنکه در چادر می‌آید و آنکه مقیم میگردد در جائی.

مخیمات (moxayyamât) ا. ع. نام نخلستانی.

مخیوط (maxyut) ص. ع. **صوب مخیوط**: جامهٔ دوخته شده.

مخیول (maxyul) ص. ع. دارای خال.

مد (mad) ا. پ. تار و سیم. و پل. و نام روز ششم از هر ماه شمسی.

مد (mad) و (madd) ا. پ. مأخوذ از تازی. کشش. و درازی و افزونی. و افزونی آب و جریان آب. و خطی که بروی الف نویسند. و **حرف مد**: الف بعد از فتحه و واو بعد از ضمه و یای بعد از کسره. و **مد بصر** منتهای نظر. و **مد و جزر** افزونی و کمی آب دریا.

مد (madd) ا. ع. آب، چیز و نوشته. ج: مدود. و آمدگی روز. و افزونی آب. و **بینی و بینه قدر مد البصر**: دوری مابین من و او باندازهٔ منتهای نظر است. و نیز **مد** ضد جزر.

مد (madd) **مده و مد به یمده مداً** (از باب نصر): کشید آنرا. و **مد فلاناً و به**: درنگ داشت فلانرا. و **مد الله الارض**: منبسط کرد و گسترانید خداوند زمین را. و **مد الحبل**: کشید ریسمان را. و **مد الله فی عمر فلان**: دراز کرد خدا زندگانی فلان را. و **مد فلاناً فی غیه**: مهلت داد فلان را در گمراهی وی. و **مد بصره الی الشیء**: بلند نگریست آنچیز را. و **مد النهار**: بلند شد روز. و **مد زید القوم**: یاری داد زید آن گروه را. و **مد من الدواة**: با قلم مرکب برداشت تا بنویسد. و **مد الدواة**: مرکب انداخت در دوات. و **مد البحر و النهر**: بسیار شد و افزون گشت آب دریا و نهر. و **مده**: افزون کرد آن را (لازم و متعدی). و **مد الابل**: آب آرد یا کنجد آمیخته خورانید شتران را. و **مد الارض**: نیرو داد زمین را از سرگین انداختن در آن. و نیز **مد**: کمک کردن بشر و **امداد**: کمک کردن به خیر. قوله تعالی: **ونمدله من العذاب مداً. وامددنا کم باموال وبنین**.

مد (modd) ا. ع. پیمانهٔ باندازهٔ دو رطل نزد اهل عراق و یک رطل و ثلث رطل نزد اهل حجاز. و یا مقدار پری دو دست مرد میانه چون هر دو کف را پر کند. ج: امداد و مدده و مداد. و **مد النبی** چهار یک صالح.

مداء (medâ') م. ع. **ماديته مماداة و مداء**: پر کردم از برای آن.

مداءلة (modâ'alat) م. ع. **داءله مداءلة**: قریب آورد با او.

مداب (madâbb) ع. ج. مدب.

مدابح (madâbeh) ع. ج. مدبحة.

مدابر (modâbar) ص. ع. **هو مدابر و مقابل**: او نجیب محض است از طرف پدر و مادر.

مدابر (modâber) ص. ع. مخالف. دشمن. و خداوند تیر دابر که ضد فائز است و بدبخت در قمار.

مدابرة (modâbarat) ا. ع. [illegible]

مدابرة (modâbarat) ص. ع. **شاة مدابرة**: گوسپندی دارای ادبارة.

مدابرة (modâbarat) م. ع. **دابره مدابرة و دباراً**: دشمنی کرد او را. و **دابر فلان مدابرة**: مرد فلان، و غفلت نمود

فلان‌ازجاحت یارخود. وپشت‌ریش‌گردیدستور فلان.و صاحب مال بسیار گردید فلان . و **دابرت الشاة وقابلتها** : صاحب‌ادبارو اقبالة گردانیدم آن گوسپند را .

مدابغ (madâbeq) ع . ج . مدبغة .

مداجاة (modâjât) ا.ع . منع مابین سختی و سستی یعنی نه‌رد ونه قبول ونه بندکردگی و نه رها کردگی .

مداجاة (modâjât)م.ع.**داجیتة مداجاة**: مداراکردم بااووپوشانیدم دشمنی او را .

مداجرة (modâjarat) م ۰ ع . **داجر مداجرة ودجاراً**: فرار کرد و گریخت .

مداجنة (modâjanat) م ۰ ع . **داجنه مداجنة**: مداهنه کرد با اوو کار به مدارا کرد با او .

مداجی (modâji) ص. ع. کسی‌که پناه‌میدهد به دشمن .

مداح (maddâh)ا - ص . پ . مأخوذازتازی - بسیارستایش‌کننده و مدح کننده وکسی‌که مدح میخواند.

مداحلة (modâhalat) م ۰ ع . **داحله مداحلة ودحالا**. برزمین زدواورا درکشتی . **وداحل فلانا** : فریب داد فلان را . و **داحل الرجل** : ظلم کرد و نقصان نمود درحق آنمرد . **وداحل فلان** پوشید وپنهان‌کردفلان‌چیزی‌که‌میدانست وظاهرکردغیر آنرا. **وداحل عن الشیء دحالا**: امتناع کرداز آن چیز.

مداحی (maddâhi) ا . پ . مأخوذ ازتازی - ستایش بسیار ومدح.

مداخل (madâxel)ا. پ . مأخوذ ازتازی- درآمدودرآمدهاودخل‌ومدخل‌ومدخلها وحاصل و ماحصل. ویك نوع بافته‌که‌درزینت لباس استعمال می‌کنند. وپارچه ای‌که درکنار لباسها برای زینت می‌دوزند .

مداخل (modâxel) ص.ع. کسی که مداخله می نماید و داخل درکاری‌میشود . ومصاحب وهمدم. ودرون وداخل. وآکنده و انباشته .

مداخل (modâxel) ا.ع . پشتة بلند مشرف برزمین سیراب .

مداخلة (modâxalat) م ۰ ع . **داخله مداخلة**: درآمد وداخل شد با او. و **داخل الشیء** : درآمد درآچیز ودخالت کرد ودخیل‌شد. ومباشرت نمودآنچیزرا. ونیز **مداخلة** : مصاحب شدن .

مداخله (modâxele) ا. پ.مأخوذ ازتازی - دخالت ودست‌اندازی و مباشرت.

مداخل مخارج (madâxel-maxârej) ا. پ . مأخوذ ازتازی . دخل و خرج . ودرآمد ودر رفت .

مداخن(madâxen)ع.ج. مدخنة.

مداد (medâd) ا.ع . سیاهی‌دوات. وسرگین‌وروغن‌وجزآن که بدان‌چراغ‌افروزند. ومثال ومانند.وطریقه‌واسلوب.یق:**هذاعلی مدادواحد**: این‌برمثال و اسلوب وطریقة واحدی است. **وبنوابیوتهم علی مداد واحد**: خانه های‌خودرابریك روش‌وطریقه بنا کرده‌اند.ونیز**مداد**:اصل‌زیادت هرچیزی. **ومنه فی‌الحوض میزابان‌مدادهما انهارالجنة** ای‌تمدهما انهارها .وشمار و افزونی.ومنه:**سبحان‌الله‌مدادالسموات** ای‌عددها وکثرتها. **ومدادقیس** : یك‌قسم لعبی‌مر تازیان را.

مداد (medâd) ع.ج. مد .

مداد (medâd)م.ع.**ماده‌ممادة ومداداً** . ر. ممادة.

مداد (medâd) ا. پ . مأخوذ از تازی - مرکب‌وسیاهی‌که در دوات‌جهت‌نوشتن ریزند . ونیز**مداد**:قلم مانندی‌که درجوف‌آن مادة سیاه رنك و یا الوانی است‌که با آن می‌نویسند .

مدادفروش (medâd-faruc) (واومجهول) .ا.پ. کسی‌که‌مرکب می‌فروشد.و آنکه قلم مدادمی فروشد .

مداد (maddâd) ص.ع . اسبی که گام فراخ وبلند می اندازد .

مدار (madâr) پ . کلمة نهی‌یعنی نداشته باش .

مدار (madâr) ا.ع. جای دور و جای‌گردش .

مدار (madâr) ا.پ . ماخوذ از تازی- محل دور ومحل‌گردش ومرکز. وجائی که‌برآن دورمی‌زنندوبردورآن‌می‌گردند. ومنزل ومقصود. ودایره‌ومحور. ودوره وحلقه.ومرکز زمین.و**مدارجدی**: دایره‌ای‌که راس‌جدی درامتدادآن‌حرکت‌می‌کند. و **مدارسرطان**: دایره‌ای‌که راس سرطان درامتداد آن حرکت میکند. و **مدار علیه** (madâre) و یا (medâron) :محور. و **مدار المهام** : وزیر و مرکز امور .

مدارا (modârâ) ا. پ . مأخوذ ازتازی- خضوع وفروتنی.وسلوك وملایمت و آرامی . ومروت وادب وریا وتزویر .

مداراة (modâra'at) م ۰ ع ۰ **دارأته‌مداراة**: نرمی‌وحسن اخلاق‌پیش آمد آ نرا . ونیز **مداراة** : یك دیگررادفع نمودن وخلاف نمودن بایکدیگر.

مداراة (modârât) م . ع . **داریته‌مداراة**: نرمی‌کردم بااوو ملاطفت نمودم . وبحسن خلق پیش‌آمدم اورا.

مدارات (madârât) ا . پ .

مأخوذ ازتازی. مدار هاودایره‌ها.

مدارة (medârat) ا.ع. از اتباع حجارة است. یق:**الحجارة والمدارة**.

مدارة (medârat) و(modârat) ا.ع. دول آبکشی چرمین وگرد. وازار زر دوزی شده ومنقش.

مدارج (madârej) ع.ج. مدرج. و ج. مدرجة.

مدارج (madârej) ا . پ . مأخوذازتازی. درجه‌ها وپایه‌ها و رتبه‌ها. وپله هاوزینه‌ها. ودرجات ومراتب.

مدارس (madâres) ع . ج . مدرسة.

مدارس (madâres)ا.پ. مأخوذ ازتازی. مدرسه ها و دبستانها.

مدارس(modâres)ص.ع. درس گوینده. وسبق گوینده و با هم مذاکرهٔ درس نماینده.

مدارس (modâres) ا.ع . مرد بدفعل آلوده به‌گناه.

مدارسة (modârasat) م . ع .

دارس مدارسة : سبق‌گفت ودرس کتاب کرد. و نیز **مدارسة** : با هم مذاکره نمودن.

مدارع(madâre') ع. ج. مدرع. و ج. مدرعة.

مدارك(madârek) ع.ج. مدرك.

و**مدارك الشرع** :مواضع طلب ادراك.

مداركار (madâr-kâr) ا . پ . رئیس کارها.

مداركة (modâ-akat) م . ع .

دارکه مداركة ودراكا : رسید او را. و**دارك الرجل صوته** : پیروی کرد آنمرد بانك آن را. و**دارك فلان الشیء**: پیروی کرد فلان بعض آن چیزرا بربعض آن.

مداركة (modârekat)ا.ع. زنی که ازجماع سیرنشود.

مداره (madâreh) ع . ج . مدره.

مداری (madâri)و(madâriyy) ع.ج. مدری ومدراقومدرية.

مداری (modâri) ص . ع . ریاکار.

مداریم (madârim) ع . ج . مدرام.

مدارین (madârin) ع . ج . مدران.

مداس (madâs) و (medâs)ا.ع. نوعی ازپاپوش روستائی. ج : امدسة.

مداس (madâs) و **مداسة** (madâsat)ا.ع . محل خرمن.

مداسة (meddâsat) ا .ع. بینی.

مداش (maddâc) ص.ع. رجل **مداش الید** : مرد سست دست.

مداص (madâs) ا.ع. جای صید مروارید و جائی که غواص در آن فرومی‌رود. وفرود آمدن در آب . وناگاه برچیزی فرود آمدن.

مداعاة(modâ'ât)م.ع. **داعیت الحائط مداعاة** : شکستم آن دیوار و ویران کردم آنرا . و نیز **مداعاة** : با کسی برابر کردن. وباهم چیستان گفتن وستیزه کردن.

مداعب (modâ'eb) ا.ع . مزاح کننده. **ان الله یحب المداعب فی الجماع بلارفث**: خدادوست‌میدارد مزاح کنندهٔ درجماع را بدون فحش.

مداعبة (modâ'abat) م . ع .

داعبه مداعبة و دعابا : مزاح کرد با او.

مداعس (madâ'es)ع.ج. مدعس. وج. مدعاس.

مِداعسة (modâ'asat)م.ع. نیزه‌زدن با هم.

مداعصة (modâ'asat) ا . ع . **اخذته مداعصة**: گرفتم آنرا باقهر.

مداعق (modâ'eq) ا . ع . جای گرد آمدن آب رود.

مداعك (modâ'ek) ص . ع . **خصم مداعك** : دشمن‌سخت.

مداعكة(modâ'akat)م .ع. ستیزه کردن ومنازعه‌کردن. وخشمناك کردن وگول شدن.

مداعلة (modâ'alat) م . ع . هم را فریب دادن.

مداعی (madâ'i) ع. ج. مدعاة.

مداعی (modâ'i) ص. ع. کسی که مبارز می‌خواهد و به‌جنك دعوت‌می‌کند و جنگجو وستیزه جو.

مداعیر (madâ'ir) ع.ج. داعرة.

مداعیق (madâ'iq) ص.ع. خیل **مداعیق** : گروه سوارانی که درجنك وغارت مردم رافرو کوبند.

مداغة (maddâqat) ا.ع. به لغت اهالی مرا کش عبادتگاه.

مداغشة(modâqacat)ا.ع. مزاحمت وانبوهی. وگردش گردآب از تشنگی . و طلب درحرص ودرمنع. وشرب اندك وشراب ازروی شتاب زدگی . و درنك و توقف . و غدر و خیانت.

مداغصة (modâqasat)ا.ع شتاب نمودن وبرانگیختن.والحاح نمودن.

مداغل (madâqel) ا. ع. جای مغاك از رودبارها.

مدافاة (modâfât) م . ع . **دافات الجریح مدافاة** : خسته را کشتم

مدافة (modâffat) م.ع. **دافقته مدافة ودفافاً** : شتابی نمودم درکشتن آن خسته .

مدافع (madâfe') ع . ج . مدفع (madfa') و (medfa') .

مدافع (madâfe') ا.پ . مأخوذ ازتازی ـ جاهای دفع .

مدافع (modâfa') ا.ع . مهترغیر مزاحم. یق: **سید غیر مدافع** .

مدافع (modâfe') ص.ع. کسی که دفع میکند ودورمینماید .

مدافع (modâfe') ا.پ . مأخوذ ازتازی ـ مدافعه کننده وازخود دورکننده. و مزاحم ومتعرض .

مدافعة (modâfa'at) م.ع. **دافعه مدافعة**: دارادار کردحق اوراو مماطله نمود . و **دافع عن فلان الاذی مدافعة و دفاعاً**: راندو دورکرداز فلان رنج را . قوله تعالی : **ان الله یدافع عن الذین آمنوا**.

مدافعت (modâfa'at) و **مدافعه** (modâfe'e) ا.پ . مأخوذ ازتازی_راندگی وردکردگی واز خوددور کردگی. و مقاومت و مزاحمت و بازداشتگی و ممانعت. و درنگی و تکاهل. ومسامحه درادای دین .

مدافیء (madâfe') ا.ع .زمینهای گرم .

مداق (madâq) ا.ع. عرصه ومیدان جنگ وورزشگاه . و**مداق الحیة** : جای گردشدن مار وجولانگاه مار .

مداق (madâqq) ع.ج. مدق (medaqq) ومدقة (madaqqat) و (medaqqat) ومدق (modoqq) .

مداقة (modâqqat) م . ع . باهم دقت کردن درحساب وجزآن . وآردکردن .

مداقه (modâqe) و (modâqqe) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ دقت کردگی . و حساب از روی دقت و درستی .

مداقیس (madâqis) ع . ج . مدقس .

مداقیع (madâqi') ع . ج . مدقع .

مداك (madâk) م.ع .سنك صلایه وبوی سای .

مداك (madâk) م . ع . **داك دوكا ومداكا** . ر . دوك .

مداك (madâk) و (modâk) و **مداكة** (madâkat) و (modâkat) ص.ع . جای خروسناك که خروس در آن فراوان باشد .

مداكأة (modâka'at) م.ع. انبوهی کردن . و مزاحمت دادن . و گرد آمدن قوم برکسی .

مدال (medâl) ا . پ . مأخوذ ازانگلیسی ـ نغمه .

مدالاة (modâlât) م . ع . **دالیته مدالاة ودلاء**: نرمی ومدارا کردم با او . و نیز **مدالاة** : دوا کردن و مداوا نمودن .

مدالث (madâles) ا . ع . عرصه و میدان کار زار . و **مدالث الوادی**: آب روورودها .

مدالج (madâlej) ع . ج . مدلجة (madlajat) و (medlajat) .

مدالسة (modâlasat) م.ع. فریفتن. وستم کردن. و**هو لایدالس ولا یوالس**: اوستم نمیکند وخیانت نمینماید.

مدالظة (modâlazat) م . ع . **دالظه مدالظة و دلاظاً** : راندند مر همدیگر را .

مدالكة (modâlakat) م . ع . **دالكه مدالكة** : دارا دار نمود حق اورا .

مدأم (med'am) ص.ع . **جیش مدأم**: سپاهی که برهر چیزی سوار شوند .

مدام (modâm) ا . ع . باران پیوسته. ومی انگوری لانه لیس شراب یستطاع ادامة شربها الاهی .

مدام (modâm) ص . ع . همیشه داشته شده .

مدام (modâm) م ـ ف ـ پ. مأخوذ از تازی همیشه وجاوید. وسرمد ودائم وپایدار. وهمه وقت وثابت وبرقرار وبرپا. و**مدام الوقت**: همیشه. **دورمدام**: حرکت وجولان دائم و ثابت. و **مست مدام**: دائم الخمروهمیشه مست .

مدام (modâm) ا.پ . مأخوذ از تازی_شراب انگوری. و **شرب مدام**: شرب شراب انگوری .

مدامة (madâmat) ا . ع . نام موضعی .

مدامة (modâmat) ا . ع . می انگوری .

مدامجة (modâmajat) م . ع . **دامجه مدامجة و دماجاً** : مدارا کرد با او .

مدامرة (modâmarat) م . ع . **دامرت اللیل مدامرة ودماراً**: رنج کشیدم در آن شب وبیدارماندم .

مدامسة (modâmasat) م . ع . پوشیدن ومواراة .

مدامع (madâme') ا . ع . کنج های چشم. ج : مدمع .

مداملة (modâmalat) م . ع . مدارا کردن با کسی .

مدامی (modâmi) ص. م.ف. پ. مأخوذ از تازی_ همیشگی ودائم.ودائمی و همه‌وقت .

مدان (madân) ص. ع . **رجل مدان** : مرد وام‌دار ومردی که بر آن وام بسیار باشد .

مدان (madân) ا . ح . ریحان مصری. ونام بتی.

مدان (modân) ص. ع .حکم و قضاوت کرده شده.و **رجل مدان**: مردی که بر آن وام بسیار باشد .

مدان(maddân)و(moddân) ص . ع . **رجل مدان**: مردی که بر آن وام بسیار باشد . و کذلك: **رجل‌مدان** .

مدان (meddân) ا .ع . آب سخت شور.

مداناة (modânât)م.ع. **دانیت بین الامرین مداناة** : قرین یکدیگر گردانیدم آن دوکار را ونزدیك آوردم. و **دانیت القید**: تنگ گردانیدم آن‌زنجیررا.

مدانس (madânes) ع . ج . مدنس .

مدانیس (madânis) جع. ج . مدناس .

مداوا (modâvâ) ا. پ. مأخوذ از تازی_ چاره و علاج و معالجه. ودرمان . و درمان کرده. و**مداوا شدن**: درمان کرده شدن.و**مداوا کردن**: درمان کردن. وچاره نمودن .

مداواة(modâvât)م.ع.**داواه مداواة ودواء**: درمان کرد اورا ومعالجه نمود . و **داوا فلاناً** : معاینه‌نمود فلان را . و **فلان یدوی ویداوی** : فلان بیمار می‌شود و چاره‌می‌نماید . و **یداوی بالشیء** (مجهولا) : معالجه کرده میشود بآن چیز. و **دووی الشیء** (مجهولا) : معالجه‌کرده شد آنچیز. وجهت فرق مابین فوعل و فعل ادغام کرده‌گفته نمی‌شود .

مداورة (modâvarat) م .ع. **داوره مداورة ودوارا**: گردیدبااو. و **داوره علی الامر** : نگریست درکار او که چگونه‌سرانجام‌دهدآنرا .ونیز **مداورة**: معالجه‌کردن .

مداوسة (modâvasat)م .ع. پایمال‌کردن و پانهادن بروی دیگری.

مداولة (modâvalat) م . ع . **داوله مداولة** : گردانید آنرا.و نیز **مداولة** : گردانیدن روزگار را.بق:**الله یداولها بین الناس** : خدای میگرداند روزگاررا میان مردم .

مداوم (modâvem) ص . ع . مواظب وثابت قدم .

مداومة (modâvamat) ص.ع. مواظبت وبرکاری‌ایست کردن.

مداومة (modâvamat) م. ع. **داومه مداومة** : همیشه داشت آنرا. و درنك کرد . و تأنی نمود در آن. و خواهش نمود دوام آنرا .

مداومت (modâvamat) ا. پ. مأخوذ از تازی_ مواظبت وایستن بر کاری. و استدامت وپایداری وثبات .

مداوی (modâvâ) ص . ع . آنکه ازکسی‌درمان می خواهد. وتیمارشده و علاج شده‌ودرمان‌کرده شده.

مداوی (modâvi) ص.ع. درمان کننده وتیمار کننده .

مداهاة (modâhât) م.ع . کسی را غافل کردن. وبا هم دیگر مکر و غدر نمودن .

مداهرة (modâharat) م. ع . **عامله مداهرة و دهاراً**: ر. دهار.

مداهل (madâhel) ا . ع . بیابانهای مخوف وهولناك.

مداهن (madâhen) ع . ج . مدهن .

مداهن (modâhen) ص . ع . منافق ودروغگو و غدارومکار.

مداهنة (modâhanat) م. ع . ظاهرکردن خلاف باطن‌را . وخیانت نمودن‌و نفاق نمودن وروی‌کاری رنگین‌کردن وفریب دادن. و آسان‌گرفتن .

مداهنة (modâhanat) ا. ع . مساهلت ومصالحت وابقا .

مداهنت (modâhanat) و **مداهنه** (modâhene)ا.پ.مأخوذاز تازی_پندونصیحت‌ازروی‌تحقیر.ودورنگی‌وریا و نفاق.و دروغ و چرب زبانی و خوشامد. و سستی .

مداهی (modâhi) ص . ع . ریاکار و منافق و فریبنده ومکار.

مدائح (madâ'eh) ع . ج . مدیح و مدیحة .

مدایح (madâyeh) ا . پ.مأخوذ از تازی _ ستایشها و مدیحه‌ها. و اعمال ستوده و پسندیده و اعمال نیك .

مدائن(madâ'en) ع .ج. مدینة. و ج. مدیان. و**مدائن کسری** : شهرهای مداین .

مداین (madâyen) ا . پ.ماخوذ از تازی.نام هفت شهر که تا زمان نوشیروان آبادان بوده‌و اکنون خراب وویران و اثری از آنها نیست . و**ایوان مداین** : ایوانی که انوشیروان درشهرطیسفون ساخته‌بود و اکنون خرابه‌آن باقیست . ر.طیسفون .

مداین (modâyen) ص . ع.وام

دارو قرض دار.

مداینة (modâyanat) م . ع .
داینته مداینة : قرض خواستم ازاو. وقرض کرد از من. ومعامله کردم بااو . و وام دادم او را . و وام گرفتم از او . و معاملهٔ نسیه کردم با او . و نیز **مداینة** : با هم دیگر خرید و فروخت کردن بوام .

مداینی (madâyeni) ص . پ. منسوب به‌شهر مداین .

مدائنی (madâ'eniyy) ص.ع. منسوب به مدائن .

مدائین (madâ'in) ع . ج . مدیان .

مدب (madabb) و (madebb) ا . ع . جائی‌که در آن چیزی روان میگردد و یا می لغزد . و **مدب السیل** : محل جریان وروانی توجه. وکذلك **مدب النمل**: محل روان شدن مورچه ها . ج : مداب . وگفته‌اند **مدب** درحال کسره‌اسم ظرف‌است و در حال فتحه مصدر و کذا المفعل من کل‌ما کان علی باب ضرب . و **مدب الصبا** : محل ولادت ویا طفولیت وبچگی.

مدب (modebb) ص . ع. آنکه با ملایمت ومشفقانه می بردکودك را. وآنکه به عدالت حکمرانی میکند.

مدباة (madbât) ص . ع .
ارض مدباة: زمین ملخناك.

مدبة (modabbat) ا . ع . جای خرس .

مدبة (madabbat) ص. ع. **ارض مدبة** : زمین خرسناك .

مدبج (modabbaj) ص. ع. آراسته شدهٔ بدیباج .

مدبج (modabbaj) ا . ع . نوعی از مرغ و جغد. وزشت سروزشت خلقت.

مدبح (modabbeh) ص . ع. مقیم درخانه. وآنکه سرفرودمی آورد.

مدبحة (modabbehat) ص . ع.
رملة مدبحة : ریك تودهٔ کوز پشت . ج: مدابح .

مدبر (modbar) ص . ع. پشت داده شده.

مدبر (modbar) ا- ص . پ . مأخوذ از تازی . برگشته بخت و بدبخت و کسی‌که دولت و بخت پشت به وی‌کرده‌باشد. و حلقهٔ درتاشده وخمیده.

مدبر (modber) ص . ع . آنکه پشت میدهد وسپس میرود. و آنکه دوتامی‌کند پشت خودرا .

مدبر (modber) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ کسیکه اعمال وی اثر بد کند و بعکس نتیجه بخشد . وضد مقبل وبدبخت‌وبرگشته بخت وخداوند ادبار .

مدبر (modabbar) ص.ع. پرورده شده. وتدبیرکرده‌شده. وبنده‌ای که پس ازمرگ خداوندخود آزادشود.

مدبر (modabber) ص . ع. پایان کارنگرنده . و تدبیرکننده وصاحب تدبیر .

مدبر (modabber) ا . ص. پ . مأخوذ ازتازی ـ پایان کارنگرنده وصاحب‌تدبیر و زیرك . و هوشیار و خردمند . و فرمانروا و حاکم. و ناظم و مرشد وراه‌نما. وخداوندو صاحب. و**مدبر امور**: جمهور وزیروناظم امور عامه .

مدبرات (modabberât) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ فرشتگان و قوی .

مدبران (modâbberân) پ. ج. مدبر. و **مدبران فلك** : زحل ومشتری و مریخ وشمس و زهره و عطاردوقمر.

مدبری (modberi) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ بدبختی و نکبت ضد مقبلی.

مدبس (modabbes) ص.ع . پوشنده و پوشیده شده .

مدبغ (modabbeq) ص.ع. پوست دباغی شده و پیراسته شده.

مدبغة (madbaqat) ا . ع . پوست در دباغت گذاشته . ج : مدابغ.

مدبغة (madbaqat) و (modbaqat) ا . ع . جای دباغت .

مدبق (modbeq) ص . ع . آنکه می‌چسباند و سبب چسبیدن می‌گردد وآنکه با سریشم می چسباند .

مدبق (modabbeq) ص . ع . آنکه مرغ را با سریشم شکار می‌کند.

مدبو (mabdovv) و **مدبوة** (madbovvat) ص. ع. کشت وزمین‌ملخ خورده .

مدبوبة (madbubat) ص.ع. کشور ویران شدهٔ بواسطه خرسها.

مدبور (madbur) ص.ع. زخم‌شده وریش‌شدهٔ درپشت. و توانگر ومالدار. وگرفتار باددبور .

مدبوش (madbuc) و **مدبوشة** (madbucat) ص . ع . زمینی که گیاه آنرا ملخ خورده باشد.

مدبوغ (madbuq) ص.ع. دباغی شده .

مدبول (madbul) ص . ع . پیراسته. وکودداده شدهٔ برسرگین. ولقمهٔ بزرك کرده شده .

مدبی (madbâ) و (modbi) ص . ع . براز ملخ خرد ومورچه.

مدبی (modabbi) ص . ع . ملخ خورده .

مدبیء (modabbe') ص . ع .

پوشنده و پنهان کننده .

مدبیة (modbiyat) ص. ع. **ارض مدبیة** : زمین ملخناك و مورچه ناك .

مدبیة (madbiyyat) ص . ع . **ارض مدبیة** : زمین ملخ خورده .

مدة (maddat) ا . ع . یك بار کشیدن . یق : **مددت الشیء مدة** ای مرة : یعنی کشیدم آنچیز را یك بار .

مدة (meddat) ا . ع . ریم و زرداب گرد آمده در جراحت .

مدة (moddat) ا . ع . پایان زمان و مکان . و پاره‌ای از روزگار . و مقداری از مرکب که برقلم چسبد .

مدت (moddat) ا . پ . مأخوذ از تازی - زمان و هنگام و وقت . و پاره‌ای از زمان و امتداد زمان . **و مدت العمر** : در همهٔ زمان زندگانی . **و مدت وقت** : خیلی وقت و هنگام بسیار . **و مدت مدید** : هنگام بسیار و فراوان .

مدتها (moddat-hâ) پ . ج . مدت .

مدتی (moddati) یای مجهول م . ف . پ . مأخوذ از تازی - وقت بسیار و هنگام بسیار و هنگام نامعین . **و مدتی چند** : هنگام بسیار .

مدثر (modassar) ص . ع . سنگ های برهم نهادهٔ بروی بدن کشته .

مدثر (moddaser) س . ع . دثار و جامه چسبیدهٔ به تن پوشیده .

مدثن (modassen) ص . ع . مرغ پرنده و به شتاب فرود آیندهٔ جای بجای نزدیك بهم . و نیز مرغ دردرخت آشیانه گرفته .

مدج (moddaj) ا . ع . نوعی از ماهی دریائی که آنرا مشق نیز گویند .

مدجان (medjân) ص . ع . **لیلة مدجان** : شب تاریك .

مدجج (modajjaj) و (modajjej) ا . ع . مرد مسلح . و خارپشت .

مدجج (modajjej) ص . ع . آسمان ابرناك .

مدجدج (modajdej) ص . ع . شب تاریك .

مدجل (modajjal) ص . ع . **بعیر مدجل** : شتر قطران مالیده . **و سیف مدجل** : شمشیر ملمع به زر .

مدجل (modajjel) ص . ع . آنكه زر اندود یا سیم اندود میکند چیزی را برای فریب .

مدجن (modjen) ص . ع . مقیم در جائی .

مدجنة (modjenat) ص . ع . **سحابة مدجنة** : ابر پیوسته بارندهٔ بدون انقطاع .

مدجوم (madjum) ص . ع . اندوهگین و محزون .

مدجونة (madjunat) ا . ع . ماده شتر خوگرفته به آبکشی .

مدجه (modajjeh) ص . ع . صیاد کمین کردهٔ در کازه .

مدجی (modji) ص . ع . شب تاریك .

مدح (madh) م . ع . **مدحه مدحا و مدحة** (از باب فتح) : ستود آنرا و ستایش کرد .

مدح (madh) ا . پ . مأخوذ ازتازی - ستایش و تعریف و توصیف و ستودگی وتحسین وثنا .

مدح (medah) ع . ج . مدحة .

مدحاة (medhât) ا . ع . ابزاری چوبین و غلتان که کودك بر آن تکیه کرده راه رود بی آنکه برزمین افتد و بپارسی گردانه و گردنا نیز گویند .

مدح آور (madh-âvar) ا . پ . مادح و ستایش کننده .

مدحة (medhat) ا . ع . ستایش و آنچه بدان ستایند . ج : مدح .

مدحة (medhat) م . ع . **مدح مدحاً و مدحة** . ر . مدح .

مدحت (medhat) ا . پ . مأخوذ ازتازی - مدح و ستایش و ستودگی وتحسین و ثنا .

مدح خوان (madh-xân) و او معدوله . ا . پ . ثناخوان وستایش کننده .

مدحرج (modahraj) ص . ع . چیزگردومدور .

مدحرج (modahrej) ص . ع . گرد کننده .

مدحرج (modahrej) ا . ع . تپانچهٔ شش لوله . ج : دحارج .

مدحص (madhas) ا . ع . آشیانهٔ مرغ سنگخوار .

مدحض (modhez) ص . ع . آنكه می‌لغزاند . و آنكه باطل وبیحاصل می کند . و آنكه می چرخاند کعبتین را پس ازانداخته شدن . و آنكه باطل میکند حجت را . ج : مدحضون . قوله تعالی : **فساهم فکان فی المدحضین** ای المغلوبین بالقرعة .

مدحضة (madhazat) ا . ع . جای لغزان .

مدحضون (modhezuna) ع . ج . مدحض .

مدحق (modheq) ص . ع . راننده و دورکننده .

مدحقب (modahqeb) ص . ع . آنكه از پشت سرسخت میراند .

مدحل (modhel) ص . ع .

آنکه در می آید و پنهان میگردد درنقب .

مدحلط (modahlet) ص . ع . آنکه آشفته و پریشان سخن میگوید.

مدحلم (modahlem) ص . ع . آنکه از کوه می اندازد و یا در چاه می - اندازد .

مدحمر (modahmer) ص.ع . پر کندهٔ مشک .

مدحمل (modahmel) ص . ع . کسی که برزمین می غلتاند. وآنکه برروی افگنده و یا در زیر پای می نهد .

مدحور (madhur) ص . ع . رانده شدهٔ دورکرده.

مدحوس (madhus) ص . ع.
بیت مدحوس: خانهٔ پراز اهل وعیال.

مدحوسة (madhusat) ص. ع.
اصبع مدحوسة : انگشتی که ناخن آن از عقربك افتاده باشد.

مدحه (medhe) ا . پ. مأخوذ از تازی- ستایش و مدحت .

مدحی (madhâ) ا . ع . جای تخم نهادن شترمرغ .

مدخ (madx) ا . ع. عظمت و بزرگی. واعانت کامل.

مدخ (madx) م . ع. **مدخه مدخاً** (از باب فتح): یاری داد و اعانت کرد او را .

مدخاء (modaxâ') ع . ج . مدیخ .

مدخدخ (modaxdex)ص.ع. غالب شده وخوارگردانده. و توقف کننده و مانده‌شونده. وبازدارنده و پایمال‌کننده وشکننده. و آنکه گامها را دررفتار نزدیك میگذارد .

مدخر (moddaxar) ص . ع. مهیا شدهٔ برای وقت حاجت. و برگزیده‌شده.

مدخر (moddaxer) ص . ع . مهیا کنندهٔ برای وقت حاجت وبرگزیننده.

مدخرص (modaxres) ص. ع. آنکه ظاهر وآشکار می کندکاری را.

مدخصة (modxasat) ص. ع.
صبیة مدخصة: دختر فربه پیه‌ناك .

مدخل (madxal) ا . ع . موضع دخول . ودرآمد در جائی. ومذهب و روش .
یق: **هوحسن المدخل فی اموره** : اودارای روش نیکوئی است در کارهای خود.

مدخل (madxal) م . ع. **دخل دخولا و مدخلا**. ر . دخول.

مدخل (madxal) ا . پ. مأخوذ از تازی - محل دخول ودرآمد درجائی. وراه. و درو باب. و دهلیز ودالان. وهنگام دخول. و جای دخل و آنچه از وی دخل حاصل میگردد مانند کسب و زراعت وتجارت و جز آن .

مدخل (medxal) ا . ع . کلید و مفتاح .

مدخل (modxal) ا . ع. لئیم و ناکس. وپسرخوانده.

مدخل (modxal) م . ع. **ادخله ادخالا و مدخلاً** : درآوردم اورا. قوله تعالی: **رب ادخلنی مدخل صدق** ای مدخلاً مرضیاً .

مدخل (modxel) ص . ع . آنکه داخل می کند. و درمی آورد. و درج می کند .

مدخل (modaxxal) ا . ع . موضع دخول ودرآمد.

مدخل (modaxxel) ص. ع. آنکه داخل میگردد .

مدخلی (madxali) ا . پ . مأخوذ از تازی- محل دخول ودرآمد.

مدخمر (modaxmer) ص . ع. پرکندهٔ مشك. وآنکه پنهان می کند و می - پوشاند .

مدخمس (modaxmas) ص.ع.
امر مدخمس : کار پنهان .

مدخمس (modaxmes) ص.ع. ریاکارومنافق.

مدخن (madxan) ا . ع. جائی که از آن دود خارج میگردد .

مدخن (modxen) ص . ع . غلهٔ سخت دانه شده.

مدخنة (medxanat) ا . ع. بوی سوز ومجمر . ج : مداخن .

مدخنة (modxenat) و(modaxxenat) و (moddaxenat) ص . ع . آتش دود دار .

مدخول (madxul) ص . ع . داخل کرده ودر آمده و در آورده. و لاغر. وکسی که در عقل وی فساد باشد.

مدخول (madxul) ا. ص. پ. مأخوذ از تازی - داخل شده ودرآمده . و فایده ومنفعت و حاصل و سود ومحصول .

مدخولة (madxulat) ص . ع .
نخلة مدخولة : خرمابن میان پوسیده. و **امراة مدخولة** : زن شوی دیده .

مدخوله (madxule) ص. پ . مأخوذ ازتازی - زن دوشیزگی ربوده وشوی دیده ضد باکره .

مدد (madad) ا . ع . یاری گری. و اصل زیادت . و **مددالجیش** : آنچه بدان قوت دهند سپاه را ازمال ورجال وسلاح و جز آن .

مدد (madad) ا . پ . مأخوذ از تازی - یاری ودستگیری. و معاونت ونصرت واعانت وکمك. وقوت(govvat). وخوراك

وقوت(gut). **ومدد کردن**: یاری کردن و دستگیری کردن ومعاونت کردن وکمك کردن و حمایت کردن .

مدد (modod) ع . ج. مدید .

مددة (medadat) ع .ج. مد .

مددجوئی (madad-ju'i) و او مجهول . ا . پ . جستجوی کمك واعانت .

مددخواه (madad-xâh) واو معدوله .ص . پ. کسی که طلب کمك ودستگیری می کند .

مددرس (madad-ras) ا . پ . معاون . و دستگیر وناصر ویاری کننده

مددگار (madad-gâr) ا.ص.پ. معاون و حامی وحمایت کننده ودستگیر ونگهبان وپشت وپناه . وهمدم وشریك .

مددگاری (madad-gâri) ا.پ. معاونت وکمك ودستگیری.

مددمعاش (madad-ma'âc) ا.پ. آنچه علاوه بر مواجب و مرسوم به نوکر میدهند .

مدر (madr) م.ع. **مدرالمکان مدراً** (ازباب نصر): گل اندود کرد آنجای را. **ومدرالحوض** : به کلوخ فرازکرد سوراخ ودرزسنگهای آن حوض را.

مدر (madar) ا . ع . کلوخ . گل چسبان وگل سخت که ریك نداشته باشد. وده و شهر وشهرستان . وکلانی شکم. ونام دهی در یمن . و **اهل المدروالوبر**: مردمان شهرو بیابانی.

مدر (madar) م .ع. **مدر مدراً** (از باب سمع): بر آمده پهلو و کلان شکم گردید .

مدر (madar) پ . کلمهٔ نهی از دریدن

مدر (madar) ا . پ. مأخوذازتازی-

مدار ومرکز کرهٔ زمین .

مدر (moder) و (moderr) ا ص. پ. مأخوذازتازی - هرچیزی که کمبزراند وادرار آورد .

مدر (moderr) ا. ع. زنی که سخت می‌گرداند دوك را بنحوی که گویا ازحرکت باز ایستاده .

مدراء (madrâ') ا.ع. زن کلان شکم. وکفتار . **وبنومدراء** : مردمان شهری .

مدراة (medrât) ا.ع. سیخ وشاخ باریك که زنان بوی موی سر راست کنند. ج : مداری (madâri) و (madâriyy) .

مدرات (moderrât) ا . پ مأخوذ ازتازی - چیزهائی که کمیز می رانند.

مدرار (medrâr) ص.ع . ابر بسیار باران و ریزان

مدراس (medrâs) ا.ع. جای درس . وجای درس قرآن مجید .

مدرام (medrâm) ص . ع . آلودهٔ بچرك. ج: مداریم.

مدران (medrân) ص . ع . **ثوب مدران**: جامهٔ آلوده به چرك وچرکین. وکذلك: **جبة مدران**. ج: مدارین. **وظبی مدران**: آهوی علف ریزهٔ خشك خوار. و **ثنیة مدران** : از مساجد رسول خداصلی الله علیه وآله

مدرب (moddareb) ص.ع. کسی که درمیآید در زمین دشمنان ازبلاد روم

مدرب (modarrab) ا . ع . مرد آزمایش دیده وسختی رسیده. وشیربیشه. وشتررام ادب یافته مانوس برای سواری کوچه‌ها.

مدرب (modarrab) ص.ع. **رجل مدرب** : مردآزمایش شده .

مدرب (modarreb) ص.ع . **رجل مدرب** : مرد مجرب آزماینده

مدربة (modarrabat) ا.ع. ماده شتر رام ادب یافتهٔ مأنوس سواری کوچه‌ها.

مدربج (modarbej) ص . ع . مهربان.

مدربح (modarbeh) ص.ع. آنکه ازترس می‌دود. وآنکه پشت خم میکند وفروتنی می‌نماید .

مدربخ (modarbex) ص.ع. کبوتر ماده‌ای که برای نرپشت خم کند وتن دردهد و رام باشد برای سفاد . ومرد پشت خم کرده و فروتن .

مدرة (madarat) ا . ع. واحد مدر یعنی یك کلوخ ویك قطعه گل چسبان. ویك شهر ویك ده . ونام جائی دشوارگذار در راه مکه بطرف یمن . **وهذه مدرتك** یعنی این ده یاشهرتو میباشد

مدرة (moderrat) ا.ع . زنی که سخت می گرداند دوك رابنحوی که گویاازحرکت بازایستاده است

مدرج (madraj) ا.ع. راه و جای رفتن وگذشتن . ج : مدارج

مدرج (modraj) ص.ع. آنکه در می نوردد ومی پیچد نامه را

مدرج (modarraj) ا.ع. نام موضعی مابین ذات عرق و عرفات

مدرج (modarrej) ص.ع. آنکه درمی نورددومی پیچد نامه را. و جفاکار وظالم و آزاررساز

مدرجة (madrajat) ا . ع . جای رفتن وگذشتن وبالا رفتن وراه . ج : مدارج. ونیز زمین دراج ناك که در آن دراج فروان باشد

مدرس (madars) ا . پ . مترس وچوب گنده‌ای که درپس دراندازند تادر گشوده نگردد. وشکلی که درکشت زارسازند برای دفع

جانوران موذی .

مدرس (madras) ا. پ. مأخوذ ازتازی- جای درس گفتن .

مدرس (madras) و (medras) ا.ع . موضع درس وجای درس گفتن.

مدرس (modres) ص.ع. سبق گوینده وآزماینده وتعلیم کنندهٔ درس .

مدرس (moddares) ص.ع. کسی که مطالعه میکند واهتمام می‌نماید.

مدرس (modarras) ص.ع. مرد آزمایش دیده .

مدرس (modarres) ص.ع. بسیار درس‌گو .

مدرس (modarres) ا. پ . مأخوذازتازی - کسی که درس میگوید. و آنکه شغل وی درس گفتن است و معلم واستاد و آموزنده .

مدرسة (madrasat) و (madresat) ا. ع . جای درس گفتن وموضع درس . ج: مدارس .

مدرسه (madrese) ا. پ. مأخوذ ازتازی- دبستان وجائی که درآن درس میخوانند ومکتب ومکتب خانه . وجائی که درآن تحصیل علوم عالیه میکنند . ودارالعلم ودانشگاه .

مدرسی (modarresi) ا. پ. مأخوذ ازتازی- شغل وعمل سبق گفتن ودرس گفتن.

مدرع (medra') ا.ع. پیراهن کوتاه پشمینهٔ درشت. ج: مدارع .

مدرع (modre') و (modarra') ص.ع. **ماء مدرع** : آبی که گیاه اطراف آنرا چراینده وچراگاه دورشده باشد. وکذلك: **ماءمدرع**.

مدرع (modarra') ص.ع . مرد زره پوشیده. وزن پیراهن پوشیده. ونیز برگزیده وخوب .

مدرعة (medra'at) ا.ع . جامهٔ پشمینهٔ درشت. ج : مدارع . ونشیمنگاه پالان که سر پیش و سرپس پالان از آن نمایان باشد .

مدرعف (modra'eff) ص .ع. پیوسته آمادهٔ سیر وسفر. ج: مدرعفون. یق . **ناس مدرعفون** .

مدرعفون (modra'effuna) ع . ج. مدرعف .

مدرقع (modraqe') ص.ع. آنکه ازسختی بشتاب گریزد .

مدرقع (modraqe') ا.ع. کسی که طعام مردمان جوید ودشنام دهد واز مردمان احسان وانعام گیرد ودشمنی کند آنان را.

مدرقل (modarqel) ص .ع. به شتاب رونده .

مدرك (modrak) ا. ع. زمان ومکان ادراك. ج: مدارك .

مدرك (modrak) م.ع . **ادركه مدركا** ای ادراکا .

مدرك (modrek) ا.ع . از اعلام است. ونام اسبی .

مدرك (modrek) ص. ع . در یابنده ورسنده . **ورجل مدرك** : مردنیك دریابنده .

مدركات (modrekât) ا. پ . مأخوذ ازتازی - عقلها ودانشها .

مدركة (modrekat) ص . ع . **رجل مدركة** : مردنیك دریابنده . و **جارية مدركة** : دخترك بهبلوغ رسیده.

مدركة (modrekat) ا.ع. بلندی میان دوشانه . ونام آبی.

مدركه (modreke) ص . پ . مأخوذ ازتازی- آن قوه درانسان که بدان حقیقت چیزها را دریابد و عبارت بود ازعقل وذهن وآنرا **قوة مدركه** نیزگویند .

مدركيت (modrekiyyat) ا. پ . مأخوذ از تازی - ذهن وقوهٔ ادراك و دریافت .

مدرمة (modarramat) ص .ع. **درع مدرمة** : زره نابان ونرم و فراخ.

مدرمس (modarmes) ص.ع . خاموش وپنهان .

مدرمك (modarmek) ص.ع . ویران کننده وخراب کننده .

مدرن (modren) ص.ع. **حطب مدرن** : هیمهٔ خشك .

مدرنفق (modranfeq) ص. ع. شتاب کنندهٔ در رفتار وسیر .

مدرنقع (modranqe') ص.ع. به شتاب گریزندهٔ ازسختی. وآنکه از مردمان انعام واحسان گیرد ودرعوض دشمنی کندآنانرا.

مدروس (madrus) ص.ع. محو شده ونا پدیدگشته. ودیوانه. وکهنه وجامهٔ کهنه.

مدروع (madru') ص. ع. کشتی که بعض آن خورده شده باشد.

مدروك (madruk) ص.ع. دریافت شده .

مدره (medrah) ا. ع. رئیس وباکارقوم. وبزرك وسیدشریف. وچرب زبان وچابك دست هنگام خصومت و کار زار. ج: مداره .

مدره (moderre) ص. پ. مأخوذ ازتازی - داروهائی که کمیزرامی رانند.

مدره باز (madre-bâz) ا. پ. تاجر خرده فروش .

مدرهم (modarham) ص.ع. **رجل مدرهم** : مرد بسیار درم ومالدار.

مدرهم (modarhemm) ص.ع. **شیخ مدرهم** : پیر برجای مانده .

مدری (medrâ) ا.ع. شاخ وشاخ بچهٔ آهو. وشاخ آهو. وشاخ گوزن. وسیخ و شانه و ابزاری که زنان بوی موی سر راست کنند. ج: مداری (madâri) و (madâriyy).

مدری (moddari) ص.ع. فریب دهنده.

مدری (madariyy) ص.ع. منسوب بمدر یعنی شهری و دهاتی.

مدریء (modre') ص. ع. ماده شتری که پس از نتاج شیروی فرودآید و پستان وی فروهشته گردد.

مدریة (medriyat) ا.ع. شاخ. ج: مداری (madâri) و (madâriyy).

مدرية (madriyyat) و (madariyyat) ا.ع. نیزه هائی که بجای سنان استخوان تیز در آنها نصب کرده باشند.

مدس (mads) م. ع. **مدس الاديم و نحوه مدساً** (ازباب نصر): مالید آن پوست وجز آنرا.

مدسج (modsej) و (modassej) ا.ع. جانورکی که برروی آب می‌دود و مانند تننده می‌تند و به فارسی خس‌گویند.

مدسج (modassej) ص.ع. تننده ومنتسج.

مدسر (medsar) ص.ع. مرد بسیار جماع.

مدسع (madsa') ا.ع. تنگ جای وملتقای مری در استخوان سینه.

مدسع (medsa') ا.ع. هادی وراه نمای.

مدسف (modsef) ص.ع. قلتبان و جاکش.

مدسق (modseq) ص. ع. پر کننده.

مدسم (modsem) ص.ع. آنکه بر قاروره سربند می‌بندد.

مدسوس (madsus) ص. ع. پنهان. وقطران مالیده شده.

مدسی (modassi) ص. ع. ور غلاننده وبرانگیزاننده. وتباه‌کننده. و بردارندهٔ حدیث ازکسی ونقل‌کنندهٔ آن.

مدش (madc) م. ع. **مدش مدشاً** (ازباب نصر): کم خورد وکم داد. **و ما مدشت به مدشاً و مدوشاً**: یعنی نداد و عطا نکرد من را. و کذلك: **ما مدشنی**.

مدش (modc) ع. ج. امدش و مدشاء.

مدش (madac) ا. ع. فروهشتگی پی دست وکمی گوشت دست وباریکی دست. وسبکی وچستی وچالاکی درمسافرت. وسستی چشم و تاریکی آن از گرسنگی و یا ازگرمی و خشونت. وسرخی درگونه ورخسار. وکمی عقل. وفعل الجمیع من سمع.

مدش (madec) ع. **رجل مدش**: مردگول ونادان درکار.

مدشاء (madcâ') ص. ع. مؤنث امدش: زن فروهشته دست. ج: مدش.

مدشة (madcat) ا. ع. سبکی. یق: **فی لحمه مدشة**.

مدصدص (modasdes) ص. ع. جنبانندهٔ غربیل.

مدعا (modda'â) ا. پ. مأخوذ از تازی. هرآنچه ادعا کرده می‌شود و طلب کرده میشود واراده می‌شود. و مراد وآرزو و خواهش. ومقصود و اراده. و در خواست وغرض. وفرمان ونیت. و **پرمدعا**: طماع و پرحرف ویاوه‌گو. و**مدعا علیه**: ادعا کرده شدهٔ براو وگناهکار.

مدعاة (mad'ât) ا.ع. خواندن و دعوت به طعام. یق: **کنا فی مدعاة فلان**. ج: مداعی.

مدعاس (mad'âs) ا. ع. نیزهٔ میانه دست که دوتا نشود. وراه با سپردهٔ نرم. ج. مداعس.

مدعة (mad'at) ا.ع. کشکول و نارجیل تهی ازمغز که بدان آب برگیرند.

مدعث (mod'es) ص. ع. باقی گذارنده. واختیار کننده. ودزد. و دوررونده درسیر.

مدعثر (moda'ser) ص.ع. ویران کننده.

مدعدع (moda'da') ص.ع. کاسهٔ پرشده.

مدعدع (moda'de') ص.ع. آنکه باهستگی می‌دود. وآنکه کاسه را پرمیکند.

مدعر (moda''ar) ا.ع. رنك پیل و هررنك زشت.

مدعرم (moda'rem) ص. ع. آنکه باگامهای کوتاه می‌دود.

مدعس (mad'as) ا.ع. امیدگاه و مطمع ومحل طمع وجماع.

مدعس (med'âs) ا.ع. نیزه‌ای که بدان زنند. و مرد بسیار نیزه زن. ج: مداعس.

مدعس (moda''as) ا. ع. جای کماج پختن دربادیه وتنوربریانی. وجائی که آتش ریخته گوشت کباب میکنند.

مدعس (moda''es) ص.ع. آنکه نیزه میزند.

مدعسج (moda'sej) ص.ع. تیز وشتاب رونده.

مدعسق (moda'seq) ص.ع. آنکه حمله میکند بر دیگری.

مدعص (mod'as) ص.ع. گرمازدهٔ هلاك شده. وآنکه پایش ازگرما دریده وآماسیده باشد

مدعص (mod'es) ص.ع. گرمای هلاك کننده.

مدعق (mod'eq) ص.ع. آنکه مهمیز میزند براسب خود.

مدعك (med'ak) ص.ع. **خصم مدعك**: دشمن سخت خصومت کننده.

مدعك (med'ak) ا.ع. آلت جلا دهنده ولمس کننده.

مدعكس (moda'kes) ص.ع. آنکه دست می‌بازد یعنی دست دیگری راگرفته رقص میکند چنانکه در قدیم معمول ایرانیان بوده.

مدعلج (moda'lej) ص.ع. آنکه آب را درحوض گرد می‌آورد

مدعلق (moda'leq) ص.ع. در آینده درابور وفروشوندهٔ درآنها

مدعم (modda'em) ص.ع. آنکه تکیه میکند برچیزی.

مدعمس (moda'mes) ص.ع. **امر مدعمس**: کار پوشیده.

مدعمص (moda'mes) ص.ع. **ماء مدعمص**: آب پرازعموص.

مدعن (mod'an) ا.ع. بد خود وبد خلق وبدغذا.

مدعنكر (mod'anker) ص.ع. توجهٔ ناگاه پیش آینده. وآغازندهٔ بفحش وبد گوئی.

مدعو (mad'ovv) ص.ع. خوانده شده. ودعوت شده وطلبیده ونام برده شده. **ومدعوله**: دعای‌خیرکرده شده ازبرای او.

مدعو (mad'ovv) ا.ص.پ. مأخوذ ازتازی ـ نامیده شده وخوانده شده و طلبیده شده. ومهمان وکسی که آنرا برای طعام خوانده باشند.

مدعوج (mad'uj) ص.ع. **رجل مدعوج**: مرد دیوانه.

مدعوق (mad'uq) ص.ع. **طریق مدعوق**: راه‌کوفته وپاسپرده شده.

مدعوك (mad'uk) و **مدعوكة** (mad'ukat) ص.ع. جائی که مردمان درآن بسیار توقف کنند واز بسیاری مال و کمیز و پشك فاسدگشته وناپسندشده باشد. ي: **ارض مدعوكة**.

مدعوین (mad'ovvin) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ میهمانان و کسانیکه از برای طعام خوانده باشند. ونام بردگان

مدعی (mod'i) ص.ع. کسی که پسری خودقبول کند.

مدعی (modda'â) ا.ع. مقصود ونیت و اراده.

مدعی (modda'i) پ. مأخوذ از تازی ـ بد خواه و خصم. و داد خواه و خواستگارو ادعا کننده. وداودار ولاف زننده

مدعی (mad'iyy) ا.ع. مرد متهم در نسب.

مدغبج (modaqbaj) ع آماسیدهٔ پرخشم.

مدغدغ (modaqdaq) ص.ع. معیوب درنسب وحسب. ودغدغه‌کننده

مدغر (modaqqar) ص.ع **لون مدغر**: رنك زشت وقبیح.

مدغرة (madqarat) ا.ع. کارزار سخت که درآن پای برجا نماند.

مدغش (modqec) ص.ع. در آیندهٔ در تاریکی.

مدغص (modqes) ص.ع. به خشم آورنده. وجنك آوروممارز.

مدغفق (modaqfeq) ص.ع. **عام مدغفق**: سال با فراخی وارزانی. **وعیش مدغفق**: زندگانی فراخ. **ومطر مدغفق** بارانی که در آغاز سخت بارد.

مدغل (modqel) ص.ع. فریبنده وتاراج کننده وزیان‌رساننده. **مکان مدغل**: جای پنهان ومخوف. و جای درختناك.

مدغم (modqam) ص.ع. پوشیده شده. و حرفی را در حرف دیگر در آورده وادغام کرده شده

مدغم (modqem) ص.ع. ادغام کننده.

مدغم (modaqqem) ص ع آنکه حرفی را در حرف دیگر درمیآورد.

مدغمر (modaqmar) و **مدغمس** (modaqmas) ص.ع. پنهان و پوشیده

مدغمش (modaqmec) ص ع شتاب کنندهٔ دررفتار.

مدغور (madqur) ص ع بچه‌ای که کام آنرا به انگشت برداشته باشند

مدف (modeff) ص.ع. پی‌درپی و متوالی و مسلسل و بدون انقطاع.

مدفأة (madfa'at) ص.ع **ارض مدفأة**: زمین گرم.

مدفأة (modfa'at) و (modaffa'at) ص.ع. **ابل مدفأة**: شتران‌بسیارپشم و پیه. وکذلك: **ابل مدفأة**

مدفار (medfâr) ا.ع. نام موضعی.

مدفاع (medfâ') ص.ع. **ناقة مدفاع**: ماده‌شتری که پیش از زادن‌فله باز گیرد درپستان.

مدفان (medfân) ا.ص.ع. خیك کهنه. وشتررمیده. وبندهٔ گریخته. ومردم و

با شتری که بی‌حاجت مانند گریختگان هر سو رود. و رکیة مدفان: چاه انباشته.

مدفر (medfar) ص. ع. **جیش مدفر**: لشکر قوی وسخت.

مدفع (madfa') ا. ع. آب رو رودبار وجای گرد آمدن آب. ج: مدافع. و نام موضعی.

مدفع (madfa') م. ع. **دفع دفعاً و مدفعاً**. ر. دفع.

مدفع (madfa') ا. پ. مأخوذ از تازی - محل دفع.

مدفع (medfa') ص. ع. بسیار دفع کننده.

مدفع (medfa') ا. ع. آلت دفع وهرچیزکه بدان دشمن را دفع کنند و توپ. ج: مدافع.

مدفع (modaffa') ا. ع. شتر نجیب و شتر خوار وهجین. و مردم رانده و حقیر و آنکه در نسب خود معروف نباشد. و درویش. و مهمانی که هرگروهی آنرا از خود دورنمایند و هریکی بدیگری حواله نماید.

مدفعة (madfa'at) ا. ع. اموالی که میدهند بدیگری و دفع می‌کنند.

مدفعة (medfa'at) ا. ع. آلت دفع.

مدفف (modaffef) ص. ع. شتاب کننده و تعجیل کنندهٔ درکشتن خسته. **وسنام مدفف**: کوهان فروافتاده بردو پهلوی شتر.

مدفق (modfeq) ص. ع. آنکه یک بارگی تهی و خالی می‌کند.

مدفق (modaffeq) ص. ع. کسی که دستهای وی بی‌پروا عطا می‌کند و می-بخشد.

مدفن (madfan) ا. پ. مأخوذ از تازی - جای دفن و محل دفن وگور.

مدفن (moddafan) ص. ع. پوشیده شده و پنهان کرده.

مدفن (moddafen) ص. ع. پوشاننده. وبنده‌ای که پنهان شود ازآقای خود بخصوص از ترس فروختن.

مدفنس (modafnes) ا. ع. مرد گران جسم که ازجای نجنبد.

مدفوع (madfu') ص. ع. باز ایستاده شده. و دور کرده شده. و رانده شده.

مدفوع (madfu') ا - ص. پ. مأخوذ از تازی - خارج کرده شده و دور کرده شده و دفع کرده‌شده. وهرآنچه ازبدن انسانی ودیگر حیوانات بقی واسهال ویاعرق و جزآن خارج گردد.

مدفوعات (madfu'ât) ا. پ. مأخوذ از تازی - چیزهائی که ازبدن انسان و دیگرحیوانات بقی واسهال وجز آن خارج‌شود.

مدفوق (madfuq) ص. ع. آب ریخته شده.

مدفون (madfun) ص. ع. پوشیده شده و پنهان‌شده. وپنهان کرده شدهٔ درخاک.

مدفون (madfun) ص. پ. ماخوذ ازتازی - در گورنهاده شده. ودرزیر خاک پنهان کرده شده. ودفینه وگنج درزیرخاک پنهان کرده.

مدفی (modfi) ص. ع. آنکه حمله می برد و می‌کشد خسته‌را.

مدفیء (modfe') ص. ع. آنکه جامهٔ گرم به کسی می‌بخشد واورامی پوشاند.

مدفئة (modfe'at) و (modaffe'at) ص. ع. **ابل مدفئة**: شتران بسیار پشم و پیه. و نیز شتران بسیار. و کذلك: **ابل مدفئة**.

مدق (madq) م. ع. **مدق الصخرة مدقاً** (ازباب نصر): شکست آن سنگ را.

مدق (modeqq) ص. ع. آنکه میکوبد و آنکه باریک می‌کندونرم می‌ساید.

مدق (medaqq) و (modoqq) **ومدقة** (medaqqat) و (madaqqat) ا. ع. ابزاری که بدان چیزی را می کوبند. وچوبی که بدان پنبه میزنند. و ابزاری که بدان غله می کوبند وکوبه و کدنگ و دسته هاون و جزآن. ج: مداق.

مدقاع (medqâ') ا. ع. حریص و آزمند.

مدقس (medqas) ص. ع. **جمل مدقس**: شتر درشت راهوار. ج: مداقیس.

مدقس (medaqs) ا. ع. ابریشم.

مدقع (modqe') ص. ع. **فقر مدقع**: تنگدستی ودرویشی که خواروفروتن میکند وخاکسارمیکند شخص‌را.

مدقع (modqe') ا. ع. شتری که علف را وقت خوردن از روی خاک میکند. ج: مداقیع. وگریزنده وشتاب کننده. وسخت لاغر.

مدقق (modaqqaq) ص. ع. کوفته شده ونرم کرده شده.

مدقق (modaqqeq) ص. ع. آنکه نیک می کوبد.

مدقق (modaqqaq) ص. پ. مأخوذ ازتازی - کارباریک ودقیق کننده. ونکته های باریک پیدا کننده وآنکه درمعرفت‌ووقوف برچیزی دقت میکند.

مدققة (modaqqaqat) ا. ع. نوعی ازطعام که ازخرما ونان خشک کوفته و روغن ترتیب دهند.

مدقل (modqel) ص . ع . **شاة**
مدقل : گوسپندی که بچهٔ لاغر وخرد زاید. و
نیز گوسپند لاغر وخرد . و **نخل مدقل** :
خرمابنی که خرمای پست وبلایه بارآورد.

مدقم (modqem) ا . ع . زنی که
فرج آن هر چیزی را فروبرد . و آنکه هنگام
جماع فرج وی آواز کند .

مدقوق (madquq) ص.ع. کوفته
ونرم کوفته شده. ودرمیان خاك افتاده شده.

مدقوق (madquq) ص . پ .
مأخوذ از تازی - نرم کوفته شده. ولاغر وباریك
شده . وگرفتار تب دق .

مدك (medakk) ص.ع. **رجل**
مدك : مرد توانای برکار .

مدكة (medakkat) ص.ع . **امة**
مدكة : داه توانای کار وقابل هر کار.

مدكدك (modakdak) ؛ **مدكدكة**
(modakdakat) ص.ع. جای هموار وبرابر.
وجائی که از بسیاری پشك وکمیز شترفاسد شده
باشد .

مدكر (maddaker) ص . ع . یاد
آورنده. قوله تعالی: **وادكر بعدامة فهل**
من مدكر .

مدكش (mad-kaš) ا . پ .
ابزاری که بدان تارمی کشند. وزرکش وحداد.

مدكك (modakkak) ص.ع. **حنظل**
مدكك : حنظلی که باخرما وجز آن خورده
شود .

مدكوبة (madkubat) ا.ع. بسیار
کشته وخسته گردیدهٔ درکارزار.

مدكوع (madku') ص.ع. اسب ویا
شترگرفتار بیماری سینه .

مدكوك (madkuk) ص . ع .
رجل مدكوك : مردی که تب وی را کوفته
باشد . و **فرس مدكوك** : اسبی که
استخوان سرینش بلند نباشد .

مدكوكة (madkukat) ص .ع.
ارض مدكوكة: زمین برابر بی نشیب و
فراز که گیاه رمث رویاند .

مدل (madl) ا.ع. مرد فرومایه.
وشیرخفته وخاثر.

مدل (medl) ا . ع . مرد باریك
اندام کم گوشت .

مدل (madal) ا . ع . نام یکی از
پادشاهان حمیر.

مدل (modell) ص . ع . ازحد در
گذرندهٔ درمحبت ومهربانی بادوست.

مدل (modell) ص . پ . مأخوذ
از تازی - هادی و راهنما و توفیق راست
کرداری دهنده .

مدلبة (madlabat) ص.ع. **ارض**
مدلبة : چنارستان وزمینی که دارای چنار
فراوان باشد.

مدلبة (madlabat) ا.ع. نام گروهی
ازسیاهان وحبشیان .

مدلث (madlas) ا.ع. جای کارزار
وموضع قتال. ج : مدالث .

مدلث (modles) ص . ع . آنکه
می پوشاند وپنهان میکند .

مدلج (madlaj) ا . ع . جای تهی
کردن دول آب مانند حوض وجزآن.

مدلج (modlej) ص.ع. آنکه دراول
شب بجائی میرود .

مدلج (modlej) ا.ع. خارپشت. و
ابو مدلج نیزخارپشت. و **بنو مدلج**: نام
گروهی از قبیلهٔ کنانه . **وتدلج بین یدی**
المدلج من خلقك المعنی انك لم تزل
تسیر بین یدی السالك وهو کلمایسیر یراك قدامه
فلایصل الیك ابداً .

مدلج (modallej) ص . ع . آنکه
درآخر شب بجائی میرود .

مدلج (modallej) ا. ع . ازاعلام
است.

مدلجة (madlajat) ا.ع . خانه و
منزل حیوان وحشی. وجای تهی کردن دول آب
مانند حوض وجزآن . ج : مدالج.

مدلجة (medlajat) ا . ع . شیر
دوشهٔ کلان که ازآن شیر را درکاسه‌ها ریزند.
ج : مدالج .

مدلس (modles) ص.ع. کسی که
می یابد باقی ماندهٔ گیاههای روئیده را. وجائی که
درآن ازین گیاهها فراوان باشد.

مدلس (modalles) ص.ع. تدلیس
کننده. وآنکه پنهان میکند عیب متاع را بر
خریدار .

مدلص (modalles) ص.ع. نرم و
تابان گرداننده . وجماع کنندهٔ درخارج فرج.

مدلظ (medlaz) و (medalz) ا.
ع. سخت راننده .

مدلع (modle') ص.ع. بیرون آرندهٔ
زبان. وآنکه شکم وی پیش آمده باشد. الحدیث:
یبعث شاهد الزور مدلعاً لسانه
فی النار ای مخرجاً .

مدلع (moddale') ص.ع . زبان
بیرون آمده. وزبان بیرون آورنده .

مدلف (modlef) ص.ع. آنکه بکسی
درشت گوید .

مدلك (medlak) ا.ع. آلتی که بدان
چیزی رامالش دهند .

مدلنظی (modlanzi) ا.ع. سخت
گوشت .

مدلوج (madluj) ا . ع .
بازوبند . وبازو بندی که در آن تعویذ نهاده
باشند .

مدلوك (madluk) ص.ع. **بعیر**

مداوك: شترآزمودهٔ درسفرها. ونیز شتری که دردیزانوی‌وی‌نرمی‌وسستی‌باشد. **ورجل مداوك**: مردی که درسؤال بروی ستیهیده والحاح کرده باشند. و **فرس مدلوك**: اسبی‌که استخوان سر سرینش بلندنباشد.

مداول (madlul) ص.ع. دلالت کرده شده. وره نموده شده. و راه راست نموده شده. و دلیل آورده‌شده.

مداول (madlul) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ برهان ودلیل. ومعنی.

مدله (modallah) ا.ع. مردساهی ودل فراموش. و مرد عقل رفتهٔ از عشق و جزآن. وکسی‌که یاد ندارد آنچه میکند وآنچه باوی کرده‌اند.

مدله (modalleh) ص.ع. شیفته شده ودیوانه‌گشته.

مدله (modalleh) ا.ع. از اعلام است

مدلهث (modalhes) ص.ع.کسی که پیش‌مرود.

مدلهم (modlahemm) و**مدلهمة** (modlahemmat) ص.ع. **اسود مدلهم**: سخت‌سیاه. **وليلة مدلهمة**: شب سخت تاریك. و نیز **مدلهم**: پیر وکلان سال.

مدلی (modli) ص.ع.کسی‌که‌دلیل وحجت می‌آورد.

مدلی (modalli) ص.ع. آنکه می‌آورد کسی‌رابحالت ناپسند.

مدم (modemm) ص.ع. آنکه‌زشت وبطور فضاحت رفتارمی‌کند.

مدم (modemm) ا.ع. پدری که بچه‌زشت آورده باشد.

مدماجة (medmâjat) ا.ع. دستار سر.

مدماك (medmâk) ا.ع. رستهٔ سنك دیوار و رستهٔ بنا. و ریسمانی که بنا بدان دیوار را استوار وراست‌کند. وریسمانی که درودگر ونجارهنگام تراشیدن چوب بدان خط کشد.

مدمة (medammat) ا.ع. ابزاری چوبین دندانه دار که بدان زمین را هموار کنند.

مدمث (modammes) ص.ع.کسی که نرم می‌گرداندبستروخوابگاه را.

مدمج (modmaj) ا.ع. تیر قمار نا تراشیده. و پیکان نانهاده. و راه هموار.

مدمج (modmej) ص.ع. آنکه می‌پیچد درجامه.

مدمج (modammaj) ص.ع. سخت محکم آمدهٔ درچیزی. ودرج شده.

مدمح (modammeh) ص.ع. آنکه فرود می‌آورد سر خودرا و پست میکند آنرا.

مدمحق (modamheq) ا.ع. آهار دهندهٔ جامه.

مدمحل (modamhel) ص.ع. کسی‌که می‌غلطاند.

مدمخق (modamxeq) ص.ع. آهسته رووتنبل.

مدمد (madmad) ا.ع. جوی. وریسمان. وگره‌بریسمان.

مدمدة (madmadat) م.ع.

مدمد الرجل مدمدة: گریخت‌آنمردو فرارکرد.

مدمدم (modamdem) ص.ع.خشم انگیخته. وخشمناك. ودرخشم گوینده.

مدمس (modammas) ص.ع. آلوده وناپاك ومدنس.

مدمس (modammes) ص.ع. پوشاننده وپنهان‌کننده ودفن‌کننده.

مدمش (modammac) ص.ع. سخت ومحکم درج‌شده ودرآمدهٔ درچیزی.

مدمشق (modamcaq) ا.ع. گوشت بریان نیم‌پخته.

مدمع (madma') ا.ع.کنج‌چشم.ج. مدامع.

مدمع (modme') ص.ع.پرکنندهٔ خنور.

مدمغ (modmeq) ص.ع. محتاج گردانندهٔ بسوی چیزی.

مدمغ (modammaq) ا.ع.احمق.

مدمغ (modammaq) ص.پ. مأخوذ ازتازی ـ متکبر وخودپسند و متفرعن.

مدمغ (modammeq) ص.ع. آنکه نرم میکند اشکنه راباچربی.

مدمق (modammeq) ص.ع. درآورندهٔچیزی‌درچیزی.وآنکه‌می‌پوشاندخمیر راباآرد تابدست نچسبد.

مدمقس (modamqas) ص.ع. **ثوب مدمقس**: جامهٔابریشمین.

مدمك (medmak) ا.ع. چوبی‌که بدان خمیرنان راپهن کنند و وردنه.

مدمل (modammel) ص.ع. التیام دهنده.

مدملج (modamlaj) ا.ع گرد املس.

مدملق (modamlaq) ا.ع. سنك تاپان‌گرد. وسم‌لغزان‌گرد.

مدملك (modamlak) ص.ع. **حافرمدملك**: سم لغزان‌گرد. **وحجر مدملك**:سنك تابان‌گرد. و**سهم مدملك**: تیرراست درست پرپیچیده. و**نصل مدملك**: پیکان‌گردتابان.

مدمم (modammam) ا.ع. چاه خرد سر برآورده .

مدمم (madammem) ص.ع . آنکه طلا می کند کارهٔ کانهارا .

مدمونتن (madmamunetan) ف م . پ . به لغت زند و پازند ترسیدن و واهمه کردن ورمیدن .

مدمن (modmen) ص.ع . دائم همیشه وهمواره . وفراوان . وبارباره.

مدمن (modamman) ا.ع . نام موضعی.

مدمن (modammen) ص . ع . آنکه دستوری می‌دهد. وآلوده کننده وناپاك کننده .

مدموع (madmu') ص . ع . **بعیرمدموع**: شتری که زیر چشم وی‌داغ کرده شده‌باشد .

مدموغ (madmuq) ص.ع . آنکه جراحت بر دماغ وی رسیده باشد . و احمق وگول. وگرفتار رنج دماغ .

مدموق (madmuq) ص.ع. مندرج شده و در چیزی درآمده .

مدموم (madmum) ا.ع. سرخ رنك. وسخت فربه پیه ناك ازشتر وجزآن. وبار کرده ازشتر وجزآن .

مدمومة (madmumat) ص.ع. **قدرمدمومة**: دیگ شکسته‌ای که باسپرز و یاخون ویاجگرآنرا چسبانیده باشند .

مدمی (modmi) ص.ع. آنکه مجروح می‌کند تاخون ظاهرگردد .

مدمی (modammâ) ا.ع . نیك سرخ ازاسب وجزآن . وتیری که بران سرخی خون باشد . وتیری که برآن خون چسبیده وخشك شده ومایل به‌سیاهی گشته باشد . وهر سرخی نیك سرخ . **والمدمی السهم**: آنکه تیراندازی کند بادیگری .

مدن (modn) و (modon) ع.ج. مدینة .

مدن (madan) پ . کلمهٔ نهی‌یعنی به عیش ونشاط وگردش ومهمانی‌مرو.

مدن (modenn) ص .ع . اقامت کننده وساکن شونده .

مدناس (mednâs) ص.ع . آلودهٔ بریم وچرك . ومرد زشت خو وآلوده آبرو. ج : مدانیس .

مدنح (mdanneh) ص.ع . رام و مطیع .

مدنخ (modannex) ص . ع . آنکه فروتنی میکند وسر خود را پست می‌نماید. و آنکه ملازم خانه می گردد . و گستاخ و بی‌ادب.

مدنر (modannar) ا - ص .ع . اسبی‌که دروی خجکهای زیادتر ازابرش باشد. **ورجل مدنر** : مردبسیار دینار. **ودینار مدنر** : دینار سکه زده .

مدنس (madnas) ا.ع . چرکی و جای‌چرکین . ج : مدانس .

مدنس (modannas) ص.ع . آلرده وناپاك وملوث وچرکین .

مدنس (modannes) ص.ع. آلوده کننده وچرکین کننده وپلیدکننده.

مدنف (modnaf) و (modnef) ص. ع . گرفتار بیماری‌گران وسخت .

مدنف (modnef) ص . ع . آفتاب نزدیك بفروشدن وزردگردیده .

مدنق (modanneq) ص.ع . لاغر صورت از رنج و یا بیماری . و آنکه نیك مینگرد .

مدنقر (modanqer) ص . ع . آنکه جستجومی‌کند کارهای مشکل وکارهای پست و رکیك را.

مدنقس (modanqes) ص.ع. آنکه فتنه وآشوب درمیان مردم می‌افگند. وآنکه‌سر خودرا ازفروتنی وخواری پست می نماید. و آنکه خوابیده چشم نگاه می کند .

مدنکس (modankes) ص . ع . آنکه درخانهٔ خود پنهان‌می گردد و برای‌حاجت مردمان بیرون‌نمی‌آید .

مدنگ (madang) ا. پ . کلید چوبین که بدان کلیدان راگشایند . و دندانهٔ کلیدان وپرهٔ قفل وآنکه در رامی‌بندد.

مدنی (modni)ص.ع. نزدیك شونده. ونزدیك‌گرداننده. **وناقة مدن**: ماده‌شتری که تاج وی نزدیك شده باشد .

مدنیء (modne') ص . ع. مرتکب شوندهٔ عیب ونقص.

مدنی (madani)ص. پ. مأخوذاز تازی - شهری خوش طبع و صاحب سلیقه ضد دهاتی .

مدنی (moddani) ص .ع. نزدیك شده .

مدنی (modannâ) ا . ع . مرد ضعیف .

مدنی (modanni) ص.ع . آنکه نزدیك می‌گرداند وسبب نزدیك شدن‌میگردد . وآنکه جستجومیکند در کارهای خردوبزرگ.

مدنی (madaniyy)ص.ع. منسوب به شهرونیز منسوب به مدینهٔ طیبه .

مدنیة (modniyat) ص.ع. مونث مدنی . یق: **ناقة مدنیة** : ماده شتری که تاج وی نزدیك شده باشد .

مدنیة(madaniyyat) ص.ع.مؤنث مدنی. یق: **سورةمدنیة**: سوره‌ای ازقرآن مجیدکه درمدینهٔ طیبه نازل شده است .

مدنیت (madaniyyat) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ تمدن و انتساب بشهر ومدینه.

مدواس (medvâs) ا.ع. چوب خرمن کوبی. وآلتی که بدان زنگ میزدایند ومدوس.

مدوام (medvâm) ا.ع . قطعه چوبی که بدان جوشش دیگ فرو نشانند و مدوم .

مدوح (modavveh) ص.ع. مسرف و متلف ومبذر.

مدوخ (madux) ص.ع . **رجل مدوخ**: مرد شتابکار .

مدوخ (modavvex) ص . ع . مظفر وغالب وچیره شونده . و آواره‌کننده. ومسافر.

مدود (medvad) ا. ع . مباشر و پیشکار .

مدود (modud) ۰ ع ۰ ج .مده.

مدود (modavved) ص.ع. طعام کرم افتاده. وکودکی که برباد نوج نشسته درهوا آمد ورفت کند.

مدور (modavvar) ا.ع . گرد.

مدور (modavvar) ص.پ.مأخوذ ازتازی . گرد ومستدیر ودایره‌ای .

مدور (modavvar) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ دنیا و این جهان .

مدور (modavver) ص.ع . آنکه دورمی‌گرداند. وآنکه گردمیکندچیزی را.

مدورة (modavvarat)ا.ع.ماده شترانی‌که راعی درمیان آنها میگردد. وشیرآنها را میدوشد.

مدوس (medvas)ا.ع. ابزاری که بدان خرمن می‌کوبند. و آلتی که بدان زنگ میزدایند و مدواس .

مدوش (maduc) م.ع . **مدش**

مذشاومدوشا .ر.مدش .

مدوص (modavves) ص.ع.آنکه ازبالا به نشیب فرودمی‌آید ویاخود را از بالا می‌اندازد .

مدؤظ (mad'uz) ص.ع. آنکه به سختی خشم می‌گیرد برکسی .

مدوف (maduf) ص.ع.حل شده‌در آب وترکرده‌شده.وسوده. **ومسك مدوف**: مشك‌سودهٔ تر کرده شده .

مدوك (medvak) ا.ع . سنگ صلایه وسنك بوی‌سای .

مدوم (medvam) ا.ع . قطعه چوبی که بدان جوشش دیگ فرو نشانند و مدوام .

مدوم (modavvem)ص.ع.پیوسته دهنده . وآرام کننده وفرونشاننده .

مدون (madun) م . ع . **مدن مدوناً** (ازباب‌نصر): پیوسته وهمیشه ماند درجائی و مقیم‌شد . و هوفعل‌ممات. **ومدن المدينة**: درآمد درآن‌شهر.

مدون (modavven) ص.ع. دیوان ترتیب‌داده شده.

مدون (modavven) ص ۰ پ ۰ مأخوذ از تازی ـ جمع کرده شده و ترتیب داده شده .

مدونه (madune) ا. پ به لغت زند وپازند: مینو وبهشت.

مدؤوظ (mad'uz) ص۰ ع۰ آنکه به سختی برکسی خشم‌گیرد.

مدووف (madvuf) ص.ع.حل شدهٔ درآب وتر کرده شده وسوده وآمیخته .و **مسك مدووف** : مشك سودهٔ ترکرده‌شده.

مدوی (modvi) ص.ع. کسی و یا چیزی که بیمارمیگرداند . **وطعام مدو** : طعام بسیار .

مدوی (modavvi) . ا ـ ص . ع.سرشیرخورنده. وابربارعد. **وامر مدو**: کارپنهان وپوشیده .

مده (madh) ا.ع. مدح وتعریف وستایش .

مده (mode) ص . پ . بیمار و ناخوش .

مده (moddah) ع . ج . ماده.

مده (modde) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مدت .

مدهامة (modhâmmat) ص . ع . **روضة مدهامة** : مرغزارنیك سبز که ازبسیاری‌سبزی وطراوت به سیاهی‌زند. و منه‌قوله‌تعالی : **مدهامتان** .

مدهدق (modahdeq) ص . ع . شکنندهٔ‌استخوان وبرندهٔ‌گوشت.وگوشت پاره‌ای که ازجوشش دیك‌گردشده باشد .

مدهدم (modahdem) ص.ع. شکننده. وویران سازنده.وبراندازنده. وبعض چیزی رابربعضی برگرداننده .

مدهش (modhec)و(modahhec) ص.ع. درحیرت افگنده .

مدهش (modhec) ص . پ مأخوذ از تازی ـ دهشت آورنده . و متحیر کننده . وآشفته‌کننده . وسرگردان نماینده. و بی‌هوش‌کننده .

مدهق (modahhaq)ص.ع.شکسته وافشرده .

مدهق (modahheq) ص.ع.سنك های درهم‌درآمده‌وبهم پیوسته .

مدهم (modhem) ص . ع اندوهگین‌کننده .

مدهم (modahhem)ص.ع .آتش سیاه کنندهٔ دیگ.

مدهمرة (modahmarat) ا.ع

رن کوتاه بالای گرداندام .

مدهمس (modahmas) ص.ع . **امر مدهمس و منهمس** : کار پوشیده و پنهان.

مدهمق (modahmaq) ص.ع . **قدح مدهمق** : تیر لطیف وهموار و نیک راست وبی‌عیب. ونیز تیر شکافته . **وطعام مدهمق**: طعام خام پخته. و**کتاب مدهمق**: کتاب نیک و پاکیزه. و **وتر مدهمق**: زه نرم .

مدهمق (modahmeq) ص.ع . شکننده وبرنده. ولقب مردی نصیح .

مدهن (modhen) ص.ع. چاپلوس ومتملق وفریبنده.

مدهن (modhon) ا.ع. روغن دان وشیشهٔ روغن. ومغاکی درکوه که آب در وی گرد آید. وهرمغاکی که سیل آنرا کنده باشد . ج : مداهن.

مدهن (modahhen) ص.ع. چرب وچربی‌دار. وطلا کردهٔ بروغن .

مدهنون (modahhanuna) ص. ع . **قوم مدهنون** :گروهی که برآنان آثار نعمت باشد .

مدهور (madhur) ا.ع. کشور نمک خیز وشوره زار .

مدهور (madhur) و**مدهورون** (madhuruna) ص .ع. **قوم مدهور بهم** : گروه فلك زدهٔ آفت رسیده. و کذلك: **قوم مدهورون**.

مدهوش (madhuc) ص.ع . بی‌خود وحیران وسرگشتهٔ ازعشق .

مدهوش (madhuc) راومجهول ص. پ . مأخوذ ازتازی ــ حیران وسرگردان ومتحیر وسرگشته . وعقل رفته .و بی هوش. و دهشت زده . و آشفته . ومتعجب .

مدهوشی (madhuci) ا.پ. مأخوذ از تازی ــ حیرانی وسرگردانی وتحیر. وسرگشتگی . وبی‌هوشی .

مدهون (madhun) ا. پ . پوست دباغت کرده. وچرم رنك کرده .

مدهون (madhun) ص.ع. روغن مالیده . وکشتزاری که از باران اندکی تر شده باشد.

مدهی (modahhi) ص.ع. آنکه زیرك میخواند ویا عیب ونقص میکند کسی را. وآنکه آفت میرساند .

مدی (mody) ا.ع . پیمانه‌ایست شامیان ومصریان را غیر ازمد. ج : امداء.

مدی (madâ) ا.ع . حد و نهایت وانتها. و نشانگاه ونشانهٔ تیراندازی. ودوری ومسافت و فاصله . ومنتهای نگاه. ویك نوع درختی. وچغرلاوه . و**مدی الایام**: همه وقت‌ودر هرزمان . و**مدی البصر**: منتهای نگاه وتا آنجا که چشم کارمیکند. یق : **قطعة ارض قدر مدی البصر** یعنی قطعه‌ای از زمین‌باندازه‌ای که چشم به آن می رسد وآنرا می‌بیند .

مدی (madâ) و (medâ) و (modâ) ع .ج . مدیة (madyat) و (medyat) و (modyat) .

مدی (madi) پ. کلمهٔ نهی یعنی مده که نهی ازدهش باشد .

مدی (madiyy) ا .ع . آبی که از حوض روان گردد وپلید شود. وحوضی که گرداگرد آنرا سنك گرفته باشند. وآب راههٔ چاه. ج: امدیة .

مدیء (mode') ص.ع. بیمار وعلیل ودردمند. وبیمار کننده.

مدیات (modayât) ع . ج . مدیة.

مدیان (medyân) ص. ع. کسی که عادت وام دادن و وام‌گرفتن دادن. از اضداد است و مذکر ومؤنث در آن مساوی است یق : **رجل مدیان وامراة مدیان** ج : مدائن ومدائین .

مدیئة (mode'at) ص . ع . مؤنث مدیء.

مدیة (madyat) و (medyat) و(modyat) ا.ع. دشنه وشفره. وقبضهٔ کمان. ج: مدی (madâ) و (medâ) و (modâ) و مدیات

مدیة (modyat) ا.ع. پایان وغایت وانتهای چیزی .

مدیث (modayyas) ص.ع. رام از هرچیزی. و**طریق مدیث** : راه کوفته و پاسپرده . و **بعیر مدیث** : شتر رام شدهٔ بریاضت .

مدیح (madih) ا .ع . ستایش و آنچه بدان مدح کنند .ج: مدایح

مدیح (madih) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ مدح‌وستایش و کارممدوح.

مدیحة (madihat) ا . ع . مدیح.

مدیحه (madihe) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مدیح.

مدیخ (madix) ا . ع . بزرك و ارجمند .ج : مدخاء.

مدیخ (meddix) ا . ع . بزرك و ارجمند

مدید (madid) اـ ص.ع. کشیده. ودراز . یق : **رجل مدید القامه** : مرد درازقد . ج : مدد. وگیاه وعلف. وگیاه خشك. وآبی که بران‌آرد یا کنجد ویا جوریخته بهشتر خورانند . ونام موضعی. وباصطلاح عروض: نام بحر دویم ازبحور شعر.

مدید (madid) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ ممتدشده ودرازکشیده . وکشیده شده. **ومدت مدید**: هنگام بسیار دراز.

مدیر (modir) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ گرداننده وآنکه می گرداند واداره کننده وکسی که کاری را اداره میکند . ومباشرورئیس.

مدیق (modayyaq) ا.ع. مصغرمدق: هاون خرد و کوچك .

مدیقة (madiqat) ص.ع. گوسپند بیماروتخمه زده.

مدیك (madik) و **مدیكة**: (madikat) ص.ع. جای خروسناك كه در آن خروس فراوان باشد .

مدیل (modil) ص.ع. آنكه كمك می‌كند درفتح ودولت وغنیمت .

مدیم (modim) ا.ع. كسی كه ازبینی وی خون می‌آید وراعف .

مدیم (modim) ص.ع. دول پر . وباران پیوسته .

مدیمة(modimat) ص.ع. **ارض مدیمة**: زمین پیوسته باران رسیده .

مدین (madyan) ا.ع . نام ده شعیب پیغمبر.

مدین (madin) ص ع . **رجل مدین**: مرد وام دار. ومردپاداش یافته.ج: مدینون. قوله تعالی :**انا لمدینون** ای مجزیون محاسبون .

مدین (madin) ا.ع. بنده وخدمه گاروشیریشه .

مدین(modin) ص.ع. پاداش دهنده و عوض دهنده وجزادهنده .

مدین (modayyen) ص.ع. متحمل وبردبار درامور دین ومذهب .

مدینا (madinâ) ا. پ. بلغت زند وپازند شهر ومدینه

مدینة (madinat) ا.ع. شهر و قلعه . وشهرمبنی برمعظم زمین. ج: مدائن ومداین و مدن (modon)و(modn). **والمدینة**. ویا **مدینة النبی** ویا **المدینة النبویة**: شهر یثرب كه مدینهٔ طیبه باشد . و **مدینة السلام**: شهربغداد. و**ابن المدینة** : دانای حقیقت كار و كنه آن و دلیل وهادی. یق : **انا ابن مدینتها** .

مدینة (madinat) ا.ع. كنیزك و جاریه

مدینون (madinuna) ع ج . مدین .

مدینه (madine) ا . پ .مأخوذاز تازی ـ شهرومدینه . و**مدینهٔ طیبه**: شهریثرب كه مرقد منورمطهر آنحضرت صلی الله علیه وآله درآنجاست .

مدینی (madyaniyy)ص ع .مردم مدینه وشهری مانند بغدادی واصفهانی .

مدینی(madiniyy)ص.ع.وحوش وطیور بوم زاد .

مدیون (madyun) ص.ع .**رجل مدیون** : مرد وام دار ومرد بسیار وام.

مدیون (madyun) ص . پ . مأخوذازتازی ـ وام دار ومقروض.

مدیونة (madyunat) ا. ع. داه و كنیز .

مدئی (mod'i) ص.ع. بیمار وبیمار كننده .

مذ (mez) و(moz) و(moza) ع. حرف جرویااسم مبنی است مانندمنذ (monzo) و (menzo) كه در زمان ماضی بمعنی از و درزمان حاضر بمعنی دروا گرزمان معدود باشد بمعنی ازمدت میباشد. یق: **مارایته مذیوم الخمیس** : ندیدم اورا از روز پنجشنبه . و**مارایته مذیومنا** :ندیدم اورادرامروز. و**مارایته مذ ثلثة ایام** یعنی ندیدم اورا از مدت سه روز .

مذ (moz) ص . پ . صاحب و خداوند و همیشه بطورتركیب استعمال میگردد مانند اسفندارمذ.

مذاء (mezâ') ع.ج. مذیة .

مذاء (mezâ') م . ع. **ماذی الرجل مماذاة ومذاء**: ملاعبه كرد آنمرد. ونیز: **مذاء ومماذاة** : جمع كردن مردان وزنان را باهم كه ملاعبه كنند بعضی مر بعضی راو مذی آورند.

مذاء (mazzâ') ص.ع. مرد بسیار مذی .

مذاءرة (mozâ'arat) م . ع . **ذاءرت المراة مذاءرة** : ناسازواری كرد آن زن باشوی خود .

مذاب (mazâb) و(mozâb) ص. پ . مأخوذازتازی ـ گداخته وآب شده ومایع گشته

مذأب (moza''ab)ص.ع. **غلام مذأب**: كودك باگیسو . و**غبیط مذأب**: پالان ذوابه دار .

مذأبة (moz'abat)ص.ع. **ارض مذأبة** : زمین گرگناك .

مذابح (mazâbeh) ع. ج. مذبح.

مذابر (mozâber) ا.ع . رونده.

مذاخر (mazâxer) ا.ع . شكمها و روده ها ورگها واسافل شكم .

مذاد (mazâd) ا.ع . چراگاه و میدان

مذار (mazâr) ا . ع . نام شهری .

مذار (mezâr) ص ع . **امراة مذار**: زن سخن چین .

مذار(mozârr)ص.ع. **ناقة مذار**: ماده شتر بد خو .

مذارة (mozârrat) م . ع . **ذارت الناقة مذارة و ذراراً**: بد خوگردید آن ماده شتر.

مذارع (mazâre') ع . ج . مذراع .

مذارعة (mozâra'at) م.ع. همدیگر را آمیزش کردن. وبه‌پیمایش بیع کردن.

مذارف (mazâref) ا.ع. جای‌روان شدن اشك .

مذاریع (mazâri') ع.ج. مذراع .

مذاع (mazzâ') ا. ص.ع. دروغگوی بی وفا . وآنکه حفظ غیب‌کسی نکند و راز نتواند نگاهداشت. و پیوسته گردنده که بجائی مقیم نشود . وآنکه پیش از وقت دفع بول و منی کند . و **ظل مذاع** : سایهٔ پیوسته گردنده

مذافة (mozâffat) م . ع . **ذافه مذافة وذفافاً**: کشت خسته را . و کذا: **ذاف‌علیه وذاف‌له** .ر. ذفاف

مذاق (mazâq) م . ع . **ذاق ذوقا وذواقا ومذاقا** .ر . ذواق .

مذاق (mazâq) ا . پ. مأخوذ از تازی۔ کام وحنك وچشیدنگاه . و محل قوهٔ ذائقه. و **صاحب مذاق** : عیاش وشهوت پرست وشکم پرست .

مذاق (mazzâq)ص.ع. دوست غیر خالص و باطمع .

مذاقة (mazâqat) م.ع. **ذاق ذواقا و مذاقا ومذاقة**. ر. ذواق .

مذاقنة (mozâqanat) م . ع . **ذاقنه مذاقنة**: تنك گرفت اورا .

مذاکرات (mozâkerât) ا . پ. مأخوذ ازتازی ـ یادآوریها.وگفتگوها .

مذاکرت(mozâkarat)و**مذاکره** (mozâkere) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ یاد آوری.وگفتگو ومکالمه بادیگری. ویادگرفتگی و در خاطرآوری . و جواب وسؤال و محاوره ومشاوره .

مذاکی(mozâki) ع . ج. مذکی.

مذاکیر (mazâkir) ع.ج. ذکر .

مذال (mazâl) م . ع . **مذل فلان بسره مذلا ومذالا** (ازباب نصر وسمع): بستوه آمد فلان از نگاهداشت‌راز او وفاش کردآنرا .

مذال (mezâl)م . ع. مذاء . ر. مذاء. ونیز **مذال**: بی‌قراری و بی‌آرامی نمودن مرداز فراشی که درآن‌همخوابه‌اش بوده وترك دادن آن فراش را تا دیگری باوی‌همخوابگی کند.

مذال(mozâl) ص.ع . دامن‌دراز.

مذال (mozâl) ا . ع . باصطلاح عروض شعری ازبحرکامل ویابسیط که دروتد مجموع آن درآخر بیت یك حرف زیاد کند و مستفعلن را مستفعلان ومتفاعلن رامتفاعلان گویند

مذال (mazzâl) ا.ع. مردبسیارمذی وبی‌آرام در بسترکه‌ازهمخوابهٔ خود دررنج و آزار باشد .

مذالة (mozâlat) ص .ع .دامن دراز.یق : **درع مذالة** : زره دامن دراز .

مذالة(mozâlat)ا.ع. داه‌خرامان بناز. المثل: **اخیل من مذالة** لانهاتهاون‌وهی تبختر.

مذام (mazâmm)ع . ج. مذمة.

مذانب(mazâneb)ا.ع. ج.مذنب. ونام موضعی.

مذانب (mozâneb) ا.ع.شتری که درآخرشتران باشد .

مذانب (mozâneb) ص . ع . **فرس مذانب**: مادیانی که‌چهاش دراستخوانی که‌گرداگرد دبراست افتاده وآب زرد نزدیك برآمدن گردیده .

مذانبة (mozânabat) م . ع . **ذانبت الفرس مذانبة وذناباً** : بچهٔ مادیان دراستخوان‌گرداگرد دبر افتادو نزدیك گردیدبرآمدن‌آن .

مذانة (mozânnat) م.ع. **ذانه علی الحاجة مذانة** : سؤال کرد از وی حاجت خودرا .

مذاوب(mozâveb)ع.ج.مذوب. و . ج. مذوبة.

مذاهب (mazâheb) ع . ج . مذهب (mazhab) و(mozhab)

مذاهب (mazâheb) ا.پ.مأخوذ ازتازی ـ دینها و روشها . وآئین‌ها. وطریقه ها واعتقادها .

مذاهنة (mozâhanat) م . ع **ذاهننی مذاهنة**:نبرد کرد بامن درزیرکی وتیزی خاطر

مذائر (mozâ'er) ا ـ ص . ع . زن‌ناسازوار باشوی‌خود.و**ناقة مذائر** :ماده شتری که چون بزاید به بچهٔ خود مهربان ناشدوازآن نفرت‌کند

مذاییع (mazâyi') م . ع . ج . مذیاع

مذب (mazabb) و (mezabb) ص.ع. **رجل مذب** : مردحمایت کنندهٔ از حرم خودومنع کننده ودفع کنندهٔ ازآن‌وکذلك **رجل مذب** .

مذبب (mozabbeb) ص . ع . شتابان. یق : **لاینالون الماء الابقرب مذبب** : نمی‌رسند به آب مگر به سیرشتابان درشب.و**راکب‌مذبب**: سوار تنها شتابنده. **وظمأمذبب** : تشنگی دراز که از برای آن

از دور برای آب شتابند .

مذبة (mazabbat) ص.ع. **ارض مذبة** : زمین مگسناك .

مذبة (mezabbat) ا.ع. مگس ران ومگس پران .

مذبح (mazbah) ا.ع. محل ذبح کردن وجای قربانی نمودن . وشکاف در زمین مقدار یك شبرومانندآن . وکوشك وقصر . ومحراب . وکتابخانهٔ نصاری . ج : مذابح .

مذبح (mezbah) ا.ع. هرآنچه بدان ذبح نمایند .

مذبح (mozabbeh) ص.ع. کشنده وذبح کننده .

مذبح (mozabbeh) ص.ع. کسی که میگستراند پشت را وپست میکند سررا .

مذبذب (mozabzab) و (mozab-zeb) ص.ع. **رجل مذبذب** : مرددو دله ومتردد میان دوکار. ج: مذبذبون . قوله تعالی : **مذبذبین بین ذلك** ای مضطربین غیرمستقرین .

مذبذبون (mozabzabuna) و (mozabzebuna) ع.ج. مذبذب (mozabzab) و (mozabzeb) .

مذبر (mozabbar) ص.ع. **ثوب مذبر** : جامهٔ آراسته و منقش .

مذبر (mozabber) ص . ع . نویسنده .

مذبل (mozbel) ص.ع. لاغرکننده . وسست وضعیف کننده . و درهم کشنده . و پژمراننده .

مذبلة (mozbelat) ص.ع. **ریح مذبلة** : بادگرم که گیاهرا پژمرده گرداند .

مذبوب (mazbub) ص . ع . دیوانه . و **بعیر مذبوب** : شتر مگس مکیده .

مذبوبة (mazbubat) ص . ع . **ارض مذبوبة** : زمین مگس ناك .

مذبوح (mazbuh) ص . ع . ذبح کرده شده . وحلال وروا . یق : **کل شیء فی البحر مذبوح** ای لایحتاج الی الذابح . ونیز **مذبوح**: آنکه زیر زنخ آن ازریش پوشیده باشد .

مذبوح (mazbuh) ص.پ. مأخوذ ازتازی ــ ذبح کرده شده . وکشته شدهٔ بطریق ذبح .

مذبور (mazbur) ص. پ . مأخوذ ازتازی ــ نوشته شده . ودرپیش گفته شده و سرغنه .

مذبول (mazbul) ص.ع. خشك شده . وفسرده شده . وپژمرده گشته . ودرهم کشیده شده .

مذح (mazah) ا . ع . انگبین گلنار دشتی . و اصطکاك و بهم سودگی دوران در رفتن . وکفتگی مابین بن‌دوران و دوسرین از سائیده شدن بهم . وشقاق خایه از سودن به چیزی .

مذح (mazah) م . ع . **مذح الرجل مذحاً** (ازباب سمع) : بهم سائیده شددوران آن مرد دررفتن وکفته گردید ما بین بن دوران ودوسرین آن . وشکافته گردید خایهٔ آنمرد از سودن بچیزی . و **مذح الشیء** : بدبوی وگنده گردید آن چیز .

مذحذح (mozahzah) ص.ع. به شتاب رونده‌ای که گامهارا نزد یك گذارد . و بادی که گرد وخاك پراکنده کند .

مذخ (mazax) ا . ع . انگبین گلنار .

مذخاة (mazxât) ا . ع . زمین بی‌درخت .

مذخر (mozzaxer) ا.ع. اسبی که تك خودرا نگاه دارد تاپس‌ازانقطاع تك اسبان دیگر .

مذخور (mazxur) ص.ع. ذخیره شده . و یخنی نهاده . و اندوخته . و گرد کرده .

مذر (mazar) م . ع . **مذرت المعدة مذراً** (ازباب سمع) : تباه شده معده و کذلك : **مذرت الجوزة** . و **مذرت النفس** : شوریده و خبیث گشت نفس . و **مذرت البیضة** : گندیده شدآن تخم مرغ .

مذر (mazara) ا . ع . **تفرقوا شذرمذر** : رفتند و پریشان شدند از اتباع است .

مذر (mazer) ص.ع. تباه وگندیده وبدبوشده .

مذراة (mezrât) ص.ع. باد زن . وافشون یعنی افزاری چوبین دندانه دار که بدان غلهٔ کوبیده برباد دهند .

مذراع (mezrâʼ) ا . ع . ده میان زمین زراعت ودشت . وقوائم ستور . و ده گردا گرد شهر که دروی کشت وباغ باشد . ومخستان نزدیك شهر . ج : مذارع ومذاریع .

مذرب (mezrab) ا . ع . زبان .

مذرب (mozarrab) ص . ع . **سنان مذرب** : سنان تیز . و **سیف مذرب** : شمشیر زهرداده .

مذرب (mozarreb) ص . ع . تیز کننده .

مذرة (mazerat) ص.ع. زن پلید . و **بیضة مذرة** : تخم مرغ گندیده .

مذرة (mezarrat) ا.ع. ابزاری که بدان دانه ازکاه جدا سازند .

مذرح (mozarrah) ص.ع. **لبن مذرح** : شیری که برآن آب غالب باشد . و کذلك : **عسل مذرح** .

مذرح (mozarreh) ص . ع . آنکه زراریح درطعام می‌اندازد وآنرا زهردار می‌کند .

مذرع (mozre') ص.ع . کسی که با ذراع اندازه می‌گیرد . و **بقرة مذرع**: ماده گاو دارای گوساله .

مذرع (mozzare') ص.ع . آنکه بیرون می‌آورد هردو ذراع را از زیرجبه .

مذرع (mozarra') ص.ع. **ثور مذرع** : گاوی که درپاچه های وی خطهای سیاه باشد. ونیز **مذرع** : خفه کرده شده.

مذرع (mozarra') ا.ع. کسی که مادر وی اشرف ازپدرش باشد. و شتری که برسینهٔ اونیزه خورده وخون برهردو ذراعش روان باشد . واسب سبقت برنده . واسبی که بهشکار رسیده وسوار بروی برشکار نیزه زده وخون آن شکار مانندفواره برجسته وهردو ذراع اسب را آلوده کرده باشد .

مذرع (mozarre') ص.ع. خفه کننده وگلوگیر . و آنکه اقرار و اعتراف میکند . وآنکه دست اندازان میرود. وبارانی که باندازهٔ ارش نم‌وی در زمین‌فرورفته باشد.

مذرعة (mozarra'at) ا.ع. کفتار ماده‌ای که در ذراع آن خطها باشد .

مذرف (mazarref) ص. ع. اشك ریزنده . وزائد برصدصد .

مذرق (mozreq) ص.ع. مرغ سرگین اندازنده .

مذرق (mozzareq) ص.ع. آمیزندهٔ سرمه راباعصیرگیاه ذرق که اسپست دشتی باشد.

مذرق (mozzaraq) ص.ع . **لبن مذرق** : شیرآب آمیخته .

مذرقة (mazraqat) م.ع. **مذرق به مذرقة** : انداخت آنرا.

مذرقة (mozreqat) ص . ع . **ارض مذرقة** : زمین رویانندهٔ گیاه ذرق.

مذروان (mezravâne) ا.ع. بهصیغهٔ تثنیه: دوکرانه سرین. و**مذروان الراس**: دوجانب سر. و**مذروان القوس**: سرهای کمان آنجا که زه بروی نشیند. و **جاء فلان ینفض مذرویه** یعنی آمد فلان در حالتیکه ستم کننده وترساننده بود .

مذروب (mazrub) ص.ع. **سیف مذروب**: شمشیرتیز.

مذرور (mazrur) ص.ع . کوفته شده ونرم شده . وپراکنده شده.

مذروع (mazru') ص.ع. اندازه شدهٔ با ارش.

مذروف (mazruf) ص.ع. اشك روان وریزان .

مذری (mezrâ) ا. ع . بادزن وسکو وافشون ومذراة.

مذری (mozri) ص.ع. ترساننده ودرخشم آورنده .

مذری (mozarri) ص.ع. پراکنده کننده وافشاننده . وبادزننده . وستایش کننده.

مذریء (mozre') ا.ع. ماده شتر شیردرپستان فرودآورده .

مذع (maz') م . ع . **مذع له مذعاً ومذعة** (ازباب فتح) : گفت باوی پاره‌ای ازخبر راونهان داشت پارهٔ دیگرآنرا. و**مذع ببوله**: کمیزانداخت. و**مذع یمیناً**: سوگند خورد. ونیز**مذع**: روان شدن چشمه درسرکوه .

مذع (meza') ا.ع . **ذهبوا جذع مذع** : پراکنده شدند دراطراف.

مذعابین (moz'âbbina) ا.ع. پیاپی. **ورایتهم مذعابین کانهم عرف ضبعان**: دیدم ایشان را یکی پس از دیگری که گویا یال کفتارند .

مذعان (mez'ân) ص.ع . **ناقة مذعان**: شترمادهٔ رام .

مذعة (maz'at) م . ع . **مذع مذعاً ومذعة** . ر. مذع .

مذعذع (moza'za') ا.ع . پسر خوانده . و آنکه در نسب خود متهم باشد . الحدیث: **لایحبنااهل البیت المذعذع قالواوما المذعذع قال ولدالزنا.**

مذعذع (moza'ze') ص.ع. مسرف ومبذر . وفاش‌کنندهٔ راز .

مذعر (moz'er) ص.ع. ترساننده.

مذعرة (moza''arat) ا.ع. ماده شتر دیوانه .

مذعف (moz'ef) ص.ع . **موت مذعف**: مرك زودکشنده .

مذعور (maz'ur) ص.ع. ترسانیده شده .

مذعورة (maz'urat) ا.ع. ماده شتردیوانه . وزن ترسیده شدهٔ ازتهمت.

مذعوف (maz'uf) ا.ع. دوای زهردار .

مذعوف (maz'uf) ص.ع. **طعام مذعوف**: طعام زهردار .

مذفف (mozaffaf) ص.ع **سهم مذفف**: تیرسبك شتاب رو.

مذفف (mozaffef) ص.ع. آنکه بشتاب می‌کشد خسته را .

مذفورة (mazfurat) ص.ع. **روضة مذفورة** : مرغزاری که ازبسیاری گیاه‌ذفراء معطرباشد.

مذفوف (mazfuf) ص.ع. مهیا و آماده وحاضر .

مذق (mazq) م . ع . **مذق اللبن مذقاً** (از باب نصر) : آب آمیخت باشیر. و**مذق الود**: خالص نکرد دوستی را

و باطمع آمیخته کرد آنرا .

مذقة (mozqat) اُ.ع. فی‌الحدیث : **مذقة من‌اللبن** ای‌شربة من‌اللبن‌الممذق .

مذقوط (mazqut) ص . ع . **لحم مذقوط** :گوشت مگس بر آن ریده .

مذکار (mezkâr) ص.ع . **امراة مذکار** : زنی‌که همیشه پسرزاید و عادتش پسر زادن باشد . و **فلاة مذکار** : دشت هولناك‌که درآن جز مردان ولاور نروند.

مذکر (mazkar) اُ.ع. نام مردی . **وابومذکر**: نام صحابی انصاری .

مذکر (mozker) ص . ع. **امراة مذکر** : زنی‌که پسرزاید . **ویوم مذکر**: روزسخت . و **طریق مذکر**:راه خوفناك و مخوف . **وداهیة‌مذکر** : بلای‌سخت .

مذکر(mozker)و(mozakker) ص.ع. یادآورنده .

مذکر (mozakkar)ص.ع . باصطلاح نحو کلمه‌ای که‌درآن علامت تذکیر باشد. و **سیف مذکر** : شمشیرآبدار. و **یوم مذکر** : روزسخت. **وطریق مذکر**: راه‌خوفناك . **وداهیة مذکر** : بلای‌سخت .

مذکر (mozakkar) اُ.پ. مأخوذ ازتازی - نرومردنر برخلاف ماده. وکلمه‌ای که درآن‌علامت تذکیرباشد.و **مذکرسماعی**: شوهری‌که مطیع وفرمان بردار زن خودباشد.

مذکر (mozakker)ص.ع.نصیحت نماینده وپند نماینده . وآگاه سازنده . و یاد آورنده .

مذکرة (mazkarat) اُ.ع. هرچیز که لایق وسزاوار یاد آوری باشد. و تذکره ویاد داشت .

مذکرة(mozkarat)ص.ع.**امراة مذکرة** : زنی‌که بمردان ماند .

مذکرة (mozakkarat)ص.ع . **امراة مذکرة** : زنی که بمردان ماند . **وداهیة مذکرة** : بلای سخت . **وناقة مذکرة** : ماده شتری که درخلق وخلق مانند نرباشد . **وناقة مذکرة الثنیا** : ماده‌شتر سربزرك .

مذکوبة (mazkub t) اُ.ع . زن پارسا وصالح .

مذکور (mazkur)ص.ع. یاداشت شده ودریادآورده شده .

مذکور (mazkur) ص. پ . مأخوذ ازتازی ـ ذکرکرده شده و سرغنه . و مندرج شدة درمتن ودرمکتوب . وبیان شده و یاد آور شده . واداشده . وگفته شده . **ومذکورالاوصاف** : دربالابیان‌شده .

مذکورات (mazkurât) اُ. پ. ماخوذ ازتازی ـ بیانات ومکالمات وحکایات و مطالب مذاکره شده .

مذکوره (mazkure) ص.پ. مأخوذازتازی ـ ذکر کرده شده . ر. مذکور.

مذکوری (mazkuri) اُ. پ . مأخوذ ازتازی ـ یاد داشت .

مذکی (mozki) ص.ع. آنکه آتش برمی افروزد . و آنکه دیدبان و جاسوس بر می‌گمارد . و **فرس مذك** : اسب از شش‌سال درگذشته . ج : مذاکی .

مذکی(mozakki) ص.ع. **فرس مذك** : اسب از شش‌سال در گذشته . ج . مذکیات .

مذکیات (mozakkiyât) ع . ج. مذکی.

مذکیة (mozkiyat) ص . ع . **سحابة مذکیة** : ابرباربار بارنده .

مذل (mazl) ص . ع . رجل **مذل‌النفس**: مردجوانمرد.و کذلك: **رجل مذل‌الید**

مذل (mazl) اُ. ع. سستی و فرو هشتگی هرچه باشد.وکسی‌که بذل کندهرآنچه در نزد وی‌باشد ازمال وراز. وآنکه قادر نباشد برضبط نفس‌خود .

مذل (mazl) م . ع. **مذل بسره مذلاومذالا**. ر. مذال. **ومذلت نفسه بالشیء مذلا** (ازباب نصر) : جوانمردی کردبه آن‌چیز. و**مذلت رجله** : به خواب شد پای‌وی و سست‌گردید.

مذل (mezl) اُ.ع . مرد باریك اندام کم گوشت. و تیر باریك .

مذل (mazal) م.ع. **مذل مذلا** (ازباب سمع): بستوه آمد وبی‌آرام گردید و تنگدل‌شد. و**مذلت‌رجله**: به‌خواب شدپای وی وسست گردید.و**مذلت‌نفسه بالشیء**: جوانمردی کرد به آن چیز. و **مذل فلان بسره مذلا** : فاش‌کردفلان راز اورا .

مذل (mazel) ص.ع. مردتنگدل وبه ستوه‌آمده وبی‌آرام. وفاش‌کنندهٔ رازکسی. وجوانمرد. وآنکه خودرا بازنتواند داشت. وسست .

مذل (mozell) اُ. ص . ع . خوار دارنده. وازنامهای باری‌تعالی جل‌شانه .

مذلة (mazallat)اُ.ع.خواری.وعیر **المذلة** : میخ ووتد .

مذلة(mazallat) م.ع. **ذل ذلا ومذلة** . ر . ذل .

مذلت (mazallat) اُ.پ . ماخوذ ازتازی - خواری .

مذلعب (mozla'ebb)ص.ع.**رجل مذلعب** : مرد پهلو خفته .

مذلغ (mezlaq) اُ.ع. نره.

مذلق (mozlaq) ص.ع. تلفظ شدهٔ ازنوك‌زبان .

مذلق (mozleq) ص . ع . تیز

کنندهٔ کارد . ر. اذلاق .

مذلق (mozallaq) ا.ع. شیرآب آمیخته. و **ابن المذلق**: نام مردی از عبدشمس که نه خود او و نه پدرش و نه اجدادش جای باش شب نداشتند. ومنه قولهم: **افلس من ابن المذلق** .

مذلق (mozalleq)ص.ع. آنکه تیز میکند کارد و جز آنرا . و آنکه آماده میکند و حاضر میسازد زبان آور در سخنوری را .

مذلل (mozallal) ص.ع. رام و مطیع . و خرمابنی که خوشه ها را برشاخ آن گذاشته باشند . و درختی که بار آن دست رس باشد و به آسانی بدست آید .

مذلل (mozallel) ص.ع. خوار کننده وحقیر کننده. و آنکه خوشه های خرمارا برخرمابن باقی میگذارد .

مذللة (mozallalat)ص.ع. مؤنث مذلل. یق : **نخلة مذللة** .

مذلول (mazlul)ص.ع . خوار و فروتن . ورام ومطیع .

مذلی (mezlâ) ص . ع .
رجال مذلی: مردان تفته درون و بی آرام.

مذم (mezamm) و (mozemm) ص.ع. **رجل مذم**: مرد بی حرکت که جنبش نتواند . و کذلك: **رجل مذم**.

مذم (mozemm) ص.ع. کسی که فرومایه وخوار وسفله وپست و حقیر ودون باشد .ومعیوب وزیان رسیده . وتباه وفاسد. و بی قدر و بی اعتبار. ونکوهیده .

مذماة (mozmât)ا.ع. شکار به تیر افکنده .

مذماذ (mazmâz) ا.ع. بانك کننده وفریاد کننده .

مذمة (mazammat) م.ع. **ذم ذما ومذمة** . ر. ذم.

مذمة (mazammat)ا.ع. نکوهش خلاف محمدة. یق: **البخل مذمة**. وحرمت وآبرو .وزنهار . و **رجل ذو مذمة**: مرد گران برمردم. ج : مذام .

مذمة(mazammat) و (mazem-mat) ا.ع. **قضی مذمته** یعنی نیکوئی کن بآن تا نکوهش نکند . **واخذتنی منه مذمة** :گرفت مرا رقت ومهربانی وننك از ترك حرمت . **واذهب مذمتهم بشیء**: ببر نکوهش ایشان را به چیزی یعنی بده ایشان را چیزی که از برای ایشان زمام وحرمت است . و کذلك: **المذمة فی الکل** .

مذمة (mazemmat)ا.ع . اندوه و شرمساری از اهمال درحقی. و **مایذهب عنی مذمة الرضاع** ای ذمامه حتی اکون قد ادیته کاملا.

مذمت (mazammat)ا.پ. مأخوذ از تازی _ نکوهش وسرزنش وبدگوئی .

مذمذة (mazmazat) م . ع .
مذمذ الرجل مذمذة : دروغ گفت آنمرد .

مذمذی (mazmaziyy)ا. ع . زیرك خوش طبع وظریف .

مذمر (mozammar) ا.ع. پس سر وگردن. وکتف تا بن گوش. وچون کار سخت شده گویند : **بلغ المذمر**.

مذمر (mozammer) ا.ع. آنکه دست خود را درفرج شتر آبستن کند تا بداند که بچهٔ وی نراست ویا ماده . وآنکه کمك میکند در زادن شتر.

مذمم (mozammam) ص . ع.
رجل مذمم : مرد بسیار نکوهیده.

مذموم (mazmum) ص . ع . نکوهیده.

مذموم (mazmum) ص . پ . مأخوذ ازتازی _ نکوهیده ومحقر وتحقیرشده وخوار وپست وفرومایه .وملامت پذیر .

مذمیذ(mezmiz)ص.ع. **رجل مذمیذ** : مرد سخت دروغگوی .

مذنب (meznab) ا. ع . کفگیر و کفلیز . و آب راههٔ بسوی زمین . وآب راههٔ درپستی ونهری که از مرغزار بجانب دیگر رود.ج: مذانب .

مذنب (mozneb)ص.ع. گناهکار وخطاکار .

مذنب (mozanneb) ا . ع . ماده شتری که از سختی درد زه دمب خود را دراز کند .

مذنب (mozanneb)ص.ع. غورهٔ خرمای نیم رس که ازدنباله رسیدن آغاز کند. وآنکه ازطرف دمب پیش میآید .

مذنبة (moznebat) ص.ع . مؤنث مذنب : زن گناهکار .

مذنبة (mozannebat) ص.ع. **بسرة مذنبة** : غورهٔ خرمائی که از دنباله رسیدن آغاز کند.

مذنك (mazang) ا. پ.مدنك وکلید چوبین. ودندانهٔ کلید. وپرهٔ قفل.وچوب کده‌ای که درپس دراندازند تاگشوده نشود .

مذؤب (maz'ub) ص.ع. **رجل مذؤب** : مردی که در گوسپندان وی گرگ افتاده باشد. و **برذون مذؤب** : یابوی گرفتار بیماری ذئبة .

مذوب (mezvab) ا.ع . ظرفی که درآن چیزی میگذارند . وچمچه . ج: مذاوب.

مذوب (mozavvab) ص . ع . گداخته شده وآب شده .

مذوب (mozavveb) ص.ع. آنکه ذوابه وچتر وگیسو برای کودك میسازد و آنرا میآراید وزینت میکند .

مذوبة (mezvabat) ا.ع. چمچه

و کفگیر . ج : مذاوب .

مذوح (mezvah) ا.ع . بسیار ملامت‌گردشت‌گوی سرزنش‌کننده.

مذوح (mozavveh) ص. ع. آنکه اصراف میکند وبیهوده خرج می‌نماید.

مذود (mezvad) ا.ع. زبان . وجای علف ستور. وشاخ گاو کوهی.

مذود (mozavved) ص.ع. راننده و دورکننده.

مذؤم (maz'um) ص.ع. عیب کرده شده وخواروحقیرشده. ورسوا.

مذؤوب (maz'ub) ص.ع. ترسیده شدهٔ ازگرگ . وآنکه درگله های وی ازگرگ خسارت رسیده باشد . وگرفتار بیماری ذئبة .

مذؤوف (maz'uf) ص. ع . آنکه زهرکشنده خورده باشد .

مذهب (mazhab) ا.ع. روش وطریقه. وقصد. وعقیده واصل. ج: مذاهب. و وضوگاه ومحل حاجت‌که پیش‌ازنماز بآنجا می‌روند .

مذهب (mazhab) م.ع . **ذهب ذهابا ومذهباً**. ر. ذهاب .

مذهب (mazhab) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ شیوه وهرای ودین و آئین . ودین قانونی . و دین اعتقادی . و قانون . وطریقه وراه و روش و رسم . وشریعت . و انتظام و ترتیب . ورسوم و آداب . واصل وبنیاد. و **بد مذهب**: بددین و بد آئین . و **بی مذهب**: ملحد وبی‌دین .

مذهب (mozhab) ا ـ ص.ع. کعبه. ونام اسبی. وشیطان وضو و وسوسه.و قولهم : **به مذهب** یعنی و سواس در ریختن آب دارد ودر وضوبسیار آب استعمال میکند. وکمیت **مذهب**: اسبی‌که‌سرخی‌آن مایل بزردی‌باشد. و نیز **مذهب** : زراندود از دوال و جزآن . ج : مذاهب .

مذهب (mozheb) ص.ع. برنده ودورگرداننده . وزراندودکننده .

مذهب (mozahhab) ص.ع . زر اندود وساخته شده باتارهای زر .

مذهب (mozahheb) ص.ع. زر اندودکننده. و زردوزی‌کننده .

مذهب (mozahheb)ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ تذهیب کار، وآنکه تذهیب‌میکند.

مذهب باشی (mozahheb-bâci) ا.پ. لقب رئیس تذهیب‌کاران.

مذهبة (mazhabat) ا . ع . دور کردگی و راندگی . و **طلب الحوائج مذهبة للحیاء** یعنی طلب حاجتها می‌برند شرم وحیارا .

مذهبة (mozahhebat)ص.ع.مؤنث مذهب . ر .کمیت مذهب .

مذهن (mozhen) ص. ع.کسی ویاچیزی‌که سبب میشود فراموش کردن را. ویامشغول می‌سازد.

مذی (mazy)م.ع.**مذی الفرس مذیا** (ازباب نصر): بچراگاه گذاشت آن اسب را . و**مذی الرجل**: مذی آورد آنمرد . و**یقال کل ذکر یمذی و کل انثی تقذی** .

مذی (mazâ) ا.ع. آبی‌که از دهانهٔ کاریز وحوض بدر رود .

مذی (mazy) و (mazi) و (maziyy)ا.ع. آبی‌که از مرد وقت ملاعبت برآید .

مذیاتج (maziyyât) ع . ج . مذیة .

مذیاع (mezyâ') ا.ع. آنکه راز نتواند نگاهداشت .ج: مذاییع .

مذئب (moz'eb) ص.ع. ترسیده . وکسی‌که‌گیسو می‌سازدبرای‌کودك و آنرازینت میکند . ومؤذب .

مذیب (mozib) ص.ع. گدازنده. وقابل ولایق کارگزاری.

مذیة (mazyat) و (maziyyat) ا. ع. زن . ج : مذاء ومذیات .

مذیخ (mazayyex) ص.ع. خوار وحقیر کننده وغالب .

مذیخة (mazyaxat) و (mazi-xat) ا.ع. گرگان .

مذید (mozid)ص.ع. آنکه کمك در راندن میکند .

مذیذ (maziz)ص. ع . رجل **مذیذ**: مردبسیار دروغگوی. وکذاب.

مذئر (moz'er) ص . ع . در خشم آورنده وترساننده . وحریص ودلیرگرداننده و برآغالاننده

مذیع (mozi') ص.ع. فاش‌کننده وشایع‌کننده وآشکار نماینده. و برندهٔمال . و دزد .

مذیق (maziq) ص.ع. شیرآمیختهٔ به آب .

مذیل (mazil)ص.ع. آنکه لیاقت نگاهداری‌رازندارد. وسست‌وضعیف . وبسیار تفته‌وبی قرار.

مذیل(mazil) ا. ع . نرم آهن .

مذیل(mozayyal)ص.ع. آنکه‌درباد روزه دارد خودرا . وکارنفس‌خودمی کند. و **رداء مذیل** : چادردرازدامن . و **ملاء مذیل** کذلك .

مذیم (mazim) و **مذیوم** (mazyum) ص.ع. معیوب وداری عیب .

مر (mar) پ. کلمه ایست که‌گاه برسراسم وضمیر و کلمهٔ اشاره‌درمی‌آیدو برای

زینت کلام استعمال میشود مانند مرا و را و مرتورا ومررستم را گفتم یعنی او راوتورا و رستم راگفتم . وگاه افادهٔ معنی حصر کندمانند مراو رارسدکبریا.ومنی یعنی دیگری رانمی‌رسد.

مر (mar) ا. پ. پیمانه وانداز. . وشماره وحساب. وشماروتعداد. ونیزاین کلمه رادر سهولت حساب استعمال می‌کنند یعنی‌هر عقدی ازاعدادرا یك‌مرمی‌گویند مثلاده وصد وهزار وده هزار و جزآن فرضاً چون شمارهٔ عدد به صد رسد می‌گوید یك مرو آنرا کنار می‌گذارد وچون به دویست رسد می‌گرید دو مرو همچنین و پس از اتمام حساب مرها را جمع کرده وحساب رامعین می‌کند ودو بیشتر ممالك‌ایران‌عدد مرپنجاه‌است ونیز کلمهٔ‌مربمعنی سیار وبی استعمال میشود.

مر (mer) ا . پ . دوست‌و یار .

مر (marr) ا. پ . مأخوذ ازتازی- مرور وگذر و شمار .

مر (marr) ا.ع. رسن‌وکلند و بیل‌ودستهٔ بیل. ودفعه وبار ومرور. و **مرالدهور:** روز گارگذشته . و **علی مرالدهور :** همواره وهمیشه . و **جئته مرا اومرین:** آمدم اورا یك باریادوبار .

مر (marr) ا.ع.ج. مرة.

مر (marr) م.ع. **مرمراومرورا** (ازباب نصر): رفت وگذشت. و**مره و به وعلیه** : گذشت بروی وهمیشگی کرد برآن . قوله تعالی : **حملت حملا خفیفافمرت به**‌ای استمرت. و **مررت بالمرة مرآ ومرة (مجهولا)**: صفرا غالب آمد برمن. و **مر بعیره:** برمن‌بست شترخود راو**مره:** تلخ گردانید آنراو برزمین گسترد.

مر (morr) ا . ع . تلخ ضدشرین. ونام‌دارویی . ج: امرار.

مر (morr) ا.ع. ج .مرة.

مرء (mar'a) م . ع. **مرء مرء** (mar'an) (از باب نصر) : خورد و جماع کرد.

مرء (mar') و(mer') و (mor') ا.ع. مرد . و نوع انسانی . و گرگ . ج : مرؤن .

مرء (mara') م.ع. **مری‌ءمرء** (mare'a_mara'an) (ازباب سمع) :بزن مانست درهیئت وشکل ویادرکلام. و**مری‌ء الطعام** : خوش گوار یافت طعام را .

مرا (ma-râ) پ. کلمهٔ مرکب ازمن واز را . یعنی من را .

مرا (merâ')ا پ.دوستی‌ویاری. وآفتاب.وجهان وعالم .وجرعه های مساوی.

مراء (merâ') م . ع . **ماراه مماراة و مراء** : پیکارنمود و جنك کرد باوی وجدال نمود .

مراءاة (morâ'ât)م . ع . **رأیته مراءاة ورياء** . ر.ریاء .

مراءة (marâ'at) م.ع. **مروء الطعام‌مراءة** (ازباب کرم وسمع وفتح) : گواراشد طعام . و **هنانی و مرانی :** گوارا شد مرا . و **مرءت الارض مراءة**(ازباب کرم): خوش هوا گردید آن زمین .

مرأب (mer'ab) ص.ع.کسی که چیز شکسته را اصلاح میکند و شکسته بندی می‌نماید .

مرابأة (morâba'at) **رابأته مرابأة‌ورباء**:پرهیز کردم‌ازوی‌وترسیدم از وی . ونگریستم آنرا . ونگاهداشت‌ونگاهبانی آن‌کردم .

مراباة (morâbât)م.ع.**رابیته مراباة** : مداراکردم با او .

مرابح (marâbeh)ا.پ . مأخوذ ازتازی ـ سودها وفایده‌ها ونفعها .

مرابحة (morâbahat) م . ع . **رابحته علی سلعته مرابحة :** سود دادم اورا برمتاع وی. ونیز **مرابحة:** بر سود فروختن چیزی.

مرابحه (morâbehe) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ فروش چیزی باسود ومنفعت .

مرابض (marâbez) ع.ج.مربض (marbaz) و(marbez).

مرابط (m?âbet) ع.ج. مربط (marbat)و(marbet) .

مرابط (morâbet) ص.ع. آرام و آسوده و راحت . وملازم و مواظب در حدوددشمن. ومستعد ومهیا .

مرابطة (morâbatat) ا . ع . **رابطه‌مرابطة ورباطا** : مواظبت کرد برآن . و **رابط ثغرالعدو** : ملازم شد حدود دشمن را . ر . رباط .

مرابطین (morâbetin) ا. ع. نام سلسله‌ای‌ازتازیان‌که‌درافریقا واسپانیول‌سلطنت کردند .

مرابعة (morâba'at)م.ع. **رابع مرابعة ورباعا**: بهارمزدکرد مانندمصایفة که‌تابستان مزد کردن باشد.ونیز **مرابعة**:دوکس دست یکدیگر راگرفته تکبار برشترنهادن چون مربعة‌نباشد .

مرابیع (marâbi)ع.ج. مرباع. وج. اربع .

مرآة (mar'ât) ا.ع. سزاوار. یق: **هو مرآة بکذا**: او سزاوار به‌این‌است. ودیدار ومنظر.یق :**امراةحسنة المرآة ورجل حسن المرآة**.المثل: **تخبرعن مجهوله مرآته** یعنی دلالت می‌کندظاهر وی برباطنش .

مرآة (mer'ât) ا.ع. آئینه.ج:مرائی

و مرايا .

مرأة (mar'at) ا.ع. زن. و زوجه. وگرگ ماده . ومنظر و ديدار. و نيك لايق و نيك سزاوار . وگوارائی. يق : **طعام بين المراة** : طعام خوشگوار. ونام دهی.

مرات (mer'ât) ا.پ. مأخوذازتازی- آئينه .

مرات (marrât) ع.ج. مرة.

مرات (marrât) م ـ ف . پ . مأخوذ ازتازی- چندين بار و بسيار بار ومكرراً و بار بار .

مراتب (marâteb) ع . ج .مرتبة.

مراتب (marâteb) ا.پ. مأخوذاز تازی- درجه ها و مرتبه ها و زينه ها. و پايه‌ها . وطبقات . ودرجه‌صفوف. و**مراتب اعداد** : آحاد و عشرات و مات والوف.

مراتبات (marâtebât) ا . پ . مأخوذازتازی. مرتبه‌ها ودرجه‌ها .

مراتج (marâtej) ع.ج .مرتاج.

مراتع (marâte') ع . ج . مرتع .

مراث (marâs) ا . ع . رودهٔ ستور. و رودهای كه درآن ذبرستوراست. وجای روث.

مراثی (marâsi) ع.ج مرثية .

مراجحة (morâjahat) م . ع . **راجحته مراجحة**: نبرد كردم باوی در اندازهٔ چيزی . ر . رجحان .

مراجع (marâje') ع.ج.مرجع.

مراجع (morâje') ا.ع. زنی كه پس ازمرك شوی بخانهٔ پدر ومادر و يا كسان خودبرگردد .

مراجعة (morâja'at) م . ع . **راجعه الكلام مراجعة ورجاعا**: باز گردانيدآنراسخن . و**راجعت الناقة** : باز گرديدآن ماده شتر ازيك نوع سيری به‌سيردیگر . و نيز **مراجعة** : زن رابخانهٔ خودآوردن .

مراجعت (morâja'at) ا . پ . مأخوذازتازی ـ برگشت وبازگشت ورجعت. وبازگشت ازبدرقه ومشايعت مسافر.

مراجل (marâjel) ع.ج. مرجل. وج. ممرجل .

مراجم (marâjem) ا.ع. سخن زشت وقبيح . ونام شخصی .

مراجمة (morâjamat) م . ع . **راجم‌عنه‌مراجمة**: نبرد گرد باوی درسخن و در شتاب روی و يادرهرچيزی. و **راجم فی الحرب** : سخت مبالغه كرد درمفاخرت در رزمگاه .

مراجيح (marâjih) ص.ع. **ابل مراجيح**: شترانی كه درپويه دويدن بجنبند. و**قوم مراجيح** : دانشمندان و حكيمان . و**نخيل مراجيح** : خرمابنان گرانبار.

مراح (marâh) ا.ع. جای آمد شد كردن در شب ضد مغدی . و يق : **ماترك فلان من ابيه‌مغدی ولامراحاً** يعنی فلان درهمه چيز مشابه پدرخوداست .

مراح (merâh) ا.ع . شادمانی و فيرندگی وخرامش . اسم است مصدررا .

مراح (morâh) ا . ع . شب جای ستور .

مراحة (marâhat) ا.ع . جای آمدشد كردن در شب ضد مغداة . يق :**فلان ماترك من ابيه لامراحة ولامغداة** يعنی درهمه چيزفلان مشابه پدرخوداست .

مراحل (marâhel) ع.ج.مرحلة.

مراحل (marâhel) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ منزلها. و**مراحل زندگانی** : درجات عمر وزندگانی.

مراحلة (morâhalat) م.ع. **راحله مراحلة** : ياری داد او رابكوچ كردن .

مراحل‌نشين (marâhel-necin) ا.پ. ستارهٔ سياره. ومردمسافر .

مراحل نشينان (marâhel-necinân) پ . ج . مراحل نشين.

مراحم (marâhem) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ مرحمتها و مهربانی‌ها وشفقتها. و لطفها وملاطفتها . وعطاها. و**ارباب مراحم واشفاق**: مردمان‌مهربان ومشفق.

مراحی (marâhâ) ع. ج . مرح .

مراحيض (marâhiz) ع . ج. مرحاض .

مراخاة (morâxât) م.ع. **راخاه مراخاة ورخاء**: نرم وسست‌گردانيدآنرا. و نيز دورگردانيدآنرا. و**راخت الناقة**: نزديك به زادن رسيدآن ماده شتر .

مراخی (marâxi) ع.ج. مرخاء .

مراد (marâd) ا.ع. گردن وگلو. وجای آمدشدكردن شتران. و**مرادالريح**: جای آمدشد باد .

مراد (morâd) ص.ع. اراده كرده شده وخواسته شده .

مراد (morâd) ا.ع.نام‌ريك‌توده‌ای. ونام‌پدرقبيله‌ای ازيمن. ونام‌شخصی.

مراد (morâd) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ آرزو شده و خواسته شده . و آرزو وخواهش وويژ ومقصود و هوا . و غرض وكام وكركام واراده. ونيت وقصد وآهنك. و سرانجام. وبزودی وعنقريب. و**فهوالمراد**: مقصود ومنظورهمين است .

مراد (merâd) ا.پ. يك نوع سنگی كه ازحركت آفتاب الوان مختلف درویظاهر می‌گردد و بهآن خواص عجيب نسبت ميدهند.

مراد (marrâd) ا.ع. گردن وعاق . ج: مراريد .

مراد (marâdd) ع.ج. مرد .

مراداة (morâdât) م.ع. **راداه مراداة**: طلب کرد اورا ومدارا نمود باوی . **ورادی عن القوم**: سنك اندازی کرد با آن گروه .

مرادات (morâdât) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ مرادها و آرزوها. ومقصود ها وغرضها .

مرادبخش (morâd-baxc) ص. پ. کسی که مقصود وآرزوی کسی را عطانماید .

مرادة (marâdat) م.ع. **مرد مرادة و مرودا** (ازباب کرم و نصر) : دلیری کرد وسرکشی نمود. ونیزازهمه‌هم پیشگان سبقت برد . **ومردعلی الشیء**: خوی گرفت برآن چیز. وهمیشگی ورزید .

مرادة (morâddat) م.ع. **راده الشیء مرادة ورداداً**: برگردانید آنرا برآن چیز.

مرادسة (morâdasat) م.ع. یکدیگر راسنك انداختن .

مرادغ (marâdeq) ا. ع. **ناقة ذات مرادغ** : ماده شتر فربه .

مرادغ (marâdeq) ا.ع. ج. مردغة .

مرادف (morâdaf) ص.ع. ردیف شده وپس روشده .

مرادف (morâdef) ص.ع. درپس کسی نشیننده وهم ردیف .

مرادف (morâdef) ص.پ. مأخوذ ازتازی ـ هم معنی وشریك درمعنی . ودرپس کسی سوارشده .

مرادفة (morâdafat) م.ع. **رادفت المرادفة** : قبول کردم ردیف را . **و هذه دابة لاترادف**: این ستور ردیف برنمی‌دارد.

مرادفة (morâdafat) **مرادفة الجراد** : بر نشستن ملخ زبرماده . وملخ سیومی بردو . و **مرادفة الملوك** : هم ردف پادشاهان .

مرادمند (morâd-mand) ص. پ. آرزومند ومشتاق وراغب وبارغبت . و دارای آرزوی محال . ومحتاج وتنگدست و نیازمند .

مرادی (marâdi) ع .ج . مردی (merdâ) .

مرادی (marâdâ) ع.ج. مرداء.

مرادی (marâdi) ا. ع . ازارها وشلوارها . وسپل شتروپیل .

مرادی (morâdi) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ منسوب بمراد . و موافق میل و خواهش . وارادی و اختیاری و معنوی . و مجازی وبطور استعاره .

مرادی (morâdi) ا.پ. پول خرد و کوچك .

مرادی (morâdiyy) ع. ج مردی. (mordiyy) .

مرادی (morâdiyy) ص.ع. ارادی واختیاری .

مرادیات (morâdiyyât) ا.پ. مأخوذ از تازی . چیز های متعلق بمراد وبه میل و خواهش وآرزو .

مرار (marâr) ا. پ. نوعی ازباد آورد . وشکاعی وریسمانی که ازکنب سازند.

مرار (marâr) ا. ع . نوعی از ریسمان .

مرار (marâr) ع.ج. مرة (merrat) و ج . مریر .

مرار (merâr) ا.ع. ج. مرة. و **لقیته ذات المرار**: بارها آنرا دیدار کردم. **وفلان یصنع ذلك الامر ذات المرار**: این کار را فلان مکرر می کند و مکرر ترك میکند .

مرار (merâr) م.ع. **مارالشیء ممارة ومراراً**.د . ممازة .

مرار (morâr) ا. ع . نوعی از درخت تلخ که هرگاه شترآنراخورد لبهای وی بر گردد ودندانهایش آشکارشود. و **آکل المرار**: جدامری. القیس بدان جهت که دندان هایش پیوسته وامی‌ماند . و **بنو آکل المرار**: نام گروهی از تازیان. و **ثنیة المرار**: نام فرودگاه حدیبیة که آنحضرت صلی‌الله علیه وآله درآنجا فرودآمد. و **ذوالمرار**: نام زمینی.

مراراً (merâran) م - ف .پ . مأخوذ از تازی ـ بارها وکراراً ومکرراً.

مرارة (marârat) ا. ع. تلخی . و **مرارة الموت**: تلخی مرك . ونیز **مرارة**: زهره وجای صفرا.ج : مرائر.

مرارة (marârat) م . ع . **مر مرارة** (ازباب سمع ونصر) : تلخ گردید.

مرارة (morârat) ا.ع . واحد مراریعنی یك درخت مرار .

مرارت (marârat) ا.پ. مأخوذاز تازی ـ سختی ومشقت . و تلخی و زحمت و رنج. و **مرارت کشیدن** : زحمت کشیدن و رنج بردن .

مراره (marâre) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ زهره و ظرف صفرا. و تلخ خوان .

مراری (marâri) ا. پ . ریسمان که ازکنب سازند .

مراری (marâri) ع. ج. مرورات.

مراریت (marâriyyat) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ صفرائیت .

مرارید (marârid) ع . ج . مراد (marrâd).

مراز (marâz) ا.ع. پستان. وچون خواسته باشندسنگینی چیزی را بیآزمایندمی گویند: **هوخفیف المراز.**

مرازان (marâzâne) ا.ع. به‌صیغهٔ تثنیه: دوپستان.

مرازبة (marâzebat) ع.ج. مرزبان.

مرازة (marâzat) ا.ع. بمعنی مراز است چنانکه درآزمایش سنگینی چیزی گویند: **هوخفیف المرازاوخفیف المرازة.**

مرازغة (morâzaqat) م.ع. کشتی گرفتن وطعن کردن مر یکدیگررا.

مرازمة (morâzamat) م.ع. **رازم القوم دارهم مرازمة و رزاما**: اقامت طولانی کردند آن گروه در خانهٔ خود. و **رازم بین الشیئین**: جمع کردمیان آن دوچیز. و**رازمت الابل**: آمیخته شدند شتران بهم درمیان دوچراگاه.

مرازمة (morâzamat) ا.ع. **المرازمةفی الطعام**: بریك طعام مداومت ناکردن باینکه یك روزگوشت خوردن ویك روز شهدویکروزشیرویك روز خرماومانندآن واینکه بیامیزدخوردن وفروبردن لقمه‌هارا باشکر وحمد وخوردن نرم وخشك وشیرین وترش. ونیزبی یکدیگر خوردن دوچیز را وجمع کردن میان دوچیز در خوردن چون نان و خرما و مانند آن. وخوردن نان خشك و یا با نان خورش خوردن نان. و**مرازمة السوق**: خریدن چیزی راکم ازبارپشت.

مرازن (morâzen) ص.ع. هم منزل وکسی که با دیگری دریك خانه منزل کند. وکسی که با دیگری دریك زمان فرودآید.

مرازنة (morâzanat) م.ع. باهم هم منزل شدن. وباهم فرود آمدن.

مرازی (marâzi) ا.ع. داروی آمیخته باتوتیا.

مرازیب (marâzib) ع.ج. مرزاب.

مرازیح (marâzih) ص.ع. ابل **مرازیح**: شتران مانده ازلاغری.

مرآس (mer'âs) ا.ع. اسبی که‌سر اسبان دیگررا بگزد درحین رفتن. و یاآنکه به سرزند اسبان دیگررا وقت تقدم و پیشی. و شتری که جز در سر وی قوت وچربی نمانده باشد.

مراس (merâs) ا.ع. سختی و شدت.

مراس (merâs) م.ع. **مارسه ممارسة ومراسا**: مروسید آنراو علاج کرد آنرا. و نیز: **مراس و ممارسة**: همیشگی وورزیدن.

مرأس (mer'as) ص.ع. **رأس مرأس** ای قوی مصك للروس یعنی سریکه بقوت کله می زند بسر های دیگر. ج: مرائس.

مرأس (mer'as) ا.ع. اسبی که سر های اسبان دیگر را در رفتن بگزد. واسبی که بسرزند اسبان دیگررا وقت تقدم. و مهتر قوم.

مراس (marrâs) ص.ع. فحل **مراس**: گشن شدید وسخت.

مرأس (mora''as) ص.ع. شتری که جز درسروی چربی وقوت نمانده باشد و مرآس.

مراساة (morâsât) م.ع. راساه **مراساة**: با او شناوری نمود.

مراسب (marâseb) ع.ج. مرسب.

مراسة (marâsat) ا.ع. سختی و شدت ومراس.

مراسة (marrâsat) ص.ع. لیلة **مراسة**: شب دراز ودشوار.

مراسة (morâssat) ا.ع. باکسی چیزی را ابتدا کردن. و باکسی در نزد حاکم شدن.

مراسغة (morâsaqat) م.ع. **راسغه مراسغة ورساغا**: گرفت رسغ اورا درکشتی.

مراسل (morâsel) ص.ع. پیروی کنندهٔ درکار. وپیغام کننده.

مراسل (morâsel) ا.ع. زنی که‌در هردوساق وی موی بسیار و درازباشد. وزنی که به خطبه‌کنندگان نامه وپیغام کند. وزنی که شوی از وی مفارقت کرده باشد. و زن کلانسال. و زنی که شوی وی مرده باشد. وزنی که از شوی خود احساس طلاق کند وخود را برای شوی دیگری زینت کند وبه‌وی پیغام فرستد ودرآن زن هنوزجوانی باقی باشد.

مراسلات (morâsalât) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ مکتوبهائی که ازطرفین بیکدیگرنوشته شود. وپیغام های بیکدیگر. و نوشته جات که بیکدیگر ازجائی بجائی فرستند.

مراسلة (morâsalat) م.ع. **راسله مراسلة ورسالة**: نامه و پیغام کرد مراورا. و **راسله فی عمله**: پیروی کرداورا درآن کار.

مراسله (morâsele) ا.پ. مأخوذاز تازی ـ مکتوب ونوشته ونامه وپیغام بهم‌دیگر ونوشته‌ای که بهم دیگرنویسند.

مراسم (marâsem) ا.ع. الحدیث: **لیس الذکر من مراسم اللسان** کانه جمع رسم.

مراسم (marâsem) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ نشانها وعلامتهاواثرها. و نشانهای پا. ورسمها وعادتها ودستورها وقاعده‌ها وقوانین. وشرایط. وعهدها و پیمانها. و فرایض. و

حقوق. و اطاعت. **وادای مراسم بندگی**: ادای شرایط بندگی. **و ایفای مراسم**: بجا آوردن حقوق و وفای به شرایط.

مراسی (marâsi) ا.ع.ج. مرساة. **والقت السحابة مراسیها**: بر جای ماند ابر و پیوسته و بسیار بارید.

مراسیل (marâsil) ع.ج. مرسل. و ج. مرسال.

مراسیم (marâsim) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ مرسومها.

مراش (merâc) ا. پ. قی کننده. وقی.

مراشاة (morâcât) م. ع. **راشاه مراشاة و رشاء**: رشوه داد او را. و یاری بخشید او را و هم پشت وی گردید.

مراشب (marâceb) ا. ع. گلی که بدان سرخم اندایند تا بویش بیرون نرود.

مراشة (morâcat) ا.ع. حق اندک. یق: **لی عنده مراشة** ای حق صغیر.

مراشد (marâced) ا.ع. راههای میانه وراست. و استواریهای محکم. و قصدهای ثابت و برقرار. ج. مرشد.

مراشف (marâcef) ع.ج. مرشف.

مراشقة (morâcaqat) م. ع. **راشقه مراشقة**: باهم و برابر رفت.

مراصد (marâsed) ع. ج. مرصد.

مراصدة (morâsadat) م.ع. درنظر داشتن کسی را.

مراصع (marâse') ع.ج. مرصع.

مراض (marâz) ا.ع. صلابتی که در پائین زمین نرم باشد و آب را گیرد. ج. مرائض. ومراضات. ونیز **مراض**: نام جائی.

مراض (marâz) ع. ج. مریض. و ج. مریضة.

مراض (merâz) ع. ج. مرض.

مراض (morâz) ا.ع. آفتی که تباه کننده است میوه‌ها را.

مراضات (marâzât) ع. ج. مراض. و نام موضعی.

مراضاة (morâzât) م. ع. **راضیه مراضاة و رضاء**: موافقت کردم وخشنود نمودم آن را. **وراضانی فرضوته**: نبرد کردم او را در خشنودی پس غالب آمدم وی را در آن.

مراضب (marâzeb) ا. ع. آب دهنهای خوش مزه.

مراضخ (marâzex) ع. ج. مرضخة.

مراضخة (morâzaxat) م. ع. **راضخ فلانا شیئا مراضخة**: بناپسند و کراهت چیزی داد مر فلان را. **وراضخ فلانا بالحجارة**: با فلان سنگ اندازی کرد و برهم سنگ انداختند.

مراضع (marâze') ع ج. مرضع. و (marza') و (morze'). و ج. مرضعة.

مراضعة (morâza'at) م. ع. رضاع وبچه را بدایه دادن. و شیر دادن زن باردار کودک را. و شیر دادن کودک را با کودکی دیگر.

مراضی (marâzâ) ع. ج. مریض. و ج. مریضة.

مراضیع (marâzi') ع. ج. مرضع.

مراط (merât) ا. ع. تیر بی پر. ج. مرط.

مراط (merât) ع. ج. مریط. و ج. امرط.

مراطة (morâtat) ا. ع. موی افتاده خواه از کندن باشد و یا از شانه کردن.

مراطنة (morâtanat) م. ع. **راطنه مراطنة ورطانا**: بزبان غیر عربی سخن گفت با او.

مراع (merâ') ا. ع. پیه و چربش.

مراعاة (morâ'ât) م. ع. **راعیته مراعاة**: به نیک نظر نگریستم آن را. **و راعیت الامر**: دیدم پایان آن کار را. **و راعیت علیه**: بخشودم و مهربانی نمودم بر آن. **و راعی الحمار الحمر**: چرید آن خر با خران دیگر. **و راعیت النجوم**: مراقبت کردم غروب آن ستارگان را. **و راعنی سمعك**: گوش بده مقالهٔ من را. **و راعت الارض**: بسیار گیاه شد آن زمین. و نیز **مراعاة**: نگاهداشتن حق کسی را.

مراعات (morâ'ât) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ سلوک و رعایت وادای حق و مهربانی و مرحمت و شفقت. و نگریستن پایان و عاقبت کار.

مراعة (marâ'at) م. ع. **مرع الوادی مراعة و مرعة** (از باب نصر و کرم و سمع): گیاه ناک گردید آن رود بار و فراخ علف شد.

مراعت (morâ'at) ا. پ مأخوذ از تازی ـ مراعات. ر. مراعات.

مراعز (morâ'ez) ص. ع. خشمگین و عتاب کننده.

مراعزة (morâ'azat) م. ع. **راعز مراعزة**: ترنجید و درکشیده شد. **و راعز فلانا**: عتاب کرد فلان را.

مراعف (marâ'ef) ا. ع. بینی و گردا گرد آن. **وفعلت ذلك علی الرغم**

من مراغمه یعنی کردم آن کارا بررغم انف آن

مراعی (marâ'i) ع . ج . مرعی.

مراعی (morâ'i) ص . ع . بیننده و ناظر. وحارس ونگهبان وحافظ. ودستگیر و مددگار.

مراغ (marâq) ا . ع . غلطیدنگاه ستور.

مراغب (marâqeb) ا . ع . لوازم زندگانی. وضروریات آن. وزنان پریشان و مضطرب در معاش.

مراغب (morâqeb) ص . ع . راغب و آرزومند وطالب ومایل و مشتاق.

مراغبات (morâqabat) ع . ج . مراغبة.

مراغبة (morâqabat) ا . ع . میل وخواهش و رغبت وشوق و آرزومندی. ج: مراغبات.

مراغبة (morâqabat) م. ع . ظاهر کردن میل وخواهش.

مراغة (marâqat) ا . ع . جای غلطیدن ستور. وخر مادهای که منع نکند نررا. و **هو مراغة مال** : او نیکوتیمار کنندهٔ شتران است . و **بنو المراغة**: نام بطنی از تازیان. ونیز **مراغة** : لقب مادر جریر. وهوسب یعنی غلطید نگاه مردان . و نیز **مراغة** : شهر مراغه .

مراغة (marrâqat) ا . ع . غلطنده .

مراغم (morâqam) ا . ع . رفتن جای و مذهب. و قلعه. و مضطرب . و جای اضطراب. وگریزجای. قوله تعالی: **یجد فی الارض مراغما کثیرا**.

مراغم (marâqem) ع . ج. مرغم (marqam) و (marqem).

مراغم (morâqem) ص . ع . ناراضی و کراهت دارنده.

مراغمة (morâqamat) م . ع . **راغمته مراغمة** : خشم وغضب کردم با او. و **راغمت عنه** : دوری جستم از وی و جدائی کردم . و **راغمت القوم**: آشکارا کردم جنگ با آن قوم را ودشمنی کردم ودوری جستم ازایشان .

مراغه (marâqe)ا.پ. نام شهری در آذربایجان .

مراغی (marâqi) ص.ع. **ابل مراغ** : شترانی که ازشیر آنها کف بسیار برآید.

مراغیدن (marâqidan) ف . ل. پ . غلطیدن ولوله شدن.

مرافاة (morâfât) م.ع. **رافاه مرافاة ورفاء** : موافقت کرد وسازواری نمود با او.

مرافأة (morâfa'at) ا. ع. **رافاه مرافأة و رفاء** : مدارا نمود بااو .

مرافد (marâfed) ع . ج . مرفد.

مرافد (morâfed) ص. ع. بهم دیگر یاری دهنده .

مرافدة (morâfadat) م. ع. همدیگر را یاری دادن ومعاونت کردن.

مرافض (marâfez) ا.ع. جایهای پریشان شدن سیل دروادی. وجایهای مرتفع و بلند .

مرافع (morâfe') ص . ع. یکدیگر را درنزد قاضی برنده و درمحضروی اثبات ادعا کننده.

مرافعات (morâfa'ât) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ مرافعه‌ها ونیز عرضه داشتی که بخدمت حکام نویسند.

مرافعة (morâfa'at) م. ع. **رافعه الی الحاکم مرافعة ورفاعا** : شکایت کرد ازاو درنزد حاکم . و **رافع بهم** : باقی گذاشت برایشان ومهربانی کرد برایشان . ونیز **مرافعة**: معامله کردن با کسی ودرمشقت وجهد انداختن. یق : **رافعنی و حافضنی** ای دارنی کل مداورة.

مرافعت (morâfa'at) و **مرافعه** (morâfe'e) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ به داوری درنزد قاضی بردن کسی راودرخواست دفع شر کردن ازمحضروی .

مرافق (marâfeq) ا. ع . ج . مرفق(marfeq) و(merfaq). و **مرافق الدار** : جای آب وبرف انداختن. و جای لازم وخلاجای وفرناك. ج: مرفق (merfaq).

مرافق (morâfeq) ص . ع . همراه وموافق.

مرافقة (morâfaqat) م . ع . **رافقه مرافقة ورفاقا**: رفیق وی گردید و ملاطفت نمود با او . و **رافقه فی السفر**: همراهی کرد وی رادر سفر.

مرافقت(morâfaqat) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ همراهی ورفاقت .

مرافید(marâfid) ا.ع. گوسفندانی که درهرفصلی شیر دهند ودر تابستان وزمستان شیرخشك نکنند .

مراق (marâqq) ا. ع. **مراق البطن** : تنك جای ونرم جای ازشکم واحد ندارد ویاواحد آن مرق (maraqq) میباشد.

مراق (merâq) ا . ع. نام بیماری درشکم.

مراق (morâq) ص . ع . ریخته شده.

مراقاة (morâqât) ا.ع. عمل مآل

اندیشی .

مراقب (moráqeb) ص. ع. نگاهبان.

مراقب (moráqeb) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ مواظب و چشم دارنده و نگاهبان وحارس و ناظر .

مراقبة (morâqabat) م. ع. **راقبه مراقبة ورقاباً**: نگاهبانی کردآن‌را. **وراقب الله فی امره**: ترسیدازخدا درکار خود . ونیز **مراقبة** : یک‌دیگر را نگاهبانی کردن . وچشم داشتن. و **مراقبة** درعروض دربحرمضارع ومقتضب مفاعیل ومفاعلن را به تناوب آوردن .

مراقبت (morâqabat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مواظبت و محارست . و نگاهبانی وچشم داشت .

مراقبه (morâqabe) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ امید ونگاهداشت . وترس. وفروهشتگی سر و گردن وحضوردل باخدا و غیبت ازماسوا.

مراقة (morâqat) ا.ع. موی و پشم برکندهٔ از پوست . وگیاه برکندهٔ جهت ستور.

مراقد (marâqed) ع. ج. مرقد.

مراقعة (morâqa'at) م. ع. پیوسته می‌خوردن وهومقلوب معاقرة.

مراقی (marâqi) ع. ج. مرقاة (marqât) و (merqât) وج. مرقی.

مراك (marâk) ص. پ. بی‌سواد وبی‌علم. وگول. وفریفته شده. وگول‌خوردهٔ ازسخن. واستهزاشده ومسخره شده .

مراکب (marâkeb) ع.ج. مرکب.

مراکبی (marâkebi) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ صاحب جهاز و خداوند کشتی . وصاحب اراده و اراده ران.

مراکز (marâkez) ع. ج. مرکز (markaz) و (markez) .

مراکض (marâkez) ا. ع.
مراکض الحوض : اطراف حوض.

مراکضة (morâkazat) م. ع. **راکضه مراکضة و رکاضاً** : با هم دوانیدنداسبهای خودرا.

مراکل (marâkel) ع. ج. مرکل.

مراکی (marâki) ع. ج. مراکیة.

مراکی (morâki) ا. ع. همیشه وبرجای .

مراکیة (morâkiyat) ا.ع. نوعی ازگیاه حمض. ج : مراکی .

مرام (marâm) ا.ع. مطلب. وجای جستن.

مرام (marâm) م. ع. **رام الشیء روماً ومراماً** (از باب نصر) : طلب کرد وخواست آنچیز را وجست آنرا.

مرام (marâm) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مراد وخواهش. وآرزو ومقصود . و مقصد . و مطلب . و اراده و نیت . و عزم و آهنگ. و **حسب المرام** : بنا برمیل و خواهش .

مراماة (morâmât) م. ع. **رامیته مراماة ورماء وترماء**: تیر انداختم آنرا. ونیز **مراماة** :بیک دیگر راتیر انداختن .

مرام بخش (marâm-baxc) ص.پ. بخشندهٔ آرزوها.

مرامر (morâmer) ا.ع. نرم و نازك وجنبان. وناچیز. وباطل. و **مرامر بن مرة**: نام مردی ازطایفهٔ طی که خط تازی راوی وضع کرد واول درانبار شایع شدوسپس درحیره و پس ازآن درسایرمردم وهشت کلمهٔ ابجدهوز تاآخر نام پسرهای وی می‌باشد وآنها را **آل مرامر** گویند .

مرامق (morâmeq) ا.ع. آنکه از دوستی کسی در دل وی نمانده باشد مگر اندکی .

مرامقة (morâmaqat) م. ع. **رامق الامر مرامقة ورماقاً**: محکم نکرد آن کاررا. و **رامق فلاناً**: دورویی ونفاق کرد بافلان. و **رامقه**: بنظرسخت وعداوت دیدم او را. و **هذه النخلة ترامق بعرق** : این خرمابن نه می‌زید ونه می‌میرد .

مرامی (marâmi) ا.ع. انداختنیها وچیزهای انداخته شده . وابزاری درجنك که بدان سنك و چیزهای دیگر را از فاصلهٔ دور می‌انداختند. وکنگرهای بروج. وبیابان. وجاهای خطرناك. و **مرامی الغربة** :چیزهائی که به غربت می‌اندازد.

مرامیم (marâmim) ا.ع. تیر های پیراسته واصلاح کرده شده .

مران (marân) پ . کلمهٔ نهی از راندن .

مرآن (mar-ân) پ. کلمهٔ مرکب ازمر زائده وازکلمهٔ اشارهٔ آن.

مران (marân) ا.ع. نام مادهٔ شتری. ونام موضعی .

مرآن (merân) م . ع . **مارن ممارنة ومراناً** . ر. ممارنة.

مران (morân) ا . پ . درختی باریك و درازکه از چوب آن تیر و نیزه سازند .

مران (marrân) ا .ع. نام دهی نزدیك مکه. ونام گروهی ازتازیان یمن.

مران (morrân) ا . ع . درختی که از آن تیر سازند . و **عقبة المران**: نام پشته‌ای.

مران (morrân) ع ـ ج. مرانة.

مراناة (morânât) م ـ ع. با هم دیگر نرمی کردن و مدارا نمودن.

مرانة (marânat) ا.ع. نرمی. و نام موضعی. و نام ماده شتری.

مرانة (marânat) م.ع. **مرن مرانة و مرونا و مرونة** (از باب نصر): نرم گردید و نرم شد با اندکی سختی. و **مرن وجهه علی الامر**: سخت گردید روی وی در کار و کذا: **مرنت یده علی العمل**. و **مرن علی الشیء مرونا و مرانة**: خوی کرد بر آن چیز. و **مرن بعیره مرنا**: چرب کرد سپل شتر خود را از ـ ودکی. ر. مرن.

مرانة (morrânat) ا ع. نیزهٔ لرزان سخت. و درختی که از آن نیزه میسازند. ج: مران.

مرانیه (morânie) ا ـ پ. نام درختی که برگهای آن شبیه بیرك یاسمن میباشد واز داروهائی است که کمیز میراند.

مراوب (marâveb) ع ـ ج. مروب.

مراوح (marâveh) ع ـ ج. مروحة.

مراوحة (morâvahat) م.ع. **راوح بین العملین مراوحة و رواحا**: گاه این کار و گاه آن کار کرد. و **راوح بین الرجلین**: گاه بر این و گاه بر آن پای ایستاد. **راوح بین الجنبین** از این پهلو به آن پهلو گشت.

مراود (morâved) ص ـ ع. خواستگار و مبرم و عاشق و طالب زن.

مراودة (morâvadat) م ـ ع. **راود مراودة و روادا**: خواست. و فی الحدیث: **حیث یراد عمه** ای یراجعه.

مراودت (morâvadat) د مراوده (morâvede) ا ـ پ. مأخوذ از تازی ـ آمدو شد و آمد و رفت و دید و بازدید.

مراوزة (morâvezat) ع ـ ج. مروزی.

مراوضة (marâvazat) ا.ع. فی الحدیث: **قال قلت لابی عبدالله علیه السلام: الرجل یبیع البیع فقال ابیعك بده یازده و ده دوازده فقال لا باس انما هذه المراوضة** و المراوضة لمکروهة ان تواصف الرجل بالسلعة لیست عندك وهی بیع المواصفة.

مراوضة (morâvazat) م ـ ع. **راوضه مراوضة و ریاضا**: مدارا نمود با او. و نیز **مراوضة** نرمی کردن با کسی در کاری تا وی را در کار کشد. یق: **یراوضه علیه**.

مراوغ (morâveq) ص.ع. فریبنده و حیله باز و مکار.

مراوغة (morâvaqat) م ـ ع. **راوغه مراوغة**: کشتی گرفت با او. و **راوغ القوم** فریب دادند آن گروه همدیگر را و خواستند بعضی مر بعض را.

مراوفة (morâvafat) م.ع. با هم مهربان شدن و دوست شدن.

مراوق (morâveq) ص.ع. هم رواق. و **هو مراوقی**: پیشخانهٔ او مقابل پیشخانهٔ من است.

مراؤون (morâ'una) ع ـ ج. مرائی.

مراوی (marâvi) ع ـ ج. مروی.

مراویح (marâvih) ع.ج. مروحة.

مراهاة (morâhât) م.ع. **راهاه مراهاة و رهاء**: نزدیك وی شد و سخن نرم گفت با وی و گرد آمد با وی.

مراهص (marâhes) ا.ع. پایه گاهها و مرتبه‌ها و جاهها. و ج. مرهصة.

مراهصة (morâhasat) م ـ ع. **راهص غریمه مراهصة و رهاصا**: سخت گرفت بر قرض دار خود در تقاضا و در نظر داشت او را.

مراهق (morâheq) ا.ع. کودك نزدیك به بلوغ رسیده. و **دخل مکة مراهقا** یعنی در آخر وقت حج مکه رسید و نزدیك بود رفتن به عرفه از وی فوت گردد.

مراهق (morâheq) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ کودکی که نزدیك به بلوغ رسیده باشد.

مراهقة (morâhaqat) م ـ ع. **راهق الغلام مراهقة و رهاقا**: نزدیك به بلوغ رسید آن کودك. و نیز: **مراهقة**: آخر وقت حج بمکه رسیدن.

مراهم (marâhem) ع ـ ج. مرهم.

مراهن (morâhen) ص.ع. شرط کننده و گرو کننده و در گرو گذارنده.

مراهنة (morâhanat) م ـ ع. **راهنت فلانا علی کذا مراهنة و رهانا**: گرو بستم فلان را با تاختن.

مراهی (marâhi) ع.ج. مرهاء.

مرأی (mar'â) ا.ع. دیدار. و **رجل حسن المرأی**: مردنیك دیدار. و **امراة حسنة المرأی**: زن خوب دیدار. و **فی المرأی**: ظاهر آشکارا. و **هو منی مرأی و مسمع**: او مقابل و رو بروی من است و در جائی است که می بینم او را و می شنوم سخن وی را. و کذلك **هو منی بمرأی و مسمع**.

مرأی (mor'â) ا.ع. **راس مرأی**: سر درازبینی بلند آواز.

مرایا (marâyâ) ا.ع. رگهای پر از شیر که شیر از آنها روان گردد.

مرایا (marâyâ) ص.ع.ج. مری.

مرایا (marâyâ) ا . ع . ج . مراة .

مرایأة (morâya'at) م.ع . **رایاه مرایأة**: پرهیزکرد آنرا ونگاهداشت آنرا. واین فعل متروك است.

مرایحة (morâyahat) ا.ع. سروری که بحصول یقین حاصل شود .

مرائر (marâ'er) ع.ج. مریر. وج. مریرة . وج . مرارة.

مرائس (marâ'es) ع . ج . مراس .

مرائض (marâ'ez) ع . ج . مراض .

مرایفة (morâyafat) م.ع. **رایف للتهمة مرایفة**: تهمت کرد و تهمت ورزید.

مرائل (morâ'el) ا.ع. **مرفلان مرائلا**: بشتاب گذشت فلان.

مرائی (marâ'i) ع. ج . مرآة.

مرائی (morâ'i) ص .ع. ریاکار.ج. مراؤون .

مرب (marabb) ا . ع . محل اقامت وجای اقامت . وخانه ومسکن و محل اجتماع . وکسی که مردمان را جمع می کند و گرد می آورد . وزمین پرازگیاه .

مربأ (marba') ا . ع . جای دیدبان و محل مرتفعی که بر آن چیزی رانگرند .

مربا (morabbâ) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ هرچیزکه درشیرهٔ شکر آنرا تربیت کرده پرورش دهند و مازبانه و مازیاره و مازیاری وربیدوریچال نیزگویند. ونیز **مربا** : تربیت شده و تربیت یافته .

مرباه (marbâ) ا . ع . پایهٔ نردبان .

مرباب (merbâb) ا . ع. زمین گیاهناك وپرازگیاه .

مربأة (marba'at) ا . ع. مربأ و دیدبان. ویق: **ربأت المربأة**: یعنی بالارفتم بردیدبان .

مرباذ (merbâz) ص . ع . **رجل مرباذ** : مرد بسیار بیهوده گوی.

مرباع (merbâ') ا . ع. جائی که گیاه آن دراول بهار بروید . و چهاریك غنیمتی که رئیس تازیان درجاهلیت می گرفت . ومرد میانه بالانه بلند ونه کوتاه.

مرباع (merbâ') ص.ع . ماده شتری که عادت آن دربهاربچه آوردن باشد . وماده شتری که اول نتاج آورده باشد . ج : مرابیع .

مربال (merbâl) ص . ع . **ارض مربال** : زمین پر از ربل . ر . ربل .

مربب (morabbab) ص . ع . پرورده. و **زنجبیل مربب** : زنجبیل پروردهٔ برب .

مربب (morabbeb) ص.ع. تربیت کننده و پرورش دهنده و استاد ومعلم. ورب سازنده .

مربیات (morabbabât) ا . ع . مربیات ومرباها.

مربة (marabbat) ا. ع . سلطنت و حکومت .

مربة (morabbat) ا.ع. مربا ومازیاره و ربچال وربید .

مربت (morabbet) ص . ع. تربیت کنندهٔ کودك. وآنکه بآرامی دست بر پهلوی بچه زند تا خواب رود و آرام گیرد .

مربج (morbej) ص. ع. آنکه کودك کوتاه بالا آورد.

مربد (merbad) ا . ع . جای بازداشت شتران و جرآنها . و جای خشك کردن خرما وخرمن.

مربد (morabbad) ص.ع.خاکستر گون .

مربد (morbed) ص.ع. برنده وکسی که می برد وقطع می کند.

مربش (morbec) ص.ع. شکافته شده ودرخت برك برآورده .

مربض (marbaz) و (marbez) ا . ع . گرد آمدنگاه چرب روده ها.

مربض (marbez) ا . ع . جای باش گوسپندان . ج : مرابض .

مربط (marbat) و (marbet) ا . ع . جای بستن ستورو جز آن . یق: **لیس له مربط عنز** . وکذلك: **مربط عنز**.

مربط (merbat) و **مربطة** (merbatat) ا . ع . آنچه بهوی ستوررا بندند .

مربطة (merbatat) ا . ع . دوال باریك که بر بالای چوب پالان بندند .

مربع (marba') ا . ع . جای اقامت درایام بهار. وهرجائی که درایام بهارستوررا در آن می چرانند. ج : مرابع .

مربع (merba') ا . ع . چوبی که دوکس دو طرف آن بگیرند و بر آن تنگبار اندامته بر پشت ستورنهند .

مربع (morba') ص.ع. گرفتار تب ربع.

مربع (morbe') ص . ع . ماده شتری که در بهار بچه آورده باشد . و ماده شتری که بچهٔ او باواباشد . وبادبان کشتی پر از باد. و **غیث مربع** : باران بهاری علف رویاننده. ج : مرابیع .

مربع (morabba') ص . ع . چهار گوشه از هرچیزی .

مربع (morabba') ا . پ . مأخوذ

ازتازی ـ چهارگوشه و هرچیز که عرض وطول آن برابر باشد. ونوعی ازنقش تعویذ که شانزده خانه دارد. و **مربع کردن**: چهار گوشه کردن. و**مربع نشستن**: چهارزانونشستن. و**عسکر مربع**: سوارهٔ از سپاه. و **مربع خانهٔ نور**: خانهٔ کعبه.

مربع (morabbe') ص. ع. آنکه چهارگوشه می‌سازد وسازندهٔ شکل مربع.

مربعة (marba'at) ص. ع. **ارض مربعة**: زمین موشناك.

مربعة (morba'at) ص. ع. مؤنث مربع: زن گرفتار تب ربع.

مربع نشین (morabba'-necin) ا. پ. معشوقه و نگار وشاهد.

مربعه (morabba'e) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ چیزهای چهارگوشه.

مربغ (morbaq) ص. ع. واگذار شدهٔ به سیری آبخوردن.

مربغ (morbeq) ص. ع. آنکه شتران را رها می‌کند که بمیل وخواهش خود آب خورند.

مربقة (morabbaqat) ا. ع. نان چربی دار.

مربوب (marbub) ص. ع. پرورده شده وبنده ومملوك.

مربوث (marbus) ص. ع. باز داشته شده و منع کرده شده.

مربوص (marbus) ص. ع. منتظر.

مربوط (marbut) ص. ع. بسته و بسته شده.

مربوط (marbut) ا. ع. نام دهی نزدیك اسکندریه که مردمان آنجا ازازترین مردمانند.

مربوط (marbut) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ بسته وبند کرده شده. وبسحرو جادو بسته شده. وناتوان. ومتعلق ومنسوب. ومرتب. و سخن ازروی ادب وبطورفصاحت وصحت. و **نامربوط**: سخن غیر فصیح وبی ادبانه. و **مربوط کردن**: بهم وصل کردن. ومرتب ومنظم نمودن. و **مربوط گفتن**: بطورفصاحت و با ادب سخن راندن.

مربوع (marbu') ص. ع. مرد گرفتار تب ربع. ومردمیانه.

مربوعة (marbu'at) ص. ع. زمین آبیاری شدهٔ ازباران بهاری. و زن گرفتار تب ربع.

مربوق (marbuq)، **مربوقة** (marbuqat) ص. ع. آنکه سروی را در ربقة قرارداده باشند.

مربویا (marbuyâ) ا. پ. به لغت زند وپازند: خربوزهٔ شیرین.

مربی (marbâ) ا. ع. جائی که درآن تربیت می‌کنند ومی پرورانند.

مربی (morbi) ص. ع. آنکه به پیشی خرید نماید.

مربی (morabbâ) ص. ع. پروردهٔ برب. یق: **زنجبیل مربی**. و تربیت شده.

مربی (morabbi) ص. ع. پرورنده وپرورش دهنده و تربیت کننده. ومرباسازنده.

مربی (morabbi) ا. ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ تربیت کننده واستادومعلم ولله وپرورش دهنده وپرورنده.

مربی (marbiyy) ص. ع. پرورش دادهشده وپرورده شده. وافزون شده.

مربیات (morabbayât) ا. ع. مرباها.

مربئن (morba'enn) ص. ع. بجای بلندبرآینده.

مرة (marat) ا. ع. گرك ماده. وزن.

مرة (marrat) ا. ع. يك بار. ج: مرومراومرار ومرور وموات. ویك دفعه‌گذارو عبور. و**ذات مرة**: يك بار. و**مرة عن مرة**: یکی پس ازدیگری ومکرراًو کراراً. و**مرة جیش** و**مرة عیش**: گاه جنك وگاه صلح و هم محنت و هم راحت.

مرة (marrat) م. ع. مرمرا و **مرة**. ر. مر.

مرة (merrat) ا. ع. زهره وصفرا. وتوانائی واستواری اندام. ج: مرومرار. وجج: امرار. وخرد وتیزی آن. واصالت. وتاه رسن. و**ذومرة**: لقب جبرئیل.

مرة (morrat) ا. ع. درختی ویا تره‌ای تلخ. ج: مروامرار. ونام پدر قبیله ای ازتازیان. و **ابومرة**: کنیة ابلیس.

مرت (mart) ا. پ. زنده ضد مرده.

مرت (mart) ا. ع. دشت بی علف و بی گیاه. وزمینی که همیشه تر باشد وگیاه درروی نروید. ج: امرات ومروت.

مرت (mart) ص. ع. **رجل مرت**: مردی که در ابروی وی موی نباشد.

مرت (mart) م. ع. **مرته مرتا** (از باب ضرب): نرم وناپان گردانیدآنرا. و **مرت الابل**: يك سوکرد شتران را.

مرت (mort) ص. پ. آشفته وپریشان وپراکنده.

مرتأب (morta'ab) ص. ع. پیوند کرده. وپوشیده. وبخشیده شده.

مرتاج (mertâj) ا. ع. دربند وتیر پس دروآلتی که بدان در را می‌بندند. و راه تنگ. ج: مراتج.

مرتاح (mortâh) ا. ع. اسب پنجم ازاسبان رهان.

مرتاش (mortâc) ص. ع. نیکوحال

وخوش حال .

مرتاض (mortâe) ص.ع. رام‌شده و تعلیم کرده شده .

مرتاض (mortâz) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ ریاضت‌کشیده وبخود ریاضت داده وازلذایذ دنیوی چشم پوشیده و ازدنیا گذشته وکهبد .

مرتاضین (mortâzin) ا. پ . مأخوذ ازتازی ـ مردمان مرتاض،ریاضت کشیده و کهبدان .

مرتان (morratâne) ا.ع. به صیغهٔ تثنیه : سختی، تلخی . **ولقی منه المرتین**: سختیها وتلخیها از وی دید .

مرتب (morattab) ص . ع . ثابت و استوارگردانیده شده . وترتیب داده شده.

مرتب (morattab) ص.پ. مأخوذ ازتازی ـ ترتیب داده شده. ورا‌ست ودرست کرده شده.ودرجه بدرجه درمرتبه ومقام‌خود آورده شده . ومنظم‌کرده‌شده .

مرتب (moratteb) ص.ع. ترتیب دهنده . ودرترتیب‌ونظم‌آورنده. ومنظم‌کننده . وثابت واستوارکننده .

مرتب (mortabb) ص.ع. نعمت دهنده . ونعمت یافته .

مرتبأ (mortaba') ا ع . جای دیدبان .

مرتبان (martabân) ومرتبانی (martabâni) ا. پ. ظ.فی که ازچینی اعلا سازند وازآن زهرنمی‌تواند بگذرد. و هر آوند وسبوماندی که ازچینی ساخته شده باشد .

مرتبة (martabat) ا ع . پایه و درجه ومنزلت ومکانت . وجای دیدبان برسر کوه و بلندی . ج : مراتب . قیل: **المراتب فی الجبل والصحاری هی الاعلام التی ترتب فیها العیون و الرقباء.**

مرتبت (martabat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ درجه وپایه و منزلت ومکانت.

مرتبث (mortabes) ص.ع پراکنده ومتفرق.

مرتبس (mortabes)ص.ع.گوشت سخت ودرهم.

مرتبط (mortabat) ص.ع. بسته وبندکرده شده .

مرتبط (mortabet)ص.ع. آنکه اسب آراسته وآمادهٔ برای جنگ نگاه‌میدارد.

مرتبط (mortabet) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ ربط داده شده . وبسته‌وبهم بسته . وپیوسته‌وبندکرده شده .

مرتبع (mortaba') ا . ع . فرود آمدنگاه دربهاران

مرتبع (mortaba')و(mortabe') ا.ع. مردمیانه .

مرتبق (mortabeq) ص.ع. آهوی دردام افتاده . وآنکه درکاری درافتدودربقه درآید.

مرتبن (mortaben)ص.ع. بجای بلند برآینده .

مرتبه (martabe) ا. پ. مأخوذاز تازی ـ درجه و پایه و منزلت و مکانت . و **بلند مرتبه** : دارای جاه و جلال . و **کمال‌مرتبه**: دارای‌کمال . ونیز **مرتبه**: دفعه‌وبار . و **یك مرتبه** : یك بار و یك دفعه .

مرتبیء (mortabe') ص ع.کسی‌که بربالابرآید ودیدبانی کند .

مرتث (mortass) و **مرتثة** (mortassat) ص.ع.افتادهٔ سست‌وضعیف. یق : **جمل مرتث وناقة مرتثة.**

مرتثد (mortased) ص.ع. برهم نهندهٔ متاع و رخت. وپهلوی‌همدیگرنهندهٔ متاع ورخت .

مرتج (mortaj) ص.ع. عاجزدرسخن گفتن .

مرتج (mortaj) ا.ع. مرداسنك و ریم نقره .

مرتج (mortajj) ص ع . مضطرب ولرزان وخشمناك.

مرتجة (mortajat)ص.ع **ارض مرتجة**: زمین‌بسیارگیاه .

مرتجح (mortajeh)ص.ع.متحرك ببالا و پائین و به سرعت و بدون اختیار درحین جنبانیدن. وجنبانندهٔ سرین. ومایل‌شده ومیل‌کرده .

مرتجز (mortajez) ص . ع . ارجوزه‌خوان .

مرتجز (mortajez) ا.ع . نام‌یکی ازاسبهای‌آنحضرت صل الله علیه وآله که از جهت خوبی آواز بدین نام نامیده شده بود .

مرتجس (mortajes) ص . ع . بنای لرزنده . و آسمان غرنده . و شتربانگ کننده.

مرتجل (mortajal) ص ع. گفته شده‌بطوربدیهه .

مرتجل (mortajel) ص ع . آنکه میگیرد پای‌کسی را. و بدیهه‌گویندهٔ شعر وسخن وخطبه . وگرد آورندهٔ ملخ بسیاربرای بریان کردن . وآنکه می‌گیرد زند را بهر دو دست وبهردو پای .

مرتجلا (mortajalan) م ـ ف . پ . مأخوذ ازتازی ـ بطور بدیهه گفتن.

مرتجم(mortajem)ص.ع. فراهم آورده شده‌وروی هم توده‌شده.

مرتجی (mortaji)ص.ع.بزامید، وترسناك .و پرییم .

مرتحض (mortahez) ص. ع. رسوا شده و بی‌آبروگشته.

مرتحل (mortahel) ص.ع. کوچ کننده.

مرتخ (mortaxx) ص.ع. سکران

مرتخ: نیک‌مست.

مرتخش (mortaxec) ص.ع. مضطرب شده‌وجنبنده.

مرتخص (mortaxes) ص.ع. ارزان قیمت کننده. وارزان خرنده.

مرتد (mortadd) ص.ع. برگشته ازدین.

مرتد (mortədd) ص. پ. مأخوذ ازتازی - ازدین برگشته و از اسلام برگشته و بی‌دین و کافرشده. و بی‌دیز وملحد.

مرتدح (mortadah) ا. ع. فراخی.

مرتدع (mortade') ا.ع. تیری که به نشانه رسد و بشکند چوب آن. وشترتمام سال. ومرد آلودهٔ به زعفران ویا خوشبوی دیگر.

مرتدغ (mortadeq) ص.ع. افتاده درگل تنک.

مرتدف (mortadef) ص.ع. سپس سوارنشیننده وسپس رو. وسپس‌آینده.

مرتدی (mortadi) ص.ع. ردا پوشیده.

مرتزق (mortazaq) ا.ع. هرچیز که ازآن نفع و سود بردارند.

مرتزق (mortazeq) ص.ع. علوفه دار، ومرسوم دار و وظیفه دار.

مرتزم (mortazam) ا.ع. ترکته

بالمرتزم: گذاشتم آنرا دوسیده برزمین.

مرتسم (mortasam) ص.ع. منقش. وزر دوزی ونگارین شده.

مرتسم (mortasem) ص.ع. مطیع وفرمانبردارهردستور وقاعده وقانونی. وگویندهٔ کلمهٔ تکبیر الله اکبر. ومتدین ودین دار. وباعزت وبزرگوار. ومغرور ومتکبر.

مرتسم (mortasem) ص.پ. مأخوذ از تازی - نقش گیرنده. و رسم کننده. و نویسنده.

مرتشی (mortaci) ص.ع. رشوه وپاره گیرنده. الحدیث: **لعن الله الراشی و المرتشی والرائش** یعنی لعنت کاد خدای رشوه‌دهنده‌ورشوه‌گیرنده‌وسعی‌کننده‌میان‌آنهارا.

مرتصف (martasef) ص. ع.

رجل مرتصف الاسنان: مردی که دندانهای وی بهم ملاصق باشند.

مرتصف (mortasef) ا.ع. شیر بیشهٔ غرنده.

مرتصق (mortaseq) ص.ع. **جوز**

مرتصق: گردکانی که‌مغزآن‌رابدشواری‌میتوان بیرون‌آورد.

مرتضخ (morazex) ص. ع. غیر فصیح سخن‌گوینده.

مرتضوی (mortazavi) ص. پ. مأخوذازتازی - منسوب به مرتضی.

مرتضی (mortazā) ص. ع. پسندیده وبرگزیدهٔ برای صحبت وخدمت.

مرتضی (mortazâ) ا. ع. لقب حضرت امیرالمومنین علی بن ابیطالب علیه السلام. و نیز مرتضی لقب علی بن الحسین بن موسی بن محمد بن موسی بن ابراهیم بن موسی بن جعفربن‌محمد بن علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب علیهم السلام ذوالمجدین علم الهدی که‌در ماه‌رجب سال ۳۵۵ هجری‌متولد شد وپس ازهشتاد سال وچند ماه زندگانی درماه‌ربیع الاول سال ۴۳۶ وفات نمود.

مرتضی (mortazi) ص.ع. کسی که بر می‌گزیند و اختیار می‌کند و پسند می‌کند. و راضی و خشنود.

مرتضی (mortazi y) ص. ع. منسوب به‌مرتضی.

مرتطم (mortatem) ص.ع. افتادهٔ درگل ومحکم چسبیده وغیرقادر بر برخاستن. ودر رنج ومحنت. و پریشان و مضطرب در کار.

مرتع (marta') ا.ع. چراگاه. ج: مراتع.

مرتع (morté') ص. ع. **فلان**

مرتع: فلان فراخ روزی است هر چه می‌خواهد برای وی حاصل میگردد.

مرتعث (morta'es) ص.ع. زینت کرده‌شدهٔ باگوشواره.

مرتعد (morta'el) ص.ع. لرزان و مضطرب وبی‌آرام.

مرتعس (morta'es) ص.ع. هراسید ولرزان.

مرتعش (morta'ec) ص. ع. لرزان.

مرتعش (morta'ec) ص.پ. مأخوذ ازتازی - لرزان و دارای رعشه.

مرتعص (morta'es) ص.ع. مار زخم خوردهٔ در پیچنده. و جامهٔ جنبان. ونیزهٔ لرزان.

مرتعی (morta'i) ص.ع. چرنده وچراکننده.

مرتغب (mortaqeb) ص. ع. خواهان ونیازمند.

مرتفد (mortafed) ص.ع. سود خواهنده وحاصل کنندهٔ نفع وسود.

مرتفع (mortafe') ص.ع. بلند وبلندکرده شده. وبرافراخته شده. وباخصم نزدیک حاکم رفته.

مرتفع (mortafe') ص پ. مأخوذ

ازتازی ـ بلند ورفیع . وبلند کرده شده . و برافراخته شده . ورفع شده . وبرطرف گشته وازجای بیرون شده .

مرتفق (mortafaq) ا.ع. سرای ومنزل . وکاروانسرای وجای تکیه .

مرتفق (mortafeq) ص.ع. حوض پر و ثابت وبرقرار و برجای .

مرتفق (mortafeq) ا.ع. **بات فلان مرتفقاً** : بیتوته کرد فلان در حالیکه تکیه کرده بود برمرفق دست خود .

مرتقب (mortaqeb) ص . ع . نگاهبان و محافظ و پاسبان و مراقب و چشم دارنده .

مرتقش (mortaqec) ص.ع. بهم آمیختهٔ درجنك .

مرتقع (mortaqe') ص.ع. متوجه ومشغول وآگاه و خبردار .

مرتقن (mortaqen) ص.ع. آلوده شدهٔ بزعفران .

مرتقی (mortaqâ) ا.ع . محل عروج وجای بالا .

مرتقی (mortaqi) ص.ع. بالا رفته ودربالا پیداشده .

مرتك (mortak) ا.ع. مرداسنك .

مرتك (mortak) ا . پ . مردا سنك .

مرتك (martakk) ص.ع. **رجل مرتك** : مردی که سخن ور باشد ولی درمخاصمه عاجزآید . **وجمل مرتك** : شتر سست نازك مغز . **و سکران مرتك** : مستی که نتواند سخن گوید .

مرتکب (mortakeb) ص . ع . برنشیننده . وگناه کننده .

مرتکب (mortakeb) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ شروع کننده و آغازنده و ورزنده . و به کاری در آینده . و مشغول شونده . وکوشش کننده . وبجا آورندهٔ گناه . ودوچار شونده .

مرتکحة (mortakehat) ص.ع . **جفنة مرتکحة** : کاسهٔ برازترید .

مرتکز (mortakez)ص.ع. ثابت وبرقرار . ورگ برجهنده .

مرتکز (mortakez) ص.پ. مأخوذ ازتازی ـ ثابت وبرقرار واستوار .

مرتکس (mortakes)ص.ع. نگون سار و سرنگون . ومنهدم .وافتاده . وانبوهی کرده وفراهم آمده .

مرتکض (mortakaz)ا.ع. حوض و تالاب . و جائی که آب بسیار جمع شده باشد .

مرتکض (mortakez) ص . ع . مضطرب وپریشان .

مرتکم (mortakem)ا.ع. **مرتکم الطریق**: شاه راه .

مرتکم (mortakem) ص.ع. گرد آمده وبرهم نشسته وتوده شده .

مرتکو (martaku)ا.پ. گنجشك .

مرتکی (mortakâ) ا.ع . محل اعتماد و کسی که برآن اعتمادکنند و معتمد. وامین وبااعتبار. ومعاون . **ومالی مرتکی الاعلیك**: نیست مرااعتمادی مگر برتو.

مرتکی (mortaki)ص.ع. همیشه وبرجای وثابت وبی حرکت . **و انا مرتك علی کذا** : من اعتمادکننده ام برآن .

مرتل (morattel) ص.ع. کسی که هموار و آرمیده وهویدا می خواند . وآواز خوش نوا .

مرتمز (mortamez) ص.ع. با هم وبطوراجتماع جنبنده .

مرتمس (mortames) ص.ع. فرو شوندهٔ درآب .

مرتمض (mortamez) ص.ع. بی قرار وتافته دل وجگرسوخته .

مرتمل (mortamel) ص.ع. آلوده وحقیر وزبون .

مرتمم (mortamem) ص . ع . خورنده .

مرتمی (mortami)ص.ع. انداخته شده.ونهگبان ودیدبان . **و هو مرتم لنا**: اوطلایه وديدبان است مارا .

مرتنة (mertanat)و(morattanat) ا.ع. نان روغنی. ونان پیه آمیخته .

مرتو (mar-to) پ.ضمیرمرکب یعنی ازتو وتورا .

مرتوم (mortum)ص.ع. شکسته. و شکسته بینی .

مرتوی (mortavi) ص . ع . سیراب شده و دفع عطش کرده . و ترکرده . وریسمان تافتهٔ ستبرتاه گردیده . ومفصل معتدل وستبر گشته .

مرتهس (mortahes) ص.ع رودبار پرشده . وگروه انبوهی کرده .

مرتهشة (mortahecat) ص.ع. **قوس مرتهشة**: کمان نرم وسست که درکشیدن سرهایش بهم برآید .

مرتهن (mortahan)ا.ع. گروی. **ومرتهن الشیء**: آنچه بدان آنچیز را باز دارند .

مرتهن (mortahen) ص.ع. گرو گیرنده .

مرث (mars)م.ع. **مرث التمر مرثاً (ازباب نصر)**: ترنهاد وخیسانید خرماوادرآب وجزآن. **ومرث التمر وغیره بیده**: مالیدو سودخرماوجزآن رادرآب تابگداز داجزاءوی ونرم

گردد . و **مرث الرجل**: زدآن مردرا . و
مرثى الصبى اصبعه : خائيد كودك
انگشت خود را . و **مرث الودع مرثاً**
(ازباب نصروضرب): مكيدمهرهٔ ماهى گوش را. و
مرث فى الماء: ترنهاد وخيسانيد درآب . و
مرثت الناقة السخلة: مهربان نشدماده شتر
بربچهٔ خود ازجهت بوى بد عرق آن .

مرث (maras) م.ع. **مرث مرثاً** (از
باب سمع): بردبارگشت وشكيباگرديدبرخصومت
دشمنان .

مرث (mares) ص.ع. مردشكيباو
بردبار برخصومت ونزاع .

مرث (moress) ص . ع . **رجل
مرث**: مردخداوندريسمان كهنه وخداوندرخت
كهنه .

مرثاة (marsât) م.ع. **رثى رثاء
و مرثاة** .ر. رثاء .

مرثد (marsad) ا.ع. شيربيشه . و
مردجوانمرد. ونام مردى . ونام يكى ازپادشاهان
يمن گويند ششصد سال پادشاهى كرد .

مرثط (morset) ص.ع. آنكه درنشست
خودثبات وقرارمى ورزد .

مرثعن (morsa'enn) ص.ع. ابرفرو
افگنده دامنها .

مرثم (marsam) و (mersam) ا.ع.
بينى .

مرثن (morassan) و **مرثنة**
(morassanat) ص. ع. باران رسيده .يق :
ارض مرثنة .

مرثود (marsud) ص.ع. متاع
برهم نهاده .

مرثوم (marsum) ص . ع .
خون آلوده . وشكستهٔ ازهرچيزى. و شكسته بينى
خون آلوده. و**خف مرثوم** : سپل شتر برسنگ
آمدهٔ خون آلودشده .

مرثون (marsun) و **مرثونة**
(marsunat) ص .ع. باران رسيده . يق:
ارض مرثونة .

مرثية (marsyiat) ا.ع .گريستن بر
مرده. و ذكرمحامد وى وستايش بروى. ج :
مراثى .

مرثية (marsiyat) م.ع. **رثى رثاء
ومرثية ومرثاة**. ر. رثاء .

مرثيه (marsiye) ا . پ . مأخوذ از
تازى - توصيف مرده . و ذكر محامد آن و
ستايش برآن . وروضه . ر. روضه. و**مرثيه
گرفتن**: مجلس عزا وسوگوارى برپا كردن.

مرثيه خوان (marsiye-xân)
واومعدوله . ا.ص. پ. روضه خوان. وآنكه
مكرراً توصيف مرده راذكرميكند .

مرثيه خوانى (marsiye-xâni)
واومعدوله .ا. پ.شغل وعمل مرثيه خوان.

مرج (marj) ا.پ. حدودوسرحد
ومرززمين وكشور. وزمينى كه كنارهاى آنرابلند
ساخته در درون آن كشت و زرع كنند. وپاشنه
پابنددست مردم. ووظيف ستور. و**مرج پاى**:
قدم پاى تاپاشنه . و **هرج ومرج** . ر.
مرج تازى .

مرج (marj) ا.ع. چراگاه . وهر
زمينى كه داراى چراگاه وگياه باشد كه ستور
درآن بچرد . ج : مروج . ونام چندين موضع
كه هريك داراى مضاف اليه مى باشدمانند: **مرج
راهط ومرج القلعة** وجز آن . وفيه
هرج مرج: اختلاط واضطراب .

مرج (marj) م.ع. **مرج الدابة
مرجاً** (ازباب نصر) : بچرافرستاد ستوررا.
و**مرج هى**: بچراشد (يتعدى ولايتعدى). و
مرج الشىء : آميخت آنچيزرا . و**مرج
البحرين** : گذاشت هردو درياراكه يكى با
ديگرى ملتبس نگردد ونياميزد.

مرج (marj) و (morj) ا. پ.
نام شهرى دركوهستان سمرقند .

مرج (maraj) ا.ع. شتر ان برسر
خودبچرا گذاشته شده (واحد و جمع در وى
يكسان است). وتباهى وبى آرامى. وجنبش انگشترى
درانگشت . وآميختگى واضطراب و پريشانى و
فساد (والفعل من سمع) .

مرج (maraj) م.ع. **مرج الامر
مرجاً** (ازباب سمع) : آميخته شد آن كار .

مرج (morejj) ص.ع. ماديان نزديك
بزادن رسيده .

مرجأ (morja') ص. ع . **رجل
مرجأ** مرد وا پس داشته . ج: مرجؤن
(morja'una) ومرجون (morjuna).

مرجاة (marjât) ا. ع . اميد.

مرجاده (marjâde) ا. پ. ابزارى
چرمين مانند جوال بزرك كه آنرا پر از كاه
كرده و بروى آن سوار شده از رود خانه
مى گذرند .

مرجاس (merjâs) ا.ع. سنگى كه
بر دول بندند وبدان لاى چاه رابشورانند وسپس
آب آن چاه رابكشند تا چاه پاك گردد. وسنگى كه
درچاه اندازند تامعلوم گردد عمق چاه ويابراى
آنكه بدانند چاه آب دارد ويا ندارد.

مرجام (merjâm) ا.ع. شترى كه در
رفتار گردن خود را دراز كند. وشتر سخت
سير. وشترى كه دررفتن به سپل خودسنگريزه
اندازد .

مرجان (marjân) ا . پ . روح و
جان. وپسراندروريب. ومرد تونمند قوى. و
مرواريد ريزه . و بسّد و كامه كه يك نوع
ماده ايست پوليپى در دريا مى رويد ومحتوى
مواد آهكى است وسرخ وسفيد وسياه مى باشد
وبيشترآنراكه دركرانه هاى درياى سيسيل صيد
مى كنند .

مرجان (marjân) ا.ع. شاخهٔ درختی دریائی سرخ رنگ . و نوعی از ترهٔ بهاری. و مروارید ریزه .

مرجان (morjân) ا. ع. نوعی از ماهی دریائی که دارای گوشت لذیذی است. و نوعی ازمرجان سرخ .

مرجان پرورده (marjân - parvarde) ا. پ . لب معشوق. و شراب انگوری .

مرجانة (marjânat) ا.ع. واحد مرجان . ونام زنی .

مرجان دانه (marjân-dâne) ا. پ.دانهٔ مرجان . و مهره .

مرجانی (marjâni) ص . پ . منسوب بمرجان دریائی .

مرجاوه (marjâve) ا.پ. مرجاده .

مرجائی (morjâ'i) ص.ع. منسوب بگروه مرجیة .

مرجب (morajjab) ص.ع. بزرك وباشکوه داشته شده . ودرخت بارجبة وبانکیه گاه . المثل : **اناجذیلها المحکك و عذیقها المرجب** یعنی رجبة ایشانم که به عقل وفکر من تقویت حاصل می‌نمایندواز مکروهات نجات‌می‌یابند.ونیز**مرجب**: ثابت و برقرار واستوار .

مرجب (morajjab) ص.ع. آنکه تکیه‌گاه می‌سازد برای شاخه های درخت .

مرجح (marjah) ا . ع . نام مردی .

مرجح (morajjah) ص.ع. رجحان داده شده وبهترو عالی‌تر .

مرجح (morajjeh) ص. ع. آنکه ترجیح می‌دهد .

مرجحن (morjahenn) و **مرجحنة** (morjahennat) ص.ع. **جیش مرجحن**: لشکرگران وبسیار. و**رحی مرجحنة**: آسیای گران .

مرجز (morajjez) ص.ع. ارجوزه خواننده .

مرجس (merjas) ص.ع . **بعیر مرجس** : شتربانك‌کننده .

مرجع (marja') ا. پ . مأخوذاز تازی . برگشت وجای برگشت وهنگام برگشت. و پناه وملجأ. وجای رجوع. وآخرین مقصود.

مرجع (marja') و (marje') م .ع. **رجع رجعاً مرجعاً مرجعاً**. ر. رجع .

مرجع (marje') ا . ع. زیر کتف. ج : مراجع . وجای بازگشت .

مرجع (marje') و **مرجعة** (marje'at) م. ع .**رجع رجوعاً و مرجعاًومرجعة** . ر . رجع .

مرجع (morje') ص.ع. سودبرندهٔ ازمال‌التجاره ومسافرت که پس‌ازبرگشت سودی حاصل‌کند .

مرجعة (morje'at) ص . ع . **سفرة مرجعة** : طعام مسافری که در آن ثواب وعافیت نیك باشد .

مرجف (morjef) ا.ع. کسی‌که در آوره خبر های فتنه انگیزو گفتارهای دروغ را ومردمان رامضطرب وپریشان کند. ج: مرجفون. قوله تعالی : **المرجفون فی المدینة** .

مرجفان (morjefâne) ا.ع. بصیغهٔ تثنیه: ابریق وکوزهٔ آبی که دست بدست‌میدهند پس‌ازشام خوردن و آنهارا بهم می‌زنند برای اخبار ازاتمام غذا .

مرجفون (morjefuna) ع . ج . مرجف .

مرجل (marjal) ع . ج . رجل.

مرجل (marjal) و (merjal) ا.ع. نوعی ازچادرهای یمنی .

مرجل (merjal) ا.ع . شانه .ودیگ سنگین ودیگ‌مسین . ج. مراجل .

مرجل (morjel) ص.ع . **امراة مرجل** : زنی‌که همیشه پسرزاید .

مرجل (morajjal) ا . ع . چادر نگارین. ومشکی که آنرا ازیك‌پای‌پوست‌کنده باشند.ومشك پراز شراب . وملخهائی که آثار بالهای آنها در زمین دیده شود.

مرجل (morajjal) ص.ع. **برد مرجل** : چادری که در آن صورت مردان باشد .

مرجل (morajjel) ص.ع. قوی واستوارگرداننده .

مرجم (merjam) ص.ع . **رجل مرجم** : مردقوی وسخت‌که گویا آلات رجم دشمن است. و **فرس مرجم** : اسبی که به سم خود زمین رارجم‌کند .

مرجم (morajjam) ص . ع . **حدیث مرجم** : سخنی که بر حقیقت آن آگهی حاصل نشود. و هرچیز مشکوك و در گمان .

مرجم (morajjem) ص.ع. کسی‌که بشدت سنك می‌زند .

مرجمك (marjamak) و **مرجو** (marju) ا. پ . عدس .

مرجو (morjovv) ص.ع. امیدداشته شده ومتوقع ومنتظر.

مرجوب (marjub) ص.ع. تعظیم شده وبزرك داشته شده .

مرجوح (marjuh) ص.ع. ترجیح داده شده وبرتر .

مرجوحة (marjuhat) ا.ع. بانوج وبازیچ .

مرجوحیت (marjuhiyyat) ا. پ.

مأخوذ از تازی ـ رجحان و برتری .

مرجوسة (marjusat) ا.ع. فساد وآمیزش کار. یق: **هو فی مرجوسة من امرای** فی اختلاط والتباس .

مرجوع (marju') ص.ع. بازگشت شده ورجوع شده وبازخوانده شد .

مرجوع (marju') ا.ع. جواب خط وکاغذ. یق : **ماکان من مرجوع فلان علیك.**

مرجوعة (marju'at) ا.ع. جواب نامه و کاغذ .

موجول (marjul) ص. ع. پوست کنده شدهٔ ازپا و دست. وگرفته شدهٔ ازپا و پابند شده. و . میدی .

مرجوم (marjum) ص.ع. سنك انداخته شده و سنگسار شده . ورانده شده و ملعون.

مرجوم (marjum) ا . ع . نام قربانگاهی مرحاجیان را دربادیه . وشیطان.

مرجؤن (morja'una) و **مرجون** (morjuna) ع.ج. مرجأ .

مرجونة (marjunat) ا.ع. کدوی خشك میان تهی که زنان دروی پنبه نهند.

مرجی (morji) و **مرجیء** (morje') ص.ع. **رجل مرج**: مردی که در تأخیراندازد کاری راکه تعهد کرده است. وکذا : **رجل مرجیء.**

مرجی (marjiyy) ص.ع. جنبانو مضطرب .

مرجی (morjiyy) ص. ع. کسی که بتأخیرمی اندازدکاری راکه تعهدکرده است ودرنگی می کند.

مرجی (morjiyy) و **مرجیة** (morjiyat) ص.ع نزدیك برادن رسیده. یق: **ناقة مرجی** وکذا : **ناقة مرجیة** .

مرجئة (morje'at) و **مرجیة** (morjiyat) ا. ع. گروهی که قول کلمهٔ شهادت را مقدم کردند وعمل را پس انداختند و می گویند باایمان معصیت ضرر نکند چنانکه با کفر طاعت فایده نبخشد. ونیز نام گروهی ازتازیان.

مرچ (mareç) ا. پ. فلفل .

مرح (marh) و (marah) ا.ع. سوراخ در توشه دان .

مرح (marah) م.ع. **مرح مرحاً** (ازباب سمع): آزمندگردید. ونیز**مرح**: نیك شادمان شدن وفیریدن وخرامیدن بناز. و**مرحت العین مرحاً و مرحاناً** (نیزازباب سمع): تباه شدچشم وبهیجان آمد واشك بسیار ازآن روان گردید. و**مرح فلان**: سست وضعیف شد فلان.

مرح (mareh) ص.ع . شادمان و فیرنده. ج: مرحون ومرحی ومراحی.

مرحاض (merhâz) ا.ع. جامه کوب. وجای دست وروی شستن وجای پلیدی انداختن. ج. مراحیض.

مرحان (marahân) ا.ع. شادی و شادمانی. وسستی وسختی. وروانی اشك چشم. و تباهی چشم .

مرحان (marahân) م . ع . **مرح مرحاو مرحاناً** . ر. مرح.

مرحب (marhab) ا.ع . فراخی و بزرگی وگشادی ووسعت وپهناوری. ونام بتی. ونام اسبی. واز اعلام است. و **ذومرحب**: نام خادم آن بت . و**ابومرحب**: کنیهٔ سایه وگفته اند کنیهٔ عرقوب است که مواعید عرقوب دربارهٔ او می گویند . و قولهم : **مرحباً و اهلا** یعنی به اهل خود وبجای فراخ رسیدی پس الفت پذیر و وحشت مکن. وکذا : **اهلا و سهلا و مرحبا و مرحبا بك ومرحبا وسهلا**. وگویند: **مرحبك الله ومسهلك** یعنی وسعت دهد تورا خدای وآسان کرداند. وکذا **مرحبا بك الله و مسهلا.**

مرحبا (marhabâ) پ. کلمهٔ مأخوذ ازتازی که درتحسین استعمال می کنند. و**مرحبا کردن**: تحسین کردن وآفرین کردن. ودست برهم زدن.

مرحبة (marhabat) م.ع . مرحبا گفتن وتهنیت گفتن .

مرحة (merhat) ا.ع. انبار مویز وجزآن.

مرحض (morhaz) و **مرحضة** (morhazat) ص.ع. **ثوب مرحض**: جامهٔ شسته. و**ثیاب مرحضة** : جامه های شسته.

مرحضة (merhazat) ا.ع. آب دست دان و ظرفی که درآن وضو می گیرند .

مرحل (merhal) ا.ع. شترقوی.

مرحل (morhel) ص.ع . خداوند شتران بارکش .

مرحل (morahhal) ص.ع. حکم داده شدهٔ به کوچ.

مرحل (morahhal) ا.ع . چادری که درآن صورت پالان نقش کرده باشند.

مرحل (morahhel) ص.ع . آنکه حکم بکوچ میکند.

مرحلة (marhalat) ا . ع . فرودآمدنگاه . ج : مراحل.

مرحلة (morahhalat) ا . ع . شتران پالان برنهاده. وشتران پالان گرفتهٔ برهنه.

مرحله (marhale) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ منزل و منزلگاه. وجای رخت و اسباب ومقدار چهار فرسخ مسافت. ونوعی از عمارت که پیرامون قلعهٔ جنگی سازند و برآن نشسته جنگ کنند.

مرحله دار (marhale-dâr) ا. پ . پاسبان و نگهبان راهی که در میان دو منزلگاه واقع شده.

مرحم (morahham) ص . ع . مهربانی کرده شده (شدد للمبالغة).

مرحم (morahhem) ص . ع .

بسیار مهربانی کننده و پر از رحم و مهربانی.

مرحمة (marhamat) ا . ع. مهربانی . ج : مراحم.

مرحمة (marhamat) م.ع. رحمه رحمة ، و رحمة و رحماً و رحماً و مرحمة (ازباب سمع): بخشود و مهربانی کرد او را .

مرحمت (marhamat) ا . پ. مأخوذ ازتازی - مهربانی وشفقت. ونرم دلی. ولطف وتوجه واحسان. وانعام و بخشایش و **مرحمت زیاد:** کلمه ایست که در دعاو جواب احوال پرسی گویند. و **مرحمت کردن:** مهربانی داشتن. و **بی مرحمت:** بی شفقت و بی مهربانی.

مرحمت گستر (marhamat-gostar) ص . پ . کسی که عادت بمهربانی کـردن داشته باشد .

مرحمت گستری (marhamat-gostari) ا. پ. عادت بمهربانی ولطف.

مرحوض (marhuz) ص . ع. خوی کرده وعرق نموده. و **ثوب مرحوض:** جامهٔ شسته .

مرحول (marhul) ص . ع . **بعیر مرحول** : شتر پالان نهاده.

مرحوم (marhum) ص . ع . مهربانی کرده شده .

مرحوم (marhum) ص . پ . مأخوذ از تازی - نوشین روان و آمرزیده شده و برحمت خدا واصل شده. وازجانب خدا مهربانی یافته . و مرده و فوت شده . و **مرحوم شدن** : مردن وفوت شدن .

مرحومة (marhumat) ا . ع . مدینهٔ منوره.

مرحومه (mærhume)ص. پ. مأخوذ از تازی - زن فوت شده و مرده .

مرحومین (marhumin) ا. پ . مأخوذ از تازی - مردگان واشخاص فوت شده.

مرحون (marehuna) ع. ج. مرح.

مرحی (marhâ) ا . ع . میدان جنك. یق : **صار فلان الی المرحی.** وچون کسی تیر اندازد وتیر وی به نشانه رسد **گویند : مرحی.** واگر نرسد و خطا کد گویند : **برحی.**

مرحی (marhâ) ص.ع.ج. مرح .

مرحی (mərhâ) و **مرحیا** (marabhayâ) ا . ع. تیرانداز .

مرحی (morahhi) و (morhi) ا. ع. آسیاگر و سازندهٔ آسیا.

مرخ (marx) ا . ع . چوب درختی که بزودی اتش میگیرد و از آن آتش زنه میسازند مانند عفار. و منه المثل : **فی کل شجر ناروا ستمجد المرخ والعفار:** واین مثل را برای کسی میگویند که برای طلب مجد و بزرگی دهش بسیار کند .

مرخ (marx) م . ع . مرخ مرخاً (ازباب فتح) : لاغ وفسوس کرد . و **مرخ جسده** : مروخ مالید بر بدن خود.

مرخ (marax) ا. ع. نام چندموضع.

مرخ (marex) ص. ع. درخت نرم ونازك . و مرد بسیار روغن مالنده.

مرخ (morax) ع . ج . مرخة.

مرخ (morrax) ا. ع. گرك.

مرخاء (marxâ') ا. ع. ماده شتر تیزرو از شادمانی.

مرخاء (merxâ') ص . ع . سخت دونده (مذکرومؤنث دروی یکسان است). ج: مراخی . یق : **فرس مرخاء و اتان مرخاء وخیول مراخ.**

مرخات (maraxât) ا.ع. لنگرگاهی در دریای یمن .

مرخة (morxat) ا . ع . خرمای نارس. ج. مرخ.

مرخشه (maraxce) ا- ص. پ . نحس ونامبارك وشوم. ورنك رزی.

مرخشه (marxece) ا. پ. سخن وکلام.

مرخص (moraxxas) ص . ع . آسان وسهل کرده شده .

مرخص (moraxxas) ص . پ . مأخوذ از تازی- اذن داده شده وپروانه داده شده و اجازه داده شده و دستوری داده‌شده. ومجاز. و **نامرخص**: غیر مجاز و اجازه داده نشده. ومست. و **مرخص شدن :** اذن واجازه گرفتن برای رفتن وحرکت کردن وسفر نمودن . و **مرخص کردن** : اذن واجازه دادن. ونیز کلمهٔ **مرخص** را امراو بزرگان وپادشاهان پس از اذن واجازهٔ حرکت بکسی استعمال میکنند ومیگویند **مرخص** یعنی برو.

مرخص (moraxxes) ص . ع . رخصت دهندهٔ درکاری .

مرخصی (moraxxasi) ا . پ . مأخوذ از تازی- پروانگی واذن واجازه.

مرخم (morxem) و **مرخمة** (morxemat) و (moraxxamat) ا. ع. ماکیان تخم در زیر بال گرفته.

مرخم (moraxxam) ص. ع. کوتاه شده و مختصر شدهٔ کلمهٔ منادی که آخر آنرا انداخته باشند . و مرمری کرده شده و زینت شدهٔ بامرمر .

مرخم (moraxxam) ص . پ . مأخوذ از تازی - هرکلمه‌ای که حرف آخر آن انداخته شده باشد.

مرخم (moraxxem) ا. ع. سنك تراش. ونرم کننده. و سخن گوی خوش نما.

مرخی (marxiyy) ص. ع. تابسه

و روان.

مرد (mard) ا. پ. نوع نراز جنس آدمی مقابل زن که نوع ماده است . و دلیر و شجاع و پهلوان و بهادر و بی‌باك و گستاخ. و نر مقابل ماده. ج: مردان . و **مرد اصلی** : امیر و شریف . و **مرد آدمی** : شریف وبزرگوار. و **مردخدا**: اهل الله . و پیر مغان . و **مرد غریب** : بیگانه و اجنبی . و **مرد مردانه‌وار**: مانند مردم دلاور و بهادر . و **مرد نبرد**: سپاهی وجنگی . و **مرد نیك نام** : مشهور و معروف و با آبرو.

مرد (mard) ا. ع. تر و تازهٔ از از میوهٔ اراك . و میوهٔ رسیدهٔ آن. و راندگی سخت. وراندن ملاح کشتی را بامردی.

مرد (mard) م. ع. **مرده‌مرداً** (ازباب نصر) : برید آنرا . و **مردفلاناً** : طعن کرد در آبرو و ناموس فلان . و **مرد علی‌الشیء** : پایداری کرد برآن چیز . و **مردالخبز** : ترکرد نان را تانرم شود. و **مردالصبی ثدی امه** : بدست مالید آن کودك پستان مادر خودرا . و نیز **مرد** : سخت راندن وبامردی راندن کشتی.

مرد (mord) پ. ح. م. مردن . ا. مرده و فوت شده. وایستاده و غیر جاری . و ناروان. و **خردمرد**: بی‌نهایت خرد و کوچك.

مرد (mord) ع. ج. امرد .

مرد (marad) م. ع. **مردالغلام مرداً و مرودة** (از باب سمع) :مدتی طول کشید تاریش برآورد آن پسر . و **مرد فلان** : همیشگی نمود فلان برخوردن خرمای در شیر خیسانده و برخوردن آب باشیر.

مرد (morad) ا. پ. آس ومورد .

مرد (maradd) م. ع. **رد ردا و ردة ومرداً** . ر. رد.

مرد (moredd) ا. ع. مرد آرزومند جماع . ومرد خشمناك . و مردی که بی‌زنی آن ویا سفرش درازکشیده باشد. ودریای بی‌موج. و ماده شتری که پستان و فرج وی از نشستن برزمین نمناك آماسیده باشد . وگوسپند پستان برآورده که پیش از زادن شیر دهد. وشتری که از خوردن آب بسیار گران و سنگین شده باشد . ج : مراد .

مرداء (mardâ') ا. ع . دختر تابان رخسار . و زنی که بزانو وفرجش موی نباشد . ودرخت بی‌برك . و ریگستان گستردهٔ بی‌گیاه . و مادیانی که گردا گرد سم وی موی نباشد . ج: مرادی. ونام قریه ای و نام ریك توده‌ای .

مرداء (moradâ') ع. ج. مرید .

مرداب (mard-âb) ا. پ. تالاب و استخرو آبگیر عمیق و پرعرض وطول.

مرداب (mord-âb) ا. پ . آب ایستادهٔ غیر جاری و ناروان . وخلیج .

مرداة (merdât) ا. ع . چادر . و سنك انداختنی . وهر چیزکه بشکند و ریزریز کند مانند سنگی که از منجنیق می‌اندازند . و سنك بالائین آسیا . و سنگی که چلپاسه بروی می‌نشیند و منه المثل : **کل ضب عنده مرداته**.

مرداة (merdât) ص. ع . **ناقة مرداة** : ماده شتر سخت و توانای برسیر .

مرداد (mordâd) ا. پ. نام ماه پنجم ازسال‌شمسی. ونام فرشتهٔ موکل برفصل زمستان. ونام روزهفتم ویاروز هشتم ازهر ماه شمسی .

مردار (mordâr) ا. پ. لاشه و جنازهٔ مرده. وپلیدونجس وناپاك وملوث وزشت.

مردار خانه (mordâr-kâne) ا. پ. بلاء وزندان . ودربازی نرد آن‌خانه که مهره در وی در ششدر ویا هفدر افتد و نتواند بیرون آید .

مردار خوار (mordâr-kâr) واو معدوله ا. پ. مرغی‌که مردار میخورد و کرکس ونسر.

مردارسنج (mardâr-sanj) ا. ع. مأخوذ ازمردار سنك وبمعنی آن.

مردار سنك (mordâr-sang) ا. پ. مردا سنك.

مرداریة (mardâriyyat) ا. ع. نام گروهی از تازیان.

مردآزما (mard-âzma)ص. پ. آزمایش کنندهٔ مرد .

مرداس (mard-âs) ا. پ. آسیای دستی ودست آس . ونام پدر ضحاك.

مرداس (merdâs) ا. ع . سر و رأس. وسنك کوب وسنگی که درچاه اندازند تامعلوم کنند که آب دارد.ویا ندارد.

مردآسا (mard-âsâ) ص - م . پ. مانند مرد. وبلنداندام. ومردانه‌و دلیرانه.

مرداسپرم (mard-esperam) و **مردافرم** (mard-esferam) ا. پ. قسمی از مورد صحرائی و آنرا در دفع کرم استعمال میکنند .

مرداسنج (mordâsanj) ا. ع. مأخوذ از مردا سنك و بمعنی آن.

مرداسنك (mordâ-sang) ا.پ. پرتو اکسید سرب متبلور را نامند وازسموم قویه است و در ساختن بلور آنرا بکار میبرند ونیز درطب در مشمعها داخل می‌نمایند.

مرداش (mardâc) ا. پ. تاریخ وقصه وحکایت. و باغ و بوستان.

مردافکن (mard-afkan) ا. پ. دلیر و دلاور و بهادر و پهلوان . و شراب پرکف و زور دار .

مردام (merdâm) ا. ع. مردی خیر و کسیکه در وی خیر نباشد.

مردان (mardân) ا. پ. ج. مرد. و **مردان علوی** : هفت کوکب سیاره. وهفت اوتاد که بزرگان عالم غیب اند.

مردان (mordân) ص. ع. ج. امرد.

مردانگی (mardânagi) ا. پ. رجولیت و مردمی و جوانمردی . وهمت . و شجاعت و بهادری . و جرأت و دلیری . و **عرصهٔ مردانگی** : میدان جنگ و رزمگاه و میدان کشتی گیری .

مردانه (mardâne) ص ـ م ف. پ. دلیر و بهادر و بی باک . و دلیرانه و بهادرانه . و بازور وقوت. و منسوب ومتعلق بهمرد ضد زنانه . و **مردانه شدن** ویا **مردانه کردن** : بیرون شدن ویا بیرون کردن زنان را ازجائی برای آمدن مردان .

مردانی (mardâni) ص . پ. زنی که درزی مردان درآید .

مرداوژن (mard-avĵan) ا. پ. دلیر و شجاع . و بهادر . و جنگجو و نبرد آزما . وجوانمرد . وسخی. وشراب زوردار.

مردآهنگ (mard-âhang) ا. پ. نوعی از سلاح کج و منحنی مانند چوگان که مردم آهنک نیز گویند .

مرد باز (mard-bâz) ص. پ. زن بدکار و روسپی .

مرد بازی (mard-bâzi) ا. پ. بدعملی و زنا کاری وقحبگی .

مردبان (mardobân) ا. پ. نردبان.

مردبچه (mard-baçe) ا. پ. فرزند مرد دلیر و بهادر .

مردة (maradat) ع. ج. مارد.

مردة (maraddat) ا. ع. بازگشت. وسود وفایده . یق : **هذاالامرلامردة** فیه : دراین کار سودی نیست.

مردد (moraddad) ص. ع. وجل

مردد : مرد دو دله وسرگشته که بیرون شد کار نداند. وهلاك شونده.

مردد (moraddad) ص ـ م. ف. پ. مأخوذ از تازی ـ بی قرار و ناپایدار . و بی ثبات ومتردد و دو دله و پریشان خاطر. و **مردد بودن** : بی قرار وناپایداربودن. و پریشان خاطر بودن. و **مردد شدن** : دو دله شدن و پریشان خاطر گشتن.

مردد (moradded) ص. ع. بسیار گرداننده. وکسیکه تردیدمی کند.

مردرو (mard-rov) ا. پ. راه. وراه تنك و معبر و گذرگاه.

مرد روغن (mard-rovqan) ا. پ. منی وآب مرد.

مرد ری (mord-ri) ا . پ . مرده ری.ر.مرده ری.

مرد ریك (morda-rik) ا. پ. مرده ریك.

مرد ریگ (morda-rig) یای مجهول. ا. پ. نوعی از ریگ که زرگران برای جلا دادن بکار میبرند. و ریگ نرم.

مردس (merdas) ا. ع. سنك کوب.

مردشت (mar-dact) ا. پ. جائی درفارس .

مرد شناسی (mard-cenâsi) ا. پ. علم به معرفت مردمان.

مرد شوی (mord-cuy) ا. پ. غسال و مرده شوی.

مردع (merda') ا. ع. تیر پیکان فتاده. وتیر تنك سوفار. وکسی که بی نیل مقصود از جائی بازگردد. و کشتیبان کاهل و تنبل. وکوتاه بالا. و آنکه بروی اثری ازبوی خوش باشد.

مردع (moradda') ا. ع. آنکه دروی اثری از بوی خوش باشد.

مردغة (mardaqat) ا. ع. ماین گردن وترقوه . وگوشت پارهٔ میان سربازو و استخوانهای سینه . و مرغزار نیکو . ج : مرادغ.

مردف (mordef) ص. ع. کسی که دیگری را درپس خود می نشاند .

مردقوش (mardaquc) ا. ع. مأخوذازمردگوش وبمعنی آن. ونیز زعفران. وبوی خوشی مایل بسرخی و سیاهی که زنان بدان شانه آلایند . ونرم گوش .

مردك (mardak) ا. پ. مصغر مرد. یعنی مرد خرد . و ابله و احمق . و مصاحب دون و فرومایه. و مغرور و خود بین. و دون همت .

مرد کار (mard-kâr) ا. پ. مرد کنندهٔ کار . و دلاور و بهادر و پهلوان.

مردگان (mordagân) پ. ج. مرده .

مرد گوش (mard-guc) واو مجهول. ا. پ. مرزنجوش.

مردگی (mardagi) ا. پ. لواط.

مردگی (mordagi) ا. پ. مرگ و فوت .

مرد گیر (mard-gir) ا. پ. یك نوعی سلاحی کج مانند چوگان که مردآهنگ نیز گویند .

مردگیران (mard-girân) ا. پ جشنی مر مردمان قدیم ایران را که در پنج روز آخر اسفندارمذ که پنجروز آخر سال است گیرند ودر این چند روز زنان برمردان تسلط یابند وهرآرزوئی که دارند بهفعل رسانند و در شبانه روز اول این پنجروز جهت دفع کژدم رقعهٔ کژدم نویسند .

مردلة (mardalat) م. ع. مردل

عمله مردلة : نااستوار کرد کار خودرا.

مردم (mardom) ا. پ. انسان و آدمی وبشر. ج : مردمان. وادیب وخلیق. وبامروت. وحلیم و نرم دل. و متمدن. و مردمک چشم که مردم چشم نیز گویند.

مردم (mordem) ص. ع. ساکن و برقرار.

مردم (moraddam) ص. ع.

ثوب مردم : جامهٔ کهنه و درپی کرده.

مردم (morddem) ص. ع. درپی کنندهٔ جامه.

مردم آزار (mardom-âzâr) ص. پ. آزار رسانندهٔ مردم.

مردم آزاری (mardom-âzâri) ا. پ. ظلم وستم وجور و تعدی.

مردم آمیز (mardom-âmiz) یای مجهول. ص. پ. حلیم و باملاطفت و باادب.

مردمان (mardomân) پ. ج. مردم.

مردم آهنج (mardom-âhanj) ص. پ. پایمال کنندهٔ مردم. ومردم کش.

مردم آهنگ (mardom-âhang) ا. پ. یکنوع سلاح کجی مانند چوگان.

مردمة (mordemat) ص. ع.

سحاب مردمة : ابر ثابت و برجای. و کذلك : **حمی مردمة**.

مردم خصال (mardom-xesâl) ص. پ. کسیکه در وی صفات انسانیت و مردمی باشد.

مردم خوار (mardom-xâr) و **مردم خور** (mardom-xor) درهردو واو معدوله ص. پ. آدم خوار و ظالم و زبردست.

مردم خیال (mardom-xiyâl) ص. پ. کسیکه توهم کند چیزی را که وجود نداشته باشد.

مردم خیز (mardom-xiz) یای مجهول. ص. پ. پدید آورندهٔ مردمان.

مردم دار (mardom-dâr) ص. پ. باسلوك و بامدارا. وبامروت.

مردم داری (mardom-dâri) ا. پ. سلوك و مدارا. وملاطفت. ومروت.

مردم در (mardom-dar) ص. پ. آنکه پاره پاره میکند ومیخورد آدمیرا.

مردم زاد (mardom-zâd) ا. پ. آدمی زاد و انسان و زادهٔ آدمی.

مردم شماری (mardom-comâri) ا. پ. سرشماری و تعداد مردمان.

مردم شناس (mardom-cenâs) ص. پ. کسیکه آگاه از حال مردمان باشد.

مردم شناسی (mardom-cenâsi) ا. پ. معرفت بحال مردمان. و آزمایش مردمان. و اطلاع براوضاع عالم.

مردمك (mardomak) ا. پ. مصغرمردم یعنی مرد خرد وکوچك. ومردم کوتاه بالا و گرسنه. و **مردمك چشم** : سیاهی چشم وحدقه که تارا نیز گویند.

مردم کش (mardom-koc) ص. پ. قاتل وخونی وخون ریز.

مردم کشی (mardom-koci) ا. پ. قتل وخونریزی و کشتن آدمی.

مردم گزا (mardom-gazâ) ص. پ. ظالم وستمگر. وزبردست. ومتعدی. وموذی.

مردم گزائی (mardom-gazâ'i) ا. پ. ستمگری و تعدی. و زبردستی. و اذیت.

مردم گیا (mardom-giyâ) و **مردم گیاه** (mardom-giyâh) ا. پ. بیخ لفاح که سابزك و سایزك و سایزج نیز گویند.

مردم نژاد (mardom-nejâd) ص. پ. ازنژاد آدمی.

مردم نواز (mardom-navâz) ص. پ. نیك نهاد و خوش طبع. و مؤدب و مهربان. و باملاطفت. و باظرافت.

مردم نوازی (mardom-navâzi) ا. پ. ملاطفت و خوش طبعی و مهربانی. و ظرافت.

مردمه (mardome) ا. پ. سیاهی چشم وحدقه و تارا.

مردمی (mardomi) ا. پ. دلیری و دلاوری. ومروت. وملاطفت. وانسانیت. وظرافت. وادب. و بزرگواری. وملایمت. و سلوك. و تمدن. و تربیت. و همت. و جوانمردی. وسخاوت.

مردن (merdan) ا. ع. دوك.

مردن (mordan) ف. ل. پ. ترك زندگانی کردن و فوت شدن و جاندادن و معدوم شدن. و خاموش شدن آتش و چراغ و جز آن. وقربان شدن.

مردن (morden) ص. ع. تاریك.

وعرق مردن : خوی گنده بوی.

مردنادیده (mard-nâ-dide) ص. پ. دوشیزه‌ای که مردندیده باشد.

مردنارسیده (mard-nâ-raside) ص. پ. دوشیزهٔ بی عیب که هنوز مرد را نمی شناسد.

مردنی (mordani) ص. پ. لایق و سزاوار مردن. و در کار مردن و نزدیك بمردن. وغیر قابل علاج. وبیچاره‌ودرحالت نزع.

مردنی (mordani) ا. پ. مرده. وجنازه.

مردود (mardud) ص . ع. باز گردانیده شده .

مردود (mordud) ا . ع. کسیکه مدت سفروی دراز کشیده باشد. و آنکه مدت عزوبت وی بطول انجامیده باشد.

مردود (mardud) م . ع . رد ردآ و ردة و مردآ و مردوداً و ردیدی ر. رد.

مردود (mardud)ص. پ. مأخوذ از تازی ـ رد شده و رد کرده شده . و پس آورده شده . و پس فرستاده شده . و قبول ناشده . و پس انداخته شده . و رانده شده . ومحروم شده . وملعون وجواب ناداده شده .

مردودة (mardudat) ا.ع . زن مطلقه که بخانهٔ پدر و مادر خود بازگردد . و آستره زیرا که بسوی دستهٔ خود باز گردانیده میشود .

مردودی (mardudi) و **مردودیت** (mardudiyyat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ راندگی و ارتداد.

مردوس (mardus) ا . ع. بلغت اهالی مراکش : ملخ .

مردوس (mardus) و **مردوش** (marduc) ا. پ. گندنای شامی و اشکال .

مردوع (mardu') ص . ع. آنکه بروی اثری از بوی خوش باشد . وبیماری که بیماری آن نکس کرده باشد. **وثوب مردوع**: جامهٔ رنگ کردهٔ بزعفران . **ونیز مزدوع**: بازداشته و رد کرده و بازایستادهٔ از چیزی .

مردون (mardun) ا . ع. در پی کرده و وصله یافته. ونوعی از زنبور.

مردوی (mordavi) ا . پ. نام پهلوانی در سپاه تزاو.

مرده (morde) ا ـ ص. پ. میت و بی‌جان و فوت شده و متوفی و مرحوم. و لاشه وجنازه . ج : مردکان ومردها.

مردها (mard-hâ) پ. ج. مرد.

مردها (morda-hâ) پ. ج. مرده.

مرده دل (morde-del) ص. پ. سرد دل وافسرده . وبیحال . و بی روان.

مرده‌دلی (morde-deli) ا. پ. افسردگی و بیحالی .

مرده‌ری (morde-ri) و **مرده ریك** (morde-rik) ا . پ . اموال و اسباب موروثی و میراث . وهر چیزکه پس از مردن کسی باقی مانده باشد .

مرده ریگ (morde-rig) یای مجهول. ا. پ. مرد ریك و میراث وارث.

مرده سنك (morde-sang) ا. پ. مردا سنك .

مرده‌شو (morde-cu) و **مرده شوی** (morde-cuy) ا . پ . غسال و آنکه مرده را غسل میدهد و کفن میکند.

مرده‌شویخانه (morde-cuy-xâne) ا . پ . غسالخانه و جائیکه در آن مرده را می‌شویند.

مرده فروش (morde-faruc) واو مجهول . ا. پ. نام گروهی که شغل آنها حمل مرده میباشد .

مرده گوش (morde-guc) واو مجهول . ا. پ. قسمی از مرزنجوش .

مرده وار (morde-vâr)ص.پ. شبیه بمرده وماننده مرده.

مردی (mardi) ا. پ . مردانگی و بزرگواری. ودلیری و شجاعت. وبیباکی و بهادری و جنك آزمائی.

مردی (mardi) یای مجهول. ا. پ. یك مرد ومرد نامعین و غیر معلوم.

مردی (merdâ) ا.ع. سنك انداختنی مانند سنگی که از منجنیق می‌اندازند. **ومردی الحرب** : مرد شجاع و دلیر ج : مرادی. یق : **هم مرادی الحروب.**

مردی(mordiyy) ا. ع. چوبی که بدان کشتی رانند.ج : مرادی.

مرذ (marz) م ع. **مرذ الخبز مرذآ** (ازباب نصر): مالید نان‌را تا نرم گردد.

مرذ (morazz) ص. ع. **ارض مرذ علیها** : زمین باران نرم‌ریزه رسیده.

مرذ (morezz) ص. ع . **یوم مرذ** : روزی که درآن باران نرم ریزه‌آید.

مرذوذ (marzuz) ص. ع. ترشده با باران نرم ریزه.

مرذول (marzul) ص. ع. ناکس و فرومایه.

مرذی (morzâ) ا . ع . مانده و برراه نکده.

مرر (merar) ع . ج . مرة (marrat) و ج. (merrat) .

مرز (marz) ا. پ. حدوحدود کار وکناره. و سرزمین و سرحد جائی. وکشور و ملك و زمین. و زمین مزروع . و زمینی که اطراف آنرا برای کشتکاری کرد بسته باشند . وجماع ومباشرت . وشراب بوزه .

مرز (marz) ا. ع. عیب وزشتی.و نام دهی.

مرز (marz) م. ع. **مرزه مرزآ** (ازباب نصر): شکجید آنرا باانگشتان نرم‌نرم بی‌آنکه گزند رسد و اگر گزند رسد قرص گویند. **و مرز فلاناً** : عیب کرد فلانرا . و نیز **مرز** زشت گردانیدن. وبدست‌زدن. و پاره ای از خمیر و جز آن برکندن . یق : **امرز لی من عجینك مرزة** یعنی قطعه‌ای از خمیر خود برای من پاره کن.

مرز (marz) و (morz) ا. پ. سوراخ کون و مخرج بائینی از انسان و دیگر

حیوانات . و نشستگاه.

مرز (morz) ا. پ. موش .

مرزا (merzâ) ا. پ. میرزا . ر. میرزا .

مرزأ (morazz'a) ص. ع. رجل **مرزأ** : مرد جوانمرد که مردمان بخیر او برسند. ج : مرزؤن. الحدیث: **المؤمن مرزأ** ای مفعول بالرزیة ای المصیبة ومصاب بالبلاء.

مرزاء (merzâ') ا. ع. عیب کننده و ملامت کننده وتهمت زننده .

مرزاب (merzâb) ا. پ. آب ریز و ناودان. وکشتی دراز. ومرد جنگی .

مرزاب (merzâb) ا. ع. مأخوذ از مرزاب فارسی: ناودان وکشتی درازو بزرگ . ج : مرازیب .

مرزامة (merzâmat) ا. ع . ماده شتر جوان. وماده شتر بسیار خوار و رام .

مرزا مزاج (merzâ-mezâj) ص. پ. نکته‌دان ومستغنی و مغرور .

مرزا منش (merzâ-manec) ص. پ. باند طبع ولطیف ونازک‌و بانزاکت.

مرزا منشی (merzâ-maneci) ا. پ. نجابت وشرافت طبع ونزاکت .

مرزان (morzân) ا. پ. نرگس.و نسرین .

مرزانگوش (marzân-guc) واو مجهول. ا. پ. مرزنجوش .

مرزائی (merzâ'i) ا. پ. قبای بلند آستین سردست گشاده و جبه. وطریقه و آئین وسلوکی که میرزادارد.وشرافت‌وحکومت. و تکبر و خودبینی و خودستائی .

مرزبان (marzbân) و(marzabân) ا. پ. حاکم و میر سرحد وصاحب طرف. و مالك زمین و زمین دار. نگاهدارنده و نگهبان .

مرزبان (marzobân) ا.ع. مأخوذ ازفارسی ـ رئیس فارسیان و مهتر آنها. ج : مرازبة. و **مرزبان الزأرة** : شیر بیشه.

مرزبة (marzabat) ا. ع. راه و طریق . و مهتر اهل فرس .

مرزبّة (merzabat) و(merzabbat) ا. ع. کلوخ‌کوب و آهن‌کوب حدادان .

مرزبوم (marz-bum) و (marz-o-bum) ا. پ. سرحدمملکت و هر جائیکه‌در آن توقف میکنند. و **هرمرز بوم** : همهٔ‌کشورها و همه‌جا .

مرزة (merzat) ا.ع. پاره‌ای‌ازخمیر.

مرزة (merzat) و (marzat) ا. ع. **امترز من ماله مرزة اومرزة**: گرفت ازمال او پاره‌ای.

مرزة (morzat) ا. ع. غلیواز و یا نوعی از عقاب .

مرزة (marazzat) ا. ع . زمین برنج زار .

مرزتان (marzatâne) ا.ع. بصیغهٔ تثنیه:دوتندی بالای دونرمهٔ گوش.

مرزح (marzah) ا. ع. راه دور و دراز از سفر. وزمین هموار.

مرزح (merzah) ا. ع . چوب دوشاخه‌ای که تاك رز رابوی اززمین برگیرند. وآواز سخت ویا آنکه سخت باشد .

مرزدار (marz-dâr) ا. پ. سرحددار و مرزبان.

مرزز (morazzaz) ص ع.**طعام مرزز** : طعام با برنج پخته . و **قرطاس مرزز** : کاغذ آهار ومهره یافته .

مرزغان (marzaqân) و**مرزغن** (marzaqan) ا. پ . جهنم و دوزخ . و آتشدان ومنقل آتش. وگورستان.

مرزگون (marzgun) ا. پ.

نره و آلت تناسل .

مرزم (merzam) ا. ع.نام‌سه‌ستاره یکی در ذراع و دویمی در شعرای شامی و سیومی در شعرای یمانی. و **نوءالمرزم**: ستارهٔ سرما. **وام مرزم** : شمال. وباد.

مرزم (morzem) ا. ع. شیر بیشه.

مرزمان (merzamâne) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه: شعرای شامی‌وشعرای یمانی.

مرزن (marzan) ا. پ. موش.

مرزنجوش (marzanjuc) ا. ع. مأخوذ از مرزنگوش فارسی وبمعنی آن.

مرزنگوش (marzan-guc) واو مجهول . ا. پ. گیاهی خوشبو و بغایت سبز و دارای گلی کبود و برگی مانا بگوش موش. و زلف معشوق را گویند .

مرزو (marzu) ا. پ. زمینی که دورهٔ آنرا کرد بسته و برای کشتکاری آماده کرده باشند .

مرزوان (marza-vân) و(marz-vân) ا. پ. مرزبان .

مرزوبوم (marz-o-bum) ا. پ. مرز بوم .

مرزوق (marzuq) ص. ع. رجل **مرزوق** : مرد بابخت .

مرزوق (marzuq) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ روزی داده شده . و حاصل شدهٔ از کسب وکار و صنعت .

مرزوقات (marzuqât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مال ودولت واموال .

مرزوکشور (marz-o-kecvar) ا. پ. ملك ومملکت.

مرزوم (marzum) ص ع. برجای ماندهٔ از بیماری .

مرزوی (marzuy) ا. پ. مرزو.

مرزه (marze) ا. پ. موش. و

چرغدان . و مالهٔ بنایان . و یك نوع ترهٔ خوشبوی و تندکه باطعام خورند ومرزنجوش نیز گویند .

مرزه‌گوش (marze-guc)واو مجهول . ا. پ. مرزنگوش .

مرزئة (marze'at) ا. ع.مصیبت.

مرزئة (marze'at) م. ع. **رزءه رزآ و مرزئة** . د. رزء.

مرزیح (merzih) ا. ع. چوب دو شاخه‌ای که بدان تاك رزرا اززمین برگیرند. و آواز ضعیف.

مرژ (marj) و (merj) ا. پ. نام یکی از آتش پرستان .

مرس (mars) ا. پ. نام یکی از آتش پرستان . ونام میوه‌ای .

مرس (mars) ا.پ. نام ماه سیوم از سال فرگان.

مرس (mars) ص . ع . **رجل مرس**: مرد سخت مروسنده.

مرس(mars) م. ع. **مرس التمر مرسآ ومرسة** (ازباب نصر): مالید خرما را درآب تابگدازد. **ومرس الصبی اصبعه**: خائید کودك انگشت خود را. و **مرس یده بالمندیل** : پاك کرد دست خود را به دستمال . و **مرس الحبل** : بکناری افتاد ریسمان چرخ چاه .

مرس (maras) ع. ج. مرسة.

مرس (maras) م . ع . **مرست البکرة مرسآ** (از باب سمع) : ریسمان چرخ چاه از.جای خود درآمده دریکی از دو طرف آن افتاد ومیان چرخ ومیلهٔ آن درآویخت. و **مرس الحبل** : افتاد ریسمان درمحور چرخ و خواست آ بکش تا آنرا درآورد . و **مرس الرجل** : سخت چاره کرد آن مرد کار را و ممارست نمود .

مرس (maras) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ طناب و ریسمان . **ومرس کردن** باصطلاح شکارچیان: ریسمان در گردن تازی انداختن .

مرس (mares) ا . ع . روش و خوی و طریقه . یق : **هم علی مرس واحد** : ایشان بریك طریقه و روش و بریك خوی‌اند .

مرس (mares) ص . ع . **رجل مرس** : مرد سخت ممارست .

مرساة (mersât) ا. ع. لنگر کشتی. ج : مراسی.

مرسال (mersâl) ص. ع. **ناقة مرسال** : ماده شتر نرم‌رو. ج : مراسیل.

مرسال (mersâl) ا. ع. تیر کوتاه. و قولهم : **لایکون الفتی مرسالا** ای مرسل اللقمة فی حلقه او مرسل الفص من یده لیصیب صاحبه .

مرسب (marsab) ا. ع. ستون و بنای محکم . ج : مراسب .

مرسب (mersab) ا. ع. مرد عاقل و بردبار . و شمشیر در گذرندهٔ از چیزی که برآن برخورد. ونام شمشیر آ نحضرت صلی‌الله علیه و آله . و نام یکی از هفت شمشیری که بلقیس برای سلیمان هدیه فرستاد .

مرسة (marsat) م . ع . **مرس مرسا. مرسة**. د. مرس.

مرسة (marasat) ا. ع. طناب و ریسمان . ج : مرس.وج ج : امراس.

مرست (marasat) پ. کلمهٔ نفرین یعنی نماناد و معدوم شواد.

مرسع (morasse') و **مرسعة** (morasse'at) ص. ع. **رجل مرسع** : مرد درد مند نیام چشم . و کذلك : **رجل مرسعة**. و**عین مرسعة** : چشم برچفسیده نیام.

مرسغ (morassaq) ص. ع. **رای مرسغ** : رای سست و نادرست.

مرسل (morsal) ص. ع. برسالت فرستاده وپیغامبر . و رسول. وموی فروهشته . **وحدیث مرسل** : حدیثی که اسناد آن بصاحبش متصل نباشد واسناد آن محذوف باشد. ج : مراسیل .

مرسل (morsal)ص. پ.مأخوذ از تازی ـ فرستاده شده و نبی صاحب کتاب.

مرسل (morsel) ص. ع. پیغام فرستنده و ارسال کننده . و رها کنندهٔ وی. و رها کنندهٔ ستور .

مرسلات (morsalât)ع.ج.مرسلة.

مرسلات (morsalât) ا.ع. بادها. و فرشتگان. و اسبان.

مرسلة (morsalat) ص.ع.مؤنث مرسل. ج : مرسلات.

مرسلة (marsalat) ا. ع. گردن‌بند دراز که برروی سینه افتد. و گردن بندی که در آن مهره وجز آن بود.

مرسله (morsale) ا. ص. پ مأخوذ از تازی ـ فرستاده شده. وآویخته کرده شده . وزیوری که زنان درگلو آویزند.

مرسله بند (morsale-band) ا. پ. بندی که مرسله‌را بدان درگلو آویزان کنند.

مرسله پیوند (morsale-payvand) ا.پ. قلم وخامه.

مرسلین (morsalin) ا. پ.مأخوذ از تازی ـ پیغمبران . و **سید المرسلین**: آنحضرت صلی‌الله علیه وآله. و **شیخ المرسلین**: حضرت نوح .

مرسم (mersam) ا. ع. نوعی از رفتار شتر.

مرسم (morassam)ص. ع. **ثوب مرسم** : جامهٔ خط دار.

مرسن (marsan) و (marsen) ا.

ع. جای بستن ریسمان از بینی ستور و بینی انسان. و **علی رغم مرسنه** ای انفه بر خلاف میل او.

مرسوم (marsum) ا - ص. پ. مأخوذ از تازی - رسم شده و معمول شده و مستعمل. و نشان کرده شده. و نوشته شده. و مرقوم. و رسوم و حق مأمور. و حکم و فرمان. و مواجب و روزینه و در ماهه و ماهانه و سالیانه و وظیفه. و **مرسوم امان**: فرمان امان و منشور امان. و **بی مرسوم**: بی مواجب.

مرسومات (marsumât) ا. پ. مأخوذ از تازی مرسومها و مواجبها. و رسومات.

مرسوم خوار (marsum-xâr) واو معدوله. ا. پ. مزدور واجیر.

مرسون (marsun) ص. ع. ستور بستهٔ بریسمان.

مرسی (marsâ) و (morsâ) ا. ع. جائیکه چیزی در آن برجای می ایستد و استوار میگردد. و لنگرگاه.

مرسی (morsâ) م. ع. **ارسی ارساء و مرسی**: ایستاد برجای و استوار شد. و **ارسیت السفینة**: برجای ایستاده کردم کشتی را. و لنگر زدم آنرا (لازم و متعدی).

مرسی (morsi) ص. ع. از صفات خداوند تبارک و تعالی. و برجای ثابت کننده. قوله تعالی: **بسم الله مجریها و مرسیها**. ر. مجری.

مرسیة (morseyat) ا. ع. نام شهری در اندلس دارای ۱۰۸٬۵۰۰ نفر جمعیت و نیز نام ایالتی که این شهر در آن واقع شده.

مرسیلیا (marsiliyâ) ا. پ. بندری از فرانسه در کنار دریای مدیترانه و دارای ۴۹۲٬۰۰۰ نفر جمعیت.

مرش (merc) ا. پ. قی و استفراغ.

مرش (marc) ا. ع. خراش. ج: مروش. و زمینی که روی آنرا باران رندیده باشد. و زمینی که باندك باران روان گردد. ج: امراش. یق. **انتهینا الی مرش من الامراش**.

مرش (marc) م. ع. **مرشه مرشاً** (از باب نصر): خراشید آنرا. و **مرش الشیء**: بسر انگشت سود آنچیز را. و **مرش فلانا بالکلام**: بسخن رنجانید فلانرا.

مرشاء (marcâ') ا. ع. هرحیوان گزنده. و عقور. و زمین بسیار گیاه.

مرشاء (marcâ') ص. ع. مؤنث امرش.

مرشال (marcâl) ا. پ. مأخوذ از فرانسه - سردار یك دستهٔ بزرگ از سپاه.

مرشة (meraccat) ا. ع. آلتی مرجولاهان را که بدان پراکنده و افشان میکنند.

مرشح (mercah) ا. ع. نرلیك و جامه‌ای که در زیر پوشند جهة خوی وخوی گیر که در زیر نمد زین بر پشت ستور نهند.

مرشح (morceh) ا. ع. ماده شتری که بچهٔ وی برفتار آمده باشد.

مرشح (morceh) و **مرشحة** (morcehat) ص. ع. عرق کننده و خوی کننده.

مرشحة (mercahat) ا. ع. نرلیك و خوی گیر ستور. ر. مرشح.

مرشد (marcad) ا. ع. راه میانه و راست. ج: مراشد. ومقصد ثابت و استوار. و نام مردی.

مرشد (morced) ص. ع. راه راست نماینده. و **المرشد**: هو الله تعالی.

مرشد (morced) ا ص. پ. مأخوذ از تازی - رستگاه و نمایندهٔ راه راست. و استاد و معلم و مربی و تربیت کننده. و ادب آموزنده. و ناصح و پند دهنده. و **مرشد راه**: نمایندهٔ راه و هادی طریقت. و **مرشد کامل**: لقب پادشاهان صفویه.

مرشد آباد (morced-âbâd) ا. پ. نام شهری در بنگاله.

مرشدی (morcedi) ا. پ. مأخوذ از تازی - تربیت مذهبی.

مرشف (marcaf) ا. ع. محل مکیدن. ج: مراشف.

مرشوش (marcuc) ص. ع. پاشیده شده. و افشانده شده.

مرص (mars) م. ع. **مرص الثدی و نحوها مرصاً** (از باب نصر): بانگشت درخست پستان و مانند آنرا.

مرص (maras) م. ع. **مرص الرجل مرصاً** (از باب سمع): پیشی گرفت آن مرد.

مرصاد (morsâd) ا. ع. راه گشاد و فراخ. و جائی که در آن انتظار دشمن کشند. و قوله تعالی: **ان ربك لبالمرصاد** یعنی پروردگار تو مراقب تو میباشد و از کارهای تو چیزی بروی پوشیده نمیماند.

مرصاع (mersâ') ا. ع. بادبر و چوبی که کودکان بدان بازی میکنند. و هر چوبی که بدان چیزی را پهن کنند.

مرصافة (mersâfat) ا. ع. پتك آهنگران.

مرصد (marsad) ا. ع. جای نگاه داشت. و جائی که در آن انتظار میکشند. ج: مراصد.

مرصدة (morsedat) ص. ع. **ارض مرصدة**: زمین اندك گیاه. و زمینی که اندکی باران بدان رسیده و آمادهٔ روئیدن شده.

مرصص (morassas) ص. ع.

شیء مرصص : چیز بارزیز گرفته و قلعی نموده.

مرصع (morse') ا. ع. خرمابن بچه دار. ج: مراصع.

مرصع (morassa') ص. ع. در نشاندهٔ بجواهر. و **تاج مرصع** : تاج در نشاندهٔ بجواهر. و **سیف مرصع**: شمشیر در نشاندهٔ بجواهر. و **فرس مرصع الثنن**: اسبی که مویهای تند پاشهٔ وی درهم باشد.

مرصع (morassa') ص. پ. ماخوذ از تازی ـ جواهر نشان و هرچیزی که در آن جواهرات را بزر نشانده باشند. و باصطلاح عروض نظم و یا نثری که هر لفظ از آن بالفظ مقابل خود هم‌وزن وهم سجع باشد. و **شمشیر مرصع** : شمشیری که دسته و نیام آن جواهر نشان باشد.

مرصع (morasse') ص. ع. منظم کننده و ترتیب دهنده. و آنکه در تاج و جز آن زر و جواهرات و سنگهای قیمتی نصب میکند.

مرصع زبان (morassa'-zebân) ص. پ. کسی که دارای سخن زیبا و خوش آیند می‌باشد.

مرصع خوانی (morassa'-xâni) واو معدوله ا. پ. گفتار آراسته. و سخن نیك مرتب کرده شده. ونقل وقصه و حکایت.

مرصع کار (morassa'-kâr) ص. پ. کسی که جواهر و سنگهای قیمتی بروی چیزی نصب میکند. و حکاك.

مرصع کاری (morassa'-kâri) ا. پ. شغل مرصع کار و جواهر نشانی.

مرصعینه (morassa'ine) ص. پ. جواهر نشانده شده وترصیع شده.

مرصق (morsaq) ص. ع. **جوز مرصق** : گردکانی که مغزش بدشواری بیرون آید.

مرصن (mersan) ا. ع. آهنی که بدان ستور را داغ کنند.

مرصود (marsud) ص. ع. **ارض مرصوده** : زمین یکدفعه باران رسیده.

مرصود (marsud) و **مرصوده** (marsude) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ چشم داشته شده. واز رصد معلوم کرده شده. و **کواکب مرصوده** : یکهزار وبیست و پنج ستارهٔ ثابت که علمای هیئت از روی قواعد رصد آنها را معین کرده اند و چهل و هشت صورت فلکی مرکب از آنها میباشد و دوازده صورت از آن چهل و هشت عبارتند از بروج دوازده‌گانه ودرمنطقة‌البروج واقع‌اند و بیست ویك صورت در جانب شمال منطقة البروج و پانزده صورت در جانب جنوب آن.

مرصوص (marsus) ص. ع. **بنیان مرصوص** : بنیاد استوار.

مرصوصة (marsusat) ا. ع. چاه به ارزیز برآورده.

مرصوصه (marsuse) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ محکم واستوار.

مرصوف (marsuf) و **مرصوفة** (marsufat) ص. ع. سنگهای بروی هم برنهاده.

مرصوفة (marsufat) ا. ع. زن خردفرج که مرد نتواند با آن جماع کند. و زن تنك فرج.

مرصون (marsun) ص. ع. **ساعد مرصون** . ساعد سوزن زدهٔ نیل برآن پاشیده و خال کوبیده.

مرض (marz) ا. ع. بیماری قلب. ج: امراض. وشك ونفاق. وفتور و نقصان. وظلمت وتاریکی.

مرض (marz) ا. ع. **مرض مرضاً** (ازباب نصر) : بیمار شد وپراکنده و مضطرب خاطر گردید.

مرض (maraz) ا. ع. بیماری و پراکندگی مزاج پس از صحت و سلامتی. ج: امراض. وشك وفتور ونفاق. و دورنگی. و رنج وآزار. و ظلمت و تاریکی. و زیان و نقصان.

مرض (maraz) م. ع. **مرض مرضاً** (ازباب‌سمع) : بیمارشد. وپراکنده ومضطرب خاطر گردید. و **مرضت العین**: سست وضعیف گشت چشم ازجد وجهد بسیار.

مرض (maraz) ا. پ. مأخوذاز تازی ـ بیماری ورنج ودرد ودردمندی. و **مرض اصلی** یا **مرض جبلی** ویا **مرض ذاتی** : بیماری طبیعی. و **مرض زهره** : زردی ویرقان. و**مرض ساقط**: بیماری‌صرع. و**مرض عارض** : بیماری عارضی. و**مرض موت** : بیماری‌که شخص درآن ازاین عالم بدرود کند.

مرض (marez) ص. ع. بیمار و بیمار دل. ج: مراض.

مرضا (marzâ) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ بیماران. و **مرضای امت** : مردمان عاجز و ناتوان.

مرضاة (marzât) م. ع. **رضی رضی ومرضاة**. ر. رضوان (rezvân) و (rozvân).

مرضاح (merzâh) و **مرضاخ** (merzâx) ا. ع. سنگی که بدان سفال خرما را ریز کنند.

مرضافة (merzâfat) ا. ع. سنگ تفسیده‌ای که بدان شیر را جوش آرند.

مرضة (marezat) ص. ع. مؤنث مرض

مرضة (merazzat) و (morezzat)

ا. ع. خرمای نرم کردهٔ از خسته پاك کردهٔ در شیر نهاده.

مرضة (morezzat) ا. ع. هر خوردنی و یا نوشیدنی که که خوردن و یا نوشیدن آن عرق آورد. و شیر بریدهٔ زرداب از وی جدا شده.

مرضخة (merzaxat) ا.ع. سنگی که بدان سفال‌خرما را ریزکنند. ج: مراضخ.

مرضع (marza') ا.ع. سرپستان وهر جائی که مکیده شود. ج: مراضع.

مرضع (morze') و **مرضعة** (morze'at) ص. ع. **امراة مرضع**: زنی که‌دارای بچه‌ای باشد وآنرا شیر دهد. ج: مراضع، مراضیع. واگر آنرا متصف بشیر دادن‌بچه‌کنند مرضعة گویند. قوله‌تعالی: **یوم ترونها تذهل کل مرضعة عما ارضعت**. ونیز **مرضعة**: زنی که کودك غیر خود را شیر دهد.

مرضعة (merza'at) ا.ع. آنچه ازآن کودك شیرمیخورد. ج: مراضع.

مرضعه (morze'e) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ ماریره و دایه‌ای‌که بچهٔ غیرخودرا شیر دهد. وهرزن بادسین و شیر دهنده.

مرضو (marzovv) ص. ع. مرضی و خوشی و پسندیده.

مرضوح (marzuh) ص.ع. سفال خرمای کوفته شده.

مرضود (marzud) ص. ع **متاع مرضود**: رخت برهم‌نهاده.

مرضوض (marzuz) و **مرضوضة** (marzuzat) ص. ع. کوفته و نیمکوب شده. وشکسته شده. **وارض‌مرضوضة**: زمین کوفته شده وساخته شدهٔ باسنگ ریزه.

مرضوف (marzuf) ص.ع.کباب برسنگ تفسان بریان کرده. و هر طعامی که بر سنگ تفسیده پخته باشند.

مرضوفة (marzufat) ا. ع. شکنبه‌ای که پاکیزه کرده در سفر همراه دارند وهرگاه دیگ نباشد در آن پاره های گوشت اندازند و سپس سنگ ریزه هاراگرم کرده در آن ریزند تا گوشت پخته گردد.

مرضوفة (marzufat) ص. ع. **قدر مرضوفة**: دیگی که باسنگ‌ریزه‌های تفسان در آن چیزی پزند.

مرضوم (marzum) ا. ع. بنای بسنگ برآورده.

مرضوم (marzum) ص. ع. **برزون مرضوم العصب**: پابوی محکم سخت پی.

مرضون (marzun) ا. ع. رده‌ای ازسنگهای بروی‌هم‌نهاده. وبنای باهم پیوسته.

مرضی (marzâ) ع. ج. مریض. **ودار المرضی**: بیمارستان.

مرضی (marziyy) ص. ع.خوش و پسندیده.

مرضی (marzi) و **مرضی** (marziyy) ا ـ ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ پسندیده و مطبوع و مقبول و خوش آیند. ولایق ستایش. و موافق میل. و پذیرا. و **مرضی الاخلاق**: کسی که خوی وی پسندیده باشد.

مرضیات (marziyyât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ چیزهای مطبوع و پسندیده.

مرضیة (marziyyat) ص. ع.مؤنث مرضی.

مرضیه (marzie) و (marziyye) ص. پ. مأخوذازتازی ـ چیزهای پسندیده ومطبوع. واز اعلام زنان است.

مرط (mart) م. ع. **مرطه‌مرطاً** (ازباب‌نصر): گرد آورد. و شتافت. و **مرط الشعر**: برکند آنموی را. و **مرط بغائطه**: ریخ زد. و **مرطت المراة بولدها**: بچه انداخت آنزن.

مرط (mert) ا.ع. گلیم ازپشم ویاازابریشم. ج: مروط.

مرط (mort) ع. ج. امرط.

مرط (marat) م. ع. **مرط‌مرطاً** (ازباب سمع): سبك اندام گردید. و سبك ابرو وسبك چشم گشت. ونیزسبك‌ریش‌گشت.

مرط (morot) ا. ع. تیر بی پر. ج: امراط.

مرط (morot) ع. ج. مراط.

مرطاوان (mertâvâne) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه: آنچه در طرف عنفقة یعنی ریش بچه بود.

مرطب (martab) ص. ع. سبز و تروتازه.

مرطب (morteb) ص. ع. تر و نمدار. وآبدار. وخرمای تازه. ومرغزاری که درآن گیاه‌سبز بسیار وفراوان باشد. وخرما بنی که دارای خرمای تازه باشد.

مرطب (moratteb) ص. ع. کسی ویا چیزی که ترمیکند.

مرطبان (martabân) ا.ع.مرتبان وظرف زجاجی.

مرطبة (martabat) ص. ع. **بئر مرطبة**: چاه‌آب شیرین که درمیان چاههای آب شور واقع شود.

مرطبة (mortebat) ص.ع. **ارض مرطبة**: زمین گیاه سبزناك.

مرطبنة (martabanat) ا. ع. مرطبان وظرف زجاجی.

مرطة (meratat) ع. ج. مرط. و ج. ج. امرط.

مرطل (mortel) ا.ع. مرد سست

ونرم ولین . ومرد دراز بالا.

مرطلة (martalat) م . ع . **مرطل العمل مرطلة** : همیشگی ورزید بآن کار ونی این را در فساد گویند . و **مرطل فلاناً بالطین** : آلوده کرد فلان‌را بگل . و **مرطل عرض فلان** : آلوده کرد ناموس فلان را . و **مرطل المطر فلاناً** : تر کرد باران فلان را . و نیز در پوستین فلان افتاد باران .

مرطم (martam)ص.ع. محبوس شده ودر زندان افتاده و گرفتار شده.

مرطوب (martub) ص.ع.دارای تری. و **رجل مرطوب** : مردی که در آن رطوبت باشد.

مرطوب(martub)ص. پ. مأخوذ ازتازی-نمدار و دارای تری ودارای رطوبت. ودارای فربهی . و **مرطوب المزاج** : آنکه طبیعت وی دارای رطوبت باشد.

مرطوبی (martubi) ص . پ . منسوب و متعلق بمرطوب . و کسی که فربه و بلغمی مزاج باشد.

مرطوم (martum) ص . ع . محبوس شده در زندان افتاده . و **بعیر مرطوم** : شتر بازداشته شده .

مرطومة (martumat) ص . ع . **امراة مرطومة** : زن متهم بدی. و**ناقة مرطومة** : ماده شتر بازداشته شده .

مرطی(mertâ)ا. ع. آنچه گرداگرد عنفقة یعنی ریش بچه باشد .

مرطی (maratâ) ا_ ص . ع . نوعی از دویدن . و **ناقة مرطی** : ماده شتر شتاب رو.

مرطی(martiyy) ص . ع . **ادیم مرطی**: پوست دباغت‌داده‌شده به برگ‌ارطی.

مرطیس (martis) ا.ع. یك‌نوع سنك دوائی کبود رنگی .

مرع (mar') م. ع. **مرع راسه بالدهن‌مرعاً** (ازباب‌فتح): روغن بسیار برسر مالید. و **مرع شعره** : شانه کردموی خودرا.

مرع (mar') ا. ع. فراوانی علف و چراگاه.

مرع (mor') ع. ج. مرعة (mor'at) و (mora'at) .

مرع (mara') ا. ع. فراخی علف و چراگاه .

مرع (mara') م . ع . **مرع مرعاً و مراعة** . ر. مراعة .

مرع (mar'e) ص . ع . **رجل مرع** : کسیکه جستجوی چراگاه میکند.

مرع (mora') ع . ج . مرعة (mor'at) و (mora'at) .

مرعان (mor'ân) ع. ج. مرعة (mor'at) و (mora'at) .

مرعان (mer'ân) ع. ج. مرع . و ج ج. مرعة (mor'at) و (mora'at) .

مرعبب (mora'beb) ص. ع. نیك فربه که چربی چکد ازوی .

مرعبة (mar'abat) ا. ع. بیابان وهرجای ترسناك که ازآن هراسی دردل افتد. وهرچیز ناگهان که‌سبب ترس گردد و بترساند.

مرعبل (mora'bal) ص.ع. جامهٔ پاره پاره .

مرعبل (mora'bel) ص. ع. پاره کنندهٔ جامه .

مرعة (mor'at) ا. ع. پیه‌وچربی.

مرعة (mor'at) و (mora'at) ا. ع. مرغی شبیه بدراج و تذرو . ج: مرع (mor') و(mora') ومرعان (mor'ân) و ج ج: مرعان (mer'ân) .

مرعث (mora''as) ص . ع. **دیك مرعث** : خروس بارعثة وریش دار . ونیز **مرعث** :آرایش شدهٔ باگوشواره.

مرعث (mora''as) ا. ع. نام‌شاعری.

مرعد (mor'ad) ص. ع . **کثیب مرعد** : تل ریك ریزان .

مرعد (mor'ed) ص.ع. ابرغرنده.

مرعدد (mor'aded) ص . ع . ستیهنده. والحاح کنندهٔ در سؤال.

مرعز (mer'ezz) و(mar'ezz) و(mar'az) و **مرعزاء** (mar'ezâ') و(mer'ezâ') و **مرعزی** (mar'ezzâ) و(mer'ezzâ) ا. ع . مویهای نرم و ریزهٔ بن پشم‌گوسفند و کرك.

مرعس (mer'ac) ا. ع. ناکس و فرومایه‌ای که ازمزبله‌ها و خاکروبه‌ها طعام برمی‌چیند .

مرعش (mar'ac) و (mor'ac) ا. ع. نوعی از کبوتر دور پرواز .

مرعش (mar'ac) ا. ع. نام‌شهری درشام. و**ذو مرعش**: یکی‌ازپادشاهان‌حمیر.

مرعل (mer'al) ا. ع. تیغ بران.

مرعل (mora''al) ا . ع . بهترین ستور و دیگر مایملك .

مرعوب(mar'ub)ص ع.ترسانیده.

مرعوب (mar'ub) ص.پ.مأخوذ ازتازی _ ترسیده و ترسیده شده. وهولناك و مهیب وخطرناك .

مرعون (mar'un) ا . ع . سست فروهشته . وگرفتار درد سر ازگرمی آفتاب.

مرعی (mar'â) ا.ع. علفوگیاه. و چراگاه . ج: مراعی.

مرعی (mar'â) م . ع . **رعی رعیا و رعایة و مرعی**. ر. رعایة.

مرعی(mar'iyy)، **مرعیة** (mar'iyyat)

ص. ع. چرا کننده. یق : **لیس المرعی کالراعی** : نیست چرا کننده مانند چرنده. و **والماشیة المرعیة**: ستور چرا کنده. و نیز **مرعی** : چرانیده شده. ونگاهبانی‌شده‌و چشم داشته شده.

مرعی (mar'i) م- ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ ملاحظه شده. وپاس داشته‌شده. و **مرعی‌داشتن** : ملاحظه‌کردن.وپاس‌داشتن.

مرعیه (mar'iyye) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ قابل توجه وقابل پاس داشتن. و **مصالح مرعیه** : کارهای قابل توجه.

مرغ (marq) ا. پ. بید گیاه. و فیرز . ونوعی از سبزهٔ بغایت سبز و خرم که ستور آنرا برغبت خورند. ونام شهری.

مرغ (marq) ا. ع. لعاب و آب دهان روان. و فراهم آمدنگاه بشکل گوسپند . ومرغزار . و روضه. ومرغزار بسیار گیاه.

مرغ (marq) م.ع. **مرغ‌مرغاً** (ازباب فتح) : گیاه‌تر چرید. و **مرغ‌فی العشب** : جای گرفت واقامت کرد درگیاه. و **مرغ البعیر** : کفك انداخت آن شتر. و **مرغ الفرس** : غلطید آن اسب در علف‌زار.

مرغ (morq) ا. پ. طیر و هر جانور پرنده‌ای . و آفتاب. و پنجهٔ زنجبیل یعنی پارچ ای از زنجبیل که دارای چندشاخه باشد.

و**مرغ آب** : مرغابی. و **مرغ آذر افروز**: ققنس.وپروانه . و**مرغ آفتاب عالم**: آتش. و **مرغ لهی** : روح ونفس ناطقه . و **مرغ باغ** : بلبل وعندلیب . و **مرغ بام** : بلبل. وقمری . و**مرغ چمن**: بلبل. و **مرغ‌خانگی** : ماکیان . و**مرغ خوش‌خوان** : بلبل. و **مرغ‌دل** : عقل و ادراك و دل. و **مرغ رنگین تاج** : خروس. و تذرو . و **مرغ‌روز** : آفتاب.
و **مرغ زر** : آفتاب. وصراحی طلاکه بشکل مرغابی ساخته باشند. و **مرغ‌زندخوان**: بلبل . و **مرغ‌زیرکسار** : مرغی سیاه‌رنك که مانند طوطی سخن گوید وساروونیز گویند.
و **مرغ سحر** : بلبل. وخروس. وقمری. و سالك سحرخیز. و **مرغ سحر خوان**: خروس. وبلبل. وقمری . و **مرغ‌سدره** : جبرئیل . و **مرغ سلیمان** : شانه سر و هدهد. و **مرغ‌شب‌آویز** : چرك کهشبها خود را ازیك پای آویزد وحق حق گوید تا قطرهٔ خون ازگلوی وی بچکد. و**مرغ‌شب آهنك** ویا**مرغ‌شب‌خیز**: بلبل. و**مرغ شب و روز** : ماه و آفتاب . و **مرغ صبح خوان** . بلبل وخروس . و **مرغ طرب**: بلبل. ومغنی وسازنده وخواننده. و کبوتر نامه‌بر . و **مرغ عیسی** : خفاش . و **مرغ فلك** : فرشته . و **مرغ گوشت ربا** : زغن و غلیواج. و **مرغ لب** : کلام‌وسخن . و**مرغ‌مطرب**: بلبل.وسازنده و خواننده ومغنی. و **مرغ نامه** : کبوتر نامه‌بر. و **مرغ نامه آور** : هدهدوشانه سر. وکبوتر نامه‌بر. وپیك وقاصد. و**مرغ یاقوت‌پر** : آتش. و**تخم مرغ** : تخم ماکیان.

مرغ (maraq) م ۰ ع ۰ **مرغ عرضه مرغاً** (ازباب سمع) ۰ عیب ناك کرد ناموس وی را.

مرغ (mareq) ص. ع. **شعر مرغ** : موی بسیار روغن پذیر.

مرغ (morraq) ص ۰ ع ۰ **بکار مرغ** : شتران جوان کفك انداز از دهان. (لاواحد لها)

مرغاب (morq-âb) ا . پ. رودخانهٔ مرو رود که از پهلوی مرو شاهجان میگذرد.

مرغابی (morq-âbi) ا. پ. بط. وهرمرغی که درآب زندگی میکند.

مرغاة (merqât) ا. ع. ابزاری که بدان کف میگیرند و کفگیر.

مرغاد (morqâdd) ص . ع. مرد خشمناك که هیچ نشنود . و بیماری که اندك سستی وناتوانی دروی باشد. وخوابیدهٔ ناتمام خفته . وبشك‌درکاری شونده. و مرد درآمیخته رای که وجه آنرا درنیابد .

مرغ آغال (morq-âqâl) ا. پ. قفس ماکیان .

مرغامة (merqâmat) ا . ع. زن بخشم آورندهٔ شوی .

مرغان (morqân) ا. پ. ج: مرغ. و**مرغان اولی‌اجنحه** : فرشتگان. و **مرغان‌سدره** و یا **مرغان‌عرشی** : نیز فرشتگان. و **آب مرغان** : چشمه ای درمیان شیراز و اصفهان.

مرغ انداز (morq-andâz) ا. پ. عمل فروبردن ودرحلق انداختن و بلعیدن.

مرغانه (morqâne) ا. پ . تخم مرغ .

مرغب (morqeb) ا. ع. توانگر. وبخت مند . و فراخ دست .

مرغب (moraqqeb) ص ۰ ع ۰ آنکه ترغیب یکند و خواهان می‌گرداند .

مرغباز (morq-bâz) ا . پ . خروس جنگی . و آنکه می‌پروراند ویرا .

مرغبازی (morq-bâzi) ا. پ. عمل مرغباز.

مرغ‌پرورده (morq-parvarde) ا. پ. زال پدر رستم.

مرغة (marqat) ا.ع. مرغزار بسیارگیاه.

مرغث (morqes) ا. ع.آنکه

شیرمیدهد و مرضعة.

مرغث (moraqqes) ا. ع. جای انگشتری از انگشت.

مرغ دل (morq-del) ص. پ. جبان و ترسو.

مرغز (marqaz) و (marqoz) ا. پ. نام جائی و گویا اسم قدیم مرو باشد ومروزی که تازیان میگویند معرب مرغزی بود.

مرغزار (marqa-zâr) ا. پ. زمینی که درآن گیاه مرغ فراوان باشد. وسبزه زار و علف زار. و چراگاه. و **مرغزار عقبی**: بهشت.

مرغ زبانک (morq-zabânak) ا. پ. بار درخت زبان گنجشک.

مرغزن (marq-zan) ا. پ. مرزغن وگورستان وقبرستان.

مرغزی (marqazi) ص. پ. منسوب به مرغز و مروزی و مردم مروی. ر. مرغز.

مرغس (morqes) و (morqas) ص. ع. کسی که عیش وی فراخ باشد و در فراخی زندگانی میکند.

مرغس (morqes) و (moraqqes) ص. ع. کسی که باز ونعمت خودرا پرورآند.

مرغش (morqec) و (moraqqec) ص. ع. لغة فی السین المهملة: کسی که بنازو نعمت خودرا می‌پرورآند.

مرغک (morqak) ا. پ. مصغر مرغ یعنی مرغ خرد و کوچک. و **مرغک دانا**: طوطی سخن گوی.

مرغم (marqam) و (marqem) ا. ع. بینی ج: مراغم.

مرغم (morqam) ص. ع. آنکه بینی وی برخاک مالیده شده باشد.

مرغم (morqem) ص. ع. آنکه بینی کسی‌را برخاک میمالد.

مرغمة (marqamat) ا. ع. کراهت. یق: **فعلت ذلك علی مرغمته** ای علی کرهه. و نیز **مرغمة** بازی مرتازیان را.

مرغمة (marqamat) م. ع. **رغم‌رغما** (raqman) و (reqman) و (roqman) و**مرغمة**. ر. رغم (raqm) و (reqm) و (roqm).

مرغوا (marqavâ) و (morqovâ) ا. پ. بدی و زبونی. و مقام و جایگاه بد. وفال بد. و نفرین و دعای بد.

مرغوب (marqub) ص. ع. خواسته شده و درخواست کرده شده و آرزو شده. و **مرغوب فیه**: آرزو شده. و **مرغوب‌عنه**: اعراض شده وروی گردان شده. و **مرغوب الیه**: خوار شده وراری کرده شده.

مرغوب (marqub) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ پسندیده و شایسته و دلپسند ومقبول. وباقدر و باقیمت. وبسیار خوب و بسیار اعلا و پسندیده شده در نزد همه‌کس.

مرغوبی (marqubi) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ خوبی و اعلائی. وپسندیدگی و شایستگی و مقبولی.

مرغوث (marqus) ص. ع. آنکه رگهای پستان وی دردناك شده باشد. و کسیکه از بسیاری سؤال و درخواست از وی دارائیش سپری شده باشد.

مرغوثة (marqusat) ص. ع. شیردهنده‌ای که پستان وی مکیده شده‌باشد.

مرغوس (marqus) ا. ع. مرد بسیار خیر و میمون و مبارك. یق: **رأیت وجهك المرغوس**.

مرغوسة (marqusat) ا.ع. زن ولود وبسیار زاینده. وفساد و اختلاط کار. ودرآمیختگی کار. یق: **هوفی مرغوسة من الامر**.

مرغول (marqul) و **مرغوله** (marqule) ا. پ. زلف و کاکل تابیده و تافته وپیچ وتاب داده. و چنگله و پیچ و تاب وگیسوهای شاخ شاخ کرده و سپس پیچیده و تافته. وگیسوهای پیچدار. وتحریر و پیچش نغمه و آواز. و نیز بانك و آواز و نغمه و آوازخوش. وآواز مطربان وخوانندگان. و عیش ونشاط وخرمی.

مرغوله (marqule) ا. پ. طرهٔ دستار. وموی پیشانی.

مرغه (morqe) ا. پ. یك‌تخم‌مرغ.

مرغی (moraqqi) ص. ع. **کلام مرغ**: سخنی که معنی خود را ظاهر نسازد.

مرغیان (maraqiân) ا. پ. پیروان مزدك.

مرفأ (marfa') و (morfa') ا. ع. جای به‌لب خشکی آمدن کشتی.

مرفا (marfâ) ا. ع. قسمی‌ازطبل.

مرفاق (merfâq) ص. ع. **جمل مرفاق**: شتری که آرنج وی به پهلویش بر خورد. و **ناقة مرفاق**: ماده شتری که پستانش ازبستن پستان بند درد آمده و چون وی‌را بدوشند از پستانش خون برآید.

مرفال (merfâl) ا. ع. مرد بسیار خرام دامن کشان. وآنکه سلاح خود را در جنك بسیار حرکت میدهد.

مرفد (merfad) ا. ع. قدح بزرگ که نوعاً وقتی که مهمان غریبی رسد آنرا پر میکنند. و بالشچه‌ای که زنان بر سرین بندند تا کلان نماید. ج: مرافد.

مرفد (morfed) ا. ع. بازیگر و رفاده سازنده.

مرفش (merfac) ا. ع. بادزن و مروحه.

مرفش (morfec) ص. ع. عیاش. و بی‌پروای در مباشرت بازنان و خوردن در سر میز.

مرفشة (merfacat) ا. ع. پاروب.

مرفض (moraffaz) ص. ع. **شیء مرفض**: چیز پریشان و متفرق.

مرفق (marfaq) و (marfeq) و (merfaq) ا. ع. آنچه بوی از کاری نفع یابند قوله تعالی: **ویهیئ لکم من امرکم مرفقاً** من قرء مرفقاً جعله مثل مقطع ومن قرء مرفقاً جعله اسماً مثل مسجد ویجوز مرفقا بفتح الفاء مثل مطلع ولم یقرا به.

مرفق (marfaq) و (marfeq) و (merfaq) م. ع. **رفق رفقاً و مرفقاً** (marfaqan) و (marfeqan) و (merfaqan) ر. رفق.

مرفق (marfeq) و (merfaq) ا. ع. آرنج و محل اتصال زراع: باعضد. ج: مرافق. وآنچه بدان تکیه کنند. ج. نیز: مرافق.

مرفق (merfaq) ا. ع. **مرفق الدار**: مطبخ و جای آبریز و جای برف انداختن و کنیف وخلا جای. ج: مرافق.

مرفق (marfaq) و (merfaq) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ آرنج.

مرفقة (merfaqat) ا. ع. نازبالش و وساده ومخده. وهرچه بدان تکیه کنند.

مرفقة (moraffaqat) ص. ع. **شاة مرفقة**: گوسپندی که هردو دست وی تاآرنج سپید باشد.

مرفو (marfovv) ص. ع. رفوشده.

مرفوت (marfut) ص. ع. شکسته و ریزه شده.

مرفوض (marfuz) ص. ع. **شیء مرفوض**: چیزمتروك ومانده شده. **وابل مرفوض**: شتران بچرا گذاشته‌شده.

مرفوع (marfu') ص. ع. باصطلاح نحو حرکت رفع داده شده.

مرفوع (marfu') م. ع. **رفع البعیر فی سیره رفعاً و مرفوعاً**: تند رفت شتر. و **رفع البعیر**: تند دوانید شتر را. لازم ومتعدی.

مرفوع (morfu') ا. ع. نوعی از دویدن. یق: **هذه دابة لیس لها مرفوع**.

مرفوع (marfu') ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ بلند داشته شده وبرداشته شده. و رفع کرده شده. وبلند کرده شده.

مرفوعة (marfu'at) ص. ع. قوله تعالی: **وفرش مرفوعة** یعنی بعضی فرق بعضی. ویا نزدیك گردانیده شده برای ایشان. ویامراد زنان مکرمه است.

مرفوغة (marfuqat) ا. ع. زن خردکس که کسی جماع باآن نتواند.

مرفوق (marfuq) ص. ع. **بعیر مرفوق**: شتر مبتلا به درد آرنج.

مرفه (marfe) ا. پ. قسمی از طبل که بتازی مرفا گویند.

مرفه (moraffah) ص. ع. آسوده و تن آسان.

مرفه (moraffah) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ آسوده و راحت و بااستراحت و خشنود. وخوشدل وسعادتمند. وبرخوردار. و **مرفه البال** و یا **مرفه الخاطر**: آسوده و خوشحال. و **مرفه الحال**: تن آسان.

مرفه (moraffeh) ص. ع. دهندهٔ آسایش و راحت.

مرفه‌احوال (moraffah-ahvâl) و **مرفه حال** (moraffah-hâl) ص. پ. آسوده وتن آسان.

مرق (marq) ا. ع. سرود کنیزکان وفرومایگان. و پوست بوی گرفته. وگوشتی که درپوست بازکرده مانده باشد. ونیز خار خوشهٔ غله. ج: امراق و مروق. **واصابه ذلك فی مرقك**: این مصیبت بدو رسید از جرم تو واز جهت تو.

مرق (marq) م. ع. **مرقت القدر مرقاً** (ازباب نصر): فراوان کردم شوربای آن دیك را. وشوربا در دیك کردم. و **مرق فلان فلاناً**: بسرعت و شتاب نیزه‌زد فلان مر فلان را. و **ومرق الجلد**: برکند پشم آن پوست را. ویا دفن کرد آن پوست را تابریزد پشم وموی آن. و **مرق السهم من الرمیة مروقاً**: نرسید تیر به‌نشانه و از جانب دیگران گذشت و **مرق من الدین مروقاً**: خارج شد از دین.

مرق (marq) و (maraq) ا. ع. **بئر مرق**: نام چاهی در مدینهٔ طیبه. و کذلك **بئر مرق**.

مرق (merq) ا. ع. پشم بوی بد گرفته.

مرق (morq) ا. ع. ج. امرق: گرگان پشم ریخته.

مرق (maraq) ا. ع. شوربا. وآفتی که درکشت وپالیز افتد وبفارسی شیرینه‌گویند. ونام دهی درموصل.

مرق (maraq) م. ع. **مرقت النخلة مرقاً** (ازباب سمع): افتادبار آن خرمابن از بسیاری. و **مرقت البیضة**: گنده وتباه گردید آن تخم مرغ ومانند آب‌شد.

مرق (maraqq) ا. ع. تنك جای نرم شکم. ونرمهٔ گوش. ج: مراق.

مرق (moreqq) ص. ع. خوشنویس. و **فرس مرق**: اسپ تنك سم.

مرقاة (marqa'at) و (merqa'at) ا. ع. زینه ونردبان .

مرقاة (marqât) و (merqât) ا. ع. پایهٔ نردبان . و آلت بالا رفتن . و محل بالا رفتن . ج : مراقی .

مرقاق (merqâq) ا . ع . آنچه بدان نانرا تنک نمایند .

مرقال (merqâl) ص . ع . **ناقة مرقال** : ماده شتر شتاب رو . و لقب هاشم بن عتبه رضی‌الله عنه‌لان علیا علیه‌السلام اعطاه‌الرایة بصفین وکان یرقل بها .

مرقب (marqab) و **مرقبة** (marqabat) ا. ع. جای دیدبان‌دربلندی .

مرقب (moraqqab) ا. ع. پوستی که ازجانب گردن آنرا باز کرده باشند .

مرقة (maraqat) ا. ع. یك‌مقداری از شوربا . ویا نوعی از شوربا .

مرقد (marqad) ا. پ. هرداروی راحت کننده وآرام نماینده مانند تاتوله و تریاك و جز آن .

مرقد (marqad) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ جائی که در آن مرده را دفن کرده باشند وگور .

مرقد (marqad) ا. ع. خوابگاه . و گور و قبر و مضجع . ج : مراقد .

مرقد (morqed) ا. ع . داروئی‌که خورنده را خواب‌آورد . و راه روشن .

مرقدی (merqqedâ) ص . ع . **رجل مرقدی** : مرد شتابکار .

مرقسی (marqasiyy) ص . ع . منسوب بطایفهٔ بنو امریءالقیس .

مرقشیشا (marqacicâ) ا. پ. یکنوع سنك سیاهی که در داروهای چشم بکار برند .

مرقص (morqes) ص. ع. رقصاننده . و آنکه ترغیب بررقص میکند .

مرقط(moraqqat) ص. ع. داغدار و لکه‌دار .

مرقع (moraqqa') ص. ع. دربی زده شده . و مرمت شده .

مرقع (moraqqa') ا ـ ص . پ. مأخوذ ازتازی ـ ساخته شده از پاره پاره های بهم جمع کرده . و خرقه ودلق درویشان . و کتاب تصاویر . وکتابی که ازقطعه‌های خطوط مختلف ترتیب داده شده باشد .

مرقع (moraqqe') ص. ع. دربی زننده .

مرقعان (marqa'âne) ا . ع . مردگول .

مرقعانة (marqa'ânat) ا . ع . زن گول .

مرقع دار (moraqqa'.dâr) ص. پ. کسیکه پاره پاره‌های چند جمع آوری‌کرده و از آنها جامه میسازد . و آنکه جامهٔ مرقع میدوزد. و **مرقع دار ابلیسی** : خلیفهٔ ابلیس وطایفه شیطانی. و اعمال ناشایست در درلباس تقوی و تصوف .

مرقق (moraqqaq) ص. ع. تنك کرده شده و نازك شده . وتیز شده .

مرقل (morqel) و **مرقلة** (morqelat) ص. ع. **ناقةمرقل**: ماده شتر شتاب رو . وکذلك **ناقة مرقلة**.

مرقم (merqam) ا . ع . قلم و خامه وبکسی که خشم و قهر وی سخت گردد گویند : **طغی مرقمك** : طغیان کرد خامهٔ تو. ونیز **جاش‌مرقمك** و **غلامرقمك** و **طفح مرقمك** و **ارتفع مرقمك** و **فذف مرقمك** نیز میگویند .

مرقوم (marqum) ص . ع . خطدار . و **کتاب مرقوم** : نامهٔ مهر کرده شده . و **ثور مرقوم القوائم** : گاوی که در پایهای وی خطهای سیاه باشد. وکذا : **حمار مرقوم القوائم** .

مرقوم (marqum) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ نوشته شده و نوشته و مسطور و مکتوب . و بیان شده وتوصیف شده . و نگارش یافته و نگاشته شده . و شمرده شده. ودرپیش ذکر شده. و **مرقوم کردن** : رقم کردن و نگاشتن .

مرقومات (marqumât) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ نوشته‌جات و مکتوبات .

مرقومة (marqumat) ص . ع . خطدار . و **دابة مرقومة** : ستوری که در پایهای آن خطوط داغ باشد .

مرقومة (marqumat) ا. ع. زمین کم گیاه .

مرقومه (marqume) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مرقوم . و. مرقوم .

مرقون (marqun) ا . پ . نام یکی ازپیشوایان‌مجوس‌که قائل بر سه‌اصل‌است .

مرقون (marqun) ا . ع . مرقوم وخطدار. ونوشته شده .

مرقی (marqâ) ا. ع. محل وموضع بالا رفتن . ج : مراقی .

مرقی (marqiyy) ص. ع. افسون شده ومحفوظ شده ازسحر و جادو .

مرقیا الانف (marqaya-l-anfe) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه : دوطرف بینی .

مرك (marek) ا . ع . مأبون و ابنه زده .

مرك (morakk) ا . ع . **ارض مرك علیها** : زمین باران نرم رسیده .

مركاح (merkâh) ص. ع. **سرج مرکاح** : زینی که از پشت اسب رود . و کذلك : **رجل مرکاح** .

مرکب (markab) ا. ع. برنشستن

از ستور و کشتی. ج : مراکب . و یوم المرکب : روزی که خلیفه بازینت وخدم و حشم و عساکر سوار می شود. الحدیث : اقبل ابو محمد علیه السلام من دار العامة یوم المرکب .

مرکب (markab) م. ج. رکب رکباً ورکوباً و مرکباً . ر . رکب.

مرکب (markab) ا. پ. مأخوذ ازتازی - اسب وشتر و گردون و کشتی وهر چیز که برآن سوار شوند. و**مرکب جم**: باد. و **مرکب جمام** : اسبی که بهتندی و شتاب جو میخورد.

مرکب (morakkab) ص . ع . هرچیز قرار گرفتهٔ بعض آن بربعضی . و هر چیز در نشاندهٔ در چیز دیگر مانند نگین در انگشتری و پیکان درتیر.

مرکب (morakkab) ا. ع. اصل ومنبت چیزی. یق : **فلان کریم المرکب**. و موضع ترکیب و کسی که اسب را برنصف غنیمت عاریت گیرد .

مرکب (morakkab) ا ـ ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ ترکیب شده و آمیخته شده و مخلوط شده . و حیوانی که نسل آن آمیخته باشد. و سیاهی دوات و زکاب و زگالاب و زگاله و شورم که بدان کتابت کنند و چیزی نویسند . و **جهل مرکب** : نادانی کلان و فاحش.

مرکب (morakkeb) ص . ع . آنکه بعض چیزیرا بربعضی قرار میدهند. و آنکه چیزیرا درچیز دیگر می‌نشاند مانندپیکان درتیر و نگین در انگشتری .

مرکبات (morakkabât) ا . پ. مأخوذ ازتازی ـ هرچیزی که ازچند چیزترکیب شده باشد ضد مفردات. ونیز هردرختی که از جنس نارنج و لیمو و جز آن باشد. و میوهٔ این درختها.

مرکز (markaz) و (markez) ا. ع. میان دایره. وجای باش مردم . وجائی که لشکریان را قیام لازم باشد. ج : مراکز.

مرکز (markaz) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ میان و میانگین و وسط هرچیزی . و **مرکز دایره**: وندسار یعنی‌آن نقطه از دایره که بعد همهٔ نقاط محیط آن دایره نسبت بوی مساوی باشد . و **مرکز خورشید** : آسمان چهارم. وعالم ودنیا .

مرکز راین (markaz-râyan) ا. پ. بهلغت زند و پازند : آن مقداری از گیاه که جزای مرتکب آن کشتن باشد .

مرکزنورد (markaz-navard) ص. پ. گردش کنندهٔ بردور مرکز .

مرکزوار (markaz-vâr) ص. پ. مانند مرکز .

مرکزی (markazi) ص . پ . منسوب بمرکز .

مرکض (merkaz) ا. ع. فروزینه.

مرکضه (merkazat) ا . ع . بازوی کمان . و اسبی که به پاهای خود زمین را بکند .

مرکضتان (merkazatane) ا. ع. بهصیغهٔ تثنیه : دو بازوی کمان.

مرکل (markal) ا. ع. راه وطریق. و پهلوی ستور که در راندن و تاختن مهمیز وپاشنهٔ پا بدان برخورد کند . ج : مراکل.

مرکل (merkal) ا . ع . پای.

مرکلان (markalâne) ا . ع . بصیغهٔ تثنیه : دو پهلوی اسب که در سواری پاشنهٔ پا بدان برخورد کند .

مرکلة (morakkalat) ص. ع. **ارض مرکلة** : زمین کوفته شدهٔ بهسمهای اسپان.

مرکن (merkan) ا. ع. لگن و تغار بزرگ که دروی جامه شویند .

مرکن (morakkan) ا ـ ص. ع. پستان بزرگ. وبزرگ پستان.

مرکنة (morakannat) ص . ع. **ناقة مرکنة الضرع** : ماده شتر دراز پستان .

مرکو (markovv) ا. ع. حوض بزرگ و جرموز کوچک .

مرکوب (markub) ا ـ ص. ع. سواری کرده شده و مرکب . و نام موضعی .

مرکوب (markub) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ اسب سواری و هرحیوانی که برآن سوار شوند . و ستور . و گردون . وراه که برآن سفر میکنند .

مرکوز (markuz) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ ثابت و مستحکم و برقرار و استوار . و نشانده شده و نهاده شده و نصب شده . وپوشیده شده . و دفن شده ودریافت شده و درك شده . و میل و خواهش و مراد . و **مرکوز خاطر** یا **مرکوز ذهن** : نشانده شدهٔ در خاطر یا ذهن و دریافت شده و حفظ شده ویاد مانده.

مرکوض (markuz) ص. ع. **فرس مرکوض** : اسب دوانیده شده.

مرکوك (markuk) ص . ع . **سقاء مرکوك** : مشك بهنیکوئی آراسته شده و اصلاح یافته .

مرکوم (markum) ص. ع. برهم نشانده. وفراهم آمده و جمع شده. قوله تعالی: **سحاب مرکوم** : ابر برهم نشسته .

مرگ (marg) ا. پ . فنای حیوة. و نیست شدگی زندگانی و موت و وفات. واجل. و **مرگ طبیعی** : اجل طبیعی . و

مرگ ماهی : ماهی زهره . و **مرگ موش** : سم الفار .

مرگ (morg) ا. پ. یکنوع زکامی که در اسب عارض گردد و از وی به انسان سرایت کند .

مرگا مرگ (margâ marg) و **مرگا مرگی** (margâ-marg) ا. پ. طاعون و وبا . وهربیماری که عمومیت حاصل کند و عام گردد .

مرگا مرگی زدگی (margâ-margi-zadagi) ا . پ . گرفتار شدگی بناخوشی عام و وبا و طاعون و جز آن .

مرگا مرگی زده (margâ-margi-zade) ص پ . مبتلای بناخوشی وبا وطاعون وبیماری عام .

مرگا مرگی ناك (margâ-margi-nâk) ص. پ. ناخوشی وبائی و عام .

مرگ پیچ (marg-piç) یای مجهول. ا. پ. نوعی از پیچ دستار بهادران که یك پیچ از دستار را تاب داده حلقه وار بطرف گوش و گردن آویزند و آنرا بدین جهت مرك پیچ می‌گویند که دارندهٔ آن بواسطهٔ شجاعت خودرا گرفتار مرك میداند .

مرگو (margu) ا. پ. گنجشك .

مرم (maram) ا. پ. مرهم .

مرم (moremm) ص. ع. خاموش. و مایل ببازی. و **ناقة مرم** : ماده شتر فربه که استخوانش دارای مغز باشد. ویادر استخوانش کمی مغز باشد.

مرماة (mermât) ا. ع . تیر خرد و سست . و تیری که بدان تیر اندازی آموزند . و پیکان گرد .

مرماة (mermât) و (marmât) ا. ع . پایچهٔ ستور و سم شکافته. و تندی که میانهٔ دوظلف ستور است .

مرمات (mermât) ا. پ . مأخوذ از تازی . تیر پیکان گردی که بدان تیراندازی آموزند .

مرمأت الاخبار (moramma'âtol-axbâr) ا. ع. خبرهای باطل و دروغ .

مرمات (moremmât) ا. ع . بلاها. ج : مرمة .

مرمار (marmâr) ا. ع. انار آبدار.

مرمار (marmâr) و **مرمارة** (marmârat) ا. ع. دختر نرم و نازك بدن جنبان از نشاط .

مرماش (mermâc) ا . ع . زن آرایده چشم. وزنی که هنگام نگاه چشم خود را بسیار جنباند .

مرمة (marammat) م. ع. **رمه رما و مرمة** ر. رم .

مرمة (marammat) و (merammat) ا. ع. لب گاو وهر حیوان سم شکافته .

مرمت (marammat) ا. پ. مأخوذ از تازی- تعمیر و اصلاح هرچیز خلل یافته .

مرمت خواه (marammat-xâ) واو معدوله ص . پ . محتاج به تعمیر و اصلاح .

مرمت طلب (marammat-talab) ص. پ. محتاج باصلاح وتعمیر .

مرمتی (marammati) ا- ص. پ. مأخوذ از تازی ـ منسوب به مرمت و احتیاج به تعمیر و اصلاح .

مرمثة (mormesat) ص. ع .
ارض مرمثة : زمینی که گیاه رمث رویاند.

مرمد (moramnad) ا . ع . خاکستر آلود . وبریان کردهٔ درخاکسترگرم.

مرمد (mormadd) ص . ع .
رجل مرمد : مرد گرفتار بیماری چشم.

مرمدة (mormaddat) ص. ع .
عین مرمدة : چشم رمد زده .

مرمر (marmar) ا. پ. یکنوع سنك آهکی بسیار سختی که بخوبی میتوان آن را هموار کرده جلا داد و در بناها و صنایع آنرا برای زینت بکار میبرند . وهرچیز نازك و لطیف ونرم ولرزان . وقسمی از پارچهٔ سفید اعلا.

مرمر (marmar) ا. ع . یکنوع سنك بسیار سختی . و نوعی از چادر زنان . و انار بسیار آب بویه . و هر چیز نازك و نرم و لرزان .

مرمرة (marmarat) ا. ع. باران بسیار.

مرمرة (marmarat) م. ع. **مرمر الرجل مرمرة** : خشم گرفت آن مرد . و**مرمر الماء** : روان کرد آبرا برروی زمین.

مرمریت (marmarit) ا. ع. بلا و سختی .

مرمریس (marmaris) ا. ع. بلا و سختی. ولغزان و تابان از هرچیزی . و گردن دراز و درشت. وزمینی که هیچ نرویاند.

مرمس (marmas) ا. ع. گور و جای گور .

مرمش (moarmmac) ص. ع .
رجل مرمش : مرد تباه چشم که پلك وی به نشود .

مرمض (marmez) ا. ع. جائی که مرموض سازند .

مرمعات (moramma'ât) ا. ع. خبرهای باطل. یق : **اتی فلان بمرمعات الاخبار** .

مرمعة (moramma'at) ا. ع. بیابان.

مرمعل (morama'ell) ا . ع . **ادرنفق مرمعلا** ای امض راشداً یعنی راه راست پیرو تو باشد .

مرمغل (mormaqell) ا. ع. پوستی که در دباغت نهاده باشند.

مرمق (mormaq) و (morammaq) ص. ع. **رجل مرمق العیش** : مرد تنگ زندگانی. ومرد فرومایه‌وحقیر وبدحال کذلک: **رجل مرمق العیش**.

مرمل (marmal) م. ع. **رمل رملا و رملاناً ومرملا** ر. رمل.

مرمل (mermal) ا. ع. بند کوچك از آهن.

مرمل (mormal) ص. ع. **سریر مرمل** : تخت بافتهٔ از رسن ومانند آن.

مرمل (mormel) ص. ع. **رجل مرمل** : مرد محتاج و بی زاد.

مرمّل (mormel) ا. ع. شیربیشه.

مرمّل (morammal) ص. ع. **خبیص مرمل** : افروشهٔ بخوبی جنبانیده شده.

مرمّل (morammel) ا. ع. شیر بیشه.

مرمنة (marmanat) ا. ع. انارستان.

مرموثاء (marmusâ) ا. ع. اختلاط. یق: **هم فی مرموثاء**.

مرموثة (marmusat) ص. ع. **بئر مرموثة** : چاهی که جای آب آن را از چوب گرفته باشند.

مرمورة (marmurat) ا. ع. دختر نرم و نازك و لرزان اندام از نشاط.

مرموز (marmuz) ص. پ. مأخوذ از تازی - بیان شدهٔ برمز. وسخن مرموز و مغلق را جراز رام گویند.

مرموض (marmuz) ا. ع. گوسپند ذبح شدهٔ شکم کفانیده و با پوست بروی سنگ ریزه‌های تفسیده انداخته و بروی آن خاکستر گرم ریزند تا پخته گردد.

مرموع (marmu') ص. ع. گرفتار بیماری درد و رگ.

مرموق (marmuq) ص. ع. باز نگریسته. و بناگاه سبك نگریسته.

مرموق (marmuq) ص. پ. مأخوذ از تازی - نازك و ظریف شده. و ضعیف و کوچك گشته.

مرمول (marmul) ص. ع. حصیر بافته شده. و نیز **مرمول** : پوشیده شدهٔ از ریگ. ودر زیر ریگ پنهان شده.

مرمهز (mormahazz) ا. ع. جای طمع وآز.

مرمهز (mormahezz) ص. ع. سبك ضد سنگین.

مرمی (marmâ) ا. ع. مقصد. وصید وشکار.

مرمی (marmi) ص. پ. مأخوذ ازتازی - انداخته شده.

مرمی (marmiyy) و **مرمیة** (marmiyyat) ص. ع. انداخته شده.

مرمئد (morma'edd) ا. ع. روان و جاری. و مرد رسا.

مرمیس (mermis) ا. ع. کرگدن.

مرن (marn) ا. ع. چرم نرم. و پوستین وجامه و کسوت. و عطا و دهش. و کرانه وجانب. وفرّ از دشمن. ونام گیاهی.

مرن (marn) م. ع. **مرن بعیره مرناً** (از باب نصر): چرب کرد سپل شتر خود را که سوده شده بود. و **مرن فلانا بالارض** : برزمین زد فلان را. و**مرن فلاناً علی الامر** : خوی گر گردانید و عادت داد فلان‌را برای آن کار. ونیز **مرن** : گریختن از دشمن.

مرن (maran) ا. ع. دو قطعه‌چوب بسته شدهٔ درتنهٔ درخت خرمابن که باغبان بر آن خواب کند.

مرن (maran) ا. ع. عادت و حال و حالت و خوی و خلق. و بانگ قتال و پیکار. یق: **مازال ذلك مرنی** یعنی همیشه حالت من این بود. و **هم علی مرن واحد** : یعنی خوی واخلاق ایشان یکی است.

مرن (morenn) ص. ع. مرغ فریاد کننده.

مرنان (mernân) ا - ص. ع. سخت وزشت. وکمان با آواز.

مرنب (marnab) ص. ع. **کساء مرنب** : گلیمی که رشته‌های آن آمیخته به پشم خرگوش باشد.

مرنب (marnab) ا. ع. نوعی از موش کلان.

مرنبانی (marnabâniyy) و (mornabâniyy) ص. ع. **کساء مرنبانی** : گلیم خرگوش رنگ. وکذلك: **کساء مرنبانی**.

مرنبة (marnabat) ص. ع. **ارض مرنبة** : زمین خرگوش ناك.

مرنة (morennat) ص. ع. کمان با آواز. و مرغان فریاد کننده. یق: **شجراء مغنة و اطیاره مرنة**.

مرنة (morennat) ا. ع. کمان.

مرنج (maranj) ا. پ. نام قلعه‌ای در هندوستان.

مرنح (morannah) ص. ع. بیهوش و سرگشته. وناو ناوان رونده از جهة سستی استخوان.

مرنح (morannah) ا. ع. بهترین عودبخور.

مرنحة (marnahat) ا. ع سینهٔ کشتی وجلو کشتی.

مرند (marand) ا. پ. نام شهری

از آذربایجان مابین تبریز وورود ارس.

مرنعة (marna'at) ا. ع. آوازهای بازاری. و وسعت وفراخی وخصب و مرغزار وقطعه‌ای ازصید واز شراب وطعام. وفراهم آمدنگاه خصومت ومانند آن ودر بارهٔ زن احمق وقتیکه صاحب ثروت شود میگویند: **وقعت فی مرنعة فعثی** بصیغة الامر من عاث یعیث اذا افسد.

مرنق (morannaq) ص. ع. **طائر مرنق**: مرغ بال شکسته.

مرنق (moranneq) و **مرنقة** (moranneqat) ص. ع. تاریک چشم از گرسنگی. یق: **لقیت فلاناً مرنقة عیناه**.

مرنگ (marang) ا. پ. نام قلعه‌ای در هندوستان که مرنج نیز گویند.

مرنگو (marangu) ا. پ. خارپشت بزرگ تیرانداز.

مرو (marv) ا. پ. یکنوع گیاهی خوشبوی. و سنگ آتش زنه. ونام شهری در خراسان.

مرو (marv) ا. ع. ج. مروة.

مرو (marv) ا. ع. نوعی ازریاحین. ونام شهری در خراسان و نسبت بسوی مروی (marviyy) و (maraviyy) ومروزی باشد

مرو (maro) پ. کلمهٔ نهی از رفتن یعنی بمان و حرکت مکن.

مروء (moru') ع. ج. مریء.

مروا (marvâ) ا. پ. فال نیک. ودعای خیر. و **مروای نیک**: فال نیک. و نام لحن بیست ودویم از سی لحن باربد.

مروأة (morov'at) م. ع. **مروء مروأة و مروة و مرؤة** (از باب کرم): صاحب مروت ومردی شد.

مروارید (morvârid) ا. پ. یکنوع مادهٔ صلب وسخت وسپید تابان که در درون بعضی صدفها متشکل میگردد. ویکی از گوهرها میباشد و **مروارید بستن**: خدمت و منصب نو یافتن و ترقی در احوال بهم رسیدن. و خجل و شرمنده شدن و خجالت کشیدن. و **مروارید ناسفته**: مرواریدی که سوراخ نشده باشد. و دوشیزه و باکره و سخن بکر که تا کنون کسی نگفته باشد. و **آب مروارید**: بیماری که ازپیری درچشم پدید میآید و چشم نابینا میگردد.

مرواریدی (morvâridi) ص. پ. منسوب بمروارید وهرچیزی که بشکل و هیئت مروارید باشد.

مروان (marvân) ا. ع. نام کوهی واز اعلام تازیان است. و **مروان ابن الحکم بن العاص**: چهارمین خلیفهٔ اموی که در سال ۶۴ هجری مردم شام باوی بیعت کردند ودر ۶۵ زن او که مادر خالدبن یزید بود وی‌را خفه کرد ومدت نه ماه وچند روز پیش خلافت نمود. و **مروان بن محمد بن مروان بن الحکم بن العاص**: چهاردهمین خلیفهٔ اموی درسال ۱۳۲ هجری در حوالی رود نیل بدست سپاه سفاح کشته شد. وخلافت بنی‌امیه سپری گردید درحالیکه پنج سال وچند ماه خلافت کرده بود.

مروب (mervab) ا. ع. خنور ویامشکی که درآن شیرمیخوابانند. ج: مراوب.

مروب (moravvab) ص. ع. **سقاء مروب**: مشک شیر خوابانیده. المثل: **اهون مظلوم سقاء مروب**.

مروة (marvat) ا. ع. سنگ سپید درخشان که از آن آتش گیرند. وسخت‌ترین سنگها. ج: مرو. و نام کوهی بمکه.

مرؤة (moro'at) و **مروة** (morovvat) م. ع. ر. مروأة.

مروت (maru't) ا. ع. زمین پیوسته نم‌دار که هیچ نرویاند.

مروت (morut) ع. ج. مرت.

مروت (morovvat) ا. پ. مأخوذ از تازی - مردی ودلیری ومردانگی ودلاوری وتوانائی وجوانمردی. وانسانیت. وملاطفت ونرم دلی. وهمت. وسخاوت. وانصاف. و **بی‌مروت**: بی‌انسانیت. بد خلق وبی‌آزرم و بی‌ادب و درشت و سخت دل وبی‌انصاف.

مروت (marrut) ا. ع. نام رودباری. ونام شهری مرتازیان را.

مروتة (morutat) ا. ع. بی گیاهی زمین. وتنکی وکمی ابرو وحاجب.

مروث (marvas) ا. ع. روده‌ای از ستور که در آن دبر است.

مروج (moruj) ع. ج. مرج.

مروج (moravvaj) ص. ع. روائی یافته.

مروج (moravvej) ص. ع. روائی دهنده.

مروج (morevvej) ا. پ. مأخوذ از تازی - ترویج دهنده و روائی دهنده و آنکه سبب شود روائی و انتشار چیزی را. و **مروج علوم**: روائی دهنده ومنتشرکنندهٔ علوم.

مروح (maruh) ص. ع. شادمانی و نشاط آور. و **فرس مروح**: اسب شادمان و خوش خرام. و **قوس مروح**: کمان خوش آیند. از خوبی ساخت آن وکمان نیک تیر گزار. و **غدیر مروح**: غدیر باد رسیده شده.

مروح (mervah) ع. ج. مروحة.

مروح (moravvah) ص. ع. **دهن مروح**: روغن خوش بوی یافته.

مروح (moravveh) ا. ع. فروشندهٔ خوشبوی و عطر فروش.

مروحة (marvahat) ا. ع. بیابان

وجای بادگذر . ج : مراوح .

مروحة (mervahat) ا . ع . بادکش. و بادزن . ج : مراوح و مروح .

مروحت (mervahat) و **مروحه** (mervahe) ا. پ. مأخوذ از تازی - باد زن و دارف و دارو .

مروخ (marux) ا. ع. روغن وهر چیز دیگری که بربدن مالند .

مروخوش (marv-xoc) واو معدوله ا . پ. نام گیاهی خوشبوی .

مرود (marvad) و (morvad) م . ج . **ارود ارواداً و مروداً** (marvadan) و (morvadan) و **رويداء** و **رويدية** (rovaydiyatan) و (rovaydiyyatan) : نرم رفت ونرم راند .

مرود (mervad) ا. ع. میل‌سرمه. وآهن حلقهٔ لگام که گردان باشد. وچرخ آهنین دول .

مرود (morud) م . ج . **مرد مروداً و مرادة** . ر. مرادة.

مرود (morud) ا . پ. امرود و گلابی .

مرودة (morudat) م. ج. **مرد مرداً و مردودة** . ر. مرد.

مرودك (maravdak) و (moravdak) ص. ع. **غلام‌مرودك** : کودك نوجوان خوشگل. و کذلك **مرودك**.

مرودكة (maravdakat) و (moravdakat) ص . ع . **جارية مرودكة** : دختر نوجوان خوشگل و کذلك **مرودكة** .

مرور (morur) ا - ع. ج. مرة.

مرور (morur) م. ع. **مرمراً ومروراً** . ر. مر.

مرور (morur) ا.پ. مأخوذ از تازی - گذر ومحل گذر وجای گذر وعبور ومحل رفتن وگذار و خیابان وگذرگاه. و **مرور ایام و یا مرور زمان** : گذر روزگار . و **مرور کردن** : و یا **مرور و عبور کردن** : گذشتن وگذر کردن و رفتن . و **راه مرور** : گذرگاه و جای گذر .

مرورا (mar-urâ) پ . مخفف مرا و را .

مروراة (maravrât) ا. ع. بیابان و زمینی که هیچ نرویاند . ج : مروری و مرورِیات ومراری .

مرورشك (marv-reck) ا. پ. تخم گیاه مرو .

مرورود (marv-rud) ا . پ . رود مرغاب و نام جائی .

مروری (maravrâ) و **مرورِیات** (maravrayât) ع. ج : مروراة .

مروریه (marvarie) ا . پ . کاسنی صحرائی و کاهوی تلخ.

مروز (moruz) ا. پ. نام گروهی در هراة .

مروزی (morvaziyy) ص . ع منسوب بشهر مرو . یق : **رجل‌مروزی**. ج : مراوزة .

مروزية (marvaziyyat) ا . ع . بلغت اهالی مراکش: گوشت گوسپند بریان شدهٔ باعسل وبادام و زعفران وفلفل .

مروس (marvas) ا. پ. عادت.

مروس (marus) ص. ع. **بكرة مروس** : چرخ چاهی که ریسمان آن ازجای خوددرآمده درمیان چرخ ومیلهٔ آن افتاده‌باشد.

مرؤس (mar'us) ص. ع. کسیکه به سروی رسیده باشد .

مرؤس (mar'us) ا . ع . آنکه فقط شهرت او درسرش باشد و بزرك سر. و رعیت. و عامهٔ مردم .

مرؤس (mar'us) ا. پ. مأخوذ از تازی - تابین ومطیع . وکسیکه درتحت‌اطاعت رئیس باشد .

مروسیدن (morusidan) واو مجهول . ف - ل - م. پ. چاره کردن ودوا ومداوا کردن . وآموخته شدن وعادت کردن . ورنج بردن .

مروش (maruc) واو مجهول . پ. کلمهٔ نهی یعنی روشن مکن.

مروش (moruc) ا. ع. خراشیدگیها.

مروشاهجان (marv-câh-jân) و **مروشهجان** (marv-cah-jân) ا. پ. نام شهر مرو درخراسان .

مروص (marvas) ا.ع. شترمادهٔ شتاب رو .

مروض (maruz) و **مروضة** (maruzat) ص . ع . رام کرده . یق : **فرس مروض و ناقة مروضة** .

مروط (morut) ج. مرط.

مروع (moravva') ا. ع . مرد درست و راست فراست . و مردی که ملهم بصواب شده‌باشد .

مروع (moravve') ص. ع. سهمگین وهولناك. وترسیده شده از الهام .

مروق (moruq) ا. ع. ج. مرق.

مروق (moruq) م . ع . **مرق مرقاً و مروقاً** . ر. مرق.

مروق (moravvaq) ص . ع . صاف کرده شده و مصفا و صاف و روشن و پالوده شده. و **بیت مروق** : خانهٔ رواقدار.

مروق (moravvaq) ص . پ . مأخوذ از تازی - پالوده شده و صاف . و **آب مروق** : آب‌صاف وصاف کرده شده.

و **شراب مروق** : شراب صاف و پالوده شده که اصلا غش در آن نبود.

مروق (moravveq) ا. پ مأخوذ از تازی - ورباقی سازنده و معمار. وکسیکه بر سقف ودرهای خانه پرده بندد.

مرول (merval) ا. ع. مردی که لعاب دهان وی بسیار باشد. و قطعه ای از ریسمان سست.

مرون (marun) ص. ع. مغلوب و مقهور. یق : **هو مرون به**.

مرون (morun) م. ع. **مرن مرانة و مرونا و مرونة**. ر. مرانة.

مرؤن (mar'una) ع. ج. مرء (mar') و (mer') و (mor').

مرونة (morunat) م. ع. **مرن مرانة و مرونة و مرونا**. ر. مرانة.

مرؤوس (mar'us) ع. ر. مرؤس.

مروه (marve) ا. پ. نام کوهی در مکه.

مروه (moravvah) ص. پ. ماخوذ از مروح تازی - خوشبو و معطر.

مروه (moravveh) ص. پ. مأخوذ از مروح تازی - سخت خوشبوی و معطر کننده.

مروی (marvâ) ا. ع. نام موضعی.

مروی (mervâ) ا. ع. ریسمانی که بدان بار براشتر استوارکنند ج. مراوی.

مروی (marvi) ا. پ. مأخوذ از تازی - روایت شدهٔ از آنحضرت و ائمه سلام الله علیهم و وارد شدهٔ از ایشان.

مروی (marvi) ص. پ. منسوب بشهر مرو.

مروی (morvi) ص. ع. **ماء مرو** : آب تشنه سیراب کن.

مروی (marviyy) ص. ع. حدیث ویا شعر روایت شده و نقل شده. و **مروی عنه** : کذلك.

مروی (marviyy) و (maraviyy) ص. ع. منسوب بشهر مرو. یق : **ثوب مروی** و کذلك : **مروی**.

مره (morh) ع. ج. امره ومرهاء.

مره (marah) م. ع. **مرهت عینه مرها** (از باب سمع) : بی‌سرمه شد چشم وی. وتباه گردید چشم او ازبیسرمگی. وسپیدگشت جای سرمه از گرداگرد چشم او.

مره (mareh) ص. ع. سست و ضعیف وتباه‌شده. و **رجل مره الفواد** : مرد بیمار دل وگرفتار عشق.

مره (marre) ا. پ. شمار و حساب و تعداد. واندازه و پیمانه.

مره (marre) ا. پ. مأخوذ از تازی - بار و دفعه. و **بالمره** : دفعة و غفلة. وناگاه و کاملا ویکبارگی.

مرهاء (marhâ) ص. ع. مؤنث امره یق : **امراة مرهاء** : زن تباه چشم از نکشیدن سرمه. و **عین مرهاء** : چشم تباه شده از بیسرمگی. ج : مره.

مرهاء (merhâ) ص. ع. **فرس مرهاء** : اسب شتاب رو. ج : مراهی.

مرهب (morheb) ص. ع. ترساننده.

مرهب (morhab) ا. ع. از اعلام است.

مرهبل (morahbal) و (morahbel) ا. ع. سخن مبهم که بفهم نیاید.

مرهة (morhat) ا. ع. سپیدی خالص. وگوی که درآن آب باران گردآید. و نام پدر بطنی.

مرهج (morhej) ص. ع. **نوء مرهج** : ستارهٔ بسیار باران.

مرهصة (marhasat) ا. ع. پایه و درجه و منزلت و مرتبه. ومحل سودگی سم ستور. ج : مراهص.

مرهط (morahhat) ص. ع. **رجل مرهط الوجه** : مردآماسیده‌روی.

مرهف (morhaf) ص. ع. **سیف مرهف** : شمشیر تنك و نازك. و **فرس مرهف** : اسب باریك شکم که استخوانهای پهلوی آن درهم بود و آن عیب است.

مرهف (morhef) ص. ع. آنکه شمشیر را تنك کند وتیز نماید.

مرهق (morhaq) ا. ع. کسی که درك میکند که کشته خواهد شد.

مرهق (morahhaq) ا. ع. موصوف بظلم وستم. ومتهم ببدی و شر. وآنکه وی را مردمان و مهمانان بسیار فراهم آیند.

مرهل (morahhal) ا. ع. آماسیده. یق : **اصبح مرهلا** اذا تهیج.

مرهم (marham) ا. ع. مأخوذ از مرهم فارسی و بمعنی آن. ج : مراهم.

مرهم (marham) ا. پ. آنچه برجراحت نهند تابه شود و بریزه نیز گویند

مرهم بها (marham-bahâ) ا. پ. حق العلاج جراح.

مرهم پرست (marham-parast) ا. پ. دانای بمداوای جراحت ومرهم نهادن برآن.

مرهمة (marhamat) م. ع. **مرهمت الجرح مرهمة** : مرهم گذاشتم برزخم.

مرهم دان (marham-dân) ا. پ. ظرفیکه در آن مرهم را ضبط میکنند.

مرهمس (morahmas) ص. ع. **امر مرهمس و مدهمس** : کار پوشیده و پنهان.

مرهم نه (marham-neh) ا. پ.

آنکه مرهم بروی زخم مینهد .

مرهوب (marhub) ص . ع . آنکه ازوی بترسند . **والله تعالی مرهوب** ای مرهوب عقابه .

مرهوب (marhub) ا . ع . شیر بیشه . واز اعلام اسمی .

مرهود (marhud) ص . ع . سست ونا پایدار و بی ثبات . وسخت کوبیده شده . و **امر مرهود** : کار نااستوار و مبهم و مشکوک . ونیز غیرعازم برکاری . ج : مرهودین . یق : **ترکتهم مرهودین** یعنی گذاشتم ایشان را غیرعازم برکاری .

مرهودین (marhudina) ع . ج . مرهود .

مرهوص (marhus) ص . ع . **فرس مرهوص** : اسب سوده سم از سنك وجز آن .

مرهوف (marhuf) ص . ع **رجل مرهوف البدن** : مرد باریك اندام .

مرهوك (marhuk) ص . ع . سخت سوده وشکستهٔ میان دو سنك .

مرهوك (morahvak) ص . ع . **امر مرهوك** : کار سست و مضطرب .

مرهوم (marhum) و **مرهومة** (marhumat) ص . ع . باران نرم رسیده . و **روضة مرهومة** : مرغزار باران نرم رسیده .

مرهون (marhun) ا . ع . گروی ومتاع گرو گذاشته شده .

مرهون (marhun) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ گرو گذاشته شده . و**مرهون منت** : بستهٔ وفاداری وحقشناس ورهین منت .

مریء (mari') ص . ع . با مروت ومردمی . و **طعام مریء** : طعام گوارنده که بزودی هضم گردد . و**کلاء مریء** : گیاه گوارنده .

مریء (mari') ا . ع . گلوی سرخ از مردم و گوسپند وجز آن یعنی مجرای طعام وشراب ازدهن و حلق بمعده و شکنبه . ج : امرئة و مروء .

مریء (moray') ا . ع . مصغر مرء یعنی مرد خرد و کوچك .

مری (mary) م . ع . **مریت الناقة مریاً** (ازباب ضرب) : بسودم سر پستان آن ماده شتر را ومالیدم تاشیر برآید . و **مریت الفرس** : برآوردم از آن اسب بضرب تازیانه آنچه داشت . و **مریت الشیء** : برآوردم آن چیزرا . و **مری الفرس بیدیه** : بادست ویای سود آن اسب زمین را . و بازی کنان جنبانید دست و پای را . و **مریت الریح السحاب** : افشرد باد ابر را وآب برآورد از آن . و **مری حقه** : منکر شد حق اورا . ومنه قریء قوله تعالی : **افتمرونه علی یاری** . و **مری فلاناً ماة سوط** : زد برفلان صد تازیانه . و **مری الفرس** : دست کشان ویا پای کشان رفت آن اسب از شکستگی و لنگی .

مری (meri) یای مجهول ا . پ . سعی وکوشش وبرابری باکسی در قدر ومرتبه . وبزرگی و اتحاد و موافقت و معاهده خصوصاً درآزار کسی . وخصومت وادعا . و بشارت و مژدگانی .

مری (morrâ) ص . ع . مؤنث امر یعنی تلخ تر .

مری (mariyy) ا . ع . ماده شتر پرشیر که از دست سودن برپستان شیر برمیآید وروان میگردد . ج : مرایا .

مری (morriyy) ا . ع . آبکامه . ر . آبکامه .

مریاء (maryâ') ا . ع . جای دیدن وبرجی که پاسبان در آن قرار میگیرد .

مریاع (meryâ') ص . ع . **ناقة مریاع** : ماده شتر زودشیر وزود فربه شو . وماده شتری که بدون راعی درچراگاه میرود و باز میگردد .

مریافلن (moryâfelon) ا . پ . مأخوذ از یونانی ـ یکنوع گیاه دوائی که ازشام آورند ومعنی این کلمه در زبان یونانی هزاربرك است .

مریان (morayyâne) ا . ع . بصیغهٔ تثنیه : حنظل و افتیتین بحری .

مریب (morib) ص . ع . صاحب شك وتهمت و در شك افگنده . و**شك مریب** : شك در قلق و اضطراب افگنده .

مریة (meryat) و (moryat) ا . ع . بتازیانه برآوردن تك اسب ، اسم مصدر است . وماده شتر بسیار شیر . و پیکار وخصومت . و شك . قوله تعالی : **فلاتك فی مریة منه** بالکسر و الضم .

مریت (morriyyat) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ تلخی .

مریث (morayyas) ص . ع . **رجل مریث العینین** : مرد سست نظر .

مریج (marij) ص . ع . **امر مریج** : کار مختلط و شوریده و درهم و مشتبه . و **خوط مریج** : شاخهٔ درآمدهٔ در شاخه ها .

مریج (marij) ا . ع . استخوانك سپید اندرون سرون . ج : امرجة .

مریج (marrij) ا . پ . مأخوذ از ترکی ـ نام رودخانه‌ای در بلغارستان .

مریح (marih) ص . ع . غدیر باد رسیده . و **روض مریح** : مرغزار باران رسیده .

مریح (merrih) ص . ع . نیك شادمان وفیرنده و خرامنده . ج : مریحون .

مریحون (merrihun) ص . ع .

ج : مریخ .

مریخ (marix) ا . ع . سرون درون سرون . واستخوانك نرم‌درون سرون .

ج : امرخة .

مریخ (merrix) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چهارم کوکب سیار در عالم شمسی که بهرام نیز گویند و باعتقاد بطلیموس کوکب سیاری که در آسمان پنجم واقع شده . و نیز **مریخ** : انگشت وزغال افروخته . وباصطلاح کیمیا آهن و فولاد . و**مریخ آفتاب** : عالم آتش شعله ناك . و **مریخ ذنب فعل** ویا **مریخ ذنب فعل زحل سیما** : زنجیری که برپای ستوران گذارند . و**مریخ زحل خوار** : آتش انگشت و زغال یعنی زغالی که اخگر شده باشد نه چوب وهیزم . و **مریخ وکیوان دیدن** : انگشت وزغال نیم سوخته در منقل دیدن .

مریخ (merrix) ا . ع . ستارهٔ فلك پنجم از ستارهای خنس . و مردا سنك . وگول واحمق . وتیر دراز چهارپره .

مریخ (morayyax) ا . ع . مرداسنك . واستخوانك نرم‌درون سرون .

مریخ سلب (merrix-salab) ا . پ . لباس سرخ وسرخ پوش .

مریخی (merrixi) ص . پ . منسوب بمریخ . وموجود شده درتحت اثرمریخ .

مرید (marid) ص . ع . سرکش و گردن کش وخودسر ومتمرد و نافرمان . ج : مرداء .

مرید (marid) ا . ع . خرمای در شیر نهاده ویا در آب وشیر نهاده .

مرید (morid) ص . ع . اراده کننده وخواهنده واختیار کننده . ج : مریدون .

مرید (morid) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آرزومند ومشتاق وخواهان . وشاگرد وتلمیذ . و پس ایست و آنکه پیروی نماید و فرمانبرداری کند دیگری را . وآنکه اطاعت کند شیخ ومرشد خود را . ومرد طالب علم . و نیز شیطان .

مرید (merrid) ص . ع . سخت سرکش .

مریداء (moraydâ') ا . ع . پردهٔ نازکی در میانهٔ ناف و عانه . و نام قریه‌ای دربحرین .

مریدانه (moridâne) ص ـ م ف . پ . مأخوذ از تازی ـ منسوب ومتعلق بمرید و بطور ارادت .

مریدن (maridan) ف ل ـ م . پ . یخ بستن و منجمد کردن و فسردن .

مریدون (moriduna) ص . ع . ج : مرید .

مریدی (moridi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ شاگردی واطاعت و فرمانبرداری .

مریر (marir) ص . ع . تلخ . ج : مرار . و **رجل مریر** : مرد توانا وبازهره .

مریر (marir) ا . ع . عزیمت و آهنك وعزم . وریسمان سخت تافته . وریسمان باریك . و زمین خالی و فارغ از هر چیزی . ج : مرائر .

مریر (morayyar) و (morayyer) ص . ع . آنکه از فربهی در اذیت باشد .

مریراء (morayrâ') ا . ع . دانهٔ تلخ وسیاه رنك که درگندم پیدا میشود و آنرا تلخه گویند . ودختر نازك ولطیف اندام لرزان از فربهی .

مریرة (marirat) ا . ع . تاه ریسمان . وچیرگی . وارجمندی نفس . وریسمان سخت تافته . وریسمان دراز باریك . وآهنك وعزیمت . ج : مرائر .

مریرة (merrirat) ا . ع . عزیمت و آهنك .

مریز بانك (moriz-bânk) و (moriza-bânak) ا . پ . نام گیاهی که خوب‌کلان نیز گویند وتخم آنرا بارتنگ نامند .

مریس (maris) ا . ع . خرمای آغشته وتر . و اشکنه و ترید و شیر و هرچیز لغزان وتابان .

مرئس (mora''es) ا . ع . شیر درنده .

مریش (maric) ص . ع . **سهم مریش** : تیر پرنهاده . وقولهم : **ماله اقذ ولا مریش** یعنی اورا چیزی نیست .

مریش (morayyac) ص . ع . **سهم مریش** : تیر پرنهاده .

مریش (morayyac) ا . ع . شتر بسیار پشم در روی و گوش و کم گوشت . و چادر منقش . ومردست پشت . وهودهٔ اصلاح یافته از دوال ومانند آن .

مریشة (morayyacat) ص . ع . **ناقة مریشة اللحم** : شتر مادهٔ کم گوشت .

مریشم (maricam) یای مجهول . ا . پ . خسته بند یعنی چیزی که برجراحت بندند و رفاده .

مریض (mariz) ص . ع . مرد بیمار . ج : مراض و مرضی و مراضی .

مریض (mariz) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی . بیمار و دردمند و ناخوش و ناتندرست و ناتوان . و خسته و علیل . و **قول مریض** : سخن سست وضعیف . و دانش ناقص .

مریضة (marizat) ص . ع . مؤنث مریض یعنی زن بیمار . ج : مراض و مراضی . و **ارض مریضة** : زمین نابرومند . و **ریح مریضة** : بادسست حال . و**شمس مریضة** : آفتابی که از ابر و جز آن نیك گشاده وصاف نباشد . و **عین مریضة** :

چشم خمارناك .

مریضخانه (mariz-xâne) ا . پ . بیمارستان .

مریضه(marize) ا . پ مأخوذ از تازی ـ زن بیمار .

مریط (marit)ا . ع . تیر بی‌پر . ج : امراط ومراط . ومابین رستنگاه موی‌بند دست و پای ستور وسم آن . و نام رگی در بدن . وهمامریطان .

مریط (morayt) ا . ع . نام‌جائی . ونام کسی .

مریطاء (moraytâ') ا.ع.مابین سینه وزهار. ومابین‌ناف وزهار. و پوست‌تکی ما بین‌آنها. وتهی جای ازلب زیرین.وبروت. وبغل و آنچه گرداگرد عنفقة یعنی ریش بچه باشد . و نام دو رگ که وقت بانك کردن برآید و باد کند.

مریطان (maritâne) ا . ع . بصیغهٔ تثنیه : نام دو رگ دربدن. ر. مریط.

مریطی (moraytâ) ا . ع . کام دهن. ولهات. وجلد میان ناف وموی‌زهار.

مریع (mari') ص . ع . چراگاه بسیار آب وفراخ علف. ج: امراع وامرع.

مریغ (morayyaq) ا . ع . هرچیز خاك‌آلود .

مریق(moriq') ص . ع . ریزنده.

مریق (morrayq) ا . ع . عصفر وزعفران .

مریق (morriq) ا . ع . اسبی که که بنای فربه شدن را گذاشته باشد.

مریق (morrayq) ا.ع. کسیکه ویرا هم چیزخوش آید وبه شگفت آورد.

مریقة(morayqat) ا .ع.شوربای ازشیرخش ساخته شده .

مرئلة (mor'elat) ا.ع. شترمرغ

مادهٔ با بچه وبچه‌دار.

مریم (merim) پ . کلمهٔ فعل بمعنی میریم یعنی بمیریم .

مریم (maryam) ا . ع . نام‌مادر حضرت عیسی علیه‌السلام. و هرزن پارسا که حدیث مردان را دوست دارد.

مریم (maryam)ا . پ. مأخوذ ازتازی ـ نام دختر عمران و مادر حضرت عیسی علیه السلام . و **مریم عور** : شاخ درخت رز در ایام خزان وبرك ریزان.

مرین (morin) ص . ع . کسیکه مواشی او هلاك شده باشند . ج : مرینون.

مرین (marrayne) ا . ع. بصیغهٔ تثنیه یعنی دوبار.

مرینا (marina) ا . ع . **ابو مرینا** . یك قسم ماهی . و **بنومرینا** : نام گروهی از اهل حیره .

مرینة (morinat) ا . ع.قسمی‌از ماهی اسطوانه‌ای شکل .

مرینون (morinuna)ع.ج.مرین.

مریه(morrayh) ص.ع. **سراب مریه** : سرابی که نمایان وناپدید شود.

مرئی (mar'i) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ نمایان وهویدا و هر چیزی که دیده می‌شود.

مرئی(mar'iyy)ا ـ ص.ع. انسانیت ومردی. ومنسوب بامرؤالقیس .

مرئیة (mar'iyat) ص.ع. **ارض مرئیة** : زمین خوش هوا .

مریئة (moray'at) ا . ع . مصغر مرأة : یعنی زن خرد وکوچك .

مز (maz) پ . ح. م. مزیدن ونیز کلمهٔ امریعنی بمك .

مز (mazz) ا. ع. صعب وسخت.

مز (mezz) م . ع . **مزه مزا** (ازباب نصر) : مکیدآنرا .

مز (mezz) ا . ع . اندازه ومقدار . وفضل وفزونی . یق : **له مز علیك** : مر اوراست فضل وفزونی برتو.

مز (mozz) ا ـ ص. ع می خوش مزه . و **رمان مز** : انار می خوش و **شراب مز** : شراب ترش وشیرین.

مزاء (mozzâ') ا.ع. می‌خوشمزه . ونوعی ازشراب.

مزأبر (moza'bar) و(moza'ber) ص . ع . **ثوب مزأبر** : جامهٔ پرزدار. و کذلك : **ثوب‌مزأبر**.

مزأبق (moza'baq) ص . ع .

درهم‌مزأبق : درهم اندود شدهٔ ازجیوه

مزابل (mazâbel) ع . ج . مزبلة (mazbalat) و (mazbolat).

مزابنة(mozâbanat)ا.ع.فروختن خرمای بردرخت بطور تخمین به‌خرمای‌خشك وهر خرید و فروخت بطور تخمین که نه کیل ونه عدد ونه وزن‌آن معلوم باشد به‌کیل معین و وزن و عدد معین. ویا چیز معلومی‌رابه‌چیز مجهولی از جنس خود و یا چیز مجهولی را بچیزمجهولی ازجنس خود بفروشند . ویا بیع مغابنة درجنسی که غبن درآن روا نباشد.

مزابنة (mozâbanat) م . ع .

زابنه مزابنة: مدافعه کرد آنراوهمدیگررا راندند.

مزاة (mozât) ص ـ ع.ج. مازی .

مزاة (mozât) ا . ع . مردمان سرکش وسخت بیرحم .

مزاج (mezâj) ا . ع . **مزاج الشراب** : آنچه بوی آمیزند شراب را . و **مزاج البدن** : آنچه بدان ازطبایع اندام سرشته شده است .

مزاج (mezâj) ا . پ . مأخوذاز

تازی ـ سرشت و طبیعت و مونه و خوی و نهاد وطبع. وحالت آراستگی و ترتیب ونهاد بدنی. و کیفیت و چگونگی که از آموختن چیزها بهم رسد. و **مزاج گرفتن** : نیك آمیخته شدن. و **مزاج شریف** : چگونگی حالت بدن با شرافت و احوال باشرافت. و **مزاج گوهران** : چهار عنصر. و **مزاج ناخوش** : ناقه و علیل و بیمار. و **تیزمزاج** : تند خوی وبیصبر وبی‌تحمل. و **محروری مزاج** : تند خوی. و **مستقیم المزاج** : ملایم و خوشخوی. و راست ودرست.

مزاج دار (mezâj-dâr) ص. پ. متکبر ومغرور وخودبین وخودپسند.

مزاجدان (mezâj-dân)ص.پ. دمسازو سازدار. وآگاه بخوی وطبیعت.

مزاج گو (mezâj-gu) ، **مزاج گوی** (mezâj-guy) (واو مجهول) ص. پ. خوش آمد گوی.

مزاجگیر (mezâj-gir) ص. پ. پسندیده وشایسته. ومناسب مزاج وموافق طبع.

مزاجی (mezâji) ص. پ. هرچیز منسوب بمزاج وطبیعت.

مزاح (mezâh) م. ع. **مازحه ممازحةومزاحاً** : لاغ کرد بااو وهمدیگر را لاغ کردند.

مزاح (mezâh) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ لاغ وشوخی و ریشخند وخوش‌طبعی وگنگل وجرکنت وگواژه.

مزاح (mozâh) م. ع. **مزح مزحاً و مزاحاً و مزاحة** (از باب فتح) : لاغ کرد و شوخی نمود.

مزاح (mazzâh) ص. ع. بسیار لاغ کننده.

مزاحة (mozâhat) م. ع. **مزح**

مزاحاً ومزاحة . ر. مزاح .

مزاحرة (mozâharat) م. ع. **زاحره مزاحرة و زحاراً** : دشمنی کرد با او.

مزاحف (mazâhef) ع. ج. مزحف.

مزاحف (mozâhaf) ص. ع. **شعر مزاحف** : شعری که در وی زحاف واقع شود یعنی یك حرف از میان بیفتد وآن دو حرف بهم نزدیك شوند.

مزاحکه (mozâhakat) م. ع **زاحکه عن نفسه مزاحکة**: دورگردانید اورا ازخود.

مزاحم[1] (mozâhem) ص. ع. انبوهی کننده ، تنگی کننده.

مزاحم[1] (mozâhem) ا. ع. از اعلام است. و **ابومزاحم** : فیل وگاوی که هر دو شاخ وی شکسته باشد. و نام شخصی از حکام ترك که اول کسی است که با تازیان جنك کرد.

مزاحم (mozâhem) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ رنج رساننده و آزار دهنده وزحمت رساننده. ومعارض ومانع وبازدارنده وتنگی کننده. و **مزاحم شدن** : آزار رسانیدن وتصدیع دادن وزحمت دادن.

مزاحمة (mozâhamat) م. ع. **زاحمه مزاحمة وزحاماً** : رفع کرد آنرا. و نیز **مزاحمة** : انبوهی کردن مر همدیگر را. و فزودن و نزدیك شدن. یق: **زاحم علی الخمسین** یعنی نزدیك به پنجاه رسید.

مزاحمت (mozâhamat) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ ممانعت و تعرض ومعارضه وبازداشتگی و زحمت وتصدیع وآزردگی. و انبوهی و فشار بر یکدیگر. و **مزاحمت دادن** : تصدیع دادن و زحمت دادن. واز

تنگی جای بریکدیگر فشار وارد آوردن.

مزاخرة (mozâxarat) م. ع. **زاخره مزاخرة وزخاراً**. نبرد کرد با او در فخر.

مزاد (mazâd) [1] ا. پ. مأخوذ از تازی ـ افزون کردگی قیمت چیزی. و**مزاد کردن** : برقیمت چیزی افزودن.

مزاد (mazâd) [1] ا. پ. نوعی از بازی شبیه ببازی خربازان.

مزاد (mazâd) ع. ج. مزادة.

مزاد (mozâd) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ افزون شده.

مزادة (mazâdat) ا.ع. توشه‌دان فراخ ویا هرتوشه‌دانی. ج : مزاد و مزائد و مزاود. وآبدست دان وآفتابه.

مزار (mazâr) [1] ا. ع. جای زیارت کردن.

مزار (mazâr) [1] ا. پ. مأخوذ از تازی ـ گور وقبر ومرقد وقبرستان.

مزار (mazâr) و **مزارة** (mazârat) م. ع. **زار زوراً و زواراً و زوارة و زیارة و مزاراً ومزارة** . ر. زوار.

مزارة (mozârrat) م. ع. یکدیگر را گزیدن.

مزارستان (mazâr-estân) [1] ا. پ. گورستان وقبرستان.

مزارسنك (mazâr-sang)ا.پ. سنك قبر.

مزارع (mazâre') ع. ج. مزرعة (mazra'at) و (mazre'at) و (mazro'at)

مزارع (mazâre') ا.پ.مأخوذ ازتازی ـ مزرعه‌ها وکشتزارها.

مزارع (mozâre') ا.پ.مأخوذ

ازتازی ـ کشتکار وزراعت کننده وکشاورز.

مزارعة (mozâra'at) م ع . با یکدیگر کشاورزی کردن. و زمین را بر بعضی حاصل آن بکسی دادن که تخم برذمهٔ مالك باشد زراع مثله.

مزاریع (mâzâri') ع. ج. مزروع.

مزاریق (mazâriq) ع. ج. مزراق.

مزازة (mâzâzat) ا. ع. خوراکی که یك جزء آن شیرین باشد ویك جزء ترش. وبسیاری وفراوانی.

مزازة (mazâzat) م ع . مز **مزاً، مزازة** (ازباب سمع): افزون گردید.

مزاع (mazza') ا ع . خارپشت.

مزاعة (mozâ'at) ا ع . ریزه و افتادهٔ ازچیزی مانند ریزه‌های پنبهٔ حلاجی شده.

مزاعلة (mozâ'alat) م ع. **زاعله مزاعلة و زعالا** : ازجای برکند آنرا.

مزاعم (mazâ'em) ا ع. خصومت و منازعت. یق **هذا امرفیه مزاعم**. ونیز هر امر مشکوك که طرف وثوق واعتماد نباشد. یق: **فی قول فلان مزاعم**.

مزاعمة (mozâ'amat) م ع. **زاعمه مزاعمة** : انبوهی کرد آن را و مزاحمت نمود.

مزاق (mezâq) ص ع . **ناقة مزاق** : شترمادهٔ نیك تیزرو.

مزاکنة (mozâkanat) م ع. **زاکنه مزاکنة** : نزدیك وبرابروهم‌زانو نشست اورا. **وهذاالجیش یزاکن الفاً**: این سپاه نزدیك بهزار میباشد. ونیز: **فلان تزاکن بنی فلان** : آن طایفه نزدیك و هم زانو می نشستند این طایفه را. و نیز **مزاکنة** : بگمان گفتن چیزی.

مزالف (mazâlef) ع ج. مزلفة وج. مزلف.

مزاملة (mozâmalat) م ع . دولنگهٔ بارشتررا برابرکردن.

مزامنة (mozâmanat) ا ع . بروزگارمعامله کردن. یق: **عاملته مزامنة** کما یق: عاملته مشاهرة ومیاومة.

مزامیر (mazâmir) ع ج مزمار، ومزمور.

مزان (mozzân) ص ع. آراسته. ج: مزاین ومزایین.

مزاناة (mozânât) م ع. بازن حرام جمع آمدن. زنا مثله. ونیز برحرامی جماع دادن زن. یق: **هذه تزانی مزاناة وزناء**.

مزانحة (mozânahat) م ع. همدیگررا ستودن.

مزانطة (mozânatat) م ع. **زانط القوم مزانطة و زناطاً**: انبوهی کردند آن قوم.

مزاوجة (mozâvajat) م ع. همدیگررا جفت وقرین شدن.

مزاوجت (mozâvajat) ا پ. مأخوذ از تازی. زناشوئی کردن.

مزاود (mozâved) ا ع ج. مزود ومزواد ومزادة. و **رقاب المزاود**: لقبی است که تازیان بغیرخودشان میداده‌اند.

مزاولة (mozâvalat) م ع. استعمال ورزیدن در کاری و مرو سـدن ورنج کشیدن درآن وارادهٔ کاری کردن. زوال مثله. یق: **زاوله مزاولة و زوالا**: ای عالجه وحاوله و طالبه.

مزاولت (mozâvalat) ا پ. مأخوذ از تازی ـ کوشش درچیزی ورسیدگی بکاری.

مزاهر (mazâher) ع ج. مزهر.

مزاهمة (mozâhamat) م ع. **زاهمه مزاهمة** : دشمنی کرد او را. و **زاهم فلاناً** : محاکمه‌کرد فلان را. و **زاهم زیداً** : جدائی کرد از زید و نزدیك شد به زید. **وزاهم الرجل فی السیر و البیع والشراء** : نزدیك شد آنمرد در رفتار وخرید وفروش. و **زاهم الخمسین** : نزدیك به‌پنجاه رسید.

مزایا (mazâyâ) ع ص. مزیة.

مزایا (mazâyâ) ا پ. مأخوذ ازتازی ـ افزونیهاوعطیه‌ها وانعامهاوبخششها.

مزائد (mazâ'ed) ع ج. مزادة.

مزایدت (mozâyadat) ، **مزایده** (mozâyade) ا پ. مأخوذ از تازی ـ افزودگی ازطرفین.

مزایلة (mozâyalat) م ع **زایلة مزایلة وزیالا** : مفارقت کرد ازآن.

مزاین (mazâyen) و **مزایین** (mazâyin) ع ج. مزان.

مـزب (mozebb) و **مـزبب** (mozabbeb) ا ع مرد بسیار مال و توانگر.

مزبد (mozbed) ص ع. **بحر مزبد** : دریای مواج کف انداز.

مزبر (mezbar) ا ع. قلم‌وخامه.

مزبرانی (mazbarâniyy) ص ع. **رجل مزبرانی** : مرد کلان دوش. و کذلك : **اسد مزبرانی**.

مزبرة (mazbarat) ص ع. **ارض مزبرة** : زمین زنبورناك.

مزبرة (mozebrat) ا ع. بلغت اهالی مراکش : کارد برنده.

مزبرج (mozabraj) ص ع. آراسته. یق : **زبرج مزبرج** ای مزین.

مزبق (mazabbaq) ص ع. **درهم مزبق** : ای مزأق. ر. مزابق.

مزبلة (mazbolat) (mazbalat) ا. ع. سرگین جای. ج: مزابل.

مزبله (mazbele) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ زبیل دان وآن جائیکه از خانه و یا کوچه که در آن زبیل و خاکروبه و خاشاك ریزند وپنه وشلته وشوله و شویله وکلجان و فرناك وخلاجای نیزگویند.

مزبور (mazbûr) ص ع. نبشته.

مزبور (mazbûr) ص. پ. ماخوذ ازتازی ـ نبشته شده و در پیش ذکر شده و مذکور ودرپیش گفته شده.

مزبورة (mazbûrat) ص. ع. **بئرمزبورة**: چاه بسنگ برآورده.

مزبوق (mazbûq) و **مزبوقة** (mazbûqat) ص. ع. برکنده‌شده. **لحیة مزبوقة**: ریش برکنده شده.

مزة (mazzat) ا. ع. می‌خوش‌مزه. ویکبار مکیدن. الحدیث: **لاتحرم المزة ولاالمزتان** یعنی فی‌الرضاع.

مزة (mezzat) ا. ع. نام دهی در دمشق.

مزة (mozzat) ا. ع. می‌ترشی که ترشی‌آن نامطبوع باشد.

مزج (mazj) م. ع. **مزج الشیء بالشیء مزجا** (ازباب نصر): آمیخت این چیزرا بآنچیز. و **مزج فلاناً**: برافزولید فلان را.

مزج (mezj) و (mazj) ا. ع. عسل وانگبین. وبادام تلخ.

مزج (mezajj) ا. ع. نیزهٔ خردو کوتاه.

مزج (mozajj) ص. ع. **رمح مزج**: نیزهٔ باپیکان.

مزجاة (mozjât) ص. ع. مؤنث مزجی یعنی چیزاندك و بیقدر. یق: **بضاعة مزجاة**.

مزجال (mezjâl) ا. ع. تیری که پیکان وپربروی ننهاده باشند.

مزجرة (mazjarat) ا. ع. مترس و شکلی که در کشت زار سازند برای دفع جانوران زیانکار.

مزجل (mezjal) ا. ع. سر نیزه ونیزهٔ کوتاه.

مزجوج (mazjûj) ا. ع. دول بزرگی که گرد ساخته نشده باشد ولبهای آنرا بهم دوخته باشند.

مزجور (mazjûr) ص. ع. زجر شده ورانده شده.

مزجی (mozjâ) ص. ع. هرچیز اندك وبیقدر.

مزجی (mozajjâ) ص. ع. کشتی بشتاب رانده شده.

مزجی (mozajji) ص. ع. **رجل مزج**: مردی که خویشتن را بگروهی چسباند که ازایشان نبود.

مزح (mazh) ا. ع. خوشه. و سنبل‌العایب وسنبل هندی.

مزح (mazh) م. ع. **مزح مزحاً، مزاحاً**. ر. مزاح.

مزحاف (mezhâf) ص. ع. **بعیر مزحاف**: شتری که عادت وی سپل کشان رفتن باشد.

مزحزح (mozahzah) ص. ع. دورکرده شده.

مزحزح (mozahzeh) ص. ع. دورکننده.

مزحف (mazhaf) ا. ع. جای غیژیدن مار. وجای افتادن قطرهٔ باران. ج: مزاحف.

مزحف (mozhef) ص. ع. **بعیر مزحف**: شتر مانده شده. و **رجل مزحف**: مرد خداوند شترمانده شده.

مزحل (mazhal) ا. ع. مصدر جائی که چون ازجائی دورشوند بآنجاروند. وگاه مصدر میباشد. یق: **ان الی عنك لمزحلا** ای متنحا یعنی ازبرای من درنزد توو سعت وفراخی میباشد.

مزحم (mezham) ص. ع. **رجل مزحم**: مردی که مردمان درنزدوی بسیارانبوهی میکندویاسخت انبوهی مینمایند.

مزحور (mazhûr) ص. ع. مرد سخت بخیل وزفت. و کسیکه گرفتار بیماری زحیرباشد. وآنکه شکایت اززحیرکند.

مزخة (mazaxxat) ا. ع. فرج‌زن. **مزخة** (mazaxxat) و (mezaxxat) ا. ع. زن.

مزخرف (mozaxraf) ص. ع. آراسته ظاهر.

مزخرف (mozaxraf) ص. پ. ماخوذ ازتازی ـ دروغی که مانند راست آراسته کرده باشند. وسخن بی‌اصل وبیمعنی ولاطائل و راست نما. و **مرد مزخرف**: مرد حیله باز. و **مزخرف گفتن**: دروغ گفتن وسخن بی‌اصل وبیمعنی ولاطائل گفتن.

مزخرف (mozaxref) ص. ع. آراسته‌کننده.

مزخرفات (mozaxrafât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ دروغها و سخنهای بی‌اصل ولاطایل.

مزخف (mozxef) و (mezxaf) ص. ع. مردمتکبر.

مزخلب (mozaxleb) ا. ع. مرد استهزا کنندهٔ بمردم.

مزد (mazd) ا. ع. نوعی‌ازگائیدن. و سرما یق: **مارأینا مزداً فی هذاالعام**

مزد (mozd) ا. پ. اجرت کار و پاداش و جزا و اجر و مواجب و سالیانه و ماهیانه وروزینه. وکرایه واجاره. و بز و معز. و **مزد دندان**: پولیکه در مهمانی فقرا و مردمان بینوا پس ازصرف طعام درمیان ایشان تقسیم میکنند. وهرچیز باقدر وقیمتی که پس از مهمانی بطور انعام ویا پیشکش میفرستند. و **بمزد دادن**: بکرایه دادن.

مزدا (mezdâ) ا. پ. بلغت اوستا: آفریدگار و خلاق عالم.

مزداة (mezdât) ا. ع. مغاکی که درگردوبازی گردکان در آن میافتد و آنرا بفارسی خانج گویند.

مزدار (mozdâr) ص. ع. زیارت کننده.

مزدان (mozdân) ص. ع. مزان و آراسته.

مزدبد (mozdabed) ا. ع. مسکه برآرنده وصاحب مسکه.

مزدبر (mozd-bar) و **مزدبره** (mozd-bare) ا. پ. کسیکه کار میکند و اجرت میگیرد و مزدور و اجیر.

مزدجر (mozdajar) م. ع. ازدجار.

مزدجر (mozdajar) ا. ع. نام موضعی.

مزدجر (mozdajer) ص. ع. بازدارنده و نهی کننده. وبازداشته شده و نهی کرده شده. و آنکه فال میکند بمرغان.

مزدحم (mozdaham) ا. ع. موضع ازدحام وجای انبوهی کردن.

مزدحم (mozdaham) ص. ع. **مکان مزدحم علیه**: جائی که برآن انبوهی کنند.

مزدحم (mozdahem) ص. ع. ازدحام کننده و انبوهی کننده.

مزدرد (mozdared) ص. ع. فروبرندهٔ لقمه وجز آن.

مزدرع (mozdare') ص. ع. زراعت کننده و تخم کارنده.

مزدرع (mozdara') و **مزدرعة** (mozdara'at) ا. ع. کشت زار.

مزدری (mazdarâ) ص. ع. حقیر وخوار.

مزدری (mozdari) ا. ع. شیر بیشه.

مزدری (mozdari) ص. ع. حقیر دارندهٔ کسی.

مزدع (mezda') ا. ع. رسا و زود درآینده در کار ودریابندهٔ آن.

مزدغ (mezdaq) و **مزدغة** (mezdaqat) ا. ع. مصدغ ومخده ونازبالش.

مزدفان (mazdafân) ا. پ. نام شهری که درآن ظروف واوانی سازند.

مزدفر (mozdafar) ا. ع. جای تنفس. ونفسی که باکشش نفس درآن خارج گردد. ونفس کشنده. وجای نفس کشیدن اسب از سینه.

مزدقان (mazdaqân) ا. پ. نام شهری در قهستان.

مزدك (mazdak) ا. پ. نام مردی محیل و زیرك از اهالی نیشابور که در نزد قباد پدرانوشیروان ساسانی مکانتی حاصل کرده ومذهب اباحه رااختراع نمود. ر. مزدك.

مزدلف (mozdalef) ص. ع. نزدیك شونده و پیش درآینده.

مزدلفة (mozdalafat) ا. ع. جائی درمکهٔ معظمه مابین عرفاة ومنی.

مزدوج (mozdavaj) ص. ع. جفت کرده و نکاح کرده.

مزدور (mozd-ur) ا. پ. اجیر وکسیکه کار میکند واجرت میگیرد. و **مزدور دیو**: کسیکه کاری میکندکه درآن نه فایدهٔ دنیا باشد و نه آخرت. ومتصدی اموردیوانی.

مزدور (mozdaver) ص. ع. زیارت کننده.

مزدوران (mozd-urân) ا. پ. کسیکه کارهای نیك و بافایده میکند و بیمارستان وکاروانسرا بنا مینماید. و آنکه بامید ثواب ابدی آنها را واجب میشمارد.

مزدورانه (mozd-urâne) ص. م ف. پ. مانند شخص اجیر ومزدور.

مزدوری (mozd-uri) ا. پ. محنت وزحمت بدنی. واجرت کار ومواجب. و **مزدوری کردن**: کار کردن برای مزد واجرت.

مزده (mozde) ا. پ. مزد وپاداش واجرت ومواجب و سالیانه.

مزدها (mozda-hâ) و (mozd-hâ) پ. ج. مزد (mozd) و (mozde).

مزده بر (mozde-bar) ا. پ. مزدبر واجیر و مزدور.

مزدهد (mozdahed) ص. ع. آنکه هرچیزی را اندك میپندارد.

مزدهر (mozdaher) ص. ع. آنکه چیزی را نگاه میدارد. وشادمان بچیزی میشود.

مزدهف (mozdahaf) ص. ع. برداشته شده وبرده شده. وهلاك شده.

مزدهف (mozdahef) ص. ع. آنکه برمیدارد. وآنکه روی برمیگرداند. و دروغگو.

مزده گیر (mozde-gir) ص. پ. گیرندهٔ مزد.

مزدهی (mozdahâ) ص. ع.

مغرور وخود پسند و متکبر.

مزدیسنی (mezdayasni) ا. پ. بلغت زند : خدا پرستی.

مزر (mazr) ا. پ. شراب بوزه.

مزر (mazr) ا ـ ص. ع. تشکج. و شربت اندکی از شیر وجز آن. و **رجل مزر** : مرد خوش طبع و زیرك.

مزر (mazr) م . ع . **مزر القربة مزراً** (از باب نصر) : پر کرد مشك را. وپستی وبلندی نگذاشت در ان. و **مزر الرجل اللبن** : اندکی آشامید آن مردشیر را. و **مزر فلاناً** : خشم گرفت برفلان. و **مزرالمرق و نحوه** : جهت چاشنی آشامید شوربا و مانند آنرا . و نیز **مزر** : شکجیدن بانگشت . ونشکنج گرفتن.

مزر (mezr) ا. ع. احمق، وبوزه وشراب ذرة وجو. و اصل و نژاد . یق : **فلان کریم المزر**.

مزراء (mezrâ') ص . ع . **رجل مزراء**: مرد بسیار عیب کنندهٔ مردم.

مزراب (mezrâb) ا. ع. ناودان.

مزراة (mazrât) م. ع. **زری زریا و زراية و زرياناً و مزرية ومزراة** . ر. زراية.

مزراف (mezrâf) **ناقة مزراف**: ماده شتر تیز رو .

مزراق (mezrâq) ا . ع. نیزهٔ خرد. وشتری که رحل را سپس افکند. ج : مزاریق .

مزرج (mozarraj) ا . ع . مست شراب.

مزرح (mazrah) ا. ع. زمین پست هموار.

مزرد (mazrad) ا. ع . گلو و خشك نای گلو.

مزرد (mezrad) ا. ع. رشته‌ای که بدان گلوی شتررا بندند و خبه کنند تا نشخوار از شکم بدهن نیارد.

مزرعة (mazra'at) و (mazre'at) و (mazro'at) ا . ع . کشت زار . ج : مزارع .

مزرعه (mazre'e) ا. پ. مأخوذ از تازی. کشتزار و صحرای آماده شدهٔ برای کشـ ـ ـوده. و **مزرعهٔ خاك**: زمین وکالبد انسانی و دیگر حیوانات و قبر و گور . و **مزرعهٔ دانه سوز** : دنیا و عالم.

مزرکش (mozarkac) ا ـ ص . ع . مأخوذ از پارسی ـ سازندهٔ تار زر وزرکش.

مزرود (mazrud) ص . ع. حلق خبه کرده .

مزرودة (mazrudat) ص. ع . **درع مزرودة**: زره بافته شدهٔ حلقه‌ها درهم افکنده .

مزروع (mazru') ا ـ ص . ع . کشت وکشته شده . ج : مزاریع .

مزروع (mazru') ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ زمین کشته شده و تخم پاشیده شده.

مزره (mazre) ا. پ . چراغ و چراغدان .

مزرية (mazriyat) م. ع. **زری زراية و مزراة و مزرية** . ر. زراية.

مزرئم (mozra'emm) ص . ع. ترنجیده وگرفته .

مزرئمة (mozra'ennat) ص . ع. **غداة مزرئمة** : صبح و بامداد سرد.

مزز (mazaz) ا . ع . آهستگی و افزونی و فراوانی . و زمان.

مزز (mazaz) م . ع . **مز مزاً ومزازة** . ر. مزازة .

مزع (maz') م . ع . **مزع الظبی و الفرس و البعير مزعاً ومزعة** (ازباب فتح) : بشتاب رفت آهو واسب وشتر. ویا **مزع** اول دویدن وآخر راه رفتن و یا نرم دویدن است . و **مزعت المراة القطن بیدها** : غاز کرد آن زن پنبه‌را بدست خود وریز ریز کرد آنرا و پاك کرد.

مزعاج (mez'âj) ا. ع. زنی که در یکجای قرار نگیرد .

مزعافة (mez'âfat) و **مزعامة** (mez'âmat) ا. ع. مار .

مزعة (maz'at) م. ع. **مزع مزعاً ومزعة** . ر. مزع .

مزعة (mez'at) ا . ع . پاره‌ای ازپرواز پنبه .

مزعة (mez'at) و (moz'at) ا . ع. پارهٔ گوشت. وگوشت برکنده. وگوشت پاره‌ای که بدان بازرا خورش دهند . وباقیماندهٔ چربی وپاره‌ای از پیه . . یك آشام آب. و **ماعليه مزعة لحم** : نیست درآن هیچ گوشت . و کذلك : **مزعة لحم**.

مزعج (moz'ej) ا . ع . سار .

مزعزع (moza'ze') ا. ع. پالوده. وپسر خوانده .

مزعف (moz'af) ص. ع. **حشی مزعف** : چاهك شور آب .

مزعف (moz'ef) ص. ع. **موت مزعف** : مرگ شتابکش . و**سيف مزعف**: شمشیری که ضربهٔ خودرا زنده نگذارد.

مزعفر (moza'far) ص . ع . **ثوب مزعفر** : جامهٔ رنگ کردهٔ بزعفران.

مزعفر (moza'far) ا . ع . شیر سرخ که رنگ آن ماپین کمیت واشقر بود. و پالوده .

مزعفر (moza'far) ا. پ. مأخوذ

ازنازی ـ نوعی ازپلاو ونوعی ازشربت که از آب وآرد وعسل سازند.

مزعق (mez'aq) ا ـ ص. ع. آلتی که بدان زمین را کاوند. و **سیر مزعق**: رفتار شتاب. و **نزع فی القوس نزعاً مزعقاً**: یعنی بسرعت کشید کمان را.

مزعم (maz'am) ا. ع. کاری که برآن اعتماد نباشد. وجای شك.

مزعم (moz'em) ص. ع. امیدوار و آزمند. و فرمانبردار. وکار دست داده. وشیر جوشیدن گرفته. وزمینی که اول گیاه آن برآمده باشد.

مزعمة (moz'amat) ص. ع. کم‌پیه. وبسیار پیه.

مزعوق (maz'uq) ص. ع. ترسان و بیمناك. و **طعام مزعوق**: طعام بسیار نمك‌دار و شور.

مزعوقة (maz'uqat) ص. ع. **ارض مزعوقة**: زمین باران بزرگ قطره رسیده.

مزعی (maz'iyy) ا. ع. سخن‌چین و نمام.

مزغب (mozqeb) ص. ع. چوزهٔ موی ریزهٔ زرد برآورده.

مزغف (mezqaf) ا. ع. بسیار حریص.

مزغئد (mozqa'edd) ا. ع. خشمناك وغضبان.

مزفة (mezaffat) ا. ع. محفه‌ای که عروس را درآن نشانیده بخانهٔ شوهر برند.

مزفت (mozaffat) و **مزفتة** (mozaffatat) ص. ع. قیراندود. و**جرة مزفتة**: سبوی قیراندود.

مزفر (mozaffar) و **مزفرة** (mozaffarat) ا. ع. نفس برآوردن.

وصاحب نفس.

مزفور (mazfur) ا. ع. ستور سخت پیوسته بند.

مزفوف (mazfuf) ص. ع. دلالت شده. وفرود آمده.

مزفی (mazfiyy) ا. ع. ترسانیده‌شده.

مزق (mazq) م. ع. **مزقت الثوب مزقاً و مزقة** (ازباب ضرب): پاره کردم جامه را و دریدم آنرا. و **مزق الطائر مزقاً** (از باب‌ضرب و نصر): سرگین انداخت آنمرغ. و **مزق عرض اخیه**: زشت گردانید ناموس برادر خودرا. وعیب کرد آبروی آنرا وطعن نمود.

مزق (mezaq) ا. ع. پاره‌های جامهٔ دریده.

مزقة (mazqat) م. ع. **مزق مزقاً و مزقة**. ر. مزق.

مزقة (mezqat) ا. ع. پاره‌ای ازجامهٔ دریده.

مزقة (mozqat) ا. ع. نام مرغی کوچك.

مزقزق (mozaqzaq) ا. ع. هرکاری که زود انجام پذیرد.

مزقق (mozaqqaq) ا. ع. پوستی که موی آنرا ببرند و برکنند. و **راس مزقق**: سر موی بریده.

مزققة (mozaqqaqat) ا. ع. مادهٔ شتر بزرك خلقت.

مزقوق (mazquq) ص. ع. پوست کندهٔ شدهٔ از جانب سر بطرف پا. بق: **کبش مزقوق**.

مزکت (mazkat) و (mezkat) ا. پ. مسجد کوچك.

مزکن (mozakken) ص. ع. قیافه دان.

مزکو (mazku) و (mazkavv)

ا. پ. نوعی از طعام.

مزکوبة (mazkubat) ا. ع. زن ملقوطة یعنی زنی که آنرا اززمین برگرفته باشند.

مزکوت (mazkut) ا ـ م. ع. پر و مملو. و منه فی صفة علی علیه الصلوة والسلام: **کان مزکوتا** ای مملو علما. و نیز اندوهگین. و سرما زده. وملخی که درشکم تخم دارد.

مزکوتة (mazkutat) ص. ع. **قربة مزکوتة**: مشك پر.

مزکوم (mazkum) ص. ع. گرفتار زکام و زکام زده.

مزکی (mozakkâ) ص. ع. پاکیزه شده وپاك شده.

مزکی (mozakki) ص. ع. پاك وپاکیزه کننده.

مزگ (mazg) ا. پ. درخت بادام تلخ.

مزگت (mazget) ا. پ. نمازخانه و مسجد.

مزگه (mazge) ا. پ. باد تیره و غلیظ وناپاك. وهوای تیره.

مزگی (mazagi) ا. پ. لذت و حلاوت وچاشنی. ومنسوب بمزه.

مزل (mozell) ص. ع. لغزاننده.

مزلاج (mezlâj) ص. ع. **امراة مزلاج**: زن لاغرسرین.

مزلاج (mezlâj) ا. ع. زیرفین و هر ابزاری که بدان در را بندند و بدون کلید بادست آنرا باز کنند.

مزلاق (mezlâq) ص. ع. **فرس مزلاق**: مادیانیکه بیشتر بچهٔ ناتمام افگند.

مزلة (mazellat) م. ع. **زل زلا وزللا وزلولا وزلیلا ومزلة**. ر. زل.

مزلة (mazellat) و (mazallat)

ا. ع. جای لغزیدن .

مزلة (mazellat) و (mazallat) ص. ع . **ارض مزلة** : زمین لغزان بفتح الزاء وکسر ها والکسر افصح.

مزلج (mozlej) ا. ع. لقب شاعری.

مزلج (mozallaj) ا. ع . چیز اندك وقلیل . وآنکه خویشتن را بقومی چسباند و از ایشان نبود . و مرد ناقص . و هر چیز فرومایه. ومرد زفت وبخیل. و دانه‌های مخلوط وغیر خالص .

مزلع ('mozalla) ا. ع . کبکه پوست پای وی رفته باشد .

مزلعب (mozla'ebb) ص. ع. **سیل مزلعب** : توجهٔ بسیار.

مزلف (mezlaf) ا. ع. زینه و پله و پایه. ج : مزالف.

مزلف (mozallaf) ص. پ. مولد از اختلاط پارسی باتازی : زلف دار و دارای زلف .

مزلفة (mazlafat) ا . ع. هرده میان راه که واقع میان دشت و زمین کشتزار باشد ویامیان جای آب‌دار وجای بی‌آب بود. ج : مزالف .

مـزلق (mazlaq) و **مـزلقة** (mazlaqat) ا. ع. جای لغزان.

مزلقة (mezlaqat) ا. ع . سرین اسب وطرف آن.

مزلل (mozallel) ا. ع . مرد بسیار احسان.

مزلم (mozallam) ا. ع. کوتاه وسبك و چست و ظریف. و اسب گرداندام توانا. وکار گوش بریدهٔ از شتر و گوسپند. و بزکوهی صغیر الجثه کذا فی القاموس وعن ابن عباد والازهری الصغیر الجثة ای صغیر الزلمة یعنی خرد زمهٔ گوش.

مزلم (mozallam) ص . ع. **رجل مزلم** : مرد سبك هیئت. ومرد بدغذا وبیدی پرورش یافته. و **سهم مزلم** : تیر نیك تراشیده.

مزلم (mozallem) ص.ع. مرد بدغذا دهنده. و گردانندهٔ آسیا. وگیرندهٔ کارهای آن.

مزلمة (mozallamat) ص. ع. **امراة مزلمة** : زنی که دراز نباشد. و **عصاً مزلمة** : عصای نیك تراشیده.

مزلهم (mozlahemm) ا. ع. خفیف سبك.

مزلئم (mozla'emm) ص. ع. رونده و درگذرنده . و سفر کننده . و بلند برآینده در سیر و جز آن . و کوچ کننده . و ثابت و برجای .

مزمار (mezmâr) ا. ع. نای. ج : مزامیر. ودف و هر آلت سرور. و آواز نیکو و سرود . و **مزمار الراعی** : نای چوپانان. و **مزامیر داود** : آنچه از کتاب زبور می سرایند آنرا و انواع دعا واحد آن مزمار است یا مزمور .

مزمجر (mozamjer) ص . ع . شیر غرنده .

مزمزان (maz-mazân) ص. پ. مکندهٔ اندك زمانی .

مزمزة (mazmazat) م. ع. جنبانیدن.

مزمع ('mozme) ص. ع. ثابت عزم برکاری .

مزمعة (mozamm'at) ا . ع نوعی از جماع که بروی پاشنه ایستاده جماع کنند.

مزمل (mozammal) ص . ع . ورپیچیده شدهٔ بجامه وپنهان کرده شدهٔ درآن.

مزمل (mozammal) ا. ع. نام سورهٔ ۷۳ از سوره های قرآن مجید .

مزمل (mozammel) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ لولهٔ پیچدار از برنج و جز آن که درآب انبار ومانند آن نصب کنند وچون آنرا بپیچانند آب جاری گردد. ا.

مزمل (mozzammel) ص. ع. آنکه بخود می‌پیچد ودر جامه های خود پنهان میشود .

مزملة (mozammalat) ا. ع. کوزه وهرچیزی مانند آن که در وی آب سرد کند لغة عراقیة .

مزمن (mozman) ص. ع. خراب شده و ویران .

مزمن (mozmen) ص. ع. دارای زمان ودیرینه وبرجای مانده .

مزمن (mozmen) ص. پ. مأخوذ از تازی کهنه و دیرینه و برجای مانده . و **بیماری مزمن** : بیماری کهنه و دیرینه و بیماری که مدت زمانی طول کشیده باشد.

مزمنه (mozmane) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ چیز های کهنه و دیرینه و برجای مانده. و **امراض مزمنه** : بیماریهای کهنه که مدت زمانی طول کشیده باشد.

مزمور (mazmur) ا. ع. آنچه از کتاب زبور می‌سرایند. وانواع دعا. ج: مزامیر. ونای و سرود.

مزموقة (mazmuqat) ص. ع. **لحیة مزموقة** : ریش برکنده .

مزموم (mazmum) ص . ع . شتر مهار دربینی کرده شده .

مزمهج (mozmahejj) ص. ع. **کلاء مزمهج** : گیاه تر و تازهٔ بسیار خوش آیند .

مزمهر (mozmaherr) ا. ع . مرد سخت خشم و مرد بسیار خنده .

مزمهل (mozmahell) ا. ع .

آب صاف وروبهم ایستاده.

مزمئج (mozma'ejj) ا. ع. خشمناك.

مزن (mazn) ا. ع. **یوم مزن**: روز فرار از دشمن.

مزن (mazn) م. ع. **مزن‌مزناً و مزونا** (از باب نصر) : گذشت بمیل و ارادهٔ خودورفت. و **مزن‌الرجل** : روشن گردید روی آن مرد. و **مزن القربة** : بر کرد آن خیك را. و **مزن فلاناً** : ستود فلانرا و فضیلت داد او را. و در غیاب وی ستود اورا زد صاحب شوکتی.

مزن (mozn) ا. ع. ابر وابرسپید وابر باراندار. ونام دهی وشهری. و**حب المزن** : یخچه.

مزن (mozn) و (mozon) ع. ج. مزنة.

مزن (mazan) ا. ع. خوی وعادت وروش وطریقه و حال.

مزنا (meznâ) ا. پ. بلغت زند وپازند : ترازو ومیزان.

مزنة (mozna) ا. ع. ابرسپید و یك جزء ازابر سپید. ج. مزن (mozn) و (mozon) . و باران . و **ابن مزنة** : هلال و ماه نو.

مزنج (mozannaj) ص. ع. **عطاء مزنج** : بخشش کم واندك.

مزنجة (moznajat) ا. ع. اهالی زنك وزنگیها.

مزند (mozannad) ا. ع. زفت وبخیل‌تنگ‌خوی. وپسرخوانده. وجامهٔ کوتاه‌پهن.

مزند (mozanned) ا. ع. دروغگوی.

مزنده (mazande) پ. افا. مزیدن یعنی مکنده.

مزنده (mazande) ا. پ. کوزهٔ آبخوری. وهرچیز مکیدنی.

مزنزة (mozannazat) ص. ع. **امراة مزنزة** : زن دراز بالای توانمند.

مزنگو (mazangu) ا. پ. خارپشتی که مار را میگیرد ومیکشد ونمیخورد.

مزنم (mozannam) ا. ع. شتران ریزه. و نام محلی. و پسر خوانده. و کسیکه خودرا بقومی بچسباند واز ایشان نباشد.

مزنم (mozannam) و **مزنمة** (mozannamat) ص. ع. شتری که پاره‌ای ازگوش آن بریده آویزان گذاشته باشند. یق: **بعیر مزنم و ناقة مزنمة**.

مزنوق (maznuq) ا. ع. اسب زناق بسته. ونام اسبی.

مزنی (mozaniyy) ص. ع. منسوب بطایفهٔ مزینة.

مزو (mazu) ا. پ. آشی که برای بیمار پزند. و پرهیزانه.

مزواج (mezvâj) ص. ع. **امراة مزواج** : زنی که بسیار شوی کند و بامرد بسیار نکاح کند.

مزواد (mezvâd) ا. ع. توشه‌دان مسافر. ج : مزاود.

مزوبر (mazavbar) ص. ع. **ثوب مزوبر** : جامهٔ پرزه‌دار.

مزوج (mozavvaj) ص. ع. زوج گرفته و نکاح کرده. و جفت و قرین کرده شده.

مزوج (mozavvej) ص. ع. مرد ویا زنی که جفت میگیرد وعروسی میکند. و آنکه آنهارا باهم جفت‌مینماید وعروسی‌میکند.

مزود (mezvad) ا. ع. توشه‌دان مسافر. وخنوری از ادیم که درآن خرما نهند. ج : مزاود.

مزود (mozavvad) ص. ع. کسی که توشه وذخیره را فراهم آورده باشد.

مزور (mazur) ص. ع. زیارت شده و دیدن شده.

مزور (mozavvar) ا. ص. ع. کژ وشتری که چون از شکم مادر برآمده باشد سینه‌وی کژباشد وپس آنرا راست‌کنند ولی اثری از کجی درآن باقی ماند.

مزور (mozavvar) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ آش تزویر و آشی که برای تسلی بیمار پزند. و آش زم.

مزور (mozavver) ص. ع. آرایش کنندهٔ دروغ. وزینت دهندهٔ ظاهرسخن. ونیکو کنندهٔ چیزی. وگرامی دارندهٔ زائر. و باطل کنندهٔ شهادت. و نشان کنندهٔ بزور و بهتان. وآماده کنندهٔ سخن‌را درپیش نفس‌خود.

مزور (mozavver) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ تزویر کننده. وفریب دهنده. ودروغگو. ومکر کننده ومکار وغدار.

مزوری (mozuri) ا. پ. مردا سنگ.

مزوری (mozavveri) ا. پ. مأخوذ ازتازی - تزویر. و ریا. و مکر و فریب و غدر.

مزوزکة (mazavzekat) ص. ع. **امراة مزوزکة** : زن بشتاب پیش آمدهٔ سبقت کرده.

مزوق (mozavvaq) ا. ع. هرچیز آراسته و زینت کرده شده و منقش.

مزون (mazun) ا. ع. نام بلادعمان.

مزون (mozun) م. ع. **مزن‌مزناً و مزوناً**. ر. مزن.

مزه (mazh) م. ع. **مزه‌مزها** (ازباب فتح) : لاغ کردو مزاح نمود. لغة فی‌مزح.

مزه (maze) ا. پ. طعم وچاشنی. ولذت. و گوارش. وذوق. و **مزه‌داشتن**

طعم داشتن ولذت داشتن . و **بیمزه** : بیطعم و بی لذت . و **خوشمزه** : خوش طعم و خوش چاشنی وگوارا و خوش آیند در ذائقه و لذیذ .

مزهد (mozhed) و **مزهدة** (mozhedat) ص. ع. کم مال و درویش . الحدیث : **افضل الناس مؤمن مزهد.**

مزهر (mezhar) ا. ع. آلتی که مینوازند آنرا . ج : مزاهر. وآنکه آتش برای میهمان میافروزد.

مزهف (mezhaf) ا. ع. کجهای که پشت را بدان میشورانند .

مزهف (mozhaf) ص . ع . رد شده. وخبردروغ .

مزهف (mozhef) ص. ع. دروغگو.

مزهق (mozhaq) ص . ع . هلاك شده ونیست و نابود شده .

مزهق (mozheq) ص. ع. هلاك کننده و نابود کننده . وآنکه بشتاب میرود.

مزهو (mazhovv) ص. ع. **رجل مزهو** : مرد متکبر .

مزی (mazy) م. ع. **مزی مزیاً** (ازباب ضرب) : بزرك منشی نمود وتکبرکرد.

مزی (maziyy) ا. ع. خوش طبع زیرك و ظریف .

مزیال (mezyâl) ا. ع. مرد زیرك پاکیزه خوی لطیف . وآمیزندهٔ امور .

مزیة (maziyyat) ا . ع. افزونی و فضیلت. ج : مزایا . یق : **له علیك مزیة.**

مزیت (mazit) ص . ع . **طعام مزیت** : طعام روغن زیتون دار .

مزیت (maziyyat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ فضیلت وافزونی وبرتری. و**مزیت داشتن** : فزونی و برتری داشتن .

مزیج (mazij) ا. ع. بادام تلخ.

مزیح (mazih) بای مجهول ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مزاح و لاغ وخوش‌طبعی. و شادی و خوشی.

مزید (mazid) پ. ح م . مزیدن. ر. مزیدن .

مزید (mazid) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ زیاد کرده شده وافزون کرده شده .

مزید (mazid) ا. ع. افزونی. و **مزید فیه** : افزون کرده شدهٔ برآن.

مزیدن (mazidan) ف م . پ. چشیدن . ومکیدن . و جرعه جرعه نوشیدن. وگرفتن بالبها.

مزیده (mazide) ا. پ. نوعی از بازی.

مزیر (mazir) ص . ع . مرد خوش طبع زیرك سخت دل و توانای درکارها. ج : امازر .

مزئر (moz'er) ص. ع. شیرغرنده.

مزیز (maziz) ا. ص. ع. افزون. واندك . و سخت. و **عزیز مزیز** : از اتباع است .

مزیقاء (mozayqâ') ا . ع . لقب عمروبن عامر پادشاه یمن که هرروز جامهٔ نو می‌پوشید و شب آنرا پاره میکرد تادیگری نپوشد .

مزیل (mezyal) ا. ع. مرد زیرك پاکیزه خوی لطیف .

مزیل (mozil) ص . ع . دور کنندهٔ ازجای.

مزیل (mozil) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ دفع کننده و زایل کننده و برطرف کنندهٔ اثر چیزی . و **فاقة مزیل الطاقه :** درویشی ناتوان‌کنندهٔ توانائی. و**گلاب مزیل الصداع** : گلابی که زایل میکند و برطرف مینماید دردسر را .

مزین (mozayyan) ص. ع. آراسته. و **رجل مزین الشعر** ای مقصص : مرد پیراسته موی .

مزین (mozayyan) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ آراسته‌شده وزینت داده شده.

مزین (mozayyen) ا. ع. سرتراش و حالق و حجام.

مزین (mozayyen) ص. ع. مصغر مزدان .

مزینة (mozaynat) ا . ع. نام قبیله‌ای از تازیان .

مزینة (ozayyenat) ا . ع . مشاطه .

مزیوت (mazyut) ص. ع. **طعام مزیوت** : طعام روغن زیتون دار .

مژ (maj) ص. پ. کژ ومعوج و ناراست .

مژ (moj) ا . پ. مژگان . و میغ وهر چیزکه هوارا تاریك سازد.

مژد (mojd) ا. پ. ستارهٔ مشتری. و مژده وبشارت .

مژدقان (majdaqân) ا. پ . شهری در قهستان که مزدقان نیز گویند . و نام پهلوانی .

مژدك (majdak) و (mojdak) ا . پ . نام شخصی از مردم نیشابور که در زمان قبادساسانی پدر نوشیروان دعوی پیغمبری کرد و میگفت نور و ظلمت هردو قدیم اند فعل نور به قصد و اختیار و فعل ظلمت به بخت و اتفاق است و حلال و حرام را از میان برداشت ونکاح‌را از زن برطرف ساخت و میگفت مردمان باید مساوات باهم‌را منظور دارند خواه در زن باشد وخواه درمال وچون قباد را بازنان رغبت تمام بود این‌مذهب وی را خوش آمد وترویج ازاو کرد ولی پس از

مرگ قباد چون پادشاهی به نوشیروان رسید مزدك را باهشتادهزار نفر ازپیروانوی بکشت.

مژدگان (mojdagân) ا. پ. خبر خوش ونوید و مژده و مژگان .

مژدگانی (mojdagâni) ا. پ. خبر خوش ونوید.وبخششی که دربارهٔ آورندهٔ مژده کنند .

مژده (mojde) و (mejde) ا. پ. بشارت وخبر خوش ونوید وشادی و خوشحالی . و **مژده کردن** و با **مژده آوردن** و با **مژده دادن** : بشارت آوردن وخبر خوش آوردن ونخستین بشارت وخبر خوش را بکسی دادن . و **مژده باد مرتورا** یعنی بشارت باد ونوید باد مرتورا واین کلمه را درتهنیت و مبارکباد گویند .

مژدها(mojda-hâ) پ. ج. مژده.

مژده رسان (mojde-rasân) و

مژده فرمای (mojde-farmây) ا. پ. پیك وقاصد خوش خبر و آورندهٔ خبر خوش وبشارت وبشیر .

مژده گانی (mojde-gâni) ا. پ. انعام و بخششی که به آورندهٔ خبر خوش میدهند .

مژده ور (mojde-var) ا. پ . قاصد وپیکی که خبر خوش میآورد .

مژگان (mojagân) و (mejagân) ا. پ. مویهای پلك چشم ومژه.

مژمژ (mejmej) ا. پ. مگسی که چون برگوشت نشیند آنرا بدبوی کند ودر آن کرم افتد. وخرمگس .

مژنگ (majang) ا. پ. ناخوشی وناپسندی وزشتی. ونامردی. وحیز ومخنث .

مژو (meju) ا. پ. سوس ومتکی وگیاهی که ریشهٔ آنرا شیرین بیان گویند . و نیز مرجمك وعدس .

مژه (meje) و (moje) ا. پ. موی پلك چشم و مژگان .

مژیده (majide) ا. پ. یکنوع از بازی کودکان که پشتك نیز گویند. ر. پشتك.

مس (mas) ا. پ . پای‌بند. و مهتره وشریف وبزرگ وآغا .

مس (mas) ا. پ. مأخوذازتازی- دست سودگی ومالش. وجماع.

مس (mes) ا. پ. فلزی که چون خالص باشدسرخ قهوه‌ای رنگ است واول فلزی است که انسان ازمعدن استخراج کرده استعمال نمود.

مس (mos) ا. پ. مانع ومزاحم وهرچیزیکه مانع ازحرکت ورفتن بجائی باشد.

مس (mass) ا. ع. دیوانگی.ومالش. و اول چیزیکه بشخص میرسد . قوله تعالی : **ذوقوا مس سقر** ای اول ماینالکم منها. و قولهم **وجدمس الحمی** یعنی فترهٔ نخستین تب رسید اورا.

مس (mass) م. ع. **مسه مسآ و مسیسآ و مسیسی** (ازباب‌سمع‌ونصر) : بسود آنرا. و **مس الماء الجسد** : رسید آب بآن جسد (واز باب سمع افصح است) **ومست** (mesto) **الشی**ء: بسودم آ چیزراوگاه گویند:مست(masto) الشیء. **ومست بك رحم فلان** یعنی نسبت فلان باتو نزدیك است. **ومس** (مجهولا) : دیوانه گردید. و **مست الیه الحاجة مسآ** (ازباب نصر): سخت نیازمند گردید .

مس (moss) ا. ع . بلغت اهالی مراکش: قلمتراش واستره وموسی.

مسأ (mas') ا. ع. بیباکی. و**مسأ الطریق** : میانه راه .

مسأ (mas') م. ع . **مسأ مسأ و مسوء** (ازباب‌فتح) : بیباك گردید . و**مسأ الطریق** : بمیانهٔ راه رفت. و **مسأ بینهم**: تباهی انداخت میان ایشان . و **مسأ علی الشیء** : همیشگی نمود بر آنچیز . و **مسأ فلان** : درنگ کرد فلان و خدعه نمود . و **مسأحق فلان** : فراموش کرد حق فلانرا ودر درنگ‌انداخت. و **مسأالقدر**: ازجوش بازداشت دیگ‌را. و **مسأالرجل بالقول**: بسخن نرم کرد آنمرد را .

مساء (masâ') ا. ع. شبانگاه خلاف صباح ویا از ظهر تامغرب . و **اتیته مساء امس** یعنی شبانگاه دیروز آمد آنرا. **واتی صباح مساء**: یعنی صبح و شب آمد . و **اتی صباح مساء** : یعنی بسر شام آمد . وچون از کسی تطیر کنندگویند **مساء الله لامساءك** و یا **مساء الله لامساءك** بالرفع والنصب .

مساءة (masâ'at) ا. ع. جرم و گناه وتقصیر. وعیب و رسوائی و بدی. ج : مساوی. و **بدت مساویه** ای معایبه ونقائصه. وقولهم **الخیل اجری علی مساویها** ای انها و ان کانت بها اوصاب و عیوب فان کرمها یحملها علی الجری .

مساءة (masâ'at) م. ع. **ساء سوء و مساءة** . ر. سوء .

مسأب (mes'ab) ا. ع. خیك عسل وخیك بزرگ . وغرارهٔ چرمین که درآن خیك نهند . وبسیار آب خورنده ازمردم وجز آن.

مسابة (mosâbbat) م. ع. **سابا مسابة و سبابا** : یکدیگر را آن دونفر دشنام دادند .

مسابحة (mosâbahat) م. ع. باهم شناوری کردن .

مسابع (masâbe') ع. ج. مسبعة. و ج. مسبع .

مسابعة (mosâba'at) م. ع. **سابعه**

سباعاً و مسابعة تخربه نمود اورا بکثرت جماع. و **سابع امرأته** : جماع کرد بازن خود. و **سابع فلاناً** : بافلان دشنام کاری کرد و یکدیگر را فحش دادند وشتم کردند .

مسابقة (mosâbaqat) م . ع .

سابقه مسابقة و سباقاً : پیشی گرفت اورا در دویدن و یا درتاختن و نبرد کردن در آن . یق : **سابقته فسبقته و یسابقنی فاسبقه** .

مسابقه (mosâbeqe) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ باهمدیگر پیشی داشتن .

مسابیر (masâbir) ع. ج. مسبار.

مساتاة (mosâtât) م . ع .

ساتاه مساتاة و ستاء : باهمدیگر بازی شفلقة کردند . ر. شفلقة .

مساترة (mosâtarat) ا. ع. پوشیدگی و نهفتگی .

مساتق (masâteq) ع. ج. مستقة (mostaqat) و (mostoqat) .

مساتلة (mosâtalat) م. ع. **ساتله مساتلة و ستالا** : پیروی کردآنرا وازپس وی رفت .

مساجاة (mosâjât) م. ع. مس کردن . و واکوشیدن . و معالجه کردن و مدارا نمودن .

مساجد (masâjed) ا. ع. مواضع هفتگانه که در سجده بزمین می چسبد .

مساجد (masâjed) ع. ج. مسجد (masjad) و (masjed) .

مساجد (masâjed) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مسجدها و مزگتها.

مساجرة (mosâjarat) م . ع . باهمدیگر دوستی کردن .

مساجلة (mosâjalat) م . ع .

ساجله مساجلة وسجالا : مفاخرت کرد آنرا در راندن و در آب خورانیدن و جز آن .

و قیل : السجال و المساجلة من المفاعلة المفاخرة بسان تصنع مثل صنعه فی جری او سقی واصله من السجل بمعنی الدلو. ومنه قولهم : **الحرب سجال** .

مساح (massâh) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ کسیکه می پیماید زمین را و مساحت آنرا معلوم میکند . ومهندس .

مساحات (mesâhât) ع . ج . مساحة .

مساحة (mesâhat) ا. ع. پیمایش زمین . ج : مساحات. **وعلم المساحة** : علم هندسه .

مساحة (mesâhat) م. ع. **مسح الارض مسحاً ومساحة** (ازباب فتح) : پیمود آن زمین را.

مساحت (mesâhat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ پیمایش واندازهٔ زمین. و **مساحت کردن** : پیمودن زمین و اندازهٔ آنرا معین کردن.

مساحت دار (mesâhat-dâr) ا. پ. مساح وآنکه مساحت زمین رامعلوم میکند.

مساحر (masâher) ا. ع. **انتفخ مساحره** یعنی ازحدومرتبهٔ خود تجاوز کرد.

مساحقه (mosâheqe) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ عملی که زنان مثلا بحکهٔ فرج باهم کنند و بطریقی بروی هم بیفتند که پشت فرج یکی بروی پشت فرج دیگری واقع شود و سپس آنها را بهم بسایند .

مساحلة (mosâhalat) م . ع .

ساحل القوم مساحلة : بکرانهٔ دریاشدند آن قوم.

مساحن (masâhen) ا . ع . سنگی که دارای زر و یا سیم باشد . و سنگ نگی که بدان آهن تیز کنند .

مساحنة (mosâhanat) م. ع.

ساحنت المال مساحنة : نیکو دیدم هیئت مال را ونیکو یافتم آنرا.

مساحنة (mosâhanat) ا. ع. حسن معاشرت ونیکوئی آمیزش و ملاقات .

مساحی (masâhi) ع. ج. مسحاة .

مساحیق (masâhiq) ع . ج . مسحاق و ج. منسحق. **ومساحیق السماء**: ابرهای تنك . و **مساحیق من الشحم** : قطعهٔ هنگفت ازچربیهای چسبیدهٔ برروده.

مساخلة (mosâxalat) م. ع. بهگولی یاری دادن همدیگر را.

مساخن (masâxen) ع. ج. مسخنة.

مسأد (mes'ad) و **مساد** (mesâd) ا. ع. خیك روغن وخیك عسل .

مساد (mesâd) ا . ع . ج. مسد.

وهواحسن مسادشعر منك : اونیکوتر است ازتو دردرست کردگی و برنافتگی مویها.

مسار (masârr) ع. ج. مسرة .

مسار (mesârr) ا. ع. نام قلعه‌ای دریمن.

مسار (mosârr) ص . ع . راز گوینده .

مسارب (masâreb) ع. ج. مسربة.

مسارة (masârrat) م . ع .

ساره فی اذنه مسارة و سراراً : نجوی کرد باا و سرگوشی گفت .

مسارة (masârrat) ا . ع . سرگوشی ونجوی .

مسارح (mosâreh) ع. ج. مسرح.

مساررة (mosârarat) م . ع . باکسی راز گفتن .

مسارعة (mosâra'at) م. ع. شتافتن.

مسارعت (mosâra'at) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ عجله وشتاب و تعجیل .

مسارقة (mosâraqat) م . ع . دزدیده نگریستن بسوی کسی .

مساری (mosâri) ا. ع. شیر بیشه.

مساریع (mosâri') ع. ج. مسراع.

مساس (masâse) ع. کلمهٔ امر یعنی مس کن. و **لامساس** یعنی مس مکن و یا مس نمیکند.

مساس (mesâs) م. ع. **ماسه مماسة و مساساً**: مس کرد و دست مالید برآن. و نیز **مساس** و **مماسة**: مس کردن مریکدیگر را و جماع کردن.

مساس (mesâs) ا. ع جماع.

مساساة (mosâsât) م. ع. **ساساه مساساة**: سرزنش کرد آن را و نکوهید.

مساطاة (mosâtât) م. ع. **ساطاه مساطاة**: سختی کرد بروی.

مساطب (masâteb) ع. ج. مسطبة (mestabat) و (mastabat).

مساطر (masâter) ع. ج. مسطر.

مساعاة (mosâ'ât) م. ع. **ساعاها مساعاة**: زنا کرد با آن کنیز. **ساعانی فلاناً فسعیته**: نبرد کرد فلان من را در سعی پس غالب آمدم اورا.

مساعد (masâ'ed) ع. ج. مسعد.

مساعد (mosâ'ed) ا. ع. از اعلام است.

مساعد (mosâ'ed) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ همراه‌ومرافق. وهمراه‌درکردن کاری. و **عمل مساعد** و یا **کارمساعد**: کاری که بدون کوشش وسعی بخوبی‌وآسانی پیش‌رود.

مساعدة (mosâ'adat) م. ع. **ساعده مساعدة**: معاونت کرد او را و یارمندی نمود.

مساعدت (mosâ'adat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ یارمندی. و معاونت. و دستگیری و امداد.

مساعده (mosâ'ede) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ امداد. ودستگیری. و آنچه از بزر و نفقه و جز آنکه مالك برعیت خود و زارع‌اك خودپیشکی میدهد که‌درسرخرمن بردارد.

مساعر (masâ'er) ع. ج. مسعر (mas'ar) ج. مسعر (mas'ar) و (mes'ar) و (mos'ar).

مساعف (mosâ'ef) ص. ع. **مکان مساعف**: جای قریب و نزدیك.

مساعفة (mosâ'afat) م. ع. دست دادن ویاری گری نمودن. وموافقت‌وسازواری کردن. ونزدیك شدن.

مساعی (masâ'i) ع. ج. مسعاة.

مساعی (masâ'i) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ سعی‌وجهدوکوشش. وسعیها. وکوشش سزاوار ستایش. وکردارهای نیکو. و **مساعی جمیله**: کوششهای نیکو.

مساعیر (masâ'ir) ع. ج. مسعار.

مساغ (masâq) ع. گذرگاه و راه. وجای عبور.

مساف (masâf) ا. ع. دوری و بعد. و بینی. ر. مسافة را.

مساف (mosâf) ا. ع. فرزندی که مرده باشد. ج: مسافات.

مسافاة (mosâfât) م. ع. **سافاه مسافاة**: دشنام داد اورا وبسفاهت نسبت داد او را. و **سافا فلاناً**: مداوا کرد فلان را.

مسافات (masâfât) ع. ج. مسافة.

مسافة (masâfat) ا. ع. بعد و دوری. قیل: **المسافة مأخوذ من السوف بمعنی الشم کالمساف لان الدلیل اذاکان فی فلاة اخذ التراب وشمه لیعلم اهو علی قصد ام علی جور فان استاف رائحة الابوال والابعار علم انه علی الجادة والا فلا فکثر الاستعمال حتی سموا البعد مسافة ومسافاً.**

مسافت (masâfat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ بعد ودوری و فصله. ویك جزء ازراه ویا مسافرت. ومقداری ازامتداد راه. ویك مرحله و یك منزلگاه. و **مسافت بمسافت**: از منزلگاهی بمنزلگاهی.

مسافحة (mosâfahat) م. ع. زنا کردن. سفاح مثله.

مسافر (masâfer) ا ع. **مسافر الوجه**: آنچه از روی پیدا ونمایان‌باشد. ج. مسفر.

مسافر (mosâfer) ص. ع. سفرکننده.

مسافر (mosâfer) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ سفر کننده وآنکه بسفرمیرود. و سفر رونده. وسیاح. وسفر رفته وراه‌گذر و رها. و آنکه موقتاً درجائی اقامت مکند. ج: مسافران.

مسافران (mosâferân) پ. ج. مسافر. و **مسافران والا**: اولیاء الله و سالکان.

مسافرانه (mosâferâne) ص ـ مف. پ. مأخوذازتازی ـ مانندمسافرورهگذر.

مسافرپروازی (mosâfer-parvâzi) ا. پ. دستگیری از مسافران و مهمان داری از آنها.

مسافرة (mosâfarat) م. ع. **سافر مسافرة وسفاراً**. ر. سفار.

مسافرت (mosâfarat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ سفر کردگی. وبیرون‌شدگی از خانه و وطن خود موقتاً بجائی دیگر که پس ازچند زمانی بازگردد و مراجعت کند. و **اصحاب مسافرت**: مردمان مسافر.

مسافرخانه (mosâfer-xâne) ا.

پ. میهمانخانه وکاروانسرای ومنزلگاه مسافر.

مسافر نوازی (mosâfer-navazi) ا. پ. مسافر پروازی.

مسافری (mosâferi) ا. پ. مأخوذ ازتازی ــ مسافرت و حالت سفر.

مسافرین (mosâferin) ا. پ. مأخوذازتازی ــ مردمان مسافر ومردمان راهگذر.

مسافع (mosâfe') ا. ع. زانی و زناکار. وحمله کننده. و شیر بیشه. ودست درگردن یکدیگر کننده. وشمشیر زننده. وعقد مضاربت نماینده.

مسافعة (mosâfa'at) م. ع. بال زدن کبوتران و یا مرغان مریکدیگر را.

مسافه (mosâfeh) ا. ع. دشنام دهنده. المثل: **سفیه لم یجد مسافهاً**.

مسافهة (mosâfahat) م. ع. **سافهه مسافهة وسفاهاً**: دشنام دادآنرا. و **سافه الدن**: نزدیك خم شراب نشست و خورد از آن ساعت بساعت. و **سافه الشراب**: اسراف نمود درخوردن شراب. و **سافهت الناقة الطریق**: لازم گرفت آن ماده شتر راه را به سیر سخت. و نیز **مسافهة**: نادانی نمودن.

مساق (masâq) م. ع. **ساق سوقاً وسیاقة ومساقاً**. ر. سوق.

مساقاة (mosâqât) م. ع. تیمار کردن وتعهد نمودن درخت را بشرکت دخل وی.

مساقط (masâqet) ا. ع. جائی که چیزها می‌افتند.

مساقطة (mosâqatat) م. ع. **ساقط مساقطة و سقاطاً**. ر. سقاط.

مساقیط (masâqit) ع. ج. مسقاط.

مساك (masâk) و (mesâk) ا. ع. بخل و زفتی.

مساك (masâk) ا. ع. جائیکه آب دروی ایستد.

مساك (mesâk) ا. ع. نیکی و خوبی. یق: **مافیه مساك** یعنی نیست دراو خیرو نیکی که بوی برگردد. و هرآنچه چیزی را نگاه دارد.

مساكاة (masâkât) م. ع. **ساكاه مساكاة وسكاء**: تنك گرفت براو درتقاضا.

مساكات (mosâkât) ع. ج. مساكة.

مساكة (masâkat) ا. ع. واحد مساك یعنی یك جای که در آن آب ایستد. ج: مساكات ومسائك.

مساكة (masâkat) م. ع. **مسك السقاء مساكة** (از باب کرم): بسیار آبگرفت آن مشك.

مساكة (mâsâkat) و (mesâkat) ا. ع. بخل وزفتی.

مساكتة (mosâkatat) م. ع. **ساكته مساكتة**: خاموش کرد آنرا. و نیز **مساكتة**: همدیگر را خاموش کردن و نبرد کردن با کسی درخاموشی.

مساكن (masâken) ع. ج. مسكن (maskan) و (masken).

مساكن (masâken) ا. پ. مأخوذ از تازی ــ خانه‌ها و منزلها و حولیها.

مساكن (mosâken) ص. ع. باشنده. وسكونت گیرنده.

مساكنة (mosâkanat) م. ع. با یکدیگر در یك خانه باشش کردن. یق: **ساكنه فی دار واحدة**: یعنی باوی در یك خانه سكونت کرد.

مساكین (masâkin) ع. ج. مسكین.

مساكین (masâkin) ا. پ. مأخوذ ازتازی ــ درویشان.

مسال (mosâl) ا. ع. کرانهٔ ریش مرد. وپهلو یعنی ازگردن تاسرین.

مسال (masâll) ع. ج. مسلة.

مسالان (mosâlâne) ا. ع. به صیغهٔ تثنیه: دو کرانهٔ ریش مرد.

مسألة (mas'alat) ع. ر. مسئلة.

مسالة (masâlat) ا. ع. درازی روی که خوشنما باشد.

مسالح (masâleh) ع. ج. مسلحة.

مسالخ (masâlex) ع. ج. مسلخ.

مسالف (masâlef) ع. ج. مسلفة.

مسالف (mosâlef) ص. ع. هم سفر و مصاحب راه. و آنکه چیزها را باهم برابر کند.

مسالفة (mosâlafat) م. ع. **سالفه فی الارض مسالفة**: باوی رفت درزمین. و **سالفه فی الامر**: برابر ومساوی کرد او را در کاری. و **سالف البعیر**: پیشی گرفت آن شتر.

مسالق (masâleq) ع. ج. مسلق.

مسالك (masâlek) ع. ج. مسلك.

مسالك (masâlek) ا. پ. مأخوذ ازتازی ــ مسلکها وراهها.

مسالم (mosâlem) ص. ع. صلح کننده و آشتی کنندهٔ باکسی.

مسالمة (mosâlamat) م. ع. **سالمه مسالمة وسلاماً**. ر. سلام.

مسالمت (mosâlamat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ــ صلح وآشتی.

مسالمه (mosâleme) ا. پ. مأخوذ ازتازی ــ سلام بیکدیگر. و **مسالمه کردن**: سلام کردن بدیگری.

مسالیط (masâlit) ع. ج. مسلاط.

مسالیق (masâliq) ع. ج. مسلوقة.

مسام (masâmm) ا. ع. ج. مسم مواضع نفوذ. ع: مسامات. و **مسام البدن**:

سوراخهای کوچکی که عرق و بخار بدن از آنها خارج میگردد.

مسام (masâm) ا. پ. مأخوذ از تازی_سوراخ. وسوراخ کوچك. ودرز وترك. وثقبه و منفذ. و ثقبه‌های کوچك که در جلد بدن‌میباشند. و **مسام بینی**: سوراخ بینی.

مساماة (mosâmât) م. ع. **ساماه مساماة وسماء**: نبردکرد اورا دربزرگی.

مسامات (masâmât) ا.پ. مأخوذ ازتازی - منفذها وسوراخهای کوچکی که در بدن واقع‌اند و عرق و بخار از آ نها خارج میگردد.

مسامات (masâmmât) ع. ج. مسام.و ج ج مسم.

مسامة (masâmat) ا. ع. چوب پهن وکلفت‌که در زیر دو قاعدة در نصب‌کنند. وچوب جلو هودج.

مسامح (mosâmeh) ص. پ. مأخوذ از تازی - سهل انگار و غافل و بیخبر وکاهل و تنبل و بیفکر.

مسامحة (mosâmahat) م. ع. **سامح فلاناً مسامحة**: آسانی کرد بافلان وسهل انگاری نمود. و **مسامحه بکذا**: بوی داد این‌را وبخشید بوی.

مسامحه (mosâmehe) ا. پ. مأخوذ ازتازی _ سهل انگاری وآسان‌شمردگی و تهاون و تغافل. و کیفوس. و تنبلی. و **مسامحه کردن ویا مسامحه‌وقصور کردن**: اهمال کردن وغفلت نمودن وکاهلی کردن.

مسامر (mosâmer) ص. ع. افسانه گو.

مسامرة (mosâmarat) م. ع. افسانه گفتن.

مسامری (masâmari) ا. ع.

بلغت اهالی مرا کش: میخ فروش.

مسامع (masâme') ع.ج. مسمع.

مسامعة (masâme'at) ا. ع. نام گروهی از تازیان که از اولاد مسمع که پدر آنهاست میباشند.

مساميح (masâmih) ص. ع. **قوم مساميح**: گروه جوانمرد وخوشخوی وملاطف وحلیم وملایم. ج. مسماح.

مسامیر (masâmir) ع.ج. مسمار.

مسان (masânn) ا. ع. شتران کلانسال.

مساناة (masânât) م.ع. **سانیت الرجل مساناة**: خشنود کردم آنمردرا ومدارا نمودم باآن‌مرد ونیکو کردم معاشرت آنمردرا. و **ساناه مساناة وسناء**: سالانه کرد اورا برای کاری واجیر کرد آنرا در سال وسال بسال داد اورا چیزی. ونیز **مساناة وسناء**: یك سال پس از یکسال بار آوردن خرما بن.

مسانة (mosânnat) م. ع. راندن و خوابانیدن گشن ماده شتر را جهت گشنی. **سنان مثله**.

مسانتة (mosânatat) م. ع. **سانتوا الارض مسانتة**: تفحص کردند زمین‌را جهت جستجوی گیاه.

مسانحة (mosânahat) م. ع. از جانب چپ صیاد درآمدن صید. **سناح مثله**.

مساند (masâned) ع. ج. مسند (mesnad) و (mosnad).

مساندة (mosânadat) م. ع. **ساند الشعر مساندة وسناداً**: شعر مختلف الردفین گفت. و **سانده علی العمل**: پاداش داد ویرا برآن‌کار. و**ساند فلاناً**: قوت داد فلان‌را ویاری کرد آنرا.

مساندة (mosânedat) ص. ع.

ناقة مساندة: ماده شتر بلند سینه و بلند پیش. و ماده شتر سخت توانا که بعضی از اعضای آن قوت میدهد بعضی را.

مسانف (masânef) ع. ج. مسنف.

مسانهة (mosânahat) م. ع. **سانهه مسانهة وسناهاً**. ر. سناه.

مسانید (masânid) ع. ج. مسند.

مساواة (mosâvât) م. ع. **ساویته مساواة و سواء**: برابرکردم آنرا. و **ساویت بینهما**: برابرکردم میان آن دورا. و **هذا یساوی درهماً**: این یك درهم ارزش دارد. و **هو لایساوی شیئاً**: آن برابر چیزی نیست یعنی کم واندك است وارزشی ندارد.

مساوات (mosâvât) ا. پ. مأخوذ ازتازی - برابری و همواری و برابر کردگی. وبرابر آمدگی. وهمسری. وعدالت. و **مساوات شدن**: برابر شدن ومساوی شدن. و **مساوات کردن**: عدالت کردن.

مساودة (mosâvadat) م. ع. **ساوده مساودة**: داستان آورد با او. و **ساودالاسد**: طردکرد وراند آن‌شیررا. و **ساود الابل النبات**: گرفتند شتران گیاه را بدهان واز کمی‌وکوتاهی آن نتوانستند آنرا خوردن. و **ساودنی فلاناً فسدته**: نبرد کرد من را فلان در مهتری ویا در سیاهی پس غالب آمدم برآن. و **ساودت فلاناً مساودة و سواداً**: راز گفتم بافلان. و **اصله ادناء سوادك من سواده** وهو الشخص.

مساور (masâver) ع. ج. مسورة.

مساورة (mosâvarat) م. ع. **ساور مساورة‌وسواراً**. ر. سوار.

مساوعة (mosâva'at) م. ع. برساعت معامله کردن مانند میاوهة که برروز

معامله کردن است.

مساوفة (mosâvafat) م. ع.
ساوفه مساوفة و سوافاً: راز گفت با او. و **ساوف المراة**: خوابانید آن زنرا باخود. و **ساوف الامر**: پس افگند آن کار را.

مساوقة (mosâvaqat) م. ع.
ساوقه مساوقة: نبرد کرد با او در فخرية بازار ویا در راندن ویا درسختی ساق.

مساوم (mosâvem) ص. ع. آنکه میخرد متاعی را زیاده از آنچه دیگری میخرید.

مساومة (mosâvamat) م. ع.
ساومت المتاع مساومة وسواماً: بها کردم آن متاع را.

مساوی (masâvi) ع. ج. مساءة.

مساوی (masâvi) ا. پ. مأخوذ ازتازی - بدیها وعیبها. و **مساوی کردن** عیب کردن ومتهم کردن.

مساوی (mosâvi) ص. پ. مأخوذ ازتازی - برابر وشبیه. وهم وزن. و معادل وهمتا. ویکسان. وهموار. ومتوازی. وهم قیمت‌وهم‌ارزش. وراست. و **مساوی بودن**: برابر و یکسان و معادل و همتا بودن. و **مساوی کردن**: برابر ویکسان کردن و هموار کردن و راست کردن.

مساوئة (masâve'at) م. ع. ساء سوء و مساوئة. ر. سوء.

مساویك (masâvik) ع. ج. مسواك.

مساهاة (mosâhât) ا. ع. به نهایت نرسانیدن عشرت و شادمانی را.

مساهج (masâhej) ع. ج. مسهج.

مساهرة (mosâharat) م. ع. بیدار بودن با کسی. وبیدار نگهداشتن کسیرا.

مساهل (mosâhel) ص. ع. سهل انگار و آسانی کننده.

مساهلة (mosâhalat) م. ع.
ساهله مساهلة: آسانی کردبااو ومسامحه نمود وسهل انگاری کرد.

مساهلت (mosâhalat) ا. پ. مأخوذازتازی - مسامحه وسهل انگاری وسستی.

مساهم (mosâhem) ا. ع. هم‌سهم وهم نصیب و هم بهره. ومددگار. ودستگیر و شریك.

مساهمة (mosâhamat) م. ع.
ساهمه مساهمة فسهمه: قرعه‌زد بااو پس غالب آمد اورا درقرعه. و **ساهمته**: هم‌نصیب وهم‌بهره شدم‌اورا وشریك‌شدم‌اورا.

مساهمت (mosâhamat) ا. پ. مأخوذ ازتازی - شریك وهم‌بهره وهم نصیب ومساوی در بهره ونصیب.

مساية (masâyat) م. ع. ساء سوء ومساية. ر. سوء.

مسايح (masâyeh) ع. ج. مسيحة.

مسايرة (mosâyarat) م. ع. برابر گرفتن با کسی ونبرد کردن با کسی در رفتن.

مسائف (mosâ'ef) ا. ع. سالها و قحط. و مرگ.

مسايفة (mosâyafat) م. ع. باهم شمشیر زدن.

مسائل (masâ'el) ع. ج. مسئلة. و ج مسیل. و ج مسل.

مسائل (masâ'el) ا. پ. مأخوذ از تازی - مسئله ها.

مسائية (masâ'iyet) و **مسائية** (masâyeat) م. ع. ساء سوء ومسائية ومسائئة. ر. سوء.

مسابيح (masâyih) ع. ج. مسباح.

مسب (mesabb) ا. ع. مرد بسیار دشنام دهنده.

مسبأ (masba') م. ع. سبأ سبأ و مسبأ. ر. سبأ.

مسبأ (masba') ا. ع. راه کوه.

مسبار (mesbâr) ا. ع. میل جراحت و فتیله ای که در جراحت گذارند. و قلم و مداد که بدان نویسند. ج: مسابیر.

مسبب (mosabbab) ص. ع. سبب شده وباعث شده. و **رجل مسبب**: مردی که وی را بسیار دشنام دهند.

مسبب (mosabbab) ا. پ. مأخوذ از تازی - سبب و جهة و باعث. و **سبب و مسبب**: اصل و فرع.

مسبب (mosabbeb) ص. ع. هر آنکه سبب شود مر چیزی‌را و موجود و آماده کننده. و **مسبب الاسباب**: خدای تعالی جل شأنه.

مسبب (mosabbeb) ا. پ. مأخوذ ازتازی - سبب شونده و باعث شونده و چیزه بوذگر. و **مسبب حقیقی**: خداوند تبارك وتعالی.

مسببة (mosabbabat) ص. ع.
ابل مسببة: شتران برگزیده.

مسبة (masabbat) ا. ع. آنکه مردم را بسیار دشنام دهد.

مسبت (mosbet) ص. ع. **رجل مسبت**: مردی که ازجای‌نجنبد. ودر روزشنبه درآینده. ج: مسبتون.

مسبت (mosabbet) ص. ع. منوم ومسکن. وشتر ویا گوسپندی که بچه افگند.

مسبتات (mosabbetât) ا. ع. داروهای منوم ومسکن.

مسبتون (mosbetuna) ع. ج. مسبت.

مسبج (mosabbaj) ص. ع. **کساء مسبج**: گلیم پهن.

مسبح (mosabbah) ص.ع. **کساء مسبح**. گلیم وچادر درشت محکم.

مسبح (mosabbeh) ص.ع. تسبیح کننده ونماز گزارنده. ج. مسبحون.

مسبحلل (mosbahlel) ا.ع. شیر بچه‌ای که بالغ گشته باشد.

مسبحون (mosabbehuna) ع. ج. مسبح.

مسبد (mosabbed) ص.ع. کسی که سر خود را نشوید وروغن نمالد.

مسبر (masbar) ا.ع. محل آزمایش و اختبار و آگاهی از چیزی. یق: **حمدت مسبره و مخبره**.

مسبرة (masbarat) ا.ع. منوال و طور و قاعده و طریقه وروش.

مسبرة (masbarat) م.ع. آزمودن. و میل بجراحت فروبردن تا غور آن معلوم شود **والفعل من نصر سبر مثله**.

مسبرت (mosabrat) ص.ع. **رجل مسبرت**: مرد بی‌موی.

مسبرد (mosabred) ص.ع. **ناقة مسبرد**: ماده شتری که بچهٔ ناتمام بی‌موی انداخته باشد.

مسبط (mosbet) ص.ع. مرد سست بدن فروافگنده سر.

مسبط (mosabbet) ص.ع. **ناقة اونعجة مسبط**: شتر و یا گوسپند بچهٔ ناتمام افگنده.

مسبطة (mosbetat) ص.ع. **ارض مسبطة**: زمینی که‌دارای گیاه سبط باشد.

مسبطر (mosbatarr) ص.ع. یازیده ودراز شده.

مسبع (masba') ا.ع. **جاى اسباع و مسبع** یعنی آمدند هفتا هفتا.

مسبع (masba') ا.ع. محل سبع و جانوران درنده. ج: مسابع.

مسبع (mosbe') ا.ع. برسر خود گذاشته شده. و پسر خوانده. و فرزند بحرام وزادهٔ بزنا. وفرزندی که مادرش مرده باشد و شیر غیر مادر خورده باشد. وآنکه ازچهار تا هفت پشت درعبودیت باشد. وآنکه درمعاشرت سبع خوی آنهارا گرفته باشد. وآنکه درهفت ماهگی زاده شده باشد. وبچه‌ای که بدایه سپرده باشند.

مسبعة (masba'at) ص.ع. **ارض مسبعة**: زمینی که درآن سبع باشد. ج. مسابع.

مسبغ (mosbeq) ص.ع. خداوند تبارك وتعالی که نعمت را بربندگان خودتمام میگرداند. و **رجل مسبغ**: مردی که زره فراخ پوشیده باشد.

مسبغ (mosabbeq) ص.ع. ماده شتری که بچهٔ نزدیك بزادن افگنده باشد که درآن موی بود.

مسبغل (mosbaqell) ص.ع. فراخ ودراز.

مسبغلة (mosbaqellat) ص.ع. **درع مسبغلة**: زره فراخ.

مسبکر (mosbakerr) ا.ع. موی فروهشته. وجوان تمام بالای باعتدال رسیده.

مسبکر (mosbakerr) ص.ع. آنکه می‌یازد خود را. و آنکه بربهلو میخوابد.

مسبل (mosbel) ا.ع. نره. و سوسمار. وتیر قمار پنجم ویا ششم. ونام‌ماه ذی‌الحجه. وآنکه ازار را دراز کند واز تکبر هنگام راه رفتن کشان کشان آنرا برزمین کشد.

مسبل (mosbel) و (mosbal) ص.ع. **رجل مسبل**: مرد دراز بروت. وکذلك **رجل مسبل**.

مسبل (mosabbal) ا.ع. پیر زشت روی.

مسبنتأ (mosbanta') ا.ع. هرآنچه سرش دراز باشد.

مسبند (mas.band) و (mos.band) ص.پ. پابند کسی ویا چیزی. ویا جائیکه نمیتوان ازآن گذشت.

مسبوت (masbut) ا.ع. مرده و بیهوش. وبیمار ستان خفتهٔ چشم فرازکرده.

مسبور (masbur) ص.ع. نیکوهیئت.

مسبوط (masbut) ص.ع. گرفتارتب.

مسبوعة (masbu'at) ا.ع. ماده گاوی که بچهٔ ویرا سبع خورده باشد.

مسبوق (masbuq) ص.ع پیشی‌گرفته.

مسبوق (masbuq) ص.مف.پ. مأخوذ ازتازی ـ سبقت گرفته و پیشی گرفته. واز پیش آگاه شده. وباخبر وآگاه. ومطلع. و **مسبوق بودن**: آگاه وباخبر بودن. و **مسبوق کردن**: آگاه کردن.

مسبوك (masbuk) ص.ع. در قالب ریخته شده.

مسبوه (masbuh) ص.ع. پیرخرف.

مسبه (mosabhah) ا.ع. مرد تیز زبان.

مسبه (mosabbah) ص.ع.پیرخرف.

مسبئر (mosba'err) ص.ع. روندهٔ بشب.

مسة (massat) ا.ع. نوعی ازبازی.

مست (mast) ا.پ. شراب خواره‌ای که شراب دروی اثر کرده باشد. ومخمور. و گرفتار شهوت و شهوت پرست. و گرفتار هوای نفس. وخشمناك وغضبناك. وبیهوش و مدهوش. وگشن وطالب ماده. وطالب‌نر. و **مست خراب**: شراب خوارهٔ بی‌پا شدهٔ ازهوش افتاده. و **مست شدن**: اثرکردن شراب در شراب خواره وازهوش رفتن. و **مست‌شراب غرور**: متهور و گستاخ و بیباک. و **مست کردن**: عربده کردن

شراب خواره . و **مست مدام** ویا **مست مدمن** : همیشه مست و دائم الخمر .

مست (most) ا. پ. گله وشکوه وشکایت. وغم واندوه. وبیخ گیاهی که بتازی سعد گویند وتخم آنرا تودر میخوانند .

مستأثر (mosta'ser) ص.ع. کسی که چیزی را برمیگزیند وانتخاب میکند.

مستأثر (mosta'ser) مف . پ. ماخوذ ازتازی ـ متألم ومتأثر وغمگین و مهموم ومتفکر.

مستأجر (mosta'jar) ص . ع . بمزد گرفته شده .

مستأجر (mosta'jar) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ آنکه مالکی یا چیزی را به اجاره میدهد و مال الاجاره دریافت میکند .

مستأجر (mosta'jer) ا ـ ص.پ. مأخوذ ازتازی ـ اجاره کننده و آنکه ملکی یا چیزیرا از مالك اجاره کرده و کرایه میدهد. واجاره دار . وخدمتگار و نوکر واجیر .

مستأجری (mosta'jeri) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ اجاره‌داری. وکرایه داری. واجاره. وکرایه.

مستأجرین (mosta'jerin) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ اجاره داران و کرایه داران. وخدمتگاران.

مستأجل (mosta'jel) ص. ع. آنکه مهلت درخواست میکند.

مستأحد (mosta'hed) ص. ع. آنکه تنها میماند. و آنکه آگاهی میدهد. و آنکه میداند.

مستأخذ (mosta'xed) ا. ع. سر فرودارندهٔ از درد چشم ویا از هردردی که باشد.

مستأخذ (mosta'xez) ا. ع. سر فرودارندهٔ از درد ویا از بیماریهای چشم. و فروتن وخاضع. وفروتنی کنندهٔ ازجهةٔ بیماری

وموی دراز.

مستأخر (mosta'xer) ص. ع. آنکه پس میماند ودیری کننده ودرنك کننده.

مستأدب (mosta'deb) ص. ع. ادب آموزنده.

مستأدی (mosta'di) ص. ع. آنکه درخواست یاری ونصرت میکند. وطلب امداد می‌نماید. ومصادره کننده وازکسی چیزی بزور گیرنده.

مستأذن (mosta'zen) ص. ع. دستوری خواهنده.

مستار (mastâr) ا. پ. گیاهی دوائی وخوشبوی و بسیار تلخ که مرو نیز گویند.

مستار (mostâr) ا. پ. شراب تازه وترش .

مستأرب (mosta'rab) ص. ع. قرض‌دار ومدیون.

مستأرب (mosta'reb) ص. ع.

حبل مستأرب : ریسمان سخت تافته.

مستأرض (mosta'rez) ص. ع.

فسیل مستأرض : جنك خرمابن که مرا و را بیخ در زمین رفته باشد واگر برتنهٔ مادر خود روید آنرا راکب گویند.

مستأرضة (mosta'rezat) ص . ع . قرحهٔ ریمناك شده وفاسد گشته. و زمین پاکیزه شدهٔ خوش آیند درچشم . و **ودیة مستأرضة** : جنك خرمابن که نو برزمین رسته باشد.

مستأزق (mosta'zaq) ص. ع. تنگ وتنگ شده .

مستآس (mosta'âs) و **مستآسة** (mosta'âsat) ص. ع. کسیکه از وی عطا خواهند. وکسیکه طلب صحبت وی کنند .

مستأسد (mosta'sad) ص. ع. برانگیخته شده وترغیب کرده شده .

مستأسد (mosta'sed) ص. ع. جری و بیباك و دلیر و بی پروا و آنکه حمله میکند ومانند شیر میگیرد . و گیاه دراز شدهٔ بکمال رسیده .

مستأسر (mosta'ser) ص . ع . آنکه برای اسیر شدن گردن می‌نهد .

مستأشرة (mosta'cerat) ص. ع. زنی که میخواهد دندانهای خودرا خوب و نیکو سازد .

مستأصل (mosta'sal) ص. ع. ازبیخ برکنده شده .

مستأصل (mosta'sal) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ ناچار ومجبور . وپریشان و بی‌چیز. و **مستأصل شدن** : ناچارومجبور شدن و پریشان گشتن .

مستأصل (mosta'sel) ص . ع . از بیخ برکننده .

مستأصلة (mosta'salat) ا. ع. گوسپندیکه سرونش از بیخ برکنده شده باشد. الحدیث : **انه نهی عن المستأصلة** .

مستاف (mostâf) ا. ع. جای بوئیده شده وجای بوئیدن وبینی .

مستأکل (mosta'kel) ص . ع . آنکه میگیرد چیزی را برای خوردن . و آنکه بزور میگیرد مال ضعیفان را .

مستأکلة (mosta'kelat) ا. ع. ظالمان وستمگران وخورندگان مال مردم .

مستأمر (mosta'mer) ص. ع. مشورت کننده .

مستأمم (mosta'mem) ص.ع. بجای مادر گیرنده . وبجای امام قبول کننده.

مستأمن (mosta'men) ص . ع . اعتماد کننده وامین یابنده. وزنهار خواهنده.

مستأمی (mosta'mi) ص.ع. به کنیزی گیرنده و بکنیزی خرنده .

مستان (mastân) م ف . پ . حالتی مستی .

مستان (mastân) پ. ج. مست.

مستأنس (maosta'nes) ص. ع . آموخته شده . وخوی کرده شده. وعادت شده. وحیوان وحشی رام شده و خانگی . و آنکه می نگرد ومیشناسد. و آنکه دستوری میخواهد.

مستأنف (masta'naf) ص . ع .

امر مستأنف: کار نو که کسی نکرده باشد.

و یوم مستأنف: روز تازه گذشته .

مستأنف (mosta'nef) ص . ع . آغاز کننده و شروع کننده. و پیش گیرنده .

مستأنف (mosta'nef) ا . ع . پیش گرفتگی .

مستانه (mastâne) ص . م ف . پ. مانند مست . و بطور مستی .

مستانی (mastâni) ا. پ. مست و میخواره .

مستأنی (mosta'ni) ص. ع . صابر وشکیبا و درنگ کننده .

مستأهل (mosta'hel) ص . ع . لایق و قابل و شایسته و سزاوار . و آنکه چربی گوشت میگیرد و یا میخورد .

مستبحر (mostabher) ص. ع. پهن گسترده‌شده . و پرگوی. ومنبسط مانند بحر.

مستبد (mastabedd) ص . ع . آنکه بخودی خود بکاری می ایستد و در آن کار منفرد میباشد. وکسیکه برای خود کار میکند.

مستبد(mostabed) و(mostabedd) ص. پ. مأخوذ ازتازی . کسیکه کاری را برای خود وبدون مشورت از دیگران میکند و رأی خودرا بی‌پسند ورد میکند انصاف وعدالت را.

مستبدع (mostabde') ص . ع . بدیع شمرنده.

مستبدل (mostabdel) ص. ع. بدل گیرنده وچیزی‌را درعوض چیزی خواهنده.

مستبذر (mostabzer) ص. ع. شتابنده و درگذرندۀ رسا .

مستبر (mostaber) ص. ع. کسیکه میل درجراحت فرومیبرد .

مستبرز (mostabrez) ص. ع. آنکه بیرون میطلبد و مبارز میخواهد. و آنکه کسی ویاچیزی را آشکار میکند.

مستبریء (mostabre') ص . ع . پریشان ازشناختن بی‌عیبی چیزی.

مستبسل (mostabsel) ص. ع. آنکه برجنگ دل می‌نهد تا بکشد یا کشته گردد .

مستبشر (motabcer) ص. ع. مژده دهنده . وشاد شوندۀ ازخبرهای خوش.

مستبصر (mostabser) ص. ع. آنکه طلب بصیرت میکند و بینا دل می‌شود . و پیدا و آشکار .

مستبضع (mostabze') ا . ع . آنکه مرتب میکند اموال خود را تا در بازار آنها را برای فروش عرضه دارد . المثل :

کمستبضع تمرالی هجر وهجر جائی است معدن خرما که خرمای بسیار دارد .

مستبطن (mostabten) ص . ع . آنکه قرار میدهد چیزی و یا کسی را در زیر خود خصوصاً در زیرشکم خود. و آنکه چیزی را پنهان نگاه میدارد. وهر چیزی که بطور آهسته واقع شود.

مستبعد (mostab'ad) ص. ع. دور شده . ودوری جسته . ودور شمرده .

مستبعد (mostab'ad) ص . پ. مأخوذ ازتازی_دور وبعید . ودشوار ومشکل.

مستبعد (mostab'ed) ص . ع . دوری خواهنده . ودور شمرنده.

مستبعل (mostab'el) ص . ع . زمین یاخرمابنی که بعل باشد . ر. بعل . و مردی که شوهر شده باشد یعنی زن گرفته باشد.

مستبعی (mostab'i) ص. ع. آن که بعاریت گیرد سگ را برای شکار و یا اسب را برای دویدن.

مستبغی (mostabqi) ص . ع . آرزومند وطالب . وراغب . و جوینده .

مستبق (mostabeq) ص. ع. آنکه غالب میشود در تیراندازی . و آنکه کوشش میکند در پیش گرفتن و درگذشتن را .

مستبقی (mostabqi) ص . ع . آنکه نگاه میدارد وحفظ میکند و زنده میدارد وباقی میگذارد . وشرم داشته شده .

مستبکی (mostabki) ص . ع . آنکه می گریاند ومجبور بگریستن میکند.

مستبل (mostabell) ص . ع . به شدۀ ازبیماری. وناقه ودارای نقاهت.

مستبند (most-band) ص. پ. گرفتار محنت ورنج و غم . و مستبند و پای‌بند کسی ویا چیزی .

مستبهج (mostabhej) ص. ع. شاد و شادمان وخوشحال .

مستبی (mostabi) ص. ع. آنکه می‌برد اسیر وبرده را .

مستبیت (mostabit) ا. ع. فقیر و بی‌خانمان .

مستبیح (mostabih) ص. ع. از بیخ برکننده . و آنکه مباح و روا میکند و آنکه مباح مییابد .

مستبیع (mostabi') ا . ع . آنکه حکم بفروش میدهد .

مستبین (mostabin) ص . ع . واضح و آشکار . و هویدا و روشن.

مستتب (mostatebb) ص. ع. کار راست و کامل .

مستتبع (mostatbe') ص . ع .

آنکه درخواست پس روی میکند .

مستتر (mostatar) ا. ع. پنهان جای وجای امن وپناه.

مستتر (mostater) ص. ع. آنکه میپوشاند خودرا . وپنهان میشود. و هوشیار و دوراندیش .

مستتلی (mostatli) ص. ع. آنکه پیروی میخواهد .

مستتم (mostatemm) ص . ع . پردازنده . وتمام کننده . و آنکه اتمام‌چیزی را درخواست میکند . وآنکه ازدیگری چیزی میخواهد برای اتمام کارخود مانند کسی‌که پاره‌ای از موی میخواهد برای تمام کردن گلیم خود .

مستثبت (mostasbet) ص. ع. صابر وشکیبا . وپایدار و برقرار . و خواهان ثبوت و پایداری و برقراری .

مستثقل (mostasqel) ص . ع . سست از بیماری ویا از خواب و یا از لوم و بخل .

مستثمد (mostasmed) ص. ع. برکشیده شده . وخالی شده. و آنکه ازوی نیکوئی واحسان میخواهند .

مستثنا (mostasnâ) ص . پ . مأخوذ ازتازی ــ بیرون کرده شدهٔ از قاعدهٔ کلی وممتازشده وجدا شده. وهرچیز برگزیده واعلا.وهرچیز نادر و کمیاب وعجیب.

مستثنی (mostasnâ) ص . ع . بیرون‌کرده شده. وباصطلاح نحو هرچیزی که از حکم ماقبل بکلمهٔ الا ویا آنچه بمعنی وی باشد بیرون کرده شود .

مستثنی (mostasni) ص. ع. آنکه استثنا میکند .

مستثیب (mostasib) ص. ع. آنکه ثواب میکند. و آنکه پاداش ازکسی میخواهد.

مستثیر (mostasir) ص . ع . برانگیزاننده .

مستجاب (mostajâb) ص . ع . گوش داده‌شده وپذیرفته شده وقبول کرده‌شده ومقبول. و **مستجاب الدعوات** : کسیکه دعاهای‌وی پاسخ داده میشود وپذیرفته‌میگردد.

مستجاب (mostajâb) ص . پ . مأخوذ از تازی ــ پذیرفته و مقبول و قبول شده وباجابت رسیده. و **مستجاب‌شدن** : پذیرفته شدن .

مستجاد (mostajâd) ص. ع . نیکو یافته ونیکو شمرده. وپسند شده .

مستجد (mostajedd) ص . ع . آنکه نومیکند ونو میگرداند . وازنو پوشیده .

مستجدی (mostajdi) ص . ع. سؤال کننده وبخشش وعطا درخواست کننده.

مستجر (mostajerr) ص. ع. آنکه منقاد دیگری میشود . و وی را برخود قدرت میدهد. وکشنده.

مستجرح (mostajreh) ص. ع. خراب وفاسد وتباه .

مستجری (mostairi) ص . ع. آنکه دیگری را درکار خود وکیل میکند .

مستجز (mostajezz) ص. ع. گندم آماده شدهٔ برای درو.

مستجعل (mostaj'el) ص . ع . ماده سك گشنخواه شده .

مستجفی (mostajfi) ص . ع . آنکه چیزی را سخت ودرشت میشمارد .

مستجلب (mostajleb) ص . ع. آنکه طلب میکند کشیده‌شدن چیزیرا ازجائی.

مستجمر (mostajmer) ص. ع. سپاه مقیم شدهٔ در سرحد دشمن.

مستجمع (mostajme') ص . ع. فراهم آمده و باهم جمع شده . و خواهان اجتماع .

مستجمع (mostajme') ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ جمع کننده وفراهم آورنده.

مستجن (mostajann) ص . ع. دیوانه . وجن زده .

مستجن (mostajenn) ص . ع. پوشیده شده .

مستجهل (mostajhel) ص. ع. آنکه نادان میشمارد . و سبک پنداشته شده . و حقیر و خفیف .

مستجید (mostajid) ص . ع . آنکه چیز نیکو وجید میخواهد وجید میشمرد. وجویندهٔ چیز نیکو . وخواهان اسب خوشراه.

مستجیر (mostajir) ص . ع . نیازمند پناه و زنهار .

مستجیر (mostajir) ا. پ. ماخوذ از تازی ــ پناه. و پناه دهنده. و داد خواه .

مستجیز (mostajiz) ص . ع . خواهان جواز یعنی آب برای ستور وزراعت . وآنکه دستوری میطلبد. وصله ودهش‌میخواهد.

مستجیش (mostajic) ص. ع. آنکه طلب لشکر میکند .

مستجیع (mostaji') ا. ع. آنکه همیشه گرسنه است .

مستحاض (mostahâz) ص. ع. جمع شده درتالاب و حوض .

مستحاضة (mostahâzat) ص. ع.

امرأة مستحاضة : زنی که ازوی خون رود پس از انقطاع ایام حیض.

مستحال (mostahâl) ا. ع. زمین کشت که یکسال ویا زیادتر زراعت نشود. و کمان کژ.

مستحالة (mostahâlat) ص.ع.

رجل مستحالة : مردی که طرف ساق وی کژ باشد .

مستحالة (mostahâlat) ا. ع.
کمان کژ . وزمین که از یکسال و یا زیادتر زراعت نشود .

مستحب (mostahabb) ص.ع.
دوست داشته . وپسندیده شده :

مستحب (mostahabb) ص. پ.
مأخوذ ازتازی ـ هر کار پسندیده . وهر کاری که فعل آن بهتر از ترك وی بود و چنب نیزگویند . وهرکاری که فعل آن دارای ثواب باشد. وهرچیز دلپذیر وخوش آیند .

مستحب (mostahebb) ص. ع.
دوست دارنده ومهربان . ودارای محبت .

مستحبات (mostahabbât) ا. پ.
مأخوذ ازتازی ـ کارهای پسندیده . وکارهای مستحب که فعل آنها بهتراز ترکشان باشد.

مستحث (mostahess) ص. ع.
برانگیزاننده و برافزولنده .

مستحجر (mostahjer) ص. ع.
سنگ کننده . و سنگ شونده .

مستحد (mostahedd) ص. ع.
آنکه تیز میکند . و آنکه بخشم می آورد . و آنکه می‌سترد مویهای زهار را . و خشمگین و غضبناك .

مستحدث (mostahdas) ص.ع.
نو آورده . ونو یافته .

مستحدث (mostahdas) ص.ع.
مأخوذ ازتازی ـ هرچیز نویافته شده. ونو پیدا شده. واحداث شده . واختراع شده .

مستحدث (mostahdes) ص.ع.
ازنو پیدا کننده .

مستحدثات (mostahdasât) ا. پ.
مأخوذ از تازی ـ چیز های نو یافت شده و احداث گشته و اختراع شده .

مستحرم (mostahrem) ص. ع .
باحرمت ومحترم .

مستحسر (mostahser) ص. ع.
مانده شده وخسته شده .

مستحسن (mostahsan) ص. ع.
نیکو شمرده شده و نیکو داشته شده .

مستحسن (mostahsan) ص. پ.
مأخوذ ازتازی ـ پسندیده و ستوده و شایستهٔ تحسین و زیبا و دارای جمال . و لطیف . و خوشنما .

مستحسن (mostahsen) ص. ع.
نیکو شمرنده و نیکو دارنده .

مستحصد (mostahsad) ص. ع.
حبل مستحصد : طناب محکم تافته شده.

مستحصد (mostahsed) ص. ع.
کشت بهنگام درو رسیده .

مستحصر (mostahser) ص. پ.
مأخوذ از تازی ـ کسیکه دریافت میکند و سعی و کوشش میکند . و آنکه اطاله میکند و گردا گرد چیزی برمیآید. و **مستحصر مشکلات مسائل مشتاق به** : دریافت کردن مسئله‌های مشکل ودشوار و طالب حل آنها .

مستحصف (mostahsef) ص. ع.
کاراستوار ومحکم. وروزگار سخت. وسوراخ تنك . و **فرج مستحصف** : کس تنك و خشك دروقت جماع .

مستحضر (mostahzar) ص. پ.
مأخوذ ازتازی ـ حاضر. وآماده. ویافته شده. وحاصل شده .

مستحضر (mostahzer) ص. ع.
دراننده . وبخود بازآینده .

مستحضر (mostahzer) ص. پ.
مأخوذ از تازی ـ آگاه و خبردار . و مطلع ودانا .

مستحط (mostahett) ص. ع.
آنکه کم میکند و کسر مینماید قیمت چیزبرا. و آنکه طالب تخفیف و کاست کردن میاشد.

مستحف (mostaheff) ص. ع.
گیرندهٔ همهٔ مالها را .

مستحفر (mostahfer) ص. ع.
جوی سزاوار کندن .

مستحفظ (mostahfez) ص. ع.
یادگیرنده . و یادداشت خواهنده .

مستحفظ (mostahfez) ا. پ.
مأخوذ ازتازی ـ پاسبان و ناظر و نگهبان و حارس وحراست کننده. وحاکم . وحافظ قلعه وحصار .

مستحفظین (mostahfezin) ا. پ.
مأخوذ ازتازی ـ پاسبانان و نگهبانان .

مستحق (mostahaqq) ص. ع.
سزاوار .

مستحق (mostahaq) و (mos-tahaqq) ا ـ ص. پ. مأخوذ از تازی ـ سزاوار و شایسته و لایق و قابل و دارای استحقاق . وارزانی . و بی بضاعت و بی‌چیز و کسیکه سزاوار اعانت و دستگیری باشد .

مستحقر (mostahqar) ص. ع.
آنکه ویرا فرومایه وحقیر میشمرند .

مستحقین (mostahaqqin) ا. پ.
مأخوذ ازتازی ـ مردمان بی‌چیز و بی‌بضاعت که سزاوار دستگیری واعانت میباشند. وارزانیان.

مستحکم (mostahkam) ص. ع.
استوار گشته .

مستحکم (mostahkam) ص. پ.
مأخوذ ازتازی ـ استوار و برقرار و محکم . و سخت . و قایم و پایدار و ثابت .

مستحل (mostahall) ص . ع .
حلال پنداشته شده .

مستحل (mostahell) ص . ع .
آنکه حلال‌می پندارد . وآنکه‌میخواهد حلال کند.

مستحلب (mostahlab) ص. ع.
دوشیده شده .

مستحلب (mostahleb) ص. ع. آنکه میدوشد . و آنکه درشیدن میخواهد.

مستحلس (mostahles) ص. ع. **رجل مستحلس** : مرد لازم گیرندهٔ جای.

مستحلف (mostahlef) ص . ع. سوگند دهنده . و آنکه تقاضای سوگند از کسی میکند .

مستحلك (mostahlek) ص. ع. سخت سیاه .

مستحم (mostahamm) ا. ع. جای غسل کردن .

مستحمش (mostahmec) ص. ع. برافروخته‌ازخشم. و **وترمستحمش**: زه باریك .

مستحمشة (mostahmecat) ص. ع . **اوتار مستحمشة** : زه‌های باریك .

مستحمض (mostahmez) ص. ع. شیر که به‌دیر خفته گردد.

مستحمل (mostahmel) ص . ع. **شهر مستحمل** : ماهی که مردمان را درمشقت دارد .

مستحن (mostahenn) ا. ع . شتر ماده . ورقاص مشهور .

مستحن (mostahenn) ص. ع. بسیار برانگیخته شده .

مستحنط (mostahnet) ص.ع. **هو مستحنط الی** : او دشمن است یامن و کینه دارد .

مستحیر (mostahir) ا.ع. راهی در بیابان که معلوم نباشد تا کجا میکشد . و ابرگران و گرد برگشتهٔ بی‌باد .

مستحیر (mostahir) ص . ع. کسیکه پاسخ میخواهد .

مستحیرة (mostahirat) ا. ع. کاسهٔ پراز چربی گوشت .

مستحیل (mostahil) ا. ع. پر و مملو . وسخن محال . و سخن بیهوده . و سخنی که سروبن ندارد .

مستحیل (mostahil) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ متغیر و مبدل و برگشته و تغییر یافته و دگرگون . و از حال خود برگشته. و **مستحیل الاندراس** : چیزیکه مندرس نمی شود و ضایع نمیگردد. و نیز **مستحیل** : محیل و حیله‌گر و مکار .

مستحیلات (mostahilât) ا.ع. ج. مستحیل : محالات و چیزهای ناممکن .

مستحیلة (mostahilat) ا. ع. کمان کژ . وزمین ناهموار . وزمین کشت که ازیکسال ویا بیشتر زراعت نشده باشد.

مستخبر (mostaxber) ص . ع. آنکه خبر می‌پرسد .

مستخبر (mostaxber) ا- ص.پ. مأخوذ از تازی ـ پرسنده و تفحص کننده و خبر گیرنده . وسائل و سؤال کننده .

مستخبران (mostaxberân) ا.پ. ج . مستخبر . و **مستخبران احوال** : پرسندگان احوال .

مستخدم (mostaxdam) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ اجیر و آنکه مزد و اجرت میگیرد برای کار کردن و خدمت نمودن . و نوکر و خدمتگار .

مستخدم (mostaxdem) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ خادم و خدمت کننده . و خدمت خواهنده .

مستخرج (mostaxrâj) ص . ع. بدرآورده شده و بیرون کرده شده .

مستخرج (mostaxraj) ا. ع. جائی که از آن چیزی بیرون میآورند .

مستخرج (mostaxrej) ص. ع. بیرون آورنده. وبیرون آوردن خواهنده.

مستخس (mostaxass) و ـ mos) taxess) ا . ع . مرد فرومایه و کمینه و زشت روی.

مستخسة (mostaxassat) و (mostaxessat) ا. ع. زن فرومایه . و کمینه و زشت روی.

مستخطئة (mostaxteat) ا.ع. شتر مادهٔ سترون.

مستخف (mostaxeff) ص. ع. آنکه خفیف می شمرد و خوار می پندارد . و آنکه سبکی میکند . وخوار و ذلیل کننده .

مستخفی (mostaxfi) ص. ع. آنکه خود را پنهان و پوشیده میکند.

مستخلص (mostaxlas) ص. ع. رها شده. و مخصوص بخود کرده.

مستخلص (mostaxlas) ص پ. مأخوذ از تازی ـ رهاشده و خلاص شده و آزاد شده ونجات یافته و خلاصی یافته . ورها و آزاد.

مستخلص (mostaxles) ص. ع. آنکه مخصوص خود میگرداند . و آنکه رهائی میدهد .

مستخلص (mostaxles) ا- ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ رها کننده وآزادکننده ونجات دهنده وخلاص کننده . و جمع کنندهٔ خراج و باج.

مستخلف (mostaxlef) ا. ع . آب کش.

مستخمر (mostaxmer) ا. ع. نیك شراب خواره .

مستخمر (mostaxmer) ص.ع. کسیکه بطور قهر به بندگی میگیرد . و دهندهٔ شراب .

مستد (mostadd) ص.ع. راست شده و استوار گشته . وانباشته شده. وگرفته

وبند کرده شده .

مستدار (mostadâr) ا ع . حلقه و دایره .

مستدام (mostadâm) ص . ع . همیشه . و همیشگی خواهنده .

مستدام (mostadâm) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ همیشه و دائم و برقرار و پاینده و جاوید . و دیرینه . و علی الدوام . و **مستدام باد** : کلمهٔ دعا یعنی پاینده و جاوید باد .

مستدبر (mostadber) ص . ع . آنکه برمیگردد ، ضد مستقبل. و آنکه آخر کار را مینگرد . و پسند کننده .

مستدخل (mostadxel) ص . ع . آنکه درآمدن طلب میکند . و آنکه مداخله در کاری میکند .

مستدعا (mostad'â) و **مستدعی** (mostad'â) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ درخواست شده و استدعا شده وخواسته شده و آرزو شده. و جستجو شده .

مستدعی (mostad'i) ص . ع . طلب کننده وخواننده .

مستدعی (mostad'i) ص . ع. مأخوذاز تازی - درخواست کننده و استدعا کننده . وآرزو کننده و خواهنده .

مستدعیات (mostad'ayât) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ عرایض و چیزهای درخواست شده و استدعا شده.

مستدفیء (motadfe') ص . ع . لباس، گرم پوشیده .

مستدق (mostadaqq) ا. ع. جزء باریك ویاجای باریك. و **مستدق الساعد**: مقدم بازو متصل به بند دست .

مستدق (mostadeqq) ص . ع . باریك ونازك ودقیق. واندك. وکوچك وخرد.

مستدل (mostadall) ص . ع . اثبات کرده شدهٔ بادلیل و برهان .

مستدمی (mostadmi) ا. ع. آنکه بنرمی ومدارا حق خودرا ازغریم خود طلب میکند. وکسیکه سر خودرا فرود آورده خون از بینی وی میآید .

مستدیر (mostadir) ص . ع . آنکه دور میگرداند .

مستدیر (mostadir) ص . پ . مأخوذازتازی ـ مدوروکروی وگردودایرهای.

مستدیم (mostadim) ص . ع . همیشه . ونرمی کننده . و آنکه نرمی میکند با غریم خود و برونق و مدارا مطالبهٔ حق خود را ازوی میکند .

مستدین (mostadin) ص. ع . آنکه وام میخواهد و وام میگیرد . و آنکه دادخواهی میکند .

مستدین (mostadin) ا. ع.قاضی

مستذاق (mostazâq) ص . ع . **امر مستذاق** : کار تجربه شدهٔ معلوم.

مستذرع (mostazre') ص.ع. پنهان شده . و کسیکه وسیلهٔ خود می گرداند چیزی را .

مستذری (mostazri) ص. ع. کسیکه جستجوی پناهمیکند. وبزگشن خواه شده.

مستذکر (mostazker) ص. ع. کسیکه یاد میکند و آنکه در خاطر میآورد . ونگاه دارنده .

مستذکی (mostazki) ص . ع. شعلهٔ آتش تند وسوزان .

مستذل (mostazell) ص.ع .کسی که خوارمیکندوخوارمیپندارد. ومغلوب کننده .

مستذم (mostazemm) ص. ع. کسیکه کاری میکند که سزاوار نکوهش میگردد.

مستذمی (mostazmi) ص ۰ ع ۰

کسیکه میخواهد و میگیرد .

مستذنب (mostazneb) ص.ع. کار راست و کامل.

مستذنب (mostazneb) ا. ع. پس رو. و آنکه در پیش شتران میرود .

مستر (mestar) ا. ع. پوشش‌وپرده.

مستر (mosatter) ص.ع. پوشنده وپنهان کننده .

مستراح (mostarâh) ا.ع. جای آمدن. و جای آسایش وراحت.

مستراح (mostarâh) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جای لازم و کنار آب و فرناك وپاگاه و بادگاه .

مستراد (mostarâd) ا.ع. جای آمدشد کردن شتران .

متربع (mostarbe') ص . ع . ریگ توبرتو نشسته. وغبار بلند شده . وشتر توانای دررفتار. و **رجل‌متربع بعمله** : مرد شکیبای قوی که بخودی خود درکاری ایستاده باشد.

مسترة (mosattarat) ص. ع. **جاریة مسترة** : دختر پردگی.

مسترجل (mostarjel) ص.ع. راغب و مایل به سیر و گشت و پیاده روی.

مسترجی (mostarjâ) ص. ع. امید داشته شده. وآرزو شده .

مسترحل (mostarhel) ص . ع . کسیکه کوچ کردن میخواهد .

مسترحلة (mostarhalat) ص. ع. **ناقة مسترحلة** : ماده شتر نجیب .

مسترخص (mostarxes) ص. ع. آنکه ارزان‌می‌بیند. وارزان می‌شمرد. وارزان می‌خواهد .

مسترخی (mostarxâ) و mos- tarxi) ص. ع. سست و فروهشته .

مسترخی (mostarxi)ص . ع . مأخوذ از تازی ـ آویزان ومعلق . وفروهشته وسست . وژولیده .

مسترد (mostarad) مف . پ . مأخوذ از تازی ـ بازفرستاده . وپس داده . و **مسترد کردن** : بازپس فرستادن وپس‌دادن.

مسترد (mostaradd) ص . ع . خواهان بازگردانیدن و رد کردن .

مستردف (mostardef) ص. ع. خواهان ردیف کردن.

مسترذل (mostarzal) ص. ع. ناپسندیده . وهیچکاره.

مسترذل (mostarzel) ص . ع . آنکه ناپسندیده وهیچکاره ونا کس می‌یابد .

مسترسل (mostarsal) و -mos) tarsel) ص . ع . ملایم . و متواضع . و خوش خوی . و **شعر مسترسل** : موی فروهشتهٔ راست افتاده . و کذلك : **شعر مسترسل** .

مسترشح (mostarcah) ا. ع. جائی که گیاه را میگذارند دراز شود تاچریدن آید. وجائیکه درآن ستوران وبز را تربیت میکنند .

مسترشد (mostarced) ص. ع . آنکه راه راست میطلبد . و آنکه براه راست میرود. و **المسترشد بالله** : لقب ابومنصور فضل بن احمد بیست و نهمین خلیفه از تبار عباس که پس‌از هیفده سال وچند ماه خلافت درسال ۵۴۹ هجری کشته شد.

مسترشی (mostarci) ص. ع. آنکه رشوه میخواهد . و آنکه فرمان برداری کسیرا میکند و خشنودی کسیرا می‌طلبد. یق : **انك لمسترش لفلان** : یعنی فرمانبردار وتابع رضای فلان هستی.

مسترضع (mostarze') ص. ع. آنکه شیرده میخواهد و جستجوی دایه میکند .

مسترط (mostarat) ص . ع . بلعیده شده و فرو برده شده .

مسرط (mostarat) ا. ع. خطاف و پرستوك . و حلق و گلو و مجرای طعام در حلق و مری و حلقوم .

مسترعف (mostare'f) ا. ع. اسب پیش رونده و درگذرندهٔ از اسبان دیگر .

مسترعل (mostare'l) ا . ع . پیشرو گله . وآنکه همراه گله باشد و گله کش وگله‌بان. وصاحب شتران .

مسترعی (mostar'i) ص . ع . آنکه میخواهد از کسی، نگهبانی کند ستوران‌و چراگاه را . ونگهبانی کنده.

مسترفد (mostarfed) ص. ع. خواهان یاری. ودرخواست کنندهٔ مدد گاری.

مسترفض (mostarfez) ص. ع . وادی فراخ .

مسترفع (mostarfe') ص . ع. بردارنده وخواهان برداشتن ازکسی. وخوانی که آنچه دروی‌بود سپری شده ووقت‌برداشتن آن رسیده باشد .

مسترق (mostaraq) ا. ع . ناقص ضعیف خلقت . و پنهانی گوش دارندهٔ سخن کسیرا . و **مسترق العنق** : کوتاه گردن.

مسترقه (mostareqe) ص . پ . مأخوذازتازی ـ پنج روزی که برماه دوازدهم ازسال‌شمسی‌میافزایند وآنرا **خمسهٔ مسترقه** و فروردگان میگویند .

مسترقع (mostarqe') ص . ع . جامهٔ درپی خواه شده .

مسترو (mastaru) ا. پ . ریشهٔ مازریون .

مستروح (mostarveh) ص. ع. آنکه می بوید هر چیز خوشبوئی را . و آنکه نشوق میکند . و آنکه برمی آساید و آسایش می‌یابد. وآنکه آسایش میجوید. وآرمیده‌بایار.

مسترهن (mostarhen) ص. ع. آنکه رهن وگرو میخواهد . و گیرندهٔ گرو.

مستری (mostari)ا. ع.شیریشه.

مستریح (mostarih) ص . ع. زندگانی خوش وراحت . و اسب دست آموز ورام وفرمانبردار .

مستریض (mostariz) ص . ع. وادی که در آن مرغزار زیاد باشد . و جای فراخ و سیراب .

مستریضة (mostarizat) ص. ع. شادمان‌وخرم. یق : **افعل‌مادامت‌النفس مستریضة** .

مستزاد (mostazâd) ص . ع . افزون شده و زیاد شده .

مستزری (mostazrâ) ص .ع. حقیر وخوار.

مستزری (mostazri) ص . ع. حقیر کننده وخوار کننده .

مستزمر (mostazmer) ا . ع. ترنجیدهٔ خرد وحقیر نماینده.

مستزیر (mostazir) ص . ع . آنکه درخواست دیدار میکند .

مستساغ (mostasâq) ص . ع. شراب ویا طعامی که بآسانی از گلو فرو رود.

مستسخر (mostasxer) ص. ع. فسوس کننده‌و سخریه کننده و نکوهنده.

مستسر (mostaserr) ص . ع . پنهان شونده .

مستسری (mostasri) ص . ع آنکه بشب سیر میکند . و آنکه برمی گزیند بهترین ستور را.

مستسعد (mostas'ad) ص . ع . نیك بخت شده. وخجسته و مبارك و میمون . و کامران.

مستسعد (mostas'ed) ص . ع .
آنکه نیکبختی میجوید و یاری میخواهد . و آنکه نیکبخت می‌شمرد ومبارك وميمون ميداند.

مستسعی (mostas'i) ص . ع .
ساعی وجاهد . وطالب علم .

مستسقی (mostasqi) ص . ع .
آب کشنده و آب بردارنده . و گرفتار بیماری استسقا .

مستسقی (mostasqi) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ گرفتار بیماری استسقا .

مستسل (mostasell) ص . ع .
آنکه ازغلاف بیرون می کشد .

مستسلف (mostaslef) ص. ع .
آنکه پیشکی میگیرد . وقرض میخواهد . وآنکه زن برادر خودرا که مرده باشد میگیرد .

مستسلم (mostaslem) ص . ع .
فروتن و متواضع . و فرمانبردار .

مستسمن (mostasmen) ص.ع.
آنکه فربه میخواهد . و فربه میشمرد کسیرا . وآنکه درخواست روغن میکند .

مستسمی (mostasmi) ص . ع .
آنکه بشکار و نخجیر میرود .

مستسن (mostasann) و (mos-tasenn) ص.ع. راه پا سپرده شده.

مستسند (mostasned) ص.ع.
آنکه تکیه میکند . وتکیه داده شده .

مستسهل (mostashel) ص.ع.
آنکه نرم وآسان میشمرد . و آنکه نرم وآسان میگرداند .

مستشار (mostacâr) ص . ع .
کنکاش خواسته شده. و مشورت کرده شده.

مستشار (mostacâr) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ کسیکه ازوی طلب مشورت میکنند.

مستشحجات (mostachajât) ا . ع . زاغان وکلاغان .

مستشرط (mostacret) ص . ع .
تباه شده و فاسد گشته .

مستشرف (mostacref) ص . ع .
افراشته وراست و بلند . واسب دراز و بلند قد . وکسیکه مینگرد چیزیرا . و فریبنده . و ستم کننده . ومحروم کنندهٔ کسیرا ازحق خود.

مستشری (mostacri) ص . ع .
چسبیدهٔ بکار . ومشغول بند و بست و ترتیب کار . وکار مهم وبزرك ودشوار . وخشمگین. وستیهده. وخشمناك . وجنگجو .

مستشزر (mostaczer) ص . ع .
بلندشونده. وبلند کننده. وآنکه ازچپ می پیچد راه را . و ریسمان باشگونه تافته شده.

مستشعر (mostac'er) ص . ع .
پراز موی . وبچهٔ درشکم مادر موی برآورده. وشعار پوشنده . وجبان وترسو . وآنکه‌ترس را دردل پنهان میکند.

مستشفی (mostacfi) ص . ع .
آنکه شفا وسلامتی میخواهد .

مستشلی (mostacli) ص . ع .
خشمگین و آزرده. وآنکه میخواند کسیرا تاز دشواری رهائی دهد. و خلاص کننده و رها کننده.

مستشیر (mostacir) ص . ع .
شتر فربه. وکسیکه از وی کنکاش ومشورت میخواهند .

مستشیر (mostacir) ا. ع. کشنی که حائل را ازغیر حائل بشناسد .

مستشیر (mostacir) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ آنکه ازوی کنکاش میخواهند وباوی مشورت میکنند .

مستشیرة (mostacirat) ص.ع.
ماده شتر فربه .

مستشیط (mostacit) ا. ع. نیك خنده کننده . وشتر فربه .

مستشیط (mostacit) ص . ع .
برافروختهٔ از خشم و غضب . وکبوتر شادمان درپرواز. وشتر فربه. وکسیکه کار بروی‌سبك باشد وزود ازآن برآید .

مستصرخ (mostasrex) ا . ع .
فریادخواه. وآنکه فریاد میکند برای‌دستگیری.

مستصرف (mostasref) ص. ع .
آنکه ازخدا درخواست میکند قدرت وتوانائی برگردانیدن را.

مستصعب (mostas'eb) ص.ع.
کار مشکل و دشوار . وآنکه کار را دشوار می کند .

مستصفی (mostasfâ) ص . ع.
صاف کرده شده .

مستصفی (mostasfi) ص . ع .
انتخاب کننده و برگزیننده . وآنکه برمیگیرد بهترین جزء از چیزی را . وآنکه میگیرد و برمیدارد همه‌را .

مستصلح (mostasleh) ص . ع .
آنکه نیکوئی کردن میخواهد. وصلح میجوید.

مستصوب (mostasveb) ص.ع.
آنکه صواب میخواهد ازکسی . وآنکه صواب می‌شمرد.

مستضاع (mostazâ') ص. ع.
آنکه مالك زن و فرزند وجز آن میگردد . و تلف شده وضایع. ونیست ونابود شده.

مستضاف (mostazâf) ص. ع.
فریاد کرده شده و داد خواسته شده .

مستضام (mostazâm) ص. ع .
مظلوم ، وآنکه از حق وی‌کم کرده باشند .

مستضحی (mostazhi) ص . ع.
دروقت چاشت درآینده. وبوقت چاشت خورنده.

مستضرب (mostazreb) ص. ع.
عسل ستبر گشته وشکری شده. وفریب دهنده. وماده شتر آزمند گشن.

مستضرع (mostazre') ص. ع. خوار وحقیر. وزاری نماینده والحاح کننده.

مستضهل (mostazhel) ص. ع. کسیکه طلب خبر میکند باندازه‌ای که میتواند.

مستضیء (mostaze') ص. ع. طلب کنندهٔ روشنائی. و پند و مشورت. و **المستضیء بامر الله**: حسن بن یوسف خلیفهٔ سی وسیوم ازخلفای عباسی که پس از نه سال وهفت ماه در سال ۵۷۵ هجری وفات کرد.

مستضیف (mostazif) ص. ع. فریاد کننده و دادخواه. وخواهندهٔ ضیافت و مهمانی.

مستطاب (mostatâb) ص. ع. پاك یافته شده وپاك جسته شده.

مستطاب (mostatâb) ص. پ. مأخوذ ازتازی - خوش و نیکو و پسندیده و شایسته و خوش آیند. ومهربان.

مستطار (mostatâr) ص. ع. ترسیده شده. وغبار پراکنده و منتشر. ومرغ پریده. و **فرس مستطار**: اسب تیزرو و تیز رانده شده.

مستطب (mostatebb) ص. ع. آنکه برای درد خود درمان از پزشك می‌پرسد.

مستطرد (mostatred) ص. ع. کسیکه برای فریب دادن دشمن از پیش او فرار میکند.

مستطرف (mostatraf) ا. ع. آنکه خانه زاد نباشد واز نتاج صاحب خود نبود. وهرگیاهی که هنوز درغلاف خود باشد. ومال نو. و شتری که ازچراگاه دیگری چرا کند. و **مستطرف الایام**: زمان تازه گذشته.

مستطرف (mostatref) ص. ع. آنکه نو میشمارد چیزیرا. و آنکه از نو پیدا میکند. واز نو خوش کرده.

مستطرفة (mostatrafat) ا. ع. مؤنث مستطرف یعنی آنکه خانه‌زاد نباشد واز نتاج صاحب خود نبود.

مستطرق (mostatreq) ص. ع. آنکه گشن بعاریت میخواهد. و آنکه از کاهن فال سنگك میخواهد.

مستطعم (mostat'am) ا. ع. **مستطعم الفرس**: تیفوز و گرداگرد دهن اسب.

مستطعم (mostat'em) ص. ع. آنکه طعام میخواهد.

مستطلع (mostatle') ص. ع. آنکه باجد وجهد می‌نگرد.

مستطلق (mostatleq) ص. ع. شتربانی که ماده شتر را برای خود نگاه میدارد ونمیگذارد به‌چراگاه رود. وشکم آزادوروان.

مستطیر (mostatir) ص. ع. صبح بردمیده که روشنائی وی پراکنده شده باشد. و بازار رونق گرفته. و دیوار شکافته شده. وشمشیر بجابکی از نیام برکشیده.

مستطیرة (mostatirat) ص. ع. سك ماده. وشتر مادهٔ تیز شدهٔ به‌گشنی.

مستطیل (mostatil) ص. ع. آنکه خودرا بلند میگرداند. وآنکه تکبر میکند. و آنانکه بیشتر میکشند از آنچه دشمن از آنها کشته بود. ونیز مستطیل دراز. و **الفجر المستطیل**: فجراول که فجر کاذب نیز گویند.

مستطیل (mostatil) ص. پ. مأخوذ ازتازی - دراز و هرجسمی که طول و عرض وی برابر نباشد و طول آن بیشتر از عرض بود و **فجر مستطیل**: صبح کاذب. ونیز حرف ضاد را مستطیل گویند.

مستظل (mostazell) ص. ع. در سایه نشسته وپناه جویندهٔ به‌سایه وظل.

مستظهر (mostazher) ص. ع. کسیکه اعانت میطلبد ودستگیری میخواهد. و یاری کرده‌شده و استعانت جسته. و **المستظهر بالله**: لقب ابوالعباس احمدبن المقتدی بیست وهشتمین خلیفهٔ عباسی که پس ازمدت بیست وچهار سال و چند ماه در سال ۵۱۲ هجری وفات نمود.

مستظیرة (mostazirat) ص. ع. سك مادهٔ آزمند نرشده.

مستع (mesta') ا. ع. مرد شتابکار وکافی ورسا وچست و چالاك.

مستعار (mosta'âr) ص. ع. عاریت خواسته. ودست بدست گرفته.

مستعار (mosta'âr) ص. پ. مأخوذ ازتازی - عاریت شده و وام گرفته شده.

مستعان (mosta'ân) ص.ع. آنکه ازوی یاری میخواهند و دستگیری درخواست میکنند. و **المستعان**: خداوند عالم جل شأنه.

مستعبر (mosta'bar) ص. ع. پند داده وعبرت گرفته.

مستعبر (mosta'ber) ص. ع. آنکه پند میگیرد. وآنکه عبرت میگیرد و آنکه تعبیر میکند خواب را. و آنکه اشك میریزد. و اندوهناك وغمگین.

مستعبرة (mosta'barat) و (mos-ta'berat) ص. ع. **امراة مستعبرة**: زنی که بهرهٔ خود را از شوی نگیرد. وکذلك **مستعبرة**.

مستعجل (mosta'jel) ص. ع. بشتابی انگیزاننده و شتاباننده. و درگذرنده. وپیشی گیرنده.

مستعجل (mosta'jel) ا. ع. نام داروئی که بسرعت فربهی آورد.

مستعجل (most'je l) ص. پ. مأخوذ ازتازی - شتابنده وشتاب کننده.

مستعجلا (mosta'jelan) م ف. پ. مأخوذ ازتازی - بطور عجله وشتاب و بزودی

و شتابان .

مستعجلات (mosta'jalât) ع. د. مستعجلة .

مستعجلانه (mosta'jelâne) ص- م ف . پ . مأخوذ از تازی ـ شتابانه و بطور شتاب. وبزودی.

مستعجلة (mosta'jalat) ا . ع .

اخذ مستعجلة من الطريق : راه نزدیک پیش گرفت. **وهذه مستعجلات الطريق**: این راه نزدیکی است .

مستعجلة (most'ajelat) ا. ع. نام داروئی که فربهی آورد .

متسعجم (mosta'jem) ص. ع . گنگ . و آنکه سخن آشکار گفتن نتواند . و ساکت و خاموش . و آنکه از غلبهٔ خواب خواندن نتواند .

مستعد (mosta'edd) ص. ع. آماده وخودرا آماده کرده .

مستعد (mosta'ed) و (mosta'edd) ص. ع. مأخوذ از تازی ـ آماده و مهیا و پا ساخت و نیق . وحاضر وتیار . وآراسته . و ترتیب‌داده شده. وسزاوار ولایق وشایسته.و **مستعدقبول**: حاضر وآمادهٔ برای دریافت کردن . و **مستعد نفرين** : سزاوار نفرین . و **مستعد كردن** : آماده وحاضر کردن .

مستعدى (mosta'di) ص. ع . کسیکه درخواست یاری میکند.

مستعذب (mosta'zeb) ص . ع . کسیکه آب شیرین برای آشامیدن میدهد .

مستعر (mosta'err) ص . ع . جرب درگیرنده .

مستعرب (mosta'reb) ص . ع . کسیکه شبیه بتازیان شود. وکسیکه سخن زشت میگوید . وماده گاوی که گشن خواه میشود .

مستعربة (mosta'rebat) ص. ع.

غیر تازی‌در تازیان درآمده. ومانا بتازیان‌شونده. وتازی غیر خالص وبیابانی شونده.

مستعرض (mosta'rez) ص . ع. آنکه عرضه کردن میخواهد .

مستعرف (mosta'ref) ص . ع . آنکه شناختن میخواهد .

مستعز (mosta'ezz) ص. ع. مرض مستولی. وریگ سخت شده .

مستعسل (mosta'sel) ص . ع . کسیکه عسل میخواهد .

مستعصم (mosta'sem) ص. ع . آنکه سخت میگیرد چیزیرا و ضبط میکند . و

المستعصم بالله : لقب ابواحمد منصوربن مستنصر سی‌وهفتم خلیفهٔ عباسی و آخرین آنها که درسال ۶۵۶ هجری بحکم هلاکوخان مغول ویرا درنمد پیچیده بمالیدند تابمرد و خلافت پانصد و بیست و چهار سالهٔ تبار عباس بهم پیچیده شده منقرض گردید.

مستعصى (mosta'si) ص. ع. سرکش وعاصی وگناهکار .

مستعطى (mosta'ti) ص . ع . آنکه عطا وبخشش میخواهد.

مستعظم (mosta'zam) ص. ع. بزرک شمرده شده .

مستعظم (mosta'zem) ص. ع. آنکه بزرك میشمارد چیزیرا .

مستعف (mosta'eff) ص . ع . پارسا وپاکدامن وپرهیزگار.

مستعقب (mosta'qab) ا. ع. کسی ویاچیزی که پیروی شده باشد.

مستعقب (mosta'qeb) ص . ع . شتم کنندهٔ کسی. و تفحص کنندهٔ در خطاهای کسی‌را . و پیروی کننده .

مستعكد (mosta'ked) ص . ع . شتر ویا سوسمار فربه . وشکار پنهان شده.

مستعلب (mosta'leb) ص . ع. گوشت بوی گرفته .

مستعلج (mosta'lej) ص . ع .

مستعلج الخلق : ستبر و درشت پوست.

مستعلف (mosta'lef) ص . ع . ستور خوراك خواهنده .

مستعلم (mosta'lem) ص . ع . خواهان علم و دانش .

مستعلى (mosta'li) و **مستعلية** (mosta'liat) ص. ع. بلند و بلندبر آمده.

و **الحروف المستعلية** : ضصطظ خغق .

مستعم (mosta'emm) ص . ع . کسیکه به عموئی میگیرد . و آنکه عمامه‌برسر می‌بندد .

مستعمر (mosta'mer) ص . ع . آباد کننده ومعمور سازنده.

مستعمش (mosta'mec) ص. ع . آنکه گول واحمق میشمارد کسیرا.

مستعمل (mosta'mal) ص . ع. بکار داشته. وسخن مستعمل نقیض مهمل.

مستعمل (mosta'mal) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ استعمال شده وبکار داشته شده وکار کرده‌شده. ورایج ومعمول ومتداول.

مستعمل (mosta'mel) ص . ع . بکار دارنده . واستعمال کننده.

مستعند (mosta'ned) ض . ع . شتر ویا اسب چیره شونده برمهار ورسن .

مستعنز (mosta'nez) ص . ع . یکسو شونده. وکنار گیرنده.

مستعهد (mosta'hed) ص . ع . هم‌عهد و هم پیمان .

مستعير (mosta'ir) ص . ع . بعاریت خواهنده. و تنها و منفرد.

مستعير (mosta'ir) ا . ع . آنکه در خلقت مانا بگور خر باشد . و **مستعير**

الحسن : نام مرغی.

مستعین (mosta'in) ص. ع. آنکه یاری میخواهد از کسی. و **المستعین بالله**: لقب احمدبن محمد المعتصم دوازدهمین خلیفهٔ عباسی که پس از سه‌سال و نه ماه و چند روز خلافت در سال ۲۵۱ هجری وی را از خلافت خلع نمودند.

مستغاث (mostaqâs) ص. ع. طلب یاری کرده شده از وی. و **المستغاث به** : شخصی که از وی فریادرسی میخواهند. و **المستغاث علیه** : مدعی.

مستغث (mostaqess) ص. ع. آنکه مرهم می‌نهد برجراحت ومرهم آن‌را پاك میکند.

مستغدر (mostaqder) ص. ع. **مکان مستغدر** : جای گودال شده و آبگیر گشته.

مستغذی (mostaqzi) ص. ع. آنکه سخت برزمین میزند.

مستغرب (mostaqrab) ص. ع. عجیب وغریب و بیگانه. ونادر.

مستغرب (mostaqreb) و (mostaqrab) ص. ع. آنکه درخنده مبالغه میکند. وسخت میخندد.

مستغرب (mostaqrab) ص. ع. آنکه غریب نوازی میکند. ومتعجب وحیران.

مستغرق (mostaqraq) و (mostaqreq) ص. ع. غوطه‌ور شده وفرورفته درآب. و غرق شده.

مستغرق (mostaqreq) ص. ع. آنکه پرمیکند هرچیزرا. وفرا میگیرد همه را. وآنکه درکار باهمهٔ توانائی‌خود مشغول میگردد. ونیك خنده کننده.

مستغرق (mostaqreq) ص. پ. ماخوذ ازتازی - فرورونده. و بهمه توانائی خود کاری کننده. و **مستغرق فسق و فجور** : فرورفته درفسق وفجور.

مستغزر (mostaqzer) ا. ع. آنکه می‌دهد چیزرا تا افزون برآن واپس گیرد.

مستغش (mostaqecc) ص. ع. دروغ وناراست. وفریبنده. وخیانت کننده. وآنکه خائن می‌پندارد کسیرا.

مستغشی (mostaqci) ص. ع. کسیکه بطوری جامه پوشد که نه‌بیند چیزیرا و نه بشنود.

مستغفر (mostaqfer) ص. ع. آنکه آمرزش درخواست میکند و استغفار مینماید.

مستغل (mostaqall) ا. ع. ملك و جائیکه غله خیز باشد وغله درآن حاصل گردد. ج : مستغلات.

مستغل (mostaqell) ص. ع. گیرندهٔ غله.

مستغلات (mostaqallât) ع. ج. مستغل.

مستغلات (mostaqallât) ا. پ. مأخوذ ازتازی-هرملك غله خیز. و انبار غله.

مستغلب (mostaqleb) ص. ع. مستولی و غالب شده. و استیلا یافته. وگیاه نیك بالیده ودرهم پیچیده.

مستغلظ (mostaqlez) ص. ع. خوشهٔ دانه برآورده. وآنکه جامه را از جهة درشتی وکلفتی نمیخرد.

مستغلق (mostaqleq) ص. ع. سخن بسته شده و دشوار.

مستغلقة (mostaqlaqat) ا. ع. قلعه وبارو.

مستغمد (mostaqmed) ص. ع. پوشیده ونهفته. وتیره وتار.

مستغنی (mostaqni) ص. ع. بی‌نیاز.

مستغنی (mostaqni) ص. پ. مأخوذ ازتازی - توانگر ومالدار و بی‌نیاز و غیر محتاج. وآنکه دارای حاصل واندوخته باشد. وشادمان وخوشدل وخشنود.

مستغنیانه (mostaqniâne) م ف. پ. مأخوذ ازتازی- بطور استغنا و توانگری و بی‌نیازانه.

مستغیث (mostaqis) ص. ع. دادخواه وآنکه طلب یاری وفریادرسی میکند.

مستغیثانه (mostaqisâne) ص- م‌ف. پ. مأخوذ ازتازی- بطور دادخواهی وفریادرسی.

مستغیر (mostaqir) ص. ع. غارتگر وفربه.

مستفاد (mostafâd) ص. ع. فایده گرفته شده. وبطریق فایده حاصل‌شده.

مستفاد (mostafâd) م‌ف. پ. مأخوذازتازی-فایده گرفته وسودبرده‌ومنتفع. وگرفته‌شده‌وحاصل‌شده. ومقصودومرادوخواهش.

مستفاض (mostafâz) ص. ع. پراکنده‌ومنتشر. وآشکار وهویدا. **وحدیث مستفاض فیه** : سخن فاش وپراکنده.

مستفتر (mostafter) ص. ع. اسبی که خودرا میکشد.

مستفتی (mostafti) ص. ع. آنکه مشورت میکند بامفتی. و آنکه جواب فتوی میخواهد.

مستفحل (mostafhel) ص. ع خواهان کار بزرك وگران.

مستفخذ (mostafxez) ص. ع. سست‌گوش. ورام.

مستفخر (mostafxer) ص. ع. خرندهٔ چیز فاخر. ومتکبرومغروروخودپسند.

مستفرخ (mostafrex) ا ع. کبوتری که جهت چوزهٔ خود جا میگیرد.

مستفرد (mostafred) ص . ع . کسیکه تنها کاری را میکند.

مستفرع (mostafre') ص . ع . آنکه آغاز میکند در سخن.

مستفرغ (mostafreq) ص . ع . آنکه قی میآورد. و آنکه باهمهٔ توانائی خود کار میکند.

مستفرغات (mostafreqât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ باصطلاح طب : هرآنچه بدن را تهی سازد مانند مسهل و دوای قی و مدر و فصد وجز آن .

مستفرغة (mostafreqat) ا . ع . ماده شتر بسیار شیر . واسب تیزرو که ازتك او دو خود چیزی باقی نگذاشته باشد .

مستفرمة (mostafremat) ا . ع . زن کس تنگ کرده بدارو . و کتب عبدالملك الی الحجاج : **یا ابن المستفرمة بعجم الزبیب** .

مستفره (mostafreh) ص . ع . آنکه بانوی گرامی و اعلا بدست میآورد.

مستفز (mostafezz) ص . ع . خوار کننده و نلوهنده . واز بیخ برکننده .

مستفسر (mostafser) ص . ع . آنکه خواهان بیان کردن است .

مستفسر (mostafser) ص ـ مف . پ . مأخوذ از تازی ـ پرسان و پرسش کنان . و **مستفسر شدن** : پرسیدن .

مستفص (mostafess) ص . ع . آنکه بیرون میآورد.

مستفضل (mostafzel) ص . ع . افزون وزاید . وآنکه ازچیزی باقی میگذارد. وآنکه تقاضا میکند از وام زیاده از آنچه حق وی میباشد . وبزور گیرنده.

مستفظع (mostafze') ص . ع . آنکه کاری را سخت وازحد درگذشته می‌یابد.

مستفقهة (mostafqehat) ا . ع . زنی که همراه زن نوحه گر است وجواب میدهد ویرا .

مستفل (mostafel) ص . ع . پست و زیر و فرود.

مستفل (mostafell) ص . ع . آنکه اندك میگیرد . وآنکه بسیار میگیرد.

مستفلح (mostafleh) ص . ع . آنکه میرهد و رستگاری می‌یابد .

مستفلی (mostafli) ص . ع . جویندهٔ شپش درسر وجزآن.

مستفن (mostafenn) ص . ع . آنکه برفنون چیزی کسیرا برمیدارد.

مستفهم (mostafhem) ص . ع . آنکه طلب فهم میکند وفهمیدن میخواهد .

مستفید (mostafid) ص . ع . آنکه فایده میگیرد. وآنکه فایده میخواهد . و آنکه فایده میدهد .

مستفید (mostafid) ص . پ . مأخوذازتازی ـ بهرمند وسودمند . و **مستفید شدن** : سودمند شدن.

مستفیض (mostafiz) ص . ع . آنکه آب فراوان میخواهد. وپراکنده ومنتشر وگسترده شدهٔ بخارج . و **حدیث مستفیض**: سخن فاش.

مستفیض (mostafiz) ص ـ مف . پ . مأخوذ از تازی ـ نیکی بسیار دریافته . و احسان وانعام دیده. و ممنون وفیض رسیده. و **مستفیض شدن** : نیکی بسیار و احسان فراوان دریافتن . و **مستفیض کردن** : احسان کردن و نیکی بسیار نمودن. و بذل و بخشش کردن. وانعام دادن.

مستفیق (mostafiq) ص . ع . **رجل مستفیق** : مرد بسیار خواب.

مستفیه (mostafih) ص . ع . **رجل مستفیه** : مرد بسیار خوار پس از روزه‌داری و کم‌خوراکی.

مستقبح (mostaqbah) ص . ع . ناپسند و ناشایسته و کریه و نامقبول.

مستقبح (mostaqbeh) ص . ع . آنکه زشت می‌شمرد.

مستقبل (mostaqbal) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ صورت و شکل بخوبی رسم کرده شده ونقش شده.

مستقبل (mostaqbel) ص . ع . پیش آینده.

مستقبل (mostaqbel) ص . ع . مأخوذ از تازی ـ آنکه پیش باز میکند . و آنکه پیش میآید برای دیدار و ملاقات وبرای سلام و تبریك . و پیشواز کننده وآینده . و **زمان مستقبل** : هنگام آینده .

مستقبلیات (mostaqbelyyât) ا . پ . مأخوذازتازی ـ حوادث آینده و زمانهای آینده.

مستقبلین (mostaqbelin) ا . پ . مأخوذازتازی ـ پیشواز کنندگان.

مستقة (mostaqat) و (mostoqat) ا . ع . مأخوذ از مشته فارسی : پوستین آستین دراز . وآلتی که بدان چنگ و مانند نوازند. ج : مساتق

مستقتل (mostaqtel) ص . ع . آنکه‌کشته شدن میخواهد. وآنکه بجهةدلاوری از مرك باك ندارد .

مستقد (mostaqedd) ص . ع . همیشه و پیوسته وثابت . وبرابر.

مستقدر (mostaqder) ص . ع . آنکه توانائی وقدرت میخواهد. وآن که از خداوند عالم طلب تقدیر کردن میکند.

مستقدم (mostaqdem) ص . ع . بسیار راست . وبی‌شك وبی شبهه. وآن که

پیش میآید. وآن که درپیش آمدن میخواهد. و دلیر ودلاور.

مستقذر (mostaqzar) ص . ع . پلید شمرده شده. وکراهت داشته شده.

مستقذر (mostaqzar) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ پلید و چرکین . و **جامهٔ مستقذر البطانه** : جامه‌ای که آستر آن چرکین باشد.

مستقذر (mostaqzer) ص. ع. آنکه پلید وچرکین می‌پندارد . و آنکه کراهت دارد ازچیزی.

مستقر (mostaqarr) ص . ع . آرمیده. وثبات ورزیدهٔ بجائی . وجای گرفته.

مستقر (mostaqar) و (mostaqarr) ص ـ مف . پ. مأخوذ از تازی ـ پایدار و استوار و برقرار . و جای گیر . و **مستقر بودن** : برقرار بودن و استوار بودن . و **مستقر شدن** : جایگیر شدن و برقرار شدن. و **مستقر کردن** : استوار کردن .

مستقر (mostaqerr) ص . ع . آنکه قرار وثبات میورزد بجائی واقامت میگیرد. و آرمندهٔ بااستواری . و آرمیده و آسوده.

مستقرع (mostaqre') ص. ع . آنکه بماریت از کسی گشن میخواهد . و ماده شتر و یا ماده گاو گشن خواه شده . و سم سخت شده . و شکنبهٔ پاک کرده که خمل وی رفته باشد

مستقص (mostaqass) ص . ع . آنکه از کسی قصاص میخواهد .

مستقصی (mostaqsi) ص . ع . مشغول . وزحمتکش . و ثابت قدم . و آنکه بنهایت چیزی میرسد.

مستقفل (mostaqfel) ص. ع. بخیل.

مستقل (mostaqell) ص. ع. گیرنده و بردارندهٔ آفتابه ومانند آن. وآسمان بلند و مرتفع . ومرغ بلند پرواز کننده . وکم شمار کننده . و آنکه ویرا از تب و یا خشم لرزه میگیرد. وگروه کوچ کننده ورخت برگیرنده .

و **شیءٔ مستقل** : چیز استوار وقائم بنفس خود که محتاج بدیگری نباشد .

مستقل (mostaqel) و (mosta-qell) ا ـ ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ خاص و مخصوص. ودرست وصحیح. وهویدا وآشکار. ومختار وخودسر. ومطلق و مسلط . و قادر و توانا. وصاحب استقلال. وپابرجا وپایدار و برقرار و ثابت واستوار و جداسته . و تنها بکاری ایستاده . و زن منکوحه . و دکان و کاروانسرا و خانه و حمام و جز آنکه مالک از کرایهٔ آن منتفع گردد .

مستقلا (mostaqellan) مف. پ. مأخوذ ازتازی ـ بطور مطلق . وبطور قدرت. ومنفرداً وبطور تنهائی وبدون شرکت دیگری.

مستقلات (mostaqellât) ا. پ . مأخوذ ازتازی ـ چیزهای خاص ومخصوص. واملاک از قبیل دکان و کاروانسرا وحمام و خانه وجزآن که مالک ازکرایهٔ آنها منتفع گردد.

مستقل‌مزاج (mostaqel-mezâj) ص. پ. ثابت قدم و بردبار.

مستقل ناموس (mostaqel-nâmus) ا. پ. زن منکوحه وعقدی .

مستقوس (mostaqves) ا. ع . ابروی مانا بکمان .

مستقی (mostaqâ) ا. ع. جای آب کشیدن .

مستقی (mostaqi) ص. ع. آب کشنده.

مستقید (mostaqid) ص. ع. مطیع وفرمانبردار ورام. وآنکه ازحاکم درخواست کشتن فرمودن کشنده را کند .

مستقیل (mostaqil) ص. ع. آنکه اقاله میخواهد.

مستقیم (mostaqim) ص . ع . راست ومعتدل. قوله تعالی: **اهدنا الصراط المستقیم** .

مستقیم (mostaqim) ص . پ . مأخوذازتازی ـ راست ضدکج. وراست ایستاده. وافراشته وقائم . وامین ودرست . و استوار وبرقرار و نیک برقرار شده . و آنکه مقصود و مراد خوش دارد . و **مستقیم القامه** : برافراشته بالا . و **خط مستقیم** : خط راست بدون اعوجاج. و **مزاج مستقیم** : مزاج ثابت و برقرار .

مستقیماً (mostaqiman) مف. پ. مأخوذازتازی ـ بدون اعوجاج وبطور راست.

مستقیمة (mostaqimat) و **مستقیمه** (mostaqime) ص.پ. مأخوذازتازی ـ راست وبدون اعوجاج وکجی. و **مستقیمة الاضلاع** : سطحی که کارهای وی راست و برابر باشد.

مستکار (masta-kâr) و **مستکاره** (masta-kâre) ص . پ . همیشه مست و دائم الخمر.

مستکبر (mostakber) ص . ع . متکبر وگردنکش. و آنکه بزرگ وکلان می‌بیند و می‌پندارد .

مستکثر (mostakser) ص. ع. آن که بسیاروفراوان میخواهد.

مستکرم (mostakrem) ص.ع. آن که چیزی نفیس وگرامی میخواهدویامی‌یابد ویا میسازد. وآن که بزرگواری بدست‌میآورد.

مستکره (mostakrah) ص.ع. ناپسند ومکروه و نفرت انگیز.

مستکره (mostakreh) ص. ع. آنچه کراهت دارد و ناپسند است. وآن که ناخوش می‌شمرد .

مستکری (mostakri) ص. ع. کرایه‌دار و اجاره‌دار .

مستکشف (mostakcef) ص. ع.
آن که طلب کشف میکند و آشکارا کردن میخواهد. وهویدا و آشکار.

مستکف (mostakeff) ص. ع.
آن که گرد میگیرد و احاطه می‌کند چیزی‌را و می‌نگرد بسوی آن.

مستکفات (mostakaffât) ا. ع.
چشمه‌ها. وشتران گردشدهٔ فراهم آمده.

مستکفی (mostakfi) ص. ع.
آن که طلب کفایت میکند وکفایت میخواهدکه کاربرا کاملا بانجام رساند. و **المستکفی بالله**: لقب عبدالله بن المکتفی بیست و دویمین خلیفهٔ عباسی که پس ازیکسال وچهار ماه خلافت درسال ۳۳٤ هجری بحکم معزالدوله چشمهای ویرا میل کشیده ازخلافت خلع کردند.

مستکلب (mostakleb) ص. ع.
کسی که همچو سگ بانگ میکند.

مستکلیء (mostakle') و **مستکلئة** (mostakleat) ص. ع. زمین بسیار گیاه. و آن که مهلت وتأخیر میخواهد.

مستکمل (mostakmel) ص ع.
آن که تمام کردن میخواهد.

مستکن (mostakenn) ص. ع.
پوشیده ونهفته وپنهان.

مستکنة (mostakennat) ا. ع.
کینه.

مستکوی (mostakvi) ص. ع.
خواهان داغ کردن.

مستکیر (mostakir) ص. ع.
آن که می‌شتابد. و آن که پشتواره برمیدارد.

مستکین (mostakin) ص. ع
فروتن وکمینه. ورام وخوار.

مستل (mastal) ا. ع. راه تنگ.

مستلب (mostalab) ص. ع.
دزدیده شده و ربوده شده و غارت شده.

مستلب (mostaleb) ا. ع. دزد وربایننده. ونام شمشیری.

مستلبث (mostalbes) ص. ع.
آن که درنگ کار و بطیء می‌پندارد کسیرا.

مستلبن (mostalben) ص. ع.
آن که شیر میخواهد.

مستلبیء (mostalbe') ص. ع.
بچه‌ای که فله می‌مکد.

مستلج (mostalejj) ص. ع.
ستیهنده و ترد کنندهٔ در سوگند. و نادهندهٔ کماره بگمان صدق.

مستلحق (mostalheq) ص. ع.
اختیار کننده. وگیرندهٔ بجای فرزند. و آن که دعوت میکند برای باهم بودن.

مستلحم (mostalhem) ا. ع. شیربیشه.

مستلحم (mostalhem) ص ع.
راه فراخ. و پی‌رو.

مستلذ (mostalezz) ص. ع. آنکه خوشمزه میکند.

مستلذات (mostalezzât) ا. پ. مأخوذ ازتازی. چیزهای لذیذ.

مستلزم (mostalzem) مف. پ.
مأخوذ ازتازی ـ موجب ومسبب. و برآورنده وحاصل کننده. وتقاضا کننده وطلب کننده و درخواست کننده. وسبب و جهت و علت و باعث. و پیدا کننده.

مستلزمات (mostalzemât) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ چیزهای لازم وملزوم.

مستلسم (mostalsem) ص. ع.
جوینده و طلب کننده.

مستلطف (mostaltef) ص. ع.
آن که می‌بندد ومحکم میکند چیزیرا بربازو و پهلوی خود.

مستلطم (mostaltem) ص. ع.
آن که طپانچه زدن میخواهد.

مستلعب (mostal'eb) ص. ع.
خواهان بازی کردن.

مستلغی (mostalqi) ص. ع.
مستمع کلام وگوش دهندهٔ سخن.

مستلفث (mostalfes) ص. ع.
آن که بپایان چیزی میرسد وهمهٔ آنرا میگیرد.

مستلفج (mostalfej) ا. ع. بیچیز وفقیر وگدا. ودل رفته. وبی‌حواس ازترس. وبزمین دوسیدهٔ از لاغری و ناتوانی.

مستلقی (mostalqi) ص. ع.
برقفا خفته وستان.

مستلقیاً (mostalqian) مف. پ.
مأخوذ ازتازی ـ درحالت برقفا خفتگی.

مستلهم (mostalhem) ص. ع.
خواهان الهام.

مستلیح (mostalih) ص. ع.
شنونده ومستمع. وآن که نیك می‌نگرد. وتشنه.

مستلئم (mostalem) ص. ع.
آنکه باناکسان خویشی و مصاهرت می‌کند. و آنکه‌ازناکسان زن میخواهد. و آنکه پدرش زشت خوی است. و آن که‌زره می‌پوشد.

مستلیم (mostalim) ص. ع. در معرض طعن واقع شده وملامت شده.

مستمال (mostamâl) ص. ع.
مأخوذ از تازی ـ دلنواخته شده و تسلی داده شده. و بسوی خود میل داده شده.

مستمتع (mostamte') ص. ع.
برخوردار. وعمره ویا حج گزارنده.

مستمجد (mostamjed) ص. ع.
کسی ویا چیزی که افزونی میگیرد. و آن که افزونی میخواهد.

مستمحض (mostambez) ص. ع. آنکه شیر خالص میخواهد.

مستمخر (mostamxer) ص. ع.
آنکه جهت خنکی برابر باد می‌ایستد.

مستمخض (mostamxez) ا. ع. شیر دیر ستبر شونده .

مستمد (mostamedd) ص. ع. آنکه درخواست یاری میکند . و آنکه مرکب میگیرد از دوات .

مستمر (mostamarr) ص. ع. استوار و محکم و برقرار و پایدار . و **هو بعید المستمر** : او استوار است درپیکار وبستوه نمیآید .

مستمر (mostamerr) ص . ع . پیوسته وهمیشه . وهمیشه بیك روش رونده . ودائم . و توانا . ومحکم و استوار . و **سحر مستمر** : جادوی سخت استوار . ویاجادوی باطل ورونده . و **فی یوم نحس مستمر** : در روز سخت نحس . ویا در روزی که شآمت آن پیوسته بود بر آن گروه تا آنکه هلاك کرد همهٔ آنها را از بزرك و کوچك و یا در روز چهارشنبه ویا روز چهارشنبهٔ آخر ماه .

مستمر (mostamerr) و (mostamer) ص ـ م‌ف . پ. مأخوذ از تازی . پیوسته و همیشه و دائم . و برقرار و ثابت و متوقف و پابرجای وروان .

مستمراً (mostamerran) م‌ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ همیشه و پیوسته و دائماً .

مستمری (mostamerri) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ آنچه یکی از نقد ویا جنس بطور استمرار ماهیانه ویاسالیانه میدهند .

مستمری (mostamri) ص . ع . آنکه خوشگوار می‌یابد طعام را .

مستمسك (mostamsek) ص . ع. چنك در زننده .

مستمسك (mostamsek) ص ـ م‌ف . پ . مأخوذ از تازی ـ آن که میگیرد و چنك در می‌زند و بچنك می‌گیرد . و دست بدامان کسی می‌شود . و **مستمسك شدن** : دست بدامان کسی شدن .

مستمشی (mostamci) ص . ع. آنکه داروی مسهل میخورد . و گرفتار شکم روش و اسهال .

مستمصل (mostamsel) ص. ع. داروئی که اسهال میآورد ومسهل .

مستمطر (mostamtar) ا. ع . جای پیدا ونمایان .

مستمطر (mostamter) ص. ع. آنکه باران میخواهد .

مستمطر (mostamter) ا . ع . محتاج بباران . و مرد باران رسیده . و مرد خاموش . ومرد طالب نیکوئی .

مستمع ('mostame) ص . ع . گوش دارنده و شنونده .

مستمع ('mostame) ا ـ ص. پ. مأخوذ از تازی ـ سامع و شنونده و آنکه گوش میدهد .

مستمعاً (mostame'an) م‌ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ درحالت گوش دادن .

مستمعز (mostam'ez) ص. ع. کوشندهٔ درکار .

مستمعین (mostame'in) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ شنوندگان .

مستمکت (mostamket) ص. ع. آبلهٔ پراز ریم .

مستمکل (mostamkel) ص. ع. مرد زن گیرنده و عروسی کننده .

مستمکن (mostamken) ص . ع . استوار و برپای و برجای . و قادر و توانا .

مستمل (mostamell) ص. ع . مانده و بستوه آمده ومتنفر .

مستملح (mostamleh) ص. ع. آنکه ملیح می‌شمارد .

مستملی (mostamli) ص . ع. آنکه طریقهٔ نوشتن چیز را میخواهد و املا می پرسد .

مستمن (mostamenn) ص . ع. آنکه نیکوئی میخواهد.

مستمنح (mostamneh) ص. ع. آن که عطیه و بخشش میخواهد .

مستمند (most-mand) ا ـ ص. پ. محتاج ونیازمند و بینوا و تهی دست. و غمگین واندوهناك. وگله مند و شکوه ناك. و بدبخت . و بی‌نصیب . و دل شکسته . ومرد محتاج ونیازمند. ومرد دادخواه.

مستمندانه (most-mandâne) م‌ف ـ ص. پ. فقیرانه ونیازمندانه. وهرچیزمنسوب بفقر و پریشانی و تنگدستی .

مستمهل (mostamhel) ص. ع. آنکه مهلت میخواهد.

مستمهی (mostamhi) ص. ع. درهم شکنندهٔ صفوف.

مستمیت (mostamit) ص. ع. جویندهٔ چیزی را درهر راهی . و فربه شوندهٔ پس‌از هزال ولاغری . وهرچیز فروهشته.

مستمیت (mostamit) ا . ع . دلاور و بیباك. و خواهندهٔ مرك در جنك. و پیش آیندهٔ درکار.

مستمیت (mostamit) و **مستمیث** (mostamis) ا . ع. پوست تنك چسبیده به سپیدهٔ تخم مرغ .

مستمیح (mostamih) ص . ع. آن که دهش وعطا میخواهد. و آن که شفاعت میخواهد.

مستمیز (mostamiz) ص . ع . جدا شده . و یکسو گردیده .

مستمیق (mostamiq) ص. ع. آن که کسیرا گول واحمق می‌شمرد.

مستمیل (mostamil) ص . ع .

 م س ت ن

بسیار توانگر و دولتمند. ومایل.

مستن (mostann) ا. ع. شیریشه.

مستناء (mostanâ') ص. ع. عطا خواسته.

مستنام (mostanâm) ا. ع. هرزمین پست که دروی آب ایستد.

مستنبح (mostanbeh) ص. ع. کسیکه بانگ کردن سگ را میخواهد.

مستنبط (mostanbet) ص. ع. بیرون آورندهٔ آب وعلم. و آنکه حکمی را بفهم واجتهاد خود استخراج میکند.

مستنبط (mostanbet) ص. ع. مأخوذ ازتازی ـ آنکه استنباط میکند و مطلب علمی را از روی کیاست و فراست خود دریافت مینماید.

مستنبطات (mostanbetât) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مطالب علمی که شخص از روی کیاست و فراست خود دریافت کرده واستخراج نموده باشد.

مستنبل (mostanbel) ص. ع. آنکه تیر میخواهد. و آنکه برگزیدهٔ چیزی را میگیرد.

مستنبیء (mostanbe') ص. ع. آن که با[illegible] میکاود و تفتیش میکند.

مستنتر (mostanter) ص. ع. آنکه نیک میکشد و بیرون میآورد

مستنتل (mostantel) ص. ع. آنکه پیش میآید و از صف خارج می شود. و آنکه آماده و مهیای کاری میگردد.

مستنتی (mostanti) ص. ع. دمبل بسیار وهنگفت.

مستنثج (mostansej) ص. ع. یکی ازدو تنگبار فروهشته گردیده.

مستنثر (mostanser) ص. ع. آنکه آب بینی می افشاند. وآن که آب در بینی میکند و بقوت بیرون میکند.

مستنجث (mostanjes) ص. ع. آنکه بیرون میآورد. و آنکه پیش میآید مر چیزیرا وتعرض میکند ودر پی آن میرود.

مستنجح (mostanjeh) ص. ع. آنکه فیروزی و کامیابی میخواهد.

مستنجد (mostanjed) ص. ع. آنکه یاری میخواهد. وتوانای پس ازسستی. ودلیر پس‌ازترسیدگی. و **المستنجد بالله**: لقب یوسف بن المقتفی سی و دویمین خلیفه ازتبار عباس که پس‌از یازده سال خلافت در سال ٥٦٦ هجری وفات نمود.

مستنجز (mostanjez) ص. ع. آنکه روائی‌میخواهد. و وفای‌بوعده میخواهد.

مستنجع (mostanje') ص. ع. طعام گوارا و فربه کننده.

مستنجل (mostanjel) ص. ع. زمین بسیار زهاب.

مستنجی (mostanji) ص. ع. آنکه از بیخ درخت را میبرد.

مستنحس (mostanhes) ص. ع. آنکه پرسش خبر می‌کند.

مستنخب (mostanxeb) ص. ع. برگزیننده.

مستنخج (mostanxej) ص. ع. نرم وفروهشته.

مستند (mostanad) ص. ع. پشت داده وتکیه کرده.

مستند (mostanad) ا. ع. تکیه و محل تکیه و پشتی.

مستند (mostaned) ص. ع. آنکه پشت باز می‌نهد برچیزی.

مستندص (mostandes) ص. ع. آنکه می‌یابد حق خودرا.

مستنده (mostandeh) ص. ع. راست و مستقیم.

مستنزل (mostanzal) ا. ع. محل نزول و منزل و خانه.

مستنزل (mostanzal) ص. ع. از مرتبه و شغل خود فرود آمده ومعزول.

مستنزل (mostanzel) ص. ع. آنکه فروهشته میشود. وفرو فرستاده می‌شود. وآن که در کاروانسرا جا می‌گیرد ومنزل‌میکند.

مستنسب (mostanseb) ص. ع. آن که نژاد کسیرا یاد می کند.

مستنسخ (mostansex) ص. ع. آن که استنساخ می کند و کتابی را از روی کتاب دیگر می‌نویسد.

مستنسر (mostanser) ص. ع. به کرکس مانده. وکرکسی کننده.

مستنسیء (mostanse') ص. ع. آن که مهلت میخواهد در ادای وام. و آن که نسیه فروختن میخواهد.

مستنشأ (mostanca') ا. ع. علم. وسنگ تودهٔ بلند وتیز در راه.

مستنشد (mostanced) ص. ع. آن که روایت شعر از کسی میخواهد.

مستنشط (mostancet) ص. ع. پوست ورترنجیده.

مستنشق (mostanceq) ص. ع. استنشاق کننده وآنکه آب در بینی می‌کند.

مستنشی (mostanci) ص. ع. مست. وکسی که بوی خوش میکند.

مستنشیء (mostance') ص. ع. بوی کننده و آن که می بوید و بوی دریافت می‌کند. و آنکه پیروی اخبار میکند.

مستنشئة (mostanceat) ا. ع. زن فالگوی و زن کاهن.

مستنصت (mostanset) ص. ع. آن که خاموشی می‌خواهد.

مستنصح (mostanseh) ص. ع.
آن که از کسی نصیحت می‌خواهد . و آن که ناصح می‌شمارد کسیرا .

مستنصر (mostanser) ص . ع.
یاری خواهنده. و **المستنصر بالله** : لقب ابوجعفر منصور پسر بزرك الظاهر سی‌وششمین خلیفه از نژاد عباس که پس از شانزده سال و یازده ماه خلافت در سال ۶۴۰ وفات یافت.

مستنصف (mostansef) ص. ع.
کسی که تمام حق خودرا ازدیگری می‌گیرد.

مستنصل (mostansel) ص . ع.
بیرون آورنده و حاصل کننده . و گرمائی که می‌افگند خار خشك بهمی را .

مستنض (mostanezz) ص. ع.
آن که نیکوئی و احسان میخواهد.

مستنطق (mostanteq) ص. ع.
خداوند تبارك و تعالی که گویا میگرداند . و باهم مکالمه کننده . وآنکه سخن کردن میخواهد.

مستنطاق (mostanteq) ص. پ.
مأخوذ ازتازی ـ استنطاق کننده .

مستنظر (mostanzer) ص. ع.
مهلت خواهنده. و آنکه مهلت میخواهد.

مستنعت (mostane't) ص . ع.
آنکه طلب صفت کردن می‌کند .

مستنفج (mostanqej) ص. ع.
کسی و یا چیزی که موجب خشم میگردد و خشم را برمی‌انگزاند .

مستنفد (mostanfed) ص. ع.
خالی کننده. و آنکه خرج میکند و صرف می‌نماید زور و قوت خود را .

مستنفر (mostanfar) و (mostanfer) و **مستنفرة** (mostanferat) ص . ع.
ترسیده ورمیده. قوله‌تعالی : **حمر مستنفرة**.

مستنفض (mostanfez) ص. ع.
آنکه جماعتی را برای تفحص دشمن میفرستد.

مستنفق (mostanfeq) ص. ع.
آنکه خرج میکند مال را .

مستنفه (mostanfeh) ص. ع.
آرام.

مستنقذ (mostanqez) ص. ع.
آزاد کننده و رهاننده .

مستنقش (mostanqec) ص. ع.
نقاش و مصور .

مستنقص (mostanqes) ص. ع.
خریداری که کم کردن بهای چیزیرا میخواهد.

مستنقع (mostanqa') ا. ع. جای گرد آمدن و جمع شدن آب . و جای غسل کردن از آبگیر. وپستانی که وقت دوشیدن تهی گردد و وقت فروگذاشتن پرشیر .

مستنقع (mostanqa') ص. ع .
برگردیده رنگ . و در آب نهاده و خیسانیده شده . وگرد آمدهٔ از آب .

مستنقع (mostanqe') ص. ع.
آب ایستاده و فراهم آمده . وآب زرد شدهٔ متغیر گشته . وآواز بلند شده . و آخرین نفس در وقت بیرون آمدن روح .

مستنقه (mostanqeh) ص. ع.
آنکه دریافت میکند و میفهمد. وجستجوکننده وتفحص کننده . و پرسنده و سؤال کننده .

مستنکح (mostankeh) ص. ع.
آنکه زناشوئی میکند . و آنکه نکاح میکند.

مستنکر (mostanker) ص. ع.
ناشناخته. و انکار کرده شده . و مکروه و ناپسند .

مستنکر (mostanker) ص. ع.
آنکه نمیشناسد . و آنکه انکار میکند . وآن که می‌پرسد از دیگری چیزی‌را که نمیداند .

مستنکف (mostankef) ص. ع.
خجل وشرمنده. وخشمناك . ومتکبر . وبزرك منشی کننده .

مستنکه (mostankeh) ص. ع.
آنکه هه کردن میخواهد از دیگری تابداندکه شراب خورده است یانه .

مستنوق (mostanveq) ص. ع.
آنکه چیز دیگری را برای خود دعوی میکند مثل آنکه شعر دیگریرا بخود نسبت دهد.

مستنوك (mostanvek) ص. ع.
گول واحمق .

مستنهج (motanhej) ص. ع.
آنکه بنشان پای دیگری میرود . وراه واضح و آشکار .

مستنهر (mostanher) ص . ع.
روان شدهٔ بآزادی . و منتشر شده . و پهن گسترده شده. وآنکه زمین صلب محکم میگیرد برای روان کردن جوی . و زجر کننده و سرزنش کننده.

مستنهض (mostanhez) ص . ع.
برانگیزاننده. وآن که حکم میکند مر دیگریرا تابرای کاری برخیزد .

مستنیء (mostane') ص . ع.
آنکه عطا میخواهد . وستارهٔ فرورونده‌بمغرب و برآمدن رقیب آن بمشرق .

مستنیح (mostanih) ص . ع.
نوحه کننده و بانگ و لوله کننده .

مستنیر (mostanir) ص . ع.
روشن شونده . و روشنی جوینده . وترسیده شده. وآنکه میگریزاند وسبب فرار میگردد. وپیروزی یابنده وغالب و فاتح .

مستنیر (mostanir) ص . پ.
مأخوذ از تازی ـ روشن و روشن کننده . و طلب روشنی کننده .

مستنیص (mostanis) ص . ع.
کسیکه سپس میماند . وسبك و خوار شمرندهٔ کسی را.

مستنیع (mostani') ص . ع.

پیش شوندهٔ در رفتن وجز آن . وشاخهٔ درخت جنبان .

مستنیم (mostanim) ص . ع . خوابنده . وآنکه طلب خواب میکند ومیخواهد بخوابد. وآنکه میآرامد وقرار می‌گیرد.

مستو (mastu) ا . پ . هرجانور خزنده . وآن کسیکه اقرار و اعتراف میکند.

مستوبد (mostavbed) ا . ع . نادان بمکان . وبدحال.

مستوبق (mostavbeq) ص. ع. هلاك شونده. وآنکه هلاك شدن میخواهد.

مستوبل (mostavbel) ص. ع. گران وسنگین . و هوا و غذای ناموافق و ناگوارد. وآنکه برای سلامتی خود ناموافق می‌یابد ویا ناموافق می‌پندارد جائی را .

مستوبیء (mostavbe') ص. ع. کسی که جائیرا وبا رسیده و فاسد و ناموافق می‌یابد .

مستوثر (mostavser) ص . ع . کسیکه چیز بسیار میخواهد . وآگندهٔ ازعجب و خودبینی .

مستوثق (mostavseq) ص. ع. آنکه وثیقه از کسی میخواهد . و استوار و محکم وثابت وبا قدرت و استقلال و پایدار و برقرار وبرجای .

مستوثن (mostavsen) ص. ع. فربه .

مستوجب (mostavjeb) ص. ع. آنکه مستحق وسزاوار چیزی گردد.

مستوجب (mostavjeb) ص. م ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ لایق وقابل وسزاوار و شایسته ومستحق وآمل. وسبب وجهة وباعث.

مستوجف (mostavjef) ص. ع. شیفتهٔ محبت وعشق.

مستوحش (mostavhec) ص. ع. اندوهناك . وجای هولناك وبیابان وحشتناك.

مستوحش (mostavhec) ص. ع. مأخوذ ازتازی ـ وحشت انگیز وهولناك.

مستوحشة (mostavhecat) ص. ع. **ارض مستوحشة** : زمین وحشتناك.

مستوحل (mostavhel) ص. ع. جای گلناك .

مستوخم (mostavxem) ص. ع. گران وناگوارد ازطعام وجز آن.

مستوخی (mostavxi) ص. ع. آنکه خبر میپرسد وطالب خبر است.

مستودع (mostavda') ص. ع. امانت داده وسپرده . وسفارش شده . وکسیکه بوی چیزیرا میسپارند و امانت میدهند . ویا جائی که در آن چیزی را میسپارند و امانت میگذارند .

مستودع (mostavda') ا. ع. جای آدم وحوا دربهشت. وزهدان. وگور.

مستودع (mostavde') ص. ع. آنکه نگاهداری ودیعه و امانت را ازکسی میخواهد. وآنکه میسپارد و سفارش میکند.

مستودعات (mostavda'ât) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ ودیعتها و امانتها.

مستودق (mostavdeq) ص . ع. مادیان آزمند گشن.

مستودی (mostavdi) ص. ع. مردی که اقرار و اعتراف بوام خود میکند .

مستور (mastur) ص.ع. پوشیده. وپوشنده . قوله تعالی : **حجاباً مستوراً**. ای ساتر وقیل حجاباً علی حجاب اراد بذلك کثافة الحجاب. و**رجل مستور** : مرد پارسا.

مستور (mastur) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ پوشیده و پنهان و نهفته ودر پرده و زیر پرده . و پرده دار . و **زن مستور** : زن باحیا و پارسا و پرهیزگار . و **مستور شدن** : مخفی شدن وپنهان گشتن وحجابدار شدن وروپوشاندن . و فراری شدن و غایب شدن وناپدید گشتن.

مستورات (masturât) ع. ج. مستورة .

مستورة (masturat) ا. ع. زن پردگی و پارسا. ج : مستورات . و **تاج المستورات** : یعنی تاج خانمهای پردگی پارسا لقبی است که بشاهزاده خانمها میدهند .

مستورخ (mostavrex) ص. ع. زمین ترشده .

مستورد (mastavred) ص. ع. حاضر وموجود. و نزدیك کشیده . و نزدیك وپیش رو ایستاده . ودرآینده .

مستورد (mostavred) ا. ع. از اعلام است.

مستورط (mostavret) ص. ع. درآویخته درکار دشوار .

مستوره (mastaure) ص . پ. مأخوذ ازتازی ـ پوشیده وپنهان ومخفی. و دارای ستر وپرده . و **زن مستوره** : زن باشرم و پارسا و پرهیزگار .

مستوری (masturi) ا . ع . مأخوذ ازتازی ـ درپردگی و پوشیدگی و شرم.

مستوری (mostavri) ص. ع. آنکه آتش از آتش زنه بیرون میآورد.

مستوزر (mostavzer) ص. ع. آنکه وزارت ازوی میخواهند . وآنکه وزیر میگرداند . وآنکه گرد میکند ومیبرد.

مستوزع (mostavze') ص. ع. آنکه درخواست میکند از خداوند عالم الهام شکر نعمت را .

مستوزی (mostavzi) ا. ع . استیخ و بلند . و مستبد برأی خود . وآنکه برأی و دانش خود تکیه میکند .

مستوسخ (mostavsex) ص. ع.
چرک وریمناک .

مستوسع (mostavse') ص . ع.
پهن وگشاد وفراخ و وسیع .

مستوسق (mostavseq) ص. ع.
شتران فراهم آمده .

مستوسن (mostavsen) ص. ع.
غنوده وخوابناک گردیده و چرت زده شده .

مستوشع (mostavce') ص. ع.
آبکش . وآنکه آب میکشد .

مستوشم (mostavcem) و **مستوشمة** (mostavcemat) ا . ع . مرد ویا زنی که وشم کردن میخواهد . ر . وشم . الحدیث . **لعن الله الواشمة والمستوشمة .**

مستوشی (mostavci) ص. ع .
آنکه پاشنه می‌زند اسب را تاتیز رود .

مستوصف (mostavsef) ص. ع.
آنکه علاج از طبیب می‌پرسد .

مستوصل (mostvasel) ص. ع.
آن که پیوستگی میخواهد .

مستوصلة (mostavselat) ا. ع.
زنی که برموی پیوند کند و گیس عاریه‌گذارد. الحدیث : **لعن الله الواصلة و المستوصلة .**

مستوصی (mostavsi) ص. ع.
آنکه وصیت می‌پذیرد .

مستوضح (mostavzeh) ص. ع.
آنکه آشکارکردن میخواهد. و آنکه دست بالای چشم‌نهاده مینگرد چیزرا تابخوبی دیده شود. وبیان کننده وتفسیر کننده . وراوی ومورخ.

مستوضع (mostavze') ص. ع.
آن که میخواهد چیزرا به‌پستر قیمت .

مستوضم (mostavzem) ص. ع.
ستم کننده و ظالم و آزار کننده .

مستوطن (mostavtan) ص. ع.
متوطن وساکن در جائی .

مستوطن (mostavten) ص. ع.
عادت کرده و آموخته شدهٔ بجائی . و متوطن شده و جای باش سازنده .

مستوطیء (mostavte') ص. ع.
آنکه می‌یابد چیزرا نرم و ملایم و مطبوع و سهل و مناسب .

مستوظف (mostavzef) ص. ع.
تمام گرفته .

مستوعب (mostav'eb) ص. ع.
گیرندهٔ همه چیزی‌را. وآنکه می‌بردهمهٔ بینی‌را.

مستوعر (mostav'er) ص. ع .
آن‌که راه‌را دشوار وسخت می‌یابد ومی‌پندارد.

مستوعل (mostav'al) ا. ع.
پناه‌جای بزکوهی درسر کوه. ج: مستوعلات.

مستوعلات (mostav'alât) ع.
ج. مستوعل .

مستوعی (mostav'i) ص. ع.
آنکه برمی‌کند تنهٔ درخت را از بن . و آنکه می‌گیرد همه را .

مستوغل (mostavqel) ص. ع.
شوینده بغل . و آنکه زهار خود را می‌شوید .

مستوفد (mostavfed) ص. ع.
آنکه برسر پای و دروامی نشیند .

مستوفر (mostavfer) ص. ع.
آنکه تمام حق خودرا میگیرد .

مستوفز (mostavfez) ص. ع.
آنکه راست وبدون اطمینان می‌نشیند . و آنکه برسر پای ودروا می‌نشیند .

مستوفض (mostavfez) ص. ع.
آن‌که می‌شتابد و آن‌که می‌دود . و آنکه میراند وآنکه می‌شتاباند . وآنکه ازشهر بیرون میکند دیگری را . و شتران پراکنده شده .

مستوفق (mostavfeq) ص. ع.
آنکه ازخدای توفیق میخواهد . و آنکه توفیق می‌یابد و توفیق یابنده. **و انه لمستوفق له بالحجة** : او درحجت برصواب است .

مستوفی (mostavfi) ص. ع.
بسیار و فراوان . و آنکه همهٔ حق خودرا دریافت میکند . وآنکه همه را ادا میکند .

مستوفی (mostavfi) ا. پ. مأخوذ ازتازی ــ سر دفتر اهل دیوان‌که از دیگر محاسبان حساب‌گیرد . و مفتش حساب . و امین حساب .

مستوفی گری (mostavfi-geri)
ا. پ. شغل وکار مستوفی. ونویسندگی‌حساب

مستوقح (mostavqeh) ص. ع.
سخت. وشوخ‌گرفته.

مستوقد (mostavqad) ا. ع. جای آتش وآتشدان .

مستوقد (mostavqed) ص. ع .
افروزندهٔ آتش . وآتش افروخته .

مستوقر (mostavqer) ص. ع.
آنکه بار خرمابن را جهت خوراک برمیگیرد. وشتران فربه .

مستوقع (mostavqe') ص. ع.
نگران وآنکه چشم داشت دارد بوقوع چیزی. وشمشیری که هنگام تیز کردن آن رسیده باشد.

مستوقف (mostavqef) ص. ع.
ایستنده . و آنکه خواهش ایستادن میکند و توقف و ایستادگی دیگریرا میخواهد .

مستوقه (mostavqeh) ص. ع.
فرمانبردار ومطیع .

مستوکث (mostavkes) ص. ع.
آنکه ناشتا شکن میخورد .

مستوکح (mostavkeh) ص. ع.
آنکه ازبخشیدن بخل میکند . وجوزهٔ مرغ ستبر و فربه شده .

مستوکع (mostavke') ص. ع.
مشک استوار ومحکم شده . و آنکه معدهٔ وی

سخت گشته باشد .

مستوکف (mostavkef) ص. ع. درغسل بقدری آب میریزد که چکیده شود.

مستوکی (mostavki) ص. ع. فربه پیه‌ناك . ومشك پر وممتلی . ومنقبض و گرفتار یبوست شکم .

مستول (mastul) ا. ع. مغلوب مسلوت وبمعنی آن.

مستولخ (mostavlex) ص . ع . زمین نرشده ومرطوب .

مستولغ (mostavleq) ص. ع. آنکه باك ندارد از نکوهش

مستولی (mostavli) ص . ع . آنکه بالتمام دست برچیزی یابد . و آنکه پایان چیزی رسد.

مستولی (mostavli) ص- م‌ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ دست یابنده وغلبه‌کننده و غالب و زبردست و مسلط. و **مستولی شدن** : دست یافتن ومغلوب کردن و غالب آمدن وظفر یافتن .

مستوهب (mostavheb) ص. ع. آنکه عطا و بخشش میخواهد .

مستوهر (mostavher) ص. ع. شوریده ودیوانه وترسیده . و بیقین داننده. یق : **انامستوهر به** : من بیقین میدانم آنرا .

مستوهل (mostavhal) ص. ع. ترسان وهراسان. وسست وضعیف.

مستوهل (mostavhel) ص . ع . ترسان وهراسان .

مستوی (mostavâ) ا. ع. جنس عام. و خاك هموار وصاف .

مستوی (mostavi) ص . ع . برابر ومانند . ومعتدل . وراست . وبه‌نهایت چیزی رسیده وکامل شده . وبعقل رسیده . و آنکه بسوی آسمان برمیآید ویا ارادهٔ آن‌میکند ومتوجه آسمان میگردد . وغالب و مستولی ومالك ومتصرف . وبر پشت اسب سوارشده وقرار گرفته . وهویدا و آشکارا .

مستوی (mostavi) ا. ع. رأس‌وقله.

مستوی (mostavi) ص . پ. مأخوذ ازتازی-برابر وهموار وصاف‌وراست.

مستویاً (mostavian) م ف . پ. مأخوذ از تازی ـ بطور برابری و بطور راستی و مستقیماً .

مسته (moste) ا . پ . طعمهٔ جانوران شکاری مانند چرغ وشاهین وباز و جز آن . و جور و ستم و زبردستی . و غم و اندوه . ونام داروئی که بتازی سعد گویند .

مسته (masetch) و (masetoh) پ . در هر دو های ملفوظ . کلمهٔ نهی یعنی ستیزه مکن و لجوج مباش.

مسته (mosteh) ص. ع. **رجل مسته** : مرد کلان سرین .

مستهام (mostahâm) ص . ع. آشفته وسرگردان ومضطرب وپریشان . و کم یاد . و بی‌ثبات . و **قلب مستهام** : دلشیفته وسرگشتهٔ از عشق .

مستهان (mostahân) ص . ع . حقیر وذلیل و فرومایه و کمینه ودون .

مستهتر (mostahtar) ص . ع . **هو مستهتر بالشیء** : او آزمند است بآچیز چندانکه ازننگ ودشنام ونکوهش ویرا باکی باشد . ونیز **مستهتر** : آنکه صاحب چیزهای باطل و هیچکاره شده باشد .

مستهتك (mostahtek) ص. ع . **رجل مستهتك** : مرد رسوا و بی‌باك .

مستهجن (mostahjan) ص. ع . مکروه وزشت وعیب گرفته وقبیح .

مستهجن (mostahjen) ص. ع . آنکه زشت می‌شمرد چیزیرا .

مستهجن (mostahjan) ص . پ. مأخوذ ازتازی ـ زشت وقبیح و باقباحت .

مستهدج (mostahdaj) ا. ع . شتاب وعجله .

مستهدج (mostahdej) ا. ع . شتابان وشتاب کننده .

مستهدف (mostahdaf) ص. ع. افراخته وبلند .

مستهدف (mostahdef) ص. ع. چیز برداشته و افراخته . و سرین کلان . و سترن پهن وعریض .

مستهدی (mostahdi) ص. ع. آنکه رهنمونی میخواهد .

مستهزیء (mostahze') ص. ع. استهزا کننده وطعنه زننده و مسخره کننده .

مستهش (mostahecc) ص. ع. آنکه سبك می‌شمرد و حقیر کننده . و تیز و چابك و چالاك .

مستهضب (mostahzeb) ص. ع. گوسپند کم شیر .

مستهطع (mostahte') ص. ع. آنکه گردن را راست میکند و سر را پست.

مستهکم (mostahkem) ا. ع. بزرك منش متکبر .

مستهل (mostahall) و (mosta-hell) ص. ع. ماه نو نمودار و آشکار .

مستهل (mostahell) ص . ع . ابر سخت ریزان. و آسمان بارنده. و کودکی که وقت ولادت بانك کند وفریاد نماید. ومتکلمی که بلند کند ویاپست نماید آوازرا. وکسیکه شمشیر ازنیام برمیکشد . وروئی که ازشادی می‌درخشد.

مستهلك (mostahlek) ص. ع. پایمال ونیست ونابود و هلاك شده . و آنکه مالرا تلف میکند وبرباد میدهد.

مستهلك (mostahlek) ص- م‌ف.

پ. مأخوذازتازی - فانی‌ونابود. و**مستهلك شدن** : نابود شدن.

مستهم (mostahemm) ص. ع. اندوهگین وغمگین. وآنکه ازبرای کار دیگری رنج کشد ودر اذیت باشد.

مستهنع (mostanhe') ص. ع. ناتوان وعاجز از جواب.

مستهنیء (mostahne') ص ع. آنکه درخواست انعام و عطا میکند . و آنکه یاری میخواهد .

مستهیث (mostahis) ص. ع. آنکه افزونی میخواهد و بسیار کار می کند . وآنکه زیانکاری میکند و تباهی می‌اندوزد.

مستی (masti) ا. پ. حالتی که‌از خوردن شراب پدید میآید . و حالت بیهوشی می‌خواره ضد هوشیاری. وحالتیکه درحیوانات ومرغان دروقت هیجان شهوت پدید می‌آید . و غلبهٔ شهوت جماع چه درمرد وچه در زن . و آرزومندی. وعاشقی. وتکبر.

مستیسر (mostayser) ص ع. آسان و سهل. و شتاب وجلد. و آماده شده . ونیك آراسته شده. ومرتب شده.

مستیقظ (mostayqez) ص. ع. بیدار وهوشیار. ومتنبه و آگاه. ودوراندیش. ونانك کنندهٔ از پای برنجن وجز آن.

مستیقن (mostayqen) ص. ع. بتحقیق داننده و یقین کننده.

مستیمن (mostaymen) ص. ع. مبارك شونده . و سوگند دهنده.

مستیمند (mosti-mand) ص. پ. پای بند شده و مقید شده.

مستیمند (mosti-mand) ا. پ. نام جائی درهندوستان که نمك سپید از آنجاب میآورند.

مستیهر (mostayher) ص. ع. کسی که در کار استمرار نماید و درازی کند . و آزماینده. وتفحص کننده. وعوض کننده. وبه یقین داننده. و سرگشته وحیران. وترسیده.

مستیئس (mostay'es) ص. ع. نومید .

مسجاة (mosajjât) ا. ع. مؤنث مسجی : زن مردهٔ جامه و کفن پوشانیده .

مسجة (mesajjat) ا. ع. اندازه و چوبی که بدان گل اندایند .

مسجح (mesjah) ا. ع. نام مردی.

مسجح (mosjeh) ص. ع. آنکه عفو میکند و می‌بخشد.

مسجد (masjad) ا. ع. پیشانی . و نماز . و اعضای هفتگانه‌ای که در سجده برزمین می‌چسبد . ر. آراب . ج : مساجد.

مسجد (masjad) و (masjed) ا. ع. مزگت و خانه‌ای که در آن نماز میخوانند. ج : مساجد. و**المسجدالحرام** : مسجدی که خانهٔ کعبه درآن واقع شده. و **المسجد الاقصی** : بیت المقدس . و **مسجد الخیف** : جائی درمنی نزدیك مکهٔ معظمه.

مسجد (masjed) ا. ع. مأخوذ از تازی - مزگت. و **مسجد جامع** : مزگت بزرگی که نماز آدینه درآن میخوانند.

مسجدان (masjedâne) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه : مسجد الحرام و مسجد مدینهٔ مکرمه.

مسجر (mesjar) ا. ع. فروزینهٔ تنور.

مسجر (mosajjar) ص. ع. **شعر مسجر** : موی فروهشته .

مسجع (masja') ا. ع. قصد. و آرزو. ومقصد. وراه میانه .

مسجع (mosajja') ص. ع. **کلام مسجع** : سخن باسجع و قافیه .

مسجع (mosajje') ص. ع. آنکه سخن باسجع و قافیه میگوید .

مسجف (mosjef) ص. ع. **لیل مسجف** : شب تاریك .

مسجف (mosjef) و (mosajjef) ص. ع. آنکه فرو می‌نهد برخانه پرده را .

مسجل (mosjal) ص. ع. مباح از هرچیزی. وقولهم : **فعلناه‌والدهرمسجل**: یعنی کردیم آن کار را وکسی‌ازکسی نمیترسید.

مسجل (mosajjal) ص. ع. سجل کرده شده و عهد و پیمان نموده .

مسجل (mosajjal) م ف. پ. مأخوذ ازتازی - ثابت ومدلل. و آراسته و درست . و **مسجل کردن** : ثابت نمودن ومدلل نمودن. ودرست کردن وآراسته‌نمودن.

مسجل (mosajjel) ص. ع. قاضی که سجل می‌نویسد ومهر میکند سند وحجت‌را.

مسجوح (masjuh) ا. ع. سوی و طرف وروی وجانب.

مسجوح (masjuh) و **مسجوحة** (masjuhat) ا. ع. سرشت و طبیعت.

مسجود (masjud) ا. ص. پ. مأخوذ ازتازی - سجده شده و عبادت شده و معبود وپرستیده شده .

مسجور (masjur) ص. ع. نهر پر شده . و تنور تافته شده . و سگ باساجور.

مسجور (masjur) ا. ع. مروارید برشته کشیده . و شیری که آب بروی غالب باشد. و دریا . و افروخته وساکن .

مسجور (masjur) ص. ع. مأخوذ ازتازی - **بحرمسجور** : دریائی‌که آب‌آن زاید باشد. ودریای آماسیده. وآبهای بهشت.

مسجوم (masjum) ص . ع . ویران ازاشك وماننده‌آن . و **ناقةمسجوم** : ماده شتری که وقت دوشیدن پایهارا فراخ دارد و سر را بلند .

مسجومة (masjumat) ص. ع. **ارض مسجومة** : زمین باران رسیده .

مشجون (masjun) ص. ع. محبوس. وزندانی وبندی .

مسجونة (masjunat) ص . ع . مؤنث مسجون : زن بندی ومحبوس.

مسجهر (mosjaherr) ا. ع. سپید.

مسجهرة (mosjaherrat) ص. ع. **سحابة مسجهرة** : ابردرخشان‌آبدار.

مسجی (mosajjâ) ا. ع مرد مردهٔ جامه وجز آن پوشانیده .

مسجی (mosajji) ص. ع. آنکه بدن مرده را باجامه وجزآن می‌پوشاند.

مسجئر (mosja'err) ص . ع . سخت و درشت.

مسح (mash) م. ع. **مسح‌الشیء مسحاً**(ازباب‌فتح) : مالیددست‌خودرابرآنچیز تاپاک کند آنچه که ویرا آلوده کرده است . و **مسح‌الشیء بالبلل ونحوه** : مالید برآنچیز تری ومانند آنرا . ومنه قوله تعالی : **فامسحوا برؤسکم** ای بعض رؤسکم. و **مسح فلاناً** : سخن گوش گفت بفلان تا بفریبد او را. و **مسح بالسیف** : برید باشمشیر. و **مسح شعره** : شانه کرد موی خود را. و **مسح الله الشیء** : آفرید خداوند عالم آن چیزرا مبارك ویا ملعون. و **مسح فلاناً مسحاً وتمساحاً** : دروغ گفت فلان . و **مسح الارض مسحاً و مساحة** : پیمود آن زمین را . و **مسح فی الارض مسحاً و مسوحاً** : رفت در زمین . و **مسح فلاناً** : زد فلان را . و **مسح المرأة** : گائید آن زنرا . و **مسح الابل** : همه روزه راند شتران را . و **مسح الرجل الابل** : رنجانید آنمرد شتران را وپشت ریش‌کرد ولاغر کرد آنهارا.

مسح (mash) ا. پ. مأخوذ از تازی - مالش بادست خواه خشك باشد ویاتر. وجماع . و **مسح سر** : مالش دست تر بر جلو سر چنانچه در وضو کنند . وهمچنین **مسح پا**. و **مسح کردن** : دست مالیدن. و **مسح کشیدن** : دست تر مالیدن برجلو سر و برپشت پایها چنانچه در وضو کنند .

مسح (mesh) ا. ع. پلاس . و میانهٔ راه . ج : مسوح و امساح .

مسح (masah) م . ع . **مسحت المرأة مسحاً** (از باب سمع) : لاغر سرین و خرد پستان گردیده آنزن . یك‌چشم شد آنزن. ونیز **مسح** : بهم‌سائیدن دو ران و کفتن شکم ران از درشتی جامه ویا از بهم سائیدن دو ران.

مسح (mesahh) ص. ع. **فرس مسح** : اسب خوش رفتار .

مسح (mosehh) ا. ع. خرمای سخت وخشك.

مسحاء (mashâ') ا. ع. زمین هموار سنگ ریزه ناك که گیاه درآن نباشد . وزمین سرخ .

مسحاء (mashâ') ص . ع. زن لاغر سرین . و زن خرد پستان . و زن یك چشم . و زنی که کف پای وی باریکی نداشته باشد وهموار و برابر بود. و زن بسیار سیر کننده . وزن بسیار دروغگوی . و زنی که دو ران وی بهم‌ساید .

مسحاة (meshât) ا. ع. بیل‌آهنی. و کلند . ج : مساحی .

مسحاج (meshâj) ص. ع. **حمار مسحاج** : خر بسیار گزنده که دارای راه نرم باشد .

مسحاج (meshâj) ا. ع. زن بسیار سوگند که سوگندها تراشد .

مسحاق (meshâq) ا. ع. پوست تنکی که می‌پوشاند سطح خارجی استخوانهای سررا . ج : مساحیق .

مسحاوین (mashâvine) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه : دو زمین سنگ ریزه ناك. یق : **مررت بخرنق من الارض بین مسحاوین.**

مسحة (mashat) ا. ع. اندك از چیزی . یق : **علیه مسحة من جمال اوهزال**. و **ذوالمسحة** : لقب مردی.

مسحة (moshat) ا. ع. یك مالش و یك مالیدنی.

مسحت (moshat) ص. ع. **مال مسحت** : مال برده واز بیخ برکنده شده .

مسحت (moshet) ص . ع . آنکه ازبیخ برمیکند چیزیرا . و آنکه حرام میورزد وکسب حرام میکند .

مسحج (meshaj) ص.ع. **حمار مسحج** : خر بسیار گزنده وخوش راه .

مسحج (mosahhej) ص . ع . **حمار مسحج** : خر بسیار گزنده و خراشیده شده .

مسحر (mosahhar) ص.ع. کاواك ومیان تهی . ومحتاج طعام وشراب . وعلت نهاده . وفریفته . ومشغول. ومسحور وسحر زده . و قیل الذی خلق والسحر.

مسحسحة (mosahsehat) ص.ع. **طعنة مسحسحة** : نیزه‌ای که سخت خون ریزاند .

مسحط (mashat) ا. ع. خشکنای‌گلو.

مسحط (mashat) م.ع. **سحط سحطاً و مسحطاً** . ر. مسحط .

مسحف (mashaf) ا. ع. **مسحف الحیة** : نشان مار برزمین.

مسحفة (meshafat) ا. ع. آلتی

که بدان گوشت را از استخوان باز کنند .

مسحقونیا (mâshaquniâ) ا . پ. کف آبگینه .

مسحل (meshal) ا . ع . تیشه. و سوهان. وزبان خطیب . و لگام. و کام لگام. وخطیب بلیغ . وخر کره . وگور خر. ودو حلقهٔ طرفین دهانهٔ لگام . و جانب ریش. و پایین رخسار تامقدم ریش . و جلاد که حدود را بر پا کند . و ساقی شادمان . و پرویزن . و دهانهٔ توشه دان . و ماهر در قرآن مجید . وجامهٔ پاکیزه ازپنبه . ودلاوری که تنها کار کند . و ناودان سخت رانندهٔ آب . واراده صادق و جازم . و ریسمان یك تاه تافته . و باران بسیار. وکرانهٔ رخسار مرد . و گمراهی و غی. یق : **ركب مسحله** : یعنی تبعیت گمراهی خود کرد و نه ایستاد ازآن. و **ركب الخطيب مسحله** : یعنی پیروی کرد گمراهی خودرا . و نیز **مسحل** : نام مردی . و نام اسبی. و نام جنی که عاشق اعشی بود .

مسحل (meshal) ص. ع. **رجل مسحل** : مرد درنهایت جود وسخاوت .

مسحل (moshal) ا. ع. ریسمان یك تاب داده خلاف مبرم.

مسحلان (meshalâne) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه: دوحلقهٔ دوطرف دهانهٔ لگام. ودو کرانهٔ ریش . ودو پائین رخسار تامقدم ریش .

مسحلان (moshalân) و **مسحلانی** (moshalâniyy) ص. ع. **شاب مسحلان** : جوان دراز بالا و جوان فروهشته موی تنك موی جای جای سترده . و کذلك : **شاب مسحلانی** .

مسحن (moshen) و **مسحنة** (moshenat) ا. ع. نیکو حال. یق : **جاء الفرس مسحنا** . والمؤنث بالتاء .

مسحنة (meshanat) ا . ع . تیشهٔ سنك شکن . وسنك بوی خوش سای .

مسحنفر (moshanfer) ص. ع. تیزرونده . و راه راست . وباران بسیار. و خطیب که سخن وی فراخ باشد .

مسحنفر (moshanfer) ا . ع . مرد حاذق ودانا . وشهر فراخ. وراه مستقیم.

مسحنكك (moshənkak) و (moshankek) ص. ع. **شعر مسحنكك** : موی سخت سیاه. و کذلك: **شعر مسحنكك**.

مسحوب (mashub) ص. ع. کشیده. و برزمین کشیده .

مسحوت (mashut) ص . ع . **مسحوت الجوف** : فراخ شکم . وآنکه سیر نشود . و آنکه بیشتر به‌تخمه مبتلاگردد. و **مال مسحوت** : مال بریده و از بیخ برکنده شده .

مسحور (mashur) ص. ع. سحر زده. وطعام تباه شده. وجای ویران و تباه ازبسیاری باران ویااز کمی گیاه. وبرگردانیده شدهٔ ازحق .

مسحوط (mashut) ا . ع. هر شراب آب آمیخته .

مسحوف (mashuf) ص. ع. مرد مسلول .

مسحوق (mashuq) ص . ع . کوفته شده . و سوده شده .

مسحوق (mashuq) ا ـ ص . پ. مأخوذ ازتازی ـ سوده شدهٔ ازهرچیزی.

مسحوقونیا (mashuquniâ) ا. پ. کف آبگینه .

مسحول (mashul) ص. ع. حقیر کوچك . و جای برابر و فراخ . ورسن یك تاب داده .

مسحول (mashul) ا . ع . نام شتری .

مسخ (masx) ص . ع . زشت و صورت برگردانیده ج : مسوخ .

مسخ (masx) م . ع . **مسخه مسخاً** (از باب فتح) : برگردانید صورت آن را و بدتر کرد. و **مسخه الله قرداً** : برگردانید خدا اورا بصورت‌میمون. و **مسخ الناقة** : لاغر گردانید آن ماده‌شتر را وپشت ریش کرد ورنجانید آنرا . و **مسخ الكاتب** : تصحیف کرد کاتب و برگردانید معنی را درکتاب خود . و **مسخ طعمه** : بدمزه ساخت آنرا .

مسخ (masx) م ف . پ . مأخوذ از تازی ـ برگشتگی صورت بصورتی بدتر از صورت نخستین . و بد شکل و زشت و قبیح صورت . و **مسخ شدن** : تبدیل صورت شدن. و **مسخ کردن** : تبدیل صورت کردن.

مسخاة (mesxât) ا . ع . فروزینه و آتش کاو .

مسخد (mosaxxad) ا . ع . مرد بسته خاطر . وزرد رنك گران جسم آماسیده روی. یق : **اصبح فلان مسخداً**.

مسخر (masxar) م . ع . **سخر سخراً و سخراً و سخراً و سخراً وسخرة ومسخراً** . ر. سخر (saxr) و (saxar) و (soxr) و(soxor) .

مسخر (mosaxxar) ص . ع . مطیع و منقاد و فرمانبردار .

مسخر (mosaxxar) م ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ رام و فرمانبردار ومطیع و منقاد. ومغلوب. ومفتوح. و **مسخر شدن**: مفتوح. ومغلوب شدن. و **مسخر کردن**: مفتوح کردن و غالب شدن وظفر یافتن و پیروز شدن .

مسخر (mosaxxer) ص. ع. آنکه مطیع و منقاد میکند . و آنکه تکلیف می‌کند

کاری را بی‌برد.

مسخرت (masxarat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مسخره. ر. مسخره.

مسخرگی (masxaragi) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ استهزا وبزله و بزله گوئی. وسخریه و تربوه وتره وخجاره وکنگل.

مسخره (masxare) ا. ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ استهزا کننده وریشخند کننده. و بزله‌گو و لطیفه‌گو. و بیهوده‌گو. و مقلد. وخوش‌طبع. وشوخ. وآنکه چیزهای خنده‌دار و مضحک ظاهر میسازد. و هرچیز مضحك و خرمی آور. وسخریه و فسوس. واستهزاء. و خند خریش و وشیه. و **مسخره کردن**: مضحکه کردن وریشخند نمودن واستهزا کردن وفسوس نمودن.

مسخرین (masxarin) ا. ع. بلغت اهالی مراکش: آنانکه حمل میکنند فرامین سلطنتی را ازجائی بجائی.

مسخط (masxat) م. ع. خشم گرفتن وناخشنود شدن. ر. سخط (soxt) و سخط (saxat).

مسخفة (mosxefat) ص. ع. **ارض مسخفة**: زمین کم گیاه.

مسخ کرده (masx-karde) ص. پ. تبدیل شکل داده‌شده به بدتر شکلی.

مسخم (mosxxam) ص. ع. کینه‌ور.

مسخن (mosxan) و (mosaxxan) ص. ع. **ماء مسخن**: آب گرم. وکذلك: **ماء مسخن**.

مسخن (mosxen) و (mosax-xen) ص. ع. آنکه گرم میکند.

مسخن (mosaxxen) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ گرم کننده وتسخین کننده. وداروی گرم. و هرچیز که حرارت بدن را زیاد کند ضد مبرد. وهر چیزی که جائی را گرم کند.

مسخنات (mosaxxenât) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ داروهای گرم. وچیزهائی که حرارت بدنرا افزون کنند ضد مبردات.

مسخنة (mesxanat) ا. ع. کتلی و ظرفی شبیه به آفتابه که در آن آب گرم کنند. ج: مساخن.

مسخوت (masxut) ص. ع. تابان.

مسخوط (masxut) ص. ع. مکروه و ناخوش.

مسخول (masxul) ا. ع. فرومایه وضعیف. ومجهول.

مسخولة (masxulat) ص. ع. **کواکب مسخولة**: ستارهای مجهول.

مسخية (mesxiyyat) ا.ع. نوعی ازگستردنی.

مسد (masd) ا. ع. **جارية حسنة المسد**: دختر خوشگل ونیك متشکل شدهٔ در طبیعت.

مسد (masd) م. ع. **مسدالحبل مسداً** (ازباب نصر): تافت آن ریسمان را ویا نیك تافت آنرا. و **مسدفی السیر**: دررنج انداخت وماندهٔ گردانید ستوررا درسیر.

مسد (masad) ا. ع. تو. آهنین چرخ. و ریسمان از پوست خرمابن ویا از پوست درخت مقل ویا از چیز دیگر تافته. و ریسمان سخت تافته. و لیف خرمابن. و منه قوله تعالی: **حبل من مسد** ای من لیف اومن خوص. ج: مساد و امساد.

مسد (masadd) ا. ع. درز و شکاف و سوراخ. ونام بستانی.

مسد (mosedd) ص. ع. راست‌کار وصواب گفتار. و آنکه میگیرد ناخن دست کسیرا. و آنکه می‌یابد سرانجام چیزیرا.

مسداة (mesdât) ا. ع. ابزاری که نساجان تاررا بدان میکشند.

مسدد (mosaddad) ص. ع. **رجل مسدد**: مرد راست و درست و راستکار ودرست گفتار.

مسدد (mosaddad) ا. ع. راست کنندهٔ کجی. و مقوم.

مسدد (mosadded) ص. ع. آنکه راست کار و درست گفتار است. و آنکه توفیق صواب می‌یابد. و آنکه نیزه راراست میکند و درطول می‌نهد.

مسدس (masdas) ا. ع. **جاء وا مسدس**: آمدند شش شش.

مسدس (mosaddas) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ شش پهلو وشش ضلع. وهر چیزیکه دارای شش سطح باشد و آنرا مکعب نیز گویند. و قسمی از شعر که براصل بیت چهار مصرع افزوده باشند. و **مسدس عالم**: جهات سته یعنی بالا وپائین و پیش و پس و راست وچپ.

مسدع (mesda') ا. ع. براه خود رونده. وهادی وراهنما.

مسدم (mosaddam) ص. ع. **جمل مسدم**: شتر مهمل گذاشته و پشت ریش‌که تابه نشود پالان بروی ننهند. و **فحل مسدم**: گشنی که شهوت وی تیزشده باشد. وگشنی که در میان شتران گذارند تابانك نماید و ماده شتران‌را آزمند گشنی کرده وسپس‌ویرا ازمیان آنها بردارند اگر نسل وی بدباشد. و نیز گشن بسته دهن ویا بازداشتهٔ شدهٔ ازگشنی. و **ماء مسدم**: آب ریزان.

مسدوح (masduh) ص. ع. برروی ویا برقفا افکنده.

مسدود (masdud) ص. ع. استوار کرده. و اصلاح نموده. وباز داشته شده.

مسدود (masdud) ص. م ف. پ. مأخوذ از تازی ـ سد شده و بند شده و بسته شده. و **مسدود شدن**: سد شدن و بندشدن وبسته‌شدن. و **مسدود کردن**: سد کردن وبند کردن وبستن.

مسدوم (masdum) ص. ع. **فحل مسدوم**: گشن تیز شهوت.

مسدی (mosaddâ) و (mosdâ) ص. ع. جامهٔ خوشبافت.

مسر (masr) م. ع. **مسره مسرا** (ازباب نصر): کشید آنرا و بیرون آورد از تنگی وسختی. و **مسر الناس**: بیدی‌مردمان شتافت وسخن چینی نمود وورغلانید ایشانرا.

مسر (masar) ا. پ. آبی که در زمستان سخت بسته شود ومانند بلورنماید.

مسر (moserr) ص. ع. پوشاننده و پنهان کننده وکسیکه نگاه میدارد راز را. وظاهر کننده وفاش کننده.

مسرأة (masra'at) ص. ع. **ارض مسرأة**: زمین ملخ ناك.

مسراع (mesrâ') ا. ع. بسیار شتابان بسوی نیکی و یا بسوی بدی. ج: مساریع.

مسربة (masrabat) ا. ع. چراگاه. ج: مسارب.

مسربة (masrabat) و (mosrabat) ا. ع. حلقهٔ دبر و صفهٔ پیش برواره.

مسربة (masrobat) ا. ع. موی ریزه‌های میان سینه تاشکم.

مسربخ (mosarbax) ص. ع. **مهمهٔ مسربخ**: بیابان دور ودراز.

مسربخ (mosarbax) ا. ع. کسی که درنیم روز راه رود.

مسربطة (mosarbatat) ا. ع. حریرهٔ دراز باریك.

مسرة (masarrat) ا. ع. اطراف ریاحین.

مسرة (masarrat) م. ع. **سر سراً وسروراً ومسرة**. ر. سر.

مسرة (mesarrat) ا. ع. آلتی است مانند طومار که یك سر آن در دهان گوینده وسر دیگرش در گوش شنونده باشد و بدان راز گویند. ج: مسار.

مسرت (masarrat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ سرور و شادمانی و خرمی و خوشی وانبساط و فرح و خوشحالی.

مسرت آثار (masarrat-âsâr) ص. پ. آنکه ازوی شادی وسرور باقی‌ماند.

مسرت انگیز (masarrat-angiz) بیای مجهول ص. پ. برانگیزانندهٔ شادی و سرور وخوشحالی.

مسرج (mosarraj) ص. ع. زین کرده وشانه کرده.

مسرجة (masrajat) و (mos-rajat) ا. ع. چراغدان.

مسرح (masrah) ا. ع. چراگاه. ج: مسارح.

مسرح (mesrah) ا. ع. شانه.

مسرد (mesrad) ا. ع. آنچه بدان دوزند. و آلتی که بدان سوراخ کنند و درفش. و **ابن مسرد**: یعنی پسر کنیز دشنام است مرتازیانرا.

مسرد (mosarrad) ص. ع. سوراخ شده و درز دوخته.

مسردبیة (mosardabiyyat) ا. ع. یخچال و جائی‌که در آن آب را سرد نگاه میدارند.

مسردة (mosarradat) ص. ع. **درع مسردة**: زره دوخته یعنی حلقه‌های آنرا درهم انداخته.

مسردح (mosardah) ص. ع. برسر خود گذاشته که هرجای خواهد برود.

مسردق (mosardaq) ص. ع. **بیت مسردق**: خانهٔ باسراپرده. وخانه‌ای که بالا وپائین آن هردو پرده‌کشیده شده‌باشد.

مسرس (mosarras) ص. ع. **مصحف مسرس**: مصحفی که مجموع آن را درست شیرازه‌بسته باشند. ونیز **مسرس**: چیزیکه تعبیر آن مشکل وپیچ درپیچ باشد.

مسرط (masrat) و (mesrat) ا. ع. راه گذر طعام درحلق.

مسرع (mesra') ا. ع. مرد شتابندهٔ بسوی خیر ویا شر.

مسرع (mosre') ص. ع. شتابان و چست وچالاك وجلد وتیز.

مسرف (mosref) ص. ع. آنکه بی‌اندازه وبی‌گزاف و بیجا وبی‌محل ودر غیر طاعت خرج میکند.

مسرف (mosref) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ اسراف کننده وبیجا وبی محل خرج کننده و مبذر. و آنکه بسیار و بی اندازه خرج میکند.

مسرق (mosreq) ص. ع. **مسرق العنق**: کوتاه گردن.

مسرقان (mosreqân) و (mas-reqân) ا. ع. نام موضعی.

مسرمط (mosarmat) ص. ع. **جمل مسرمط**: شتر دراز هیکل.

مسروء (masru') ص. ع. بذر تخم ملخ.

مسروب (masrub) ص. ع. کسی که از اثر دود نقره گرفتار تنگی نفس باشد.

مسروة (masrovvat) ص. ع. **ارض مسروة**: زمینی که دارای ملخ ریزه‌هائی باشد که هنوز بشکل کرم‌اند.

مسروح (masruh) ا. ع. سراب ونمایش آب.

مسرود (masrud) ا. پ. دعا و افسون.

مسرود (masrud) و **مسرودة** (masrudat) ص. ع. درز دوخته. وزره بافته. و زره سوراخ دار. بق : **خرز مسرود و درع مسرودة**.

مسرور (masrur) ا- ص. ع. شادمان، وناف بریده. ونام جلادهارون‌الرشید.

مسرور (masrur) ص. پ. مأخوذ ازتازی_شادمان وخوشحال ومشعوف و خرم.

مسروف (masruf) ص. ع. چوب کرم خورده.

مسروق (masruq) ص. ع. دزدیده شده. و پوشیده شده.

مسروق (masruq) و**مسروقه** (masruqe) ص. پ. مأخوذ از تازی _ دزدیده شده. و **اموال‌مسروقه** : مالهای دزدیده شده.

مسرول (mosarval) ص. ع. ازار پوشیده. و **فرس مسرول** : اسبی که سپیدی دست وپای آن‌ازرانها و بازوهادرگذشته باشد.

مسرولة (mosarvalat) ص. ع. **حمامة مسرولة** : کبوتر پابر.

مسرهج (mosarhaj) ص. ع. **حبل مسرهج** : ریسمان سخت تافته.

مسره چرخ (mesrah-çarx) ا. پ. ماه وقمر.

مسرهد (mosarhad) ا. ع. کوهان فربه.

مسری (masrâ) م. ع. **سری**. **سری ومسری**. ر. سری.

مسری (mosri) ص. پ. مأخوذ ازتازی - سرایت کننده. وبیماری که ازیکی بدیگری سرایت کند و انتقال یابد و بتازی ساری گویند.

مسط (mast) م. ع. **مسط‌الناقة مسطاً** (ازباب نصر) : دست درفرج ماده شتر برد و آب فحل لئیم را از آن برآورد. و **مسط المعا** : مالید روده را بانگشتان تاآنچه در آن از علت باشد برآید. و **مسط السقاء** : بانگشت برآورد آنچه در خیك بود از شیر خفته. و **مسط فلاناً** : بتازیانه زد فلان را.

مسطار (mestâr) و (mostâr) ا. ع. می که خورنده را برزمین افگند. و می ترش. ومی نو ساخته. وغبار بلند رفته.

مسطبة (mastabat) و (mesta-bat) ا. ع. سندان. و چشمهٔ انباشته. و دوکانچهٔ کوفته وهموار که بروی نشینند. ج: مساطب.

مسطح (mastah) و (mestah) ا. ع. جائی که درآن خرمابن پهن میکنند جهت خشك کردن.

مسطح (mestah) ا. ع. ستون خرگاه. وسنك صافی که گرداگرد آنرا ازسنك برآورند تاآب درآن فراهم آید. و کوزهٔ یك پهلو که در سفر همراه دارند. و بوریای بافته شده از برگهای مقل. وتابهٔ بزرك که در آن گندم بریان کنند. و چوبی که در پهنا بر دو ستون رز نهند. وچوبی که بدان نان پهن کنند. ونام شخصی.

مسطح (mosattah) ص. ع. برابر وهموار وپهن. و **انف مسطح** : بینی نیك گسترده وپهن.

مسطح (mosattah) ص. پ. مأخوذ از تازی_ برابر و هموار و صاف و گسترده وپهن شده ومستوی.

مسطح (mosatteh) ص. ع. آنکه برابر و هموار میکند.

مسطر (mestar) ا. ع. سطر آرای هندسی که بدان خطهای‌راست ومستقیم‌میکشند و مسطر. ر. مسطر. ج : مساطر.

مسطر (mastar) ا. پ. مأخوذ از تازی - صفحهٔ کاغذ چند لائی که بروی آن بندهائی از ریسمان باریك سخت تافته مانند خطهای راست دوخته‌اند و باعانت آن کاغذ کتابت را خط میکنند.

مسطر (mosattar) ص. ع. نوشته شده و نوشته و مکتوب.

مسطر (mosatter) ا. ع. حافظ و نگهبان. و برگماشته و مشرف برچیزی. و باتسلط. و مختار.

مسطع (mesta') ا. ع. فصیح.

مسطع (mosatta') ص. ع. **بعیر مسطع** : شتری که درگردن وی بدرازا داغ کرده باشند.

مسطنة (mosattanat) ص. ع. **اساطین مسطنة** : ستونهای استوار.

مسطنجی. (mastanji) ا. پ. مصطکی.

مسطور (mastur) ص. م. پ. مأخوذ ازتازی_ نوشته شده ونوشته ومرقوم وبیان شده. و**مسطور شدن** : نوشته‌شدن.

مسطورات (masturât) ا. پ. مأخوذ از تازی - نوشته‌جات و مرقومات.

مسطوع (mastu') ص. ع. گرد وغبار بلند شده. وبوی پراکنده شده. و صبح دمیده.

مسع (mes') ا. ع. باد شمال.

مسعاة (mas'ât) ا. ع. بزرگی. و بلندی. ونهایت کوشش مرد در مجد و شرف.

ج : مساعی .

مسعار (mes'âr) ا. ع. فروزینهٔ آتش. وآتش کاو . ج : مساعیر . وبرانگیزندهٔ جنگ.

مسعام (mes'âm) و (mos'âmm) ص . ع. **سیل مسعام** : توجهٔ شتاب وتیزرو . و کذلک **سیل مسعام** .

مسعب (mosa''ab) ص . ع . جایزو روا .

مسعد (mas'ad) ا. ع. درجه و رتبهٔ سعادت و اقبال . ج : مساعد .

مسعد (mos'ed) ا. ع. نیکبخت گرداننده.

مسعر (mas'ar) و (mos'or) ا. ع. **مسعرالبعیر** : جای باریك از دم شتر . و کذلك : **مسعر البعیر** . ج : مساعر .

مسعر (mas'ar) ا. ع. زیر بغل وبالای ران شتران . ج : مساعر.

مسعر (mes'ar) ا. ع. آتش کاو آهنین . وفروزینهٔ آتش . ج : مساعر ومساعیر. ودراز ودراز گردن . وسخت. و درشت . و اسبی که پایها متفرق اندازد و اینجا آنجا زند و صبر نکند. **و انه لمسعر حرب**: او برانگیزاننده وگرم کنندهٔ جنگ است .

مسعر (mos'ar) ص. ع. برقرار وثابت. ونرخ نهاده .

مسعر (mos'er) ص . ع . برانگیزندهٔ جنگ .

مسعر (mosa''ar) ص. ع. مأخوذ از تازی ـ نرخ نهاده وقیمت تعیین شده .

مسعر (mosa''er) ا . ع . حاکم ومتصرف در کارها .

مسعط (mes'at) و (mos'ot) ا . ع. دارودان که بدان دارو در بینی ویزند.

مسعل (mas'al) ا. ع. حلق .

مسعن (mosa''an) ا . ع . دول بزرك که ازدوچرم سازند.

مسعود (mas'ud) ص. ص. نیکبخت کرده شده. یق : **اسعده الله فهو مسعود ولایقال مسعد کانهم استغنوا عنه بمسعود** .

مسعود (mas'ud) ا. ص. پ. مأخوذ ازتازی . سعادتمند و نیکبخت ومبارك وخجسته وفیروز ومیمون و فرخنده. وازاعلام است . و **سلطان مسعود** : پور سلطان محمود پنجمین پادشاه از سلسلهٔ غزنویان از سال ۴۲۱ هجری تا ۴۳۲ پادشاهی کرد. و **سلطان مسعود**: پور سلطان محمد پسرزادهٔ ملکشاه نهمین پادشاه از سلسلهٔ سلجوقیان از ۵۲۶ هجری تا ۵۴۷ پادشاهی کرد .

مسعودی (mas'udi) ا. پ. مأخوذاز تازی ـ نیکبختی وسعادتمندی ومیمنت.

مسعور (mas'ur) ص . ع . **رجل مسعور** : مردی که ویرا بادسموم زده باشد.

مسعور (mas'ur) ا. ع. حریص وآزمند طعام . و پرشکم . و دیوانه . و تشنه .

مسعورة (mas'urat) ص . ع. **ناقة مسعورة** : ماده شتر دیوانه .

مسعوع (mas'u') ص . ع. **طعام مسعوع** : گندم زنك زده که بآفت زنگار فاسد شده باشد.

مسعوف (mas'uf) ص . ع . **صبی مسعوف** : کودك شیرینه برآورده.

مسعی (mas'iyy) ا. ع. مرد بسیار سیر وتوانای برآن .

مسغب (mosqeb) ص. ع. گرسنه . ج : مسغبون .

مسغب (mosqab) و (mosaqqab) ص. ع. جایز و روا.

مسغبة (masqabat) ا. ع. مجاعه وگرسنگی . یق : **یتیم ذو مسغبة** ای ذومجاعة .

مسغبة (masqabat) م. ع. **سغب سغباً وسغباً وسغابة وسغوباً ومسغبة** ر. سغابة .

مسغبل (mosaqbal) ا. ع. نرم و آسان .

مسغبون (mosqebuna) ص. ع. ج . مسغب .

مسغدة (mosqadat) ص . ع . **فصال مسغدة** : شتر کره های شیر مست و فربه .

مسغم (mosqam) و (mosaqqam) ص . ع . نیك غذا و نیك خوار . و کودك فربه بناز پرورده .

مسغوم (masqum) ص . ع . فربه بناز پرورده .

مسف (mosaff) ص. ع. رنك بدل.

مسف (moseff) ص . ع . آنکه از برك خرمابن بوریا می‌بافد . ومشغول بکارهای دون وپست . وابر ویا مرغ نزدیك بزمین.

مسفح (mosaffeh) ص. ع. آنکه کارهای بیهوده میکند .

مسفر (masfer) ص. ع. آنچه پیدا و نمایان باشد از روی . ج : مسافر . یق : **ماأحسن مسفر وجهه ومسافر وجهه و مسافر وجوههم** .

مسفر (mesfar) و **مسفرة** (mesfarat) ا . ع . بسیار سفر و توانای برسفر . مسفرة مؤنث .

مسفر (mosfer) ص . ع . آنکه در روشنائی صبح داخل میشود . ج : مسفرون . **و وجه مسفر** : روی روشن وتابان.

مسفر (mosaffar) ا. ع. گروهۀ ریسمان.

مسفرة (mesfarat) ا. ع. جاروب.

مسفرة (mosferat) ص. ع. مؤنث مسفر. یق: **وجوه مسفرة**: رویهای روشن و تابان. و **ناقة مسفرة الحمرة**: ماده شتری که سرخی آن ازسرخی سپیدی آمیخته اندك بیشتر باشد.

مسفرة (mosaffarat) ا. ع. گروهۀ ریسمان.

مسفرون (mosferuna) ع. ج. مسفر.

مسفسف (mosafsaf) ص. ع. آرد بیختۀ نرم.

مسفسف (mosafsef) ا. ع. مرد کم‌عطا و لئیم.

مسفسفة (mosafsafat) ا. ع. گرد و آرد بیخته وجزآن.

مسفسفة (mosafsefat) ا. ع. بادی که‌پست وزدوخاك‌نرم وتك‌را برانگیزد وببرد.

مسفط (mosaffat) ص. ع. **رجل مسفط الرأس**: مردی که سرآن مانند کدوی خشك میان تهی باشد.

مسفعة (mosaffe'at) ص. ع. **سموم مسفعة**: باد های گرمی که رویرا بسوزاند ورنك آنرا برگرداند.

مسفك (mesfak) ا. ع. مرد بسیار گوی پرحرف.

مسفلة (mosfalat) و (masfalat) ا. ع. محله‌ای در پائین مکه. ودهی به‌یمامه.

مسفن (mesfan) ا. ع. تیشۀ چوب تراش وآنچه بدان چیزیرا تراشند. وسوهان.

مسفوح (masfuh) ص. ع. **دم مسفوح**: خون ریخته شده.

مسفوح (masfuh) ا. ع. چیز فراخ ودرشت. وشتر بزمین گسترده ودراز کشیده. ونام اسبی.

مسفوحة (masfuhat) ص. ع. **ناقةمسفوحةالابط**: ماده‌شتر فراخ‌بغل.

مسفور (masfur) ص. ع. بیان شده و اشاره شده.

مسفوع (masfu') ص. ع. **رجل مسفوع العین**: مردی که چشمهای وی درچشم خانه فرورفته باشد. ومرد چشم رسیده. ومرد پری زده.

مسفوك (masfuk) ص. ع. خونِ ریخته.

مسفه (mosfah) ص. ع. **واد مسفه**: رودبار پرآب.

مسفه (mosfeh) ص. ع. **طعام مسفه**: غذائیکه آب بسیار خوراند و تشنگی آورد.

مسفه (mosaffeh) ص. ع. آنکه بدیگری نسبت نادانی و سفاهت میدهد.

مسفی (mosfi) ا. ع. سخن چین. وباد خاك برداشته.

مسقاب (mesqâb) ا. ع. ماده شتر نرزاینده.

مسقاة (masqât) و (mesqât) ا. ع. جای آب خوردن. و آنجای از شکم مستسقی که آب دروی گرد میآید.

مسقاة (mesqât) ا. ع. آلت آبخوردن.

مسقار (mesqâr) ا. ع. خرمابنی که ازآن شیره روان گردد.

مسقاط (mesqât) ص. ع. زنی که بچۀ ناتمام افکندن عادت وی باشد. وهمچنین ماده شتر وجز آن. ج: مساقیط.

مسقام (mesqâm) ا. ع. مرد بسیار بیماری و کثیرالمرض.

مسقب (mesqab) ا. ع. ماده شتر نرزاینده که عادت آن نرزائیدن باشد.

مسقب (mosqeb) ص. ع. نزدیك و دور.

مسقسق (mosaqseq) ا. ع. آنکه برابر ومقابل شخصی دیگر نشیند و باهم بنوبت شعر خوانند. لغة مولدة.

مسقط (masqat) ا. پ. نام شهری در ساحل دریای عمان.

مسقط (masqat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ محل ساقط شدن و جای افتادن. و **مسقط الرأس**: مولد و جائی که شخص در آن متولد شده باشد.

مسقط (masqat) ا. ع. شهری در ساحل دریای عمان. و وادی میان بصره و نباج. ونام روستائی. و **مسقط الرأس**: جای زادن.

مسقط (masqat) م. ع. **سقط سقوطاً و مسقطاً**. ر. سقوط.

مسقط (masqat) و (mesqat) ا. ع. جای افتادن.

مسقط (mesqat) ا. ع. بال مرغ.

مسقط (mosqet) ص. ع. زنی که بچۀ ناتمام افکنده باشد. و بی‌آبرو کننده. و ذلیل و خوار کننده.

مسقطة (masqatat) ا. ع. تمامی وهمگی ریگ توده. وجائیکه ریگ تك‌گردیده منقطع شود. و سبب افتادن. یق: **هذا مسقطة له من اعین الناس**: این سبب افتادن وی است از چشم مردم.

مسقع (mesqa') ص. ع. **خطیب مسقع**: خطیب فصیح و بلند آواز.

مسقف (mosaqqaf) ص. ع. درازبالا.

مسقف (mosaqqaf) ص. ع. مأخوذ از تازی ـ سقف دار و سقف پوشیده.

مسقف (mosaqqef) ص. ع. **شعر مسقف** : موی بلند وپرا کنده وژولیده.

مسقم (mosqem) ص. ع. بیمار گرداننده.

مسقوط (masqut) ص. ع. خرمای افتاده.

مسقوم (masqum) ص. ع. بیمار.

مسقوی (masqaviyy) و **مسقی** (masqiyy) ص. ع. کشت آبخورده خواه دستی بآن آب داده باشند ویا از باران آب خورده باشد.

مسقی (masqiyy) ص. ع. سیرآب.

مسك (mask) ا. ع. پوست ویا پوست بزغاله. ج: مسوك. وقولهم: **انا فی مسكك ان لم افعل كذا وكذا** : یعنی بجای توباشم اگر چنین وچنان نکنم. و **هم فی مسوك الثعالب**: یعنی ایشان خوف زده و بیمنا کند.

مسك (mask) م. ع. **مسكت بالشیء مسكا** (ازباب ضرب وبانصر) : چنك زدم بآنچیز وگرفتم آنچیزرا ودرآویختم به آن.

مسك (mesk) ا. ع. مأخوذ از فارسی ـ مشك كه مشموم نیز گویند. و **مسك البر** و **مسك الجن**: نام دوگیاه.

مسك (mesk) ا. پ. مشك.

مسك (masak) ا. ع. پوست باخه واستخوان ماهی که ازآن شانه وجز آن سازند. ودستیانه وپای برنجن ازسرون ودندان فیل و وجز آن. ونیز **مسك** : ج. مسكة.

مسك (mesak) ع. ج. مسكة.

مسك (mosak) ع. ج. مسكة (moskat) و (mosakat).

مسك (mosok) ص. ع. **رجل مسك** : مرد زفت وبخیل.

مسكان (moskân) ا. ع. بیعانه.

مسكة (maskat) ا. ع. يكقطعه از پوست.

مسكة (meskat) ا. ع. قدری از مشك. ج: مسك.

مسكة (moskat) ا. ع. آنچه بدان چنك درزنند. و آنقدر از غذا و شراب که، برپای نگاهدارد اندام را و بس باشد زندگانی را. وخرد بسیار و عقل وافر. ج: مسك. و بقیهٔ از هر چیزی و جای درشت و سخت ازچاه که درکندن برآید. وچاه درشت و سخت خاك که آنرا به گرد گرفتن حاجت نباشد. و زفتی. یق: **فیه مسكة** : دروی بخل و زفتی میباشد. و خیر ونیکوئی. یق: **عاقبته مسكة** ای خیر یرجع الیه. **ولیس لامره مسكة** : نیست درکار او اصلی که برآن اعتماد کند.

مسكة (masakat) ا. ع. واحد مسك یعنی یك دستیانه ویا پای برنجن. و جائی که در آن آب ایستد. و نیز **مسكة** : پوستی که در روی کودك و یا اسب کره در کشیده شده است. و جای درشت از چاه که وقت کندن پیش آید. وچاه سخت خاك که ویرا به گرد گرفتن حاجت نباشد.

مسكة (masakat) ص. ع. **هو حسكة مسكة** : او شجاع ودلیر است.

مسكة (mosakat) ص. ع. آنکه چون در چیزی چنك زند دیگر خود را رها کردن نتواند. ومرد بخیل. ج: مسك.

مسكة (mosokat) ا. ع. **فیه مسكة** : دروی زفتی وبخل میباشد.

مسكت (mosket) ص. ع. آنکه ساکت وخاموش میکند. وخاموش کننده.

مسكت (mosket) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ کسی ویا چیزیکه خاموشی میآورد و سبب سکوت میشود.

مسكت (mosakkat) ا. ع. تیرپسین از تیرهای قمار.

مسكت (mosakket) ص. ع. ساکت کننده وخاموش کننده.

مسكر (mosker) ص. ع. مست کننده.

مسكر (mosker) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ مست کننده وهرچیزیکه مستی آورد.

مسكر (mosakkar) ص. ع. خمار زده ومست.

مسكرات (moskerât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ چیزهائی که مستی آورند و شراب وعرق کشمش وجز آن.

مسكعة (mosakke'at) ا. ع. زمین بی علامت و نشان.

مسكل (meskal) ا. پ. سازی که از دهن بطور موسیقار مینوازند.

مسكن (maskan) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ جای باش ومحل اقامت. ومقام و محل وخانه ومنزل.

مسكن (maskan) و (masken) ا. ع. جای باش و خانه. ج: مساكن. و قوله تعالی: **فی مسكنهم** ای بلدهم الذی یسكنون فیه.

مسكن (mosken) ص. ع. صاحب فقر و درویشی. ج: مسكنون. و **اصبحوا مسكنین** ای ذوی مسكنة.

مسكن (mosakken) ص. ع. آرام دهنده.

مسكن (mosakken) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ هرچیز که آرام کند و فرونشاند و تسکین دهد.

مسكنات (mosakkenât) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ چیزهائی که تسکین میدهند و

آرام میکنند .

مسكنة (maskanat) ا. ع. فقر و حاجت .

مسكنت (maskenat) ا. پ. مأخوذ ازتازی - فقر و درویشی و تنگدستی . و نکبت وخواری وفروتنی . و **اهل مسكنت**: فروتن ومتواضع . وشرمگین .

مسكنون (moskenuna) ع. ج. مسكن .

مسكوب (maskub) ص . ع. ریخته شده . و **ماء مسكوب** : آبی که بی کده بر روی زمین روان باشد .

مسكوت (maskut) ص. پ. مأخوذ از تازی - ساکت شده و خاموش شده . و

مسكوت عنه : چیزیکه سزاوار خاموشی بود. و نگفتنی.

مسكور (maskur) ص . ع. مست شده. وچشم پوشیده و چشم نهفته .

مسكوك (maskuk) ص . ع. سکه زده . و **سریر مسكوك** : تخت میخ دوز کردهٔ باهن .

مسكوك (maskuk) ص . پ. ماخوذ ازتازی _ سکه زده .

مسكون (maskun) ص . پ . مأخوذ ازتازی - منزل کرده شده وسکناشده. وآباد ومعمور . وآرام کرده شده وتسلی داده شده. و **غیر مسكون** : غیر معمور وخراب وجائی که درآن کسی منزل نداشته باشد . و **ربع مسكون** : آن قسمتی از کرهٔ زمین که معمور وآباد است وقابل سکنای نوع بشر است . و **مسكون‌شدن** : آرام کرده‌شدن و خشنود کرده شدن . وتسلی داده شدن .

مسكه (maske) ا. پ. روغن تازه وکره وچربی که ازدوغ گیرند .

مسكی (meskiyy) ص . ع . مشكی وسیاه وبرنك مشك .

مسكیر (meskir) ص. ع. بسیار مست شونده .

مسكین (meskin) و (maskin) ا- ص. ع . درویش و آنکه هیچ ندارد ویا آنکه بقدری دارد که کفایت ویرا نمیکند . و یاکسیکه اورا فقر از حرکت وقوت بازداشته باشد. و خوار وحقیر و ضعیف . ج : مساکین ومسكینون. ونیز مسكین فقیر، یستوی فیه المذکر و المؤنث . یق : **هو مسكین** و **هی مسكین** . ونیز مسكین از اعلام‌است.

مسكین (meskin) ص. پ. مشكی وبرنك مشك .

مسكین (meskin) ا. پ. مأخوذ از تازی _ کسیکه هیچ ندارد . وخوار وضعیف وحقیر وفقیر وتنگدست .

مسكینات (meskinât) ع . ج . مسكینة .

مسكینة (meskinat) ص . ع. زن فقیر ودرویش . ج . مسكینات .

مسكینة (meskinat) ا. ع . نام مدینهٔ طیبه .

مسكینون (meskinuna) ا. ع. ج . مسكین .

مسكینه (meskine) ا. پ. مأخوذ ازتازی _ زن درویش وفقیر و بیچاره .

مسكینی (meskini) ا. پ. مأخوذ ازتازی _ درویشی وفقیری و بیچارگی.

مسكینیت (meskiniyyat) ا. پ. مأخوذ ازتازی _ بینوائی .

مس‌گر (mes-gar) ا. پ. کسیکه ظروف‌مسینه وادوات‌مسینه میسازد ومیفروشد.

مس‌گری (mes-gari) ا. ع . شغل وکار مسگر .

مسل (masl) م. ع. **مسل الماء** مسلا (از باب نصر) : روان شد آب و جاری گردید . و نیز روان شدن هرچیزی که مانند آب باشد .

مسل (masal) ا. ع. راه دراز در زمین نرم و آب راهه . ج : امسلة و مسل و مسلان ومسائل .

مسل (mosol) ع. ج. مسل. و ج. مسیل.

مسلاء (maslâ') ا. ع. روغن‌گداخته .

مسلاة (maslât) ا. ع. تسلی و دلنوازی .

مسلاخ (meslâx) ا. ع. پوست. و پوست بز و پوست‌مار . وخرمابنی که غورهٔ آن نارسیده بریزد .

مسلاس (meslâs) ا. ع. خرمابنی که بیخ شاخه‌های آن رفته باشد.

مسلاط (meslât) ا. ع. دندانهٔ کلید. ج : مسالیط .

مسلاق (meslâq) ص. ع. **خطیب مسلاق** : خطیب بلیغ بلند آواز .

مسلان (moslân) ع. ج. مسل. و ج. مسیل .

مسلب (mosleb) و (mosalleb) ص. ع. ماده شتر ویا زن بچه مرده ویا بچهٔ ناتمام افکنده .

مسلة (mesallat) ا. ع . سوزن جوال‌دوزی . ج . مسال.

مسلح (mosallah) ص.ع. سلاح پوشیده وشمشیر بسته .

مسلح (mosallah) ص . پ . مأخوذ از تازی _ سلاح پوشیده وسلاح دار و کسیکه باخود آلات جنك برمیدارد و سجاکند.

مسلحب (moslahebb) ص. ع. راست. وراه روشن ودراز .

مسلحة (maslahat) ا. ع. جائی که دروی خوف وترس باشد ولازم باشد در آن سلاح باخود برداشتن . و جای ترس از رخنه‌های شهر وسرحد مملکت. وگروه سلاح دار و نگهبان. وجای دیدبان. ج: مسالح.

مسلخ (maslax) ا. ع. محل سلخ وجائیکه درآن گوسپند را پوست می‌کنند. ج: مسالخ.

مسلخم (moslaxemm) ص.ع. متکبر گردنکش.

مسلس (mosles) ص . ع. ماده شتری که بچهٔ ناتمام افگنده باشد.

مسلسل (mosalsal) ص . ع . **ثوب مسلسل** : جامهٔ بدبافت.وجامهٔ نگارین به‌نگار مخطط. و **شیء مسلسل** : چیزدرهم پیوسته . و **ماء مسلسل** : آبیکه از جهت گوارائی و صافی بآسانی درحلق داخل شود. و نیز آب روان شدهٔ بهم پیوسته.

مسلسل (mosalsal) ص . پ . مأخوذ ازتازی . به زنجیر بسته. ومانند زنجیر بهم پیوسته. وبهم بسته و بهم پیوسته و باهم پیوند داده‌شده. وپی درپی ومتوالی. و ردیف و بنظم قرارداده شده.

مسلط (mosallat) ص . ع . برگماشته.

مسلط (mosallat) ص. پ. مأخوذ ازتازی . دارای تسلط و زورآور و غالب و حاکم‌وفرمانروا. و **مسلط‌شدن** : غالب‌شدن وزیردست کردن ومغلوب کردن . وفیروزمند شدن. وحکومت‌کردن.

مسلع (mesla') ا. ع. دلیل ورهنما.

مسلع (mosalla') ص. ع. **بقر مسلع** : گاوی که در قحط سال بردم آن سلع وعشر می‌بستندوآنرا بجای مرتفعی میراندند و سپس آتش میزدند برسلع و عشر تا باران آید واین کار معمول تازیان درایام جاهلیت بود.

مسلعة (mosalla'at) ع. ص. مؤنث مسلع . بق: **يقور مسلعة** : یعنی گاوهای مسلع . ر. مسلع .

مسلعف (masal'af) ا. ع. درشت .

مسلف (moslef) ص. ع. **امراة مسلف** : زنی که بچهل وپنج سالگی رسیده باشد.

مسلفة (meslafat) ا . ع . ماله. ج. مسالف .

مسلق (meslaq) ص . ع . **خطیب مسلق** : خطیب بلیغ بلند آواز . ج : مسالق .

مسلك (maslak) و (maslek) ا. ع. راه وطریق و محل عبور. ج : مسالك.

مسلك (maslak) ا. پ. مأخوذ ازتازی . راه وطریق. وطریقه. ومحل‌عبور. و وضع وترتیب و انتظام. وخط عبور.

مسلك (mosallak) ا. ع. نحیف ونزار و لاغر .

مسلكة (maslakat) ا. ع. طره‌ای که از گوشهٔ جامه بیرون آورده باشند.

مسلم (moslem) ص . ع . کسیکه متدین بدین‌اسلام باشد. ج : مسلمون . وکسیکه مردم از دست وزبان وی آسوده باشند.

مسلم (moslem) ا. پ. مأخوذاز تازی . مسلمان و متدین بدین اسلام .

مسلم (mosallam) ص. ع. سپرده شده وحواله شده وامانت داده شده . ورهائی یافته . و معاف شده . ومعاف شدهٔ ازتکالیف عرفی.

مسلم (mosallam) ص. مف. پ. مأخوذ از تازی . کامل و صحیح و سالم و تندرست و درست وبی‌عیب. ومحقق و واضح و یقین . و **مسلم الانصاف** : نگاهدارندهٔ عدالت و انصاف . و **ملای مسلم** : ملای درست کاری که همه‌کس آنرا قبول داشته باشد. و **سخنان مقرر ومسلم** : سخنان محقق وراست. و **مسلم‌شدن** : محقق‌شدن‌وبراستی ثابت‌گشتن. و **مسلم کردن** : محقق کردن و ثابت نمودن . و معافی بخشیدن .

مسلم (mosallem) ص. ع. کسیکه صحیح و سالم نگاه میدارد . وحمایت میکند رهائی و آزادی را . و آنکه می‌سپارد چیزیرا بکسی . و آنکه تسلیم میشود و گردن می‌نهد بعدالت دیگری . وکسیکه سلام میکند و ادای دعا وتهنیت می‌نماید . و آنکه بخوبی وخوشی یاد میکند مرده و فوت شده را و علیه السلام میگوید .

مسلم (mosallem) ا. ع. جارچی صلح. ونایب‌حاکم جدید که تاورود آن‌حاکم بمقر حکومت خود ازوی نیابت میکند.

مسلماً (mosallaman) مف . پ. مأخوذ ازتازی . محققاً ویقیناً وحتماً .

مسلمات (moslemât) ع. ج . مسلمة.

مسلمات (moslemât) ا. پ. مأخوذ ازتازی . زنان مسلمان .

مسلمان (moslemân) ا. پ. ج . مسلم .

مسلمان (mosalmân) و (mosol-mân) ص . پ . متدین و دیندار و متدین بدین اسلام.

مسلمانی (mosalmâni) ا. پ . دینداری وتدین . وتدین بدین اسلام.

مسلمة (moslemat) ص. ع. زنی که متدین بدین اسلام باشد . ج : مسلمات.

مسلمون (moslemuna) ع. ج. مسلم.

مسلميات (mosallamiyyât) ا . پ . مأخوذ از تازی . چیزهای مسلم و محقق ومبرهن.

مسلمين (moslemin) ا . پ مأخوذ از تازی . مردهای مسلمان .

مسلنطح (moslanteh) ا. ع. فضای فراخ و وسیع.

مسلنقی (moslanqi) ص. ع. بربشت خفته. وکسیکه برقفا خوابیده باشد.

مسلوب (maslub) ص. ع. ربوده. و ربوده عقل.

مسلوب (maslub) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ ربوده شده. وسلب شده.

مسلوت (maslut) ص. ع. آنچه از وی گوشت برگرفته باشند. و **رجل مسلوت** : مرد سرسترده.

مسلوخ (maslux) ص. ع. گوسپند پوست کنده و پوست باز کرده. وماه بآخر رسیده.

مسلوس (maslus) ص. ع. بیهوش ودیوانه.

مسلوط (maslut) ص. ع. **رجل مسلوط اللحیة** : مرد تنك ریش.

مسلوع (maslu') ص. ع. آنکه براندام وی سلعه برآمده باشد.

مسلوعة (maslu'at) ا. ع. راه روشن.

مسلوف (maluf) و **مسلوفة** (maslufat) ص. ع. برابر و هموار کرده. الحدیث : **ارض الجنة مسلوفة**.

مسلوق (masluq) ص. ع. جوشیده. و **یوم مسلوق** : روزی ازروزهای تازیان است.

مسلوقة (maluqat) ا ع. شوربا. ج : مسالق.

مسلوك (masluk) ص. ع. باسپرده کرده شده. و رفته شده. و درج شده. و در کشیده شده.

مسلوك (masluk) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ باسپرده شده. وراه رفته شده.

مسلول (maslul) ص. ع. شمشیر برکشیده. ومرد گرفتار بیماری سل.

مسلول (maslul) اـ ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ گرفتار بیماری سل.

مسلولین (maslulin) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ گرفتاران بیماری سل.

مسلوم (maslum) ص. ع. مار گزیده. و **ادیم مسلوم** : پوست پیراستهٔ بابرك سلم.

مسلوماء (masluma') ص. ع. **ارض مسلوماء** : زمین سلم‌ناك.

مسلهم (moslahemm) ا. ع. متغیر وبرگشته گونه.

مسلی (mosalli) ص. ع. تسلی دهنده. وخرسندی دهنده.

مسلی (mosalli) ا. ع. سومین اسب رهان.

مسلئب (moslaebb) ا. ع. باران سخت وبسیار.

مسم (masamm) ا. ع. موضع نفوذ. ج. مسام. و ج. ج. : مسامات.

عسم (mesamm) ا. ع. آن که بخورد هرچیز را که برآن قادر شود.

مسم (mosemm) ص. ع. **یوم مسم** : روز باد گرم.

مسما (mosammâ) ا. پ. نوعی ازخورش که باپلاو خورند.

مسما (mosammâ) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ نامیده شده.

مسماة (mesmât) ا. ع. پایتابه.

مسمات (mosammât) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ نامیده شده و اسم گذاشته. (واین صفت را درزنان استعمال کنند.)

مسما جنگ (masmâ-jang) و **مسما چنگ** (mesmâ-jang) و (mas-mâ-çang) ا. پ. آلتی چرمینه مانند آلت رجولیت که زنان تیز شهوت جهة دفع شهوت بخود بکار برند.

مسماح (mesmâh) ص. ع. جوانمرد. و خوشخوی. و ملاطف. ج : مسامیح.

مسمار (mesmâr) ا. ع. آنچه بدان چیزیرا استوار کنند. و میخ آهنین. ج: مسامیر. وبند آهن. ومرد نیکو سیاست کنندهٔ شتران. ونام سك ام‌المؤمنین میمونة.

مسمار (mesmâr) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ میخ آهنین.

مسماری (mesmâri) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ میخی شکل وشبیه به‌مسمار. وپایمال کننده.

مسماری (mesmâri) ا. پ. خرابی و ویرانی.

مسماس (masmâs) و (mesmâs) ا. ع. سبك رو. وسباك شوریده کار.

مسماس (mesmâs) م. ع. **مسمس الامر مسمسة و مسماساً** : آمیخته شد آن کار وشوریده گشت.

مسماك (mesmâk) ا. ع. گاو سر. و چوب دوشاخه ای که خرگاه را بوی دروا کنند.

مسمة (masammat) و (mosemmat) ا. ع. **اهل المسمة** : نزدیکان وخویشان و خواص مرد. وکذلك : **اهل المسمة**.

مسمح (masmah) ا. ع. وسعت و فراخی. یق : **ان فیه لمسمحاً**.

مسمدر (mosmaderr) ص. ع. **طریق مسمدر** : راه راست و دراز. و **کلام مسمدر** : سخن راست واستوار.

مسمرط (mosamrat) ص. ع. **رجل مسمرط الرأس** : مرد درازسر.

مسمسة (masmasat) م . ع .

مسمس مسمسة و مسماساً . ر. مساس.

مسمط (mosammat) ا ـ ص. ع. حکمی که رد نشود. یق: **حکمك مسمطاً**. و نیز میگویند : **خذ حکمك مسمطاً** ای ـهلا نافذاً . و نیز **مسمط** : فرستاده‌ای که باز نگردد.

مسمط (mosammat) و **مسمطة** (mosammatat) ص. ع. **شعر مسمط** و **قصیدة مسمطة** : نوعی ازشعر وقصیده که جمع کدایات رایك قافیه‌مخالف‌قوافی‌سابق.

مسمطات (masammatât) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ قصیده‌های مسمط.

مسمع ('masma) ا. ع. جائیکه از آنجای شنیده میشود . یق : **هو منی بمرای و مسمع**. ر. مرای.

مسمع ('mesma) ا. ع. گوش . ج : مسامع . و گوشهٔ دول و دستهٔ سر دول که ریسمان بدان‌بندند. وچوبهائی که درداخل زنبیل کنند وقتیکه خاك از چاه برمیکشند . و نام پدر قبیله‌ای ازتازیان. ج : مسامعة.

مسمع ('masma) و ('mesma) ا. ع. سوراخ گوش.

مسمع ('mosma) ص. ع. شنوانیده شده . و مقبول. و کارساز. **اسمع غیر مسمع** : بشنو که غیر مقبول است آن چه میگوئی ویابشنو وشنوانیده نمیشوی ویاجواب داده نمیشوی مرآنچه را که به آن میخوانی.

مسمع ('mosme) ا. ع. قید و پای بند. و دست‌بند.

مسمع ('mosme) ص.ع. شنواننده.

مسمع ('mosamma) ص. ع. مقید بازنجیر.

مسمع ('mosamme) ص. ع. فحش دهنده و بدزبان.

مسمعاً (mosma'an) م ف . پ. مأخوذ ازتازی ـ درحال شنیدن وهنگام‌شنیدن.

مسمعة (mosme'at) ا. ع. زن سرود گوی و مغنیه.

مسمعل (mosma'ell) ا. ع. شتردراز.

مسمعلة (mosma'ellat) ا. ع. ماده‌شتر دراز.

مسمقار (mosmaqâr) ا. پ. زراوند طویل.

مسمقر (mosmaqerr) ص. ع. روز بسیار گرم وسخت گرم.

مسمقران (masmaqrân) و **مسمقوره** (masmaqure) ا. پ. زراوند طویل.

مسمکات (mosmakât) ا. ع. آسمانها.

مسمن (mosmen) ص. ع. فربه خلقی. ونیز **مسمن** : آنکه روغن بسیاردارد. ج : مسمنون.

مسمن (mosammen) ص. ع. فربه کننده.

مسمنة (masmanat) م . ع. **استسمنه مسمنة** : فربه کردآنرا.

مسمنة (mosmanat) ص. ع. **طعام مسمنة** : طعام چرب. و **امراة مسمنة** زن فربه خلقی.

مسمنة (mosammanat) ص. ع. **امرأة مسمنة** : زن فربه بادارو.

مسمنون (mosmenuna) ص. ع. ج. مسمن. یق : **قوم مسمنون** : گروهی که روغن بسیار دارند.

مسمور (masmur) ا. ع. مرد کم گوشت . ودرشت پیوند استخوان . و درشت پی. و مکدر . و آمیخته زندگانی.

مسمورة (masmurat) ا. ع. دختر درشت بدن سخت گوشت.

مسموط (masmut) ا. ع. بره ویا بزغالهٔ موی پاك کردهٔ جهت بریان.

مسموع ('masmu) ص. ع. شنیده شده وقابل استماع.

مسموع ('masmu) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ شنیده شده. وبرآورده شده. وسزاوار شنیدن و گوش دادن وبرآوردن. و **مسموع شدن** : شنیده‌شدن‌وبرآورده‌شدن.

مسموك (masmuk) ا. ع. دراز وبلند. ورسن استوار.

مسموکات (masmukât) ا. ع. آسمانها.

مسمول (masmul) ص. ع. کورکرده وچشم بیرون آورده.

مسموم (masmum) ص. ع. کشته شدهٔ بزهر. و **طعام مسموم** : طعام زهردار . و **یوم مسموم** : روز بادگرم.

مسموم (masmum) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ زهر خورده. و **مسموم شدن** : زهر خوردن و بزهر کشته شدن . و **مسموم کردن** : بزهر کشتن وزهر خورانیدن.

مسمه (mosammah) ص. ع. **رجل مسمه** : مرد عقل رفته.

مسمهج (mosamhaj) ا. ع. اسب معتدل اعضا.

مسمهر (mosmaherr) ا. ع. نره ونرهٔ سخت.

مسمهل (mosmahell) ا. ع. لاغر و نزار.

مسمی (mosammâ) ص. ع. نامیده شده وخوانده شده. و ملقب شده. و نامزد شده.

مسمی (mosammi) ص. ع.

آنکه می‌نامد واسم میگذارد.

مسمئل (mosma'ell) ا. ع. نام مرغی.

مسمئل (mosma'ell) ص. ع. لاغر وباریك شكم. وجامهٔ کهنه.

مسن (masn) م. ع. **مسنه مسناً** (ازباب نصر) : بتازیانه زد اورا.

مسن (masan) م. ع. **مسن‌مسناً** (ازباب سمع): بی‌باك گردید.

مسن (masan) ا. ع. بی‌باکی.

مسن (mesann) ا. ع. فسان وآنچه بدان کارد وجز آن تیز کنند.

مسن (mosenn) ص. ع. کلانسال و سال دیده و پژاد.

مسن (mosenn) ص. پ. مأخوذاز تازی ـ مرد پیر وسالدیده وکلانسال وپژاد.

مسناة (mosannât) ا. ع. بند روغ و بند آب و سد.

مسناع (mesnâ') ا. ع. ماده شتر خوب و نیکو

مسناف (mesnâf) ا. ع. شتری که رحل‌ـ‌پس‌اندازد. ویا آنکه رحل‌پیش اندازد. وشتری که بروی سناف بندند.

مسنبة (masnabat) ا. ع. حرص و آزمندی سخت.

مسنبخ (mosanbax) ا. ع. کسیکه در نیمروز سیر کند وراه رود. ودور و بعید.

مسنة (mosennat) ص. ع. زن کلانسال.

مسنت (mosnet) ص. ع. سال قحط. و **رجل مسنت** : مرد قحط رسیده. ج : مسنتون.

مسنتة (mosnetat) ص. ع. **ارض مسنتة** : زمین بی‌گیاه قحط رسیده.

مسنتون (mosnetuna) ع. ج. مسنت.

مسنج (mosannaj) ص. ع. **برد مسنج** : چادر خطدار.

مسند (masnad) ا ـ ص. پ. حرامزاده وبدذات‌وبدکردار. وتنبل وهیچکاره. و دروغگوی بد کردار.

مسند (masnad) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ جائیکه برآن می‌نشینند و برآن تکیه میکنند. و بالش بزرك. وپشتی و تکیه‌گاه. و فرشی که دربالای اطاق میاندازند. و **مسند آسودگان** : گور و قبر. و عالم و دنیا. و **مسندجم** : دنیا و عالم. وهوای نفسانی. و **مسند حکومت** : جائیکه حاکم برآن تکیه کرده می‌نشیند. و تخت پادشاهی. و **مسندسلطان** : تخت‌پادشاهی. و **درمسند عزت** : یعنی درسرافرازی و جلال.

مسند (mesnad) ا. ع. هر چیزکه برآن تکیه کرده شود. ج. مساند.

مسند (mosnad) ا ـ ص. ع. حدیثی که آنرا بگویندهٔ وی اسناد دهند. ج : مساند و ممانید. و دهر و روزگار. و پسر خوانده. وخطی مرحمیر را. و باصطلاح نحو **مسند الیه** : آنچه بآن اسناد دهند و بدان منسوب گردانند. و **مسند به** : آنچه آنرا اسناد دهند.

مسند (mosned) ص. ع. آنچه سبب تکیه دادن میشود. و کسیکه ایراد میکند وتقریر مینماید گواهی دیگریرا.

مسند آرا (masnad-ârâ) و **مسند آرای** (masnad-ârây) ص. پ. آرایش کنندهٔ تخت پادشاهی و زینت دهندهٔ آن.

مسندة (mosannadat) ص. ع. **خشب مسندة** : چوبهای تکیه داده شده.

مسند طراز (masnad-terâz) ص. پ. زینت دهندهٔ مسند وتخت پادشاهی.

مسندگاه (masnad-gâh) ا. پ تکیه‌گاه وپناه‌گاه وجای پناه.

مسند نشین (masnad-necin) ا. پ. کسیکه برتخت‌می‌نشیند وپادشاه وفرمانروا.

مسند نشینی (masnad-necini) ا. پ. جلوس برتخت.

مسندی (masnadi) ص. پ. منسوب به‌مسند وتخت.

مسندی (mosnadiyy) ا. ع. لقب شخصی.

مسنسن (mosansan) ا. ع. راه پا سپرده و کوفته شده.

مسنطل (mosantal) ا. ع. سست رو وناتوان که در رفتار بافتادن نزدیك باشد. وکسیکه سررا به‌نشیب و فراز کند. ویا پیچ پیچان رونده که حفظ خود نتواند. و بزرك شکم مضطرب خلقت.

مسنف (mosnef) ص. ع. اسبی که ازدیگر اسبان سبقت گیرد. ج. مسانف.

مسنفة (mosnafat) ص. ع. ماده شتر سناف بسته، خاص بالناقة ولا یقال بعیر مسنف.

مسنفة (mosnefat) ص. ع. اسب پیش شونده ازاسبان دیگر. وزمین‌قحطرسیده. و ماده شتر لاغر. و **بکرة مسنفة** : ماده شتر جوان که برآبستنی آن ده ماه گذشته و پستان پر کرده باشد.

مسنگ (masang) ا. پ. قمار بازی ناشایسته. ولاف. وتلاق وبظر.

مسنم (mosannam) ا ـ ص. ع. هرچیز خربشته کرده مانند قبروجز آن. وشتر گذاشته شده که سوار وی نشوند.

مسنمة (mosnemat) ص. ع. **ارض مسنمة** : زمینی‌که‌گیاه حلیا رویاند.

مسنو (masnovv) و **مسنوة**

(masnovvat) ص . ع . سیرآب . و **ارض مسنوة** : زمین سیرآب .

مسنوت (masnut) ا. ع. مصاحبی که بی‌سبب برشخص خشم گیرد .

مسنون (masnun) ص . ع. تیز کرده وصیقل زدهٔ ازکارد وجز آن . وهرچیز املس‌شده وروشن،تابان‌گشته. ومشورت‌کرده. وراه رفته وسیرکرده شده.و **حماءمسنون**: گِل و لای بوی ناك و متغیر . و **رجل مسنون الوجه** : مرد تابان روی نیکو روی. و آنکه درروی وبینی او درازی باشد.

مسنون (masnun) ا . ع . نام شمشیری .

مسنون (masnun) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ سنت شده و ختنه شده . و مشروع و موافق شرع و سنت آنحضرت صلی‌الله علیه و آله.

مسنونة (masnunat) ا. ع. زمینی که گیاه آنرا خورده باشند .

مسنونه (masnune) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ **قاعدهٔ مسنونه** : قاعده وقانونی که مطابق حکم شرع باشد .

مسنه (mosannah) ص. ع. **خبز مسنه** : نان کره بسته .

مسنی (masniyy) و **مسنية** (masniyyat) ص . ع . سیرآب . و **ارض مسنية** : زمین سیرآب.

مسو (masv) م. ع. **مسا الحمار مسواً** (ازباب نصر): سرکشی کرد آن خر. و **مسوت الناقة** : بدست آوردم نطفه را از زهدان آن ماده شتر. و **مسوت الولد** کذلك .

مسوء (mosu') م . ع . **مسأ مسأ و مسوء**. ر. مسأ .

مسواط (mesvât) ا . ع . آنچه بدان چیزیرا درچیزی آمیزند ازچوب وجزآن. واسبی که بدون تازیانه تیز نرود . و مازو . و مالهٔ برزیگران .

مسواك (mesvâk) ا. ع. چوب دندان مال که بدان دندانها را پاك کنند . ج : مساویك .

مسواك (mesvâk) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ ابزاری که بدان دندانهارا پاك‌کنند و سنا نیز گویند خواه از چوب باشد ویا از موی وجز آن . و **مسواك‌كردن** : پاك کردن دندانها را بامسواك .

مسوج (mosavvaj) ص . ع . **كساء مسوج** : گلیمی که آنرا گرد کرده باشند .

مسوجر (mosavjar) ص . ع . سك باساجور . و **شعر مسوجر** : موی فروهشته .

مسوح (mosuh) ا . ع . ج . مسح .

مسوح (mosuh) م . ع . **مسح مسحاً و مسوحاً** . ر. مسح.

مسوخ (mosux) ع. ج. مسخ .

مسود (mosavvad) ا. ع. روده‌هائی که در آن خون فصد ماده شتر را پرکرده وسر آنرا بند نموده و بریان کرده در جاهلیت میخوردندی .

مسود (mosavved) ص. ع. اختیار کننده و برگزینندهٔ مهتر برای قوم. و آنکه سیاه میکند وبا سیاهی نشان میکند .

مسود (mosavved) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ آنکه باسیاهی دوات می‌نویسد . و **مسود اوراق** : نویسندهٔ ورقها .

مسود (mosavadd) ص. ع. سیاه روی ازغم واندوه ورنج . قوله تعالی: **ظل وجهه مسوداً وهوكظیم** .

مسودة (mosvadat) ص. ع. **ماء مسودة** : آبی که برروی آن زردی باشد .

مسودة (mosvedat) ص. ع. زنی که بچهٔ سیاه زاید .

مسودة (mosavvedat) ا. ع. بنی‌عباس راگویند چرا که شعار آنها سیاه بود ولباس سیاه می‌پوشیدند .

مسوده (mosavvade) و **مسوده** (mosvadde) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ آنچه اول سرسری نوشته وپس‌از روی آن بطور دقت و صفا و خوبی نویسند . و خاکا و خاکه . و **مسوده کردن** : سرسری نوشتن .

مسور (masur) ص. ع. **طریق مسور** : راه‌پاسپرده. و **رجل‌مسوربه** : مرد رفتهٔ در آن راه.

مسور (mesvar) ا. ع . متکای چرمین .

مسور (mosavvar) ص. ع. دیوار بناشده ومحاط شدهٔ از دیوار. ودیوار دار. و زینت کرده شدهٔ بادست برنجن.

مسور (mosavvar) ا. ع. جای دست برنجن از دست .

مسورة (mesvarat) ا. ع. تکیه گاه چرمین ومتکای چرمین. ج : مساور.

مسوس (masus) ا. ع . آبی که نه‌شور باشد ونه‌شیرین. وآبیکه دست بدان‌رسد. وآب صاف شیرین. و آبیکه تشنه را سیراب کند. وهرچه فرونشاند تشنگی را. و فاد زهر.

مسوس (mosavves) ص . ع. درخت کرم افتاده.ودرختی که کرم‌را میپروراند.

مسوط (mesvat) ا. ع. آنچه بدان چیزیرا بچیزی آمیزند ازچوب وجز آن. وبدون الف ولام نام پسر ابلیس که مردم را برخشم انگیزاند.

مسوع (mosavva') و **مسوغ** (mosavvaq) ص. ع. جایز وروا . یق : **هذا مسوع له** و کذلك **مسوغ له** .

مسؤف (mas'uf) ا . ع . شتر گشن بهیجان آمده. وشهوت تیز شده .

مسوف (mesvaf) ا . ع . عطردان.

مسوف (mosavvef) ا . ع . مرد برسر خود که هرچه خواهد میکند و کسی رد حکم آنرا نتواند .

مسوفة (mosavvefat) ا . ص. ع . **بئر مسوفة** : چاهی که نزدیك بآب دادن باشد. وچاهی که آبش ناگوارد وناخوش وبدبو بود. الحدیث : **لعن الله المسوفة**: یعنی لعنت کناد خدای زن نافرمانرا که اطاعت شوهر نکند وتن درندهد و به **سوف افعل** وقت گذراند .

مسوق (masuq) ص. ع. ستور رانده شده.

مسوق (mesvaq) ا. ع. چوبی که بدان ستور را رانند.

مسوق (mosveq) ص. ع. **بعیر مسوق** : شتری که شکار را راند وشکارچی را برشکار قادر گرداند.

مسوقة (mesvaqat) ا. ع. تازیانه.

مسوك (mosuk) ع. ج. مسك.

مسوم (mosavvam) ص . ع . نشان وعلامت گذاشته شده. وبچرا گذاشته شده.

مسوم (mosavvem) ص . ع . نشان گذارنده . و کسیکه اسب خودرا به چرا میگذارد .

مسومة (mosavvamat) ص. ع. اسب به چرا گذاشته شده . و اسب بانشان و علامت. و **حجارة مسومة** : سنگریزه‌هائی که برآن امثال خواتیم باشد . و یا آنکه برآن نشان سپید و سرخ و یا علامت دیگر بود که بدان معلوم گردد از سنگریزه های دنیا نیست .

مسؤود (mas'ud) ص . ع گرفتار بیماری سوأد .

مسؤوف (mas'uf) ا. ع. گشن تیز شدهٔ بگشنی .

مسوی (mosavvâ) ص . ع . هموار وبرابر کرده شده و یکسان وصاف .

مسوی (mosavvi) ص. ع. آنکه چیزیرا هموار وبرابر وراست میکند .

مسها (meshâ) ا. پ. ج. مس. و **مسهای زر اندود** : دوستی و آشنائی به نفاق . و دروغهای راست مانند .

مسهب (moshab) و (mos-heb) ص . ع. مرد بسیار گوی وپرحرف.

مسهب (moshab) ص . ع . مدهوش شدهٔ از گزیدگی مار. و گونه برگردیدهٔ از بسیاری محبت ویا ازترس ویا ازبیماری.

مسهب (mosheb) ص . ع . **فرس مسهب** : اسب فراخ قدم .

مسهبة (moshabat) ص. ع. **بئر مسهبة** : چاهی که از بسیاری ریگ آب ندهد . و چاه مغاك .

مسهج (mashaj) ا. ع. گذرگاه باد. ج : مساهج .

مسهج (meshaj) ا . ع . کسیکه حرف زند درحق وباطلی . ومرد فصیح وبلیغ.

مسهد (mosahhad) ص . ع . بیخواب .

مسهفة (mashafat) ص . ع . **طعام مسهفة** : طعامی که تشنگی آورد و آب بسیار کشد .

مسهك (mashak) ا . ع . گذر گاه باد .

مسهك (meshak) ا . ع . مرد فصیح زودگوی. واسب بسیار روان‌تیزرفتار.

مسهكة (mashakat) ا . ع . گذرگاه باد .

مسهكة (mashakat) ص . ع . **ریح مسهكة** : باد سخت .

مسهل (moshal) ص. ع. شکم رانده شده . و داروی مسهل داده شده . و گرفتار شکم روش .

مسهل (moshel) ص . ع . شکم نرم کننده . و شکم راننده .

مسهل (moshel) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ هرچیزیکه شکم را براند و اسهال آورد .

مسهل (mosahhal) ص . ع . سبك کرده شده. وآسان کرده‌شده . ونرم‌شده.

مسهل (mosahhel) ص. ع. نرم و آسان گرداننده .

مسهلات (moshelât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چیز هائی که شکم را میراند و اسهال میآورد. و داروهای مسهل .

مسهم (mosham) ا. ع. اسب کم اصل و هجین.

مسهم (mosham) ص. ع. **رجل مسهم الجسم** : مرد لاغر ازعشق .

مسهم (moshem) ص. ع . مرد پرحرف بسیار گوی .

مسهم (mosahham) ا. ع. چادر خط دار .

مسهمة (mosahhamat) ص. ع. **ابل مسهمة** : شتران سهام زده .

مسهوف (mashuf) ص . ع. **رجل مسهوف** : مردی که آب بسیارخورد وسیر نشود .

مسهوم (mashum) ص . ع . **بعیر مسهوم** : شتر گرفتار بیماری سهام. وشتر گرما زده شده.

مسی (masy) م. ع. **مسی الناقة والفرس مسیاً** (ازباب ضرب) : بیرون آورد نطفه را از زهدان ماده شتر و مادیان و پاك کرد رحم را . و **مسی الحر المال** : لاغر گرداند گرما شتران را . و **مسی السیر** : نرم رفت و کم رفت . و **مسی الشیء** : بدست مالید آن چیزرا وپاك کرد. ونیز **مسی** برکشیدن هرچیز که باشد.

مسی (mosy) و (mesy) ا. ع. شبانگاه . و **اتیته مسی امس** : آمدم اورا دیشب . و کذا : **اتیته مسی امس**.

مسی (mesi) ا. پ. ساخته شدهٔ از مس. ویك قسم سنونی معمول هندوستان که رنك میکند دندانهارا .

مسیء (mosi') ص. ع. بد کردار وگناهکار ومجرم . ج . مسیئون .

مسیاح (mesyâh) ا. ع. سخن چینی. وشر و فتنهٔ در زمین . ج : مسایح .

مسیاع (mesyâ') ص. ع. **ناقة مسیاع** : ماده شتری که بچهٔ خودرا تنها گذارد تا ددان آنرا خورند. ونیز ماده شتری که برسر خود بچراگاه رود . وماده شتری که آنرا به سفر برند و باز آرند . و **رجل مسیاع مضیاع** : مرد اتلاف کننده و بیهوده خرج کننده .

مسیاف (mesyâf) ص . ع . مادر فرزند مرده .

مسیان (mosayyân) ا . ع . مصغر مساء . یق : **اتیته مسیاناً** : یعنی آمدم آنرا درشب . ج : مسیانات .

مسیانات (mosayyânât) ع . ج . مسیان .

مسیب (mosayyab) ص . ع . برسر خود گذاشته شده .

مسیجة (masijat) ا . ع . حصار محاط شدهٔ از خار .

مسیچه (mosiçe) ا . پ . یك قسم مرغی سپیدوشبیه به فاخته واز آن بزرگتر که در هنگام پرواز با بالهای خود صفیر میزند.

مسیح (masih) ا- ص. ع. پارهٔ از زرونقرهٔ سوده. ومرد بسیارجماع. ودوست. ومرد ممسوح نیم روی که چشم وابرو نداشته باشد. ودستار درشت و ستبر. و دروغگوی . وخوی وعرق. ودرم سائیدهٔ بی‌نقش ومالیدهٔ بروغن و مانند آن. وتبرك آفریده . و شوم آفریده . و مرد بسیار سیر و سفر. و نام حضرت عیسی بدانجهت که متبرك آفریده‌شده. ونام دجال بدان جهت که شوم ونافرجام است ونیمهٔ روی آن ممسوح که چشم وابرو ندارد. و **رجل مسیح القدمین** : مردی که پایهای وی برابر باشد.

مسیح (messih) ا- ص. ع. بسیار پیماینده وبسیار سفرکننده . ونام دجال .

مسیح (mosayyah) ا - ص . ع. گلیم خطدار. وملخ خجك دار. وراه فراخ که در آن راههای کوچك ظاهر و روشن باشد . و گور خر .

مسیحا (masihâ) ا. پ. نام حضرت عیسی .

مسیحا دم (masihâ-dam) ص. پ. کسیکه نفس آن مانند حضرت عیسی مرده را زنده میکند .

مسیحا نفس (masihâ-nafas) ص. پ. مسیحا دم.

مسیحاوار (masihâ-vâr) ص. پ. مانند حضرت عیسی.

مسیحائی (masihâ'i) ص. پ. منسوب بحضرت عیسی .

مسیحة (masihat) ا. ع. کمان. ویك گیسو . ج : مسائح .

مسیحة (mosayyahat) ص. ع . مؤنث مسیح .

مسیحی (masihi) و **مسیحیه** (masihiyye) ص. پ. مأخوذ ازتازی. منسوب ومتعلق بحضرت عیسی. وکسیکه دارای دین حضرت عیسی باشد. و **ملت مسیحیه**: مذهب ترسایان. وترسایان.

مسیخ (masix) ص. ع. صورت برگردانیده و مسخ شده وزشت خلقت بی‌نمك وبدهیئت سست و گول. وگوشت بیمزه . و طعام بیمزه. ومیوهٔ بیمزه .

مسید (masid) ا. ع. بلغت اهل مراکش: دبستان ومکتب ومدرسه.

مسیدن (masidan) فل ـ م. پ. چیدن و برگرفتن . و شستن و فشردن و افشردن وپالودن . وبیرون کردن. وتابدادن وپیچیدن . وبزور گرفتن. و زبردستی کردن. وشتاب کردن. وبشتاب رفتن.

مسیر (masir) م. ع. **سار سیراً ومسیراً ومسیرة وسیرورة وتسیاراً**. ر. سیر.

مسیر (masir) ص. ع. سیر کرده شده .

مسیر (masir) ا. ع . سیر . و مدت سیر . یق . **بینهما مسیر یوم** : یعنی میان آنها باندازه ایست که دریك روز سیر شود .

مسیر (masir) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ محل گردش وسیر. وجای عبوروحرکت.

مسئر (mos'er) ص . ع . کسیکه طعام ویا شرابی میخورد و از آن چیزی باقی میگذارد. وپس خورده گذارنده.

مسیر (mosayyar) ا. ع . جامهٔ خطدار. وقسمی ازحلوا. وسفر. وجای مشهور وخوشنمائی که سزاوار است شخص مسافردر

تفحص وتجسس وتماشای آن برآید.

مسیرة (masirat) ا. ع. سیر.

بق : **بینهما مسیرة یوم** : یعنی میان آن دو باندازهٔ سیر کردن روزی است.

مسیرة (masirat) م. ع. **سار سیراً و مسیراً و مسیرة**. ر. سیر.

مسیس (masis) و **مسیسی** (messisâ) م. ع. **مس‌مساً ومسیساً ومسیسی** . ر. مس.

مسیط (masit) ا. ع. آب تیره و آب تیرهٔ بوی‌ناك که در تك حوض بماند . و سیل اندك . و گل ولای . وگشنی که باردار نگرداند .

مسیطة (masitat) ا. ع. آب تیره وآب تیرهٔ بوی ناك که درتك حوض باشد. و سیل اندك . و چاه آب شیرین که در آن آب تباه درآید ومتغیر گرداند آنرا . وآبی که میان چاه و حوض روان باشد و بدبوی گردد . و رودباری که در آن آب اندك روان باشد.

مسیطة (mosayyatat) ا. ع. توجه‌ای که اندکتر از مسیط باشد.

مسیطر (mosyater) ا. ع. حافظ ونگهبان . وبرگماشته . ومشرف برچیزی.

مشیعة (mesi'at) ا. ع. انداوه وماله که بدان گل اندایند.

مسیف (mosif) ص. ع. پدر فرزند مرده.

مسیف (mosif) ا. ع. کسیکه شمشیر بسته باشد. و مرد دلاور ومرد دلیر.

مسیف (mosayyaf) ص. ع. **درهم‌مسیف** : درمی که کنارهٔ آن ازنقش ساده باشد.

مسیفة (masifat) ع. ج. سیف.

مسیك (masik) ا. ص. ع. خرد وافر. وطعام وشرابی که بس باشد زندگانی‌را. وجائیکه آب ایستد در آن . و نیکوئی . بق : **مافیه مسیك** : نیست درآن خیر ونیکوئی که بدان‌بوی رجوع‌کنند. و **رجل‌مسیك** : مرد بخیل .

مسیك (messik) ص. ع. **رجل مسیك** : مرد زفت وبخیل. و **سقاءمسیك**: خیك بسیار آب‌گیر .

مسیکة (masikat) ص. ع. **ارض مسیکة** : زمینی که از جهت سختی وصلابت آبرا فرو نکشد .

مسیل (masil) ا. ع. آب رو ومحل جریان‌سیل. ج: مسائل ومسل وامسلة ومسلان.

مسیل (masil) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ هرجای سیل گیر که سیلاب در آن بگذرد وعبور سیل ازآن ممکن باشد.

مسئلة (mas'alat) ا. ع. خواهش و درخواست ، اسم است مصدر را. ج. مسائل.

مسئلة (mas'alat) م. ع. **سئل سؤالا و سآلة** (sa'âlatan) و(sa'latan) ر. سألة (sa'âlat) و (sa'lat) .

مسئلت (mas'alat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ درخواست و استدعا و مسئلت از خدارا سیمراخ نیز گویند .

مسیلمة (mosaylemat) ا. ع. نام شخصی متنبی و کذاب که در عهد آن حضرت صلی الله علیه و آله بود .

مسئله (mas'ale) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ هرچیز پرسیده‌شده ودرخواست‌شده.

مسین (mesin) و **مسینه** (mesi-ne) ص. پ. ساخته شدهٔ ازمس.

مسینیون (masiniyun) ا. پ. شنگرف .

مسؤد (mas'ud) ص. ع. گرفتار بیماری سؤاد .

مسؤل (mas'ul) ص. ع. کسیکه از وی سؤال کنند . و درخواست نمایند . و **مسؤل‌عنه** . ویا **مسؤل به** : چیزیکه آنراسؤال کنند ودرخواست‌نمایند .

مسؤل (mas'ul) ا. ص. پ. مأخوذ از تازی پرسیده شده و سؤال شده و درخواست شده وطلب کرده شده وتقاضا شده وپرسش شده ودرخواست واستدعا ومؤاخذه. و **مسؤل بودن** : مؤاخذ بودن .

مسؤلات (mas'ulât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ استدعاها و درخواستها و مستدعیات وعرایض .

مش (macc) م. ع. **اطعمه هشاً مشاً** : خورانید اورا خورش پاکیزه.

مش (macc) م. ع. **مش یده مشاً** (ازباب نصر) : چیز خشن و درشت مالید بردست خود تا پاك کند آنرا و چربی آن را زایل گرداند . و **مش الشیء** : درآمیخت آن چیز را و سود چندانکه گداخته شد . و **مش اطراف العظام** : مکید کناره های استخوان را و خائید آنها را . و **مش فلاناً** : دشمنی وخصومت کرد فلانرا. و **مش مال الرجل** : اندك اندك‌گرفت مال آنمرد را . و **مش الناقة** : نیم کاره دوشید آن ماده شتررا وقدری از شیر درپستان وی گذاشت .

مشا (macâ) ا. ع. گزر و زردك. و گیاهی شبیه بآن .

مشاء (macâ') م. ع. **مشیت المرأة مشاء** (ازباب ضرب) : بسیاربچه شد آن زن و کذلك الماشیة.

مشاء (macâ') ا. ع. داروی مسهل که شکم راند.

مشاء (maccâ') ص. ع. بسیار راه رونده . ج : مشاؤن. و سخن چین.

مشاءاة (macâ'ât) م. ع.

م۰ع۰ **شاءاه مشاءاة** : پیش گرفت آنرا و نبرد کرد باوی در دویدن.

مشاءة (maçâ'at) م۰ع۰ **شاء شیئاً و شیئة و مشاءة و مشائیة** ۰ ر. شیء.

مشاءمة (moçâ'amat) م۰ع۰ بچپ شدن. وبشام در آمدن . وکسیرا بسوی چپ گرفتن. یق: **یافلان شائم باصحابك** بصیغهٔ امر : ای خذ بهم ذات الشمال.

مشاءون (maççâ'un) ع۰ج۰ مشاء .

مشابر (macâber) ع۰ج۰ مشبر و مشبرة .

مشابه (macâbeh) ع۰ج۰ شبه.

مشابه (mocâbeh) ص۰ع۰ مانند.

مشابه (mocâbeh) ص۰ع۰ مأخوذ ازتازی ـ مانند ومثل و شبیه وهامل وبرابر و ویکسان . و **مشابه بودن** : مانندهم‌بودن.

مشابهات (mocâbehât) ا۰پ۰ مأخوذ از تازی ـ مانندگیها و چیزهای شبیه بهم ومشکلات .

مشابهة (mocâbahat) م۰ع۰ **شابهه مشابهة** : مانند او شد.

مشابهت (mocâbahat) ا۰پ۰ مأخوذ ازتازی ـ ماننده‌گی وشباهت وهم شکلی و مقابلهٔ چیزهای برابر وماننده هم . واحتمال.

مشابیه (macâbih) ع۰ج۰ شبه.

مشآة (mec'ât) ا۰ع۰ زنبیل وزنبر که بدان خاك وغیره کشند . ج۰ مشائی.

مشاة (mocât) ع۰ج۰ ماشی.

مشاتاة (mocâtât) ا۰ع۰ عاملته **مشاتاة و شتاء** : برزمستان معامله کردم او را.

مشاتغ (macâteq) ا۰ع۰ جایهای هلاکت وجایهای مخوف وخطرناك .

مشاتمة (mocâtamat) م۰ع۰ همدیگررا دشنام دادن .

مشاجب (macâjeb) ع۰ج۰ مشجب.

مشاجة (mocâjjat) م۰ع۰ سر یکدیگر را شکستن . شجاج مثله .

مشاجر (macâjer) ع۰ج۰ مشجر. (macjar) و (mecjar) وج۰ مشجر (mecjar).

مشاجرة (mocâjarat) م۰ع۰ **شاجر المال مشاجرة** : درخت چرانید شتران را . و **شاجر فلاناً** : منازعه کرد مرفلان را .

مشاجره (mocâjere) ا۰پ۰ مأخوذ ازتازی ـ منازعه ومناقشه .

مشاحة (mocâhhat) م۰ع۰ خصومت کردن وباکسی درچیزی بخیلی کردن.

مشاحذة (mocâhazat) م۰ع۰ **شاحذت الناقة عند المخاض مشاحذة** : برداشت آن ماده شتر دم را وقت آبستنی و سپس سخت بیچ داد آنرا .

مشاحن (mocâhen) ص۰ع۰ دشمن. و مبتدع . وتارك جماعت.

مشاحنة (mocâhanat) م۰ع۰ دشمنی کردن بادیگری .

مشاخسة (mocâxasat) م۰ع۰ **شاخس الشعاب الصدع مشاخسة** : کج کرد کاسه بند زن شکاف کاسه را پس التیام نپذیرفت .

مشاخلة (mocâxalat) م۰ع۰ **شاخله مشاخلة وشخالا** : دوستی خالص کرد باوی .

مشاد (mocâd) ص۰ع۰ برافراشته. و هلاك کرده.

مشادن (macâden) ع۰ج۰ مشدن.

مشاده (macâdeh) ا۰ع۰ کارها و مشغلهای بازدارنده و بیخود کننده .

مشادین (macâdin) ع۰ج۰ مشدن .

مشاذب (macâzeb) ع۰ج۰ مشذب .

مشار (macâr) ا۰ع۰ خانهٔ زنبور که ازوی عسل گیرند .

مشار (macâr) م۰ع۰ **شار شوراً و شیاراً و مشاراً** ۰ ر. شور.

مشار (mocâr) ص۰ع۰ دلالت کرده شده . واشاره شده . ونشان داده شده. و **ماذی مشار** : شهد سپید که درگرفتن آن اعانت کرده شود .

مشار (mocâr) ص۰پ۰ مأخوذ از تازی ـ اشاره شده و نشان داده شده . و کنکاش شده . و **مشار الیه** : اشاره شده و نشان داده شده . ومذکور ودر پیش ذکر شده وبیان شده. ونیز **مشار الیه** : کنکاش کرده شدهٔ ازاو وصاحب‌عزت وخداوند جاه وجلال.

مشاراة (mocârât) م۰ع۰ **شاراه مشاراة و شراء** : همدیگر را خرید و فروخت کردند . و **هو یشاریه (اصله یشارره)** : یعنی خصومت میکند باداو.

مشارب (macâreb) ع۰ج۰ مشرب (macrab) ومشربة (macrabat) و (macrabat) و (macrobat) و (mecrabat) .

مشاربة (mocârabat) م۰ع۰ **شاربه مشاربة** : آشامید باداو.

مشارة (macârat) ا۰ع۰ یك کرد از زمین کشت . و فربهی وخوبی تن. یق : **اخذت الابل مشارتها** . ج۰ مشاور و مشائر.

مشارة (macârat) م۰ع۰ **شار شوراً و شیاراً و شیارة و مشاراً و مشارة** ۰ ر. شور.

مشارّة (macârrat) م . ع . با همدیگر خصومت کردن . وبا کسی بدی نمودن.

مشارجات (mocârajât) ص. ع. **فتیات مشارجات** : دختران هم عمر و هم سن.

مشارجة (mocârajat) م . ع . بهمدیگر مانا شدن .

مشارز (mocârez) ص . ع . بدخوی وکج خلق .

مشارزة (mocârazat) م . ع . منازعت کردن. وبدخوئی نمودن .

مشارزة (mocârezat) ص . ع . **حدیدة مشارزة** : آهن سخت که بر هرچیزی بگذرد آنرا ببرد .

مشارسة (mocârasat) م . ع . باکسی در معامله سخت گیری کردن ، شراس مثله .

مشارطة (mocâratat) م . ع . باهمدیگر شرط کردن .

مشارع (macâre') ع. ج . مشرعة (macra'at) و (mocro'at) .

مشارف (macâref) ا. ع. ج . مشرف . وج . مشرفة . و **مشارف الشام**: دههای حاصلخیز ازعربستان واقع در کرانهٔ رود فرات . و **مشارف الارض** : بلندی های زمین .

مشارفة (mocârafat) م . ع . باهمدیگر مفاخرت کردن بشرف. وبرآمدن . ومطلع شدن برچیزی. و نزدیك شدن .

مشارق (macâreq) ع . ج . مشرق . و **رب المشارق و المغارب** ای مشارق الصیف والشتاء و مغاربها .

مشارق (macâreq) ا . ع . جایهای شرقی .

مشارك (mocârak) ص. ع. عام وعام در بهره وحصه ومشترك .

مشارك (mocârek) ص. ع. انباز. و **ریح مشارك** : بادی که بباد شمال شرقی نزدیکتر باشد .

مشارك (mocârek) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ انباز وشریك ومشترك.

مشاركة (mocârakat) م . ع. **شاركت فلاناً مشاركة و شراكاً** : شریك فلان گردیدم من .

مشاركت (mocârakat) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ شراكت وانبازی وحصه‌داری و بهره برداری . و همسری و همجنسی . و همخوئی . وهم شکلی. و **مشارکت داشتن**: شریك بودن وانبازی داشتن . و **مشارکت کردن** : انبازی کردن و شراکت کردن .

مشاره (macâreh) ا. پ. مأخوذ از تازی ــ کنارهٔ گرداگرد کشت زار که بکرد نیز گویند .

مشاریط (macârit) ع. ج . مشراط.

مشاش (macâc) ا. پ . انگبینه یعنی عسل قوام داده که برطبق ریزند و پهن کنند تاسرد شده وسخت گردد ودرهنگام خوردن دندان گیر باشد .

مشاش (mecâc) ا. ع. نام‌مردی.

مشاش (mocâc) ا. ع. زمین نرم. ونفس ودم . و سرشت و نژاد . بق : **فلان طیب المشاش** : فلان کریم النفس است. و مرد چست سبك خوشطبع و زیرك و نیك خدمت کنندهٔ در سفر وحضر .

مشاش (mocâc) ع . ج . مشاشة.

مشاشة (mocâcat) ا. ع . سر ستخوان نرم که آنرا توان خائید . ج : مشاش. و زمین سخت که در آن چاهها کنند و پس از آن بندی گذارند که چون چاه پر گردد آن زمین سیراب وتر گردد وهرگاه یك دول آب از آن برگیرند آبی دیگر بجایش فراهم آید . ودرون زمین. وراهی که در آن خاك وسنگریزه‌های نرم باشد . و کوهی که در آن چشمه های جوشان وروان باشد .

مشاط (mecât) ع. ج. مشط (mact) و (mect) و (moct) و (macet) .

مشاطأة (mocâta'at) م . ع . **شاطأته مشاطأة و شطاء** : من و او هردو برکناررودبار رفتیم .

مشاطة (mecâtat) ا. ع. شغل و صنعت شانه کردن .

مشاطة (mocâtat) ا. ع . موئی که درشانه کردن برافتد وساقط شود .

مشاطّة (macâttat) م . ع . **شاطه مشاطة** : غالب آمد او را در جور کردن برکسی و در دور شدن ودر رفتن ستور بهچرا .

مشاطر (mocâter) ص . ع . همسایه . ج : مشاطرون . بق : **هم مشاطرونا** : یعنی خانه های ایشان متصل است بهخانه‌های ما .

مشاطرة (mocâtarat) م . ع . چیزرا باکسی بدونیم کردن . بق : **شاطرته مالی** . و خانهٔ خود را بخانهٔ دیگری متصل ساختن . ویك نیمهٔ پستان دوشیدن .

مشاطگی (maccâtagi) ا . پ . صنعت و شغل مشاطه . وآرایش عروس .

مشاطن (mocâten) ا. ع . آنکه دول‌را ازچاه بادو ریسمان کشد.

مشاطه (maccâte) ا.پ. مأخوذ ازتازی ــ بزك کننده وآرایش کنندهٔ عروس.

مشاع (mocâ') ص. ع. **سهم مشاع** : بهرهٔ بخش نا کرده.

مشاع (mocâ') ص. پ. مأخوذ

ازتازی - هرملك و خانه‌ای که میان چند نفر مشترك باشد و بخش و بهرهٔ هر یك را معین نکرده باشند .

مشاعبة (moçâ'abat) م . ع . دور کردن . ومردن . ر. شعاب .

مشاعة (macâ'at) م . ع . **شاع شیعاً و شیوعاً و مشاعة** . ر. شیع.

مشاعة (moçâ'at) ص. ع. **دار مشاعة** : خانهٔ بخش ناکرده، ومشترك.

مشاعر (macâ'er) ع. ج. مشعر.

مشاعر (macâ'er) ا. پ. مأخوذ ازتازی - حواس پنجگانهٔ ظاهری وحواس باطنی.

مشاعر (moçâ'er) ص . ع . شعرگوینده و شاعر پست.

مشاعرة (moçâ'arat) م . ع . **شاعره مشاعرة** : نبرد کرد باوی درشعر. و **شاعرها** : درجامهٔ شعار خوابید باآنزن.

مشاعره (moçâ'ere) ا . پ . مأخوذ ازتازی - نبرد کردن در شعر با کسی. و **مشاعره کردن** : نبرد کردن درشعر.

مشاعل (macâ'el) ع. ج. مشعل (mac'al) و (mec'al) . و ج . مشعلة.

مشاعلی (macâ'eli) ا. پ. ماخوذ از تازی - مشعل بردار، وجلاد.

مشاعیل (macâ'il) ع . ج . مشعال.

مشاغب (macâqeb) ا. ع. **هو ذومشاغب** : او صاحب فتنه‌ها است .

مشاغب (moçâqeb) ص . ع . فتنه انگیز.

مشاغبة (moçâqabat) م. ع . **شاغبهم مشاغبة و شغاباً** : برانگیخت فتنه و شررا برایشان، و **شاغبه** : خصومت کرد باوی .

مشاغرة (moçâqarat) م . ع . باهمدیگر عقد شعار بستن چنانچه در جاهلیت معمول تازیان بود. وستم کردن دوکس مردیرا. شغار مثله . ر. شغار.

مشاغل (macâqel) ع. ج. مشغلة.

مشاغل (macâqel) ا. پ. مأخوذ از تازی - کار وبار و مشغله‌ها و شغلها.

مشافر (macâfer) ع. ج. مشفر (mecfar) و (macfar) .

مشافعة (mocâfa'at) م . ع . از همدیگر طلب شفعة کردن.

مشافل (macâfel) ع ج. مشفلة.

مشافه (mocâfeh) ص. ع. آنکه روباروی سخن گوید .

مشافهاً (mocâfehan) مف. پ. مأخوذ ازتازی - گفتگوی روباروئی ومشافهة.

مشافهة (mocâfahat) م . ع . **شافهه مشافهة و شفاهاً** : روباروی سخن گفت باوی ولب را نزدیك وی گردانید. و **شافهه البلد و الامر** : نزدیك شد بشهر وبه کار .

مشافهة (mocâfahatan) مف. پ. مأخوذ از تازی - سخن روباروئی .

مشاق (mocâq) ا. پ. نوکر و خدمتگار .

مشاق (maccâq) ا. پ. مأخوذ از تازی - مشق کننده وکار کننده. وآنکه مشق خط میدهد وتعلیم خط میکند. وآنکه بسپاهیان وسربازان تعلیم قواعد جنك میکند.

مشاق (macâqq) ع. ج. مشقة.

مشاق (macâq) و (macâqq) ا . پ. مأخوذ از تازی - مشقتها و رنجها و زحمتها و محنتها و سختیها.

مشاقاه (mocâqât) م. ع. سختی کشیدن . وبسختی وجنك ومانند آن مروسیدن. و نبرد کردن باکسی درشقاء . بق : **شاقاه فشقاه** ای غالبه فی‌الشقاء فغلبه .

مشاقة (mocâqat) ا. ع. آنچه از موی وکتان ومانند آن بشانه برافتد ویا آنچه دراز ویا خالص کردد .

مشاقة (moccâqqat) م. ع. **شاقه مشاقة و شقاقاً** . ر. شقاق.

مشاقحة (mocâqahat) م. ع. همدیگررا دشنام دادن.

مشاقذة (mocâqazat) م . ع . همدیگر را دشمنی کردن.

مشاقر (macâqer) ا . ع . ریگ روان در زمین نرم و پست . و ریگ سخت رویانندهٔ عرفج.

مشاکرة (mocâkarat) م. ع. **شاکرته الحدیث مشاکرة** : آغاز سخن کردم با او . و **شاکرته** : سپاسگزار نمودم خودرا پیش او .

مشاکسة (mocâkasat) م. ع. باهمدیگر دشوار خوئی کردن.

مشاکل (macâkel) ع . ج . مشکل.

مشاکل (mocâkel) ص. ع. مانند ومشابه وموافق .

مشاکلة (mocâkalat) م. ع. باهمدیگرموافقت کردن. ومانا و مشابه شدن.

مشاکهة (mocâkahat) م. ع. **شاکهه مشاکهة و شکاهاً** : مشابه و مانند او گردید . و نزدیك او شد. وقرین وی گردید .

مشال (mocâl) ص. ع . افراشته شده، وبلند کرده شده، ونصب کرده شده.

مشام (macâm) ا. پ. مأخوذ از تازی - محل قوهٔ شامه وبینی.

مشأمة ((mac'amat)) ا. ع. سوی دست چپ . وشوم.

مشامة (mocâmmat) م . ع .
همدیگر را بوئیدن . و جستن . و نظر کردن .
یق : **شامم فلاناً** : یعنی نظر کن بآنچه در نزد فلان است . و **شاممت الرجل** : نزدیك شدم بآنمرد . و کذا **شاممت العدو** .

مشامع (macâme') ع . ج .
مشمعة .

مشان (macân) ا. ع. دهی در بصره.

مشان (mecân) ا. ع. گرك درنده. وزن زبان دراز وسلیطه . ونام کوهی .

مشان (mecân) و (mocân) ا ع . بهترین و گوارا ترین رطب . المثل : **بعلة الورشان یأکل رطب المشان** بالاضافة لابالوصفیة و ورشان نام مرغی است که قمری نیز گویند و این مثل را دربارهٔ کسی گویند که چیزی اظهار کند ومرادش چیز دیگری باشد .

مشانب (macâneb) ا ع .
دهنهای خوشبوی .

مشانقة (mocânaqat) م . ع .
شانق مشانقة وشناقاً . ر. شناق.

مشاوب (macâveb) ع . ج .
مشاوب .

مشاوب (mocâvab) ا . ع.
غلاف قاروره . ج . مشاوب .

مشاوذ (macâvez) ع . ج .
مشوذ .

مشاور (macâver) ع . ج .
مشارة . و ج . مشور ،

مشاور (mocâver) ص . ع .
کنکاش کننده .

مشاور (mocâver) ا . پ .
مأخوذ از تازی ـ مشیر و وزیر و مشورت کرده شده . وپند دهنده وپند گوینده .

مشاورة (mocâvarat) ا. ع.
کنکاش . الحدیث : **المشاورة من السنة والاستبداد من شیمة الشیطان** .

مشاورة (mocâvarat) م . ع.
شاورته فی کذا مشاورة : رجوع کردم باو تا به بینم رای ویرا در این کار و کنکاش نمودم **فانا مشاور** .

مشاورت (mocâvarat) ا. پ.
مأخوذ ازتازی ـ کنکاش . و مشورت وتفکر. واندیشه . ومذاکره . وتدبر.

مشاورین (mocâverin) ا. پ.
مأخوذ از تازی ـ وزراء و پند دهندگان و کنکاش کرده شدگان .

مشاوس (mocâves) و **مشاوش** (mocâvec) ص. ع . **ماء مشاوس** : آب کم که ازجهت کمی ویا دورتکی چاه دیده نشود . و کذلك : **ماء مشاوش** .

مشاوظة (macâvazat) م. ع.
شاوظوا مشاوظة و شواظاً : هم دیگر را دشنام دادند .

مشاولة (mocâvalat) م . ع .
شاول القوم مشاولة و شوالا : بریکدیگر نیزه زدند آنقوم درجنگ . و **شاولته** : برداشتم و بلند کردم آنرا.

مشاویذ (macâviz) ع . ج .
مشواذ .

مشاویر (macâvir) ع . ج .
مشوار .

مشاهة (macâhat) ع. ص.
ارض مشاهة : زمین گوسپند ناك که در آن گوسپند بسیار بود .

مشاهد (macâhed) ع . ج .
مشهد (machad) وج. مشهدة (machadat) و (machodat).

مشاهد (macâhed) ا . پ .
مأخوذ ازتازی ـ شهادتگاهها وقبرستان شهیدان. و **مشاهد شریفه** : قبر مطهر منور آن حضرت . وقبور ائمهٔ اطهار صلوات الله علیهم.

مشاهد (mocâhad) ص . ع .
دیده شده . وگواهی داده شده . و نگاه کرده و نگریسته .

مشاهد (mocâhed) ص . ع .
آنکه می‌بیند و می‌نگرد ومشاهده میکند. وناظر.

مشاهدات (mocâhadât) ا. پ.
مأخوذ ازتازی ـ ملاحظات و معاینات . وهر آنچه باچشم درك میشود و مبرهن و مدلل میگردد . و **مشاهدات غیبیه** : ملاحظه و معاینهٔ چیزهای غیر حاضر و آینده .

مشاهدة (mocâhadat) م. ع.
شاهده مشاهدة : دید ومعاینه کردآنرا.

مشاهده (mocâhede) ا. پ.
مأخوذ از تازی ـ ملاحظه و معاینه و ادراك باچشم . و بینش و نگاه ونظر . و اندیشه و تفکر وتأمل درچیزی. و **مشاهده کردن**. ویا **مشاهده نمودن** : دیدن و نگریستن ونگاه کردن و نظر نمودن و ملاحظه کردن و معاینه نمودن. و تأمل کردن.

مشاهرة (mocâharat) م . ع .
شاهره مشاهرة و شهاراً : ماهیانه کردآنرا .

مشاهره (mocâhere) ا. پ.
مأخوذ ازتازی ـ در ماهه وماهیانه وماهانه و مواجب وانعامی که ماه بماه بکسی میدهند . و بهرهٔ زمیندار .

مشاهلة (mocâhalat) م. ع. باهم دشنام‌دادن وبدگفتن بیکدیگر. وسخن‌گردانیدن.

مشاهیر (macâhir) ع . ج .
مشهور.

مشاهیر (macâhir) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مردمان مشهور ومعروف و شناسا .

مشایحة (mocâyahat) م. ع. **شایح**

مشایحة و شیاحاً : جد کرد در کار و پرهیز نمود . ومقاتله نمود .

مشایخ (macâyex) ع. ج : مشیخة (macayxat) و (macixat).و ج. ج. شیخ.

مشایخ (macâyex) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مردمان پیر. ومردمان صاحب رأی صائب . و دانشمند و مرشد. وپیرو درعقاید. ج : مشایخان.

مشایخان (macâyexân) پ . ج. مشایخ .

مشایخی (macâyexi) ا. پ . مأخوذ ازتازی ـ پاکی و طهارت وتقدس و دیانت و پرهیز کاری .

مشائر (macâ'er) ع. ج. مشارة.

مشایصة (mocâyasat) ا . ع . منافرت و رمیدگی و جدائی از یکدیگر . و **بینهم مشایصة** ای منافرة .

مشایصة (mocâyasat) م. ع. با همدیگر داوری کردن درحسب ونسب .

مشایع (mocâye') ص. ع. لاحق وپس آینده .

مشایعان (mocâye'ân) ا. پ . ماخوذ ازتازی ـ مشایعت کنندگان .

مشایعان (mocâye'âne) ص. ع. بصیغهٔ تثنیه . یق : **هما مشایعان** : آن دونفر شریك اند .

مشایعة (mocâya'at) م . ع . **شایع مشایعة و شیاعاً** . ر. شیاع .

مشایعت (mocâya'at) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ همراهی با مسافر تا او را بمنزل رسانیده و ویرا وداع کند . ونیز همراهی باجنازهٔ مرده تاویرا بخاك سپارد . و نیز تاچند قدم همراهی بامیهمان .

مشائم (macâ'em) ا. ع. چیزهای مشئوم ومنحوس و نامسعود .

مشائم (macâ'em) ع. ج. مشیمة.

مشائن (macâ'en) ا. ع. معایب وعیبها وچیزهای قبیح.

مشائی (macâ'i) ع. ج. مشآة.

مشائیة (macâ'iat) م. ع. **شاء شیئاً و مشاءة و مشائیة** ر. شیء.

مشایط (macâbiyt) ع. ج: مشیاط.

مشائیم (macâ'im) ع . ج . مشئوم .

مشائین (maccâ'in) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ گروهی ازحکما که دراداراك حقیقت اشیاء بدلایل و علامات بمقصود فایز میگردند .

مشب (mecabb) ا. ع. گوسپندو گاو کهنسال وگاو دشتی کهنسال .

مشب (mocebb) ص . ع . گاو کهنسال .

مشب (mocebb) ا. ع. شیربیشه.

مشبح (mocabbah) ا. ع. پوست باز کرده وخراشیده شده. وگلیم سخت ودرشت.

مشبر (macbar) و **مشبرة** (macbarat) ا. ع. تقسیمات وگره هائی که در روی نیم گز نشان میکنند و آنرا بنصف و ربع و ثمن تقسیم مینمایند و بدانها چیزی را می‌پیمایند. وجوی پستی که ازهرطرف دروی آب آید . ج : مشابر .

مشبرق (mocabraq) ص . ع . **ثوب مشبرق** : جامهٔ بدباف و بریده .

مشبرم (mocabram) ا. ع. آنچه از رسن ورشته پرا کنده شود .

مشبع (mocba') ص. ع. سیر و سیر کرده . و **رجل مشبع العقل** : مرد بسیار عقل .

مشبع (mocbe') ص. پ. مأخوذ از تازی . فتحه و کسره وضمه که پر خوانده شود یعنی از فتحه الف واز کسره یا واز ضمه واو پیدا گردد . ونیز سیر کننده وبسیار . و **فصل مشبع** : تفصیل طولانی ومفصل .

مشبك (mocabbak) ص. ع. هر چیز درهم آمده ودرهم آمیخته شده .

مشبك (mocabbak) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ هرچیزی شبکه شده و درهم درآورده وماننده پنجره شده ودرهم داخل گشته.

مشبکة (mocabbakat) ا. ع . دام مانندی از آهن وجز آن.

مشبك قلعه (mocabbak-qal'e) ا. پ. عود سوز ومجمر . وآسمان .

مشبل (mocbel) ص. ع . **لباءة مشبل** : ماده شیر بابچه .

مشبم (mocabbam) ص . ع . بزغالهٔ باچوب تپفوز بند وتپفوز بسته . المثل: **تفرق من صوت الغراب و تفرس الاسد المشبم** : یعنی می‌ترسی ازآواز زاغ و میدری شیر دهان بسته را و این مثل را در بارهٔ کسی گویندکه از کارهای کوچك بترسد و در کارهاری بزرك اقدام نماید .

مشبم (mocabbem) ص . ع . آنکه تپفوز بر زغاله می بندد .

مشبوب (macbub) ص . ع . نیکو وجمیل و خوب روی

مشبوبة (macbubat) ص . ع . زنی که از سرانداز و موی حسن وی افزوده شده باشد . و **نارمشبوبة** : آتش افروخته.

مشبوح (macbuh) ص . ع . **رجل مشبوح الذراعین** : مرد پهن بازو و بزرك استخوان .

مشبورة (macburat) ص. ع. **امراة مشبورة** : زن باسخاوت .

مشبه (mocabbah) ص. ع. مشکل شده ومبهم ونامعلوم . ومشوش و درهم . و

مانند شده و شبیه شده و مانند . و **مشبه به** : تشبیه کرده شدهٔ باو.

مشبه (mocabbah) ا. پ. مأخوذ از تازی _ تشبیه کرده شده .

مشبهات (mocabbahât) ص . ع . **امور مشبهات** : کارهای مشکل .

مشبهة (mocabbahat) ص.ع. **امور مشبهة** : کارهای مشکل .

مشبی (mocbi) و (macbiyy) ص. ع. پدر فرزند زیرک .

مشت (mact) ا- ص. پ. انبوه وبسیار. وپر ولبریز . وستبر وگنده وغلیظ . ونام قریه‌ای نزدیك غزنین .

مشت (moct) پ . ح . مشتن . وا. آن جزء ازدست که مابین ساعد وانگشتان واقع شده باشد. و آن مقدار از هرچیزیکه در دست می گنجد چون پنجه را بهم آورده جمع کنند . و تپانچه وضربتی که بادست وارد آورند. ومردم کم واندك وگروه اندك . ومقدار کم. و چاکوج و بیخ گیاه تودری که بتازی سعد گویند . و **مشت آب** : جرعه‌ای ازآب . و **مشت آتشی** : ظلم کنندگان و آتش‌پرستان. و **مشت خاك** : آدمی و دنیا و کرهٔ زمین. و **مشت زدن** : تپانچه زدن و با دست زدن و لطمه زدن . و **مشت کردن** : با مشت چیزیرا پیمودن .

مشت (mocett) ص . ع . پرا کنده کننده وجدا کننده .

مشتا (mactâ) ا . ع . سرما جای وسرداب .

مشتاة (mactât) ا.ع. سرماجای .

مشتار (moctâr) ص. ع . انگبین چیننده .

مشتا سنگ (moctâ-sang) ا. پ. فلاخن. وسنك بزرگی که درمیان آن جای دسته ساخته و آنرا بامشت گرفته بردارند .

مشت افشار (moct-afcâr) ا. پ . طلای دست افشار بسیار نرم که بهر صورتی که خواسته باشند بادست بتوان از آن ساخت . و عطردان کوچکی زرین که مردمان بزرك دردست میگیرند . وشراب پیش رس، که شراب جهودی و اهل شام مسطار نیزگویند.

مشتاق (moctâq) ص . ع . آزمند به‌چیزی .

مشتاق (moctâq) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ آرزومند و بسیار مایل و راغب و طالب ودارای شوق.

مشتاقانه (moctâqâne) م. ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ بطور اشتیاق وآرزومند دیدار.

مشتاقی (moctâqi) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ آرزومندی سخت و اشتیاق.

مشتبك (moctabek) ص. ع. در آمیخته ودرهم‌درآمده. ومانند شبکه ساخته‌شده.

مشتبه (moctabeh) ص. ع. مشکل ونامعلوم . ودرهم.

مشتبه (moctabeh) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ مبهم. و مشکوك . و درهم و برهم. وپوشیده . و مشکل . ودر اشتباه . ونامعلوم . و **مشتبه شدن** : در شك افتادن ودر شبهه درآمدن . ودرهم وبرهم شدن. وپوشیده‌شدن. و **مشتبه کردن** : پوشیده کردن . ودرشبهه انداختن .

مشتبهات (moctabehât) و **مشتبهة** (moctabehat) ص . ع . **امور مشتبهات** : کارهای مشکل . و کذلك : **امور مشتبهة** .

مشتت (mocattat) ص. ع. پراکنده ومتفرق.

مشتجر (moctajer) ص. ع. منازعه ومباحثه کننده . وستیزه کننده.

مشتد (moctadd) ص. ع. سخت قوی وتوانا . وزور آور .

مشتدح (moctadah) ا.ع. فراخی و آسانی .

مشتدخ (moctadex) ص . ع. شکسته شدهٔ از هرچیز کاواك ومیان تهی.

مشتدق (moctadeq) ص. ع. کج دهان در سخن گفتن .

مشترط (moctaret) ص. ع. آنکه بشرط معلق میکند .

مشترف (moctaref) ص . پ. افراخته وبرپای‌خاسته . و **فرس مشترف** : اسب بلند خلقت ودراز .

مشترك (moctarak) ص. ع. شریك داشته شده . و عام. و **طریق مشترك** : راه عام.

مشترك (moctarak) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ دارای شریك و شریك دار و عام. و **لفظ مشترك** : لفظی که دارای چند معنی باشد و واضع آنرا در آن معانی وضع کرده باشد بدون آنکه علاقه‌ای از مجاز در آن یافت شود. و **حس مشترك** : آن حاسه‌ای که درمیان حواس ظاهروحواس باطن واقع شده . و **مشترك بودن** : عام‌بودن.

مشترك (moctarek) ص . ع . **رجل مشترك** : مرد دودلهٔ اندوهناك . و **رایت فلاناً مشترکاً** اذا کان یحدث نفسه کالمهموم .

مشترکة (moctarakat) ص . ع. **فریضهٔ مشترکة** : نوعی‌ازتقسیم‌میراث.

مشت رند (moct-rand) و **مشت رنده** (moct-rande) ا . پ . رندهٔ درودگران یعنی ابزاری که بدان چوب و تخته رنده کنند.

مشترو (moctru) ا. پ. نوعی از مازریون.

مشترى (moctarâ) ص. ع. خریده شده.

مشترى (moctari) ا.ع. خرنده. ونام ستارهٔ برجیس. ونام مرغی.

مشترى (moctari) ا.پ. مأخوذ ازتازی ـ خرنده وآنکه چیزی‌بخرد وخریدار. ونام ستارهٔ برجیس که آنرا ستارهٔ برووخسپی وزاوش و زواش وزوش و فروزد و مژد و آورسر و هورمز وهورمزد وسعد اکبر وقاضی فلك نیز گویند. وباصطلاح اهل کیمیا ارزیز.

مشت‌زن (moct-zan) ص. پ. آنکه بامشت میزند وصدمه وآسیب میرساند.

مشت زن (moct-zan) ا. پ. کشتی گیر و پهلوانی که در کشتی گرفتن مشت می‌زند.

مشت زنی (moct-zâni) ا. پ. بامشت زدن کشتی گیر.

مشت سنگ (moct-sang) ا. پ. فلاخن ودور اندازی.

مشتعل (mocta'el) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ برافروخته وشعله زن وزبانه کش وروشن.

مشتغر (moctaqer) ص. ع. دور رفتهٔ دریابان. ومتکبر. و زبردست. ومتعدد و بسیار فراوان که قدر آن معلوم نباشد. و حساب بسیار. و فراخ. و کار مشتبه و مشکل و دشوار.

مشتغل (moctaqal) و (moc-taqel) ص. ع. با کار و مشغول.

مشتغل (moctaqel) ص. پ. مأخوذازتازی ـ مشغول شونده ورویگرداننده.

مشتفشار (moct-afcâr) ص. پ. طلای دست افشار. وشراب پیش رس.

مشتفى (moctafi) ص. ع. ناقه ودارای نقاهت و به شدهٔ از بیماری.

مشتق (moctaqq) ص. ع. کلمهٔ گرفته شدهٔ از کلمهٔ دیگر.

مشتق (moctaq) و (moctaqq) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ بیرون آمده و صادرگشته. ومتفرع شده. و **اسم‌مشتق:** اسمی که از کلمهٔ دیگر گرفته شده باشد. و **اسم غیر مشتق** : اسم جامد واسم اصلی.

مشتقق (moctaqeq) ص. ع. آنکه میگیرد اسمی را از کلمهٔ دیگر. و آنکه نیمهٔ چیزیرا میگیرد. و ستیزه کننده و غوغا کننده و فتنه انگیزاننده.

مشتکرة (moctakerat) ا. ع. باد تند وسخت.

مشتکل (moctakel) ص.ع. کار مشتبه ومشکل.

مشتکى (moctakâ) ص. ع. هر چیز که از آن شکایت کنند وگله نمایند. و گمان برده شده. ومتهم.

مشتکى (moctaki) ص.ع. رنج دیده و شکایت کنندهٔ از رنج و آزار. و گله کننده.

مشتم (moctamm) ا. ع. شیر بیشهٔ غضبناك وخشمگین.

مشتمال (moct-mâl) ا. پ. مالش بادست. و **مشتمال دادن ویا مشتمال کردن** : بادست مالیدن.

مشتمة (mactamat) و (mactomat) م. ع. شتم شتماً ومشتمة و مشتمة. ر. شتم.

مشتمر (moctamer) ص. ع. با جد وجهد و سعی کننده. و زحمت کشنده.

مشتمل (moctamel) ص. ع. آنکه دربر میگیرد و احاطه میکند و می‌گنجاند. و آنکه جامه در خود می‌پیچد.

مشتمل (moctamel) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ دربرگیرنده و احاطه کننده.

مشتن (moctan) فم. پ. مالیدن خواه دست برچیزی بمالند و یا چیزی را بر چیز دیگر.

مشتنگ (moctang) ا. پ. دزد وراهزن. ومفلس و دست‌تنگ.

مشتو (moctu) ا. پ. نام گلی (gol) سرخ رنك ویا گلی (gel) سرخ رنك.

مشتواره (moct-vâre) ا. پ. رندهٔ درودگران که‌بدان چوب وتخته تراشند. ویك مشت ازهرچیزی. ویکدسته ازهرچیزی. و یکدسته ازشالی ویا گندم ویا جو درو کرده که باچیزی بسته در دست گیرند.

مشتور (mactur) ص.ع. کسیکه پلك چشم وی سست وبرگشته باشد.

مشتوم (mactum) و **مشتومة** (mactumat) ص. ع. دشنام داده شده.

مشتوى (moctavâ) ا.ع. جای بریان کردن وپختن.

مشته (macte) ا.پ. فروش چیزی بمکر وحیله و نیرنك وفریب.

مشته (macteh) ا. پ. دستهٔ هر چیزی مانند کارد و خنجر و تیشه وجز آن. وابزاری چوبین که‌ندافان وحلاجان برزه‌کمان زنند تاپنبه حلاجی شود. و ابزاری از برنج ویا فولاد که کفش دوزان چرم‌را بدان کوبند.

مشتهر (moctahar) و (moc-taher) ص. ع. مشهور کرده شده. و اعلان شده. وطلبیده شده. و نامیده شده. و مشهور ومعروف.

مشتهر (moctaher) ص. ع. آنکه مشهور میکند و شهرت میدهد. و اعلان می کند.

مشتهر (moctaher) ص . پ . مأخوذ ازتازی . مشهور ومعروف .

مشتهی (moctahâ) ص . ع . خواسته و مرغوب .

مشتهی (moctahi) ص. ع. آنکه میخواهد چیزیرا و آرزوی آن میکند. و آنکه دوست میدارد چیزیرا .

مشتهیات (moctahiyât) ا. پ . مأخوذ ازتازی ـ چیزهای خواسته شده وآرزو کرده شده ومرغوب. و **مشتهیات نفسانیه**: آرزوهای نفس .

مشتی (macti) ا. پ. جوان امرد گنده وهنگفت .

مشتی (mocti) ا. پ. جامه‌ای که پارچهٔ آن لطیف ونازك باشد . وپارچهٔ نازك لطیف پنبئین ویاابریشمین . ودسته ومعدودی چند ویاگروهی اندك . و **مشتی آتشی** : مردمان ظالم و ستمگر . و آتش پرستان . و دیوان . و **مشتی خاك** : گروه اندك از مردمان و دنیا . و **مشتی زیاد** : گروه مخالف و مردود وحقیر واندك . و **مشتی شرار** : ستاره‌های آسمان . و هفت ستارهٔ سیار . و **مشتی غبار** : گروه مردمان . و کرهٔ زمین .

مشتی (mocatti) ص. ع. کفایت کنندهٔ برای زمستان.

مشج (macj) م . ع . **مشج مشجاً** (ازباب نصر) : در آمیخت .

مشج (macaj) و (macej) ص. ع. آمیخته . ج : امشاج.

مشجاذ (mecjâz) ا. ع. فلاخن .

مشجب (mecjab) ا. ع. دار چوب که بروی جامه اندازند و خیك آب آویزان کنند . ج: مشاجب .

مشجب (mocajjab) ا. ع. گستاخ وبی‌ادب در خوراك .

مشجج (mocajjaj) ص . ع . شکسته وسر شکافته .

مشجر (macjar) ا. ع. روئید نگاه درخت .

مشجر (macjar) و (mecjar) ا. ع. کجاوه. وچوب هودج. ومرکبی کوچکتر ازهودج که پوشش ندارد. ج : مشاجر.

مشجر (mecjar) ا. ع . شتری که‌درخت‌چرا میکند. وسه‌پایه‌ای که برآن رخت و متاع اندازند. و سه‌پایهٔ گازر. ج : مشاجر.

مشجر (mocjer) ص . ع . **واد مشجر** : رودبار بسیار درخت .

مشجر (mocajjar) ا ـ ص. ع. آنچه برصنعت‌درخت باشد. و **دیباج‌مشجر** : دیبای منقش بشکل درخت.

مشجر (mocajjar) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ هرآنچه دارای شکلهائی باشد مانا بدرخت. وزمین درختناك .

مشجرة (macjarat) و (moc-jerat) ص. ع. **ارض مشجرة** : زمین درخت‌دار وبسیار درخت. وکذلك : **ارض مشجرة**.

مشجع (macje') ص . ع. نیك دیوانه .

مشجع (mocajje') ص. ع. دل دهنده. ودلیر کننده و تشجیع نماینده .

مشجعة (macja'at) ا ع . نام مردی.

مشجو (macju) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ غمگین و اندوهناك .

مشجو (macjovv) ص . ع . اندوهناك .

مشجوب (macjub) ص . ع . **رجل مشجوب** : مرد هلاك شده.

مشجوج (macjuj) ص. ع. شکسته سر. و **وتد مشجوج** : میخ شکسته سر.

مشجوع (macju') ص . ع . مغلوب درشجاعت.

مشح (macah) م . ع. بهم سودن شکم ران و سوختن زیر زانو از درشتی جامه والفعل من سمع .

مشحاذ (mechâz) ا . ع . پشتهٔ فراخ. وزمین هموار فراخ وسرکوه.

مشحج (mechaj) ا. ع. گورخر.

مشحذ (mechaz) ا. ع. فسان. وسخت رانده .

مشحشح (mocahcah) ص. ع. مرد کم‌خیر وناکس و بیقدر .

مشحط (machat) م . ع. **شحط شحطاً و شحطاً و شحوطاً ومشحطاً** ر. شحط (caht) و (cahat) .

مشحط (mechat) ا ع . چوبکی که نزدیك درخت رز نهند تابرزمین نیفتد.

مشحم (mocahham) ص. ع. پیه‌دار. ونان باپیه پخته شده ویا آگندهٔ ازپیه.

مشحم (mocahhem) ص. ع. پیه بسیار خورنده . و پیه بسیار دارندهٔ در خانه. و صاحب شتران فربه .

مشحنزر (mochanzer) ص.ع. مرد آمادهٔ دشنام مردم. ویا آنکه اندك دشنام میدهد.

مشحنظر (mochanzer) ص . ع . مرد چشم برآمده.

مشحون (machun) ص . ع . پرشده وانباشته شده وبار شده. قوله تعالی : **فی الفلك المشحون** .

مشحون (machun) ص. پ . مأخوذ ازتازی ـ پرشده وممتلی.

مشحئن (mocha'enn) ص. ع.

مرد خشمگین.

مشخ (macx) ا. پ. دستور و دستورالعمل مشق ونوشتن خط ودیگر کارها. و ورزش. و دستورالعمل حرکت سپاهیان.

مشخش (macaxc) پ. کلمهٔ نهی یعنی نلغز ونلخش.

مشخص (mocaxxas) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ معین ومحقق. ومعین شده و محقق شده وقرار داده شده. و معهود و عهد کرده شده. و **مشخص کردن** : محقق کردن.

مشخص (mocaxxas) ا. پ. ماخوذ ازتازی ـ تاوان و جریمانه.

مشخل (mecxal) و **مشخلة** (mecxalat) ا. ع. پالونه و ترش پالا.

مشخلبة (mocaxlabat) ا. ع. بلغت عراق: مهرهٔ سپید مانـا مروارید. و زیوری که از لیف خرما ومهره سازند. ونیز دختری که دارای این زیور باشد.

مشخنه(mocaxne) ا. پ. نوعی ازحلوا.

مشخوص (macxus) ص. ع. آشفته ومضطرب و پریشان و بی‌آرام.

مشخئن (mocxa'enn) ص. ع. خشمگین و غضبناك لغة فی‌المشحئن.

مشدح (macdah) ا. ع. نرج زن.

مشدخ (mecdax) ا. ع. آلتی که بدان شدخ وارد میآید. و آلت شکستن.

مشدخ (mocaddax) ا ـ ص. ع. غورهٔ خرما که درظرفی تر نهند ناشکسته شود. و بریدنگاه از گردن. ومرد بریده گردن و نیك شکسته سر. و **رأس مشدخ** : سر نیك شکسته.

مشدخة (mecdaxat) ا. ع. آلت شکستن. وآلتی که بدان شدخ وارد میآید.

مشدخة (mocaddaxat) ص. ع. **رؤس مشدخة** : سرهای نیك شکسته.

مشدد (mocaddad) ص. ع. قوت داده شده. وتوانا کرده شده. وبدیگری بسته شده. و **حرف مشدد** : حرفی که دارای تشدید باشد.

مشدد (mocaddad) ص. پ. مأخوذازتازی ـ حرفی که دارای تشدیدباشد.

مشدن (mocden) ا. ع. ماده آهوئی که بچه‌اش قوت گرفته‌باشد. ج: مشادن ومشادین.

مشدود (macdud) ص. ع. بسته شده وبند شده. وبند کرده شده.

مشدونة (macdunat) ا. ع. دختر نوجوان.

مشدوه (macduh) ص. ع. بیخود و سرگشته. و بازداشته شده.

مشذب (meczab) ا. ع. داسی که بدان خشاوه کنند. ج: مشاذب.

مشذب (mocazzab) ا. ع. درخت خشاوه کرده. و خرمابن دراز. واسب دراز خلقت. و مرد نیك دراز بالای نیك خوی. و فی نعته صلی الله علیه وآله: **اقصر من المشذب**.

مشر (mecr) ص. ع. **رجل مشر**: ص. ع. مرد نیك سرخ. و **بنو المشر** : نام بطنی از تازیان.

مشر (macr) م. ع. **مشر الشیء مشراً** (ازباب نصر): ظاهر کرد آنچیز را.

مشر (macar) ا. ع. مرد خرامان بناز. و **اذهبه مشراً** : دشنام داد اورا وهجو کرد ودشنام شنوانید اورا.

مشر (macar) م. ع. **مشر الشجر مشراً** (ازباب سمع) : برك وشاخ برآورد آن درخت. و **مشر الرجل** : خرامان‌رفت آنمرد وتکبر کرد.

مشر (macer) ص. ع. خرامان بناز ومتکبر.

مشراص (mecrâs) ا. ع. آهنی سرکج که درمیان شانه‌های خر زنند وبخلانند تاتند رود.

مشراط (mecrât) ا. ع. نیشتر. واول هر چیزی. وساز و ساختگی کار. ج: مشاریط. یق: **اخذ للامر مشاریطه**.

مشراق (mecrâq) ا. ع. آفتابگاه.

مشرب (macrab) ا. ع. جای آب خوردن وموضعی که مردمان ازآن آب‌میخورند. ج: مشارب. وآب.

مشرب (macrab) م. ع. **شرب شرباً و شرباً و شرباً و مشرباً و تشراباً**. ر. شرب (carb) و (cerb) و(corb).

مشرب (macrab) ا. پ. مأخوذاز تازی ـ مذهب ودین وآئین. وروش وطریقه. وخوی وطبیعت وسرشت و سیرت ومزاج. و **بد مشرب** : بد خوی. و **خوش مشرب** : خوشخوی. و **لطیف‌مشرب** : خوش طبع و متواضع.

مشرب (mocarrab) ص. ع. آمیخته. و نیك رنك گرفته. و **حروف مشرب** : عبارتند از روز وض وظ وذ.

مشربة (macrobat) ا. ع. آب خور و جای آبخوردن و موضعی که مردمان از آن آب میخورند. ج: مشارب.

مشربة (mecrabat) و (macrobat) ا. ع. زمین نرم همیشه گیاه. و دریچه و برواره. و پیش دالان. و بکشت آب. ج: مشارب.

مشربة (mecrabat) ا. ع. کوزهٔ آب وآنچه بدان آب خورند.

مشربه (macrebe) ا. پ. مأخوذ

ازتازی ـ کوزهٔ آبخوری وهر ظرفی که بدان آب خورند.

مشرة (macrat) ا ـ ص. ع. برگی مانا به برگ خرمابن که ازبیخ درخت عضاه و جز آن برآید. و شاخهٔ تازهٔ نو برآمده پیش از آنکه رنگ گیرد و درشت گردد. و جامهو پوشاک. وهربرگی پیش از آنکه منشعب گردد. و نام مرغی. و **اذن حشرة مشرة**: گوش نازک خوشنما. و **امراة مشرة الاعضاء**: زنی که اندام وی تازه وممتلی باشد.

مشرة (macrat) و (macarat) ا. ع. **ماحسن مشرة الارض**: چه بسیار نیکو است روی این زمین وگیاه آن. وکذلك: **ماحسن مشرة الارض**.

مشرج (mocarraj) ص. ع. خریطهٔ بند بسته.

مشرجع (mocarja') و **مشرجعة** (mocarja'at) ص. ع. دراز کرده شده. و **مطرقة مشرجعة**: خایسك آهنگری دراز و بی پهلو.

مشرح (macrah) ا. ع. فرج زن.

مشرح (mecrah) ا. ع. نام شخصی.

مشرح (mocarrah) ص. ع. گوشت کفانیده.

مشرح (mocarreh) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ کسیکه تشریح میکند.

مشرر (mocarrar) ص. ع. گوشت در آفتاب خشك کرده.

مشرز (mocarraz) ا. ع. مأخوذ از شیرازهٔ فارسی ـ هرچیزی که بعض آنرا به بعضی دیگر بسته وکنارهای آنرا شیرازه زنند و بهم منضم کنند.

مشرس (mocres) ص. ع. کسیکه دارای شترانی باشد که گیاه شرس میچرند.

مشرسة (mocresat) ص. ع. **ارض مشرسة**: زمینی که دارای گیاه شرس باشد.

مشرسفة (mocarsafat) ص. ع. **شاة مشرسفة**: گوسپندی که پهلوهای آن تاسر استخوان پهلویش سپید باشد.

مشرشر (mocarcer) ا. ع. شیر بیشه.

مشرط (mecrat) ا. ع. نیشتر.

مشرطح (mocarteh) و ـ (mo- cartah) ا. ع. روندهٔ درشهرها وسیاح.

مشرع (mocra') ص. ع. نیزهٔ راست کرده ونوك دار.

مشرعة (macra'at) و ـ (macro- 'at) ا. ع. جای بآب درآمدن. و جائی که ستوران آب میخورند. ج. مشارع.

مشرعة (mocra'at) ص. ع. **رماح مشرعة**: نیزه های راست کرده شدهٔ بسوی کسی.

مشرف (macraf) ا. ع. بلندیزمین. وجای بلند. ج. مشارف.

مشرف (mocraf) ا. ع. مناروبرج. وهرمنظری که بر لمندی باشد.

مشرف (mocref) ص. ع. نزدیك و وبالا برآمده. واز بالا بزیر نگرنده. وافراشته و بلند و رفیع. و کسیکه سرافرازی میکند و مهربانی مینماید. و **جبل مشرف**: کوه بلند و نمایان. و **قبر مشرف**: گور بلند که بسنگ و مانند آن بنا شده باشد و هو منهی عنه.

مشرف (mocref) ا. ع. نام کوهی.

مشرف (mocref) ا ـ ص. پ. مأخوذ از تازی ـ بلندو سر کوب و افراخته شده. وبلندبرآمده. ونمایان. ومفتش ودیده‌ور وناظر ونگرنده و بیننده. و صاحب منصبی در خزانه که تصدیق میکند درستی حساب را. و **مشرف بودن**: سرکوب بودن. و بلند و نمایان بودن. و دیده‌ور بودن.

مشرف (mocarraf) ص. ع. بزرگ.

مشرف (mocarraf) مف. پ. مأخوذ ازتازی ـ سرافرازی دهنده. و بزرگی دهنده. و سرافراز. و **مشرف ساختن** ویا **مشرف کردن**: سرافراز کردن. و سرافرازیدادن. و**مشرفشدن**: سرافراز شدن.

مشرفة (macrafat) ا. ع. بلندی زمین. وجای بلند. ج: مشارف.

مشرفی (macrafiyy) و ـ (macre- fiyy) ص. ع. منسوب به مشارف الشام.

مشرفیة (macrafiyyat) ص. ع. **سیوف مشرفیة**: شمشیرهائی که درمشارف شام میسازند.

مشرق (macraq) ا. ع. بمعنی مشرق و برآمدنگاه آفتاب (ولی کمتر استعمال میشود).

مشرق (macreq) ا. ع. برآمدنگاه آفتاب ضد مغرب. ج: مشارق.

مشرق (macreq) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ باختر و آنطرف از چهار طرف افق که آفتاب برمیآید وطلوع میکند. و **مشرق گشاده زال زر** ویا **مشرق گشاده بال زر**: صبح دمیده وآفتاب برآمده.

مشرق (mocreq) ص. ع. روشن وتابان.

مشرق (mocarraq) ا ـ ص. ع. گوشت خشكشدهٔ درآفتاب. وجامهٔ سرخ رنگ. وقلعهٔ گچ اندود. ومسجد خیف. وبازارطائف. ونمازگاه. و منه: **این منزل المشرق** ای مکان الصلوة.

مشرق (mocarreq) ا. ع. کسیکه گوشت درآفتاب خشك میکند. و آنکه بجانب شرق میرود وروی سوی مشرق میکند. المثل: **شتان بین مشرق ومغرب.**

مشرقان (macreqâne) ا. ع. به صیغهٔ تثنیه: مشرق تابستانی ومشرق زمستانی. قوله تعـالی: **رب المشرقین و رب المغربین.** و مشرق و مغرب. قوله تعالی: **یا لیت بینی و بینك بعد المشرقین.**

مشرقة (macraqat) و (macre-qat) و (macroqat) ا. ع. آفتابگاه.

مشرقی (macreqi) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ شرقی ومنسوب بمشرق.

مشرقین (macreqayn) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مشرق ومغرب.

مشرك (mocrak) ص. ع. شریك شده وانباز گردیده وعام.

مشرك (mocrek) ص. ع. آنکه شریك میکند و می پذیرد شرکت را.

مشرك (mocrek) ا. ع. کسیکه خدا را متعدد می پندارد. و کافر و ملحد و بت پرست. ج: مشرکون.

مشرك (mocrek) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ کسیکه شریك برای خدا قرار دهد وخدایان متعدد تصور کند. وبت پرست.

مشرك (mocarrek) ص. ع. شریك شده وعام. ونعلیکه برای آن شراك ساخته باشند.

مشرکون (mocrekuna) ع. ج. مشرك.

مشرکی (mocrekiyy) ا. ع. کافر ومشرك وملحد وبت پرست.

مشرکین (mocrekin) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مردمان بت پرست ومشرك.

مشرمط (mocarmet) ص. ع. جامهٔ پاره پاره.

مشروب (macrub) ص. ع. آشامیده شده.

مشروب (macrub) ا ـ ص. پ. مأخوذ از تازی ـ هرچیز آشامیده شده. وهرچیز آشامیدنی و قابل شرب. و آبخورده و آب داده شده. و **مشروب شدن**: آبخوردن و آب داده شدن. و **مشروب کردن**: آبدادن. و **مشروب ومأکول**: آب وغذا.

مشروبات (macrubât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ چیز های آشامیدنی وقابل شرب.

مشروح (macruh) ص. ع. بیان کرده شده ونمایان شده.

مشروح (macruh) ا. ع. شراب. و هرچیز آشامیدنی. و سراب.

مشروح (macruh) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ بیان شده وذکر شده. وظاهر شده. وشرح داده شده. ودر پیش بیان شده. و **بر منوال مشروح**: بنحو مذکور و طریقه‌ای که در پیش بیان شده. و **مشروح شدن**: ظاهر ونمایان شدن.

مشروحاً (macruhan) م‌ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ بادقت وتفصیل بیان شده.

مشروسة (macrusat) ص. ع. **ابل مشروسة**: شترانی که درلب آنها خارش باشد.

مشروص (macrus) ص. ع. بریده.

مشروط (macrut) ص. ع. نیشتر زده شده. و پیمان شده. و ملزم کرده شده. و تعلیق کرده شدهٔ چیزی بچیزی دیگر. وشرط شده.

مشروط (macrut) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ شرط شده و ملزم شده. و الزام کرده شده. وباشرطوپیمان. و**مشروط بودن**: دارای شرط و پیمان بودن. و معلق بودن.

مشروطات (macrutât) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ شرطها و چیزهای ملزم شده و الزام کرده شده.

مشروطه (macrute) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ مشروط.

مشروع (macru') ص. ع. آغاز کرده شده. و روا و جایز ومطابق شرع.

مشروع (macru') ا ـ ص. پ. مأخوذ از تازی ـ روا وجایز و موافق شرع. ویك قسم پارچهٔ آمیخته از ابریشم و پنبه که نماز گزاردن باآن روا و جایز است.

مشروعة (macru'at) ص. ع. **رماح مشروعة**: نیزه های راست کرده شدهٔ بسوی کسی.

مشروف (macruf) ص. ع. مغلوب به بزرگی.

مشروم (macrum) ص. ع. **مشروم الانف**: کفته بینی. وبریده بینی.

مشرونتن (macrunetan) فم. پ. بلغت زند وپازند: چیدن.

مشرحف (mocarheff) ص. ع. **غلام مشرهف**: کودك برهنه پای ژولیده موی برگردیده رنك.

مشریق (mecriq) ا. ع. آفتابگاه. و شکاف در که از آن شعاع آفتاب درآید. و دروازه‌ای در آسمان برای توبه.

مشش (macac) ا. ع. تندی که در خردگاه دست و پای ستور برآید و سخت گردد کمتر از سختی استخوان. وسپیدی که در چشم شتر عارض گردد.

مشش (macac) م. ع. **مششت الدابة مششاً** (ازباب سمع): مشش برآمد در دست وپای ستور.

مشص (mocess) ص . ع . **شاة مشص** : گوسپند کم شیر . وکذلك : **ناقة مشص** .

مشط (mact) ا . ع . دائم **المشط** : مرد متملق وچاپلوس .

مشط (mact) م . ع . **مشط الشیء مشطاً** (ازباب نصر) : درآمیخت آنچیز را . و **مشط الماشطة المراة** : شانه کرد موهای آنزن را مشاطه .

مشط (mact) و (mect) و (moct) و (macet) ا. ع . شانه و آنچه بدان مویها را یارابند . ج : امشاط ومشاط .

مشط (moct) ا. ع. کار چوب که وقت بافتن راست ایستاده دارند . و استخوان های پشت پای وشانهٔ کتف . وچوب پهنی که برسر خم گذارند . و داغی مرشتران را . و **مشط الذئب** : نام گیاهی .

مشط (macat) م . ع. **مشطت الناقة مشطاً** (از باب سمع) : شانهوار پیدا شد پیه درپهلوی آن ماده شتر . و**مشطت یده** : درشت گردید دست او از کار و یا خار ومانند آن در خلید در دست وی .

مشط (mocot) ا. ع. شانهومشط. ج : امشاط .

مشط (mocott) ا. ع. شانهومشط.

مشطب (mocattab) ص . ع . **سیف مشطب** : شمشیر شطبة دار . و **ثوب مشطب** : جامهٔ خط دار .

مشطبة (mocattabat) ا. ص. ع. گلیم ستبر نکنده زده. و**ارض مشطبة** : زمینی که سیل درآن اندك خط کرده باشد.

مشطة (mactat) ا. ع. شانه ای که ازچوب شمشاد ساخته شده باشد.

مشطة (mectat) ا. ع. نوع وهیئت شانه کردن . و **مشطة الرجل** : پشت پای.

مشطوب (mactub) ص. ع. **سیف مشطوب** : شمشیر شطبة دار . و **فرس مشطوب المتن والکفل** : اسب برآمده پشت وسرین ازفربهی .

مشطور (mactur) ص. ع. دو نیم شده .

مشطور (mactur) ا. ع. نان آبکامه اندوده شده . و باصطلاح عروض :شعری از بحر رجز که سه جزء از شش جزء آن را انداخته باشند .

مشظ (macz) م. ع. **مشظ البلد مشظاً** (ازباب نصر) : برگزید واختیار کرد آنشهر را . و **مشظ فلاناً** : برگرفت ازمال فلان چیزیرا .

مشظ (macz) و (macaz) ا. ع. آنچه ازخار دردست بخلد.

مشظ (macz) و (macaz) م. ع. **مشظت الدابة مشظاً و مشظا** ازباب سمع) ظاهرونمایانشد پیآن ستورازگوشت آن.

مشظ (macaz) م . ع . **مشظ مشظاً** (ازباب سمع) : سود خار ویاچوب را و خلید از آن چیزی در دست وی . و **مشظت یده** : خلیده شد خار در دستاو. **مشظ الرجل** : دوسرین آنمرد بهم برخورود وسائیده شد .

مشظ (macez) ص. ع. آنکه دردست وی خار ویاچوب خلیده باشد .

مشظة (maczat) ا. ع. خبرهای پنهان وهرچیز نامعروف ومشکوك .

مشظة (meczat) ا. ع. پارهای از هرچیزی .

مشظظ (moczzaz) ا. ع. **جاء مشظظاً** : آمد درحالیکه نزهٔ او نعوظ کرده بود.

مشظف (meczaf) ا . ع . کبکه

تعریض سخن بغیر قصد کند .

مشع (mc') م. ع. **مشع الرجل مشعاً** (از باب فتح) : ورزید وکسب کرد آنمرد و گرد آورد . و **مشع فلان** : نرم و آسان رفت فلان . و **مشعه** : ربود آنرا. و **مشع القطن** : غاز کرد آن پنبه را . و **مشع القثاء و نحوه** : خائید خیار و مانند آنرا . و **مشع الغنم** : دوشید آن گوسپندرا . و **مشع فلاناً بمنیهاو بوله**: انداخت فلان منی و یا بول خودش را . و **مشع فلاناً بالحبل وغیره** : زدفلانرا بریسمان و جز آن .

مشعال (mec'âl) ا. ع. خنورچرمین که دروی نبیذ کنند. ج : مشاعیل .

مشعان (moc'ânn) ص. ع. **رجل مشعان الرأس** : مرد ژولیده موی سر.

مشعب (mac'ab) ا. ع. راه و داغی است مرشترانرا . و **مشعب الحق** : راهی که حق را از باطل جدا سازد .

مشعب (mec'ab) ا. ع. برما ومته . وابزاری کهبدان ظروف شکستهرا مرمتمیکنند.

مشعب (moca''ab) ص . ع . وصلهشده وپینه زده. و نشان کرده شدهٔ بانشان شعب .

مشعبة (moca''abat) ص . ع. **قصعة مشعبة** : کاسهٔ پیوند خورده.

مشعبد (moca'bed) ا. ص. پ. مولد از اختلاط فارسی با تازی: شعبده باز. ج : مشعبدان .

مشعبدان (moca'bedân) پ. ج. مشعبد. و **مشعبدان حقهٔ سبز** : ماه وآفتاب. ونیز کواکب سیار .

مشعبذ (moca'baz) ص. ع مرد سحر کرده شده که در نظر وی چیزی در آید که آنرا اصلی نباشد .

مشعبذ (moca'bez) ص. ع. مرد شعبده باز.

مشعة (mec'at) ا. ع. پاره‌ای از پنبهٔ غاز کرده.

مشعث (moca''as) ا. ع. باصطلاح عروض یکی از دو متحرک وتد را گویند که افگنده شده باشد.

مشعر (mac'ar) ا. ع. درخت در زمین نرم که مردم درسایهٔ آن درگرما وسرما فرود آیند وپناه جویند. و آنجای که دروی قربانی کنند. ومعظم مناسک. و حاسه. ج: مشاعر.

مشعر (mac'ar) و (mec'ar) ا. ع. **مشعر الحرام**: نام مزدلفة است که امروز آبادان ودارای خانه‌ها است. و **مشعر**: بکسر میم لغتی است درآن.

مشعر (mac'ar) ا. پ. مأخوذ از تازی - حاسه.

مشعر (moc'er) ص. ع. آنکه خبر میدهد و آگاه میکند. وموی دار.

مشعر (moc'er) مف - پ. مأخوذ از تازی - خبر دهنده و آگاه کننده. و اشعار نماینده. و **مشعر کردن**: آگاه کردن و خبردادن.

مشعرانی (moc'arâniyy) ص. ع. موی دار.

مشعرة (mac'arat) ا. ع. جماعت شعراء واجتماع شاعرها.

مشعشع (moca'ca') مص. ع. شراب آب آمیخته. وسایهٔ پراکندهٔ تنک.

مشعل (mac'al) ا. ع. قندیل. و پلیته. ج: مشاعل.

مشعل (mac'al) ا. پ. ماخوذ از تازی - قندیل بزرک مشبک و پایه دار که شبها در جلو پادشاهان و امرا کشند و نیز در عروس کشی پیشاپیش عروس کشند.

مشعل (mec'al) ا. ع. پالونه. و خنوز ازچرم که دروی نبیذ کنند. ج: مشاعل.

مشعل (moc'al) ص. ع. افروخته شده.

مشعل (moc'el) ص. ع. آتش افروز و آنکه آتش میافروزد. و سوزان. وهر چیز پراکنده بهرجهتی. **وجراد مشعل**: ملخهای متفرق وپراکنده. یق: **جاءوا کالجراد المشعل**. وقولهم: **جاء فلان کالحریق المشعل**: آمد فلان مانند آتش سوزان.

مشعلة (mac'alat) ا. ع. جائیکه درآن قندیل ویا آتش باشد. ج: مشاعل.

مشعلة (moc'elat) ص. ع. **کتیبة مشعلة**: سواران پراکنده ومتفرق.

مشعلچی (mac'al-çi) ا. پ. کسیکه مشعل برمیدارد.

مشعل فروز (mac'al-feruz) وار مجهول. ص. پ. افروزندهٔ مشعل.

مشعل کشان (mac'al-kocân) ا. پ. کفران و ملحدان.

مشعله (mac'ale) ا. پ. مأخوذ ازتازی - فانوس. وقندیل ومشعل. و **مشعلهٔ خاوری** ویا **مشعلهٔ روز** ویا **مشعلهٔ صبح**: آفتاب عالمتاب. و **مشعلهٔ گیتی فروز**: آفتاب عالمتاب. وازالقاب آنحضرت صلی الله علیه و آله میباشد.

مشعله دار (mac'ale-dâr) ا. پ. آنکه مشعل برمیدارد ومشعلچی.

مشعنب (moca'nab) و (moca'-neb) ص. ع. **کبش مشعنب القرن**: گوسپندی که شاخ آن راست برآمده سپس بجانب گوش پیچ خورده باشد. وکذلك: **مشعنب القرن**.

مشعوذ (moca'vaz) ص. ع. سحر کرده شده و افسون زده.

مشعوذ (moca'vez) ص. ع. شعبده‌باز وافسونگر.

مشعور (mac'ur) و **مشعوراء** (mac'urâ') و **مشعورة** (mac'urat) م. ع. **شعر شعرآو مشعورآی مشعوراء و مشعورة**. ر. شعر.

مشعوف (mac'uf) ص. ع. دیوانه و شیفتهٔ دل رفته از جنون وبیم ومانند آن.

مشعوف (mac'uf) ص. پ. مأخوذ ازتازی - خوشحال وخوشدل وشیفته دل.

مشعون (mac'un) ص. ع. **شعر مشعون**: موی پراکنده و ژولیده. و **مجنون مشعون**: از اتباع است.

مشغ (macq) م. ع. نوعی از خوردن همچون خوردن خیار و جز آن. و زدن وعیناك ساختن. والفعل من نصر اوفتح.

مشغ (mecq) ا. ع. گلی (gel) سرخ که باآن رنك میکنند.

مشغب (mecqab) ص. ع. مرد فتنه انگیز.

مشغب (mocaqqeb) ص. ع. مرد بسیار فتنه انگیز.

مشغة (macqat) ص. ع. پاره‌ای از جامه ویا ازچادر کهنه. وقطعه‌ای از گل (gel) گردکرده که برآن خار نشانند وپس از خشك شدن کتان را باآن شانه کنند.

مشغزب (mocaqzeb) ص. ع. کشتی گیری که به بند شغزبیة حریف را برزمین میزند.

مشغل (mocqal) ص. ع. کاردار ومشغول درکار.

مشغل (mocqel) ص. ع. کسیکه درکار دارد خود را.

مشغلة (macqalat) ا. ع. کارو

باری که باز دارد شخص را از کار دیگر. ج : مشاغل.

مشغله (macqele) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ کار وبار وشغل و پیشة وکسب و معامله و دادوستد وهر چیزیکه شخص را به خود مشغول کند. وتماشا. وهنگامه. ومدرسه.

مشغنب (mocaqnab) و (-mocaq neb) ص. ع. **تیس مشغنب القرن** : گوسپندی که شاخ آن راست برآمده سپس بجانب گوش پیچ خورده باشد. و کذلك : **مشغنب القرن**.

مشغوف (macquf) ص. ع. دیوانه.

مشغول (macqul) ص. ع. درکار داشته شده.

مشغول (macqul) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ درکار. و متوجه و روی آور و کاردار. و بازداشته. و **مشغول بودن** ویا **مشغول شدن** : درکار بودن و کاردار بودن. و متوجه شدن و روی آور گشتن. و **مشغول داشتن** ویا **مشغول کردن** : بازداشتن و منصرف کردن.

مشغولی (macquli) و **مشغولیت** (macquliyyat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ اشتغال وشغل وپیشه وکار وعمل.

مشغوم (macqum) ا. ع. ماده شتر بسیار شیر.

مشفار (mecfâr) ا. ع. لب شتر.

مشفتر (mocfaterr) ص. ع. مرد موی برتن خاسته و مقشعر. و مستعد دامن برزده و برپای خاسته. وغبار برخاسته وبلند شده.

مشفح (mocaffah) ا. ع. محروم که بچیزی نمیرسد.

مشفر (macfar) و (mecfar) ا. ع. لب شتر وگاهی بطور استعاره در مردم هم گویند. ج : مشافر. المثل : **اراك بشر ماأحار مشفر** : یعنی ظاهر آن تو را بی نیاز میکند از سؤال باطن زیرا همینکه دیدی بشرة اورا اعم از آنکه فربه باشد ویا لاغر استدلال میکنی برکیفیت خوردن آ ن. و نیز **مشفر** : قوت و شدت. و قطعه‌ای از زمین وازریگ.

مشفر (mocaffer) ص. ع. **عیش مشفر** : عیش تنك و کم.

مشفشف (mocafcaf و -mocaf cef) ص. ع. سبك عقل وبدخوی. وکسیکه از غیرت لرزه و شوریدگی دروی بهم رسیده باشد.

مشفق (mocfeq) ص. ع. مهربان ونصیحت گر. وترسان وبیمناك.

مشفق (mocfeq) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ دوست مهربان ونصیحت‌گر وتیمناك.

مشفق (mocaffaq) ص. ع. **عطاء مشفق** : دهش کم واندك.

مشفقانه (mocfeqâne) م‌ف. پ. مأخوذ ازتازی ـ ازروی مهربانی و مرحمت.

مشفلة (mecfalat) ا. ع. شکنبه. ج : مشافل.

مشفوع (macfu') و **مشفوعة** (macfu'at) ص. ع. دیوانه.

مشفوف (macfuf) ص. ع. شفاف و روشن وتنك که از زیر آن چیزی پیدا و نمایان باشد.

مشفوه (macfuh) ص. ع. آنکه ازوی بالحاح وبسیار سؤال کرده باشند. و **ماء مشفوه** : آبی که برآن نوشندگان بسیار گرد آمده باشد. و کذلك : **طعام مشفوه**.

مشفوهة (macfuhat) ص. ع. کم و اندك. یق : **اتانا و اموالنا مشفوهة**.

مشق (macq) م. ع. **مشقت الابل الکلاء مشقاً** (ازباب نصر) : بهترین گیاه را چریدند شتران. و **مشق الطعام** : بیشتر از آنچه خورد ازطعام باقی گذاشت. و **مشق الثوب الجدید ساق صاحبه** : سوزش آورد پوشاك نو ساق پوشنده را. و **مشقت الجارية** (مجهولا) : باریك ودراز اندام گردید آن دخترك. ونیز **مشق** نوعی ازگائیدن. و بشتاب نیزه زدن. وبشتاب زدن. وخستن. و تازیانه زدن. و بشتاب خوردن. وسست خوردن. و نوشتن حروف. و موی شانه کردن. وکشیدن چیزیرا تابیازد ودراز گردد. و پاره کردن جامه را. و کم دوشیدن. وزه کشیدن تانرم گردد.

مشق (macq) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مشخ و مداومت در کار. وتخته ویا کاغذی که برآن خط نویسند.

مشق (macq) و(mecq) ا. ع. ـ گل (gel) سرخ.

مشق (mecq) ص. ع. **رجل مشق** : مرد سبك گوشت.

مشق (mocq) ع. ج. امشق و مشقاء.

مشق (macaq) م. ع. **مشق مشقاً** (از باب سمع) : رسید یك ران او به ران دیگر او.

مشق (mecaq) ع. ج. مشقة.

مشق (macaqq) ا. ع. شکاف میان دو کارة کس زن.

مشقأ (macqa') ا. ع. فرق سر.

مشقأ (mecqa') و **مشقا** (macqâ) ا. ع. شانه.

مشقاء (macqâ') ص. ع. مؤنث امشق: زنی که هردو شکم رانش بهم برخورده

باشد . ج : مشق .

مشقأة (mecqa'at) ا. ع . شانه و میل سرخار .

مشقة (macqat) ا . ع . نشان ریسمان در پای ستور . و دوری و گشادگی میان‌قوائم‌ستوروسم‌شکافته . وخراشیدگی‌سخت.

مشقة (mecqat) ا . ع . آنچه از موی و کتان و جز آن از شانه کردن افتد. وجامهٔ کهنه وپاره ازپنبه . ج : مشق .

مشقة (mocqat) ا. ع. سوزشی که از سائیده شدن جامهٔ نو دربدن عارض گردد. وبهم سائیدگی شکم رانها .

مشقة (macaqqat) ا . ع . سختی و دشواری . ج : مشاق..

مشقة (macaqqat) م . ع . **شق شقاً و مشقة**. ر. شق .

مشقت (macaqqat) ا. پ. مأخوذاز تازی_زحمت ومرارت ومحنت. وکفا (kafâ) و(kefâ). ورنج‌وآزار. وجهد وکوشش. ودرد واندوه . وآسیب . ونکبت ومصیبت. وسختی. و بدبختی . و **مشقت شدید** : سختی و زحمت بسیار. و **مشقت کشیدن** : رنج و آزار کشیدن. وصدمه خوردن وزحمت‌کشیدن. و **بامشقت** : بارنج وزحمت. و **بلامشقت**: بی‌زحمت .

مشقر (mocaqqar) ا . ع . خیك چرمین . و پنگان . ونام قلعه‌ای .

مشقص (mecqâs) ا. ع. پیکان پهن. و تیر پیکان پهن‌دار. وپیکان دراز. وتیر پیکان درازدارکه بدان وحوش‌را شکارکنند .

مشقص (mocaqqes) ا. ع. قصاب.

مشقق (mocaqqaq) ص. ع.شکافته وچاك زده و دریده .

مشقوح (macquh) ص . ع . مردود وملعون .

مشقوق (macquq) ص . ع . دریده وچاك زده و شکافته .

مشقولیه (macqulie) ا. پ. نام مادر زن وامق .

مشقی (macqi) ص. پ. مأخوذاز تازی – منسوب بمشق .

مشقی (mecqâ) ا.ع. شانه.

مشك (mack) ا . پ . پوست گوسپند که درست و بدون شکافتن از وسط کنده باشند خواه آنرا دباغی کرده ویا نکرده باشند ودر آن ماست و دوغ و آب و جز آن ریزند . و **مشك چرمی**: فرج زن .

مشك (meck) و (mock) ا. پ. ماده ای سیاه وبسیار معطر که محتوی در یك قسم کیسه است درزیر شکم یکنوع حیوانی شبیه به آهو که آنرا آهوی مشك گویند . و **مشك اذفر** : بهترین اقسام مشك. و **مشك تاتاری** : مشکی که از تاتارستان میآورند . و **مشك تبت** : مشکی که ازتبت میآورند . و **مشك زمین و یا مشك زمینی** : سعد . و **مشك نافه** : مشك خالص بی‌غش . و **مشك بستن** : دستها را در پس گردن بستن .

مشك (macakk) ا . ع . محل اتصال و پیوستگی .

مشكاة (meckât) ا . ع . سوراخ ناگذاره که چراغ دروی نهند .

مشكات (meckât) ا.پ. مأخوذ از مشکوة تازی و بمعنی آن .

مشكار (meckâr) ص. ع. **ناقة مشكار** : ماده شتر بسیار شیر .

مشكبار (mock-bâr) ص. پ. هر چیزیکه مشك از آن میبارد و پراکنده میگردد. وزلف معشوق .

مشكبو (mock-bu) و **مشكبوی** (mock-buy) درهردو واو مجهول ص. پ. هرچیز معطر وخوشبوی .

مشك بید (mock-bid) ا . پ . بیدمشك . وعود .

مشكدانه (mock-dâne) و (meck-dâne) ا. پ. دانه‌ای خوشبوی که سوراخ کرده برشته کشند . ونام لحن بیست ودویم از سی‌لحن باربد .

مشكدر (mack-dar) ا . پ . جانورکی‌که مشك آبراسوراخ کرده پاره‌میکند.

مشكدم (mock-dam) ا.پ. مرغی سیاه رنك در نهایت خوش آوازی .

مشكدوز (mack-duz) واو مجهول ا. پ. کسیکه خیك و مشك میدوزد .

مشكر (macekar) پ. کلمهٔ نهی یعنی شکار مکن .

مشكر (mocker) ص.ع. بستان پراز شیر .

مشكرة (mackarat) و (mocke-rat) ص. ع. **عشب مشكرة** : گیاهی‌که سبب‌میشود افزونی شیر را. وکذلك : **عشب مشكرة** .

مشكرة (mockerat) ص . ع . **عشب مشكرة** : گیاه شیری .

مشك رنگ (mock-rang) ص. ع. سیاه وبرنك مشك .

مشك سا (mock-sâ) ص . پ . مانند مشك .

مشكسار (mock-sâr) و **مشكساره** (mock-sâre) ص. پ. جای خوشبوی‌شدهٔ ازبوی مشك .

مشك سارا (mock-sârâ) ا.پ. مشك نفیس واعلا .

مشك سنج (mock-sanj) و

مشك سود (mock-sud) ص . پ .

آلودهٔ بمشك . و زلف معشوق . و مکتوب خوش و خوب .

مشکفام (mock-fâm) ص. پ. سیاه و برنك مشك. وزلف معشوق .

مشك فروش (mock-foruc) واو مجهول . ا. پ. آنکه مشك میفروشد .

مشك فروشان (mock-forucân) واو مجهول. پ. ج. مشك فروش. ومردمان خلیق ومهربان وخوشخوی .

مشك فشان (mock-facân)ص. پ. آنکه مشك می‌افشاند وپراکنده میکند . و **مشك فشان ازقضا** : کسیکه دروقت حرف زدن بوی خوش ازدهانش میآید .

مشکك (mockak) ا. پ. نام گیاهی که بتازی سعد گویند . و موش دشتی.

مشکك (mocakkak) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ شك کرده . در گمان ودر شك افتاده .

مشکل (mackol) ا. پ. دزدو راهزن.

مشکل (mockel) ص. ع. پوشیده وپنهان ومشتبه. ج: مشاکل .

مشکل (mockel) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ دشوار وسخت وصعب وزحمتدار . ودرهم وپیچدار ومغلق .

مشکل (mocakkal) ص. پ.مأخوذ ازتازی ـ صورت بسته و پیکرگرفته . ومرتب شده. و خوشگل وخوشنما و زیبا .

مشکلات (mockelât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ چیزهای دشوار و سخت و پیچدار ومغلق .

مشکل پسند (mockel-pasand) ص. پ. کسیکه چیزیرا بدشواری پسند کندو خوش آیند وی نباشد .

مشکل پسندی (mockel-pasandi) ا. پ. بدشواری پسند کردن .

مشکل کشا (mockel-kocâ) و **مشکل گشا** (mocel-gocâ) ص. پ. کسیکه دشواریها و سختیها را برطرف میکندو کارهای سخت را آسان میکند .

مشکل کشائی (mockel-kocâ'y) و **مشکل گشائی** (mockel-goca'y) ا. پ. آسان کردن کارهای دشوار وغالب آمدن بر آنها.

مشکل گذار (mockel-gozâr) و **مشکل گذر** (mockel-gozar) ص. پ. راهی که عبور ازآن سخت و دشوار باشد .

مشکله (mockele) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ مشکل .

مشکلی (mockeli) یای مجهول ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ کار دشواری .

مشکلی (mockeli) یای معلوم ا. پ. مأخوذازتازی ـ دشواری‌وسختی‌وصعوبت.

مشکمالی (mock-mâli) ا. پ. نام لحن بیست‌وچهارم ازسی لحن باربد.

مشك موی (mock-muy) ا. پ. موی سیاه.

مشکن (mackan) و (macekan) پ . کلمهٔ نهی از شکستن یعنی تندی مکن و آشفته مشو .

مشکناب (mock-nâb) ا. پ. مشك خالص و نفیس .

مشکنافه (mock-nâfe) ا. پ. گیاهی که تخم آن مانند مشك خوشبو میباشد .

مشك نقاب (mock-neqâb) ص. پ. زنی‌که روی‌خودرا ازنقاب سیاه پوشانیده باشد . ومعشوقه .

مشکنك (mockenak) ا. پ. پرنده‌ای کوچك و شبیه به کبك‌که پیوسته در کنار آب نشیند . وگودال عمیق و ژرف.

مشکو (macku) ا. پ. مصغرمشك یعنی مشك کوچك و مشکیچه .

مشکو (mocku) واو مجهول ا. پ. بت‌خانه وحرمخانهٔ پادشاهان . وخلوتخانهٔ خسرو وشیرین. و کوشك و بالاخانهٔ کوچك. و باغچه .

مشکو (mackovv) ص . ع. گله کرده شده .

مشکوة (meckât) ا. ع . مشکاة. ر. مشکاة .

مشکوار (mock-vâr) ص. پ. مشکبار .

مشکور (mackur) ص. ع. عمل مقبول شدهٔ در درگاه خدایتعالی جل شأنه . و **اللفت المشکور** بلغت اهالی مراکش : شلغم بزرك .

مشکور (mackur) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ سپاس داشته شده و ستایش شده. وستوده شده. وشکر کرده‌شده. وپاداش داده شده. وسزاوار ستایش وسپاس وحمد. و پسندیده‌وپذیره ومقبول ومطبوع وخوش آیند.

مشکوری (mackuri) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ شکر وسپاس وشکرگزاری و حق‌گزاری .

مشکوفه (mackufe) و **مشکوفی** (mackufi) ا. پ. نوعی از حلوای مغز بادام وشکر .

مشکوك (mackuk) ص . ع . گمان کرده شده و مبهم . ونیزه زده شده .

مشکوك (mackuk) ص . پ . مأخوذازتازی ـ گمان کرده شده ودرگمان و محتمل . و چم پریشی . وغیریقین وغیرمعلوم و غیر محقق . و شبهه دار . و احتمالی . و **مشکوك بودن** : درگمان بودن. و **مشکوك شدن** : درگمان شدن. و شك

کردن وشبه کردن .

مشکول (mackul) ا. پ. خیکچه ومشکیچه و مشک کوچک .

مشکول (mackul) ص . ع .

فرس مشکول : اسبی که دارای شکال یعنی پای بند باشد .

مشکول (mackul) ا. ع. به اصطلاح عروض هر رکنی که حرف دویم و حرف هفتم آنرا افکنده باشند مانند مستفعلن و متفعل و فاعلاتن و فعلات .

مشکوله (mackule) ا. پ. خیکچهٔ آب .

مشکوله (meckule) و (moc–kule) ا. پ. قدری اندک از مشک .

مشکوی (mockuy) و **مشکویه** (mockuye) در هردو واو مجهول ا. پ. بتخانه وبتکده . وحرمخانهٔ پادشاهان . وبساط پربها و خوشبوی که بروی تخت پادشاهی میگسترانند . ونام نوائی از موسیقی .

مشکوئی (macku'i) واومجهول ا. پ. نام نوائی از موسیقی .

مشکی (mecki) و (mocki) ص. پ. سرخ تیره و مایل بسیاهی .

مشکی (mockı) ص. ع. تسلی دهنده وخاموش کنندهٔ زاری و فغان را .

مشکی (mackiyy) ص . ع . گله کرده شده .

مشکیچه (meckije) ا. پ. نام گلی پرپر وسفید خوشبوی شبیه بگل سرخ و آنرا نسرین و مشکین وفادار نیزگویند .

مشکیچه (mackiçe) ا. پ. مشک خرد وکوچک .

مشکیدن (mockidan) فم . پ. جائیدن ونالیدن و شکایت کردن .

مشکیزه (mackize) ا. پ. مشکیچه ومشک کوچک .

مشکین (meckin) و (mockin) ص. پ. مشک آلود وسیاه وتیره . و**مشکین وفادار** : گل نسرین و مشکیچه .

مشکین پرند (meckin-parand) ص. پ. شب ویا ابر سیاه . وناله وزاری بد وزشت .

مشکین جو (mockin-jav) و **مشکین چاه** (mockin-çâh) و**مشکین چه** (mockin-çah) ا. پ. خالی که در رخ معشوق باشد .

مشکین حلقه (mockin-halqe) ا. پ. گیسوی سیاه .

مشکین ختام (mockin-xetâm) ص. پ. شرابی که درآخر بوی مشک کند .

مشکین خط (mockin-xat) ا. پ. خط سیاهی که تازه در رخ معشوق دمیده باشد .

مشکین سرشت (mockin-serect) ص . پ. هر چیزیکه دارای طبیعت مشک بود وبوی مشک کند .

مشکین سنان (mockin-senân) ا. پ. مژگان معشوق.

مشکین عذار (mockin-'ezâr) ص. پ. معشوقی که دررخ وی خال سیاه باشد.

مشکین فام (mockin-fâm) ص. پ. سیاه رنک .

مشکینک (mockinak) ا. پ. نوعی ازحلوا .

مشکین کلاه (mockin-kolâh) و **مشکین کله** (mockin-kolah) ا. پ. گیسوی معشوق وزلف و کاکل .

مشکین کلاه (mockin-kolâh) و **مشکین کله** (mockin-kolah) ص . پ. معشوق کلاه سیاه .

مشکین کمند (mockin-kamand) ص پ. زلف سیاه مانند مشک .

مشکین مثال (mockin-mesâl) ص. پ. شبیه بمشک ومشک مانند .

مشکین مهره (mockin-mohre) ا. پ. کرهٔ زمین .

مشگ (macg) ا. پ. مشک .

مشگ (mecg) ا. پ. مشک (meck) و (mock) .

مشل (macl) م . ع . **مشل مشلا** (ازباب نصر) : کم دوشید .

مشل (mecall) ص . ج . **حمار مشل** : خر بسیار رانده . و **رجل مشل**: مردسبک درحاجت . ونیکو صحبت خوشذات.

مشلح (mocallah) ص. ع. برهنه کرده شده .

مشلح (mocallah) ا. ع. جامه کن حمام یعنی آنجای ازحمام که جامه ازبرمی کنند.

مشلح (mocalleh) ص. ع. برهنه کننده .

مشلشل (mocalcal) ص . ع . چکاننده .

مشلل (mocallal) ا. ع. نام کوهی.

مشلل (mocallel) ص . ع. خر بسیار مایل بماده .

مشلوز (meccalavz) ا. پ. قسمی از زردالوی شیرین و نفیس .

مشلول (maclul) ص. ع. دست خوشیده، وخشک شده .

مشلی (mocallâ) ص . ع . نحیف ولاغر .

مشلیق (mecliq) ا. ع. کبکه در وقت خنده دهن را بسیار وا میکند .

مشم (mocemm) ص . ع. متنفر و بیزار .

مشما (mocammâ) ص. پ. ماخوذ ازتازی ـ مشمع و پارچهٔ اندوده شدهٔ از موم. و موم جامه .

مشمال (mecmâl) ا. ع. لحاف.

مشمت (mocammat) ص. ع.

ملك مشمت : پادشاه سلام وتحیت کرده شده.

مشمت (mocammet) ص. ع. کسیکه دعای خیرمیکند وتهنیت ومبارکباد میگوید.

مشمخر (mocamxerr) ا. ع. کوه بلند.

مشمذ (mecmaz) ا. ع. دستارسر.

مشمر (mocammer) ا. ع. مرد رسای آزموده کار ومجرب .

مشمرج (mocamraj) ا. ع. نیکو پرورش یافته . ولقب مردی .

مشمرق (mocamraq) ص . ع .

ثوب مشمرق : جامهٔ پاره پاره .

مشمس (mocammas) ص. ع. درآفتاب گذارده شده .

مشمش (macmac) و (mec- mec) ا. ع. زرد آلو ویا آلو .

مشمشا (macmacâ) ا. پ . بلغت زند : نوعی اززردآلو وقیسی .

مشمشة (macmacat) ا. ع. سبکی وشتابی.

مشمشة (macmacat) م . ع . خیسانیدن دارو در آب .

مشمشة (macmacat) و (mecmecat) ا. ع. یکدانه زردالو .

مشمع (mocamma') ص . ع . مومی. وانداخته شدهٔ درموم گداخته. واندود شدهٔ باموم .

مشمعة (macma'at) م . ع . **شمع شمعاً وشموعاً و مشمعة** . د. شمع .

مشمعة (mecma'at) ا. ع. شمعدان. ج : مشامع .

مشمعل (mocma'ell) ص . ع . مطلع برچیزی .

مشمعل (mocma'ell) ا. ع. ماده شتر شادمان وتیزرو . و مرد سبک وچالاك و زیرك و رسای در امور و خوش طبع . ومرد درازبالا . وشیر ترش . ونام کسی .

مشمعلة (mocma'ellat) ص. ع.

غارة مشمعلة : غارت ازهرجانب .

مشمعلة (mocma'ellat) ا. ع. ماده شتر دراز شتاب رو.

مشمل (mecmal) ا. ع. شمشیر کوتاهی که بجامه آنرا پوشند .

مشمل (mecmal) و **مشملة** (mec- malat) ا. ع. نوعی ازچادرکه برخودپیچند .

مشموط (macmut) ص.ع. درآمیخته.

مشموع (macmu') ص . ع .

مسك مشموع : مشك عنبر آمیخته .

مشمول (macmul) ا. ع. مرد خشنود و خوشخوی .

مشمول (macmul) ص . ع .

غدیر مشمول : غدیری که بادشمال برآن وزیده وسرد شده باشد . ونیز کسیکه بادشمال بآن رسیده باشد . ج : مشمولون . یق: **قوم مشمولون** . ونیز **مشمول** : عام وازهمه سو فراگرفته شده واحاطه کرده شده .

مشمول (macmul) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ عام بهمه . واز هرسو فرا گرفته شده واحاطه شده .

مشمولة (macmulat) ا . ع . شراب سرد . وشراب شمال وزیده .

مشمولة (macmulat)ص . ع .

نارمشمولة : آتشی که بادشمال برآن وزد.

مشمولون (macmuluna) ع . ج . مشمول .

مشموم (macmum) ص . ع . بوئیده شده .

مشموم (macmum) ا. ع. مشك.

مشموم (macmum) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ هرچیز بوئیده شده .

مشمئز (mocma'ezz) ص. ع. متنفر و رمنده . وناخوش دارنده. وترسان .

مشن (macn) م . ع . نوعی از زدن تازیانه . یق : **مشنه مشناً** (از باب نصر) . و **مشن وجهه** : خراشید روی آنرا : و **مشن جاریته** : گائید کنیزك خود را. و **مشن یده** : مالیددست خودرابچیزی درشت. و **مشن فلانا بالسیف** : بشمشیر زد فلانرا بطوریکه پوست برآمد . و **مشن مافی الضرع** : دوشید آنچه درپستان بود. و **امتشن منه مامشن لك** بصیغهٔامر یعنی بگیر ازاو هرچه بیابی . ونیز مشن: دادن .

مشنأ (macna') ص. ع. **رجل مشنأ** : مرد زشت روی اگرچه دوست باشد. واحد و جمع و مذکر و مؤنث در وی یکسان است . ونیز کسیکه مردم را دشمن دارد ویا مردم ویرا دشمن دارند.

مشنأ (macna') م . ع . **شنأ شنأ و مشنأ و مشنأة و مشنأة** . د . شنء (can') و (cen') و (con') .

مشناء (mecnâ') ص. ع. زشت‌رو. وآنکه مردم او را دشمن دارند ویا آنکه او مردم را دشمن دارد .

مشنأة (macna'at) و (macno'at) م.ع. **شنأ شنأ ومشنأة ومشنأة** . د. شنء (can') و (cen') و (con') .

مشنة (macnat) پوست رفتگی از اندام بواسطهٔ زدن. و **اصابته مشنة** : جراحتی برآن وارد آمد که پهن بود وگودی نداشت.

مشنج (mecanj) ا. پ. مگس سبز رنگ که برگوشت نشیند .

مشنج (mocanj) ا. پ. نوعی ازغله.

مشنج (mocannaj) ص. ع. ترنجیده شده.

مشنج (mocannaj) و (mocannej) ا. ع. از اعلام است.

مشنجة (mocannajat) ص. ع. فراخ و وسیع.

مشنخ (mocannax) ص. ع. **نخل مشنخ**: خرما بنی که از وی خارها را دور کرده باشند.

مشنط (mocannat) ا. ع. بریانی.

مشنف (mocannaf) ص. ع. آراسته شدهٔ باگوشواره.

مشنق (mocannaq) ا. ع. خمیر قطعه قطعه کردهٔ باروغن زیتون مالیده. یقال **لهم مشنق** ای مقطع.

مشنقة (macnaqat) ا. ع. محل آویختن. ودار وصلیب.

مشنگ (macang) ا. پ. دزد وراهزن. وقسمی از ریسمان.

مشنگ (macang) و (mocang) ا. پ. نوعی از غله که مشنج نیز گویند. و **مشنگ تلخ**: کرسنهٔ تلخ.

مشنگك (mocangak) ا. پ. دزد و راهزن.

مشنگك (mocangak) ا. پ. نوعی ازغله.

مشنو (macenov) و (mac-nov) پ. کلمهٔ نهی ازشنیدن یعنی گوش مده.

مشنو (macnovv) ص. ع. **رجل مشنو**: مرد دشمن داشته شده.

مشنوء (macnu') ص. ع. دشمن داشته شده اگرچه جمیل باشد.

مشنوءة (macnu'at) م. ع. **شنأ شنآ و مشنوءة** ر. شنء (can') و (cen') و (con').

مشنوع (macnu') ص. ع. مشهور درقباحت.

مشنوفة (macnufat) ص. ع. **ناقة مشنوفة**: ماده شتر مهار کرده.

مشنوق (macnuq) ص. ع. **رجل مشنوق**: مرد دراز بالا. و **بعیر مشنوق**: شتر بشناق بسته.

مشنی (macniyy) ص. ع. **رجل مشنی**: مرد دشمن داشته شده.

مشو (macv) ا. ع. داروی مسهل.

مشو (macav) پ. کلمهٔ نهی ازشدن.

مشو (macu) پ. کلمهٔ نهی ازشستن.

مشو (mocu) ا. پ. یك قسم غله مانند عدس.

مشو (macovv) ا. ع. داروی مسهل.

مشواذ (mecvâz) ا. ع. دستار سر. ج: مشاویذ.

مشوار (mecvâr) ا. ع. آلت انگبین گرفتن. ج: مشاویر. ودرون چیزی و بیرون آن. و معرب نشخوار و بمعنی آن. و جائیکه درآن ستور را بمعرض بیع درآورند. و منه: **ایاك والخطب فانها مشوار كثير العثار**. و چلهٔ کمان نداف. و نره و ذکر. و فربهی و خوبی تن. یق: **اخذت الدابة مشوارها**.

مشوارة (mecvârat) ا. ع. خانهٔ زنبور که ازوی انگبین گیرند. وکدوی عسل.

مشواع (mecvâ') ا. ع. آنچه بدان آتش تنور را بهم میزنند.

مشوال (mecvâl) ا. ع. سنگی که جهت آزمایش قوت و طاقت بردارند.

مشوذ (mecvaz) ا. ع. دستار سر. ج: مشاوذ. وپادشاه و مهتر.

مشور (macur) ص. ع. انگبین چیده شده واز کندو درآورده شده. **وشیء مشور**: چیز آراسته ومزین.

مشور (mecvar) ا. ع. آلتی که بدان انگبین چینند. ج: مشاور.

مشور (mocavvar) ص. ع. **ثوب مشور**: جامهٔ باگل کازیره رنك شده.

مشورة (macvarat) و (mac-vorat) و (macurat) ا. ع. کنگاش اسم من شاورته فی کذا مشاورة.

مشورت (macvarat) ا. پ. مأخوذ از تازی _ شور و کنگاش و کنگاج. و پند و نصیحت. و **مشورت کردن**: کنگاش کرون و رأی خواستن و تدبیر خواستن. و **مشورت طلب کردن** ویا **مشورت طلبیدن**: پندو نصیحت درخواست کردن.

مشوز (macuz) و **مشؤز** (mac'uz) ص. ع. بی آرام وترسناك.

مشوش (macuc) ا. ع. دستمال وهرچیزیکه بدان دست را پاك كنند.

مشوش (mocuc) ا. پ. روغن آمیخته شدهٔ باسپیدهٔ تخم مرغ.

مشوش (mocavvac) ص. ع. شوریده کار وپریشان کرده شده.

مشوش (mocavvac) ص. پ. مأخوذ ازتازی _ آشفته وپریشان و مضطرب و سرگردان. و بی آرام و بی آسایش. و شوریده ودرهم و برهم.

مشوش (mocavvec) ص. پ. مأخوذ ازتازی _ دریای هولناك وموج دار.

مشوع (macu') ص. ع. **ذئب مشوع**: گرك بسیار رباینده.

مشوف (macuf) ص. ع. **دینار**

مشوف : دینارجلاباقته. و **جمل مشوف**: شتر قطران ماليده .

مشوف (macuf) ا. ع. شتر تیز شده بگشنی . و شتر آراسته به پشم رنگین و جز آن .

مشوق (macuq) ص. ع. به آرزو آورده شده. و عاشق .

مشوقة (macuqat) ص . ع .

قربة مشوقة : خیك ایستادهٔ بدیوار .

مشوك (macuk) ص . ع . گرفتار بیماری شوکة ویاشری.

مشوك (mocvek) و **مشوكة** (mocvekat) ص . ع . بسیار خاردار . و

شجرة مشوكة : درخت بسیار خاردار.

و **ارض مشوكة**: زمین خار ناك و زمین خار بسیار رویانده .

مشول (mecval) ا. ع. غربال خرد. و داس خرد .

مشول (mocul) م.ع. **مشل لحمه مشولا** (ازباب نصر) : کم گردید گوشت آن.

مشوم (macum) ص. ع. باخال و خال‌دار. و **رجل مشوم** : مرد بدفال و ومرد بدفالی رسیده .

مشوم (macum) و **مشؤم** (mac'um) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ شوم و بدفال و نحس. و **مشوم اختر** : بد سرشت .

مشؤمه (mac'ume) ص . پ. مأخوذ ازتازی ـ بدفال و نحس وشوم .

مشؤوز (mac'uz) ص . ع . بی آرام وترسناك .

مشؤوف (mac'uf) ص. ع .

رجل مشؤوف : مرد ترسان و بیمناك .

مشؤوفة (mac'ufat) ص. ع .

رجل مشؤوفة : پای ریش‌سوختنی برآورده.

مشؤوم (mac'um) ص . ع .

رجل مشؤوم : مرد بدفال ومرد بدفالی رسیده. ج : مشائیم .

مشوه (macovvah) ص. ع. زشت روی . و چشم بد رسیده .

مشوی (macvi) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ بریان شده وبرشته شده .

مشوی (mocvi) ص . ع . آنکه گوشت را بریان میکند . و آماده میکند برای پختن .

مشوی (macviyy) ص . ع . بریان شده. و آنکه سنك وی خطا کرده‌باشد.

مشهبر (mocahbar) ص . ع .

مشهبر الرأس : پهن سر وکلان سر.

مشهد (machad) ا . ع. جای حاضر آمدن مردمان . و جای اثبات دعوا به شهود و گواهی اهالی. و محل شهادت وکشته شدن درراه خدا . ج : مشاهد .

مشهد (machad) ا. پ. ماخوذ ازتازی ـ شهادتگاه و قبرستان شهیدان . ونام شهری درخراسان در نزدیکی شهر قدیم طوس در محلی که آنرا سناباد میگفتند و چون مزار فایض الانوار حضرت امام ثامن علی‌بن موسی الرضا علیه آلاف التحیة والثنا در آنجا واقع شده آنرا مشهد مقدس میگویند .

مشهد (mochad) ص.ع. کشته شدهٔ درراه خدا. وکشته شدهٔ بی‌قصاص ودیه.

مشهد (moched) ص. ع. **امرأة مشهد** : زنیکه شوی آن در نزد وی حاضر باشد خلاف مغیبة .

مشهدة (machadat) و (macho-dat) ا. ع . جای حاضر آمدن مردمان . و محضر مردم . ج: مشاهد .

مشهدی (machadi) ا ـ ص . پ. لقب کسیکه مزار امام ثامن علیه الصلوة والسلام را زیارت‌کرده باشد. ومنسوب بشهر مشهد مقدس .

مشهر (mocahhar) ص . پ. مأخوذ ازتازی ـ منسوب بشهر وماه.

مشهرة (mocahharat) ص. ع.

حلة مشهرة : حلهٔ نگارین .

مشهرة (mocahharat) ا . ع. نام اسبی .

مشهود (machud) ص . ع . حاضر شده.

مشهود (machud) ا. ع. روز جمعه ویا روز عرفه ویا روزقیامت. قوله‌تعالی: **وشاهد ومشهود** : شاهد روزجمعه و مشهودروز عرفه ویا شاهد روز عرفه ومشهود روز قیامت .

مشهود (machud) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ آنچه دیده میشود و معاینه میگردد. و **مشهود شدن** : معاینه شدن .

مشهودة (machudat) ا. ع. نماز ویانماز مغرب ویانماز فجر .

مشهور (machur) ص . ع . معروف جای . ومذکور . وبزرك نام آور . ج : مشاهیر . وشمشیر برکشندهٔ از نیام .

مشهور (machur) ا . ع . نام اسبی .

مشهور (machur) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ آشکار شده و معروف گشته وشهرت کرده شده. ونیك شناخته شده وفاش کرده شده وشایع شده و روشناس گشته . و نامدار و نامور . و صاحب جلال وبزرگوار. و **مشهور عالم** : آنکه همهٔ مردمان ویرا میشناسند و خنیده.

مشهوریت (machuriyyat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ شهرت و روشناسی .

مشهوم (machum) ص . ع .

نیز خاطر چالاك، وترسان و بیمناك .

مشهی (mocahhi) ص . ع . برانگیزانندهٔ آرزوی نفس .

مشی (macy) م . ع . **مشی مشیاً و تمشاء** (از باب ضرب) : گذشت بر روی پایهای خود و رفت . و **مشی بالنمیمة مشیاً** : سخن‌چینی نمود. و **مشی فلان** : خداوند مواشی بسیار گردید فلان . و **مشی الرجل** : راه یافت آن مرد . و منه قوله تعالی : **نورا تمشون به** .

مشی (macy) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ روش و رفتن . و **مشی کردن** : راه رفتن .

مشی (maciyy) ا. ع. داروی مسهل.

مشیا (macyâ) ا. پ. بلغت زند : روغن گوسپند .

مشیأ (mocayya') ص. ع. مختلف. ومختل الخلقة .

مشیاط (mecyât) ص. ع. **ناقة مشیاط** : ماده شتر زود فربه شونده . ج : مشائیط .

مشیاع (mecyâ') ص. ع. **رجل مشیاع** : مردفاش کننده‌ای که راز را نتواند نگاهدارد .

مشیب (macib) پ. کلمهٔ نهی یعنی آشفته مگرد ودرهم مشو . و ملرز .

مشیب (macib) ا. ع. سپیدی موی وپیری .

مشئة (mace'at) و **مشیة** (maciyyat) م. ع. **شاء شیئاً ومشیئة و مشیة** . ر. شیء .

مشیة (macyat) ا. ع. یکمرتبه رفتن.

مشیة (mecyat) ا . ع . نوع رفتن، و هیئت رفتن و رفتار .

مشیة (maciyyat) ا . ع . ارادهٔ خداوند تبارك وتعالی. الحدیث : قال الرضا علیه السلام: **الابداع والارادة والمشیة اسماء ثلثة و معناها واحد .**

مشیت (maciyyat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ اراده وخواست خداوند عالم .

مشیج (macij) ص. ع. درهم و آمیخته . ج : امشاج . و **نطفة امشاج** : نطفهٔ مرد و نطفهٔ زن بهم آمیخته .

مشیح (mocih) ص . ع . **جمل مشیح** : شتر توانا و سریع . و نیز شتر پهن و برآمده سینه .

مشیح (mocih) ا. ع. مرد با کوشش در کار. ومردی که روباروی شخص ومتوجه وی باشد و مانع باشد چیزی را که پشت سر او بود .

مشیحی (macihâ) ا. ع. کارسخت و کاری که در آن مبادرت نمایند . و **هم فی مشیحی من امرهم** : یعنی ایشان درکاری هستند که در آن مبادرت میکنند ودر آن باهم آمیخته‌اند .

مشیخاء (macixâ') و **مشیخة** (macayxat) و (macixat) ع . ج . ج . شیخ .

مشید (macid) ص. ع. اندودشده ازگچ و آهك و جز آن . و افراخته . یق : **قصر مشید** : ای مرتفع .

مشید (mocayyad) ص. ع. شید اندود . واندود شدهٔ از گچ و آهك وجز آن. و افراخته شده و مرتفع . و **قصر مشید** ای مرتفع .

مشید (mocayyad) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ استوار ومحکم وافراخته.

مشید (mocayyed) ص. ع. به گچ و آهك وجز آن محکم کننده .

مشیدة (mocayyadat) ص. ع. افراخته و مرتفع . قوله تعالی: **فی بروج مشیدة** .

مشیده (mocayyede) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ استوار ومحکم وافراخته .

مشیر (mocir) ص . ع : بادست اشاره کننده . وهرچیزیکه بدان اشاره میکنند.

مشیر (mocir) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ مشورت کننده وتدبیر کننده . ووزیر وصاحب مشورت.

مشیران (mocirân) پ . ج . مشیر. و **مشیران سلطنت** : وزیران دانا و آگاه.

مشیرة (mocirat) ا . ع. انگشت سبابه.

مشیز (mocayyaz) ص . ع . **برد مشیز** : چادرخط‌دار سرخ .

مشیط (macit) و **مشیطة** (ma-citat) ص . ع . شانه کرده . یق : **لمة مشیطة** .

مشیع (maci') ص . ع . **اناء مشیع** : آوند پر .

مشیع (mecya') ا. ع . کینه‌ور پر از بخل و ناکسی.

مشیع (mocayya') ا. ع. شجاع و دلیر. و شتابکار و عجول.

مشیع (mocayya') ص . ع . مشایعت کرده شده .

مشیعة (maci'at) ا. ع. پاره‌ای از پنبهٔ غاز کرده .

مشیعة (maci'at) ا. ع. کدوی خشك میان تهی که زنان دروی پنبه نهند .

مشیعة (mocayya'at) ا . ع . گوسپندی که از جهت لاغری و ضعف محتاج آن باشد که کسی ازپس آنرا براند تابگوسپندان دیگر رسد.

مشیعة (mocayye'at) ا . ع . گوسپندی که از لاغری بدیگر گوسپندان نمیرسد واز پس آنها میرود .

مشیق (maciq) ا. ص. ع. جامهای که ازبسیاری پوشیدن کهنه شده باشد . واسب باریك میان . و **رجل مشیق** : مرد سبك گوشت .

مشیم (macim) ا . ع. باخال و دارای خال .

مشیم (macim) ا. ع. ج. مشیمة .

مشیمة (macimat) ا . ع . آتون یعنی پوستی که بچهٔ رحمی در وی می باشد . ج : مشیم و مشائم .

مشیمه (macime) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ آتون ومشیمه . و **مشیمهٔ عالم** : آفتاب ونیز آسمان .

مشین (macin) ص. ع. عیب‌دار و زشت .

مشین (mocayyan) ص . ع . دارای شأن ومرتبه وقدر .

مشیوحا (macyuhâ) و **مشیوحاء** (macyuhâ') ا . ع . زمینی که گیاه یشح روياند .

مشیوحاء (macyuhâ') ا . ع . کار سخت و کاری که در آن مبادرت نمایند . **وهم فی مشیوحاء من امرهم** : ایشان در کاری هستند که در آن مبادرت میکنند وباهم آمیخته‌اند .

مشیوخاء (macyuxâ') ع. ج. شیخ .

مشئوز (mac'uz) ص. ع. بی‌آرام وترسناك .

مشئوم (mac'um) ص. ع. مرد بدفال ومرد بدفالی رسیده .

مشیوم (macyum) ص . ع . دارای خال سیاه .

مشیئة (maci'at) م. ع. **شاء شیئاً و مشیئة** . ر. شیء .

مص (mas) ع . بجای کلمهٔ مصنف نویسند .

مص (mass) م. ع. **مصه مصاً** (ازباب سمع ونصر) : مکید آنرا .

مصاءكة (mosâ'akat) م . ع . سختی نمودن در کاری . یق : **ظل یصائکنی** ای یشادنی : یعنی همیشه سختی میکند در کار بامن .

مصأب (mes'ab) ص . ع . مرد سپر آب وپرشده از آب .

مصاب (mosâb) ص. ع. مصیبت رسیده ودلشکسته وغمناك و آزرده و شوریده. و روی‌داده وواقع‌شده . ودرك شده ورسیده . ودارا ومتصرف . وتیر به‌نشانه رسیده .

مصاب (mosâb) ا. ع. مصیبت. و ضعف عقل . و بنیاد . و نیشکر .

مصاب (mosâb) م . ع . **اصاب اصابة و مصاباً و مصابة** . ر. مصابة.

مصاب (mosâb) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ مصیبت زده و رنج رسیده .

مصاب (masâbb) ع. ج. مصب.

مصاباة (mosâbât) م. ع. **صابی رمحه مصاباة وصباء** : کج کرد نیزهٔ خود را برای زدن. و **صاباه البیت** : خواند برای‌او بیت‌راواست‌نکرد. و **صابی الکلام** : بر روشی که بایست جاری نکرد سخن را . و **صابی بناءه** : کج و مایل گردانید بنای آن را . و **صابی البعیر مشافره** : برگردانید آن شتر لبها را وقت آبخوردن . و **صابی السیف** : شمشیر را مقلوباً درنیام کرد. وکذا : **صابی الرمح**.

مصابة (mosâbat) ا . ع. مصیبت.

مصابة (mosâbat) م. ع. **اصاب زیداً الخطب اصابة و مصابة و مصاباً** : دردمند کرد زید را آن کار و مصیبت زده ساخت .

مصابح (masâbeh) ع. ج. مصبح.

مصابر (mosâber) ص . ع . آنکه امر به شکیبائی دوست خود میکند .

مصابرة (mosâbarat) م. ع. **صابر مصابرة و صباراً** . ر. صبار.

مصابیة (mosâbiyat) ا . ع . آسیب وآفت . وحادثه . و بدبختی .

مصابیح (masâbih) ع . ج . مصباح .

مصاتة (mosâttat) م . ع . **صات مصاتة و صتاتاً** . ر . صتات .

مصاح (mosâh) ا . ع . واحد مصاحات .

مصاحات (mosâhât) ا . ع . پوست شتر بچگان آگنده از کاه و جز آنکه برای ماده شتران شیرده حاضر میکنند تاگمان برندکه بچهٔ خود آنها است . مصاح واحدآن .

مصاحب (mosâheb) ص. ع . یار ورفیق . ورام پس‌از سختی و سرکشی .

مصاحب (mosâheb) ا . ع . نام اسبی .

مصاحب (mosâheb) ا ـ ص. پ . مأخوذ از تازی ـ هم صحبت و همنشین وهمدم . ویار ورفیق . ومحبوب. ودوست. و ملازم . . و **مصاحب شدن** : هم نشین شدن و هم صحبت گردیدن .

مصاحبة (mosâhabat) ص. ع. **صاحبه مصاحبة** : یار ورفیق اوشد . و ملازم اوگردید.

مصاحبة (mosâhebat) ص. ع زن دوست ورفیق .

مصاحبت (mosâhabat) ا . پ.

مأخوذ از تازی ـ هم‌صحبتی وهم‌نشینی وهمدمی وهمراهی. و ملازمت. و **مصاحبت‌کردن**: هم‌صحبتی کردن وباهم نشستن. و باهم صحبت کردن.

مصاحر (mosâher) ا. ع. آنکه آشکارا ودر صحرا باحریف خود جنگ کند نه بفریب. و آنکه هرکاررا آشکارا کند.

مصاحرة (mosâharat) م. ع.

صاحر مصاحرة وصحاراً. ر. صحار.

مصاحف (masâhef) ع. ج. مصحف (mashaf)و(meshaf)و (moshaf).

مصاخ (mossâx) ا. ع. یکنوع گیاهی که پوست وی مانا پیاز میباشد.

مصاخبة (mosâxabat) م. ع. سرزنش کردن به تندی.

مصاخد (masâxed) ع. ج. مصخدة.

مصاخف (masâxef) ع. ج. مصخفة.

مصاد (masâd) ا. ع. پشتهٔ بلند. و بالای کوه. وسخت‌تر و استوارتر جای از کوه. ومعقل. ج: امصدة و مصدان.

مصاداة (mosâdât) م. ع.

صاداه مصاداة وصداء: مدارا کرد باوی. و معارضه نمود باوی. و پوشانید اورا.

مصادر (masâder) ع. ج. مصدر.

مصادرة (mosâdarat) م. ع.

صادره علی کذامصادرة وصداراً: مطالبه کرد آنرا از وی. و **صادر فلاناً علی مال**: تاوان فرمود فلانرا برمال.

مصادره (mosâdere) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ جریمه وتاوان.

مصادع (masâde') ع. ج. مصدع (masda'). وج: مصدع (mesda').

مصادغة (mosâdaqat) م. ع.

صادغه مصادغة: نرمی کرد با او ومدارا نمود. ومعارضه کرد اورا دررفتار.

مصادف (mosâdef) ص. ع. آنکه می‌یابد کسیرا و ملاقات میکند.

مصادف (mosâdef) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ دوچار شده ومقابل گشته. و یافت گردیده. وبهم رسیده. و بهم برخورده. و **مصادف شدن**: دوچار شدن. و بهم رسیدن. وباهم ملاقات کردن. وناگهان یافتن.

مصادفة (mosâdafat) م. ع.

صادفه مصادفة: یافت او را وملاقات کرد اورا.

مصادفه (mosâdefe) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ ملاقات ومقابلی وروبرونی. و دوچار شدگی.

مصادقة (mosâdaqat) م. ع.

صادقه فی الحدیث مصادقة وصداقاً: راست گوئی کرد با او. و **صادقه فی المودة**: براستی دوستی کرد باوی.

مصادمة (mosâdamat) م. ع. همدیگررا کوفتن. وبهم زدن.

مصادمت (mosâdamat) و **مصادمه** (mosâdeme) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ صدمه وآسیب بهمدیگر. وبهمزدگی. وتصادم. وکوفتگی. وهجوم مبارزین.

مصار (mesâr) ع. ج. مصور.

مصار (masârr) ا. ع. روده‌ها و امعاء.

مصارة (mosârat) ا. ع. جای برآوردن اسب.

مصارة (mosârrat) م. ع.

صاره علی الشیء مصارة: اکراه کرد اورا برآنچیز.

مصارح (mosârah) ص. ع. هویدا و آشکارا.

مصارح (mosâreh) ص. ع. آنکه آشکارا میکند.

مصارحة (mosârahat) م. ع.

صارح صراحاً و مصارحة. ر. صراح.

مصارحة (mosârahat) ا. ع. صراح. ر. صراح (serâh) و (sorâh).

مصارع (masâre') ع. ج. مصرع.

مصارع (mosâre') ص. ع. کشتی گیر.

مصارعة (mosâra'at) م. ع.

صارعته مصارعة: کشتی گرفتم او را.

مصارعت (mosâra'at) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ کشتی گیری وجهد وکوشش برزمین افگندن حریف. وهم‌چشمی. و باهم برابری و درآویختگی باهم. و **دم مصارعت کردن** و یا **دم از مصارعت زدن**: دلیری کردن وگستاخی نمودن باهم چشمی و برابری دیگری.

مصارف (masâref) ع. ج. مصرف.

مصارف (masâref) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مصرفها و خرجها. و **مصارف بیجا**: خرجهای نامناسب و غیر لازم. و **مصارف شادی**: خرج عروسی. و **مصارف ضروری**: خرجهای لازم و واجب.

مصارمة (mosâramat) م. ع. جدا کردن یکی را از دیگری. وبریدن وترک کردن.

مصاری (masâri) و (masâriyy) ع. ج. مصری.

مصاریع (masâri') ع. ج. مصراع.

مصاریف (masârif) ع. ج.

مصروف .

مصارین (masârin) ع . ج . مصران . وج . ج . مصیر .

مصاص (mosâs) ص . ع . خالص ازهر چیزی و واحد وجمع دروی یکسان است . بق : **هو مصاص قومه وهم مصاص الاقوام** .

مصاص (mosâs) ا . ع . گرامی نژاد و پاکیزه گوهر . بق : **انه لمصاص** : ونام گیاهی .

مصاص (massâs) ص . ع . مکنده .

مصاصة (mosâsat) ا . ع . هر آنچه مکیده شود . وچیز خرد و اندک .

مصاطب (masâteb) ع . ج . مصطبة (mestabat) و (mastabat) .

مصاعب (masâ'eb) ا . ع . دشواریها و سختیها .

مصاعد (masâ'ed) ع . ج . مصعد .

مصاعرة (mosâ'arat) م . ع . **صاعر خده مصاعرة وصعاراً** : کج گرداند روی خود را از تکبر .

مصاغ (mosâq) ص . ع . ریختگی وقالبی .

مصاف (masâf) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مقام جنگ و رزمگاه . و جنگ . و **روز مصاف** : روز جنگ .

مصاف (masâff) ع . ج . مصف .

مصاف (mosâff) ص . ع . صف زدۀ مقابل هم . و صفه های مقابل هم ساخته شده . بق : **هو مصافی** : یعنی صفهٔ او مقابل صفهٔ من است . الحدیث : **کان صلی الله علیه و آله مصاف العدو** .

مصافات (mosâfât) ا . ع . دوستی خالص وصداقت براستی .

مصافاة (mosâfât) م . ع . **صافاه مصافاة** : راست وخالص کرد دوستی واخوت او را .

مصافات (mosâffât) ا . ع . جنگها و رزمها .

مصاف آزموده (masâf-âzmude) ص . پ . آزمایش شدهٔ در نبرد و جدال .

مصافة (mosâffat) م . ع . **صافوهم فی القتال مصافة** : صف بسته ایستادند در جنگ . ونیز **مصافة** صفه را در مقابل صفه ساختن .

مصافح (mosâfeh) ا . ع . مردی که زنا کند بازنی خواه آزاد باشد آن زن و یا کنیز .

مصافحة (mosâfahat) م . ع . **صافحه مصافحة** : دست او را گرفت . و **صافحها صفاحاً** . ر . صفاح .

مصافحه (mosâfehe) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ دست یکدیگر را گرفتن از روی دوستی و صداقت و تکان دادن دست و روی هم را بوسیدن .

مصافق (mosâfeq) ا . ع شتری که گاه براین پهلو وگاه بر آن پهلو خوابد .

مصافقة (mosâfaqat) م . ع . **صافقت الناقة مصافقة** : درد زه گرفت آن ماده شتر را . و **صافق بین جنبیه** : ازاین پهلو بآن پهلو گردید . و **صافق بین ثوبین** : پوشید یکی از آن دو جامه را روی دیگری .

مصافی (masâfi) ع . ج . مصفی . و ج . مصفاة .

مصافی (mosâfi) ا . ع . دوست خالص . ومعشوق .

مصاقبة (mosâqabat) م . ع . **صاقب مصاقبة و صقاباً** . ر . صقاب .

مصاقل (masâqel) ع . ج . مصقلة .

مصالة (masâlat) م . ع . **صال صالاً و صولاً و مصالة** . ر . صال . ونیز صول .

مصالة (masâlat) و (mosâlat) ا . ع . آبیکه از پنیر برآید بواسطهٔ فشردن . و آبیکه ازماست بیرون تراود . و آنچه ازخم وزخم بزهد .

مصالت (masâlet) ع . ج . مصلت .

مصالح (masâleh) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ دارو های مانند هیل و دارچینی و ریشهٔ جوز و خلال بادام و پسته و خلال مرکبات و زعفران و گوشت قیمه کرده با لپهٔ نخود وبرنج که در کپاو جز آن آگنده کنند . و **مصالح بنائی** : گچ و آجر و آهک و خشت و هر چیزیکه در بنای عمارت لازم است . و نیز **مصالح** هر چیزی اجزای آنچیز . و نیز **مصالح** : طراز و سجاف و حاشیه ویراق طلا ونقره . ونیز مصلحتها وپندها .

مصالح (masâleh) ع . ج . مصلحة .

مصالحة (mosâlahat) م . ع . **صالح مصالحة وصلاحاً** . ر . صلاح .

مصالح دار (masâleh-dâr) ص . پ . خوراکی که دارای مصالح بود . و آنکه دارای مصالح بنائی باشد .

مصالح گزار (masâleh-gozâr) ا . پ . مصلحت گزار .

مصالحه (mosâlehe) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آشتی وصلح .

مصالی (masâli) ع . ج . مصلاة (maslât) و (meslât) .

مصالیت (masâlit) ع . ج . مصلات .

مصالیق (masâliq) ا . ع . سنگهای بزرگ . و شتران سبک و چالاک .

مصام (masâm) و **مصامة** (masâmat) ا. ع. ایستادنگاه اسب .

مصامد (masâmed) و **مصامید** (masâmid) ع . ج . مصماد .

مصامص (mosâmes) ا ـ ص . ع . خالص از هر چیزی . و **فرس مصامص** : اسب استوار بند اندام . و **انه لمصمص** : او گرامی نژاد و پاکیزه گوهر است .

مصان (massân) ص . ع . **رجل مصان** : مردی که از ناکسی شیر گوسپند مکد .

مصان (massân) و **مصانة** (massânat) ع. کلمهٔ دشنام است که بمرد گویند : **یا مصان** و بزن گویند: **یا مصانه**: یعنی ای مکندهٔ تلاق مادر .

مصانع (masâne') ع . ج . مضع . و ج . مصنعة (masna'at) و (masnoat).

مصانع (masâne') ا. ع. قریه‌ها. و کوشکها و قلعه ها . قوله تعالی: و **تتخذون مصانع لعلکم تخلدون** .

مصانع (mosâne') ص. ع. کسی که آسان فرا میگیرد کاری و چیزیرا .

مصانعة (mosâna'at) م . ع . آسان فراگرفتن کار . و نرمی کردن و مدارا نمودن . و رشوت دادن . المثل : **من صانع بالمال لم یحتشم من طلب الحاجة** . و نیز **مصانعة** : تمام نیاوردن اسب رفتاری را که دارد گویا مداهنه میکند باشخص در بذل رفتار خود .

مصاوب (masâveb) ع . ج . مصوبة .

مصاولة (mosâvalat) م . ع . **صاوله مصاولة وصیالا وصیالة** : حمله کرد براو و برجست .

مصاهاة (mosâhât) م. ع. **صاهی الفرس مصاهاة و صهاء** : برجست برپشت اسب و سوار شد .

مصاهرة (mosâharat) م . ع . **صاهرهم و صاهر فیهم وصاهر الیهم مصاهرة و صهاراً** : داماد ایشان گردید .

مصاهرت (mosâharat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ دامادی و قرابت وخویشی .

مصائب (masâ'eb) ع . ج . مصیبة .

مصائب (masâ'eb) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مصیبتها و مشقتها و اندوهها .

مصایة (mosâyat) ا . ع . شیشهٔ خرد . وچینه دان بزرك مرغ .

مصایحة (mosâyahat) م . ع . **صایحوا مصایحة و صیاحاً** : همدیگر را آواز کردند .

مصائد (masâ'ed) ع. ج. مصید. (mesyad) و مصیدة (mesyadat) و مصیدة (masidat) .

مصائر (masâ'er) ع. ج. مصور.

مصائص (masâ'es) ع . ج . مصوص .

مصائف (masâ'ef) ع . ج . مصیف .

مصایفة (mosâyafat) م . ع . بازار کردن در تابستان . و خرید و فروخت و معامله نمودن با کسی در تابستان .

مصب (masabb) ا . ع . موضع ریختن آب . ج . مصاب .

مصباح (mesbâh) ا. ع. چراغ. و کاسهٔ بزرك که صبوحی کنند با آن . ج . مصابیح . و ماده شتری که تا آفتاب بلند نشود از خوابگاه برای چریدن برنخیزد . و سنان نیزه .

مصبح (masbah) ا . ع . جای صبح کردن. وهنگام صبح کردن

مصبح (mesbah) ا. ع. کاسهٔ بزرك که بدان صبوحی کنند . ج: مصابح .

مصبح (mosbah) ا. ع. بامداد. وجای بامدادی. و هنگام بامدادی .

مصبح (mosbah) م. ع. **اصبحنا مصبحاً** : صبح کردیم و بامداد کردیم . کمایقال امسینا ممسی یعنی شام کردیم. قال **الحمد لله ممسانا و مصبحنا بالخیر** قبل و هما مصدران و موضعان کالمدخل والمخرج .

مصبع (masba') و **مصبعة** (masba,at) ا. ع. تکبر و خودبینی .

مصبغ (mosbeq) ا. ع. خرمابنی که غورهٔ آن بپختن درآمده باشد .

مصبغ (mosabbaq) و **مصبغة** (mosabbaqat) ص. ع. **ثوب مصبغ و ثیاب مصبغة** : جامه و جامه‌های رنگین.

مصبغة (masbaqat) ا. ع. جای رنگرزی و رنگرزخانه .

مصبو (masbovv) ص . ع . وزیده شدهٔ از باد صبا .

مصبوب (masbub) ص . ع . ریخته شده . ومحو شده و نابود گشته .

مصبور (masbur) ص . ع . آنکه او را جهت کشتن بازداشته باشند .

مصبورة (masburat) ا ـ ص . ع . سوگند و یمین . و نفس بازداشته شده و زن بازداشته شدهٔ برای کشتن .

مصبوع (masbu') ص . ع . متکبر ومغرور و خودبین .

مصبوغ (masbuq) ص . ع . رنك کرده شده .

مصبی (mosbi) و **مصبیة** (mos-biyat) ص . ع . زن بچه دار. وزنی که

آشفتگی میکند برای محبت وعشق .

مصة (mossat) ا.ع. **مصة المال**: خالص و برگزیدهٔ ازمال .

مصت (mast) م . ع **مصت الجارية مصتاً** (ازباب نصر) : گائید آن کنیزك را . و **مصت الناقة** : بدست بیرون آورد آب گشن را از زهدان آن ماده‌شتر .

مصتم (mosattam) ا.ع. کوچه‌ای که دررو نداشته باشد . و کوچهٔ ناگذاره . و نیز وادی بی‌دررو .

مصتم (mosattam) ص. ع. **شیء مصتم** : چیز محکم و استوار . و **الف مصتم** : هزار کامل و تمام .

مصتیت (mestit) ا. ع . مرد رسای در کارها .

مصح (mash) م . ع . **مصح الشیء مصحاً ومصوحاً** (ازباب فتح) : رفت آنچیز وسپری شد. و **مصح الندی** : تراوید تری . و **مصح بالشیء** : برد و ربود آنچیز را . و **مصح النبات** : برگردید رنك شکوفهٔ آن گیاه . و **مصح الظل** : کوتاه شد سایه . و **مصح الثوب** : کهنه شد آن جامه . و **مصحت الدار** : مندرس، شد آن خانه وسپری شد اثر آن . و **مصحت اشاعر الفرس** : استوار شد بیخ مویهای گرداگرد سم آن اسب و از شقاق و ترکیدن مأمون گشت . و **مصح الله مرضك** : بگرداند خدای بیماری ترا . ونیز **مصح و مصوح** سپری گردیدن شیر ماده شتر .

مصح (masah) م . ع . **مصح الظل مصحاً** (ازباب سمع) : کم‌وتنك گردید سایه .

مصح (mosehh) ا. ع. صاحب اهل ومواشی تندرست .

مصحاب (meshâb) ص . ع . مطیع و فرمانبردار و منقاد .

مصحاة (meshât) ا.ع. خوروپیاله . و پیالهٔ نقره گین .

مصحب (moshab) ص . ع . دیوانه . و پوستی که موی و پشم برآن باقی باشد . یق : **زق مصحب** .

مصحب (mosheb) ص. ع. رام شدهٔ پس ازسختی . و رمیدگی . و مرد راست رونده که درنك نکند و بط فی مایل نشود . و آبی که بروی چغر لاوه باشد . وپدر پسر بالغ شده‌ای کمانا پدر باشد . و مرد دارای رفیق مصاحب . وکسیکه منع میکند .

مصحب (mosheb) و (moshab) ص. ع. مرد صاحب خطرات و وسواس .

مصحبة (moshabat) ص . ع . **قربة مصحبة** : مشك پشم دار .

مصحة (masahhat) و (masehhat) ص . ع . سبب تندرستی . یق : **الصوم مصحة** . وکذا السفر . وکذلك : مصحة .

مصحح (mosahhah) ص . ع . درست شده و صلاح شده. ودرست ساخته‌شده . وشفا یافته وتندرست شده. وتمام ساخته‌شده.

مصحح (mosahheh) ص . ع . درست کننده و اصلاح کننده و تصحیح کننده .

مصحر (mosher) ص. ع .کسی که بصحرا بیرون می‌شود .

مصحر (mosher) ا . ع . شیر بیشه .

مصحصح (mosahseh) ا . ع. درست در دو تی ومحبت . وکسی‌که کارهای باطل میآورد و مرتکب آنها میگردد

مصحف (moshaf) و (mashaf) و (meshaf) ص . ع . نامه‌های فراهم آورده شده .

مصحف (moshaf)(mashaf)و(meshaf) ا.ع. قرآن‌مجید. و کراسهٔ تابناك . ج : مصاحف.

مصحف (mashaf) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کراسه . وقرآن‌مجید. و **مصحف بغلی**: قرآن کوچك جیبی. و **مصحف یاقوت**: قرآن بخط یاقوت .

مصحف (mosahhaf) ص. ع . خطا شدهٔ در نبشته .

مصحف (mosahhaf) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ لفظی که بتغییر نقطه لفظ دیگر خوانده‌شود چون‌عیدوعبدوتوشه وبوسه وجزآن .

مصحنة (meshanat) ا . ع . یك قسم آوندی مانندکاسه .

مصحوب (mashub) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ همراه شده و همراه کرده شده و همراه ـ رفیق و یار .

مصحی (moshi) ص . ع. **یوم مصح** : روزگشادهٔ بی ابر .

مصحیة (moshiyat) ص . ع . **سماء مصحیة** : آسمان‌گشادهٔ بی‌ابر .

مصخ (masx) م . ع . **مصخه مصخاً** (از باب نصر و فتح) : بر گردانید روی آنرا . لغة فی مسخ . و **مصخ الشیء** : گرفت آنچیز را . و برکند آن چیز را . ونیز مصخ بدترکردن . و برکشیدن شاخ و برگ را .

مصخدة (masxadat) ا . ع . نیم روزگرم . ج. مصاخد .

مصخر (mosxer) ص . ع . **مکان مصخر** : جای سنگ‌ناك.

مصخفة (mesxafat) ا. ع . بیل آهن . وکلنگ . ج : مصاخف .

مصد (masd) م . ع . **مصد الصبی امه مصداً** (ازباب نصر) : شیر

مکید بچه از پستان مادرخود . و **مصد فلان جاریته** : گائید فلان کنیزک خودرا. و **مصدالشیء** : مکیدآن چیز را . و **مصد السحاب** : غرید آن ابر . و **مصد فلانا** : خوار وذلیل کرد فلان را . و **مصدالبرد** : سخت شد سرما . وکذلك الحر .

مصد(masd)و(masad) ا . ع . پشتهٔ بلند . ج : مصدان . و سختی سرما . و سختی گرما .

مصد(masad) م.ع. **مصدالبرد مصداً** (ازباب نصر) : سخت گردید سرما و کذلك الحر .

مصداق(mesdâq) ا . ع . آلت صدق چیزی . یق :**هذامصداق هذا** .

مصداق(mesdâq) ا . پ . مأخوذ ازتازی — وافق چیزی. و گواه وگواهی و دلیل راستی سخن . و چیزی که مردم آنرا راست دانند و فریبورگه

مصدان(mosdân) ع . ج . مصد(masd)و(masad) . و ج : مصاد .

مصدة(masdat) ا . ع. باران . یق : **ماصابتنا مصدة** . وسرما . یق : **ماوجدناالهذاالعام مصدة** .

مصدح(mesdah)ص . ع. بسیار بانگ کننده از مردم و جزآن .

مصدر(masdar) ا . ع . محل بازگشت از آب و ازحج . ج : مصادر . و منه : **مصادر الافعال** . و نیز رجوع و بازگشت و انصراف .

مصدر(masdar) م . ع. باز گشتن (والفعل من ضرب و نصر) .

مصدر(masdar) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ منشأ و اصل و بنیاد و سرچشمه و منبع . وجای بازگشت و محل بر آمدن و محل صدور .

مصدر(mosder) ا . ع . نام ماه جمادی اول .

مصدر(mosaddar) ا .ع . مرد سخت قوی سینه . و کسی که خوی وعرق تا بسینهٔ وی رسیده باشد . وسپیدی سرسینهٔ گوسپند . و سپیدی سر سینهٔ اسب. ومیش سیاه سینه سپید بدن . و اسب سابق و در گذرنده . و تیر ستبرسینه . و اولین تیر قمار که بی علامت و نشان باشد . و شیریشه . وگرگ .

مصدر(mosaddar) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ مقدم داشته شده و در صدر واقع گشته و در اول و ابتدا آورده شده . و **مصدرشدن** : درصدرواقع شدن ودر اول و ابتدا آورده شدن .

مصدری(masdari) ص . پ . متعلق و منسوب بمصدر .

مصدع(masda') ا . ع . راه نرم درزمین درشت . ج: مصادع .

مصدع(mesda') ا . ع . پیکان پهن دراز . ج : مصادع . ونام مردی .

مصدع(mesda') ص . ع . **خطیب مصدع** : خطیب بلیغ . و **رجل مصدع**:مردرسای در کارها.

مصدع (mosadda')ص . ع . گرفتار دردسر .

مصدع(mosadda') ا . ع . نام شمشیری .

مصدع (mosdde') ص . ع . کسی که جدا جدا میکند . و آنکه درد سر می رساند .

مصدع(mosadde') ص . پ . مأخوذ از تازی ـ هر چیزی که درد سرآورد و آزار رساند و اذیت کند . و **مصدع شدن** : درد سر آوردن و اذیت کردن . و زحمت رسانیدن . و **مصدع اوقات شدن** :زحمت رسانیدن و آزاردادن .

مصدغ (mosaddaq) ص . ع . **بعیرمصدغ**:شتری که ماین چشم وگوش وی را داغ کرده باشند .

مصدغة(mesdaqat) ا . ع . ناز بالش .

مصدق(masdaq)و(mesdaq) ا . ع . **شجاع ذو مصدق**:دلیر بی باك و بی پروا . و **جوادذومصدق**:اسب راست تك وراست روش . و کذلك : **شجاع ذو مصدق** و **جوادذومصدق** .

مصدق(mosaddeq)ص.ع. صدقات گیرنده .

مصدق(mosaddeq) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ تصدیق کننده و آنکه تصدیق کند دیگری راو گواهی دهد صداقت و راستی دیگری را .

مصدق(mosaddaq)ص.ع صدقه کننده . ر.متصدق .

مصدقات(mosaddeqât)و**مصدقین** (mosaddeqina) ع . قال فی المعیار فی التنزیل ان المصدقین والمصدقات من اصدقوا و الاصل تصدقوا علی تفعل فقلبت التاء صاداً وادغمت فی مثلها واجتلبت الهمزة لیصح الابتداء .

مصدقین(mosaddeqin) ا . پ مأخوذ از تازی ـ کسانیکه گواهی دهند راستی و صداقت کسی را .

مصدور(masdur) ص . ع . دردمند سینه .

مصدوع(masdu') ص . ع . دردمندسر .

مصدوغ(masduq) ص . ع . **بعیر مصدوغ** :شتری که در صدغ وی داغ باشد .

مصدوق(masduq) ص . ع .

تصدیق کرده شده وراست .

مصدوقة (masduqat) ا . ع . راستی .

مصدوم (masdum) ص . ع . کوفته .

مصر (masr) م . ع . مصر - **الناقة مصراً** (از باب نصر): باسر سه انگشت دوشید آن ماده شتر را. و یا باسبابه و ابهام دوشید. و دوشید آنچه درپستان وی بود از شیر . **ومصر - الفرس** (مجهولا): تك برآورده شد آن اسب .

مصر (mesr) ا . ع . پرده و حاجز میان دوچیز . و حد میان دو زمین . ج: مصور . یق: **اشتریت الدار بمصورها** . و نیز مصر: آوند . و شمشیر . و گل سرخ . و شهرستان . ج : امصار .

مصر (mesr) ا . پ . مأخوذ از تازی - مملکتی که واقع شده است در شمال شرقی افریقا و تا چندی قبل ازاین در تحت تبعیت دولت عثمانی بود ولی اکنون امارتی است مستقل که امیر آنرا خدیو مینامند و این مملکت دارای پانزده میلیون جمعیت است و آن قسمتی از آن که مشروب از رود نیل میگردد بسیار حاصلخیز است و شهرهای عمدهٔ آن قاهره و اسکندریه و دمیاط و پرت سعید . و **مصر زلیخاپناه**: قالب و جسد آدمی که پناه و ملجأ روح است .

مصر (moserr) ص . ع . آن که عزیمت کاری می کند و ثبات و دوام میورزد برآن کار .

مصر (moser) و (moserr) ص . پ . مأخوذ از تازی - ایستادگی کنندهٔ درکار .

مصراة (mosarrât) ص. ع . میش که آنرا ندوشند تا شیر در پستانش جمع شده و درنظر مشتری بزرگ نماید .

مصراح (mesrâh) ا . ع . ماده شتری که شیر آن کف نکند .

مصراد (mesrâd) ص . ع . رجل **مصراد**: مرد توانای برسرما . و ناتوان بر سرما . وسرمازده . و **سهم مصراد**: تیردر گذرنده . و**ارض مصراد**: زمین بی آب وگیاه .

مصراع (mesrâ') ا . ع . یك نیمه از شعر . ویك لنگه از دو لنگه در . ج : مصاریع .

مصراع (mesrâ') ا . پ . مأخوذ از تازی - یك نیمهٔ شعر .

مصراعان (mesrâ'âne) ا . ع . بصیغهٔ تثنیه : دو نیمهٔ ازشعر .

مصران (mesrâne) ع . بصیغهٔ تثنیه: شهر کوفه و شهر بصره .

مصران (mosrân) ع . ج . مصیر .

مصران (mosrân) ا . ع . **مصران الفار**: قسمتی از خرمای هیچکاره .

مصرب (mesrab) ا . ع . خنوری که در وی شیر نهند .

مصرة (masarrat) ا . ع . مجرای بول . و مجاری تحت شکم .

مصرة (moserrat) ص . ع . **ناقة مصرة** : ماده شتری که شیر ندهد .

مصرح (mosarreh) ص . ع . کسی که آشکارا سخن میگوید . و **یوم مصرح** : روزبی ابر و باد .

مصرخ (mosrex) ص . ع . فریاد رس ویاری گر .

مصرد (mosrad) ص . ع . **سهم مصرد** : تیری که خطا کرده باشد .

مصرد (mosarrad) ص . ع . **شراب مصرد**: شراب کم داده .

مصرد (mosarred) ص . ع . آن که اندك عطا میکند .

مصرع (masra') ا . ع . جای افگندن . وجای کشتی . ج : مصارع .

مصرع (masra') م . ع . **صرع صرعاً وصرعاً و مصرعاً** : ر . صرع (ser') و (sar') .

مصرع (mesra') ا . ع . یك نیمه از شعر . ویك تختهٔ از دو تختهٔ در .

مصرع (mesra') ا . پ . مأخوذ از تازی - یك نیمهٔ ازشعر .

مصرع (mosarra') ص . ع . بر زمین افگنده .

مصرع (mosarre') ص . ع . آن که بسختی برزمین میافگند .

مصرعان (mesra'âne) ا . ع . بصیغهٔ تثنیه : دو لنگهٔ در .

مصرف (masraf) ا . پ . مأخوذ از تازی - خرج و صرف . وقیمت . و فایده . ومحل خرج و**بی مصرف** : بی فایده و هیچکاره .

مصرف (masref) ا . ع . محل صرف وخرج . و محل بازگشت . و خلاص و رهایی از بدبختی . ج : مصارف

مصرف (mosref) ص . ع . صرف کننده . و خرج کننده .

مصرف (mosref) ا . پ . مأخوذ از تازی - اسراف کننده . و خرج کننده . و بی‌جا خرج کننده .

مصرف (mosarref) ص . ع . زینت دهندهٔ کلام .

مصرم (masrem) ا . ع . جای تنك که توجه بشتاب ازآن گذرد .

مصرم (mesram) ا . ع . داس خشاوه .

مصرم (mosrem) ص . ع . مرد محتاج بسیارعیال . وصاحب گلهٔ شتران .

مصرمة (mosarramat) ا . ع . ماده شتری که سر پستان وی را ببرند تا

سوراخ پستان بدگشته شیر آن خشک شود وگاه پستان آنرا ببیبی داغ کنند و بدان جهت شیروی منقطع گردد .

مصرور (masrur) ص . ع . سرما زدهٔ ازگیاه . ودرکیسه نهاده و کیسه کرده شده . و **حافرمصرور** : سم تنگ و یا ترنجیده .

مصرورة (masruret) ص . ع . **دراهم مصرورة** : درمهای درکیسه نهاده . و **ناقة مصرورة** : ماده شتر با پستان بند .

مصروع (masru') ص . ع . صرع زده .

مصروع (masru') ا . ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ کسیکه گرفتار بیماری صرع باشد . و **مصروع خاوری** : آفتاب درمحل برآمدن و فرورفتن .

مصروف (masruf) ص . ع . **شراب مصروف** : شراب خالص بی آمیغ . ج : مصاریف .

مصروف (masruf) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ صرف شده و خرج شده .

مصروفة (marufat) ص ع . **خمر مصروفة** : می خورده شده .

مصروم (masrum) ص . ع . بریده شده وقطع شده .

مصری (mesri) ص . پ . منسوب و متعلق بمصر مانند قلم و شمشیر و تریاك و نبات . و نیزمردم مصر .

مصری (mesriyy) ص . ع منسوب ومتعلق بمصر . و **حمار مصری** : خرشهری . ج : حمرمصار وحمرمصاری .

مصری مار (mesri - mâr) ا . پ . نیزه و سنان مصری .

مصط (mast) م . ع . **مصط مافی الرحم مصطاً** (از باب نصر) : بدست بیرون آورد آب گشن را از زهدان .

مصطاد (mostâd) ص . ع . شکار کننده .

مصطاد (mostâd) ا . ع . شیر بیشه .

مصطار (mostâr) ا . ع . می وشراب .

مصطار (mostâr) و **مصطارة** (mostârat) ا . ع . می ترش .

مصطاف (mostâf) ص . ع . کسی که تابستان درجایی اقامت می کند .

مصطاف (mostâf) ا . ع . جای تابستانی .

مصطب (mostabb) ص . ع . ریخته شده و پراکنده شده .

مصطبة (mastabat) . (mestabat) ا . ع . دوکان مانندی که برآن نشینند . ومحل اجتماع مردمان . ج : مصاطب .

مصطبح (mostabeh) ص . ع . صبوحی کننده . و آنکه چراغ می افروزد

مصطبر (mostaber) ص . ع . آنکه شکیبایی میکند . و آنکه از پی میرود .

مصطبه (mestabe) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ میخانه ومیکده .

مصطح (mestah) ا . ع . دشت بی گیاه . و جائی که برای خرمن و کوفتن خرمن هموار کنند .

مصطخب (mostaxeb) ص . ع . **ماء مصطخب الآذی** : آب با بانك و آواز موج .

مصطخد (mostaxed) ص . ع . آنکه در آفتاب راست مایستد .

مصطخم (mostaxem) ص . ع . آنکه راست برپای بایستد .

مصطدم (mostadem) ص . ع . تصادم کننده .

مصطر (mostarr) ص . ع . **حافر مصطر** : سم تنگ و یا ترنجیده .

مصطرب (mostareb) ص . ع . آنکه اندك اندك شیر را در مشك فراهم می کند و میگذارد تا بخسبد و ترش گردد .

مصطرد (mostared) ا . ع . مرد سخت خشم وگلوگرفته شدهٔ ازخشم .

مصطرع (mostara') ا . ع . جای کشتی گرفتن وکشتی جای .

مصطرع (mostare') ص . ع . کشتی گیر و آنکه کشتی میگیرد .

مصطرف (mostaref) ص . ع . مشغول و ساعی و کارکن .

مصطع (mesta') ا . ع . مرد فصیح و بلیغ .

مصطف (mostaff) ص . ع . صف بسته . و صف زده . و بنظم مرتب شده و فراهم شده .

مصطفق (mostafeq) ص . ع . جنبنده و مرتعش .

مصطفوی (mostafavi) ص . پ . منسوب بمصطفی .

مصطفوی (mostafaviyy) ص . ع . منسوب و متعلق بمصطفی .

مصطفی (mostafâ) ص . ع . برگزیده .

مصطفی (mostafâ) ا . ع . از نامهای آنحضرت صلی الله علیه و آله .

مصطکا (mastakâ) و (mostakâ) ، **مصطکاء** (mastakâ') و (mostakâ') ا . ع . مصطکی .

مصطکی (mastaki) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ یکنوع سم سقزی خوش بو و شبیه بکندر که آنرا اراه و پلاجور و

رماس ورماست و کبه نیز گویند. و درخت آنرا وکشك و ولمشك نامند.

مصطلب (mostaleb) ص. ع. کسی که از استخوان روغن بیرون میکند.

مصطلح (mostalah) ص. ع. . با هم متحدشده . و با هم فراهم گشته.

مصطلح (mostalah) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ اصطلاح شده و معنای لفظی سوای معنی اصلی آن که همهٔ مردم بر آن اتفاق دارند . و معنایی که در محاورات مردم معمول باشد و معنای متداولی .

مصطلحات (mostalahât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ الفاظی که درمحاورات مردم معمول ومتداول باشد .

مصطلق (mostaleq) ص . ع . گشنی که بانك میکند . و **بنو المصطلق**: نام گروهی از تازیان خزاعة .

مصطلم (mostalem)ص . ع . از بیخ برکنده .

مصطلی (mostali) ص . ع . کسیکه خود را بآتش گرم میکند .

مصطنع (mostane') ص . ع . گیرندهٔ احسان و انعام . و آنکه عطا میکند و احسان می‌نماید .

مصطهر (mostaher) ص . ع . گدازنده . و آنکه پیه و مغز استخوان و مانند آنرا میخورد .

مصع (mas') م . ع . **مصع البرق و غیره مصعا** (از باب فتح) : درخشید برق و جز آن . و **مصعت الدابة بذنبها** : جنبانید آن ستور دم خود راوزد با آن. **ومصعت المراة**: بچه انداخت آن زن .و **مصع الطائر بذرقه**: پیخال افگند آن مرغ . **ومصع بسلحه علی عقبه**: بر پاشنهٔ خود رید ازترس و بیم و یا از شتابزدگی.

و **مصع فی مروره** : شتاب گذشت . و یا دم جنبان و سخت دوید . ونیك شتافت .

و **مصع الحوض بماء قلیل** : با آب اندك ترکرد حوض راو بشاشید . **ومصع فی الارض**: رفت درزمین . و **مصع فلان**: بشمشیر و یا بتازیانه زد فلان و نیز اندك زد وسه چهار ضربه‌بیش نزد . **ومصع الفرس**: رفت آن اسب . **ومصع فؤاد فلان** :رفت دل فلان ازترس ویااز شتابزدگی . و **مصع ضرع الناقة** : بآب سرد زد پستان ماده شتر را.و **مصعت الابل**: رفت شیرآن شتران. ونیز**مصع و مصوع**: رفتن شیر از پستان ماده‌شترو برگشتن آن . و رفتن و سپری شدن سرما وهر چیزی .

مصع (mas')و(mase') ص . ع . **رجل مصع** :مرد بسختی شمشیر زن . و یا مرد استوار اندام توانا . ویا پیرزخاو . ویا بازی کنندهٔ با مخراق . و کذلك : **رجل مصع** .

مصع (mosa') ا . ع . **مصع العصفور** : نرهٔ گنجشك .

مصع (mosa') و (mos') ع . ج .: مصعة (mosa'at) و (mos'at) .

مصعاد (mes'âd) ا . ع . طابی که بدان برخرمابن برآیند .

مصعب (mos'ab) ا . ع . گشن وگشنی که هنوز زیر بار و یا سواری نیامده باشد . و شترسرکش. و نام مردی .

مصعب (mos'eb) ص . ع . خداوند شتران سرکش .

مصعة(mos'at) و(mosa'at) ا . ع . باردرخت عوسج. ج : مصع (mos') و(mosa') . و نام مرغی سبز رنك .

مصعتج(mosa'taj) ا . ع.راست ایستاده . و درست . و تابان .

مصعتل (mosa'tal) ص . ع . **رجل مصعتل الراس** : مرد دراز سر .

مصعد (mas'ad) ا . ع . محل بر آمدن و محل عروج وصعود ودرجه‌ومرتبه.و نردبان و زینه . ج : مصاعد .

مصعد(mas'ad) ص . ع.برآمده و صعودکرده .

مصعد(mos'ed) ص . ع.روندهٔ در زمین خلاف مخدر که راجع است .

مصعد (mosa''ad) ص . ع . **شراب مصعد** :شراب گرم شده بآتش.

مصعد(mosa''ad) ص . پ . ماخوذ از تازی ـ تصعید شده . و سوخته و افروخته‌شده . و پاك شده و خالص گشته .

مصعر (mos'ar)ص.ع. **قرب مصعر**: سیرشب سخت.

مصعفق (mos'afeq) ص . ع . مرد لاغرجسم .

مصعلك(mosa'lak) ص . ع . **رجل مصعلك الراس** : مردگردسر.

مصعن(mos''an) و **مصعنة** (mosa''anat) ص. ع . باریك ولطیف.

مصعنب(mosa'nab)ص.ع. خرد سر.ومنقبض و ترنجیده .

مصعنة(mosa''annat)ص.ع. **اذن مصعنة** : گوش تیز وستیخ.

مصعنج(mosa'naj) ا.ع .راست وگرد. و تیر صیقل‌داده .

مصعنفر(mos'anfer) ص . ع . **رجل مصعنفر** : مرد رسای درکار ها . و **حمار مصعنفر**:خر رمیده از ترس وبیم .

مصعوف(mas'uf) ص . ع . لرزه‌گرفته ازبیم و یا ازسرما .

مصغبة(masqabat) ا.ع.گرسنگی. وحاجت .

مصغر (mosaqqar) ص . ع . اسم تصغیر شده

مصغر (mosaqqer) ص . ع . خرد گرداننده .

مصغرة (mosqerat) ص . ع . **ارض مصغرة** : زمینی که گیاه وی کوتاه باشد .

مصغوراء (masqurâ') ص . ع . ج : صغیر .

مصغی (mosqâ) ص . ع . مایل شدهٔ بطرفی . وقولهم **هو مصغی اناؤه** دربارهٔ کسی گویند که از بهره و نصیب وی کم کرده باشند .

مصغی (mosqi) ص . ع . کسی که گوش میدهد .

مصف (masaff) ا . ع . جای صف زدن . وجای صف زدن درجنك . ج : مصاف .

مصفاة (mesfât) ا . ع . پالونه و ترش پالا . ج : مصافی .

مصفح (mosfah) ا - ص . ع . مایل چیزی . الحدیث : **قلب المؤمن مصفح علی الحق** . و پهن از هرچیزی . وآنکه هردو جانب سروی پست و پیشانی برآمده باشد . وکج . وروی نرم و نیکو . و بینی که استخوان آن معتدل باشد . و سری که دوصدغ وی فرو رفته و مابین پیشانی و پس گردن آن دراز باشد . و هردلی که درآن ایمان ونفاق فراهم آمده باشد . و تیرششم از تیرهای قمار . و**سیف مصفح** : تیغ پهناور . وکذلك : **صدر مصفح** .

مصفح (mosaffah) ا - ص . ع . پهن و عریض . و**رجل مصفح الراس** : مرد پهن سر . و **سیف مصفح** : شمشیر پهن .

مصفحاً (mosfahan) ا . ع . **ضربه بالسیف مصفحاً** : پهنای شمشیر زد اورا .

مصفحات (mosaffahât) . ع . ج . مصفحة (mosaffahat) و (mosaffehat) .

مصفحة (mosaffahat) ا . ع . گوسپندی که وی را نادوشند تا بزرك پستان و پر شیر نماید .

مصفحة (mosaffahat) و (mosaffehat) ا . ع . شمشیر . ج : مصفحات .

مصفر (mosfer) ص . ع . تهی دست ومحتاج .

مصفر (mosfarr) ص . ع . زرد .

مصفر (mosaffar) ص . ع . گرسنه .

مصفر (mosaffer) ص . ع . **فلان مصفر استه** : فلان بسیار تیز دهنده است .

مصفرة (mosafferat) ا . ع . گروهی که علامت ونشان آنها زردی باشد .

مصفعانی (masfa'âniyy) ص . ع . **رجل مصفعانی** : مرد سیلی زننده .

مصفور (masfur) ص . ع . گرسنه . وکسی که صفرا در وی جمع شده باشد . و آن که شکم او زردآبناك بود .

مصفوف (masfuf) ص . ع . صف زده .

مصفی (mesfâ) ا . ع . پالونه و ترش پالا . ج : مصافی .

مصفی (mosaffâ) ص . ع . صاف شده .

مصفی (mosaffi) ص . ع . آن که صاف میکند .

مصقر (mosaqqar) ا . ع . رطب که برآن شیرهٔ خرما ریزند تا تر و تازه بماند .

مصقع (mesqa') ص . ع . خطیب بلیغ وبا بلند آواز . وآنکه درنماند درسخن و بسته نشود بروی کلام .

مصقعة (mosqe'at) ص . ع . **ارض مصقعة** : زمین پشك زده شده .

مصقل (masqal) ا . پ . مأخوذ از تازی - ابزاری که بدان جلا میدهند و صیقل میزنند و زنك چیزی را میزدایند و بزداغ نیز گویند .

مصقل (mesqal) ص . ع . **خطیب مصقل** : خطیب بلیغ ، مقلوب مصلاق است .

مصقلة (masqalat) ص . ع . نام مردی .

مصقلة (mesqalat) ا . ع . آلت زدودن زنك وصیقل دادن . ج : مصاقل .

مصقور (masqur) ص . ع . زده شده .

مصقوعة (masqu'at) ص . ع . **ارض مصقوعة** : زمین پشك زده شده که در آن شبنم باشد .

مصقول (masqul) ص . ع . صیقل شده وجلا داده شده .

مصك (masakk) ص . ع . شترمرغی که در رفتن بندهای پایهای آن بهم برخورد . و **رجل مصك** : مردی که زانوها و بندهای پای آن مضطرب و متزلزل باشد .

مصك (mesakk) ا . ع . مغلاق وکلیدان .

مصك (mesakk) ، **مصكة** (mesakkat) ص . ع . قوی و توانا ازمردم وجزآن .

مصل (masl) ا . ع . ترف و آبی که از پنیر بیرون آید پس از پختن و فشردن .

مصل (masl) م . ع . **مصل مصلا** (از باب نصر) : تراویدوروان گردیدوچکید . و **مصل لفلان من حقه** : جدا گردید برای فلان حق او . و **مصل ماله** : تباه کرد مال خودرا و بنابایست خرج کرد آنرا . و**مصلت استه** : چکید از است وی . و**مصل الشیء مصلا ومصولا** : چکیده شدآن چیز . و**مصل**

اللبن : قرار داده شد آنچیز در خنوری از برگ خرما و یا سفال تا آب آن بچکد ، و **مصل الاقط** : کشک ساخت یعنی ریخت آنرا در خنوری از برگ خرما و جزآن تا آب وی بچکد .

مصل الجرح : اندک روانشد چیزی از زخم . و **مصل الماء من اللبن مصولا** : جدا گردید آب از شیر .

مصلا (mosallâ) ا . پ . مأخوذ از تازی - نمازگاه و جای نماز و مسجد . و عیدگاه . و عیدگاه شیراز . و سیرگاه . و حصیر و بوریایی که بر آن نماز میخوانند و

مصلاء ('maslâ) ا . ع . زن باریک رش دست .

مصلاة (maslât) ص . ع . **ارض مصلاة** : زمینی که در آن صلیان فراوان باشد .

مصلاة (maslât) و (meslât) ا . ع . دام . ج : مصالی .

مصلات (meslât) ا . ع . مرد رسای در امور . ج : مصالیت .

مصلاد (meslâd) ا . ع . ماده شتر کم شیر . و ماده شتربچه دار بی شیر .

مصلادة (meslâdat) ا . ع . ماده شتر کم شیر .

مصلاق (meslâq) ص . ع . **خطیب مصلاق** : خطیب بلیغ .

مصلال (meslâl) ص . ع . **طین مصلال** : گل خشک شدهٔ سخت گشته که بانگ می کند .

مصلب (mosallab) ص . ع . **ثوب مصلب** : جامهٔ با نقش چلیپا .

مصلب (mosalleb) ا . ع . خرمای خشک .

مصلة (mesallat) ا . ع . آوندی که در آن شراب را صاف کنند .

مصلت (mes'at) ا . ع . مرد رسای در امور . ج : مصالت .

مصلت (moslat) ص . ع . شمشیر از نیام برکشیده .

مصلت (moslet) ص . ع . آنکه شمشیر از نیام برمیکشد .

مصلح (moslah) ص . ع . آماده و مهیا . و اصلاح شده و درست گشته .

مصلح (mosleh) ص . ع . بصلاح و نیکویی آورنده . و نیکویی کننده . و موافق و مناسب .

مصلح (mosleh) ا . ع . از اعلام است .

مصلح (mosleh) ص . پ . مأخوذ از تازی - کسی که درست میکند و بند و بست میدهد و آراسته میکند . و نیکویی میکند . و آنکه اصلاح میکند و بهتر مینماید . و شفابخش و میانجی و صلحدهنده و آشتی دهنده . و داور و حاکم . و موافق و مناسب بدن و مزاج .

مصلحة (maslahat) ا . ع . نیکی . ج : مصالح .

مصلحة (maslahatan) م . ف . پ . مأخوذ از تازی - بطور مشورت و صلاح بینی .

مصلحت (maslahat) ا . پ . مأخوذ از تازی - صلاح کار . و شغل و عمل و خدمت . و سزاوار و قابل . و موقع لازم و مهم . و خیرخواهی و نیک اندیشی و نیکویی و خیریت . و نصیحت و پند و مشورت . و **مصلحت دادن** : پند و نصیحت کردن . و **مصلحت دیدن** : سزاوار و قابل و لایق دیدن . و از روی بصیرت پنداشتن . و **مصلحت کردن** : مشورت کردن و کنکاش کردن . و **بمقتضای مصلحت** : موافق مشورت و صلاح بینی .

مصلحت بین (maslahat-bin) ص . پ . کارگزار و عاقل و زیرک و هوشیار . و کسی که صلاح کار را میگرد .

مصلحت خواه (maslahat-xâh) ص . پ . نیک اندیش و نیکخواه .

مصلحت کار (maslahat-kâr) ص . پ . کسیکه بهتر کار میکند . و زیرک و دانا در کارها . و سزاوار مشورت و پند .

مصلحت گزار (maslahat-gozâr) ص . پ . کار گزار . و عاقل و زیرک و هوشیار .

مصلحین (moslehin) ا . پ . مأخوذ از تازی - مردمان خیراندیش .

مصلخم (moslaxemm) ص . ع . سخت استوار . و **جبل مصلخم** : کوه بلند .

مصلد (mosled) ا . ع . شیری که در شیردوشهٔ چرمین دوشند و دارای کفک و سرشیر نباشد .

مصلصل (mosalsal) ا . ع . مهتر کریم بزرگ حسب خالص نسب .

مصلصل (mosalsal) م . ع . **صلصل صلصلة و مصلصلا** : بانگ و فریاد کرد و برگردانید آواز را در حلق .

مصلصل (mosalsel) ص . ع . **حمار مصلصل** : خر سخت آواز .

مصلطح (mosaltah) ا . ع . پهن و فراخ .

مصلف (moslef) ا . ع . مردی که زن از وی بهره یاب نگردد .

مصلفح (mosalfah) ا . ع . سر پهن .

مصلق (meslaq) ص . ع . **خطیب مصلق** : خطیب بلیغ .

مصلقع ('mosalqe) ص . ع . **رجل مصلقع** : مرد مفلس بی چیز .

مصلل (mosallel) ا . ع . مهتر

کریم بزرگ حسب خالص نسب . و باران نیکو . و کفشگر .

مصلم (mosallam) ص . ع . **رجل مصلم** : مرد گوش از بن بریده . و یق للظلیم : **مصلم الاذنین**.

مصلمحة (mosalmahat) ص . ع . **جارية مصلمحة الراس** : دختر کم موی سر .

مصلوب (maslub) ص . ع . بردار کشیده شده . وسخت تب زده .

مصلوق (masluq) ص . ع . آب دیرمانده آلوده شده بواسطه ستوران.

مصلهب (mosalheb) ص . ع . مرد دراز .

مصلى (mosallâ) ا . ع . موضع نماز ودعا . ج : مصليات .

مصلى (mosalli) ص . ع . نمازگزار .

مصلى (mosalli) ا . ع . دویمین اسب رهان .

مصلى (mosliyy) ص . ع . بریان شده وکباب شده و درآتش افکنده شده و برشته شده و سوخته شده .

مصليات (mosallayât) ع . ج . مصلى .

مصلية (masliyyat) ص . ع . مونث مصلى . یق : **شاة مصلية** : گوسپند بریان شده .

مصم (mosemm) کروکر شده . و کسی که کر میکند . و سازنده صمام یعنی سر بندشیشه .

مصماد (mesmâd) ص . ع . **ناقة مصماد** : ماده شتر پیوسته شیرده که در زمستان و خشک سالی شیر وی باقی باشد . ج : مصامد و مصامید .

مصمت (mosmat) ص . ع . هر چیزی که میان خالی نباشد . و **باب مصمت** : درمبهم و بسته . وکذلک : **قفل مصمت** . و **الف مصمت** : هزار کامل . و **ثوب مصمت** : جامه یک رنگ . وکذلک : **فرس مصمت** . وفی الحدیث : **نهى النبي صلى الله عليه و آله عن الثوب المصمت** : یعنی جامه ای که همه آن ابریشم باشد و پنبه وچیزی دیگر درآن آمیخته نباشد .

مصمت (mosmat) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ آگنده میان ضدمجوف . و زخم مندمل شده یعنی زخمی که از اندرون پر شده و دولب آن بهم آمده باشد .

مصمت (mosmet) ص . ع . مرد بیمار خاموش .

مصمت (mosmet) ا . ع . نام شمشیری .

مصمت (mosammat) ص . ع . **الف مصمت** : هزار کامل وتمام . ونیز **مصمت** : خاموش وخاموش کننده .

مصمتة (mosmatat) ص . ع . مؤنث مصمت . و **الحروف المصمتة** : سوای این شش که : م و ر و ب و ن و ف و ل باشد .

مصمد (mosmad) ص . ع . سخت درست . وچیزی که کاواک نباشد و میان خالی نبود .

مصمد (mosammad) ص . ع . مقصود . وهرچیز درست وسخت .

مصمرط (mosamrat) ص . ع . **رجل مصمرط الراس** : مرد دراز سر .

مصمص (mosames) ص . ع . **فرس مصمص** : اسب استوار بند اندام .

مصمصة (masmasat) م . ع . **مصمص مصمصة** : آب در طرف زبان گردانید . ونیز **مصمصة** : آوندشستن و پاک کردن آن .

مصمع (mosamma') ص . ع . **ظبى مصمع** : آهوی سنیخ گوش .

مصمعات (mosamma'ât) ص . ع . **بقرات مصمعات** : گاوان لاغر ازتشنگی .

مصمعة (mosamma'at) ص . ع . **ثريدة مصمعة** : اشکنهٔ بر آورده سر . و تاجدار .

مصمعد (mosma'edd) ا . ع . شیر بیشه .

مصمغ (mosammaq) ص . ع . **حبر مصمغ** : مرکب صمغی .

مصمغة (mosmeqat) ص . ع . **شاة مصمغة بلبنها** : گوسپند تازه شیر آورده .

مصمغد (mosmaqedd) ا . ع . بر آماسیده از پیه ویا ازبیماری .

مصمق (mosammeq) ا . ع . جیرت زده ای که نخورد و نتوشد .

مصمقر (mosmaqerr) ص . ع . **يوم مصمقر** : روز نیک گرم .

مصمم (mosammam) ص . ع . **رجل مصمم** : مرد درست عزیمت درست کار .

مصمم (mosammam) ص . پ مأخوذ ازتازی ـ عازم و باعزیمت و دارای ثبات و دارای استواری . و **مصمم شدن** : عازم شدن . وثبات ورزیدن درکار . و **مصمم کردن** : عازم کردن .

مصمئك (mosma'ekk) و **مصمئكة** (mosma'ekkat) ص . ع . ترشده ازباران . یق : **الارض مصمئكة والسماء مستوية** یعنی زمین ترست ازباران وآسمان آماده باریدن.

مصمئلة (mosma'ellat) ا . ع . داهیه و بلای سخت .

مصن (mosenn) ص . ع . پر از خشم و خشمناک . بق : **فلان مصن غضباً** .

مصنب (mesnab) ا . ع . حریص و آزمند خوردن صناب را . ر . صناب .

مصنبع (mosanbe') ص . ع . خرد سر مقلوب مصعنب .

مصنتع (mosanta') ص . ع . میان کاواک . و آنکه دارای پیشانی بلند و گونه‌های فرو رفته باشد .

مصندل (mosandal) ص . ع . خوشبوی شدهٔ باصندل .

مصنطل (mosantel) ا . ع . کسی که در رفتن سر را پست دارد .

مصنع (masna') ا . ع . جای گرد آمدن آب باران . و بنا و عمارت و قصر . ج : مصانع .

مصنعة (masna'at) ا . ع . طعام و دعوت که برادران را بسوی آن خوانند .

مصنعة (masna'at) و (masno'at) ا . ع . جای گرد آمدن آب باران . و هر بنای محکم و استوار از قصر و قلعه و جز آن . ج : مصانع .

مصنف (mosannaf) ص . ع . کتاب مرتب شده . و درختی که دو گونه برگ دارد خشک و تر .

مصنف (mosannef) ا ـ ص . ع . مرتب کننده کتاب . و آنکه کتاب تصنیف میکند و ترتیب میدهد . و **نبات مصنف** : گیاهی که دارای رنگهای گوناگون و میوه‌های مختلف بود .

مصنف (mosannef) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ تصنیف کننده و نویسنده کتاب .

مصنفات (mosannafât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کتابهای تصنیف شده .

مصنفین (mosannefin) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ تصنیف کنندگان و علمایی که کتاب تصنیف کرده‌اند .

مصنق (mosneq) ص . ع . خادمی که ماهر در خدمت شتران بود . ج : مصنقون .

مصنقون (mosnequna) ع . ج . مصنق .

مصنوع (masnu') ص . ع . ساخته شده . و کرده شده .

مصنوع (masnu') ص . پ . مأخوذ از تازی ـ ساخته شده . و متشکل شده . و صنعت شده . و اختراع شده .

مصنوعات (masnu'ât) ع . ج . مصنوعة .

مصنوعات (masnu'ât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چیز های خلق شده و مخلوقات . و چیز های ساخته شده و اختراع شده .

مصنوعة (masnu'at) ص . ع . مؤنث مصنوع . ج : مصنوعات .

مصنوعی (masnu'i) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ ساختگی و صنعتی و عملی ضد طبیعی و خلقی .

مصواء (masvâ') ا . ع . دبرو کون . و زنی که رانهای وی کم گوشت باشد . و زن لاغر سرین .

مصوات (mesvât) ا . ع . بلند آواز . و **ما بالدار مصوات** : نیست در خانه کسی .

مصوان (mesvân) ا . ع . غلاف کمان .

مصوب (mesvab) ا . ع . کفگیر و کفلیز .

مصوبة (masubat) ا . ع . مصیبت و سختی و بدبختی . ج : مصاوب .

مصوت (mosavvet) ص . ع . آنکه بلند بانگ میکند . و بانگ کننده . و صدا دار و بانگ دار .

مصوح (mosuh) ا . ع . مصح **مصحا و مصوحا** . ر . مصح .

مصوخة (masuxat) ا . ع . گوسپند فروهشته بن پستان .

مصور (masur) ص . ع . ماده بز و یا ماده شتر کم شیر . و ماده شتری که شیرش بدرنگ برآید . ج : مصارو مصائر .

مصور (mosur) ع . ج . مصر .

مصور (mosavvar) ص . ع . صورت کننده و آفریننده .

مصور (mosavvar) ا . ع . نام شمشیری .

مصور (mosavvar) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ متشکل شده . و نقاشی شده و دارای صورت و شکل .

مصور (mosavver) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ آنکه صورت میکشد و نقاشی میکند و نقاش و پیکرساز .

مصوری (mosavveri) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ نقاشی و صنعت نقاشی .

مصوص (masus) ا . ع . زنی که هنگام جماع شیفتگی کند بر مرد . و کسی که بمکد زی نره را . ج : مصائص . و طعامی که از گوشت پختهٔ در سرکه انداخته سازند و یا مخصوصاً از گوشت مرغ ساخته شده باشد .

مصوصة (masusat) ا . ع . زن لاغر .

مصوصی (mosavsi) ا . ع . از ایام بردالعجوز است .

مصوع (masu') ا . ع . مرد بیمناک دلباخته .

مصوع (mosu') م . ع . مصع
مصعاً و مصوعاً : ر. مصع.
مصوغ (masuq) ص . ع . ریخته شده . وگداخته شده. وهم آهنگ.
مصول (mesval) ا . ع . هرمایی که درآن حنظل تازه را اندازند تا تلخی وی برطرف گردد .
مصول (mosul) م . ع . مصل الماء من اللبن مصولا (از باب نصر) : جدا گردید آب ازشیر .
مصولة (mesvalat) ا . ع . جاروب .
مصولة (mosavvalat) ص . ع . حنطة مصولة : گندم برآورده پاك کرده .
مصومد (mosavmed) ص . ع . درشت.
مصومعة (mosavma'at) ص . ع . ثریدة مصومعة : اشکنهٔ باریک سر .
مصون (masun) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ نگاهداشته شده و محفوظ . و مصون باد : کلمهٔ دعا یعنی محفوظ باد .
مصون (masun) و مصوون (masvun) ص . ع . محفوظ نگاهداشته شده . و ثوب مصوون ای محفوظ.
مصهب (mosahhab) ا . ع . گوشت بسیخ در کشیده جهة بریان کردن . وگوشت آمیخته بایه . وجانوران وحشی آمیخته بهم .
مصهر (mosher) ص . ع . نزدیك . یق: فلان مصهر لنا: فلان نزدیك بماست.
مصهرج (mosahraj) و مصهرجة (mosahrajat) ص . ع . ساروج کرده شده . یق: حوض مصهرج، برکة مصهرجة .
مصیاف (mesyâf) ص . ع . ارض مصیاف : زمینی که بدیرگیاه رویاند . وزمین باران تابستانی رسیده . ورجل مصیاف : مردی که زن نگیرد تا دوموی نگردد . و ناقة مصیاف : ماده شتر بچه‌دار .
مصیب (mosib) ص . ع . تیر بنشانه رسیده . و مردی که قول و فعل و رای وی صواب باشد .
مصیب (mosib) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ نیك رسیدهٔ بحقیقت چیزی و یا کاری . وصواب یابنده .
مصیبة (mosibat) ا . ع . تعزیت و اندوه . وسختی رسیدهٔ بکسی . ج : مصائب.
مصیبت (mosibat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ حادثه و سختی و بدبختی. وآسیب و صدمه . واندوه و رنج وملال. وتعزیت و عزا و ماتم . و محنت و نکبت .
مصیبت خانه (mosibat-xâne) ا . پ . ماتمکده و مجلس فاتحه خوانی و عزاداری .
مصیبت زده (mosibat-zade) ص . پ . ماتم‌زده و بدبخت.
مصیبت نامه (mosibat-nâme) ا . پ . لقب نامه‌ای از شیخ فریدالدین عطار رحمة الله علیه .
مصید (masid) ص . ع . صید کرده شده وشکارشده
مصید (mesyad) و مصیدة (masidat) و (mesyadat) ا . ع . دام و آنچه بدان صید وشکار کنند . ج : مصاید .
مصیر (masir) ا . ع . روده‌ای که دریافت میکند کیلوس را . ج : امصرة و مصران. ج ج : مصارین . وبازگشت . وجای بازگشت .
مصیر (masir) م . ع صار صیراً و صیرورة و مصیراً : ر. صیر.
مصیر (masir) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ بازگشت .
مصیرة (masirat) ا . ع . شهر کوچك .
مصیص (masis) ا . ع . مصیص الثری : تری خاك . وتری ریگ .
مصیصة (masisat) و (massisat) و (messisat) ا . ع . کاسه .
مصیطر (mosayter) ص . ع . برگماشته . و حافظ و نگهبان.
مصیف (masif) ص . ع . مکان مصیف : جای تابستانی و جائیکه تابستان درآن اقامت میکنند و جای باران تابستانی رسیده . ج : مصائف . و ناقة مصیف : ماده شتر بچه‌دار .
مصیف (masif) ا . ع . مجاری موج آب . ج : مصائف .
مصیف (mosayyef) ص . ع . کفایت کنندهٔ برای تابستان .
مصیفة (masifat) ص . ع . ارض مصیفة : زمین باران تابستانی رسیده . و ناقة مصیفة : ماده‌شتر بچه‌دار .
مصیقل (mosayqal) ص . ع . صیقل شده وجلا داده شده .
مصیوف (masyuf) و مصیوفة (masyufat) ص . ع . باران تابستانی رسیده شده یق : مکان مصیوف، ارض مصیوفة .
مصیون (masyun) ص . ع . مصون و محفوظ و نگاهداشته شده .
مض (mazz) ا ـ ص . ع . سنگی که درچاه کهنه باشد و بدان آب را دریابند . و کحل مض : سرمهٔ چشم‌سوز . و رجل مض الضرب : مردضرب دردناك خورده . و کحله بملمول مض : سرمه کشید اورا با میل گرم .
مض (mazz) م . ع . مضه الشیء مضاً و مضیضا (از باب نصر) : اندوهمند گردانید اورا آن چیز . و مض الخل فاه : سوخت آن سرکه دهن وی را . و مضه الجرح : سوزاند

اورا جراحت و بدرد آورد . و نیز مض : مکیدن ویا سخت مکیدن . و **مض الکحل العین مضاً** (از باب نصر وسمع) : سوخت سرمه چشم را و رنجانید آنرا .

مض (mezza) و (mezze) و (mezzo) و (mezzon) ا . ع . کلمه ایست بمعنای لای نافیه یعنی حرکت دادن هر دو لب را چندانکه شنیده شود آوازی که بلای نافیه ماند و در آن مطمع اجابت باشد . المثل: **ان فی مض لمطمعاً** . و قولهم : **ما علمك اهلك الامضا و بضاً و میضاً و بیضاً** : یعنی نیاموختند ترا کسان تو جز آنکه چون کسی از تو سؤال کند از دهان آوازی برآری و جواب صحیح از لا و نعم نگویی .

مضاء (mazâ') ا . ع . **ابو المضاء** : اسب .

مضاء (mazâ') م . ع . **مضی مضاء و مضواً** : ر . مضو .

مضاء (mozâ') م . ع . **مضی السیف مضاء** (از باب نصر وضرب) : برید آن شمشیر . و **مضیت علی بیعی** : جایز داشتم بیع را .

مضاءلة (mozâ'alat) م . ع . **ضاءل شخصه مضاءلة** : خرد وحقیر نمود جثه خودرا .

مضاب (mazâbb) ع . ج . مضبة .

مضابث (mazâbes) ا . ع . **مضابث الاسد** : ناخنهای شیر .

مضابحة (mozâbahat) م . ع . روبازوی همدیگر را دشنام دادن و بدگفتن .

مضاجة (mosâjjat) م . ع . **ضاج مضاجة و ضجاجاً** : ر . ضجاج .

مضاجر (mazâjer) ع . ج . مضجر .

مضاجع (mazâje') ع . ج . مضجع .

مضاجع (mozâje') ص . ع . همخوابه .

مضاجعة (mozâja'at) م . ع . **ضاجع امرأته مضاجعة و ضجاعاً** : هم بستر خود کرد زن خودرا .

مضاجیر (mazâjir) ع . ج . مضجر .

مضاحاة (mozâhât) م . ع . **ضاحاه مضاحاة و ضحاء** : هنگام چاشت آمد اورا .

مضاد (mozâdd) ص . ع . مخالف .

مضاد (mozâd) و (mozâdd) ص . پ . مأخوذ از تازی - حریف و خصم ودشمن . ومعارض ومخالف .

مضادة (mozâddat) م . ع . **ضاده مضادة** : خلاف کرد با او . و**ضاد الله بین الشیئین** : قرارداد خدا یکی از آن دو چیز را ضد دیگری . و منه قول علی علیه السلام : **بمضادته بین الامور عرف ان لاضدله** . و قوله : **ضاد النور بالظلمة** ای جعل النور ضد الظلمة .

مضادت (mozâdat) ا . پ . مأخوذ از تازی - ضدیت و مخالفت .

مضار (mazâr) ا . پ . مأخوذ از تازی - زیان وگزند و ضرر . و زیانها و مضرتها .

مضار (mazârr) ع . ج . مضرة .

مضارب (mazâreb) ع . ج . مضرب (mazrab) و (mazreb) و و مضربة (mazrabat) و (mazrebat) .

مضارب (mozâreb) ا . پ . مأخوذ از تازی - جنگجو .

مضاربة (mozârabat) م . ع . **ضاربه مضاربة وضراباً فضربه** : نبردکرد او را در زدن پس غالب آمد بروی . و **ضاربا** : همدیگر را با شمشیر زدند . و **ضارب له** تجارت کرد در مال او باینکه بهرهٔ معینی از سود مروی را باشد . و نیز **مضاربة** : انبازی کردن در کس درمال و تن .

مضاربه (mozârebe) ا . پ . مأخوذ از تازی - یکدیگر را کتک زدن . و تجارت کردن در مال کسی باینکه بهره ای از سود مروی را باشد .

مضاربه کار (mozârebe-kâr) ا . پ . سوداگری که مایه ندارد و از مال دیگری سوداگری میکند .

مضارة (mozârat) ا . ع . **مضارة اللبن** : آنچه روان باشد از شیر .

مضارة (mozârrat) م . ع . **ضار مضارة و ضراراً** : ر . ضرار .

مضارج (mazârej) ع . ج . مضرج .

مضارحة (mozârahat) م . ع . همدیگر را دشنام دادن . و تیر انداختن . و نزدیک شدن . و**ضراح** مثله .

مضارسة (mozârasat) م . ع . با همدیگر جنگ کردن و دشمنی نمودن .

مضارع (mozâre') ا . ع . باصطلاح صرف فعل مضارع آن فعلی را گویند که دلالت میکند بر زمان حال و استقبال و گفته اند آن را مضارع از آنجهت گویند که مشابه است باسم فاعل در حرکات و سکنات و عدد حروف و صفت نکره و نیز مشابهت دارد با اسم جنس در خصوص و عموم یعنی همچنان که اسم جنس اطلاق میشود بر عموم افراد و مشترک میان آنها میباشد فعل مضارع نیز مشترک

میاشدمیان حال و استقبال . ونیز مضارع را ازضرع بمعنی پستان گرفته‌اند یعنی دوبچه‌ای که با هم ازیك پستان شیرمیخورند وچون این فعل با فعل ماضی هردو ازمصدر مشتق شده‌اند مضارع نامیده شده . ونیز مضارع باصطلاح عروض نام بحری ازبحور شعر .

مضارع (mozâre') ص . ع . شبیه ومانند .

مضارعة (mozâra'at) م . ع . **ضارعه مضارعة ضراعاً** : مانا وبرابر گردید با او ومشابه وی‌شد .

مضاض (mozâz)ا . ع . خالص وبی آمیغ . وآبی که از شوری خوردن و بکار بردن نتوانند . ونام درختی . و نام کسی .

مضاضة (mazâzat) م . ع . **مضض مضضاً و مضاضةً و مضیضاً** (ازباب‌سمع): رنجیدو سوخت‌از مصیبت .

مضاعف (mozâ'af) ص . ع . هر چیزدوچندان‌شده ویا زیادتر .

مضاعف (mozâ'af) ا . ع . باصطلاح صرف‌هر کلمه‌ای که درآخرآن‌دوحرف از یك‌جنس باشد مانند مد .

مضاعف (mozâ'af) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ دوچندان و دوبرابرودوتا . و **مضاعف کردن** : دوچندان نمودن‌ودوبرابر کردن وضعف‌کردن .

مضاعفة (mozâ'afat)ا . ع . **درع مضاعفة** : زره ازدوحلقه بافته‌شده .

مضاعفة (mozâ'afat) م . ع . دوچندان و یازیاده‌کردن‌چیزی‌را . وبکار چیزی دوگونه آن چیزگردانیدن تا سه گونه‌گردد . و زره ازدو حلقه بافتن .

مضاغ (mazâq)ا . ع . آنچه خاییده میشود . یق : **ماعندنامضاغ** : یعنی چیز خاییدنی‌نداریم . و**هذه کسرة لینة المضاغ** یعنی‌این قطعهٔ نانی‌است‌که‌نرم‌است‌درخاییدن .

مضاغة (mozâqat) ا . ع . هر چیزخاییده شده . وآنچه دردهان‌پس‌ازخاییدن باقی‌ماند .

مضاغة (mozzâqat) ص . ع . گول واحمق .

مضاغط (mazâqet)ع.ج. مضغط .

مضاغطة (mozâqatat) م . ع .

ضاغطوا مضاغطة : باهم انبوهی‌کردند و فشار دادند همدیگر را .

مضاف (mozâf) ا . ع . کسی‌که گرداگرد اورا درجنگ گرفته‌باشند . و کسی‌که خودرا بقومی بچسباند و خودرا اسناد بقومی دهدکه از ایشان نباشد . و آنکه خودرا بسوی دشمنان قائم و برپای‌دارد . وملجاء و جای‌پناه وپس‌خوانده . وبازخوانده بدیگری . و آنکه درنسب‌خودمتهم باشد . ونیزمضاف چیز میل داده شده چیزی‌دیگر وخمانیده‌شده‌بسوی‌آن . ومنه **المضاف‌فی‌اصطلاح النحاة** : مانند غلام زید زیراکلمهٔ اول‌که غلام باشد منضم‌شده و میل‌کرده بکلمهٔ دویم‌که زید باشد تاکسب تعریف و تخصیص‌کند وکلمهٔ اول‌را را مضاف وکلمهٔ دویم را مضاف‌الیه نامند .

مضاف (mozâf) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ اضافه‌شده وزیادگشته وافزون شده و خدیه.وملحق‌گشته . و**مضاف کردن**: پیوسته نمودن . و ملحق کردن و افزودن و زیاده‌گشتن .

مضافات (mozâfât)ا .پ.مأخوذ از تازی ـ متعلقات ومنسوبات .

مضافرة (mozâfarat) م . ع . هم دیگر را یاری‌کردن .

مضامة (mozâmmat)م.ع.**ضامه مضامة و ضماماً** : فراهم آورد آنرا .

مضامیر (mazâmir) ع . ج . مضمور .

مضامین (mazâmin) ع . ج . مضمون .

مضامین (mazâmin) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ مضمونها ولطیفه‌ها .

مضاناة (mozânât)م.ع.**ضاناه مضاناة** : رنج‌کشیدآنرا وسختی دید .

مضانطة (mozânatat) م . ع . **ضانطوا مضانطة و ضناطاً**.ر.ضناط .

مضاوی (mazâvi) ا . ع . پنجرهٔ قفس‌مانند .

مضاهاة (mozâhât) م . ع . **ضاهاه‌مضاهاة‌ضهاء** : ماننداوشد و کار کردمانند کار او .

مضاهاة (mozâhât) و **مضاهأة** (mozâha'at) م . ع . نرمی کردن . و شبیه گشتن‌و مانند شدن . و قری بهما **یضاهون قول‌الذین کفروا ویضاهئون** .

مضاهات (mozâhât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ شباهت بدیگری‌داشتن .

مضاهبة (mozâhabat) م . ع . همدیگر را دشنام دادن و بدگفتن . و بدگفتن روباروی .

مضائغ (mazâ'eq) ع . ج . مضیغة .

مضائف (mazâ'ef) ا . ع . **مضائف‌الوادی** : کرانه‌های وادی .

مضائق (mazâ'eq) ع . ج . مضیق .

مضایقة (mozâyaqat) م . ع . **ضایقه مضایقة** : دشواری کرد با او و تنگ‌گرفت .

مضایقت (mozâyaqat) و **مضایقه** (mozâyeqe) ا . پ .مأخوذ ازتازی ـ

تنگی، وجور وتعدی. و دشواری و سختی و پخشا
ودریغ . و بخیلی . وگرفتگی . وگرفته گیری .
وعدم همراهی. و**مضایقه کردن**: بقدر مقدور
کاری نکردن . و اشکال و دشواری آوردن و
مشکل کردن. و **با مضایقه**: بابخالت وگرفته گیری
وعدم همراهی. و **بی مضایقه**: بقدر مقدور و
بقدرامکان . و باندازه‌ای که میتواند .

مضب (mazabb) و (mozebb) ا. ع.
از اعلام است .

مضب (mozebb) ص. ع . بی باک و
بی‌شرم . و استوار، وتواناو زوردار .

مضبأ (mazba') ا. ع . نهان‌جای
وکمین‌گاه .

مضباة (mazbât) ا. ع . مغاکی که
در آن کاج می‌پزند .

مضباة (mozbât) ا. ع . نانی
که درخاکستر گرم پخته باشد .

مضبب (mozabbab) ص . ع .
باب مضبب : دری که بر آن گل میخ آهن باشد.
و **اناء مضبب** : ظرف بندزده .

مضبب (mozabbeb) ا. ع. کسی که
در سوراخ سوسمار آب ریزد تا بیرون آید و
یا آنکه بر سوراخ سوسمار دست جنباند تا
سوسمار بگمان مار دم را برآرد تا بزند مار
را پس دم وی را بگیرد و بیرون آورد .

مضبة (mazabbat) ص. ع .
ارض مضبة : زمین سوسمارناک . ج :
مضاب . و **وقعنافی مضاب منکرة** :
افتاده‌ایم ادرگوشه‌ای از زمین که سوسمار بسیار
دارد .

مضبة (mazabbat) ع . ج .
ضبب .

مضبث (mezbas) و **مضبر**
(mozabbar) ا. ع . شیر بیشه .

مضبر (mozabbar) ص . ع .
جمل مضبر : شتر استوار خلقت آگنده
گوشت .

مضبرة (mozbbarat) ص. ع .
ناقة مضبرة : ماده شتراستوارخلقت آگنده
گوشت .

مضبعة (mazba'at) ع . ج . ضبع
(zobo') و (zab') .

مضبعة (mazba'at) ا. ع .
گوشتپارهٔ زیر بغل از کار پیش.

مضبعة (mozabba'at) ص. ع.
ناقة مضبعة : ماده شتری که سینه اش پیش
آمده و بازوهای آن بازگردیده باشد .

مضبعة (mozabbe'at) ص. ع .
حیوان ماده و یازنی که آرزومند نرشده باشد .

مضبوء (mazbu') ص. ع. **مضبوء
به** : چفسانیده شده .

مضبوث (mazbus) ص. ع.
جمل مضبوث : شتری که دارای داغ ضبثة
باشد .

مضبوحة (mazbuhat) ا. ع.
سنگ آتش زنه .

مضبور (mazbur) ص. ع .
جمل مضبور : شتر استوار خلقت .

مضبوط (mazbut) ص. ع.
نیک نگاهداشته . و استوار و سخت و قوی و
توانا . وجای باران رسیده .

مضبوط (mazbut) ص. پ .
مأخوذ از تازی - گرفته شده و اخذ شده و
ضبط شده . ومتصرف شده . وحراست شده
و آراسته و مرتب گشته . و بندوبست شده . و
گنجیده شده . ورام شده . وبازداشت شده و
محبوس . ومحفوظ و استوار ومحکم وپایدار
وسخت. و**مضبوط کردن** : استوارکردن
وسخت محکم نمودن .

مضبوطی (mazbuti) ا. پ.
مأخوذ از تازی - استحکام و استواری و
پایداری .

مضبوع (mazbu') ص. ع .
حمار مضبوع : خری که کفتار آن را خورده
باشد .

مضبون (mazbun) ا. ع . آب
اندک . ومرد برجای ماندهٔ زمین گیر .

مضبیء (mozbe') ص. ع .
مضبیء علیه : خاموش بودهٔ پنهان دارندهٔ
چیزی را دردل .

مضة (mazzat) ا. ع . شیر
ترش .

مضة (mazzat) ص. ع. **امراة
مضة**: زنی که مکروه ومصیبت را برداشت تواند
کرد .

مضجر (mozjar) ص. ع . ملول
وناتوان و بیقرار .

مضجر (mozjer) ص. ع .
ملول نماینده و اندوهناک کننده وماننده کننده.
و بیزار . ج : مضاجر و مضاجیر. یق: **رجل
مضجر و قوم مضاجر ومضاجیر** .

مضجع (mazja') ا. ع . جای
بر پهلو خفتن و خوابگاه . و قتلگاه . و قتلگاه
در جنگ . و قبر و گور . ج : مضاجع . و
مضاجع الغیث : جای افتادن باران .

مضجور (mazjur) ص. ع .
غمگین وآزرده و دلتنگ وملول .

مضجوع (mazju') ص. ع .
مردسست رای وکول .

مضح (mazh) م. ع. **مضح
عرضه مضحاً** (از باب فتح) : زشت
ومعیوب گردانید ناموس وی را. و**مضح عنه**:
راند و بازداشت ازآن. و **مضحت الابل** :
پراکنده شدند شتران . و **مضحت الشمس**:
پراکنده شدشعاع آفتاب. و**مضحت الراویة**:

ترا وید توشه‌دان .

مضحاة (mazhât) ص . ع .
ارض مضحاة : زمینی که همواره بروی آفتاب باشد .

مضحاك (mezhâk) ص . ع .
بسیارخند . یق : **رجل مضحاك وامراة مضحاك** .

مضحك (mazhak) ا . ع . آن جزئی که در خنده کننده دندانها وروی ظاهر می‌گردد . ومحل خندیدن . وچیزی و یا کسی که بر وی بخندند .

مضحك (mozhak) ص . ع . خنده کرده شده . و استهزا شده .

مضحك (mozhek) ص . ع . خنده‌آورنده .

مضحك (mozhek) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ هر چیز که خنده میآورد و سبب خنده و تفریح میگردد و خرمی میآورد . و مقلد و بذله‌گو . و آنکه می‌خنداند و استهزا میکند و فسوس می‌نماید .

مضحکات (mozhekât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چیزهای خنده‌آور .

مضحکه (mazhake) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ لطیفه و بذله . ومقلد و بذله‌گو .

مضحل (mazhal) ا . ع . جای آب اندك .

مضحی (mozhi) ص . ع . کسی که در چاشتگاه میآید . و آنکه کاری را در چاشتگاه میکند .

مضخ (mazax) م . ع . **مضخ مضخاً** (از باب فتح) : آلود اندام را ببوی خوش .

مضخة (mezaxxat) ا . ع . آب دزدك یعنی نی و یا چیزدیگری مانند آنکه میان کاواك باشد و در میان آن چوبی قرار داده‌اند که چون سر آن نی را در آب گذارند و چوب را جانب خود کشند نی پر از آب میشود و همینکه بر آن چوب فشار وارد آورده و آنرا دفع کنند آب بقوت خارج میگردد .

مضخم (mezxam) ا . ع . آن که بسختی صدمه وارد میکند و میزند . و مهتر شریف کلان جثه .

مضد (mazd) م . ع . **مضد راسه مضداً** (از باب نصر) : مقلوب **ضمد** : ضماد بست بر سر خود .

مضد (mazad) ا . ع . کینه و حقد .

مضر (mazr) و (mazar) م . ع .
مضر اللبن مضراً (از باب نصر) و **مضراً** (از باب سمع) و **مضوراً** (از باب کرم) : ترش و زبان گز گردید شیر و سخت سپید شد . و
مضر النبیذ : ترش و زبان گز گردید نبیذ .

مضر (mezr) ا . ع . **ذهب دمه خضراً مضراً** : از اتباع است یعنی رایگان رفت خون او .

مضر (mazer) ا . ع . شیر ترش زبان گز و سخت سپید . **وخذه خضراً مضراً** : بگیر آنرا تر و تازه . و **ذهب دمه خضراً مضراً** : برایگان رفت خون او . و در هر دو از اتباع است .

مضر (mozar) ا . ع . **مضر بن نزار** : نام پدر قبیله‌ای از تازیان .

مضر (mozerr) ص . ع . نزدیك شونده . و زیان کار . وآنکه هر روز مداخل و درآمد بسیار داشته باشد . و **رجل مضر** : مرد باده زن . و **امراة مضر** : زن با بنانج یعنی زنی که شوهرش زن دیگر دارد .

مضر (mozer) و (mozerr) ص . پ . مأخوذ از تازی - ضرر رساننده و زیان رساننده و گزند رساننده .

مضراب (mezrâb) ص . ع .
رجل مضراب : مرد سخت زننده .

مضراب (mezrâb) ا . ع . زخمهٔ رباب . و آلت زدن .

مضراب (mezrâb) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ زخمهٔ سنتور و جز آن که سکافه و سکافره و شکفه نیز گویند .

مضرار (mezrâr) ص . ع . رمنده و سرکش . ومتنفر از اسب و اشتر و زن .

مضرب (mazrab) ا . ع . شمشیر . و تیزی آن . ج : مضارب . و استخوان با مغز . و رفتن در زمین بطلب رزق .

مضرب (mazrab) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جای زدن . و جائی که چیزی را بزمین فرو میکند و برمی نشانند . و میدان جنگ . وخیمه‌گاه و اردو .

مضرب (mazreb) ا . ع . جای زدن و جای برپا کردن خیمه . و شمشیر . و تیزی شمشیر . ج : مضارب . واستخوان مغزدار . و
و **اتت الناقة علی مضربها** : در هنگامی رسید آن ماده شتر که گشن داده میشود . و
لا یعرف له مضرب عسلة : شناخته نمیشود از برای او اصل و نسب و حسب و شرف . و قوم و پدر و مال . **وکذا فلان مضرب عسلة** .

مضرب (mezrab) ص . ع .
رجل مضرب : مرد سخت زننده .

مضرب (mezrab) ا . ع . آلت زدن . و آلتی که بدان پنبه را حلاجی میکند . وخیمه‌گاه و خرگاه .

مضرب (mozreb) ص . ع . آن که سبب میشود زدن را . و سر پائین افگنده . و **رأیت حیة مضرباً** : دیدم ماری را که برجای مانده و بیحرکت بود .

مضرب (mozarrab) ص . ع . جامهٔ دوخته شده با نقش و خطوط الوان .

مضرب (mozarreb) ص . ع . برانگیزانندهٔ فتنه و برپاکنندهٔ غوغا و هنگامه.

مضربة (mazrabat) و (mazrebat) ا ع . شمشیر. و تیزی آن. و زخمگاه آن . ج : مضارب .

مضرة (mazarrat) ا . ع . گزند خلاف منفعت . ج : مضار .

مضرة (mozerrat) ص . ع .

امراة مضرة : زن با بانج .

مضرت (mazarrat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ زیان و ضرر و گزند و نقصان وخسارت و آسیب و آزار و اذیت و زحمت .

مضرت رسان (mazarrat-rasân) ص . پ . آنکه سبب آزار و گزند و اذیت دیگری میگردد .

مضرت رسانی (mazarrat-rasâni) ا . پ . زیان و ضرر وگزند رسانیدن بدیگری.

مضرج (mezraj) ا . ع . جامهٔ کهنه ، و جامه کهنه عاریتی. و قطعه و پرزه از جامه و جز آن . ج : مضارج .

مضرج (mozarraj) ص . ع . خون آلود و رنگ شدهٔ برنگ خون . و خونین .

مضرج (mozarrej) ا . ع . شیر بیشه .

مضرح (mazrah) ا . ع . چرغ درازبال . و عقاب سپید .

مضرحی (mazrahiyy) ا . ع سپید از هرچیزی . و دراز از هرچیزی . و مهتر بزرگ . و چرغ درازبال . و عقاب سپید .

مضرس (mozarras) ص . ع .

رجل مضرس : مرد مهذب آزموده .

مضرس (mozarras) ا . ع . نگار جامه و جز آن که در وی صورتها باشد مانند دندان .

مضرس (mozarras) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ دندانه دار .

مضرس (mozarres) ا . ع . شیری که شکار بخاید و فرونبرد . و نام مردی. و نام شاعری .

مضرس (mozarres) ص . ع . آزمودهٔ درجنگ .

مضرسة (mozarrasat) ص . ع .

بئر مضرسة : چاهی که گرداگرد آنرا از سنگ بر آورده باشند .

وحرة مضرسة : سنگستانی که در آن سنگهائی باشد مانند دندان سگ .

مضرط (mozret) و (mozarret) ص . ع . آنکه کسی را بگوزاند و کاری کند که وی تیز دهد . و آنکه برای مضحکه از دهان بانگ تیز بر آورد . و خوار دارنده و سبک شمرنده . و فسوس کنندهٔ استهزاء نماینده .

مضرغط (mozraqett) ا . ع . مرد ستبر فربه بی خیر .

مضرم (mozram) ص . ع . افراخته شده .

مضروب (mazrub) ص . ع . زده شده . و افراخته شده و ضرب شده ۱ .

مضروب (mazrub) ا . ع . نوع و صنف از هرچیزی .

مضروب (mazrub) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ زده شده و کتک خورده . و افراخته شده . و سکه شده . و کوفته شده و مستحکم شده. و باصطلاح حساب هر عددی که بعدهٔ آحاد عدد دیگر مکرر شده باشد و اولی را مضروب و دویمی را مضروب فیه نامند .

مضروبة (mazrubat) ص . ع .

ارض مضروبة : زمین بشک زده .

مضروجة (mazrujat) ص . ع .

عین مضروجة : چشم فراخ شکاف.

مضرور (mazrur) ا . ع . هر آنچه دروی نقصانی باشد .

مضروس (mazrus) و **مضروسة** (mazrusat) ص . ع . سنگستان که در آن سنگهائی باشد مانند دندان سگ . و سنگ ریزه ناک . یق : **مکان مضروس و حرة مضروسة** .

مضروسة (mazrusat) ص . ع .

بئر مضروسة : چاهی که گرداگرد آنرا از سنگ برآورده باشند .

مضری (mozri) و (mozarri) ص . ع . آنکه تعلیم میکند سگ را برای شکار کردن . و آنکه برمی آغالاند او را و تحریص بر شکار میکند .

مضرية (mozariyyat) ا . ع . قبیله ای از تازیان یمن که شعار آنها در جنگ رایات سرخ بود و رایات یمن زرد .

مضرئز (mozra'ezz) ا . ع . نیك بخیل . و بخیل برای خود .

مضز (mozezz) ص . ع . رجل

مضز : مرد خشمگین و غضبناک و بدخو .

مضض (mazaz) ا . ع . شیر ترش . و سوزش مصیبت . و درد جراحت .

مضض (mazaz) م . ع . مضض

مضاً ، مضاضة . ر . مضاضة.

مضط (mozt) و (mazt) و (mezt) و (mazet) ا . ع . مشط و شانه . وهذه لغة لربیعة والیمن یجعلون الشین ضاداً غیر خالصة .

مضطبث (moztabes) ا . ع . شیر بیشه .

مضطبن (moztabin) ص . ع . آنکه درزیر کش میگیرد چیزی را .

مضطجع (moztaja') ا . ع . جای بر پهلو خفتن . و بستر .

مضطجع (moztaja') ص . ع . هر چیز بر پهلو خفته .

مضطجع (moztaje') ص . ع . آن

که بر پلو میخوابد.وبروی افتاده .

مضطحی (moztahi) ص . ع . آنکه درهنگام چاشت کاری میکند.و درچاشتگاه در آینده.

مضطر (moztar) ص . پ. مأخوذ از تازی . بی اختیار . و ناچارو لاعلاج. وتنگدست وحاجتمند .

مضطر (moztarr) ص . ع . ملجاء و ناچاروضرررسیده.

مضطرب (moztarab) ا . ع . محل اضطراب . واضطراب .

مضطرب(moztareb) ص . ع . متحرك وموّاج . وجنبنده . و **هذاحديث مضطرب السند** : یعنی این حدیثی است که سند آن مختل است وجیدنیست . و **رجل مضطرب** : مرد راست قد . و **رمح مضطرب** : نیزهٔ دراز راست . و **جاء مضطرب العنان** : آمد شکست خورده و تنها .

مضطرب(moztareb) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ جنبان و آشفته و پریشان و شوریده و مشوش.وغمناك ودلتنك و سرگشته وحیران و بی‌قرار ومتزلزل .

مضطربانه (moztarebâne) م . ف . پ . مأخوذاز تازی. بطوراضطراب.و با آشفتگی وپریشانی .

مضطرح (moztarah) ص . ع . **شیء مضطرح** : چیزدرگوشه وکنارافکنده.

مضطرم (moztarem) ص . ع . افروخته شده وشعله دار. و هویدا شدهٔ سپیدی درموی . وپیری در رسیده .

مضطغن (moztaqen) ص . ع . کینه‌ور . وکسی که درزیربغل چیزی میگیرد .

مضطلع (moztale') ص . ع . **هو مضطلع بهذا الامر**: ازلایق وتوانای باین کارست .

مضطم (moztamm) ص .ع. بسوی خود کشیده شده . و فراهم آورده . ومشتمل شونده و درگیرندهٔ چیزی .

مضطمر (moztamer) ص . ع . باریك شکم . و**لؤلؤمضطمر** : مروارید کوچك که درمیان‌گرد باشد .

مضطهد(moztahad)ص.ع.مغلوب ومقهور ومظلوم ومضطر .

مضطهد(moztahed) ص . ع . مقهورکننده و چیره‌شونده . وستم‌کننده .

مضطهد(moztahed) ا . ع. شیر بیشه .

مضطئل (mozta'el) ص . ع . خردو باریك ولاغر .وحقیر .

مضعف(moz'af) ص . ع . کور و نابینا .

مضعف(moz'ef) ص . ع. آنکه‌دارای ستور ضعیف و ناتوان باشد . و منه‌الحديث فی‌خیر: **من كان مضعفاً فليرجع**. و نیز**مضعف** : آنکه پشهٔ او شایع وبسیار باشد . وآنکه بسستی بالا میرود . و چیزدو چندان‌کرده شده. وآنکه سست وضعیف میکند. و **ضعیف مضعف**: سست وناتوانی که‌دارای ستورناتوان باشد .

مضعف (moz'ef)و (moz'af)ص. ع . **رجل مضعف** : مردی که مستوجب ضعف و دو برابر باشد . و کذلك: **رجل مضعف** .

مضعف (moz'ef) ص . پ. مأخوذ از تازی_هرچیزی که ضعف وسستی‌آورد .

مضعف (moza''af) ص . ع . ناتوان.و دو تاه . ومضاعف ومتزاید .

مضعف(moza''ef) ص . ع. آنکه ضعیف میشمارد وسست می‌پندارد .

مضعفة (moza''afat) ص . ع . **ارض مضعفة** : زمین باران سست رسیده . و **ثیاب مضعفة** : جامه‌های دوچندکرده .

مضعوف (maz'uf) ص . ع . کور و نابینا . ودوچندکرده شده.و سست وضعیف.

مضغ (mazq) م . ع . **مضغت الطعام مضغاً** (از باب نصر وفتح) : خائیدم طعام را .

مضغ (mozaq) ع . ج . مضغة.

مضغ (mozaq) و (mozzaq) ا . ع . **مضغ الامور** : کار های کوچك و خرد و پست . و کذا **مضغ الامور** .

مضغبة(mazqabat) ص.ع.**ارض مضغبة** : زمینی که دارای خیار بالك بسیار باشد .

مضغة (mozqat) ا .ع .پاره‌ای از گوشت وجزآن . و هرچیزی که پرکندهان‌را. ولقمه .ج : مضغ.وطور سیوم از اطوار مادهٔ تکوینی چه طوراول را **نطفة** و طوردوم‌را **علقة**‌وطورسیوم‌را **مضغة** نامند.ونیز**مضغة** : پرخوار و شکم پرست . و زشت و بدخو . و قلب انسانی را**مضغة من جسد البشر** می‌نامند .

مضغط (mazqat) ا . ع. زمین پست که در وی آب فراهم آید.وزمینی که‌دارای پستیها باشد و در آنها آب فراهم آید. ج : مضاغط .

مضفر (mozaffar) ص.ع. **شعر مضفر** : موی بافته‌برسه‌تاه .

مضفور(mazfur)ص.ع.چین‌افکنده. وبافته و تافته .

مضفوف (mazfuf) ص.ع.**رجل مضفوف** : مردی که از بسیاری سائلان‌تهی دست شده باشد . و**ماء مضفوف** : آبی که

برآن ازدحام مردم باشد .

مضل (mozell) ص . ع . آنکه سبب میشود و یا روا میدارد گمراهی کسی را. وآنکه ارشاد میکند ومیرهاند ازگمراهی . و اغوا کننده وگمراه کننده وگم کننده .

مضلة (mazallat)؛ (mazellat) و (mezallat) ص.ع. **ارض مضلة** : زمینی که درآن راه گم شود . و کذلك **مضلة و مضلة** .

مضلت (mazellat) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ جای گمراهی. و ضلالت و گمراهی .

مضلع (mozla') ص . ع . میل داده شده .

مضلع (mozle') ص . ع . **حمل مضلع** : بارگران. و**دابة مضلع** : ستوریکه دربرداشتن بار استخوانهای پهلویش سست باشد . و **هومضلع بهذاالامر** : او توانای باین کار ست . ونیز **مضلع** : میل دهنده .

مضلع (mozalla') ص. ع .جامهٔ مخطط . و جامهٔ منقش بشکل دندهها . و جامهای که بعضی ازآنرا بافته و بعضی را نبافته باشند .

مضلل (mozallal) ا ـ ص . ع . آنکه وفا بخیر نکند . ومرد بسیارگمراه . و **الملك المضلل** : لقب امرءالقیس . ونیز **مضلل** : نام مردی .

مضلوعة (mazlu'at) ا . ع . کمانیکه درچوب آن خم باشد و راستی تمام چوب آن مشابه کبد یعنی قبضه گاه آن باشد .

مضمار (mezmâr) ا ع .میدان اسب دوانی . وجای ریاضت دادن اسب . و میدان جنك . ومدت ریاضت دادن اسب . و غایت اسب درسباق . و گویند مضمار مدت چهل روزی است که باسب علف میدهند و سپس آنرا بقوت اول بر میگردانند واین مدت را بزبان فارسی ایام تعلیف گویند .

مضماض (mazmâz)؛ (mezmâz) ا . ع . شستشوی دهان . وگردانیدن آب در دهان .

مضماض (mezmâz)؛ (mazmâz) م . ع . **مضمض مضمضة ومضماضاً و مضماضاً** . ر . مضمضة .

مضماض (mezmâz) ا . ع . سوزش وحرقت. ومرد سبك تیزرو .

مضمان (mezmân) ا . ع . ماده شتر باردار و آبستن .

مضمحل (mozmahel) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ ناپدید و نابود ومحو شده . و برطرف شده . و ناچیز .

مضمحل (mozmahell) ص . ع . نیست و نابود . و پراکنده و پریشان ومنتشر .

مضمخ (mozammax) ص .ع . بوی خوش بسیار آلوده شده .

مضمر (mozmar) ص . ع .نهان داشته .

مضمر (mozmar) ا . ع . جای نهان داشتن .

مضمر (mozmar) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ دردل داشته شده .وپنهان پوشیده .

مضمر (mozmer) ص . ع .آنکه در دل نهان میدارد چیزی را .

مضمر (mozammar) ص . ع . لاغر وکم گوشت . و باریك میان .

مضمر (mozammer) ص . ع . آنچه لاغر میکند . و باریك ونحیف کننده .

مضمرط (mozmarat) ص . ع . **رجل مضمرط الوجه** :مرد ترنجیده و درکشیده روی .

مضمضة (mazmazat) م .ع . **مضمض مضمضة ومضماضاً و مضماضاً** : آب در دهان جنبانید و شست دهان را بآب . و **مضمض الاناء وغیره** : شست آن ظرف و جزآن را . و**مامضمضت عینی بنوم** : هنی نخوابیدم .

مضمضه (mazmaze) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ شستشوی دهان با آب ، مانند آن .

مضمن (mozamman) ص .ع . شعرتضمین شده . وشعری که دروی ازشاعردیگر شعرداشته باشد . و بیتی که در معنی موقوف بیت دیگر باشد . وآوازی که تادیگری بدو نپیوندد بفهم درنیاید .

مضمور (mazmur) ص . ع ملحق . ج : مضامیر .

مضموم (mazmum) ص . ع . ضمیمه شده وافزوده شده . و پیوسته شده . و چسبیده شده. و بهم جمع شده وبهم کشیده شده . و **الاسم المضموم** : اسمی که دارای ضمه باشد .

مضمومات (mazmumât) ا پ . مأخوذ از تازی ـ ضمیمهها وافزودگیها وفراهم آمدگیها

مضمون (mazmun) ص . ع . **مال مضمون** : مال ضمانت شده، پذیرفتار گشته . و **رجل مضمون الید** : مرد بی دست. و مردی که دست وی علیل باشد و درزیر غل و یادرزیر جامه گذارد آنرا . ونیز**مضمون** نطفهای که در پشت نرباشد . و بچهای که هنوز متولد نشده باشد .ج :مضامین. ومنه: **نهی عن بیع المضامین والملاقیح** .ونیز مضمون نام مردی .

مضمون (mazmun) ا . پ .

مأخوذ از تازی ـ آنچه در میان گیرند . و معنی ومقصود . و اراده و مطلب . و هر آنچه در چیزی محتوی باشد و شامل آن بود . و **مضمون مراسله** مطلب مراسله . و **خلاصه مضمون** : نتیجهٔ مطلب و خلاصهٔ مطلب .

مضمون تراش (mazmun-tarâc) ص . پ . کسی که مضمون جعل میکند .

مضمون نگار (mazmun-negâr) و **مضمون نویس** (mâzmun-nevis) ص . پ . کسی که مطلب را بعبارت خوش می نویسد . ومنشی .

مضنة (mazannat) و (mazennat) ا . ع . **هذا علق مضنة** : یعنی این چیز نفیسی است که بدان بخل توان کرد . و کذلك **علق مضنة** .

مضنوك (maznuk) ص . ع . زکام زده و گرفتار زکام .

مضنون (maznun) ا . ع . غالیه وغالیه‌ای که برسر و ریش مالند .

مضنونة (maznunat) ا . ع . نوعی از خوشبوی که خلوق گویند . وغالیه . و بدون الف ولام از نامهای چاه زمزم است .

مضنی (moznâ) ص . ع . لاغر شده ونحیف .

مضنی (mozni) ص . ع . بیماری لاغر کننده .

مضنیء (mozne') ص . ع . مردی که دارای مواشی بسیار باشد .

مضنئة (mozne'at) ص . ع . زن بسیار فرزند .

مضو (mozovv) م . ع . **مضی مضیاً و مضواً** (از باب نصر و ضرب) : گذشت و رفت . و **مضی فی الامر مضاء ومضواً** : درگذشت در آن کار . و **مضی السیف مضاء** : برید آن شمشیر . و **مضیت علی بیعی** : جایز داشتم بیع خود را و امضاء کردم . و **مضیت علی الامر مضیاً و مضوت علی الامر مضواً و مضواً** : امضا کردم آن کار را . و **مضی سبیل فلان** : مرد فلان .

مضواء (mozvâ') ا . ع . پیش آمدگی و تقدم بر چیزی .

مضور (mozur) م . ع . **مضر مضراً و مضراً و مضوراً** . ر . مضر و مضر .

مضور (mazur) ص . ع . **ناقة مضور** : ماده شتر سال خورده .

مضوضی (mazuziyy) و **مضوضیء** (mazuze') ص . ع . **رجل مضوضیء** : مرد با آواز و کذلك **رجل مضوضی** .

مضوف (mazuf) ص . ع . هر چیزی که از وی میترسند و هراس دارند .

مضوفة (mazufat) ا . ع . شدت واندوه . و کاری که از وی ترسیده شود .

مضؤود (maz'ud) ص . ع . زکام زده و گرفتار زکام .

مضؤوك (maz'uk) ص . ع . زکام زده و گرفتار زکام .

مضهب (mozahhab) ص . ع . **لحم مضهب** : گوشت نیم پخته و نیم بریان . وگوشت پاره پاره کرده .

مضهود (mazhud) ص . ع . مقهور .

مضی (mazâ) ع . فعل ماضی یعنی گذشت و رفت . و **مضی سبیله** : یعنی مرد . و **مضی ما مضی** : یعنی گذشت آنچه گذشت .

مضی (moziyy) ا . ع . انجام و انتها . یق : **الی مضی الحول** : یعنی تا انجام وانتهای سال .

مضی (moziyy) م . ع . **مضی مضواً و مضیاً** : ر . مضو .

مضیء (moze') ص . ع . روشن و تابان و درخشان و روشنی دهنده .

مضیاع (mezyâ') ص . ع . **رجل مضیاع للمال** : مرد ضایع کننده و هلاك نمایندهٔ مال و مرد مصرف ومبذر .

مضیر (mazir) ا . ع . شیر ترش و زبان گز و سخت سپید .

مضیرة (mazirat) ا . ع . یك نوع آشی که از شیر ترش سازند و گاه شیر تازه بر آن افزایند .

مضیض (maziz) م . ع . **مضت العنز مضیضاً** (ز باب نصر و سمع) : آب خوردن ماده بز و هر دولب را فشار داد . و **مض مضاً و مضیضاً** . ر . مض . و **مضض مضاضة و مضضاً و مضیضاً** ر . مضاضة .

مضیع (mozi') ص . ع . **رجل مضیع** : مرد بسیار ضیعة یعنی دارای آب و زمین بسیار . و نیز **مضیع** : کسی که ضایع میکند و تلف مینماید و آنکه بی بهره میکند و باطل میسازد .

مضیع (mozayye') ص . ع . ضایع کننده وهلاك نماینده و مصرف و مبذر .

مضیعة (mazya'at) و (mazi'at) ا . ع . جائی که که انسان در وی هلاك میگردد . و **هو بدار مضیعة** : یعنی او در خانهٔ هلاك است که مراد بیابان باشد . و نیز گفته‌اند : و **هو مقیم بدار مضیعة** : یعنی شعار او درکارهای خود سستی وکسالت است .

مضیغ (maziq) ع . ج . مضیغة .

مضیغة (maziqat) ا . ع . هر گوشت پاره‌ای که باستخوان چسبیده باشد . و گوشت پارهٔ زیر بازوی اسب . و تندی زیر بناگوش . و پی اندام و پی کرانهٔ گوشهٔ کمان . و پی خائیده که کمان ساز دارد . ج : مضیغ و مضائغ .

مضیف (mozif) ص . ع . آنکه میخماند و میل میدهد .

مضیف(mozif) ا . ع . مهماندار و خداوند مهمانخانه .

مضیف (mozif) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مهماندار .

مضیفة (mazifat) و (mazyofat) ا . ع . اندوه و غم . و کاری که از آن ترسیده شود .

مضیق(maziq) ا . ع . مکان تنگ . وجای تنگ . وکار سخت ودشوار . ج : مضائق .

مضیق (mozayyaq) ص . ع . تنگ کرده و تنگ گرفته برکسی .

مضیم(mazim) ص . ع . مظلوم و آنکه بحق خود نارسیده باشد .

مضیوح (mazyuh) ص . ع . **عیش مضیوح** : زندگانی که عیش آن باغم و اندوه آمیخته باشد .

مضئود (maz'ud) ص . ع . گرفتار زکام .

مط (mat) ع . بجای مطاوب نویسند .

مط (matt) م . ع . **مط الشیء مطاً** (از باب نصر) : کشید آن چیز را و درازکرد . و **مط الدلو** : کشید دول را . و **مط الحاجبین والخد** : برچیدابرو ورخسار را ازتکبر . و **مط الاصابع** : دراز کرد انگشتان را و خطاب کرد بآنها .

مطء (mat')م . ع . **مطأ الجاریة مطء** (ازباب فتح) : گائید آن کنیزک را .

مطا (matâ) ا . ع . پشت و یازیدگی اسم‌است تمطی را . و پاره‌ای از شاخ که بدان کشت و یاشاخه‌های پراکنده را باهم‌بندند . ج : امطاء .

مطاء (metâ') ع . ج . مطو (matv) و (metv) .

مطاء(matâ) م . ع . مطا مطی آو

مطاء . ر . مطو .

مطابة(matâbbat) م . ع . دارو کردن و درمان کردن .

مطابخ (matâbex) ع . ج . مطبخ (matbax) و (metbax) .

مطابخ (matâbex) ا . ع . نام موضعی درمکهٔ معظمه .

مطابق(motâbeq) ص . ع . موافق و برابر .

مطابق (motâbeq) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ موافق و برابر ویکسان . و مثل‌ومانند و معادل .

مطابقة (motâbaqat) م . ع . **طابق بین الشیئین مطابقة و طباقاً** : برابر کرد آن دوچیزرا و چسبانید آن‌دو راباهم . و **طابق فلان فلاناً** :موافقت کردفلان بهمان را . و **طابق المقید** : رفت آن بند دار با بندپای . و **طابق الفرس** : گذاشت آن اسب پایهارا در جای دستها هنگام راه رفتن . و **طابق فلان** : عادت کرد فلان برکاری . و **طابق بین قمیصین** : پوشید یکی از آن دو پیراهن را بروی دیگری .

مطابقت(motâbqat) و**مطابقه** (motâbeqe) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ برابری باهم و مشابهت و مقابله . ومناسبت ویکسانی . وموافقت . ومواجهت‌وروباروئی .

مطابنة(motâbanat) م . ع . موافق و برابر شدن . و قولهم : **طابن هذه الحفیرة** : بصیغهٔ امر یعنی پست کن این حفیرة یعنی‌گو آتش خواباندن را .

مطاحل (matâhel) ا . ع . **یوم المطاحل** : روزی است که تازیان در آن کشته‌شدند . و نیز مطاحل نام موضعی .

مطاحن (matâhen-) ع . ج . مطحان .

مطاخ (mattâx) ص . ع . گول و احمق . و بزرگ منش متکبرخود پرست .

مطادة(matâdat) ا . ع . دشت دور و دراز .

مطار (matâr) ص . ع . **بئر مطار** : چاه فراخ دهانه .

مطار (matâr) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پریدن . و محل پریدن .

مطار (motâr) ص . ع **فرس مطار** : اسب تیز خاطر چست و چالاک و نیز **مطار** : پرانیده شده و شکسته و شکافته .

مطار(mattâr) ص . ع . **فرس مطار** : اسب تیزرو .

مطارب (matâreb) ع . ج . مطرب ومطربة .

مطارة (matârat) ص ع . **ارض مطارة** : زمین پرنده ناک .

مطارة (matârat) ا . ع . نام دهی . و **ذوالمطارة** : نام‌کوهی .

مطارة(matârat) و(motârat) ص.ع. **بئر مطارة** : چاه‌فراخ دهانه وچاه دو تك . و کذلك **بئر مطارة** .

مطارح(matâreh)ع . ج . مطرح . و **مطارح الزرع** : کشت‌زار .

مطارحة (matârahat) ا . ع . **مطارحة الکلام** : باهم سخن‌درافگندن .

مطاردة (motâradat) م . ع . **طارد مطاردة و طراداً** . ر . طراد .

مطارف (matârel) ا . ع . ج . مطرف (motraf) و (metref) . و **مطارف الغنی** : جامه‌های دولتمندی .

مطارق (matâreq) ع . ج . مطرقة و

ج : مطرق .

مطارق (motâreq) ص . ع . دارندهٔ چیزی بالای دیگری مانند آنکه دو کفش بالاهم پوشد ودو پوشاك روی هم دربر کند .

مطارقة (motâraqat) م . ع . **طارق بین ثوبین مطارقة وطراقاً** : دو جامه را روی هم پوشید . و**طارق بین نعلین** : دو نعل را روی هم دوخت .

مطارقة (motâraqat) ص . ع . **نعل مطارقة** : دو نعل روی هم قرار داده و دوخته .

مطارنة (mtoârenat) ع . ج . مطران (matrân) و (metrân) .

مطاره (mattâre) ا . پ . مأخوذ ازمطهرهٔ تازی - آوندی چرمین که در آن آب کنند و درسفر باخود بردارند .

مطاریق (matâriq) ا . ع . گروه پیادگان شتران دربی یکدیگر روندهٔ نزدیك آب . یق : **جاءت الابل مطاریق** .

مطاریق (matâriq) ع . ج . مطراق .

مطاسب (matâseb) ا . ع . آبهای ریزان وجهنده . و لغة فی المساطب که بمعنای آبهای پوشیده باشد .

مطاط (matât) ا . ع . شیر شتر دفزك و ترش .

مطاط (metât) و (motât) ص . ع . **صلامطاط** : پشت دراز . و کذلك **صلامطاط** .

مطاع (motâ') ص . ع . **الشح المطاع** : بخل و زفتی که صاحب آن درمنع حقوق مردم مطیع و فرمانبر آن باشد .

مطاع (motâ') ص . پ . مأخوذ از تازی - کسی ویا چیزی که مردم مطیع و فرمانبردار وی باشند واطاعت آنرا کنند .

مطاعم (matâ'em) ع . ج . مطعم .

مطاعم (matâ'em) ا . پ . مأخوذ از تازی - خوردنیها . و **مطاعم و مشارب** : مأکول و مشروب وخوردنیها و آشامیدنیها .

مطاعمة (motâ'amat) م . ع . داخل کردن کبوتر نرمنقارخودرا درمنقار کبوتر ماده .

مطاعن (matâ'en) ع . ج . مطعن (mat'an) و ج . مطعن (met'an) .

مطاف (matâf) م . ع . **طاف طیفاً مطافاً** . ر . طیف .

مطاف (matâf) ا . ع . جای طواف کردن .

مطافل (matâfel) و **مطافیل** (matâfil) ع . ج . مطفل .

مطال (metâl) م . ع . **ماطله مماطلة و مطالا** درنگی کرد اورا . ودرنگی کرد در ادای وام وحق او .

مطال (mattâl) ص . ع . دیردارندهٔ وام و دین را . ودیرکنندهٔ در وعدهٔ ادای دین .

مطال (mattâl) ا . ع . سازندهٔ خود آهن .

مطالب (matâleb) ع . ج . مطلب .

مطالب (matâleb) ا . پ . مأخوذ از تازی - مطلبها و درخواستها و سؤالات . و خواهشها . وعرضه اشتها . استدعاها .

مطالبة (motâlebat) م . ع . **طالب مطالبة و طلاباً** . ر . طلاب .

مطالبه (motâlebe) ا . پ . مأخوذ ازتازی - باز خواست . و ادعا . و پرسش .

مطالة (metâlat) ا . ع . آهنگری و خودسازی .

مطالع (matâle') ع . ج . مطلع (matla') و (matle') .

مطالع (motâle') ص . ع . واقف و هوشمند وآگاه .

مطالعة (motâle'at) م . ع . **طالع مطالعة و طلاعاً** . ر . طلاع .

مطالعه (motâle'e) ا . پ . مأخوذ ازتازی - نگریستن به چیزی برای واقف شدن بآن . وتأمل و تفکر و اندیشه و قرائت . و نظر بدقت . و **مطالعهٔ کتاب** : خواندن کتاب .

مطالق (matâleq) ع . ج . منطلق .

مطالی (matâli) ا . ع . جایهائی که حیوانات و حشی بچهٔ خودرا درآن چرانند .

مطالی (matâli) و (matâliyy) ع . ج . مطلا و مطلا .

مطامح (matâmeh) ا . پ . مأخوذ ازتازی - نمایشها و تماشاها . ومطمحها .

مطامع (matâme') ا . ع . آرزوها و طمعها . ج : مطمع .

مطامنة (motâmanat) م . ع . پشت را پست و برابر کردن .

مطامیر (matâmir) ع . ج . مطمورة .

مطانب (matâneb) ع . ج . مطنب .

مطانب (motâneb) ص . ع . همسایه وهمجوارخیمه . یق : **جاری مطانبی** یعنی طنابهای چادر او درمیان چادر من است .

مطانبة (motânabat) م . ع . **طانبنی مطانبة** : طنابهای چادرخودرا در میان چادر من آورد .

مطانزة (motânazat) ا . ع . سخریه وفسوس .

مطاوح (matâveh) ا . ع .

جایهای انداختن چیزی . و جایهای هلاك .

مطاوحة (motâvahat) م ع .
همدیگر را انداختن .

مطاود (matâved) ا ع . جایهای
هلاك وبیابانها. یق: **ذهبوافی المطاود**
ای المفاوز .

مطاوع (motâve') ص ع .
فرمانبردار ومطیع . و سازوار و فراگیرنده
مانند متعلم که از معلم درس فرا میگیرد . و
مطاوع العرض ویا**مطاوع العراض:**
پهن وعریض .

مطاوعة (motâva'at) م ع .
فرمان بر داری کردن و ساز واری نمودن با
دیگری . وباصطلاح نحو آمدن فعلی پس فعلی
جهت دلالت بر پذیرفتن مفعول که فاعل فعل
ثانی باشد از فاعل فعل اول را .

مطاوعت (motâva'at) ا پ .
مأخوذ از تازی ـ اطاعت وفرمان برداری . و
مطاوعت کردن: پذیرفتن وقبول کردن و
فرمان برداری نمودن ومتابعت کردن .

مطاول (matâvel) ع ج :
مطول .

مطاولة (motâvalat) م ع .
نبرد کردن بدرازی و بفضل و توانائی . ودور
افگندن . و درنك کردن در کاری .

مطاوی (matâvi) ع ج .
مطوی .

مطاهر (matâher) ع ج .
مطهرة (matharat) و (metharat)

مطاهرة (motâharat) م ع .
پاك کردن و پاکیزه کردن .

مطایا (matâyâ) ع ج . مطیة .

مطائب (matâ'eb) ا ع . بر-
گزیده وبهترین هر چیزی و بیشتر درخرمای تر و
مانند آن گویند .

مطایبة (motâyabatan) م ع .
خوش منشی کردن باهم .

مطایبه (motâyebe) ا پ . مأخوذ
از تازی ـ شوخی ومزاح. وخوش طبعی . و
خوش منشی ؛ وخیال .

مطایرة (motâyarat) م ع .
طایره مطایرة وطیارآ: پرانید آنرا .

مطائط (motâ'et) ص ع .
صلاً مطائط : پشت دراز .

مطبح (motabbah) ا ع . فربه و
پرگوشت .

مطبخ (m tbax) (metbax)
ا ع . جای پختن . ج : مطابخ .

مطبخ (matbax) ا پ . مأخوذ
از تازی ـ آشپز خانه وجائی که در آن طعام
طبخ میکنند .

مطبخ (metbax) . ا ع . آ ات
پختن مانند دیگ وکماچدان وجزان .

مطبخ (mottabax) ا ع . جای
پخت کردن . یق : **هذا مطبخ القوم
وهذامشتواهم:** این جای پخت کردن آن قوم
است و این جای بریان ساختن آنهاست .

مطبخ (mottabex) ص ع .
آنکه پخت میکند و پختنی می‌سازد. وآنکه دیك
بر می نهد .

مطبخ (motabbex) ص ع . بچه
وکودك . وبچهٔ جنبان . و جوان .

مطبخ (motabbex) ا ع . بچهٔ
سوسمار وهمینکه از تخم در آمد آنرا حسل
گویند و سپس غیداق و بعد مطبخ و بعد
خضرم و بعد ضب .

مطبخی (matbaxi) ص پ .
مأخوذ از تازی ـ منسوب بمطبخ و آشپز و
باورچی و طباخ و پزندهٔ طعام . و مباشر
مطبخ . و سررشته دار و محرر مطبخ .

مطبع (matba') و **مطبعة**
(matba'at) ا ع . جایی که در آن چیزی
را نقش می کنند وچاپ مینمایند .

مطبعة (motabba'at) ص ع .
ناقة مطبعة : ماده شتر گرانبار .

مطبعه (matba'e) ا پ . مأخوذ
از تازی ـ چاپخانه. وجایی که در آن نوشتجات را
چاپ میکنند .

مطبق (motbaq) ص ع . پوشیده
شدهٔ از سر پوش . و بر هم نهاده . و برهم
پیچیده شده. وفراز آمدهٔ برکاری. وشایسته و
لایق و سزاوار .

مطبق (motbeq) ص ع . پیوسته.
و **جنون مطبق** : دیوانگی پوشندهٔ عقل.

مطبق (motabbaq) ص ع .
پیچیده و در هم . و مضاعف و دوتایی . و
متزاید . و بارانی که بپوشد همهٔ زمین را .

مطبق (motabbaq) ا ـ ص پ .
مأخوذازتازی ـ توبرتو وسرپوش‌دار ونوعی از
پارچه .

مطبق (motabbeq) ص ع .
شمشیری که وقت زدن بر پیوندگاه رسد. ومتصل و
پیوسته و دایم . و بارانی که فراگیرد همهٔ
زمین را .

مطبق (motabbeq) ا ع .
مرد کار ساز ورسای در امور .

مطبقة (motbaqat) ص ع .
مؤنث مطبق. **والحروف المطبقة:** ص و
ض وط وظ .

مطبقة (motbeqat) ص ع .
حمی مطبقة : تب در گیرندهٔ تمام اندام را. و
تبی که در شبانه روز خنك نگردد و دایم باشد.

مطبقة (motabbeqat) ص ع .
سحابة مطبقة: ابری که باران آن همه جا رسد.

مطبقه (motbeqe) ا پ .

مأخوذ از تازی ـ تب دایم که در شبانه روز پیوسته باشد وخنك نگردد.

مطبل (motabbal) ص . ع . بشکل طبل و دهل.

مطبوب (motbub) ص . ع . فسوس کرده شده. وسخر زده .

مطبوخ(matbux)ص . ع. پخته شده . وبریان شده .

مطبوخ (matbux) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ جوشانیده شده و طبخ شده و دم کرده شده. ودوای جوشانیده شده .

مطبوع (matbu') ص . ع . طبع شده . ومهرشده . وآلوده وناپاك. وزشت.

مطبوع (matbu') ص. پ .مأخوذ ازتازی ـ خوش آیند و خنیده و موافق میل وموافق طبع ومرغوب طبع ودلنشین ودلچسب ومقبول وخوشگل. وچاپ شده وبطبع رسیده.و **غیر مطبوع**: بدگل وزشت وغیر مقبول و بر خلاف میل .

مطبوعات (matbu'ât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ نوشتجات چاپی.

مطبوعه (matbu'e) ص . پ. مطبوع.

مطبئن (motba'enn) ص . ع . لغة فی مطمئن.

مطثة (metasat) ا . ع . چوبی گردکه بدان طث کنند .

مطجن (motajjan) ا . ع . بریان کردهٔ در تابه.

مطح(math)م.ع . **مطحه مطحاً** (ازباب فتح): بدست زدآنرا. و **مطح المراة**: گایید آن زن را.

مطحان (methân) ص . ع . مارحلقه زدهٔ گردگردیده .

مطحان(methân)ا . ع . آسیاب. ج: مطاحن .

مطحانة(methânat)ا.ع.آسیاب. و دوری وبشقاب خرد و کوچك .

مطحة(metahhat)ا . ع . دنبالهٔ سم گوسپند . و چیزکی برآمده وگرد در پای گوسپندکه بدان زمین را خراشد .

مطحر (methar) ا . ع . کمان دور انداز. وتیری که دور رود . و شیربیشه

مطحر (methar)ص.ع.حرب **مطحر**: حرب زبون که دورکنند ودفع سازند یکدیگر را .

مطحر (mothar) ص.ع . نصل **مطحر**: پیکان دراز.

مطحرة(metharat)ا.ع .جنك زبون که یکدیگر را دورکنند و دفع سازند .

مطحلب(motahleb)و(motahlab) ص . ع . آب چغرلاوه ناك .

مطحلبة(motahlabat)و(motahlebat) ص.ع.**عین مطحلبة**: چشمهٔ چغرلاوه ناك. وکذلك **عین مطحلبة** .

مطحن (methan)ا.ع.آسیاب.

مطحنة(mathanat)ا .ع .نانواخانه. و آسیاب .

مطحنة(methanat)ا. ع.آسیاب. و دوری و بشقاب خرد و کوچك .

مطحوة(mathovvat) ص . ع . **مظلة مطحوة** : سایبان بزرك .

مطحول (mathul) ص . ع . برسپرز زده شده. **واناء مطحول**: آوندپر.

مطحوم (mathum) ص . ع . هر چیزپر.

مطحون (mathun) ص . ع . آردشده وآسیاب شده.

مطحی (mathi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ نیك گسترده شده از سایه و درخت وجزآن .

مطحی (motahhi) و **مطحیة** (motahhiyat) ص. ع . گیاهی که می‌روید و می‌پوشاند روی زمین را .

مطحیة (mathiyyat) ص . ع . **مظلة مطحیة** : سایبان بزرك.

مطخ (matx) ا . ع. آب لای ناك تك چاه ویاحوض که درآن کرمهای سیاه باشد و خوردن نتوانند .

مطخ(matx)م.ع. **مطخ مطخاً** (ازباب فتح): بسیارخورد . و **مطخ العسل**: لیسید انگبین را. و **مطخ الماء**: بادول آب کشید ازچاه. و **مطخ بیده**: با دست زدآن را. و **مطخ عرضه**:معیوب کردآبروی آنرا. وزشت وآلوده نمودآنرا .

مطخ مطخ(metex-metex) ع . کلمه‌ایست که در تکذیب قول کسی می گویندای قولك باطل .

مطخة (metaxxat) ا.ع . چوبی که کودکان بدان بازی کنند . و چوبی گرد که بدان بازی طث کنند .

مطخرر (motaxrar) ص . ع . سست وناتوان .

مطر(matr)و(matar)م.ع. **مطر مطراً** (ازباب نصر): بارید. و **مطرتهم السماء مطراً و مطراً**: باراندبرایشان آسمان (لازم ومتعدی).و **مطر الرجل فی الارض مطوراً و مطراً**: بشدآنمرد در زمین ورفت.و **مطر الفرس**:بشتافت وتیزرفت آن اسب. و **مطر القربة** : پرکردمشك را. و **مطرنی بخیر** : نیکویی رسانیدمن را. و **ما مطرمنه خیراً و بخیر** (مجهولاً): ازوخیری نرسید. و **مطرت الطیر**: شتابی کرد آن مرغ وقت فرود آمدن . و **ما ادری من مطر به**:نمیدانم که برداورا. وکذا: **ذهب**

البعير وما ادری من مطربه .
مطر (metr) ا . پ . ر. متر .
مطر (motr) ا . ع . خوی و عادت، وعوشهٔ ارزن .
مطر (matar) ا . ع . باران . ج : امطار . واز اعلام است .
مطر (mater) ص.ع. **یوم مطر**: روز باباران .
مطر (moterr) ا ـ ص.ع . **غضب علینا غضباً مطراً** : خشم گرفت بر ما خشم بی‌جا و خشم نا بایست. **وجاء فلان مطراً**: آمد فلان خرامان . ونیز **مطر** : نام اسبی .
مطرا (motarrâ) ص.ع . **العود المطرا** : چوب پروردهٔ در بوی خوش که بدان بخور کنند. و نیز **مطرا** : تازه وتازه ـ کرده شده .
مطرا (motarrâ) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ مصفا. وآبدار وپرداخت شده .
مطراب (metrâb) و **مطرابة** (metrâbat)ص . ع . **رجل مطراب** : مرد طربناك. وكذا: **رجل مطرابة** . و **امراة مطراب**: زن طربناك. وكذلك: **امرأة مطرابة** .
مطراة (motarrât) ص . ع . **غسلة مطراة**: دست شستنی پروردهٔ در بوی خوش .
مطراق (metrâq) ا . ع . پیرو چیزی. ومانند و نظیر چیزی. یق: **هذا مطراق هذا**. ج: مطاریق.
مطراق (metrâq) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ پتك وچکش. ومطرقه .
مطراگر (motarrâ-gar) ا. پ . کسیکه پارچه هارا پرداخت میکند . و آنکه کاغذ را مهره مینماید .

مطران (matrân) و (metrân) ا.ع. **مطران النصاری**: بزرگ ومهتر ترسایان. و كذلك : **مطران النصاری** . ج : مطارنة .
مطرب (matrab) و **مطربة** (matra-bat) ا . ع . راه تنك ومتفرق. و راه کوچك که بشارع پیوسته باشد . ج : مطارب. الحدیث: **لعن الله من غیر المطربة**.
مطرب (motreb) ص . ع . آنکه سرودی گوید و کسی را در طرب میآورد .
مطرب (motreb) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ اهل طرب و مغنی وآواز خوان و ساز زن . و رقاص .
مطربی (motrebi) ا. پ . مأخوذ ازتازی ـ آواز خوانی وسرودگویی ومغنی‌گری وساز زنی . ورقصی .
مطرة (matrat) و (materat) ا.ع. خوی وعادت .
مطرة (matarat) ا.ع . واحد مطر یعنی یك باران . و خیك . ومیانهٔ حوض.
مطرة (materat) ص.ع. **امراة مطرة** : زن لازم گیرندهٔ مسواك وغسل و پاکی .
مطرة (moterrat) ا . ع . خوی و عادت .
مطرح (matrah) ا.ع. جای انداختن. ج: مطارح .
مطرح (matrah) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جای ومقام ومحل . وجای نهادن چیزی و جای طرح چیزی . وجای رسد چیزی. وکیسه وخریطه‌ای که صیاد صیدرا گرفته در آن نگاهدارد .
مطرح (metrah) ص . ع . رمح **مطرح**: نیزهٔ دراز. **وطرف مطرح**: چشم دوربین. **وفحل مطرح**: گشنی که موقع

منی آن دور باشد از رحم ماده .
مطرح (motreh) ص . ع . آنکه می افگند و دور میگرداند .
مطرح (motarrah) ص.ع .افگنده شده و دورکرده شده . وبنای طویل ودراز .
مطرح (motarrah) ا.ع . ازاعلام است .
مطرخم (motraxemm) ص . ع . بر پهلو خوابیده. وپرخشم .ومتکبر . **وشاب مطرخم**: جوان نیکوبدن تمام اندام.
مطرد (metrad) ا .ع. نیزهٔ خرد که بدان شکار کنند .
مطرد (mottared)ص.ع. **جدول مطرد**: جوی راست روان .
مطرد (motarrad) ص. ع . روز دراز . و رانده شده .
مطردة (matradat) ا . ع . سبب راندن .
مطردة (matradat) و (metradat) ا . ع . میانهٔ راه .
مطردة (metradat) ا.ع. لته پارهٔ ترکه بدان تنور را پاك کنند .
مطرز (motarraz) ص.ع. جامهٔ باطراز ونگار.
مطرز (motarrez)ص.ع. آنکه جامهٔ با طراز و نگار میسازد .
مطرف (metraf) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ حجاب و پرده .
مطرف (metraf) و (motraf) ا . ع. چادر خز چهار گوشهٔ نگارین. ج : مطارف .
مطرف (motraf) ا.ع. **فعلته فی مطرف الایام** : آن کار را در روز های تازه گذشته کردم .
مطرف (motref) ا. ع. مال نو.
مطرف (motref)ص.ع. **بلده مطرف**:

شهری که طریفهٔ آن بسیار باشد .

مطرف (motarraf) اص . ع . اسبی که سرو دنب آن سپید و یا سیاه بود مخالف سایر اعضای آن. و آغاز و اول هرچیزی . و **فعلته فی مطرف الایام**: کردم آن کار را در روزهای تازه گذشته .

مطرف (motarref) ا ص . ع . آنکه بر اطراف لشکرزند و برکارها جنگ کند. و ازاعلام است .

مطرفة (motrefat) ص.ع. **ارض مطرفة**: زمینی که طریفهٔ آن بسیار باشد.

مطرفة (motarrafat) ص . ع . گوسپندی که طرف دنب و یا هر دو دست و پای آن سیاه و سایربدن وی سپید باشد.

مطرفسة (motarfesat) ص . ع . **السماء مطرفسة ومطنفسة** : آسمان پوشیده شده از ابر است .

مطرق (metraq) ا . ع . چوبی که بدان پشم یا پنبه زنند . و نام شتری . ج : مطارق .

مطرق (motraq) ا . ع . سپری که توبرتو از چندین قطعه چرم ساخته باشند.

مطرق (motreq) ا ص . ع . مرد فرومایه . وآنکه در خلقت سست چشم باشد . و نام وادیی . و نام مردی .

مطرق (motarreq) ا ص .ع . **ناقة مطرق**: ماده شتری که دشوار زاید . وکذا: **امراة مطرق** .

مطرقة (metraqat) ا . ع. خایسک آهنگری . و چوبی که بدان پشم و یا پنبه زنند ج: مطارق .

مطرقة (motraqat) و (motarraqat) ص . ع . **مجان مطرقة**: سپری که تو برتو از چندین قطعه چرم ساخته باشند . و **نعل مطرقة** : نعلی که تبرتو دوخته باشند. وکذلك **مجان مطرقة و نعل مطرقة**.

مطرقه (metraqe) ا . پ . مأخوذ از تازی- کوبیازه و کوبین .وخایسک آهنگری ومسگری. وچکش. و پتک .

مطرمذ (motarmez) ص . ع. **رجل مطرمذ**: مردی که بگوید ونکند . و مرد ناآزموده کار .

مطروح (matruh) ص . ع. افگنده شده. ودور انداخته شده . وجای دور.

مطرود (matrud) ص . ع. رانده شده. ودورکرده شده . و **بنو مطرود** : نام بطنی از تازیان .

مطرود (matrud) ص . پ . مأخوذ از تازی _ رانده شده ومردود شده .

مطرور (matrur) ص . ع. تیز از کارد و جزآن . و **سیف مطرور**: شمشیر زدوده.

مطرورة (matrurat) ص. ع . مؤنث مطرور.

مطروف (matruf) ص . ع . **مطروف العین**: آنکه چشم بریك کس وبریك چیز ندارد .

مطروفة (matrufat) ص. ع . **امراة مطروفة**: زنیکه درمردان نگرد جز شوی خود . و **عین مطروفة**: چشمی که از رسیدن زخم آب ازآن روان باشد . و **ارض مطروفة**: زمین طریفه ناك .

مطروق (matruq) ص . ع . آبی که شتران درروی کمیز انداخته باشند. و **رجل مطروق**: مردی که دروی نرمی و سستی وفروهشتگی بود. و **کلاء مطروق**: گیاه باران رسیدهٔ پس ازخشکی .

مطروقة (matruqat) ص. ع . **نعجة مطروقة**: گوسپندی که درمیان گوشهای وی داغ باشد .

مطرهف (motraheff) ا . ع . مرد تمام خلقت نیکو اندام .

مطرهم (motrahemm) ص . ع . جوان معتدل. وشترصعب سرکش که گاهی روی رسن ندیده .

مطری (motri) ص . ع . آنکه بسیار مدح و ستایش می کند. وآنکه خوشبو می کند ومعطر می سازد .

مطری (motarrâ) ص.ع . مطرا. ر. مطرا .

مطریر (metrir) ا.ع. زن گستاخ وبی حیا وهنگامه ساز .

مطز (matz) ا. ع. نکاح (والفعل من نصر) .

مطس (mats) م . ع . **مطس العذرة مطساً** (از باب ضرب): یك بار انداخت پلیدی را. و **مطس وجهه** : تپانچه زد برروی او .

مطسس (motasses) ص . ع. روندهٔ در شهرها .

مطسع (metsa') ص .ع . **هاد مطسع** : دلیل ماهر زیرك.

مطشوشة (matcucat) ص. ع . **ارض مطشوشة**: زمین باران نرم وضعیف رسیده .

مطع (mat') م . ع . **مطع فی الارض مطعاً و مطوعاً** (ازباب فتح): رفت درزمین وگم شد. و **مطع الشیء**: خورد آن چیز را بپیش دهان .

مطعام (met 'âm) ص . ع . **رجل مطعام** : مرد بسیار خوراننده و بسیارطعام دهنده . ومرد بسیار مهمان و بسیار مهمانی .

مطعان (met'ân) ص.ع. **رجل مطعان للعدو** : مرد بسیار نیزه زنندهٔ بردشمن . ونیز **مطعان**: طعن کننده . ج: مطاعین .

مطعم (mat'am) م ۰ ع. خوردن.

مطعم (mat'am) ا. ع. طعام و خوراك. ج: مطاعم.

مطعم (met'am) ص.ع. نيك خورنده.

مطعم (mot'am) ص.ع. مردبختور ومرزوق.

مطعم (mot'em) ص. ع. آنكه مى خوراند و آنكه طعام ميدهد.

مطعم (motta'am) و (motta'em) ص ع. **بعير مطعم**: شتربا مغز استخوان و بايه. وكذلك: **بعير مطعم**.

مطعم (mota''em) ص ع. **لبن مطعم**: شيرى كه درمشك مزه و خوشبويى گرفته باشد. و **بعير مطعم**: شتر بامغز استخوان و با پيه. وكذا: **ناقة مطعم**.

مطعمة (mot'amat) و (mot'emat) ا ع. كمان بدان جهت كه صاحب خود را صيد ميرساند.

مطعمة (mot'emat) ا. ع. سر حلقوم و تندى آن.

مطعمتان (mot'ematâne) ا. ع. بصيغهٔ تثنيه: دو انگشت پيشين هرمرغى.

مطعن (mat'an) م. ع. بنيزه زدن.

مطعن (mat'an) ا.ع. محل طعن. ج: مطاعن.

مطعن (met'an) ص. ع. بسيار نيزه‌زننده. وطعن كننده. ج: مطاعن.

مطعوم (mat'um) ص. ع. خورده شده. و هرچيز قابل خوردن.

مطعومات (mat'umât) ا. پ. مأخوذ ازتازى - خوردنيها.

مطعون (mat'un) ا ص. ع. درخسته و مجروح بنيزه. وطاعون زده. ومنه **المطعون معدود فى الشهداء**.

مطغمش (motaqmec) ا. ع. آنكه از فساد چشم سست مى‌نگرد. ونيز سست. وپنهان و خفى.

مطغى (motqi) ص. ع. نافرمانى كننده. وبرستم انگيزنده.

مطف (moteff) ص. ع. واقع شونده. وصادر شونده. وممكن. و نزديك شونده.

مطفح (mottafeh) ص. ع. آنكه كف بر ميگيرد از سر ديگ.

مطفح (motaffeh) ص.ع. آنكه لبريز ميكند.

مطفحة (metfahat) ا. ع. كفگير.

مطفرش (motfarec) ص. ع. آنكه ازفساد چشم سست مينگرد.

مطفف (motaffef) ص. ع. آن كه در پيمودن كم مى‌پيمايد و دركشيدن از وزن ميكاهد. ج: مطففون. قول تعالى: **ويل للمطففين**.

مطففون (motaffefuna) ع. ج. مطفف.

مطفل (motfel) ص. ع. بچه‌دار از مردم و از جانوران. و **ناقة مطفل**: ماده شتر نوزادهٔ از شكم اول. و كذلك: **ظبية مطفل**. ج: مطافيل ومطافل. و **ليلة مطفل**: شبى كه از سردى كودكان را هلاك سازد.

مطفى (motfi) ص. پ. مأخوذ از تازى - خاموش كنندهٔ آتش. و فرو نشانندهٔ حرارت والتهاب.

مطفىء (motfe') ا. ع. **مطفىء الجمر**: نام روز چهارم وپانجم ازروزهاى برد العجوز. و **مطفىء الرضف**: بلاى سخت كه فراموش گرداند بلاى سابق را.

مطفىء (motfe') و (mottafe') و **مطفئة** (motfe'at) ص. ع. خاموش كنندهٔ آتش.

مطفئة (motfe'at) ا. ع. **مطفئة الرضف**: پيه كه چون برسنگ تفسان رسد گداخته شده گرمى سنگ را فرونشاند. و نام مارى بسيارپليد كه اگر بر سنگ تفسيده گذرد زهرآن حرارت سنگ را فرو مى‌راند.

مطق (mataq) ا. ع. علتى مر خرمابن را.

مطقة (matqat) ا. ع. شيرينى.

مطل (matl) م ۰ ع. **مطلت الحديد مطلاً** (از باب نصر): درازكشيدم آهن را. و **مطله بدينه**: امروز و فردا كرد در اداى دين و وام ودرنگى نمود. ونيز **مطل**: درازكردن ريسمان. وگداختن آهن و خود ساختن از آن.

مطل (motl) ا. ع. مهلت. و آب اندك كه از خيك چكد و پالايد.

مطل (motall) ص. ع. خون رايگان رفته.

مطل (motell) ص.ع. كسيكه خداى تعالى خون آن را ناچيز كرده و رايگان كرده باشد. و **امر مطل**: كارغير مستقل.

مطلا (metlâ) و **مطلاء** (metlâ') ا. ع. آب روتنگ. وزمين نرم كه عضاه رويانَد. ج: مطالى (matâli) و (mataliyy).

مطلا (motallâ) ص. پ. مأخوذ از تازى - زرنگار ومذهب. و پوشيده شدهٔ از طلا.

مطلاع (matlâ') ا. ع. بلغت مراكش تيشهٔ بزرگ.

مطلاق (metlâq) ص. ع. مرد بسيارطلاق دهنده. و **ناقة مطلاق**: ماده شتر متوجه بطرف آب.

مطلب (matlab) ا.ع. محل وموضع طلب. ج: مطالب.

مطلب (matlab) م.ع. طلب وجستن. وخواهش کردن .

مطلب (matlab) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پرسش وسؤال ٠ و درخواست و خواهش . و عرض و عرضداشت . و آرزو ومراد و مقصود واستدعا .وسعی وکوشش . و مقصد. **وهم مطلب**:هم مقصد .وهم آرزو. و حریف ورقیب .

مطلب (motleb) ص . ع . آنکه محتاج پرسش و سؤال میگرداند ٠ وآنکه می بخشد هر چیزدرخواست شده را. و **کلاء مطلب**: گیاه دور. و **ماء مطلب**: آب دور ازگیاه . وآبی که میان آن وگیاه مسافت دومیل و یا یك روز ویادو روزباشد .

مطلب (matalab) پ . کلمهٔ نهی از طلبیدن .

مطلب (motalleb) ص ٠ ع . بمهلت خواهندهٔ چیزی .

مطلب (mottaleb) ا. ع. ازاعلام است .و**عبدالمطلب بن هاشم** جدآنحضرت صلی الله علیه وآله و نامش عامر. و **بئر مطلب**: نام چاهی در راه عراق .

مطلب (mottaleb) ا. پ .مأخوذ از تازی ـ از اعلام است .

مطلبی (mottalebiyy) ص . ع . منسوب بعبدالمطلب بن هاشم .

مطلة (matlat) و (matalat) ا.ع . باقی ماندهٔ آب درتك حوض.

مطلة (motlat) ا . ع .آب اندك كه ازخیك ریزد .

مطلحب (motlahebb) ا . ع . بلند و دراز از هرچیزی .

مطلسم (motalsam) ص . ع.طلسم برو بازوبسته .

مطلع (matla') ا . پ . مأخوذ از تازی ـ محل طلوع و جای برآمدن آفتاب و جزآن . و بیت اول قصیده و یا غزل که هردو مصراع آن دارای قافیه باشد . و **ازمطلع تا مقطع** یعنی از آغاز تا انجام .

مطلع (matla') و (matle') ا.ع . جای برآمدن آفتاب و جزآن . وجای برآمدن تیر . ج .مطالع .

مطلع (matla') و (matle') م . ع . **طلع طلوعاً و مطلعاً و مطلعاً** . ر . طلوع .

مطلع (motle') ص . ع . آن که آگاه میکند و سبب میشود دریافت کردن را. و**نخل مطلع**: خرمابنی که شکوفه کرده باشد.

مطلع (mottala') ا .ع . بر آمدنگاه . و جای اطلاع یافتن از مکان بلند ویا پست . و یق **این مطلع هذا الامر** ای محل اتیانك ایاه و وجهه الذی تاتیه منه . و**هول المطلع**: آنچیزیست که مشرف میشوند برآن از امر آخرت . الحدیث : **ما نزل من القرآن آیة الالها ظهر و بطن ولکل حرف حد و لکل حد مطلع** یعنی از برای هر حدی محل صعودی است که صعود کرده میشود بسوی آن ازمعرفت علم بآن . ونیز**مطلع** : قیامت.

مطلع (mottale') ص. ع . توانا وچیره دست و قاهر .

مطلع (mottale') ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ آگاه وخبردار و دانا و با وقوف. و**مطلع شدن**: دریافت کردن و آگاه شدن ودریافتن وبتفصیل خبردارشدن و واقف گشتن .

مطلع (motalle') ص .ع .آن که پرمیکند پیمانه را .

مطلعة (matla'at) ا . ع . جای بلند . وجای دیدبان.

مطلعة (motle'at) ص. ع. **نخلة مطلعة**: خرمابن دراز تر و بلندتر ازدیگر خرمابنان . ونیز خرمابنی که شکوفه آورده باشد .

مطلف (motlef) ص.ع . عطاکننده وبخشاینده . و رایگان وناچیزگرداننده. وخون باطل شده ورایگان گشته .

مطلق (motlaq) ص .ع. رهاگشته و آزادشدهٔ از قید .وروان کرده شده وآنکه آنرا قید نباشد . و باتمام و سراسر . و **فرس مطلق الیدین**: اسبی که دردستهای وی تحجیل نباشد .

مطلق (motlaq) ص. پ. مأخوذاز تازی.تام و تمام وکامل وعمومی وعمده. وخودسرروها وآزادومعاف و بی قید و بی بند .وغیرمعین، نامعلوم وغیرمحدود. و**مطلق العنان**: افسارگشاده ورهاوآزاد. و**خیر مطلق** :اصل خیر واصل نیکوئی . و **قادر مطلق** :خداوند توانا . و **وکیل مطلق**: وکیلی که ازهمه بابت مختار باشد و درهمه چیز وکالت داشته باشد.

مطلق (motleq) ص .ع. رانندهٔ شکم و مسهل .

مطلق (motallaq) ص . ع . مارگزیده ای که سلامتی یابد و بیارامد ازدرد. و زن طلاق داده شده .

مطلق (motalleq) ص ٠ ع. طلاق دهنده .وآنکه ارادهٔ سبقت دارد دراسب تاختن. وعطا کننده و بخشنده .

مطلقا (motlaqâ) و **مطلقاً** (motlaqan) م ف . پ . مأخوذ از تازی ـ کاملاً وتماماً وجمیعاً وبالکلیه وسراسر . واصلاً و هرگز و ابداً .

مطلقه (motallaqe) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ زن طلاق داده شده .

مطلنفی (motlanfi) و**مطلنفیء** (motlanfe') ص.ع. **صائد مطلنفی**

قره : شکارچی دوسیدهٔ در کاژه خود . و
جمل مطلفیء الشرف : شتر چسبیده کوهان .
مطلوب (matlub) ص.ع. خواسته وجسته .
مطلوب (matlub) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ درخواست شده . و تجسس شده و طلب شده و خواهش شده و تقاضا شده . و لازم شده و ضرور شده و احتیاج داشته شده . و هر چیز آرزو شده و خوش آیند و مرغوب .
مطلوب (matlub) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ مقصود . ومیل . وخواهش .
مطلوبه (matlube) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مطلوب .
مطلوح (matluh) ص. ع . خالی شکم .
مطلوس (matlus) ص. ع. درزندان افگنده شده و محبوس .
مطلوقة (matluqat) ص.ع. زن مبتلا شده بدرد زه . وزن رها شدهٔ از قید نکاح .
مطلول (matlul) ص . ع . خون رایگان رفته .
مطلولة (matlulat) ص . ع .
ارض مطلولة : زمین باران نرم رسیده .
مطلی (metlâ) ا. ع . نام موضعی .
مطلی (motlâ) و (motallâ) و (motliyy) ا. ع. دائم المرض. واسیری که امید رهایی وی را نباشد .
مطلی (motalli) ص. ع. آنکه قطران می‌مالد . وآنکه بیمارداری میکند . و دشنام دهنده . وسرود گوینده .
مطلی (matliyy) ص . ع . بچه گوسپند پای بسته .

مطلی (matliyy) و **مطلیة** (matliyyat) ص. ع. قطران مالیده .
مطلیق (metliq) ص.ع. مرد بسیار طلاق دهنده .
مطمار (metmâr) ا. ع . رشتهٔ بنایان که بدان اندازه کنند. ومرد کهنه لباس. و شبه‌ومانند. یق : **هوعلی مطمار ابیه** : او شبیه‌ومانند پدرست درخلق‌وخلق .
مطماع ('metmâ) ص . ع .
امراة مطماع : زنی که مرد را امیدوار کند وسپس تمکین از وی نکند .
مطمأن (motma'ann) ص . ع . آرمیده و قرار گرفته .
مطمح (matmah) ا . ع . جای بلند داشتن نظر .
مطمح (matmah) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ جای برافراختن‌نگاه . ومنظر و جای تماشا و جای نمایش و نمایشگاه . و هر چیز دیدنی . و **مطمح نظر** : هرچیز که بدقت دروی بنگرند . وجای نشانه‌تیراندازان.
مطمح (motmeh) ص. ع. آنکه بلند میکند نگاه را .
مطمحر (motmoherr) ص . ع .
اناء مطمحر : خنور پر .
مطمر (metmar) ا. ع . رشتهٔ دراز که بدان اندازه کنند . **راقم المطمر یامحدث** یعنی راست ودرست کن حدیث را.
مطمرات (motmerât) ع . ج . مطمرة .
مطمرات (motammerât) ا.ع. ج. مطمرة و مهلکات .
مطمرة (motmerat) ا. ع. کار هلاک کننده . ج : مطمرات .
مطمرة (motammarat) ص.ع.
اتان مطمرة : ماده خردراز استوار خلقت .

مطمرة (motammerat) ا. ع. کار مهلك وخطرناك . ج: مطمرات .
مطمس (motmas) ص.ع. کور شده و کور ونابینا .
مطمطمة (motamtamat) م. ع. آهسته گفتن . و دیر و کند نوشتن .
مطمع ('matma) ا. ع. هر چیز که درآن طمع کنند . ویق : **طمع فی غیر مطمع** : یعنی آرزوی چیزی کرد که حصول آن دیر ومشکل است . ج : مطامع.
مطمع ('motma) ص. ع. امیدوار کرده . وآزمند گردانیده .
مطمع ('motme) ا. ع. آنکه امیدوار میکند و آزمند می‌گرداند کسی را .
مطمعة (matma'at) ا. ع . سبب. وآن چیزی که شخص را بطمع می‌اندازد .
مطلمة (metlamat) ا. ع . نفروج و وردنه .
مطمور (matmur) ص. ع. غله ذخیره شده . وگرفتار درد دندان.
مطمورة (matmurat) ا. ع. نهان‌خانهٔ زیرزمین که در وی طعام وجزآن نهند. ج : مطامیر .
مطموس (matmus) ص . ع . نابینا . و **مطموس العین** : دجال .
مطموع (matmu') ص. ع. باآز. وبا رشك و حریص و آزمند.
مطمول (matmul) ص . ع . نان فراخ . وتیر آلوده بخون . و آلوده شده بخون وقطران وجزآن .
مطموم (matmum) ص . ع .
رجل مطموم الشعر : مرد بسیار موی . و **رجل مطموم الرأس** : مرد بریده موی سر .

مطمة (motammat) ص. ع. دراز و بلند .

مطمئن (motma'enn) ص. ع. آرامنده . ج : مطمئنون. و **رجل مطمئن:** مرد مقیم شده درجایی که آنرا وطن قرار داده باشد. و **مکان مطمئن :** مکان پست .

مطمئن (motma'en) و ـ (motma'enn) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ آرام وآسوده . و راحت و راضی و خشنود . و محفوظ و امن .

مطمئناً (motma'ennan) م ف . پ . مأخوذ از تازی ـ بطور آسودگی . و خشنودی .

مطمئنات (motma'ennât) ع. ج. مطمئنة .

مطمئنة (motma'ennat) ص.ع. زن آرامنده . ج: مطمئنات .

مطمئنون (motma'ennuna) ع.ج. مطمئن .

مطناب (metnâb) ص.ع. **جیش مطناب :** لشکر گران وبزرگ .

مطنب (matnab) ا. ع. گردن و دوش وبازو . ج. مطانب .

مطنب (motneb) ص. ع. نهر دور ودراز رفته .

مطنب (motannab) ص. ع. **خباء مطنب :** خیمه بطناب استوار کرده .

مطنجن (motanjan) ا. پ. مأخوذ از مطجن ، تازی ـ نوعی ازخورش .

مطنزة (matnazat) ص . ع . بی خیر. یق: **هم مطنزة :** ایشان مردمانی هستند که خیری درآنها نیست .

مطنف (motnef) ا. ع. کسی که در خانهٔ وی دارای سقف وسردر باشد . و آنکه برسرکوه بالا می‌رود .

مطنف (motannaf) ص . ع . **رجل مطنف :** مرد متهم .

مطنفسة (motanfesat) ص. ع. آسمان ابر دارد .

مطو (matv) م. ع. **مطامطواً** (ازباب نصر): کوشش کرد درسیر وشتافت. و **مطا فلان :** از خوشه خورد فلان خرمای تر را . و **مطا الرجل :** همراه دوست شدآن مرد . و **مطافلان:** چشمهای خودرا بازکرد فلان . و **مطا بالقوم :** درسیر کرد با آن قوم . و **مطا جاریته :** گایید کنیزک خودرا. ونیز **مطو:** کشیدن وخرامیدن. و یازیدن . **مطاء مثله .**

مطو (matv) و (metv) ا . ع . شاخهٔ خرد که دوپاره کرده کشت پراکنده وسر شاخهٔ پراکنده خرما را بدان بندند. وخوشهٔ خرما . ج : مطاء و امطاء و مطی .

مطو (metv) ا. ع. خوشهٔ خرما. و خوشهٔ ارزن . ج : مطاء . و مانند و نظیر و یار وهم نشین. یق: **نادیت مطوی .**

مطواء (motavâ') ا.ع. یازیدگی و درازشدگی. اسم است تمطی را .

مطواح (metvâh) ا. ع. عصا وچوب دستی.

مطواع (metvâ') ا. ع . فرمان بردار ومطیع .

مطوان (matavâne) ا.ع. مثنای مطا یعنی دوپشت .

مطوان (metvâne) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه یعنی دویار. یق: **نادیت مطوای :** خواندم دو یارم را.

مطوة (matvat) ا. ع. ساعت .

مطوح (motavveh) ص . ع . سرگردان درشهرها .

مطود (motavvad) ص.ع. دوروبعید.

مطور (motur) م. ع. **مطر مطراً و مطوراً** . ر . مطر (matr) و (matar) .

مطوس (motavvas) ا. ع. نیک و زیبای از هرچیزی .

مطوع (motu') م . ع . **مطع مطعاً ومطوعاً** . ر . مطع .

مطوع (motavve') ا. ع. آنکه بطوع جهادکند بی آنکه بروی واجب باشد. ج : مطوعین .

مطوعة (motavve'at) ا . ع . گروهی که بطوع جهاد کنند بدون آنکه بر آنها واجب گردد .

مطوعین (motavve'ina) ع . ج . مطوع . قوله تعالی : **الذین یلمزون المطوعین.**

مطوف (motavvaf) ص . ع دور و بعید .

مطوق (motavvaq) ص. ع. طوق دار و آراسته شده باگردن بند .

مطوق (motavvaq) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ طوق‌دار. و**میم مطوق:** ذکر .

مطوقة (motavvaqat) ا . ع . کبوتری که درگردن وی طوق باشد . وقارورهٔ بزرگ که درگردنش طوق باشد .

مطول (matul) ص . ع . دیر داردهٔ وام و دین را و دیری‌کنندهٔ در وعدهٔ ادای آن .

مطول (metval) ا.ع. ریسمان. و ذکر . ج : مطاول.

مطول (motavval) ص. ع. دراز و طولانی .

مطول (motavval) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ ممتد و دراز و طولانی .

مطوی (matvâ) ا. ع. نورد. و چین وتا رو پیچ و شکن. ج: مطاوی.

مطوی (matvi) ص. پ. مأخوذ از تازی. درهم پیچیده شده.

مطوی (matviyy) ص. ع. پیچدار و پیچ درپیچ ودرهم. و پیچیده‌شده. و نوردیده شده و درنوشته شده.

مطویات (matviyyât) ع. ج: مطویه.

مطویة (matviyyat) ص. ع. مؤنث مطوی. ج: مطویات: قوله. تعالی: **والسموات مطویات بیمینه**. و **بئر مطویة**: چاه بنا شده و نوردیده شده از سنگ.

مطهر (mathar) ا. ع. جای تطهیر و مکان پاک کردن.

مطهر (methar) ا. ع. آلتی برای پاک کردن وتطهیر نمودن.

مطهر (motahhar) ص. ع. پاک وپاکیزه.

مطهرة (matharat) ا. ع. سبب طهارت و پاکی. الحدیث: **السواك مطهرة للفم مرضاة للرب**: مسواک کردن سبب پاکی دهان و خشنودی خداوند جهان است.

مطهرة (matharat) و (metharat) ا. ع. ظرفی که بدان طهارت کنند و آب دست دان. و غسل خانه. ج: مطاهر.

مطهره (motahhare) ص پ. مأخوذ ازتازی. پاک و پاکیزه. **وروضهٔ مطهره**: قبرپاک و پاکیزه ومقدس.

مطهم (motahham) ص. ع. کامل وتمام از هرچیزی. و **رجل مطهم**: مرد نیکو روی صاحب جمال. ومرد تمام اندام. و **فرس مطهم**: اسب نیک فربه. واسب لاغر. و **وجه مطهم**: روی‌گرد فراهم آمده گوشت و برآمده رخسار.

مطی (matâ) ع. ر. مطا.

مطی (matiyy) ع. ج. مطیة. وبمعنی واحد نیز استعمال میشود.

مطیب (motayyab) ص. ع. خوشبو شده و معطر شده. و پاکیزه شده. ج: مطیبون.

مطیب (motayyab) ا. ع. نام پسرآن حضرت صلی‌الله علیه‌و آله.

مطیب (motayyeb) ص. ع. هر آنچه عطر میدهد. وخوشبو و معطر.

مطیبة (mataybat) ص. ع. **شراب مطیبة للنفس**: شرابی که سبب خوشی نفس است.

مطیبة (motayyabat) ا. ع. نام مدینهٔ منوره.

مطیبون (motayyabuna) ع. ج: مطیب. و **خلف المطیبین**: بنوعبد مناف سموابه لانه لما ارادت بنوعبد مناف اخذ ما فی ایدی بنی عبدالدار من الحجارة والرفادة واللواء والسقاية وابت بنوعبد الدار عقد کل قوم علی امرهم حلفاً موکداً علی ان یتخاذلوا ثم خلطوا اطیاباً وغمسوا ایدیهم فیها وتعاقدوا ثم مسحوا الکعبة بایدیهم توکیداً فسموا المطیبین وتعاقدت بنو عبدالدار و خلفاؤ ها حلفاً آخر مؤکداً فسموا الاحلاف وکان النبی صلی الله علیه وآله من المطیبین.

مطیة (matiyyat) ا. ع. شتر سواری وهر ستورسواری که در سیر کوشش کند و بشتابد خواه ماده باشد و یا نر. ج: مطایاومطی. وجج: امطاء. ونیزمطی برواحد اطلاق میگردد.

مطیح (motayyah)ص. ع. تباه و هیچکاره.

مطیخ (motayyax) ص. ع. تباه وردی. وقطران مالیده.

مطیر (matyar) ا. ع. گریز و فرار. و **کل مطیر**: یعنی هرطرف.

مطیر (matir)ص.ع. **مکان مطیر** جای باران رسیده.

مطیر (motayr) ا. ع. قطره‌ای از باران. ونام شخصی.

مطیر (motayyar) ا. ص. ع. چوب. وچوب‌تر وتازه. وشکافته وشکسته. ونوعی از چادرکه در آن نقش مرغان باشد. ونیز**مطیر**: مقلوب مطری. یق **عودمطیر**: چوب پرورده در بوی خوش که بدان بخور کنند.

مطیری (mottayrâ) ا. ع. دعایی مرکودکان را هنگامی‌که باران خواهند.

مطیشة (maticat) ا. ع. بلغت مراکش تیر معلقی که بروی آن نشسته بالا و پایین میروند.

مطیطاء (matitâ') و (motaytâ') **ومطیطی** (motaytâ) و **مطیطیاء** ('motaytiyâ) ا. ع. تبختر وخرامانی و دست اندازان رفتن.

مطیطة (matitat) ا. ع. آب ستبر ایستادهٔ درتک حوض.

مطیطة (motaytat) ا. ع. نام موضعی.

مطیع (moti') ص. ع. فرمان‌بردار. و **المطیع لله**: لقب‌ابوالفضل بن مقتدر بیست و سیمین خلیفه از تبار عباس‌که پس از بیست و نه سال و پنج ماه خلافت در سال ۳۶۳ هجری سبکتکین‌وی را ازخلافت خلع نمود.

مطیع (moti') ص. ع. مأخوذاز تازی. فرمان بردار. ورام. وفروتن. و**مطیع**

شدن: اطاعت کردن . ومطیع کردن : فرمان برکردن وتابع نمودن ومنقاد نمودن .

مطیف (motif) ص. ع. آنکه احاطه می‌کند وگرداگرد چیزی را می گیرد .

مطیق (motiq) ص. ع. آنکه توانایی وقوت میدهدوطاقت می‌بخشد، وتوانا وقادر وبا قوت .

مطیلق (motayleq) ومطیلیق (motayliq) ع . مصغر منطلق . ر.منطلق .

مطین (matin) ص. ع. سطح گل اندود .

مطین (motayyan) ص. ع . گل اندود شده .

مطین (motayyen) ص. ع.آنکه گل اندود میکند جایی را. ونیزلقب شخصی که ازبچگی سخت بگل کاری حریص بود .

مظ (mazz) ا. ع.درخت انارودرخت انار دشتی. وخون سیاوشان . و عصارهٔ بیخ ارطی .

مظ (mazz) م.ع. مظظته مظاً (ازباب نصر):نکوهیدم آنرا. ومظ العود: بازکرد پوست آن چوب را .

مظاأبة (moẓâ'abat) م.ع. ظابنی مظاأبة : خواهر زن من را بنکاح درآورد.

مظاءرة (moẓâ'arat)ا.ع.ظائرت مظاءرة :ظئرگرفتم وشیرده برای چه گرفتم. وظاءرها : دایه گرفت آن زن را . و ظاءرت : گرفت آن زن بچه را برای شیردادن .

مظاءرة (moẓâ'arat) ا. ع. بینهما مظاءرة ای کل واحد منهما ظئر صاحبه : یعنی هر یك از آن دو دایگی می‌کنند .

مظاءمة (moẓâ'amat) م. ع. دو خواهر را دوکس خواستن. وظاءمه فلان: نکاح کرد خواهر زن اورا فلان .

مظاریر (maẓârir) ع . ج . مظرور .

مظاظ (mezâz) م . ع . ماظه مماظة و مظاظاً : بدی کرد با او و منازعت نمود. وماظ الخصم: لازم گرفت دشمن را .

مظاظة (mazâzat) ا. ع.درشتی وزشتی خوی .

مظال (mazâll) ع . ج . مظلة (mezallat) و (mazallat) .

مظالفة (mozâlafat) م .ع. برزمین درشت رفتن تا جای پای پدید نگردد .

مظالم (mazâlem) ع . ج . مظلمة .

مظالم (mazâlem) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ ستم و زبر دستی و ستمگری . و دیوان مظالم:دیوان دادخواهی ودادرسی.

مظالمة (mozâlamat) م.ع. ظالم مظالمة و ظلاماً . ر . ظلام .

مظان (mazân) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ جای گمان بردن و جای احتمال .

مظان (mazânn) ع .ج . مظنة .

مظاهر (mazâher)ع.ج . مظهر.

مظاهر (mazâher) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ محل ظهور ومحل پیدایش ومنظر.

مظاهر (mozâher) ص . ع. حمایت کننده و پشت پشت دهنده و نگهبان و دستگیر و مددکار .

مظاهرة (mozâharat) م . ع. ظاهر مظاهرة وظهاراً. رظهار .

مظاهرت (mozâharat) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ پشتی وحمایت و دستگیری.

مظبظب (mozabzab)ص.ع. گرفتارتب.

مظرب (mozarrab) . ومظربة (mozarrabat)ص. ع. سخت مانند سم و ناخن و چنك .

مظرة(mazarrat)ص. ع. ارض مظرة: زمین کهدر آن سنگهای تیز باشد .

مظرة (mazarrat) م . ع. ظر ظراً و مظرة . ر . ظر .

مظرة (mezarrat) ا. ع . سنك اتش زنه.

مظرور (mozrur) ا. ع. سنك و سنك تیز گرد. ج : مظارير.

مظع (maz')م . ع. مظع الوتر و غیره مظعاً (از باب فتح) : نرم و تابان گردانید آن زه و جز آن را .

مظعة (maz'at) ا . ع. باقی مانده از کلام .

مظفار (mezfâr) ا. ع . مردمقضی المرام کهبهر کاری دست‌زند برخوردار گردد. و موچینه و منقاش. واز اعلام است .

مظفر (mozfar) ص.ع. خراشیده شده با ناخن. و پیروزمند گردانیده شده .

مظفر (mozaffar) ا ـ ص . ع. جوانمرد بمراد خود رسیده هر چه باشد . و پیروزی‌یافته و نصرت یافته. و آنکه بهرکاری دست‌زند برخوردار گردد. و رجل مظفر ای‌صاحب دولة فی‌الحرب. ونیزازاعلام‌است .

مظفر(mozaffar)ص . پ. مأخوذ از تازی۔ فتح و ظفر یافته وپیروز و منصور. ومظفرشدن: پیروزمند شدن وفتح کردن وغالب آمدن.

مظفرة (mozaffarat) ص . ع . فرس مظفرة : اسبی که چیزی از اندام وی قطع کرده باشند و یا از ناخنهای وی چیزی قطع شده باشد .

مظفور (mazfur) ص . ع. مبتلا بظفره وناخنك چشم. و آنکه بروی پیروزمند

شده باشند. وگم شده‌ای که پیدا شده باشد.

مظفوف (mazfuf) ص.ع. مرد تهی‌دست. و **ماء مظفوف**: آبی که برگرد آن ازدحام کرده باشند.

مظلام (mezlâm) ص . ع. کاری که راه‌در آمدن در آن معلوم نشود.

مظلة (mezallat) ا. ع. سایبان و چتر

مظلة (mozallat) و (mezallat) ا. ع. چادر و خیمه بزرگ ... خیمه کوچک. ج : مظال.

مظلف (mozallaf) ص. ع. افزون شده و زیادگشته. و دارای سم شکافته.

مظلل (mozallal) ص. ع. سایه داده.

مظلل (mozallal) ا. ع. تیرك چادر و سایبان.

مظلم (mozlem) ص . ع. آنکه در تاریکی داخل میشود و در تاریکی میرود. ج : مظلمون. وبسیار ستم وبدبخت. و **امر مظلم**: کار مشتبه که راه درآمد در آن معلوم نشود. و **شعر مظلم**: موی سخت سیاه. و **لیل مظلم**: شب تاریك. و **نبت مظلم**: گیاه تازه و سبز که بسیاهی زند. و **یوم مظلم**: روز بسیار شر.

مظلم (mozlem) ا. ع. پوشش راهی نزدیك مداین.

مظلم (mozlem) ص. پ. مأخوذ از تازی- بسیار تاریك و ظلمانی.

مظلم (mozallam) ا. ع. کرکس. و زاغ. و گیاه در زمین بی‌باران.

مظلمة (mazlemat) ا. ع. دادوداد خواهی. ج: مظالم.

مظلمون (mozlemuna) ع. ج. مظلم. قال‌الله تعالی: **فاذاهم مظلمون** ای دخلوا فی الظلام و الظلمة.

مظلمه (mazleme) ا . پ . مأخوذ از تازی- ظلم و ستم و جور وتعدی وستمگری و بی‌مروتی و بی‌انصافی و زبردستی وگناه.

مظلمه کار (mazleme-kâr) ص. پ. ظالم و بی‌دادو بی‌انصاف و ستمگر.

مظلوف (mazluf) ص. ع. ظبی **مظلوف**: آهوی بسم زده شده.

مظلوم (mazlum) ص . ع . ستمرسیده. وشیری که پیش از چغرات شدن خورده شود.

مظلوم (mazlum) ص. پ. مأخوذ از تازی- ظلم شده و ستمرسیده و جفا شده و تعدی شده و بزور و جبر گرفته شده. و حلیم و ملایم و باحلم و با حیا و با شرم و شرمگین و بیچاره.

مظلومانه (mazlumâne) م - ف . پ. مأخوذ ازتازی- بطور ستم رسیدگی و ظلم شدگی.

مظلومة (mazlumat) ا . ع . نام کشت زاری در یمامه.

مظلومة (mazlumat) ص . ع. **ارض مظلومة**: زمینی که گاهی پیش ازین کنده نشده باشد.

مظلومه (mazlume) ص. پ. مأخوذ از تازی- زن ظلم شده وستم رسیده. و زن باشرم و حیا و با حلم.

مظلومی (mazlumi) و **مظلومیت** (mazlumiyyat) ا. پ. مأخوذ از تازی- ظلم وتعدی و ستمگری و زبردستی. وبیچارگی و شرم وحیا و حلم و حلمی.

مظمأ (mazma') ا. ع. جای تشنگی از زمین.

مظماء (mezmâ') ص. ع. رجل **مظماء**: مرد سخت تشنه.

مظمای (mazma'ayy) ا. ع. کشت دشتی که از باران آب خورد خلاف مقوی که از قناة آب خورد.

مظمظة (mazmazat) م . ع. جنبیدن و ناویدن چیز آونگان.

مظمی (mazmiyy) ا . ع . کشتی که از باران آب خورد.

مظنة (mazennat) ا. ع. جایی که گمان می‌رود چیزی درآنجا باشد. ج: مظان.

مظنون (maznun) ص. ع. گمان برده شده و گمان کرده شده.

مظنون (maznun) ا. ص. پ. مأخوذ ازتازی- مشکوك‌ونامعلوم‌ونامحقق و یقین ناشده و شبهه دار و گمان برده شده و پنداشته شده. و گمان و پندار.

مظنه (mazanne) ا. پ. مأخوذ از تازی- گمان و پندار و اندیشه و قیاس‌و وهم و احتمال.

مظنه (mazanne) م - ف . پ. مأخوذ از تازی- گویا و شاید و یحتمل.

مظواة (mazvât) ص . ع. **ارض مظواة**: زمین گیاه ظیان ناك.

مظؤورة (maz'urat) ص. ع. **ناقة مظؤورة**: ماده شتری که برای‌بچه دیگری دایه گرفته شده باشد.

مظوی (mozavvi) ص . ع. **ادیم مظوی**: پوستی که بیرك ظیان پیراسته شده باشد.

مظه (mazh) م .ع. **مظه‌فی الارض مظهاً** (از باب فتح): در زمین رفت.

مظهر (mazhar) ا . ع . محل صعود و جای بالا رفتن. ج. مظاهر.

مظهر (mazhar) ا. پ. مأخوذ

از تازی ـ محل ظهور و جای آشکارا شدن وجایی که درآن چیزی دیده میشود وآشکارا می‌گردد. و تماشاگاه ومنظر و تماشا خانه .

مظهر (mozhar)ص .ع. آشکار کرده .

مظهر (mozhar) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ آشکار شده وهویدا گشته . و **های مظهر** :های ملفوظ مانندهای در پادشاه و های در فربه .

مظهر (mozher) ص . ع . خداوند ستور سواری . ج : مظهرون . یق: **بنو فلان مظهرون** . و نیز مظهر در نیم‌روز آینده و درنیمروز سیرکننده . و**بعیر مظهر** :شتری که‌در گرمای نیمروز رسیده باشد .

مظهر (mozher) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ آشکارا کننده ونمودارنماینده .

مظهر (mozahhar) ا ـ ص . ع . قوی پشت از شتران و جز آن . و ازاعلام است .

مظهر (mozahher) ص . ع . در نیمروز در آیده و در نیمروز سیر کننده .

مظهرون (mozheruna) ع ج . مظهر .

مظهریت (mazhariyyat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ هویدایی و آشکارایی .

مظی (mozayy) ص . ع . **ادیم مظی** : پوست با برگ ظیان پیراسته .

مظیاة (mazyât) ص . ع . **ارض مظیاة** : زمین گیاه ظیان ناك .

مظین (mozayyan) ص . ع . **ادیم مظین**:پوست بابرگ ظیان پیراسته .

مع (ma'a) و (ma') و **معا** (ma'â) و **معاً** (ma'an) ع . کلمه ایست که بعضی آنرا اسم دانسته‌اند و بعضی‌حرف‌جر و استعمال میشود درضم کردن چیزی چیزی و بعضی گفته اند اگر برآن حرف جر داخل شود اسم میباشد والاحرف‌است ودر سه‌معنی استعمال میگردد : اول در موضوع اجتماع بمعنی با مانند : **والله معکم** یعنی خدا با شماست . دویم بمعنی در میباشد و زمان اجتماع رامی‌رساندمانند **جئتك مع العصر** یعنی‌آمدم‌ترا در زمان عصر. سیوم بمعنی نزد و مرادف‌عندمیباشد مانند : **جئت من معه** یعنی‌آمدم از نزد او و گاهی آنراطور مفرد استعمال می نمایندمانند: **خرجنا معا** یعنی باهم و در یك‌زمان بیرون آمدیم. و **كنامعا** یعنی باهم بودیم و در یك‌جای بودیم و درین حال الف آن بدل از تنوین‌میباشد. و قولهم : **افعل هذامع هذا** یعنی میکنم این کار را با آن کار یعنی همه را .

مع (ma'') م . ع . **مع هذا الشحم و غیره معاً** (از باب نصر) : گداخته شد این پیه و جز آن .

معا (ma'â) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ روده. و**معای مستقیم** آخرین‌روده که چستا نیز گویند .

معاً (ma'an) م ـ ف . پ . مأخوذ از تازی ـ باهم و همراه هم و باهمدیگر .

معاء (ma'â') ا . ع. روده . ج . امعیة . ر . معی .

معاء (mo'â') م .ع. **معاالسنور معاء** (از باب فتح): بانگ کرد آن گربه.

معاب (ma'âb) و **معابة** (ma'âbat) ا. ع. عیب وجای عیب .

معاب (ma'âb) و **معابة** (ma'âbat) م . ع . **عاب عیباً و معاباً و معابة**. ر . عیب .

معابة (mo'âbbat) م . ع. نبرد کردن در فخر و فزونی عباب مثله .

معابد (ma'âbed) ع . ج . عبد ('abd). وج . معبد (ma'bad) .

معابد (ma'âbed) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پرستشگاهها وعبادت خانه‌های کفار.

معابر (ma'âber) ع . ج . معبر (ma'bar). و ج . معبر (me'bar) .

معابر (ma'âber) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ راهها و معبرها و جایهای عبور .

معابل (ma'âbel) ع . ج. معبلة.

معابیر (ma'âbir) ا . ع . چوبهای کشتی که لنگر را بدان بندند .

معاتب (mo'âtab) ص.ع. ملامت کرده شده و سرزنش شده .

معاتب (mo'âteb) ص ع .ملامت کننده و سرزنش کننده .

معاتبة (mo'âtabat) م . ع . **عاتب معاتبة و عتاباً** . ر . عتاب .

معاتة (mo'âttat) م . ع . **عات معاتة و عتاتاً** . ر . عتات .

معاتیق (ma'âtiq) ع .ج .معتوق.

معاث (ma'âs) ا . ع . مذهب و مسلك وطریقه. وجای پهن و گشاده. و رسم و قانون .

معاثة (mo'âssat) م . ع . **عاث معاثة و عثاثاً** . ر . عثاث .

معاثر (ma'âser) ا . ع . ماع و مزاحم و انگل .

معاج (ma'âj) م . ع . **عاج عوجاً و معاجاً** . ر . عوج .

معاجاة (mo'âjât) م . ع . بازداشتن ودرنگ نمودن مادر شیر را از بچه با غذای دیگر و یا شیر دیگری .

معاجرة (mo'âjarat) م . ع . زود در گذشتن از ترس و مانند آن .

معاجز (mo'âjez) ص . ع . عاجز

کننده .و کینه دارنده . ج : معاجزون . قوله تعالی : **و الذین سعوا فی آیاتنا معاجزین** ای یعاجزون الانبیاء واولیاءالله و یقابلونهم و یمانعونهم لیصیروهم الی العجز عن امرالله تعالی او معاندین مسابقین اوظانین انهم یعجزوننا .

معاجزة (mo'âjazat) م ۰ ع . مبادرت کردن. ورفتن کسی چنانکه نتوان بروی رسیدن . و با همدیگر نبرد کردن در سبقت و پیشی گرفتن و میل کردن بسوی چیزی . یق : **عاجز الی ثقة** ای مال .

معاجزون (mo'ajezuna) ع ج. معاجز .

معاجلة (mo'âjalat) م ۰ ع . **عاجله بدینه معاجلة** : بی‌مهلت گرفت وام را ازو . و **عاجله بالعقوبة** : زود گرفت او را و شتاب کرد در عقوبت وی .

معاجیج (ma'âjij) ص ۰ ع . **ریاح معاجیج** : بادهای تندگرد وغبار انگیز .

معاجیل (ma'âjil)ا.ع. کوتاه‌ترین راهها که زود بمنزل رسیده شود .

معاجین (ma'âjin)ع . ج .معجون.

معاد (ma'âd) ا ۰ ع . بازگشت .و جهان . و بهشت. و حج ومکه معظمه. وجای بازگشت وجای گردانیدن و مرجع و مصیر .

معاد (ma'âd) م۰ع . **عادعوداً و عودة و معاداً** . ر . عود .

معاد (ma'âd) ا ۰ پ . مأخوذ از تازی ـ جای عود وجای بازگشت . وآخرت وآن جهان .و **معاد ساختن** :درخواست کردن چیزی .

معاداة(mo'âdât)م. ع .**عادی معاداة و عداء** .ر. عداء .

معادات(mo'âdât)ا.پ .مأخوذ از تازی ـ عداوت و دشمنی بایکدیگر .

معادة (mo'âddat) م ۰ ع ۰ **عاد معادة و عداداً** . ر . عداد .

معادل(mo'âdel) ص .ع . همسر و همتا .

معادل(mo'âdel)ص .پ. مأخوذ از تازی ـ برابر ومساوی و یکسان. و مانند و مشابه و مقابل و مانند هم. وهم ارز و هم قیمت وهم قدر . وراست و درست . و**بی معادل**: بی‌نظیر و بی‌مثل و بی برابر .

معادلات (mo'âdelât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چیزهایی که برابر ومعادل هم باشند .

معادلة (mo'âdalat) م ۰ ع . **عادل معادلة و عدالا** . ر . عدال .

معادن(ma'âden) ع . ج .معدن.

معاذ(ma'âz) م . ع. **عاذعوذاً و معاذاً و معاذة وعیاذاً**. ر . عوذ .

معاذ (ma'âz) ا ۰ ع . جای پناه. و قولهم : **معاذ الله** ای اعوذ بالله معاذاً . وکذلك: **معاذ وجه‌الله** .

معاذ (mo'âz) ا ۰ ع . از اعلام است .

معاذالله(ma'âz-allâh) پ. کلمه انکار مأخوذ از تازی یعنی پناه می‌برم بخدا و این کلمه را در انکار شدید گویند مانند کلمه برکست وبا برکست و زگس.

معاذب(ma'âzeb) ع.ج. معذب. و.ج. معذبة .

معاذة (ma'âzat) م . ع .**عاذ عوذاً و معاذاً و معاذة** . ر . عوذ.

معاذة (ma'âzat) ا .ع . افسون وتعویذ. وقولهم: **معاذة الله** ای اعوذ بالله معاذة وکذا معاذة وجه‌الله .

معاذیر (ma'âzir) ع . ج . معذار .

معاذیر (ma'âzir) ا ۰ پ . مأخوذ از تازی ـ پوزش و پوزشها وبهانه‌ها .

معار (me'âr) و (mo'âr) ا. ع . اسبی که بر می‌گرداند سوار خود را از راه .

معار (mo'âr) ص . ع . اسب بچرا و علف گذاشته شده .

معار (mo'âr)ا . ع . اسب برکنده موی دنب .واسب فربه. واسب لاغر کرده پس از فربهی.

معاراة (mo'ârât) م . ع . **عاری القوم معاراة وعراء**: براسب بی‌زین سوار شدند آن قوم .

معارة(ma'ârat)ا.ع. برگردیدگی. وهنگفتی .و زشت خویی .

معارة (mo'ârrat) م . ع .**عار معارة و عراراً** . ر . عرار .

معارج (ma'ârej)ع . ج . معرج (me'raj) و (ma'raj) .

معارزة (mo'ârazat) م . ع . همدیگر را ستیهیدن. ودورا دور و یك جانب بودن .و خلاف کردن. وباهم خشم کردن و گرفته وترنجیده گردیدن .

معارض (mo'ârez)ا . ع .ماده شتری که بچه‌را بوی کند و شیر ندهد.

معارض(mo'ârez) ا ـ ص . پ. مأخوذ از تازی ـ مخالف و خصم و حریف و مدعی ومقابل. و**معارض شدن**: مقابل شدن و روبرو شدن و متعرض شدن و مانع گشتن.

معارضة (mo'ârazat) م ۰ ع . **عارضه معارضة و عراضاً** : دورشد از آن و یك سوگردید و برگشت. و**عارض فلاناً** : روبروی فلان سیر کرد و پیشاپیش آمد فلان رادر راه . و **عارض الکتاب**:

مقابله کرد آن کتاب را با کتاب دیگر. **وعارض فلان** : بکرانه های، او رفت فلان . **وعارض الجنازة** : در راه همراه جنازه گشت و از منزل با آن نبود . **و عارض فلاناً بمثل صنیعه** : مکافات کرد فلان را بدانچه کرده بود فلان . منه المعارضة کان عرض فعاله کعرض فعله . و نیز **معارضة** : مدارسه کردن و گشن را پیش ماده شتر آوردن جهة گشنی .

معارضة (mo'ârezat) ا . ع . **ابن المعارضة**: تیر بی نصیب از تیرهای قمار .

معارضت(mo'ârazat)، **ومعارضه** (mo'âreze) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ روباروبی دو خصم و دو حریف با یکدیگر . و **معارضه بمثل** : مانند گفتار و یا کردار کسی گفتن و یا کردن .

معارف (ma'âref)ع.ج. معرف. و .ج معرفة(ma'rafat)و(ma'refat).

معارف(ma'âref)ا.پ . مأخوذ از تازی ـ شناساییها و جایهای شناختن و آشنایان . و اهل علم و فضل و مردمان نامور و معروف ومشهور .

معارف پرداز(ma'âref-pardâz) ص . پ . آنکه علم و معرفت بنظم درمی آورد و حکیم و دانشمند بزرگوار .

معارك (ma,ârek)ع . ج . معركة ومعرك .

معارك(ma'ârek)ا . پ . مأخوذ از تازی ـ میدانهای جنك ورزمگاهها .

معارك (mo,ârek) ا . ع . مرد افكنده شدهٔ شدید العلاج در جنك و آنكه خود را در جنك می اندازد .

معاركة (mo'ârakat) م . ع . كارزار كردن و جنك نمودن . عراك مثله .

معارنة (mo'âranat) م . ع . **عارن معارنة و عراناً** . ر . عران .

معاری (ma'âri) ا . ع . فرشها و گستردنیها . **وما احسن معاری هذه المراة** : چه نیکوست دست و پای وروی و رخسار این زن . ر . معری .

معاریج(ma'ârij) ع . ج . معراج.

معاریض (ma'âriz)ا . ع . مثل و مانند سخن و گفتار . وكلامی كه معنی آن مشكل و پوشیده و پنهان باشد .

معاز (me'âz) ا . ع . بز .

معاز (ma''âz) ا . ع . صاحب بز و دارنده بز .

معازة(mo'âzzat)م . ع . باهمدیگر چیرگی جستن در خطاب و نبرد كردن در ارجمندی . عزاز مثله .

معازف(ma'âzef) ع . ج . معزف (me'zaf) و(ma'zef) و معزفة .

معازق (ma'âzeq)ع . ج معزق و معزقة .

معازل (ma'âzel) ع . ج . اعزل . و . ج . معزل .

معازلة (mo'âzalat) م . ع . دست كشیدن از جنك .

معازیل (ma'âzil) ع . ج . معزال .

معاس (ma''âs) ص . ع . رجل **معاس** : مرد دلیر و پیش آینده درجنك .

معاسرة (mo'âsarat) م . ع . زشت خوبی كردن و باهم دشواری نمودن .

معاش (ma'âc)ا . ع . زندگانی.

معاش (ma'âc)م . ع . **عاش عیشاً و معاشاً** . ر . عیش .

معاش (ma'âc) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آنچه بدان زندگانی كنند و اسباب زندگانی . وجای زندگانی . وزندگانی وعیش و گذران و روزی. و **كفاف معاش** :ماكولات وجیره و مواجب و مداخل كه برای گذران كافی باشد . و قسمی ازدوغ ترش . و **بدمعاش** : بدگذران . و **خوش معاش**: خوش گذران .

معاش دار (ma'âc-dâr) ص . پ . كسی كه دارای معاشی باشد كه كفاف زندگانی وی را كند. و مالك و خداوند ملك.

معاشر(ma'âcer) ع . ج . معشر.

معاشر (mo'âcer)ص . ع . باهم آمیخته .

معاشر (mo'âcer) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ یار ورفیق ودوست وهمدم و دوست مصاحب و هم سفرو هم خوراك . ج . معاشران .

معاشران (mo'âcerân) پ ج . معاشر .

معاشرة (mo'âcarat) م . ع . آمیختن و باهم آمیزش كردن . عشار مثله .

معاشرت (mo'âcarat) ا . پ . مأخوذ از تازی . اختلاط و آمیزش با هم و وگفت وشنید باهم و الفت ومصاحبت وهمدمی و رفاقت و زندگانی باهم و خوردن وآشامیدن باهم .

معاشقه (mo'âceqe) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ عشقبازی باهم .

معاشیب (ma'âcib) ع . ج . معشاب .

معاصاة (mo'âsât) م . ع . **عاصانی معاصاة فعصوته** : با عصا یكدیگر را زدیم پس غالب شدم و چیره گشتم بر وی . و نیز **معاصاة** نافرمانی كردن .

معاصر(ma'âser)ع . ج . معصر (me'sar)و معصرة . وج . معصر (mo'ser).

معاصر (mo'âser) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ هم عصرو هم زمانه .

معاصرين (mo'âserin) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ مردمان هم‌عصر وهم‌زمانه.

معاصم (ma'âsem) ع . ج . معصم .

معاصی (ma,âsi) ع . ج . معصیة.

معاصی (ma'âsi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ گناهها .

معاصی (mo'âsi) ص . ع . نافرمان و گردنکش وگناهکار .

معاصیر (ma'âsir) ع.ج .معصار. و ج. معصر .

معاضبة (mo'âzabat) م . ع . **عاضبه معاضبة وعضاباً** :ردکرداو راو منع نمود .

معاضة(mo'âzzat) م.ع .**عاضا معاضة و عضاضاً** :هریك مر دیگری را گزیدند .

معاضة(mo'âzzat) ا.ع .گزیدگی اسب .

معاضد (ma'âzed) ع . ج . معضد.

معاضد (mo'âzed) ص . ع . یاری کننده .

معاضد(mo'âzed) ا . پ.مأخوذ از تازی ـ دستگیر ومعاون ومددگار وهم‌بازو ومقابل و برابر .

معاضدة(mo'âzadat) م . ع . **عاضدوا معاضدة و عضاداً** : یاری کردند و معاونت نمودند همدیگر را .

معاضیل (ma'âzil) ع .ج.معضل.

معاطاة (mo'âtât) م . ع . **عاطی الصبی اهله معاطاة** :ورزید و کسب کرد آن کودك جهة کسان خود وداد ایشان را آنچه خواستند. **وهو یعاطینی**: او خدمت می‌کند من را و نگاه می دارد آنچه حق من است. ونیز **معاطاة وعطاء** :از هم دیگر گرفتن و عطا نمودن .

معاطب (ma'âteb) ع . ج . معطب .

معاطس(ma'âtes) ع.ج. معطس (ma'tas) و (ma'tes) .

معاطش(ma'âtec) ع.ج.معطش. و ج . معطشة .

معاطشة (mo'âtacat) م. ع .نبرد کردن در تشنگی .

معاطف (ma'âtef) ع . ج . معطف .

معاطف (ma' te) ا.ع چمهای رود و چمهای دره .

معاطفة (mo'âtafat) م . ع . با هم مهربانی نمودن . عطاف مثله .

معاطل (ma'âtel) ا . ع . **معاطل المراة** :جایهای پیرایهٔ زن . ج: معطل.

معاطن (ma'âten) ع. ج .معطن.

معاطی(ma'âti) و(ma'âtiyy) ع. ج. معطا.

معاظة (mo'âzzat) ا . ع . دشنام آشکارا و شدت مشقت و سختی جنك .

معاظة (mo'âzzat) م . ع .سختی کردن . و همدیگر را گزیدن. عظاظ مثله.

معاظلة(mo'âzalat)م . ع . **عاظل معاظلة و عظالاً** . ر . عظال .

معاعاة (mo'â'ât) م. ع. خواندن گوسپند را . و بانك کردن یکدیگر را.

معاف (mo'âf) ص ـ م ـ ف . پ .مأخوذ از تازی ـ بخشیده شده و معذورو آمرزیده شده و عفو کرده شده و اجازه داده شده. و خلاص گشته وآزاد شده. و **معاف فرمودن** و یا **معاف کردن**:عفو کردن وبخشیدن.

معافاة (mo'âfât) م . ع .**عافاه الله من المکروه معافاة وعافیة**: نگاهداشت آنرا خداوند از رنج و بیماری و عافیت داد . و نیز **معافاة** : عافیت دادن خدای مردم را از اذیت تو و ترا از اذیت مردم. وبی پروا کردن ترا از مردم و مردم‌را از تو .

معافر (ma'âfer) ا . ع . نام شهری و یاموضعی بیمن. و نام پدر قبیله‌ای‌از همدان .

معافر (mo'âfer) ا.ع. مردم‌فرم رفتار. و آنکه با کاروانیان رود وفضله ایشان خورد .

معافریة (ma'âferiyyat) ص . ع . **ثیاب معافریة** : جامه‌های منسوب بمعافر.

معافزة (mo'âfazat) م . ع.بازی کردن زن‌وشوی با یکدیگر .

معافسة(mo'âfasat) م.ع .همدیگر را مروسیدن. و پای برسرین کسی زدن .

معافقة(mo'âfaqat)م.ع.مروسیدن و فریب دادن.و فساد و تباهی انداختن گرك در گوسپندان از آمد و رفت .

معاف‌گاه (mo'â-gâh) ا . پ . جای آزادی وجای مقدس و پناهگاه .

معاف نامه (mo'âf-nâme) ا . پ . برات آزادی وآزاد نامه وسندی که داده میشود برای معافی از باج و خراج .

معافی (mo'âfâ) ص .ع .عافیت بخشیده شده و تندرست نگاهداشته از رنج و بلا .

معافی (mo'âfi) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ بخشیدگی وبخشش و رهایی وآزادی

وبخشش ماليات وباج و خراج.

معافی نامه (mo'âfi-nâme) ا. پ. معاف نامه.

معاقب (mo'âqab) ص. ع. پیروی کرده و از پس کسی در آمده. وشکنجه شده.

معاقب(mo'âqab)ص.پ. مأخوذ از تازی ـ عقوبت کرده شده و عذاب کرده شده.

معاقب (mo'âqeb) ص. ع. پیروی کننده واز پس کسی در آینده و آنکه با دیگری کاری را بانوبت میکند. و شکنجه کننده و عذاب کننده.

معاقب(mo'âqeb) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ عقوبت کننده و عذاب نماینده.

معاقبة (mo'âqabat) م. ع. **عاقبته بذنبه معاقبة و عقاباً**: شکنجه کردم اورا بسبب گناهی که کرده بود. و**عاقبت اللص**: شکنجه نمودم آن دزد را. و**عاقبت فلاناً**: آمدم پس از فلان. و قوله تعالی: **فعاقبتم** ای فغنمتم. و**عاقب زید عمرواً**: زید و عمرو بنوبت سوار شدند. وقیل یستعمل فی مطلق النوبة ولا یختص بالرکوب. و**عاقب بین شیئین**: یکی ازآن دو چیز را پس دیگری آورد. و نیز **معاقبة**: نوعی از تصرفات عروض را گویند.

معاقبة (mo'âqebat) ص. ع. **ابل معاقبة**: شترانی که گاه گیاه شور و گاه گیاه شیرین چرند.

معاقة (ma'âqat) م. ع. **معق النهر معاقة** (از باب کرم): دور تک شد آن جوی. و کذلك **معقت البئر**.

معاقد (ma'âqed) ع. ج. معقد.

معاقد (mo'âqed) ا. ع. عهد و پیمان نماینده و معاهد.

معاقدة (mo'âqadat) م. ع. **عاقده معاقدة**: عهد و پیمان نمود باا و.

معاقر (mo'âqer) ص. ع. آنکه مجادله می کند با دیگری. و ملازم.

معاقرة (mo'âqarat) م. ع. **عاقره معاقرة**: نبردکرد او را درپی کردن شتر. ونیز **معاقرة**: ملازمت. و مجادله و هجاء و دشنام دادن بهم دیگر. و ادمان کردن در شرب خمر. و از هم دوری گزیدن و رمیدن از یکدیگر.

معاقصة (mo'âqasat) م. ع. با چیزکی جستن.

معاقل (ma'âqel) ع. ج. معقل. و ج. معقلة.

معاقل (ma'âqel) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ جایهای سخت و مشکل و صعب. و جایهای پناه و قلعهها و سرحدها.

معاقلة(mo'âqalat) م. ع. **عاقله معاقلة فعقله**: نبردکرد او را در خرد پس اعقل و با خردتر ازو بود. ونیز **معاقلة**: مساواة کردن. الحدیث. **المراة تعاقل الرجل الی ثلث دیتها** ای تساویه.

معاقم (ma'âqem) ع. ج. معقم.

معاقمة (mo'âqamat) م. ع. پیکار کردن و خصومت نمودن و دشنام دادن.

معاك (ma'âk) م. ع. **عاك عوكا و معاكا**. ر. عوك.

معاكة (ma'âkat) م. ع. معك. **معاكة** (از باب کرم): گول گردید.

معاكة(mo'âkkat)م. ع. خمانیدن و مایل گردانیدن.

معاكد (ma,âked) ع.ج. معکد.

معاكسة (mo'âkasat) م. ع. مخالفت داشتن و برعکس بودن.

معاكظة (mo'âkazat)م. ع. دیر داشتن وام و دراز کشیدن.

معاكيس (ma'âkis) ع. ج. معکوس.

معال (mo'âl) ا. ع. آیتیه **من معال**: از بالای آن آمدم.

معالاة(mo'âlât) م. ع. **عالاه وبه معالاة و علاء**: بلند کرد آنرا و قرار داد آنرا بالند و برآمدیدن آن. و**عالا الرجل**: از عالیة برآمد آن مرد. و**عالا الاخبره**: فاش کرد خبر اورا و آشکار کرد خبر مرك اورا. و**عال عنی**: بصیغه امر یعنی کناره گزین از من و یك سو شو. و**عال علی**: نیز بصیغه امر یعنی بارکن برمن.

معالة (ma'âlat) ا. ع. بدی. یق: **هو صاحب معالة**: او صاحب شر و بدی است. و **معالة البرذون**: علف برذون.

معالة (mo'âllat) م. ع. درمیان روز دو شیده شدن ماده شتر.

معالج (mo'âlaj)ص. ع. چاره شده و تیمار شده. و اماده گشته. و طبخ شده.

معالج (mo'âlej)ص. ع. آنکه طبخ میکند و میپزد. و آنکه دوا میکند و چاره مینماید.

معالج (mo'âlej) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ طبیب و پزشك.

معالجة (mo'âlajat) م. ع. **عالج معالجة و علاجاً**. ر. علاج.

معالجه (mo'âleje)ا.ع. مأخوذ از تازی ـ مدارا و علاج و چاره درد و چاره کار.

معالف(ma'âlef) ع. ج. معلف.

معالق(ma'âleq) ع. ج. معلق (ma'laq) و. ج. معلق (me'laq) المثل: **علقت معالقها و صرالجندب**: گویند مردی رسید بچاهی و طناب خود را بطناب چاه بست پس آمد در نزد صاحب

چاه وادهای جوار آنرا کرد صاحب چاه سبب پرسید گفت طناب خودرا بطناب تو بستم صاحب چاه ابا کرد و گفت برو ازپی کار خود گفت **علقت معالقها و صر الجندب** یعنی آویزان شد دولهای آن و بانك کرد جندب.
و معالق جمع **معلق** است که بمعنی دول وسطل شیردوشه باشد .قال المیدانی المعالق یجوزان یکون جمع معلق و هو موضع العلوق و التاء فی علقت یجوزان یکون کنایة من الدلو و یجوزان یکون کنایة عن الارشیة ای تعلقت الارشیة بمواضع تعلقها .

معالم (ma'âlem) ع . ج .معلم. و ج . معلمة .

معالمة (mo'âlamat) م . ع . نبرد کردن در علم .

معالنة (mo'âlanat) م . ع . **عالن معالنة و علاناً** . ر . علان .

معالی (ma'âli) ع. ج. معلاة.

معالی (ma'âli) ا . پ .مأخوذ از تازی ـ بزرگواری و بلندی قدر و مرتبه . **و معالی امور** :کارهای شریف و بزرگ. **و دامت معالیه** : پاینده باد بزرگواری آن .

معالیق (ma'âliq) ع .ج. معلاق. و ج . معلوق .

معالیق (ma'âliq) ا . ع . نوعی از خرمابن .

معامر (mo'âmer) ا . پ .مأخوذ از تازی ـ معمار .

معامر باشی (mo'âmer-baci) ا . پ . معمار باشی و رئیس معماران .

معامسة (mo'âmasat) م.ع. **عامسه معامسة**: پوشید آنرا ومغالطه نمود وآشکارا نکرد دشمنی با آنرا . **و عامس زیداً** : راز گفت با زید .

معامسة (mo'âmesat) ص . ع . **امرأة معامسة** :زنی که درایام جوانی خود را پوشیده دارد و هتك عزت و شرف خود نکند .

معامع (ma'âme') ا . ع . جنگها و کارهای بزرگ و سترك . ومیل بعض مردم بربعض. وستم بریکدیگر و گروه شدگی مردم از جهة عصبیت .

معامل (mo'âmel)ص. پ .مأخوذ از تازی ـ معامله کننده و خرید و فروخت نماینده. و هم کسب و هم صنعت. ومشتاق و آرزومند .

معاملات (mo'âmalat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ دادو ستد وخرید وفروخت و معامله‌ها .

معاملة (mo'âmalat) م . ع . **عامله معاملة** : بها کردم آنرا . و نیز **معاملة** : تکلیف دادن کسی را بکاری . و تصرف کردن در بیع و مانند آن .

معاملگی (mo'âmelegi) م-ف. پ . مأخوذ از تازی ـ منسوب بمعامله . و **خوش معاملگی کردن** : یعنی خوش رفتاری کردن در معامله و داد و ستد. **و بد معاملگی کردن** : بدرفتاری نمودن در معامله و دادوستد .

معامله (mo'âmele) ا . پ . مأخوذ ازتازی. تجارت و سوداگری و دادوستد و خریدو فروخت. وعهد و شرط در خرید و فروخت. وکار وبار وعلاقهٔ تجارتی. وقرارداد تجارتی و دادوستد بایکدیگر. **واهل معامله**: اهل کاروپیشه‌وروسوداگر .**وحسن معامله**: خوشرفتاری دردادوستد . **وخوش معامله**: خوش رفتار دردادوستد .

معامله دان (mo'âmele-dân) ص . پ . کاردان و کارشناس .

معاملی (mo'âmeli) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ کسی که برای گذران اهل و عیال خود هر قسم کار و باری را مباشرت میکند .

معامی (ma'âmi) ا . ع . زمینهای ویران بی‌عمارت و بی مردم .

معان (ma'ân) ا . ع . جای باش و منزل. و موضعی در راه حاجیان‌شام .

معان (mo'ân) ص . ع . اعانت کرده شده و یاری شده .

معان(mo'ân) ا.ع. ازاعلامست.

معاناة (mo'ânât)م . ع . **عاناه معاناة و عناء**:منازعت کرد باوی وملابسه نمود و رنج کشید و رنجانید. و قولهم : **مایعانون مالهم**: یعنی‌نیکو تیمار نمیکنند مال خود را .

معانة (ma'ânat) ا . ع . پشتیبان و یاری‌گر. و یاری‌گری.

معانة (mo'ânnat) م . ع . **عان معانة و عناناً** . ر . عنان.

معاند (mo'âned) ص. ع . ازهم دیگرجدا گردیده و کرانه گزیده. و بر خلاف مکافات کرده .

معاند(mo'âned)ص . پ.مأخوذ ازتازی ـخود سرو سرکش وگردنکش ومتمرد و نافرمان. و دشمن وژکاره .

معاندة (mo'ânadat) م . ع . **عاند معاندة وعناداً** . ر . عناد .

معاندت (mo'ânadat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ تمرد و سرکشی و مخالفت و عداوت و دشمنی .

معاندین (mo'ânedin) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مردمان معاند و دشمن و متمرد .

معانشة (mo'ânacât) م . ع .

کردن یکدیگر را گرفتن در جنگ و جز آن. عناش مثله.

معانق (mo'âneq) ص. ع. آنکه دست بگردن دیگری درمی‌آورد از روی محبت و دوستی.

معانقات (mo'ânaqât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ روبوسی‌ها و دربغل‌گیریها.

معانقة (mo'ânaqat) م. ع. **عانق معانقة و عناقاً**. ر. عناق.

معانقه (mo'âneqe) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ روبوسی یکدیگر وبغل‌گیری همدیگر را.

معانی (ma'âni) ع. ج. معنی.

معانیق (ma'âniq) ع. ج. معناق. و ج. معنقة.

معاواة (mo'âvât) م. ع. **عاوی الکلاب معاواة**: بانگ کرد سگها را. و **عاوی فلان القوم**: بانگ کرد فلان آن قوم را.

معاود (mo'âved) ا. ع. شجاع ودلاور. و آنکه پیوسته برکاری باشد وخوی‌گر بچیزی.

معاودة (mo'âvadat) م. ع. **عاودته الحمی معاودة وعواداً**: دوباره برگشت تب او. و **عاود فلاناً بالمسالة**: دو باره سؤال کرد فلان را از آن مسالة. و نیز **معاودة و عواد**: خوی کردن بچیزی و بازگردیدن و بازگشتن باول چیزی.

معاودت (mo'âvadat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ عود و رجعت وبازگشت. و **معاودت ساختن**: رجعت کردن.

معاورة (mo'âvarat) م. ع. **عاوره ایاه معاورة**: عاریت دادا ورا. و نیز **معاورة**: از همدیگر بنوبت گرفتن چیزی. واندازه‌کردن پیمانه‌را. و هرچه دیگری کند با وی همان کردن.

معاوز (ma'âvez) ع. ج. معوزو معوزة.

معاوصة (mo'âvasat) م. ع. بایکدیگر کشتی گرفتن و بر زمین‌زدن.

معاوضة (mo'âvazat) م. ع. عوض دادن.

معاوضت (mo'âvazat) و **معاوضه** (mo'âveze) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مبادله و عوض دادگی و عوض کردگی.

معاول (ma'âvel) ع. ج. معول.

معاومة (mo'âvamat) م. ع. **عاومته معاومة**: سالیانه کردم آنرا. و **عاومت النخلة**: یك سال بار داد آن خرمابن ویکسال نداد. والمعاومة المنهی عنهاان تبیع زرع عامك.

معاون (mo'âven) ص. ع. یاری کننده.

معاون (mo'âven) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ دستگیر و مددکار ومعین و یاور.

معاونة (mo'âvanat) م. ع. **عاون معاونة وعواناً**. ر. عوان.

معاونت (mo'âvanat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ دستگیری و مددکاری و یاوری.

معاویة (mo'âviyat) ا. ع. سك مادهٔ آزمند گشن. وبچه روباه. و از اعلام است. و **ابومعاویة**: یوز.

معاویه (mo'âviye) ا. پ. نام پسر ابوسفیان و اولین خلیفه از خلفای اموی که درماه رجب سال ٦٠ هجری ازین جهان بدرود کرد ومدت‌نوزده سال و سه‌ماه خلافت نمود وعمروی‌رازیاده از هفتاد سال‌مینویسند.

معاهد (ma'âhed) ع. ج. معهد.

معاهد (mo'âhed) ا. ع. گزیدگر و باج گزارو ذمی و اهل ذمه.

معاهد (mo'âhed) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ هم‌عهد و هم‌پیمان وهم‌شرط و هم سوگند.

معاهدة (mo'âhadat) م. ع. پیمان‌نمودن باکسی. وسوگند خوردن و تیمار داشتن.

معاهده (mo'âhede) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ عهد و سوگند و پیمان و شرط. و **معاهده نکاح**: عقد نکاح.

معاهر (mo'âher) ص. ع. مرد زناکار وزن‌زناکار. و **ذومعاهر** ازپادشاهان حمیر است.

معاهرة (mo'âherat) ص. ع. زن زناکار.

معای (ma'ây) و **معایا** (ma'âyâ) ص. ع. **ابل معای**: شتران مانده. و کذلك: **ابل معایا**.

معایاة (mo'âyât) م. ع. دشوار آوردن سخن و جزآن.

معائب (ma,â'eb) ع. ج. عیب.

معایب (ma'âyeb) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ عیبها و آهوها و بدیها و کارهای بد و ناشایسته.

معائر (ma,â,er) ا. ع. عیبها.

معایرة (mo'âyarat) م. ع. **عایر معایرة و عیاراً**. ر. عیار.

معایش (ma'âyec) ع. ج. معیش. و ج. معیشة.

معایش (ma'âyec) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ اسباب زندگانی و لوازم زندگانی.

معایشة (mo'âyacat) م. ع. زندگانی کردن باهم.

معاین (mo'âyan) ص . ع . بچشم دیده شده .

معاین (mo'âyen) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ ظاهر و آشکار .

معاینة(mo'âyanat)ا . ع . برادری از پدر و مادر . یق : **بینهم معاینة** ای اخوة من‌اب وام . **ولقیته عیاناً ومعاینة** یعنی بدون شك دیدم او را .

معاینة(mo'âyanat) م . ع . **عاینته معاینة و عیاناً:** چشم‌دیدم آ نرا . و نیز **معاینة** برادر مادر و پدری بودن .

معاینه(mo'âyene) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ بیناب و هر چیز که در حین مکاشفه دیده میشود .

معبأ (ma'ba') ا . ع . راه وطریقه و مذهب .

معباة (me'ba'at)ا.ع. لتهٔ حیض.

معبد (ma'bad) ا.ع .محل عبادت. ج : معابد . و از اعلام است .

معبد (ma'bad) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پرستشگاه و جای عبادت .

معبد (me'bad)ا . ع . بیل و کلند.

معبد (mo'bad) ص . ع . بیندگی گرفته شده .

معبد (mo'abbad) ا ـ ص . ع . نرم و خوار و ذلیل. وگرامی داشته شده. ومنیخ زده شده. و نیز شهرت‌ازگشن. وشهری که‌اثر وعلم وآب نداشته باشد. وشترقطران مالیده. و شتررام . و **طریق معبد:** راه کوفته یا سپرکرده.

معبد (mo'abbed)ص .ع .عبادت کننده .

معبدة (ma'badat) ع .ج.عبد .

معبدة (mo'abbadat)ا .ع. کشتی قیر مالیده .

معبر (ma'bar) ا .ع .جای گذار ازکرانه دریا و جز آن .ج: معابر. ونام‌شهری.

معبر (ma'bar) ا پ . مأخوذ از تازی ـ محل عبور و جای گذار و گذرگاه و چشان و راه .

معبر (me'bar)ا . ع . کشتی. و پل و آنچه بدان از دریا و جز آن گذرند . ج: معابر .

معبر (mo'bar) ص . ع . **جمل معبر** :شتر بسیار پشم . **وسهم معبر** : تیر بسیار پر وناپیراسته . **غلام معبر** : کودك مراهق ختنه ناکرده .

معبر (mo'ber) ص . ع. آنکه‌فریز میکند پس از یکسال گوسپند را.

معبر (mo'abbar) ص .ع .خواب تعبیر کرده شده .

معبر (mo'abbar) ا . ع . نام کوهی .

معبر (mo'abber) . پ .مأخوذ از تازی ـ کسیکه تعبیر خواب میکند .

معبر (mo'abber) ص . ع .تعبیر کننده خواب .

معبرة (mo'barat) ص . ع . **جاریة معبرة** : دختر ختنه ناکرده . **وشاة معبرة** :گوسپند فریزناکرده. **وناقة‌معبرة:** شتر ماده‌ای‌که سه‌سال نزاید واین ایام بروی سخت گذشته باشد .

معبرة (mo'barat) ا . ع . زنی که از کس وی آ ب مانند ریم جاری باشد . **و یابن المعبرة** :دشنام است مرتازیان‌را.

معبرة (mo'abbarat) ص . ع . **قوس معبرة** : کمان تمام و خوب ساخته شده .

معبری (mo'abberi)ا.پ.ماخوذ از تازی ـ تعبیر خواب گفتن.

معبرین (mo'abberin) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کسانیکه تعبیر میکنند خواب را .

معبل (mo'abbel) ا .ع. کسیکه دارای پیکان پهن و دراز باشد .

معبلة (me'balat) ا . ع . پیکان پهن و دراز . ج : معابل .

معبود (ma'bud) ص . ع . پرستیده شده .

معبود (ma'bud) ا . ع.خداوند تبارك و تعالی.

معبود (ma'bud) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ هرآنچه پرستیده شود .

معبوداء(ma'budâ') ع .ج. عبد.

معبودیت (ma'budiyyat)ا.پ. مأخوذ از تازی ـ پرستش .

معبوط (ma'but)ص . ع. **ثوب معبوط** : جامهٔ نوردیده .

معبهلة (mo'abhalat) ص .ع . **ابل معبهلة:** شتران‌بیکار برسر خودگذاشته شده .

معت (ma't) م.ع . **معته معتاً** (از باب نصر) : مالید آ نرا .

معتاد (mo'tâd)ا . پ . مأخوذاز تازی ـ عادت گرفته و عادت گیرنده و خوی گیرنده و خوی پذیرو خو کاره و خوگر. و عادت وخوی ورسم. و **برخلاف معتاد:** برخلاف رسم و برخلاف عادت و بر خلاف معمول. **ومعتادشدن**.عادت کردن و خوی گرفتن .

معتاط (mo'tât) ص . ع . ماده شتری که گشن داده شود و باردار نگردد .

معتاق (me'tâq) ص . ع .کسیکه اسب رهامی‌نماید و تاخت میکند. وآنکه بسختی وشتاب‌شکار میکند .

معتب (ma'tab) م. ع. عتب عتباً و معتباً و عتبة و معتبة. ر. عتب.

معتب (mo'tab) ص. ع. بازگشته.

معتب (mo'teb) ص. ع. دل‌آزار و عتاب رساننده.

معتب (mo'atteb) ا. ع. نام مردی.

معتبة (ma'tabat) و (ma'tebat) ا. ع. خشم و ملامت.

معتبة (ma'tabat) و (ma'tebat) م. ع. عتب عتباً و عتبة و معتبة: ر. عتب.

معتبد (mo'tabed) ص. ع. کسیکه بندگی گرفته میشود.

معتبر (mo'tabar) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ محترم و باآبرو و باحرمت وعزت و باجلال و بزرگوار و نیك‌نام. ومحل اعتماد وامین ودارای امانت ودیانت. و **معتبرشدن:** نیك نام‌شدن ودارای آبرو و بزرگوار گشتن.

معتبرین (mo'taberin) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ مردمان معتبر وصاحب جلال و مردمان بزرك.

معتد (mo'tad) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ از حد درگذشته. و سخت‌ستمگار.

معتد (mo'tad) ص. ع. آماده کرده و مهیا نموده و موجود.

معتد (mo'tadd) ص. ع. شمرده شده و حساب کرده شده و اعتنا شده.

معتدر (mo'tader) ص. ع. آسمان‌باباران. وجای‌تروسیراب. وآب‌فراوان.

معتدل (mo'tadel) ص. ع. راست و برابر. و میانه حال. ومناسب هرچه باشد.

معتدل (mo'tadel) ص. ع. مأخوذ از تازی ـ میانه حال و راست و برابر.

معتدلات (mo'tadelât) ص. ع. **ایام معتدلات**: روزهای خوش و نیك و طیب.

معتدی (mo'tadi) ص. ع. ستمگر.

معتذب (mo'tazeb) ص. ع. آنکه دوشمله پس دستار فرومیگذارد.

معتذر (mo'tazer) ص. ع. آنکه خودرا معاف میداردو پوزش میخواهد. وشکایت کننده.

معتذل (mo'tazel) ص. ع. آنکه خود را ملامت میکند و نکوهش مینماید.

معتذلات (mo'tazelât) ص. ع. **ایام معتذلات**: روزهای بسیارگرم.

معتر (mo'tarr) ص. ع. نیازمند و محتاج که‌پیش آید جهة معروف و از کسی چیزی نخواهد و سؤال نکند.

معترس (mo'tares) ص. ع. براکنده شده.

معترش (mo'tarec) ص. ع. عریش سازنده.

معترص (mo'tares) ص. ع. بازیگر و فسوس نماینده وبذله‌گو. و پوست پرنده و جهنده و دارای اختلاج.

معترض (mo'tarez) ص. ع. آنکه اعتراض میکند.

معترف (mo'taref) ص. ع. مرد مقر بگناه خویش. و **معترف بالشیء**: راهنما و دال برآنچیز.

معترف (mo'taref) ص. ع. مأخوذ از تازی ـ آنکه اعتراف‌میکند و اقرارمینماید نادانی و گناه خویش را.

معترق (mo'tarq) ص. ع. مرد کم گوشت.

معترك (mo'tarak) ا. ع. رزمگاه و میدان جنك.

معترك (mo'tarek) ص. ع. انبوهی کننده در رزمگاه.

معتری (mo'tari) ص. ع. احسان گیرنده‌ای که فرومیگیرد. ومهمانی که‌فرومیگیرد میزبان را. وکاری که پیش میآیدو فرومیگیرد کسی را.

معتز (mo'tazz) ص. ع. گرامی شمرده شده. و **المعتز بالله بن المتوکل:** سیزدهمین خلیفه عباسی که پس‌از سه سال و هشت ماه و کسری مدت خلافتش در ۲۵۵هجری کشته شد.

معتزل (mo'tazel) ص. ع. یك سوشونده و کناره گزیننده وگوشه گیرنده.

معتزلة (mo'tazelat) ا. ع. قومی ازقدریه که اصحاب واصل بن عطاء میاشند.

معتزلی (mo'tazeli) ا. پ. ماخوذاز تازی ـ گوشه‌گیری و کناره گزینی.

معتزم (mo'tazem) ص. ع. آنکه شکیبایی میکند بربلا و مصیبت. و آنکه‌دل می‌نهد برچیزی و کوشش می‌نماید.

معتزم (mo'tazem) ا. ع. شیر بیشه.

معتزی (mo'tazi) ص. ع. منتسب براست و یادروغ. و منسوب بکسی.

معتسر (mo'taser) ص. ع. آنکه بسختی و ناپسندی میگیرد مال فرزند را.

معتسف (mo'tasef) ص. ع. آنکه میل میکند ازراه و بی راهه میرود. و تقاضا کننده وطلب کننده. و بزور گیرنده. وبی‌اعتدال.

معتسم (mo'tasem) ص. ع. آنکه نعل و موزه کهنه می‌خرد و میپوشد.

معتش (mo'tacc) و **معتشش** (motacec) ص. ع. مرغی که برای‌خود خانه میسازد. و آنکه خوارباد اندك میآورد.

معتشی (mo'taci) ص. ع. آنکه

درشب آغاز بمسافرت میکند .

معتصب (mo'taseb) ص . ع . شکیبا وصابر و خشنود و راضی. و عمامه بر سر نهاده .

معتصر (mo'tasar) ص . ع . افشرده شده .

معتصر (mo'tasar) ا.ع . پیری. و عمروزندگانی و بقا. وپناه جای . و **رجل کریم المعتصر :** مرد سخی و جوانمرد در وقت سؤال.

معتصر (mo'taser) ص . ع . قضای حاجت کننده و آنکه اورا بول و غایط تنگ گرفته باشد .

معتصف (mo'tasef) ص . ع . کسب کننده وور زنده .

معتصم (mo'tasam) ا . ع. پناه جای .

معتصم(mo'tasem) ا. ع. خدمتگار. و **المعتصم بالله:** لقب ابواسحق محمدبن هرون هشتمین خلیفه عباسی که از سال ۲۱۸ هجری تا سال ۲۲۷ خلافت نمود .

معتصی (mo'tasi) ص . ع. آنکه از درخت عصا میبرد. و آنکه شمشیررا عصا میسازد. وآنکه تکیه برعصامیکند. وخسته خرمای سخت .

معتضد (mo'tazed) ص . ع . دادخواه. و **المعتضد بالله:** لقب ابوالعباس احمدبن موفق شانزدهمین خلیفه عباسی که از سال ۲۷۹ هجری تا ۲۸۹ خلافت کرد.

معتفد (mo'tafed) ص .ع. کسیکه در بروی خود بندد و از کسی چیزی نخواهد تا بمیرد از گرسنگی چنانکه در زمان جاهلیت معمول تازیان بودکه درخشکسالی چنین میکردند. و نیز **معتفد :** گرونده واعتماد کننده ویقین نماینده .

معتفر (mo'tafer) ص . ع . آلوده شده بگردخاك. و توانا. و آنکه برزمین میافکند کسی را. وشیری که میرباید کسی را .

معتفص (mo'tafes) ص . ع . آنکه بزور حق خود را میگیرد .

معتفق (mo'tafeq) ص . ع. شیری کهبتندی بگیرد شکار خود را. و آنکه مشغول بشمشیر زدن و محافظت خود باشد.

معتفی (mo'tafi) ص .ع. خواهنده خیر و روزی .

معتق (mo'taq) ص . ع . **عبد معتق** : بنده آزاد .

معتق (mo'teq) ص . ع . آزاد کنندهٔ بنده.

معتق (mo'attaq) ص . ع. کهنه و دیرینه .

معتقب (mo'taqeb) ص . ع . کسی که مبیع را نگاه میدارد تامشتری قیمت آنرا ادا نماید . الحدیث : **المعتقب ضامن اذاتلف عنده .**

معتقة (mo'attaqat) ا . ع. شراب کهنه. و قسمی ازعطر .

معتقد(mo'taqed) ص .ع. گرونده و یقین کننده. وثابت دردوستی. وهرچیز سخت و صلب. و کسیکه دارای عقیده باشد. و آنکه کسب میکند زمین و آب و مال را .

معتقد(mo'taqed) ص-م- ف .پ. مأخوذ از تازی ـ اعتقاد دارنده و اعتقادکرده شده و باور کننده و گرونده وگرویده وایمان آورنده . و **معتقد بودن :** گرویدن . و **معتقد شدن :** گرویده شدن .

معتقدات (mo'taqedât) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ چیزهای باور شده و یقین گشته و عقاید دینی و مذهبی .

معتقر(mo'taqar) ص . ع . گوشت قطعه قطعه کرده و خشک کرده درآفتاب .

معتقر (mo'taqer) ص .ع. مستور پشت ریش شده .

معتکب (mo'takeb) ص . ع . گردو غبار برخاسته شده .

معتکد (mo'taked) ص ع. لازم گرفته .

معتکس (mo'takes) ص . ع. برگردیده شده و زیر وزبر گشته و سرنگون شده .

معتکف (mo'takaf) ا.ع. خلوت جای و خلوت خانه .

معتکف(mo'takef) ص. ع. کسیکه همیشه در مسجد مشغول عبادت باشد. و آنکه انتظار چیزی کشد.

معتکف (mo'takef) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ گوشه نشین . و **معتکف در مسجد :** آنکه همیشه در مسجد مشغول عبادت باشد. و **معتکف در بتکده :** ناجرمك .

معتکل (mo'takel) ص . ع . کار مشکل و آمیخته و درهم و ملتبس .

معتکم (mo'takem) ص . ع . آنکه بارها رابرابرومساوی میکند. و چیز برهم نشسته .

معتل (me'tal) ص . ع . توانای برسختی کشیدن و سخت کشنده .

معتل (mo'tall) ص . ع . ضعیف و بیمار . و باصطلاح صرف ونحو : فعل و یا اسمی که در آن حرف علت باشد.

معتلث (mo'tales) ص . ع. آنکه وی را بسوی غیر پدرش نسبت کنند.

معتلج(mo'talej) ص . ع . مشغول بسعی و کوشش و جدوجهد. و موج بحرکت آمده و متلاطم. و گیاه نیك دراز شده .

معتلط (mo'talet) ص.ع.جنگجو و فتنه‌جو.

معتلفة (mo'talefat) ا.ع. ماما و مام ناف.

معتلق (mo'taleq) ص.ع.عاشق.

معتلن (mo'talen) ص.ع. فاش و آشکار و هویدا.

معتلی (mo'talâ) ا.ع.شیربیشه.

معتم (mo'tamm) ص.ع. آنکه عمامه می بندد. و عمامه برسر گذاشته.

معتم (mo'tamm) ا.ع. ازاعلام است.

معتمة (mo'tammat) ص.ع. **روضة معتمة :** مرغزار درازگیاه.

معتمد (mo'tamad) ص.ع. تکیه کرده شده و اعتماد کرده شده.

معتمد (mo'tamed) ص.ع. تکیه کننده. و **المعتمد علی الله :** احمدبن المتوکل پانزدهمین خلیفه عباسی که پس از ۲۳ سال وچند روز مدت خلافت درسال ۲۷۹ هجری وفات کرد.

معتمد (mo'tamed) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ اعتماد کننده و آنکه بروی اعتماد میکنند. و **معتمدالیه** یا **معتمدعلیه :** آنکه بروی در چیزی اعتماد میکنند و صادق و امین و بادیانت و درست و راست.

معتمر (mo'tamar) ص.ع. زیارت کننده و اراده کننده چیزی.

معتمر (mo'tamer) ص.ع. از اعلام است.

معتمل (mo'tamel) ص.ع. کسیکه خود را بکار وامیدارد و مشغول میسازد.

معتمی (mo'tami) ا.ع. شیر بیشه.

معتن (mo'ten) ص.ع. سخت تقاضا کننده بروام‌دار.

معتنا به (mo'tanâ-beh) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ کاری که محل اعتنا واهتمام باشد.

معتنز (mo'tanez) ص.ع.بیك سوشونده و کناره‌گزیننده وجای دوررونده.

معتنش (mo'tanec) ص.ع. کسیکه‌درجنك دست در گردن‌دیگری‌میاندازد. و ظالم و ستمگر و بقهر و باطل گیرنده.

معتنف (mo'tanef) ص.ع. **طریق معتنف :** راه نادرست وغیر مستقیم.

معتنفة (mo'tanefat) ص.ع. ابل **معتنفة :** شتران ناموافق وناسازگار بهوا و زمین.

معتنق (mo'tanaq) ا.ع. آنجائیکه گردن‌کوهها اززیر سراب ظاهر و نمایان‌میگردد.

معتنی (mo'tani) ص.ع.مشغول بسعی و کوشش و رنج.

معتور (mo'taver) ص.ع.گیرندهٔ چیزی را بنوبت. ودست‌بدست گرداننده.

معتوق (ma'tuq) ص.ع.آزاد شده. ج: معاتیق. و قبل: **لایجوزعبد معتوق.**

معتول (mo'tavel) ص.ع.گریه کننده وناله کننده.

معتوه (ma'tuh) ص.ع. دلشده وبی‌عقل وسبك خرد وجلدوشتاب. وزیرك.

معتوی (mo'tavi) ص.ع.آنکه فریاد می‌کند و آواز زشت بلند برمیآورد.

معته (mo'attah) ص.ع. داناو زیرك‌معتدل خلقت. و دیوانه مضطرب خلقت.

معثرة (ma'sarat) ا.ع. سبب لغزش و خطا.

معثکل (mo'askel) ص.ع. **هودج معثکل :** هودج زینت شده ازپشم و جزآن.

معثلب (mo'aslab) ص.ع.شیخ **معثلب :** پیر پشت دوتا شده از پیری. و **نوی معثلب :** گو گرداگرد خرگاه که کنار آن فرو دریده باشد.

معثلب (mo'asleb) ص.ع.امر **معثلب :** کار ناپیدا و نااستوار و بی‌ثبات.

معثن (mo'assan) ا.ع. مرد ستبر ریش و انبوه ریش.

معثون (ma'sun) ا.ع.طعام بوی گرفته شده وتباه شدهٔ از دود.

معج (ma'j) م.ع. **معج المکحال فی المکحلة معجاً** (از باب فتح): میل‌رادر سرمه‌دان جنبانید. و**قدمر یمعج:** بآسانی و سهوت گذشت. ونیز **معج :** بشتاب رفتن. وجماع کردن. وبسر زدن‌بچه‌پستان‌مادر را و دهن در گرداگرد آن گشادن تاقادر بشیر مکیدن گردد. و کارزار کردن وشمشیرزدن.و جنبان شدن.

معج (ma'ej) ع.بمعنی**معی** : یعنی بامن بلغة‌قضاعة. یق: **خرج‌معج :** بیرون آمد بامن.

معج (mo'ejj) ص.ع. **یوم معج :** روز با گردخاك.

معجاز (me'jâz) ا.ع.راه‌وطریق.

معجب (ma'jab) ا.ع.جای شگفت و تعجب.

معجب (mo'jab) ص.ع.شگفت‌شده. و خرم وشاد گشته و شادان.

معجب (mo'jeb) ص.ع.بشگفت آورنده. و**معجب برأیه :** آنکه برای‌احدی فضیلت نشناسد. و**معجب برأیه وبنفسه:** کسیکه رای ونفس خود را از همه فزونترداند و خود را پسندد و عجب کند.

معجب (mo'ajjab) ص.ع.

شگفت‌انگیز وعجب و حیرت‌انگیز.

معجب (mo'ajjeb) ص . ع . بشگفت آورنده .

معجبة (ma'jabat) ا . ع . جای شگفت و تعجب. وسبب تعجب و دلیل‌تعجب. وسزاوار تعجب .

معجة (ma'jat) ا.ع . آغازهرچیزی. و خوبی هرچیزی. و عنفوان‌جوانی .

معجر (me'jar) ا . ع . برسرافکندنی زنان. و یک‌قسم پارچه یمنی. وآنچه ازپوست خرمابن بشکل جوال بافند .

معجر (me'jar) و (ma'jar) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ جامه‌ای‌که زنان برسر میپوشند تا حفظ کند گیسوان آنها را وباشامه نیز گویند. و**معجر زرنیخ**: برگهای خزان دیده و گلهای زرد و شعاع صبح صادق. و **معجرغالیه‌گون**: شب .

معجرد (mo'ajrad) و (mo'ajred) ص . ع . برهنه .

معجرم (mo'ajram) ا. ع . شاخ بسیار گره. وگره‌داراز هرچیزی. وکوهان‌شتر.

معجز (ma'jaz) و (ma'jez) ا . ع . ضعف و سستی و ناتوانی .

معجز (ma'jaz) و (ma'jez) م . ع . **عجز عجزاً و معجزاً و معجزاً**. ر. عجز .

معجز (mo'jez) ص . ع . آنکه عاجز و ناتوان میابد ویا میپندارد .

معجز (mo'jez) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ معجزه و اعجاز .

معجزات (mo'jezât) ع . ج . معجزة .

معجزات (mo'jezât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ معجزه‌ها .

معجز آثار (mo'jez-âsâr)ص. پ . عجیب و نادر .

معجزة (ma'jazat) و(ma'jezat) ا . ع . جائیکه در آن ازکسب عاجز باشند .

معجزة (ma'jazat) و(ma'jezat) م . ع . **عجز عجزاً ومعجزة ومعجزة**. ر . عجز .

معجزة (me'jazat) ا .ع. کمربند و منطقه .

معجزة(mo'jezat)ا.ع..**معجزة النبی** : آنچه عاجز کند بدان خصم راوقت غلبه جستن در دعوی و التاء للمبالغة . ر . معجزات .

معجز نشان (mo'jez-necân) ص . پ . حیرت‌انگیز و عجیب و مشهور در کرامت و اعجاز .

معجزنما (mo'jez-nmâ) ص . پ . ظاهرسازنده کرامت . و**ساحر معجزنما**: جادوگری که کارهای وی مانند معجزه باشد .

معجزه(mo'jeze) ا.پ .مأخوذ از تازی ـ آن چیزی که مردم از آوردن آن عاجز باشندمانند خرق عادتی که‌از انبیاءصادر میگردد و شگفت وچمراس و فرجود نیزگویند. و **معجزهٔ‌مسیح** : نزول مائده از آسمان وزنده کردن مرده .

معجس (ma'jes) ا. ع . قبضه کمان .

معجل (mo'jal) ص . ع. بچه شتر ناتمام زاده شده . وبچه‌شترناتمام زاده‌شده‌ای که زنده باشد. و شتاب کرده‌شده .

معجل(mo'jel)ص . ع .ماده‌شتری که قبل از تمامی سال بچه آرد و آن بچه زنده باشد. وماده شتری که وقت سوار شدن بروی بجهد. وخرمابنی که در نخستین گشن بارآرد. و**بقرة معجل** : ماده گاو باگوساله .

معجل (mo'ajjal)ص . ع. شتاب کرده شده وشتاب شده . وبشتاب و عجله بجا آورده شده .

معجل (mo'ajjel) ص . ع .ماده شتری که پیش‌از اتمام سال‌بار آرد. و ماده‌شتری که چون پادر رکاب نهندبر جهد. و خرمابنی که در نخستین گشن بار آرد. وشبانی که شیر ناشتا شکن نوشد . و شبانی که شیر اعجالة آورد .

معجلاً (mo'ajjalan) م ـ ف.پ. مأخوذ از تازی ـ بشتاب و عجله .

معجلة (mo'jelat) ص . ع .ماده شتری که چون بروی سوار شوند برجهد .

معجم (ma'jam) ص .ع .**رجل معجم** : مرد نادر الوجود وعزیز النفس. و کذلک : **رجل صلب المعجم** .

معجم (mo'jam) ص . ع .نوشته نقطه نهاده . و **باب معجم** : دربسته . و **الحروف المعجم** : حروف مقطعه که بیشتر آنها مخصوص به‌نقطه‌میباشند ومعنی آن **حروف‌الخط المعجم** میباشدمثل آنکه میگویند مسجد الجامع یعنی مسجدالیوم الجامع و بعضی لفظ‌معجم رامصدر دانسته و آنرابمعنی اعجام‌گرفته‌اندمانندمدخل و مخرج ای من‌شان هذه الحروف ان تعجم .

معجمة (ma'jamat) ا .ع. **ناقة ذات معجمة** : ماده شتر توانا و فربه و باقی مانده برسیر .

معجمه (mo'jame) ص . پ . مأخوذ ازتازی‌ـ **حروف‌معجمه**: الحروف المعجم را گویند . ر . معجم .

معجور (ma'jur) ص .ع.رجل **معجور علیه** : مردی که همه مال وی را بخواست و سؤال از وی گرفته باشند .

معجوز (ma'juz) ص . ع .آنکه

الحاح کرده شده باشد بروی در سؤال .

معجوف (ma'juf) ص . ع . **بعیر معجوف:** شتر لاغر . و **سیف معجوف:** شمشیر زنگ گرفته بی‌صیقل مانده .

معجون (ma'jun) ص . ع . خمیر و سرشته . ج : معاجین . و تکیه بر زمین کرده شدهٔ در وقت بر خاستن از جهة پیری .

معجون (ma'jun) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ داروهای نرم کوفته وباانگبین سرشته که رچال نیز گویند .

معجون کش (ma'jun-kac)ا . پ . آلتی که‌بدان معجون رااز حقه برآرند.

معد (ma'd) ا . پ . دارویی که‌آنرا سعاب و یا خصیة الثعلب نامند .

معد(ma'd) ا . ص .ع. **شیء معد:** چیز ستبر و آگنده . و **فیه معد :** در آن آگندگی و ستبری است. و نیز **معد** : تره نازك و نرم. و شیرخوش و میوهٔ تروتازه. و شتر تیزرو . و **رطب ثعد معد :** از اتباع است یعنی تروتازه. و **ماله ثعدو لامعد:** یعنی نیست مراو را نه‌کم و نه‌بیش. ونیز**معد**از اعلام است .

معد(ma'd) م . ع . **معده‌معداً** (از باب فتح):ربود آنرا. و**معدالشیء :** بشتاب کشیدآن چیزرا. و**معدفی الارض:** رفت در زمین .و **معد فلاناً:** برمعده‌فلان زد و وسید معده‌فلان را . و **معداللحم:** بدندان پیشین‌گرفت گوشت را و کند آنرا.و **معدالشیء** : تباه شد وفاسد گشت آنچیز. و **معد بالشیء معداً و معوداً :** برد آن‌چیز را. و**معدفلان** (مجهولا) : تباه شد معده فلان و گوارد نکرد طعام را .

معد (ma'ed) و (me'ad) ع . ج. معدة (ma'edat) و(me'dat).

معد (ma'add) ا . ع. کناروجانب.

و شکم.و گوشت زیر شانه. و رگی در حوالی پیش شانه اسب و زیریال آن. و آنجای از پهلوی اسب که زین آنرافشارمیدهد. و نام‌پسر عدنان که پدر تازیان است .

معد (mo'add) ص. ع. آماده ومهیا کرده شده. و ذخیره‌شده ومرتب‌شده. وحساب شده و شمرده شده .

معد (mo'edd) ص . ع . آنکه آماده و مهیا می‌کندو مرتب میسازد. و آنکه‌میشمارد.

معدان (ma'dān) ص . ع . **رجل معدان :** مرد فراخ معده .

معدان (ma'dân) ا ج . ازاعلام است .

معدان (ma'addâne) ا . ع . تثنیه معد . ر . معد .

معدانبار (ma'd-anbâr) ص . پ . پرخور و شکم‌پرست .

معدة (ma'edat) و (me'dat) ا . ع . آلتی است در انسان که طعام از حلق در آن داخل میشود پیش از آنکه در روده‌ها رود وآن درانسان بمنزله کرش است درستور . ج :معد(ma'ed) و (me'ad) .

معدکة (me'dakat) ا ع .چوبك ندافی .

معدل (ma'del)ا . ع.جای‌بازگشت و گریزگاه .

معدل (mo'addal)ص .ع.راست و درست کرده شده. و برابر و آراسته .

معدل (mo'addel) ص .ع.راست ودرست و معتدل .

معدلات (mo'addalât) ا.ع . گوشه‌های خانه .

معدلة (ma'dalat) و(ma'delat) ا . ع . داد و عدل .

معدلة (ma'dalat) و(ma'delat) م . ع . **عدل عدلاً ومعدلة ومعدلة و عدولة** . ر . عدل .

معدلت (ma'dalat) ا.پ .مأخوذ از تازی ـ داد و دادرسی و عدالت .

معدم (mo'dem) ص . ع . آنکه نیست و نابود میکند. و درویش ونیازمند .

معدن (ma'dan) ا . پ . ماخوذ ازتازی ـ کان واصل هرچیزی ومرکز هرچیزی و هر جایکه در آن چیزی باقی ماند .

معدن (ma'den) ا . ع . جایکه در آن تابستان و زمستان مقیم ومتوطن باشند. و کان جواهر و زر و سیم وجز آن. و اصل و مرکز هرچیزی . ج : معادن .

معدن (me'dan) ا .ع .تبرېزرك و کلند .

معدن (mo'addan)ص.ع. **غرب معدن :** دلوی که چرم پاره برین آن دوخته باشند .

معدن (mo'adden) ا. ع . کان‌کن که زر و سیم و جز آن ازکان برآرد .

معدنی (ma'dani) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ کانی .

معدنیات (ma'daniyyât)ا .پ. مأخوذ از تازی ـ هرچیز که از معدن حاصل شود و فلزات .

معدو (ma'dovv) ص . ع . **هو معدو علیه** : او ستمدیده است .

معدود(ma'dud) ص .ع.شمرده شده .

معدود (ma'dud) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ شمرده شده و حساب شده وبحساب‌آمده. وانداک وقلیل. و**غیرمعدود** و یا **نامعدود** : بحساب نیامده و ناشمرده شده .

معدودات (ma'dudât) ص . ع . **الایام‌المعدودات** : سه‌روز تشریق را گویند که پس یوم النحر باشد .

معدودی (ma'dudi) م . ف . پ . یای مجهول_ مأخوذ ازتازی_ اندکی و کمی وقلیلی. و**معدودی‌چند**: اندکی‌وشمارهٔ محدودی. و**عده معدودی**: شماره کمی.

معدوس (ma'dus) ص .ع. گرفتار عدسة شده . ر . عدسة .

معدول (ma'dul) ا . ع . جای بازگشت .

معدول (ma'dul) ص .ع. پیچیده شده و کشیده شده و بازگردیده .

معدول (ma'dul) و **معدوله** (ma'dule) ص .پ .مأخوذ ازتازی_ عدول کرده شده وبازگردیده. و **واو معدول** ویا **واومعدوله**: واوی که بدشواری و سختی تلفظ گردد مانند واو در کلمه خوان .

معدوم (ma'dum) ا. ص . ع. نیست و نابود و چیزی که موجود نباشد . و درویش نیازمند. و**هویکسب‌المعدوم**: او بخشمند است و میرسد باوچیزی که دیگران از آن محروم‌اند .

معدوم (ma'dum) ص . پ . مأخوذ از تازی _ نیست و نیسته و نابود و کفین نیستی‌وهر چیز که موجودنباشد. و**معدوم بودن**: نیست بودن‌ونابود بودن. و**معدوم شدن**‌ویا **معدوم‌گشتن** : نیست شدن و ناپدید گشتن.

معده (ma'de) ا. پ . مأخوذاز تازی _ آلتی بشکل کیسه که غذا پس از عبور از حلق و مری در آن داخل میگردد و شروع بهضم میکند و یمنه نیز گویند و در انسان یك معده بیش وجود ندارد ولی در حیوانات علفخوار و نشخواری چهار معده موجودست .

و**معده‌تنگ کردن**: بسیار چیزی خوردن وشکم پر کردن .

معده انبار (ma'de-anbâr) ص . پ. معدانبار و پرخوار وشکم پرست.

معدی (ma'di) ص. پ . مأخوذ از تازی_ هرچیزمنسوب بمعده .

معدی (mo'dâ) ا . ع . تجاوز. یق : **مالی عنه معدی** : یعنی تجاوزی نیست از برای من بسوی غیر آن .

معدی (mo'di) ص . ع . مسری وسرایت کننده.

معدی (mo'addi) ص .ع. تجاوز کننده .

معدی(ma'diyy)ص.ع. ستمدیده. یق : **هو معدی علیه**: اوستمدیده‌است .

معدی (ma'addiyy) ، **معدیة** (ma'addiyyat) ص . ع . منسوب بگروه معد. و**لبسة معدیة** : جامه درشت خشن .

معدیة (ma'diyyat) و (mo'addiyyat) ا. ع . بلغت اهالی مراکش رمث و چوبهای بهم بسته که بر آن نشسته از آب عبور کنند .

معدیکرب (ma'dikareb) ا. ع . نام شخصی .

معذار (me'zâr) ا . ع. پرده. و حجت و برهان . ج : معاذیر.

معذب (ma'zeb) و **معذبة** (me'zabat) ا.ع. خرقه‌ای‌که زنان در وقت نوحه برکمر بندند . ج : معاذب .

معذب (mo'azzab) ص . ع . عذاب شده و شکنجه شده. وبازداشته شده .

معذب (mo'azzab) ص . پ . مأخوذ از تازی _ عذاب شده و آزار شده و اذیت کشیده و تنبیه و سیاست شده وعقوبت شده و جفا شده و ستم کشیده و آزرده شده. و**معذب بودن** : در عذاب و آزار وشکنجه بودن. و**معذب شدن** : آزرده شدن و ستم کشیدن و جفا دیدن و عقوبت کشیدن .

معذب (mo'azzeb) ص. ع . در شکنجه کشنده. و باز دارنده .

معذج (me'zaj) ا . ع . مرد غیور بد خلق و مرد بسیار نکوهش .

معذر (mo'zer)ص. ع. عذرخواه و آنکه دارای عذر باشد .

معذر (mo'azzar) ص. ع . ختنه شده .

معذر (mo'azzar) ا . ع . مهمانی ختنه کردن. ورخسار و آنجه از چانه که‌لجام از آن میگذرد. وهردو کرانه پیکان .

معذر (mo'azzer) ا_ ص . ع . آنکه میبرد غلاف سرهٔ نره‌را. وآنکه دارای عذر باشد خواه محق بود و خواه غیر محق . ج : معذرون. قوله تعالی: **وجاء المعذرون من‌الاعراب** : یعنی معتذرون و کسانیکه دارای عذر بودند ویا آنکه در عذر غیرمحق بودندفالمعنی المقصر بغیر عذر وقیل‌المعذرون من‌الاعراب‌یقرابالتشدید والتخفیف فاماالمعذر بالتشدید فقد یکون محقاً وقد یکون غیرمحق .

معذرة (ma'zarat) و(ma'zerat) و (ma'zorat) ا.ع .پوزش وعذرخواهی.

معذرة(ma'zerat)و(ma'zorat) م . ع . **عذرعذرآ وعذرآ ومعذرة و معذرة** .ر . عذر('ozr) و('ozor).

معذرت(ma'zarat)و(ma'zerat) ا.پ. مأخوذ از تازی_ عذرخواهی وپوزش.

معذرت‌خواه (ma'zarat-xâh) ص . پ .واو معدول. آنکه پوزش میخواهد و عذرخواهی از دیگری میکند .

معذرت‌خواهی (ma'zarat-xâhi) ا . پ. واو معدول . عذرخواهی وپوزش .

معذرون (mo'azzeruna) ع .

ج . معذر .

معذل (mo'azzal)ا . ع . کسیکه وی را بربسیاری جود و دهش ملامت میکنند. و نام مردی .

معذل (mo'azzel)ص.ع. سرزنش کننده و ملامت کننده .

معذلج (mo'azlaj) ا . ع . مرد پر گوشت نرم بدن نیکوی خوی .

معذلج (mo'azlaj)ص.ع. **سقاء معذلج** : مشك پر .

معذلجة (mo'azlajat)ا . ع . زن پر گوشت نرم بدن نیکوخوی .

معذور (ma'zur) ص.ع. ملامت ناکرده شده. وختنه کرده. و گرفتار درد گلو .

معذور (ma'zur) ص.پ. مأخوذ از تازی . دارای عذر و دارای بهانه ومعاف و محروم و نامراد و ناامید و ناچار و آنکه عذر و بهانه وی پذیرفته باشد . و **معذور داشتن**: عذر پذیرفتن و معاف داشتن وعفو فرمودن. و **معذورشدن** عذر آوردن .

معر (ma'ar)م . ع. **معر الظفر معراً** (از باب سمع) : افتاد ناخن از چیزی که بآن رسیده بود. و**معر الرجل** : ریخت موی آنمرد. و**معر الریش ونحوه**: کم گردید پر و مانند آن .و**معر الناصیة**: افتاد همه موی پیشانی .

معر (ma'er) ص . ع . ناخن افتاده از چیزی که بآن رسیده باشد. و کم موی و کم پشم. و شتر پشم ریخته. و بخیل کم خیر. وجای کم گیاه. و **خلق معر زعر** : خلق تنگ و زشت .

معرا (mo'arrâ) ع . ر . معری .

معراء (ma'râ') ص . ع . پیشانی موی ریخته .

معراة (ma'rât) و (ma'arrât) ا. ع . آنجای از زنان که برهنه باشد مانند دست وپای و روی ورخسار . ق :**جارية حسنة المعراة** . و نیز جاییکه هیچ نروياند . و کذلك : **حسنة المعراة** .

معراة (mo'rât) ص . ع . **نخلة معراة** : خرمابنی که باریك سال آن بخشیده شده باشد .

معراج (me'râj)ا. ع . نردبان.و جای بالا رفتن و مصعد . ج : معاریج . و **ليلة المعراج** التي اسرى الله فيها نبينا صلى الله عليه و آله و عرج به اليه و قربه و ادناه منه بحيث لم يبق بينه و بينه مقام .

معراج (me'râj) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جای برآمدن و بلند گردیدن . و **شب معراج** : شبی که آنحضرت صلی الله علیه وآله بامر خداوند تبارك وتعالی عروج کرد بسوی خدا و نزدیك گردید بوی، بمقامی رسید که هیچ یك از خلایق بآن مقام نرسیده و نخواهند رسید .

معرار (me'râr) ص . ع . **نخلة معرار** :خرمابن گرگین که بار ریزه تباه آرد.

معراض (me'râz) ا . ع .مضمون کلام و سیاق کلام. وتیر بی پر که دوطرف آن باریك و میانش ستبر بود .

معرب (ma'reb) ا . ع . اسب تازی اصیل .

معرب (mo'rab) ا ـ ص . ع . واضح کرده شده. واعراب داده شده. وتازیگانیده شده. وباصطلاح نحو لفظی که آخر آن باختلاف عوامل مختلف گردد .

معرب(mo'reb) ا . ع . کسی. ق: **ما بالدار معرب**: نیست در خانه کسی .

معرب (mo'reb) ص . ع . اسب تازی گرامی نژاد. وخداوند اسبان تازی گرامی نژاد .

معرب (mo'arrab)ا.ع. تازیگانیده شده یعنی لفظ عجمی را بعربی آوردن و در آن تصرف کرده از جنس کلام عرب گردانیدن .

معربة(mo'rebat) ص .ع .**خيل معربة** : اسبهای تازی گرامی نژاد . و**ابل معربة**:شتران تازی گرامی نژاد.

معربد (mo'arbed) ص . ع . بدخوی وجنگجوی و دوست آزار وقت مستی.

معرة (mo'rat) ا . ع . رنگی که بسرخی زند .

معرة (ma'erat) ص .ع. **ارض معرة**: زمین کم گیاه.

معرة (ma'arrat) ا . ع . گناه و بدی . ورنج . و تاوان و خونبها. و وغا و کارزارلشکربی حکم امیر. وتغییر رنك رخسار از خشم . وستاره سوای کهکشان .

معرة (mo'arrat) و **معرة النعمان** (mo'arrat-on-no'mân)ا. ع . شهری درشام .

معرتن (mo'artan) ص . ع . **ادیم معرتن**: پوست پیراسته باگیاه عرتن.

معرج (ma'raj) م . ع . **عرج عروجاً و معرجاً**: ر. عروج.

معرج (ma'raj) و (me'raj) ا . ع . نردبان و محل صعود و مصعد . ج : معارج .

معرج (mo'arraj) ص . ع. **ثوب معرج**: جامه خطدار در پیچدگی .

معرج گر (ma'raj-gar)ا . پ. آنکه نردبان و محل عروج میسازد .

معرج گران (ma'raj-garân) پ . ج . معرج گر. و **معرج گران فلك**: فرشتگان و ستارگان.

معرس (me'ras) ا . ع . ساربان ماهر در شترانی که براند هنگام نشاط شترو

فرود آید هنگام سستی .

معرس (mo'ras) و (mo'arras) ا . ع . فرود آمدنگاه در آخر شب .

معرس (mo'res) ص . ع . مشغول وملازم. و آنکه از جماع مانده و خسته شده باشد .

معرس (mo'arras) ص . ع . **بیت معرس** : خانهٔ که دارای عرس بود و در آن بیچه ساخته باشند .

معرس (mo'arres) ص ع . مسافر و آنکه در آخر شب فرود میآید .

معرس (mo'arres) ا . ع . فروشنده عرس یعنی شتر بچه خردسال .

معرش (mo'arrac) ص . ع . درخت رزوادیج بسته .

معرص (mo'arras) ص . ع . **لحم معرص**: گوشتی که درصحن سرای وا افکنند تاخشك شود. و گوشت پاره پاره کرده . وگوشت بر خدرك انداخته. وگوشت خاکستر آلوده نیك ناپخته. **وبعیر معرص**: شتری که پشت خماند وسر فرود نیاورد .

معرض (ma'raz) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ محل و موقع و محل وقوع وجایی که چیزی را عرضه میکنند و مجمع مردمان .

معرض (me'raz) ا . ع . جامهای که درتن برده و کنیز فروختنی کرده و بدان آنرا عرضه میکنند. و نیزلفافهای که می پیچند برچیز فروختنی . و قولهم : **عرفته فی معرض كلامه** ای فی معراض کلامه .

معرض (mo'rez) ا ـ ص . ع . آنکه پیش آید هر که را که قرض میدهد وآنکه روی گرداند ازکسی که منع کند وی رااز قرض گرفتن. وکسیکه بی باکانه از هرکس وازهرجانب وام گیرد. و **طأمعرضاً حیث شئت** یعنی بروو پاسپر کن هرجا که بخواهی وباکی نیست ترا زیرا که امکان وقدرتی داری. ونیزمعرض روی برگردان از چیزی .

معرض (mo'rez) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ روی برگرداننده و اعراض کننده و پشت کننده .

معرضاً (mo'rezan) م . ف . پ . مأخوذ از تازی ـ در حالت روی گردانیدن .

معرض (mo'arraz) ا . ص . ع . چارپاوستور. وداغ پهن برسرین ستور. وگوشت نیم پخته. وبزی که دارای داغ عراض باشد .

معرض (mo'arrez) ا . ع . ختنه کننده کودکان . و نام کسی .

معرضة (mo'rezat) ص . ع . **ارض معرضة**. زمین گیاه ناك. و **ارض معرضة استعرضها المال**: زمین گیاه ناکی که چون ستور برآن گذرد میچرد آنرا .

معرف (ma'raf) ا . ع . روی زن و آنچه ظاهر و نمایان باشد از وی. ج : معارف. یق **امراة حسنة المعارف**. و **حیاالله المعارف** ای الوجوه. و **هومن المعارف**: اوازمردمان معروف وشناخته و مشهورست .

معرف (mo'arraf) ص . ع . شناسانیده شده و آگاهانیده شده و اعلام شده و معرفه شده .

معرف (mo'arraf) ا . ع . جای وقوف در عرفات .

معرف (mo'arref) ص . ع . آنکه میشناساند و تعریف میکند .

معرف (mo'arref) ا ـ ص . پ . مأخوذازتازی ـ تعریف کننده و شناخت کننده و پیشگو. و آنکه درمجلس سلاطین و امراهر يك از مردمان را بجای لایق نشاند و وادارد و آنکه نسبت و حالت مردمانی را که مجهول الحال باشند در نزدامرا و سلاطین بیان کند. و باصطلاح منطق چیزی که موصل باشدبسوی مطارب تصوری مانند حیوان ناطق که موصل بتصورانسان است. و باصطلاح کیمیاچیزی که ظاهر سازد حموضت و قلیائیت و یا خنثایی اجسام را .

معرفة (ma'rafat) ا . ع . جای فش ازگردن اسب. و تاج خروس. ج: معارف.

معرفة (ma'refat) ا . ع . شناختگی. و آنچه مقتضی سکون نفس معتقد باشد بمعتقد الیه. ج: معارف .

معرفة (ma'refat) م . ع . **عرف عرفاناً و عرفاناً ومعرفة** . ر . عرفان ('erfân) و ('ereffân) .

معرفت (ma'refat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ شناختگی وشناسایی و علم وحکمت و دانش وهنر و فضل و ادب و صنعت وپیشه و کسب. وسبب و جهة و واسطه وموجب. و **اهل معرفت** : مردم با دانش و با علم و مردم بافضل و هنرو مردم باهوش و زیرك وبا فراست. ر. **پرمعرفت**: دارای علم وهنر بسیار. **وبمعرفت او**: بسبب او و بواسطه او .

معرفةً (ma'refatan) م . ف . پ مأخوذ از تازی ـ بطور شناسایی و قصداً و عمداً .

معرفت اموز (ma'refat-âmuz) (واو مجهول) و **معرفت ساز** (ma'refat-sâz) ص . پ . کسیکه علم و حکمت و هنرو فضل و دانش میآموزاند.

معرفتی (ma'refati) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ شناسایی و شناختگی .

معرفی (mo'arrefi) ا . پ . مأخوذ ازتازی. شناخته شدگی وشناختگی کسی بواسطه معرف .

معرق (ma'raq) م . ع . **عرق عرقاً ومعرقاً** . ر . عرق .

معرق (mo'raq) ص .ع . کسیکه در کرم و یا درلؤم دارای اصل و عرق باشد. **و شراب معرق:** شراب آمیخته باآندکی آب. **و فحل معرق :** گشن اصیل و نجیب .

معرق (mo'arraq) ص. ع. **شراب معرق:** شراب رگ‌دار آمیخته باآندکی آب. **ورجل معرق الخدین:** مردکم گوشت رخسارو مرد کم گوشت. **و رجل معرق العظام :** مرد کم گوشت .

معرق (mo'arraq)ص .پ. مأخوذ از تازی ـ هر چیز رگ دار . **و کاشی معرق:** قسمی ازخشت کاشی منقش که نقشها راماننده عرق در آن قرار داده‌اند .

معرقب (mo'arqab) ص .ع ستور عرقوب بریده .

معرقة (mo'reqat)و(mo'arreqat) ا .ع . راهی بسوی شام که قریش از آن راه میرفتند .

معرك (mo'rek) ص . ع . زن حایض .

معرك (ma'rak) و **معركة** (ma'rakat)و(ma'rokat) ا .ع. میدان جنك و رزمگاه .ج : معارك .

معركة (me'rakat) ا . ع . لته حیض .

معركه (ma'rake) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ هنگامه و هنگه و غوغا و ازدحام وتماشا گاه وجای تماشاوجای هنگامه وغوغا. **و معركه‌جهاد ویا معركه‌كارزار:** میدان جنك. **ومعركه‌شدن:** هنگامه‌شدن و ازدحام کردن مردمان .

معركه‌ساز (ma'rake-sâz) **ومعركه‌گیر** (ma'rake-gir) ا. پ. ریسمان باز و شعبده‌باز .

معرمض (mo'armez) ص.ع. **ماء معرمض:** آب دارای چغرلاوه .

معرن (mo'arran) ص .ع. **رمح معرن:** نیزه میخ دوز کرده .

معرنفط (mo'ranfet)ا.ع. شرمگاه زن .

معرو (ma'rovv)ص . ع . کسیکه گرفتار قسره نخستین تب باشد .

معرور (ma'rur) ص.ع .آلوده . و شتر گرفتار بیماری عر. و سرمازده. و آنکه او را چیزی غیر مستقل رسد .

معرور (ma'rur) ا . ع. ازاعلام است .

معرورة (ma'rurat) ص . ع . زنی که بر شیر وی چشم زخم‌رسد. و ماده‌شتر گرگین. و ماده‌شتر گشن‌ناك .

معرورك (mo'rurak)ص. ع. ریگهای درهم‌درآمده. ومرد متداخل گرداندام.

معروش(ma'ruc)ص ع. سایه گیر از درخت و مانند آن. **و بعیر معروش الجنبین:** شتربزرك پهلو .

معروش(mo'arvac)ص.ع . کسیکه در زیر سایه درخت و جز آن نشسته باشد .

معروشات (ma'rucât) ج .ع. معروشة. **وكروم معروشات :** درختهای رز واديج بسته .

معروشة (ma'rucat) ص . ع. **بئرمعروشة:** چاه گردگرفته .ج: معروشات.

معروض (ma'ruz) ص . ع . ظاهر و هویدا شده وعرضه شده و تقدیم‌شده. و شتری که دارای داغ چلیپا باشد .

معروض (ma'ruz) ص.پ ـ ف . پ . مأخوذ از تازی ـ عرضه شده و پیش‌آمده وتقدیم‌کرده‌شده وتسلیم کرده‌شده ودرخواست شده و استدعا شده وعرض شده و نوشته‌شده و مورخ شده . و **معروض داشتن :** عرض کردن ودرخواست نمودن و استدعا کردن. و کلمه **معروض میدارد :** عنوان‌مکتوب اهل علم است باامراوسلاطین .

معروضات (ma'ruzât) ا. پ مأخوذ از تازی ـ عریضه‌ها و نوشتجات و درخواستها و مستدعیات و چیزهای عرضه‌شده واظهار کرده‌شده .

معروضه (ma'ruze) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ چیزهای عرضه شده واظهار شده و استدعا شده .

معروف (ma'ruf) ا ـ ص . ع . مشهور وشناخته‌خلاف منکر.وکسیکه کف‌دست وی‌ریش باشد. وخیر ورفق و دهش واحسان. **و امرمعروف:** هرکاری که همه‌کس آنرا میشناسند.ونیزمعروف‌هرچیزی‌راگویندازاطاعت خدای تعالی و تقرب بآن و نیکویی بمردم که مشهور باشد وهمه‌کس آنرا بداند.ونیزمعروف از اعلام است. **ومعروف بن‌فیروزان کرخی:** ازاجله اصحاب وموالی حضرت‌علی ابن موسی الرضا علیه الاف التحیة والثناء که در بغداد در سال ۲۰۰ هجری‌وفات‌یافت وقبر آن در بغداد مزار عامه است و اهل بغداد بآن استسقا میکنند .

معروف (ma'ruf) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ شناخته شده وشهرت یافته ومشهور ونامور.وهرکار خیرومشروع و روا وشایسته. و نیکویی و شایست .

معروفة (ma'rufat) ص . ع . **ارض‌سهلة معروفة:** زمینی که درآن گیاه عرف فراوان عمل آید.

معروق (ma'ruq) ص .ع. **شراب معروق:** شراب رگ‌دارازآب. **و رجل معروق العظام:** مرد کم گوشت .

معروك (ma'ruk) ص . ع .ماء

معروك : آبی که بر آن انبوهی و ازدحام باشد .

معروكة (ma'rukat) ص. ع .

ارض معروكة : زمین ازدحام وانبوهی رسیده. و زمین رندیده وپاسپر کرده ستوران چندان که تباه و بی گیاه گردد .

معرون (ma'run) ص . ع .شتری که بینی آن‌از نهادن چوب عران دردناك‌باشد.

و سقاء معرون : خیك پیراسته با عرنة .

معری (ma'râ) ا . ع . آنجای‌از زن که برهنه باشد مانند دست و پای و روی و رخسار. و آنجایکه چیزی‌را نرویاند .ج : معاری .

معری (mo'râ) ص . ع . کسیکه باریك ساله خرمابن را ببخشد .

معری (mo'arrâ) ا . ع . جای برهنگی مانند دست‌وپا و روی . یق:**جارية حسنة‌المعری**.

معری (mo'arrâ) ص .ع.برهنه وعریان و نا پوشیده. و بی‌مو و معاف و آزاد. و اسمی که عامل بر آن داخل نشده باشدمانند مبتدا . وشعری که از ترفیل و اذالة واسباغ سالم باشد . **وفرج معری** : کسیکه گوشت پاره‌پایین تلاق آن باریك شده‌بکنارش چفسیده باشد .

معری (ma'arriyy) ص . ع . منسوب بشهر معرة‌النعمان .

معز (ma'z) ا . ع . بزخلاف ضان ومونث استعمال میگردد واسم جنسی است که واحدی‌از لفظ‌خود ندارد . ج : امعزومعیز.

معز (ma'z) ع . ج . ماعز.

معز (ma'z) م. ع. **معزت‌المعزی وضانت‌الضان معزاً** (ازباب فتح) : جدا کردم بز را از گوسپند .

معز (mo'z) ع. ج . امعز ومعزاء.

معز (ma'az) ا. ع . بز . ج : امعز . ودرشتی و سختی. و زمین‌درشت.

معز (ma'az) م. ع .**معزالمكان معزاً** (از باب سمع): سخت گردید آنجای.

و معز فلان : بسیار بز گردید فلان .

معز (mo'ezz) ص . ع . کسیکه تعظیم میکند و عزیز میدارد . **ومعزالدله**: احمد پوربویه سیومین پادشاه دیلمی که پس‌از بیست و یکسال امارت وسلطنت در سال ۳۵۶ هجری در بغداد وفات نمود .

معزاء (ma'zâ') ص . ع . مونث امعز . یق . **ارض معزاء** : زمین درشت سخت، سنگناك . ج : معز .

معزاء (me'zâ') ا . ع .جنس‌بز.

معزاب (me'zâb) ا . ع . آنکه مواشی خود را جای دور از مردم چراند.

معزابة (me'zâbat) ا . ع. مرد بی زن و مردی که بی زنی‌وی دراز‌کشیده باشد.وزنی‌که بی شوی‌وی دراز کشیده باشد. و آنکه مواشی خودرا جای دور ازمردم چراند .

معزاز (me'zâz) ص . ع.رجل **معزاز المرض**:مردی که بیماری آن‌سخت و شدید باشد .

معزال (me'zâl) ا . ع . شبان منفردو تنها. و آنکه از‌سفردرناحیه‌ای‌فرودآید. و آنکه ستوران‌خود را در چرا بگوشه‌ای برد. و مردبی‌نیزه. وکسی که ازلامت‌وخساست از قمار بازان برکنار باشد. ومرد ضعیف احمق وکول . ج : معازیل .

معزب (mo'zeb) ص . ع .طالب آب و گیاه دوردست وآنکه بآب و گیاه‌دوردست رسیده باشد . ج : معزبون .

معزب (mo'azzab) ص . ع .آنکه وی را از خانه دور کرده باشند .

معزبة (me'zabat) ا . ع.زن‌مرد. و داه و کنیز .

معزبة (mo'azzebat) ا . ع . زن مرد .

معزبون (mo'zebuna) ع . ج . معزب .

معزز (mo'azzaz) ص . ع.توانا کرده‌شده واستوار کرده‌شده وارجمند گردانیده شده .

معزز (mo'azzaz) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ تعظیم شده و توقیر شده و ستوده شده و سرفراز و بزرگوار و محترم‌و باشوکت و جلال و جاه‌و باعزت .

معزف (me'zaf) ا . ع. چغانه

معزف (me'zaf) و (ma'zef) **ومعزفة** (me'zafat) ا . ع. آلت لهو و بازی مانند رود. جامه وطنبور و جز آن . ج: معازف .

معزق (me'zaq) و **معزقة** (me'zaqat) ا . ع . آلت کاویدن زمین مانند تیشه‌و کلنك‌ویا کلان‌تراز آن. وآلتی که بدان گندم راباد داده پاك نمایند . ج : معازق .

معزل (ma'zel) ا . ع . یك‌سوو کناره . یق : **انا بمعزل من‌هذا** . ج : معازل .

معزم (ma'zam) و (ma'zem) م . ع. **عزم عزماً ومعزماً ومعزماً**. ر . عزم .

معزم (mo'azzem) ص . ع . افسونگر .

معزوزة (ma'zuzat) ص . ع . سخت‌و درشت . و**ارض معزوزة** :زمین باران رسیده. و نیز زمین درشت . و بلغت اهل مراکش : **القمح المعزوزه** نوعی

از گندم .

معزوقة (ma'zuqat) ص . ع . زمینی که با معزق برای کشتکاری بر گردانیده شده باشد .

معزول(ma'zul) ص .ع. بازداشته شده و یك‌سو کرده شده .

معزول(ma'zul) ص . پ. مأخوذ از تازی _اخراج شده و از کار بازداشته شده و بیرون کرده شده و یك‌سو شده و دورشده و محروم شده و از درجه و مرتبه و منصب افتاده و گوشه‌نشین‌شده. **ومعزول کردن :** از کار واز درجه ومنصب بازداشتن ومحروم ساختن و خانه نشین کردن .

معزولاً(ma'zulan)م- ف .پ . مأخوذ از تازی _بی‌شغل وبدون کار ومنصب.

معزولی(ma'zuli) ا. پ.مأخوذ از تازی _ گوشه نشینی وخانه‌نشینی و بیکاری و بی‌شغلی‌ومحرومی‌ودورشدگی از شغل‌ودرجه و منصب .

معزوم (ma'zum) ص . ع . آهنك نموده و عزم و اراده کرده و قصد نموده .

معزهل (mo'azhal) ص . ع . نیك خورش .

معزهلة (mo'azhalat) ص . ع . **ابل معزهلة :** شتران برسر خودگذاشته .

معزی (me'zâ) ا . ع .نوع بز. وگله بز. و منصرف وغیر منصرف هردو آید آنکه‌آنرا منصرف میخواند الف رابرای الحاق میداند و آنکه غیر منصرف میخواند الف را برای تانیث .

معزی (mo'azzi) ص. ع . تسلیت دهنده و تعزیت گوینده .

معزی (mo'ezzi) ا . پ . تخلص امیرالشعرا محمدبن‌عبدالملك نیشابوری معروف برهانی معاصر ومداح سلطان ملکشاه وسلطان سنجر سلجوقی و در سال ۵۴۲ هجری وفات نمود .

معزی (ma'zyy) و (me'zyy) ا . ع . بخیلی که گرد کند و نخورد .

معزی‌الیه (mo'ezzi-élayh)پ. کلمه مأخوذ از تازی _ بمعنی مشارالیه .

معس (ma's) ا . ع . شیر . یق: **مافی الناقة معس :** این ماده شتر شیر ندارد .

معس(ma's) م. ع . **معسه‌معساً** (از باب فتح): سخت مالید آنرا . **ومعس جاریته:** گایید کنیزك‌خودرا. ونیز**معس:** خوار کردن و نیزه زدن .

معس (ma'ass) ا . ع . جای طلب و ورزش .

معساء (me'sâ') ا . ع . دختر دوشیزه نزدیك بلوغ .

معساة (ma'sât) ص . ع . سزاوار و شایسته . یق : **انه لمعساة بكذا .**

معساج (me'sâj) ص . ع . **بعیر معساج** :شتری که دررفتن گردن دراز کند.

معسر(me'sar) ص . ع . **رجل معسر :** مردی که برغریم تنك گیرد .

معسر (mo'ser) ص . ع . درویش تنگدست .

معسرة (ma'sarat) و (ma'sorat) ا . ع . دشواری .

معسرة (mo'serat) ص . ع . زن سفر کنندهٔ بزحمت و سختی .

معسطل (mo'astal) ص . ع . **کلام معسطل:** سخن نا آراسته وبی‌نظام.

معسف (me'saf) ا. ع. مرد ستمکار و بی‌راه .

معسکر (mo'askar)ص. ع. لشکری شده و سپاهی گشته .

معسکر(mo'askar) ا. ع. لشکرگاه.

معسکر (mo'askar) ا. پ. مأخوذ از تازی _ لشکرگاه و اردوگاه و محل عسکر.

معسکر(mo'asker)ص . ع . آنکه اردو میزند و مشخ میدهد سپاه را و فرمانده اردو و صاحب‌منصبی که‌تعیین لشکرگاه میکند.

معسل (mo'assal) ص . ع . **زنجبیل معسل** :زنجبیل با عسل‌پرورده. **و معجون معسل :** معجون با عسل سرشته .

معسلة (ma'salat) ا. ع . کندوی کبت و شان انگبین .

معسلط (mo'aslat) ص . ع . **کلام معسلط** : سخن آمیخته و نامره .

معسم (ma'sem) ا. ع . جای‌آز و طمع .

معسور(ma'sur) ا. ع . دشواری ضد میسوری . و سیبویه هر دو را صفت داند و گوید مصدر بر وزن مفعول نیامده . و قولهم : **دعه الی میسوره والی معسوره** ای الی امر یو سرفیه والی امر یعسر فیه .

معسورات (ma'surât)ا . پ . مأخوذ از تازی_سختیها و دشواریها .

معسول (ma'sul) ص . ع . عسلی و با عسل ترتیب شده .

معسون (ma'sun) ا. ع . بلغت مراکش قسمی از شراب .

معسیة (mo'siyat) ا. ع . ماده شتری که مشکوك باشد که آیا شیر دارد و یا ندارد .

معش(ma'c) م . ع . **معش‌معشاً** (از باب فتح) : نرم مالید .

معش (ma'acc) ا. ع . خواسته و مطلب .

معشاب (me'câb) ص. ع. **ارض**

معشاب : زمین گیاهناك . ج : معاشیب .

معشار (me'câr) ا. ع . دهیك .

وقیل ان المعشار عشر العشیر و العشیر عشر العشر فیکون المعشار واحداً من الف .

معشار (me'câr) ص . ع. **ناقة**

معشار : ماده شتری که‌شیرش کم شده‌باشد .

معشب (ma'ceb) و**معشبة** (mo'cebat)

ص . ع. جایکه گیاه آن فراوان باشد . یق : **ارض معشبة و مکان معشب** .

معشة (ma'accat) ا . ع . زمین درشت .

معشر (ma'car) ا. ع . گروه مردم. وزن وفرزند و اهل مرد. ومردم و جن. ج : معاشر .

معشر (ma'car) ا . پ . مأخوذاز تازی. گروه مردمان و گروه خویشان و گروه دوستان .

معشر (mo'accer) ا . ع . آنکه شترانش بچه آورده باشند. و خداوند شتران عشار شدن .

معشرمعشر (ma'cara-ma'cara) ا . ع. **جائوامعشرمعشر** : آمدندده‌تاده‌تا.

معشش (mo'accac) ا . ع. جایکه مرغ در آن آشیانه میسازد .

معشف (mo'cef) ا . ع . کسی که پیش وی چیزی میاورند که مطبوع وی نباشد و نخورد آنرا. و شتری که تازه‌ازبیابان آورده باشند و اسپست و هسته خرما و جو نخورد.

معشق (ma'caq) م . ع . **عشق** . **عشقاً و عشقاً و معشقاً** . ر . عشق ('ecq) و ('acaq) .

معشوش (ma'cuc) ا . ع. بخشش اندك .

معشوق (ma'cuq) ص. ع. دوست داشته شده .

معشوق (ma'cuq) ا . پ. مأخوذ از تازی. دوست داشته و توره وریکاو تاز و رایکاوفغ(faq)وفغ(foq)وکسی ویاچیزی که آنرادوست میدارندوآنکه از کسی دلربایی کندو و دلبر. و**معشوق تنك دل** ویا **معشوق سنك دل** : دلبر سخت‌دل و دنیا و عالم .

معشوقانه (ma'cuqâne) ص - م - ف . پ . مانند معشوق و بطور معشوقی و دلربایی و دلبرانه .

معشوقة (ma'cuqat) ص . ع . مونث معشوق .

معشوقگان (ma'cuqəgân) پ . ج . معشوقه یعنی فغان و یزدان .

معشوقه (ma'cuqe) ا . پ . مأخوذ از تازی - فغ و محبوب و دلبری که زن باشد و یزد نیز گویند و معشوق خرد و کوچك . ج : معشوقگان .

معشوقه باز (ma'cuqe-bâz) ص . پ . معشوقه پرست و طالب و راغب بعشق بازی و شهوت پرست .

معشوقه بازی (ma'cuqe-bâzi) ا . پ . عشق بازی و شهوت پرستی ورغبت و میل بعشق بازی بازنان .

معشوقی (ma'cuqi)و**معشوقیت** (ma'cuqiyyat) ا . پ . مأخوذ ازتازی - دلبری ودلربایی و حسن و جمال .

معص (mos') ع . ج . امعص و معصاء .

معص (ma'as) ا . ع . شتر برگزیده و گرامی . و پیچدگی در پی پای بنحوی که آن پی کوتاه شده باشد و پارا کج کرده باشد و میتوان آنرا بادست راست نمود. و نیزدرد پی پای ازبسیاری راه رفتن و شکستگی که در کنار بدن‌ازبسیاری‌اسب‌تاختن ومانند آن‌حس میگردد. و جهجهان رفتن و الفعل من سمع .

معص (ma'as) م . ع . **معص** . **الرجل معصاً** (از باب سمع) : پیچید بنداندام و یادست ویا پای آنمرد . و**معصت الاصبع** : برگردید آن انگشت .

معصاء (ma'sâ') ص . ع . مونث امعص: زنی که جهجهان میرود. و آنکه احساس شکستگی میکند در طرف بدن ازبسیاری اسب تاختن وجزآن . و آنکه دردپای دارد ازبسیاری راه رفتن. وآنکه پی‌پای وی‌پیچیده شده باشد.

معصار (me'sâr) ا. ع . آلتی که درآن چیزی گذارند و بفشرند . ج :معاصیر.

معصال (me,sâl) ا . ع . عصای سرکج که بدان شاخه‌های درخت را گیرند و چوگان .

معصب (mo'assab) ص . ع. لاغر شکم‌از گرسنگی. وتنگدست شده و مفلس گشته از خشکسالی .

معصب (mo'asseb) ا . ع . مهتر و سید. و کسی که‌از گرسنگی کمر بسته‌باشد. ومرد نیازمند و فقیر. ومردی که‌شتران وی‌از خشکسالی‌مرده باشند. وآنکه عصابه‌بر‌سرمیبندد.

معصر (ma'sar) ا . ع . **رجل** **کریم المعصر** : مردکریم در هنگام سؤال از وی .

معصر (me'sar) ا . ع . چرخشت و ظرفی‌که درآن انگور فشارند .ج : معاصر .

معصر (mo'ser) ص. ع . دختری که برسیدگی و بلوغ وحیض نزدیك باشد .ج: معاصر و معاصیر .

معصر (mo'assar) ا . ع. پناهگاه و ملجأ .

معصرات (mo'serât) ا . ع . ابر و ابر بارنده و ابر بسیار باران و ابرباد تند انگیز .

معصرة (ma'sarat) ا.ع. جایی که در آن چیزی میفشارند .

معصرة (me'sarat) ا . ع . آنچه در وی انگور فشارند تا آب وی برآیدو چرخشت . ج : معاصر .

معصره (me'sare) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ منگنه و جندره وجواز وجوازان.

معصف (mo'sef) ص .ع. **مکان معصف** : جای بسیار کشت.و جای پرازکاه.

معصف (mo'sef) و **معصفة** (mo'sefat) ص . ع . **ریح معصف** : باد تند . و کذلك **ریح معصفة** .

معصفر (mo'asfar) ص . ع . **ثوب معصفر** : جامه رنگین شده باعصفر و گل کافشه .

معصل (me'sal) ا . ع . آنکه بر عزیم سخت گیرد .

معصل (mo'assel) ا . ع .هرآنچه وقت انداختن‌دوتا گردد. وتیری که‌در هوابیچ پیچان رود .

معصم (me'sam) ا . ع. نام بز. و جای یاره و سوار از دست و بند دست . ج: معاصم .

معصم معصم (me'sam-me'sam) ع . کلمه ایست که‌بدان بز را وقت دوشیدن خوانند .

معصوب (ma'sub) ا ـ ص. ع. سخت گرسنه. و شمشیر لطیف . و **رجل معصوب الخلق** : مرد لطیف استخوان نیك خلقت استوار گوشت . ونیز **معصوب** باصطلاح عروض آن جزوی ازشعر که‌خامس متحرك آنرا ساکن کنند و مفاعلتن را مفاعیلن کنند .

معصوبة (ma'subat) ص . ع . مونث معصوب . یق : **جارية معصوبة الخلق** : دخترك لطیف استخوان نیك خلقت استوار گوشت .

معصور (ma'sur)ص. ع .فشرده.

معصوم (ma'sum) ص . ع . بازداشته‌شده از گناه . ج : معصومون .

معصوم (ma'sum) ا . ع . از اعلام است .

معصوم (ma'sum) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ بی گناه و نگاهداشته شده از گناه . و **طفل معصوم** : بچه وکودك زیرا هنوز گناهی از وی سرنزده .

معصومات (ma'sumât) ع .ج. معصومة .

معصومة (ma'sumat)ص . ع . مونث معصوم . ج : معصومات .

معصومون (ma'sumuna) ع . ج . معصوم .

معصومه (ma'sume) ا . پ . از اعلام زنان است .

معصومی (ma'sumi) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ بیگناهی و عصمت .

معصومیت (ma'sumiyyat)ا.پ. مأخوذ از تازی ـ بیگناهی وکودکی وطفولیت

معصومین (ma'sumin) ص. پ . مأخوذ از تازی ـ بازداشته شدگان از گناه .

معصية (ma'siyat)م .ع. **عصی عصیاً ومعصية** . ر . عصی .

معصیت (ma'siyat) ا . ع . عصیان وگناه و جرم . ج : معاصی .

معصیت (ma'siyat) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ مخالفت ونافرمانی‌وسرکشی‌و عدم اطاعت و عصیان و گناه و جرم وبزه.

معصیل (me'sil) ا . ع . چوگان و عصای سرکج که بدان شاخه‌های درخت‌را گیرند .

معض (ma'z) و (ma'az) م . ع . **معض من الامر معضاً ومعضاً** (از باب سمع) : دشوار شد کار بر وی و خشمناك گردید از کار .

معض (ma'ez)ص . ع . خشمناك‌از کار. و آنکه کار بر وی دشوار آید .

معض (ma'azz) ا . ع .آنچه بدان چنك زنند. ومستمسك .یق :**مالنافی هذا الامر معض** ای مستمسك .

معض (mo'ezz) ص . ع . کسیکه شتران وی عض خورند . ج : معضون .

معضاد (me'zâd) ا . ع .بازوبند. و کاردی که قصاب بدان‌استخوان برد. وآنچه بر بازو بندند از دوال ومانند آن. وشمشیری که خوار داشته شود بدرخت بریدن .

معضة (me'ezzat) ص . ع . **ارض معضة** : زمینی که‌درآن عض فراوان باشد .

معضد (me'zad) ا .ع .بازوبند. و داس و یا شمشیر مانندی که بدان درخت میبرند . ج : معاضد .

معضد (mo'azzad) ا.ع.جامه‌ای که بربازوی آستین آن نگار و یا ریشه باشد .

معضد (mo'azzed) ص . ع . غوره خرمایی که ازیك طرف برسیدن نزدیك شده باشد .

معضدة (me'zadat) ا.ع.همیان دراهم .

معضدة (mo'azzadat) ص. ع. **ابل معضدة** : شتران بازو داغ کرده .

معضدة (mo'azzedat) ص.ع. **بسرة معضدة**: غوره‌خرمایی که از یکطرف برسیدن نزدیك شده باشد .

معضض (mo'azzez) ص . ع.

حمار معضض : خری که خران دیگروی را گزیده باشند .

معضل (mo'zal) ص . ع . سخت و دشوار و مشکل و دشوار در دریافت .

معضل (mo'zel) ص . ع . **امرأة معضل** : زنی که بچه آوردن بر وی دشوار باشد . ج : معاضیل . وکذلك الدجاجة وغیرها .

وامر معضل : کار بی بیرون شو از آن . و نیز **معضل** : مرد قوی واستوار خلقت . و منه فی صفته صلی الله علیه و آله : **انه کان معضلا** .

معضل (mo'zel) ا . ع . مردزبرك و سخت درشت .

معضل (mo'azzel) ص . ع . **بیت معضل** : خانه تنگ . **وامرأة معضل** : زنی که بچه آوردن بروی دشوار باشد . و کذلك الدجاجة وغیرها .

معضل (mo'azzel) **ومعضلة** (mo'azzelat) ص . ع . زن ویا گوسپندی که بچه بدشواری از رحم آن برآید .

معضلات (mo'zelât) ا . ع . سختیها وکارهای دشوار و مسائل مشکل . ج : معضلة .

معضلة (mo'zelat) ا . ع . مسئله مشکل و دشوار . و منه قول عمر رضی الله عنه : **اعوذ بالله من کل معضلة لیس لها ابوالحسن** یرید علیاً علیه السلام . ج : معضلات .

معضوب (ma'zub) ص . ع . سست و ضعیف و برجای مانده .

معضود (ma'zud) ص . ع . گرفتار دردبازو . **وشجر معضود** : درخت بریده شده با معضاد .

معضوض (ma'zuz) ص . ع . گزیده شده و بادندان گرفته شده .

معضون (mo'ezzuna) ع . ج . معض .

معضهة (mo'zehat) ص . ع . **ارض معضهة** : زمینی که عضاه درآن فراوان باشد .

معضئل (mo'za'el) **ومعضئلة** (mo'za'elat) ص . ع . بسیاردرهم پیچیده . یق : **شجر معضئل وغصون معضئلة** .

معط (ma't) م . ع . **معط المراة بولدها معطاً** (از باب فتح) : بچه انداخت آن زن . **ومعط بها** : تیز داد . **ومعط بحقه** : مماطله کرد و دیر داشت حق وی را . **ومعط فلان الجارية** : گایید فلان آن کنیزك را . **ومعط الشیء** : دراز کشید آن چیز را . **ومعط السیف** : ازنیام برکشید شمشیر را . **ومعط الشعر** : برکند موی را . و نیز **معط** : بی موی شدن اندام .

معط (mo't) ع . ج . امعط ومعطاء .

معط (ma'at) م . ع . **معط الرجل معطاً** (از باب سمع) : بی موی شدبدن آنمرد . **ومعط الذئب** : پلید وخبیث شد آن گرگ . و نیز کم شد ویاریخت موی آن گرگ .

معط (ma'et) ص . ع . گرگ موی ریخته و یا کم موی .

معطاء (ma'tâ') ص . ع . مونث امعط : زن بی موی . و گرگ ماده موی ریخته .

وارض معطاء : زمین بی گیاه . ج : معط .

معطاء (ma'tâ') ا . ع . ناپاکی . و اندوه و غم . وعورت .

معطاء (me'tâ') ص . ع . بسیار دهش . مذکر و مونث دروی یکسان است . یق : **رجل معطاء وامراة معطاء** . ج : معاطی (ma'âti) و (ma'âtiyy) .

معطار (me'târ) ص . ع . کسیکه بوی خوش بسیار مالیده باشد . مذکر و مونث در وی یکسان است . یق : **رجل معطار و امراة معطار . وناقة معطار** : ماده شتر برگزیده وماده شتر درشت خوب صورت .

معطارة (me'târat) ص . ع . **امراة معطارة** : زن بسیار بوی خوش مالیده . **وناقة معطارة** : ماده شتر خوب نیك نژاد .

معطاش (me'tâc) ص . ع . خداوند شتران تشنه . مذکر و مونث دروی یکسان است . یق : **رجل معطاش وامراة معطاش** .

معطال (me'tâl) ص . ع . **امراة معطال** : زن بی پیرایه و زنی که بی زیوری عادت وی باشد .

معطب (ma'tab) ا . ع . جای هلاك . ج : معاطب .

معطب (mo'teb) ص . ع . مرد تنك گیر برعیال .

معطة (mo'tat) ا . ع . **ابو معطة** : گرك .

معطة (ma'etat) ص . ع . گرك موی ریخته ویا کم موی .

معطر (mo'ter) ص . ع . **ناقة معطر** : ماده شتر درشت و خوب صورت .

معطر (mo'attar) ص . ع . خوشبوی ناك .

معطر (mo'attar) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ هر چیز خوشبوی و دارای عطر خوش .

معطرات (mo'terât) ص . ع . **ابل معطرات** : شتران روشن موی ونیکو و فربه .

معطرات (mo'attarât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چیزهای خوشبو و دارای بوی خوش .

معطرة (mo'terat) ص . ع . شتر ماده اصیل و بر گزیده .

معطرة (mo'attarat) ص . ع . مونث معطر .

معطرساز (mo'attar-sâz)ص . پ . هرچیز که خوشبو کند .

معطره (mo'attare) ص .پ. مأخوذ از تازی ـ چزهای خوشبو و دارای عطر خوش .

معطس (ma'tas) و (ma'tes) ا . ع . بینی . ج : معاطس .

معطس (mo'attas) ا. ع . مرد بینی بخاك آلوده .

معطس (mo'attes)ص.ع. هرآنچه از تدی بوی عطسه انگیزد .

معطش (ma'tac) ا . ع . هنگام تشنگی شتران . ج : معاطش .

معطش (mo'attac) ص . ع . شتر بند کرده از نوبه آب .

معطش (mo'attec) ص . پ . مأخوذ از تازی .هرچیز که تشنگی آورد وآب طلبد .

معطشة (ma'tacat) ص. ع. زمین بی آب . ج : معاطش .

معطف (ma'tef) ا. ع . **معطف الرجل** : کار مرد از سر تاورك . ج : معاطف .

معطف (me'taf) ا . ع . چادر. و شمشیر. و **فرس سهل المعطف** : اسب رام و خوش راه که بهر طرف خواهند عان آنرا برگردانند .

معطف (mo'attaf) ص . ع . خمیده . و بسیار مهربان و مایل .

معطفة (mo'attafat) ص . ع . **قسی معطفة** : کمانهای خمیدهٔ کج کرده .و **لقاح معطفة** . شتر مادگان بر بچه مهربان کرده شده .

معطل (ma'tal) ا . ع . جای زیور زن . ج : معاطل .

معطل (mo'attal) ا . ع . زمین مرده هیچکاره. و نام شاعری .

معطل (mo'attal)ص . ع .خالی و ضایع و مهمل گذاشته .

معطل (mo'attal) ص ـ م ـ ف. پ . مأخوذ از تازی ـ متروك شده و ترك کرده شده وگذاشته شده و مانده و ا .سکون و غیر معمور و استعمال‌ناشده ومهمل گذاشته واهمال‌شده وسر گردان‌وکهنه‌شده وتهی وخالی و باطل و معدوم و ناپدید و ناتوان و بیچاره و بینوا و درمانده و نادار و بیکار و بیفایده و بی حاصل و از کار بازمانده . و **معطل بودن:** از کار باز بودن. و **معطل‌شدن:** از کار باز شدن و بیکار شدن . و **معطل کردن** : از کار باز کردن و بیکار کردن و سرگردان کردن و محو نمودن و نیست کردن و اهمال کردن .

معطل (mo'attel) ص . ع . آنکه صانع عز وجل را انکار کند و شرایع راباطل انگارد . ج : معطلون .

معطلة (mo'attalat) ص . ع . **ابل معطلة**: شتران بی‌شبان. و **بئر معطلة**: چاهی که خالی از اهل باشد وکسی نباشد از آن آب بکشد و همگی‌اهل آن هلاك شده‌باشند. و قری. مخففة .

معطل گاه (mo'attal-gâh) ا . پ . جای مهمل گذاشته شده و اهمال شده .

معطلون (mo'attelun) ع. ج. معطل .

معطلی (mo'attali) ا. پ. ماخوذ از تازی ـ اهمال و غفلت و درنگی و دیری و سرگردانی .

معطن (ma'ten) ا . ع خوابگاه شتران و آغل گوسپندان نزدیك آب . ج: معاطن.

معطوش (ma'tuc) ص. ع. غالب شده و چیره گشته برتشنگی .

معطوش (ma'tuc) ا . ع . از اعلام است .

معطوط (ma'tut) ص. ع. مغلوب در کردار و گفتار .

معطوف (ma'tuf)ص . ع. پیچیده شده و دوتا شده و خمیده و کج شده ومایل گشته. و پیوسته و متصل ووصل کرده‌شده. و سخنی که‌برسخن دیگرباز گردانند. و **معطوف علیه**: آن‌سخنی که‌بروی‌سخن‌دیگر باز میگردد.

معطوف (ma'tuf) ص .پ. مأخوذ ازتازی ـ پیوسته وبازگردانیده . و **معطوف کردن** : عطف عنان کردن و بازگردانیدن عان و پیوسته کردن و متصل نمودن .

معطوفة (ma'tufat) ا. ع. کمانی عربی ودارای گوشه های خمیده که‌جهةنشانها سازند .

معطون (ma'tun) ص . ع **جلد معطون** : پوست دردباغت نهاده و پوست نرم کرده جهة دباغت. و پوست گندهٔتباه .

معطی (mo'tâ) ص . ع. بخشیده شده و عطا شده .

معطی (mo'ti) ص . ع .بخشاینده و عطا کننده. و چون از کسی‌چیزی خواهند درمفرد میگویند: **هل انت معطیه** : یعنی‌تو هستی‌دهنده بمن آنرا. و درجمع : **هل انتم معطیه** : شما هستید دهنده بمن آنرا. ودر تثنیه: **هل انتما معطیاه** .

معطیر (me'tir) ص . ع . **رجل معطیر** : مرد خوشبوی ناك و بسیار عطر سوزنده . و کذلك: **امراة معطیر** .و **ناقة معطیر** : ماده‌شتر سرخ که عرقوی بوی خوش دارد .

معظظ (mo'az'ez) ص . ع .

سهم معظعظ: تیری که در رفتن بلرزد و چاوچاوان رود و بپیچد.

معظل (mo'zel) ص . ع . جای بسیار درخت.

معظم (mo'zam) ا.ع. بزرگترو بهتر جزء از هرچیزی. وتوده ومقدار بزرگ.

معظم (mo'zam) ا ـ ص . پ. مأخوذ از تازی ـ عمده وجزء بزرگتر وبزرگ و کلان.

معظمات بلاد (mo'zamâte_belâd) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ شهرهای عمده‌و بزرگ.

معظم (mo'azzam) ص . ع . بزرگ کرده‌شده، وبزرگ داشته وبزرگی‌توصیف کرده شده و بزرگ شمرده شده.

معظم (mo'azzam) ص . پ مأخوذ از تازی ـ بزرگ شمرده شده و تعظیم شده وبزرگ ومحترم ودر اشاره بشخص‌محترم گویند: **معظم الیه**.

معظمة (mo'zamat) ا.ع.سختی سخت و بلای نازل سخت.

معظمة (mo'azzamat)ص . ع . مونث معظم.

معظمه (mo'azzame) ا ـ ص . پ. مأخوذ از تازی ـ بزرگ و محترم .و از اعلام زنان است.

معظوم (ma'zum) ا .ع . کره شتری که روی زبانش استخوان شکسته باشند تاشیر نمکد.

معظومة (ma'zumat) ا.ع.زن آزمند نره بزرگ و کلان.

معظئل (mo'za'ell) ص . ع . جای درخت ناك.

معفاج (me'fâj) ا . ع . عصا و چوبدستی و آلت‌زدن وچوبیکه گازر بدان‌جامه را وقت شستن زند. و مرد بدکردار.

معفاص (me'fâs) ص .ع.**جارية**

معفاص: دختر نهایت بدخلق.

معفاق (me'fâq) ص . ع.**رجل**

معفاق الزيارة: مرد بسیار زیارت که پیوسته آمد و رفت دارد.

معفج (me'faj) ا . ع . مردگول و احمق که ضبط کلام و عمل نتواند وسخن ناسزا گوید و کار هیچکاره کند. وچوبدستی‌و عصا و آلت زدن.

معفجة (me'fajat) ا . ع .چوبدستی و عصا و آلت زدن.

معفرت (mo'afrat) ص . ع . دارای عفریت.

معفس (ma'fes) ا . ع . بند استخوان.

معفص (mo'affas) ص . ع .

ثوب معفص: جامهٔ سیاه شده با مازو.

معفو (ma'fu)و(ma'fovv) ص . ع . آمرزیده شده و معاف شده.

معفو (ma'fovv)ص. پ. مأخوذ از تازی ـ عفو شده و معاف شده و بخشیده شده.و **معفو کردن**: بخشیدن‌و،معاف‌کردن.

معفوج (ma'fuj) ص . ع . و طی شده دردبر. الحديث. **اذا قيل للرجل يا معفوج فان عليه الحد**.

معفور (ma'fur) و **معفورة** (ma'furat) ص . ع . بازار کاسد.

معفورة (ma'furat) ا .ع .زمینی که‌علف آنرا خورانیده باشند.

معفوس (ma'fus)ص . ع.مبتذل و خوار و حقیر . و بندی و زندانی.

معفون (ma'fun)ص . ع . برگردیده بوی و برگردیده مزه.

معفی (mo'affi) ا . ع . یار و همنشین که متعرض احسان نباشد.

معق (ma'q) م . ع . بردن سیل همه را . و الفعل من‌نصر.

معق (ma'q)ا. ع. شراب. وتباهی معده. و بدخویی.

معق (ma'q) و (mo'q) ا . ع. زمین بی گیاه.

معق(ma'q)و(mo'q)و(ma'aq) ا . ع . مغ و ژرف وعمق. و کرانه دشت دور و دراز. و دوری. ج : امعاق . وجج : اماعق و اماعیق.

معق (mo'eqq) ص .ع . **فرس**

معق: مادیان باردار. لغتی است روی.

معقاب (me'qâb) ا ـ ص . ع. سراچه‌ای که در وی مویز و طعام و جز آن نهند. و **امراة معقاب**: زنی که پس از هر دختر پسر زادن عادت وی باشد.

معقاد (me'qâd) ا . ع .رشته‌مهره داری که‌جهة‌چشم‌زخم‌برگردن کودکان‌اندازند.

معقار (me'qâr) ا . پ. صمغ. درخت آلو.

معقار (me'qâr) ص . ع . زینی که ستور را پشت ریش کند.

معقاص (me'qâs) ا . ع. گوسپند کج شاخ. و بدترین دختران بدخوی.

معقب (me'qab) ا . ع . چادر زنان. و گوشواره. وشتربان‌ماهر درشتربانی.و کسی که تربیت میشود و مهیا میگردد تا پس‌از امام خلیفه و وزیر باشد.

معقب (mo'qeb) ا .ع.ستاره‌ای که پس از ستارهٔ دیگر برمیآید و طلوع میکند. و نیز فرزندی که جانشین پدر میگردد.

معقب (mo'aqqab) ص . ع . آنکه از میخانه برآید سپس درآمدن کسی که‌از وی بزرگتر باشد. و در عقب افتاده.

معقب (mo'aqqeb) ص . ع .

پس آینده از هر چیزی و آنکه درنگی میکند و
عقب میاندازد و دیری میکند .

معقبات (mo'aqqebât) ا . ع .
فرشتگان شب وروز که یك گروه پس‌از گروه
دیگر آید. وتسبیح که پس یکدیگر آید. و
شتران‌سپس یکدیگر ایستاده برحوض تانوبت
آب خورند .

معقة (ma'aqqat) م . ع . **عق**
عقوقاً و معقة . ر . عقوق .

معقد(ma'qad) ا . ع . جای بستن
گره .

معقد (ma'qed) ا.ع. جاییکه گره
بسته شده است. و نوعی ازچادر وبالاپوش .
ج: معاقد. **و هو منی معقد الازار** :
منزلت او بمن نزدیك است .

معقد(mo'aqqad)ص. ع. گره‌دار
وگره بسته .

معقد (mo'aqqad) ا . ع .سخن
پوشیده و دور و غامض .

معقد (mo'aqqed) ا . ع .جادوگر
و فریبنده و ساحر .

معقدة (mo'aqqadat) ص . ع .
خیوط معقدة : رشته گره‌بسته .**ویمین**
معقدة : سوگندی که بر فعل مستقبل کرده
باشند .

معقر(ma'qar) ا . ع . نام‌رودباری
در یمن .

معقر (me,qar) ص . ع .**رجل**
معقر :مردی که‌خسته گرداندشتر را ازمانده
کردن .

معقر (me'qar) و (mo'qer)
ص . ع.**سرج‌معقر**: زینی که ستور راپشت
ریش کند. و کذلك : **سرج معقر** .

معقر(mo'qer)ص . ع .مرد دارای
بسیار آب و زمین و عقار .

معقرب (mo'aqrab) ص . ع .
کج و خمیده . و **صدغ معقرب** : موی
پیچه . **وانه لمعقرب الخلق** :اودرشت
وگرد اندام و توانا ست و مدد گاری است
قوی .

معقرب (mo'aqreb)و**معقربة**
(mo'aqrebat) ص . ع . کژدم ناك . یق:
مکان معقرب و ارض معقربة .

معقرة(ma'qarat)ص. ع. **ارض**
معقرة : زمین بسیار کژدم .

معقص (me'qas) ا. ع . تیر کج.
و تیر پیکان شکسته که دنبالش در آن مانده
باشد وآنرابر آورده ودرست کرده‌بجای‌خودش
نصب کنند .

معقف (mo'aqqaf) ص . ع . کج
و خمیده .

معقل (ma'qel) ا.ع . پناه جای.
ج : معاقل . و از اعلام است .

معقلة(ma'qolat)ا . ع . دیت.یق:
لنا عند فلان ضمد من معقلة : یعنی
از برای مادر نزد فلان باقی مانده‌ای از دیت
است که بر و میباشد . ونیز **معقلة** :تاوان.
یق : **دمه معقلة علی قومه** . ج :
معاقل. ویق: **هم‌علی‌معاقلهم‌الاولی**
ای‌الدیات التی کانت فی‌الجاهلیة اوعلی مراتب
ابائهم و حالاتهم . و نیز **معقلة** :نام زمینی
سدر ناك دردهنا .

معقلة (mo'qalat) ص .ع .خون
دیت گرفته شده .

معقم (ma'qem) ا . ع . هر یك
از مهره‌های پشت از بند گردن تابن دنب و
پیوند . ج : معاقم . و نیز **معقم**: گروگاه.

معقود (ma'qud) ص . ع . بسته
وبند کرده‌و گره کرده. وثابت وبرقراراستوار.
و طاق عمارت بنا کرده شده. وعهد و میثاق
بسته شده . و **معقود اللسان** : بسته‌زبان.
وبناء معقود : خانه که‌درآن عقدهایی باشد
که بسته میشوند مانند درها و جز آن .

معقود (ma'qud) ا . ع .**ماله**
معقود: نیست مرو رارای ثابت واستواری.

معقودة (ma'qudat) ص . ع .
ناقة معقودة القرا :ماده شتر استوار
پشت .

معقوده(ma'qude) ا ـ ص.پ.
مأخوذ از تازی ـ زن‌در عقد نکاح آورده‌شده
و عقد بسته شده .

معقور (ma'qur) ص . ع .خسته
و مجروح و پی‌زده .

معقوف (ma'quf) و **معقوفة**
(ma'qufat) ص . ع . **شیخ معقوف:**
پیر پشت دوتا از پیری . **وشاة معقوفة**
الرجل: گوسپندخمیده پای‌ازبیماری عقاف.

معقول(ma'qul) ص . ع . فهمیده
و دریافت شده. و کشته دیت داده شده.و نیز
معقول: لقب رکنی ازارکان شعر که خامس
متحرك آن افتاده باشد.

معقول (ma'qul) م . ع . **عقل**
عقلا و معقولا . ر . عقل .

معقول (ma'qul) ص-م-ف. پ .
مأخوذ از تازی ـ پسندیده عقل وقابل‌دریافت
و محتمل و ممکن و شایسته ادراك و لایق و
پسندیده.ومراد ومقصود ومنظورنظر. وخردمند
و عاقل و با ادب و باریك‌بین و بافراست .

معقولات (ma'qulât) ا . پ . مأخوذ
از تازی ـ سخنهای پسندیدهٔ‌عقل و قابل‌دریافت
و هرچیز شایسته ادراك و دریافت .

معقولی (ma'quli) و**معقولیت**
(ma'quliyyat) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ
شایستگی و لیاقت .

معقوم (ma'qum) ص . ع.پیوند

خشك گرديده . و صلب عقيم .

معقومة (ma'qumat) ص . ع . **رحم معقومة** : زهدان بسته و نازا كه قبول آبستنى نكند .

معقى (mo'aqqi) ا . ع . مرغى كه از بلندى و دورى درهوا گرد چيزى گردد مانند عقاب .

معك (ma'k) م . ع . **معكه فى التراب معكاً** (از باب فتح) : در خاك ماليد آنرا . و **معكته بالقتال و الخصومة** : نشان دادم آنرا در جنك و خصومت . و **معك فلاناً دينه وبدينه:** ديرداشت‌دين فلان راو مماطله كرد . و **معك الاديم** : ماليد آن پوست را .

معك (ma'ek) ص.ع. ديردارندهٔ وام وحق كسى را. ومردسخت‌خصومت. ومرد گول و احمق .

معك (me'akk) ص . ع.رجل **معك** : مرد سخت خصومت . و **فرس معك** :اسب تازيانه خواه كه گاه رود و گاه ايستد تاتازيانه خورد .

معكاء (me'kâ') ص . ع . **ابل معكاء** : شتران فربه. وشتران بسيار كه سر بعضى نزديك دنب بعضى باشد .

معكاد (me'kâd) ص . ع. **ناقة معكاد** : ماده شتر درشت استوار خلقت .

معكد (ma'ked) ا . ع . پناهگاه وجاى پناه . ج : معاكد .

معكل (ma'kal) ا . ع . گرفتگى و ضبط و حبس. وجايكه در آن كسى رانگاه ميدارند .

معكل (me'kal) ا . ع . سوزن و آلت دوختن كه شبان باخود دارد.وياعصاى شبان كه بدان برگ ميافشاند.

معكم (ma'kem) ا . ع .مصرف و معدل .

معكم (me'kam) ا . ع . آگنده گوشت تندار .

معكن (mo'akkan) ص . پ . مأخوذ از تازى ـ آنكه ازفربهى شكمش داراى نورد و باچين باشد .

معكنة (mo'akkanat) ص . ع . **جارية معكنة** : دخترى كه‌از فربهى‌شكمش نورد دار و باچين باشد .

معكود (ma'kud) ا . ع . مقيم و لازم گيرنده چيزى وجايى. و دست‌دهنده. و مرد بزندان كرده. وطعام پيوسته آماده .

معكوس (ma'kus) ص . ع . بازگونه . و **كلام معكوس** : سخن‌قلب شده و غير مستقيم در ترتيب و معنى . ج : معاكيس .

معكوس (ma,kus) ص . پ . مأخوذ ازتازى ـ نگون‌سار وبازگونه وسرنگون و مقلوب و زير و زبر. و فقير و مفلس .

معكوساً(ma'kusan) م- ف.پ. مأخوذ از تازى ـ بطور بازگونه وسرنگون .

معكوش (ma'kuc)ص . ع.فراهم آورده .

معكوف (ma'kuf) ص . ع . بند كرده و بازداشته . قول تعالى : **و الهدى معكوفاً** . وشعر **معكوف** : موى شانه كرده و بافته .

معكوك(ma'kuk) و**معكوكة** (ma'kukat) ص . ع . بندكرده . يق : **بعير معكوك و ابل معكوكة** .

معكوكاء(ma'kukâ')و(m'okukâ') ا . ع. گرد و غبار. و بانك وغوغا. وبدى. يق: **وقعوا فى معكوكاء** .

معكوكة (mo'kukat) ا . ص. **معكوكة المال**: افزونى و بسيارى‌شتران.

معكوم (ma'kum) ص . ع . برگردانيده شده .

معكى (ma'ka) ص . ع . **ابل معكى**: شتران بسيار .

معل (ma'l) م . ع . **معله عن حاجته معلاً** (از باب فتح) : شتابانيد او را از حاجت وى و گفت تابشتابد در آن حاجت. وقطع كرد حاجت وى را و فاسد و تباه كرد . و **معل الرجل فى سيره** : بشتاب رفت آنمرد . و **معل ركابه** : بريد بعض آن‌ركاب راازبعضى .و**معل الخشبة**: شكافت آن چوب را . و **معل ولدالناقة من فرجها** : بشتاب برآورد بچهٔ آن ماده شتر را از كس آن و كشيد آن‌بچه را .و**معل بعرض فلان** : افتاد در عرض فلان . و **معل الحمار** : كشيد خايه آن‌خر راواخته كرد آنرا . و **معل الشىء** :ربود آن چيزرا.

معل (ma'el)ص . ع . شتاب كار و مستعجل .

معل (mo'all) ص . ع . بيمار .

معلا (mo'allâ)ص . پ .مأخوذ از تازى ـ برافراشته و بلند كرده و برداشته. و **درگاه معلا** : درگاه بلند و رفيع .

معلاة (ma'lât) ا . ع . بزرگى و بلندى در قدر و منزلت . ج : معالى . و نام گورستانى درمكه معظمه. وقريه‌اى دريمامه . و موضعى نزديك‌بدر.

معلاة (ma'lät) م . ع . كسب شرف كردن. و ورزيدن بزرگى وبلندى‌قدر .

معلاق (me'lâq) ا .ع . هر چه ازوى چيزى آويزند وآويزه وقطره‌وگوشواره و زبان. ج :معاليق . و نيز **معلاق**:هرچيز آونگان كرده مانند خرما وانگور و جز آن. ج : معاليق نيز .

معلاق (me'lâq) ا ـ ص . ع .

مرد سخت خصومت که بهرحجتی در آویزد. یق: **رجل معلاق و رجل ذو معلاق.**

معلاقان (me'lâqâne) ا.ع. بصیغه تثنیه: دو دوال دول و مانند آن که بدان آنرا آویزند.

معلب (mo'allab) ص.ع. شتری که دارای نشان علاب در گردن باشد.

معلب (mo'alleb) ا.ع. سازنده علبة.

معلبة (mo'lebat) و (mo'allabat) ص.ع. ماده شتری که در گردن وی نشان علاب باشد.

معلس (mo'allas) ص.ع. مرد مجرب.

معلسة (mo'allasat) ص.ع. **ناقة معلسة**: ماده شتر مانا بشترنر.

معلسط (mo'alsat) ص.ع. **کلام معلسط**: گفتار بی‌نظام.

معلط (ma'lat) ا.ع. جای داغ بر گردن شتر.

معلط (mo'allat) ص.ع. تنومند و زوردار و توانا و استوار و ناباك و پلید و بدکار.

معلف (ma'laf) ا.ع. ستارگان خرد که بطور دایره و یا پراکنده واقع شده‌اند. ج: معالف.

معلف (ma'laf) و (me'laf) ا.ع. علف. و علف‌دان ستور از چوب و جز آن.

معلف (me'laf) ا.پ. مأخوذ از تازی - آخور اسب و هر چیزی که در آن باسب علف دهند.

معلف (mo'allaf) و **معلفة** (mo'allafat) ص.ع. فربه. و **شاة معلفة**: گوسپند فربه.

معلق (ma'laq) ا.ع. سوسمار خرد. و محل آویختگی. ج: معالق.

معلق (me'laq) ا.ع. صطل شیر دوشه خرد. ج: معالق.

معلق (mo'allaq) ص.ع. آویخته و در بند کرده و هر چیز آویخته شده.

معلق (mo'allaq) ا.ع. راه. و چوبی که چرخ چاه را بدان آویزند. و چرخ چاه. و دول بزرگ. و طناب دول. و تیر چرخ دول. و طناب آویخته دربکره. و خواست. و دوستی.

معلق (mo'allaq) ص.پ. مأخوذ از تازی - آویخته و فروهشته و آویزان و آونگان. و **معلق زدن**: خود را از زمین بلند کردن و درهوا چرخ خوردن و سپس بزمین آمدن. و **معلق شدن**: آویزان شدن.

معلقات (mo'allaqât) ا.ع. سبعة معلقه یعنی هفت قصیده‌ای که در خانه کعبه آویزان کرده بودند.

معلقة (ma'loqat) ا.ع. تاوان و دیت آدم کشی.

معلقة (ma'laqat) ا.ع. **رجل ذو معلقة**: مرد در آویزنده در هر چه که پیش آید.

معلقة (mo'allaqat) ص.ع. **امراة معلقة**: زنی که نه‌دارای شوهر باشد و نه‌طلاق داده‌شده‌باشد یعنی شوی وی گمشده. قوله تعالی: **فتذروها کالمعلقة.**

معلق زن (mo'allaq-zan) ا - ص.پ. آنکه معلق میزند و چرخ میزند و رقاص و بازیگر و مردم لوند و بی‌آبرو وحیز و آنکه بسیار شتاب نماز میخواند.

معلقه (mo'allaqe) ص.پ. مأخوذ از تازی - آویخته و آویزان.

معلقی (mo'allaqi) ص.پ. مأخوذ از تازی - چرخی. و **کبوتر معلقی**: کبوتری که در هوا چرخ میزند.

معلکس (mo'alkes) ا.ع. گیاه خشك بسیار و فراهم آمده. و ریك توده برهم نشسته. و موی گنده انبوه سخت سیاه و متردد.

معلکم (mo'alkam) ا.ع. استوار اندام از شتر و جزآن.

معلل (mo'allal) ص.ع. مأخوذ از تازی - دارای علت و سبب. و **معلل بغرض**: چیزی که در آن غرض شخصی باشد.

معلل (mo'allel) ا - ص.ع. آنکه بهانه‌ای باج گیر را رفع کند. و آنکه باربار آب خورد. و آنکه باربار میوه چیند. و روز ششم از ایام عجوز.

معلم (ma'lam) ا.ع. نشان و علامتی که براه نهند. و زمین هموار برابر که در آن جز نشان راه چیزی نباشد. ج: معالم. و **معلم الشیء**: جای گمان بردن چیزی که در آنجا باشد. و آنچه بدان برچیزی استدلال نمایند.

معلم (mo'lam) ا.ع. موضع تعلیم.

معلم (mo'lam) ص.ع. هرچیزی که ممتاز باشد و شناخته شود از نشان و علامت مخصوصی. و نیز **معلم**: آگاه کرده شده.

معلم (mo'lem) ص.ع. آنکه نشان میکند جامه را بنشان مخصوصی. و مشهور در مردانگی و دلیری در کارزار.

معلم (mo'allam) ص.ع. آموخته شده و تعلیم شده و پند داده شده و تربیت شده خواه انسان باشد و یا اسب و یا سك شکاری و یامرغ شکاری.

معلم (mo'allam) ا.ع. موضع

تعلیم .

معلم (mo'allem) ا. ع. آموزنده و تعلیم کننده و آگاه کننده .

معلم (mo'allem) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ استاد و آموزنده ویکیتا و مربی و مدرس. و **معلم اول :** ارسطو. و شیطان . و **معلم ومتعلم:** استاد وشاگرد. و **معلم ثانی :** ابونصر فارابی .

معلمة (ma'lamat) ا . ع . آنچه بدان برچیزی استدلال کنند . ج : معالم .

معلمة (mo'lemat) ا . ع.شناخته شده . کقولهم:**مازال فینار باط الخیل معلمة .**

معلمخانه (mo'allem-xâne) ا . پ. جای درس و تحصیل ومدرسه. ونام مدرسه عالی در طهران از مستحدثات شاهنشاه مرحوم ناصرالدین شاه قاجار .

معلمی (mo'allemi) و**معلمیت** (mo'âllemiyyat) ا . پ. مأخوذاز تازی- تربیت و تعلیم .

معلن (mo'len) ص . ع . آشکار کننده و فاش کننده و شایع کننده .

معلنجم (mo'lanjem) ص . ع .
رمل معلنجم : ریگ توبرتووبرهم نشسته.

معلنداة (mo'landât) ا . ع.چاره و مدد و کمك و نجات ورهایی .

معلندد(mo'landad) و (mo'landed) ا . ع . **مالی عنه معلندد :** نیست مرا ازوی چاره‌ای. وکذلك **مالی عنه معلندد.**

معلندد (mo'landed) ا . ع . زمینی که در آن نه آب باشد و نه چراگاه . و **مالی الیه معلندد** :نیست مرا بسوی آن راه و در آمدی .

معلنکس (mo'lankes) ا . ع . گیاه خشك بسیارو فراهم آمده. و ریك برهم نشسته. و موی انبوه. وموی گنده انبوه سخت سیاه و متردد .

معلنکك (mo'lankek) ص . ع. موی بسیار و فراهم آمده .

معلوب (ma'lub) ص . ع . گرفتار بیماری علب. وراه فراخ وپاسپرده . و**سیف معلوب :** شمشیری که برقبضهٔ آن پی گردن شتر پیچیده باشند .

معلوب (ma'lub) ا . ع .نام شمشیری .

معلوجاء (ma'lujâ') و**معلوجی** (ma'lujâ) ع . ج . علج .

معلوط (mo'lavvat) ا . ع.جای داغ برگردن شتر .

معلوف (ma'luf) و **معلوفة** (ma'lufat) ص . ع . فربه .

معلوق (ma'luq) ص . ع. آویخته شده. و کسی که درحلق وی زلوچسبیده باشد .

معلوق (ma'luq) ا . ع . هرآنچه بروی چیزی آویزند خواه گوشت باشد و یا خرما و انگور و یا مشك و مطاره . ج : معالیق .

معلول (ma'lul) ص . ع . گرفتار مرض و بیماری و علیل. وچیزخورده شده .

معلول (ma'lul) ص . پ.مأخوذ از تازی ـ هرچیزی کهوی را بعلت و سبب‌و ضروری ثابت کرده‌باشند. و چیزی که دارای علت و سبب بود. و بیمار و علیل وناخوش‌و آزرده. وکم قوت و کم‌زورشده. وشراب‌معزوج با آب . و **پیر معلول :** مرد پیرناتوان .

معلوم (ma'lum) ص . ع . دانسته شده و یقین نموده و دریافت شده .

معلوم (ma'lum) ا ـ ص . پ. مأخوذ از تازی ـ دانسته شده و شناخته شده‌و مشخص و ممتاز و آشکار و هویدا و واضح و محقق و مسلم و معروف و مشهورونامدار. و زر و درم و دینار و ذخیره . و **معلوم الحال :** آنکه وضع زندگانی وی راهمه کس میداند و نامدار و مشهور بر خلاف مجهول الحال. و **معلوم شدن :** واضح و آشکار شدن وهویداگشتن ودانسته شدن . و**معلوم کردن :**ثابت کردن ومحقق و معین نمودن و نشان کردن و علامت گذاشتن و خبر دادن و اطلاع دادن‌وشناسانیدن و شناختن و کشف کردن و ظاهر کردن .

معلومات (ma'lumât) ص . ع. **الایام المعلومات :** ده‌روز ذی‌حجه که حاجیان حج میکنند .

معلومات (ma'lumât) ا . پ. مأخوذ از تازی ـچیزهای‌دانسته شده وعلوم.

معلومی (ma'lumi) ا .پ.مأخوذ ازتازی ـ اطلاع و دانایی و معرفت و دانش و هنر .

معلومیت (ma'lumiyyat) ا .پ. مأخوذ از تازی ـ چگونگی دانا بودن و اطلاع داشتن .

معلهج (mo'alhaj) ا . ع . گول و احمق و ناکس و فرومایه .

معلهز (mo'alhaz) ا. ع. گوشت نیم پخته .

معلهزة (mo'alhazat) ا . ع . گوسپند لاغر .

معلهص (mo'alhas) ص . ع . گوشت نیم پخته . یق : **لحم معلهص :** گوشتی که نیك پخته نشده باشد .

معلی (mo'li) ص.ع .بلند گرداننده و افرا زنده و بربلندی برآینده .

معلی (mo'allâ) ص . ع . بلند کرده وافراشته. و بزرك بزرك کرده .

معلی (mo'allâ) ا . ع . نام‌تیر

هفتم از تیرهای قمار. و نام اسبی. وازاعلام است.

معلی (mo'allâ) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ بلند و رفیع و معلا .

معلی (mo'alli) ص . ع . بلند کننده‌وافرا زنده .وآنکه‌ازجانب راست گوسپند و ماده شتر را بدوشد .

معم (me'amm)ص.ع. **هو معم خیر** : یعنی رای و عطای او شامل همه‌است و برای و عطای خویش همه را فرا میگیرد .

معم (mo'emm) و (mo'amm) ص. ع . کسیکه‌اعمام و برادران پدرش بسیار باشند. و آنکه عموهایش کریم باشند .

معما (mo'ammâ) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ کلامی که دلالت کند براسمی بطریق رمز وایماو کردك وچیستان. وسخن مشکل و دشوار و غامض و پوشیده و پرد .

معمار (me'mâr) ا . پ .مأخوذ از تازی ـ بنا و راز و دزار و مباشر بنایی‌و دانای بعلم بنایی که باستاد بنا دستور العمل میدهد و سازنده بنا . و **معمار کارخانه قدرت** : کنایه از خداوند عالم جل شانه میباشد .

معماری(me'mâri)ا. پ.مأخوذ از تازی ـ بنایی و علم بنایی و شغل معمار .

معمد (mo'mad) ص ٠ ع .دراز قامت .

معمد (mo'ammad) ص . ع ٠ آنکه از عشق‌بی‌خود و شکسته دل باشد. وآنکه درآب معمودیة غسل داده شده باشد . و **خباء معمد** : خیمه بستون راست کرده . و **وشی معمد** : نوعی از نگار .

معمد (mo'ammed) ص . ع . آنکه در آب معمودیة غسل میدهد .

معمر(ma'mar)ا. ع. منزل بسیار آب و گیاه . و نام مردی .

معمر (mo'mer)ص . ع . معمور وآباد. و هرچیزی که‌بکسی‌دهند مادام الحیوةو تا هنگامی که زنده باشد .

معمر (mo'ammar) ص ٠ ع ٠ آنکه‌عمرزیاد کرده‌باشد.و سعادتمند وخجسته .

معمر (mo'ammar) ص . پ . مأخوذاز تازی ـ دارای عمر بسیار .

معمر (mo'ammer) ص ٠ ع. آباد کننده و جایی‌را مسکون‌نماینده. و آبادان.

معمرط (mo'amret) ص . ع . **لص معمرط** : دزدی که هرچه یابد بدزد.

معمس(mo'ammas)و(mo'ammes) ص. ع . **امر معمس** : کار دشوار و بی سروته . و کذلك **امرمعمس**. ج: معمسات (mo'ammasât) و (mo'ammesât) .

معمسات (mo'ammasât) و (mo'ammesât) ع.ج:معمس(mo'ammas) و (mo'ammes) .

معمع (ma'ma') ا . ع .زن ساخته روزگار با مال که از مال خود چیزی بکسی‌ندهد.وزن تیز خاطر روشن رای که گویا پرگاله آتش است . و **هو ذو معمع** : او صابر و شکیبای در کارهاست و مروسنده است بر آن .

معمعان (ma'ma'ân) ا ـ ص .ع. سختی گرما . و **یوم‌معمعان** : روز سخت گرم .

معمعانی(ma'ma'âniyy) ص. ع. سخت گرم .

معمعة (ma'ma'at) ا . ع . آواز نیستان‌وجزآن که سوختن گیرد. و آوازدلیران در معرکه .

معمعة(ma'ma'at)م ـ ع. **معمع القوم** : در گرما و سختی آن سیر کردند‌آن گروه. و **معمع الرجل**: بشتاب کار کرد آنمرد . و **معمع فلان** : مع بسیار گفت فلان در سخن . و **معمع القوم**: کارزار کردند آن گروه. و**معمع السماء المطر**: رندید و برکند باران زمین را .

معمعی (ma'ma'iyy) ا .ص.مردی که هر که غالب باشد یاراو شود . **ودرهم معمعی** : درمی که برآن لفظ مع مع نوشته باشند .

معمل (ma'mal) ا . ع . نام پادشاهی از بنی‌هاشم .

معمل (mo'mal) ص . ع. **طریق معمل** : راه با سپرده و مسلوك .

معمم (mo'ammam) ا ـ ص . ع . زینت کرده شده با عمامه و عمامه برسر گذاشته. و مهتر و سید قوم. و اسبی که‌سوای گردن همه‌سر آن سپید باشد. واسبی که‌سپیدی پیشانی وی‌تا منبت موی پیشانی فرود آید. و اسبی که گوش و موی پیشانی وگرداگرد آن سپید باشد .

معمم (mo'ammam) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ دارای عمامه ومندیل وعمامه بر سر گذاشته . و **معمم شدن**: عمامه بر سر گذاشتن .

معممة (mo'ammamat)ص.ع. **شاة‌معممة**: گوسپندی که گوش وموی‌پیشانی و گرداگرد آن سپید باشد .

معمود(ma'mud)ص.ع.شکسته‌دل از عشق .

معمودانی (ma'mudâni) ا ٠ پ . مأخوذاز تازی ـ آبی مرترسایان را که کودکان خود را در آن فرو برده غسل میدهند و آنرا بمنزله ختنه میدانند و میگویند کودکان را پاك میکند .

معمودیة (ma'mudiyyat) ا . ع.

آب معمودانی ترسایان .

معمور (ma'mur) ص . ع . آبادان . و **البیت المعور** : خانه‌ای در آسمان محاذی خانهٔ کعبه شرفها الله تعالی .

معمور (ma'mur) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ آباد و آبادان و مسکون و دارای جمعیت از مردمان. و عمارت شده‌و تعمیرشده و بنای‌نیک آراسته شده و مرمت شده. وپر و ممتلی و آگنده. و جاری و روان. و**معمور کردن** : آباد کردن واصلاح کردن ومرمت نمودن وآراسته کردن .و مسکون نمودن .و **غیر معمور**: غیر مسکون و بی‌سکنه‌وخراب بیابان .

معموره (ma'mure) ص . پ. مأخوذ ازتازی ـمعمور وآبادن. و**معموره عمرولیث** : نام شهر شیراز .

معموری (ma'muri) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آبادانی .

معموریت(ma'muriyyat) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ آبادانی و پرجمعیتی .

معمول (ma'mul) ص.ع .عمل کرده شده و پرداخته شده وساخته شده وکرده شده.وآب بشیروشهدآمیخته.یق : **اتی بشراب معمول** .

معمول(ma'mul) ا ـ ص . پ. مأخوذ از تازی ـ کرده شده و ساخته شده و پرداخته شده و مستعمل. و پوشیده‌شده.ومقرر شده و موافق دستور و رسمی.ودستور وقاعده ورسم. ورواج وعادت .و**معمول داشتن**: استعمال کردن‌و عمل نمودن و رعایت کردن.

معمولی (ma'muli) ا ـ ص.پ. مأخوذ از تازی ـ معتاد و رسمی و مقرری‌و استمراری . و**معمولی سنوات** :مقرری و انعامی‌که همه ساله داده میشود و هر چیزی که همه ساله بجاآورده میشود .

معموم (ma'mum) ص . ع. عمامه دار و عمامه بسته .

معمی (mo'ammâ) ص . ع . نثر و یانظمی که معنی‌آن پوشیده‌باشد و معما .

معن (ma,n) ا ـ ص . ع . درازو کوتاه. و اندک‌وبسیار. و سهل و آسان. وچرم. و آب. وخواری. وهرچیزی که در آن سودی باشد . و **رجل‌معن فی حاجته** : مرد سهل وآسان‌درحاجت .و**معن‌بن‌زائدة‌بن عبدالله** : از جوان مردان تازیانست که در سخاوت و جوانمردی بدان مثل میزنند .

معن (ma'n)م . ع . **معن‌بحقه معناً** (از باب فتح و نصر) : اقرار کرد بحق او و یا انکار کرد. و **معن للنعم** : ناسپاسی کرد نعمتها را . و **معن الفرس معناً**(از باب فتح) : دور رفت آن اسب . و **معن الماء** : روان کردآبرا . و **معن النبت** : سیراب شد آن گیاو بپایان بالیدگی رسید . و نیز **معن** : پذیرفتن خواری .

معن (mo'on) ع . ج . معین .

معن (me'ann) ا . ع . آنکه کار بیفایده کند و درپی باطل رود.و آنکه شرو فساد پیش آرد مردم‌را. و آنکه در هرچیزی که پیش آیدبدخالت کند. و خطیب .

معنا (ma'nâ) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مضمون و مراد و مقصود و اراده. معنی (ma'nâ)و(ma'niyy) .

معنا (ma'nâ)و**معناة** (ma'nât) ا . ع .مراداز کلام‌و مقصود از هرچیزی .ر. معنی (ma'nâ) و(ma'niyy) .

معناق (me'nâq) ا . ع . اسب نیکو گردن . ج : معانیق .

معنان (mo'nân) ا . ع .روشهای آب در وادی .

معناوی (ma,nâvi) ص . پ .

مأخوذ از تازی ـ معنوی و حقیقی .

معنب(mo'annab) ص . ع . قطران غلیظ. و مرد دراز بالا. وهرچیز ستبر و غلیظ و دراز .

معنب (mo'ɛnneb) ص.ع. انگور آرنده و چینندهٔ انگور .

معنبر(mo'anbar) ص.ع. خوشبوی شده با عنبر. و متغیر .

معنة (ma'nat) ا . ع .هرچیزسهل و آسان. و چیز اندك . و قولهم : **ماله سعنة‌ولامعنة** ای‌شیء. وقیل‌السعنة‌المیمونة و المبارکة و المعنة المشؤمة .

معنة (me'annat) ا . ع .زنی که در هرچه پیش آید دخالت کند .

معنت (mo'nat) ص . ع .استخوان نصب کرده شده پس‌از شکستن .

معنج (me'naj) ص . ع . پیش‌آینده در کار .

معنجد (mo'anjad) ص . ع . تیز خشم غضبناك .

معندب (mo'andeb) ص . ع . خشمناك .

معندر (mo'ander) ص . ع . **مطر معندر** : باران سخت .

معنز (mo'annaz) ص. ع.خردسر. و**معنزالوجه**: کم گوشت روی .و**معنز اللحیة** : آنکه ریش وی بریش تکه ماند .

معنق(mo'neq) ا.ع . زمین‌درشت و بلند که گرداگرد آن زمین نرم باشد .

معنقات (mo'anneqât) ا . ع . کرمهای دراز .

معنقة (ma'naqat) ا ـ ص . ع . آنچه مایل و خمیده باشد از پاره های سنگ. و **بلد معنقة** : شهری که از جهة تنگی سال جای اقامت در آن نباشد .

معنقة (me'naqat) ا . ع . گردن بند.
و کوه خرد در پیش ریك توده . ج: معانق.

معنقة (mo'neqat) ص . ع .
مربأة معنقة : جای دیدبان بلند .

معنقة (mo'anneqat) ا . ع .
قسمی از هرام .

معنك (me'nak) ا . ع . قفل و
کلیدان .

معنم (mo'annam)ص . ع. **بنان**
معنم : انگشتهای رنك کرده وخضاب نموده.

معننة (mo'annanat) ص . ع .
جارية معننة الخلق : دختر درهم پیچیده
اندام .

معنوز (ma'nuz)ص . ع . سختی
کشیده .

معنوشة (ma'nušat) ص . ع .
عنق معنوشة : گردن دراز .

معنون (ma'nun) ص . ع. دیوانه.
وناتوان. و افسون شده وجادو شده وبافسون
نامرد شده. و آنکه قاضی بروی حکم بنامردی
کند . و نیز **معنون** : محبوس درحظیره .

معنون (mo'anvan) ص . ع .
کتاب دیباچه نوشته .

معنون (mo'anvan) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ عنوان کرده شده و دارای
عنوان .

معنوی (ma'naviyy) ص . ع .
منسوب بمعنی ضد لفظی .

معنوی (ma'navi) و **معنویه**
(ma'naviyye) ص. پ . مأخوذ از تازی ـ
با معنی و حقیقی و راست و صحیح و اصلی
و ذاتی و چمی و مطلق و باطنی و روحانی
ومعارف معنویه : علوم وهمی . **ودوست**
معنوی : دوست درونی .

معنی (ma'nâ) و (ma'niyy)
ا . ع. **معنی کلام** : مراد کلام و مفهوم و
مضمون آن وهرچیزی که شخص قصد میکند و
مقصود ج: معانی. و قیل قول العامة: **لای معنی**
فعلت و العرب لاتعرف المعنی ولاتکادتتکلم
به نعم. قال بعض العرب : **مامعنی هذا** و
قیل هذا فی معناة ذلك و فی معناه سواء. ای
مماثله و مشابهة دلالة ومضموناً و مفهوماً وقیل
المعنی والتفسیر و التاویل واحد .

معنی (ma'nâ) و (ma'ni) ا.
پ . مأخوذ ازتازی ـ آرش ومضمون ومراد
و مقصود و چم و منظور و دلالت وغرض
و نیت و حقیقت وخوبی و تعریف وپچوه . و
صورت بلامعنی : شکل بدون ماده . و
عالم معنی : عالم روحانی وغیبی . **وعلم**
معنی : علم فصاحت و بلاغت . **وبمعنی**:
بخواسته . **وبیمعنی**: بدون اراده وبیهوده و
باطل. **وآدم بی‌معنی** : ابله و احمق و
نادان و هرزه گو .

معنی (ma'nan) م ـ ف . پ .
مأخوذ ازتازی ـ حقیقة وبطورحقیقت وفی الواقع.
و معنی و لفظاً: یعنی هم در قول و هم
در اراده .

معنی (mo'annâ) ص . ع. مانده
ورنج دیده. واسب بدنژادو هجین. وشتر کوهان
شکافته . و بندی دیرمانده .

معنی (mo'anni)ص. ع . درمبالغه
گویند : **عناء معن** : یعنی رنج بسیار .

معنی (ma'niyy) ا ـ ص . ع .
مشغول و گرفتار . و **معنی الکلام** . ر.
معنی(ma'nâ) و (ma'niyy) .

معنیة(ma'niyat) و(ma'niyyat)
ا . ع . مضمون و مفهوم و مقصود از کلام.

معو(ma'v)ا. ع. رطب رسیده . و
غوره‌ای که برطب شدن رسیده باشد. وشکاف
لب زیرین شتر.

معوان (me'vân) ا . ع . مرد
بسیار یاریگر و بسیار مددکار مردم .

معوة (ma'vat) ا . ع . واحد
معو یعنی یکدانه رطب رسیده . و نیز رطب
نیم خشك .

معوج (mo'avvaj) ص . ع . کج
و خمیده .

معوج (mo'avvej) ص . ع .
کج کننده. و مرصع کننده باعاج.

معوج (mo'vajj)ص . ع .خمیده
و کج .

معوج (mo'vajj) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ کج و خمیده و ناراست.و
کسیکه سلیقه وی کژ و ناراست باشد .

معوجة (mo'avvajat)ص . ع .
عصاً معوجة : عصای کج .

معود (ma'ud) ص . ع . بیمار
عیادت کرده شده .

معود (mo'ud) م. ع . **معدمعداً**
و معوداً . ر . معد .

معود (mo'avvad) ص . ع .
تربیت شده وتعلیم داده شده و ورزیده شده .

معود (mo'avved) ا ـ ص . ع.
آنکه میآموزد وتعلیم میدهد سك رابرای شکار.
و از القابست .

معوذ (me'vaz) ا . ع . تعویذ
و هر چیز که بدی را بر می گرداند و دفع
میکند .

معوذ (mo'vez) ص . ع .هر مادة
نو زاییده خواه مادیان و شتر و سك باشد و
یا حیوانی دیگر .

معوذ(mo'avvaz)ا. ع. جای گردن
بنداز اسب وجزآن. وماده شتری که پیوسته یك
جای ماند و ازجای نرود. و چراگاه شتر در
پیرامون سرایها .

معوذ (mo'avvez) و (mo'avvəz) ا. ع. گیاه دربن خاررسته. و گیاه در زمین درشت و سخت روییده که ستور نتواند آنرا چریدن.

معوذ (mo'avvez) ا - ص. ع. آنکه تعویذ باخود دارد. و نام مردی.

معوذتان (mo'avvezatâne) ا. ع. بصیغهٔ تثنیه: دوسوره آخر از قرآن مجید یعنی قل‌اعوذ برب‌الفلق وقل‌اعوذ برب‌الناس.

معور (me'var) ا. ع. پوشش گهواره.

معور (mo'ver) ص. ع. **مکان معور**: جای باترس از دزدو قطاع الطریق.

معوز (me'vaz) و **معوزة** (me'vazat) ا. ع. جامه کهنه ومستعمل. ج: معاوز.

معوز (mo'vez) ص. ع. درویش و نیازمند. ج: معوزون.

معوزون (mo'vezuna) ع. ج. معوز.

معوشة (ma'ucat) ا. ع. زندگانی. لغة ازدیة فی المعیشة.

معوضة (ma'uzat) ا. ع. هر چیزی که بجای چیز دیگر دهند وچیز عوضی. اسم است عوض را.

معوق (mo'veq) ا. ع. مرد خواباناك سرجنبان وگرسنه.

معوق (mo'avvaq) ص. ع. بردرنك داشته شده و بازداشته شده. و ستور بازداشته شده.

معوق (mo'avvaq) ص. پ. مأخوذاز تازی_تعویق شده‌ودرنك‌شده.ومشکل ودشوار. و**معوق ماندن**: بردرنگی‌داشتن.

معوق (mo'avveq) ص. ع. درنك كننده در كارها.

معوكة (ma'vakat) ا. ع. جنك و قتال. یق: **ترکتهم فی‌معوکة**.

معول (ma'ul) ص. ع. بیطاقت شده. و مغلوب گشته در صبر و شکیبایی.

معول (me'val) ا. ع. ابزاری آهنین که بدان کوه کنند. ج: معاول. و نام گروهی از تازیان ازد.

معول (mo'val) ص. ع. گریه و زاری کرده شده. و **المعول علیه**: آنکه بروی گریه و زاری کنند.

معول (mo'avval) م. ع. **عول علیه معولاً**: اعتماد کرد بر آن وتکیه‌نمود.

معول (mo'avval) ا. ع. محل اعتماد. و نیز معتمد و مستعان ومحتمل. یق: **لیس علیه معول و ماله معول**ای مستعان.

معول (mo'avvel) ص. ع. کسی که اعتماد میکند و اعتماد کننده.

معون (ma'un) ع. ج. معونة (ma'unat) و (ma'vanat).

معونة (ma'unat) و (ma'vanat) ا. ع. یاری گری. ج: معون.

معونة (ma'unat) ا. ع. بئر **معونة** (بالاضافة): چاهی نزدیك مدینه.

معوود (ma'vud) ص. ع. بیمار عیادت کرده شده.

معوه (ma'uh) ص. ع. **زرع معوه**: کشت آفت رسیده.

معوی (ma'viyy) ص. ع. پیچیده و خمیده.

معوی (ma'vi) ص. پ. مأخوذ از تازی_ منسوب بمعاء وروده.

معوی (me'aviyy) ص. ع. منسوب بمعاء.

معهد (ma'had) ا. ع. محل بازگشت و منزلی که همیشه بآن باز گردند از هر کجا که‌رفته‌باشند. ویادگارو محضرمردمان. ج: معاهد.

معهد (mo'ahhad) و **معهدة** (ma'ahhadat) ص. ع. جایکه بر آن جاجا باران‌رسیده باشد. یق: **مکان‌معهد و ارض معهدة**.

معهذا (ma'a-hâzâ) و**معهاذا** (ma'a-hâzâ) پ. کلمه رابطهٔ مأخوذ از تازی_ یعنی بااین و باوجوداین.

معهود (ma'hud) ا. ع. محل بازگشت و منزلی که همیشه بآن باز گردند از هر کجا که‌رفته باشند. و هرچیزی که برآن‌عهد گرفته و دیده و شناخته باشند.

معهود (ma'hud) ص. پ. مأخوذ از تازی_ هرچیز پیمان کرده شده و هرچیز مسبوق که پیشتر آنرا شناخته ودیده باشند. و قدیم‌وکهنه. و**شیء معهود**: چیز شناخته شده که مسبوق بشناسایی وی باشند. و **مسکن‌معهود**: خانه‌ءمتادو منزلی که‌بوی خو کرده باشند.

معهود (ma'hud) و**معهودة** (ma'hudat) ص. ع. جای باران نخستین رسیده. یق: **مکان معهود و ارض معهودة**.

معی (ma'y) و (me'a) ا. ع. روده. و قد یؤنث. ج: امعاء. و قولهم: **هم‌مثل‌المعی‌والکرش**: یعنی ایشان در نیکویی‌حال و ارزانی و فراخی‌اند.

معی (me'â) ا. ع. هرآبرا هءای که اززمین پست‌بسوی آب راهءٔ دیگررود. وزمین نرم میان دوزمین درشت.وآب تك یعنی جای ایستادن آب در فعر. و **معی الفار**: نوعی از خرمای پست و ردی.

معیار (me'yâr) ا. ع. اندازه

پیمانه. و چاشنی کردن زروسیم .

معیاص (me'yâs) ا . ع. هر آنکه سختی کند بر کسی در آنچه ازوی خراهد .

معیان (me'yân) ص . ع . آنکه آب وکاه برای قوم میجوید. و **رجل معیان:** مرد سخت چشم زخم رساننده .

معیب (ma'ib) م . ع . **عاب عیباً وعاباً و معاباً ومعیباً**. ر. عیب.

معیب (ma'ib) ا . ع. عیب .

معیب (ma'ib) ص . ع . عیناك و معیوب .

معیبات (ma'ibât) ا . پ .مأخوذ از تازی ـ عیبها و معایب .

معیبة (ma'aybat) ا . ع . جای بیحرمتی و بی آبرویی. وچیزی که بی آبرویی آورد.

معیة (mo'ayyat) ا . ع . مصغر معاویة .

معیت (ma'iyyat) ا . پ. مأخوذاز تازی ـ همراهی و اتحاد و پیوستگی و رفاقت و مشارکت و مهربانی و شفقت و محبت و طرفداری و جانبداری .

معید (mo'id) ص. ع. اعاده کننده و دوباره کننده . یق : **فلان معید لهذا الامر** . و **رجل مبدیء و معید :** مردبارهابا کفارجنك کرده. و**فرس مبدیء ومعید :** اسب رام وادب آموخته . و**فلان مبدیء ومعید:** فلان آزموده کاری است که کارها را بارها آزمایش کرده .

معید (mo'id) ا . ع. توانا وقادر و زیرك و ماهر. و عالم وطالب علم و مصر درعلم وعلم آموخته. وشیربیشه. و کشتی که بارها کشتی کرده باشد .

معیدی (mo'aydiyy) ص . ع . مصغرمعدی. المثل: **تسمع بالمعیدی خیر من ان تراه:** درباره شخصی گویند که بزرگی وخوش نامی شهرت یافته باشد و ظاهرش حقیر بنظر آید .

معیذ (mo'iz) ص . ع .هر مادهٔ نو زاییده خواه مادیان و شتر و سك باشدویا حیوانی دیگر .

معیر (me'yar) ا . ع.نام شخصی. و بلا و سختی . و **ابنة معیر :** نیز بلا و سختی . ج : بنات معیر .

معیر (mo'ir) ص . ع . عاریت دهنده .

معیر (mo'ayyar) ا . ع . قسمی از جامهٔ ابریشمین منقش که در آن خالهایی باشد شبیه بچشم گورخر .

معیر (mo'ayyer) ا . پ .مأخوذ از تازی ـ آنکه عیاو و چاشنی زر و سیم را معین میکند .

معیرة (ma'irat) ا.ع. رسوایی و بی آبرویی و بدنامی .

معیز (ma'iz) ا . ع . ج . معز.

معیش (ma'ic) ا . ع . زندگانی. و آنچه بدان زندگانی میکنند. و جاییکه در آن زندگانی میکنند . ج : معایش .

معیش(ma'ic)، **معیشة**(ma'icat) م. ع . **عاش عیشاً ومعاشاً ومعیشاً و معیشة** . ر . عیش .

معیشة (ma'icat) ا . ع . خوردنی ونوشیدنی وهرچه بدان زندگانی نمایند. وزندگانی. ومایهٔ حیات و زندگانی. و هرچه بدان و یادر آن زیست و زندگی باشد . ج : معایش . و **المعیشة الضنك :** عذاب قبر .

معیشت (ma'icat) ا . پ. مأخوذ ازتازی ـ اسباب زندگانی وهرچه بدان زندگانی کنند و مایهٔ زندگانی .

معیشت اندوز (ma'icat-anduz) ص . پ. واو مجهول ـ آنکه اسباب زندگانی خود را اندوخته میکند .

معیص (ma'is) و (ma'yas) ا . ع . رویدنگاه و درختستان انبوه و درهم :

معیق (ma'iq) و**معیقة** (ma'iqat) ا . ع . ژرف و دورتك . یق : **نهرمعیق و بئرمعیقة** .

معیل (ma'il) م . ع . **عال عیلا و معیلا** . ر . عیل.

معیل (mo'il) ص . ع . مردبسیار عیال.

معیل (mo'il) ا . ع .شیر. وپلنك. وگرك .

معیل (mo'il) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ بسیار عیال و عیالبار.

معیلة (mo'ilat) ص . ع .مونث معیل : زن بسیار عیال.

معیم (mo'im) ص . ع . دراز . یق : **عام معیم :** سال دراز .

معین (ma'in) ص. ع .چشم کرده. وچشم زده .و **ماء معین :** آب روان روشن و پاك : ج : معن .

معین (ma'in) ا . ع . از اعلام است.

معین (mo'in) ص . ع . یاریگر و مددگار . و **المعین** : خداوند عالم جل شانه .

معین (mo'in) ا ـ س .پ. مأخوذ از تازی ـ یار و یاور و دستگیر و مددگار .

معین (mo'ayyan) ص . ع. هرچیز مخصوص بیکی .

معین (mo'ayyan) ا. ع. جامهٔ منقش ورنگارنگی که در آن نقشهای چهارگوشه خرد مانند چشم گاو باشد . و گاوی که میان دوچشم وی سیاه بود. وگشن از گاوان

معین (mo'ayyan) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ ثابت و برقرار ـ مخصوص و مرتب و محقق و معلوم . و باصطلاح هندسه: **شکل معین** شکل لوزی را گویند یعنی شکل مربع متساوی الاضلاعی که زاویه های آن قائمه نباشند . **وغیرمعین** : نا معلوم و نامحقق .

معیوب (ma'yub) ص . ع . عیناک .

معیوب (ma'yub) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ عیناک و عیب‌دار و داغ‌دار و بد صورت و زشت و ننگ‌دار و بی آبرو و رسوا و بدنام و کاده .

معیوبی (ma'yubi) ا . پ. مأخوذ ازتازی ـ عیب داشتگی و عینا کی وداغداری و لکه‌داری و رسوایی و بدنامی و بی آبرویی و ننگ داری و کاده .

معیوة (mo'ayvat) ا . ع . مصغر معاویة .

معیوراء (ma'yurâ') ع . ج . عیر .

معیون (ma'yun) ص . ع . چشم‌زده و چشم کرده . **وماء معیون** : آب روان روشن و پاك .

معیوهة (ma'yuhat) ص . ع . **ارض معیوهة** : زمین پر آفت و آفت رسیده .

معیه (ma'ih) ص . ع . **زرع معیه** : کشت آفت رسیده .

معیی (mo'yi) ص . ع . مانده و درمانده در کار .

معیی (ma'yiyy) ص . ع . منسوب بمعی یعنی معوی .

معیية (mo'ay'yat) ا . ع . مصغر معاوية .

معیية (mo'yeyat) ص . ع . شتران درمانده . یق : **ابل معیية** .

مغ (maq) ا . پ . ژرفا وعمق و رودخانه و بستر رودخانه .

مغ (meq) ا . پ . میغ و ابر .

مغ (moq) ا . پ . آتش‌پرست و بیدین و کافر و بت‌پرست و راهب ترسایان و خمار و خداوندمیکده . وشاخ گاو . وخرمابن و نخل .

مغاب (maqâb) م . ع . **غاب غیباً وغیبة وغیاباً ومغاباً** . ر . غیاب .

مغابة (maqâbbat) ا . ع . پایان هر چیزی .

مغابصة (moqâbasat) م . ع . **غابصه مغابصة** : بنا گاه فرو گرفت آنرا .

مغابن (maqâben) ع . ج . مغبن .

مغابن (maqâben) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ کشهای ران و بغل .

مغاث (maqâs) ا . ع . بیخ درخت انار صحرایی .

مغاث (meqâs) م . ع . **ماغثه مماغثة و مغاثاً** : خصومت کرد با او و سود او را .

مغاث (moqâs) ص . ع . فریاد رسیده .

مغاث (moqâs) ا . ع . درختیست که ریشه آن راچون بخورند هم قی آورد وهم اسهال .

مغاثة (moqâsat) ص . ع . **ارض مغاثة** : زمین باران رسیده .

مغاثر (maqâser) ع . ج . مغثر .

مغاثیر (maqâsir) ع . ج . مغثور .

مغاداة (moqâdât) م . ع . **غاداه مغاداة و غداء** : بامداد کرد نزد او .

مغادرة (moqâdarat) م . ع . **غادره معادرة وغداراً** : ترك کرد آنرا و باقی گذاشت .

مغاذ (moqâzz) ا . ع . شتری که از آب کراهت دارد .

مغار (maqâr) ا . ع . خوابجای آهو .

مغار (maqâr) و (moqâr) ا . ع . غار .

مغار (moqâr) م . ع . **اغار غارة واغارة و مغاراً** . ر . اغارة .

مغار (moqârr) ص . ع . ریسمان تافته .

مغار (maqârr) ع . ج . مغار . غیر منصرفست .

مغار (moqâr) ص . ع . **ناقة مغار** : شتر کم شیر . ج : مغار (maqârr) . **ورجل مغار الکف** : مرد بخیل .

مغاراة (moqârât) م . ع . **غاری غراء ومغاراة** . ر . غراء .

مغارب (maqâreb) ع . ج . مغرب .

مغاربة (maqârebat) ع . ج . مغربی .

مغارة (mqaârat) و (moqârat) ا . ع . غار .

مغارة (moqârrat) م . ع . **غار غراراً ومغارة** . ر . غرار .

مغارز (maqârez) ع . ج . مغرز (maqraz) و (maqrez) .

مغارس (maqâres) ع . ج . مغرس .

مغارض (maqârez) ع . ج . مغرض .

مغارضة (moqârazat) م . ع . بگاه شتر را برآب آوردن .

مغارف (maqâref) ع . ج .

مغرف . وج : مغرفة .

مغارم (maqârem) ع . ج . مغرم.

مغاره (maqâre) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ غار و گودال ژرف و سرداب و مغاك و خندق .

مغاريد (maqârid) ع . ج . مغرود.

مغازة (moqâzzat) م . ع . **غازّزته مغازة وغزازاً** : مبادرت کردم او را و شتابی نمودم و پیش رفتم او را .

مغازر (moqâzer) ا . ع . آنکه بدهد چیزی را تا افزون از آن واپس گیرد .

مغازل (maqâzel) ا ـ ع . ج . مغزل (meqzal) و (maqzal) و (moqzal) . و نیز **مغازل**: عمودهای نورج . ج : مغزل .

مغازلة (moqâzalat) م . ع . **غازلت المراة مغازلة و غازلتنی** : عشق بازی کردم با آن زن و سخن گفتم باوی و اومرا عشق بازی کرد و سخن گفت . و **غازل الاربعین** نزدیك بچهل رسید .

مغازله (moqâzale) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ عشقبازی .

مغازلی (maqâzeliyy) ا . ع . سازنده دوکدان .

مغازه (maqâze) ا . پ . مأخوذ از ترکی ـ دکان بزرك و ترکان این لفظ را ازمگازن فرانسه گرفته و فرنگان از مخزن تازی اخذ کرده‌اند .

مغازی (maqâzi) ع . ج . مغزاة.

مغازی (maqâzi) ا . ع . مناقب و بیان اوصاف غازیان .

مغاسل (maqâsel) ع . ج . مغسل (maqsal) و (maqsel) .

مغاسل (maqâsel) ا . ع . نام چند وادی در یمامه .

مغاش (moqâcc) ا . ع . آنکه شتابی میکند و تعجیل مینماید . ج : مغاشون . یق : **جاؤامغاشین للصبح**: یعنی آمدند سبقت کنان .

مغاشة (moqâccat) م . ع . سبقت کردن و شتابی کردن و مبادرت نمودن .

مغاشون (moqâccuna) ع . ج . مغاش .

مغاص (maqâs) ا . ع . جای فروشدن در آب . وبالای ساق .

مغاص (maqâs) ا . ع . **غاص غوصاً و غیاصاً ومغاصاً** . ر . غوص.

مغاض (maqâz) م . ع . **غاض غیضاً و مغاضاً** . ر . غیض .

مغاضب (moqâzeb) ا . ع . باهم خشم کننده و بریکدیگر غضب نماینده .

مغاضبة (moqâzabat) م . ع . برهم‌خشم گرفتن و همدیگر را خشمناك کردن .

مغاضنة (moqâzanat) م . ع . **غاضن عینه‌مغاضنة** : نمود شکنهای چشم خود را و چشمك زد . و **غاضن المراة**: عشق بازی کرد با آن زن بچشمك زدن .

مغاطة (moqâttat) م . ع . همدیگر را غوطه دادن در آب . غطاط مثله .

مغافر (maqâfer) و **مغافیر** (maqâfir) ع . ج . مغفار و مغفیر و مغفر (meqfar) و (moqfor) و مغفور .

مغافصة (moqâfasat) م . ع . بناگاه گرفتن و بر غفلت کسی را آمدن .

مغاك (maqâk) ا . پ . گودی و گودال و شیار و جای پست و گود چاه عمیق و ژرف . ودوزخ . و **مغاك ظلمت** و یا **مغاك ظلمت‌خاك** : جسد و قالب آدمی . و**مغاك غار** : گورو قبر . و**مغاك هولناك** : غار .

مغاکچه (maqâk-çe) ا . پ . گو کوچك . و چاه زنخ .

مغاکی (maqâki) ا . پ . عمق و ژرفی و گاواکی .

مغال (maqâl) م . ع . **غال غولاً و مغالاً** . ر . غول .

مغال (meqâl) ع . ج . مغلة.

مغال (moqâl) ص . ع . بچه غیل خوار .

مغالاة (moqâlât) م . ع . **غالی مغالاة و غلاء** . ر . غلاء .

مغالبة (moqâlabat) م . ع . غلاب . ر . غلاب .

مغالة (maqâlat) ا . ع . آمیغ و دغلی . و ناراستی . وبدی که دربارهٔ کسی پیش دیگری گویند . یق : **انه صاحب مغالة**. و **بنو مغالة** : نام گروهی از تازیان .

مغالة (maqâlat) م . ع . **مغل به مغلا ومغالة** (از باب فتح) :دروغ برباقت و بد گفت در بارهٔ آن نزد سلطان و یاعام است .

مغالث (moqâles) ص . ع . نیك جنگجوی و سخت پیکار .

مغالثة (moqâlasat) م . ع . روباروی جنك کردن وپیکار نمودن با دشمن.

مغالچین (moqâl-çin) ا . پ . چشم سخت سیاه .

مغالطة (moqâlatat) م . ع . بغلط انداختن و یك دیگر غلط دادن . غلاط مثله .

مغالطه (moqâlate) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مغلطه باهمدیگر .

مغالظة (moqâlazat) ا . ع . کینه و دشمنی . یق : **بینهما مغالظة** .

مغالظة (moqâlazat) م . ع . با

همدیگر دشمنی و عداوت داشتن .

مغالق (maqâleq) ا - ع. ج . مغلق .

مغالق (maqâleq) ص . ع . تیرهای فائز .

مغالقة (moqâlaqat) م ع . گرو بستن در تاختن اسب .

مغاليق (maqâliq) ع . ج . مغلاق . وج . مغلوق .

مغامة (moqâmmat) م . ع . یکدیگر را اندوهگین گردانیدن .

مغامر (moqâmer) ص . ع . آنکه حمله میکند و جنك مینماید بی ترس از مرك .

مغامر (moqâmer) ا . ع . بیباك و بیم خود را در سختی و ازدحام اندازنده .

مغامرة (moqâmarat) م . ع . **غامره مغامرة** : حمله کرد بر او و پیکار نمود واز مرك نترسید . و **غامرالرجل**: بناگاه در آمد آنمرد در مهلکها .

مغامز (maqâmez) ع . ج . مغمز (maqmaz) و (maqmez) .

مغامسة (moqâmasat) م . ع . یکدیگر را در آب فروبردن .وخود را درمیان جنك افکندن و ناگهان درآمدن در جنك .

مغامض (maqâmez) ع . ج . مغمض .

مغان (moqân) پ . ج . مغ .

مغان (moqân) ا . پ . دختر خوشکل‌زیبا .ومیکده وشرابخانه . و نام ولایتی در آذربایجان که اکنون محل نشیمن ایلات شاهسونست .

مغانم (maqânem) ع . ج . مغنم .

مغانه (moqâne) ا . پ . آداب وطرز و روش و قاعده وقانون آتش پرستان .

مغانی (maqâni) ع . ج . مغنی .

مغانی (moqâni) ص . پ . منسوب بمغان که جمع مغ باشد بمعنی آتش پرستان .

مغاوث (maqâves) ا . ع . آبها .

مغاور (moqâver) ص . ع . غارتگر . و کسیکه تاخت‌وتاز بسیار میکند برای غارت و تاراج .

مغاورة (moâqvarat) م . ع . تاراج کردن و غارت کردن . غوار مثله .

مغاولة (moqâvalat) م . ع . باهم پیشی گرفتن و شتافتن و هلاك کردن .

مغاوير (maqâvir) ع . ج . مغوار .

مغاياة (moqâyât) م . ع . **غايا القوم فوق راس فلان بالسيف مغاياة** : بشمشیر سایه افکندند آن گروه بر سر فلان .

مغايبة (moqâyabat) م . ع . در پس کسی سخن گفتن . خلاف مخاطبة .

مغائر (maqâ'er) ع . ج . مغارة .

مغاير (moqâyer) م - ف . پ . مأخوذ از تازی - برخلاف و برعکس وبرضد و مخالف و ناموافق . و **مغاير صلح** : مخالف صلح و برخلاف صلح .

مغايرة (moqâyarat) م . ع . **غايره مغايرة و غيارا** : معارضه کرد در خرید و فروخت آنرا و مبادله نمود .

مغايرت (moqâyarat) ا . پ . مأخوذ از تازی- مخالفت وبیگانگی و جدایی .

مغايطة (moqâyatat) ا . ع . سخن پراکنده .

مغايطة (moqâyatat) م . ع . پراکنده گفتن .

مغايظة (moqâyazat) م . ع . **غايظه مغايظة** : بخشم آورد آنرا .

مغائير (maqâi'r) ع . ج . مغيار .

مغب (moqebb) ص . ع دوستی که هرسه‌روزیك‌دفعه‌دوست‌رادیدن میکند . و آنکه بچیزی دو روز نمی‌پردازد.وشتری که یك‌روز در میان آب میخورد.و گوشت بوی گرفته .

مغب (moqebb) ا . ع . شیربیشه .

مغبار (meqbâr) ا . ع . ماده‌شتر بسیار شیر از جمله ماده شترانی که باهم بچه آورده‌اند . و خرمابن گردوغبار برنشسته .

مغببة (moqabbabat) ص . ع . **شاة مغببة** : گوسپندی که یك روز درمیان وی را دوشند .

مغبة (maqabbat) ا . ع . پایان هرچیزی .

مغبچه (moq-baçe) ا . پ . بچه آتش پرست و بچه میکده و شاگرد خانقاه .

مغبر (moqber) ص . ع . تیره‌رنك . وبرانگیزاننده غبار.و بسیار بارنده . و آنکه‌سعی وکوشش میکند در طلب چیزی .

مغبر (moqabbar) ص . ع . کسیکه موی و ریش آن گرد آلوده وچرکین باشد .

مغبرة (moqabberat) ا . ع . نام گروهی که پیوسته مشغول‌بذکر خداميباشند و مکرر میکنند قرائت‌قرآن‌را و ترغیب‌میکنند مردم‌را دراعمال اخروی. ونیز گروهی که‌شعر میخوانند بالحان مختلف و مردم را بطرب و رقص میآورند .

مغبطة (maqbatat) ص . ع . **ارض مغبطة**:زمین پوشیده ازگیاه انبوه.

مغبن (maqben) ا . ع . بغل.و بن ران . ج : مغابن .

مغبور (moqbur) ا . ع . نوعی از صمغ که از درخت ثمام و عشرورمث برآید .

مغبوض (maqbuz) ص.ع. ناپسند و مکروه.

مغبوط (maqbut) ص.ع. رشک نموده و آرزو برده بحال کسی بدون آنکه زوال آنرا از آن کس بخواهد.

مغبوط (maqbut) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ محسود و رشك برده و خوشبخت و خجسته و برخوردار و بهره‌مند و نیکبخت.

مغبوطه (maqbute) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ هرچیز آرزو شده و دولت و ثروت.

مغبون (maqbun) ص. ع. سست عقل. وفریب خورده درخرید وفروخت و زیان رسیده. الحدیث: **المغبون لامحمود ولاماجور**.

مغبون (maqbun) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ فریب خورده و فریفته شده و گول خورده و بیشتر در معامله گویند. و **مغبون شدن**: فریب خوردن و فریفته شدن. و **مغبون کردن**: فریب دادن و گول زدن.

مغبیة (moqbiyat) ص.ع. سماء **مغبیة**: آسمان اندك بارنده.

مغتاب (moqtâb) ص. ع. غیبت کننده و در سپس کسی بد گوینده.

مغتاذ (moqtâz) ص. ع. پر خشم.

مغتاط (moqtât) ص. ع. زهدانی که بچه نیاورد. و هرچیزی که بار نیاورد.

مغتاظ (moqtâz) ص. ع. پر خشم.

مغتال (moqtâl) ا. ع. بازوی پر گوشت نازك. و کودك فربه کلان جثه.

مغتبط (moqtabet) ص. ع. خوشحال و شادمان و مسرور.

مغتبق (moqtabaq) م. ع. غبوق و شراب شبانگاه خوردن.

مغتبق (moqtabaq) ا.ع. خوردنگاه غبوق و شراب شبانگاه.

مغتذر (moqtazer) ص. ع. ترتیب دهنده غذیرة. ونوعی از غذا که از آرد و شیر میسازند.

مغتذم (moqtazem) ص. ع. بسیار خورنده که هرچه یابد خورد.

مغتذی (moqtazi) ص. ع. خورده شده. و پرورش یافته شده.

مغترف (moqtaref) ص. ع. آنکه بمشت آب بر گرفته مینوشد.

مغتزل (moqtazal) ا. ع. رسن باریك.

مغتزل (moqtazel) ص. ع. ریسنده وآنکه میریسد.

مغتزی (moqtazi) ص. ع. آنکه خواهش میکند و آرزو میکند و آنکه اراده میکند و قصد مینماید و آهنك میکند. و آنکه ازمیان یاران بر میگزیند و خاص میگرداند.

مغتسل (moqtasal) ا. ع. آب سردو هرچیزی که با آن میشویند. و آب غسل. و جای غسل و جاییکه مرده را غسل میدهند.

مغتسل (moqtasel) ص. ع. آنکه میشوید. و آنکه خوشبوی بخود میمالد. و اسب خوی کرده.

مغتضر (moqtazar) ص. ع. جوان صحیح و سالم مرده.

مغتل (moqtall) ص. ع. تشنه. و شتر سخت تشنه. ومشتاق و آرزومند. یق: **انا مغتل الیه**.

مغتلف (moqtalef) ص. ع. آنکه غلاف بدست می آورد. و آنکه غالیه بر موی و ریش میمالد.

مغتلم (moqtalem) ص. ع. تیزشهوت.

مغتلمة (moqtalemat) ص. ع. مونث مغتلم: زن تیز شهوت. وهر حیوان ماده تیز شهرت.

مغتمر (moqtamer) ص. ع. آب فراگیرنده. و **رجل مغتمر**: مرد مست ومدهوش. و**طعام مغتمر**: گندم باپوست. و**نخل مغتمر**: خرمابن بسیار آبخورنده.

مغتمز (moqtamez) ص. ع. طعن زننده و تهمت زننده.

مغتمس (moqtames) ص. ع. آنکه درآب فرومیرود ودر ته آب قرارمیگیرد. و آنکه دستها را بدون تصویر خضاب میکند.

مغتمص (moqtames) ص. ع. خوار شمرنده. وعیب گو.

مغتمض (moqtamez) ص. ع. اغماض کننده وچشم پوشنده. وخواب آلوده.

مغتمط (moqtamet) ص. ع. آنکه فرو می گیرد کسی را بسخن و بروی چیره میشود.

مغتنم (moqtanem) ص. ع. غنیمت شمرده شده.

مغتنم (moqtanam) ص ـ م ـ ف . پ. مأخوذ از تازی ـ هرچیزی که بدست رنج بدست آید وهرچیز مفت و رایگان وهر چیز که آنرا مفت پندارند و هرچیز گرانمایه که بآسانی دست یاب نشود وهر چیز باقدر و قیمت و نفیس. و **مغتنم پنداشتن** و یا **مغتنم دانستن**: قدر دانستن هرچیز باقدر و بها را.

مغتنم (moqtanem) ص. ع. غنیمت شمرنده.

مغتنم (moqtanem) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ دارای غنیمت و توانگر شده

و دولتمند .

مغتهب (moqtaheb) ص.ع. آنکه در تاریکی میرود و سیر میکند .

مغث (maqs) ا.ع. شر و بدی و قتال و جنگ .

مغث (maqs) م.ع. **مغث الدواء فی الماء مغثاً** (از باب نصر): مالید آن دوا را در آب و سود تابگدازد. **ومغث فلاناً**: سبک زد فلان را. **ومغث عرض فلان**: درید ناموس فلان را و رسوا وزشت کرد آنرا و بردآبروی فلان را . **ومغث فی الماء**: در آب فرو برد. **ومغث الشیء**: آمیخت آنچیزرا و آمیخت بعض آن چیزرا ببعضی. و نیز **مغث**: کار بیهوده کردن و کشش و قتل کردن و بدشدن .

مغث (maqes) ص.ع. **رجل مغث**: مرد سخت مروسنده و توانا وسخت بر زمین زننده .

مغثر (meqsar) ا.ع. شلم‌مانندی گنده بوی و شیرین که از درخت ثمام و رمث وعشرین گیرند و خورند . ج: مغاثر.

مغثری (moqsari) ص.ع. **وجد الماء مغثریاً علیه** یعنی لب ریز یافت آب را .

مغثریة (moqsariyat) ص.ع. **ارض مغثریة**: زمین گیاه سبزناک .

مغثمر (moqsamar) ا.ع. جامه درشت وخشن وپست بافته. و گندم پاک‌ناکرده و نابیخته .

مغثمر (moqsamer) ا.ع. آنکه تلف میکند حقوق را و ظلم و ستم میکند .

مغثور (moqsur) ا.ع. شلم مانندی گنده بوی شیرین . ج: مغاثیر. و. مغثر .

مغثوم (maqsum) ص.ع. مر

چیز آمیخته .

مغج (maqj) م.ع. دویدن ورفتن. والفعل من فتح او نصر .

مغچه (moq-çe) ا.پ. دمبل زیر بغل .

مغد (maqd) ا.پ. یك نوع گیاهی درایی که بتازی لفاح گویند . و نیز بادنجان. و ازگیل. و نوعی از کماة .

مغد (maqd) ا.ع. نرم ونازك. و شتر پر گوشت. و هرچیز سبزدراز. ودول بزرك . ولفاح و میوه شبیه بخیار. و صربة یعنی چیزی بمقدار سر گربه که در آن مایعی است مانند دوشاب و آنرا مکیده و میخورند. **واغضه الله بسغد مغد** یعنی تروتازه دارد آنرا خدای تعالی بباران نرم .

مغد (maqd) م.ع.. **مغدامه مغداً** (از باب فتح): شیر دادن آن بچه را مادرش. **ومغد الشیء**: مکید آن چیزرا. و **مغد النبات وغیره**: دراز شد آن گیاه و جز آن. و **مغد الرجل فی ناعم عیش**: بناز و کامرانی زیست آنمرد . و **مغد امراته**: جماع کرد بازن خود. **ومغد فلاناً العیش**: بنازونعمت پرورد فلان را. **ومغد التنضب**: چید آن میوه نارس کم‌آب را. ونیز **مغد** برکندن موهای میان پیشانی اسب را تا موی سپید در جای آنها برآید .

مغد (maqd) و (maqad) ا.ع. بادنجان .

مغد (maqd) و (maqad) م.ع. **مغد البدن مغداً و مغداً** (از باب‌فتح): فربه و پر گوشت گردید .

مغد (moqedd) ص.ع. مرد خشمناك . و شتر غده بر آورده طاعون زده .

مغداة (maqdât) ا.ع. مغدی. یق: **فلان ماترك من ابیه لامراحة و لامغداة** یعنی فلان در همه چیز مشابه پدر خودست .

مغداد (meqdâd) ص.ع. **رجل مغداد**: مرد بسیار خشم وپیوسته در خشم. و کذلك: **امراة مغداد**.

مغداد (maqdâd) **ومغدان** (maqdân) ا.ع. لغة فی بغداد .

مغدر (maqdar) و (maqder) ا.ع. بیوفا و خاین و بیشتر بطور دشنام گویند: **یامغدر و یابن مغدر** .

مغدرة (moqderat) ص.ع. **لیلة مغدرة**: شب تاریك .

مغدف (meqdaf) ا.ع. بیل کشتی .

مغدود (maqdud) ص.ع. شتر طاعون زده . و قیل لا یقال مغدود.

مغدودن (moqdavdan) ص.ع. گیاهی که از بسیاری سبزی‌میل بسیاهی زند. و درخت نرم دوتا شونده. وجوان نرم و نازك و ظریف .

مغدی (maqdâ) ا.ع. جای آمدشد کردن در پگاه. ویق: **فلان‌ماترك من ابیه‌مغدی ولامراحاً** یعنی‌فلان در همه‌چیز مشابه پدر خودست .

مغذمر (moqazmer) ا.ع. مهتر. و مرتکب در کارها که از یکی بگیرد و بدیگری دهدو ازحق آن برای کسی بگذارد.و آنکه حقوق را باهلش میرساند و بصاحبش میبخشد. وآنکه درقوم خود و کسان‌خودهرچه میخواهد حکم میکند و کسی را یارایی ردحکم او نیست .

مغر (maqr) م.ع. **مغرفی البلاد مغراً** (ازباب‌فتح): رفت درشهرهاو بشتاب‌رفت. **ورایته یمغر به بعیره**: دیدم‌او را با شترش که بشتاب میرفت . و **مغرت**

فی الارض مغرة من مطر : بارید برزمین باران سودمندو یا باران کم و یا باران سبک .

مغر (maqar) ا . ع . رنك سرخ غیر خالص و یاسرخ تیره سپیدی آمیخته .

مغراء (maqrâ') ا . ع . از اعلام است. و **اوس بن مغراء** از شعرای مضر است.

مغران (maqrân) ا . ع . نام شخصی .

مغرب (maqreb) و (maqrab) ا . ع . جای فروشدن آفتاب و خاور . ج : مغارب . و نیز هنگام فرو شدن آ فتاب .

یق : **لقیته عند مغرب الشمس** یعنی دیدم آنرا هنگام فروشدن آفتاب .

مغرب (maqreb) ا . ع . مأخوذ از تازی ـ خاور و جای فروشدن آفتاب . و هنگام فروشدن آ فتاب . و نیز **مغرب :** ممالك افریقا . و **نمازمغرب :** نمازچهارم که پس از فروشدن شدن آ فتاب میخوانند .

مغرب (moqrab) ا . ع . صبح و سپیده دم. و هرچیز سپید وهرچه از چیزی که سپیدتر باشد.وسپیدی کاره و لبهای چیزی. و مردم ویا حیوانی که ابروهای وی سپیدشده باشد .

مغرب (moqreb) ا ـ ص . ع . چیز غریب و عجیب آ رنده . و **العنقاء المغرب** و **عنقاء مغرب** و **عنقاء مغربة** (در هرسه بطور صفت) و **عنقاء مغرب**(بطوراضافه): نام مرغی معروف الاسم و مجهول الجسم. ویا مرغی بزرك ودورپرواز. ویا از الفاظی است که معنا ندارد . و نیز سختی. و زنی که بسفر رودو خبرش بازنیاید . و پشته . و پشته بلند .

مغرب (moqarrab) ص . ع . فاصله دور .

مغرب (moqarreb) ص . ع . سوی مغرب شونده وآنکه بسوی مغرب میرود.

مغرب (moqarreb) و (moqarrab) ص . ع . **شاؤمغرب.** فاصله دور . و کذلك: **شاؤمغرب .**

مغربان (maqrebân) ا .ع. جایی که آفتاب فرومیشود . ووقت فروشدن آ فتاب.

مغربان (maqrebâne) ا . ع . بصیغه تثنیه: مغرب ومشرق .

مغربة (moqrebat) ص . ع . مونث مغرب . ر . مغرب .

مغربة (moqarrabat) و (moqarrebat) ا . ع . خبر دور. وخبر بیگانه. یق: **هل من مغربة خبر** ای هل من حالة حاملة الخبر من موضع بعید . و **هل جاءكم مغربة خبر** یعنی خبر بیگانه کهاز غیرآن شهر باشد. وکذلك: **مغربة خبر .**

مغربل (moqarbal) و **مغربلة** (moqarbalat) ا ـ ص . ع . فرومایه و ناکس. و کشتهٔ برآماسیده. و ملك رونده.

مغربون (moqarrebuna) ا . ع. کسانیکه در نژاد ایشان جن شریك باشد .

مغربی (maqrebi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ منسوب بمغرب .

مغربی (maqrebiyy) ص . ع . منسوب بمغرب. و منسوب بافریقا و مراکش . ج : مغاربة. و قسمی از پول طلا .

مغربیة(maqrebiyyat) ا . ع . بیگانگی و غریبی.

مغربین (maqrebayn) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ مغرب و مشرق .

مغرة (maqrat) ا . ع . باران سودمند . وباران سست وباران کم وسبك .

مغرة (maqrat) و (maqarat) ا . ع . گل سرخ و طین احمر .

مغرة (maqarat) و (moqrat) ا . ع . کدورت. و رنك سرخ غیرخالص. و سرخ تیرهٔ سپیدی آمیخته .

مغرد (moqarred)ص . ع . آواز خواننده و سرودگوینده و طرب آورنده .

مغرد(moqarred) و (moqarrad) ص. ع . دور و بعید .

مغرر(moqarrer)ص . ع . بیفکر و بی‌اندیشه و بی‌پروا و غافل و کسی کهخود را در خطر اندازد .

مغرز(maqraz) و (maqrez) ا . ع . جای فرو کردن چیزی. و جای فروبردن سوزن و پایه وبنیاد و بیخ . و جای نشاندن چیزی. ج : مغارز .

مغرز (moqrez) ص . ع . **واد مغرز:** رودباری که درآن گیاه غرز باشد که قسمی است از ثمام و بدترین گیاهها میباشد برای چریدن مال .

مغرزة (moqarrezat)ص . ع . **جرادة مغرزة:** ملخ دنب درزمین فروبرده برای تخم نهادن .

مغرس (maqras) ا . ع . زمین تخم‌دان و زمینی که در آن نهال درخت عمل میآورند. و بطورمجاز زن را نیز گویند. ج: مغارس .

مغرض (maqrez) ا . ع . فرود سینه شتر و جانب شکم از زیر اضلاع . ج: مغارض .

مغرض (moqrez) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ بدخواه وبدنفس وبدنظرت و کسی که دارای غرض و کینه باشد .

مغرض (moqarraz) ص . ع . تهی شده و خالی گشته .

مغرف (meqraf) ص . ع .

فارس مغرف: سوار شتابرو. ج: مغارف. و خیل مغارف: اسبان تیزرو.

مغرفة (meqrafat) ا. ع. کفگیر. ج: مغارف.

مغرق (moqraq) و (moqarraq) ص. ع. لجام مغرق بالفضة: لگام بسیم آراسته. و کذلك: لجام مغرق.

مغرق (moqreq) ص. ع. غرق کننده و غوطه‌ور کننده.

مغرق (moqarraq) ص. ع. غرق کرده.

مغرم (maqram) م. ع. غرم غرماً و مغرماً وغرامة. ر. غرم.

مغرم (maqram) ا. ع. غرامت و هرچه ادای آن لازم باشد. وام و توان. قوله‌تعالی: ام تسئلهم اجراً فهم من مغرم مثقلون ای من اداء ذلك الاجر. و قولهم: اعوذ بك من المائم والمغرم ای مغرم الذنوب والمعاصی. ج: مغارم.

مغرم (maqram) و (moqram) ص. ع. رجل مغرم: مرد گرفتار وام. و منه الدعاء: و اقض عن مغرمنا. و رجل مغرم بالحب: مرد اسیر دوستی. و کذلك: مغرم فی الکل.

مغرم (moqram) ص. ع. شیفته و گرفتار و آزمند چیزی. ج: مغرمون.

مغرمون (moqramuna) ع. ج. مغرم: قوله‌تعالی: و انا لمغرمون ای معذبون.

مغرندی (moqrandi) ص. ع. عالی و غالب وچیره شونده. و آنکه بزدن و دشنام دادن برچیزی غالب شودو چیره گردد.

مغرو (maqrovv) ص. ع. هرچیز بسریشم چسبانیده شده.

مغرو (maqrovv) ا. ع. تیر و یانیزه. المثل: ادرکنی باحد المغروین ای بسهم او برمح.

مغروة (maqrovvat) ص. ع. قوس مغروة: کمان بسریشم چسبانیده.

مغرود (moqrud) ا. ع. نوعی از سماروغ. ج: مغارید.

مغروداء ('maqrudâ) ص. ع. ارض مغروداء: زمین سماروغ ناك.

مغرور (maqrur) ص. ع. فریفته و بیهودگی امیدوار شده.

مغرور (maqrur) ا- ص. پ. مأخوذ از تازی- گول‌خورده و فریفته شده و بامید بیهوده امیدوارشده. و متکبر و خودپسند و خودبین و گستاخ و با نخوت و برتن و فرود.

مغروری (maqruri) ا. پ. مأخوذ از تازی- خودپسندی و گستاخی و خود بینی و تکبر و نخوت.

مغروس (maqrus) ص. ع. شجر مغروس: درخت در زمین نشانیده شده.

مغروسة (maqrusat) ا. ع. اختلاط وآمیزش. یق: هوفی مغروسة من الامر: او در آمیختگی کارهاست.

مغروض (maqruz) ا. ع. آب باران.

مغروف (maqruf) ص. ع. بریده شده و قطع شده.

مغروق (maqruq) ص. ع. غوطه‌ور شدة در آب و فرورفتة در آب.

مغری (moqrâ) ص. ع. برانگیخته شده و برآغالانیده‌شده. و آزمند.

مغری (moqri) ص. ع. آنکه برمی‌انگیزاند.

مغری (maqriyy) و مغریة (maqriyyat) ص. ع. سریشمی شده و چسبانیده شده با سریشم. یق: قوس مغریة.

مغز (maqz) ا. پ. مادهٔ عصبی که درجوف کله سر واقع شده‌وآنرا پر کرده. و مادهٔ نرم جوف استخوانها. ومادهای که در جوف پاره‌ای هسته‌ها مانند بادام وهسته‌زردآلو وهلو و گیلاس و جزآن میباشد. و مادهٔ لحمی و مأکول پاره‌ای میوه‌ها مانندهندوانه وخربزه وجز آن ضدپوست ونیز آنچه مأکول ازبعضی میوه‌ها که تخم در آن واقع شده‌مانند خیار. و مادهٔ اصلی هرچیزی و جوهر هرچیزی و نیز مغز: کبر وغرور و نخوت. ومغز بادام: بادام پوست کرده. و مغز بردن: بسیار گفتن و درد سردادن. و مغزپشت: حرام مغز. و مغزتر کردن: حرف زدن وسخن کردن. و مغز جوز: گردکان پوست کرده. و مغز در سر کردن: خاموش شدن و سکوت ورزیدن.

مغز ($moqez_z$) ص. ع. بقرة مغز: ماده گاوی که‌آبستنی بروی‌دشوارباشد.

مغزاة (maqzât) ا. ع. یکدفعه کشش و جنك بادشمن دین. ج: مغازی.

مغزپرداخته (maqz-pardâxte ص. پ. بی‌مغز و تهی‌مغز.

مغزپرده (maqz-parde) ا. پ. پرده‌ای از دماغ که ام‌الرقیق نیز گویند.

مغزار (meqzâr) ص. ع. ناقة مغزار: ماده شترپرشیر.

مغزدار (maqz-dâr) ص. پ. هرچیزی که دارای مغز باشد. و چیزی که بر مغز باشد. ومردم مغزدار: مردم پرفکر مآل‌اندیش و مردم استوار ضد بیمغز.

مغزر (moqzar) ص. ع. قوم مغزر: گروه صاحب شتران بسیارشیر. ونیز

گروه خداوند شتران بسیار .

مغزر (moqzer) ص . ع . بسیار شیرده .

مغزرة (maqzarat) ص . ع . **ناقة مغزرة:** ماده شتر پرشیر .

مغزرة (moqzerat) ا . ع . هرآنچه شیر افزاید . ونام گیاهی شیر افزا که برگش مانا بسپندان و گاوان را خوش آیندست .

مغزروشن (maqz-rovcan) ا . پ . واومجهول ـ سعوط ونشوق وهرچیزی که بینی کشند .

مغزل (maqzal) ا . ع . سخن گویی بازنان .

مغزل (maqzal) و (meqzal) و (moqzal) ا . ع . دوك . ج : مغازل .

مغزل (meqzal) ا . ع . عمود نورج . ج : مغازل .

مغزل (moqzel) ص . ع . **ظبية مغزل:** ماده آهوی باغزال .

مغزور (maqzur) و **مغزورة** (maqzurat) ص . ع . بسیار باران رسیده . یق: **ارض مغزورة ومکان مغزور.**

مغزول (maqzul) ص . ع . رشته شده .

مغزی (maqzâ) م . ع . **غزا غزواً و مغزی** . ر . غزو .

مغزی (maqzâ) ا . ع . **مغزی الکلام:** مقصود ومراد از سخن . ویق . **عرفت مغزاه** ای مراده ومقصده .

مغزیة (moqzeyat) ص . ع . **امراة مغزیة:** زنی که شوی او بجنك دشمن رفته باشد . و **ناقة مغزیة :** ماده شتری که مدت آبستنی آن از یکسال گذشته باشد . و **اتان مغزیة :** ماده خری که پس انداخته باشد بچه آوردن را .

مغزین (maqzin) ص . پ . منسوب بمغز .

مغزین (maqzin) ا . پ . نوعی از حلوا .

مغزینه (maqzine) ا . پ . مغز کله و دماغ .

مغزینه (maqzine) ص . پ . منسوب بمغز و دارای مغز .

مغس (maqs) م . ع . **مغسه مغساً** (از باب فتح): نیزه زد و بسود آنرا . و **مغس** (مجهولاً) **مغساً:** گسته روده گردید .

مغس (maqas) م . ع . **مغس مغساً** (از باب سمع): گسته روده گردید . لغة فی الصاد .

مغس (maqes) و **مغسة** (maqesat) ص . ع . گسته روده .

مغستان (moqestân) ا . پ . نخلستان .

مغسس (moqasses) ا . ع . رطب تباه شده .

مغسل (maqsal) و (maqsel) ا . ج . جای مرده شستن . ج : مغاسل .

مغسل (meqsal) ا . ع . هرچه بدان چیزی شویند .

مغسل (meqsal) ص . ع . کشتی که کشتی بسیار کندو باردار نگرداند . و کذلك الرجل .

مغسلة (maqsalat) ا . ع . دشتی در مدینه که در آن جامه شویند .

مغسوس (maqsus) ا . ع . رطب تباه شده .

مغسوس (maqsus) ص . ع . **بعیر مغسوس:** شتر گرفتار بیماری غساس .

مغسوسة (maqsusat) ا . ع . گربه . و خرمابنی که رطب دهد و شیرین نباشد .

مغسول (maqsul) ص . ع . شسته شده و غسل داده شده و پاك شده .

مغشم (meqcam) ا . ع . مرد خودرای دلیر که هرچه خواهد کند .

مغشوش (maqcuc) ص . ع . **لبن مغشوش:** شیر آمیخته بآب .

مغشوش (maqcuc) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ ناسره و قلب و غیرخالص و آمیخته و ناراست . و مزور وخاین .

مغشوش طبیعت (maqcuc-tabi'at) ص . پ . حیله بازو فریبنده .

مغشوشی (maqcuci) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ ناسرگی وقلبی و آمیختگی .

مغشی (moqaccâ) ص . ع . زر دوزی شده .

مغشی (maqciyy) ص . ع . سراسیمه و حیران . و ناگهان گرفته شده . و **مغشی علیه :** بیهوش .

مغص (maqs) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پیچش شکم و پیچش ناف و کتاك و نستاك .

مغص (maqs) و (maqas) ا . ع . درد شکم . و مغص بتحریك قول عامه است و گفته اند مغص بتحریك اسم است از **مغص الرجل** (مجهولاً) والفعل من فتح .

مغص (maqas) م . ع . **مغص مغصاً** (از باب سمع): بدرد شکم گرفتار شد .

مغص (maqas) ا . ع . شتران سپید گرامی نژاد . و جمعی است که از لفظ خود واحد ندارد وچون کسی سنگین باشد میگویند: **فلان مغص من المغص .**

مغص (maqes) و **مغصة** (maqesat) ص . ع . گرفتار درد شکم .

مغصوب (maqsub) ص . ع . آنچه بستم ستانده شود .

مغضب (moqzab) ص . ع . بخشم آمده و غضبناك .

مغضب (moqzeb)ص . ع. آنکه بخشم میآورد .

مغضبة (maqzabat) م . ع . **غضب غضباً ومغضبة** . ر . غضب .

مغضة (maqazzat) ا . ع . ذلت و خواری. و کمی و منقصت.

مغضر (moqzer)ص. ع. **رجل مغضر:** مرد مبارك فال. و مردخوش عيش گشاده روزی .

مغضف (moqzef) ص . ع . شب تار. و فروهشته وسست از هرچیزی .

مغضفة (moqzefat) ص . ع . **نخلة مغضفة:** خرمابن‌بابار که‌هنوزبصلاح نرسیده باشد .

مغضن (moqazzan) ص . ع . آژنك روی و ترنجیده پوست .

مغضوب (maqzub) ص . ع. غضب کرده وخشمگین. و گرفتار چیچك . و **مغضوب علیه :** خشم کرده شده براو و ملعون و گرفتار سخط خداوندی .

مغضوب (maqzub) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ غضب کرده شده و رانده شده .

مغضور (maqzur) ص . ع. مرد مبارك فال. و مردفراخ زندگانی خوش عیش. ج:مغضورون .یق: **بنوفلان مغضورون** ای‌هم‌فی خصب وخیر .

مغضورون (maqzuruna) ع. ج : مغضور .

مغضی (moqzi) ص . ع . **لیل مغض :** شب تاریك . لغة قليلة .

مغط (meqt) م . ع . **مغط الرامی فی قوسه مغطاً** (از باب‌فتح و نصر): سخت کشیدتیرانداز کمان خودرا. و **مغط الشیء:** دراز کشید آن چیزرا. ویا **مغط:** کشیدن چیزی نرم همچوروده .

مغطش (moqtec) ص . ع . شب تاريك. و خداوند عالم که شب را تاریك میگرداند .

مغطغطة (moqatqetat) ص . ع. **قدر مغطغطة:** دیگ جوشان .

مغطل (moqtel) ص . ع . ابرتو برتوی بسیار تاريك .

مغطی(moqattâ)ص . ع. پوشیده شده و نهفته شده و پنهان .

مغظغظة (moqazqazat) و (moqazqezat) ا . ع . دیگ سخت جوشان .

مغفار (meqfâr) ا . ع . شلم مانندی شیرین وگنده بوی که ازدرخت عشر و رمث و جزآن برمیآید و آنرا میخورند . ج : مغافیر.

مغفر (meqfar) ا . ع . زره‌خود که زیر کلاه پوشند. وزره پاره‌ای که مرد با سلاح در جنك بر روی افکند. ونوعی از شلم شیرین وگنده بوی که از درخت عشر و جز آن گیرند و خورند . ج : مغافر.

مغفر (meqfar) ا . ع . مأخوذاز تازی ـ خود و لیرت و کلاه آهنین .

مغفر (moqfer)ا. ع. ماده بز کوهی با بچه . ج : مغفرات .

مغفر (moqfor) ا . ع . مغفار.ر. مغفار. المثل: **هذا الجنی لا ان یکد المغفر** ای علیك بهذالجنی یعنی گواراباد بر تو آنچه بدست آورده‌ای و آن مغفر نیست و این مثل را در تفضیل برای کسی میگویند که خیربسیاری بوی رسیده باشد .

مغفرات(moqferât)ع. ج. مغفرة و مغفر .

مغفرة (maqfarat) م . ع. **غفر غفراً و مغفرة** . ر . غفر .

مغفرة(maqferat)ا . ع . آمرزش و بخشش و عفو .

مغفرة(meqfarat)ا . ع. زره‌خود که زیر کلاه پوشند . ج : مغافر .

مغفرة (moqferat) ا . ع . ماده بز کوهی با بچه . ج : مغفرات .

مغفرت (maqferat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آمرزش و عفو و بخشش گناهان .

مغفرت‌پناه (maqferat-panâh) ص . پ . آمرزیده و مرده‌ای که گناهان وی آمرزیده و بخشیده شده باشد .

مغفق (maqfeq) ا. ع . جای بازگشت .

مغفل (moqaffal) ص . ع . نادان و کند ذهن .

مغفلة (maqfalat) ا. ع . موی پارهٔ‌پایین لب‌زیرین و موهای کرانهٔ‌لب‌زیرین.

مغفور (maqfur) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ آمرزیده شده .

مغفور (moqfur) ا . ع . مغفار و شلم مانندی گنده بوی و شیرین. ج :مغافیر.

مغفوراء (maqfurâ') ا . ع . زمینی که در آن مغافیر باشد .

مغفیر (meqfir) ا . ع . مغفار و شلم مانندی شیرین گنده بوی .ج: مغافیر .

مغکده (moq-kade) ا . پ . میکده و آتشکده .

مغل (maql)ا.پ. خواب‌واستراحت.

مغل (maql) م . ع . **مغل مغلاً**

و مغالة . ر . مغالة .

مغل (maql) و (maqal) ا. ع . شیری که زن آبستن بچه را دهد .

مغل (maqal) م . ع . مغلت الدابة مغلاً (از باب فتح و نصرو سمع): دردگین شکم گردید آن ستور از خوردن گیاه باخاك . و مغلت المراه بولدها مغلاً (از باب سمع): شیر داد آن زن بچهٔ خودرا با بارداری . و مغل الرجل : تباه شد چشم آنمرد .

مغل (moqol) ا. پ .مردم مغلستان و مردم تاتارو ماوراءالنهر. وترسایان گرجی.

مغل (moqell) ص . ع . جایکه غله فراوان حاصل آرد . و رجل مغل : مرد خاین و خیانتکار

مغلاء (meqlâ') ا . ع . تیری که بدان دوراندازی و بلند افکنی آموزند .

مغلاة (meqlât) ا ـ ص. ع . تیراندازی دور. و تیرسبك . وناقة مغلاة الوهق : ماده شتری که چون باشتران دیگر همراه شود شتابی کند .

مغلاج (maqlâj) و (meqlâj) ا . پ . گوی که کودکان در آن گردو بازی کنند .

مغلاط (meqlât) ص . ع .بسیار غلط گوی و کثیر الغلط .

مغلاغ (maqlâq)ا. پ. گوگردو بازی که کودکان در آن گردو بازی کنند .

مغلاق (meqlâq) ا . ع . کلید دان. و هرچیز که بدان در را محکم کنند .

مغلاك (moqlâk) ا ـ ص . پ. گدا و تهیدست و بیچاره و فرومایه ونکبتی و مرد گدا و تهیدست و درویش و فقیر دیندار و متدین .

مغلب(maqlab)م. ع .غلب غلباً و غلباً و مغلباً و مغلبة . ر . غلب (qalb) و (qalab) .

مغلب (moqalleb) ا ـ ص ۰ ع. مغلوب. و شاعری که حکم چیرگی براقران وی را باشد . ونام شاعری .

مغلبة (maqlabat)م. ع .غلب غلباً و غلباً ومغلبة .ر. غلب(qalb) و(qalab) .

مغلة (maqlat) ا . ع. میش وبز که سالی دوبار بچه‌دهد . ج : مغل. و تباهی و سستی و درد شکم ستور از خوردن علف و یاخاك .

مغلة(maqelat) ص. ع . دابة مغلة: ستور دردگین‌شکم از خوردن علف و یاخاك .

مغلة (moqallat) ا . ع .ماحصل زمین و درآمد از زمین .

مغلج (meqlaj) ص ۰ ع .فرس مغلج: اسب هموار‌یکسان رونده.وحمار مغلج : خر سخت رانندهٔ مادهٔ خود را .

مغلچین (moqalçin) ا . پ . سیاه چشم جمیل و خوشگل .

مغلس (moqles) ا‌ما.ع.درتاریکی آخر شب درآینده . ج : مغلسن .

مغلستان (moqolestân) ا.پ. مملکت‌وسیعی‌در آسیای‌مرکزی و متعلق بدولت چین و قسمی از آن بیابان غیرمسکون ودارای دو تا سه میلیون جمعیت و اهالی آنرا مغل نامند .

مغلصمات (moqalsamât) ع. ج . مغلصمة .

مغلصمة (moqalsamat) ص ع . زن بسته گردن . ج : مغلصمات . یق : هن مغلصمات : یعنی زنهای زیور بستهٔ برگردن .

مغلطة (maqlatat) ا . ع . سخن غلط و کلامی که بدان در غلط اندازند .

مغلطه(maqlate) .ا.ع. ماخوذاز تازی ـ کلامی که مردمان بدان‌درغلط واشتباه افتند. و جایکه کسی‌را بشك و شبهه میاندازد. و مغلطه کردن : در اشتباه انداختن. و بمغلطه افتادن : بشك و شبهه افتادن و براه غلط افتادن .

مغلظ (moqallaz) ص .ع.شدید وگران و درشت .

مغلظ (moqallez) ص ۰ ع ۰ هر آنچه درشت و ستبر میکند .

مغلظات (moqallazât)ع. ج ۰ مغلظة.

مغلظة (moqallazat)ص . ع . دیة مغلظة: دیه سخت و گران. ویمین مغلظة:سوگنداستوار وموکد. ج: مغلظات .

مغلظه (moqallaze) ص ۰ ع . مأخوذ از تازی ـ سوگند استوار و موکد .

مغلغل(moqalqal) : مغلغلة (moqalqalat) ص. ع .مکتوب و رساله‌ای که از شهری بشهر دیگر حمل کنند .

مغلق (meqlaq) ا . ع . تیری‌از تیرهای قمار و تیر هفتم. ج : مغالق ومغالیق. و کلیدان

مغلق (moqlaq) ص ۰ ع .باب مغلق : دربسته .

مغلق (moqlaq) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ مشکل و دشوار و غامض ومجمل و چیزی که درك معنای آن دشوار باشد .

مغلگاه(maql-gâh)ا.پ .خوابگاه و جای استراحت .

مغلم (moqlem) ص.ع . شهوتی و تیز شهوت .

مغلمی (moqlemi) ا . پ.مأخوذ

ازتازی ـ شهوت برخلاف طبیعت که درپسران باشد.

مغلنبی (moqlanbi)ص . ع. فرو گیرنده و آنکه برکسی غالب و چیره گردد.

مغلندف(moqlandef)و **مغلنظف** (moqlanzef) ص . ع . سخت تاریك.

مغلوب (maqlub) ص . ع . آنکه بروی چیر شده باشند و غلبه کرده‌شده.

مغلوب (maqlub) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ غلبه کرده شده و مقهورشده و مفتوح شده و مطیع گشته وآنکه بروی‌چیره شده باشند. و **غیر مغلوب** : غیر مظفر و غیر مقهور و مظفر ناشده.

مغلوبة (moqlubat) ص . ع .

حدیقة مغلوبة: باغ بهم‌نزدیك و در هم پیچیده درخت.

مغلوبیت (maqlubiyyat) ا . ع. مأخوذ از تازی ـ مغلوب‌شدگی ومقهور شدگی و مطیع شدگی و فرمانبرداری.

مغلوث (maqlus) ا . ع . گندم آمیخته بجو و گندم ناپاك که‌خاشاك وچیزهای دیگر در آن باشد. ومشك پیراسته بخرما و یا غورهٔ خرما.

مغلوق(maqluq) ص . ع. **جلد مغلوق:** پوست پیراسته‌با گیاه غالقه. و **باب مغلوق :** در بسته . لغةردیئة.

مغلوق (moqluq) ا . ع . کلیدان. ج : مغالیق.

مغلول (maqlul) ص . ع. تشنه. وغل نهاده.

مغلول (maqlul) ص . پ . مأخوذازتازی ـ آنکه‌درگردن‌وی‌غل‌نهاده‌باشند.

مغلولبة (moqlavlebat) ص. ع. **حدیقة مغلولبة:** باغ‌درهم پیچیده درخت.

مغلی (moqlâ) ص . ع . جوشیده شده.

مغلی (moqli) ص . ع. جوشاننده.

مغلی (moqoli) ص . پ. منسوب بمغل‌و زبان مردم مغلستان. ومردم دلیر وبیباك و خونریز و ظالم و سنگدل و هولناك.

مغلی‌قندز (moqoli_qondoz) ص . پ . مغل بچه بیمهر و بیباك وخونریز و خونخوار.

مغلیم (meqlim) ص . ع . تیز شهوت. یستوی فیه‌المذکر والمؤنث.

مغلیمة (meqlimat) ص . ع . زن تیز شهوت.

مغم (moqemm) ص . ع. **یوم مغم:** روزاندوه. ونیز روز سخت گرم که نفس را فرو گیرد.

مغمة (moqemmat) ص . ع . **ارض مغمة:** زمین بسیار گیاه.

مغمج (moqammaj) ص . ع . آبیکه شیرین نباشد.

مغمد (moqmad) ص. ع. شمشیر در نیام گذاشته.

مغمر (moqammar) ص . ع . نا آزموده کار و بی‌وقوف.

مغمر (moqammer) ص . ع . گول واحمق و کسیکه خود رابسختی وازدحام اندازد.

مغمز (maqmaz) و (maqmez) ا . ع . عیب‌وآز، وجای‌طعن. **وفیه‌مغمز:** ای مطعن ومطمع . ج : مغامز.

مغمض (maqmaz) ص.ع. **مکان مغمض:** جای سخت مناك . ج : مغامض.

مغمض (moqammaz) ص . ع . مشکل و چیزی که قابل فهم نباشد و بیمعنی.

مغمض (moqammez) ص . ع . آنکه حقیقت چیزی را دانسته درمی گذرد از آن و اغماض میکند.

مغمضات (moqammezât) ا . ع. گناهانی که‌شخص‌دیده ودانسته مرتکب میگردد.

مغمغة (maqmaqat) ا . ع . کار سست و تباه و هیچکاره.

مغمغة(maqmaqat)م .ع . **مغمغ اللحم مغمغة:** نرم بخایید گوشت را . و **مغمغ کلامه:** ناپیدا گفت سخن‌را وآشکار نگفت . و**مغمغ الکلب فی الاناء**: بزبان آب‌خورد آن‌سك از آوند . و**مغمغ الثوب فی الماء** : مالید آن جامه را در آب . و **مغمغ الثرید** : بچربی‌تر کرد اشکنه را . و **مغمغ الشیء**: آمیخت آنچیز را . و**مغمغ فلان فی عمله** : در کارخود فلان مرتکب عمل پست شد . و**مغمغ الامر:** آمیخته‌شد آن کار.

مغمم (moqammem) ص . ع. **بحرمغمم:** دریای‌بسیار آب . و**غیم‌مغمم:** ابر بسیار آب.

مغمود (maqmud) ص.ع. **سیف مغمود:** شمشیر در نیام‌کرده.

مغمور (maqmur) ا . ع . مرد گمنام و بیقدر و بدون لیاقت.

مغموز (maqmuz) ص .ع. تهمت کرده.

مغموص‌علیه (maqmuson_'alayh) ص . ع . کسیکه دردین و ملت بر وی طعن زنند.

مغموق (maqmuq) ص . ع . غورهٔ خرمای برسیدگی نزدیك شده . و **بعیر مغموق** : شتری که گرفتار بیماری غمقة باشد یعنی بیماری که دربشت عارض میشود.

مغمول(maqmul) ص . ع. آنکه بروی چیزی دربوشند‌تاخوی کند. و گیاه برهم نشسته‌ویك دیگررا فروپوشیده . وخرمای‌برهم

نهاده. وخوشه‌های انگور بروی‌هم‌گذاشته شده.
وادیم **مغمول**: پوست ترنهاده‌تابشم‌ریزد.
ورجل **مغمول**: مرد گمنام و بیقدرو بیلیاقت.

مغموم (maqmum) ص . ع .
اندوهگین. وزکام زده . و **هلال‌مغموم**:
هلال درابر فرو رفته و هلالی کهابر تنک گردا
گردش هاله زند .

مغموم (maqmum) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ مهموم و اندوهگین وغمناك
و هنجاره .

مغمومه (moqmume) ا . پ.
قلیهٔ بادنجان .

مغمومی (maqmumi) ا . پ .
مأخوذ از تازی ـ اندوه وغم وملالت .

مغمون (maqmun) ص . ع .
نهاده شده زیر زمین .

مغمی علیه (moqman-'alayh)
و (maqmiyyon-'alayh) ص.ع.بیهوش.

مغن (moqenn) ص . ع . رودبار
بسیار غافل .

مغنا (maqnâ) و (moqnâ) و **مغناة**
(maqnât) و (moqnât) ا . ع .
نایب کافی کسیکه اورا بینیاز کند . یق : **اغنی
عنه مغناة فلان و مغناه** یعنی نایب
کافی او شد فلان و بی‌نیاز کرد او را ازآن.

مغناج (meqnâj) ص.ع. **جاریة
مغناج**: دخترك باكرشمه و ناز.

مغناطیس (maqnâtis) و **مغنطیس**
(maqnatis) ا.پ.مأخوذ ازیونانی ـ سنك
آهن ربا و مقناطیس .

مغناطیس (maqnâtis) و **مغنطیس**
(maqnatis) و **مغنیطیس** (maqnitis)
ا . ع . مأخوذ ازیونانی ـ سنك آهن‌ربا .

مغند (moqond) و **مغنده**
(moqonde) ا . پ . غده و هر گره
گنده‌ای که براندام مردم برمیآید . و گرهی که
درمیان گوشت و گاه در زیر پوست مانند اشپل
میباشد. و هر گرهی که در بدن آدمی بهمرسد
خواه بزرك باشد و یا کوچك و با درد و یا
بیدرد و دنبل . وهر گره درد دارو بر آمدگی
سختی که از شکستگی استخوان پدید آید. وبازار
اسب فروشی. وهرچیز ممزوج و درهم آمیخته.

مغندگی (moqandagi) و
(moqondagi) ا . پ . برآمدگی وآماس
و ورم .

مغنم (maqnam) ا . ع . مالی
که ازجنك کفار بدست‌آید. وهرچیز کهبدست
رنج بدست آید . ج : مغانم .

مغنم (maqnam) ا . ع. از اعلام
است .

مغنمة (maqnamat) و (moqanmamât)
ص . ع . **غنم مغنمة** : گوسپندان بسیار.
و کذلك: **غنم مغنمة** .

مغنود (maqnud) ص . پ .
خفته و خوابیده و مدهوش .

مغنوظ (maqnuz) ص . ع . سخت
اندوهگین .

مغنی (maqnâ) ا . ع . جای و
منزلی که اهل آن از آن بینیاز گردند و ازآن
کوچ کنند و یا عام‌است. وجای بااهل ومردمان
وباشندگان . ج: مغانی . و چاره و بد . یق:
ماله عنه مغنی ای بد . و سزاواری و
شایستگی . یق : مکان **کذا مغنی من فلان**
یعنی این مکان سزاوار و شایسته فلان است.

مغنی (maqnâ) و (moqnâ) ا.
ع . نایب کافی و بسندگی . یق : **اغنی عنه
مغنی فلان** یعنی نایب کافی او شد فلان و
بینیاز کرد او را از آن . و کذلك **مغنی
فلان** .

مغنی (moqni) ص . ع . بی‌نیاز
کننده.

مغنی (moqni) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ بینیاز و بینیاز کننده‌و کفایت
کننده . و **غیر مغنی** : نیازمند و غیرمکفی .

مغنی (moqannai) ص . ع .
سراینده وسرودگوینده و غنا کننده .

مغنی (moqanni) ا . پ. مأخوذ
از تازی ـ مطرب و آوازخوان و چرگرو واف.

مغنیة (moqanniyat) ص . ع .
مونث مغنی: زن سرود گوینده وغنا کننده .

مغنیسا (maqnisâ) ا . پ .
گلی سیاه رنك که ازکوه کاشان آورند ومانند
مرقشیشا باشد . و سنگی نرم و سست که شیشه
گران بکار برند .

مغنیه (moqanniye) ص . پ .
مأخوذ از تازی ـ زن مطرب و آوازخوان
و چرگرو واف .

مغو (maqv) م . ع . **مغا السنور
مغوا** (از باب نصر) : بانك برآورد گربه .

مغواة (meqvât) ا . ع . جاییکه
در آن راه گم شود .

مغواة (moqavvât) ا . ع . مغاکی
که جهة گرفتن جانوران وحشی میکنند . وجاییکه
در آن راه را گم میکنند . ج : معویات . المثل:
من حفر مغواة وقع فیها .

مغوار (meqvâr) ص.ع. **رجل
مغوار** : مردسخت غارتگر . ج : مغاویر .
یق : **قوم مغاویر** .

مغوثة (maqusat) ا. ع. فریادرس.

مغوس (moqavvas) ص . ع .
اشاء مغوس: خرمابن خردخاردور کرده.

مغوشا (moqucâ) ا.پ. گروهی
از آتش پرستان و مغان .

مغوشك (moqucak) ا . پ .
راهب ترسایان و آتش پرست و مغ .

مغوصة (moqavvasat) ا . ع . زنی که حیض بهانه کندو باشوی نزدیکی نکند. الحدیث: **لعن الله الفائصة و المغوصة.**

مغول (meqval) ا . ع . سیخ کارد که در میان عصا و تازیانه دارند. و شمشیر باریک دراز و پیکان دراز. و نام مردی . **وفرس ذات مغول** : اسب پیش گیرنده .

مغول (moqol) ا . پ . واومجهول- مغل و مردم مغلستان .

مغوی (moqvi) ص.ع . کسی که گمراه بسازد و اغوامی کند .

مغوی (maqviyy) ا . ع. تهی شکم. یق : **بت مغویاً** .

مغویات (moqavvayât) ع . ج: مغواة .

مغویة (maqviyat) ا . ع . لقب شخصی . و **ابو مغویة** بضم میم: کنیه شخصی.

مغی (maqy) م . ع . نرمی و فرومشتگی ازبان. وستایش کسی بچیزی که ندارد خواه هزل باشد یاجد .

مغی (maqy) م . ع . **مغی مغیاً** (ازباب فتح): سخن خوش و واضح گفت .

مغی (moqi) ا . پ . آیین آتش پرستی .

مغیار (meqyâr) ص. ع . رجل **مغیار** : مرد بسیار غیور و نیک بارشك و غیرتمند . ج: مغائیر .

مغیاز (maqyâz) و (meqyâz) ا . پ. شاگردانه و پول کمی که سوای اجرت استاد بطریق انعام بشاگرد دهند .

مغیال (meqyâl) ا . ع . درخت بهم پیچیده شاخه برگدار سایه افکن .

مغیب (maqib) م . ع . غاب **غیباً و غیاباً و مغیباً** . ر . غیاب .

مغیب (moqib) و (moqeyb) ص . ع . **امراة مغیب** : زنیکه شوی وی غائب باشد . و کذلك **امراة مغیب** .

مغیب (moqayyab) ص . ع . نهان و ناپدید .

مغیبات (moqibât) ا . پ . ملخوذ از تازی- چیزهای پنهانی و چیزهای غیبی .

مغیبة (moqibat) ص . ع . **امراة مغیبة**: زنی که شوی وی غائب باشد .

مغیث (maqis) ص . ع . کشتی که از باران آبخورد .

مغیث (moqis) ص . ع . فریادرس .

مغیثة (maqisat) ص . ع . **ارض مغیثة** : زمین باران رسیده .

مغیثة (maqisat) ، (moqisat) ا . ع . نام چاهی .

مغیثیة (moqisiyyat) ا . ع . نام مدرسه‌ای در بغداد .

مغیر (maqir) ص. ع. باباران آب داده . و شیربخون آمیخته .

مغیر (moqir) ص . ع . **جیش مغیر** : لشکر غارتگر .

مغیر (moqayyar) ص.ع . دیگر گون و از حالی بحالی بر گشته .

مغیر (moqayyer) ص. ع. ناپایدار و بی ثبات و قابل تغییر .

مغیرات (moqayyerât) ا . پ. مأخوذ از تازی -چیزهای ناپایدار و قابل تغییر.

مغیربان (moqayrebân) ا . ع: جای فروشدن آفتاب ومغرب. ج :مغیربانات.

مغیربانات (moqayrebânât) ع . ج . مغیربان .

مغیرة (maqirat) ص . ع . **ارض مغیرة** : زمین آبخوردة از باران.

مغیرة (moqirat) ص . ع . **خیل مغیرة** : سواران غارتگر.

مغیرة (moqirat) و (meqirat) ا . ع . از اعلام است .

مغیض (maqiz) ا . ع . جای کم آب .

مغیظ (maqiz) ص . ع . خشمگین .

مغیل (moqyal) ص . ع . بچه غیل خوار .

مغیل (moqil) و (moqyel) ص . ع . زنی که بچه را غیل خوراند.

مغیل (moqayyal) ا . ع . مرد پایندة در غیل و جنگل و در آیندة در آن .

مغیلان (moqaylân) ا . پ . مأخوذ از تازی - درختی خاردار که در مصر و عربستان فراوان و شبیه بدرخت اقاقیا ولی غیر از آن است و بتازی ام غیلان نامند .

مغیلان باستان (moqaylân-bâstân) و **مغیلان زار** (moqaylân-zâr) و **مغیلان گاه** (moqaylân-gâh) ا . پ. دنیاوروزگار .

مغیوث (maqyus) و **مغیوثة** (maqyusat) ص . ع . باران رسیده . یق : **مكان مغیوث وارض مغیوثة.**

مغیورة (maqyurat) ص . ع . **ارض مغیورة** : زمین آبخوردة از باران.

مفاء (mofâ') ا . ع . بنده وغلام و خدمتکار . و قولهم: **لایومر مفاء علی مفیء** : یعنی کسیکه شهر او را مسلمین فتح کردهو مالوی غنیمت آنها شده اسیر قرارداده نمیشود و یاغلام و مولی را برشخص تازی امیر نمیکنند .

مفاد (mefâd) ا . ع . بابزن و آتشکاو .

مفاتح (mafâteh) ع . ج: مفتاح.و

ج . مفتح (maftah) و (meftah).

مفاتحة (mofâtahat) م . ع .

فاتح مفاتحة: مجامعت کرد. و نیز **مفاتحة**: تقاضا کردن .

مفاتکة (mofâtakat) م . ع . روباروی و آشکارا جنگ کردن. و باهم سخت درافتادن در چیزی مانند خوردن و جز آن. و بایکدیگر بکاری درافتادن و پیوسته داشتن کسی را در کاری . و بیمانه دادن .

مفاتیح (mafâtih) ع . ج . مفتاح .

مفاتیح (mafâtih) ص . ع .

ناقة مفاتیح: ماده شتر فربه. ج: مفاتیحات.

مفاتیحات (mafâtihât) ع . ج. مفاتیح . یق : **نوق مفاتیحات** : ماده شتران فربه .

مفاج (mofâjj) ا . ع . پا دور اندازنده و گشاده پارونده. یق: **یمشی مفاجاً**.

مفاجأة (mofâja'at) م . ع .

فاجا مفاجأة و فجاء . ر . فجاء .

مفاجات (mofâjât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مرگ ناگهانی .

مفاجر (mafâjer) ع . ج . مفجرة .

مفاجیء (mofâje') ا . ع . شیر بیشه

مفاجیء (mofâje') ص . ع . بنا گاه درآینده بر کسی .

مفاحشه (mofâhace) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ بیکدیگر فحش دادن وردو بدل کردن فحش .

مفاحص (mafâhes) ع . ج . مفحص .

مفاحص (mofâhes) ص . ع . عیب و راز همدیگر را کاونده .

مفاحصة (mofâhasat) م . ع . عیب و راز همدیگر را کاویدن .

مفاخذة (mofâxazat) م . ع . هم زانو شدن و نشستن زانو بزانوی دیگری.

مفاخر (mafâxer) ع . ج . مفخرة (mafxarat) و (mafxorat) و مفخر .

مفاخر (mofâxer) ص . ع . فخر کننده .

مفاخرة (mofâxarat) م . ع .

فاخر مفاخرة و فخاراً . ر . فخار .

مفاخرت (mofâxarat) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ فخریه و تفاخر و اظهار بزرگی و مناقب درحسب و نسب و جزآن.

مفاخزة (mofâxazat) م . ع .

فاخز مفاخزة : تکبر کرد و بزرگ منشی نمود .

مفأد (mef'ad) و **مفآد** (mef'âd) و **مفأدة** (mef'adat) ا . ع . باب زن و آتشکاو . ج : مفائد .

مفاداة (mofâdât) . ع . سرخریدن و سربها دادن کسی را .

مفأرة (maf'arat) ص. ع . **ارض مفأرة** : زمین بسیار موش .

مفارخ (mafârex) ا . ع . جاهای جوزه بیرون آوردن مرغ . ج : مفرخ.

مفارزة (mofârazat) م . ع . جدا گردیدن دو شریك از یکدیگر.

مفارش (mafârec) ع. ج. مفرش.

وهو كريم المفارش: او دارای زن‌های کریم است .

مفارصة (mofârasat) م . ع . با همدیگر آب را نوبت کردن. فراص مثله .

مفارطة (mofâratat) م . ع .

فارطه مفارطة و فراطاً: یافت آنرا و رسید بآن و پیش دستی نمود .

مفارع (mafâre') ع . ج . مفرع .

مفارق (mafâreq) ع . ج. مفرق (mafreq) و (mafraq) .

مفارق (mafâreq) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ حدومند و فرق سر و محل جدا کردگی مویهای سر از هم. و سردوراهه .

مفارقة (mofâraqat) م . ع .

فارق مفارقة و فراقاً . ر . فراق .

مفارقت (mofâraqat) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ جدایی و مهجوری و دوری و فرور وفرورد.

مفارکة (mofârakat) م . ع . بریکدیگر دست گذاشتن .

مفارم (mafârem) ا . ع . داروهای قابض که زنان کس خود را بدان تنگ کنند .

مفاز (mafâz) ا . ع . فیروزی .

مفازة (mafâzat) ا . ع . هزیمت و رهایی و نجات. و مرگ وجای هلاك. و پناه جای. ودشت بی‌آب. ج: مفاوز. قوله تعالی: **فلا تحسبنهم بمفازة من العذاب** ای بمنجاة.

مفازع (mofâze') ص . ع . ترسان و بیمناك .

مفازه (mafâze) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ دشت و بیابان بی‌آب .

مفاسد (mafâsed) ع . ج . مفسدة .

مفاسد (mafâsed) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ فسادها ومفسده‌ها .

مفاشغة (mofâcaqat) م . ع . بچه ماده شتر را کشتن و بچه دیگری را درزیر آن انداختن و آن را بروی مهربان کردن. **وفاشغ بینهما** : مابین آن دوتا التیام و محبت آورد. و **فوشغ بها** (مجهولاً) : مهربان کرده شد برآن.

مفاشقة (mofâcaqat) م . ع .

فاشقه مفاشقة : بناگاه گرفت آنرا .

مفاصل (mafâsel) ع . ج .
مفصل .

مفاصل (mafâsel) ا. ع. سنگریزه‌های سخت و فراهم آمده وریگستان میان دو ریگ تودهٔ دراز که آب آن صاف و سرد باشد .

مفاصل (mafâsel) ا . پ .
ماخوذ از تازی ـ پیوندگاه و پیوندگاههای اندام و هرپیوندگاهی .

مفاصلات (mafâselât) ا . پ .
مأخوذ از تازی ـ مفاصلها و پیوندگاهها .

مفاصلة (mofâsalat) م . ع .

فاصل مفاصلة و فصالاً . ر. فصال .

مفاض (mofâz) ص. ع. مستوی و برابر . و **مفاض البطن** : آنکه شکم و سینهٔ وی برابر باشد. و**حدیث مفاض فیه**: سخن در پیوسته .

مفاضة (mofâzat) ص ع . **درع مفاضة** : زره فراخ . و **امراة مفاضة**: زن کلان و بزرگ شکم .

مفاضح (mafâzeh) ع . ج .
مفضحة .

مفاضخ (mafâzex) ا . ع .
آوندهایی که در آن دوشاب انگور و جز آن نهند .

مفاضل (mafâzel) ع ج . مفضل.

مفاضلة (mofâzalat) م . ع .

فاضل مفاضلةو فضالاً . ر. فضال .

مفاطنة (mofâtanat) م . ع .

فاطنه فی الکلام مفاطنة: باز گرداند سخن را بر آن. ونیز **مفاطنة** : باهم زیرکی نمودن.

مفاطیر (mafâtir) ع . ج. مفطر.

مفاعیل (mafâ'il) ع . ج. مفعول.

مفاغمة (mofâqamat) م . ع.

فاغم المراة مفاغمة و فغاماً : بوسید و ماچ کرد آن زن را.

مفاقر (mafâqer) ا . ع . فقر و پریشانی و تنگدستی . یق : **سدالله مفاقره**: بند گرداند خدای راه احتیاج و پریشانی آنرا و توانگر گرداند وی را .

مفاقمة (mafâqamat) م . ع .
جماع کردن .

مفاقهة (mofâqahat) م . ع .
با یکدیگر بحث کردن در علم فقه .

مفاکهة (mofâkahat) م . ع .
با کسی لاغ کردن و شوخی و خوش منشی نمودن.

یق: **لاتفاکهن امةولاتبل علی اکمة**: با کنیز شوخی و لاغ مکن و بر بلند شاش مکن.

مفالتة (mofâlatat) م . ع. **فالته مفالتة و فلاتاً** . ر. فلات .

مفالذة (mofâlazat) م . ع .

فالذه مفالذة : سخن آوری کرد با او .

مفالذة (mofâlazat) ا . ع .

رجل ذومطارحة ومفالذة: ای یفالذ النساء . یعنی طرح سخن می افکند بازنان .

مفالیج (mafâlij) ع . ج. مفلوج.

مفأم (mef'âm) و **مفآم** (mef'âm) ص . ع . **بعیر مفأم**: شتر پیه ناک سرشانه. و کذلک **بعیر مفآم** .

مفأم (mof'am) و (mofa''m) ص . ع . **قتب مفأم** : پالان فراخ کرده افزوده شده وکذلک **قتب مفأم** .

مفأم (mof'am) و (mofa''am) ا . ع . دل فراخ جوف .

مفاناة (mofânât) م . ع . **فاناه مفاناة** : مدارا کرد با او و نرمی نمود. و **فانا فلاناً** : آرام داد فلان را .

مفانذة (mofânadat) م . ع .
از کسی کاری خواستن .

مفانق (mofâneq) ص . ع .

عیش مفانق: زیست خوش با ناز ونعمت.

مفانکة (mofânakat) م . ع .

فانک مفانکة : پیوسته خورد طعام را و تنک نداشت از آن و باز نایستاد از آن .

مفاوز (mafâvez) ع . ج .
مفازة .

مفاوصة (mofâvasat) م . ع .
بیان سخن کردن وسخن را واضح و آشکار کردن.

مفاوضة (mofâvazat) م . ع .
باهم برابری کردن در کار و سخن وجزآن .

مفاوضة (mofâvezat) ص. ع.

شرکة مفاوضة : انبازی برابر در هرچیزی.

مفاوضة (mofâvâzatan) ا. ع.
برابری از طرفین و بطور تناوب.

مفاوضه (mofâveze) ا . پ.
مأخوذ از تازی ـ انبازی و شرکت و برابری در هر کاری. و سپردگی بهمدیگر و مکالمهٔ با هم وجواب وسؤال وجواب وپاسخ وجماع. و

مفاوضه شدن : برابر شدن با دیگری . و

مفاوضه کردن : باز آمدن و بازآوردن و عوض کردن و پاداش دادن و جزا و مکافات دادن .

مفاوهة (mofâvahat) م . ع .

فاوهه مفاوهة : هم سخن شد با او و نازید وفخر کرد . و کذلک **فاهاه مفاهاة**.

مفاویق (mafâviq) ع . ج .
مفیق و مفیقة .

مفاهاة (mofâhât) م . ع. **فاهاه مفاهاة** . ر. مفاوهة .

مفاهر (mafâher) ا. ع. گوشت سینه مردم .

مفائد (mafâ'ed) ع . ج : مفأد و مفآد و مفأدة .

مفایشة (mafâyacat) م . ع .

فایش مفایشة و فیاشاً . ر . فیاش .

مفائل (mofâ'el) ص . ع . آنکه در بازی فئال خاك را قسمت میکند .

مفائلة (mofâ'alat) م . ع . **فاله مفائلة** : بازی فئال کرد با او .

مفایلة (mofâyalat) ا . ع . بازی مر کودکان تازی‌را که فئال نیز گویند .

مفت (moft) ص . ع . رایگان و بدون مزد و بدون اجرت که چلمله و شایان نیز گویند. و **حرف مفت**: سخن بیهوده .

مفتاح (meftâh) ا . ع . آلتی که بدان در و هر چیز بسته را بگشایند و کلید . ج : مفاتح و مفاتیح . ونشانی که‌در بالای ران و یا گردن کنند .

مفتاح (meftâh) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کلید و هر ابزاری که بدان در و چیزهای بسته‌را بگشایند وبازکنند. وهرچیزی که بدان چیز دشوار و مشکلی‌را آسان کنند.و نام کتابی از سکاکی در علم معانی .

مفتأد(mofta'ad) ا . ع . کوماج و جای کوماج در خاکستر نرم .

مفت بر (moft-bar) ص . پ. آنکه رایگان و بدون رنج‌و زحمت چیزی را میبرد.

مفتت(mofattat)ص . ع . شکسته و ریزه شده .

مفتت (mofattet) ص . ع . کسی و یا چیزی که میشکند و ریز ریز میکند .

مفتتات (mofattetât) ا . ع . داروهایی که سنك مثانه و جز آن را ریز ریز میکنند .

مفتتح (moftatah)ص . ع . گشاده شده و آغاز شده و شروع شده . وشهر فتح شده .

مفتتح (moftateh)ص . ع . فتح کننده و گیرندهٔ شهر

مفتتن (moftaten) ص . ع . در فتنه‌افتاده. و درفتنه‌اندازنده. وآزمایش کننده. و ربوده شدهٔ مال و عقل .

مفتجر (moftajar)ا . ع. **مفتجر الرمل** : راه ریگستان .

مفتح (maftah) ا . ع . گنج و گنجینه و خزانه . ج : مفاتح .

مفتح (meftah) ا . ع . مفتاح و کلید . ج : مفاتح .

مفتح(mofattah) ص. ع . گشاده و شهر گرفته شده .

مفتح (mofatteh) ص . ع . فاتح وگیرندهٔ شهر . و باصطلاح طب:هر آنچه‌مجاری بسته شده را باز کند .

مفتح(mofatteh) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ گشاینده و باز کننده .

مفتحات (mofattehât) ا . ع . باصطلاح طب: داروهایی که‌مجاری‌بسته شده‌را باز میکنند .

مفتخر (moftaxar) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ کسیکه دارای بزرگی شود و افتخار حاصل کرده باشد .

مفتخوار (moft-xâr) ا ـ ص. پ . واو معدول ـ پیك و کسیکه بی زحمت میخورد و دنکاسه .

مفتدی (moftadâ) ص . ع . کسی که‌سر خریده شده باشد .

مفتدی (moftadi) ص . ع . کسیکه سرخودرا میخرد وخود را فدیه میدهد.

مفترس (moftares) ص . ع . آنکه میافکند شکار را .

مفترس (maftares) ا . ع. شیر بیشه .

مفترش (moftarec) ص . ع . در پی رونده و پایمال کننده .

مفترشة (moftarecat) ص . ع . **اکمة مفترشة الظهر**: پشتهٔ گسترده‌هموار و پست .

مفترص (moftares) ص . ع . آنکه فرصت را غنیمت میشمرد .

مفترط (moftaret) ص . ع . آنکه فرزند نارسیده از وی فوت گردد .

مفترع (moftare') ص . ع . آنکه دوشیزگی میرباید .

مفترغ (moftareq) ص . ع . آنکه بروی خود آب میریزد .

مفترق(moftareq)ص. ع. پراکنده و جدا گردیده .

مفترمة (moftaremat)ص ع . زن حایضی که لته در فرج خود دارد .

مفتری (moftari) ص . ع. دروغ بربافنده. و کسیکه پوستین‌میپوشد .

مفتری (moftari)ص . پ .مأخوذ از تازی ـ بهتان زننده وتهمت نهنده ودروغ گویندهٔ بر کسی و مکار و حیله‌باز .

مفتش (mofattec) ص . ع . کسیکه میجوید و میکاود .

مفتش (mofattec) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ کسیکه کاوش میکند وتفتیش مینماید و مباشر و سرکار و ناظر .

مفتصد (moftased)ص.ع. کسیکه رگ میزند وفصد میکند .

مفتصع(moftase') ص . ع . آنکه غلاف سر نره‌رابروی حشفه‌برمیگرداند. وآنکه از کسی همه حق خود را بتهرمیگیرد .

مفتض (moftazz) ص. ع.رباینده دوشیزگی و بکارت .

مفتضح (moftazah) ص . ع . رسوا و نمایان .

مفتضح (moftazah) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ رسوا و بی‌آبرو و بی‌ناموس

و بی آبرو شده و رسوا گشته و بدنام .

مفتعل(mofta'al) ا. ع. کارسترک و دشوار . یق : **جاء بالمفتعل** .

مفتق (maftaq)ا. ع .محل شکافتگی. و **مفتق القمیص** : شکاف جای پیراهن .

مفتقد(moftaqad)ص . ع. گمشده و جستجو شده .

مفتقر (moftaqer)ص . ع. نیازمند شده و درویش گشته . و **ارض مفتقر** : زمین بسیار چاه و بسیار گو .

مفتل (mofattal)ص . ع . سخت تافته شده .

مفتلة (maftalat) ا . ع . قطعهٔ چوبین گردی که آنرا در دوك نصب میکنندتا حرکت دوك‌را در هنگام رشتن ثابت و برقرار نماید.

مفتلت(moftalat)ص .ع. ناگهان گرفته شده. و ناگهان‌مرده .

مفتلت(moftalet) ص.ع. کسیکه بدیهه و مرتجلا سخن میگوید .

مفتلذ (moftalez)ص . ع. کسیکه یك جزء از چیزی را میگیرد .

مفتلط (moftalet) ص. ع . ناگاه گرفته شده .

مفتلق (moftaleq)ص. ع . آنکه سخن شگفت‌میاورد. و آنکه سخت‌میکوشد در دریدن چندان که مردم را بشگفت میاورد .

مفتلی (moftali) ص . ع . آنکه از شیرباز میدارد. و آنکه میپروراند و آنکه نگاه میدارد و حفظ میکند .

مفتن (moftan) ص . ع . در فتنه انداخته. وبشگفت آورده و جادو کرده. وربوده دل . و پول عیار گرفته .

مفتن (mofattan)ص . ع . سخت مفتون .

مفتن (mofatten) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ برانگیزاننده فتنه .

مفتوت (maftut)ص. ع . شکسته شده و ریز ریز شده و شکافته شده .

مفتوح (maftuh)ص. ع . گشاده. و فتحه داده شده .

مفتوح (maftuh) ص . پ . مأخوذاز تازی۔ بازشده و گشاده‌شده. و گرفته شده و فتح شده ومغلوب شده. و هر کلمه‌ای که دارای زبر باشد .

مفتوحه (maftube) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ مفتوح . ر . مفتوح .

مفتوق(maftuq) ص . ع. گرفتار فتق .

مفتول (maftul) ص . ع . تافته شده .

مفتول (maftul) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ هرچیز تافته شده و پیچیده شده و تاری که از گلابتون و برنج و آهن و جزآن سازند .

مفتول‌سر (maftul-sar) ص. پ. کج سر و معوج‌سر .

مفتون (maftun) ا ـص . ع .از دین‌برگشته. ومجنون و دیوانه. و درفتنه افتاده ومال و عقل رفته. و کسیکه ارادهٔ زنای بازن کرده باشد. و **دینار مفتون** : دینار بآتش درآورده تا خوب و بدی آن معلوم گردد . و **قلب مفتون**: دل ربوده شده. و فتنه و آزمایش.قوله تعالی: **بایکم المفتون** الباءبمعنی فی اوزائدۃوالمفتون‌الفتنۃ هومصدر کالمعقول و یکون ایکم مبتدأو المفتون خبرہو قیل‌بایکم ای‌المجنون ای‌بای‌الفریقین منکم المجنون‌بفریق المومنین ام بفریق الکافرین ای فی ایهما من یستحق هذاالاسم .

مفتون (maftun) ص.پ .مأخوذ از تازی ـ شیفته‌و دیوانه‌و ربوده دل‌و عاشق.

مفتی (mofti) ا ـ ص . ع .فتوا دهنده. و نام پیمانه‌ای .

مفتی (mofti) ص. پ . مفت‌و رایگان و بیمزد و بی‌اجرت .

مفتی (mofti) ا . پ . مأخوذاز تازی ـفتوا دهنده و قاضی وچرگرو وجر گر و وچر گر .

مفثة (mofassat) ا . ع .بسیاری و فزونی . یق : **فلان کثیر مفثة** : یعنی فلان بسیارمهمانی کننده است. و**طعام کثیر مفثة** : یعنی طعام بسیاربا برکت .

مفج (mafj) م . ع . **مفج‌مفجاً** (از باب فتح): گول گردید .

مفج (mofejj) ص . ع . **حافر مفج** : سم قبه‌دار .

مفجر(mafjar) ا . ع .موضع آب زهیدن .

مفجر (mofjer) ص . ع . کسیکه وقت فجردر میآید. یق : **انت مفجرالی طلوع الصبح** .

مفجرة(mafjarat) ا. ع .موضعی که از آن آب می‌زهد. وزمین هموار که درآن رودبارها روان گردد . ج : مفاجر .

مفجوع (mafju') ص . ع. ستم رسیده و مصیبت رسیده .

مفحش (mofhec) ص . ع. فحش گوینده .

مفحص (mafhas) ا . ع . لانهٔ مرغ سنك خوار . ج : مفاحص .

مفحم(mofham)ص.ع.درمانده. و کسیکه بر شعرگفتن قادر نباشد .

مفخر (mafxar) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ فخر و نازش و هرچه بدان فخر کنند و بنازند و مایه ناز و بزرگی .

مفخر (mafxar) و **مفخرة** (mafxarat) و (mafxorat) ا. ع. آنچه بدان بنازند و فخر کنند. ج: مفاخر.

مفخم (mofaxxam) ص. ع. بزرگ داشته شده و تعظیم کرده شده. و پهن و آشکار تلفظ شده.

مفخم (mofaxxam) ص. پ. مأخوذ از تازی. دارای جلال و سرافرازی و بزرگ و بزرگوار و کلان.

مفخوذ (mafxuz) ص. ع. کسی که بران وی آزاری رسیده باشد.

مفدر (mofder) ص. ع. **طعام مفدر**: طعامی که شهوت جماع ببرد.

مفدرة (mafdarat) ص. ع. **طعام مفدرة**: طعامی که شهوت جماع ببرد و قوت باه زایل کند. و **مکان مفدرة**: جای پر از بز کوهی.

مفدرة (mafdarat) و (mafdorat) ع. ج. فدر.

مفدغ (mefdaq) ا. ع. ابزار برای شکستن.

مفدغم (mofadqam) ص. ع. مرد پر گوشت روی.

مفدم (mofdam) ص. ع. **ثوب مفدم**: جامهٔ سرخ پررنگ. و **صبغ مفدم**: رنگ پر رنگ. و نیز **ثوب مفدم**: جامهٔ سرخی که پررنگ نباشد.

مفدم (mofdam) و (mofaddam) ص. ع. **ابریق مفدم**: آبدستان سرپوش نهاده. وکذلك **ابریق مفدم**.

مفدمات (mofaddamât) ع. ج. مفدمة.

مفدمات (mofaddamât) ا. ع. آب دستانها و خمهای در بسته.

مفدمة (mofaddamat) ص. ع. **ثور مفدمة**: گاو با نیفوز بند. ج. مفدمات.

مفدوح (mafduh) ص. ع. گرانبار از وام و دین.

مفذ (mofezz) ص. ع. **شاة مفذ**: گوسپند یك بچه زاده در یك شکم. و لایقال **ناقة مفذ** زیرا شتر در یك شکم بیش از یك بچه نمی‌آورد.

مفذاذ (mefzâz) ص. ع. گوسپندی که یك بچه زادن دریك شکم عادت وی باشد.

مفر (mafar) و (mafarr) ا. پ. مأخوذ از تازی. گریزگاه و جای گریز و راه گریز.

مفر (mafarr) و (maferr) م. ع. **فرفرآ وفرار آ ومفرآ ومفرآ**. ر. فرار.

مفر (maferr) ا. ع. جای گریز و گریزگاه.

مفر (mefarr) ص. ع. **فرس مفر**: اسبی که خوب گریزد و نیکوفرار کند و اسبی که صلاحیت فرار داشته باشد.

مفراة (mofarrât) ص. ع. **جبة مفراة**: جبه‌ای که درزیروی پوستین‌دوزند.

مفرات (moferrât) ص. ع. **الایام المفرات**: روزهایی که اخبار را آشکار میکند.

مفراح (mefrâh) ص. ع. نیك شادمان.

مفراد (mefrâd) ص. ع. **ناقة مفراد**: ماده شتر تنها در چراگاه.

مفراش (mofrâc) ا. ع. بلغت مراکش: مفرش وجوال مانندی که در آن بستر و رختخواب میگذارند.

مفراص (mefrâs) ا. ع. گازی که بدان آهن و سیم و زر را برند.

مفرج (mofraj) ا. ص. ع. گذاشته ویك سوشده. و کشته‌ای که در دشت دور از آبادی یافت شود. و آنکه اسلام آورده و با کسی موالات نکرده.

مفرج (mofrej) ا. ع. ماکیان با چوزه. و تیر انداز ماهری که مهارت وی درتیراندازی تغییر کرده‌باشد. و **بنو مفرج**: نام قبیله‌ای از تازیان.

مفرج (mofarraj) ا. ع. شانه و مشط. و کسیکه آرنج‌وی‌ازبغلش دور باشد.

مفرج (mofarraj) ص. ع. پهن. و دور. و جدا. و گشاد.

مفرج (mofarrej) ص. ع. کسی که دور میکند اندوه را.

مفرجن (mofarjan) ص. ع. اسب قشو کرده شده.

مفرح (mofrah) ا. ع. نیازمند محتاج ومغلوب. و کسیکه نسب وی شناخته نگردد و موالات نکرده باشد. و کشته‌ای که درمیان دره و یا دردشت دور دست یافت گردد.

مفرح (mofreh) ص. ع. شادمانی آورنده. یق: **مایسرنی بهذا الامر مفرح**.

مفرح (mofarreh) ص. ع. شادمانی آورنده. وداروی مقوی قلب.

مفرح (mofarreh) ص. پ. مأخوذ از تازی - هرچیزی، که شادمانی آورد و فرح بخشد و خوشحالی دهد. و **مفرح قلب**: خشنود کنندهٔ دل.

مفرحات (mofarrehât) ا. پ. مأخوذ از تازی. چیزهایی که خشنودی آورد و اندوه زداید.

مفرخ (mafrax) ا. ع. جای‌بیرون آوردن چوزه. ج: مفارخ.

مفرخ (mofrex) و (mofarrex) ص. ع. مرغ باچوزه.

مفرخة (mafraxat) ا. ع. لانه و آشیانه مرغ .

مفرد (mofrad) ا - ص . ع . یکه و تنها و بی آمیزش ضد مرکب. وتنهافرستاده شده و بی‌رفیق. و **به‌مفرده:** تنها وباخودش.

مفرد (mofrad) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ تنها و یکه و یگانه و ساده و کامود و بسیط و بی آمیزش و مجرد و بی رفیق و بی کس .

مفرد (mofred) ص . ع . زن و گوسپندو جزآن که یك بچه آورده باشد. و کسی که‌تنهادر کاری‌درآیدو کسیکه‌تنها کاری‌کند. و آنکه یك رسول فرستد .

مفرد (mofarrad) ص. ع. **ذهب مفرد:** مهره‌های زربرشته کشیده که درمیان آنها مروارید و شبه و جز آن فاصله باشد .

مفرد (mofarred) ا - ص . ع. مردفقیه کرانه گزین‌و گوشه گیرجهة‌نگاهداشت امر ونهی خدای‌تعالی . ج : مفردون . ومنه: **طوبی للمفردین. وسبق المفردون** وهم‌المهتزون‌بذکرالله‌تعالی. ونیز**مفرد :** کسی که‌اولادو اقران وی‌هلاك شده باشند وخودش تنها مانده باشد. و **راکب مفرد:** سواری که بااو جز شترش نباشد .

مفردات (mofradât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چیزهای تنها و یگانه وساده و بی‌آمیغ . و **مفردات طب :** داروهای ساده و بی آمیغ .

مفردخ (mofardax) ا . ع .مرد ستبر نازك و نرم اندام خوش عیش .

مفردس (mofardas)ص . ع . **صدر مفردس :** سینهٔ فراخ .

مفردسوار (mofrad-savâr)ص. پ . کسیکه تنها و یکه سوار میشود .

مفرده (mofrade) ا پ .مأخوذ از تازی ـ باصطلاح اهل دفتر:جمع راگویند زیرا که قرینه ندارد .

مفرده (mofrade) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مفرد و ساده و بی‌آمیغ .

مفردون (mofarreduna)ع. ج . مفرد .

مفرس (mafras) ا . ع . نوعی‌از زیب و زینت که از سقف عمارت آویزان کنند .

مفرس (mofarras) ص . ع. پسند شدهٔ در زبان فارسی .

مفرسخ (mofarsax)، **مفرسخة** (mofârsaxat)ص. ع . فراخ. **وسراویل مفرسخة :** ازارهای فراخ .

مفرسن (mofarsan) ص . ع . **مفرسن الوجه :** بسیار گوشت روی .

مفرش (mafrac) ا . ع . چیز گستردنی . ج : مفارش .

مفرش (mafrac) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آنچه در آن جامهٔ خواب و بسترو رخت و فرش و جز آن نهند و جامه‌دان .

مفرش (mefrac) ا . ع . چیزی مانند شاذکونه .

مفرش (mofarrac) ص . ع . بستر گسترده شده . و **جمل مفرش :**شتر بی کوهان .

مفرش (mofarrec) ا - ص . ع. آنکه فرش میگستراند.و آنکه سنك‌فرش‌میکند خانه را . و کشت برگ گسترده برزمین .

مفرشة (mefracat) ا . ع . شاذ کونهٔ مانندی خرد تر از مفرش که براحتی گسترند و برآن نشینند .

مفرشة (mofrecat)، (mofarrecat) ص . ع . **شجة مفرشة :** شکستگی سر که استخوان کفته گردد بی آنکه ریز ریز شود .و کذلك **شجة مفرشة .**

مفرص (mefras) ا . ع . گازی که بدان زر و سیم و آهن وجزآن برند .

مفرض (mefraz) ا . ع . آهنی که بدان رخنه کنند و برند .

مفرضخ (mofarzax) ص . ع . **رجل مفرضخ :** مرد سست و ناتوان .

مفرط (mofrat)ص . ع. فراموش کرده و ترك شده وگذاشته شده . و ازپیش فرستاده شده. و شتابی شده. ج : مفرطون . قوله تعالی :**وانهم مفرطون** ای منسیون متر کون فی‌النارا و مقدمون معجلون الیها . و **غدیر مفرط :** حوض پراز آب .

مفرط (mofret) ص . ع . آنکه ازحدمیگذراند.و آنکه‌سبقت‌ومبادرت مینماید. و از حد گذشته .

مفرط (mofret)ص . پ. مأخوذ از تازی ـ از حد گذشته و بسیار و فراوان .

مفرطح (mofartah) ص . ع . **راس مفرطح :** سرپهناور .

مفرطمة (mofartamat)ص. ع. **خفاف مفرطمة :** موز های پوزه دار .

مفرطون(mofratuna) ع . ج . مفرط.

مفرع (mefra') ا . ع . کسیکه باز دارد قوم را از شورش و اصلاح کند میان آنها . ج . مفارع .

مفرع (mofra')ص . ع. **رجل مفرع الکتف :** مرد پهن کتف .

مفرع (mofre') ا. ع .فرودآینده از کوه . و **لقیت فلاناً فارعاً مفرعاً:** یکی از مادونفر از کوه بالا میرفتیم و دیگری فرود میآمد .

مفرع (mofarra') ص . ع .

رجل مفرع الکتف : مرد پهن کتف .

مفرغ (mofarraq)ص . ع . تهی و خالی .

مفرغ (mofarreq)ص . ع . آنکه آب میریزد . و آنکه‌خنور را تهی میکند .

مفرغة (mofraqat) ص . ع . **حلقة مفرغة:** حلقه ریخته که پیوند وی‌پیدا نباشد .

مفرق (mafraq) و (mafreq) ا . ع . محل جدا کردگی مویها از هم وفرق سر. وسردوراهه‌که دوراه‌ازهم‌جدا میگردند . ج : مفارق .

مفرق (mofreq) ص . ع . مرد کم گوشت. و مردفربه . و **ناقة مفرق** : ماده شتر بچه مرده .

مفرق (mofarraq) ص . ع . پراکنده .

مفرق (mofarreq) ص . ع . آنکه جدا میکند و پراکنده مینماید.و آنکه‌میترساند.

مفرق (mofarreq) ا . ع .**مفرق النعم :** جانوری مانند گربه و گنده بوی و آنرا مفرق النعم بدانجهة گویند که چون تیز دهدشتران بگریزند و آنرا ظربان‌نیز گویند . ر . ظربان .

مفرقة (mafreqat) ا . ع . جاییکه دو راه از هم جدا میشوند و سردوراهه .

مفرقم (mofarqam) ا . ع .دیر پیر شونده. و بدخوراك وبدغذا .

مفرك (mofarrak) ص . ع . **رجل مفرك :** مردی که‌زنان‌وی رادشمن دارند .

مفركة (mofarrakat) ص . ع . **امراة مفركة:** زنی‌که‌مردان وی رادشمن دارند.

مفركح (mofarkah) ا . ع .آنکه دوطرف سرینش مرتفع‌ودبروی‌برآمده باشد .

مفروج(mafruj)ص . ع .شکافته و چاك زده و شكسته .

مفروح‌به(mafruhon-beh)ص. ع .شادمانی آورده شدة باو. یق :**مایسرنی بهذا الامر مفروح به .**

مفروز (mafruz)ص . ع.پراکنده وجدا کرده و دور کرده. و زمینی که حاصل میدهد . و **ثوب مفروز :** جامه حاشیه‌دار و جامهٔ دوخته .

مفروش (mafruc) ص.ع. گسترده شده .

مفروش (mafruc) ا‌ـ ص. ع. ماخوذ از تازی ـ بساط و گلیم و فرش وهر جای فرش شده .

مفروض (mafruz)ص .ع.واجب و فریضه کرده و فرمودهٔ خدایتعالی. و‌ـوفار کرده‌و رخنه کرده از هرچیزی و بریده بریده کرده . قوله تعالی : **لاتخذن‌من‌عبادك نصیباً مفروضاً** ای‌مقتطعاً محدوداً .

مفروضات (mafruzât) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ اوامر خداوندی .

مفروغ (mafruq) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ فارغ شده و خلاص شده . و **مفروغ شدن حساب** : فارغ شدن‌از حساب‌و پرداختن حساب‌و تمام کردن حساب. و**مفروغ کردن‌حساب**:پرداختن‌حساب.

مفروق (mafruq)ص . ع.پراکندهٔ از هر چیزی و جدا کرده .

مفروك (mafruk) ا‌ـ ص . ع. مالیده و پر رنك وسیررنك. و شتر شكافته و بریده دوش. و شتری که‌عصب‌درون لب‌پایین وی کفته باشد .

مفروكة (mafrukat) ص . ع. **قملة مفروكة :** شپش مالیده .

مفره(mofreh)و**مفرهة**(mofrehat) و (mofarrehat)ص . ع. **ناقةمفره:** ماده شتر بچهٔ زیرك آورده . و كذلك **ناقة مفرهة** و **ناقة مفرهة** .

مفری (mofri) ص . ع . آنکه اصلاح چیزی را کند و آنکه اصلاح کردن فرماید .

مفری (mofarrâ)ص . ع .جامه‌ای که درزیر آن پوستین دوزند .

مفزع (mafza') ا . ع. ملجأ و پناه جای. مذکر ومونث وواحد و تثنیه وجمع در آن یکسان است .

مفزع (mofza') ص . ع. ترسیده شده و هراسناك و بیمناك و ترسو .

مفزع (mofze') ص . ع . آنكه میترساند .

مفزع (mofazza') ا . ع . شجاع و دلیر. وجبان و ترسو .

مفزعة (mafza'at) ا . ع. ملجأ و پناه جای . مذکر و مونث و واحد و تثنیه و جمع‌در آن یکسان است. ونیزآنچه ازوی‌ترسند و آنچه از جهة وی ترسند .

مفزور(mafzur) ص . ع .**رجل مفزور :** مردکوز پشت و یا کوزـینه .

مفسا (mafsâ)ا . ع . لون.المثل: **ما اقرب‌محساه من‌مفساه**ای فمه من استه .

مفسد (mofsed) ص . ع . تباه کننده و فساد کننده .

مفسد (mofsed) ا‌ـ ص . ع . مأخوذ از تازی ـ فتنه‌ساز و فتنه‌انگیز و مضر و ضررسان ومخرب‌و تباه کننده وفاسد کننده و ضایع کننده. و اهل‌فساد و زیان و گناهكار و مجرم و مرد فتنه جو و بدخواه و جلیزو جلیز .

مفسدات (mafsadât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مفسده‌ها و تباهیها .

مفسدانه (mofsedâne) م ـ ف . پ . ماخوذ از تازی ـ بطورفساد و بطور فتنه انگیزی .

مفسدة (mafsadat) ا. ع. بدی و تباهی خلاف مصلحة . ج : مفاسد .

مفسده (mafsade) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ بدی‌و تباهی و زیان وفساد و هرچیز زیان‌آور .

مفسده (mofsede) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ مفسد ومضرومخرب .

مفسدی (mofsedi) ا.پ.مأخوذ از تازی ـ فساد و فتنه‌انگیزی و زیان آوری .

مفسدین (mofsedin) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مردمان مفسد و اهل فساد .

مفسر (mofassar) ص . ع . بیان کرده شده وتفسیروتاویل شده .

مفسر (mofasser) ص. ع. تفسیر کننده و شرح نماینده و تاویل کننده .

مفسر (mofasser) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ شرح کننده و تفسیر کننده و بیان کننده .

مفسرین (mofasserin) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ مردمان مفسر و اهل تفسیر .

مفسلة (mofasselat) ا . ع . زنی که چون شوی خواهد باوی بغل خوابی کند بهانهٔ حیض او را از خود دور کند و گردن کشی نماید .

مفسوء ('mafsu) ا . ع. مردبرآمده سینه و درآمده‌پشت.و مرد برآمده‌سینه وبیرون آمده‌ناف. و آنکه چون راه رود گویی سرین وی‌دردناکست .

مفسوخ (mafsux) ص . ع.شکسته و جدا کرده .

مفسوخیة (mafsuxiyyat) ا. ع. شکست و بطلان .

مفسود (mafsud) ص . ع . تباه شده و فاسد شده .

مفسول (mafsul) ا ـ ص . ع . مرد فرومایهٔ ناکس و رذل .

مفش (mofecc) ص . ع . آروغ آورنده .

مفشغ (mefcaq) ا . ع . کسیکه بکراهت باصاحب خودمواجهه نماید. و کسیکه لگام اسب رابکشد و برآن قهر کند .

مفشغ (mofceq) ص . ع . رجل **مفشغ :** مرد کم‌خیر .

مفشل (mefcal) ا . ع . پردهٔ‌هودج. و کسیکه از غیر قوم خود زن گیرد تا فرزند لاغر نیاورد .

مفشی (mofacci) ص. ع. کاسر الریح .

مفشیات (mofacciyât) ا . ع . داروهای کاسرالریاح .

مفصح (mofseh) ص . ع. هرچیز واضح‌و آشکار . **ویوم مفصح:** روزبی‌ابر و بی‌سرما.

مفصد (mefsad) ا . ع . نشتر که بدان فصد کنند .

مفصل (mafsal) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پیوند گاه و پیوند گاه اندام . و **مفصل گردن :** بستوق .

مفصل (mafsel) ا . ع . بنداندام و هرجای پیوستگی‌دو استخوان. وفاصلهٔ میان دو کره و درپشتهٔ سنگریزه‌ناک . ج : مفاصل. **ویاتیك بالامرمن مفصله** ای منتهاه.

مفصل (mefsal) ا . ع . زبان .

مفصل (mofassal) ا ـ ص . ع . متمایز وازهم جدا شده. و بفاصله قرارداده. و فصل فصل ساخته. و **عقد مفصل :** رشته مروارید که درمیان مرواریدها شبه در کشیده باشند و نیز **مفصل** : آخر هرآیه از قران مجید. ج : فواصل . **والمفصل القرآن :** از حجرات تا آخر قرآن و یا از الجاثیة ویااز القتال و یاازق و یااز الصافات ویا از الصف و یا از تبارك و یا از انا فتحنا و یا از سبح اسم ربك الاعلی و یا از الضحی تا آخر قرآن و از جهة بسیاری فصول مفصل نامیده‌اند .

مفصل (mofassal) م ـ ف . پ . مأخوذ از تازی ـ بطورتفصیل و مشروح و با بیان طولانی و بادقت .

مفصل (mofassel) ص . ع. آنکه بیان میکند و جدا مینماید و فصل فصل میسازد و جزء جزء مینماید .

مفصلاً (mofassalan) م ـ ف . پ . مأخوذ از تازی ـ با تفصیل و مشروحاً و با دقت و بابیان طولانی .

مفصلی (mofassali) ص . پ . ماخوذ ازتازی ـ منسوب و متعلق بمفصل .

مفصوخ (mafsux) ص. ع.فریب خوردهٔ در خرید و فروخت .

مفصود (mafsud) ص. ع .رگرده ر فصد شده .

مفصول (mafsul) ص . ع. جدا کرده و جدا شده .

مفصوم (mafsum) ص . ع . شکسته شدهٔبدون جدایی. و خانه وخیمهٔویران شده .

مفضاة (mofzât) ص. ع. امراة **مفضاة:** زنی که پیش و پس آن یکی گردیده باشد .

مفضاج (mefzâj) ا . ع . ستبر فربه نرم اندام .

مفضاض (mefzâz) ا. ع. کلوخ کوب .

مفضال (mefzâl) ص . ع . **رجل مفضال :** مرد بسیار فضل .

مفضال (mefzâl) و **مفضالة** (mefzâlat) ص. ع .صاحب فضل‌وجواد وجوانمرد.یق : **رجل‌مفضال‌علی‌قومه** اذا کان سمحاً ذافضل . و کذلك **امراة مفضالة علی قومها.**

مفضة (mefazzat) ا. ع. کلوخ کوب .

مفضحة (mafzahat) ا . ع . فضیحت ورسوایی و بی‌آبرویی وبدنامی . ج : مفاضح .

مفضخة(mefzaxat) ا. ع. سنگی که بدان غورهٔ خرماشکنند. و دول فراخ .

مفضض (mofazzaz) ص . ع . **لجام مفضض :** لگام مرصع‌بنقره .

مفضض (mofazzaz) ص . پ . مأخوذ از تازی - سیم اندود و نقره گرن .

مفضغ (mefzaq) ا . ع . کسیکه بتکلف فصاحت کند و غلط گوید که گویی سخن را میشکند .

مفضل (mefzal)ص . ع. **رجل مفضل :** مرد بسیار فضل .

مفضل (mefzal) ا . ع . جامهٔ باد روزه که وقت کار و خدمت پوشند . ج: مفاضل .

مفضل (mofzel) ص . ع .آنکه چیزی را افزون میآورد و یا باقی میگذارد از چیزی .

مفضل (mofazzal) ص . ع . تفضیل داده‌شده وافزون کرده شده . **ورجل مفضل :** مرد بسیار فضل .

مفضلة(mefzalat) ا . ع . جامهٔ باد روزه‌ای که‌زنان‌وقت کار وخدمت پوشند.

مفضوخ(mafzux) و**مفضوخة** (mafzuxat) ص . ع. شکسته. وچشم کور کرده. و آب یکدفعه ریخته .

مفضوض (mafzuz) ص . ع . اشك فراوان ریخته .

مفضول (mafzul)ص. ع.مغلوب. و مفتوح .

مفطح (mofattah) ص . ع . **راس مفطح :** سر پهن .

مفطر (mofter) ص . ع . افطار کننده و روزه گشاینده . ج: مفاطیر .

مفطوح (maftuh) ص . ع . **راس مفطوح :** سرپهن .

مفطوم (maftum) و**مفطومة** (maftumat)ص . ع . از شیر باز کرده شده .

مفظع (mofze') ص . ع . **امر مفظع :** کار سخت زشت و از حد گذشتهٔ در زشتی .

مفعاة (maf'ât)ص . ع . **ارض مفعاة :** زمین افعی ناك .

مفعاة (mofa''ât)ا. ع . داغ بشکل افعی .

مفعاة (mofa''ât) ص. ع. **ناقة مفعاة :** ماده شتر بشکل افعی داغ کرده .

مفعول (maf'ul) ص . ع . کرده شده . ج: مفعولون‌و مفاعیل. و**مفعول به :** کرده شدهٔ باو .

مفعول (maf'ul) ا . پ. مأخوذ از تازی - هرچیز ساخته شده و کرده شده . و نموده شده . و عمل شده . و کسیکه درد بروی دخول شده باشد . ج : مفعولان .

مفعولان (maf'ulân) پ . ج . مفعول .

مفعولون (maf'uluna) ع . ج. مفعول .

مفعولی(maf'uli)ا . ب.مأخوذ از تازی - کرده شدگی .

مفعولیت (maf'uliyyat)ا . ب. مأخوذاز تازی- حالت شخصی که مفعول‌شده باشد. و تحمل و بردباری .

مفغرة (mafqarat) ا . ع . زمین فراخ. و گوی‌در کوه که‌خردتراز کهف باشد.

مفغم (mofqam) ص . ع . آزمند .

مفقاس (mefqâs) ا . ع . چوب سر کج در دام شکاری که برمرغ بر گردد .

مفقاص(mefqâs)ا . ع .برآمدگی برسر گرز آهنین شبیه بانار که بدان هرچیزی را میشکنند .

مفقر (mofqar)ص . ع درویش .

مفقر (mofqer)ص . ع . توانا. و اسب کرهٔ نزدیك بسواری رسیده. و **انه لمفقر لهذاالامر:** او ضابط این کار و بجای آرنده این کارست .

مفقر (mofaqqar)ص . ع .**رجل مفقر :** مردی که بسنده باشد هر کاری را که بوی فرمایند . و **سیف مفقر :**شمشیری که برپشت وی خراشهای پست وهموارپود . و نیز شمشیر درشت .

مفقرة(mafqarat)ا. ع. درویشی.

مفقع (mofqe') ص . ع . **فقر مفقع :** درویشی‌ونیازمندی بسیار که‌چسباننده برزمین باشد .

مفقع (mofaqqa') ا . ع . موزه نوکدار .

مفقعة (mofaqqe'at) ا . ع . مرغی سیاه که بن دنب وی سپید باشد .

مفقلة (meqqalat) ا . ع. ابزاری

که بدان غله کوفته را بر باد دهند تا کاه‌ازدانه جدا گردد .

مفقود (mafqud) ص . ع . گم کرده شده . و **مات فلان غیر مفقود** : مرد فلان و باك ندارند از مردن آن .

مفقود (mafqud) ص . پ . مأخوذاز تازی۔ گم و گمشده‌و ناپدیدوغایب. و محروم و بی‌نصیب و معدوم .

مفقور (mafqur) ا . ع . کسیکه گرفتار شکستگی استخوان پشت‌باشد. و آنکه گرفتار بیماری پشت بود .

مفقور (mafqur) ص . ع . **بعیر مفقور** : شتر بینی بریده جهة رام گشتن .

مفقوصة (mafqusat) ص . ع . **بیضة مفقوصة** : تخم شکسته .

مفقئة (mofaqqe'at) ا . ع . سیلی که بشکافد زمین را .

مفکر (mofker) و (mofakker) ص . ع . آنکه اندیشه مینماید .

مفکك (mofakkak) ص . ع . گشاده شده و باز شده .

مفکوك (mafkuk) ص . ع . رها شده . و باز شده . و آزاد شده . ومعاف شده . وگشاد شده . و بسته نشدهٔ از تشدید.

مفکول (mafkul) ص . ع . لرزه زده و گرفتار لرزه .

مفکه (mofkeh) و**مفکهة** (mofkehat) ص . ع . **ناقة مفکه** : ماده شتری که شیرش دفزك و ستبر باشد . و کذلك **ناقة مفکهة** .

مفلاق (meflâq) ص . ع . **رجل مفلاق** : مرد کم مایه و کمینه ناکس .

مفلج (mofallaj) ص . ع . **امر مفلج** : کار نا استوار . و **رجل مفلج**: مرد گشاده دندان پیشین .

مفلح (mofleh) ص . ع . رستگار و پیروزمند .

مفلح (mofleh) ص . ع . از اعلام است .

مفلحان (moflehân) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ رستگاران ج . مفلح . و دهانی و دهقان و کشاورز .

مفلحان (moflehân) ا . پ . نام رودخانه ای .

مفلس(mofles) ص . ع . کسیکه بجای درم دارای پشیز و فلوس‌باشد. وکسیکه فلس و پشیزی نداشته‌باشد .

مفلس (mofles) ا ـ ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ درویش و تنگدست وبیچیز و بینوا و فرومایه و هشنگ .

مفلس (mofallas) ص . ع . **سمك مفلس** : ماهی که در پوست وی چیزی شبیه بفلوس باشد .

مفلسان (moflesân) ا . پ . ج . مفلس .

مفلسستان (moflesestân) ا.پ. جایکه درآن مردمان‌بینوا زندگی میکنند وخانه درویشان .

مفلسی (moflesi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ بینوایی و بیچیزی و تنگدستی و فرومایگی .

مفلطح (mofaltah) ص . ع . **راس مفلطح** : سرپهن .

مفلعة (mofalla'at) ص . ع . **مزادة مفلعة** : توشه دان از چند پارچه چرم دوخته .

مفلفل (mofalfal) ص . ع . **ادیم مفلفل** : پوست نیك پیراسته . و **ثوب مفلفل** : جامه منقش بشکل دانه های فلفل . و **شراب مفلفل** : شراب زبان گز . و **شعر مفلفل** : موی سخت مرغول . و **لحم مفلفل** : گوشت با توابل .

مفلق (mofleq) ص . ع . **شاعر مفلق** : شاعری که سخن شگفت و عجیب آورد.

مفلق (mofleq) ا . پ . تخلص میرزا محمد علی طهرانی ملقب بفخرالادبا از اجله ادبا و شعرای معاصر با فتحعلیشاه قاجار که‌تااوایل سلطنت‌شاهنشاه شهیدسعیدناصرالدین شاه قاجار زنده بود .

مفلق (mofallaq) ا . ع . شفتالوی خشك کردهٔدانه بیرون آورده .

مفلقة(maflaqat) و (mofalaqat) ا . ع . هرچیز عجیب و غریب بدفال‌مشئوم. و بلا و سختی .

مفلك(mofallek) ص . ع. دختر گرد پستان .

مفلل (mofallal) ص . ع . **نصل مفلل** : پیکان شکسته رخنه‌دار .

مفلوج (mafluj) ص . ع . فالج زده و گرفتار فالج . ج : مفالیج.

مفلوذ (mafluz) ص . ع. **سیف مفلوذ** : شمشیر از پولاد .

مفلوس (maflus) ص . ع . تابان مانند فلس ماهی .

مفلوق (mafluq) ص . ع. شتری که در بنا گوش آن داغ فلقة کرده باشند .

مفلوك (mafluk) ص . ع . دختر برآمده پستان .

مفلوك (mafluk) ا ـ ص . پ. مأخوذازتازی ـ فلك‌زده‌و گرفتارفقر وپریشانی و بدبخت .

مفلول (maflul) ص . ع . **سیف مفلول** : شمشیر بارخنه .

مفلهد (mofalhad) ا . ع . کودك

کرد اندام خوب روی فربهو نزدیک برسیدگی رسیده .

مفلی (molli) و **مفلیة** (mofliyat) ص.ع. **فرس مفل :** ماده اسب با بچه از شیرباز کرده . و کذلك **فرس مفلیة .**

مفن (mefann) ص.ع. **رجل مفن :** مردی که شگفتها آورد .

مفناة (mafnât) ص.ع. **ارض مفناة :** زمینی که جهة فرود آیندگان موافق و شایسته باشد .

مفناق (mefnâq) ص.ع. **جاریة مفناق :** دختر نازپروردهٔ نازك اندام .

مفنة (mefannat) ص.ع. **امراة مفنة :** زنی که شگفتیها آورد .

مفنخ (mefnax) ا.ع. آنکه دشمنهای خود را ذلیل و خوار نماید و بسیار شکند سر آنها را .

مفند (mofned) ص.ع. تباه خرد. و تباه رای از پیری. ولایقول: **عجوز مفند** زیرا عجوز در اصل رای و عقل ندارد .

مفند (mofanned) ص.ع. ملامت و سرزنش کننده .

مفنشخ (mofancex) ا.ع. افتادهٔ خفته .

مفنشل (mofancel) ا.ع. پراکنده و پریشان کننده. و مرد بیباك. یق : **اتانا مفنشلاً لحیته .**

مفنشأ (mofance'an) ا.ع. جاء **مفنشأ لحیته:** بیباکانه و تهدید کنان آمد.

مفنع (mefna') ا.ع. مرد نیکو آوازه و کسیکه ذکر او را بخوبی و نیکویی کنند .

مفننة (mofannenat) ا.ع. پیرزن بدخوی. و ماده شتری که گمان کنند عشراء است و سپس معلوم گردد که کشوف میاشد.

مفنی (mofni) ص.ع. مهلك و مخرب و مفسد و ویران کننده .

مفواة (mofavvât) ا.ع. نام شهری در مصر .

مفواة (mofavvât) ص.ع. **ارض مفواة :** زمین روناس ناك .

مفواد (mefvâd) ص.ع. **رجل متلاف مفواد :** مرد تلف کننده و فایدهٔ دهنده .

مفؤد (maf'ud) ص.ع. گوشت بریان کرده. و نان برخاکستر گرم نهاده. و بددل و آنکه بر دل وی بدرسیده باشد. و گرفتار بیماری دل .

مفودجة (mofavdajat) ص.ع. **شاة مفودجة :** گوسپندی که شاخهای آن راست باشد .

مفوض (mofavvaz) ص.ع. کار بکسی باز گذاشته شده .

مفوض (mofavvaz) م ـ ف.پ. مأخوذ از تازی ـ سپرده شده، باز گذاشته شده و تفویض شده .

مفوف (mofavvaf) ص.ع. **برد مفوف :** چادر تنك. و چادر تنگی که در آن خطهای سپید باشد .

مفوق (mofavvaq) ص.ع. هر خوردنی و نوشیدنی که اندك اندك گیرند .

مفؤود (maf'ud) ص.ع. مفؤد. ر. مفؤد .

مفوه (mofavvah) ص.ع. **ثوب مفوه :** جامه باروناس رنك کرده . و **رجل مفوه :** مرد نیك گویا. و مرد سخت آزمند بسیار خوار. و **رجل منطیق مفوه:** در مبالغه گویند یعنی مرد بسیار نیك سخن آور. و **شراب مفوه :** شراب خوشبوی آمیخته . و **منطق مفوه :** سخن روشن و گشاده .

مفوه (mofavveh) ص.ع. آنکه در شراب خوشبوی میآمیزد. و آنکه سخن بلیغ میآورد .

مفوهة (mofavvahat) ص.ع. **امراة مفوهة :** زن نیك گویا. و زن سخت آزمند پرخوار .

مفوی (mofavvâ) ص.ع. **ثوب مفوی :** جامه با روناس رنك کرده .

مفهاق (mefhâq) ص.ع. **بئر مفهاق :** چاه بسیار آب .

مفهم (mofham) و (mofahham) ص.ع. فهم کرده شده و دریافت شده .

مفهم (mofhem) و (mofahhem) ص.ع. آنکه فهم میکند و دریافت مینماید.

مفهوت (mafhut) ا.ع. مبهوت و مرد درماندهٔ سرگشته .

مفهوم (mafhum) ص.ع. دانسته و دریافت شده .

مفهوم (mafhum) ا ـ م ـ ف. پ. مأخوذ از تازی ـ مضمون و مقصود و مراد و معنی و آنچه در دل و در ضمیر باشد و مضمر. و مقدر. و معلوم و همرافته. و آنچه بفهم و ادراك در آید .

مفیء (mofi') ا.ع. مولی و آقا و صاحب و مالك. و کسیکه خراج میگیرد. و آنکه سایه میدهد .

مفیأة (malya'at) و (malyo'at) ا.ع. جاییکه سایهٔ آفتاب رسد .

مفیاد (mefyâd) ص.ع. آنکه بسیار خرج میکند و فایده میدهد. ر. مفواد.

مفید (mofid) ص.ع. فایده دهنده .

مفید (mofid) ص.ع. مأخوذ از تازی ـ سودمند و بافایده و نافع. و کسیکه مال حاصل میکند و در جوانمردی خرج میکند .

مفیص (mafis)ا ع . جای گریز. و جای بازگشت . یق : **ما عنه محیص ولامفیص** .

مفیض (mofiz) ص . ع . آنکه اشك میریزد. وآنکه آب برخود میریزد، وآنکه عطا میکند .

مفیق (mofiq) ص . ع . **شاعر مفیق** : شاعری که سخن عجیب میآورد .

مفیق (mofiq) و **مفیقة** (mofiqat) ص . ع . ماده شتر گرد آورندهٔ شیر درمیان دودوشیدن . ج: مفاویق.

مفیوءة (mafyu'at) ص . ع . سایه‌دار. و درختستان سایه‌دار. وجاییکه بر آن شعاع آفتاب رسد .

مفیولاء (mafyulâ') ا . ع. پیل بچگان .

مق (maqq) م . ع . **مققت الطلعة مقاً** (از باب نصر) : شکاف‌دادم خوشهٔ خرمابن را تا گشن دهم آنرا .

مقاء (maqqâ,) ص . ع . **فخذ مقاء** : ران بی‌گوشت . و **ارض مقاء:** زمین دور .

مقأب (meq'ab) ص . ع . پر . و **رجل مقأب** : مردی که بسیار آب خورد .

مقابح (maqâbeh) ع . ج . مقبحة . و . ج . قبح . ضد محاسن .

مقابحة (moqâbahat) م .ع. باهم دشنام دادن .

مقابر (maqâber) ع . ج .مقبرة (maqbarat) و (maqberat) و (maqborat) و (meqbarat) .

مقابر (maqâber) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ گورستان .

مقابل (moqâbal) ص . ع . **رجل مقابل** : مرد گرامی از جانب مادر و پدر .

مقابل (moqâbel) ص . ع . روبا روی. و کتاب با کتاب دیگر راست کرده .

مقابل (moqâbel)ص. م. ف . پ . مأخوذ از تازی ـ روبارو و مواجه. و ضد و مخالف. و برابر و مساوی . ودوبرابر. و **مقابل شدن:** روبا روی شدن . و دوچار شدن .وبهم رسیدن . ومواجه شدن . و ناگهان بهم رسیدن . و برابر و مساوی شدن . و دوبرابر شدن .

مقابلة (moqâbalat) ص . ع . **شاة مقابلة:** گوسپند پارهٔ از گوش بریدهٔ از پیش آونگان گذاشته ، ضد مدابرة .

مقابلة (moqâbalat) م . ع . **قابله مقابلة** : روبا روی آن شد ومواجه گردید . و **قابل الکتاب** : آن کتاب را با کتاب دیگر راست کرد . و **قابل النعل** : دوال ساخت برای نعل و قبال بربست بر نعل.

مقابلة (moqâbalatan)م. ف. پ. مأخوذ از تازی ـ در پیش روی آن و در حضور آن .

مقابله (moqâbale) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ روباروئی و مواجهه ومقایسه و برهش و مخالفت و ضدیت و معاوضه و مبادله وتساوی و برابری. وراست کردگی کتاب‌را با کتاب‌دیگر. وتضاعف و دوتاشدگی. و **مقابله‌کردن** : برابر کردن و مواجهه نمودن و روباروی شدن و روباروی ایستادن و مخالفت نمودن .

مقابلی (moqâbeli) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ ایستادگی و برابری وروباروئی .

مقابیح (maqâbih)ع. ج مقبوحة.

مقاتة (maqâtat) م . ع . **مقت مقتاً و مقاتة** . ر. مقت .

مقاتعة (maqâta'at) م . ع . با همدیگر کارزار کردن .

مقاتل (maqâtel) ع . ج .مقتل.

مقاتل (moqâtel)ا . ع . از اعلام است .

مقاتل (moqâtal) ص . ع. باهم کارزار کرده شده.

مقاتل (moqâtel) ص . ع. باهم کار زار کننده .

مقاتل (moqâtel) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ جنگجو و سپاهی و مبارز و خونریز .

مقاتلة (moqâtatat) م . ع . **قاتل مقاتله وقتالاً وقیتالاً** . ر. قتال .

مقاتلة (moqâtelat)ا . ع. کشش. و کشتار کنندگان وکارزار کنندگان .

مقاتله (moqâtale) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جنك وپیکار ونبرد وجدال و خونریزی و کشتار.

مقاتوة (maqâtevat) و **مقاتیة** (maqâteyat) ع . ج . مقتوی .

مقاثب (maqâseb)ا ع . بخششها و عطاها .

مقاحلة (moqâhalat) م . ع . برچفسیدن و لازم گرفتن چیزی را .

مقاحم (maqâhem) ا . ع . جای بیمناك و خطرناك .

مقاحید (maqâhid) ع . ج . مقحاد .

مقاد (maqâd) م . ع . **قادقوداً ومقاداً** . ر . قود .

مقاد (maqâd) ا . ع . اسم‌مکان از **قاد قوداً** :محل کشیدن اسب و جزآن. و **مقاد المهر** :یعنی از طرف راست .یق: **جعلته مقاد المهر** .

مقاد (maqâd) ا . ع. نام کوهی .

مقاداة (moqâdât) م. ع. برابری کردن . و معارضه نمودن . و قولهم : **لایقادیه احد** : یعنی برابری نمیکند بااو کسی .

مقادة (moqâdat) ا. ع . قیاد ومهار و لگام . و **اعطاك مقادته**: یعنی مهار او را بتودادم و فرمان برو منقادتوشد .

مقادرة (moqâdarat) ص. ع . **دارمقادرة** : خانه تنگ و ضیق .

مقادرة (moqâdarat) م. ع . **قادرته مقادرة**: مقایسه کردم آنرا واندازه کردم آنرا بر آن. و کردم مانند کار آن .

مقادسة (maqâdesat) ا. ع . اهالی بیت‌المقدس . ج . مقدسی .

مقادم (maqâdem) ا. ع . پیشگاهها .

مقادیر (maqâdir) ع. ج . مقدار .

مقادیر (maqâdir) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ مقدارها واندازه‌هاو پیمانه‌ها و رتبه‌ها .

مقادیرشناس (maqâdir-cenâs) ص. پ . آنکه رتبه و درجه مردمان را می شناسد .

مقادیم (maqâdim) ع. ج. مقدم (moqdem) و (moqaddam) ومقدام . و قولهم :**ضرب فرکب مقادیمه** ای وقع علی وجهه .

مقاذاة(moqâzâ't)م.ع .**قاذیته مقاذاة** : پاداش دادم آنرا .

مقاذحة (moqâzahat) م. ع . دشنام دادن بیکدیگر .

مقاذعة (moqâza'at) م. ع . بیکدیگر فحش گفتن و دشنام دادن .

مقار (maqârr) ع. ج . مقر .

مقارأة (moqâra'at) م. ع . سبق گفتن و درس کتاب کردن و باهم مذاکره نمودن . قراء مثله .

مقارب(maqâreb) ع. ج. مقرب . (maqrab) ومقربة. و. ج. مقرب(moqreb).

مقارب (moqârab) ص. ع . **متاع مقارب** : کالای میانه نه خوب ونه بد.

مقارب (moqâreb) ص. ع . نزدیك .وهرچیز میانهٔ درخوبی و بدی وهرچیز ارزان .وآنکه میانه‌روی میکند در کارها . **وثوب مقارب** ای غیرجید (ولایق مقارب بالفتح). و **دین مقارب** ای متوسط .

مقاربة (moqârabat) م. ع . **قارب الامر والخطب مقاربة و قراباً**: نزدیك شد بآن کار. و **قارب المراة**: بلند کرد پای آنزن را جهة جماع . و **قارب فلاناً** : سخن نرم و شیرین گفت بافلان . و **قارب فی الامر** : میانه‌روی کرد در آن کار . و **قاربته فی البیع** : آهنگ او کردم جهة خریدن . و **قاربت الدلو** : نزدیك بپری رسید آن دول .

مقاربت (moqârabat) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ نزدیکی با زن و مجامعت و گایان و گایه و نیرنش وچالش وسکند و گان.

مقارة (moqârrat) م. ع . **قارة مقارة** : آرام گرفت با او و قرار گرفت و آرمید و ساکن شد بااو . و **قاروا الصلوة**: حاضر شوید نماز را .

مقارحة (moqârahat) م. ع . **قارحه مقارحة وقراحاً**: روباروی شد با او و مقابله نمود آنرا .

مقارحة (moqârahat) ا. ع . **لقیته مقارحة** :روباروی شدم بااو ودوچار آن گشتم .

مقارض (maqârez) ا. ع. زمین تنگ کاشته. و خنورهای می. و سبوهای بزرگ. و جاهاییکه در آن از کمی آب آبکش در چاه فروشود . ج . مقرض .

مقارضة (moqârazat) م. ع. **قارضه مقارضة وقراضاً**: پاداش داد آنرا. وتجارت کرد ازمال آن باینکه موافق شرطی که باصاحب مال کرده است سود تجارت ما بین آنها توزیع شود .

مقارع (maqâre') ع. ج. مقرعة.

مقارع (moqâre') ا ـ ص. ع. غالب. و مغلوب . ومهتر. وخصم وحریف .

مقارعات (moqâra'ât) ا. ع. ضربه‌ها و تپانچه‌ها و کوفتگیها .

مقارعة (moqâra'at) م. ع . باهمدیگر قرعه انداختن. وگرفتن ماده‌شتر ـ رکش و خوابانیدن آنرا برای گشن تا گشنی کند. و واکوفتن دلیران همدیگر را .

مقارف (maqâref) ع. ج . مقرف .

مقارفة (moqârafat) م. ع . **قارفه مقارفة وقرافاً** : نزدیك شد با او و آمیخت با آن. و **قارف الخطیئة** : آمیزش کرد گناه را . و **قارف الرجل المراة** : گایید آن مرد زن را .

مقارن (moqâren) ص. ع . با هم رفیق و یار شده و پیوسته شده .

مقارن (moqâren) ص ـ م ـ ف. پ . مأخوذ ازتازی ـ باهم قرین ویارو پیوسته و مرتبط و همدم و صاحب و مأنوس وهم ساز و نزدیك .

مقارنة (moqâranat) م. ع . **قارنه مقارنة و قراناً** : یار و رفیق و صاحب او شد . و نیز **مقارنة وقران** : جمع کردن دو خرما رادرخوردن . ویار کردن دوچیزرا باهم.

مقارنه (maqârane) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ اتصال و پیوستگی وارتباط و مصاحبت وهمدمی. و نزدیکی و اجتماع دو کوکب دریك برج .

مقاری (maqâri) ع . ج . مقراة و مقری .

مقاری (maqâri) ا . ع . دیگها. و سرتپه‌ها . ج : مقری .

مقاریء (moqâri') ا . ع . سبق گوینده یك روز در میان .

مقاریب (maqârib) ع . ج . مقرب و . ج : مقربة .

مقاریح (maqârih) ا . ع . اسبهای پنجساله. و ستوران تمام‌دندان . ج : مقرح .

مقاریض (maqâriz) ع . ج . مقراض .

مقاس (maqqâs) ا . ع . شاعری که هرقسم شعر بخواهد میگوید .

مقاساة (moqâsât) م . ع . رنج چیزی کشیدن . یق . **قاساه مقاساة و قساء** .

مقاسحة (moqâsahat) م . ع . خشك کردن .

مقاسم (maqâsem) ع . ج . مقسم .

مقاسم (moqâsem) ص . ع . بخش بخش کننده .

مقاسمة (moqâsamat) م . ع . **قاسمه مقاسمة** : سوگندیاد کرد برای او. قوله تعالی : **و قاسمهما انی لکما من الناصحین. وقاسم فلان فلاناً**: هریك از فلان و فلان بهره و بخش خود را گرفتند . و **قاسمته المال**: بخش‌کردم آن مالرا با او. و نیز **مقاسمة**: کسی را سوگند دادن .

مقاسمه (moqâsame) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ سوگند خوردن. و کسی‌را چیزی بخشیدن .

مقاش (maqqâc) ا . پ . مأخوذ از منقاش تازی و بمعنی آن .

مقاص (maqâs) ا . ع . تیروشه تیر وبالار عمارت و تیر بزرك و حمالی که تیرهای دیگر را بروی آن نصب کنند .

مقاص (maqâss) ع . ج . مقص (moqess) و (meqass) .

مقاص (moqâss) ص . ع . قصاص کننده.

مقاصاة (moqâsât) م . ع .

قاصانی مقاصاة فقصوته : نبرد کرد با من در دوری و مباعدت پس غالب آمدم بر آن . و **هلم اقاصیك اینا ابعد من الشر** : بیا تا نبرد کنم ترا که کدام یك درتریم ازبدی. و نیز **مقاصاة** : از کسی دورشدن .

مقاصة (moqâssat) م . ع .

قاصه مقاصة وقصاصاً: قصاص گرفت از او در حساب وجز آن در صورتیکه بروی دینی باشد مثل دین او پس قرار میدهد این دین را مقابل آن دین . و نیز **مقاصة و قصاص** : کشنده را باز کشتن و جراحت کردن عوض جراحت را و چیزی‌بدل چیزی فرا گرفتن .

مقاصد (maqâsed) ع . ج . مقصد (maqsad) و (maqsed) .

مقاصد (maqâsed) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ اراده‌ها و مقصودها وآرزوها و آهنگها و عزیمت ها. و غدرها و حیله ها. و سعیها و جهد ها . و سعایتها . و فکرها و اندیشه‌ها . و خواهشها .

مقاصر (maqâser) ا . ع . کسیکه قصر وی در محاذات قصر دیگری باشد . یق. **هو مقاصری** : یعنی قصرا ومحاذی قصر من است .

مقاصر (maqâser) ع . ج. مقصرة. وج. مقصر (maqsar) و (maqser) .

مقاصرة (moqâsarat) م . ع .

قاصرلی مقاصرة: قصر ساخت مقابل قصر من .

مقاصیر (maqâsir) ع . ج. مقصر. (maqsar) و (maqser) و . ج . مقصرة .

مقاصیر (maqâsir) ا . ع .

مقاصیر الطرق : کرانهٔ راهها و نواحی آنها .

مقاضاة (moqâzât) م . ع .

قاضیته مقاضاة : محاکمه کردم با او. و **قاضیته علی مال** : مصالحه کردم با او برآن مال .

مقاضمة (moqâzamat) م . ع . اندك‌اندك چیزی گرفتن. وخریدن ویافروختن مقداری اندك و خرد وخرده فروشی کردن .

مقاط (meqât) ا . ع. رسن‌ورسن خردسخت تافته. و بندگهواره و مانند آن .

مقاط (maqâtt) ع . ج . مقط .

مقاطر (maqâter) ع . ج . مقطر .

مقاطرة (moqâtarat) م . ع . یك تنگ ویا یك آوند خرما را سنجیده باقی‌را برآن تخمین کردن وناسنجیده گرفتن. **واکراه مقاطرة** : کرایهٔ آمدورفت اورا داد.

مقاطع (maqâte') ا . ع. **مقاطع الاودیة** : اواخر وادیها . و **مقاطع الانهار** : گدارهای جویها . و **مقاطع القرآن** : جایهای وقف قرآن .

مقاطع (maqâte') ع . ج . مقطع .

مقاطع (moqâte') ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ قطع کننده و چیزی را باجاره گیرنده و مقاطعه کننده .

مقاطعة (moqâta'at) م . ع . **قاطعامقاطعة**: ازهمدیگر بریدند آن‌دونفر، ضد واصلا مواصلة . و **قاطع فلان فلاناً بسیفهما**: برابر کرد فلان شمشیرخود را باشمشیر فلان تا ببینند که کدام یك برنده ترست. ونیز **مقاطعة**: نبرد کردن دربریدن .

مقاطعه (moqâta'e) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ واگذار کردن انجام کاری را بکسی پس از تعیین مزد و اجرت آن . و **مقاطعه دادن** : شرط و پیمان نمودن با مزدور انجام کار را . و **مقاطعه کردن**: قبول کردن مزدور شرط و پیمان را درانجام آن کار .

مقاطل (maqâtel) ع . ج. مقطلة .

مقاطیع (maqâti') ع . ج . مقطوع .

مقاظ (maqâz) ا . ع . جایکه‌در تابستان بدانجا روند .

مقاعد (maqâ'ed) ع . ج. مقعد . و . ج : مقعدة .

مقاعد (moqâ'ad) ص . ع . نشسته باکسی . ر . مقاعدة .

مقاعد (moqâ'ed) ص . ع . نشینندهٔ باکسی . ر . مقاعدة . و حافظ و نگهبان (للواحد والجمع). و آنچه از وحش و از طیر که از پس پشت درآید .

مقاعدة (moqâ'adat) م . ع . **قاعده مقاعدة** : نشست با او . و **کل منهمامقاعدلصاحبه**(بالکسر)وصاحبه **مقاعدله**(بالفتح).

مقاعدة (moqâ'edat) ا . ع . زن. و چیزی بشکل جامه‌دان که بروی‌می‌نشینند.

و غزاره‌ای که دروی گوشت‌خشك‌ونان‌وجزآن نهند. و ریك تودهٔ گرد. و کوه‌چسبیدهٔ بزمین .

مقاعس (maqâ'es) ع . ج . مقعنس .

مقاعس (moqâ'es) ص . ع. آنکه از عهد و سوگند خود برمیگردد .

مقاعیس (maqâ'is) ع . ج . مقعنس .

مقال (maqâl) م . ع . **قال قیلاً ومقالا** . ر . قیل .

مقال (maqâl) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ گفتار و گفتگو. و **فعل و مقال**: کردار و گفتار .

مقال(maqâl) **مقالة** (maqâlat) **قال قولاً و مقالاً و مقالة** . ر . قول.

مقالة (maqâlat) ا . ع . گفتار و مبحث .

مقالة(moqâllat)م. ع . کم کردن بخشش و دهش را. و کم کم‌خرج کردن‌آب را از ترس تشنگی .

مقالت(maqâlet)ع . ج . مقلتة .

مقالد (maqâled)ع . ج. مقلد .

مقالد(maqâled) ا . ع . **ضاقت علیه مقالده**: تنك شد بروی کارهای او.

مقالعة (moqâla'at) ا . ع . **غرض المقالعة**: نشانه‌ای که‌نوآموزنخستین بدان تیر اندازد و آن نزدیکتر باشدو تیرانداز رابلند نمودن‌و دراز کردن‌دست حاجت نیفتد.

مقالم(maqâlem) ع . ج. **مقالم الرمح** : تندیهای نیزه . ج : مقلم .

مقاله (maqâle) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ گفتار و مبحث و سخن و کلام .

مقالی (maqâli) ع . ج . مقلا ومقلاة ومقلی .

مقالیت (maqâlit) ع . ج . مقلات .

مقالید (maqâlid) ع . ج . مقلاد .

مقالید (maqâlid) ا . ع . **ضاقت علیه مقالیده**: تنك گردید بروی کارهای او .

مقام (maqâm) و (moqâm) ا . ع . اقامت و جای اقامت و جای ایستادن. قال فی‌المعیار: اماالمقام‌بالفتح‌والضم فقدیکون کل‌واحد منهما بمعنی الاقامة و قد یکون بمعنی موضع‌القیام‌لانك ان‌جعلته من قام یقوم‌فمفتوح و ان‌جعلته‌من اقام یقیم فمضموم. وقوله‌تعالی: **لامقام‌لکم**(بالفتح) ای‌لاموضع‌لکم وقری. بالضم‌ای لااقامةلکم. وقوله:**حسنت مستقراً و مقاماً** ای موضعاً ، پس هریك ازمقام و مقام‌هم‌بمعنی مصدرمی‌آیند وهم‌بمعنی موضع .

مقام (maqâm) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ جای ایستادن و ایستادنگاه و موضع اقامت و جای درنك و مسکن و خانه‌ومنزل.و توقف و درنك و سکونت وبودباش. ومحل و جاه ومنزلت و لیاقت و مرتبه‌و درجه. و دربارپادشاهی. وتوقفگاه‌سپاه. ومحضرخداوندی. و باصطلاح موسیقی : پرده سرود را گویند وآن‌دوازده است:۱ راست ۲شباب وباصفاهان ۳ بوسلیك ٤ عشاق ٥ زیربزرك ٦ زیر کوچك ۷حجاز ۸ عراق ۹ زنگله ۱۰ حسینی ۱۱رهاوی ۱۲ نراز. و باصطلاح عرفا اقامت بنده در عبادت در آغاز سلوك بدرجه ای که بان‌توسل کرده است . و **صاحب مقام** : دارای بزرگواری و جاه وجلال. و دارای هنر در نواختن پردهای موسیقی. و **قائم مقام** : خلیفه و جانشین‌و وکیل ونایب. و حاکم شهر اسلامبول. ونایب صدراعظم. و **مقام به‌مقام**: جابجا و پرده بپرده و آواز بآواز . و **مقام محمود** : درجه اعلای از حسنات. و نام

مقامی که آن حضرت صلی الله علیه و آله در شب معراج بدانجا رسید. و **مقام مصلا:** جایکه ابراهیم خلیل در آنجا نماز گزارده بود. و **مقام کردن:** نشستن و قرار گرفتن و متوطن گشتن و اقامت کردن و ماندن.

مقامأة (moqâma'at), (moqâmât) م. ع. **ماقامأه المکان وغیره مقاماة:** موافقت نکرد آن جای و جز آن او را. و **مایقامینی الشیء مقاماة:** سازواری و موافقت نکرد من را آنچیز.

مقامات (maqâmât) ع. ج. مقامة.

مقامات (maqâmat) ا. ع. مکالماتی که دارای محاورات مجالس و محافل تازیان باشد مانند مقامات حریری و مقامات بدیعی.

مقامات (maqâmât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ درجات و مراتب. و **مقامات رضوان:** هشت بهشت. و **مقامات موسیقی:** پرده‌های موسیقی. و **اهل مقامات:** موسیقی‌دان و مردم صاحب قدر و مقام و درجات عالیه.

مقامة (maqâmat) ا. ع. مجلس و محل نشستن و جماعتی از مردمان. ج: مقامات.

مقامة (moqâmat) ا. ع. اقامت. و **دار المقامة:** جنت و بهشت.

مقامح (moqâmeh) ص. ع. شتری که از بیماری و یا از سرما از آب خوردن باز ایستاده باشد. بق: **بعیر مقامح و ناقة مقامح.**

مقامحة (moqâmahat) م. ع. **قامحت ابل فلان مقامحة وقماحاً:** وارد شدند شتران فلان برآب و از سرما و یا از بیماری آب نخوردند.

مقامحة (moqâmehat) ص. ع. **ابل مقامحة:** شترانی که از سرما و یا از بیماری آب نخورند و سرباز زنند از آب.

مقامر (moqâmer) ص. ع. بگرو بازنده.

مقامر (moqâmer) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ قمار کننده و قمارباز.

مقامرپیشه (moqâmer-pice) ا. پ. بای مجهول ـ قمارباز و آنکه شغل وی قمار کردن باشد.

مقامرة (moqâmarat) م. ع. بگرو چیزی باختن و نبرد کردن باهم بگرو.

مقامرخانه (moqâmer-xâne) ا. پ. قمارخانه.

مقامس (moqâmes) ص. ع. آنکه نبرد میکند با کسی درغواصی.

مقامسة (moqâmasat) م. ع. نبرد کردن با کسی در غواصی. المثل: **هو یقامس حوتاً:** دربارهٔ کسی گویند که بادانا‌تر از خود مناظره کند.

مقامع (maqâme') ع. ج. قمعة. و ج: مقمعة.

مقامق (moqâmeq) ا. ع. کسیکه سخن را از اقصای حلق گوید.

مقامی (moqâmâ) ا. ع. نام دهی دریمامه.

مقامی (maqâmi) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ منسوب بمحل و جای و مقام.

مقاناة (moqânât) م. ع. آمیختن و سازواری نمودن.

مقانب (maqâneb) ا. ع. گرگهای بسیار شکار. و ج. مقنب.

مقانع (maqâne') ع. ج. مقنع و مقنعة.

مقاواة (moqâvât) م. ع. **قاواه مقاواة:** داد و عطا کرد او را. و **قاویته:** نبرد کردم با او در زورآوری.

مقاوة (moqâvat) ا. ع. محافظت و صیانت و نگاهبانی. ر. مقو و مقوة.

مقاود (maqâved) ع. ج. مقود.

مقاوس (maqâves) ع. ج. مقوس.

مقاوس (moqâves) ا. ع. تازندهٔ اسب و رها کنندهٔ آن.

مقاوسة (moqâvasat) م. ع. مقایسة. ر. مقایسة.

مقاول (maqâvel) ع. ج. مقول.

مقاول (moqâvel) ص. ع. آنکه مشغول گفت و شنود است.

مقاولة (maqâvelat) ع. ج. مقول.

مقاولة (moqâvalat) م. ع. با کسی قول کردن و گفت و شنود نمودن.

مقاوم (moqâvem) ص. ع. حریف و خصم و آنکه بر میخیزد برخلاف دیگری. و آنکه میایستد درنزد کسی.

مقاوم (moqâvem) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مقاومت کننده.

مقاومة (moqâvamat) م. ع. **قاوم مقاومة وقواماً.** ر. قوام.

مقاومت (moqâvamat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ ایستادگی و برابری و مقابلی.

مقایسة (moqâyasat) م. ع. **قایس بین الامرین مقایسة وقیاساً:** اندازه نمود میان آن دو کار. و **قایس فلاناً:** برابری کرد بافلان در اندازه گرفتن.

مقایسه (moqâyese) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ سنجیدگی میان دو چیز و دوچیز را با هم اندازه گرفتن. و اندازهٔ میان دوچیز و قیاس.

مقایضة (moqâyazat) م. ع.

عوض دادن و مبادله نمودن و معاوضه کردن متاع و کالا را بایکدیگر.

مقایظة (moqâyazat) م . ع . **قایظ فلاناً مقایظة و قیاظاً و قیوظاً** (نادراً) تابستانه داد فلان را مانند مشاهرة.

مقائل (maqâ'el) ع . ج. مقیل.

مقایلة (moqâyalat) م . ع . عوض دادن.

مقائید (maqâ'id) ع . ج. مقید.

مقباس (meqbâs) ا . ع . پارۀ آتش و هیزمی که بآتش افروخته شده باشد.

مقبب (moqabbab) ص . ع . **بیت مقبب**: خانه قبه‌دار. و **حافر مقبب**: سمی که گودی داشته باشد و دارای جوف بود.

مقببة (moqabbabat) ص. ع. **سرة مقببة**: ناف باریك لاغر.

مقبحة (maqbahat) ا. ع . هرچیز ناپسند. ج : مقابح.

مقبر (maqbar) ا. ع . گور.

مقبر (maqbar) م . ع . **قبره قبراً و مقبراً** (ازباب نصر و ضرب) : در گور کرد آنرا.

مقبرة (maqberat) و (maqbarat) و (maqberat) و (meqbarat) ا. ع. گور و محل گور. ج : مقابر.

مقبره (maqbare) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ گور و محل گور.

مقبری (maqberiyy) و (maqbariyy) و (maqboriyy) و (meqbariyy) ص . ع . منسوب بمقبرة.

مقبری (maqboriyy) ا . ع. کسی که در گورستان مسکن میکند. و نام جمعی از محدثین.

مقبس (moqbes) ص . ع . آنکه آتش میخواهد از کسی.

مقبص (meqbas) ا . ع . راستی و درستی . یق : **اخذته علی المقبص**: یعنی راست و درست گرفتم آن را . و نیز طنابی که در جلو اسبان رهان کشیده دارند.

مقبض (maqbaz) و (maqbez) و (meqbaz) و **مقبضة** (maqbazat) و (maqbezat) و (meqbazat) ا. ع. قبضه و گرفتنگاه از شمشیر و کمان و کاردو جزآن.

مقبقب (moqabqab) ا . ع . شیر بیشه.

مقبقب (moqabqeb) ا . ع . سال آینده.

مقبل (moqbal) ص . ع . پیش آمده و روی آوردۀ بهرچیزی.

مقبل (moqbal) م . ع . **اقبل مقبلا ای اقبالاً**. مثل ادخلنی مدخل صدق.

مقبل (moqbel) ا ـ ص . ع . پیش آینده و پیش روندۀ بجانب کسی. و بزودی رسیده. و سال آینده. و ازاعلام است.

مقبل (moqbel) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ قبول کننده و روی بچیزی کننده. و صاحب اقبال و نیکبخت و سعادتمند.

مقبل (moqabbal) ا ـ ص . ع. بوسیده شده و شخص بوسیده‌شده و جای بوسیده شده. و جامۀ دربی کرده.

مقبل (moqabbel) ص . ع آنکه میوه‌سد و ماچ میکند.

مقبلة (moqbelat) ص. ع . شب آینده.

مقبو (maqbovv) و **مقبوة** (maqbovvat) ص . ع . مضموم و درهم کشیده شده.

مقبوب (maqbub) و **مقبوبة** (maqbubat) ص . ع . باریك و لاغر.

مقبوح (maqbuh) ص . ع. یکسو کرده شده. و برگشتۀ از خیر و دور از خیر. ج: مقبوحون.

مقبوح (maqbuh) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ زشت و بدشکل و ملعون.

مقبوحة (maqbuhat) ص . ع. مونث مقبوح : دور کرده شدۀ از خیر. ج : مقابیح.

مقبوحون (maqbuhuna) ع . ج. مقبوح.

مقبور (maqbur) ص. ع. در گور کرده شده. و بچیزی پیچیده شده.

مقبوض (maqbuz) ص . ع. پنجه گرفته. و مرده.

مقبوض (maqbuz) ص . پ . ماخوذ از تازی ـ گرفته و اخذ شده و قبض شده و ضبط شده و تصرف شده و مالك شده و گرفتار شده و حبس شده و بندآمده. و ترنجیده شده.

مقبول (maqbul) ا . ع . جامۀ در پی کرده.

مقبول (maqbul) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ پسند شده و پذیرفته شده. و باجابت رسیده و قبول شده. و نیك داشته شده. و پسندیده و شایسته و مطبوع. و محبوب و خوش آیند و دل پسند و خوشگل و زیبا. **مقبول عامه**: چیزی که همۀ مردم آنرا پسندند و پذیرند و هرچیز مسلم.

مقبولی (maqbuli) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ پسندیدگی و شایستگی و خوشگلی و زیبایی و مطبوعی و محبوبی.

مقبولیت (maqbuliyyat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ خوشگلی و زیبایی و پسندیدگی. و شایستگی. و **مقبولیت عامه**: مسلمیت و مطاعیت و مطبوعیت.

مقبی (maqbiyy) ص. ع . مردبسیار

یه .

مقبئن (moqba'enn) ص.ع. گرفته و ترنجیده. و غایب وسپس مانده .

مقة (meqat) م.ع. **ومق ومقاً و مقة** . ر . ومق .

مقت (maqt) م . ع. **مقته مقتاً و مقاتة** (ازباب نصر) : دشمن گرفت آنراو دشمن داشت بدشمنی سخت .

مقت (maqt) ا . ع . بغض وعداوت و دشمنی . و **نکاح المقت** : نکاح زن پدر چنانکه در جاهلیت معمول تازیان بوده . قوله تعالی **ولاتنکحوا مانکح آباؤکم من النساء الاماقد سلف انه کان فاحشة و مقتاً وساء سبیلا** .

مقتاد (moqtâd) ص . ع . رام و فرمانبردار و مطیع و منقاد .

مقتب (moqteb) ص . ع . آنکه پالان بر پشت شتر می‌نهد. و آنکه سوگندغلیظ میخورد .

مقتبة (moqtabbat) ص . ع .
یدمقتبة : دست بریده .

مقتبس (moqtabas) ص . ع . فراگرفته .

مقتبس (moqtabes) ص . ع. آنکه دریافت میکند وفرامیگیرد آتش و یاعلم را از دیگری. و آنکه‌میدهد بدیگری .

مقتبل (moqtabel) ص . ع. **رجل مقتبل الشباب** : مردی که در وی نشان پیری پیدا نگردد و جوان‌تر و تازه .

مقتت (moqattat) ص . ع . **زیت مقتت** : روغن در گل پرورده ویا بروغنهای خوش بوی دیگر آمیخته .

مقتت (moqattet) ص . ع . بدگو وسخن چین. و آنکه روغن‌را باگل میپروراند.

مقتتل (moqtatal) ص . ع . کشتة از عشق ویا از جن .

مقتتل (moqtatel) ص . ع. مشغول بقتال و جنگ .

مقتتی (moqtati) ص . ع . نوکر گیرنده و کرایه‌دار نوکر و خدمتگار .

مقتحم (moqtahem) ص . ع . آنکه بی‌اندیشه‌در کاری درمیآید. و آنکه خوار میشمرد کسی را. و ستارۀ فروشونده.

مقتدا (moqtadâ) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آنکه مردمان پیروی آن می‌نمایند و تقلید از وی میکنند و پیشوا .

مقتدح (moqtadeh) ص. ع. آنکه از آتش زنه آتش می گیرد . وآنکه‌از دیگ شوربامی آشامد . و مدبر درکارها .

مقتدر (moqtader) ص ع. قادر و توانا .

مقتدر (moqtader) ا . ع. وسط و میانۀ از هرچیزی. و پرندۀ در دیگ .ولقب جعفربن معتضد هیجدهمین خلیفه عباسی که‌پس از بیست وچهار سال و یازده ماه مدت‌خلافت در سال ۳۲۵ هجری کشته شد .

مقتدر (moqtader) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ قادر و توانا .

مقتدی (moqtadâ) ص . ع . آنکه مردمان پیروی آن کنند .

مقتدی (moqtadi) ص .ع. پیروی کننده‌واقتدا کننده . و **المقتدی بامرالله** : لقب عبدالله بن محمد بیست و هفتمین خلیفه عباسی که پس ازنوزده‌سال وهشت‌ماه خلافت در سال ۴۸۷ هجری وفات نمود .

مقتر (moqter) ص . ع . **رجل مقتر** : مردتنگ کننده‌نفقه‌بر عیال. ونیزمرد فقیر و درویش وتنگدست . ج : مقترون .

مقتر (moqter) ا . ع . پالان و زین نیکو ساخت و نیکو نشست که پشت ستور را از ریش نگاهدارد .

مقتر (moqattar) ص . ع . **کباء مقتر** : چوب بخوربخور کرده شده .

مقتر (moqatter) ص . ع . **رجل مقتر** : مردتنگ گیرندۀ نفقه بر عیال .

مقترب (moqtareb) ص . ع . نزدیک بهم شده. و عهدی که وفای‌آن نزدیک شده باشد .

مقترة (moqterat) ص. ع. زنیکه بچوب عود بخور میدهد .

مقترت (moqtaret) ا .ع . آنکه هرچه یابد بگیرد .

مقترح (moqtareh) ص. ع . آنکه بطور ابرام‌و بدون لیاقت ولزوم پرسش میکند ودرخواست‌مینماید. و آنکه بی‌اندیشه‌شعرمیگوید و میخواند. و آنکه ازنو پیدا میکندچیزی‌رابی آنکه از کسی شنیده باشد .

مقترض (moqtarez) ص . ع . وام گیرنده و وام‌دار .

مقترع (moqtare') ص. ع. کشن برگزیده شده .

مقترف (moqtaraf) ص. ع. **بعیر مقترف** : شتر از نوخریده شده .

مقترف (moqtaref) ص . ع . ورزکننده. و گناهکار و متهم .

مقترن (moqtaren) ص. ع. یار و رفیق شده. واز پی‌هم‌درآمده. و دوست و رفیق .

مقترون (moqteruna) ع . ج . مقتر .

مقتری (moqtari) ص . ع. آنکه قصد واراده میکند . و آنکه کوشش مینماید. و آنکه پیروی میکند. و آنکه ازشهری بشهری مسافرت مینماید. و آنکه میهمان رامی‌پذیرد و میزبانی میکند .

مقتسر (moqtaser) ص . ع . آنکه بستم و کراهت کار میکند .

مقتسط (moqtaset) و**مقتسم** (moqtasem) ص . ع . قسمت کننده و بهرهٔ خود گیرنده .

مقتسم (moqtasem) ص . ع . باهم سوگند خورنده . و بخش‌بخش کننده .

مقتشب (moqtaceb) ص . ع . آنکه نیك نامی و بابد نامی خود را میورزد .

مقتشر (moqtacer) ص . ع . برهنه .

مقتص (moqtess') ص . ع . آنکه برپی کسی میرود . و آنکه قصاص‌دادن‌میخواهد و آنکه درپی قصاص میشود .

مقتصد (moqtased) ص . ع . مردمتوسط که‌نه‌لاغر باشد نه‌فربه . و مردمیانه‌رو در نفقهٔ عیال که نه‌اسراف کند و‌نه‌تنگ گیرد . و مرد ریاکار و ملحد .

مقتصد (moqtased) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مرد میانه‌رو که نه‌اسراف در خرج کند و نه برعیال تنك گیرد .

مقتصر (moqtasar) ص . ع . کوتاه و مختصر و مجمل .

مقتصر (moqtaser) ص . ع . آنکه پسند میکند چیزی را و خشنودست از آن و نمیگذرد از آن . و **مقتصر علی ازار**: خشنودست ازازار که‌میپوشاند برهنگی را .

مقتضا (moqtazâ) م ـ ف . پ . مأخوذ از تازی ـ تقاضا کرده شده و طلب شده و درخواست شده . و ضرور شده . و محتاج شده . و تقاضا . و ضرورت . و قصد و نیت . و **مقتضای مودت** : آن چیزی که موافق تقاضا و درخواست دوستی باشد . و **برمقتضای شرع**: مطابق وموافق شرع .

مقتضب (moqtazab) ص . ع . بریده شده و قطع شده . و نادان و نا آزموده . و ناخوانده . و ناشناس . و بی‌وقوف . وهر چیزی که ساخته‌شده‌باشدوهنوز آنرا پرداخت نکرده باشند . و **شعر مقتضب** : شعر بدیهه گفته شده .

مقتضب (moqtazab) ا . ع . نام بحری در عروض .

مقتضی (moqtazâ) ص . ع . تقاضا کرده . ووام خواسته .

مقتضی (moqtazi) ص . ع . تقاضا کننده و گیرنده . و وام‌خواهنده .

مقتضی (moqtazi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ تقاضا کننده و درخواست کننده و طلب کننده و برآورنده .

مقتضیات (moqtaziyyât) ا . پ . مأخوذ‌ازتازی‌ـاحتیاجهاوضرورتها . وسرگذشتها و اتفاقات . ونتایج ناگزیر .

مقتطع (moqtata') ا . ع . پاره و قطعه .

مقتعد (moqta'ad) ا . ع . شتریکه شبان برای حاجات خود نگاهدارد .

مقتعد (moqta'ed) ص . ع . شبانی که شتر قعدة رابرای خود نگاه میدارد .

مقتعل (moqta'al) ا . ع . تیر نیکوناتراشیده .

مقتفر (moqtafer) ص . ع . آنکه پیروی میکند و درپی کسی میرود .

مقتفل (moqtafel) ص . ع . رجل **مقتفل الیدین**: مرد زفت ناکس که‌نخواهد نیکی و احسان از دستش برآید .

مقتفی (moqtafâ) ص . ع . برگزیده شده . و **هومقتفی به** : او مخصوص شده است بآن چیز و گرامی داشته شده .

مقتفی (moqtafi) ص . ع . کسی که پیروی میکند دیگری را . و آنکه‌چیزی را برمیگزیند و آنرا مخصوص خویشتن میکند . و **المقتفی لامرالله** : لقب محمدبن‌مستظهر سی و یکمین‌خلیفه عباسی‌که پس‌از بیست و چهار سال و چند ماه خلافت در سال ۵۵۵ هجری وفات کرد .

مقتل (maqtal) ا . ع . جای کشتن . ودر انسان‌آنجایی که‌چون برآنجای زنند کشته شود . یق : **مقتل الرجل بین فکیه**. ج : مقاتل .

مقتل (maqtal) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ زمینی که درآنجا کسی کشته شده‌باشد .

مقتل (moqattal) ا ـ ص . ع . مرد آزموده کارومجرب . و**قلب‌مقتل** : دلخوار و ذلیل گشته از عشق .

مقتل (moqattel) و (moqettel) و (moqottel) ص . ع . مشغول بجنك و کارزار کننده و جنك کننده بایکدیگر .

مقتلع (moqtala') ص . ع . ربوده شده و برکنده شده .

مقتلع (moqtale') ص . ع . آنکه برمیدارد ومیرباید . و از بیخ برکنده شده .

مقتلف (moqtalaf) ص . ع . ازبن برکنده شده .

مقتن (moqtann) ص . ع . راست ایستاده و راست .

مقتنص (moqtanas) ص . ع . شکار شده .

مقتنص (moqtanes) ص . ع . شکار کننده .

مقتنی (moqtanâ) ص . ع . متصرف و مالك شده .

مقتنی (moqtani) ص . ع . ورزنده و یابنده . ومالك .

مقتول (maqtul) ص . ع . کشته شده .

مقتون (maqtavuna) ع . ج . مقتوی .

مقتوی (maqtavi) ا . ع . نوکر وخدمتگاروغلام . ج : مقتون ومقاتو ومقاتیة .

مقتوین (maqtavina) و (maqtavayna) ص . ع . نان جامه . وخدمتگاری که تنها برنان خدمت میکند و مذکر و مونث و واحدوتثنیه و جمع در آن یکسان است . یق : **رجل مقتوین و امراة مقتوین ورجلان مقتوین و رجال مقتوین** و کذلک **مقتوین** (فی الکل) .

مقتی (maqtâ) م . ع . **قتاقتواً وقتاً وقتاً و مقتی** . ر . قتا (qatâ) و (qetâ) و (qotâ) .

مقتی (maqtiyy) ا . ع . کسیکه زن پدررا نکاح کرده باشد . و نیز اولاد آن کس .

مقتئن (moqta'enn) ص . ع . راست و راست ایستاده .

مقثأة (mapsa'at) ا . ع خیارزار و بستان خیار .

مقثة (maqassat) ا . ع . افزونی وبسیاری . و چوبی پهن که کودکان بدان بازی کنند .

مقشرد (moqsared) ا . ع . کسیکه دارای گوسپند و بره وبزغاله بسیار بود . وآنکه دارای کالا ورخت خانهٔ بسیار بود .

مقثعل (moqsa'ell) ا . ع . تیری که زخمش نیك به نشود .

مقثوءة (maqsov'at) ا . ع بستان خیار وخیارزار .

مقحاة (meqhâ) ا . ع . بیل .

مقحاد (meqhâd) ص . ع . ناقة **مقحاد** : ماده شتر بزرك کوهان . ج : مقاحید .

مقحام (meqhâm) ص . ع . گشتی که بسوی ماده شتر رود بی آنکه وی را رها کنند .

مقحدة (maqhadat) ا . ع . بن کوهان .

مقحط (meqhat) ا . ع . اسب توانا که برفتن مانده نگردد .

مقحط (moqhet) ص . ع . سال قحط .

مقحفة (meqhafat) ا . ع . سکو که بدان گندم و دیگر غله را برباد داده و پاك و پاکزه کنند .

مقحقح (moqahqeh) ص . ع . **قرب مقحقح** : قرب سخت .

مقحم (moqham) ا - ص . ع . سست . و آنکه در قحطی ترك دیار خود میکند . و شتری که دندانهای ثنایا و رباعیات وی در یکسال برآمده و دندان روی دندان درمیآورد . و اعرابی که در دشت نشوونما یافته باشد .

مقحو (maqhovv) ص . ع . **دواء مقحو** : داروی اقحوان وبابونه آمیخته .

مقحوز (maqhuz) ص . ع . بازگردانیده شده .

مقحوط (maqhut) ص . ع . قحط زده شده و گرفتار قحط و خشکسالی .

مقحوف (maqhuf) ص . ع . **رجل مقحوف** : مرد کاسهٔ سربریده .

مقحی (maqhiyy) ص . ع . **دواء مقحی** : داروی اقحوان وبابونه آمیخته .

مقد (meqadd) ا . ع . راه ویابان هموار . و جای مستوی وبرابر . ودهی درازدن که می را بوی نسبت دهند .

مقد (meqadd) ا . ع . ابزاری آهنین که بدان پوست تراشند .

مقداح (meqdâh) ا . ع . آهن چقماق .

مقدار (meqdâr) ا . ع . اندازهٔ چیزی . وتوانایی . ج . مقادیر . ونیز **مقدار** : ساعت و آلتی که بدان تعیین میکنند ساعات و اوقات شبانه روز را . و **رجل ذومقدار** : مرد توانگر و غنی ومالدار .

مقدار (meqdâr) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ اندازه و قدر و فاصله و پیمانه .

مقدار (meqdâr) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ بلیغ و درنوشتجات این صفت را در راستی و درستی اوزان استعمال میکنند . ر . موازی .

مقدام (meqdâm) و **مقدامة** (meqdâmat) ا . ع . نیك مبارز وبسیار پیش آینده و دلاور . ج . مقادیم . و نام خرمابنی . و نام مردی .

مقدة (maqaddat) ا . ع . نام جایکه می را بوی نسبت کنند . و راه .

مقدح (meqdah) ا . ع . آهن چقماق و کفلیز .

مقدحة (meqdahat) ا . ع . آهن چقماق .

مقدحر (moqdaherr) ص . ع . مرد آمادهٔ دشنام و بدی که پیوسته خشمناك و بینی پرباد باشد .

مقدد (moqaddad) ص . ع . جامهٔ نیك بریده شده . و گوشت بدرازا بریده شده .

مقدر (moqaddar) ص . ع . **شیئ مقدر** : چیز تقدیر شده .

مقدر (moqaddar) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ تقدیر شده و مقرر شده و امر شدهٔ از جانب خداوند عالم جل شانه . و سرنوشت و قسمت ووراستاد . و تقدیر وهر چیزی که از قضا و قدر صادر گردد .

مقدر (moqadder) ص . ع .

خداوند عالم جل‌شانه که تقدیر میکند و اندازه میکند چیزها را .

مقدرات (moqaddarât) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ سرنوشتها و تقدیرات و قسمتها و نصیبها .

مقدرة (maqdarat) ا . ع . قضا و قدر .

مقدرة (maqdarat) و (maqderat) و (maqdorat) ا . ع . قدرت و توانایی . و **ماعلیك مقدرة** : ای قدرة . و **رجل ذو مقدرة** : مرد توانگر و مالدار و غنی . و کذلك **مقدرة و مقدرة** .

مقدس (maqdes) ا . ع . جای پاك و پاکیزه . و **بیت المقدس** : دژهخت و مسجد اقصی که در دمشق است .

مقدس (moqaddas) ص . ع . پاك و پاکیزه . و **بیت المقدس** : نام مسجد اقصی که در دمشق است و بفارسی دژهخت گویند .

مقدس (moqaddas) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ پاك و پاکیزه و پارسا .

مقدس (moqaddes) ا . ع . راهب .

مقدسة (moqaddasat) ص . ع . **ارض مقدسة** : زمین پاك و پاکیزه .

مقدسه (moqaddas$_e$) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مقدس .

مقدسی (moqaddas$_i$) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پاکی و پارسایی .

مقدسی (moqaddasiyy) ص . ع . منسوب ببیت‌المقدس . ج : مقادسة .

مقدشو (maqdacu) ا . ع . نام شهری در میان زنگبار و حبشه .

مقدع (moqadda') ص . ع . **شیء مقدع** : چیز شکن‌دار .

مقدعة (meqda'at) ا . ع . چوبدستی .

مقدم (maqdam) م . ع . **قدم قدوماً و قدماناً و مقدماً** . ر . قدوم .

مقدم (maqdam) ا . ع . وقت بازآمدن . یق : **وردت مقدم الحاج** ای وقت مقدم الحاج .

مقدم (maqdam) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جای قدم نهادن . و هنگام قدم نهادن و از سفر و یا از جایی باز آمدن .

مقدم (moqdam) ا . ع . وقت و هنگام پیش رفتن و پیش آمدن . و اقدام و دلیری و کوشش و جهد . و **هو جری‌ء المقدم** : او در پیش آمد و اقدام باجرئت و دلیر است . وقال فی‌المعیار : کأنه مصدر من الافعل کالمخرج والمدخل .

مقدم (moqdem) ا . ع . **مقدم الرحل** : چوب پیش پالان . و **مقدم العین** : آن گوشهٔ از چشم که در پهلوی بینی میاشد و مؤخر العین دنباله چشم که پهلوی شقیقه است . و **مقدم الوجه** : آنچه پیش باشد ازروی . ج : مقادیم . و **ضرب فلان فرکب مقادیمه** : زده شد فلان و رسید آن ضربت بر روی آن .

مقدم (moqdem) ص . ع . دلیر و با جرئت .

مقدم (moqaddam) ص . ع . پیش در آمده و پیش‌فرستاده و دلیر گردانیده شده .

مقدم (moqaddam) ا . ع . پیش‌سر و پیش روی . یق : **ضرب مقدم راسه و وجهه** . و **مقدم الرحل** : چوب پیش پالان . و **مقدم العین** : کنج چشم . ج : مقادیم .

مقدم (moqaddam) ا ـ ص ـ م ـ ف . پ . مأخوذ از تازی ـ در پیش‌جای گرفته و پیش آمده و پیش رفته و پیشین و پیشینه و از پیش فرستاده و پیش‌رو و پیش‌تاز و پیش جلك و جزء پیشین از هرچیزی . و قسمی از پارچهٔ ابریشمین اعلا که برسر و یا کمربندند . و نام منزل بیست و ششم از منازل قمر . و باصطلاح منطق : جزء اول از قضیه شرطیه و جزء ثانی آنرا تالی گویند ، مانند : ان کانت الشمس طالعة فالنهار موجودة ؛ که جزء اول را که ان کانت الشمس طالعة باشد مقدم و جزء ثانی را که فالنهارموجودة بود تالی نامند . و **مقدم داشتن** : ترجیح دادن و برگزیدن .

مقدم (moqaddem) ص . ع . پیشی کننده و درپیش جای گیرنده .

مقدماً (moqaddaman) م . ف . پ . مأخوذ از تازی ـ اولا و پیش از همه و سابقاً و قدیمانه و پیش ازین .

مقدمات (moqaddamât) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ کردارهای نخستین و گفتارهای نخستین و چیزهایی که نخست وجود آنها لازم باشد .

مقدمة (moqdemat) ا . ع . نوعی از شانه کردن .

مقدمة (moqdemat) و (moqaddamat) ا . ع . **مقدمة الرحل** : چوب پیش پالان . و کذلك **مقدمة الرحل** .

مقدمة (moqaddamat) و (moqaddemat) ا.ع . **مقدمة الجیش** : یزك لشکر و پیش قراول لشکر . و کذلك **مقدمة الجیش** .

مقدمة (moqaddemat) ا . ع . اول هرچیزی . و پیشانی و موی‌پیشانی . و شتری که اول بار آورد و آبستن گردد . و نوعی از شانه کردن . و **مقدمة الکتاب** : اول کتاب .

مقدمه (moqaddeme) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ فلخ از هرچیزی و اول از هرچیزی و جزء پیشین و نخستین از هرچیزی وهرمطلبی که‌از پیش گفته شود برای‌فهم‌مطالب دیگر . و **مقدمه خون:** کیفیت وچگونگی کشتار و خونریزی و صورت حال آن . و **مقدمه لشکر :** پیش قراول ویزك لشکر . و **مقدمه نحوزمخشری:** کتابی از جارالله زمخشری صاحب تفسیر کشاف درعلم نحو زبان تازی .

مقدمی (moqaddami) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ اولی‌و پیشینی و هرچیز که از پیش کرده شده باشد .

مقدود (maqdud) ص. ع .مرد باریك اندام .

مقدور (maqdur)ص . ع. تقدیر شده . و مقدر و توانا شدهٔ برچیزی . و کسی که روزی بروی تنك شده باشد .

مقدور (maqdur) م ـ ف.پ . مأخوذ از تازی ـ امکان و ممکن و قدرت و توانایی و هرآنچه قابل کنش و کردار باشد . و **حسب المقدور** ویا **بقدرمقدور :** موافق توانایی و باندازه توانایی. و**مقدور بودن :** ممکن بودن و امکان داشتن وقدرت و توانایی داشتن .

مقدوع (maqdu') ص . ع. بازداشته شده از آواز .

مقدونیا (maqduniyâ) و**مقدونیه** (maqduniye) ا . پ . یکی از ممالك قدیمه اروپا که درشمال یونان واقع شده و اسکندر پسر فیلفوس از اهالی آنجاست و پس از اسکندر این مملکت یکی از ایالات دولت روم محسوب میگشت و اکنون قسمتی از ین مملکت متعلق بدولت ترکیه میاشد .

مقدونیائی (maqduniyâ'i) ص . پ . منسوب بمقدونیا .

مقدی (maqadiyy) ا . ع . شرابی که از انگبین سازند .

مقدی (maqaddiyy) ص . ع . شرابی که در مقد سازند . ر . مقد .

مقدیة (maqaddiyyat) ا . ع . نوعی از پارچه و جامه .

مقذ (maqazz) ا . ع . پس گوش و منتهای روئیدنگاه موی پس‌سر .

مقذ (meqazz) ا . ع . کارد و ابزاری که‌بدان‌پرمیبرند برای‌نصب کردن بتیر.

مقذاف (meqzâf) ا . ع . بیل کشتی .

مقذحر (moqzaherr)ص . ع. مرد آمادهٔ دشنام و بدی که پیوسته خشمناك‌و بینی پرباد باشد .

مقذذ (moqazzaz)ا . ع. آراسته و پیراسته موی . و مرد سبك پیکر. و هرچیز هموار و لطیف .

مقذذة (moqazzazat) ص . ع. **اذن‌مقذذة:** گوش گرد. و**امراة‌مقذذة:** زنیکه دراز نباشد .

مقذر (maqzar)ص . ع . **رجل مقذر :** مرد پلید و مردی که مردم از وی دوری کنند و آنرا پلید دانند .

مقذع (moqze') ص . ع . دشنام دهنده و بد گوینده . الحدیث: **من قال فی الاسلام شعراً مقذعاً فلسانه‌هدر.**

مقذعر (moqza'err) ص . ع . مرد آمادهٔ دشنام و بدی که پیوسته خشمناك و بینی پرباد باشد .

مقذعل (moqza'ell) ص . ع . تیزرو .

مقذف (meqzaf) ا . ع . بیل کشتی .

مقذف (moqazzaf) ا . ع . دور کرده و رانده و ملعون . و مرد بسیار گوشت.

مقذوذ (maqzuz) ا . ع. آراسته و زینت داده شده . و پیراسته موی .

مقذوذة (maqzuzat) ص .ع. **اذن مقذوذة :** گوش گرد.

مقذی (maqziyy) ص . ع . کسی که در چشم وی خاشاك افتاده باشد .

مقذیة (maqziyyat) ص . ع . چشم خاشاك افتاده .

مقر (maqr) ا . ع . زهر . و دارویی تلخ که صبر گویند. وهرچیز تلخ .

مقر (maqr) م . ع . **مقر عنقه مقراً** (از باب نصر) : بعصا کوفت گردن وی را چنانکه استخوان آن بشکست . و **مقر السمکة المالحة :** درسر که خیسانیدماهی نمك سود را تا نمك آن در رود .

مقر (maqar) م . ع . **مقر اللبن مقراً** (از باب سمع): ترش شد آن‌شیر . و**مقر الشیء :** تلخ شد آن چیز .

مقر (maqer) ص .ع. **شیء مقر:** چیز نیك تلخ . ویا نیك ترش .

مقر (maqer) ا . ع . دارویی که آنرا صبر گویند . و زهر وسم .

مقر (maqarr) ا . ع . جای‌آرمیدن و قرار گرفتن . ج : مقار . و نام موضعی . و**مقر الرحم:** پسین زهدان وقرار گاه‌حمل.

مقر (maqarr) و (maqar) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ آرامگاه و جای قرار و آرام و خانه ومسکن و منزل و مکان .

مقر (moqerr) ص . ع . اعتراف کننده و اذعان کننده . و **ناقة مقر :** ماده شتری که‌آب کشن‌را در زهدان خودنگاهدارد.

مقر (moqerr) و(moqer) ص ـ م ـ ف . پ . مأخوذ ازتازی ـ کسیکه اقرار

میکند و اعتراف مینماید و راست میگوید و اعتراف بگناه خود میکند و آنکه قبول میکند راستی گفتار دیگری را نسبت بخود پس ازآنکه انکار کرده بود. **ومقر شدن:** اقرار کردن و اعتراف نمودن.

مقرأ (maqra') و (moqra') ا. ع. نام شهری در یمن که کان عقیق درآنجا میباشد.

مقراء (meqrâ') ص. ع. رجل **مقراء للضیف:** مرد بسیار پذیرایی کنندهٔ میهمان. و کذلك: **امراة مقراء.**

مقراة (maqrât) ا. ع. گردآمدنگاه آب ویا آب باران. و نام موضعی.

مقراة (meqrât) ص. ع. امراة **مقراة للضیف:** زن بسیار میهمان نواز.

مقراة (meqrât) ا. ع. واحد مقری یعنی یك کاسه بزرك. ج: مقاری.

مقرأة (moqarra'at) ا. ع. زنی که انقضای ایام حیض آنرا انتظار کشند.

مقراص (meqrâs) ا. ع. کارد سر کج.

مقراض (meqrâz) ا. ع. کازود و کارد و **هما مقراضان.** ج: مقاریض.

مقراض (meqrâz) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ ابزاری آهنین و مرکب از دوتیغه برنده که بواسطه میخ یا پیچی آن دوتیغه روی هم قرار میگیرند و هرچیز جامدی را باعانت آن می‌برندو کازود و برنس و برنیش نیز گویند. **و مقراض برسر کس راندن:** تملق کردن و نوازش نمودن. **ومقراض شتر:** قسمی از مقراض که تیغه‌های آن کج باشد. **و مقراض شمع:** گل گیر.

مقراضه (meqrâze) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ نوعی از پیکان تیر که دوشاخه باشد. و نوعی از حلوا.

مقراضی (meqrâzi) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ چیزی که با کازود بخوبی آنرا قطع کرده باشند.

مقراع (meqrâ') ا. ع. چکشی که بدان سنك شکنند. و ماده شتری که در اولین باری که گشن بوی نزدیکی میکند باردار میگردد.

مقرب (maqrab) ا. ع. راه کوتاه. ج: مقارب.

مقرب (moqrab) ص. ع. اسبی که برای عزت. شرف خودپیوسته نزدیك خود دارند. و مادیانی که نزدیك خود دارند تا گشن بدنژاد بر وی نجهد. وشتر تنگ بربسته جهة سواری.

مقرب (moqreb) ص. ع. زن نزدیك بزاییدن رسیده. ج: مقارب ومقاریب. و کذلك الفرس والشاة ولایقال للناقة.

مقرب (moqarrab) ص. ع. نزدیك شده و اجازه بنزدیکی داده شده.

مقرب (moqarrab) ا ـ ص. پ. مأخوذ از تازی ـ نزدیك شده و آنکه دارای نسبت نزدیك شده باشد و آنکه بوی اجازهٔ دخول‌داده شده باشد. ج: مقربان. **ومقرب الخدمة** ویا**مقرب خدمت:** نوکرمحرم که طرف اعتماد باشد.

مقرب (moqarreb) ص. ع. قربانی کننده.

مقربان (moqarrabân) پ ج. مقرب. **و مقربان آلهی:** کسانیکه نزدیك بخدا شده و محبوب خدا باشند. **ومقربان حضرت:** خویشان پادشاه‌و نزدیکان آن.

مقربة (maqrabat) ا. ع. راه کوتاه. ج: مقارب و مقاریب.

مقربة (maqrabat) و (maqrebat) و (maqrobat) ا. ع. خویشی ونزدیکی.

مقربة (moqrabat) ا. ع. اسبی که برای شرف و عزت خود پیوسته نزدیك خود دارند.

مقربون (moqarrabun) و**مقربین** (moqarrabin) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ ملائکه کروبین. وخویشان و نزدیکان پادشاه.

مقرة (maqarrat) ا. ع. بلغت یمن: حوض خرد. وسبوی خرد.

مقرتب (moqartab) ا. ع. مرد بدغذا.

مقرح (moqreh) ص. ع. ستور تمام دندان. ج: مقاریح.

مقرح (moqarreh) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ کاوی و منفط.

مقرحات (moqarrehât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ منفطات و داروهاییکه جهة حصول طاول و نفاطه استعمال مینمایند.

مقرحة (moqarrahat) ا ـ ص. ع. اول باری که خرما رطب میگردد. و شتری که دهن وی آبله ریزه برآورده و بدان جهة لفچه های آن فروهشته گردد.

مقردح (moqardah) ا. ع. اسبی که در میدان رهان پس از اسب دهم‌آید.

مقرر (moqarrar) ص. ع. قرار یافته و ثبات ورزیده و برقرار شده.

مقرر (moqarrar) ص ـ م ـ ف. پ. مأخوذ از تازی ـ برپا و برقرار وثابت و معین و قرارداد و قرار داده شده و قرار گرفته و بندو بست شده. و محقق گشته و بیشك و شبهه. **و حسب المقرر:** بنابر قرار داد. **و وجه مقرر:** باج و خراج‌و و مالیات. **و مقرر شدن:** برقرار شدن‌و برپا شدن و حکم شدن. **و مقرر کردن:** برقرار کردن و معین کردن‌وحکم کردن وثابت نمودن و برپا کردن.

مقرر (moqarrer) ص. پ.

مأخوذ ازتازی ـ قرار وآرام دهنده و برقرار کننده و ثبات ورزنده . و باج و خراج برقرار کننده . وباقرار آورنده . و بیان کننده وراوی و روایت کننده . و **مقرردعوی:** وکیل دعوا.

مقرره (moqarrare) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ برقرار شده و برپا شده و معین شده و قرارداده شده .

مقرری (moqarrari) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ قرارداد دائمی و همیشگی و مستمری وورشاد وورستاد و راتب .

مقرری‌دار (moqarrari-dâr) ص . پ . گیرنده قرارداد همیشگی .

مقرزم (moqarzam) ا . ع . لئیم‌خوار و فرومایه .

مقرشة (moqarrecat) ا . ع . خشکسال .

مقرص (moqarras) ص . ع . **حلی مقرص** : زیور و پیرایهٔ گرد مانند کلیچه .

مقرض (maqrez) ا . ع .واحد مقارض . ر . مقارض .

مقرض (meqraz) ا . ع . **ابن مقرض :** نام جانوری در مصر که اژدر را میکشد . و نیز دله که کشندهٔ کبوتران میاشد ج : بنات‌مقرض . نیز گفته‌اندنام‌جانور کیست درخانها که‌درازپشت‌وچارپامیاشد وچون‌خشم کند جامه را میدرد .

مقرض(moqrez)ص.ع. وام‌دهنده.

مقرضب (moqarzeb) ا . ع . آنکه هرچه بیابد میخورد .

مقرط (moqarrat) و **مقرطة** (moqarratat) ص . ع . آراسته شدهٔ با گوشواره .

مقرطس (moqartes) ص . ع . آنکه تیررا بنشانه میزند . وآنکه جامهٔ قرطاس مصری دارد . و مالك كاغذ . و دختر سپید کشیده قامت .

مقرطمة (moqartamat)ص. ع. **خفاف مقرطمة:** موزه سخت‌اطراف دوخته که سنك را شکند .

مقرع ('meqra) ا . ع . آوندی که در وی خرما فراهم آورند .

مقرع('moqra) ا . ع . آنکه‌چون لجام آنرا بکشند سررا بردارد و بلند کند .

مقرعب (moqra'ebb) ص . ع . سر فرود افکندهٔ از خشم .

مقرعة (meqra'at) ا . ع .تازیانه و کوبه . ج : مقارع .

مقرعة (moqarre'at) ا . ع .زن و هر مادهٔ سخت توانا .

مقرعج (moqar'aj) ا . ع . بلند بالا .

مقرف (maqraf) ا . ع . جایکه چیزی را از بیخ برمیکنند .

مقرف (maqref) ا . ع . جزیی از درخت که پوست وی برکنده شده‌باشد . وآن جزء از درخت که شلم از آن برکنده باشند .

مقرف (moqraf) ص . ع . متهم شده .

مقرف(moqref) ص . ع . بدنژاد از اسب و جزآن . و اسپی که مادرش عربی و اصیل و پدرش عربی نباشد . و مردی که رنگش مایل بسرخی بود . و متهم کننده . ج: مقارف .

مقرفل (moqarfal) ص . ع . **طعام مقرفل :** طعام قرنفل‌دار .

مقرقم (moqarqam) ا . ع . کودك شیرزده‌و کودکی که بزرك نگردد وقوت نگیرد .

مقرم (maqram) ا . ع . **قرم** **قرماً و قروماً و مقرماً** . ر . قرم .

مقرم (meqram) ا . ع . پردهٔ رنگا رنك‌از پشم که دروی نقش ونگار باشد . و پردهٔ تنك .

مقرم (moqram) ا ـ ص . ع . شتر گرامی که بروی بار نکنند و آنرا خوار و رام ننمایند وجهة گشنی نگاهدارند .ومهترقوم. و **قرم‌مقرم :** مهتر وسید و امیر .

مقرمة (meqramat) ا. ع . پردهٔ رنگا رنك از پشم که در وی‌نقش و نگارباشد. و پردهٔ تنك .

مقرمة(meqramat)و(maqramat) ا . ع . جای نشست‌از فرش (وفتح‌المیم) ، لغة مولدة .

مقرمد (moqarmad) ص . ع . **بناء‌مقرمد:** بنای‌بخشت پخته‌وسنك برآورده. و بنای بزرك . و **ثوب مقرمد :** جامهٔ زعفرانی رنك .

مقرمط (moqarmat)ص ـ م ـ ف . پ . مأخوذ از تازی ـ نبشتهٔ درهم و باریك و پهلوی هم نوشته شده . و **مقرمط نوشتن:** خط باریك‌و درهم نوشتن وسطرهای آنرا بهم نزدیك کردن .

مقرن(maqran) ا . ع . چوبیکه‌در گردن دوگاو قلبه‌ران میبندند .

مقرن (meqran) ا . ع . هرآنچه متحد کند یك چیزی را باچیز دیگر .

مقرن (moqran) ا . ع . **رمح مقر :** نیزه‌ای که‌سر آنرا بلند کند تابکسی نرسد .

مقرن (moqren)ص. ع. توانایی. و قوت دهنده‌و یاریگر . ج : مقرنون . قوله تعالی : **و ماکناله مقرنین** ای مطیقین . وآنکه او را یاریگر نباشد درراندن ستور و در کشاورزی .

مقرن (moqarran) ص . ع . نیك بسته شدهٔ در ریسمان . ج : مقرنون . قوله تعالی : **مقرنین فی الاصفاد** .

مقرن (moqarren) ا . ع . از اعلام است .

مقرنة (moqarranat) ا.ع. کوههای خرد بهم پیوسته .

مقرنذح (moqranzeh) ص ع. مرد آمادهٔ برای شر و فساد .

مقرنس (moqarnas) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ بنای بلند مدور و ایوان آراسته و مزین شدهٔ باصورتها و نقوش که بر آن باز دبان پایه و راه زینه روند . و قسمی از عمامه . وهرچیز رنگارنك . و قسمی اززینت که در اطاقها و در ایوانها بشکلهای گونا گون با گچ گچ بری میکنند .

مقرنس (moqarnas) ص . ع . **سیف مقرنس** : شمشیر بر شکل نردبان ساخته . و **باز مقرنس** : باز درکریز نشانده .

مقرنشع (moqrance') ص . ع. ایستاده . وباشارت . و آماده شر . و خرسند و شادمان . و سربلند کرده و سربرداشته . و جنبان و متحرك .

مقرنص (moqarnas) ص . ع . بازنگاهداشته شده برای شکار .

مقرنصف (moqransef) ص . ع. شتابی کننده .

مقرنصف (maqransef) ا . ع. شیربیشه .

مقرنف (moqarnaf) ص . ع . **طعام مقرنف** : طعام قرنفل‌دار .

مقرنفط (moqranfet) ا . ع . شرمگاه زن . و مرد خشم افزای پرباد بینی .

مقرنفل (moqranfal) ص . ع . **طعام مقرنفل** : طعام قرنفل‌دار .

مقرنون (moqrenuna) ع . ج. مقرن.

مقرنون (moqarranuna) ع .ج . مقرن.

مقرنی (moqarnâ) ص . ع . **سقاء مقرنی** : مشك بقرنوة پیراسته .

مقرنی (moqarnâ) ا . ع . مار شاخدار .

مقرؤ (maqro') و **مقرو** (maqrovv) ص. ع. خوانده‌شده وخوانا و قابل خواندن .

مقروء (maqru') ص . ع .خوانده شده .

مقروءة (maqru'at) و **مقروة** (maqrovvat) ص . ع . مونث مقرو . يق : **صحیفة مقروءة وصحیفة مقروة** .

مقروة (maqrovvat) ص. ع . **شاة مقروة** : گوسپندی که سروی رادرچوبی کنند تاشیر خود را نمکد .

مقروح (maqruh) ص .ع. ریش برآمده . و آبله رسیده . و **طریق مقروح** : راه سپرده .

مقرور (maqrur) ص . ع . خنك و سرمازده و سرمارسیده و گرفتار سرما . و **یوم مقرور** : روز سرد .

مقروری (maqravriyy) ص.ع. درازپشت .

مقروص (maqrus) ص . ع . بریده شده .

مقروض (mapruz) ا . ع . نشخوار که شتر از گلو برآرد .

مقروض (maqruz) ص . ع . بریده شده .

مقروض (maqruz) ص . پ . مأخوذاز تازی ـ مدیون و قرض‌دار ووام‌دار .

مقروضی (maqruzi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ وام‌داری و قرض و وام و دین .

مقروظ (maqruz) ص . ع . **ادیم مقروظ** : پوست بابرك سلم پیراسته و پوست رنك کردهٔ بابرك سلم .

مقروع (maqru') ص. ع. شتری که برساق وی داغ نهاده باشند . و شتر داغ کرده بداغ بینی .

مقروع (maqru') ا . ع . شتر برگزیدهٔ برای گشنی . و مهتر قوم و سید قوم . و لقب شخصی .

مقروف (maqruf) ص . ع .تهمت زده و متهم . و مرد لاغر باریك اندام .

مقروم (maqrum) ص . ع.شتری که دروی نشان قرمة باشد .

مقرون (maqrun) ص . ع . نزدیك و نزدیك بهم و بهم بسته و متصل بهم . و **مقرون الحاجبین** : آنکه ابروهای وی بهم پیوسته باشد . و **رمح مقرون** : نیزه‌ای که سرآنرا بلند کنند تا یکی نرسد .

مقرون (maqrun) ا . ع . باصطلاح عروض : سببهایی از شعر که سه حرف متحرك بیفاصله بودو سپس حرف ساکن چون متفا از متفاعلن وعلتن از مفاعلتن .

مقرون (maqrun) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ پیوسته و متصل و مرتبطو مربوط و نزدیك ومجاور و قرین .

مقرونیت (maqruniyyat) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ نزدیکی و پیوستگی .

مقروی (maqraviyy) ص . ع . دراز پشت .

مقری (maqrâ) ا . ع . گردآمدنگاه آب و گردآمدنگاه آب باران. ونیز **مقری** : نام دهی دردمشق . وواحد مقاری . ر . مقاری .

مقری (meqrâ) ص . ع . مهمانی کننده و بسیار نوازندهٔ مهمان .

مقری (meqrâ) ا . ع . کاسهٔ بزرک . ج : مقاری .

مقری (moqrâ) ا . ع . نام شهری در نوبه .

مقری (moqri) ص . ع . زن حایض .

مقریء (moqri') ص . ع . آنکه حکم بخواندن میکند و خواندن میفرماید .

مقری (maqriyy) و **مقریة** (maqriyyat) ص . ع. خوانده وخوانا. و **صحیفة مقریة** : نامهٔ خوانده .

مقزح (moqazzah) ا . ع . درختی شبیه بدرخت انجیر .

مقزحة (meqzahat) ا . ع . دیگ افزار دان و ظرفی که در آن توابل و دیک افزار نگاه میدارند .

مقزع (moqazza') ص . ع . سبک و شتاب‌رو . و نوید رسان که وی را مجرد و از شغلهای دیگر فارغ کرده باشند . و اسب برکنده موی و تنک‌موی پیشانی . و مردی که از سرشت موی پیشانی وی تنک باشد . ومرد تنک موی و سبک رفتار . و اسب آمادهٔ در دوانیدن .

مقزعل (moqza'ell) ا . ع . سریع از هرچیزی . و مرد تیزرو . و آنکه بربلندی و شرف مطمئن نباشد .

مقس (maqs) ا . ع . نام موضعی برنیل مصر .

مقس (maqs) م . ع . **مقس فلانا فی الماء مقساً** (از باب نصر) : فروبرد فلان را در آب . و **مقس القربة**: برکرد آن خیك را . و **مقس الشیء** : شکست آنچیز را . و **مقس الماء**: روان شد آب.

و نیز **مقس** : شعر گفتن .

مقس (maqas) م . ع . **مقست نفسه مقساً** (از باب سمع) : شوریده‌دل‌او .

مقساة (maqsât) ا . ع . سبب درشتی و سختی و سنگدلی . یق : **الذنب مقساة للقلب** .

مقسط (moqset) ص . ع . عادل و دادگر .

مقسم (maqsam) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جای قسمت کردن و بخشش‌نمودن.

مقسم (maqsam) و (meqsam) ا . ع . بهره و نصیب از هرچیزی .

مقسم (maqsem) ا . ع . جای قسمت . ج : مقاسم .

مقسم (moqsam) ا . ع . سوگند . و جای سوگند .

مقسم (moqsam) ص . ع . سوگند یاد کرده .

مقسم (moqsem) ص . ع . آنکه سوگند یاد میکند .

مقسم (moqassam) ص . ع . مرد اندوهگین و صاحب جمال . و **هو مقسم الوجه**: اوخوشگل‌است . و**شیء مقسم**: چیزی دارای حسن. ونیز **مقسم**: بخش‌بخش شده و تقسیم شده . و پراکنده گشته .

مقسم (moqassem) ص . ع . بخش بخش کننده و تقسیم کننده و پراکنده نماینده .

مقسمة (moqassamat) ص . ع . زن اندوهگین و صاحب جمال .

مقسوح (maqsuh) ص . ع . خشک کرده .

مقسوم (maqsum) ص . ع . بخش بخش شده و قسمت شده .

مقش (moqecc) ص . ع . آنکه شتاب‌میکند وآنکه بسرعت می‌رود . ج : مقشون .

مقشب (moqaccab) ص . ع . **حسب مقشب** : حسبی که خالص نباشد . و **رجل مقشب الحسب** : مردی که حسب و نسب وی خالص نباشد .

مقشر (meqcar) ا . ع . ستیهنده و الحاح کنندهٔ در سؤال .

مقشر (moqaccar) ص. ع . پوست کنده شده و قشر بر آورده شده .

مقشر (moqaccar) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ پوست برآورده شده وپوست کنده شده وسپید شده . و**بادام مقشر** : مغز بادام پوست دور کرده . و **جو مقشر** : جوسپید کرده .

مقشر (moqaccer) ص . ع . آنکه قشر و پوست از چیزی برمیگیرد .

مقشعر (moqca'err) ص . ع . فراخه گرفته و آنکه‌ازترس لرزه گرفته باشد . ج : قشاعر .

مقشقش (moqacqec) ص . ع . بهشده از خارش و گرو سرخجه و چیچك . و آنکه ازین جای و آنجای میخورد .

مقشقشتان (moqacqecatâne) ا . ع . بصیغه تثنیه ،سوره قل‌یاایها الکافرون و سوره قل‌هوالله احد .

مقشم (maqcam) ا . ع . چراگاه . و مرک .

مقشو (maqcovv) و **مقشور** (maqcur) ص . ع . پوست دور کرده .

مقشورة (maqcurat) ا . ع . زنی که روی را بخراشد تا تابان و روشن گردد . و زن برکنده پوست روی جهة صفای رنك .

مقشون (moqeccuna) ع ج . مقش .

مقشی (maqciyy) ص . ع . پوست

دور کرده و قشر برگرفته .

مقص (meqass) ا . ع . مقراض و گازود . ج : مقاص .

مقص (moqess) ص . ع . **شاة مقص** : گوسپندی که آبستنی آن پیدا گردد . و کذلك **فرس مقص** . ج : مقاص .

مقصال (meqsâl)ص . ع .**سیف مقصال** :شمشیر بران .و **لسان مقصال**: زبان تیز گویا .

مقصان (meqassâne) ا . ع . بصیغه تثنیه : دوشاخه گازود .

مقصب (moqassab) ص . ع . **شعر مقصب** : موی مرغول و پیچان .

مقصب(moqasseb) ا . ع . کسی که محافظت میکند قصب السبق را . و شیری که بر آن کفك و سرشیر ستبر شده باشد .

مقصبة (maqsabat) ص . ع . **ارض مقصبة** :زمینی که در آن کلك و نی بسیار باشد .

مقصد (maqsad) ا . ع . قصد و آهنك و نیت و موضع قصد . ج : مقاصد .

مقصد (maqsad) م . ع . **قصد قصداً و مقصداً** . ر . قصد .

مقصد (maqsad) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مقصود و دایا و دایه و مراد و نیت. وآهنك . و خواهش و آرزو وغرض . و قصد . و عزیمت و محل و موضع قصد و محل اراده .

مقصد (maqsed) ا . ع . موضع قصد . ج : مقاصد .

مقصد (moqsad) ا . ع . آنکه بیمار شود و زود بمیرد .

مقصد (moqassad) ا . ع . مرد میانه در فربهی و لاغری .

مقصدة (maqsadat) ا . ع. زن کلان جثه تمام خلقت شگفت آورنده وخوش آیند. و زن مایل بکوتاهی .

مقصدة (moqassadat) ا . ع . یك قسم داغی که برگوش شتر نهند .

مقصدگاه(maqsad-gâh)ا.پ. جایی که اراده رفتن بآن و یا ماندن در آن را میکنند .

مقصر (maqsar)و (maqser) ا . ع . شبانگاه و آمیزش تاریکی و روشنایی شبانگاه و آخر شبانگاه . ج: مقاصر ومقاصیر .

مقصر(maqser) ص . ع . کمتر. و گناهکار . وناتمام و کوتاه‌تر . و **رضی فلان بمقصر مما کان یحاول** ای بدون ما کان یطلب .

مقصر (moqser) ص. ع .**نعجة مقصر** : میش کهن سال . و کذلك : **معز مقصر** . و **ماء مقصر** : آبی که شتران در حول وحوش آن چرا کنند . و آب دور دست از چراگاه . و آب سرد .

مقصر (moqassar) ص . ع . کوتاهی کرده وناتمام و سستی کردهٔ در کار .

مقصر (moqasser) ص . ع. آنکه در کار سستی میکند و بازمیایستد در کاری . و آنکه کوتاه میکند موی را . ج : مقصرون. قوله تعالی:**محلقین رؤسکم و مقصرین**. و نیز**مقصر** : گازر .

مقصر (moqasser) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ کوتاهی کننده و تقصیردارو گناهکارو آنکه در تکالیف خود سستی و کوتاهی میکند .

مقصرة(maqsarat)ا . ع .آمیزش روشنایی و تاریکی و شبانگاه . ج : مقاصر و مقاصیر .

مقصرة (meqsarat) ا . ع . تختهٔ گازر .

مقصرة (moqassarat)ص . ع . **عنق مقصرة** : گردنهای شترانی که در آنها داغ قصار باشد .

مقصرون (moqasseruna)ص.ع. ج . مقصر .

مقصرین (moqasserin) ا. پ . مأخوذ ازتازی ـ مردمان تقصیر کار وگناهکار و مجرم .

مقصص (moqassas) ص . ع . آنکه گیسوهای وی بریده شده باشد .

مقصع (moqassa') ص . ع . **سیف مقصع** : شمشیر بران .

مقصل (meqsal)ص . ع .**سیف مقصل** :شمشیر بران . و**لسان مقصل**: زبان تیز گویا .

مقصمل (moqasmel) ا . ع . شیر بیشه . و شبان درشت عصا .

مقصو (maqsovv) و **مقصوة** (maqsovvat)ص . ع . بریده گوش .یق: **جمل مقصو و ناقة مقصوة** .

مقصود (maqsud)ص . ع.طلب شده و آهنك شده و قصد شده .

مقصود (maqsud)ا . پ .مأخوذ ازتازی ـ مراد ونیت وخواهش و کام و کرکام و آرزو وریژوهموا .وغرض و آهنك واراده و قصد ودایاودایه ومطلوب .و**مقصود کن فکان** : آنحضرت صلی‌الله علیه وآله .

مقصور (maqsur) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ کوتاه ومختصر شده وکاسته شده و بازداشته شده .

مقصورات (maqsurât)ع.ج. مقصورة

مقصورة (maqsurat) ص .ع . **ناقةمقصورة علی العیال**: ماده‌شتری که وی را نگاه میدارند تاشیروی رابنوشند .

و امراة مقصوره : زنی که در خانه‌باز دارندآنراو نگذارند بیرون‌رود.ج :مقصورات. قوله تعالی **:حور مقصورات فی الخیام.**

مقصورة (maqsurat) ا. ع. سرای فراخ استوار بنا . و خانه کوچکتر از دار که در آن جزخداوندش در نیاید . وخانه آراسته‌جهة عروس .**ومقصورة المسجد:** جای امام در مسجد .

مقصورة (maqsuratan) ا. ع. **هوابن‌عمی مقصورة:** او نزدیك‌نسب است با من .

مقصوره (maqsure) ا- ص. پ . مأخوذ از تازی ـ کوتاه شده و مختصر گشته .**و الف مقصوره :** الف کوتاه‌ضد الف ممدوده . **و مقصورهٔ مسجد**:جای ایستادن امام در مسجد .

مقصوص (maqsus) ص . ع. بریده شده .**و طائرمقصوص الجناح:** مرغ بال بریده . **و مقصوص‌له :**عقوبت شده و پاداش داده شده از برای او .

مقصوع (maqsu') ص . ع . **غلام مقصوع :** کودك ریزه و خرد .

مقصوعة(maqsu'at) ص . ع . مونث مقصوع.

مقصی(moqsâ) ص . ع .جمل **مقصی** : شتر بریده گوش. وشتردور کرده.

مقصی (maqsiyy)ص . ع .شتر ویا گوسپند بریده گوش .

مقضاب (meqzâb) ص . ع . **ارض مقضاب :**زمین بسیار علف .

مقضاب (meqzâb) و **مقضب** (meqzab) ا . ع . داس .

مقضب (meqzab) ص. ع.سیف **مقضب :** شمشیر بران .

مقضبة (maqzabat) ا . ع . اسپست‌زار . و رویدنگاه درختانی که از آنها کمان سازند .

مقضم (maqzam) ا ـ ص . ع. **ماذقت مقضماً:** یعنی نچشیدم چیزخاییدنی و دندان گیر . و قدم‌اعرابی علی‌ابن عم‌اه‌بمکة فقال له: **ان‌هذه بلادمقضم و لیست ببلاد مخضم** والخضم‌الاکل بجمیع الفم‌و القضم دون ذلك .

مقضوض (maqzuz) ا . ع . سنگریزهٔ بزرك .

مقضوض (maqzuz) ص . ع. طعامی که در آن سنگریزه باشد .

مقضی (maqziyy) ص . ع . پرداخته و تمام کرده و انجام داده‌ومقررکرده و تمام کرده و فرموده و امر کرده .

مقضی المرام(maqziyy-ol-marâm) ص ـ م ـ ف ـ پ . مأخوذاز تازی ـ بمیل و خواهش خود رسیده و آنکه‌هرچه میخواهد حاصل میکند و بانجام میرساند . **و مقضی المرام شدن :** یافتن میل‌وخواهش خود را .

مقط (maqt)ا. ع . سختی وسخت تافتگی ریسمان .

مقط (maqt) م . ع . **مقط‌عنقه مقطاً** (از باب نصر و ضرب) : شکست گردن آنرا . **و مقط القرو بالقرن :** برزمین‌زد هم سرخود را . **و مقط فلاناً:** خشمناك گردانید فلان را وبابرخشم کردفلان را . **و مقط الکرة :** برزمین زد و سپس گرفت آن گوی را. **و مقط‌الطائرانثاه:** سفاد کرد آنمرغ بامادهٔ خود. **ومقط زیداً بالایمان :** سوگند دادزید را . **و مقطه بالعصا :**بچوبدستی‌زدآنرا .**ومقطه‌مقطاً** (از باب نصر) : سخت تافت آنرا .**ومقط الشیء بالمقاط :**بست آنچیز را بریسمان سخت‌تافته . **و مقط فلاناً:** بریسمان خردزد فلان را .

مقط (moqt) ا . ع .ج : ماقط .

مقط (moqt) ا . ع . ریسمانی که بدان مرغ را شکار کنند . ج : امقاط .

مقط (maqet) ا . ع .بچه ششماهه و یاهفتماهه زاییده شده .

مقط (maqatt) و(meqatt)ا.ع. منتهای سر استخوانهای پهلوی اسب .

مقط (meqatt) ا . ع. قط زن. ج: مقاط .

مقطار(meqtâr) ص . ع .**سحاب مقطار :** ابر بسیار باران .

مقطاع (meqtâ') ا . ع . کسیکه بر برادری و دوستی دیر نپاید و چاهی که آبش زود فرو رود .

مقطب (moqatteb) ص . ع . آنکه آژنگ میافکند میان ابروها و ترشروی .

مقطة(meqattat)ا. ع . قط زن.

مقطر (maqtar) ا . ع . ج : قطر ومقاطر .

مقطر(meqtar) ا. ع . بوی‌سوز.

مقطر(moqattar) ص. ع . قطره قطره چکانیده شده .

مقطر(moqattar)ص .پ .مأخوذ از تازی ـ قطره قطره چکیده و قطره قطره چکانیده . **و آب مقطر :**آبیکه در قرع و انبیق تقطیر شده باشد .

مقطرة (meqtarat) ا . ع. بوی سوز . و کنده‌ای که برپای نهند .

مقطرة(moqtarat)و(moqattarat) ص . ع .**ابل مقطرة :**شتران قطار کرده. و کذلك **ابل مقطرة .**

مقطرة (moqattarat) ص .ع .

ناقة مقطرة : ماده شتر آبستن که دنب و سر بردارد .

مقطرن (moqatran) ص . ع . شتر قطران مالیده .

مقطع ('maqta) ا . ع . جای برش و سپری شدن هرچیزی . ج : مقاطع. و **مقطع الرمل :** آنجاییکه ریگزار تمام میشود . و**مقطع الوادی :** آخررودبار. و **مقطع الانهار :** گذرگاه از جویها . و **مقطع القرآن :** جای وقف . و**مقطع الحق :** جای التقای حکم درآن و نیز آنچه باطل بدان قطع گردد .

مقطع ('maqta) م . ع . **قطعاً و مقطعاً** . ر . قطع .

مقطع ('maqta) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ محل قطع و برش و منتها و آخر هرچیزی . و آخربیت غزل وقصیده . و**مقطع کلام :** آخر سخن .

مقطع ('meqta) ا . ع . ابزارو آلت بریدن و کازود و جزآن .

مقطع ('moqta) ا ـ ص . ع . کشتی بازماندهٔ از کشتی . و مردی که‌خواهش زنان ندارد . ومردی که وی را دیوان نباشد . و مردی که‌یاران وی راحصه مفروضه ندهند . و شتر باز ایستاده از لاغری . و شتر ازاهل دورشده . وجای‌نهر کندن . و**رجل مقطع :** مرد غریب از خانمان بریده و دور شده .

مقطع ('moqte) ص . ع. فروماندهٔ از دلیل و جواب و ساکت و خاموش . و بازمانده شده از یاران در سفر خصوصاً در سفر حج .

مقطع ('moqatta) ا ـ ص . ع . مرد کوتاه‌قامت . یق : **فلان‌مقطع مجذر.** و**حدید مقطع :** آهن‌ساز وسلاح ساخته. و **مقطع الاسحار :** خرگوش .

مقطع ('moqatta) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ بریده شده و چیزیکه زواید را ازاطرافش بریده و آراسته و پیراسته کرده باشند .

مقطعات (moqatta'ât) ا . ع . پاره‌های جامهٔ نیکو و چادرهای نگارین وجامه های کوتاه . ولا واحدلها من لفظها فلا یقال للجبة القصیرة مقطعة ولاللقمیص القصیر مقطع و انما یقال لجملة الثیاب القصار مقطعات . و **مقطعات الشعر :** شعرهای سبک وزن. و اشعار بحررجز .

مقطعة (maqta'at) ا . ع . **الصوم مقطعة للنکاح :** روزه مانع جماع است و سبب قطع آن .

مقطعة (moqatta'at) ا . ع . پاره‌های‌جامهٔ نیکو وجامه‌های کوتاه‌وچادرهای نگارین . ج :مقطعات . و**مقطعة السحور والاسحار :** خرگوش .

مقطعة (moqatta'at) ص . ع . **خمر مقطعة :** می آمیخته با آب .

مقطعه (moqatta'e) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ بریده شده و جدا شده . و **حروف مقطعه :**حروفی که‌جدا نوشته میشوند وحروفی که جهة اختصار بجای کلمات مینویسند مانند صلعم بجای صله الله علیه و سلم .

مقطف (meqtaf) ا . ع . زنبیل .

مقطفة (meqattafat) ا . ع . مرد کوتاه بالا .

مقطقط (moqatqat) ص . ع . **مقطقط الراس :** خردسر .

مقطل (moqattal) ص . ع . پخته .

مقطلة (meqtalat) ا . ع . آهنی که بدان میبرند . ج : مقاطل .

مقطم (meqtam) ا . ع . چنگال مرغ .

مقطم (moqattam) ا . ع . نام کوهی درمصر .

مقطنة (maqtanat) ا .ع .پنبه‌زار.

مقطوب (maqtub) ص . ع . شراب آمیخته .

مقطور (maqtur)ص . ع . شتر و دیگر ستور قطران مالیده .

مقطورة (maqturat) ص . ع. **ابل مقطورة:** شتران‌قطارکرده .و**ارض مقطورة** : زمین باران رسیده .

مقطوط(maqtut) ص. ع .**سعر مقطوط** : نرخ گران .

مقطوطعات (moqtavte'ât) ا. ع .**جاءت الخیل مقطوطعات :**آمدند سواران شتابان از پی‌یکدیگر .

مقطوع ('maqtu) ص . ع .مرد دمه و تاسه‌زده . و جامهٔ بریده . و آنکه بیک سببی درراه از قافله‌بازمانده‌باشد . ج :مقاطیع. و باصطلاح عروض : شعری که حرف ساکن وتداخیر وی را حذف کرده وحرف متحرک راساکن‌نمایند.و**هو مقطوع القیام :** او از سستی و یا فربهی بر نتواند خاست .

مقطوع('maqtu)ص . پ.مأخوذ از تازی ـ بریده و قطع شده . و جدا شد و و سواگشته و منفصل شده و منقطع گشته . و گرفته‌شده .و گسیخته شده وازمیان برداشته شده . و خفه شده .

مقطوعات (maqtu'ât) ا .ع. **جاءت الخیل مقطوعات :** آمدندسواران شتابان ازپی یکدیگر .

مقطوعه (maqtu'e) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ قطع شده و بریده شده و

مقطوع .

مقطوف (maqtuf) ومقطوفة (maqtufat) ص . ع. چیده شده . بق : ثمر مقطوف و ثمار مقطوفة .

مقطول (maqtul) ص . ع . بریده و کشته .

مقطئر (moqta'err) ص . ع . خشمناک .

مقع (maq') م . ع . مقع مقعاً (از باب فتح) : سخت آشامید شراب وآب را . و مقع الفصیل امه : شیر داد بچه شتر را مادرش . ومقع بسوءة (مجهولا): دشنام داده شد و تهمت کرده شد .

مقعار (meq'âr) ا ـ ص . ع . رجل مقعار : مردی که ازبن حلق حرف میزند . و قدح مقعار : قدح فراخ و دورنك . و بنوالمقعار : بطنی ازتازیان.

مقعاص (meq'âs) ا . ع. شیری که شکار را زود بکشد .

مقعالة (moq'âllat) ص . ع . صخرة مقعالة : سنك بزرك جدا ایستاده از زمین .

مقعب (moqa''ab) ص . ع . آنکه ازبن حلق حرف میزند و کسیکه از بن حلق سخن میگوید و دروقت حرف زدن دهن‌خود را مانند کاسه باز میکند . و حافرمقعب: سم گرد شبیه بکاسه .

مقعبة (moqa''abat) ص . ع . سرة مقعبة : ناف گرد مانند کاسه .

مقعبل (moqa'bal) ص . ع . رجل‌مقعبل القدمین: مردی که دررفتن پیش پایها را از هم سخت دورمیگذارد .

مقعثل (moq'asell) ا . ع. تیری که خوب و نیکو تراشیده نشده باشد .

مقعد (maq'ad) ا . ع . نشستنگاه . ج : مقاعد . و هومنی مقعد القابلة : او نیك بمن نزدیك است .

مقعد (maq'ad) م . ع . قعد قعوداً و مقعداً . ر . قعود .

مقعد (maq'ad) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ دبرو‌سوراخ کون و نشستنگاه . و بند و کوسرون وهره .

مقعد (moq'ad) ا.ع . بچه‌کرکس. و کرکسی که بآن سم داده تا وی راشکارکنند و پرهای آنرا برگیرند . و پستان فرونشسته . وباصطلاح عروض : هربیت ازشعرکه در آن زحاف‌واقع شود ویاآنچه درعروض آن‌نقصانی باشد . و نیز مقعد :نام مردی که جهة‌تیرها پرمیساخت .

مقعد (moq'ad) ص . ع . رجل مقعد الانف : مرد گسترده بینی و آنکه‌پره بینی وی فراخ باشد . و نیز مقعد: قعادزده.

مقعد (moq'ad) و (moqa''ad) ا . ع. سپاهی که مدت خدمت رابانجام‌رسانیده و معاف از خدمت شده باشد .

مقعدات (moq'adât) ع . ج . مقعدة .

مقعدات (moq'adât) ا . ع . غوکها و بچه‌های مرغ سنگخوار پیش‌از آنکه برخیزند .

مقعدان (moq'adân) ا . ع . درختی که چریده نمیشود .

مقعدة (maq'adat) ا . ع . نشستنگاه. ج : مقاعد .

مقعدة (moq'adat) ا . ع . زنبیل از برگ خرما بافته . وچاهی که هرچه بکنند بآب نرسد و آنرا واگذارند . ج: مقعدات .

مقعدد (moqa'dad) ا . ع . بچه کرکس. و کرکسی که‌بوی سم داده تا آنراشکار کنند و پرهای آنرا برگیرند .

مقعده (maq'ade) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ دبروکون .

مقعر (moqa''ar) ص . ع . قدح مقعر : کاسهٔ مغاك .

مقعر (moqa''ar) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ مغاك دارو عمق‌دار وعمیق. وسطح‌درونی کرهٔ مجوف ضد محدب. و آیینه مقعر: آیینه‌ای که سطح آن‌فرورفته باشد ضد محدب .

مقعص (meq'as) ا . ع . شیری‌که زود بکشد شکار خود را .

مقعط (moqa''at) ا . ع . بار گذاشته شده بر‌پشت ستور .

مقعط (moqa''et) ص . ع . سختی کنندهٔ در تقاضای وام .

مقعطة (meq'atat) ا . ع . دستار و دستار بزرك .

مقعقع (moqa'qa') ص . ع . زمین خشك باصدا .

مقعقع (moqa'qe') ص . ع . آنکه قداح را در میسره میگرداند .

مقعنسس (moq'anses) ا . ع . سخت و درشت . ج : مقاعس و مقاعیس .

مقعوصة (maq'usat) ص . ع. گوسپند قعاص‌زده .

مقعوطة (maq'utat) ا . ع . سرگینی که جعل میغلتاند .

مقعی (moq'i) ا . ع . بر کون نشسته . بق : اکل مقعیاً .

مقفا (moqaffâ) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ دارای قافیه .

مقفار (meqfâr) ا . ع . بیابان بی‌آب و گیاه .

مقفر (moqfer) ص . ع . ویران شده و خراب و خالی از اهل .

مقفز (moqaffaz) ص . ع . فرس مقفز : اسبی که دستش تا آرنج سپید باشد . و نیز مقفز : مرد پاتیابه‌دار .

مقفص (moqaffas) ص . ع . ثوب مقفص : جامهٔ نگارین بنگار پنجره .

مقفع (moqaffa') ص . ع . ترنجیده و درهم کشیده . و رجل مقفع الیدین : مرد براگرفته دست . ونیز مقفع : لقب پدر عبدالله بن مقفع است از زبان آوران معروف و پیش از آنکه دین اسلام اختیار کند نام او روزبه بود و پدر وی رابدانجهة مقفع گفتندی که چون حجاج چوب برانگشتان آن بزد قفعت یده : براگرفت دست او .

مقفع (moqaffe') ا . ع . مردی که همواره سرنگون باشد .

مقفعة (meqfa'at) ا . ع . چوب که بدان برانگشتان زنند .

مقفل (moqfal) و (moqaffal) ص . ع . بسته شده و قفل شده . و مقفل الیدین : بخیل و زفت ناکس . و کذلك مقفل الیدین .

مقفل (moqaffal) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ قفل شده و بسته شده .

مقفل (moqaffel) ص . ع . جلد مقفل : پوست خشك شده .

مقفی (moqfâ) ص . ع . مقدم شده .

مقفی (moqfi) ص . ع . کسیکه مقدم میدارد و ترجیح میدهد . و آنکه بر میگزیند .

مقفی (moqaffâ) ا . ع . المقفی : از نامهای آنحضرت صلی‌الله علیه و آله است .

مقفی (moqaffâ) ص . ع . دارای قافیه .

مقفی (moqaffi) ص . ع . آنکه در پی کسی میفرستد کسی را و آنکه بسراع کسی می‌رودو آنکه پیروی مینماید کسی را .

مقفی (maqfiyy) و مقفیة (maqfiyyat) ص . ع . از پس گردن ذبح شده . یق : شاة مقفیة .

مقق (maqaq) ا . ع . درازی .

مقق (maqaq) م . ع . مقق مققاً (از باب سمع) : دراز گردید .

مققة (maqaqat) ا . ع . زغالگان . و مردمان نادان و جاهل .

مقل (maql) ا . ع . نوعی ازشیر دادن . و تك چاه .

مقل (maql) م . ع . مقلت الی الشیء مقلا (از باب نصر) : نگریستم آن چیز را . و مقلت الشیء فی الماء : فرو بردم آن چیز را در آب . الحدیث : اذا وقع الذباب فی طعام احدکم فامقلوة ثم انقلوه فان فی احدی جناحیه سماً وفی الاخری شفاءو انه یقدم السم و یوخر الشفاء . و مقل فلان فی الماء : فرورفت فلان درآب . و مقل الرجل علی الفصیل : ترسید آنمرد از خوردن بچه شتر شیرماد ش را و اندك شیری درکف دست ریخته بوی مکانید . و مقلته : نگریستم آنرا بمقله خود . و مقل المقلة : درآونداخت مقلة را و آب برآن ریخت برای تقسیم . ونیز مقل : زدن .

مقل (moql) ا . ع . نوعی‌از کندر که یهودبخور سازند . و صمغ درختی . و مقل مکی : صمغ درختی از جنس نخل که دوم گویند .

مقل (moql) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ صمغ درختی از جنس نخیلات کماله و روم و گلگل و مقل ازرق ومقل مکی ومقل یهود و مقل عربی نیز نامند .

مقل (moql) ا . پ . گرز وعمود . و نوعی از عطریات که از عودوعنبر و صندل وجزآن سازند . ونیز هفت تخمه یعنی بزوری که جهة عاشقان بزنند تا دفع عشق از ایشان کند .

مقل (moqal) ع . ج . مقلة .

مقل (moqell) ص . ع . رجل مقل : مردنیازمند درویش که دروی اندکی توانگری باشد .

مقلاء (meqlâ') ا . ع . غوك چوب . و مقلاء القنیص : نام سگی .

مقلا (meqlâ) و مقلاة (meqlât) ا . ع . تابه . ج : مقالی .

مقلات (meqlât) ا . ع . زنی که وی را فرزند نزید . و ماده شتری که یکبار زاید و سپس بارنگیرد . ج : مقالیت .

مقلاد (meqlâd) ا . ع . کلید . و گنجینه . ج : مقالید . و ضاقت علیه مقالیده : تنك شد بروی کارهای وی .

مقلاص (meqlâs) ا . ع . از اعلام است .

مقلاص (meqlâs) ص . ع . ناقة مقلاص : ماده شتر فربه شده در تابستان .

مقلاع (meqlâ') ا . ع . فلاخن . و بیل و ابزاری که بدان زمین را انباشته می کنند .

مقلاعة (meqlâ'at) ا . ع . فلاخن .

مقلاق (meqlâq) ص . ع . رجل مقلاق : مرد سخت بی‌آرام . وکذلك : امراة مقلاق .

مقلب (meqlab) ا . ع . آهن‌آماج .

مقلب (moqalleb) ص . ع . برگردانده . و مقلب القلوب : خداوند عالم که دلها را برمیگرداند .

مقلبون (moqlebuna) ا . ع .

قومی که شتران آنها مبتلا ببیماری قلاب باشند.

مقلة (maqlat) ا. ع. سنگی که دربیابانها چون آب تنگ شود درآوند میاندازند وبقدری روی آن آب میریزند تاآنرا بپوشاند و سپس هر کسی را باندازهٔ بهرهٔ خود آب میدهند.

مقلة (moqlat) ا. ع. کره چشم که در آن سپیدی و سیاهی هردو میباشد. و سیاهی وسپیدی چشم. وسیاهی چشم که عبارت از حدقه بود. و میانه هرچیزی. ج: مقل. و **هذاخیر من مأته ناقة لمقلة** :این بهترست از صد ماده شتر که بنظر وچشم خود برگزیده باشی. و**سواد المقلة** : مردمک چشم. و**ابن مقلة** : مخترع خط نسخ وجزآن. ر. ابن مقله.

مقلتة (maqlatat) ا. ع. جای هلاك. و هلاك. وبیابان زیرا که جای هلاك است. ج: مقالت.

مقلد (meqlad) ا. ع. کلید. ج: مقالد. و خنور و توبره و پیمانه. وچوبدستی سرکج. و کلیدی بشکل داس.

مقلد (moqallad) ا. ع. جای گردن بنداز گردن. و اسب سابق و درگذرنده از اسبان که نشانه سباق برگردن وی بسته باشند. وجای حمایل شمشیر از هردودوش. و**مقلد الذهب** :از بزرگان تازیان. و**بنو مقلد**: نام گروهی از تازیان.

مقلد(moqalled) ص. ع. آنکه خود را بستن گردن بند زینت کرده باشد.

مقلد (moqalled) ا- ص. پ. مأخوذ از تازی ـ تقلید کننده و آنکه برقول کسی بدون دلیل عمل کند و پس ایست. و آنکه کاری را بعهده خود میگیرد. و نیز **مقلد**: نقال و آنکه بطور مضحکه و مسخره مانند گفتار و کردار کسی عمل میکند وادا و نوای آنرا درمیآورد و مسخره وبذله گو و چنگی.

مقلدات (moqalladât) ا. ع.

مقلدات الشعر : اشعارباقیماندهٔ درزمانه.

مقلدپیشه (moqalled-pice) ص. پ. نقال و رقاص و خنیاگر.

مقلدوار (moqalled-vâr)ص. پ. مانند مقلد و بطور تقلید.

مقلدی (moqalledi) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مسخرگی و بذله گوبی.

مقلدین (moqalledin) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ آنان که تقلید میکنند و آنان که ادا و نوای کسی را درمیآورند. و آنان که کاری را بعهده خود میگیرند.

مقلس (moqalles)ص. ع. بازیگر وقت قدوم ملوك و امرا.

مقلص (moqallas) ص. ع. همیشه حاضر و آمادهٔ برای مسافرت.

مقلص (moqalles) ص. ع.

فرس مقلص : اسب خرامان دراز دست و پای و بلند.

مقلع (moqla') م. ع. **اقلع اقلاعاً** و **مقلعاً**. ر. اقلاع.

مقلعات (moqla'ât) ع. ج. مقلعة.

مقلعة (moqla'at) ص. ع.

سفینة مقلعة: کشتی بابادبان. ج: مقلعات.

مقلعط (moqla'ett) ص. ع. مرد گریزندهٔ بر حذر و رمنده ترسان بیمناك و سرسخت پیچان موی که موی آن دراز نشود.

مقلفع (moqalfa') ص. ع.

صوف مقلفع : پشم چرکین.

مقلل (moqallal)ص. ع. **سیف مقلل** : شمشیر قله‌دار. ر. قلة.

مقلم (maqlam) ا. ع. تندی نیزه. ج: مقالم.

مقلم (meqlam) ا. ع. غلاف نرهٔ شتر.

مقلم (moqallam)ص. ع. چیده ناخن. و زن بیوه. و **مقلم الظفر** : مرد سست و ضعیف.

مقلمة (meqlamat) ا. ع. قلمدان.

مقلمة (moqallamaton)ص. ع. **امراة مقلمة**: زن دیر بیوه مانده. و**الف مقلمة** : لشکر باساز و سلاح.

مقلو (maqlov) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ برشته شده و بریان شده.

مقلو(maqlovv) ص. ع. برشته شده و بریان شدهٔ در تابه.

مقلوب (maqlub)ص. ع. برگشته شده و واژگونه گشته. و شتر گرفتار بیماری قلاب. و**کلام مقلوب** ای مصروف عن وجهه. و نیز **مقلوب** : کسیکه گرفتاربیماری قلب باشد.

مقلوب (maqlub) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ برگردانیده شده و واژگونه و معکوس و بازگشته و زیر وزبر شده.

مقلوب (maqlub) و **مقلوبة** (maqlubat) ا. ع. گوش خواه ازانسان باشد ویا از حیوان دیگر.

مقلوبة (maqlubat) ص. ع. ماده شتر گرفتار بیماری قلاب.

مقلود(maqlud) ص. ع. **حبل مقلود** : ریسمان تافته. و**سوار مقلود**: دست برنجن تاب داده.

مقلوع (maqlu') ص. ع. ازبیخ برکنده شده و از جای خود برداشته شده. و معزول واز کار خارج کرده شده. و**فرس مقلوع** : اسبی که بر پشت وی دایرهٔ قالع باشد.

مقلوف (maqluf) ص. ع. خمی

که گل سر آنرا برداشته باشند .

مقلوفات (maqlufât) ع . ج . مقلوفة .

مقلوفة (maqlufat) ا . ع . خنور بحرانی براز خرما و مانند آن . ج : مقلوفات .

مقلوم (maqlum) ص . ع . تراشیده شده و چیده شده . و **مقلوم الظفر** : مرد سست و ضعیف .

مقلونیا (maqluniyâ) ا . پ . مأخوذ از سریانی ـ خیاردراز .

مقله (moqle) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کره چشم .

مقلهف (moqlaheff) ص . ع . **شعرمقلهف** : موی بلند پراکنده ژولیده .

مقلی (meqlâ) ا . ع . تابه که در آن چیزی بریان کنند . ج : مقالی . و نیز **مقلی** : غوك چوب .

مقلی (maqliyy) ص . ع . برشته شده و بریان شدهٔ در تابه .

مقلیان (meqliyâne) ا . ع . بصیغه تثنیه : دو تابه که در آن چیزی بریان کنند .

مقلیة (maqliyat) م . ع . **قلی قلی و قلاء ومقیلة** . ر . قلی .

مقلیسا (maqlisâ) ا . پ . مأخوذ از سریانی ـ تخم سپندان .

مقم (meqamm) ص . ع . مردی که هرچه درپیش وی گذارند بخورد .

مقمأة (maqma'at) ا . ع . جایی که آفتاب نرسد .

مقمار (meqmâr) ص . ع . **نخلة مقمار** : خرمابنی که غورهٔ آن سپید باشد .

مقمة (maqammat) و (meqammat) ا . ع . دهان و یالب ستور سم شکافته مانند گاو و گوسپند .

مقمة (meqammat) ا . ع . جاروب .

مقمجر (moqamjer) و **مقمحر** (moqamher) ا . ع . کمانساز .

مقمحون (moqmahuna) ص . ع . کسانیکه سررا بلند نگاه میدارند و چشم را فرو میخوابانند . قوله تعالی : **فهم مقمحون** .

مقمر (moqmer) و **مقمرة** (moqmerat) ا . ع . شب روشن باماه .

مقمطر (moqamtar) ص . ع . شیر تنک گردیده .

مقمطر (moqamter) ص . ع . فراهم آمده و مجتمع شده .

مقمعة (meqma'at) ا . ع . عمودی آهنین و سرکج که بدان برسرفیل زده و آنرا میرانند . و چوبی که برسر مردم زنند تاخوار و ذلیل گردد . ج : مقامع .

مقمعد (moqma'edd) ا . ع . آنکس که هرچه باوی سخن گویند و جهد و کوشش کنند نرمی نکند و رام و منقاد نگردد و فرمان بردار نشود . و کسی که بالای شکم وی بزرك و پایین آن فروهشته باشد .

مقمقة (maqmaqat) م . ع . نرم شدن و آسان گردیدن . و بند نمودن و خوار کردن . و سخت مکیدن بچه پستان مادر را .

مقمل (meqmal) ص . ع . بینیاز و توانگر سپس درویشی و نیازمندی .

مقمل (moqmel) ص . ع . هرآنچه تولید شپش میکند .

مقمن (maqman) و **مقمنة** (maqmanat) ص . ع . سزاوار وشایسته .

مقموءة (maqmu'at) ا . ع . جایکه آفتاب نرسد .

مقمور (maqmur) ص . ع . مغلوب شده در قمار .

مقمور (maqmur) ا . ع . شرو بدی .

مقموط (maqmut) ص . ع . دست و پای بسته شده .

مقموع (maqmu') ص . ع . مقهور ومغلوب . و شترانیکه خیار و برگزیدهٔ آنها را برگرفته باشند . و تخمه‌زده و ناگوارد .

مقمئن (moqma'enn) ص . ع . درهم کشیدهٔ ترنجیده .

مقناب (meqnâb) ا . ع . چنگل شیر .

مقنأة (maqna'at) و **مقناة** (maqnât) ا . ع . جایکه آفتاب نرسد .

مقناطیس (meqnâtis) ا . ع . مأخوذ از یونانی ـ مغناطیس و سنك‌آهن‌ربا .

مقنب (meqnab) ا . ع . چنگال شیر . وتوشه‌دان صیاد و توبره‌ای که صیدرادر آن اندازد . و گله اسپان از سی تاچهل وبامقدار سیصد . ج : مقانب .

مقنبع (moqanbe') ص . ع . **رجل مقنبع الراس** : مرد دراز سر همچو کلاه دراز .

مقنثع (moqanse') ص . ع . **رجل مقنثع اللحية** : مردی که ریش وی بزرك و پراکنده باشد .

مقند (moqannad) و **مقندی** (moqandâ) ص . ع . **سویق مقند** : پست قند آمیخته . و کذلك **سویق مقندی** .

مقنر (moqanner) ص . ع . دفزك فربه زشت . وآنکه دستارپراکندهٔ ناراست برسربسته باشد وآنکه نیکو بستن دستارنداند .

مقنش (moqannac) ص . ع . مرد باسخاوت و مبذرمسرف درنفقه واخراجات عیال .

مقنطر (moqantar) و **مقنطرة**

مقنطرة (moqantarat) ص . ع . مکمل و کامل وتمام بنا شده . وطاق‌زده‌شده . قوله تعالی : **والقناطير المقنطرة من الذهب و الفضة** : بلهای بناشدهٔ از زر وسیم .

مقنطرات (moqantarât) ا . ع . دایره‌های متوازی باسطح افق . وپلها وجسرها . وطاقها .

مقنطرة (moqantarat) ا . ع . صدرطل .

مقنطيس (meqnatis) ا . ع . مغناطیس و سنك آهن‌ربا .

مقنع ('maqna) ص . ع . **شاهد مقنع** : شاهدی که عادل و بسنده باشد و بگواهی ویا حکم آن قناعت کنند .

مقنع ('meqna) ا . ع . برسرافکندنی زنان . ج : مقانع . ر . مقنعة .

مقنع ('moqna) ص . ع . **فم مقنع** : دهانی که دندانهای آن مایل بدرون باشد .

مقنع ('moqne) ص . ع . آنکه سررا راست میدارد و بچپ و راست التفات نمیکند و نگاه‌را موازی در میانهٔ دودست قرار میدهد . ج : مقنعون . قوله تعالی : **مهطعين مقنعي رؤسهم** .

مقنع ('moqanna) ص . ع . **رجل مقنع** : مرد خود برسر نهاده .

مقنعة (meqna'at) ا . ع . پوشاکی از پارچه اعلا که درازی آن باندازهٔ دوگزست و از پیش‌رو گشاده و بازست وزنان تازی آنرا درخانه و دربیرون از خانه بروی سر میاندازند و مقنع نیز میگویند . ج : مقانع .

مقنعه (maqna'e) و (meqna'e) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ باشامه وواشامه و دامك و ربوسه و ربوشه وسراویزه و گواژه و گواشمه و وربوشه و وربوشنه و چادر باریك یك عرض که زنان برسر اندازند .

مقنعون (moqne'una) ع . ج . مقنع .

مقنفة (moqnnafat) ص . ع . **حجفة مقنفة** : سپر فراخ و وسیع .

مقنفش (moqanfec) ص . ع . **رجل مقنفش فی اللباس** : مرددرشت هیئت در لباس پوشیدن .

مقنن (moqannen) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ قانون‌آور و قانون‌گذار . و**مقنن قوانین** : برقرار کننده قوانین .

مقنن (moqannan) و **مقننه** (moqannane) ص . پ ـ ماخوذ از تازی ـ آراسته‌شده ومرتب شده با قانون . و**شروط مقننه** : شرطهای موافق قانون .

مقنوة (maqnovat) و **مقنوءة** (maqnu'at) ا . ع . جاییکه آفتاب نرسد .

مقنود (maqnud) ص . ع . **سویق مقنود** : پست قند آمیخته .

مقنور (moqanver) ص . ع . دفزك فربه زشت . و آنکه دستار پراکنده و ناراست بر سر بندد . و آنکه نیکو بستن دستار نداند .

مقنی (moqni) ص . ع . صاحب نیزه .

مقنی (moqanni) ص . ع . دانای مواضع آب در زمین . و **مقنی الارض** : هدهد .

مقنی (moqanni) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کننده کاریز .

مقو (maqv) م . ع . **مقا الفصيل امه مقوا** (از باب نصر) : سخت مکید بچه‌شترشیر مادر خودرا . و**مقوت السيف** : جلا دادم شمشیر را و کذلك المرآة والطست . و **مقا اسنانه** : جلا داد دندانهای خودرا . و نیز **مقو** : محافظت و صیانت کردن .

مقو (maqva) و **مقوة** (maqvat) ا . ع . نگاهبانی و محافظت و صیانت . یق : **امقه مقوك مالك** بصیغه امریعنی نگاهدار آنرا همچنانکه نگاه میداری مال‌خودرا . و کذلك **امقه مقوتك مالك ومقاوتك مالك** .

مقوا (moqavvâ) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ صفحه ستبر و کلفتی که از چندین لاکاغذهای بیکاره ویاپارچه‌های کهنه میسازند و مقواهای بسیار سخت را در بعضی صنایع بجای چوب و نیز بجای آهن استعمال میکنند .

مقوال (meqvâl) ص . ع . نیکوسخن و تیززبان بسیارگوی (و مذکر و مونث در آن یکسان است) . یق : **رجل مقوال و امراة مقوال** .

مقود (maqud) و **مقودة** (maqudat) ص . ع . ستور کشیده‌شده . یق : **بعير مقود** و **ناقة مقودة** .

مقود (meqvad) ا . ع . آنچه بدان کشند ستور را از رسن و مهار ولگام . ج : مقاود .

مقود (moqavvad) ا . ع . کوه دراز و طولانی .

مقود (moqavvad) ص . ع . ستور کشیده شده .

مقور (moqavvar) ص . ع . قطران مالیده . وهرچیز گردبریده .

مقور (maqvarr) ص . ع . اسب باریك پهلو .

مقوس (meqvas) ا . ع . کمان‌دان . و میدان اسب تاختن و جای اسب تاختن . و ریسمانی که بدان‌اسبان رهان را درصف کشند . ج : مقاوس .

مقوض (moqavvaz) ص . ع . ویران شده .

مقوط (moqut) م . ع . **مقط البعیر مقوطاً** (از باب نصر) : سخت لاغر گردید آن شتر .

مقوق (moqavvaq) ا . ع . کسی که جای بیموی سرش بزرگ باشد .

مقوقس (moqavqes) ا . ع . نام مرغی شبیه بکبوتر که در گردن طوق سیاه و سپیدی دارد . و نام پادشاه مصر واسکندریه . و نام پادشاه هند .

مقول (maqul) ص . ع . گفته شده .

مقول (meqval) ا . ع . زبان . و پادشاه . ج : مقاول . و پادشاهی از پادشاهان حمیر . ج : مقاولة . و بلغت اهل یمن : مهتر .

مقول (meqval) ص . ع . **رجل مقول** : مرد نیکو سخن و مردتیز زبان بسیار گوی . و کذلك : **امراة مقول** .

مقول (moqavval) و **مقولة** (moqavvalat) ص . ع . باربار گفته شده . یق : **کلام مقول و کلمة مقولة** .

مقولات (maqulât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مقوله‌ها .

مقوله (maqule) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ سخن گفته شده .

مقوم (meqvam) ا . ع . دسته چوب آماج .

مقوم (moqavvam) ص . ع . راست کرده شده . و قیمت کرده شده .

مقوم (moqavvam) ا . ع . نام شمشیری .

مقوم (moqavvem) ص . ع . آنکه راست میکند کژی را . و آنکه میگرداند . و آنکه قیمت میکند .

مقوم (moqavvem) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ قیمت کننده و آنکه قیمت چیزی و نرخ چیزی را معین میکند .

مقوود (maqvud) و **مقوودة** (maqvudat) ص . ع . ستور کشیده‌شده .

مقوی (moqavi) ص . ع . **فرس مقو** : اسب توانا . و **فلان قوی مقو** : یعنی فلان خردش توانا و دارای ستور توانا میباشد . و نیز **مقوی** : مردزاد سپری شده . و آنکه بدشت و خشکی فرود میآید .

مقوی (moqavvâ) ص . ع . باتوانایی و توانا . ومتهم‌شده‌ودشنام داده‌شده .

مقوی (moqavvâ) ا . پ . مقوا . ر . مقوا .

مقوی (moqavvi) ص . ع . توانایی دهنده و توانا کننده .

مقوی (moqavvi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ قوت دهنده و توانا کننده‌و استوار ومحکم کننده و مضبوط کننده . وتسلی دهنده و نوازنده خاطر .

مقویات (moqavviyât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چیزهایی که قوت وتوانایی میدهد و توانا میکند . و داروهایی که برقوت و توانایی میافزاید .

مقه (maqah) ا . ع . سپیدی چشم و جزآن با اندك کبودی . و تباهی چشم از بی‌سرمگی . وسپید شدگی سرمه جای از چشم و الفعل من سمع .

مقهاء (maqhâ') ص . ع . مونث امقه : زنی که‌سپیدی چشم وی با اندك کبودی باشد . و نیز **امراة مقهاء** : زنی که‌سپیدی آن زشت باشد و مانند سپیدی گچ بود .

مقهر (moqhar) ص . ع . ذلیل‌و خوار شده . و مغلوب گشته وشکست خورده .

مقهنب (moqahneb) ا . ع . پیوسته باشنده برآب و مقیم برآب .

مقهور (maqhur) ص . ع . مغلوب و مغلوب شده و چیره شده بر وی . و گوشتی که آتش بآن رسیده و آب از آن روان باشد .

مقهور (maqhur) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مغلوب و منهزم و شکست خورده و زیر دست شده و ستم رسیده ومظلوم و آزرده شده .

مقی (maqy) م . ع . **مقیت السیف مقیاً** (از باب ضرب) : جلا دادم شمشیر را و کذلك المرآة والطست . و **مقیت اسنانی** : جلا دادم‌دندانهای خود را . ونیز **مقی** : نگاهداشتن . یق : **امقه مقیك مالك** (بصیغه‌امر) : ای صنه صیانتك مالك .

مقیء (moqye') و (moqayye') ص . ع . **دواء مقیء** : داروی قی آور . و کذلك : **دواء مقیء** .

مقیاس (meqyâs) ا . ع . مقدار و اندازه و آنچه بدان اندازه کنند .

مقیاس (meqyâs) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ آلتی که‌بدان‌اندازهٔ‌مسافات‌رامعین‌نمایند .

مقیة (maqyat) ا . ع . محافظت وصیانت و نگاهداری .

مقیة (moqyat) ا . ع . کنج‌چشم .

مقیت (maqit) ص . ع . دشمن داشته شده .

مقیت (moqit) ص . ع . نگاهبانان چیزی . وگواه وحاضر . وتوانای‌بقوت‌دادن . قوله‌تعالی: **وکان‌الله‌علی کل شیء مقیتاً** .

مقید (moqayyad) ا . ع . موضع قید از پای اسب و دیگر ستور . وموضع‌پای برنجن از ساق زن . و بند کرده شدهٔ ازشتر و جزآن . ج : مقائد . و جاییکه شتررا در آن بسته ومیگذارند بماند. و باصطلاح‌عروض: قافیه‌ای که‌حرف روی‌آن‌ساکن باشد . **وبنو مقید** : کژدمها .

مقید (moqayyad) ص . ع . بند نموده . و کتاب نقطه زده و اعراب شده .

مقید (moqayyad) ص - م - ف . پ . مأخوذ از تازی ـ بسته شده و بند شده و درقید کرده و دارای بستگی وعلاقه. **ومقید شدن :** بستگی و علاقه حاصل نمودن و متمسك شدن‌واحتیاط نمودن. **ومقید کردن:** بند کردن . **ومقید بودن:** دربند بودن.

مقیدة الحمار (moqayyadat-ol-hemâre) ا . ع . زمین سنگلاخ سوخته.

مقیدی (moqayyadi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ بستگی .

مقیر (moqayyar) ص . ع . قیر اندوده .

مقیر (moqâyyar) ا . ع . نام موضعی . و از اعلام است .

مقیس (maqis) ص . ع . قیاس شده.

مقیس (moqayyas) ص . ع . زر دوزی‌شده . و آراسته ومزین‌شده . ومشابه.

مقیسرة (moqaysera[t]) ا . ع . شتران کهنسال .

مقیض (maqiz) ا . ع . آنجای‌از پوست تخم مرغ که چوزه وآب بیرون میآید . و جایکه در آن تخم مرغ می‌نهند .

مقیضة (maqizat) ص . ع . **بئر مقیضة :** چاه بسیار آب .

مقیظ (maqiz) و (maqyaz) ا . ع . جای اقامت‌درتابستان .

مقیظ (moqayyez) ص . ع . بسند کننده فصل گرما .

مقیظة (maqizat) ا . ع . گیاهی که در تابستان سبز باشد .

مقیعس (moqay'es) و**مقیعیس** (moqay'is) ا . ع . مصغر مقعنس یعنی سخت و درشت .

مقیل (maqil) ا . ع . هرجایکه درآن آسایش میکنند. ج : مقائل . وخوابگاه. و قبرو گور .

مقیل (maqil) م . ع . **قال قیلا و مقالا ومقیلا** . ر . قیل .

مقیل (moqil) ا . پ . آشی که در ایام عاشورا ازگندم و جو و نخود ولوبیا و عدس وباقلا وماش پزندو آنرا آش‌عاشورا نیز گویند .

مقیل (moqayyel) ص . ع . آنکه در نیمروز شراب و آب میدهد .

مقیلبا (moqil-bâ) ا . پ . آشی که ازگوشت کوفته و رودهٔ ریز کردهٔ گوسپند و دنبه و پیاز و گندم و برنج و نخود و عدس و لوبیا و شلغم و چغندر و زردك و گندنا پزند . و نیز آش مقیل که آش عاشورا باشد.

مقیم (moqim) ص . ع . آنکه‌در جایی آرام کندو دوام ورزد و آنرا وطن‌کند. و آنکه کجی راراست کند .

مقیم (moiqm) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ باشنده و متوطن و ساکن و قرار گرفته و ملازم و ثابت قدم . **ومقیم بودن:** اقامت کردن‌و ماندن وسکونت داشتن وباشنده بودن و توطن کردن . و **مقیم‌شدن:** ساکن شدن و متوطن شدن و اقامت نمودن و ماندن و متمکن شدن و ثابت قدم شدن . و **مقیم منزل هفتم :** ستارهٔ زحل .

میقمی (moqimi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ دلالی .

مقین (moqayyen) ص . ع . آرایش کننده و زینت کننده .

مقینة (moqayyenat) ا . ع . مشاطه .

مقیی (moqayyi) ا . ب . مأخوذ از تازی ـ هرداروبی و هرچیزی که‌قی آورد.

مقیئات (moqayye'ât) ا . ع . داروهای قی‌آور .

مك (mak) پ . ح - م . مکیدن. ا . یکبار مکیدن .

مك (mak) و (mok) ا . پ . زوبین و نیزه کوچك .

مك (makk) م . ع . **مکه مکاً** (از باب نصر) : مکید همه آنرا . و نیز هلاك کرد آنرا . و کم کرد آنرا . **و مك بسلحه :** ریخ زد .

مکا (makâ) ا . ع . سوراخ‌روباه و خرگوش وماند آنها . ج : امکاء . و نام کوهی .

مکا (makâ) م . ع . **مکیت یده مکاً** (از باب سمع) : شوخ گرفت دست او از کار .

مکاء (mokâ') ا . ع . صفیر و سوت . قوله تعالی : **و ما کان صلوتهم عندالبیت الامکاء و تصدیة** ای التصفیر و التصفیق .

مکاء (mokâ') م . ع . **مکا مکواً و مکاء** (از باب نصر) :شخولید بدهن وسوت زد و انگشتان رابهم درکرده دمید تا آوازبرآید . **و مکت استه :** تیزداد. و این را در وقتی گویند که مکشوف و مفتوح باشد ویا مخصوص است بستور .

مکاء (mokkâ') ا . ع . مرغی کوچك که در باغها میخواند . ج : مکاکی .

مکاب (makâb) پ . کلمهٔ نهی‌از کاویدن یعنی جستجو و کاوش مکن .

مکابحة (mokâbahat) م . ع. همدیگر را دشنام دادن .

مکابدة (mokâbadat) م . ع. **کابد مکابدة وکباداً** . ر . کباد .

مکابرة (mokâbarat) م . ع .

كابرته مكابرة : غالب شدم برو ودشمنی کردم با او .

مكابره (mokâbare) ا . پ . ماخوذ از تازی ـ معارضه و منازعه و مجادله وستیزه . و**مكابره كردن** : ستیزه کردن .

مكابسة (mokâbasat) م . ع . حمله کردن بریکدیگر .

مكابلة (mokâbalat) ا . ع . تاخیر دین و سپس گذاشتن وام . و درنك کردن . و بازداشتن و حبس کردن . وتاخیردر خریدن خانهٔ همسایه تا چون دیگری خواهد آنرا بخرد مطالبه شفعة کند .

مكابين (makâbin) ع . ج . مکبونة .

مكاتب (makâteb) ع . ج . مکتب .

مكاتب (mokâtab) و (mokâteb) ا . ع . بنده‌ای که باصاحب خود بهای خودرا قطع کرده تا کم کم بپردازد .

مكاتب (makâteb) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مکتبها و مدرسه‌ها .

مكاتبات (mokâtabât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مراسله‌ها و نوشتجات .

مكاتبة (mokâtabat) م . ع . **كاتبا مكاتبة و كتاباً** : بهمدیگر نامه نوشتند آن دونفر . و**كاتب الرجل عبده اوامته على مال منجم** : نامه نوشت آن مرد برای بنده ویا کنیزخود برمالی که پاره پاره بپردازند و آنها هم نوشتند بر اینکه آزاد باشند .

مكاتبة (mokâtabat) ا . ع . آزادنامه و نوشته آزادی از عبودیت .

مكاتبه (mokâtabe) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ نامه نوشتن بهمدیگر .

مكاتعة (mokâta'at) م . ع .

كاتعه الله مكاتعة : از نیکی دورگرداناد او را خدای و بکشاد او را .

مكاتلة (mokâtalat) م . ع .

كاتله الله مكاتلة : از نیکی دورگرداناد او را خدای و ملعون گرداناد او را .

مكاتمة (mokâtamat) م . ع .

كاتمنی سره مكاتمة : نهان داشت از من راز خود را .

مكاتيب (makâtib) ع . ج . مکتوب .

مكاثبة (mokâsabat) م . ع .

كاثبه مكاثبة : نزدیك او رسید .

مكاثرة (mokâsarat) م . ع . باهم چیرگی نمودن و نبرد کردن با کسی در بسیاری . و آب بسیار خواستن جهة خوردن .

مكاثمة (mokâsamat) م . ع . بهمدیگر نزدیك شدن وآمیزش کردن .

مكاحل (makâhel) ع . ج . مکحل . و ج . مکحلة .

مكاد (makâd) و **مكادة** (makâdat) م . ع . **كاد كودا ومكاداً ومكادة** . ر . کود .

مكادة (makâdat) ا . ع . چون کسی چیزی طلب کندو ارادهٔ دادن نداشته باشد میگویند : **لاولا مكادة** : نخواهم داد و ارادهٔ دادن هم ندارم . و قولهم : **لامهمة ولامكادة** ای لاأهم ولاأكاد .

مكادمة (mokâdamat) م . ع . نیك قادرنا شدن ستور برگیاه .

مكاذبة (mokâzabat) م . ع .

كاذبته مكاذبة وكذاباً : دروغ گفتم با او و همدیگر را دروغگو پنداشتیم .

مكار (makkâr) ص . ع . بسیار فریبنده و بدسگال . ج : مکارون .

مكار (makkâr) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پرمکر و پرحیله و فریبنده وغدار وعیار .

مكاراة (mokârât) م . ع . **كاراه مكاراة و كراء** . ر . کراء .

مكاربة (mokârabat) م . ع . نزدیك شدن باهم و آهنك کردن چیزی .

مكاردة (mokâradat) م . ع . باهم راندن و همدیگر را دور کردن .

مكارزة (mokârazat) م . ع . **كارزالى المكان مكارزة** : بشتافت و پنهان شد در آنجای . و **كارز عنه** : گریخت از آن . و**كارز فلاناً** : عاجزکرد فلان را .

مكارم (makârem) ع . ج . مکرمة . و **مكارم الاخلاق** . ر . مکرمة .

مكارم (makârem) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ نوازشها ومکرمتها وبزرگیها .

مكارمة (mokâramat) م . ع . **كارمه مكارمة فكرمه** : نبرد کردبا او در کرم وجوانمردی پس غالب آمد اورا .

مكارون (makâruna) ع . ج . مکاری .

مكارون (makkâruna) ع . ج . مکار .

مكاره (makâreh) ع . ج . مکرهة (makrahat) و (makrohat) .

مكاره (makâreh) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ رنجها و سختیها .

مكاره (makkâre) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ زن پرمکر و پرحیله .

مكاری (mokâri) ا . ع . بکرایه دهنده . ج : اکریاء و مکارون .

مكاری (mokâri) و (makkâri) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ خربنده و کرایه دهنده یعنی آن کس که خر و اسب و اشترکرایه

میدهد .

مکاری (mokkâri) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مکر وحیله‌گری وفریبندگی.

مکاری(mokâriyya) ا. ع. کرایه دهنده من‌ویا کرایه دهندگان‌من . نقرل **هذا مکاری و هولاء مکاری** .

مکاریای (mokâreyâya) ا. ع. بصیغه تثنیه : یعنی دومکاری من .

مکاس (makâs) پ . کلمه نهی از کاستن یعنی کم مکن .

مکاس (makâs) ا . ع . جای حلقه شدن مار .

مکاس (mekâs) ا . ع . ازاتباع عکاس است . ر . عکاس .

مکاس(mekâs) م . ع. **ماکس فی البیع مماکسةو مکاساً**: تشویش کرد در بیع‌وکم کردبها را. و نیز **مماکسة**: باکسی در چیزی بخیلی کردن و **ماکسه فی البیع مماکسة** : بخیلی کرد با اودر بیع . و **دون هذا الامر مکاس و عکاس** . ر . عکاس .

مکاس (mokâs) ا . پ . نهایت تاکید و مبالغة در کازی وابرام و تقاضا. و باج‌وراهداری. وباج گیروراهداروتحصیلدار.

مکاساة(mokâsât) م . ع . باهم بزرك منشی کردن و باهم فخر نمودن .

مکاسب (makâseb) ع . ج . مکسب (maksab) و(makseb) ومکسبة .

مکاسب (makâseb) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ کسبها و منفعتها و حاصلها.

مکاسحة (mokâsahat)م . ع . سخت نوشیدن باهم .

مکاسر (makâser) ع . ج . مکسر .

مکاسر (mokâser)ا.ع. همسایه‌ای که چادر او دامن بدامن چادر شخص باشد . یق : **جاری مکاسری** .

مکاسرة (mokâsarat) م . ع . نبرد کردن در کسر و شکستن چیزی .

مکاسرة (mokâsarat) ا . ع . وحشت و حیرت و اضطراب .

مکاسنی (mokâsani) ا . ع . بلغت مراکش: نوکرهای خاندان سلطنت .

مکاسه(mokâse) ا. پ. باصطلاح مردم هند: دهی کهاز باج و خراج‌معاف باشد مشروط برآنکه مردمان آن‌ده اموال مسافرین را محافظت کنند .

مکاسیر (makâsir) ع . ج . مکسور .

مکاشحة (mokâcahat) م . ع. پنهان داشتن دشمنی و دشمنی نمودن .

مکاشر (mokâcer) ا. ع. همسایة نزدیك . یق . **جاری مکاشری** .

مکاشرة (mokâcarat) م . ع . باهم تبسم کردن و دندان پیدا نمودن .

مکاشفات (mokâcafât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ اسرار و امور غیبی کشف و هویدا شده .

مکاشفة (mokâcafat) م . ع . دشمنی را ظاهر وهویداکردن وباکسی آشکارا جنك کردن. و برهنه کردن .

مکاشفه (mokâcafe) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ ظاهر و هویدا شدن اسرار و امور غیبی دردل کسی والهام. و برهنگی .

مکاظة (mokâzzat) م . ع . سخت مروسیدن در جنك . کظاظ مثله .

مکاعمة (mokâ'amat) م . ع . بوسه دادنو دهان‌در دهان گرفتن وقت بوسه. و در یك جامه هم‌بستر کردن زن را .

مکافأة (mokâfa'at) م . ع . **کافاه مکافأة وکفاء** : پاداش دادا‌ورا. و **کافا فلاناً**: ماناشد بفلان‌ومراقبت نمود. از فلان. وبرابری کرد با او. ونیز **مکافأة**: دور کردن کسی را. وبرابر ایستادن. و باهم پی‌درپی نیزه زدن . یق : **کافا بین فارسین برمحه** ای طعن هذا ثم هذا .

مکافاة (mokâfât) م . ع . **کافاه مکافاة** : پاداش داد او را و مانند کاروی کرد .

مکافاة(mokâfât)ا . ع. کفایت. یق : **رجوت مکافاتك** ای کفایتك .

مکافات (mokâfât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پاداش و جزا وتلافی وسزا و داشاد و وشیان ورشیان و شبان .

مکافتة (mokâfatat) م . ع . **کافت مکافتة و کفاتاً** . ر . کفات .

مکافتة(mokâfatat)ا.ع. بناگاه مردن . یق : **مات مکافتة** .

مکافحة (mokâfahat) م . ع . **کافح الامراة مکافحةوکفاحاً**: بوسه داد آن زن را. و **کافح فلاناً** : روباروی گردید بافلان. ونیزجنك کرد بافلان . و**فلان یکافح الامور** : فلان خودمرتکب کارها میگردد .

مکافرة (mokâfarat) م . ع . ناسپاسی کردن و حق کسی ناشناختن . یق : **کافره حقه** ای جحده .

مکافل(mokâfel) ا.ع .همسایه. و هم پیمان . و عهد نماینده .

مکافی (mokâfi) م ـ ف . پ. مأخوذ از تازی ـ هم کفو و برابر ومساوی.

مکافی(mokâfi)ص . ع. هرچیزی که برابر چیزی گردد ناماننند آن شود .

مکافیء (mokâfe') و**مکافئة** (mokâfe'at) ص . ع . مساوی وبرابر.

يق: **هذا مكافیء ماله** ای مساوله .

مكافئتان (mokâfa'atâne) و (mokâfe'atâne)ص. ع. بصيغه تثنيه: دو چيز متساوی . يق : **شاتان مكافئتان :** دو گوسپند درسال برابر هم و مثل هم . وكذلك **شاتان مكافئتان** .

مكافيف (makâfif) ع . ج . مكفوف .

مكاك (mokâk)ص . ع . مكيده شده .

مكاكة (mokâkat) ا ـ ص . ع . مغز استخوان . و مكيده‌شده .

مكاكة (makkâkat) ا ع . كبيزك .

مكاكفت (makâkaft) ا . پ . رنج و آفت و آزار .

مكاكى (makâki) ع.ج . مكاء . و ج . مكوك .

مكاكيك (makâkik) ع . ج . مكوك .

مكال (makâl)م . ع . **كال كيلاً و مكالاً و مكيلا** . ر . كيل .

مكال (mokâl) ا . ع . پيه . يق: **مابهامكال** ای شحم .

مكالبة (mokâlabat) م . ع . باهمديگر بدی وخصومت نمودن. وتنگی كردن. و خار خوردن شتر .

مكالحة (mokâlahat) م . ع . سختی كردن با هم. وعدول نا كردن ماه از منزل خود .

مكالمات (mokâlemât) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ مكالمه‌ها وگفت وشنودها.

مكالمة (mokâlamat) م . ع . باهمديگر جواب دادن و سخن گفتن .

مكالمه (mokâlame) ا . پ . ماخوذ از تازی ـ گفتگو و گفت وشنيدوجواب و سؤال و محاوره و مذاكره و گفتار وسرواد.

مكامة (mokâmat) ا . ع . منكوحه و زن نكاح كرده شده .

مكامرة (mokâmarat) م . ع . نبرد كردن بيزرگی سرزه.

مكامعة (mokâma'at) م . ع . هم‌خواب گرديدن با كسی در يك جامه و هم خوابگی كردن دو مرد با هم و اين در شرع ممنوع است .

مكامن (makâmen) ع. ج. مكمن.

مكاميح (makâmih) ا . ع . شتران شب سير كننده جهة بآب‌آمدن بامدادان.

مكاميح (makâmih) ع.ج. مكماح.

مكان (makân) ا . ع . جايگاه. ج : امكنة و اماكن و امكن .

مكان (makân) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جای و جايگاه و مسكن و منزل و خانه. ومقام ومنزلت ورتبه وجاه .**ولامكان:** بی‌سرانجام و بی‌خانمان و بی‌جايگاه .و **مكان خفی :** جای پنهان . و **مكان رفيع :** جای بلند . و منزلت و جاه و سرافرازی .و **مكان قريب :** جای نزديك و گور و قبر.

مكان (makkân) ا . ع . مردمكنده و آنكه از نا كسی و فرومايگی بمكد شيرگوسپند را و ندوشد آنرا .

مكانات (makânât) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ مكانتها وجايگاهها ومنزلتها .

مكانة (makânat) ا . ع. مكان و جای وجايگاه. و نرمی و آهستگی. و مرتبه و وقار نزد پادشاه .

مكانة (makânat) م . ع. **مكن مكانة** (ازباب كرم) : مرتبه يافت نزد امير و برپای ماند .

مكانت (makânat) ا .پ. مأخوذ از تازی ـ پايگاه و مرتبه و عزت و جاه و منزلت .

مكاندار (makân-dâr) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ خداوندمكان‌وجای. ودرويشی كه دارای مقام مخصوصی باشد. وپاسبان .

مكانس (makânes) ع . ج . مكنسته . و ج . مكنس .

مكانفة (mokânafat) م . ع . همديگر را يارمندی واعانت كردن .

مكانى (makâni)ص . پ. مأخوذ تازی ـ منسوب بمكان و جای .

مكاو (makâv) پ . كلمه نهی‌از كاويدن يعنی مكاب و كاوش مكن .

مكاواة (mokâvât) م . ع . همديگر را دشنام دادن .

مكاوحة (mokâvahat) م . ع. چيره گرديدن در كارزار. و باهم دشنام دادن و آشكارا وروباروی دشنام دادن. وباهم‌جنگ كردن .

مكاوسة (mokâvasat) م . ع . برزمين افكندن كسی را .

مكاهاة (mokâhât) م . ع . همديگر را فخر كردن و برهمديگر نازيدن .

مكاهلة (mokâhalat) م . ع . **كاهل الرجل مكاهلة :** زن گرفت آنمود . و**كاهل‌زيد :** پير شد زيد .

مكاهنة (mokâhanat) م . ع. باهم ياری‌دادن. و عطا كردن بيكديگر باميل و بی‌پاداش .

مكائد (makâ'ed) ع . ج . مكيدة.

مكايدة (mokâyadat) م . ع . بدسگاليدن .

مكايسة (mokâyasat) م . ع. باهم چيرگی‌نمودن در زيركی. و بزيركی باهم

نبرد كردن و مكاس كردن دربيع .

مكايسة (mokâyasat) م . ع . مروسيدن . يق : **مازال يكايصه** اى يمازحه .

مكايل (mokâyel) ص . ع . پيماينده و آنكه پيمانه ميكند .

مكايلة (mokâyalat) م . ع . مريكديگررا پيمودن. ومانند سخن ديگرى سخن گفتن. و مانند كارديگرى كار كردن . وفزونى كردن در دشنام دادن بهم .

مكاييل (makâyil) ع . ج . مكيال و مكيل ومكيلة .

مكب (mekabb) ا . ع . كسيكه بيشتر زمين را مينگرد و سرنگون باشد .

مكب (mokebb) ا . ع .سرنگون شده و برروى افتاده . قوله تعالى : **افمن يمشى مكباً على وجهه** .

مكباب (mekbâb) ا . ع .سرنگون و آنكه بيشتر زمين را مينگرد .

مكببة (mokabbabat) ا . ع . نوعى از گندم تيرة ستبر خوشه .

مكبة (mekabbat) ا . ع . سرپوش .

مكبة (mokabbat) ا . ع . بلغت مراكش: چرخه و كلافه .

مكبح (mokabbah) ص . ع . بلند و متكبر . يق: **انه لمكبح** اى شامخ .

مكبر (makber) ا . ع . بزرك سالى .

مكبر (makber) م . ع . **كبر كبراً و مكبراً** . ر . كبر .

مكبر (mokabbar) ص . ع .اسم بزرك شده ضد مصغر .

مكبر (mokabber) ا . پ.مأخوذ از تازى ـ تكبير گوينده در نماز جماعت .

مكبرة (makbarat)و(makborat) ا . ع . كلانسالى .

مكبس (mokabbes) ا . ع .مرد سست چشم سرشتى وفرومايه. و آنكه ناگاه بمردم در آيد وفرو پوشد آنها را. ونام اسبى .

مكبل (mokabbal) ص . ع .قيد كرده شده و بازداشته شده و حبس شده .

مكبن (mokban) ص . ع .**مكبن الفقار** : كسى كه مهره‌هاى پشت وى محكم و استوار باشد .

مكبوث (makbus) ص . ع .**لحم مكبوث** : گوشت برگرديده بوى .

مكبود (makbud) ص . ع . گرفتار بيمارى جگر .

مكبوراء (makburâ') ع . ج . كبير .

مكبول (makbul) ص . ع .بندى و درقيد كرده و محبوس و اسير .

مكبون (makbun) ص . ع .شتر مبتلا ببيمارى كبان. و كسيكه‌دست آن از كار كردن سخت‌شده باشد. و**مكبون الاصابع**: مرد درشت انگشتان .

مكبون (makbun) ا . ع . اسب كوتاه پاى فراخ شكم باريك استخوان . ج : مكابين .

مكبونة (makbunat) ا . ع . اسب كوتاه پاى فراخ شكم باريك استخوان . ج : مكابين. و زن شتابكار .

مكة (makkat) ا . ع .جاى اجتماع بزرك. ونام شهر حرام و تمامى حرم . ر . بكه .

مكت (makt) م . ع . **مكت بالمكان مكتاً** (از باب نصر) : مقيم شد در آنجاى .

مكتاف (mektâf) ا . ع ستورى كه زين شانه آنرا ريش كرده باشد .

مكتام (mektâm) ص . ع . **ناقة مكتام**: ماده‌شترى كه‌هنگام آبستنى‌دم‌برندارد و باردارى آن معلوم نگردد .

مكتب (maktab) ا.ع . دبيرستان و جاييكه درآن نوشتن ميآموزند. ودفترخانه . ج : مكاتب .

مكتب (maktab) ا . پ .مأخوذ از تازى ـ جاييكه درآن كودكانرا تعليم ميكنند و خواندن و نوشتن وجزآن ميآموزانند وسبق ميدهند ودبايه نيز گويند .

مكتب (moktab) ص . ع .**قربة مكتب** : مشك سربسته .

مكتب (mokteb) ص . ع.آموزندة كتابت و مكتب‌دار .

مكتب (mokattab) ص . ع . كتيبة آماده شده و فراهم آورده ونوشته شده.

مكتب (mokattab) ا.ع .خوشه‌اى كه پاره‌اى از برآنرا خورده باشند.

مكتبت (rubktabet) ص . ع . اندوهگين و غمناك .

مكتب خانه (maktab-xâne) ا . پ . جاى آموزانيدن كودكان ودبايه.

مكتب‌دار (maktab-dâr) ا . پ . كسيكه كودكان را خواندن و نوشتن و جزآن ميآموزاند .

مكتب دارى (maktab-dâri) ا . پ . شغل مكتب‌دار .

مكتب‌گاه (maktab-gâh) ا . پ . مكتب خانه وجاى آموزانيدن كودكان .

مكتتب (moktatab) ص . ع . نوشته شده . وباز نگريسته وملاحظه شده. و شمرده شده .

مكتتب (moktateb) ص . ع . نويسنده . و آنكه بدودوال مشك رامیدوزد و

آنرا محکم میکند .

مکتتم (moktatem) ص . ع . پنهان‌شده. وپنهان‌دارنده. و**سحاب‌مکتتم:** ابری رعد و بی‌بانگ .

مکتحل (moktahel) ص . ع . زمینی‌که گیاه بر آوردن گرفته باشد. و آنکه درچشمهاسرمه کشیده باشد. و کسی که‌درسختی وشدت افتاده باشد .

مکترب (mktoareb) ص . ع . اندوهگین و غمگین .

مکترث (moktaras) ص . ع . آگاه و هوشیار و محتاط .

مکترث (moktares) ص . ع . پریشان و مضطرب و متفکر وترسان وبیمناك.

مکتری (moktari) ص. ع. کرایه گیرنده. و کرایه گرفته شده .

مکتز (moktazz) ص . ع . ور ترنجیده شدهٔ از سرما .

مکتسب (moktasab) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ ورزیده شده و کسب شده و بسعی و کوشش حاصل شده .

مکتسب (moktaseb) ص . پ . مأخوذاز تازی ـ ورزنده‌و آنکه بسعی‌وکوشش خود چیزی را حاصل میکند .

مکتسبی (moktasabi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ هرچیز حاصل کرده شده و کسب شده .

مکتسر (moktaser) ص . ع . شکننده .

مکتسع (moktase') ص . ع . گشنی که دم‌خود رابرهردوران‌خودزند. وسك و یا اسبی که دم را در میان پای در آورد .

مکتسعة (moktasa'at) ا . ع . گوسپندی که آنرا برصة و وحرة رسیده باشد و آن کرمی است که چون بگوسپند رسد نیمه پستان آن خشك گردد .

مکتسی (moktasi) ص. ع. کسوت پوشیده و آنکه خود را لباس میپوشاند .

مکتظ (moktazz) ص . ع . رنجور از امتلای طعام‌وپرشدگی شکم. ووادی پرشده از سیل .

مکتع (mokta') ص . ع . رای **مکتع :** رای اجماع کرده شده وقوی .

مکتع (mokte') ا . ع . شتابنده . یق : **جاء مکتعاً** : یعنی آمد در حالتی که بشتاب راه میرفت .

مکتف (mokattaf) ص.ع. جهجهان رونده .

مکتفل (moktafel) ص . ع . آنکه کفل میسازد شتررا. و آنکه کاررا بگردن کسی میاندازد .

مکتفی (moktafi) ص . ع . بسنده کرده‌و راضی و خشنود. و**المکتفی بالله:** ابو محمد علی بن المعتضد هیفدهمین خلیفه عباسی که پس ازشش‌سال و نوزده روز مدت خلافت در سال ۲۹۵ وفات یافت .

مکتفیء (moktafe') ص . ع . آنکه برمیگرداند خنور را و نگونسارمیسازد.و راضی و خشنود .

مکتل (mektal) ا . ع . زنبیلی‌که پانزده صاع درآن گنجد . ونام مردی .

مکتل (mokattal) ص . ع . گرد آورده وفراهم آمده. و کوتاه. و مرد درشت اندام .

مکتلی (moktali) ص.ع .رنجور از بیماری کرده .

مکتلیء (moktale') ص . ع . آگاه و هوشیار. و پاس داشته‌شده‌و پرهیز کرده‌شده و بیخواب وبیدار.و آنکه در خرید وفروخت پیمانه میپذیرد .

مکتم (mokattam) ص . ع . **حدیث مکتم :** سخن نیك پوشیده .

مکتمن (moktamen) ص . ع . **الحزن‌المکتمن** : اندوه پنهان .

مکتن (moktann) ص . ع . پنهان گشته و پوشیده شده. وسپیدگشته .

مکتن (moktann) ا . ع . کمینگاه جانوران درنده .

مکتنز (moktanez) ص . ع . مجتمع وممتلی وپر .

مکتنف (moktanef) ص . ع. کسی ویا چیزی که‌احاطه میکند و محصور میسازد.و مددگار .

مکتنه (moktaneh) ص.ع . آنکه بکنه چیزی میرسد .

مکتنی (moktani) ص . ع . کنیه گذارنده. و کنایه کننده .

مکتوب (maktub) ص . ع . نبشته . ج : مکاتیب و مکتوبات . و دوخته‌و فراهم آورده .

مکتوب (maktub) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ نامه و مراسله و بتك .

مکتوبات (maktubât) ع . ج . مکتوب .

مکتوبات (maktubât) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ نامه‌ها و بتکها و مراسلات و نوشتجات .

مکتوبی (maktubi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ منسوب بمکتوب‌و هرچیزی که در مکتوب نوشته شده باشد. و**خبر مکتوبی** :خبری که درنامه و مراسله‌نوشته باشند ضد خبر شفاهی .

مکتوتب (moktavteb) ص . ع. برآماسیده. و پرو ممتلی .

مكتوف (maktuf) ص. ع. اناء **مكتوف:** آوند بكتيف پيوند كرده. ورجل **مكتوف:** مردی كه دستهای وی را باطناب از پشت محكم بسته باشند.

مكتوم (maktum) ص. ع. پنهان و پوشيده.

مكتوم (maktum) ا. ص. پ. مأخوذ از تازی ـ پنهان و پوشيده و راز.

مكتومات (maktumât) ا پ. مأخوذ از تازی ـ رازها و سرها.

مكتومة (maktumat) ا. ع. روغن بزعفران و يا بوسمه آميخته. ونام چاه زمزم.

مكتومه (maktume) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ پنهان و پوشيده و نهفته.

مكتهل (moktahel) ص. ع. دوموشده. و مرغزار شكوفه و گل برآورده. و **نبت مكتهل:** گياه بپايان درازی رسيده و سخت و قوی گشته.

مكتهلة (moktahelat) ص. ع. **نعجة مكتهلة:** بزی كه پشم سرش سياه سپيدی آميخته باشد.

مكتهی (moktahi) ا. ع. آنكه رو باروی كسی ميشود جهة درخواست و يا پرسيدن مسئله.

مكتئب (mokta'eb) ص. ع. اندوهمند و بدحال از اندوه و غم. **ورماد مكتئب:** خاكستر مايل بسياهی.

مكتئن (makta'enn) ص. ع. مضطرب و بی آرام. و ناهموار.

مكث (maks) و (meks) و (moks) و (makas) م. ع. **مكث مكثاً و مكثاً و مكثاً و مكثاً و مكوثاً و مكثاناً و مكيثی و مكيثاء** (ازباب نصر و كرم): درنك كرد و انتظار نمود.

مكث (meks) و (moks) ا. ع. درنك. و **علی مكث:** بادرنك و با مدت.

مكث (maks) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ درنك و انتظار. و **مكث كردن:** درنك كردن و انتظار كشيدن.

مكثار (meksâr) ص. ع. رجل **مكثار:** مرد پرگو و بسيار سخن.

مكثان (moksân) م. ع. **مكث مكثاً و مكثاناً.** ر. مكث (maks) و (meks) و (moks) و (makas).

مكثر (mokser) ص. ع. رجل **مكثر:** مرد مالدار و توانگر.

مكثر (mokasser) ص. ع. آنكه مبافزايد.

مكثر (mokasser) ا. ع. از اعلام است.

مكثرة(moksarat) ا. ع. هرچيز افزوده شده.

مكثعة (mokasse'at) ص. ع. **امراة مكثعة:** زن سرخ و ستبر لب.

مكثوب (maksub) ص. ع. بچيزی درآمده. و درج شده. و ريخته شده. و تركش سرنگون شده. و حمله برده.

مكثورعليه (maksuron-'alayhe) ص. ع. آنكه برای وی چيزی نمانده و بر گردن وی حقوق بسيار بود.

مكثی (maksi) م ـ ف ـ پ. يای مجهول. مأخوذ ازتازی ـ درنك كمی.

مكثير (meksir) ص. ع. رجل **مكثير:** مرد پرگو و بسيار سخن.

مكحال (mekhâl) ا. ع. ميل سرمه كش كه بدان در چشم سرمه ميكشند.

مكحالان (mekhâlâne) ا. ع. بصيغه تثنيه: دواستخوان برآمدة متصل بباطن ذراع اسب. ودواستخوان ورگ اسب.

مكحل (mekhal) ا. ع. ميل سرمه كش كه بدان سرمه درچشم ميكشند. ج: مكاحل.

مكحل (mokahhal) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ سرمه سا.

مكحلة (mokhalat) ا. ع. بلغت مراكش: توپ و تفنك.

مكحلة(mokholat) ا. ع. سرمه دان. ج: مكاحل.

مكحل مكحل (mokhol-mokhol) ا. ع. كلمه ايست كه بدان بزرا برای دوشيدن خوانند.

مكحول (makhul) ص. ع. سرمه كشيده.

مكحول (makhul) ا. ع. از اعلام است. و نام مولای آنحضرت صلی الله عليه و آله.

مكحول (makhul) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ سرمه كشيده.

مكحولة (makhulat) ص. ع. **عين مكحولة:** چشم سرمه كشيده.

مكد (makd) م. ع. **مكد مكداً و مكوداً** (از باب نصر): جای گرفت و مقيم شد. و **مكدت الناقة:** كم شير گرديد آن ماده شتر از درازی زمان.

مكد (mekd) ا. ع. شانه.

مكد (mokd) ع. ج. مكود.

مكد (mekadd) ا. ع. شانه.

مكد (mokedd) ص. ع. رنج برده و زحمت كشيده.

مكداء (makdâ') ا. ع. ماده شتر بسيار شير.

مكدح (mokaddah) ص. ع. خراشيده ومعيوب روی. **وحمارمكدح:**

خری که خران دیگر آنرا گزیده باشند .

مکدر (mokaddar) ص . ع . کدر و تیره شده .

مکدر (mokaddar) ص ـ م ـ ف . پ . مأخوذ از تازی ـ آشفته و پریشان و ملول و آزرده و رنجیده خاطر و محزون و گرفته دل . و **مکدر شدن :** آشفته و پریشان شدن و آزرده گشتن و محزون شدن .

مکدرات (mokaddarât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آشفتگیها و پریشانیها و اندوهها و حادثه‌های زمانه .

مکدرانه (mokaddarâne) ص ـ م ـ ف ـ پ . مأخوذ از تازی ـ آشفته و پریشان کننده و آزرده کننده و ملامت آورنده . و باملامت و با اندوه و آزردگی .

مکدر ساز (mokaddar-sâz) ص . پ . آشفته کننده و آزرده نماینده .

مکدل (mokaddal) ا . ع . مکدر و تیره .

مکدم (makdam) ا . ع . جای طلب و مرضع طلب . یق : **کدم فی غیر مکدم :** طلب کرد در جایی که جای طلب نبود .

مکدم (mokaddam) ا ـ ص . ع . نیک گزیده با دندان . و نام مردی .

مکدنة (mokdanat) ص . ع . **ناقة مکدنة :** ماده شتر با کوهان و پیه و گوشت .

مکدوبة (makdubat) ا . ع . زن سپید صافی رنگ .

مکدود (makdud) ص . ع . کوفته و پاسپرده .

مکدوه (makduh) ص . ع . اندوهگین .

مکدی (mokaddi) ص . ع . آنکه میخراشد . و رنج و محنت آور .

مکدیة (mokaddiyat) ص . ع . **امراة مکدیة :** زنی که برجماع باری کسی قادر نشود و نتواند .

مکدیطس (makditos) ا . پ . نام پدر وامق .

مکذب (mokzeb) ص . ع . آنکه بردروغ گفتن برمیانگیزاند کسی را . و آنکه دروغگوی میابد دیگری را و آنکه آشکار میکند دروغ کسی را و آنکه حمل بر دروغ میکند .

مکذب (mokazzeb) ص . ع . **ناقة مکذب :** ماده شتری که گشنی کرده شود و دم بردارد و باردار نگردد .

مکذبان (makzabân) و **مکذبانة** (makzabânat) ص . ع . دروغگوی .

مکذبة (makzabat) و (mokzobat) ا . ع . دروغ .

مکذوب (makzub) ا . ع . دروغ . و فی قوله تعالی : **وعد غیر مکذوب** وجهان اماالمراد غیر مکذوب فیه اوهو مصدر کالمجلود والمعقول .

مکذوبة (makzubat) ا . ع . دروغ . و نیز زن ضعیف و سست .

مکر (makr) ا . ع . ج . مکرة .

مکر (makr) ا . ع . فریب . و گل سرخ . و نیکو آگندگی ساق . و آواز مرغان . و بانك غرش شیر . ویك نوع درختی . ج : مکور . و **فراخ المکر :** بارآندرخت .

مکر (makr) م . ع . **مکر ارضه مکراً** (از باب نصر) : آب داد زمین خود را . و نیز **مکر :** فریفتن . و بدسگالیدن . و بگل سرخ رنگ کردن .

مکر (makr) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ فریب و گریسه و گریس و تنبد و خانوله و کنبور و کنبوره و ستاوه و دیو و دیوه و کنور و نتیل و نخرا وهرنوت و حیله وخدعه وفریب دادگی وتزویروخیانت وریا و دورویی و غدر و کینه و دشمنی . و **مکر کردن :** گریسیدن .

مکر (makar) م . ع . **مکر مکراً** (از باب سمع) : سرخ گردید .

مکر (makarr) ا . ع . میدان جنك وجای کارزار .

مکر (mekarr) ص . ع . برگردنده . و حمله آورنده . و **فرس مکر :** اسب جنك و حمله .

مکراف (mekrâf) ص . ع . **حمار مکراف :** خری که بوییدن کمیز ماده و سرواداشتن خوی وی باشد .

مکرام (mekrâm) ص . ع . **رجل مکرام :** مرد جوانمرد بسیار اکرام .

مکرآمیز (makr-âmiz) ص . پ . یای مجهول ـ حیله‌باز و مکار .

مکران (makrân) و (mokrân) ا . پ . نام ایالتی از بلوچستان درکنار دریای عمان . و نام شهر این ایالت .

مکرب (mekrab) ا . ع . هرچیزی که بدان زمین را جهة کشت شیار کنند .

مکرب (mokrab) ا . ع . مفصل اندام پرو ممتلی از پی . وسخت و استوار از ریسمان و از بنا و از مفصل .

مکرب (mokreb) ا . ع . شتاب . یق : **جاء مکرباً** ای مسرعاً .

مکربات (mokrabât) ا ـ ع . ج . مکربة : شترانی که در شدت سرما آنهارا نزدیك در خانه‌ها آورند تااز گرمی دود گرم گردند .

مکربة (mokrabat) ص . ع . **دلو مکربة :** دولی که بدسته آن ریسمانی بسته و طناب بزرك آبکشی را بدان میبندندتا

پوسد و تباه نگردد .

مكربس (mokarbas) ص . ع .

رجل مكربس الراس : مردگردسر.

مكربلاً (mokarbalan)ص. ع.

در گل راه رونده. **جاء يمشي مكربلاً:** آمد مثل آنكه درگل راه ميرود .

مكرة (makrat) ا . ع . گياهى تيره رنك . ج : مكر و مكور . و اسپست تباه شده . و ساق زيباى آگنده گوشت . و غورهٔ خرماى سخت نزديك برطب رسيده .

مكرة (makarat) ع . ج . ماكر .

مكرة (mekarrat)ص . ع . ناقة **مكرة :** ماده شترى كه روزى دوبار وى را دوشند .

مكرچكر (makar-çakar)ا. پ. فريب ومكر .

مكردح (mokardah) ا . ع . خوار و حقير . و آنكه خود را خردمينماياند.

مكردس (mokardas) ص . ع. دست و پايها بهم بسته . و گردو درهم اندام.

مكرر (mokarrar) ص . ع . برگردانيده .

مكرر (mokarrar) ا . ع . راى مهمله .

مكرر (mokarrar) ص - م-ف. پ . مأخوذ از تازى ـ بار بار كرده ودوباره كرده . و**قند مكرر :**قندى كه دوباره آنرا تصفيه كرده باشند . و**گل مكرر:** گلقند . و **مكرر كردن :** دوباره كردن و بار بار كردن . و **مكرر گفتن :** دوباره گفتن و بازگفتن .

مكرز (mokarraz) ا. ع . لئيم و ناكس فرومايه .

مكرس(mokarras) ا . ع . كوتاه

بالاى فربه پر گوشت .

مكرسة(mokrasat)و(mokarrasat) ص . ع . **قلادة مكرسة :** گردن بند از مرواريدو مهره كه در مابين دودانه ازمرواريد و مهره مهرهٔ بزرگتر كشيده باشند . و كذلك **قلادة مكرسة .**

مكرشة (mokarracat) ا . ع . طعامى كه از گوشت و پيه درقطعه هاى گرد كرده شكنبه شتر داخل كرده ترتيب دهند .

مكرشة (mokarrecat) ا . ع . يكبرش خربزه .

مكرص (mekras) ا . ع . شير دوشهٔ چرمين . ويك نوع آوندى .

مكرع (mokra')ص . ع . فرس **مكرع القوائم :** اسب استوار دست و پاى .

مكرع (mokre') ا . ع . شتريكه سرخودرا نزديك آتش گذارد و سپس گردنش سياه گردد . ج : مكرعات .

مكرعات (mokra'ât) ا . ع . خرماستان و جز آن كه بر آب باشد .

مكرعات (mokre'ât) ع . ج . مكرع .

مكرفح(mokarfah)ا . ع . زشت روى .

مكركس (mokarkas) ص . ع . اسير و بندى .

مكركس (mokarkas) ا . ع . كسى كه ازداهان زائيده شده و مادران وى كنيز باشند .

مكرم (makram) م . ع . **كرم كرماً وكرامة و مكرماً.** ر. كرم.

مكرم (makrom) ا - ص . ع . بزرگى و جوانمردى ومردمى وكرامت و سبب كرم . و **ارض مكرم :** زمين كه شايسته

روييدن گياه باشد .

مكرم (mokram) م . ع . گرامى كردن مانند مخرج و مدخل . و قرىء قوله تعالى: **ومن يهن الله فماله من مكرم .**

مكرم (mokram) ص.ع. جوانمرد با مروت و مردمى .

مكرم (mokram) ا. ع. ازاعلام است .

مكرم (mokrem)ص. ع. اكرم كننده.

مكرم (mokarram) ص . ع . نيك گرامى كرده شده . و تنزيه نموده شده از معايب .

مكرم (mokarram) ا . ع . از اعلام است .

مكرم (mokarram) ص . پ . مأخوذ از تازى ـ گرامى شده و تعظيم شده و توقير كرده شده و احترام كرده شده و عزيز داشته شده و نجيب و با سعادت و بزرگوارو جوانمرد و با سخاوت و بلند مرتبه .

مكرمات (makromât) ع . ج . مكرمة .

مكرمان (makramân) ا - ص. ع . **رجل مكرمان :** مرد كريم وجوانمرد و سخى . و **يا مكرمان :** يعنى اى مرد كريم فراخ خوى .

مكرمة(makromat) ا- ص. ع. بزرگى و جوانمردى و مردمى . و سبب كرم و كرامت . ج : مكارم و مكرمات. و**ارض مكرمة:** زمين نيكو كه شايسته باشد روييدن گياه را. و مكارم الاخلاق كه بآنحضرت صلى الله عليه و آله اختصاص دارد ده چيزست : يقين و قناعت و صبر و شكر و حلم و حسن خلق وسخاوت وغيرت و شجاعت و مروت . و نيز **مكارم الاخلاق** عبارت است

از گذشتن و عفو کردن از کسی که بشخص ستم کند و پیوند کردن مر کسی را که قطع کند و عطا کردن بکسی که شخص را محروم سازد و گفتن حق ! گر چه درباره خود باشد و عفو و اغماض از مردم ومواسات با برادر خود در مال و بسیار ذکرخدا کردن و رضا بقضای خدا دادن.

مكرمة (mokramat) ص . ع . جوانمرد با مروت و مردمی و التاء للمبالغه .

مكرمة (mokarramat) ص . ع . مؤنث مکرم.

مكرمت (makramat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ بزرگی و جوانمردی و مردمی و نوازش .

مكرنف (mokarnef) ا . ع . بینی ستبرو پهن. و آنکه خرما را ازبن شاخهٔ خرما بن می چیند .

مكرنه (makrane) ا . پ . شنگ و لحیة التیس .

مكروب (makrub) ص . ع . اندوهگین و غمگین .

مكرود (makrud) ص . ع . بریده شده . و **شارب مكرود** : سبلت قطع شده .

مكرونتن (makrunetan) ف . م . پ . بلغت زند و پازند : پذیرفتن وقبول کردن .

مكروه (makruh) ص ـ ع . ناخوش و نا پسندیده .

مكروه (makruh) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ ناپسند و ناگوار وناخوش آیند و دارای کراهت و ناپاك و زشت و ناشایسته وناسزاوار . و **مكروه داشتن**: نفرت داشتن و ناپسند داشتن .

مكروهات (makruhât) ا ـ پ . مأخوذ از تازی ـ چیزهایی که دارای کراهت باشد و هر چیزشرم آور و ناپاك و پلید وچیزهای نا پسند .

مكروهة (makruhat) ا . ع . **رجل ذومكروهة** : مرد دارای سختی و شدت .

مكره (mokreh) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ ناپسند و دارای کراهت .

مكرهة (makrahat) و (makrohat) م . ع . **كره كرهاً و كرهاًو كراهةومكرهةومكرهة** . ر . کراهة .

مكرهة(makrahat) و (makrohat) ا . ع . سختی و ناپسندی . ج : مکاره .

مكرهف (mokraheff) ا . ع . ابر ستبر برهم نشسته . وموی بلند پراکنده و ژولیده . و نره راست ایستاده .

مكرى (mokrâ) ص . م . کرایه داده شده .

مكرى (mokorri) ا . ع . شتر نرم آهسته رفتار.

مكز (mokezz) ص . ع . هرآنکه گرفتار لرزه باشد .

مكزوبة (makzubat) ا . ع . رنگ مابین سپید و سیاه .

مكزوز (makzuz) ص . ع . گرفتار لرزهٔ شدید و سخت .

مكزيك (mekzik) ا . پ . ممالکتی جمهوری واقع در جنوب امریکای شمالی و وسعت آن چهار مرتبه زیاد تر از جمهوری فرانسه ولی جمعیت آن نزدیك سه رتبه کمتریعنی شانزده میلیون جمعیت دارد واین ممالکت از حیث معادن و نباتات دارای ثروت بسیاری است ولی تجارت و صنعت ندارد .

مكس (maks) ا . ع . باج و خراجی که راه داران می گیرند. ج: مکوس. و دراهمی که در جاهلیت دربازار ازبایع می گرفتند . و دراهمی که عامل صدقه پس از فراغ از صدقه می گیرد . و رسوم. وزیان وستم و ظلم .

مكس (maks) م . ع . **مكس فى البيع مكساً** (از باب ضرب) : کم کرد قیمت و بها را و تشویش در بیع نمود. و **مكس الشىء** : کم کرد آنچیز را. و **مكس فلاناً** : ستم نمود فلانرا . و نیز **مكس** : باج و خراج گرفتن .

مكس (makes) ا . پ . رسوم و دستوری و باج و راهداری و مانند آن .

مكساب (meksâb) ص . ع . فایده برنده و سود گیرنده .

مكسال (meksâl) ص . ع . زن سست و کاهل . و دختر ناز پرورده که از مجلس خود بیرون نرود و هو مدح لها .

مكسب (maksab) و (makseb) و **مكسبة** (maksebat) ا . ع . کسب و پیشه و ورزش . ج : مکاسب .

مكسب (makseb) ا . ع . جای کسب . ج : مکاسب .

مكست (mekast) ا . پ . از اتباع شکست میاشد .

مكسح (mokassah) ا . ع . برکنده پوست .

مكسح (meksah) و **مكسحة** (meksahat) ا . ع . جاروب. وپاروب. و بیل برف روب .

مكسر (makser) ا . ع . جای شکستن . و جای آگاهی وخبرت و آزمایش چیزی. ونژاد و اصل و بیخ . ج : مکاسر. و **عودصلب المكسر**: چوبی که نیکویی آنرا از شکستن معلوم کنند . و **عودطيب**

المكسر : چوب خوب و نیکو . و **فلان طيب المكسر :** فلان ستوده است دروقت آزمایش .

مكسر (mokassar) ص . ع . شکسته . و جمعی که بنای واحدش متغیر گردد .

مكسر (mokassar) ا . ع . رود باری که شعبه های آن روان باشد .

مكسر (mokasser) ا . ع . نام دلاوری .

مكسر (mokasser) ص . ع . آنکه می شکند چیزی را . و آنکه می‌شکندوشکست میدهد دشمن را .

مكسع (mokassa') ص . ع . **رجل مكسع :** مرد بی زن .

مكسل (meksal) ا ـ ص . ع . زه کمان نداف چون فرو کشد از آن . و **نسب مكسل :** نسب و حسبی که پدران و اجداد صاحب آن چندان مشهور و معروف نباشند .

مكسل (moksel) ص . ع . **وادمكسل :** رود باری که توجبه در آن از نزدیکیها آید .

مكسو (maksovv) ص . ع . جامه پوشیده و با لباس .

مكسوب (maksub) ص . ع . اندوخته شده و حاصل شده و کسب شده .

مكسوح (maksuh) ص . ع . **جمل مكسوح :** شتر نیك لنگ .

مكسور (maksur) ص . ع . شکسته شده . و کسر داده شده . ج : مکاسیر .

مكسورة (maksurat) ص . ع . مؤنث مکسور .

مكسوس (maksus) ص . ع . سخت کوفته شده . و نان شکسته .

مكش (makac) پ . کلمهٔ نهی از کشیدن .

مكش (makec) ا . پ . مك ومص . و جذب و کشش .

مكشاح (mekcâh) و **مكشح** (mekcah) ا . ع . تبر . و دم شمشیر .

مكشوح (makcuh) ص . ع . مرد داغ کردهٔ در تهیگاه .

مكشوح (makcuh) ا . ع . نام یکی از جوانمردان عرب .

مكشوط (makcut) ص . ع . شتر پوست باز کرده . و اسب جل از پشت بر گرفته .

مكشوف (makcuf) ص . ع . آشکارا شده . و گشاده . و برهنه شده .

مكشوف (makcuf) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ بی پرده و بی رو پوش و بی سرپوش و گشاده و آشکارا شده و فاش شده و ظاهر شده . و **مكشوف العورة :** برهنه ای که عورت آن نمایان باشد . و **مكشوف القلب :** گشاده دل .

مكظظ (mokazzaz) و **مكظوظ** (makzuz) ص . ع . رنجیده و اندوه کشیدهٔ از کاری .

مكظوم (makzum) ص . ع . **رجل مكظوم :** مرد نیك اندوهمند . و **غيظ مكظوم :** خشم فروخورده .

مكعب (moka''ab) ا . ع . چادر منقش و رنگا رنگ . و جامه ای که بسختی آنرا پیچیده و تا کرده باشند . و باصطلاح ریاضی : حاصل ضرب جذر دو مجذور . و هر جسمی که شش سطح مربع وی را احاطه کرده باشند .

مكعب (moka''ab) ص . ع . **ثدی مكعب :** پستان بر آمده .

مكعب (moka''ab) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ کعب دار و پایه دار . و **جسم مكعب :** هر جسم که دارای شش سطح مساوی باشد . و **عدد مكعب :** حاصل ضرب جذر در مجذور .

مكعب (moka''eb) ص . ع . **جارية مكعب :** دختر پستان گرد و **ثدی مكعب :** پستان بر آمده .

مكعبة (moka''abat) ا . ع . جلت خرما .

مكعبر (moka'bar) و (moka'ber) ا . ع . نام دو شاعر یکی تازی و دیگری پارسی .

مكعر (mok'er) ص . ع . شتری که در کوهان آن پیه بسیار مجتمع‌شده باشد .

مكعر (mok'er) ا . ع . تیز دونده . یق : **مرمكعرآ** یعنی در گذشت در حالی که تند و تیز می دوید .

مكعطل (moka'tal) ص . ع . یازیده و دست را دراز کشیده . یق : **اسد مكعطل .**

مكعل (moka''el) ا . ع . پرخشم و آماسیده از خشم . و مرد جنبان سرین .

مكعنب (moka'nab) ص . ع . **تيس مكعنب القرن :** تکهٔ پیچیده شاخ .

مكعوم (mak'um) ص . ع . پتفوز بسته . و دهن بسته .

مكفاة (makfât) ا . ع . کفایت .

مكفال (mekfâl) ص . ع . بزرگ سرین .

مكفت (mokfet) ا . ع . کسی که دو زره پوشیده و در میان آنها جامه‌پوشد .

مكفخ (mekfax) ص . ع . استوار و قوی . یق : **رجل مكفخ و عمود مكفخ .**

مكفر (mokaffar) و (mokfar) ا ـ ص . ع . ناسپاس کرده شده . ومردنیك استوار شده . و فرو گرفته شده‌در آهن .

مكفر (mokaffer) ا . ع . مرد سلاح پوشیده .

مكفر(mokaffer) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ آنکه کسی را کافرمی‌خواند وتکفیر می کند آنرا .

مكفن(mokfan) ص .ع . **رجل مكفن** : مردی که وی را نمك و شیر و نانخورش نباشد . ج : مكفنون .

مكفن(mokaffan) ص . ع . کفن پوشیده و کفن کرده .

مكفنون (mokfanuna) ع . ج . مکفن .

مكفوء (makfu') ص.ع. **مكفوء اللون**: بر گردیده‌رنگ . و **اناء مكفوء**: خنور بر گردانیده و خمیده .

مكفور(makfur) ص. ع . پوشیده شده . و **رماده‌مكفور**: خاکستری که باد خاك بر آن پوشاند .

مكفوف (makfuf) ص . ع . کور و نا بینا . ج : مکافیف . و . بسته و نوردیده . و باز ایستاده . و بر گردیده . و باصطلاح عروض : رکنی از بحور که هفتم ساکن آن رفته باشد چنانکه نون‌را از مفاعیلن وفاعلاتن ساقط کنند تا مفاعیل ($mafâ'il_o$) و فاعلات ($fâ'elât_o$) گردد .

مكفوفة (makfufat) ص . ع . **عيبة مكفوفة** : جامه دان نیك استوار سربسته .

مكفول (makful) ص. ع . سخت ترسناك ولرزان .

مكفهر (mokfaherr) ا ـ ص . ع.ابر سیاه‌توبرتوو‌ستبر . و**فلان مكفهر اللون**:فلان دارای رنگی است مایل بتیرگی.

مكفهرات (mokfaherrât) ا . ع . ج . مكفهرة : چیز های بر هم نشستهٔ تو برتو . و گونه های کم گوشت درشت و بی شرم . و مردمان ترش روی . و کوههای بلند درشت و سخت .

مكفهرة (mokfaherrat) ص . ع . مؤنث مكفهر . ج : مکفهرات .

مكفي (mokfi) ص. پ . مأخوذ از تازی ـ کافی و کفایت‌دهنده وبقدراحتیاج.

مكفي (mokfiyy)ص. ع . خوش روزگذار .

مكفيء الظعن(mokfe'oz-za'ne) ا . ع . نام یکی از روز های برد العجوز .

مكل (makel) ا .پ. ذلو وعلق.

مكل (makel) و (mokol) ص. ع. **قليب مكل**: چاهی که آب آنرا کشیده باشند . و کذلك **قليب مكل** .

مكل (mokol) ع . ج . مکول .

مكلا (mokallâ) ص.پ . مأخوذ از اختلاط پارسی با تازی ـ کسی که کلاه بر سر دارد ضد معمم.

مكلاء (mokallâ') ا . ع . کرانه رود . و جای بلب آب آمدن کشتی. وجای محفوظ از باد .

مكلأة (makla'at) ص . ع . **ارض مكلاءة** : زمین بسیار گیاه .

مكلب (mokallab) ص . ع . بندی و قید کرده شده و حبس شده ، مقلوب مکبل .

مكلب (mokalleb) ا . ع . کسی که بسگ شکار کردن می آموزد .

مكلبة (maklabat) ا . ع . زن جلبی .

مكلة (maklat) و (moklat) ا . ع . آبی که در تك چاه پس از کشیدن‌اندك اندك گرد آید و آب اند کی که در تك چاه و یا آوند باقی ماند .

مكلث ($meklo^s$) ص.ع. **رجل مكلث** : مرد رسا و در گذرنده در کارها.

مكلثم (mokalsam) ص . ع . آگنده گوشت رخسار و نیکو روی .

مكلثمة (mokalsamat) ص . ع . مؤنث مکلثم : زن فربه روی .

مكلس (mokallas) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ هر چیزی که‌بواسطه‌حرارت شدید مانند آهك شده باشد .

مكلع (mokle') ص . ع . **اناء مكلع** : خنور کلخج بسته و ریمناك و چرکین .

مكلف (mokallaf) ص . ع . مشقت و دشواری در افتاده . و کلف دار .

مكلف (mokallaf) ص ـ م ـ ف . پ . مأخوذ از تازی ـ کسی که ترتیب و انجام امری راپذرفتار شده و تعهد کرده باشد و تکلیف کرده شده . و کود کی که‌بسن بلوغ و تکلیف‌رسیده باشد. و**مكلف‌شدن**: پذرفتار انجام کاری شدن‌وبسن بلوغ وتکلیف رسیدن .

مكلفة (mokalfat) ص . ع . بلغت مرا کش : هر چیز که تب را بر طرف سازد .

مكلفة ($mokallafa^t$) ص . ع . مونث مکلف یعنی کلف دار .

مكلل(mokallal)ص. ع . اکلیل پوشیده . و آراسته شده بجواهر. و**سحاب مكلل** : ابر درخشان برق. وابری که احاطه کند و بپوشاند دیگر ابرها را .

مكلل (mokallal) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ درخشان وملمع شده. وتاج

واكليل برسرنهاده .

مكلل (mokallel) ص . ع .

رجل مكلل : مرد كوشنده و جهد كننده در كار وساعی و زحمت كش.

مكللة (mokallalat) ص . ع .

روضة مكللة: مرغزار پراز گلهای شكفته.

مكلندد(moklanded)و**مكلندی** (moklandâ) ص . ع . سخت و درشت .

مكلنزز (moklanzez) ا . ع . سختی نماينده .

مكلوب(maklub) ص. ع . گرفتار بيماری كلب .

مكلوم (maklum) ص . ع . خسته شده و مجروح گشته .

مكلهز (moklahezz) ص . ع . ورترنجيده و منقبض .

مكلی (mokallâ) ص . ع . **كلب مكلی :** سگی كه گاو بر تهيگاه وی سرون زده باشد .

مكلی(makliyy) ص . ع . آنكه صدمه ويا جراحت برگردهٔ وی رسيده باشد.

مكلیء ('mokle) و **مكلئة** (mokle'at) ص . ع . گياه ناك .

مكلئز (mokla'ezz) ص . ع . ورترنجيده و منقبض. و**جمل مكلئز**:شتری كه تنگ بار پشت وی نا استوار باشد .

مكمأة (makma'at) ا . ع . سماروغ زار .

مكماح (mekmâh) ا . ع . ماده شتری كه نزديك بزايدن رسيده باشد . ج : مكاميح .

مكماكة (makmâkat) ص . ع .

امراة مكماكة : زن كوتاه گرد اندام.

مكمة (mekammat) ا.ع . كيسه ويا چيز ديگری كه بردهان خربندند تا نگزد.

و بيلی كه بدان زمين تخم پاشيده را پوشند .

مكمتلة (mokamtalat) ص . ع . **ناقة مكمتلة الخلق :** ماده شتر درهم و گرد اندام .

مكمح (mokmah) ا . ع . بلند و بزرك منش .

مكمكة (makmakat) م . ع .

مكمكه مكمكة: مكيدمه آنرا . و نيز **مكمكة :** غلتان رفتن .

مكمل (mekmal) ا . ع . مرد كامل در نيكی و بدی .

مكمل(mokammal) ص . ع . تمام گشته و نيكو شده .

مكمل(mokammal) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ كامل تر و نكوتر .

مكمن(makman) ا . ع . كمين گاه وجای كمين. ج : مكامن.

مكمنة (makmanat) ا . ع . خزانه و گنجينه .

مكموءة (makmu'at) ا . ع . سماروغ زار .

مكمود (makmud) ص . ع . غمگين .

مكمور (makmur)ص. ع. كسی كه سر نرهٔ وی بزرك باشد . و آنكه درختنه كنار سر نره وی بريده شده باشد . ج : مكموراً .

مكموراء ('makmurâ) ع .ج. مكمور .

مكمورة(makmurat) ص . ع . زن گاييده شده .

مكموم (makmum) ص.ع . شتری كه دهان آنرا با دهان بند بسته باشندتا نگزد . و خرمابن طلع برآورده . و نهال خرمابن پوشيده شدهٔ بچيزی تامصون ومحفوظ

ماند .

مكمومة (makmumat) ص. ع. خرمابن طلع برآورده .

مكمون (makmun) ص . ع . پنهان و پوشيده .

مكمونة (makmunat) ص. ع.

عين مكمونة : چشم مبتلا ببيماری كمنة.

مكمه (mokammah) ص . ع .

مكمه العينين : آنكه چشمش گشاده نشود و وانگردد .

مكمهل (mokmahal) ا . ع . پنبه‌ای كه در آن پنبه دانه باشد .

مكن (makn) م . ع . **مكنت الضبة ونحوها مكناً** (ازباب سمع) : تخم نهاد سوسمار و مانند آن و جمع شد تخمها در زير شكم آن .

مكن (makn) و (maken) ا . ع . تخم سوسمار و ملخ و مانند آن .

مكن(maken) ع . ج . مكنة .

مكن (mokann) ص . ع . علم پنهان داشته .

مكناء ('mokanâ) ع . ج . مكين .

مكنات (makenât) ع . ج . مكنة . وقولهم : **الناس على مكناتهم:** ای علی استقامتهم .

مكنات(makenât)و(mokonât) ا . ع . الحديث : **اقروا الطير على مكناتها** ای بيضها : يعنی آرام بگذاريد مرغ را در آشيانه اش بروی تخمهای خود. و كذلك **على مكناتها .**

مكناسة (meknâsat) ا . ع . نام قلعه ای . و **مكناسة الزيتون:** نام‌شهری در مراكش .

مكنان (maknân) ا . ع . نام

كامى .

مكنب(meknab) و (mokneb) ص ۰ ع . سم شوخ بسته و درشت و ستبر گردیده .

مكنة (meknat) و (moknat) ا ع. قوت وشدت وسختى .

مكنة (makenat) ا . ع . آشيانه مرغ و جاى باش مرغ . ج : مكن و مكنات.

مكنة (mokannat) ص ۰ ع .

جارية مكنة : دختر مستور با پرده.

مكنت (moknat) ا . پ . مأخوذ از تازى ـ قدرت و ثروت و توانگرى .

مكنثر (mokanser) ص ۰ ع .

وجه مكنثر : روى درشت آكنده گوشت.

مكنر (mokanner) ا . ع . ستبر و زشت پيكر و بزرك عمامه .

مكنس (maknes) ا . ع . جايى كه آهو در آن پنهان مى گردد . ج: مكانس.

مكنس (mokannes) ا . ع . جاروب ساز . و جاروب فروش .

مكنسة (meknasat) ا . ع . جاروب . ج : مكانس .

مكنع (mokna') ا . ع . مشكى كه دهان آنرا بغدير آب نزديك كرده تا پر كنند آنرا .

مكنع(mokna') و (mokanna') ا . ع . مرد در كشيده ويرا گرفته دست ويا بريده دست .

مكنف (mokannaf) ص . ع . هر چيزى كه كناره هاى آنرا فراهم آورده و جمع كرده باشند . و **صلاء مكنف :** بريانى كه كناره‌هاى آنرافراهم آورده‌باشند. و **رجل مكنف اللحية :** مرد بزرك ريش .

مكنفة (mokannafat) ص . ع .

لحية مكنفة : ريش بزرك كرانه .

مكنور (maknur) ا . ع . ستبر و زشت پيكر . و بزرك عمامه.

مكنوز (maknuz) ص . ع . پنهان و گذاشته شدة در گنجينه .

مكنوزات(maknuzât) ا . پ . مأخوذ از تازى ـ دفينه ها و چيز هاى در گنجينه نهاده . و معانى در خاطر نهان شده .

مكنوس (maknus) ص ۰ ع . خانة روفته‌وجاروب‌شده . ودر گنجينه نهاده.

مكنوسة (maknusat) ص. ع.

فرس مكنوسة : ـپل شترتابان شكم و يا پشم ريخته .

مكنون (maknun) ص . ع . علم پنهان داشته .

مكنون (maknun) ص . پ . مأخوذ ازتازى ـ پنهان داشته . **ودرمكنون:** مرواريد قيمتى خوش آب‌واعلا. **ومكنون خاطر:** دريادنهاده .

مكنونة (maknunat) ص . ع .

جارية مكنونة : دختر مستورپردگى.

مكنونة (maknunat) ا . ع . چاه زمزم .

مكنونه (maknune) ص . پ. مأخوذ از تازى ـ پنهان داشته.

مكنى(makniyy) و(mokannâ) ص . ع. كنيت نهاده شده .

مكنئب (mokna'ebb) ص . ع. مرد درشت اندام و سخت و كوتاه .

مكو(makv) ا. ع . سوراخ روباه و خرگوش و مانند آنها . ج : امكاء.

مكو(makv) م. ع. **مكا مكواً ومكاء** . ر . مكا.

مكو(maku) ا . پ . واومجهول‌ـ ابزارى مرجولاهگان را كه ماشوره را در ميان آن نصب كرده جامه بافند و ماكو نيز گويند . و نام قسمى از تاجريزى سياه.

مكواة (mekvât) ا .ع . آهن داغ يعنى قطعه آهن در آتش گرم كرده كه بدان پوست‌را داغ‌مى كنند . المثل : **العير يضرط والمكواة فى النار .**

مكوات (mekvât) ا . پ مأخوذ از تازى ـ داغى و ابزارى آهنين كه بدان داغ مى كنند .

مكوارة (mekvârat) ا . ع . عمامه و دستار .

مكوة (makvat) ا .ع . كون .

مكوتعاً (makavte'an) ا . ع .

جاء مكوتعاً : آمد در حالى كه بشتاب راه مى رفت .

مكوث (mokus) م . ع. **مكث مكثاً ومكوثاً** . ر . مكث (maks) و (meks) و(moks) و(makas).

مكود(makud) ا . ع . ماده‌شترى كه شير وى كم نشود وماده شتر كم‌شير . ج: مكد .

مكود (mokud) م . ع . **مكد مكداً و مكوداً** . ر . مكد .

مكوذ (mokavvez) ص . ع . كمربند بر كمر بسته . و آنكه ازار را بر پشت زهار بسته باشد .

مكور (makvar) ا.ع. پالان‌شتر.

مكور(makur) ص. ع. فريبنده .

مكور (mekvar) ا . ع . عمامه و دستار .

مكور (makur) ع . ج . مكر و مكرة .

مكور(makvarr) و (mekvarr) و (mokvarr) ا ۰ ع . مردفاحش نا كس و بد زبان و پر گوى . و مرد كوتاه بالاى

بهن اندام . و پاره بزرك از سرگين .

مكوراة (makvarrât) ا . ع .
مؤنث مكورى : زن نا كس فاحش بد زبان
و بسيار گوى . و زن كوتاه بالاى پهن‌اندام.

مكورة (mekvarat) ا. ع. دستار
و عمامه .

مكورى (makvarrâ) ا . ع .
مرد ناكس فاحش و بد زبان و بسيار گوى.
و مرد كوتاه بالاى پهن اندام . و پاره بزرك
از سرگين .

مكورى (makvariyy) و
(mekvariyy) ص . ع . آنكه نوك بينى
وى بزرك باشد .

مكورى (makvariyy) و
(mekvariyy) و (mokvariyy) ص . ع .
مرد ناكس فرومايه و فاحش و بد زبان و
پرگوى . و كوتاه بالاى پهن اندام .

مكوز (mokavvaz) ص . ع .
رجل مكوز الراس : مرد دراز سر .

مكوس (mekvas) ا. ع. ابزارى
كه بدان آژين مى كنند سنگ آسيا را .

مكوس (mokus) ع . ج . مكس .

مكوس (makvas) و (mokavvas)
ا . ع . نام خرى .

مكوك (makuk) ا . پ . واو
مجهول ـ دست افزار جولاهگان كه بدان‌جامه
بافند و مكو نيز گويند .

مكوك (makkuk) ا. ع. طاسى
كه بدان آب خورند . و پيمانه اى كه درآن
يك صاع و نيم گنجد و يا نصف رطل ويانيم
ويبة يا سه كيله . ج : مكاكيك ومكاكى.

مكوكب (mokavkab) ص . پ.
مأخوذ از تازى ـ ستاره دار كرده شده . و
از ميخ هاى زر و سيم ميخكوب شده .

مكوكب (mokavkeb) ص . ع.
ستاره‌دار . و درخشان و تابان .

مكوكى (mokavkâ) ا . ع .
كسى كه در آن خير نباشد .

مكول (makul) ا . ع . چاهى كه
آب آن كم گردد و سپس اندك اندك جمع
گردد . ج : مكل .

مكول (mokul) م . ع . **مكلت
الركية مكولاً** (از باب نصر) : كم
گرديد آب آن چاه و سپس اندك‌اندك درميان
وى گرد آمد .

مكولى (makuliyy) ا . ع .
نا كس و لئيم .

مكون (makun) ا . ع . تخم در
زير بال گيرنده و يا تخم دادهٔ از سوسمار و
ملخ و مانند آنها .

مكون (mokavven) ص . ع .
هست كننده و خلق كننده . و از نو بيرون
آورنده .

مكوئد (mokva'edd) ص. ع.
پيرمرد جنبان و لرزان .

مكوئل (mokva'ell) ص . ع .
كوتاه قد .

مكه (makke) ا . پ . نام شهر
مقدس اسلام واقع در حجاز كه خانه كعبه‌در
آن واقع شده و آنرا **مكه مكرمه** و يا
مكه‌معظمه نامند و جمعيت‌اين شهرمقدس
از ۳۰،۰۰۰ تا ۷۰،۰۰۰ است موافق اختلاف
فصول و تولد پيغمبر ما صلى الله عليه و آله
درين شهر مقدس بوده .

مكهمل (mokahmal) ا . ع .
همه و بتمامه و تمامى . بق : **اخذ الامر
مكهملاً** اى باجمعه.

مكى (makki) ص . پ . منسوب
بمكه معظمه .

مكى (makkiyy) و **مكية**
(makkiyyat) ص . ع . منسوب‌بمكه‌معظمه.
و آن سورهايى ازقرآن مجيد راكه درمكه
معظمه نازل شده **مكية** گويند .

مكياز (mekyâz) ا . پ . پسرامرد
و نيز حيز و مخنث و پشت پايى .

مكيال (mekyâl) ا . ع . پيمانه
و هر چيز كه بدان پيمانه كنند . ج : مكاييل.

مكيان (mekyân) ا. ع. پذيرفتارى
و كفالت و ضمانت .

مكيب (makib) پ . كلمه نهى از
كبيدن يعنى از جاى مشو بيك سومرو واز
راستى بطرف كجى مرو . و مردم را ازراستى
بكجى راهنمايى مكن .

مكيث (makis) ص . ع . درنگ
كننده .

مكيث (makis) ا . ع . صاحب
وقرو باوقار و گران سنگ . وازاعلام است.

مكيث (makis) ا . پ . مأخوذاز
تازى ـ مكث و درنگ . و **مكيث كردن** :
درنگ كردن و تاخير كردن .

مكيثاء (mekkisâ') و **مكيثى**
(mekkisâ) م . ع . **مكث مكثاً و
مكيثاء ومكيثى** . ر . مكث (maks) و
(meks) و (moks) و (makas) .

مكيد (makid) و **مكيدة**
(makidat) م. ع. **كاد كيداً ومكيداً
ومكيدة** . ر . كيد .

مكيدة (makidat) ا . ع . مكر
و خدعه . ج : مكايد .

مكيدت (makidat) ا . پ .
مأخوذ از تازى ـ كيد و مكر و فريب و
خدعه .

مكيدن (makidan) ف ـ م .
پ . چوشيدن و گذاشتن چيز روان و مايع
دردهان و آنرا فرو بردن وخنيدن .

مکیده (makide) ص. پ. خنیده و ملك زده.

مکیده (makide) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مکر و خدعه.

مکیس(makis) ا. پ. حق‌ومزد و پاداش و محصول. و باج و خراج.

مکیس (mokis) ا. پ. تا کید و مبالغه در کار و ابرام و تقاضا.

مکیس (mokayyas) ص. ع. زیرك و ظریف و هوشیار و با کیاست.

مکیس (mokayyes) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ دلاك و کسی که درحمامها کیسه بربدن مردمان می مالد.

مکیف (mokayyaf) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ دارای کیف و نشئه ومستی و خوش حالتی.

مکیف(mokayyaf)ص. ع. دارای کیفیت. و ـ زاوار و لایق.

مکیفات(mokayyefât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ هر چیز که کیف و نشئه دهد و مستی و خوش حالتی آورد.

مکیك (makik) ا. پ. مکو و دست ابزار جولاهگان که بدان جامه بافند.

مکیل(makil) م. ع. **کال کیلاً ومکالاً ومکیلاً**. ر. کیل.

مکیل(makil) ص. ع. پیموده.

مکیل (mekyal) و **مکیلة** (meyalat) ا. ع. پیمانه و آلتی که بدان چیزی را می پیمایند. ج: مکاییل.

مکین (makin) ص. ع. جای گیر. و دارای عزت در نزدپادشاه. ج: مکاء.

مکینة (makinat) ا. ع. نرمی و آهستگی.

مکیول (makyul) ص. ع. پیموده.

مگ(mag) ا. پ. نام گروهی که در ساحل خلیج بنگاله سکنا دارند.

مگ (mag) ا. پ. بلغت زند و پازند: خرمابن و هر درختی.

مگر (magar) پ. کلمهٔ استثنا بمعنی الا ولیکن و بغیر و جزو سوا و نیز مانند کلمه رابطه درمقام‌شك و گمان‌استعمال میشود و گاه در مقام یقین و تمنا.

مگرد (magard) پ. کلمه نهی از گردیدن.

مگرمج (magarmaj) ا. پ. تمساح و تساچه و اژدر.

مگرل(megrel) ا. پ. نام‌ایالتی در آسیای صغیر.

مگرنه(mograne) ا. پ. مکرنه و شنگ.

مگس (magas) ا. پ. جانوری کوچك و بالدار و پرنده که بتازی ذباب گویند. و نیز گندمه و دکمه آهنین که درلب توپ جهة نشانه رفتن میباشد. و یك قسم غله هندی. و **مگس انگبین** و یا **مگس عسل**: زنبور عسل و کبت. و **مگس پرانیدن**: کساد بودن بازار.

مگس‌پران (magas-parân) و **مگس ران** (magas-rân) ا. پ. ترازمانندی از دوالهای باریك که برای‌راندن مگس بر کله ستور مانند اسب و استربندند و مذبة.

مگس‌رانی(magas-râni) ا. پ. راندن مگس وپشه و جز آن.

مگس‌ریده(magas-ride) ص. پ. آلوده شده و چرکین شده بواسطه مگس.

مگسك (magasak) ا. پ. مگس خردوپشه.

مگس گیر (magas-gir) ا. پ. تار عنکبوت. و هر چیز که مگس را می گیرد و نگاه می دارد. و جانور کی‌ازجنس‌عنکبوت. و کرم سپیدی که در باغها و در سرگین ستور پیدا میشود.

مگس ناك(magas-nâk) ص. پ. پر از مگس.

مگس وار(magas-vâr) ص. پ. مانند مگس.

مگسی (magasi) ا. پ. رنگ خاکستری نقطه دار.

مگل (magal) ا. پ. غوك و قورباغه.

مگل(magel) ا. پ. زلو.

مگو (magov) و (magu) پ. واو مجهول ـ کلمه نهی از گفتن.

مگو(magov) و (magu) ص. پ. واو مجهول ـ نگفتنی.

مل (mel) ا. پ. موی.

مل (mol) ا. پ. نوعی ازامرود بزرك بی مزه وامرود. ومی‌وشراب انگوری و هر مایع مسکری.

مل(mall) ص. ع. **رجل مل**: مرد بستوه آمده.

مل(mall) م. ع. **ملت الخبز واللحم ملاً** (از باب نصر): درخاکستر ریختم نان و گوشت راو راست کردم. و **مل القوس والسهم بالنار**: بآتش راست و درست کرد کمان و تیررا. و **مل الشیء فی الجمر**: در خدرك در کرد آن چیز را. و **مل فی المشی**: شتافت در راه رفتن. و **مل الثوب**: بدوخت نخستین قبل از کف دوخت آن جامه را. و **مل علیه السفر**: دراز گشت بر آن‌سفر. و نیز**مل**: کوماج کردن.

ملأ (mala') م . ع . **ملاه ملآ وملأة وملأة** (از باب فتح) : پر کرد آنرا . و **ملاالرجل:** توانگر و مال دار گردید آنمرد . و**ملیءالرجل** (مجهولاً): زکام‌زده گردید آنمرد. و**ملاه‌علی‌الامر ملأ :** یاری داد اورا بر آن کار و همراهی کرد با او .

مل‌ء (mel') ا . ع . پری و آنچه پر کند آوندرا . ج : املاء . یق : **اعطنی ملاه‌وملایه‌وثلث املائه** یعنی بده‌بمن یک آوند پرو دو آوند پر و سه آوند پر .

ملأ (mala') ا . ع . گروه اشراف. قوله تعالی: **للملاء‌حوله‌الاتستمعون .** و غلبه و چیرگی گروه بامشورت وجماعت. و طمع . و ظن و گمان . و خوی و خلق . ج : املاء . یق: **احسنوا املاءکم** ای اخلاقکم .

ملأ (mala') م . ع . کنکاش کردن . و آزمند شدن . و گمان بردن . و فراهم آمدن .

ملأ (mala') و **ملا** (malâ) ا. پ . مأخوذ از تازی ـ آشکارا و انجمن و محفل . و **ملاء اعلا :** گروه فرشتگان در عالم بالا . و **ملاء مردم :** در انجمن مردم.

ملا(malâ) ا . ع . وقت وهنگام. و هریک از روز و شب. ودشت .

ملا (malâ) ا . ع . ج . ملاة .

ملا (mollâ) ا . پ . مأخوذ از مولای تازی ـ لقب استاد و معلم خواه مرد باشد و یا زن . و لقب علمای دین . و نیز لقب دانایان یهود و مجوس . و نوعاً مردمان عمامه بسر را که عالم باشند ملا گویند خواه مسلمان باشدو یا نباشد. و**ملارفتن:** مکتب رفتن و سبق خواندن .

ملاء (malâ') م . ع . **ملیء ملاء** (از باب سمع) : پر شد. و **ملوء ملاء** و **ملاة** . ر . ملاءة .

ملاء (melâ') ع . ج . ملیء و ج . ملان و ملانة و ملای .

ملاء (molâ') ا . ع . زکام و گرانی که از امتلا عارض گردد . و . ج : ملاءة.

ملاءاء (mola'â') ع. ج . ملیء.

ملاءة (malâ'at) م . ع. **ملوء ملاءة** (از باب کرم) : زکام زده گردید. و **ملوء الرجل‌ملاءة وملاء :** توانگر مالدار گردید آنمرد و نیکو معامله گردید .

ملاءة (molâ'at) ا . ع . چادر یک لخت . و هر جامه نرم . و گرانی از امتلاء وزکام ازپری . ج : ملاء . ونام.ادر. مرتجز اسب آنحضرت صلی الله علیه و آله.

ملأم (mel'âm) ا . ع . آنکه عذر ناکسان خواهد .

ملاءمة (molâ'amat) م . ع . سازواری کردن و صلح کردن میان قوم .

ملآن (mal'ân) ص . ع . پر . یق : **کوزملاءن ماء :** کوزه پر از آب. ج : ملاء .

ملاءنة (malâ'anat) ص . ع . مؤنث.ملاءن . یق : **دلوملاءنة :** دول پر. ج : ملاء .

ملاب(malâb) ا . ع . نوعی‌ازبوی خوش. وزعفران .

ملابار (malâbâr) ا . پ . نام قسمتی از هندوستان که در جزء غربی دکن واقع شده .

ملابس (malâbes) ع . ج . ملبس (malbas) و (melbas) .

ملابس (malâbes) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پوشاکها و لباسها . و **ملابس ومآکل:** پوشاکهاوخوراکها.

ملابس (molâbes) ص . ع آنکه مخالطه می کند در صحبت کسی .

ملابسة (molâbasat) م . ع . **لابسه ملابسة و لباساً :** مخالطه کرد آنرا . و **لابس فلاناً :** شناخت باطن فلان را .

ملابیء (malâbe') ص . ع . **عشارملابیء :** ماده‌شترانی که‌هنگام زادن آنها نزدیک باشد . ج : ملبیء.

ملاة (malât) ا . ع . دشت سنگریزه ناک و سراب ناک . ج : ملا .

ملاءة(malâ'at) و (melâ'at) م . ع . **ملاء ملاء وملاءة و ملاءة .** ر . ملاء .

ملاءة (melâ'at) ا . ع . هیئت پری .

ملاءة (molâ'at) و (melâ'at) ا . ع . گرانی که از امتلا پدید آید .

ملاءة(molâ'at) ا . ع . زکام . و سستی شتر از طول حبس پس از سیر و سفر .

ملاتب (malâteb) ا . ع . پیراهنهای کهنه .

ملاث (malâs) ا. ع. مرد بزرگ قدرشریف . ج : ملاوث وملاوثة وملاویث.

ملاثمة (molâsamat) م . ع . **لاثمه ملاثمة :** بوسید آنرا .

ملاجة (molâjjat) م. ع. دراز کشیدن خصومت و لجاجت .

ملاح (melâh) ا. ع. باد که کشتی بدان روان گردد . و توبره . و سرنیزه . و پوشش و آنچه بدان خود را پوشند .

ملاح (melâh) ع. ج. ملح . و.

ج . ملیح . و . ج . ملیحة .

ملاح (melâh) م . ع . همشیر گی کردن . و هم سفر گی کردن . و بر یکدیگر اعتماد نمودن . و وزیدن باد جنوب از پس باد شمال . و سرد شدن زمین وقت باران باریدن . و بچه را بدایه دادن . و شیر دادن کود کی را با کودك دیگر . ودارو در فرج ماده شتر کردن . ممالحة مثله فی الکل .

ملاح (molâh) ص . ع . نمکین و خوب صورت . ج : ملاحون .

ملاح (mallâh) ا . ع . صاحب و خداوند نمك . و نمك فروش . و شوره فروش . و کشتی بان . و متعهد بر اصلاح و درستگی نهر . و بلغت اهالی مراکش : جایی که در آن یهودیان سکنا دارند .

ملاح (mallâh) ا . پ . مأخوذ تازی ـ کشتی بان و ناخفراه و خاروه و ناخدا . ج : ملاحان .

ملاح (mollâh) ص . ع . نمکین و خوب صورت . ج : ملاحون .

ملاحاة (molâhât) م . ع . با هم خصومت کردن و نزاع کردن و دشنام دادن . لحاء مثله . المثل : **من لاحاك فقد عاداك** .

ملاحان (mallâhân) پ . ج . ملاح .

ملاحة (malâhat) م . ع . **ملح ملاحة وملوحة** (از باب کرم): نمکین و خوب روی گردید . و **ملح الماء ملوحاً و ملاحة وملوحة** (از باب نصر و فتح و کرم): شور گردید آب .

ملاحة(melâhat) ا . ع . کشتی بانی و ناخدایی و صنعت کشتی بانی .

ملاحة(mallâhat) ا. ع. نمکزار و شوره زار و جایی که از آنجا نمك می آورند .

ملاحت (malâhat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ نمکین و دارای نمك وزیبایی و دل ربا بودن و خوب صورتی و زیبایی و لطافت و نیکویی و بزرگواری و زیبایی دهان و چشم و ابرو .

ملاحج (malâhej) ا . ع . جایهای تنگ .

ملاحد (molâhed) ص . ع . خمیده و ناراست و نادرست . و با نفاق و با مکر . و بی دین و از دین برگشته .

ملاحدة (molâhadat) م . ع. **لاحد ملاحدة** : با هم دیگر کج خواهی نمودند .

ملاحده (malâhede) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مردمان ملحد و بی دین و از دین برگشته . و پیروان حسن صباح .

ملاحز (malâhez) ا . ع . جایهای تنگ و تنگیها .

ملاحس (malâhes) ا . ع . جایهای لیسیدن . المثل : **ترکته بملاحس البقر** : گذاشتم او را در جای بی آب و علف و یا در جایی که از بی آبی و بی علفی میلیسد گاو وحشی بچه خود را .

ملاحظة (molâhazat) م . ع . **لاحظته ملاحظة و لحاظاً**: بدنباله چشم نگریستم آنرا . و نیز ملاحظه: لحاظ نگریستن .

ملاحظه (molâhaze) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ اندیشه و تامل و تفکر ونگاه و نظر . **وملاحظه شدن** : دیده شدن و نگریسته شدن و مشاهده شدن. **وملاحظه کردن** : دیدن و نگریستن و اندیشیدن و تامل کردن .

ملاحف(malâhef) ع. ج. ملحف و ملحفة .

ملاحفة (molâhafat) م . ع . بازی کردن با کسی . و هم دیگر را لازم گرفتن و یاری کردن .

ملاحك (malâhek) ا . ع . جایهای تنگ و تنگیها .

ملاحكة (molâhakat) م . ع . **لاحك الشیء بالشیء ملاحكة**: سخت کرد پیوستگی آن چیز بآنچیز . و **لوحك فقار ظهره** (مجهولاً) : در آمده شد بعضی از مهره های پشت در بعضی . و منه ما فی الخبر فی صفته صلی الله علیه و آله : **اذا رضی فکانما ملاحك الجدر وجهه فی البحار**. قیل: **هی المراة توضع فی الشمس فیری ضوئه علی الجدار** . ر . لحك .

ملاحم (malâhem) ع ج . ملحم و ج . ملحمة .

ملاحم (molâham) ص . ع . **حبل ملاحم** : ریسمان سخت تافته . و نیز **ملاحم** : پیوسته شده و متصل گشته

ملاحمة (molâhamat) م ع. **لاحمت الشیء بالشیء ملاحمة** : بر چفسانیدم آنچیزبآنچیز و پیوسته کردم .

ملاحنة (molâhanat) م . ع . **لاحنت الناس ملاحنة** . زیر کی نمودم با مردمان . و نیز **ملاحنة** : باز گردانیدن سخن بر همدیگر . و زیر کی نمودن در لحن کلام یعنی در مضمون و معنی سخن .

ملاحی (mallâhi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کشتی بانی و شغل کشتیبان .

ملاحی (molâhiyy) ، (mollâhiyy) ا . ع . نوعی از انگور سپید دراز . و نوعی از انجیر . و اراك سپید سرخ . و اراك

سیاه سپید .

ملاحیة (mallâhiyyat) ا . ع . کشتیبانی .

ملاخ (malâx) ا . پ . دارویی مانند اشنان .

ملاخ (malâx) ا . پ . نام شبه جزیره ای از هندوچین واقع در جنوب قارۀ آسیا در ما بین دریای چین و دریای هند که بواسطه تنگه کرا متصل بخشکی می گردد و متقدمین آنرا شبه جزیره طلا می نامیدند و اکنون علمای جغرافی فرنگ آنرا مالا کا می نامند .

ملاخ (mallâx) ص . ع . غلام

ملاخ : غلام بسیار گریزنده .

ملاخاة (molâxât) م . ع .

لاخاه ملاخاة ولخاء : دوستی کرد با او و خلاف ورزید با او . و **لاخا فلاناً** : نرمی کرد با فلان و آسان فرا گرفت کار را بر فلان . و نیز **ملاخاة** : بر افزولیدن بر یکدیگر . و دروغ گفتن و بدروغ آراستن سخن را . و نمامی کردن .

ملاخبة (molâxabat) م . ع . برهم تپانچه زدن .

ملاخة (malâxat) م . ع . **ملخ ملاخة** (از باب کرم) : بی طعم و بی مزه گردید . و **ملخ الفحل ملوخاً و ملاخة** (از باب فتح) : باز ماند آن گشن از گشنی .

ملاخه (malâxe) ا . پ . شبه جزیره ملاخ . ر . ملاخ .

ملادة (molâddat) م . ع . دور کردن و راندن . یق : **مازلت الادعنك** ای ادفع . لداد مثله . **لاده ملادة ولداداً** (ایضا) : بسختی با او دشمنی کرد ومخاصمه نمود .

ملادس (malâdes) ع . ج . ملدس .

ملاذ (malâz) ا . ع . پناه جای و قلعه .

ملاذ (malâz) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ منجا . و پناهگاه و جای پناه و جای امن و پناه و پشتی و پناه دهنده و دستگیر فریاد رس . و **ملاذ الفقرا** : دستگیر مردمان درویش و بیچاره .

ملاذ (mallâz) ص . ع . دروغ گوی که گوید و نکند . وخود رای نادرست دوستی . و **ذئب ملاذ** : گرگ سبك چست .

ملاذ (malâzz) ع . ج . ملذ .

ملاذانی (malâzâniyy) ص . ع . آنکه صحبت آشکار کند و بدی پنهان دارد .

ملاذبة (molâzabat) م . ع .

لاذب بالمکان ملاذبة : جای گرفت و اقامت نمود در آنجای .

ملاذ جرد (malâz-jerd) و **ملاذگرد** (malâz-gerd) ا . پ . نام شهری در ارمنستان که بنای آن ازسنگ سیاه میباشد و در آن درخت نیست .

ملاروشنی (mollâ-rovcani) ا . پ . واو مجهول ـ شپره و خفاش .

ملاز (malâz) ا . ع . پناه جای .

ملاز (mallâz) ا . ع . گرك .

ملازاده (mollâ-zâde) ا . پ . فرزند ملا . و آلت رجولیت .

ملازة (malâzat) ا . ع . بادامستان .

ملازة (molâzzat) ا . ع .

لازته ملازة و لزازاً : بر چسبیدم بآن .

ملازم (molâzem) ا . ع . دست در گردن همدیگر اندازنده و معانقه کننده .

ملازم (molâzem) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ همیشه باشنده در جایی و یا در نزد کسی و مشغول و مواظب و پیوسته در کار و باثبات و ثابت قدم و پای برجا . و نوکر وخدمتگار . ج . ملازمان .

و **ملازم درگاه** و **یاملازم سلطان** : نوکری که در هنگام و همه وقت دردربار پادشاهی حاضر باشد .

ملازمان (molâzemân) پ . ج . ملازم .

ملازمة (molâzamat) م . ع .

لازمه ملازمة ولزاماً : ثابت بود بر آن و همیشگی کرد بر آن و مفارقت نکرد از آن . و نیز معانقه کرد با آن .

ملازمت (molâzamat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ خدمت و بندگی واطاعت و فرمان برداری واشتغال ومواظبت وپیوسته بودن در کار و ثبات و ثبات قدم و پا بر جایی . و **ملازمت کردن** : مشغول بودن ومواظب بودن ویاری کردن و خدمت کردن و نوکری کردن .

ملازمی (molâzemi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ خدمت و نوکری .

ملازه (malâze) و (molâze) ا . پ . گوشت پاره‌ای شبیه‌بزبان کوچك که از انتهای کام آویخته است .

ملازیب (malâzib) ع . ج . ملزاب .

ملاژه (malâje) ا . پ . ملازه .

ملاسة (malâsat) م . ع . **ملس الشیء ملاسة و ملوسة** (از باب فتح و کرم) : نرم و تابان گردید آنچیز .

ملاست (malâsat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ نرمی و صافی و همواری ضد خشونت و درشتی .

ملاسة (mallâsat) ا . ع . ماله‌ای

که بدان زمین هموار کنند .

ملاسنة (molâsanat) م . ع . با هم سخن کردن و نبرد کردن در سخن آوری.

ملاص (melâs) ا. ع . سنگ نرم درشت سپید . و نام قلعه ای . و **جاریة ذات شماص و ملاص:** دختر نرم اندام شوخ بی باکانه پیش آینده .

ملاص (mallâs) ا . ع . **یا ابن ملاص :** شتم است مرتازیان را .

ملاصق (molâseq) ص . ع . متصل و برچسبیده و پیوسته . و نزدیک .

ملاصق (molâseq) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ برچسفیده . و یاروهمدم .

ملاصقة (molâsaqat) م . ع . چسبانیدن و پیوسته کردن .

ملاصقت (molâsaqat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چسبیدگی و پیوستگی .

ملاط (melât) ا . ع . گل دیوار. و پهلو . و کنارهٔ کوهان شتر . **و ابن ملاط:** ماه نو . و **ابنا ملاط :** دو بازوی شتر و دوشانه جای شتر .

ملاط (melât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ گلی که در ما بین دو خشت و دو آجر گذارند .

ملاطث (malâtes) ا.ع. جایهای کوفته شده از بار ویا از زدن . ج : ملطث.

ملاطث (molâtes) ا . ع . گرد آورنده و جمع کننده .

ملاطس (malâtes) ع . ج . ملطس .

ملاطف (molâtef) ص . ع . نیکویی کننده . و نرمی نماینده .

ملاطفة (molâtafat) م . ع . **لاطفه ملاطفة :** نیکویی نمود با او و نرمی کرد .

ملاطفت (molâtafat) و **ملاطفه** (molâtafe) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مروت و مردمی و نیکویی و مهربانی و نرمی و ملایمت و شفقت و نوازش . و **ملاطفت کردن** و یا **ملاطفه کردن :** نوازش کردن و مهربانی نمودن .

ملاطم (molâtem) ا . ع . از اعلام است .

ملاطمة (molâtamat) م . ع . **لاطمه ملاطمة و لطاماً :** تپانچه زد بر او و سیلی زد .

ملاطیس (malâtis) ع . ج . ملطاس .

ملاظة (molâzzat) م . ع . الحاح کردن و ستیهیدن در جنگ . لظاظ مثله .

ملاع (malâ') ا . ع . دشت بی گیاه .

ملاع (malâ'e) و (malâ'en) ا . ع . زمینی است که عقاب را بدان نسبت کنند . یق : **اودت بهم عقاب ملاع** . و یقال ذلك فی الواحد والجمع . و نیز **عقاب ملاع:** عقاب موش خوار را گویند که کلاکموش را شکار کند .

ملاعب (malâ'eb) ا . ع . ج . ملعب .

ملاعب (malâ'eb) ا . ع . **ملاعب الاسنة :** لقب اشخاصی چند که لبید جهة قافیه آنها را . **ملاعب الرماح** گفته درین شعر: **لو ان حیاً مدرك الفلاح ادرکه ملاعب الرماح.** و **ملاعب الریح:** نوردهای باد. و **ملاعب ظله :** نام مرغی دراز بال و کوتاه گردن در بادیه که پشت آن سبز و شکم وی سپیدست و آن را خاطف ظله نیز میگویند .

ملاعبة (molâ'abat) م . ع . **لاعبها ملاعبة :** بازی کردن با آن زن. و نیز **ملاعبة :** بازی کردن با هم .

ملاعبت (molâ'abat) و **ملاعبه** (molâ'abe) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ بازی و شوخی و عشق بازی .

ملاعجة (molâ'ajat) م . ع . دشوار شدن کار بر کسی .

ملاعق (malâ'eq) ع . ج . ملعقة .

ملاعن (malâ'en) ع . ج . ملعنة : جایهای قضای حاجت .

ملاعنة (molâ'anat) م . ع . لعان. ر . لعان .

ملاعین (malâ'in) ع . ج. ملعون.

ملاغ (mollâq) ع . ج . مالغ.

ملاغدة (molâqadat) م . ع . دست گرفتن . وباز داشتن کسی را از آنچه خواهد .

ملاغفة (molâqafat) م . ع . دریافتن و رسیدن کسی را . و بوسه دادن زن را .

ملاغم (malâqem) ا . ع . گردا گرد درون دهان .

ملاغه (malâqe) ا . پ . مأخوذ از ملعقه تازی : چمچه .

ملافه (malâfe) ا . پ . مأخوذ از ملحفه تازی و بمعنی آن و گرد پوش و فرغل .

ملاق (malâq) ا . ع . ماله وغلتك وهر ابزاری که بدان دیوار و زمین وجز آنرا صاف و هموار کنند .

ملاق (molâq) ا . ع . نام نهری.

ملاق (mallâq) ص . ع . بسیار چاپلوس و چاپلوسی کننده .

ملاقاة (molâqât) م . ع .

لاقاه ملاقاة و لقاء : دیدار کرد آن را و نیز رسید بآن . و قول الاصمعی : **ما لاقتنی البلاد بعدك** ای ما امسکتنی .

ملاقات (molâqât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ دیدن و دیدار وروباروبی و مقابله و دوچارشدگی و گفتگو جواب و سؤال . و **ملاقات کردن** : دیدار کردن ومقابل وروبارو شدن .

ملاقح (malâqeh) ا . ع . بادهایی که آبستن گرداند درخت را . ج : ملقحة .

ملاقح (malâqeh) ع . ج . ملقح و . ج . ملقحة (molqahat) و (melqahat).

ملاقس (molâqes) ا . ع . شکیبای بر حریف .

ملاقسة (molâqasat) م . ع . همدیگر را لقب نهادن . و نام مضحك برهم دیگر گذاشتن.

ملاقطة (molâqatat) م . ع . محاذی هم واقع شدن وروباروی شدن . و بلند کردن اسب هرچهار دست وپا را یکدفعه.

ملاقعة (molâqa'at) م . ع . با هم سخن گفتن و چیرگی کردن درسخن .

ملاقه (malâqe) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چمچه وملاغه.

ملاقی (malâqi) ع . ج . ملقی و ملقاة .

ملاقی (molâqi) ص . ع . آنکه دیدار می کند و آنکه می رسد بدیگری .

ملاقی (molâqi) ص ـ م . ف . پ . مأخوذ از تازی ـ روبارو و دوچار و پیوسته . و **ملاقی شدن** : روبارو شدن و دوچار گشتن و پیوسته و متصل شدن .

ملاقیح (malâqih) ع . ج . ملقوحة .

ملأك (mal'ak) ا . ع . پیغام و پیغام بری و فرشته بدانجهة که پیغام خدای بر بندگان میرساند . ج : ملائك وملائکة . و نامه و مکتوب .

ملأك (mal'ak) م . ع . **لاك لأكاً وملأكاً** . ر . لاك .

ملأك (mal'ok) م . ع . رسالت و پیغام بری .

ملاك (malâk) ا . ع . قدرت و توانایی . یق : **لیس له ملاك** : یعنی قدرت و توانایی ندارد . و**ملاك الجسد** : قلب و دل . و **ماله ملاك** ای تماسك . و **ناقة ملاك الابل** : ماده شتری که شتران بی رو آن باشند .

ملاك (malâk) و (melâk) ا.ع . کتخدایی و عقد . یق : **شهدنا ملاکه** . و **ملاك الامر** : سرمایهٔ کار که بدان قایم باشد .

ملاك (melâk) ا . ع . دست و پای ستور . ج : ملك (molok) و (molk). و گل و طین .

ملاك (mallâk) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ خداوند ملك و صاحب ملك .

ملاك (mollâk) ع . ج . مالك .

ملأكة (mal'akat) و (mal'okat) ا . ع . پیغام و پیغام بری و نامه و مکتوب.

ملاكة (melâkat) ا . ع . **ما لفلان مولی ملاكة دون الله** : یعنی بجز خدایتعالی کسی مالك فلان نیست .

ملاكد (molâked) ا . ع . بندی که جهة قید و زنجیر نیکو رفتن تواند . ونام مردی .

ملاكیع (malâki') ا . ع . آب زرد ستبر و پلیدی و جز آن که از زهدان با بچه بر آید .

ملاكین (mallâkin) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ خداوندان ملك .

ملاگر (malâger) و **ملاگیر** (malâgir) ا . پ . مأخوذ ازسنسکریت ـ نام کوهی که در آن چوب صندل فراوان است .

ملاگیری (malâgiri) ص . پ. رنگ چوب صندل .

ملال (malâl) م . ع . **مللته و منه مللاً و ملالاً وملالة وملة** (از باب سمع) : بستوه آمدم ازوی . و**مللته انا** : بی قرار و بی آرام ساختم آن را .

ملال (malâl) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ اندوه . و غم و آزار و حزن و آزردگی و پژمردگی .

ملال (molâl) ا . ع . گرمی پنهان در استخوان . و خوی و عرق تب . و درد پشت . و بی آرامی ازبیماری ویا ازاندوه. وچوب قبضهٔ شمشیر . وپشت کمان . ودسته کمان، فعل الجمیع من نصر وسمع . و نیز نام موضعی .

ملالة (malâlat) م . ع . **ملل مللاً وملالاً وملالة** . ر . ملال .

ملالة (mallâlat) و (malâlat) ص . ع . مرد بستوه آمده .

ملالت (malâlat) ا . پ. مأخوذاز تازی ـ تعب و ماندگی و آزردگی و حزن و اندوه و بی قراری و بی آرامی .

ملام (malâm) م . ع . **لام لوماً ولومة وملاماً وملامة** . ر . لوم .

ملام (molâm) ص . ع . نکوهش کرده شده .

ملأم (mal'am) ا.ع . ناکس زفت . یق : **یا ملأم** : یعنی ای لئیم وای ناکس سزاوار نکوهش .

ملأم (mal'am) و (mel'am) و

ملآم mel'âm ا.ع. آنکه عذر ناکسان خواهد.

ملأم (mola''am) ا . ع . زره پوشیده .

ملأمان (mal'amân) ا . ع . ناکس زفت . یق : یا **ملأمان** : یعنی ای لئیم سزاوار نکوهش .

ملأمة (mal'amat) م. ع . **لؤم لؤماً ولامة و ملأمة**. ر. لؤم .

ملأمة (malâmat) ا. ع. نکوهش. ج : ملاوم .

ملامة (malâmat) م . ع . **لام لوماً ولومة و ملاماً وملامة** . ر. لوم .

ملامت (malâmat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ نکوهش و سرزنش وعتاب و طعن و مذمت و تادیب . و **ملامت نفس** : نکوهش خویشتن . و **ملامت کردن** : نکوهش کردن و سر زنش نمودن و عتاب کردن و مذمت نمودن و بد گفتن و تادیب کردن.

ملامت پیما (malâmat-paymâ) ص . پ . دشنام دهنده .

ملامت زار (malâmat-zâr) ا.پ. جای سرزنش ونکوهش بسیارو فراوان.

ملامت زده (malâmat-zade) ص . ع . مذمت شده و نکوهیده شده و شرمسار .

ملامت گر (malâmat-gar) ا . پ . نکوهنده و نکوهش کننده و سر زنش نماینده .

ملامت ناك (malâmat-nâk) ص. پ . سزاوار ملامت و نکوهش .

ملامتی (malâmati) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ منسوب بملامت و سزاوار نکوهش و مستحق ملامت .

ملامج (malâmej) ا . ع . گردا گرد اندرون دهان .

ملامح (malâmeh) ع . ج . لمحة .

ملامخة (molâmaxat) م . ع . **لامخ ملامخة و لماخاً** . ر . لماخ.

ملامسة (molâmasat) م . ع . یکدیگر را بدست سودن و لمس کردن . و گاییدن . لماس مثله . و **بیع الملامسة** : عبارت از آنست که شخص گوید : هرگاه لمس کردم جامهٔ ترا و لمس کردی تو جامه من را بیع فلان در میان ما لازم و واجب می گردد ویا آنکه لمس کند متاع را ازپشت جامه و نگاه در آن ننماید .

ملامسه (molâmase) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ همدیگر را سودن بادست وجماع کردن .

ملامظ (malâmez) ا. ع . گردا گرد دهان و اب .

ملامل (molâmel) ص . ع . **حمار ملامل**: خر تیزرو.

ملآن (mal'ân) ص . ع . **کوز ملآن ماء** : کوزه پر از آب . ج : ملاء. الحدیث : **لیس شیء ابغض الی الله عزوجل من بطن ملآن** .

ملآن (mel'ân) ع . یعنی من الآن .

ملان (malân) پ . کلمهٔ نهی مشتق از لانیدن یعنی میفشان و مجنبان .

ملآنة (mal'ânat) ص . ع . مؤنث ملآن : یعنی پر . یق : **دلو ملآنة** . ج : ملاء .

ملانی (mollâni) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ زن ملا و زن آخوند و معلمه و زنی که دانا و معلم باشد .

ملاواة (molâvât) م . ع . **لاوی ملاواة ولواء**. ر. لواء .

ملاوة (malâvat) و (melâvat) و (molâvat) ا . ع . روزگار و زمان دراز .

ملاوث (malâves) و **ملاوثة** (malâvesat) ع . ج . ملاث .

ملاوذ (malâvez) ا . ع . چادر ها و ابریشمهای سرخ چینی و فوته ها .

ملاوذة (molâvazat) م . ع . **لاوذ ملاوذة و لواذاً** . ر. لواذ .

ملاوصة (molâvasat) ا . ع . نگاه از سوراخ در و مانند آن .

ملاوصة (molâvasat) م . ع . **لاوص ملاوصة**: نگریست که گویا قصد کاری دارد . و **لاوص الشجرة** : اراده کرد که ببرددرخت را با تبر . و **لاوص فی نظره الشجر**: نگریست بر آندرخت که چگونه ببرد ویابر کند آنرا. ونیز **ملاوصة**: نگریستن از سوراخ در و مانند آن .

ملاوطة (molâvetat) م . ع . **لاوط ملاوطة ولواطاً** . ر. لواط.

ملاوم (malâvem) ع . ج . ملامة.

ملاومة (molâvamat) م . ع . همدیگر را نکوهش و ملامت کردن .

ملاویث (malâvis) ع . ج . ملاث .

ملاه (malâh) ا . پ . گیاهی که از آن حصیر سازند و دوخ نیز گویند .

ملاهاة (molâhât) م . ع . **لاهاه ملاهاة** : نزدیکی کرد مرا و را و نزدیك او شد . و **لاها فلاناً** : پیکار و خصومت کرد با فلان . و **لاها الغلام الفطام** : نزدیك شد از شیر باز کردن آن کودك .

ملاهسة (molâhasat) م . ع . پیشی گرفتن بر چیزی . و انبوهی نمودن بر آنچیز و انبوهی کردن بر طعام از حرص و آز .

ملاهی (malâhi) ع . ج . ملهی و ملهات .

ملاهی (malâhi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آلات و ادوات لهو و لعب .

ملأی (mal'â) ص . ع . مؤنث ملآن . بق : **دلو ملأی :** یعنی دول پر . ج : ملاء .

ملای (malây) پ . کلمهٔ نهی مأخوذ از لاییدن یعنی حرف مزن وناله مکن و میالای و آلوده مساز .

ملایثة (molâyasat) م . ع . خویشتن را بشیر مانند کردن . و مفاخرت کردن بدلیری .

ملایس (molâyes) ا . ع. آهسته رو ودر نگ کار .

ملائك (malâ'ek) و **ملائكة** (malâ'ekat) ع . ج . ملك . و ج . ملأك .

ملائك پی (malâ'ek-pay) ص. پ . مأخوذ از تازی ـ خوش قدم و خجسته پی .

ملائكه (malâ'eke) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ فرشتگان .

ملایلة (molâyalat) م . ع . شبانه دادن و شب مزد کردن .

ملائم (molâ'em) ص. ع. موافق و سازوار . و **طعام ملائم :** طعام سازوار وخوش گوار .

ملایم (molâyem) ص ـ م . ف . پ . مأخوذ از تازی ـ ساز وار و خوش و موافق و مناسب و خوشگوار . و نرم وحلیم وسلیم و با سلامت نفس و متواضع و خوش خوی و رام و آرام وفرمان بردار ومطیع و با آسایش و صلح جو و خوش نفس و نفیس و نازنین و بدون خشونت و درشتی . ومهره دار . وصاف . ومعتدل . وخشنود و راضی . و آهسته و با آهستگی و بدون تندی و با نرمی .

ملایمات (molâyamât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ سازواریها و موافقتها . و صنایع .

ملائمة (molâ'amat) م . ع .

لاام بین القوم ملائمة : صلح داد میان آن گروه . و **لاام فلاناً :** ساز وار شد فلان را وموافق او گشت . و **هذا طعام لایلائمنی :** این خوراك سازوار من نیست .

ملایمت (molâyamat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ موافقت و ساز واری . و خوشی و خوبی و نرمی . و مدارا و نزاکت و لطافت و زیبایی وشیرین کاری وملاطفت و مروت و خوش رویی و دست آموزی و فرمانبرداری و آرامی . و **ملایمت کردن :** انسانیت و مردمی کردن و مهربانی نمودن و شیرین‌زبانی کردن‌ونرمی کردن . و **باملایمت :** با نرمی و با آهستگی و با درنگ و آرام .

ملایمی (molâyemi) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ انسانیت و مردمی و نرمی وآهستگی و آرامی .

ملاینة (molâyanat) م . ع .

لاین ملاینة ولیاناً . ر . لیان .

ملائی (mollâ'i) ا. ص ـ پ. مأخوذ از تازی ـ منسوب بملا و شغل و پیشهٔ ملا . و تدریس و تعلیم و مکتب داری .

ملب (molebb) و **ملبة** (molebbat) ص . ع . و **رجل ملب :** مرد لازم گیرندهٔ جایی ولازم گیرنده . و **امراة ملبة** کذلك .

ملب (molabb) و **ملبب** (molbab) ص . ع . **دابة ملب :** ستور پیش بند پالان بر بسته . و کذلك **دابة ملبب .**

ملبب (molabbab) ص . پ . مأخوذ از اختلاط پارسی با تازی ـ پر و لباب .

ملبد (molbad) ص . ع . **فرس ملبد :** اسب نمد بربسته .

ملبد (molbed) ا. ع . شتری که سرین وی آلودهٔ بر پخ و بول بود .

ملبد (molbed) ا. ع . شیرپیشه . و شتری که دنب خود را بران و زانوزند.

ملبس (malbas) ا . ع . هر چیزی که از آن برخور داری کنند و تمتع برند . بق : **ما فی فلان ملبس** ای مستمتع . و قولهم : **ان فیه املبساً :** یعنی درو کبرسن و سال خوردگی نیست .

ملبس (malbas) و (melbas) ا. ع . جامه و پوشش و هر چیز که بدن را بپوشاند . ج : ملابس .

ملبس (malbas) و (melbas) و (molbes) ا . المثل: **اعرض ثوب الملبس :** در باره شخصی گویند که تهمت دهند گانش بسیار باشند . و کذلك **ثوب الملبس او الملبس .**

ملبس (molbes) ص . ع . **امر ملبس :** کار مشتبه .

ملبس (molabbas) ص . ع . پوشیده . و مختلط . و در آمیخته. وپنهان.

ملبس (molabbas) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ لباس پوشیده و زینت یافته .

ملبس (molabbes) ص . ع . مختلط کننده و در آمیزنده وپنهان کننده حق و راستی . و فریبنده . و سوداگر مکار و

فریبنده .

ملبق (molabbaq) و **ملبقة** (molabbaqat) ص.ع. **ثرید ملبق:** اشکنهٔ نرم و ملین بروغن. و **ثریدة ملبقة** کذلک .

ملبلب (molableb) ص . ع . تکه ای که وقت جستن بر بزماده بانگ کند.

ملبن (melban) ا . ع . آنچه بدان شیر را صاف نمایند و شیر دوشه . و قالب خشت . و چیزی که در آن خشت را بار کرده از جایی بجایی برند .

ملبن (molben) ص . ع . **شاة ملبن :** گوسپند شیرده . و **ناقة ملبن :** ماده شتری که پستان وی بشیر آمده باشد. و **ابن ملبن:** بچه این ماده شتر. و نیز **ملبن:** شیرفرود آرنده .

ملبن (molabban) ص . ع . ساخته شده از خشت پخته .

ملبن (molabban) ا . ع . نام حلوایی .

ملبنة (malbanat) ص . ع . **عشب ملبنة :** علفی که شیر ستور رافراوان می کند.

ملبنة (melbanat) ا . ع . چمچه و آنچه بدان چیزی را لیسند وقاشق .

ملبنة (molbenat) ص . ع . **شاة ملبنة :** گوسپند شیرده .

ملبوب (malbub)ص. ع. **رجل ملبوب :** مرد بدانایی و عقل ستوده . و **بعیر ملبوب :** شتر پیش بند پالان بربسته.

ملبوب (malbub) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ **حروف ملبوب** سه حرف از الفبا را گویند که در تلفظ حرف اول و آخر آنها یکی است یعنی نون و میم وواو.

ملبوبة (malbubat) ص . ع . مؤنث ملبوب . یق : **دابة ملبوبة :** ستور پیش بند پالان بربسته .

ملبوج (malbuj) ص . ع . بر زمین افکنده شده .

ملبوس (malbus) ا . ع . جامه و پوشاك و لباس .

ملبوس (malbus) ص . ع . پوشیده و جامه پوشیده .

ملبوس (malbus) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جامه و پوشاك وهرچیز پوشیدنی مانند پیراهن وقبا و دستار و کلاه وزیرجامه که آنرا پوشیده باشند .

ملبوسات (malbusât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جامه ها و پوشاکها و کسوتها .

ملبوط (malbut) ص . ع . افکنده شده . و زکام زده و گرفتار زکام .

ملبون (malbun)ص. ع. **فرس ملبون :** اسب پرورش یافته بشیر . و نیز **ملبون :** آنکه از خوردن شیر شتر مست شده مثل اینکه شراب خورده باشد . ج . ملبونون . یق : **رجل ملبون و قوم ملبونون .**

ملبونون (malbununa) ع . ج . ملبون.

ملبیء (molbe') ص . ع . ماده شتری که هنگام زادن آن نزدیك باشد . ج . ملابیء .

ملبیء (molabbe') ص . ع . **ناقة ملبیء :** ماده شتری که در پستان آن فله پدید آمده باشد .

ملة (mallat) ا . ع . خاکستر گرم و ریگ گرم . و خدرك و گودالی که در آن نان می پزند . و خوی و عرق تب . و **اطعمته خبز ملة :** یعنی خورانیدم مرا او را نان پخته شده در ملة . و **ذوملة :** بستوه آمده .

ملة (mallat) م . ع . **مل ملا ًّ وملالة وملا ًّ و ملة** . ر . ملال.

ملة (mellat) ا . ع . شریعت و دین . و دیة و خونبها . ج . ملل.

ملة (mollat) و (mallat) ا . ع . دوخت نخستین .

ملت (malt) م . ع . **ملته ملتا ً** (از باب ضرب) : حرکت داد آنرا و سخت جنبانید .

ملت (mellat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کیش و دین و آیین و مذهب و شریعت . و گروه و مردمانی که بریك کیش و آیین باشند و فرسنداج و شبانکاری . و **ملت اسلام** و یا **ملت بیضا :** شریعت اسلام .

ملتاث (moltâs) ص . ع . درهم و مشوش و پیچدار .

ملتاح (moltâh) ص . ع . ر گردیده و متغیر شده .

ملتاع (moltâ') ص . ع. گرفتار عشق. ودارای اندوه .

ملتاق (moltâq) ص. ع. چسبیده و همدم و مصاحب راست و صادق . و بی نیاز .

ملتان (moltân) ا . پ . مأخوذ از ترکی ـ قسمی از کرته و پیراهن .

ملتان (moltân) ا . پ نام شهری در هندوستان .

ملتانی (moltâni) ص . پ . منسوب بشهر ملتان .

ملتب (meltab) ا. ع. مرد گوشه نشین و ملازم خانه از ترس فتنه و فساد و شورش .

ملتبد (moltabed) ص . ع . بر هم چسبیده و درهم در آمده .

ملتبس (moltabes) ص . ع . درهم و پوشیده و مشکل . و **امر ملتبس بالامر** ای مشتبه به.

ملتبس (moltabes) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ مشکل و مشکوك ودرهم و مشوش .

ملتبط (moltabet) ص . ع . سرگشته و مضطرب و آشفته .ولازم گرفته و احاطه کرده .

ملتبك (moltabek) ص . ع . آمیخته و درهم .

ملتبن(moltaben) ص . ع . آنکه شیرخودش را می خورد و می مکد .

ملتبیة (moltabeyat) ا . ع . برابری با دیگری درمرتبه ودرجه. وشراکت وانبازی و همسری .

ملتثق (moltaseq) ص . ع . تر شده و نمناك .

ملتثم (moltasam) ص . ع . بوسیده شده .

ملتثم (moltasam) ا . ع . جای بوسیده شده .

ملتثم (moltasem) ص . ع . آنکه دهان وی با نقاب و یا دهان بند بسته شده باشد .

ملتج (moltajj) ص . ع . دریای مواج که امواج آن درهم و آمیخته شده باشند .

ملتجأ ('moltaja) ا . ع . پناهگاه وجای پناه . و پشت و پناه . و نگهبان .

ملتجة (moltajjat) ا . ع . چشم سخت سیاه . و زمین نیك سبز بسبزی گیاه .

ملتجی(moltaji) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پناه جوینده و پناه آرنده . و داد خواه وعارض .

ملتجی(moltaji)ص . ع . آنکه خود را بگروهی نسبت میدهد که از آنها نباشد .

ملتجیء('moltaje)ص. ع. آنکه پناه می گیرد بسوی کسی ویا چیزی .

ملتحب (moltaheb) ص . ع . رونده درراه فراخ .

ملتحج(moltahaj) ا . ع . پناه جای.

ملتحج (moltahej) ص . ع . مضطر گرداننده و مجبور کننده . و مشتبه و مختلط . و آنکه پناه می گیرد .

ملتحد (moltahad) ا . ع . پناه و دستگیر .

ملتحد (moltahed) ص . ع . مایل بجانب و طرفی . و مرتد و ملحد .

ملتحس (moltahes) ص . ع . آنکه دریافت می کند حق خودرا .

ملتحص (moltahes) ص . ع. مضطر کننده و مجبور نماینده و آنکه باز می دارد از کاری .

ملتحف (moltahef) ص . ع . پوشیده شده. و آنکه جامه‌را برخود می‌پیچد.

ملتحم (moltahem) ص . ع . جراحت کفشیر گرفته . و سخت گرداننده جنگ .

ملتحم (moltahem) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ کفشیر گرفته و لحیم‌شده. و **ملتحم‌شدن‌زخم:** کفشیر گرفتن زخم و به شدن آن .

ملتحی (moltahi) ص . ع . کودك ریش بر آورده .

ملتحی (moltahi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ کودك ریش بر آورده . و **ملتحی شدن :** ریش بر آوردن .

ملتخ (motlaxx) ص . ع . **سکران ملتخ:** نیك مست درهم شده عقل و بیهوش .

ملتخی(moltaxi) ص . ع. بچه‌ای که خوراك می خورد .

ملتد (moltadd) ص . ع . میل کرده شده .

ملتد(moltadd) ا . ع. آنکه می خورد دارویی‌را که‌در گوشه دهان وی‌ریزند . و چاره وبد و گزیر. یق : ما **له‌عنه‌ملتد** ای بد .

ملتدم (moltadem) ص . ع . مضطرب و پریشان . و زنی که در نوحه بر سینه می زند .

ملتذ (moltazz)ص.ع .خوشگوار وخوش مزه .

ملتذ (moltazz)ا . ع.روضة **ملتذ :** نام جایی با صفا و خوش آیند نزدیك مدینه طیبه.

ملتذ (moltaz) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ لذیذ و با لذت . و**ملتذشدن:** لذت یافتن و تمتع گرفتن .

ملتذع ('moltaze) ص . ع . جراحت سوزناك و دردناك .

ملتزج (moltazej) ص . ع . با لزوجت ودوسیدگی .

ملتزق (moltazeq) ص . ع . چسبنده .

ملتزم(moltazam) ص.ع. دست بگردن زده و در بر گرفته. وملازم شده .

ملتزم (moltazam) ا .ع. نام‌آن جایی که درمایین‌در کعبه‌وحجرالاسودمیباشد.

ملتزم (moltazem) ص ـ م. ف.

پ . مأخوذ از تازی ـ مجبور و مضطر و مغلوب و متعهد و پی رو ملازم و همراه و وابسته و ساکن و اجاره دار و مستاجر . و باج گیر و تحصلدار . و **ملتزم شدن :** متعهد شدن ومجبورشدن. و **ملتزم کردن:** مجبور کردن .

ملتزمین (moltazemin) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ ملازمان و همراهان و پیروان وخدمتگاران .

ملتسق (moltaseq) ص . ع . برچسبنده .

ملتصب (moltaseb) ص . ع . **طریق ملتصب :** راه تنگ .

ملتصق (moltaseq) ص . ع . برچسبنده و دارای التصاق .

ملتط (moltatt) ص . ع . خشبو شده با مشك . وپوشیده شده.

ملتطة (moltattat) ص . ع . زن پوشیده .

ملتطم (moltatem) ص . ع . موج متلاطم .

ملتظی (moltazi) ص . ع . آتش بر افروخته وزبانه زده .

ملتعج (molta'ej) ص . ع . بی آرام از اندوه و غم . و تفته شده .

ملتعجة (molta'ejat) ص . ع . **امراةملتعجة :** زن بر آشفتة ازشهرت .

ملتعن (molta'en) ص . ع . لعنت کنندة بر یکدیگر . و آنکه انصاف می دهد در دعای برخود .

ملتف (moltaff) و **ملتفة** (moltaffat) ص . ع . برهم پیچیده . و افزون وفراوان. وباغی که دارای گیاههای فراوان درهم پیچیده باشد . و زلف برهم پیچیده . وسمین و فربه . و گرد وغبار برهم نشسته و توده شده . و جامه برخود پیچیده .

ملتفت (moltafat) ص . ع . رغبت کرده شده و التفات کرده شده .

ملتفت (moltafet) ص. ع. آنکه برگشته ی نگرد. و آنکه خم می کند خود را. و آنکه بیك طرف سررا می پیچاند .

ملتفت (moltafet) ص ـ م . ف. پ . مأخوذاز تازی ـ آگاه ومتوجه وخبردار و نگرنده. و آنکه برگشته کسی‌ویا چیزی‌را بنگرد . و**ملتفت بودن :** آگاه وخبردار بودن و نگاه کردن . و**ملتفت‌شدن:** آگاه شدن وخبردار گشتن ومتوجه‌شدن ونگریستن. و **ملتفت کردن :** آگاه کردن و مطلع کردن .

ملتفم (moltafem) ص . ع . آنکه روی بند بر بینی می‌بندد .

ملتق (maltaq) ا . پ . مأخوذ از ترکی ـ خمپاره و نارنجك .

ملتقا (moltaqâ) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جای بهم رسیدن ومحل ملاقات.

ملتقص (moltaqes) ا . ع . پی برنده و تتبع کننده در دقایق امور .

ملتقط (moltaqet) ص. ع. آنکه فراهم می آورد و گرد می کند از همه جا . و آنکه بر می چیند و از زمین بر می گیرد. و آنکه هجوم می کند بر چیزی بغتة .

ملتقع (moltaqa') ص . ع . برگشته رنگ و گونه .

ملتقم (moltaqem) ص. ع . فرو برندة لقمه .

ملتقی (moltaqâ) ا . ع . جای بهم رسیدن. و جایی که دو نهر بهم داخل میگردند . و جایی که دو دریا بهم میرسند مانند بوغاز اسلامبول که در آنجا دریای‌سپید ودریای سیاه بهم میرسند .

ملتقی (moltaqi) ص . ع . آنکه دیدار می کند دیگری را .

ملتك (moltakk) ص . ع . **سکران ملتك :** مست خشك از مستی.

ملتم (maltam) ا . پ . مأخوذ از ترکی ـ بادهای موسمی شمال شرقی .

ملتماء (moltamâ') ص . ع . برگشته رنگ .

ملتمس (moltamas) ص . ع . طلب شده و خواسته شده .

ملتمس (moltames) ص . ع کسی که طلب می کند ومی‌خواهد .

ملتمس (moltames) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ درخواست کننده و آنکه درخواست می کند و استدعا می نماید و تمنا می کند .

ملتمسات (moltamesât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ درخواستها و استدعاها و مستدعیات .

ملتمط (moltamet) ص . ع . کسی که می رباید حق کسی را .

ملتمظ (moltamez) ص . ع . آنکه بزودی دردهان خود می اندازد .

ملتمع (moltame') ص . ع . درخشان و روشن . و آنکه خود را بکناری می کشد. و آنکه می گیرد ومی‌رباید .

ملتمع (moltame') ص ـ م. ف. پ . مأخوذ از تازی ـ درخشان و تابان و دارای لمعان . و **ملتمع شدن :** تغییر کردن رنگ و ناپدید شدن آن ودرخشیدن.

ملتمم (moltamem) ص . ع . زیارت کننده و دیدن کننده . و آنکه فرو می آید . و سنگ گرد .

ملتمی (moltamâ) ص . ع . برگشته رنگ .

ملتمیء (moltame') ص . ع . کسی که برای خود برمی گزیند آنچه‌در کاسه باشد .

مل تنك (mol-tonok) و **مل تنگ** (mol--tang) ص . پ . کسی که حوصله درخوردن شراب ندارد .

ملتوت (maltut) ص . ع . آرد جو تر کرده شده .

ملتوث (moltaves) ص . ع . آمیخته ودرهم . و سست و کاهل . وسمین. وتوانا .

ملتوح (moltaveh) ص . ع . تشنه . و برق درخشنده . و ستارهٔ پیدا .

ملتوخ (moltavex) ص . ع . آمیخته وسرشته .

ملتوط (moltavet) ص . ع . کسی که دارای پسرخوانده باشد . و چسبیده وملصق .

ملتوم (moltavem) ص . ع . نکوهیده وملامت‌شده .

ملتوی (moltavi) ص. ع. تافته و دوتاه شده وخمیده. وسست و کاهل در کار. وروی گردانیده . و برخود پیچیده .

ملتوی (moltavi) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ پیچیده وپیچ‌درپیچ وخمیده وکج .

ملتهب (moltaheb) ص . ع . افروخته شده .

ملتهب (moltaheb) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ سوزان وفروزان .

ملتهث (moltahes) ص . ع . آنکه زبان خودرا ازتشنگی و ماندگی بیرون اندازد .

ملتهف (moltahef) ص . ع . آتش زبانه زننده .

ملتهم (moltaham) ص . ع . برگشته رنگ .

ملتهم (moltahem) ص . ع . بچه‌ای که خالی می کند پستان را وهمه‌آنرا می مکد . و کسی که بچابکی و بیك بار می خورد .

ملتهی (moltahi) ص . ع . بازی کننده و عشوه کننده .

ملتئم (molta'em) ص . ع . زخم کفشیر گرفته . و به شده و استوار گشته .

ملتئم (molta'em) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ التیام پذیرفته و کفشیر گرفته وبه شده .

ملث (mals) م . ع . **ملثه بکلام ملثاً** (ازباب نصر): خوش‌دل کرد اورا بسخنی . و **ملث فلاناً** : وعده زبانی داد فلان را ونیت وفای بآن نداشت. و**ملث زیداً** : آهسته‌زد زیدرا. و **ملث الفرس**: سست رفت آن اسب .

ملث (mals) و (malas) ا . ع . اول تاریکی شب و هنگام مغرب که‌هنوز سپیدی روز با سیاهی شب آمیخته باشد. یق: **اتیته ملث الظلام** .

ملث (mels) ا . ع . کسی که از جماع سیر نشود .

ملث (molles) ا . ع . نام دهی در عراق .

ملث (moless) ص . ع . ستیهنده و مبرم . و مقیم و جای گیرنده . و باران پیوسته .

ملثة (molsat) ا . ع . اول تاریکی شب .

ملثم (melsam) ص . ع . خف

ملثم : سمی که بشکند سنگ را .

ملثوم (malsum) ص . ع. خف

ملثوم : سمی که بر سنگ خورد و خون آلود شود .

ملج (malj) م.ع. **ملج الصبی امه ملجاً** (ازباب نصرو سمع) : بلبهای خود گرفت آن کودك پستان مادررا .

ملج (molj) ا . ع . خستهٔ میوهٔ مقل .

ملج (malaj) م.ع . **ملج ملجاً** (ازباب سمع) : خایید خستهٔ میوهٔ مقل را . و **ملجت الناقة** : رفت شیر آن ماده شتر و خشك شد چندانکه اندکی نمگین در پستان وی باقی ماند .

ملج (moloj) ع . ج. ملیج .

ملج (moloj) ا . ع . بزغالگان شیرخواره .

ملجأ (malja') ا . ع . پناه‌جای.

ملجأ (malja') م . ع. **لجالجأ وملجأ**. ر . لجأ .

ملجأ (malja') و**ملجا** (maljâ) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پناهگاه و جای پناه . و مامن و جای امن و پشت و پناه و جای‌استراحت‌وآسایش.و**ملجای‌خواقین**: پشت و پناه پادشاهان . و **ملجای‌نوح** : کوه جودی .

ملجاب (meljâb) ا . ع . تیر پر نهادهٔ بی پیکان .

ملجاذ (meljâz) ا . ع . ستوری که بلب گیاه خورد .

ملجان (maljân) ص ع. **رجل ملجان**: مرد نا کسی که از نا کسی‌شیرشتر را بمکد وندوشد آنرا .

ملجم (moljam) ا .ع . از اعلام است.و**عبدالرحمن‌بن‌ملجم‌مرادی** قاتل حضرت علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام.

ملجم (moljam) ا . م . ع. لگام

کرده شده .

ملجم (moljem) افا ۰ ع . لگام کننده .

ملجون (maljun) ص . ع . برگ کوفتهٔ بارد و یا پخته خرما و یا بجو آمیخته برای خوراك شتر .

ملچخ (malçax) ا . پ . سنگی که در فلاخن برای انداختن گذارند .

ملچکا (malçakâ) ا . پ . قصد واراده ونیت .

ملح (malh) م . ع ۰ **ملح فلان ملحاً** (ازباب فتح) : شیرخورانیدمرفلان‌را. و**ملح الماشیة :** شوره خورانید آن ستور را بعوض شور گیاه ۰ و **ملح فلاناً :** غیبت کرد فلانرا . و**ملح الطائر :** سخت جنبانید آ نمرغ بال را . و **ملح الشاة :** اورود کرد گوسپند را جهة بریان کردن . و **ملح القدر ملحاً** (از باب ضرب و فتح) : نمك ریخت دردیگ باندازه .

ملح (melh) ا ۰ ع . نمك طعام . مذکر و مؤنث هر دومی آیدولی بیشترمؤنث میباشد . ج : ملاح و املاح و ملحة (melahat) و (melhat) و ملح ۰ و نیز **ملح :** شیر خوردگی و رضاع ۰ و علم و دانایی و دانا . وملاحت و نمکینی . و پیه و فربهی. وخوبی وحرمت . و حق‌رواجب . و سوگند و عهد . یق: **بینهماملح.** وقولهم: **و ملحه‌علی رکبته :** یعنی او بی وفاست ویا فربه‌است و یا تند خشم است .

ملح (melh) ص . ع. **ماء ملح:** آب شور. قوله تعالی : **هذاعذب فرات وهذاملح اجاج** . و **سمك ملح :** ماهی شور. و **نبت ملح :** شور گیاه که حمض نامند .

ملح (melh) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ نمك طعام وهرنمکی .

ملح (malah) ا ۰ ع ۰ آماس پاشنهٔ اسب . و سپید سیاهی آمیخته .

ملح (melah) ع . ج . ملح .

ملح (molah) ع . ج . ملحة .

ملح (molehh) ص ۰ ع . مبرم و ستیهندهٔدرسؤال ودردرخواست‌ودرطلب‌چیزی.

ملحاء (malhâ') ا . ع . درخت برگ ریخته . و گوشت پشت ازدوش‌تاسرین. و لشکر بزرك . و نام لشکری مرآل منذررا. ونام رود باری در یمامه .

ملحاء (malhâ') ص . ع . مؤنث املح . یق : **نعجة ملحاء :** میش سپید سیاهی آمیخته . و **لیلة ملحاء :** شبی که از ژاله و یا شبنم سپید باشد .

ملحاح (melhâh) ص . ع . پالانی که ستور را پشت ریش گرداند . و **رحی ملحاح:** آسیای‌پیوسته آردکننده. و **رجل ملحاح:** مرد بسیار ستیهنده . و **ناقة ملحاح :** ماده شتری که ازحوض‌آب نرود .

ملحاق (melhâq) ا. ع. ماده‌شتری که شتران از وی پیشی گرفتن و سبقت بردن نتوانند .

ملحان (malhân) و (melhân) ا. ع . ماههای زمستان . و روزهایی که از ژاله‌و برف‌سپیدباشند. ونام‌ماه‌جمادی‌الاخره. ونام ماه کانون ثانی .

ملحب (melhab) ا. ع. ابزاری که بدان‌چیزی را برند ویا خراشند . و مرد بسیار دشنام دهنده پلید زبان .

ملحب (molahhab) ص ۰ ع . پاره پاره . و راه روشن فراخ .

ملحب (molahheb) ص . ع . آنکه راه را روشن وواضح می کند .

ملحة (malhat) ا ۰ ع . لجهٔ دریا و میان دریا .

ملحة (melhat) ا . ع . حرمت . و سوگند و ذمه . یق : **بینهماملحة .**

ملحة (melhat) ع . ج . ملح .

ملحة (molhat) ا . ع . ترس و مهابت . و برکت . وسخن خوش و نمکین. ج : ملح . وسپید سیاهی آمیخته . و کبودی سخت .

ملحة (melahat) ع . ج ۰ ملح.

ملحج (malhaj) ا ۰ ع . پناهگاه .

ملحد (molhad) ا . ص . ع . شکاف در گور. وگور لحد دار .

ملحد (molhed) ص. ع . آنکه در حرم از حد در می گذرد . و آنکه پاس فرمان نمی کند . و آنکه با خدای شریك می گرداند . و آنکه ستم می کند . و آنکه غله را جهة گران فروختن نگاه میدارد .

ملحد (molhed) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ از راه راست و راه حق بر گشته و فاسق و دژ دند و گاور و بی دین و کافرو بت پرست . ج : ملحدان .

ملحدان (molhedân) ا . پ . ج . ملحد .

ملحدین (molhedin) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مردمان از دین بر گشته و کافرو بی دین وبت پرست .

ملحس (malhas) م ۰ ع. **لحس لحساً وملحساً** . ر . لحس .

ملحس (melhas) ا . ع ۰ نیك آزمند . ومردی که هرچه یابد و هرچه پیش آید او را بگیرد. و دلیر بی ترس.

ملحص (malhas) ا . ع . پناهگاه.

ملحف (melhaf) و **ملحفة** (melhafat) ا . ع . چادر ملاحف.

ملحف (molhef) ص. ع. ستیهنده ومبرم.

ملحفه (malhafe) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ فرغل و چادر و ملافه وهر آنچه چیزی را بپوشاند وبر آن احاطه کند.

ملحق (molhaq) ص. ع. پیوسته. و خوانده. و چفسانیده. و رسانیده. و باصطلاح نحوو صرف: فعل رباعی که مشتق از فعل ثلاثی باشد مانند شملل‌از شمل وبیطر ازبطر.

ملحق (molhaq) ا. ع. پسر خوانده؛ ملصق.

ملحق (molhaq) ص. پ. مأخوذ ازتازی ـ افزوده وپیوسته و آویخته‌وضمیمه شده و منسوب شده ومتصل گشته وپیوندشده و چسبیده.

ملحق (molheq) ص. ع. رسنده و رساننده. ودرچفساننده.

ملحقات (molhaqât) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ مضافات و ضمیمه ها. و شهرهایی که ازدشمن گرفته و آنها را ضمیمه مملکت خود کرده باشند.

ملحلح (molahlah) ا. ع. مهتر طایفه.

ملحم (malham) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ جامه و بافته ابریشمی.

ملحم (malham) ا. ع. جای پر گوشت و جای گوشت دار. ج: ملاحم.

ملحم (molham) ص. ع. مرد گوشت خورده و یا از گوشت شکار خورش یافته.

ملحم (molham) ا. ع. نوعی از جامه. و آنکه خود را بقومی می چسباند.

ملحم (molhem) ص. ع. گوشت خوراننده و آنکه بباز گوشت می خوراند.

ملحم (molhem) ا. ع. بافنده.

ملحمة (malhamat) ا. ع. فتنه وشورش و جنك بزرك. وصلح و اصلاح. و ترتیب و انتظام امور. ج: ملاحم. و **بنی الملحمة**: ای بنی القتال اوبنی الاصلاح وتألیف الناس کانه یولف امر الامة.

ملحوب (malhub) ص. ع. راه پاسپرده. وچوب پوست بر کنده. وهرچیز بد رازابریده شده.

ملحوب (malhub) ا. ع. نام موضعی.

ملحود (malhud) ا. ع. شکاف در پهنای گور.

ملحود (malhud) ص. ع. قبر **ملحود**: گور با لحد.

ملحوس (malhus) ص. ع. لیسیده شده. **وحر ملحوس**: کس لاغر کم گوشت.

ملحوظ (malhuz) ص. ع. بدنبال چشم نگریسته شده.

ملحوظ (malhuz) ص ـ م. ف. پ. مأخوذ از تازی ـ نگریسته شدة از روی مهربانی ومحبت وشفقت. وملاحظه شده بطور تامل وغورورسی وتعمق.

ملحوظات (malhuzât) ا. پ. مأخوذ ازتازی ـ تاملات و تفکرات واندیشه ها وهر آنچه بخاطرخطورمی کند وملاحظه‌ها.

ملحوم (malhum) ص. ع. کشته شده.

ملحون (malhun) ص. ع. دارای غلط وناراست.

ملحی (malhiyy) ص. ع. نکوهیده و ملامت کرده. وپوست باز کرده.

ملخ (malx) ا. ع. مزه بر گشتگی طعام و جماع. و رفتارسخت.

ملخ (malx) م. ع. **ملخ ملخاً** (از باب فتح): سخت گردید. و **ملخ فی الباطل**: تردد نمود و آمد ورفت کرد در باطل و بسیاری کرد در آن. و **ملخ الشیء**: بدست و دندان کشید آن چیزرا. و **ملخ فلان**: دو تا شد و شکسته گردید فلان. و **ملخ جاریته**: گایید کنیزك خود را. و **ملخ الطعام**: متغیر شد آن طعام و مزه بر گشته گردید. و **ملخ الفرس**: بازی کرد آن اسب. و **ملخ التیس**: کمیز خود را خورد آن تکه. و **ملخ الفحل ملخاً و ملوخاً وملاخة** (نیز از باب فتح): باز ماند آن گشن از گشنی. و قولهم: **ملخ القوم ملخة صالحة**: یعنی دور رفتند آن قوم درزمین.

ملخ (malax) ا. پ. جانور کی بال دار که گاه خسارت و زیان بسیار وارد می آورد و کشت و زرع را بطوری نابود می کند که مورث قحط و غلا می شود. و **ملخ آبی** ویا **ملخ دریایی**: نوعی از ماهی کوچك. و **ملخ پیاده**: ملخ جهنده یعنی ملخی که هنوز پرو بال بر نیاورده.

ملخب (molaxxab) ا. ع. تپانچه خوردة در جنك و پیکار.

ملخة (malxat) ا. ع. رفتن سخت و دور رفتن.

ملخچ (malaxç) ا. پ. یك قسم گیاهی که از خوردن آن چارپایان سست گردند.

ملخ‌خواری (malax-xâri) ا. پ. واو معدوله ـ تنگی و قحطی که از آمدن ملخ پدید می آید.

ملخ‌شمار (malax-çomâr) ص. پ. بی حد و بی حساب و بی شمار.

ملخص (molxas) ص. ع.

شتری که بنگریستن پیه در چشم وی آشکار باشد.

ملخص (molaxxas) و **ملخص التفصیل** (molaxxas-ot-tafsil) ع. یعنی مختصراً بیان شده و خلاصه‌شده.

ملخودن (malxudan) ف. م. پ. پنبه زدن و حلاجی کردن.

ملخی (melxâ) ا. ع. دارو دانی که بدان دارو در بینی ریزند. و نوعی از پوست ستور دریایی که نیز بدان دارو دربینی ریزند.

ملخیط (malaxit) ا. پ. قسمی از سنگ سبز رنگ قشنگ که در معادن سیبیر بدست می آید.

ملد (mald) ا. ع. نرم و نازك از مردم و از شاخ درخت. وغول.

ملد (mald) م. ع. **ملد الشیء ملداً** (از باب نصر): کشید آن چیزرا.

ملد (mold) ع. ج. املد و ملداء.

ملد (malad) ا. ع. جوانی و تازگی و درخشیدگی روی.

ملد (malad) م. ع. **ملدملداً و ملداناً** (از باب سمع): جنبید و شادمانی نمود.

ملداء (maldâ') ص. ع. مؤنث املد. ج. ملد. یق: **جاریة ملداء**: دخترنرم و نازك.

ملدام (meldâm) ا. ع. سنگی که بدان جهة خوراك ستور هستهٔ‌خرما کوبند.

ملدان (maladân) ا. ع. جوانی و تازگی و درخشندگی روی.

ملدان (maladân) م. ع. **ملدملداً وملداناً**. ر. ملد.

ملدانیة (maldâniyyat) ص. ع. **جاریة ملدانیة**: دختر نرم و نازك.

ملدس (meldas) ا. ع. سنگ ستبر که بدان هسته ها را کوبند و شکنند. و کشن سخت وطی. ج: ملادس.

ملدس (moladdas) ص. ع. در پی زده و پاره زده و وصله کرده شده.

ملدغ (meldaq) ا. ع. طعنه زنندهٔ برمردم.

ملدم (meldam) ا. ع. سنگی که جهة خوراك ستور بدان‌هستهٔ‌خرما کوبند. و کول گران پر گوشت و گران استخوان. **و ام ملدم**: تب وحمی.

ملدم (moladdam) ص. ع. **ثوب‌ملدم**: جامه در پی زده.

ملدود (maldud) ص. ع. دارو در دهان ریخته شده.

ملدوغ (malduq) ص. ع. مار گزیده و کژدم گزیده.

ملذ (malz) م. ع. **ملذ ملذاً** (از باب ضرب و یا نصر): دروغ گفت. **وملذفلاناً بالرمح**: نیزه زد فلان را. **و ملذ علی یده**: دست مالید. **و ملذ الفرس**: بازوها را کشیده سخت دوید آن اسب. ونیز **ملذ**: تنددوید.

ملذ (malaz) ا. ع. آمیزش تاریکی.

ملذ (malaz) م. ع. **ملذالظلام ملذاً**: آمیخته و مختلط شد تاریکی.

ملذ (malazz) ص. ع. مزه‌دارو خوش مزه. ج: ملاذ.

ملذان (malazân) و **ملذانی** (malazâniyy) ا. ع. آنکه پند ونصیحت آشکار کند و بدی پنهان دارد.

ملذذ (molazzaz) ص. ع. مزه دار وخوش مزه.

ملذم (molzam) ص. ع. بر انگیخته شده و ترغیب شده و تحریص‌شده.

ملز (malz) م. ع. **ملزبه‌ملزاً** (از باب نصر): بردآنرا. **و ملزعنه**: درنگ کرد وسپس ماند از آن.

ملز (malez) ا. ع. مرد سخت‌پی.

ملز (melazz) ص. ع. **رجل ملز**: مرد سخت خصومت گر.

ملزاب (melzâb) ا. ع. مرد سخت بخیل. ج: ملازیب.

ملزام (melzâm) ا. ع. کلبتین و انبر و یا آچار که چیزی را بدان محکم گرفته می پیچانند. و پیچ ومنگنه.

ملزز (molazzaz) ا. ع. گرد اندام استوار خلقت و سخت پی.

ملزق (molzaq) و (molazzaq) ص. ع. **شیء ملزق**: چیز نا استوار. و کذلك: **شیء ملزق**.

ملزم (melzam) ا. ع. نوعی از دست افزار سوز نگران و صیقلگران. و پیچ و منگنه.

ملزم (molzam) ص. ع. آنکه بر گردن وی چیزی لازم آید.

ملزم (molzam) م - ف. پ. مأخوذ از تازی. مجبور بر کردن کاری و مجبور براقرار ومغلوب و محکوم. **وملزم شدن**: مجبور شدن ومقهور و مغلوب گشتن ومحکوم شدن ومقر شدن و اقرار کردن. و **ملزم کردن**: مجبور نمودن بر کردن کاری و مغلوب کردن بر اقرار در امری. و **همدیگر را ملزم‌کردن**: همدیگررا مقهور کردن.

ملزمی (molzami) ا. پ. مأخوذ ازتازی. هرآنچه بر ذمه کسی ثابت شده و اقرارآن کرده باشد.

ملزوق (malzuq) ص. پ . مأخوذ از تازی ـ چسب دار و چسبنده .

ملزوم (malzum) ص . ع . لازم شده و آنچه پیوسته با کسی ماند .

ملزوم (malzum) ص. پ . مأخوذ از تازی ـ هر آنچه پیوسته با کسی و یا چیزی باشد و از آن جدا نشود . و **لازم ملزوم**: غیر ممکن التفریق .

ملزون (malzun) ص.ع. **مشرب ملزون** : آبخوری که مردم بسیار بر آن انبوهی نموده گرد آیند .

ملزی (malazâ) ا . ع . فروشی که در آن برای مشتری رجوعی مر بایع را نباشد . یق **باعه الملزی** : یعنی آزاد فروخت آن را .

ملس (mals)[۱] ا . ع . آمیختگی و اختلاط تاریکی. یق: **اتیته ملس الظلام**.

ملس (mals) م . ع . **ملسنی بلسانه ملساً** (از باب نصر) : نرم کرد مرا بزبان خود . و **ملسه**: سخت راند آنرا. و **ملس الظلام** : آمیخته گردید تاریکی شب . و **ملس خصیتی الکبش** : بیرون کشید خایه های قچار را . ونیز **ملس**: نرم و تابان شدن .

ملس (mols) ع . ج . املس و ملساء .

ملسا (melsâ) ا . پ . طاب و یا چوبی که بر آن چیزی آویزان می کنند.

ملساء (malsâ') ص . ع . مؤنث املس یعنی تابان و نرم . ج: ملس .

ملساء (malsâ') ا . ع . می که بنرمی و آسانی از گلو فرورود . و شیر ترش که در شیر خالص آمیزند تا دفزك نشود .

ملسد (melsad) ص. ع . **فصیل ملسد**: کره شتری که شیرمادر را بسیار مکد.

ملسع (melsa') ص . ع . **هاد ملسع**: رهبر و هادی ماهر .

ملسعة (molassa'at) ا . ع . آنکه پیوسته مقیم بجایی باشد و بیرون نرود و سفر نکند .

ملسعة (molasse'at) ا . ع . گروه مقیم بجایی .

ملسق (molassaq) ا . ع . پسر خوانده .

ملسلس (molaslas) ا.ع . جامهٔ بد بافت . و جامه نگارین مخطط .

ملسن (melsan) ا . ع . سنگی که بر دهانه سوراخ کفتار نهند جهة صید آن .

ملسن (molassan) ا ـ ص . ع . هر آنچه سرش را شبیه بزبان ساخته باشند . و نعل باریك لطیف همچون زبان .

ملسنة (molassanat) ا ـ ص . ع. نعل باریك لطیف مانند زبان . و **امراة ملسنة القدمین**: زن باریك درازپای .

ملسوع (malsu') ص. ع . گزیده مار و گزیده عقرب .

ملسون (malsun) ا. ع. دروغگوی. و زبان بریده .

ملسی (malasâ) ص . ع . **ناقة ملسی** : ماده شتری که تیز گذرد و از تند روی چیزی بوی نچسبد .

ملسی (malasâ) ا . ع . **ابیعك الملسی**: ای لاعهدة: یعنی آزاد می‌فروشم آنرا . و ملزی .

ملش (malc) م . ع . **ملش الشیء ملشاً** (از باب نصر) : بدست باز کاوید آنچیز را گویا در آن یك چیزی می جوید .

ملش (malac) ا. پ . نام گروهی از ترکمان .

ملص (mals) م . ع . **ملص بغائطه ملصاً وملیصاً** (از باب نصر): پلیدی انداخت .

ملص (malas) م . ع .. **ملص الشیء من یده ملصاً** (از باب سمع): لغزید آنچیز از دست او . و **ملص الشیء** : لغزید و افتاد آن چیز .

ملص (males) ص . ع . لغزان . و **رشاء ملص** : طناب دول که تابان و لغزان باشد و در دست گیر نکند .

ملصاب (melsâb) ص . ع . **سیف ملصاب**: شمشیری که درنیام درچسبان و استوار گردد .

ملصة (malesat) ص . ع . مؤنث ملص یعنی لغزان .

ملصة (malesât) ا.ع. لاك پشت دریایی .

ملصة (malassat) و (molessat) ص . ع . **ارض ملصة** : زمین دزدناك . و کذلك: **ارض ملصة**.

ملصق (molsaq) ص. پ . مأخوذ از تازی ـ چسبیده و پیوسته ومحکم واستوار.

ملصق (molsaq) و (molassaq) ا . ع . پسرخوانده .

ملصقة (molsaqat) ا . ع . زنی که کس وی تنك و گوشت دار باشد .

ملصوق (malsuq) ص . ع . بر چفسیده و پیوسته .

ملط (malt) م . ع . **ملط بالحائط ملطاً** (از باب نصر) : گل مالید بر دیوار و گل گذاشت بر آن . و **ملط شعره**: ستردموی آنرا . و **ملطت الجنین امه** : نا تمام شده افکند آن بچه را مادرش.

ملط (melt) ا . ع . مرد سخت خبیث و بد که هر چه نزدوی گذارند بدزدد

و حلال شمرد . و مردی که نسب وی معلوم نباشد . یق : **غلام ملط خلط** ای مختلط النسب . ج : املاط و ملوط .

ملط (molt) ع . ج . املط و ملطاء .

ملط (malat) م.ع. **ملط الرجل ملطاً و ملطة** (از باب سمع) : بی‌موی گردید اندام آ نمرد و سبك ریش گردید .

ملط (molett) ص . ع . **لاط ملط** : آنکه خودش و یارانش خبیث باشند.

ملطاء (maltâ') ص . ع . مؤنث املط یعنی زنی که اندامش بی موی باشد . ج : ملط .

ملطاء (meltâ') و **ملطاة** (meltât) ا . ع . سر شکستگی که تا پوست تنك رسد . و یا تا پوست تنك میان گوشت و استخوان سر . و یا شکستگی که تا دماغ رسد .

ملطاس (meltâs) ا . ع . میتین ستبر و بزرك که بدان سنك شکنند . و سنگی که بدان خسته خرما کوبند . ج : ملاطیس .

ملطاط (meltât) ا . ع . دستاس و دستهٔ دستاس و آ سیابی که در آن روغن بزرها رامی گیرند . و کرانه رود بار و کرانهٔ دریا وساحل دریا . و کرانهٔ سر کوه بلند بر آ مده و جانب آ ن . و راه پیدا و آ شکارو پا سپرده . و تیرك نانوا . و مالهٔ گلکاری . و شکستگی سر که تا پوست تنك آ ن رسیده باشد . و شکستگی که تا دماغ رسد . وتندی دراز میانهٔ سر شتر که بکرانهٔ چیزی ماند . و کرانهٔ سر وهمه سرو پوست سر وهر پاره‌ای ازسر.

ملطة (moltat) م . ع . **ملط ملطاً و ملطة** . ر . ملط (malat) و بعضی ملطة (moltat) را اسم از ملط (malat) گفته اند .

ملطث (maltes) ا . ع . جایی که از اثر بار ویا از اثرضرب کوفته شده باشد. ج : ملاطث .

ملطس (meltas) ا. ع. میتین ستبر و بزرك که بدان سنك شکنند. وسنگی که بدان هسته خرما کوبند . ج : ملاطس . وبیل‌شتر. و سم اسب شوخ گرفته سخت شده .

ملطف (molattef) ص . پ : مأخوذ از تازی - رقیق کننده ونازك کننده .

ملطفات (molattafât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ دارو های رقیق کننده .

ملطم (maltam) ا . ع . رخسار . ومحل تپانچه .

ملطم (meltam) ا . ع . ادمی که زیر جامه‌دان گسترند تا گرد آ لود نگردد .

ملطم (molattam) ا ـ. ص. ع . مرد نا کس و لئیم . و روی تپانچه زده‌شده. **وخدملطم** : رخسار-پید .

ملطمان (maltamâne) ا . ع . بصیغه تثیه : دورخسار .

ملطوخ (maltux) ص . ع . آ لوده و چر کین وضع .

ملطوط (maltut) ص.ع. **ترس ملطوط** : سپر واژ گون .

ملطوم (maltum) ص . ع . تپانچه زده شده و سیلی خورده . و اسب سپید رخسار .

ملطه (malte) ا . ع . جزیره‌مالته . ر . مالته .

ملطی (meltâ) ا . ع . شکستگی که تا پوست تنك سر رسد وبدماغ برخورد.

ملطی (malatâ) ا . ع . نوعی از دریدن اسب .

ملطیة (malatyat) ا . ع . نام شهری در بین النهرین و سرد سیر و دارای میوه های بسیار .

ملطیة (molteyat) ا . ع . جراحتی که بپوست سررسد .

ملظ (molazz) ص . ع . لازم الاجرا و کردنی .

ملظ (molezz) ص . ع . مبرم و الحاح کننده در سؤال و لازم گیرنده . و ستیهنده .

ملظاظ (melzâz) ص. ع . سخت ستیهنده و لازم گیرنده .

ملظة (molezzat) ا . ع . رسالت وسفارت . وپیغام . ونامه ورقعه و مکتوب .

ملع (mal') ا. ع . سیر سریع و خفیف و سبك . و نیز **ملع** : گرد آ مدگی بدشمنی بر کسی . یق : **هم علیه ملع واحد** : ایشان بروی گرد آ مدند بدشمنی .

ملع (mal') م . ع . **ملع الشاة ملعاً** (از باب فتح): از گردن پوست کند آ ن گوسپند را . و **ملعت الناقة فی سیرها**: تند وسبك رفت آ نماده شتر .

ملع (molo') ع . ج . ملیع .

ملعب (mal'ab) ا . ع . بازیگاه و جای بازی . ج : ملاعب .

ملعب (mal'ab) و **ملعبة** (mal'abat) م . ع . **لعب لعباً و لعباً ولعباً وتلعاباً و ملعباً و ملعبة** ر . لعب(la'b) و (le'b) و (la'eb) .

ملعبة(mol'ebat) و (mel'abat) ا . ع . جامهٔ بی آ ستین که کودکان بدان بازی کنند .

ملعط(mal'at) ا. ع . چراگاهی که ستور گیاه آ نرا خورده باشد . و چراگاه گردا گرد سرایها .

ملعظة (mola''azat) ا . ع . دختر فربه دراز تندار .

ملعقة (mel'aqat) ا . ع . چمچه و کمچه . ج : ملاعق .

ملعقه(mal'aqe) ا . پ . مأخوذاز تازی ـ کمچه و ملاغه و قاشق فلزی وقاشق.

ملعقه‌تراش (mal'aqe-tarâc) ا. پ . قاشق‌تراش .

ملعم (mal'am) ا . پ . مرهم نهادگی بر زخم وروغن مالی‌براعضا .

ملعن(mola''an) ا . ع . کسی که هر کس وی را براند و اورا لعنت کند .

ملعنة (mal'anat) ا . ع . راه کوفته و راه آمد شد . و مسکن و منزل . و هرچیز که سبب لعنت گردد . و پلیدی وجای قضای حاجت.ج : ملاعن . الحدیث. **اتقوا الملاعن‌الثلاث:** بپرهیزید از سه چیز که موجب لعنت است یعنی ازتغوط کردن درراه عبور و آمد شد ودرسایهٔ درخت و در کنار جوی .

ملعنت (mal'anat) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ کاری که‌سبب‌لعنت گردد وشیطنت.

ملعوب(mal'ub) ص . ع . بازی کرده شده . **وثغرملعوب:** دندان بالعاب .

ملعون(mal'un) ص . ع . رانده و دور کرده از نیکی و رحمت و لعنت شده . ج : ملاعین .

ملعون (mal'un) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ لعنت شده و دور شده از رحمت خداوراندهشده. و آنکه ازبهرهٔ خود بیشتر ببرد ضد مغبون .

ملعونة (mal'unat) ص . ع . مؤنث ملعون . **والشجرة الملعونة :** درخت زقوم که درختی است در دوزخ . **والشجرة الملعونة** (فی القرآن) بنی امیه .

ملعونه (mal'une) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ زن ملعون .

ملغ (melq) ا ـ ص . ع . احمق فرومایه فحش گوی و خبیث . ج : املاغ . **و رجل بلغ ملغ :** مرد خبیث فرومایه گول .

ملغاة (malqât) م . ع . **لغالغاً ولغواً ولاغیة وملغاة** . ر. لغا .

ملغز (molqez) ص . ع . آنکه چیستان گوید و سخن سربسته آرد .

ملغفة (malqafat) ا . ع . گروه دزدان بی ننگ و بی شرم و بی حمیت .

ملغم (malqam) ا. پ . روغن مالی بر اعضا ومرهم نهادگی برزخم .

ملغمه (malqame) ا . پ . آمیختگی جیوه با برادهٔ دیگر فلزات .

ملغوس (molaqvas) ا . ع . پیه خام .

ملف(melf) ا . ع. بلغت‌مرا کش: پارچه .

ملف (melaff) ا . ع . چادر و جامه ای که برخود پیچند در هنگام خواب و شمد .

ملفام (mol-fâm) ص. پ. سرخ‌رُو لعلی رنگ .

ملفج(molfaj) ص . ع . مفلس بی خیر .

ملفف (molaffaf) ا . ع . مشک شیر .

ملفف(molaffaf)ص . ع. پیچیده ولفافه شده .

ملفق (molaffaq) و **ملفقة** (molaffaqat) ا . ع . سخن دروغ آراسته ومزخرف .

ملفوظ (malfuz) ص . ع . انداخته . و از دهن بیرون افکنده و بیان شده . وگفته شده . و سیزده‌حرف‌ازحروف الفبا که در تلفظ هر یک از آنها سه حرف تلفظ می گردد یعنی الف و جیم ودال و ذال وسین وشین و صاد وضاد وعین وغین‌وقاف و کاف ولام .

ملفوظ (malfuz) ص . پ. مأخوذ از تازی ـ تلفظ شده و ازدهان‌بیرون‌افکنده شده . و **هاء ملفوظ** که هاء ظاهر نیز گویند آن قسم از هاء که در هیچ‌حال‌تغییری در آن پدید نمی آید و دراضافه‌ساقط نمی گردد بر خلاف**هاء مخفی** که‌هاء‌غیرملفوظ نیز گویند.

ملفوظات (mafuzât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کلمات وسخنان و گفتارها والفاظ و بیانات .

ملفوف (malfuf) ا ـ ص ـ پ . مأخوذ ازتازی ـ پیچیده شده ولفافه شده و لفافه کرده و احاطه شده و درجوف گذاشته. ومجموع و لفافه و کلم .

ملفوفه (malfufe) ا ـ ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ ملفوف و پیچیده شده ودر جوف گذاشته و لفافه کرده .

ملفوفه‌فرمان(malfufe-farmân) ا.پ. فرمان‌پادشاهی که قطع آن کوچکتراز فرمان باشد و بمهر کوچک پادشاه ممهورشده ومقید بثبت دردفاتر نباشد .

ملق(malq) م . ع . **ملق الشیء ملقاً** (از باب نصر) : محو کرد آن چیز را ونابود کرد . و **ملق الثوب:** شست آن جامه را . و **ملق الصبی امه :** شیرمکید آن کودک . و **ملق الجاریة:** گایید آن کنیزک را . و**ملق فلاناً بالعصا:** زدفلان را بچوب دستی . و **ملق‌زید:** سخت‌رفت

زید و بسیار سیر نمود .

ملق (malaq) ¹ ا . ع . زمین هموار و سبزه نرم و نازك رویاننده .

ملق (malaq) م . ع . **ملق ملقاً** (از باب سمع) : بزبان بخشید نه بدل . و **ملقه و له**: دوستی کرد با او و مهربانی نمود و نرمی بسیار کرد و چاپلوسی نمود مر اورا . و **ملق الخاتم فی اصبعه**: بر آمد انگشتری از انگشت آن . و نیز **ملق**: تیز و تند دویدن اسب .

ملق (maleq) ص . ع . آنکه بزبان بخشد نه بدل . و **فرس ملق** : اسب تیز و تند دونده .

ملق (maleq) ¹ ا . ع . سست . و اسبی که برفتار وی اعتماد نتوان کرد .

ملقا (molaqqâ) ع . ر . ملقی .

ملقاة (mâlqât) ¹ ا . ع . شعبهٔ سر زهدان . ج . ملاقی .

ملقاة (molqât) ص . ع . هر چیز استعمال شده و افکنده شده .

ملقاط (melqât) ¹ ا . ع . قلم و خامه . و منقاش و موچینه . و عنکبوت .

ملقاع (melqâ') ¹ ا . ع . زن بدزبان و فحش گوی .

ملقب (molaqqab) ص . پ . مأخوذ از تازی . دارای لقب و دارای پاژنامه .

ملقب (molaqqeb) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ لقب دهنده .

ملقة (malaqat) ا . ع . واحد ملق : یعنی یك زمین هموار سبزه نرم و نازك رویاننده . و نیز **ملقة** : سنك درشت تابان لخشان .

ملقة (maleqat) ص . ع . مؤنث ملق : مادیان تند و تیز دونده .

ملقح (molqeh) ا . ع . گشن . ج : ملاقح . و آنکه گشن می دهد خرمابن را .

ملقح (molaqqah) ص . ع . **رجل ملقح** : مرد آزموده کار .

ملقحة (melqahat) ¹ ا . ع . بادی که آبستن گرداند درخت را . ج : ملاقح .

ملقحة (molqahat) ¹ ا . ع . ماده باردار . ج : ملاقح .

ملقحة (molqehat) ص . ع . بادی که از ابر بارانهای سودمند فرود می آورد .

ملقط (melqat) ¹ ا . ع . آنچه بدان چیزی را بر گیرند . **بنو ملقط**: نام گروهی از تازیان .

ملقطان (malqatân) و (melqetân) و **ملقطانة** (malqatânat) و (melqetânat) ا . ع . گول و احمق و بمرد خطاب کرده می گویند : **یا ملقطان** و بزن **یا ملقطانة**: یعنی ای مرد گول وای زن گول .

ملقعة (melqa'at) ص . ع . **امراة ملقعة**: زن پلید زبان .

ملقلق (molaqlaq) ص . ع . **طرف ملقلق**: چشم تیز نگاه بیك حرکت .

ملقو (malqovv) ص . ع . گرفتار بیماری لقوه .

ملقوحة (malquhat) ¹ ا . ع . ماده ای که در شکم وی جنین باشد . و آب منی در پشت نر . ج : ملاقح .

ملقوط (malqut) و **ملقوطة** (malqutat) ص . ع . لقیط و از زمین بر گرفته . و **امراة ملقوطة** : زنی که از زمین بر گرفته باشند آنرا .

ملقوم (melqavm) ع . بجای من القرم نویسند .

ملقی (malqâ) ¹ ا . ع . شعبهٔ سر زهدان . ج : ملاقی . و جای و مکان . و جای بز کوهی ماده در کوه .

ملقی (malqâ) ص . ع . **رجل ملقی**: مرد بسیار درافتاده در نیکی و بدی .

ملقی (molqâ) ص . ع . افتادهٔ از تب .

ملقی (molqâ) ¹ ا . جایی که در آن چیزی می افکنند . و مرد بسیار خیر و بسیار شر .

ملقی (molqi) ص . ع . اندازنده و افکننده .

ملقی (molaqqâ) ¹ ا . ع . مرد بسیار خیر و بسیار شر .

ملقی (molaqqâ) ص . ع . انداخته شده .

ملقی (malqiyy) ص . ع . انداخته شده و افکنده شده . و بنشانه زده شده .

ملقی (malqiyy) ص . ع . **رجل ملقی** : مرد بسیار در افتاده در نیکی و بدی .

ملك (malk) م . ع . **ملك العجین ملكاً** (از باب ضرب) : نیکو خمیر شد و سخت خمیر گردید . و **ملك ولد الظبی امه** : توانا گردید بچه آهو و قادر شد بر پیروی مادر خود . و **ملك الولی المراة**: منع کرد آن ولی زن را از نکاح . و **ملك علی الناس امرهم** : پادشاه مردم شد و متولی امور ایشان گشت .

ملك (malk) و (melk) و (molk) م . ع . **ملكت الشیء ملكاً و ملكاً و ملكاً و ملكة و مملكة و مملكة و مملكة** (از باب ضرب): ملك خود گردانیدم آن چیز را و فراهم گرفتم آنرا باختیار خود . و **ملك فلاناً الماء** : سیر آب کرد فلان را آب . و **ملك المراة ملكاً و ملكاً و ملكاً**: بزنی آورد آن زن را.

ملك (malk) و (melk) و (molk) ا. ع. آب. يق: **ليس له ملك** اى ماء، **و اعطانى من ملكه**: بخشيد بمن از چيزى كه قادر بود. **وطال ملكه**: بطول انجاميد بندگى او. **و ملك الطريق**: ميانهٔ راه وحد و پايان آن. **وهذاالشىء ملك يمينى**: اين چيز در قبضه تصرف من است. و كذلك **الملك والملك** فى الكل ولى در معنى اخير فتح افصح است.

ملك (malk) و (melk) و (molk) و (malak) ا. ع. **ماله فى الوادى ملك**: يعنى مراورادروادى آبخور وچراگاه ومال وشتر و چاهى كه براى خود كنده باشد نيست و كذلك فى البواقى.

ملك (malk) و (melk) و (molk) و (malak) و (molok) ا. ع. **ماله ملك**: داراى چيزيكه مالك باشد نيست و كذلك البواقى.

ملك (melk) ا. ع. نام رود بارى در مكه و يا يمامه.

ملك (molk) ا. ع. پادشاهى مذكر ومؤنث هر دو آيد. و پادشاه. و بزرگى و فر و عظمت. و آب كم و اندك. و دانه جلبان كه گياهى است.

ملك (molk) و (malk) ا. ع. **لاذهبن فا ماملك واماهلك**: يعنى هر آينه مى روم يا بزرگى و عظمت است در آن و يا هلاكت. و كذلك: **ملك و هلك**.

ملك (molk) و (melk) ا. ع. **مافى ملكه شىء**: در تصرف وى چيزى نيست. و كذلك: **فى ملكه**.

ملك (malak) ا. ع. فرشته. ج: ملائك وملائكة. و نيز آب را **ملك** گويند. يق: **الماء ملك امر**: زيراچون آب باكسى باشد مالك حكم خود خواهد بود و بدان امر وى قايم و برپا ميباشد.

ملك (melek) و (malk) ص. ع. داراى مملكت و پادشاهى. ج: ملوك و املاك.

ملك (molok) و (molk) ع. ج. ملاك.

ملك (melk) ا. پ. سپيدى مانند هلال كه در بن ناخنها ميباشد و نقطه هاى سپيدى كه برناخن افتد .وراه راست.

ملك (melk) ا. پ. مأخوذ از تازى ـ هر آنچه در تصرف كسى باشد.

ملك (molk) ا. پ. دانهٔ سياه بزرگتر از ماش و مأكول كه بتازى جلبان نامند.

ملك (molk) ا. پ. مأخوذ از تازى ـ هر چيز كه در تصرف كسى باشد و مالك آن بود. ومملكت وولايت و كشور. **وملك ارش**: مملكت ايران. **وملك فربه كردن**: زياد كردن و قوت دادن.

ملك (malak) ا. پ. مأخوذ از تازى ـ فرشته. و **ملك الموت**: عزرائيل.

ملك (malek) ا. پ. مأخوذ از تازى ـ پادشاه. و **ملك متعال و الملك الاعلى و ملك ذوالجلال و ملك ودود و ملك القدوس و ملك مالك الملك**: خداوند تبارك وتعالى. **وملك نيمروز**: آدم ابوالبشر. و آنحضرت صلى الله عليه و آله. و رستم زال. رلقب فرمان فرماى سيستان.

ملك (mollak) ع. ج. مالك.

ملكا (malkâ) ا. پ. بلغت زند وپا زند: پادشاه.

ملكا (malkâ) ا. ع. نام شخصى مجتهد ترسايان.

ملكاء (molakâ') ع ج. مليك.

ملكات (malakât) ع. ج. ملكة.

ملكات (malakât) ا. پ. مأخود از تازى ـ ملكه ها و خصلتها. و **ملكات فاضله**: خصلتهاى نيك يعنى حكمت وشجاعت وعفت و عدالت. و **ملكات رديه**: خصلتهاى بد يعنى حسد وبغض و بخل و حرص ودروغ وغضب و كبر وبى حيابى.

ملك آرا (molk-ârâ) ا. پ. كسى كه آرايش مى كند و مرتب مى كند مملكت را.

ملكان (malkân) ا. پ. نام پدرخضر پيغمبر.

ملكانيه (malkâniyye) ا. پ. نام گروهى از ترسايان.

ملك آوازه (malak-âvâze) ص. پ. بلند آوازه و مشهور و معروف.

ملكبة (malkabat) ا. ع. ماده شتر فربه پر گوشت.

ملكة (melkat) ا. ع. هرچيز كه در قبضه تصرف كسى باشد و مالك آن بود. يق: **هذاملكة يمينى**.

ملكة (malakat) ا. ع. بندگى. يق: **طال ملكته**: دراز كشيد بندگى او. وملك وتملك. يق: **اقر بالملكته**: اقرار كرد ملكيت اورا. و **فلان حسن الملكة**: فلان نيكو كار و احسان كننده است در بارهٔ مملوكهاى خود. الحديث: **لا يدخل الجنة سيىء الملكة. وقولهم: مافى ملكته شىء**: يعنى او مالك چيزى نيست.

ملكة (malakat) م. ع. **ملك ملكاً وملكاً وملكاً و ملكة**. ر. ملك (malk) و (melk) و (molk).

ملکة (malekat)ا . ع . زنی که پادشاه باشد وزن پادشاه مونث ملک .

ملکة (molokat) ا . ع . دست و پای اسب .

ملکد(melkad) ا . ع. میخ کوب و چیزی مانند آن .

ملکدار(molk-dâr)و(melk-dâr) ا . پ . زمیندار و دارای ملک .

ملکداری (molk-dâri) ا . پ. حکومت و فرمان روایی .

ملکذب (melkazeb) ع . ای من الکذب . ر . من .

ملکرانی (molk-râni) ا . پ . ریاست و حکومت و حکومت مطلقه .

ملکزاده (malek-zâde) ا . پ . شاهزاده .

ملک سیرت (malek-sirat) ص . پ . آنکه خوی وی مانند فرشته باشد و خوش خوی .

ملکستانی (molk-setâni) ا . پ . مملکت گیری و پیروزی .

ملکسیما (malek-simâ) ص . پ . خوشگل و پری چهر .

ملکشاه (malek-câh) ا . پ . پادشاه سیوم از پادشاهان سلجوقی که در ۴۸۵ هجری پس ازبیست سال پادشاهی وفات کرد.

ملکصفات(malek-sefât) ص. پ . آنکه خصلت ونهاد وی مانند فرشته باشد ونیك نهاد .

ملکعان(malka'ân) و **ملکعانة** (malka'ânat) ا . ع . ناکس و لئیم خود پرست و در ندای بمرد : **یاملکعای** و درندای بزن : **یا ملکعانة** گویند .

ملکفعال (malek-fe'âl) ص. پ . آنکه کردار وی مانند فرشته بود ونیك کردار .

ملکك (molkak) ا . پ . گیاهی که خبازی نیز گویند .

ملکك (molakkak) ا . ع . درشت اندام پر گوشت .

ملک گیری(molk-giri) ا . پ . ریاست و حکومت .

ملکل (molkal) ا . پ . ملکك و خبازی .

ملکم (malkam) ا . پ . نام شخصی انگلیسی که دراواسط پادشاهی فتحعلی شاه قاجار از جانب دولت انگلیس در دربار ایران سفارت داشته و تاریخ ایران‌را بزبان انگلیسی نوشته بود ودر بمبئی آن کتاب را بزبان فارسی ترجمه کرده چاپ نموده اند و معروف بتاریخ ملکم میباشد.ونیز **ملکم** نام پسر میرزا یعقوب ارمنی اصفهانی که در سال گذشته یعنی در سال ۱۳۲۶ هجری در ایتالیا درسن پیری بدرود این جهان نمود .

ملکم (melkam)و(molakkam) ص . ع . **خف ملکم** : سپل درشت و سخت سنك شکن . و کذلك : **خف ملکم**.

ملکم (molakkam) ا . ع . موزه در پی کرده .

ملکمة (molakkamat) ا . ع . کلیچهٔ بدست پهن کرده .

ملك منظر (malak-manzar) ص . پ . آنکه رخسار وی مانند فرشته باشد .

ملك نهاد (malak-nehâd) ص پ . فرشته سرشت و پارسا و بی مکر و بی حیله .

ملکوت (malakut) و **ملکوة** (malkovat) ا . ع . چیرگی و عزت و بزرگی و عظمت و سلطان. ونیز **ملکوت**: ملك عظیم .

ملکوت (malakut) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ پادشاهی و پروردگاری و تصرف و عالم فرشتگان و عالم معنی و عالم غیب و مقام عبادت فرشتگان یعنی طاعت و عبادت بی قصور و بی فتور .

ملکوتا (malkutâ) ا . پ . بلغت زند و پازند: شهریار و پادشاهی که از همه پادشاهان زمان خود بزرگتر باشد .

ملکوس (malkus) ا. پ. باعتقاد قدیم ایرانیان نام شخصی بد نهاد که طوفان نوح از جهة آن فرستاده شد .

ملکوم (malkum) ا . ع . نام چاهی در مکه معظمه .

ملکه (maleke) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ زنی که پادشاه باشد و زن پادشاه .

ملکه(maleke) و (malake) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ سرعت‌ادراك ودریافت و استواری هوش و فراست و قوت حصول چیزی در ذهن . و **ملکه شدن :** در یاد ماندن .

ملکی (malaki) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ منسوب بملك یعنی فرشته و دیندار .

ملکی (maleki) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ منسوب بملك یعنی‌پادشاهی.

ملکی (maleki) ا . پ . قسمی از پا اوزارمانند گیوه .

ملکی (melki) ا ـ ص . پ . مأخوذ از تازی ـ منسوب بملك و متصرفی و هر چیز که در قبضه تصرف کسی باشد و مالك آن بود .

ملکی (molki) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ منسوب بملك ومملکت و کشوری و مملکتی وولایتی ووطنی .

ملکیت (malakiyyat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ فرشتگی و مانا بفرشته و دین .

ملکیت (melkiyyat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ مالکیت و تصرف و تملک و حقیت .

ملکی صفات (malaki-sefât) ص . پ . نیك نهاد و آنکه نهاد وی مانند فرشته باشد .

ملل (malal) ا . ع . داغ در پس گوش .

ملل (malal) م . ع . **ملل ملالاو ملالاً وملالة** .ر. ملال .

ملل (melal) ع . ج . ملة .

ملل (melal) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ ملتها ومردمانی که بر یك کیش و بر یك روش باشند .

ملم (malam) ا . ع . مرد ناکس فرومایه .

ملم (melamm)ص . ع . **رجل ملم** : مردی که جمع کند قوم و عشیرهٔ پراکندهٔ خود را .

ملم (molemm)ص . ع . **غلام ملم**: کودك نزدیك ببلوغ .

ملم (molemm)و(melamm) ا . ع . سخت و استوار از هرچیزی .

ملماء (melmâ') ع . بجای من الماء نویسند .

ملمات (molemmât) ع . ج . ملمة .

ملماز (malmâz) ا . پ . رنگی که بدان جامه را رنك زرد کنند .

ملمة (molemmat) ا . ع . سختی و بلا . ج : ملمات .

ملمج (molammaj) ص . ع . **رمح ملمج** : نیزه نرم لغزان .

ملمذ (melmaz) ص . ع . دروغگو . و یار دروغگو .

ملمس (malmas) و (malmes) ا . ع . جای دست سودن .

ملمس (malmas) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ جای سودن دست و تن وپوست .

ملمع (melma') ا . ع . بال مرغ .

ملمع (molme') ص . ع . بستان کرده و سر پستان سیاه شدهٔ از مادیان و ماده شتر وماده خر . و نیز گوسپند ویا ماده شتری که دنب بالا دارد تا آبستنی وی نمایان گردد .

ملمع (molamma') ص . ع . اسب ابرش وچپار .

ملمع (molamma') ص . پ . مأخوذ از تازی ـ روشن کرده شده ودرخشان کرده شده . و آنچه بورق طلاروشن کنند . و باصطلاح عروض : صنعتی که در آن یك مصرع عربی و یك مصرع فارسی و یایك بیت عربی و یك بیت فارسی گویند .

ملمعان (melma'âne) ا . ع . بصیغهٔ تثنیة : دوبال مرغ .

ملمعة (molme'at) ص . ع . زمینی که در آن پاره‌ای از گیاه خشك باشد . و گوسپند و یا ماده شتری که دنب بر دارد تا آبستنی وی نمایان گردد .

ملمع ساز (molamma'-sâz) و **ملمع کار** (molamma'-kâr) و **ملمع گر** (molamma'-gar) ا . پ . مذهب وطلاکار و آنکه زراندود می کند . و ریاکار و منافق و خاین .

ململ (malmal) ا . پ . قسمی از پارچهٔ سپید .

ململة (malmalat) م . ع . شتابی کردن .

ململم (molamlam) ص . ع . فراهم آمده درهم پیوسته . و سنك گرد و مدور .

ململمة (molamlamat) ا . ع . خرطوم فیل .

ململمة (molamlamat) ص . ع . **کتیبة ململمة** : لشکر فراهم آمدهٔ درهم پیوسته .

ململی (malmalâ)ص . ع . **ناقة ململی**: ماده شتر تیزرو .

ملمؤة (malmo'at) ا . ع . دام وجایی که در آن چیزی سازند .

ململوس (malmus) ص . ع . **قتب ملموس الاحناء** : پالان درست کرده و کجی و بلندی آن تراشیده شده .

ملموس (malmus) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ لمس شده و بدست سوده شده .

ملموسات (malmusât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ چیزهای لمس شده .

ملمول (malmul) ا . ع . میل سرمه کش . وزهٔ روباه و زهٔ شتر . و قلم آهنی که بدان بر تخته های دفتر نویسند .

ملموم (malmum) ص . ع . دیوانه . و گرد شده و فراهم آمدهٔ درهم پیوسته .

ملمومة (malmumat) ص . ع . **صخرة ململومة** : سنك گرد . و**کتیبة ملمومة** : لشکر فراهم آمده درهم پیوسته.

ملمیز (malmiz) ا . پ . رنگی که بدان جامه را رنك زرد کنند و ملماز نیز گویند .

ملنجیدن (melanjidan) ف . م . پ . بر کشیدن و آویختن .

ملنخوليا (malanxuliyâ) ا . پ . مأخوذ از یونانی ـ مالیخولیا .

ملند (moland) ص . پ . آنکه گوش میدهد و آنکه می شنود و اطاعت می کند. و بسیار گوینده.

ملنگ (malang) پ . کلمهٔ نهی از لنگیدن .

ملنگ (malang) ص . پ . مردم مجرد سر وپا برهنه و بیهوش ومست ا لهی.

ملو(malv) م . ع . **ملا ملواً** (از باب نصر) : سخت سیر کرد و دوید و تیز رفت .

ملواح (melvâh) ا . ع . ستور زود تشنه شونده . ومردم بلند بالا و بزرگ کتف ولاغر. وزن زود لاغرشونده . و جغد پای بستهٔ دردام جهة شکار باز و جز آن که بفارسی پایدام و خروهه نیز گویند . و نام شمشیری .

ملوان (malvâne) ا . ع . بصیغه تثنیه: روز وشب .

ملوب (molavvab) ا . ع . آهن پیچیده و ملتوی .

ملوة (malvat) و (melvat) و (molvat) ا . ع . روز گار و زمان دراز .

ملوث (melvas) ا . ع . مردبزرگ قدر شریف .

ملوث (molavvas) ص . ع . آلوده شده .

ملوث (molavvas) ص . پ . مأخوذ ازتازی ـ آلوده شده وآلودهٔ پلیدی . **وملوث کردن:** آلوده کردن .

ملوح (moluh) و **ملحوحة** (moluhat) م . ع . **ملح ملوحاً و ملوحة وملاحة**. ر . ملاحة .

ملوخ (molux) م . ع . **ملخ**

ملوخاً و ملاخة . ر . ملاخة .

ملوخيا(moluxiya) ا . پ. نوعی از خبازی .

ملوذ (melvaz) ا . ع . دروغگوی که آنچه گوید نکند .

ملوذة (melvazat) ا .ع . پناه جای و حصن وقلعه .

ملوز(molavvaz)ا. ع. خرمای پرکردهٔ از بادام وجوزاغند .

ملوز(molavvaz) ص. ع. بادامی شکل و شبیه ببادام . و **وجه‌ملوز:** روی نیکو وملیح .

ملوس (malus) ا . ع . شتر نیکو کردن پیش گیرنده بهر راه که باشد .

ملوس(molus) ص . پ. قشنگ و ظریف و خوشگل .

ملوسة (molusat) م.ع. **ملس ملاسة وملوسة** . ر . ملاسة .

ملوص (molavvas) ا .ع . فالوده .

ملوط (malut) ص . ع . لواط کرده شده .

ملوط (molut) ع . ج . ملط .

ملوط (molut) م . ع . **ملط الرجل‌ملوطاً** (از باب کرم و نصر) : آمیخته نسب گردید آنمرد .

ملوظ (melvaz) ا . ع . تازیانه و چوبی که بدان کتك زنند .

ملوغة (maluqat) ا . ع . زن گول کمینهٔ بد زبان .

ملوغی (moluqi) ا . ع . بلغت مراکش : بذله گوی و مسخره‌وشوخ .

ملوف (maluf) ص . ع . **كلاء ملوف :** گیاه باران شسته .

ملوك (moluk) ع . ج . ملك .

ملوك (moluk) ا . پ . مأخوذ از تازی- پادشاهان .

ملوكا (malukâ) ا . پ . رییس ترسایان .

ملوكانه (molukâne) ص ـ م . ف . پ . مأخوذ از تازی ـ شاهی و مانند شاه وبطور شاه .

ملوكة(molukat) ا . ع. تملك وتصرف وملکیت . وبندگی و عبودیت .

ملوكی(moluki) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ منسوب بملوك و پادشاهی .

ملول (malul) ص . ع . بستوه آمده . مذکر ومؤنث درویك سان است.

ملول(malul)ص. پ. مأخوذازتازی- افگارو مانده وآزرده‌وبیزارو سست و ناتوان و داگیر و دلتنگ و اندو هگین و غمگین و دارای ملالت . **وملول‌شدن:** مغموم‌شدن و دلتنگ گشتن .

ملولا (malulâ) ا . پ . واو مجهول . مأخوذ از تازی ـ آزار واذیت و رنج و اندوه وحزن و ملالت و داگیری .

ملولب (molavlab) ا . ع . میلی که بدان سرمه در چشم می کشند .

ملولة (malulat) ص . ع . بستوه آمده .

ملولی (maluli) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ ملالت وحزن و اندوه .

ملوم (malum) ص. ع. نکوهیده.

ملون (molavvan) ص . ع . گونا گون .

ملون (molavvan) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ رنگا رنگ و گونا گون و رنگ آمیز شده و رنگ گرفته .

ملونيا (moluniyâ)ا. پ. مأخوذ ازسریانی ـ خیاردراز .

ملوی (molavvâ) ص . ع . پیچیده وخمیده .

ملوی (malviyy) و **ملویة** (malviyyat) ص . ع . ریسمان تافته‌شده و دوتاه شده . و دست پیچیده .

مله (malle) ا . پ . قسمی از پنبه که زرد خود رنك است .

ملهات (melhât) ا . ع . آلت بازی . ج : ملاهی .

ملهب (melhab) ا . ع . کسی که در نهایت خوب صورتی و نیکوبی باشد .

ملهب (molahhab) ا . ع . جامه نیم رنك .

ملهتی (malhati) ا . پ . متکی واصل السوس .

ملهج (molahhaj) ا . ع . آنکه بخسبید و از کار بازماند .

ملهد (mol'ahhad) ص . ع . بدست در خسته و بخواری سپوخته شده . و بربن پستان و یا بربن کتف زده شده .

ملهز (melhaz) ا . ع. آنکه مشت بر بناگوش و یا بر گردن کسی میزند . واز اعلام است .

ملهق (molahhaq) ص . ع .

ملهق اللون : سپید فام .

ملهم (malhâm) ا . پ . مرهم.

ملهم (malham) ا . ع . نام موضعی که خرمابن بسیار دارد . و **یوم ملهم**: نام روزی که بنی تمیم با حنیفه جنك کردند .

ملهم (melham) ص . ع. **رجل ملهم**: مرد پرخوار .

ملهم (molham) ص . ع . الهام شده و دردل افکنده شده .

ملهم (molhem) ص . ع . الهام کننده ودردل افکنده .

ملهو (malhovv) ص . ع . بازی کرده شده .

ملهوب (malhub) ص . ع . افروخته شده .

ملهوت (malhut) ا . ع . نام ماهیی که بطورافسانه تصور کرده بودند زمین برپشت آن قرار گرفته .

ملهوز (malhuz) ا . ع . مرد استوار اندام آکنده گوشت . و اسب و یا شتری که بر تندی بناگوش وی داغ گذاشته باشند .

ملهوز (malhuz) ص . ع . آنکه مویهای وی سیاه سپید شده باشد .

ملهوف (malhuf) ا - ص . ع . ستمدیدهٔ مضطر دادخواه و حسرت خورنده . **وملهوف القلب**: سوخته دل .

ملهوق (malhuq) ص . ع . لاف زنندهٔ بچیزی که‌ندارد .

ملهی (melhâ) ا . ع . آلت لهو وبازی . ج : ملاهی .

ملهی (molhi) ا . ع . مقلد و بذله‌گوی ومسخره‌و آنکه بازی میدهد .

ملی (mollâ) ا . ع . کوماج پخته .

ملی (maliyy) ا . ع . ساعت دراز از روز . یق : **مضی ملی من النهار** ای ساعة طویلة . و پاره ای از روزگار . قوله تعالی : و **اهجرنی ملیاً** ای مدة و زماناً طویلا . ونیز**ملی** گاه بمعنی‌ملیء میآید. ر. ملیء .

ملیء (mali') ا . ع . توانگر و مالدار نیکو معامله . ج : ملاء واملیاء وملاء .

ملیاح (melyâh) ا . ع . ستور زود تشنه شونده .

ملیاع (melyâ') ا . ع . ماده شتر زود تشنه شونده . و ماده شتری که‌در گذرد از شتران و سپس باز گردد بسوی آنها .

ملیبار (malibâr) ا . پ . نام‌ولایتی از هندوستان در کنار غربی دکن و دربرهان می گوید مردم این ولایت همه دیوث اند و زنان ایشان هر یك ده شوهر و زیاد تر کنند وفرزندی که بهم میرسد پس از یك سال همه یك جا جمع شوند وهر یك چیزی بر دست گیرند و آن کودك را طلبند بجانب هر کدام که متوجه شد از آن شخص خواهد بود و آن تربیت می کند .

ملیت (mellit) ا . ع . برك درخت مرخ .

ملیث (melyas) ص . ع . **رجل ملیث**: مرد استوار وتوانا .

ملیث (molyyas) ا . ع . فربه خوار و ذلیل و تنبل از جهة فربهی .

ملیج (malij) ا . ع . شیر خوار . ج : ملج . ومرد بزرگ قدر .

ملیح (malih) ص . ع . **رجل ملیح**: مرد خوب صورت . **وماءملیح**: آب نمکین . ج : ملاح و املاح . **وسمك ملیح**: ماهی نمك سود . و **قلیب‌ملیح**: چاه شور آب . و **ابوالملیح**: قبره و چکاوك .

ملیح (malih) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ نمکین ونمك دار و گندم‌گون و زیبا و خوب صورت و مطبوع و خوشنما و خوش آیند . و **ملیح الکلام**: فصیح و زبان آور .

ملیحة (malihat) ص . ع . **امراة ملیحة**: زن خوب صورت . ج : ملاح .

ملیح‌گوی (malih-guy) ص . پ . آنکه گفتار آن مطبوع و خوش آیند

باشد .

مليخ (malix) ا . ع . گشن ديربار دار كننده . و سست و ضعيف و فاسد وتباه و بى مزه .

مليخ (malix) ص . ع . **فحل مليخ** : گشن سست و درمانده كه نتواند گشنى كند .

مليز(maliz) ا . ع . پناهگاه .

مليس (mollis) ا . ع . بلغت مراكش : آلو .

مليساء (molaysâ') ا . ع . شير ترش كه در شير خالص آميزند تا بسته شود. ونيم روز وميان مغرب و نماز خفتن . و ماه صفر . وماهى كه ما بين آخر گرما و اول سرما بود . و رخت خانهٔ خرد و كوچك . و نام قلعه اى درطايف .

مليص (malis) م . ع . **ملص ملصاً ومليصاً** . ر . ملص .

مليص (malis)ا . ع . **القته مليصاً و مليطاً** : بچه نا تمام افكند.

مليط (malit) ا ـ ص . ع . جنين پيش از آنكه موى در آورد. و **سهم مليط**: تير بى پر . و **القته مليصاً و مليطاً** : بچه ناتمام افكند .

مليع (mali') ا . ع . زمين فراخ . و بيابان بى گياه . و زمين دوردست هموار ويا برهيئت كوچه تنك كه كم از قامت مرد پست بود وآب در وى زود خشك شود . ج : ملع . و تيزرو از ماده شتر و اسب .

مليق (maliq) ا . ع . بچه سقط شده و افكنده شده .

مليقة (maliqat) ا . ع . دواتى كه در آن مركب و سياهى باليقه انداخته باشند.

مليك(malik) ا . ع . پادشاه و خداوند . ج : ملكاء . و**مليك النحل**: پادشاه زنبوران عسل .

مليكة(molaykat)ا . ع . صحيفه. ونام گروهى .

مليل (malil) ص . ع . كوماج ويا گوشت در خاكستر پخته . و **طريق مليل** : راه پا سپرده و روشن .

مليل(molayl) ا . ع .زاغ و كلاغ. ونام شخصى . و **ابومليل**: كنيه است .

مليل (molayyal)ص . ع . **ليل مليل**: شب دراز و تاريك .

مليلة (malilat)ص . ع. مؤنث مليل .

مليلة (malilat) ا . ع . گرمى تب پوشيدهٔ در استخوان . و نام شهرى درمغرب.

مليله (malile) ا . پ . رشته‌هاى تاب داده و پيچيده از زروسيم .

مليم(malim) ص . ع . نكوهيده.

مليم (molim) ص . ع . سزاوار ملامت وشايسته نكوهش . المثل: **رب لائم مليم** : چه بسيار نكوهش كننده‌اى كه‌خود شايسته وسزاوار نكوهش و ملامت است .

ملى ميدان (mali-meydân)ص. پ . هويدا وظاهر و آشكار .

ملين(molayyan) ص . ع . نرم شده. و آرام شده .

ملين(molayyen) ص . ع . نرم كننده و لينت دهنده و سست كننده و اسهال آورنده .

ملين (molayyen) ص . پ . مأخوذ از تازى ـ هر چيزى كه‌نرم كندو هر آنچه شكم را نرم نمايد .

ملينات (molayyenât) ا . پ. مأخوذ از تازى ـ چيز هايى كه شكم نرم كند و يبوست را بر طرف نمايد .

ملينة(malyanat) ا . ع . هر چيز نرمى كه درزير سرمى گذارند. و**ذوملينة**: نرم وملايم و نازنين و داراى نرمى .

مليون (melyun) ا . پ . مأخوذ از فرانسه ـ ده لك يا دو كرور و يا هزار هزار .

مليه (malih) ص . ع . زيبا و مليح وخوب صورت .

مليئة (mali'at) ا . ع . مؤنث ملى: زن توانگر ومالدار . وزن مالدار نيكو معامله.

مليث (molayyis) و **مليئيث** (molay'yis) ا . ع . شتر آكنده گوشت بسيار پشم .

مم (mam) ع . بجاى ممنوع و گاه بجاى مسلم نويسند .

مم(memma)و**مما**(memmâ) ع . اى من ما : يعنى از چه و براى چه.

مماءاة (momâ'ât) ا . ع . **شارطته مماءاة**:با اوشرط كردم برصد. كمايق :**شارطته موالفة** :بااوشرط كردم برهزار .

ممارة(momâ'arat) م .ع.**مار بين القوم ممارة و مئارا** : دشمنى انداخت و فتنه كرد ميان آن گروه . و **ماره**:فخر كردبا او . و**ماره فى فعله**: برابرى كرد با او در كار وى .

مماءنة (momâ'anat) م . ع . **مان فى الامر مماءنة ومئاناً**: باانديشه و تفكر كرد آن كار را .

ممات (mamât) ا . ع . مرك . و جاى مرك . وهنگام مرك .

ممات (momât) ص . ع . مرده ومتروك و منسوخ .

مماتكة (momâtakat) م . ع . مهر بمهرفروختن. و برهمديگر چير گى جستن ومغالبة كردن .

مماتن (momâten) ص.ع. دور شده. یق: **سار سیراً مماتناً** ای سیراً شدیداً.

مماتنة (momâtanat) م.ع. درنگ کردن و تأخیر نمودن در وام. و دار دار کردن و بنهایت دور کردن و دورشدن.

مماثل (momâsel) ص.ع. بچیزی مانند شونده. و برابر.

مماثل (momâsel) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ یك سان وبرابر ومساوی و مشابه ومانند وهمتا ومعادل و مقابل. وغیر **مماثل:** غیرمشابه وبی شباهت. و**مماثل شدن:** مشابه گشتن و مانندشدن‌وشبیه‌شدن.

مماثلة (momâsalat) م.ع. **ماثله‌مماثلة:** مانند ومشابه آن گردید.

مماثلت (momâsalat) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ مشابهت ومانند گی‌وهمتایی وبرابری و یکسانی. و کنایت ورمز.

مماجدت (momâjadat) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ مفاخرت درمجد وشرف.

مماجرة (momâjarat) م.ع. **ماجرمماجرة ومجاراً.** ر. مجار.

مماجعة (momâja'at) م.ع. با هم بیبا کی نمودن و فحش گفتن.

مماجن (momâjen) ا.ع. ماده شتری که گشن بسیار بر وی جهد و باردار نگردد.

مماحجة (momâhajat) م.ع. **ماحج مماحجة و محاجاً.** ر. محاج.

مماحظة (momâhazat) م.ع. بروزخوابانیدن گشن ماده شتر را تا بر جهد بروی.

مماحك (momâhek) ص.ع. ستیهنده ولجاجت کننده.

مماحكة (momâhakat) م.ع. **ماحكه مماحكة:** ستیهید با اوولجاجت کرد.

مماحلة (momâhalat) م.ع. **ماحل مماحلة و محالاً.** ر. محال.

ممادات (momâdât) م.ع. **مادی ممادات و مداء.** ر. مداء.

ممادة (momâddat) م.ع. **مادده ممادة و مداداً:** کشید آن را. ونیز **ممادة:** درنگ داشتن وام را.

ممادات (momâzât) م.ع. **ماذی ممادات و مذاء.** ر. مذاء.

ممادق (momâzeq) ص.ع. دوست غیرخالص وبا طمع.

ممارات (momârât) م.ع. **ماراه ممارات و مراء.** ر. مراء.

ممارة (momârrat) م.ع. **مارالشیء ممارة و مراراً:** کشید آن چیزرا. ونیز **ممارة:** کاویدن و درپیچیدن بر کسی تا بیفکند آنرا. وگذشتن ورفتن با هم. یق: **ماره** اذا مر معه.

ممارث (mamâres) ع ج. ممرث.

ممارزة (momârazat) م.ع. مروسیدن.

ممارس (momâres) ص.ع. مشغول ومواظب ومتوجه و ساعی. و **بنو ممارس:** نام گروهی.

ممارسة (momârasat) م.ع. **مارس ممارسة ومراساً.** ر. مراس.

ممارست (momârsat) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ مواظبت وسعی و کوشش. و تفتیش و تفحص و نگهبانی و محافظت. و آزمایش و تجربه. و رنج کشیدن در کاری. ودرمان وعلاج.

ممارطة (momâratat) م.ع. از همدیگر بر کندن موی و خراشیدن.

ممارن (momâren) ص.ع. **ناقة‌ممارن:** ماده شتری که آبستن نماید بی آنکه آبستن باشد. وماده‌شتربسیار گشنی کرده شده ای که آبستن نگردد. و نیز ماده شتری که شیرش قطع شده باشد.

ممارنة (momâranat) م.ع. **مارنت‌الناقة ممارنة‌ومراناً:** آبستن نمود آن ماده شتر بی آبستنی. و نیز بسیار گشنی کرده شد وآبستن نگردید.

ممازة (momâzzat) م.ع. **ماززت بینهما‌ممازة:** دوری انداختم میان آن دو.

ممازجة (momâzajat) م.ع. با هم نازیدن و مخالطت کردن.

ممازجت (momâzajat) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ اختلاط و ارتباط.

ممازحة (momâzahat) م.ع. **مازح‌ممازحة و مزاحاً.** ر. مزاح.

ممازقة (momâzaqat) م.ع. پیشی گرفتن در دویدن.

ممازهة (momâzahat) م.ع. با یکدیگر لاغ کردن.

ممأس (mem'as) ا.ع. تیز رو. و نمام و سخن چین.

مماس (momâs) ا.پ. گودال و مغاك و جای پست.

مماس (momâs) ص.پ. مأخوذ از تازی ـ مالیده شده وساییده شده دو چیزبا هم.

مماس (momâss) ا ـ ص.ع. با هم ساییده شده و جای سوده شدن.

مماسة (momâssat) م.ع. **ماس مماسة و مساساً.** ر. مساس.

مماسة (momâssat) ا.ع.مجامعت.

مماسحة (momâsahat) م.ع. بفریب باهم نرمی نمودن در گفتار.

مماش (momâc) ا.پ.نوعی از بیل خمیده و پست مقابل بلند.

مماشاة (momâcât) م.ع.

ماشاه مماشاة: با هم رفتند.

مماشات (momâcât) ا.پ.مأخوذ ازتازی ـ همراهی ورفتار با کسی و مدارا.

مماشقة (momâcaqat) م.ع. همدیگر را کشیدن و دشنام دادن و با هم بانك و ویاد کردن.

مماصعة (momâsa'at) م ع. با هم کشش کردن وپیکار وخصومت نمودن.

مماضغة (momâzaqat) م.ع.**ماضغه‌فی‌القتال‌مماضغة**: کوشش نمود با او در کار زار.

مماطل (momâtel) ص.ع. آنکه در ادای وام درنگی می کند.

مماطلة (momâtalat) م.ع.

ماطل مماطلة‌ومطالاً. ر. مطال.

مماطلت (momâtalat) و**مماطله** (momâtale) ا.پ.مأخوذ از تازی ـ دفع الوقت و درنگی در کار.

مماظة (momâzzat) م.ع.**ماظ مماظة ومظاظاً**. ر. مظاظ.

مماعك (momâ'ek) ص.ع. آنکه درنگی می کند در ادای وام.

مماعکة (momâ'akat) م.ع.

ماعکه مماعکة: درنگی کرد در ادای وام آن.

مماغثة (momâqasat) م.ع.

ماغث مماغثة و مغاثاً. ر. مغاث.

مماقسة (momâqasat) م.ع. همدیگررا در آب فروبردن و با کسی نبرد کردن بغواصی. المثل: **هو یماقس حوتاً**: در بارهٔ کسی گویند که با دانا تراز خود مناظره کند.

مماکس (momâkes) ا.ع. آنکه تشویش می کند در بیع و کم می کند در ثمن. و مکار وحیله باز وپر مکر.

مماکسة (momâkasat) م.ع.

ماکس‌مماکسة‌ومکاساً. ر. مکاس.

مماکل (momâkel) ا.ع. آنکه هر چیزی را جمع می کند و فراهم می آورد و ذخیره می نماید.

ممال (mamâl) م.ع. **مال‌میلاً ومَمالاً ومَمیلاً وتمیالاً و میلاناً و میلولة**. ر. میل.

ممال (momâl) ص.ع. اماله کرده شده یعنی الف را یا و فتحه را کسره خوانده.

ممالأة (momâla'at) م.ع. اعانت نمودن ویارمندی کردن بر کاری.

ممالثة (momâlasat) م.ع.

مالثه ممالثة: مداهنه کرد با او و نفاق نمود. و **مالث فلاناً**: ملاعبه کرد با فلان.

ممالحة (momâlahat) م.ع.

مالح ممالحة وملاحاً. ر. ملاح.

ممالخة (momâlaxat) م.ع. بهم بازیدن و دوستی ونرمی کردن.

ممالطة (momâlatat) م.ع. یك مصرع شعر گفتن و ما بقی‌را دیگری تمام کردن.

ممالغة (momâlaqat) م.ع.

مالغه بالکلام ممالغة: بسخن زشت لاغ کرد با اوومزاح نمود.

ممالقة (momâlaqat) م.ع.

مالقه ممالقة: ملاطفت و مهربانی‌نمود با او وچاپلوسی نمودوخوش آمد گفت.

ممالك (mamâlek) ع.ج. مملکة (mamlakat) و (mamlokat)

ممالك (mamâlek) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ مملکتها ومقامهای‌پادشاه.

ممالیط (mamâlit) ع.ج. مملط. و.ج. مملاط.

ممالیك (mamâlik) ع.ج. مملوك. و ج. مملکة (mamlakat) و (mamlokat).

ممالیك (mamâlik) ا.پ. مأخوذ از تازی ـ بندگان.

ممانات (momânât) م ع. پاداش دادن و لازم گرفتن. و زمان دادن و دراز کشیدن. و انتظار کشیدن. و مدارا نمودن. وبا همدیگر نوبت گذاشتن‌درسواری. ونیز **ممانات**: دیوثی کردن.

ممانة (momânnat) م.ع.**مانه ممانة**: تردد کردم در روایی حاجت وی.

ممانح (momâneh) ا ـص.ع. ماده شتری که شیرش باقی باشد پس ازسپری شدن شیر دیگر شتران. و ماده شتری که در زمستان شیر دهد. و **مطر ممانح**: باران پیوسته که منقطع‌نگردد.

ممانحة (momânahat) م.ع.

مانحت‌العین ممانحة: پیوسته ریخت اشك چشم.

ممانع (momâne') ص.ع. باز دارنده ومقاومت کننده ومنع کننده. ومزاحم وسر کش و گردنکش.

ممانعة (momâna'at) م.ع.

مانعته الشیء ممانعة: باز داشتم او را از آن چیز. و نیز **ممانعة**: بازداشتن از همدیگر.

ممانعت (momâna'at) ا.پ.

مأخوذ ازتازی . باز داشتگی و منع ونهی و تعرض ومزاحمت و اعتراض و دفع .

ممانی (momâni) ا . ع. زن‌جلب و دیوث .

مماوتة (momâvatat) م . ع .

ماوت‌صاحبه‌مماوتة: شکیبایی نمودیار خود را .

مماویت (mamâvit) ع . ج . ممیت و ممیتة .

مماهرة (momâharat) م . ع . اقرار کردن برادای کابین زن .

ممایحة (momâyahat) م . ع . با هم آمیزش کردن.

ممایرة (momâyarat) م . ع . حکایت کردن کردار کسی را .

ممایلة (momâyalat) م . ع . بر همدیگر غارت آوردن . یق : **مایلنا الوالی فمایلناه** ای اغار علینا فاغرنا علیه .

ممتاد (momtâd) ص. ع .دهنده عطا وخواهنده عطا .

ممتار(momtâr) ص. ع . فرستاده شدهٔ برای خوار بارآوردن .

ممتاز (momtâz) ص . ع. جدا شده .

ممتاز (momtâz) ص. پ. مأخوذ از تازی ـ برگزیده وپسندیده ومنتخب‌شده‌و دارای امتیاز وبرتری و بزرگواری.

ممتثل (momtasel) ص . ع . مطیع وفرمان بردار و مطیع فرمان و حکم و پیرو دین و آیین و قانون . ومقلد .

ممتحط (momtahet) ص . ع . دونده . وشمشیر بر کشنده .

ممتحش(momtahec) ص . ع . سوخته شده .

ممتحق (momtaheq) ص . ع . منسوخ و متروك و سوخته شده . و کاسته و کم شده . و محو و نابود شده . و پاك و پاکیزه .

ممتحك (momtahek) ص . ع . **رجل ممتحك** : مرد خشمناك ستیهنده .

ممتحن (momtahan) ص . ع . آزموده و حاذق و کار آزموده .

ممتحن (momtahen) ص . ع . آنکه می آزماید و آزمایش می کند و می نگرد و تأمل می کند در قول و گفتار . و می اندیشد پایان کار را . وخداوند عالمیان که دل مردم را فراخ کرده منشرح می سازد .

ممتحن (momtahen) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آزماینده وامتحان کننده .

ممتخر (momtaxer) ص . ع . آنکه بر می گزیند از هر چیزی خوب ترو بهتر آنرا . و آنکه مغز از استخوان بیرون می آورد . و اسپی که در برابر باد می‌ایستد تا راحت‌گیرد .

ممتخض (momtaxez) ص . ع. بچه ای که در شکم مادر می جنبد . و شیر جنبدهٔ درشیر زنه .

ممتخط (momtaxet) ص . ع . آنکه بینی میافشاند . و آنکه شمشیر بر می کشد . و آنکه چیزی را بیرون می کشد . و آنکه از دست کسی میرباید .

ممتد (momtadd) ص . ع . دراز شده . و کشیده شده .

ممتد(momtad) و(momtadd) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ امتداد یافته و دراز کشیده ودراز شده ودرازوبطول‌انجامیده و بتاخیر افتاده .

ممتدح (momtadeh) ص . ع . ستایش کننده وستاینده . و زمین و یا تهیگاه گشاد و فراخ.

ممتدر (momtader) ص . ع . کلوخ گیرنده .

ممتدش (momtadec) ص . ع . گیرنده و رباینده .

ممتدی (momtadi) ص . ع. آنکه می کشد و امتداد می دهد . وطولانی .

ممتذق (momtazeq) ص . ع . شیر آب آمیخته .

ممترز (momtarez) ص . ع . تهمت زننده وعیبناك کنندهٔ ناموس کسی را .

ممترس (momtares) ص . ع . سوده شده . و آنکه در هنگام ستیزه و پیکار زبان وی از گفتار بازماند .

ممترش (momtarec) ص . ع . آنکه از دست کسی چیزی را بر می گیرد ومی رباید . و آنکه می ورزد و سعی و کوشش می کند .

ممترط (momtaret) ص . ع . رباینده و گرد آورنده .

ممترق (momtareq) ص . ع . تیری که بشتاب از نشانه بگذرد .

ممتری (momtari) ص . ع . مشکوك شدهٔ در چیزی. وفشارنده.

ممتزج (momtazej) ص . ع . آمیخته شده و آمیزنده .

ممتسح (momtaseh) و **ممتسخ** (momtasex) ص . ع . آنکه شمشیر از نیام بر می کشد .

ممتسغ (momtaseq) ص . ع . یك سو شونده .

ممتسك (momtasek) ص . ع . چنك در زننده .

ممتسل (momtasel) ص . ع . شمشیر از نیام بر کشنده .

ممتسی (momtasi) ص . ع . تشنه .

ممتش (memtac) و (momtacc) ا . ع . دزد ویران کننده .

ممتشط (momtacet) ص . ع . شانه کرده شده . و آنکه خویشتن را شانه می کند .

ممتشع (momtace') ص . ع . آنکه می گیرد چیزی را و آنکه می‌رباید . و آنکه همه شیر پستان را می دوشد . و آنکه بزودی شمشیر از نیام برمی کشد .

ممتشق (momtaceq) ص . ع . آنکه می رباید . و آنکه می برد و قطع می کند . و آنکه شمشیر بر میکشد . و آنکه همه شیرپستان را می دوشد .

ممتشل (momtacel) ص . ع . آنکه شمشیر بر میکشد .

ممتشی (momtaci) ص . ع . آنکه دارای مواشی بسیار زه می گردد .

ممتصخ (momtasex) ص . ع . آنکه بر میکشد هرچیزی را ومیگیرد .

ممتصر (momtaser) ص . ع . آنکه بنوك انگشتان می دوشد .

ممتصع (momtase') ص . ع . کسی که سفر می کند . و اسب‌رونده .

ممتطح (momtateh) ص . ع . رود بالا آمدهٔ پر آب شده .

ممتطل (momtatel) ص . ع . آنکه بتاخیر می اندازد وام را . و گیاه بلند شده درهم پیچیده .

ممتطی (momtati) ص . ع . کسی که ستور رابار میکندو آنرا بیارکشیدن وامی دارد .

ممتع (momatte') ص . ع . آنکه منتفع می گرداند . و آنکه تمتع می برد .

ممتعد (momta'ed) ص . ع . آنکه بشتاب می کشد ومی رباید .

ممتعض (momta'ez) ص . ع . خشمناك . ودشوار .

ممتعل (momta'el) ص . ع . آنکه بچابکی و شتاب می رباید .

ممتغط (momtaqet) ص . ع . بر کشیده . و روز بلند بر آمده . و آنکه شمشیر برمی کشد .

ممتقط (momtaqet) ص . ع . آنکه بیرون می آورد .

ممتقع (momtaqe') ص . ع . گونه بر گشته .

ممتقل (momtaqel) ص . ع . آنکه باربار در آب فرومی‌رود .

ممتکر (momtaker) ص . ع .

ثوب ممتکر: جامهٔ رنك شده با گل سرخ .

ممتل (momtell) ص . ع . آنکه بشتاب می گذردو می رود . و آنکه درکیش و شریعت داخل میشود . و آنکه نان‌را در خاکستر گرم می پزد .

ممتلج (momtalej) ص . ع . آنکه شیر می مکد .

ممتلح (momtaleh) ص . ع . آمیزنده دروغ با راستی و صداقت .

ممتلخ (momtalex) ص . ع .

رجل ممتلخ العقل: مرد محروم ازعقل .

ممتلخ (momtalex) ص . ع . آنکه بر میکشد وبر می کند وبیرون‌می کشد .

ممتلذ (momtalez) ص . ع . گیرنده انعام وبخشش‌و عطیه .

ممتلس (momtalas) ص . ع . گم شده وناپدید شده . و خیره چشم .

ممتلط (momtalet) ص . ع . رباینده .

ممتله (momtaleh) ص . ع . **ممتله العقل**: بی خرد وعقل رفته .

ممتلی (momtali) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ پرولبالب و آگنده وتوده شده . وسیر .

ممتلیء (momtale') ص . ع . پرشده .

ممتنح (momtanah) ص . ع . توانگر و مالدار شدهٔ ازجانب خدا .

ممتنح (momtaneh) ص . ع . آنکه انعام و عطیه می گیرد . و آنکه فایده می برد . و آنکه مال و نعمت می دهد .

ممتنع (momtane') ص . ع . باز داشته.وقوی گشته .

ممتنع (momtane') ا . ع . شیر توانای غالب .

ممتنع (momtane') ص . پ . مأخوذ از تازی ـ محال ونا ممکن و نایاب .

ممتنع الحصول: محال و ناممکن . و

ممتنع العلاج: چاره ناپذیر وبی علاج .

ممتنع الوصول : نایاب و چیزی که رسیدن بآن محال بود .

ممتنعات (momtane'ât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ محالات و چیز های محال وغیرممکن .

ممتهج (momtahej) ص . ع . کشیده شده خون .

ممتهك (momtahek) ص . ع .

شاب ممتهك : جوان در اول جوانی و پرازجوانی .

ممتهن (momtahen) ص . ع . آنکه بکار خدمت وا داشته میشود وخادم و درخدمت در آمده .

ممثل (momsel) ص . ع . آنکه قصاص می کند .

ممثل (momassal) ص. ع. مصور گشته وپیکر صورت بسته‌شده.

ممثل (momassal) ص. پ. مأخوذ از تازی - تصویر شده و پیکر صورت بسته شده ومجسم گشته. **وممثل‌شدن**: مجسم شدن.

ممثون (mamsun) ص. ع. برمثانه زده شده. و گرفتار بیماری مثانه و دردگین مثانه.

ممجد (momajjad) ص. ع. بزرگی نسبت داده شده وستوده شده.

ممجر (momjer) ص. ع. **امراة ممجر**: زنی که بار شکم وی توام باشد.

ممجر (momjer) و **ممجرة** (momjərat) ص. ع. گوسپند وباشتری که بچه در شکم وی کلان گردد. وزنی که از گرانی بار شکم برخاستن نتواند.

ممجرة (momjerat) ص. ع.

سنة ممجرة: سالی که در آن بچه در شکم کلان گردد. وستوری که ازبار داری گرفتار رنج باشد.

ممجط (momajjat) ص. ع.

رجل ممجط الخلق: مرد فروهشته اندام در درازی.

ممجمج (momajmaj) ص. ع.

کفل ممجمج: سرین لرزان.

ممجن (momajjan) ص. ع.

طریق‌ممجن: راه دور ودراز.

ممحاة (memhât) ا. ع. لته پاره ای که بدان منی وجز آن پاک کنند.

ممحال (memhâl) ص. ع.

ارض ممحال: زمین قحط زده.

ممحش (momhac) ص. ع. نان سوخته.

ممحش (momhec) ص. ع. سوزنده.

ممحشة (momhecat) ص. ع.

سنة ممحشة: خشک سالی که بسوزد هر چیزی را.

ممحص (momahhas) ص. ع.

فرس ممحص. اسب درشت خلقت استوار اندام.

ممحصة (momahhasat) ص. ع.

امراة ممحصة الذنوب: زن پاک از گناهان.

ممحل (momhel) ص. ع.

ارض‌ممحل: زمین خشک سال رسیده.

ممحل (momahhal) ص. ع. دراز کرده شده. و شیر ترشی گرفته. و شیری که برشیرخفته ریزندوخورند ونگذارند ترش گردد.

ممحلة (mamhalat) ا. ع. پوست بره شیر خواره که در آن شیر نهند.

ممحلة (momhelat) ص. ع.

ارض‌ممحلة: زمین خشکسال رسیده.

ممحو (mamhovv) ص. ع. نبشته ویا نقش پاک کرده شده.

ممحوص (mamhus) ص. ع. نیزهٔ جلا داده. و شتر استوار خلقت هموار اندام. و **رجل ممحوص القوائم**: مردی که باهایش ازسستی وعلت پاک باشد.

ممحوض (mamhuz) ص. ع.

رجل ممحوض النسب: مرد خالص نسب و پاک گوهر. و کذلک: **ممحوض الحسب**.

ممحوضة (mamhuzat) ص. ع.

فضة ممحوضة: سیم بی آمیغ.

ممحی (momhi) ص. پ. مأخوذ از تازی-محو کننده‌و باطل کننده وحک کننده.

ممحی (mamhiyy) ص. ع. نبشته و نقش محو شده و پاک کرده شده.

ممخ (momexx) ص. ع. **امر ممخ**: کار دراز و بزرگ. و نیز **ممخ**: پراز مغز.

ممخة (momexxat) ص. ع.

شاة ممخة: گوسپند فربه‌پر مغز استخوان. المثل: **بین الممخة والعجفاء**: این مثل را در کار میانهٔ دو کار گویند.

ممخرق (momaxraq) ص. ع. گروه پراکنده شده و منتشر.

ممخرق (momaxreq) و **ممخرقة** (momaxreqat) ص. ع. تلبیس کننده. و آنکه خبر دهد از چیزی بر خلاف آنچه از وی پرسند، از لغات مولده است.

ممخض (memxaz) ا. ع. مشک شیر.

ممخضة (memxazat) ا. ع. شیر زنه و آوندی که در آن دوغ زنند.

ممخن (momaxxan) ص. ع.

طریق‌ممخن: راه نیک یا سپرده چندانکه نرم و سهل شده باشد.

ممخوض (mamxuz) ص. ع.

لبن‌ممخوض: شیر مسکه برگرفته.

ممد (momedd) ص. ع. امداد کننده و مدد رساننده و یاری دهنده. وزیاد کننده. قوله تعالی: **انی ممدکم بالف**.

ممد (momedd) و (momed) ا. پ. مأخوذ ازتازی- امداد کننده و یاری نماینده و کمک فرستنده.

ممدح (momaddah) ا. ع. نیک ستوده.

ممدد (momaddad) ص. ع.

طراف‌ممدد: خرگاه بطناب کشیده.

ممدر (momaddar) ص. ع. گل اندود.

ممدر (momadda) ا . ع . شتر فربه .

ممدرة(memdarat)و(mamdarat) ا . ع . جای کلوخ گرفتن . وجای نیك خاك . و جایی که در آن کلوخهای خوب باشد .

ممدرة (momaddarat) ا . ع . شتران فربه و سنك .

ممدوح (mamduh) ص . ع . ستوده شده .

ممدوح (mamduh) ا . پ . مأخوذ ازتازی ـ ستایش شده وستوده وسزاوار ستایش . و کسی که شاعر آنرا می ستاید .

ممدوحات (mamduhât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کارها و یا چیز های سزاوار وشایسته ستایش .

ممدود (mamdud) ص . ع . کشیده و دراز . و دارای علامت مد .

ممدود (mamdud)و**ممدوده** (mamdude) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ دراز کشیده. ودارای علامت مد .

ممده (momaddah) ص . ع . ستایش شده و تکلف شده در ستایش .

ممذقر (momzaqerr) ا . ع . جغرات بریده بریده و جغرات بریده ای که چون جنبانند هموار گردد . و مرد آمیخته نسب .

ممذل (memzal) ا . ع. زن جلب وبی غیرت .

ممذوق (mamzuq) ص . ع. شیر آب آمیخته .

ممذئل (momza'ell) ص . ع . مرد شوریده دل درشت خوی تباه عقل .

ممر (mamarr) م . ع . گذشتن و مرور کردن .

ممر(mamarr) ا . ع. جای گذشتن و موضع مرور .

ممر(mamar) و($mamar_r$) ا. پ. مأخوذ از تازی ـ راه ومعبر و جای عبور و گذر گاه و پایاب و گدار ونهر ومجرای آب. و سبب و جهة و باعث . و **ممرزمان :** گذشتن روز گار . و**ممرناس:** راه پاسپرده. و اجل و مرك .

ممر ($momar^r$) ص . ع . آنکه طناب و ریسمان را استوار و محکم می تابد.

ممر (momerr) ص . ع . آنکه شتر جوان سر کش را غافل ساخته دم وی را بگیرد و پای خود را بر زمین خلاند که اگر شتر گریزد او را نتواند ببرد . و طناب و ریسمان استوار تافته . ونیز **ممر:** تلخ وتلخ شده .

ممراج(memrâj) ص. ع. **رجل ممراج:** مرد درهم آمیخته کار . و**ناقة ممراج :** ماده شتر خوی کردهٔ بر بچه افکندن.

ممراح (memrâ) ص . ع . **ارض ممراح:** زمین بزودی گیاه روینده. و **عین ممراح :** چشم بسیار اشك . و **فرس ممراح :** اسب نیك شادمان و خرامنده .

ممراض ($memr\hat{a}_z$) ص . ع . آنکه بسیار بیمار می گردد .

ممراط (memrât) ص . ع . خرما بنی که غوره افکندن عادت وی باشد . وماده شترشتاب رو .

ممراع (memrâ') ا . ع . چراگاه فراخ آب و علف .

ممرة (momerrat) ص . ع . تلخ و تلخ گردیده .

ممرث (memras) ص. ع . شکیبای بردشمنی دشمنان و برد بار . ج : ممارث.

ممرثة (momarrasta) ص. ع. **ارض ممرثة:** زمین باران سست وضعیف رسیده .

ممرجل (momarjal) ا . ع . نوعی از جامهٔ نگارین که دارای شکل مرجل بود . ج : مراجل .

ممرح (memrah) ص . ع . **فرس ممرح:** اسب نیك شادمان خرامنده.

ممرح (momarrah) ص . ع . **کرم ممرح :** درخت رز برومند وادبج بسته .

ممرد (momarrad) ص . ع . **بناء ممرد:** بنای دراز .

ممرض ($momre_z$) ص . ع . بیمار گرداننده .

ممرط (momret) ص. ع . خرما بن غوره بر افتاده . و ماده شتر شتاب رو.

ممرع (momre') ص . ع . جای علفناك . و خداوندشتر بفراخی رسیده . ج : ممرعون . یق : **قوم ممرعون .**

ممرعز (momar'az) ص . ع . **ثوب ممرعز:** جامهٔ بافته شدهٔ از کرك .

ممرعون (momre'una) ع . ج. ممرع .

ممرغ (momarreq) ص . ع . ستور درخاك غلتده .

ممرغة (memraqat) ا . ع . رودهٔ شبیه بکیسه که اعور نیز گویند .

ممرق (momarreq) ا . ع . سرود گوی . وغوزهٔ مسکه شبیه چشم ملخ که برسر شیر فراهم آید .

ممرن (momarran) ص . ع . سخت روی . یق : **انه لممرن الوجه:** او سخت روی است .

ممروت (mamrut) و **ممروتة** (mamrutat) ص . ع. جایی که ازبسیاری

نمناکی و تری علف نرویاند.

ممرور (mamrur) ص . ع . آنکه زردی وصفرا بروی غالب باشد.

ممرورة (mamrurat) ص . ع .

قربة ممرورة : مشک پر.

ممروس (mamrus) ص . ع . آغشته . وخرمای در آب سوده‌شده .

ممری (momri) ص.ع. امر ممر: کاراستوار. و **ناقه‌ممر:** ماده‌شتری که در زهدان آب گشن راجمع کرده باشد.

ممریء (momre') ص . ع .

طعام ممریء : خوراک خوش گوار .

ممریة (momreyat) ا . ع . ماده گاو با بچهٔ سپید تابان رنگ .

ممزق (momazzaq) ا . ع . جامه پاره کردن . قوله تعالی : **مزقناهم کل ممزق .**

ممزق (momazzaq) و (momazzeq) ا . ع . نام چند نفر شاعر .

ممزوج (mamzuj) ص . ع . شراب آمیخته .

ممزوج (mamzuj) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ آمیخته و مخلوط . و **شراب ممزوج :** شراب آمیخته با آب.

ممزوق (mamzuq) ص . ع . دریده و شکافته .

ممساس (mamsâs) ص . ع . سبک وغیر وزین.

ممسح (memsah) ص. ع . سخت دروغ گوی .

ممسک (momsek) ص . ع . چنگ در زننده . و آنکه باز می‌دارد خویشتن را از گفتن . و زفت و بخیل .

ممسک (momsek) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ آنکه خود را نگاه می دارد از خرج کردن و زفت و آزمند و بخیل و لئیم و طمعکار و تنک دست وخسیس ودارای خست و کم خرج .

ممسک (momassak) ص . ع .

ثوب ممسک : جامهٔ با مشک رنگ کرده.

ودواء ممسک: داروی مشک آمیخته .

ممسکة (momsakat) ص . ع . پای اسب که در آن سپیدی باشد. ونیز‌پای اسب که سپیدی نداشته باشد .

ممسکی (momseki) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ زفتی و لآمت و خست و کم خرجی .

ممسوح (mamsuh) ص . ع . مسح شده و دست مالیده شده .

ممسوح (mamsuh) ا. ع . روی و رخسار . و دستار درشت . و بسیار دروغ گوی . و آنکه نصف روی وی برابرومالیده باشد یعنی در آن چشم و ابرو نبود .

ممسوخ (mamsux) ص . ع . آنکه صورت وی بر گردانیده شده و مسخ شده باشد . و **فرس ممسوخ :** اسب کم گوشت سرین .

ممسوخة (mamsuxat) ص . ع .

امراة ممسوخة العجز : زن لاغر سرین .

ممسود (mamsud) ، **ممسودة** (mamsudat) ص . ع. **رجل ممسود:** مرد نیک درشت استخوان بر پیچان و استوار خلقت . وکذلك : **امراة ممسودة .**

ممسوس (mamsus) ص . ع .

رجل ممسوس : مرد دیوانه .

ممسی (momsâ) ا . ع . جای شبانگاه. وصومعه راهب .

ممسی (momsâ) م . ع . شبانگاه کردن . یق **الحمدلله ممسانا و مصبحنا.** ر . مصبح .

ممسی (momsi) ص . ع . آنکه درشب می آید . و آنکه در شبانگاه کاری میکند.

ممشاة (mamcât) ا . ع . شاهراه وراهی که در آن آمد رفت می کنند .

ممشاة (momcât) ص . ع . دین و آیین منتشر شده .

ممشاخانه (mamcâ-xâne) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ آبدستخانه و جای لازم و فرناك .

ممشش (memcac) ا . ع . دزد ویران کننده .

ممشط (memcat) ا. ع . شانه و مشط .

ممشق (momaccaq) ص . ع .

ثوب ممشق : جامهٔ رنک کرده با گل سرخ.

ممشل (memcal) ا . ع . آنکه بنرمی و آرامی میدوشد .

ممشوط (mamcut) ص . ع . شانه کرده . و **بعیر ممشوط :** شتر داغ کرده بداغ مشط . و **رجل ممشوط :** مرد اندك دراز باریك اندام .

ممشوق (mamcuq) ا ـ ص . ع. اسب درازباریك‌میان. و **رجل ممشوق:** مرد سبك گوشت . و **قضیب ممشوق :** نرهٔ دراز و باریك .

ممشوقة (mamcuqat) ص . ع .

جاریة ممشوقة: دخترخوشگل کشیده‌بالا.

ممشول (mamcul) ص . ع .

رجل ممشول : مرد کم گوشت ران .

ممشی (mamcâ) م . ع . سیر کردن .

ممشی (mamcâ) و (mamci) ا .

ع . آ بدست خانه و فرناك .

ممشی (momci) ص . ع . آنكه رعايت مى كند قانون را .

ممصال (memsâl) ص. ع . **شاة ممصال:** گوسپندى كه شير وى بريده شود پيش از مسكه بر آوردن .

ممصر (momassar) ا . ع . رنك كرده شده با گل سرخ.

ممصطك (momastak) ص . ع. **دواء ممصطك :** داروى مصطكى آميخته .

ممصل (memsal) و (momsel) ا . ع . پالونه رنگريزى ويا پاتيل رنگريزى.

ممصل (momsel) ص . ع . مال تباه شدهٔ بى جا و بنابايست خرج شده . و زنى كه بچهٔ مضغه افكند. و **شاة ممصل:** گوسپندى كه شيروى پيش از مسكه بر آوردن بريده گردد .

ممصمصة (momasmesat) ص. ع . **القتل فى سبيل الله ممصمصة الذنوب :** كشته شدن در راه خدا پاك كننده گناهان است .

ممصور (mamsur) ص ع. اسب تك بر آورده .

ممصوص (mamsus) ص . ع. **وظيف ممصوص :** خردگاه باريك .

ممصوصة (mamsusat) ا . ع. زن لاغر .

ممض (momezz) ص . ع . **كحل ممض :** سرمه چشم سوز .

ممضا (momzâ) ص ـ م . ف . پ . مأخوذ از تازى ـ امضا شده و تصديق شده و رقم شده . و **ممضا بودن:** درست و صحيح بودن . و **ممضا شدن :** بامضا رسيدن و اجرا شدن .

ممضغة (mamzaqat) ا . ع . خايدگى و مضغ . و بيخ فك .

ممضو (mamzovv) ص. ع . **امر ممضو عليه و فيه :** كارى كه در وى در آيند . و كارى كه بچستى و چالاكى تدبير آن كنند . و كارى كه شايسته و سزاوار اجرا بود .

ممضوغ (mamzuq) ص . ع . خايده شده .

ممضى (momzâ) ص . ع . رايج كرده و در گذرانيده و جايز داشته و امضا كرده .

ممطر (mamtar) و (memtar) و **ممطرة** (memtarat) ا . ع . لباس پشمين كه در باران براى محافظت از آن مى پوشند .

ممطر (momter) ص. ع. **عارض ممطر :** ابر بارنده . و **يوم ممطر :** روز با باران .

ممطرة (momterat) ص . ع. **سماء ممطرة :** آسمان بارنده .

ممطعة (momatta'at) و (momatte'at) ص . ع. **ناقة ممطعة الضرع :** ماده شترى كه پستان وى ازشير پرروان باشد و كذلك: **ممطعة الضرع.**

ممطور (mamtur) ص. ع. باران داده شده. ج: ممطورون. و **مكان ممطور:** جاى باران رسيده . و **رجل ممطور :** مرد بسيار مسواك كننده .

ممطور (mamtur) ا . ع . از اعلام است .

ممطورة (mamturat) ص . ع . **ارض ممطورة:** زمين باران رسيده.

ممطول (mamtul) ص . ع . بدرازا كوفته شده . ودراز كشيده . ودرنك كردهٔ در اداى وام .

ممظه (momazzah) ص . ع . ستوده .

ممعد (mem'ad) ص . ع . **ذئب ممعد :** گرك بسيار درنده كه دوتا دوتا مى كشد و مى برد .

ممعز (moma''az) ص.ع . **رجل ممعز:** مرد سخت پوست .

ممعط (moma''et) ص . ع . نيك دراز .

ممعك (mem'ak) ص. ع . آنكه دير ادا مى كند وام را .

ممعود (mam'ud) ص . ع . گرفتار تباهى معده .

ممعور (mam'ur) ص . ع . آژنگ ناك و ترش روى ازخشم.

ممعوق (mam'uq) ص . ع . **رجل ممعوق :** مردى كه معده وى فاسد باشد .

ممعول (mam'ul) ص. ع. **حمار ممعول:** خراخته كرده .

ممعون (mam'un) ص . ع . **كلاء ممعون :** گياهى كه در روى آب روان باشد . و يا گياه آب دار و تروتازه.

ممغار (memqâr) ص . ع . **شاة ممغار:** گوسپندى كه شير خون آلود از پستان وى بيرون آمدن عادتش باشد . و **نخلة ممغار :** خرمابن سرخ بار .

ممغر (memqar) ا . ع . خرمابن سرخ بار.

ممغر (momqer) ص . ع . **شاة ممغر :** گوسپندى كه از بيمارى پستان شيروى خون آلوده باشد.

ممغر (momaqqar) ا . ع . رنك كرده بگل سرخ .

ممغر (momaqqer) ص . ع . بسر

ممغر: غوره خرمابن که همرنگ گل سرخ باشد .

ممغط (momaqqet) ا . ع . مرد کشیده قامت .

ممغل (memqal) ا . ع . آزمند و حریص بخوردن خاك .

ممغل (momqel) ص . ع .

امراة ممغل : زنی که هرسال می زاید . و آنکه هنوز بچه از شیر باز نکرده آبستن می گردد . و آنکه بچه را با بار داری شیر میدهد .

ممغوث (mamqus) ا . ع . تب زده و گرفتار تب . و گیاه بر زمین افتاده از بسیاری باران .

ممغوص (mamqus) ص . ع . گرفتار درد و پیچش روده .

ممقر (momqer) ا . ع . شیر کم آب . و شیر ترش . و چاه کم آب .

ممقر (momqer) ص . ع . شیء

ممقر: چیزنیك ترش و یا نیك تلخ .

ممقوت (mamqut) ص . ع . دشمن داشته شده و دشمن گرفته .

ممقور (mamqur) ص . ع .

سمك ممقور : ماهی در آب و نمك گذاشته شده .

ممقوع (mamqu') ص.ع . تهمت زده شده و دشنام داده شده . و گمان برده شده .

ممکار (memkâr) ص . ع .

نخلة ممکار : خرما بنی که بیشتر غوره های آن سخت ونزدیك برطب رسیدن باشد .

ممکر (momakker) ا . ع . تاجر خرده فروش و عدل فروش و پیش خر .

ممکل (memkal) ا . ع . آبگیر و غدیر کم آب . و چاهی که دارای آب باشد .

ممکلة (mamkalat) و (mamkolat) ص . ع . **بئر ممکلة** : چاهی که آب آنرا کشیده باشند . و کذلك : **بئر ممکلة** .

ممکن (mamkan) و (momkan) ا . ع . جای تخم گذاشتن سوسمار و ملخ .

ممکن (momkan) ص . ع . بر قرار و پا بر جا و ثابت .

ممکن (momken) ص . ع . سوسمار و یا ملخ تخم کرده و یا تخم درزیر بال گیرنده . ووادی گیاه مکنان رویاننده . و نیز **ممکن**: چیزی که صلاحیت ظهورو بروز داشته باشد .

ممکن (momken) ص . پ . مأخوذ از تازی ـ هرچیز که صلاحیت بروز وظهور داشته باشد و ناور و شایان ضد محال و دست دهنده و پیداشونده . ونیز **ممکن**: مخلوق و انسان . و**ممکن الدخول**: قابل داخل کردن و داخل شدن و در آمدن . و **ممکن شدن** : دست دادن و پیدا شدن و توانستن و موجود شدن . و **ممکن الوجود** : را ناور فرتاش گویند .

ممکن (momakkan) ص. ع . بر قرار و پا برجا و ثابت و قایم .

ممکن (momakken) ص . ع . قائم کننده و پا برجا نماینده .

ممکنات (momkenât) ا . ع . مکونات .

ممکنات (momkenât) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ ناوران و چیز های ممکن که صلاحیت بروز و ظهور داشته باشند ضد محالات .

ممکور (mamkur) ص . ع .

ثوب ممکور : جامة با گل سرخ رنگ شده .

ممکور (mamkur) ا . ع . شیر بیشه آلوده شده بخون شکار که گویا بگل سرخ رنگ کرده شده .

ممکورة (mamkurat) ا . ع . زن بر پیچان خلقت استوار اندام و گرد ساق . و زن آگنده ساق گرد اندام و خوشگل .

ممکوك (mamkuk) ص . ع . مکیده .

ممکولة (mamkulat) ص . ع .

بئر ممکولة : چاهی که آب آنرا کشیده باشند .

ممل (momol) ا . پ . عیب و علت مخصوص بچشم .

ممل (momall) ص. ع . **طریق**

ممل: راه با سپرده و گشاده .

ممل (momell) ص . ع . بستوه آمده و مانده شده . و رنج آور و بستوه آورنده .

مملاص (memlâs) ص . ع

امراة مملاص: زنی که بچة مرده انداختن عادت وی باشد .

مملاط (memlât) ص . ع . **ناقة**

مملاط : ماده شتری که بچة بی مو افکندن عادت آن باشد . ج : ممالیط .

مملان (memlân) ا . پ . نخستین پادشاه آذربایجان .

مملح (momallah) ص . ع .

سمك مملح : ماهی نمك سود .

مملحة (mamlahat) ا . ع . شورستان و نمکستان .

مملحة (memlahat) ا . ع . نمکدان .

مملخت (mamlaxt) ا . پ . کفش و پای افزار

مملس (momallas) ص . ع . صاف ومهره دار . و لغزان .

مملص (momles)ص. ع .**امراة مملص** : زن بچه مرده انداخته .

مملط (momlet) ص . ع . **ناقة مملط** : ماده شتر بچه بی موی افکنده .ج: ممالیط .

مملق (memlaq) ا . ع . ماله گلکاری .

مملق (momleq) ص. ع. درویش و بی چیز و بی نوا .

مملك (momallak) ا ـ ص . ع. در ملك کسی در آمده و توانگر شده . و مالك گشته و پادشاه .

مملك (momallek) ص . ع . آنکه مالك می کند دیگری را . و مالك گردانیده .

مملكة (mamlakat) ا . ع . کسی که بروی غیری غالب شود و اورا دور گرداند . و محل سلطنت .

مملكة(mamlakat)و(mamlekat) و (mamlokat) م . ع . **ملك ملكاً و ملكاً وملكاً وملكة و مملكة مملكة ومملكة** . ر . ملك (mulk) و (melk) و (molk) .

مملكة (mamlakat) و(mamlekat) و(mamlokat) ا . ع . بنده ای که پدر و مادر وی بنده نباشند.یق:**هو عبد مملكة** و کذلك : **مملكة و مملكة** .

مملكة (mamlakat)و(mamlokat) ا.ع.فر و دبدبهٔ پادشاهی. وسلطنت‌وپادشاهی. و مواضعی که درملك‌پادشاه باشد . وبند گان پادشاه . ج : ممالك و ممالیك .

مملكة (mamlokat) ا .ع .میانهٔ کشور پادشاهی .

مملکت(mamlakat)و(mamlekat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ کشور و پادشاهی و سلطنت و ولایت و ملك و حکومت . و **مملکت راندن** : فرمان فرمایی کردن .

مملکت‌پناه (mamlakat–panâh) ص . پ . از القاب پادشاه است یعنی‌پشت وپناه اهالی مملکت .

مملکت‌پناهی(mamlakat–panâhi) ا . پ . پادشاهی که پشت‌وپناه اهالی‌مملکت باشد .

مملکت‌رانی (mamlakat-râni) ا . پ . فرمان فرمایی و دادگستری .

مملکتین (mamlakatayn)ا. پ. مأخوذ از تازی ـ نام دو ایالت از مملکت رومانیا یعنی ملداویا و والاکیا .

مملو(mamlov)و(mamlovv)ص. پ . مأخوذ از تازی ـ پروپر کرده شده و ممتلی و لبالب .

مملوء (mamlu') ص . ع . پر کرده شده . و بیمارو رنجور از پری معده . و گرفتار زکام .

مملوح (mamluh) ص . ع . **سمك مملوح** : ماهی نمك زده .

مملوحات (mamluhât) ا . پ. مأخوذ از تازی ـ غذاهای نمکین و آچارها.

مملوس (mamlus) ص . ع . **صبی مملوس** : کودك خایه کشیده .

مملوق (mamluq) ص . ع . **فرس مملوق الذکر**:اسبی که بتازگی کشتی کرده باشد .

مملوك (mamluk) ص . ع . بنده و ملك کرده .ج : ممالیك . ونیك‌خمیر شده .

مملوك (mamluk) ا ـ ص . پ. مأخوذ از تازی ـ بنده و غلام و کنیز و هر آنچه کسی مالك باشد و اسیر . و **غلام مملوك** : کودك حلقه بگوش و کودکی که بنده باشد .

مملوكة (mamlukat) ا . ع . پادشاهی و سلطنت .

مملوکی (mamluki) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ حالت فرمان برداری و بندگی و عبودیت .

مملوکیت (mamlukiyyat) ا . پ . مأخوذ از تازی ـ عبودیت و بندگی و غلامی و گرفتاری و اسیری و محبوسی .

مملول (mamlul)ص. ع . کوماج و گوشت در خاکستر پخته .

مملیء (momle') ا .ع . گوسپندی که در شکم وی آب گرد آید و بدان گمان برند آبستن است .

ممن (mamen) پ . بلغت زند و پازند: بمعنی چه و آیا چه .

ممن (meman) و (meniman) ع .یعنی من من(men man).

ممن (momenn) ا . ع . کسی که نسب و پدر وی معلوم نباشد و لقیط .

ممناة (mamna'at) و **ممناة** (mamnât) ا . ع . زمین سیاه .

ممنان (momennâne) ا . ع . بصیغه تثنیه : روز و شب .

ممنح (momneh) ص . ع . **ناقة‌ممنح** : ماده شتر نزدیك‌بچه آوردن.

ممنو (mamnovv) ص . ع . تفتیش شده .

ممنوع (mamnu') و **ممنوعة** (mamuu'at) ص . ع . باز داشته شده .

ممنوع (mamnu') ص . پ . مأخوذ از تازی ـ منع شده و باز داشته شده و نهی شده و شهاد .